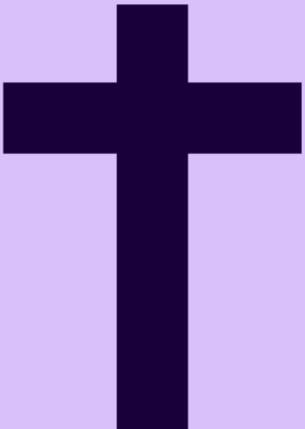

We Tonc dı kasım

Kasem (Kassem): We Tonc dı kasım New Testament

**We Tɔnɔ dı kasum
Kasem (Kassem): We Tɔnɔ dı kasum New Testament**

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kasem)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 20 May 2025 from source files dated 29 Jan 2022
993cfae5-b100-5981-87e7-5a648d773cb9

Contents

Matiyu	1
Marıkı	64
Luki	103
Zan	170
Tıtvaña Tono	216
Rom	276
1 Korenti	304
2 Korenti	330
Galatı	348
Efæezı	358
Filipi	368
Kolostı	375
1 Tesaloniki	382
2 Tesaloniki	388
1 Timoti	392
2 Timoti	400
Titi	406
Filimon	410
Ebru	412
Zaki	433
1 Pyeeri	440
2 Pyeeri	448
1 Zan	453
2 Zan	460
3 Zan	461
Zudi	463
Brum Tono	466

**Wε taanı dulu
MATTIYU
na püpuni tun**

**Wε taanı dulu Matiyu na püpuni tun na bri
dibam kulu tun mu tuntu**

Matiyu dœen yi Zezi karabiə fugə-bale bam wu dïdva mu (Matiyu 9:9 d1 10:3).

Matiyu bri ni Zezi Krisi yi Vîrnü wom Wε na goni ni d1 Zwifə bam fanya fanya s1 oó ba tun mu. O ma ta bri Zwifə yigə tiinə dœen na vi-o te tun.

Zezi Krisi dœen tu lugu banja dwi tiinə maama ɻwaani mu, ku dat Zwifə bam má ɻwaani. O pe o karabiə ni, s1 ba tööl o kwər-ywərəj kam ba bri lugu banja dwi tiinə maama (Matiyu 28:19).

Matiyu pçöon Zezi lora d1 o biini wojo, o bri ni o yi Pe wølu na tu s1 o vru nçöona ba lwarim wøni tun mu (pçörum 1-2).

O daa ta maa bri Zan na miisi Zezi na wøni te d1 sutaani na manj-o te tun (pçörum 3-4),

yi o bri Zezi na tonj Galile ni te tun: o tööl Wε kwərə, o bri nçöona Wε ciga kam, o pa yawiuna na yazurə (pçörum 5-18).

Kuntu kwaga ni Zezi ma vu Zeruzalem. Zwifə yigə tiinə ma pa ba ja-o ba pa tuvñ-dagara banja ni ba go. Da yato dë ni o ma joori o bi o yagi tuvñ (pçörum 19-28).

Matiyu bri Zezi zaasum dum na ce kuni bñnu te tun:

1. O bri balb na zu Wε paari dum wo tun na manj s1 ba taa tögi ciga te tun (pçörum 5-7).
2. O kwe balu na manj s1 ba tööl Wε paari dum kwərə kam ba bri nçöona tun (pçörum 10).
3. O me mumana yarpe mu o ma bri Wε paari dum ta na səgi yi d1 wú ba d1 bri jaja te tun (pçörum 13).
4. O bri Wε nçöona na manj s1 ba taa ɻwi te tun (pçörum 18).
5. O bri ni d1 manj s1 d1 taa cəgi manja kalu Wε paari dum na wú ba d1 wanı wo-lwaanu dwi maama te tun (pçörum 24-25).

Zezi kwə dwi dim na tonj te tun

(Luki 3:23-38)

¹ Zezi Krisi nabaara bam kuri na puli te tun mu tuntu:

Zezi Krisi yi Davidi dwi tu mu,

Davidi d1 maa yi Abraham dwi tu.

² Abraham ma lu Yizakı.

Yizakı ma lu Zakobı.

Zakobı ma lu Zuda d1 o zimbaara d1 o nyaana.

³ Zuda d1 Tamaarı ma lu Faresı d1 Zara.

Faresı ma lu Esrom.

Estrom ma lu Aram.

⁴ Aram ma lu Amınadabı.

Amınadabı ma lu Naasın.

Naasın ma lu Salımon.

⁵ Salımon d1 o kaanı Rahabı ma lu Buazi.

Buazi d1 o kaanı Ruuti ma lu Obedi.

Obedi ma lu Zese.

6 Zese ma lu Davidi wulu na jigi pe tun.

Davidi deen di kadəm wulu na yi Yurı kaanı tun,
yi ba lu Salomon.

7 Salomon ma lu Robuam.

Robuam ma lu Abia.

Abia ma lu Aza.

8 Aza ma lu Zuzafatı.

Zuzafatı ma lu Zoram.

Zoram ma lu Yoziası.

9 Yoziası ma lu Zuatam.

Zuatam ma lu Asası.

Asası ma lu Ezekiası.

10 Ezekiası ma lu Manası.

Manası ma lu Amon.

Amon ma lu Zuziası.

11 Zuziası ma lu Yıkonia di o nyaana.

Yıkonia mimaşa kam ni mu ba jaanı Yisirayeli tiinə bam ba vu ba yagi
Babiloni tuu ni.

12 Yisirayeli tiinə bam viirim dum kwaga ni mu

Yıkonia lugı Salatiyeli.

Salatiyeli ma lu Zorobabelı.

13 Zorobabelı ma lu Abidu.

Abidu ma lu Eliyakım.

Eliyakım ma lu Azori.

14 Azori ma lu Sadoki.

Sadoki ma lu Akimi.

Akimi ma lu Eliyudi.

15 Eliyudi ma lu Eleyazaarı.

Eleyazaarı ma lu Matan.

Matan ma lu Zakobi.

16 Zakobi ma lu Zuzefu, wantu mu jigi Mari baro.

Mari deen ma ba o lu Zezi wulu ba na bəjı ni Krisi.

17 Kunto maa bri ni, ku na zıgı Abraham ni ku vu ku yi Davidi tun, ba
dwi dum yi kuni fugə-bına mu. Ku na zıgı Davidi ni ku vu ku yi Yisirayeli
tiinə bam viirim dum manja kam ni tun, bantu di dwi dum yi kuni fugə-bına
mu. Ku na zıgı manja kam kuntu ni si ku vu ku yi ba na lugı Zezi Krisi
manja kalu tun, bantu di dwi dum maa yi kuni fugə-bına.

Zezi lura kam na de te tin

(Luki 1:26-38, 2:1-7)

18 Ba na lugı Zezi Krisi te tun mu tuntu. O nu Mari di Zuzefu tiinə maama
deen ya se si ba pa ba zu daanti, yi Mari daa ta wu ve o baru wum te. Manja
kam kuntu ni o ma ba o ja pugə di We Joro dam.

19 Zuzefu wulu o na lagı o zu tun maa yi nən-nıwm. O maa ba lagı si o
pa cavıra ja o kaanı wum nəcəna maama yigə ni. O ma buŋı si o daanti o
yag-o, si nəcəna yi zaŋı ba lwarı.

20 O na buŋı kuntu tun, Banja-We maleka ma ba o te o dindwıa wunu, yi
ka ta dıd-o ka wi: «Zuzefu, Pe Davidi dwi tu, yi pa n wu cögı si n jonji Mari
n ma n ji n kaanı. Beñwaanı, o na jıgı pugə kam tun, ku yi We Joro kum
dam nəwaanı mu.

21 O lagı o lu bəkərə mu, si n pa o yırı ni Zezi, beñwaanı oó ba o vrı o
nəcəna ba lwarım wunu o yagı.»

22 Zezi lura kam dœen sînî ka tögî kûntu doj mu, sî ku pa Banja-Wë dœen na tagi kûlv tîn sînî ku kî. Faña faña tîn, Dî nijonju wûdoj dœen tööl Dî kwærê kam o wi:

23 «Bukç wûlv ta na yeri baarv tîn wó ba o ja pugê o lu bækêrê, yi baá bêni bu wûm yiri nt Emanuyeli.»

O yiri dîm kûntu kuri mu yi Wë wûra didaanî dîbam.

24 Zuzefvu na dô o zañj tîn, o ma se o kî Banja-Wë maleka kam na tagi ni o kî te tîn. O ma se o Jonji Mari o ja vu soñjö.

25 O ma wû pêni dîd-o sî ku vu ku yi o na lugî bu wûm manja kalv tîn. O laan ma pa o yiri ni Zezi.

2

Yiyân-yeenâ na tu si ba zuli Zezi te tîn

1 Ba dœen lugî Zezi Zude tîv kûdoj ni mu, ku yiri mu Betelhem. Ku maa yi manja kalv Erödi dœen na yi pe tîn. Yiyân-yeenâ badaara dœen ma nunji wa-puli seeni ba ba ba yi Zeruzalem.

2 Ba laan ma bwe ncoña ba wi: «Bu wûm ba na lugî sî o ji Zwifê pe tîn wû yêñ mu? Beñwaanî dîbam ne calicva kalv na bri o lura kam tîn na nunji bri-kwaga seeni, yi dîbam ba sî dî zul-o.»

3 Pe Erödi dœen na ni kûntu tîn, liê maa jîg-o dî ncoña balv maama na zuvri Zeruzalem ni tîn.

4 O laan ma bêni Zwifê kaanum yigê tiinê bam maama, didaanî Wë cullu karanyina tiinê bam, yi ba la daanî. O ma bwe-ba o wi: «Yêñ mu ba manjî sî ba lu Krisi wûm?»

5 Ba ma lär-o ba wi: «Kuvú ta yi Betelhem ni mu, Zude tîv ni. Beñwaanî faña faña Wë nijonju wûdoj püpüni o wi:

6 «Betelhem, tîv kûlv na yi balanya Zude tîvni dîm wûnî tîn, dai tîv kûlv na muri tîn.

Beñwaanî nmu wûnî mu baá lu dîdeero wûlv na wó ta nii a ncoña balv na yi Yisirayeli dwi tiinâ tîn banja ni.»

7 Erödi na ni kûntu tîn, o ma daanî o bêni yiyân-yeenâ bam sî ba ba o te. O ma kwaani o bwe-ba, sî o lwari dî dîm calicva kam na puli ka nunji tîn.

8 O laan ma tûnji-ba sî ba vu Betelhem, yi o wi: «Ve-na á kwaani á beeri bu wûm jægê, sî á na ne-o, sî á joori á ba á ta á bri-nî, sî a dî vu a zul-o.»

9 Pe wûm na tagi kûntu dî ba tîn, ba laan ma zañj ba maa kea. Ba na maa ke tîn, ba ma da ba na calicva kalv ba ya na manjî ba na wa-puli seeni tîn. Ka laan maa wû ba yigê ni weyuu ni ka veä, yi ka vu ka zigî ka manjî di bu wûm na wû me tîn.

10 Ku ma pa ba tiini ba jugî wûpolo lanyuramî.

11 Ba ma vu ba zu soñjö kûm wû. Ba ma na bu wûm dî o nu Mari. Ba ma kuni doonâ ba zul-o. Ba laan ma bwæli ba zîla ba li pæera ba pa-o. Ba pæera yam yi sâbu-suja, dî wænû tîlv ba na zwe yi tî lwæm ywæmmâ tîn, dî tralî nugê kalv yiri na yi Miiri tîn.

12 We ma pa ba lwari ba dîndwia wûnî, ni ba daa yi joori ba da Erödi te. Ba laan ma tögî cwæ-gaa ba joori ba vu ba tîv kûm.

Erödi na kwaani sî o gu bu wûm te tîn

13 Yiyân-yeenâ bam na ke ba daaři kûntu tîn, Banja-Wë maleka ma da ka ba Zuzefvu te o dîndwia wûnî, yi ka wi: «Zañj n ja bu wûm dî o nu n ja n duri n vu Ezipi tîv, sî á taá zuvri da, sî ku yi manja kam a na wó pa

abam ni si á nuñi Ezipi á joori á ba tin. Beñwaanı Erödı mu lagı o zañi o beeri bu wum si o gu-o.»

14 Zuzefu na ni kantu tin, o ma sunı o zañi o ja bu wum di o nu wum, o nuñi titu dum kantu ni o vu Ezipi.

15 Ba ma zvori da taan, si ku vu ku yi maya kalı Erödı na tigı tin. Ku deen ki kantu mu, si ku pa Banja-We deen na tagı kulu tin sunı ku ki. Faña faña tin, DI deen pe DI nijoñnu wudoñ töclı DI kwərə o wi:
«Amu We bəñi a bu wum si o nuñi Ezipi ni mu o ba.»

16 Erödı deen na tu o lwarı ni yiyan-yeenə bam lıvırı o yigə ni ba viiri tin, o bam ma tiini di zañi. O ma pa ni si o noona vu Betelhem di ku ti-balwa bam maama wumı, ba gu bəkəri-bale silı na yi bına yale di balı na muri bına yale tin maama. O nan ki kantu, si ku mayı di yiyan-yeenə bam na pe o lwarı maya kalı calıçva kam na nuñi tin mu.

17 Biə bam güm dum ma pa We nijoñnu Zeremi na tagı We kwərə kalı faña faña tin sunı ku ki.

18 O deen tagı o wi:

«Soo mu zañi Rama tiu wumı.
Noona mu wura ba keerə,
yi ba coose zanzan.
Raseeli mu tiini o keerə o biə ıwaani,
o maa ba se si noon-noonu gan-o,
o biə bam na tiga tin ıwaani.»

19 Erödı deen ma ba o ti, yi Zuzefu daa ta wu Ezipi ni. Banja-We maleka ma daa ba Zuzefu te o dindwıa wumı, yi ka wi:

20 «Zañi n ja bu wum di o nu n joori n vu Yisirayeli tiu. Beñwaanı wulu ya na lagı si o gu bu wum tin laan tiga.»

21 Zuzefu na ni kantu tin, o ma sunı o zañi o ja bu wum di o nu o joori o vu Yisirayeli tiu kum.

22 O laan ma ba o lwarı ni Erödı bu Arısilı mu ləni o ko wum yuu ni o di paari Zude tıunı dum banja ni. Ku ma pa o kwari fuıı si o joori o vu jəgə kam kantu. O dindwıa wumı We ma pa o lwarı kulu o na mayı si o ki tin, ku pa o leeri o vu Galile tiu.

23 O laan ma vu o yi tiu kudonj, ku yuri mu Nazareti, yi o zvori da. Ku laan ma pa We nijoñnə bam deen na töclı DI kwərə faña faña te tin sunı ku ki. Ba deen tagı ba wi: «Baá bəñ-o ni Nazareti tu.»

3

Zan na miisi noona na wumı yi o bri-ba te tin

(Mariki 1:1-8, Luki 3:1-18, Zan 1:19-28)

1 Noona wudoñ deen mu wura, o yuri mu Zan. Wuntu mu yi wulu na miisi noona na wumı tin. O deen ma ba o wu Zude ni o beeri kagva wumı, yi o töclı We kwərə.

2 O maa yəni o ta o bri-ba si ba ləni ba wuru ba yagi kəm-balwaarvı, si maya kam laan yiə We paari dum na lagı di ba noona titarı ni tin.

3 Zan yi wulu We nijoñnu Ezayı na mayı o nooni o taamı faña faña tin o wi:

«Noona mu wu kagva wumı o töclı o kwərə o wi:

«Zañi-na á fogı á kwe dí Yuutu wum cwəñə kam,
o na lagı o ba o təgi da tin.

Pa-na cwe silı o na lagı o ba o təgi tin fogı si yɔɔrı lanyıranı.»

4 Zan deen zuvri goro kulu ba na sogi di yogondi kuru tun mu. O maa mai kila o ma ja o təŋə. O wudiu mu yi kayira di tuvru.

5 Nooona zanzan maa yəni ba nunji Zeruzalem, di Zude tuni dum maama, di Zurdən buga ni je sim, ba ve o te.

6 Ba maa te ba bri kulu ba na ki ba cogi tun. O laan maa paı ba tu Zurdən bugə kam wənı, yi o miisi-ba na wənı We ḥwaani.

7 Zan na wura o miisi noona na wənı tun, o ne ni Farizian tiinə di Sadusian tiinə zanzan tui o te. O ma ta di ba o wi: «Abam nyi di bisankwidwə mu. Wəo mu bri abam si á kwaani á lu cam dilu We na laga DI pa nabiinə na tun wənı?»

8 Abam nan manjı si á taá ki kənə yalı na wó bri ni á suni á ləni á wuru á yagi kəm-balwaaru tun mu.

9 Abam yi taá buŋja á pa á titi ni, á na yi Abraham dwi tiinə tun, á daa wu manjı si á ləni á wuru. We na laga, DI wó wanı DI pa kandwa yantu ləni ya ji Abraham dwi tiinə.

10 Nəcənu nan manjı o jigu dooru o juja ni, si o ta maa goni tweeru tun o di tiga ni. Tiu kulu maama na ba ləri bu-ŋjuna tun, o manjı si o go-ko mu o di mini wənı si ku di. Mu We di na laga DI ki noona balu na wu ləni ba wuru ba yagi kəm-balwaaru te tun.

11 Amu nan miisi abam na wənı mu, si ku bri ni abam ləni á wuru á yagi kəm-balwaaru tun. Ku daari wələna laga o saŋi amu kwaga o ba tun tiini o dwe amu. A wu manjı si a zeeri o ne natra di. Wəntu nan wó miisi abam We Joro di mini wənı mu.

12 Wəntu nan ze zuŋ-kəgo mu si o ma caarı o mına o pe o ki o tulə ni, si o daari mın-swaanu tun o zwə di mini dilu na ba di di dwe tun. Mu We na laga DI poɔrı noona daanı DI ki-ba te tun.»

Zan na miisi Zezi na wənı te tun

(Mariki 1:9-11, Luki 3:21-22)

13 Zan deen na wu Zurdən bugə kam ni ni tun, Zezi ma nunji Galile tuv ni o vu o te si o miis-o na wənı.

14 Zan deen ya wu se, yi o ta diđ-o o wi: «Amu mu manjı si a ba nmu te si n miisi-ni na wənı, si ku dai nmu mu wó ba amu te si a miisi-m na wənı.»

15 Zezi ma lər-o o wi: «Yagi si ku ki kuntu lele, si ku manjı si di ki kuntu mu, si di wanı di ki kulu maama na yi We wəbənja tun.» O laan ma se.

16 Zezi na miisi na kuntu tun, o ma da o nunji na bam wənı. O laan ma na weyuu na purı o banja ni, yi o na We Joro kum na de da ku tu o banja, yi ku nyi di kunkwəŋə te.

17 Kwərə laan ma ḥooṇi weyuu ni ka wi:

«Wəntu mu yi amu bu-dva a na so-o di a wu maama.

O ma yəni o pa a wu poli zanzan.»

4

Svtaani na manjı Zezi te tun

(Mariki 1:12-13, Luki 4:1-13)

1 We Joro kum deen na tu Zezi te kuntu tun, ku laan ma ja-o ku vu kagva wənı, si svtaani manj-o di ni.

2 Zezi deen maa wura taan da fiinna, yi o ba di wədui wia di titi maama. Kana maa jig-o.

3 Svtaani laan ma ba o te, yi di ta diđ-o di wi: «Nmı na suni n yi Banja-We Bu, si n ta di kandwa yantu si ya ji wədui si n di.»

4 Zezi ma leri o wi: «Ku nan pvpvní We tñnó kum wvní ku wi:
 <Ku dai wwdiu ýiraní mu paí nabiinu ñwi,
 ku yi We ni-taaní dñm maama mu paí nabiinu ñwia.» »

5 Sutaani laan ma ja-o dí ja vu dí zu We ttí tuv Zeruzalem wv. Dí ma ja-o
 dí vu dí di We-di-kamunú kum yuu me na dwara tñ dí zig-o da,

6 yi dí wi: «Nmñ na yi We Bu, si n fají n cu tiga ni si dí nii. Beñwaani
 ku pvpvní We tñnó kum wvní ku wi:

<We wú pa DI malesi ba nmñ ñwaani,
 si lwéri-m dí si jia,
 si n yi tu tiga ni n magi n naga dí kandwe.» »

7 Zezi ma leri o wi: «Ku ta pvpvní ku wi:
 <Yi zañjí n manjí n Yuutu Baña-We n nii.» »

8 Sutaani daa ma ja-o dí ja vu dí di piu kulu na tiini ku dwara tñ yuu.
 Di laan ma bri-o lugu baña tñni dñm maama dí wo-laaru tlu maama na
 wvra tñ.

9 Di ma ta dñd-o dí wi: «Nmñ na se n kuni doonæ n zuli amv, aá pa n ta
 n te wæænu tuntu maama.»

10 Zezi laan ma ta dí-dí o wi: «Sutaani, ve daa a tee ni! Si ku pvpvní
 We tñnó kum wvní ku wi:
 <Ku yi n Yuutu Baña-We ýiraní mu
 n manjí si n kuni doonæ n zuli,
 si n ki DI wvbuja na lagt te tñ.» »

11 Sutaani laan ma viiri dí daar-o. We malesi laan ma ba Zezi te si zæn-o.

*Zezi na puli si o tcohi We kwæræ te tñ
 (Maríki 1:14-15, Luki 4:14-15)*

12 Zezi deen na lwari ni ba jaani Zan ba ki piuna digæ ni tñ, o ma joori
 o vu Galile.

13 O maa daa wv manjí Nazareti ni, yi o ke o vu Galile tñv kvdonj, ku ýiri
 mu Kapernawum, o zvvrí da. Tñv kum kvntv wv nññu ni ni mu, dí je silv
 Zabulon dñi tiinæ dí Nefitali dñi tiinæ ya na zvvrí tñ.

14 O na zvvrí da kvntv tñ, ku deen ma pa We nijonnu Ezayi na manjí o
 toohi We kwæræ faña faña te tñ sññi ku ki.

15 O deen tagi o wi:
 «Ku na yi Zabulon dí Nefitali tñni dñm,
 dí je silv na wv nññu kum seeni tñ,
 dí je silv na wv Zorden bugæ kam bube dñdonj dñm kwaga ni tñ,
 dí Galile je silv dwi-ge tiinæ na zvvrí da tñ,

16 jægæ kantu tiinæ bam deen ya wv lim wvní mu,
 yi ba laan ba ba na pooni zanzan.

Balv na zvvrí da tñ ya ba jigi tñna dí We,
 tñvñ mu ya te-ba.

Pooni laan ma zænji ba baña ni.»

17 Zezi na joori o vu Galile tñ, ku zigí maña kantu ni mu o puli o tcohi We
 kwæræ, o bri noona ni ba manjí si ba lëni ba wvru ba yagi këm-balwaaru,
 beñwaani maña kam laan yiæ We paari dñm na lagt dí ba noona titari ni
 tñ.

*Zezi na bæji noona bana si ba taa tog-o te tñ
 (Maríki 1:16-20, Luki 5:1-11)*

18 Zezi deen maa wv Galile nññu kum ni ni o veæ. O ma na noona bale,
 ba yi curu mu. Ba dñdua ýiri mu Simon, o ýiri dñdonj maa yi Piyæeri.
 Wvdonj wvmaa yi o nyaani, o ýiri mu Andre. Ba yi kalæj-jara mu, yi
 ba wv na bam wvní ba dñl buri ba ma jaani kale.

¹⁹ Zezi laan ma ta dí ba o wi: «Zanjı-na á ba á taá tögı-nı. Aá pa á taá beeri noɔna mu á pa-nı sı ba da amu kwaga, nı á na yəni á jaanı kale te tun.»

²⁰ O na tagı kuntu tun, ba ma zanjı lila ba yagı ba bürü sim, yı ba vu ba tögı o kwaga.

²¹ Zezi na ve o maa ke tun, o daa ma na noɔna bale, ba dı yı curo mu. Ba ko yırı mu Zebede. Ba didva yırı mu Zaki. Wudon wum maa yı o nyaanti, o yırı mu Zan. Bantu bale dı ba ko Zebede maa wu naboro wum ba kwe ba bürü, sı ba ma ja kale. O ma bəŋi biə bam sı ba ba ba taa tög-o.

²² O na bəŋi-ba kuntu tun, ba ma zanjı lila ba yagı ba ko wum dı naboro kum, yı ba vu ba tög-o.

²³ Zezi deen maa tulu Galile tunı dım maama. O maa yəni o ve Zwifə bam We-di sim sı o taa bri noɔna We ciga kam. O maa tööl We kwər-yəŋə kam dt We na lagı Dı di paari noɔna titarı nı te tun. O maa kwəri o pa yawluna na yazurə dı yawluru tilb dwi maama na jıgi-ba tun.

²⁴ Nɔɔna ma ba ba ni o ɻwa je sim kuntu nı, dı Siiri tıv kum maama wum. Ba maa yəni ba jaani yawluna dwi dwi ba tu o te, balı yıra na tiini ya woe tun, ku wəli dı balı ciciri na yaaru-ba tun, dı balı na sai koɔro tun, dı kwaaro. Ba na tu Zezi te kuntu tun, o maa yəni o pa ba na yazurə.

²⁵ Nɔɔn-kögö zanzan deen ma nunji Galile tunı dım, dı je silı ba na bə ni Tunı Fugə tun, dı Zeruzalem, dı Zude maama, dı je silı na wu Zurden bugə kam bube dıdoŋ dım nı tun ba tögı dıd-o.

5

Zezi zaasim-dvırı dım

(Luki 6:20-23)

¹ Zezi deen na ne nɔɔn-kögö na tög-o tun, o ma vu o di piu kudoŋ yuu o jəni da. O na je tun, o karabiə bam ma ba o te.

² O laan ma puli o bri-ba o wi:

³ «Balu na ye nı ba yı yiniga tiinə We yigə nı tun mu jıgi yu-yoŋo, ba na wú tögı ba di We paari dım tun ɻwaani.

⁴ Balu wıru na cogı tun mu jıgi yu-yoŋo, We na wú pa-ba wu-zuru tun ɻwaani.

⁵ Balu na jıgi ban-poŋu tun mu jıgi yu-yoŋo, We na wú pa ba taa te lugı tun ɻwaani.

⁶ Balu na pıi We ciga kam tögim jıgi fra dı ba tun mu jıgi yu-yoŋo, We na wú pa ba bıcara pəni tun ɻwaani.

⁷ Balu na jıgi noɔna ɻwaanja tun mu jıgi yu-yoŋo, We na wú duri ba dı ɻwaanja tun ɻwaani.

⁸ Balu na yı wu-poŋo tiinə tun mu jıgi yu-yoŋo, ba na wú ba ba na We tun ɻwaani.

⁹ Balu na pıi noɔna jıgi ywəni daanı tun mu jıgi yu-yoŋo, We na wú ta bə-ba nı Dı biə tun ɻwaani.

¹⁰ Balu na tögı We ciga kam yı noɔna beesı-ba tun mu jıgi yu-yoŋo, ba na wú tögı ba di We paari dım tun ɻwaani.

¹¹ Nɔɔna na twı abam yı ba beesı abam, yı ba fo vwan ba te wo-balwaaru dwi maama ba pa abam amu yırı ɻwaani tun, á jıgi yu-yoŋo.

¹² A taá jıgi wıpolo lanyranı sı We wú pa á na nyɔɔri zanzan Dı tee nı. Ku na yı We nıjоŋnə balı deen na loori abam yigə ba ba tun, noɔna deen manı ba beesı-ba kuntu mu.

13 Ye na paı wödiu ywənə te tın, abam dı nan manjı sı á taá paı ywəəni taa wu nabiinə tee ni. Ye ywəəni nan na ti, n daa n bá wanı n pa dı joori dı ja ywəəni. Dı daa ba jıgı kuri. Baá dı-dı ba yagi mu, sı nɔɔna taa nwani dı banja ni.

14 Abam nyı dı lugı banja pooni mu nabiinə titari ni. Tiı kulu ba na lögı piu yuu ni tın bá wanı ku səgi, ku nai mu jaja.

15 Nɔɔn-nɔɔnu bá se o tarıgı kanıa o pu titögö kuri ni. Oó kwe-ka o pah weení mu, sı ka pooni dım taa nai dı paı nɔɔna balu maama na wu dıgę kam wöni tın.

16 Abam dı nan manjı sı á zənji á pooni dım kuntu mu nɔɔna titari ni. Ba laan wó na wo-laarv tluı á na kí tın, yi ba zuli á Ko We wulu na wu weyuu ni tın.»

Zezi na pe We cullu tııni ti ja kuri te tin

17 «Abam nan yi taá buŋı ni amu tu sı a pa We tənə kum na bri kulu tın ji kafe, ku na yi We cullu tluı Dı deen na pe Moyisi, dı Dı nijojnə bam na bri kulu fanja fanja tın di. Amu tu sı a pa ti tiini ti taa jıgı kuri mu lanyırani, sı ku daı ni a lagı a cögı-tı mu.

18 A lagı a ta cıga mu dı abam sı, lugı banja dı weyuu na wó daanı sı ku taa ve manja kalı tın, kulu kulu bá wanı ku li We cullu tıım wöni dı funfun dı. Ti nan wóla wöra kuntu mu taan, sı ku ba ku yi manja kalı We na wó pa wojo maama kí ku ti tın.

19 Nɔɔnu wulu maama na wu se We niə yam dıdva yi o daarı o bri o donnə sı ba dı yi se-dı tın, dı na manjı dı yi mumiı dı, kuntu tu wú ba ji balanya We paarı dım wöni. Ku daarı, wulu maama na se We niə yam yi o daarı o bri o donnə sı ba dı se tın, kuntu tu wú ba ji kamunu We paarı dım wöni.

20 A nan taá ye ni, abam na wu se We cıga kam á dwəni á cullu karanyına tiinə bam dı Farizian tiinə bam, á bá wanı á na cwəjə sı á tıgı á zu We paarı dım wu.»

Ban-zɔŋɔ na nyı di nɔɔn-gvra te tin

21 «Abam ye ni ba deen bri dibam kwə bam ba wi: <Yı zaŋı n gu nɔɔnu. Wulu nan na gu nɔɔnu, ba manjı sı ba dı o taanı mu.»

22 Ku daarı, a nan lagı a ta dı abam ni, nɔɔnu wulu na jıgı ban-zɔŋɔ dı o ko-bu, ku manjı sı ba dı kuntu tu dı taanı mu. Wulu na tagı dı o ko-bu o wi, o ba jıgı wubuŋa, ku manjı sı dibam sarıya-dirə nakwa bam mu dı kuntu tu taanı. Nɔɔnu wulu dı na tagı dı o ko-bu o wi, o yi joro, ku manjı sı kuntu tu zu min-tu mu.

23 Kuntu ȳwaani, nmı na lagı n kwe n pęserı n pa We, yi n laan na guli ni n ko-bu jıgı n ban-zɔŋɔ,

24 sı n tıni n pęserı dım, sı n joori n vu n ko-bu wöm te sı á fögı daanı. Nmı na kí kuntu, sı n laan joori n ba n kwe n pęserı dım n pa We.

25 Ku daarı, nɔɔnu nan na jaanı-m o vu o saŋı, sı n kí lıla n pa á fögı daanı yi á daa ta wu yi sarıya yam dim jégə kam. Ku na daı kuntu, o laan wú kí nmı sarıya-diru wöm jına ni, sı o pa n na cam. Wöntü dı laan wú kí-m o tintvıŋju juja ni, sı o ja-m o vu o kí pıuna digę ni.

26 A lagı a ta cıga dı nmı sı, nń ta n wöra taan. Nmı na wu ȳwi jıni dım maama n ti, ba bá yagi-m.»

Ka-laga na yi kəm-balırcı te tin

27 «Abam nan ye ni ba manjı ba ta ba wi: <Yı zaŋı n pəni dı n doŋ kaanı.»

28 Amu nan lagı a ta abam ni, nɔɔnu wɔlv na nii kaanı dı fra tın, ku nyı du o manı o pəni dıd-o mu o wubvıja na lag-o tın ɻwaanı.

29 Kvuntu tun, nmu jazım yi na paı n kı lwarım, sı n lı-dı n yagı. Nmu yura daa dıdua na cogı, kvú ta lana ku pa-m ku dwe n yura yam maama na wura yi ba dı-ya min-tıu ni.

30 Nmu jazım mu na paı n kı lwarım, sı n go-dı n yagı. Nmu yıra daa dıdua na cogı, kvú ta lana ku pa-m ku dwe n yura yam maama na zu min-tıu.»

Kaanı yagım

(*Matiyu 19:9, Mariki 10:11-12, Luki 16:18*)

31 «Ba manı ba ta ba wı: <Nɔɔnu wɔlv na yagı o kaanı, kvuntu tu manı sı o pa-o tɔnɔ kvlv na wó brı ni ba yagı daanı tın.»

32 Amu nan lagı a ta abam ni, nɔɔnu wɔlv na yagı o kaanı yi ku daı nu o cogı di baaru tun, kvuntu tu pe kaanı wum kı bwəŋe mu, dı o daa na zu baru wudon tun. Nɔɔnu wɔlv maama nan na di kaanı wum kvuntu tun, kvuntu tu dı kı bwəŋe mu.»

Durə duum na wv manı te tin

33 «Abam manı á ye ni ba deen brı dibam kwə bam ba wı: <Yı zaŋı n kwani n ni, dı nmı na dugə n wı nı kı kvlv n pa n Yuutu Baŋa-Wę tın.»

34 Amu nan lagı a ta a brı abam sı á yi zaŋı á du dı kvlvkvıl. Yı zaŋı á du durə dı Wę-səŋo, beŋwaanti dáanı mu yi Wę jəŋə je.

35 Yı du-na dı tiga banja dı, ka na yi Wę ne cwiim jəgə tın ɻwaanı. Nan yi du-na dı Zeruzalem dı, sı kvuntu yi Wę pa-farv wum tıu mu.

36 Nan yi zaŋı á du dı á titı yuu dı, beŋwaanti á bá wanı á pa á yuuyuə dıdua titı ləni ka ji napojo naa nazono.

37 Nan pa-na abam <eeŋ> ji <eeŋ>, sı abam <awo> ji <awo>, sı á daa yi wəli kvlvkvıl da. Woŋo na wəli da, kvuntu yi sutaani nyım mu.»

Dí na manı sı dí taá jıgı wv-zuru te tin

(*Luki 6:29-30*)

38 «Abam manı á ni sı ba tagı ba wı: <Nɔɔnu na pi n yi, sı ba pi kvuntu tu dı yi. Nɔɔnu nan na guri n yəli, sı ba guri kvuntu tu dı yəli.»

39 Amu nan lagı a ta a brı abam ni, nɔɔnu na kı-m lwarım, sı n dı daa yi kı-o lwarım n ma n ɻwı. Nɔɔnu nan na lɔgı n jazım popoŋo, sı n guni kudoŋ kum dı, sı o lo o wəli da.

40 Nɔɔnu nan na saŋı-m sı o joŋı n gwar-bu o jıni ɻwaanı, sı n pa o kwe n gwar-bwərə dı o wəli da.

41 Dideerı nan na fi-m sı n ziŋı o zıla n vu nabaa yi mvrı, sı n ziŋı n vu nabaa yi mvrı-tule.

42 Nɔɔnu nan na loori-m woŋo, sı n kwaanı n pa-o-ku. Nɔɔnu nan na lagı sı o jıni woŋo n tee ni, sı n yi van-o.»

Sono taani

(*Luki 6:27-28,32-36*)

43 «Abam manı á ni sı ba tagı ba wı: <N manı sı n ta n soe n donnə mu, sı n daarı n ta n culı n dvına.»

44 Amu nan lagı a ta abam ni, á taá soe á dvına, sı á daarı á taá loori Wę á pa balu na jıgı abam ba bęesi tın.

45 A na kı kvuntu doŋ, kvú brı ni abam yi Baŋa-Wę biə mu. Beŋwaanti dıntı ba pɔɔrı nɔɔna daanı, Dı paı wıa nyı nɔn-balwaarv dı nɔn-ɻvına

maama baŋa n̄. DI ta kwəri DI paŋ d̄va n̄ ka paŋ balu na k̄ lanyirani di balu na k̄ baloro tun maama.

⁴⁶ Abam nan na soe balu di na soe abam tun yirani, b̄ee nyɔɔri mu á wú na We tee n̄? Lampo-jonja di yəni ba k̄ kuntu doŋ mu.

⁴⁷ Abam nan na zuli á currro yirani mu, abam k̄i á dwe á donnə bam na? Balu na yəri We tun di nan yəni ba k̄ kuntu doŋ mu.

⁴⁸ Abam nan manj̄ si á taá yi lanyirani di ciga tiinə, n̄ á Ko Baŋa-We na yi lanyurani di ciga tu te tun.»

6

*Zezi na bri peera pam di We-loro di ni-vɔɔm na manj̄ si kv taa yi te tun
(Luki 11:2-4)*

¹ «Á taá yiri á titi, si á yi taá bri k̄em-laaru tilu á na k̄i tun noɔna yigə n̄. A na k̄i kuntu doŋ, ku bá pa á na nyɔɔri á Ko We tee n̄.

² Kuntu tun, á na kwe woŋo á pa yinigə tu, á yi zaŋi á pa noɔna lware abam na k̄i kulu tun ni n̄, ni pipiri-nyuna bam na yəni ba bri ba na k̄i kulu tun ba We-di sim wuŋi, di ba t̄v k̄um pooni yigə n̄, si ku ta pa noɔna zuli-ba te tun. A lagı a ta ciga mu di abam si, bantu manj̄ ba na ba ɻwiru.

³ Nmu nan na lagı n wəli yinigə tu, si n yi pa noɔn-noɔnu lware ku ni n̄, n̄neen̄i noɔnu na kwe woŋo o pa di o jazim yi o jagwiə yəri ku ni ni te tun.

⁴ N Ko We nan nai kulu n na səgi n k̄i tun. DI laan wú pa n na nyɔɔri ku ɻwaani.

⁵ Abam na yəni á lagı á warı We, si á yi zaŋi á taá bri á titi ni pipiri-nyuna bam na k̄i te tun. Bantu soe si ba taa zaŋi ween̄i mu ba warı We ba We-di sim wuŋi di pooni yigə n̄, si noɔna maama taa na-ba. A lagı a ta ciga mu di abam si, bantu manj̄ ba na ba ɻwiru ba ti.

⁶ Nmu nan na lagı n warı We, zu digə wu n ja ka ni n p̄i, si n laan warı n Ko We d̄lu na wu jəgə kalu na səgi tun n̄. Dintu nan nai kulu n na səgi n k̄i tun. DI laan wú pa n na nyɔɔri ku ɻwaani.

⁷ Abam na w̄ra á warı We, á yi taá tiini á ɻɔɔni b̄itar-yɔɔru n̄neen̄i balu na yəri We tun na yəni ba ɻɔɔni te tun. Bantu yəni ba buŋi n̄, ba na tiini ba ɻɔɔni ta-fari mu, We wó ləri ba loro.

⁸ Abam nan yi zaŋi á k̄i ni bantu na k̄i te tun. Beŋwaani á Ko We manj̄ DI ye kulu abam na lagı tun, yi á ta wu loori-DI ku ɻwaani.

⁹ Abam nan manj̄ si á taá warı We tintu doŋ mu:

<Dibam Ko wulu na wu ween̄i tun,
si nmu yiri na tiē di zulə,

¹⁰ si nmu paari ba,

si nmu wubuŋa k̄i luḡ baŋa n̄,

ni ku na k̄i n soŋo ni te tun.

¹¹ Pa dibam wudiu zim si kv manj̄ dibam.

¹² Yagi dí lwarum n ma n ce dibam,

ni dibam di na yagi dí ma ce dí donnə te tun.

¹³ Yi pa dí na majum d̄lu na wú pa dí tu tun.

Nan vri dibam wo-lwaanu tu juŋa n̄.

(Nmu te paart di dam di tiē

si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun. Amina.)>

¹⁴ Abam na yagi á ma ce noɔna balu na k̄i abam lwarum tun, á Ko We di wú yagi abam lwarum DI ma ce abam.

15 Ku daari, abam na wó yagi á ma ce balu na kí abam lwarim tñ, á Ko We dí bá yagi abam lwarim Dí ma ce abam.

16 Abam nan na vøgi ni, sì á yi nywaní á yigø, ní pipiri-nyina bam na yøni ba kí te tñ. Bantu yøni ba pa ba yibiyø lèni sì kú pa noçona lwarí ni ba vøgi ni mu. A lagí a ta ciga mu dí abam sì, bantu manjí ba na ba njwiru.

17 Nmu nan na vøgi ni, sì n su n yiø sì n daari n lí n yuu lanyiranu.

18 Kuntu mu wó pa noçon-noçonu bá lwarí ni n vøgi ni. N Ko We dulu na wu jøgø kalu na sëgi ni tñ yiranu mu ye. Dintu nan nai kulu n na sëgi n kí tñ. Dí laan wó pa n na nyøcéri ku njwaani.»

We-sønjø jijigiru taani

(Luki 12:33-34, 11:34-36, 16:13, 12:22-31)

19 «Nan yi zañu á kwaani sì á na jijigiru zanzan lugø kuntu baña ni. Á na tiñi jijigiru lugø baña yo, tu wó ba tì cøgi. Tua wó mu-ti, yi tì wó suñi tì cøgi. Njwina dí ma wó bwari soñø kum ba zu ba njø-ti.

20 Abam nan manjí sì á tiñi á jijigiru zanzan We-sønjø ni mu. Dáani mu tua daa bá waní ka mu-ti, yi tì bá suñi tì cøgi, yi njwina dí bá waní ba njø-ti.

21 Beñwaani, abam jijigiru na tigi me tñ, á bicara dí tigi dáani mu.

22 Nøçnu yiø mu nyi nñneeni kania kalu na paï o yira jígi pooni te tñ. Kuntu tñ, nmu yiø na lana, ku paï n yira maama wu pooni wuní mu.

23 Nmu yiø nan na ba lana, ku paï n yira maama wu lím wuní mu. Kuntu tñ, nmu yiø ya na manjí sì ya taa yi pooni tñ nan na yi lím, ku laan wó ta tiini ku yi lím ku ja gaahl.

24 Nøçn-nøçnu bá waní o li wubuñ-didwi, sì o ma tuñi o pa o yuutiiné bale. Oó ta culi dudu wum yi o daari o soe wudoñ wum, naa oó ta niñi dudu wum yi o daari o gooni wudoñ wum. Kuntu njwaani abam bá waní á pa sì We taa yi á yuutu, sì á daari á pa sëbu dí taa yi á yuutu.

25 Kuntu njwaani mu a lagí a ta abam, sì á yi taá liø dí lugø baña kulu kulu, ku na yi á ni-wudiu, naa á na wó zu gwaarø tilu tñ. Beñwaani á njwia garu wudiu. Yira yalu We na pe abam tñ dí maa garu gwaarø.

26 Nan maani-na á nii zunø na yi te tñ. Bantu ba duø, yi ba ba zagí mina ba kí tuli ni. Ku nan yi á Ko We mu nii ba baña ni dí ba ni-wudiu. Abam nan ba jígi kuri á dwe zunø bam na?

27 Abam wuluwulu bá waní o tonjí o njwia dí finfin dí, o na manjí o li te dí.

28 Bëe nan mu yi á kí liø dí gwaarø wojo? Maani-na á nii ga-punnu tñ lam na yi te tñ. Tuntu nan warí tì tuñi yi tì warí gwaarø tì so.

29 Nan taá ye-na ni, tuntu jígi lam tì dwe Pe Salomon ñæen na manjí o zuvøi gwar-ñønnø tilu tñ.

30 Ku nan na yi gaarø tñ kuntu, tuntu ba jígi de dí noçona na zwë-ti. Dí kuntu dí We ta mu paï tì jígi lam kuntu doñ. Kuntu njwaani, ku na yi abam, We bá nii abam baña ni ciga? Bëe nan yi á ba kí á wu-didba dí We?

31 Kuntu njwaani, á yi taá liø dí á na wó di wojo kulu naa á na wó zu wojo kulu tñ.

32 Balu na yeri We tñ mu tiini ba buñi wæønu tñ kuntu maama wubuña. Abam Ko We nan manjí Dí ye wojo kulu na manjí dí abam tñ.

33 Abam manjı sı á da yigə á beeri Başa-Wę paari düm dı ḥwia kalu na tɔgi Wę wubuña tın. A na kí kuntu, Wę laan wú wəli abam wəənu tulu na daari tın.

34 De maama tui dı dı titi cam mu. A nan yi taá pa liə jigi abam dı jwa wojo. Yagi-na sı jwa de düm titi wó nii dı titi wojo.»

7

Yi ḥcooni n doŋ wəənu

(Luki 6:37-38,41-42)

1 «Abam yi taá ḥcooni á donnə wəənu, sı Wę yi ḥcooni abam dı wəənu.

2 Beŋwaani, abam na ḥcooni á donnə wəənu te tın, Wę wú tɔgi kuntu doŋ mu Dı ma di á sariya. Abam na mai bwaŋa kalu á manjı á pa á donnə tın, Wę dı wú mai bwaŋa kantu mu Dı manjı Dı pa abam sı ku taa mai daani.

3 Abam nyı dı nočnu na nii o doŋ yi ni o na ga-balanja da, yi o daari o ba lagı sı o lwari ni o titi yi jigi daa tın. Ku manjı sı ku taa yi kuntu doŋ na?

4 Daa na wu nmu yi ni tın, nń kí ta mu n ta dı n doŋ ni o pa n lı gaa o yi ni n yagi?

5 Nmu yi pipiri-nyım dı nmu na kí n doŋ te tın. Nmu nan manjı sı n lı n titi yi daa kam mu, sı n laan wanı n nii lanyırani sı n lı n doŋ yi gaa kam.

6 Yi zaŋı á kwe wəənu tulu na yi wo-kamunə Wę yigə ni á pa balu na vun Wę tın. A na kí kuntu, baá cögı-tı, yi ba daari ba cögı abam titi dı ba wəli da.»

Wę-loro

(Luki 11:9-13)

7 «Á taá loori Wę, sı Dı wú pa abam kulu á na lagı tın. Beeri-na kulu á na lagı tın, sı á wó na. Magı-na boro, sı baá pürü ba pa abam.

8 Beŋwaani wulu maama na loori Wę sı Dı pa-o wojo tın wú joŋi. Wulu maama na beeri wojo tın wú na-ku. Baá pürü ba pa wulu maama na magı boro tın.

9 Abam wulu na jigi bu yi o na loori-m wudiu, nmu wú se n kwe kandwé n pa-o na?

10 Naa o na loori-m kaləŋə, nń se n pa-o bısankwia na?

11 Awo. Abam wuru na ba lana yi á ta ye sı á taá paı á biə wo-laarü tulu ba na lagı tın, á Ko Wę na lamma Dı dwe abam tın bá kwe wo-laarü Dı pa balu na loori-Dı tın na?

12 Á taá kí á donnə lanyırani, sı ku manjı dı á na lagı sı bantu taa kí abam te tın. Kuntu mu yi cığa kalu Moyisi dı Wę nijoŋnə bam zaasum düm na manjı dı bri tın.»

Zezi karabiə na wú tɔgi cwəŋə kalu tın

(Luki 13:24)

13 «Á taá cu á titi, sı á wanı á tɔgi cwə-mimuna kam á vu á na ḥwia Wę tee ni. Ku daari cwəŋə kalu ni na yalma yi ka vəŋə yi mwali mwali tın maa ve ka kweeli cögüm jəgə ni mu, yi nočna zanzan mu tɔgi cwəŋə kantu.

14 Ku daari cwəŋə kalu nmu na wú da sı n vu n joŋi ḥwia Wę tee ni tın ni yi mimuna mu, yi ka piuni. Nočna funfun yırani mu tɔgi cwəŋə kam kuntu.»

*Ba lwari tiu ku biə lərim ni mu
(Luki 6:43-44, 13:25-27)*

15 «Á taá yiri á titi dí balv na paí ba yi We nijojnə yi ba dai tñ. Bantu yəni ba kí ba yibiyə ni ba yi non-jvna mu te abam yigə ni, yi ba nan lagı ba cöḡi abam ni nywənkuri na lagı si cöḡi peeni te tñ mu.

16 Ba titvəja nan mu wú pa á lwari ba na yi balv tñ. Bejwaani tiu tərə ku na wú wanı ku lè ku doŋ biə. N bá na swan sabara yuu ni naa mɔɔla kalogo yuu ni.

17 Tu-ŋvəju mu ləri bu-ŋvna. Tu-balɔrɔ dí maa ləri bu-balwaarv.

18 Tu-ŋvəju tərə ku na wú lè bu-balwaarv. Tu-balɔrɔ dí nan tərə ku na wú lè bu-ŋvna.

19 Tiu kulu maama na ba ləri bu-ŋvna tñ, baá go-ku ba dí mini ni mu.

20 Kuntu tñ, ba titvəja mu wú pa á lwari ba na yi balv tñ.

21 Ku dai ni balv maama na bə amu ni <Yuutu, Yuutu> tñ mu wú tɔḡi ba zu We paari dím wənì. Ku nan yi balv na sūnì ba tɔḡi amu Ko We wubuŋja tñ mu.

22 Sariya de dím na yiə, nɔɔna zanzan wú ta dí amu ba wi: <Dí Yuutu, dibam deen tɔḡi nm̄u yiri dím ŋwaani mu dí nɔɔni We yiyiu-ŋwe, yi dí ma nm̄u yiri dím dí zəli ciciri nɔɔna yura ni, yi dí daari dí ma dí ki wokunkagla zanzan.>

23 A laan wú ta dí ba a wi: <A manjı a yəri abam. Ve-na daa ni, abam kəm-balwaarv tiinə-ba.>

*Dí na manjı si dí se We taanı te tñ
(Luki 6:47-49)*

24 «Kuntu ŋwaanti, wəlv maama na cöḡi a taanı dím yi o kí a na tagı kulu tñ, kuntu tu nyi dí wubuŋja tu wəlv na cwi o sɔŋç kuri pulɔrɔ baŋa ni yi o laan lɔ-kv tñ mu.

25 Dva ma ba ka ni ka pa bwi su si pεeli. Vu-dív dí ma ba ku magı sɔŋç kum, yi ku wu tu, ku kuri na cwi pulɔrɔ kum baŋa ni tñ ŋwaanti.

26 Ku daari wəlv maama nan na cöḡi a taanı dím yi o ba kí a na tagı kulu tñ nyi dí non-joro na lɔgi ku sɔŋç kasulu baŋa ni te tñ mu.

27 Dva ma ba ka ni ka pa bwi su si pεeli, yi vu-dív dí magı sɔŋç kum, ku pa ku tiini ku tu tiga ni buri buri.»

28 Zezi deen na tagı wəənu tuntu maama o ti tñ, non-kəḡo kulu na wura tñ ma tiini ba yi yəəu dí o zaasim dím.

29 Bejwaani o ni-taanı dím jıḡı dam dí dwe ba titi cullu karanyına tiinə bam taanı dím.

8

*Zezi na pe nanyoŋjə na yazurə te tñ
(Mariki 1:40-45, Luki 5:12-16)*

1 Zezi laan mazanjı o tu piu kum yuu ni o maa kea, yi kɔ-fɔrɔ tɔḡi o kwaga.

2 O na maa ke tñ, nanyoŋjə kudoŋ ma vu o te, yi ku kuni doonə o yigə ni ku loor-o ku wi: «Amu tu, nm̄u na laga, nií wanı n pa a na yazurə a ji lanyıranı.»

3 Zezi ma se. O ma twı o juŋa o dwe-o, yi o wi: «Een, a laga. Zanjı dí yazurə si n ji lanyıranı.» O na tagı kuntu bıdwı baŋa ni tñ, mu nɔɔnu wəm nanywaanu tñm de tı je yi o yıra ji lanyıranı.

4 Zezi laan ma ta díd-o o wi: «Yí zaŋjí n ta kvlú na kí tñ n brí ncoona. Nan ycoori n vu We kaanum tu wóm te sí n pa o nii n yira Yam, sí n daari n ja pëera yalu Moyisi cullu tím na brí ni ya manjí tñ n vu n pa-o, sí o ma kaanu Banja-We. Kuntu mu wó brí ncoona maama ni n yawlu kum suni ku je.»

*Zezi na pe pamajna yigə tu tintvñnu na yazurə te tñ
(Luki 7:1-10)*

5 Zezi laan ma vu o yi tñv kudoŋ, ku yiri mu Kapernawum. Pamaŋna yiga tu wððoŋ ma ba o te,

6 yí o loor-o o wi: «Amu tu, a jígi a tintvñnu mu o tigi sçñjó ni yí o wœ, ku tiini ku cana o yira ni. O ma gwarigí yí o warí o zaŋjí.»

7 Zezi ma lør-o o wi: «Aá da a vu sí a pa o na yazurə.»

8 Pamaŋna yigə tu wóm ma léri o wi: «Amu tu, a wú manjí sí n ba n zu amu sçñjó. Nan weeni n ta dí n ni ní a tintvñnu wóm zaŋjí. N na tagi kuntu, oó na yazurə.

9 Beŋwaani, amu dí yí ncoonu wulu ncoona badonnæ na jígi dam amu banja ni tun, yí a dí daa ta jígi dam pamaŋna badaara banja ni. A na tagi a wi, ncoonu wulu ve, o manjí sí o vu mu. A nan daa na wi, ncoonu wulu ba, o dí wú ba mu. Ku daa zí yí a tintvñnu, a na wi o kí woŋo, oó kí mu. Kuntu, a ye sí, nmu na tagi kvlú maama kuvú kí.»

10 Zezi na ni kuntu tñ, ku ma tiini ku su-o. O ma ta dí balu na tøgi ba wðra tñ o wi: «A lagí a ta ciga mu dí abam sí, a wú ne ncoon-ncoonu o na jígi wú-díðva dí amu nneení ncoonu wñntu na jígi wú-díðva te tñ, ku na manjí ku yí Yisirayel dwi tiinæ bam wñni dí.

11 A lagí a ta abam sí, ncoona zanzan wú nuŋi lugú banja je maama ni, ba ba zu We paari dum wú. Dáani mu ba laan wú jéni dí díbam nabaara Abraham dí Yízakí dí Zakobí, yí ba di ywæení daani.

12 Ku daari, Yisirayel dwi tiinæ balu ya na manjí sí ba zu We paari dum wú tñ, bantu daa bá na cwæŋa sí ba zu. We wú zéli-ba Dí yagi lim je ni, me ncoona na yaara yí ba keeré yí ba dñni ba nwa tñ.»

13 Zezi laan ma ta dí pamaŋna yigə tu wóm o wi: «Nan ve. Nmu na kí n wú-díðva dí amu sí a kí kvlú tñ, We wú pa ku kí.»

Manja kam kuntu ni nco mu o tintvñnu wóm suni o na yazurə.

*Zezi na pe Piyeeri tinkaani dí yawiina zanzan na yazurə te tñ
(Maríki 1:29-34, Luki 4:38-41)*

14 Zezi laan ma vu Piyeeri-ba sɔŋo. O ma na Piyeeri tinkaani na tigə o ba jígi yazurə. Ku yí paa mu jíg-o.

15 Zezi ma vu o ja o jiŋa, yí paa kam nuŋi o yira ni. Kaani wóm laan ma zaŋjí o kí wððiu o pa-o.

16 Tíga na tu ka wura ka yi tñ, ncoona maa jaani ciciri na jígi balu tñ zanzan ba tui Zezi te. O maa yéni o ma o ni-taani o zéli ciciri sim, yí o daari o pa yawluna bam maama na yazurə.

17 O kí kuntu, sí ku pa We nijøjnú Ezayí na manjí o ta kvlú faŋa faŋa tñ mu suni ku kí, ni o deen na tagi o wi:

«Wñntu mu joŋi díbam cam dí dí yawluru maama o ziŋjí.»

*Balu na lagí sí ba tøgi Zezi tñ na manjí sí ba kí te tñ
(Luki 9:57-62)*

18 Zezi deen na ne ni ko-foro tiini ku wú o tee ni tun, o ma pa o karabia bam ni sí ba be nñniv kum ni didoŋ dum.

19 Ba daa ta na wu ke tun, We cullu karanyina tu wudoj ma vu o te, yi o ta did-o o wi: «Karanyina, nmu na lagu n vu je silu maama tun, amu wu togua vu.»

20 Zezi ma lero o wi: «Ku na yi yire, bantu jigi bocna ba tigi da. Zunə di jigi pwera ba tigi da. Ku daari amu Nabiin-bu wum ba jigi jegə si a pəni da a sin.»

21 Ncoen wodoj di na yi o karabiə bam wu ncoen dirdva tun ma ta did-o o wi: «Amu tu, yagi si a vu a ki a ko luə, si a laan ba a togə nmu.»

22 Zezi ma lero o wi: «Ta n togı-ni, si n yagi si balu na ba jigi əwia We tee ni tun taa ki ba lwi.»

Zezi na jigi dam vu-foro di na banja ni te tin

(Mariki 4:35-41, Luki 8:22-25)

23 Zezi di o karabiə bam laan ma vu ba zu naboro wu si ba ke.

24 Vu-foro ma da ku zaŋi ku magi boro kum, yi ku wura ku miisi na bam kuri ni, di Zezi ya tigi o dəa.

25 O karabiə bam ma vu ba zaŋ-o ba wi: «Dí Yuutu, vri dibam n yagi, si dí lagu dí ti.»

26 O ma ta di ba o wi: «Bənwaani mu yi fuunı jigi abam? Abam ba jigi wu-dirdva di amu na?» O laan ma zaŋi weenı, yi o bagı viu kum di na bam, yi ti manjı da cımm.

27 Ku ma tiini ku ki ncoena bam yəəu, yi ba te ba wi: «Ncoen wuntu yi wco mu, yi viu du na di ta se o ni?»

Zezi na zeli ciciri ncoena bale yira ni te tin

(Mariki 5:1-20, Luki 8:26-39)

28 Ba laan ma vu ba be nini kum ni didoj dum, me Gadara tiinə na zuvri da tun. Ncoena bale maa wura ciciri na jigi-ba si yaara. Bantu tigi yibeelə je ni mu, yi ba jigi fuunı, ku paı ncoen-ncoen warı o togı cwəŋə kam kuntu o ke. Ba laan ma nuŋi yibeelə je sum ni ba vu ba jeeri Zezi.

29 Ba ma kaasi banja banja ba wi: «Banja-We Bu, nmu tu dibam te si n ki bęe mu? Nmu tu si n yaaru dibam yi We sariya de dum ta wu yi mu na?»

30 Je sum kuntu ni tərə zanzan mu ya wura ba beeri ba di.

31 Ciciri sum ma loori Zezi si wi: «Nmu na lagu n zeli dibam, si n pa di vu dí zu tərə bantu.»

32 O ma ta o wi, si ve. Si ma sini si nuŋi ncoena bam yira ni si vu si zu tərə bam. Tərə bam maama ma duri ba tu ba tu nini kum wunu ba li na ba ti.

33 Ncoena balu ya na nii tərə bam tun ma duri ba vu tu kum wu. Ba ma ta kulu maama na ki tun, di Zezi na zeli ciciri sum ncoena bale bam yira ni te tun.

34 Ku ma pa tu kum ncoena bam maama nuŋi ba vu si ba jeeri Zezi. Ba na ne-o tun, ba ma loor-o si o nuŋi ba tu kum wunu o viiri.

9

Zezi na bri ni o jigi dam si o yagi ncoena lwarim o ma ce-ba te tin

(Mariki 2:1-12, Luki 5:17-26)

1 Zezi laan ma joori o vu o zu naboro kum. O ma be nini kum o vu o yi o titi tu Kapernawum.

2 O na wura tun, ncoena badonnə ma zuŋi koro di gungolo ba ba o te. Zezi ma lwarı ba na tiini ba ki ba wu-dirdva did-o te tun. O ma ta di koro kum o wi: «A bu, ki pu-dia, si nmu lwarim dum ti.»

³ We cullu karanyina tiinə badonnə maa wōra, yi ba bwe ba titi ni ba wi: «Nōonu wōntu ḥōoni o twi We mu o pat o di We yi bīdwi mu.»

⁴ Zezi ma lwarı ba na buñi kulu tñ. O ma bwe-ba o wi: «Bee mu yi á jigi wubuñ-balwaaru tñntu á wōni?»

⁵ Kœ mu yi mwali ku dwe, a na tagi di kœrœ kum a wi: «Nmœ lwarim dum ti mu yi mwali, naa a na tagi a wi: «Zanji n ta n veœ» mu yi mwali?»

⁶ Amu nan wú pa abam lwarı ni, amu na ya Nabiin-bu wōm tñ jigi dam lugu banja ni, si à yagi nōona lwarim a ma ce-ba.» O laan ma ta di kœrœ kum o wi: «Zanji weenii si n kwe n gungolo kum n ja n vu soñjo.»

⁷ O na tagi konto tñ, nōonu wōm ma suni o zanji o vu soñjo.

⁸ Nōn-kœgœ kum maama na ne konto tñ, fuvni ma zu-ba. Ba ma zuli We di DI na pe dam dñntu doj wō nabiina tee ni tñ.

*Zezi na bœji Matiyu si o taa tœg-o te tñ
(Mariki 2:13-17, Luki 5:27-32)*

⁹ Zezi laan ma nuñi o maa kœa. O ma na nōonu wōdoñ, o yuri mu Matiyu. O deen je me seeni o na yeni o joni lampoo tñ mu. Zezi ma ta dñd-o o wi: «Zanji n ta n tœgi-ni.» O ma suni o zanji o tœgi o kwaga.

¹⁰ Zezi deen ma vu Matiyu soñjo si o di wōdiu, o di o karabiœ bam. Lampojñna di nōn-cicögiru zanzan di maa tœgi ba wōra ba di wōdiu kum di ba.

¹¹ Farizian tiinə di maa tœgi ba wōra. Bantu na ne Zezi na ki te tñ, ba ma vu ba ta di o karabiœ bam ba wi: «Bee mu ki yi á karanyina kam di wōdiu didaanî lampo-jonjnæ di nōn-cicögiru tñm konto?»

¹² Zezi ma ni ba na tagi kulu tñ. O laan ma ta o wi: «Ku na yi balu na jigi yazuræ tñ, bantu wō manjì si ba vu doğita tu te si o sooni-ba. Ku daari balu na ba jigi yazuræ tñ mu manjì si ba vu si ba na soonim.»

¹³ We titi manjì DI ta DI wi: «A lagî si nabiinæ taa jigi da-ñwaña mu, si ku dat ni ba taa mai ba wēenu mu ba kaani-ni.» Ve-na á zaasi taanti dum konto kuri ciga. Amu na tu lugu banja tñ, ku dat si a bœji balu na manjì ba yi nōn-ñvna tñ, amu nan tñ si a bœji nōn-balwaaru mu si ba ba amu te.»

*Zezi zaasim dim na yi zaasim-dvöri te tñ
(Mariki 2:18-22, Luki 5:33-39)*

¹⁴ Zan karabiœ deen ma vu Zezi te, yi ba bwe-o ba wi: «Dibam di Farizian tiinə bam yeni dí vœ ni manja zanzan. Bee mu yi nmœ karabiœ bam ba vœ ni konto?»

¹⁵ Zezi ma leri-ba o wi: «Nōonu na di kaani yi o ki candiœ, yi o cilonnæ na wōra si ba tœgi ba di, bantu wō wani ba nywanî ba yigæ si ba yi di wōdiu yi kan-baru wōm ta wō ba tee ni na? Ba bá se ba ki konto. Ku nan wú ba ku yi manja kam ba laan na wó ja kan-baru wōm ba viiri tñ. Manja kam konto ni yi o daa na ba ta wō ba tee ni tñ, mu o cilonnæ bam laan wú vœ ni.»

¹⁶ Nōon-nōonu di nan bá se o kwe garyi-dvöri o ma fœri gwar-dojo kulu na kaari tñ. O na ki konto, ku fœrim dum laan wó vuuri gœrœ kum ku pa ko tiini ku cogi zanzan.

¹⁷ Nōon-nōonu di nan bá se o kwe sa-duña o lo o ki lo-dojo wōni. O na ki konto yi sana kam na keeri, kaá pa loo kum bagi mu. Konto ñwaani sana kam wú lo, yi loo kum di cogi. Nōonu nan manjì si o kwe sa-duña o ki lo-duñj wōni mu, si ti maama manjì daani.»

*Zezi na pe kaanı na yazurə yi o bi Zwifə yigə tu bukə te tın
(Markı 5:21-43, Luki 8:40-56)*

18 Zezi deen na wura o njooni kuntu tın, Zwifə yigə tu wudoj ma ba o te. O kuni doonə o yigə ni yi o wi: «Amu buko mu tiga lele kuntu. Nan ba si n ma n juja n dwe-o, si o joori o na ȳwia.»

19 Zezi ma zanı o tög-o, dı o karabiə bam maama.

20-21 Ba na maa ke kuntu tın, kaanı wudoj dı ya tögı o wura, o na tiini o wœs ka-wu taan bına fugə-yale. O maa buñi o wuni o wi: «A na manı a dwe o goro kum yiranı dı, aá na yazurə.» O ma ke Zezi kwaga o dwe o goro kum ni.

22 O na dwe-o kuntu tın, o ma pipiri o nii-o yi o wi: «A buko, ki pu-dıa. Nmu na ki n wu-dıdva dı amu te tın mu pe n na yazurə.»

Manja kam kuntu ni nöö mu kaanı wum sıını o na yazurə.

23 Zezi laan ma vu o zu Zwifə yigə tu wum sənço. O ma zu o na balı na manı ba wu wi yi ba kwe ncoona ba ki tın na ti ba yigə si ba ki-o, dı ncoona zanzan na keeri yi ba fri ba titı.

24 O ma ta dı ba o wi: «Zanı-na á nunı, si bu wum wu tıgi, o tigi o dı mu.» O na tagı kuntu tın, ncoona bam maa jıg-o ba mwana.

25 Ba na pe kögə kum maama nunı tın, Zezi laan ma vu o zu digə kam bu wum na wura tın. O ma ja o juja o pa o bi o zanı weenı.

26 O kəm dum kuntu ma jagı dı yi tıu kum je sim maama.

Zezi na puri lilwə bale yiə te tın

27 Zezi deen ma zanı o maa kea. O na maa ve tın, lilwə bale ma zanı ba tögı o kwaga, yi ba te dı kwər-dıa ba wi: «Pe Davidi dwi tu! Duri dubam yibwənə!»

28 O ma vu o zu sənço kudoj. Lilwə bale bam ma tögı ba zu da. O laan ma bwe-ba o wi: «Abam buñi si aá wanı a ki á na lagı kulu tın a pa abam na?»

Ba ma lər-o ba wi: «Dıbam tu, eən, nií wanı n ki.»

29 O laan ma dwe ba yiə Yam yi o wi: «Abam na ki á wu-dıdva dı amu si a ki kulu a pa abam tın, We wó pa ku ki.»

30 O na tagı kuntu tın, ba yiə Yam ma sıını ya joori ya puri. O ma kaanıba si ba yi pa ncoona-lwari ku ni ni.

31 O na kaanıba kuntu tın, ba ta zanı ba kari ba njooni o taanı je sim maama ni.

Zezi na pe mimaa njooni te tın

32 Manja kalu ba na maa ke tın, ncoona badonnə ma ja mimaa ba ba Zezi te. Ku yi cicirə mu tög-o ka pa o warı o njooni.

33 Zezi ma zəli cicirə kam o yura ni, yi ncoonu wum laan wai o njoona. Ku ma su non-kögə kum maama, yi ba te ba wi: «Dıbam manı dı wu ne wo-kunkagul duńt dojn Yisirayeli tıu ni.»

34 Ku daari Farizian tiinə bam deen wu se, yi ba wi: «Wuntu na wai o zəli sutaana tın, ku yi sutaana-pe dam ȳwaant mu.»

35 Zezi deen maa kaagi ti-kamunə dı ti-bale sim maama wuni. O maa yəni o zuvu Zwifə bam We-di sim o bri-ba We kwər-ywənə kam, dı We na lagı Dı di paari ncoona titarı ni te tın. O maa pai ncoona na yazurə dı ba yawıru dwi dwi.

36 O deen na ne non-kögə kum yaara Yam na yi te tın, ba ȳwaanja ma zu-o lanyırani, beňwaanti ba tiini ba bwəni yi ba dam dı ti. Ba nyı dı peeni silu na ba jıgı nayıru si o taa nii si banja ni te tın.

37 O laan ma ta dí o karabiə bam o wi: «Ku nyi dí faa na kí lanyırani yi tuntuŋna funfun yırani mu wura sí ba kú-kú te tún.

38 Nan loori-na faa kum tu sí o tuŋı nɔɔna zanzan, sí ba vu ba kí o faa kum ba pa-o.»

10

Zezi na tuŋı o karabiə fugə-bale bam te tún

(*Mariki 3:13-19, 6:7-13, 13:9-13, 9:41, Luki 6:12-16, 9:1-6, 21:12-17, 12:2-9, 51-53, 14:26-27*)

1 Zezi deen ma bəŋi o karabiə fugə-bale bam sí ba ba o te. O ma pa-ba dam sí ba wanı ciciri ba zəli nɔɔna yura ni, sí ba daarı ba pa nɔɔna na yazurə dí ba yawıru dwi maama.

2 O karabiə fugə-bale bam yura mu tıntu: O ma da yigə o bəŋi Simón wulu yırı didonj na yi Piyeleri tún, dí Andre wulu na yi Simón nyaanı tún,

dí Zakı, dí o nyaanı Zan balu na yi Zebede biə tún,

3 Filipi dí Batelemi,

Toma dí Matiyu wulu ya na yi lampo-jonju tún, Zakı wulu na yi Alifi bu tún, dí Tadi,

4 Simón wulu na yi Zelöti nɔɔna bam wu nɔɔnu tún,

dí Zudası Yiskariyo wulu na wó ba o yagi Zezi o pa nɔɔna tún.

5 Zezi laan ma tuŋı bantu fugə-bale bam sí ba nuŋi ba vu ba tööl We kwərə kam. Ba na lagı ba ke tún, o ma pa-ba ni o wi: «Yı zaŋı á vu dwi-ge tiinə na zuvri me tún, naa á vu Samari tiinə tún.

6 A nan manjı sí á vu Yisirayeli dwi tiinə bam te, beŋwaani bantu nyi dí peeni silu na je tún mu.

7 Nan ve-na á bri-ba ni manja kam yiə, We paari dím lagı dí ba nɔɔna tatarı ni.

8 Ve-na á taá pa yawıuna na yazurə, sí á daarı á taá bi balu na tıgı tún, sí á pa nanywaanı joori tı na yazurə tı ji lanyırani, sí á daarı á taá zəli ciciri nɔɔna yura ni. A nan manjı sí á zəni nɔɔna zaanı mu, ni abam dí na joni We dam dím zaanı te tún.

9 A na maa ve, sí á yi zaŋı á kwe səbu-sıŋa naa səbu á kí á gwar-fweela ni á wəli da.

10 Nan yi kwe-na tampogə kulu ba na kí wədiu da tún. A nan yi kwe gwaarə tule tule naa natra naa nacəgə á wəli da. Beŋwaani tuntuŋnu manjı dí o ni-wədiu mu.

11 Abam nan na ve á yi tıu kulu maama, sí á lagı nɔɔnu wulu na wó jeeri abam dí wəpolo tún, á vu o səŋç á taá wura sí ku ba ku yi á viirim.

12 A nan na ve á zu səŋç kulu, sí á jœ̄n̄ı-ba á ta ni: «We wó pa abam yazurə.»

13 Səŋç kum tiinə nan na jeeri abam lanyırani, yazurə Yam wó ta wura dí ba. Ku daarı, ba na wu jeeri abam lanyırani, yazurə Yam wó joori ya ba abam te.

14 Abam nan na ve səŋç kulu naa tıu kulu, yi ba na wu se sí ba jeeri abam naa ba cəgi abam taamı, sí á nuŋi je sim kuntu ni. A na maa viirə, sí á pıusi á ne fogo kum á yagi da.

15 A nan lagı a ta cıga mu dí abam sí, We sarıya de dím na yiə, Sodom dí Gomɔɔri tiinə bá tiini ba na leerus ni tıu kum kuntu nɔɔna te.

16 Cəgi-na, a lagı a tʊŋɪ abam nɪnɛenɪ peeni na maa ve sɪ sɪ gwaani nywənkuri wənɪ te tɪn mʊ. Kuntu ḥwaanɪ á manjɪ sɪ á taá cʊ á titɪ, sɪ á taá jɪgɪ swan nɪ bısankwɪ te, sɪ á daari á pa á wərə taa lana nɪ kunkwənə na yɪ te tɪn.

17 A taá cʊ á titɪ, sɪ nɔɔna wú ja abam ba vu ba sanjɪ sariya-dirə nakwa bam tee nɪ, yɪ ba daari ba magɪ abam ba We-di sɪm wənɪ.

18 Abam na togɪ amu tɪn ḥwaanɪ, baá ja abam ba vu ba sanjɪ dıdeera dɪ pwa tee nɪ. Kuntu mʊ á wú wanɪ á bri-ba We cıga kam, yɪ á daari á bri-dwi-ge tiinə bam dɪ.

19 Ba nan na jaani abam ba vu ba sanjɪ, sɪ á yɪ taá liə dɪ á na wú ta kulu tɪn naa á na wú ta te tɪn. Á na wú taá zıgɪ ba yıgə nɪ maŋa kalu tɪn, We wú pa á lwarı á na wú ta kulu tɪn.

20 Ku dai abam titɪ mʊ wú nɔɔni, ku yɪ á Ko We Joro kum mʊ wú pa abam taanı dılıv á na wú nɔɔni tɪn.

21 Nɔɔna badonnə wú ja ba titɪ currı ba kɪ nɔɔna jıa nɪ sɪ ba gu-ba. Kwə dɪ wú kɪ ba bıə kuntu donj. Bıə dɪ wú zanjɪ ba pa ba ja ba niinə dɪ ba kwə ba gu.

22 Nɔɔna maama wú ta culı abam, á na yɪ amu nɔɔna tɪn ḥwaanɪ. Wulu maama nan na tiini o zıgɪ kəŋkəŋ sɪ ku vu ku yi yaara yam tiim tɪn, We wú vrı kuntu tu ḥwıa.

23 Ba nan na béesı abam tıv kulu nɪ, sɪ á duri á vu kudoj. A lagı a ta cıga mu dɪ abam sɪ, abam bá wanı á tulı tıunı dılıv maama na wú Yısırayelı nɪ tıun á ti, yɪ amu Nabiin-bu wəm daa ta wı joorı a ba.

24 Karabu nan tərə o na dwe o karanyına. Tıntıñnu dɪ nan tərə o na dwe o yuutu.

25 Karabu nan na tu o yɪ nɪ o karanyına te, ku manjɪ kuntu. Tıntıñnu dɪ nan na tu o yɪ nɪ o yuutu te, ku manjɪ kuntu. Ba na jıgɪ sɔŋjı tu ba bə ba wı <Sutaana-pe Belizebuli> tɪn, ba laan wú tiini ba twı o sɔŋjı tiinə bam sɪ ku dwəni kuntu.

26 A nan yɪ taá fına dɪ nabiinə. Wojo kulu maama na səgi nɔɔna tee nɪ tın jwa wú ba ku lwarı jaja. Wojo kulu na pugi tɪn jwa wú ba ku purı.

27 A na səgi a bri abam cıga kalu maama tın, á manjɪ sɪ á pa ka nunji pooni mʊ. A na waasi kulu dɪ abam tın, á manjɪ sɪ á di nayuu mʊ á tɔɔlı-ku.

28 Abam yɪ taá kwarı fıvnı dɪ nɔɔna balu na wú wanı ba gu á yıra yam yɪ ba bá wanı á jwəeru ba gu tɪn. A nan manjɪ sɪ á taá kwarı We mʊ, beŋwaanı dıntu mʊ wú wanı Dı pa á yıra dɪ á jwəeru maama cıgı min-tıv nɪ.

29 Ku na yɪ kabəmbəli, sıntu yəlo yɪ mwali mwali mʊ. A Ko We nan nii sɪ banja nɪ, yɪ sɪ dıdua bá wanı ka tu tıga nɪ ka tı dɪ We na wı se.

30 Ku nan na yɪ abam, We ye abam yuuywe sɪm nɪ na mai te tı.

31 Kuntu ḥwaanɪ, á yɪ taá kwarı fıvnı, sɪ abam dıdua dıdua tiini á jıgɪ kuri á dwe kabəmbəli zanzan.

32 Nɔɔnu wulu maama na zıgɪ nabiinə yıgə nɪ o bri jaja nɪ wıntu yɪ amu nɔɔnu tı, amu dɪ nan wú zıgɪ kuntu tu kwaga nɪ a bri nɪ o yɪ a nɔɔnu a Ko We yıgə nɪ.

33 Ku daari, nɔɔnu wulu maama na vıñ amu nabiinə yıgə nɪ tı, amu dɪ wıñ kuntu tu a Ko We yıgə nɪ.

34 A na tu lugı banja tı, á yɪ taá bıñjı nɪ, ku yɪ sɪ a pa nɔɔna mʊ na ywəeñi daanı. A nan tu sɪ a pa nabiinə mʊ pɔɔrı daanı.

35 A tu sì a pa nɔɔna dì ba kwə mu pɔɔri daanı, sì a daari a pa bukwa dì ba niinə dì pɔɔri daanı, ku daari sì kaana dì ba banna niinə dì pɔɔri daanı.

36 Ku ma wú pa nɔɔnu dì o titi sɔɔŋ̊ tiinə taa culi daanı.

37 Wulu na soe o nu dì o ko o dwe amu tìn, kùntu tu wú manjı sì o taa yi a nɔɔnu. Wulu maama na soe o biə o dwe amu tìn, kùntu tu wú manjı sì o taa yi a nɔɔnu.

38 Wulu maama na wú se sì o tɔg̊i amu kwaga, sì o na yaara ní wulu na zinji tuvun-dagara o maa ve o tuvun jégə te tìn, kùntu tu wú manjı sì o taa yi amu nɔɔnu.

39 Wulu maama nan na lagı sì o yiri o titi ɻwia tìn, oó ga-ka mu. Ku daari, wulu na se sì o ga o ɻwia amu ɻwaani tìn, oó na ɻwia We tee ní.

40 Nɔɔnu wulu na jeeri abam lanyırani tìn, ku tu jeeri amu mu. Nɔɔnu wulu na jeeri amu lanyırani tìn, ku tu jeeri Başa-We dılıv na tuŋ̊i-ní tìn mu.

41 Nɔɔnu wulu maama na jeeri We nijonju lanyırani tìn, dì We na tuŋ̊-o tìn ɻwaani, We wú pa kùntu tu dì tɔg̊i o na nyɔɔri ní Dí nijonju wum te. Ku daari, nɔɔnu wulu na jeeri nɔn-ŋüm lanyırani o nɔn-ŋünüm dím ɻwaani tìn, We wú pa kùntu tu dì tɔg̊i o na nyɔɔri dılıv Dí na wú pa nɔn-ŋüm wum tìn.

42 A lagı a ta ciga mu dì abam sì, nɔɔnu wulu na manjı o ki na-zurə finfin dì o pa amu nɔɔna bam wú dıdua, o na yi a karabu tìn ɻwaani, ku tu wú na nyɔɔri We tee ní.»

11

*Zan wulu na miisi nɔɔna na wunu tìn tuŋ̊i o karabiə Zezi tee ní
(Luki 7:18-35)*

1 Zezi deen na bri o karabiə fugə-bale bam ba na manjı sì ba ku te o ti tìn, o laan ma ke o vu je sim kùntu tünü dím wunu sì o taa bri nɔɔna, yi o tɔčlı We kwərə kam dì ba.

2 Zan wulu na miisi nɔɔna na wunu tìn deen maa wú piuna digə ní. O ma ni wəənu tılı Zezi Krisi na ki tìn. O ma tuŋ̊i o karabiə badonnə sì ba vu o te,

3 sì ba bwe-o ba nii: «Nmı mu yi wulu We na tagı dì dibam ní nń ba tìn na, naa dí ta wú ta cəgi nɔɔnu wudon mu?»

4 Ba na bwe Zezi kùntu tìn, o ma ləri-ba o wi, ba ve ba ta dì Zan kulu maama ba na niə yi ba kwari ba na tìn.

5 «Á taá bri-o ní lilwə yia puri, kwaaru dì wai tı veə, nanywaanu yura dì joori ya kwe lanyırani, zwa-kwaru dì zwa ni, twa dì joori ba bi. Kulu na wəli da tìn, yinigə tiinə dì maa ni We kwər-ywəŋə kam.

6 Wulu maama na ba joori amu kwaga ní tìn mu yi yu-yojo tu.»

7 Zan karabiə bam na ma viiri tìn, Zezi laan ma ta Zan taanı o bri nɔn-kögə kum o wi: «Abam deen na ve Zan te kagva wunu tìn, á buŋ̊i ní á wú na bęe mu? Á ve sì á nii miu kulu viu na jıg̊ı ku zuuli tìn mu na?»

8 Aye, ku dai kùntu. Sì bęe mu? Á ve sì á nii nɔɔnu wulu na zu gwar-ŋünヌ tìn mu na? Aye, ku dai kùntu. Nɔɔna balu na zu gwar-ŋünヌ tìn zuvı so-ŋünヌ wunu mu, sì ku dai kagva wunu.

9 Bęe nan mu á ve sì á nii? Á ve sì á na We nijonju mu na? Eén, ku yi kùntu mu. A nan na ne wulu tìn tiini o dwe faŋa faŋa We nijonju bam na yi te tìn.

10 Beŋwaanı We tɔnɔ kum manjı ku ta wuntu taanı ku wi:

«Nii, amu We lagı a tuŋı a nijoŋnu mu,

si o da nmu yigə o vu o kwe cwəŋə kalu nmu na wó ba n tɔgı da tın.»

11 A lagı a ta ciga mu dı abam si, nabiinə balu maama ba na manı ba lu tın wuŋı nɔɔn tərə o na dwe Zan. Ku daari lele kʊntu, nɔn-nabwəm wulu maama na zu We paari dım wuŋı tın laan tu o dwe Zan.

12 Ku na zigı manı kalu Zan na miisi nɔɔna na wuŋı si ku ba ku yi zim tın, We paari dım laan jagı dı vu yigə dı dam, yi nɔn-balwaarū dı kwaani si ba ci-dı dı dam.

13 Fanya fanya We nijoŋnə bam dı Moyisi cullu tın deen manı ti bri We paari dım ciga kam, si ku ba ku yi manı kalu Zan laan na tu tın.

14 Abam na se á jonı ba na bri ciga kalu tın, á wó lwari ni Zan na tu o wura tın, wuŋtu mu yi Eli wulu ba deen na tagı o taanı ni oó ba tın.

15 Abam nan fogı á cäge amu taanı dım.

16 A ma bée mu a manı zim nɔɔna bam kəm na yi te tın? Ba nyı dı biə na je yaga kaporı ni ba kwəera te tın mu. Ba maa te dı ba yuu donnə ba wi:

17 «Dí magı gullu mu si á sa,

yi á wu sagı.

Dí ma daari dı leeni luə le,

yi á yigə wu nywanı.»

18 Bejwaani Zan na tu tın, o piuni o kana mu yi o ba nyɔ sana. Nɔɔna na ne-o tın, ba maa jıg-o ba yáala ba wi, ku yi cicirə mu tɔg-o.

19 Ku daari, amu Nabiin-bu wuŋı nan na tu tın, a wu vogı ni. Nɔɔna daa ta maa yáalı amu dı, yi ba wi, a yi nɔn-kolo mu, yi a yi sa-nyɔru dı. Ba daa ta maa wi, a yi lampo-jonjnə dı nɔn-cicəgiru cilorı mu. «Wubunja tu titvıja mu bri ni o jıgi wubunja.» »

Balv na vin Zezi tın na wó na leerus te tın

(Luki 10:13-15)

20 Zezi na tagı kʊntu o ti tın, o laan maa jıgi balu na ne o wo-kunkagila Yam yi ba ta wu se si ba ləni ba wuru tuŋı o nɔɔna. O ma kaanı balu na zuvıri tuŋı dılı o na ki wo-kunkagila zanzan da tın o wi:

21 «Abam Korazin tiinə, á wú na leerus! Ku wəli dı abam Betisayida tiinə dı wú na leerus! Bejwaani, wo-kunkagila yalu maama a na ki abam tee ni tın, yadonnə ya na ki Tiiri dı Sidon tiinə tee ni, bantu ya wú ki lla ba ləni ba wuru ba yagi kəm-balwaarū, yi ba ya wú zu gwar-zıñzwara ba lo puru ba yuu ni, si ku bri ni ba wuru mu tiini ti cögı zanzan.

22 Taá ye ni, We sariya de dım na yiə, Tiiri dı Sidon tiinə bá tiini ba na leerus ni abam na wú na leerus te tın.

23 Abam Kapernawum tiinə, á ga buŋı ni We lagı Dı zəŋi abam weyuu ni mu na? Aye. Abam nan lagı á tu tıga ni mu, á tu á kwaari curu gon-luŋu küm kuri. Bejwaani, wo-kunkagila yalu maama a na ki abam tee ni tın, yadonnə ya na ki Sodom tiinə tee ni, ba ya wú ləni ba wuru yi We ya daa bá cögı ba tuŋı küm.

24 A taá ye ni, We sariya de dım na yiə, Sodom tiinə bá tiini ba na leerus ni abam na wú na leerus te tın.»

Zezi na wó pa nɔɔna na siun dı ba cam te tın

(Luki 10:21-22)

25 Manı kantu ni, Zezi laan ma ki o Ko Banja-We le yi o wi: «A Ko, nmu yu wulu na te weyuu dı tıga banja maama tın. Nmu nan mu pe n ciga kam

səgi swan tiinə dı yiyiu tiinə tee nı, yi n daarı n pa balu na nyı dı bu-bale te tın lware ka kuri.

²⁶ A Ko, a kı nmv le. Nmv na kı kuntu tın, ku yi n wubuŋja na lagı kulu tun ɻwaanı mv.»

²⁷ O laan ma ɻccnu dı ɻccna bam o wi: «A Ko We nan kwe woŋo maama o kı a juŋa nı. ɻccn-ɻccnu bá wanı o lware We Bu wom, ku na dai o Ko yurani. ɻccn-ɻccnu dı nan bá wanı o lware a Ko We, ku na dai amu wulu na yi o Bu tın yurani, ku weli dı amu na lagı sı a pa ɻccnu wulu maama lware-o tın.

²⁸ A ba-na amu te, abam balu bam maama á na bwəni yi á zuŋi zila yalı na dunə tın, sı amu wú pa á na siun.

²⁹ A se-na sı á tuŋi á pa amu, sı á zaasi kulu a na lagı a bri abam tın. Beŋwaani a yi wu-bono tu mu yi a yi tu-n-tıtı tu. Aá pa á wubuŋja taa tigi jægə dıdva.

³⁰ Beŋwaani amu tituŋja yam ba cana, yi a na lagı sı á kı kulu tın yi mwali mwali mu.»

12

Zezi na bri ni o dwe siun de cullu tim te tın

(Mariki 2:23-28, 3:1-6, Lukı 6:1-11)

¹ Da yam kuntu ni ni Zezi deen ma tøgi karı wu o maa kea. Ku deen yi Zwifə bam siun de ni mu. O karabia bam dı maa tøgi ba wura, yi kana jigı-ba. Ba ma bwəri muna ba yu ba dvnı.

² Farizian tiinə dı ma tøgi ba wura. Ba ma na ba na kı kulu tın. Ba laan ma ta dı Zezi ba wi: «Nii nmv karabiə bam na kı kulu. Ba tuŋi tituŋi dılı na cøgi dibam siun de cullu tum tın mu.»

³ Zezi ma ləri-ba o wi: «Abam ta wu føgi á karımı We tønɔ kum na bri Pe Davidi taanı te tın na? Ku bri sı kana deen mu jaani wuntu dı o ɻccna.

⁴ O ma vu o zu We digə, yi o kwe culu dípe dılı na tigi da We ɻwaanı tın o pa o dı o ɻccna bam di. Ku nan ya culə sı bantu dı dípe dum. Ku yi We kaanım tiinə yurani mu jigı cwəŋjə sı ba di-di.

⁵ Naa, abam ta wu føgi á karımı We tønɔ kum na bri ni, We kaanım tiinə bam yəni ba cøgi siun de culu kum dı ba na tuŋi Dı digə kam tituŋja siun de maama wuntu tın? Ba nan na yəni ba tuŋi kuntu tın, ba ta jigı bura ku wunı.

⁶ Ku daarı lele kuntu, wulu na dwe We-di-kamunu kum tın nan mu wu yo.

⁷ We tagı Dı wi: «Amu lagı sı nabiinə taa jigı da-ɻwaanja mu, sı ku dai ni a lagı sı ba taa mai ba wəənu mu ba kaanı-nı.» Abam ya na lware taanı duntu kuri, á ya bá di balu na jigı bura tın taanı.

⁸ Beŋwaani amu Nabiin-bu wom jigı ni siun de cullu tim banja nı.»

⁹ Zezi laan ma nunji jægə kantu ni o vu o zu Zwifə bam We-digə.

¹⁰ ɻccnu maa wura o juŋa dıdva na tiga. Farizian tiinə badonnə dı maa tøgi ba wura ba na lagı cwəŋjə sı ba bri ni Zezi kı o tusi. Ba ma bwe-o ba wi: «ɻccnu jigı cwəŋjə sı o pa o doŋ na yazurə siun de dum ni na?»

¹¹ Zezi ma ləri-ba o wi: «Abam wulu na jigı piə, yi ka na tu vul-køgo wunı siun de dum ni, á bá nii ka banja ni sı á li-ka na?»

¹² Nabiin nan tiini o jigı kuri o dwe piə. Kuntu ɻwaanı ɻccnu jigı cwəŋjə sı o kı o doŋ lanyurani siun de dum ni.»

¹³ O na tagı kuntu tın, o laan ma ta dı ɻccnu wulu juŋa kam na tigi tın o wi: «Twı n juŋa kam.»

Nōōnu wōm ma sūnī o twi-ka. O jūja kam ma joori ka ji lanyiranī nī o jū-nyāna kam te.

14 Farizian tiinā bam na ne kūntu tūn, ba ma nuñi ba vu ba bani daanī su ba lagī cwañē ba gō Zezi.

15 Zezi dēen ma lwari ba na lagī ba kī-o te tūn. O ma nuñi jēgē kam kūntu nī. Nōn-kōgo zanzan dēen maa tōg-o. O ma pa ba maama na yazurē di ba yawiuru.

16 O ma daari o kaanī-ba o wi, ba yī zañi ba pa nōōna lwari o ni nī.

17 Zezi na kī kūntu tūn, ku yī sī ku pa We nijōñu Ezayi na manjī o ta kūlu fañā fañā tūn mu sūnī ku kī. O dēen tagi o wi:

18 «Nii, wūntu mu yī amu We tūntūñu wōlū a na kuri tūn.

Wūntu mu yī wōlū a na so-o yī o yāni o paí a wō poli zanzan tūn.

Aá pa a Joro kūm taa wō o tee nī.

O ma wō pa dwi maama tiinā ba ba lwari amu ciga kam na yī te tūn.

19 Wūntu nan bá ta magi kantogō naa o taa kī sōc.

O nan bá ta paí o kwārē zañā cwe jeerē nī.

20 Wūntu bá cōgi nōōna balū na tiini ba bwānē tūn,

oó ta jīgī ba ñwañā,

nūneenī nōōnu wōlū na bá bwārī miu kūlu na tiiri tūn,

yī o bá dwe kania kalū minī na ba dana tūn.

Oó ta kī kūntu mu,

sī ku vu ku yī manjā kalū o na wō pa amu We ciga kam ba ka taa jīgī dam nōōna titari nī, yī lanyiranī wanī balōrō.

21 Wūntu yī ñwañā mu dwi maama wō ta jīgī tūna amu We tee nī.»

Wōc dam mu Zezi mai o zēli svtaana?

(Mariki 3:22-30, Luki 11:14-23, 12:10, 6:43-45)

22 Nōōna badonnā dēen ma ja lilwe, yī o kwārī o yī mūmaa ba ba Zezi te. Beñjwaam ciciñā dēen mu jīg-o ka yaara. Zezi ma pa nōōnu wōm na yazurē. O yē ma joori ya nai, yī o daari o wai o ñōōna.

23 Ku ma sū nōn-kōgo kūm maama, yī ba te ba wi: «Nōōnu wūntu mu yī Pe Davidi dwi tu wōlū We na lagī Dī tōñi tūn na?»

24 Farizian tiinā bam na ni kūntu tūn, ba ma ta ba wi: «Wūntu na wai o zēli svtaana tūn, ku yī svtaana-pe Belizebuli dam mu o ma o zēli-ya.»

25 Zezi na lwari ba wōbunja na yī te tūn, o ma ta dī ba o wi: «Tūn kūlu paari na pōori kuni bile yī ba jīgī daanī tūn, ku bá daanī ku cōgi. Tūn kūlu maama naa sōñō kūlu maama na pōori ku titi wōnī kuni bile tūn, kūvū tu mu.

26 Ku ya na sūnī ku yī ciga nī a mai svtaana-pe dam mu a ma a zēli svtaana nōōna tee nī, kūntu ya wō bri nī svtaana-pe dam dīm pōori kuni bile mu, yī o paari dīm bá daanī dī cōgi.

27 Ku na sūnī ku yī amu jīgī Belizebuli dam mu a ma a zēli svtaana, abam nōōna bam dī nan mai dam dīm kūntu mu ba maa zēli-ya na? Abam titi nōōna bam na kī te tūn mu bri nī ciga tōri á tee nī.

28 Ku nan yī We Joro kūm dam mu a ma a zēli svtaana. Kūntu maa bri nī We manjī Dī ba abam te, si Dī dī paari nōōna titari nī.

29 Sutaana-pe nan nyī dī nōn-dīdeerū na yīrī o sōñō te tūn mu. Nōōnu na lagī si o vu nōn-dīdeerū wōm sōñō o ñō, o manjī si o da yīgē o ja nōn-dīdeerū wōm o vō mu. O na vōg-o o ti tūn, mu o laan wō wanī o wēənu tūm maama o kwalimi.

30 Nəçənu wəlvə maama nan na daı a nəçənu tın, o yi a dəvəm mə. Nəçənu wəlvə maama nan na ba təgə o laı amə nəçəna o kı jəgə dədua tın, o jagı-ba mə.

31 A taá ye nı, kəm-balwaarə tılı maama nəçəna na kı tın, naa talbalwaarə tılı maama ba na nəçəni tın, We wai Dı yagı-tı Dı ma cə-ba. Ku daarı, nəçənu wəlvə nan na nəçəni o twı We Joro küm tın, We bá se sı Dı ma cə kүntü tu.

32 Nəçənu wəlvə na nəçəni ta-balwaarə o pa amə Nabiin-bu wəm tın, We wú se sı Dı ma cə ku tu. Nəçənu wəlvə nan na nəçəni o twı We Joro küm tın, We bá se sı Dı ma cə kүntü tu manja dı manja.

33 A na wı, tiu yi tu-ŋyənə, ku biə dı yi bu-ŋyəna mə. A na wı, tiu yi tu-balərə, ku biə dı yi bu-balwaarə mə. Ba lwarı tiu ku biə lərim nı mə. Kүntü tın, abam na se nı amə kəm dım lana, á manjı sı á se nı amə dam dum nuŋi We Joro küm te mə.

34 Abam nyı dı bısankwı-dwə mə. Abam na yi nən-balwaarə tın, á bá wanı á nəçəni wo-ŋyənnə. Wojo kulu maama na wu nəçənu wəbənja nı tın mə təgə o nı ku nuŋə.

35 Nən-ŋyəm nəçəni wo-ŋyənnə tılı na wu o wəbənja nı tın mə, yi nən-balərə dı nəçəni wo-balwaarə tılı na wu o wəbənja nı tın.

36 A taá ye nı, We sarıya de dım nı Dı wú bwe nəçənu maama sı o ma o ni o ta bitar-ycərə tılı maama o na tagı tın.

37 Beŋwaani abam titı ni-taanı mə wú bri nı á jıgi bura naa á ba jıgi bura.»

Balı na vıñ We ciga kam tın wó na bura na?

(*Mariki 8:11-12, Luki 11:29-32*)

38 We cullu karanyına tiinə dı Farizian tiinə badonnə deen ma zaŋı ba ta dı Zezi ba wı: «Karanyına, dıbam lagı sı n kı wo-kınkagılı mə, sı ku bri dıbam nı n nuŋi We te mə.»

39 O ma ləri-ba o wı: «Zım nəçəna bantu yi nən-balwaarə mə, ba ba təgə We dı ciga, yi ba lagı sı a kı wo-kınkagılı a bri-ba. Ba nan bá na, ku na daı wo-kınkagılı dılıb na manjı dı kı dı We nijonju Zonası fənə fənə tın.»

40 Wəntü deen kı da yato mə wia dı titı maama kaləŋ-kamunu wəni. Ku nan manjı sı ku kı amə Nabiin-bu wəm kүntü doŋ mə, amə dı wú kı da yato mə wia dı titı maama yibeeli wəni.

41 Zonası deen na ve Niniivi tiinə te o tööl We kwərə kam dı ba tın, bantu ləni ba wərvə ba yagı kəm-balwaarə. Wəlvə na dwe Zonası tın nan wu abam tee nı yi á wu se ku tu. Kүntü ŋwaani, We sarıya de dım na yiə, Niniivi tiinə laan wó zaŋı ba bri nı abam ba jıgi bura.

42 Pa-kana kalı deen na te Saba tıv tın dı wú zaŋı o di abam sarıya, yi o vıñ abam bura. Beŋwaani wəntü deen zaŋı o titı tıv kulu na tiini ku yi yığa yığa tın nı, o ba pə Salomon te sı o cəgi o swan taanı dım. Wəlvə nan na dwe Salomon tın mə wu abam tee nı, yi á ba lagı sı á cəg-o.»

Cicirə na nuŋi nəçənu yıra nı yi ka joori ka ba, ku na yi te tın

(*Luki 11:24-26*)

43 «Cicirə na nuŋi nəçənu yıra nı, ka laan wó vu ka beeri kapwərə yığa mə sı ka lagı jəgə ka sin da. Ka na beeri ka ga tın,

44 ka laan maa wı: <Áa joori a vu a na nuŋi me tın mə a taa wura. Ka ma joori ka vu nəçənu wəm te, yi ka na nı ka jəgə kam fəgə ka kwe lanytranı, yi kulu kulu wu zu da.»

45 Ka laan ma joori ka vu ka lagı ciciri surpe silv na tiini si yi balwaaru si dwe ka tuti tun. Si ma togı daanı si vu si zuvri da. Kuntu, nɔɔnu wum laan wú tiini o na cam ku dwəni faŋa. Mu ku na lagı ku ki zim nɔn-balwaaru tum di te.»

Zezi nu di Zezi nyaana na yi balv tin

(*Mariki 3:31-35, Luki 8:19-21*)

46 Zezi deen ta na wura o nɔɔnu di nɔn-kɔgɔ kum kuntu tun, o nu di o nyaana ma ba ba zıgi sɔŋɔ kum manconjo ni, yi ba lagı si ba nɔɔni did-o.

47 Nɔɔnu wudon ma ta di Zezi o wi: «N nu di n nyaana tu ba wu cicwəŋe ni, yi ba lagı si ba na-m.»

48 Zezi ma ta di nɔɔnu wum o wi: «Wɔɔ mu yi a nu, bran yi a nyaana?»

49 O laan ma nii o karabiə bam seeni yi o wi: «A nu di a nyaana mu tuntu.

50 Beŋwaam wulv maama na kí a Ko We wubvja na lagı te tun mu yi a nyaani di a nako di a nu.»

13

Zezi na maji mimajja o bri nɔɔna te tin

(*Mariki 4:1-20, Luki 8:4-15, 10:23-24*)

1 De dum kuntu ni Zezi ma nunji sɔŋɔ kum ni o vu niniñ kum ni. O ma jəni tiga ni si o bri nɔɔna.

2 Nɔn-kɔgɔ ma ba ku gilim-o. Kuntu nɔwaanı o ma zaŋı o vu o zu naboro wu o je da, yi kɔgɔ kum laan zıgi na bam ni ni si ba taa cəgi o taanı dim.

3 O ma maji mimajja o bri-ba wəənu zanzan o wi:

«Valv deen mu wura. O ma zaŋı o vu kara si o du.

4 O ma karı o dułi o wo-duuru tum. Tidonnə ma tu cwəŋe ni ni. Zunə ma ba ba twę-ti ba di.

5 Tidonnə ma tu kandwa jəgə ni valim na ba daga me tun. Ti ma wu daani ti puli, valum dum na ba lirə tun nɔwaanı.

6 Wia ma ba ka baani tu maama. Ti bunnu na wu zu tiga tun, ti ma ti.

7 Ku daari wo-duuru tidonnə ma tu sabarı wuńi. Ti na puli tun, sabarı sum laan ma zaŋı si li-ti si go.

8 Ku daari tidonnə ma tu ti-ywəŋe jəgə ni. Ti ma nunji ti ki biə lanyurani. Tidaara ki nıneenı biə bi bi. Tidaara ma ki nıneenı biə fusırdu fusırdu. Tidaara di ma ki nıneenı biə fiintɔ fiintɔ.

9 Abam nan fogı á cəgi a taanı dum lanyurani.»

10 Zezi na maji mimajja dum kuntu o ti tun, o karabiə bam laan ma vu o te, yi ba bwe-o ba wi: «Bee mu yi nmı yəni n maji mimajja n bri nɔɔna bam?»

11 O ma ləri-ba o wi: «We paari dum kuri ya səgi mu. Ku nan na yi abam, We maji DI pa á Iwari DI paari dum kuri na yi te tun. Ku daari nɔɔna badaara bam, We wu pe ba Iwari DI paari dum kuri.

12 Mimajja yam na maji si ya zəni nɔɔna wubvja te tun nyi di nɔɔnu na maji o jıgi woño, o ta wú joni kudonj o wəli da si ku taa daga. Nɔɔnu wulv nan na maji o ba jıgi kuvukvul tun laan wú ba o ga kulu finfiun o ya na jıgi tun mu.

13 Kuntu, a mai mimajja mu a bri-ba, beŋwaam bantu yiə mu naı a na ki wəənu tulv tun, yi ba ba ni ti kuri. Ba ta maa ni a zaasım dim, yi ba ba lwari di kuri.

14 Kuntu mu bri ni We nijonju Ezayi deen na tagı kulu faŋa faŋa tun suni ku ki bantu tee ni. O deen tagı o wi:

«Abam wú fogı á cęgi We taanı dım dı á zwa,
yi á bá ni dı kuri.

Abam wú fogı á nii dı á yiə,
yi á bá na.

15 Beñjaanı noçna bam kuntu wubuña tıgı mu.

Ba zwa dı ma kwarımı,
yi ba daari ba pu ba yiə,
sı ba yiə yi zaŋı ya na,
sı ba zwa yi zaŋı ya ni,
sı ba wubuña yi zaŋı ya lwari We taanı dım kuri.
Ku na dai kuntu, ba ya wú pipiri ba se amu We,
yi aá pa-ba yazurə.»

16 Zezi laan ma ta dı o karabiə bam o wi: «Ku nan na yi abam, á jıgı
yu-yoño, beñjaanı abam yiə nai yi á zwa dı ni.

17 A lagı a ta cıga mu dı abam sı, fajı fajı We nijoñna bam dı nın-ŋuna
zanzan deen jıgı tına sı ba ya na kulu abam na nai lele tun, yi ba wu wanı
ba na. Ba deen ta jıgı tına sı ba ya ni We taanı dılı abam na ni tun, yi ba
wu wanı ba ni-di.

18 Nan cęgi-na, sı a manı valı wom mimajı dım kuri a bri abam.

19 Wo-duuru tılı na tu cwənəjə kam ni ni tun nyı dı noçna balı na ni We
paarı dım taanı yi ba wu lwari dı kuri tun. Wo-lwaanı tu svtaanı laan ma
ba o li-di, yi dı wu zu ba wubuña.

20 Wo-duuru tılı na tu kandwa jęgę ni tun dı maa nyı dı noçna balı na
ni We taanı dım yi ba jıgı liə dı lugı banja wəənu tun. Səbu-lagı ma cogı
ba wubuña, ni sabarı sım na ligi wo-duuru tım te tun. Ku ma pa ba kwe
We taanı dım ba yagi, yi dı wu jaanı kuri dı pa-ba.

21 Taanı dım ma wu tiini dı zu ba wubuña, ba ma wu zıgı kęjkęj. Yaara
na yi-ba yi ba na beesı-ba We taanı dım ńwaanı, baá da ba kwe ba yagi
mu lila.

22 Wo-duuru tılı na tu sabarı sım wuńı tun maa nyı dı noçna balı na ni
We taanı dım yi ba ta jıgı liə dı lugı banja wəənu tun. Səbu-lagı ma cogı
ba wubuña, ni sabarı sım na ligi wo-duuru tım te tun. Ku ma pa ba kwe
We taanı dım ba yagi, yi dı wu jaanı kuri dı pa-ba.

23 Ku daari wo-duuru tılı na tu tı-ywənəj jęgę kam ni tun maa nyı dı
balı na ni We taanı dım yi ba pa dı tiini dı zu ba wubuña tun. Kuntu ma
pa We taanı dım ja kuri dı pa-ba, nıneenı wo-duuru na kı biə lanyırani
te tun. Tıdaara kı biə bi bi, tıdonnə ma kı biə fusırdı fusırdı, titim ma kı
biə fintı fintı.»

Mın-ŋuna di min-kayalı mimaya

24 Zezi deen ma manı mimajı dıdoň o bri-ba o wi: «A lagı a bri abam
We paarı dım na wu noçna titarı ni te tun mu. Ku nyı dı valı na kwe
min-ŋuna o ja vu o kara o du.

25 O na dugı-ya kuntu tun, o dum ma zaŋı pən-dıva manı ni o ja min-
puurə o vu o dı o gwaanı valı wom kara min-ŋuna yam wuńı, yi o daari
o joori o vu sənje.

26 Min-ŋuna yam ma ba nuŋı ya ji min-kwıru. O dum wom na dugı
yalı tun ma nuŋı ya ji min-kayalı.

27 Sənje tu wom tıntıjına laan ma vu ba ta dıd-o ba wi: «Dıbam yuutı,
nmı na dugı n kara kam tun, ku dai min-ŋuna yırarı mu n dugı na? Bees
mu yi min-kayalı laan nuŋı sı gwaanı da?»

28 O ma ləri-ba o wi: «Ku yi a dum mu kı kuntu.»

Ba laan ma bwe-o ba wi: «Dı nan ve dı go min-kayalı sım dı yagi na?»

29 O ma wú se, yi o ta dí ba o wi: «Abam na kí kóntu, á wú ke á go mìn-ñúna yam dí mu á wéli da.

30 Nan yagi-na sí ya maama taa wúra sí ku ba ku yi zagim maaja. Kantu maaja kam ní, a laan wú ta dí mìn-zaginá bam, sí ba da yigé ba pccorí mìn-kayalí sím ba zagi ba kí daamí ba zwé, sí ba daari ba zagi mìn-ñúna yam ba pe ba kí a tulé ní. »

Wo-duu na yi mimíunú mimaja

(*Marki 4:30-32, Luki 13:18-19*)

31 Zezi daa ta ma maají mímají dídoj o bri-ba o wi: «We paari dím nyí dí noónu na kwe wo-duu na yi mimíunú o vu o du o kara ní.

32 Wo-duu kóm kóntu mu tiini ku yi mimíunú wo-dwé maama wóni. Ku ma nuñi, yi ku ji kamunu ku dwéni dwé balú maama na wú o kara kam ní tun. Ku laan maa ji tu-kamunu, yi zuné tui ba sò ba pwéru da. »

Dabili mimaja

(*Luki 13:20-21*)

33 Zezi daa ta ma maají mímají dídoj o bri-ba o wi: «We paari dím nyí dí kaani na kwe dabili o gwaani dí dípe muni zwé sió te tún mu. Dí laan ma pa dípe muni dím maama tiini dí ful. »

34 Wéenú tím kóntu maama Zezi deen na bri noón-kogó kóm tun yi mímajá yrraní mu o ma bri-ba. O wú noóni wo-wonojó dí ba yi ku wú dí mímajá.

35 O nan kí kóntu, sí ku pa We nijoñu wúdoj taaní mu súni dí kí. O deen tagi o wi:

«Amu na lagí a noóni a bri-ba,
aá ta mai mímajá mu a ma bri-ba.

Aá pa ba lwarí We cíga kalú na sági lugú pulim maaja ní sí ku ba ku yi zim tún. »

Min-kayali mimají dím kuri na yi te tún

36 Zezi deen ma zañi o yagi noón-kogó kóm, yi o daari o joori o vu soño. O karabié bam ma ba o te yi ba wi: «Bri díbam mìn-kayalí sím mímají dím kuri. »

37 O ma léri-ba o wi: «Noónu wúlu na dugi mìn-ñúna yam tún bri amu Nabiin-bu wúm na kí te tún mu.

38 Kara kam maa nyí dí lugú banja. Mìn-ñúna yam maa nyí dí noóna balú na yi We paari dím noóna tún. Ku daari mìn-kayalí sím maa nyí dí balú na yi sútaani noóna tún.

39 Dím wúlu na dugi mìn-kayalí sím tún maa nyí dí sútaani dím titi. Zagim maaja kam maa nyí dí lugú na wú ba ku ti te tún. Mìn-zaginá bam maa nyí dí We malesi sím.

40 Ni mìn-zaginá bam na zagi mìn-kayalí sím ba zwé te tún, kóntu doj mu wú kí lugú tiim maaja ní.

41 Ku na wú kí te tún, amu Nabiin-bu wúm wú tuñi a malesi tiiné bam sí ba vu ba li kólb maama na paí noóna tusi tún dí wo-lwaan-kéré bam maama We paari dím wóni.

42 Ba laan wú zéli-ba ba yagi min-lóngó wóni sí dí di-ba. Dáaní mu ba laan wú ta wúra ba keeré yi ba dñu ba nwa.

43 Ku daari balú maama na se We yi ba kí lanyurani tún laan wú ta tiini ba nyúna ba Ko We paari dím wóni, ní wía na nyí te tún.

Fégi-na á cägegi a taaní dím lanyurani. »

Wo-ñúnnu tilu na sági tún mimaja

44 «We paari düm daa ta nyi dì wo-ŋvnnu tilu na yi lənni nyum tñ na səgi kara wənñ. Nɔɔnu wədoŋ laan ma na-ti. O ma joori o fəg̊i o səgi-ti. O wu na tiini ku poli tñ, o ma vu o kwe o wəənu maama o yəgi səbu, si o vu o yəgi kara kantu, si wo-ŋvnnu tum taa yi o nyum.»

Kandwe-ŋvni mimanya

45 «We paari düm daa ta nyi dì pipimpiinu na beeri o lagı kandwa-ŋvna si o yəgi te tñ.

46 O ma ba o na kandwe dñlu na tiini dì jıgi lam yi dì səbu daga tñ. O laan ma joori o vu o kwe o wəənu maama o yəgi, o ma yəgi kandwe düm kantu yırani.»

Kaləŋ-jara di ba bura mimanya

47 «We paari düm daa ta nyi dì nɔɔna na kwe bura ba dì bugə ni si ba ma ja kale te tñ. Ba na dì-ka da tñ, ba ma ja kale dwi dwi.

48 Ka ma ba ka su lanyıranı. Nɔɔna bam laan ma vanjı-ka ba tuuri ba ja bę. Ba laan ma jəni tıga ni ba kuri kaləŋ-ŋwı sum ba ki ba tampwaru wənñ. Ba ma daari ba kwe silu na ba lana tñ ba dñli ba yagi.

49 Ku nan wú ba ki kantu mu lugı tiim maaja ni. We malesı wú ba si pçɔɔri nən-balwaarø dì balu na se We yi ba ki lanyıranı tñ daani.

50 Si laan wú daari si zəli nən-balwaarø tñm si yagi min-lɔŋjɔ kum wənñ si dì di-ba. Dáani mu ba laan wú ta wura ba keera yi ba duñi ba nwa.»

Zaasım-dvırı di zaasım-doori na wəli daani te tñ

51 Zezi na ɻɔɔni o ti tñ, o laan ma bwe o karabıə bam o wi: «Abam ni wəənu tñm maama kuri na?» Ba ma lər-o ba wi: «Een, dí niə.»

52 O ma ta dì ba o wi: «Kuntu tñ, We cullu karanyına wulu maama na tu o zaasi We paari düm cıga kam tñ nyi dì sɔɔŋ tu wulu na li wo-dvınnu dì wo-dwəənu o jıjigru wənñ o pai nɔɔna te tñ m. Kuntu tu laan wai o li zaasım-dvırı o wəli dì zaasım-doori düm si o ma bri o nɔɔna bam.»

Zezi titı tıv kum tiinə na vi-o te tñ

(Mariki 6:1-6, Luki 4:16-30)

53 Zezi deen na manjı mimanya yam kuntu o ti tñ, o laan ma nunjı jəgə kam kuntu ni.

54 O ma joori o vu o titı tıv o na bigı me tñ. O ma zu Zwifə We-digə kam si o bri-ba. O na bri-ba te tñ, ku deen su-ba lanyıranı. Ba ma ta ba wi: «Nɔɔnu wəntu ku ta mu o jıgi swan yam kuntu doŋ? O nan ki ta mu o no dam o ma ki wo-kinkagila yantu?»

55 Wom mu dai da-lwaru wum bu wum na? O nu mu dai Mari na? Ku dai o nyaana mu yi Zaki dì Zuzefu dì Simón dì Zudasi na?

56 Ku dai o nakwa bam maama mu wura dıdaamı dıbam tñ na? Wəntu nan ne dam dım kuntu maama yən mu?»

57 Kuntu ɻwaani ba deen wu se ni Zezi sıını o nunjı We te. Zezi ma ta dì ba o wi: «Nɔɔnu na yi We nıjɔnju, nɔɔna pa-o zulə lanyıranı, ku daari o titı tıv tiinə dì o sɔɔŋ tiinə nan bá nıg-o.»

58 Ba deen na wu ki ba wu-dıdua si ba se-o tñ mu pe o wu tiini o ki wo-kinkagila ba tee ni.

14

Pe Erədi na gv Zan te tñ (Mariki 6:14-29, Luki 9:7-9)

¹ Kantu maaja kam ni, Galile Pe Erədi deen ma ba o ni Zezi ɻwa.

2 O ma ta dū o tūntvñna o wī: «Wūntu wū ta yī Zan wūlu na mīisi nōona na wūnī tūn mū. Wūntu mū joori o bi o yagī tūnī. Kuntu ḥwaani mū o jīgī dam yī o wāi wo-kinkagīla o kīa.»

3-4 Erōdī dēen tagi kuntu don, bējwaani o dēen ya wū kī Zan lanyrani, yī o ta pa ba gū-o. O dēen di kaanī wūdonī mū, o yīrī mū Erōdiadī. Kaanī wūm dēen yī o zumbaaro Filipi kaanī mū. Zan ma ta o bri-o o wī, kū culē sī o di o zumbaaro kaanī yī o ta ḥwi. Zan na kaan-o kuntu tūn, o ma pa ba ja-o ba vō ba kī pūna digē nī.

5 O ya maa būnī sī o gū-o, yī o laan kwari tūn kūm nōona bam, bējwaani ba dēen nīi Zan nī o yī We nijōnū mū.

6 Erōdī lura manja laan ma ba ka yī. O ma bējī nōona zanzan sī ba ba ba tōgi ba di candiə. Erōdiadī bukō ma zanjī o vu vārē bam yigē o sa o bri-ba. O se dūm na lana kuntu tūn, kū ma pa Erōdī wū poli.

7 O wū na poli tūn, o ma ta o du o wī, wojo kūlū maama bukō wūm na lagī tūn, oō pa-o.

8 Bukō wūm nu ma ta o bri-o, o na wū loori kūlū tūn. O laan ma vu Erōdī te o wī: «Wojo kūlū a na lagī tūn, kū yī Zan yuu mū. Nmū na goni-ku, sī n kī zūn-j-tanlaaja wūnī n pa-nī.»

9 Pe Erōdī na ni kuntu tūn, o wū ma tiini kū cōgī. O nan na tagi o du yī o vārē bam ni tūn, o ma pa nī sī ba kī kuntu ba pa-o.

10 O ma tūnī nōona sī ba vu pūna digē kam ba go Zan yuu kūm.

11 Ba ma sūnī ba go o yuu kūm ba kī zūn-j-tanlaaja wūnī ba ja nunji ba pa bukō wūm. O laan ma kwe-ku o ja vu o pa o nu Erōdiadī.

12 Zan karabiə bam ma zanjī ba vu ba kwe o yīra yam ba ja vu ba kī. Ba laan ma vu ba ta dū Zezi kūlū na kī tūn.

*Zezi na pe baara mōrr-tūnū (5.000) di kaana di biə di wūdui ba su te tūn
(Mariki 6:30-44, Luki 9:10-17, Zan 6:1-14)*

13 Zezi dēen na ni ba na kī Zan te tūn, o ma zanjī o vu o zū naboro o nunji jēgē kam kuntu nī. O ya lagī sī o bē nīnūm kūm ni o vu jēgē kalū na yī gaa wū tūn o yurani. Nōona zanzan ma ba ba lwarī o na maa ve jēgē kalū tūn. Ba ma zanjī ba nunji ba tūnī dūm nī, yī ba vu tīga nī ba vu o te.

14 Zezi ma nunji naboro kūm wūnī. O laan ma na nōn-kōgo kūm na tu ku wūra. Ba ḥwaaja ma zū-o lanyrani, yī o pa balū na ba jīgī yazurē tūn na yazurē.

15 Tīga na wūra ka yī tūn, o karabiə bam laan ma vu ba ta dīd-o ba wī: «Manja kam wūra ka kēa, yī jēgē kalū dībam na wūra tūn yī gaa wū mū. Wūdui tēri yo. Kuntu ḥwaani, pa nōona bam vu sam wū ba yēgi wūdui ba di.»

16 Zezi ma lēri-ba o wī: «Ba wū manjī sī ba viiri. Abam tītī pa-ba wūdui sī ba di.»

17 Ba ma ta ba wī: «Dībam na jīgī kūlū tūn yī dīpwa yanu dī kale sile yurani mū.»

18 Zezi ma ta dū ba o wī, ba ja ba pa-o.

19 O laan ma ta dū nōona bam maama sī ba jēni tīga nī. O ma kwe dīpwa yanu yam dī kale sile sīm, yī o kwēni o yuu wēenī o kī We le tī ḥwaani. O ma fō fō dīpwa yanu o manjī o pa o karabiə bam, yī bantu dū laan jōnī-ya ba pa nōona bam.

20 Nōona bam maama ma di ba su ba daari. Ba ma pe cicwēerū tūlū na daari tūn ba su titwarū fugē-tile.

21 Nōona balū dēen na di kuntu tūn yī nīneenī baara mōrr-tūnū mū (5.000), kū wēli di kaana di biə dī.

Zezi na ve na banja ni te tin
(Mariki 6:45-56, Zan 6:15-21)

22 Kunto kwaga ni Zezi ma da o pa o karabiə bam vu ba zu naboro kum, si ba da yigə ba be niniu kum ni didonj düm. Ba na maa ke tin, o ma pa kogə kum viiri.

23 O na pe ba viiri tin, o ma vu o di piu yuu o yuranı si o warı Wε. Tiga ma ba ka yi, yi o ta wora o yiranı

24 dı o karabiə bam manjı ba ja naboro kum ba ke niniu kum titari yigə yigə. Vu-dıu ma ba ku jeeri-ba, yi na-ŋom tiini si dana ku pa na bam pögih ba magi naboro kum.

25 Tiga na wora ka puwri tin, Zezi laan ma zarjı o ve na bam banja ni o maa ve o karabiə bam te.

26 Ba na ne-o tin, fuvnı ma tiini dı ja-ba, dı o na wu na bam banja ni o ve tin. Ba ma ta ba wi: «Kuvú ta yi ciru mu!» Fuvnı na zu-ba kuntu tin, ba ma kaasi banja banja.

27 O laan ma ńcońi dı ba o wi: «Pa-na á wuru ki dam, si ku yi amu mu. Yi pa-na fuvm taa jigi abam.»

28 Piyeeri ma lər-o o wi: «A Yuutu, ku na sıunı ku yi nmı, si n pa-nı ni si a dı vu na bam banja ni a ba nmı te.»

29 Zezi maa wi, o ba. Piyeeri laan ma nuji naboro kum wuńi o tu na bam banja ni o ve o maa jeeri Zezi.

30 O na ne viu kum na tiini ku dana te tin, fuvnı ma zu-o, yi o laan wora o miisi na bam kuri ni. O na wura o miisi tin, o ma loori Zezi dı kwər-dıa o wi: «A Yuutu, vru a ńwia!»

31 Zezi laan ma da o twi o juňa o ja-o, yi o ta dıd-o o wi: «Bee mu yi n ba jigi wu-dıdua dı amu? Bejwaanti mu n jigi bubwea dı amu?»

32 Ba laan ma vu ba zu naboro kum wu. Viu kum ma da ku zıgi.

33 Ncońa balv na wu naboro kum wuńi tin ma kuni doonə ba zuli Zezi, yi ba ta ba wi: «N sıunı n yi Banja-Wε Bu ciga ciga.»

34 Ba ma vu ba be ba yi bube dıdüm düm. Ba na yi jęgə kalv tin yırı mu Zenezareti.

35 Tiı kum kuntu tiinə bam ma ba lwarı Zezi. Ba na lwar-o tin, ba ma tuňi ni ba pa nawurə yam maama, yi ba ja balv na ba jigi yazurə tin ba o te, si o pa ba na yazurə.

36 Ba ma loor-o si o na se, si o yagi si yawlına bam dwe o góro kum ni má. Balv maama na dwe o góro kum kuntu tin deen sıunı ba na yazurə.

15

Wo-digiru tilv na cɔgi ncońa tin
(Mariki 7:1-23)

1 Farizian tiinə badaara dı Wε cullu karanyuna tiinə badonnə deen ma nuji Zeruzalem ni ba vu Zezi te, ba ma bwe-o ba wi:

2 «Bee mu yi n karabiə bam yəni ba cɔgi cullu tilv dı nabaara bam na pe dıbam tin? Ba na lagı ba di wıduiu, ba yəni ba ba sanı ba jia si ku tɔgi dı cullu tum na bri te tin.»

3 Zezi ma ləri-ba o wi: «Bejwaani mu abam yəni á tɔgi á tıtı wubuňa cullu, yi á daari á vin Wε ni düm na bri te tin?»

4 Wε tagı Dı wi: «Ncońu manjı si o taa zuli o nu dı o ko.» Wε daa ta bri ni, ncońu na ńcońi ta-baloro dı o ko naa o nu, kuntu tu manjı si ba gı-o mu.

5 Ku daari abam nan yəni á ja Wε taanı düm á gugwəli yi á wi: «Nooonu na jığı wojo kulu o ya na wú ma o zəni o nu dı o ko tın, yi o na wi, wojo kuntu yi Wε nyum,

6 wəntu daa wú manjı si o kwe-ku o ma zəni o ko.» A na kı te tın bri ni á paı Wε taanı düm daa ba jığı kuri dı abam, yi á daari á təgi á titı cwe mı.

7 Abam yi pipiri-nyına mu. Ezayi deen jığı bura dı o na manjı o ta abam taanı faja faja te tın.

8 O deen tagı o wi:

«Nooona bantu zuli amu Wε dı ba niə mu,
yi ba wubuŋa baŋwe dı amu.

9 Ba na paı amu zulə yalu maama tın yi kafe mu.
Ba yəni ba bri nabiina wubuŋa culu,
yi ba paı ti yi amu zaasim düm mu.»

10 Zezi laan ma bəŋi nən-kəgo küm o pa ba ba o te, yi o ta dı ba o wi:
«Cəgi-na lanyırarı si á ni a taanı düm kuri.

11 Ku daı wojo kulu na təgi nooonu ni ku zu o wu tın mu cəg-o. Ku yi wojo kulu na təgi nooonu ni ku nuŋi tın mu cəg-o.»

12 Zezi karabiə bam laan ma vu o te, yi ba ta dıd-o ba wi: «Nmı wu lwarı ni Farizian tiinə bam wərə cəgi dı nmı taanı düm na?»

13 Zezi ma ləri-ba o wi: «Ánan yi taá nii bantu. A Ko Wε na wu jəri tiu kulu maama tın manjı si ku gə ku yagi mu.

14 Yən-na-ba si bantu nyı dı lilwe vanjına balı dı na ba nai tın mu. Lilwe nan na lagı o vanjı o doŋ, ba maama wú vu ba tu gojo wənı mu.»

15 Piyeerı laan ma ta dı Zezi, si o bri-ba taanı düm kuri na yi te tın.

16 O ma ta dı ba o wi: «Abam dı ta ba jığı wubuŋa na?

17 A manjı si á taá ye ni, wojo kulu maama na yəni ku zu nooonu ni tın mu yəni ku tu o kana, yi o laan daari o to-ku o yagi.

18 Ku daari kulu na nuŋi nooonu ni ni tın yəni kb zıgı o wubuŋa ni mu ku nuŋi. Ku nan yi wənən tım kuntu mu yəni ti cəgi nooona.

19 Nooona wubuŋa mu pat o lagı wo-balwaarə kəm, ti na yi nən-gura dı boorim wo-zəona dwi maama, dı ɻəwıni, vwa-fəra, bıbara dı nən-tura.

20 Ku nan yi wənən tım kuntu mu cəgi nooona. Ku daari, nooona na di wəndiu yi o wu sanı o jıa, kuntu warı ku cəg-o.»

Kaanı wəndon na kı o wu-didva dı Zezi te tın (Marıkı 7:24-30)

21 Zezi deen ma zaŋı o nuŋi jəgə kam kuntu ni, yi o vu Tiiri dı Sidon tım düm wənı.

22 Kaanı wəndon maa zuvırı je sım kuntu ni, o yi dwi-ge tu mu. O ma vu Zezi te, yi o kaası dı kwər-dıa o ta dıd-o o wi: «Amu tu, Pe Davidi dwi tu, popo duri a yibwənə. Cicirə mu jığı a bukə, yi ka tiini ka jıg-o ka yaara.»

23 Zezi maa cum. O karabiə bam ma vu o te, ba loor-o si o zəni kaanı wəm si o viiri, o na təgi-ba yi o ku səo tın ɻəwaantı.

24 Zezi ma ləri-ba o wi: «Wε tuŋı amu si a ba a zəni Dı titı nooona Yisirayehl dwi tiinə bam mu, beŋwaami bantu nyı dı peeni silı na je tın mu.»

25 Kaanı wəm laan ma vu o kuni doonə o yigə ni, yi o loor-o o wi: «Amu tu, zəni-nı!»

26 Zezi ma lər-o o wi: «Ku wu manjı si nooona joni o biə wəndiu o dulı o pa kakuri.»

27 Kaanı wüm ma leri o wi: «Amu tu, n tagı ciga. Kakuri nan wai si twə wüdui kulu si tu wüm na di yi ku siiri tiga ni tün si di.»

28 Zezi laan ma lər-o o wi: «Kaanı, n ciga sunı n ki n wü-didva dı amu. Kuntu tün, nmü na lagı kulu tun, We wú ki Dı pa-m.» Maŋa kam kuntu ni nöö mu o buko wüm ne yazurə.

Zezi na pe baara mürə-tına (4.000) dı kaana di biə di wüdui ba su te tın (Mariki 7:31-37, 8:1-10)

29 Zezi laan ma ke o vu o təgi Galile nıniu kum ni, yi o daari o vu o di piu yuu o jəni da.

30 O na je da kuntu tun, ko-förə maa tui o te, yi ba jaani yawıuna zanzan ba wəli da ba tui. Badaara deen yi gwani, badonnə maa yi lilwə dı kwaarv dı mümäaru, ku wəli dı balv yawıru dwi dwi na jığı-ba tün. Ba maa jaani ba ve ba tini Zezi yigə ni, yi o pa ba na yazurə.

31 Ku deen ma su nöön-kögö kum dı ba na ne mümäaru joori ti nöona, yi gwani dı na yazurə, yi kwaarv dı wai tu veə, yi lilwə yiə dı joori ya nai tün. Ba na ne wo-künkagılı yam tün, ku ma pa ba zuli Banja-We dılv na yi Yıstrayeli tiinə bam Yuutu tün.

32 Zezi laan ma bənji o karabiə bam, yi o ta dı ba o wi: «A jığı nöona bantu ńwana, dı ba na tu ba wu a tee ni zım da yato yi ba daa ba jığı wüdui si ba di tün. A ba lagı si a pa ba viiri yi ba wu dı kulu kulu. Ba na lagı ba viiri kuntu, kana wú pa ba bəri cwənjə ni mu.»

33 O karabiə bam ma bwe-o ba wi: «Dıbam wú ki ta mu dí na wüdui gaa kuntu wöni dí pa ko-förə kuntu di?»

34 O ma bwe-ba o wi: «Abam jığı dıpwə yagra mu?»

Ba ma lər-o ba wi: «Dıpwə yarpə mu wura, dı kaləŋ-bale sigratuv.»

35 Zezi laan ma ta dı nöön-kögö kum si ba maama jəni tiga ni.

36 O ma daari o kwe dıpwə yarpə yam dı kale sim, yi o ki We le ti ńwanań. O ma ja-tı o fo fo o pa o karabiə bam, yi bantu dı laan joŋi ba pa nöona bam.

37 Nöona bam maama deen ma di ba su ba daari. Ba laan ma twə cıcwəeru tılv na daari tün ba su titwaru turpe.

38 Nöona balv deen na di kuntu tun yi ni baara mürə-tına (4.000), ku wəli dı kaana dı biə dı.

39 Zezi laan ma banı kögö kum o pa ku viiri. O ma daari o vu o zu naboro o be o vu o yi tıu kudon ku yırı mu Magadan.

16

Farizian tiinə di Sadusian tiinə na yi te tın

(Mariki 8:11-21, Luki 12:54-56)

1 Farizian tiinə badaara di Sadusian tiinə deen ma zaŋı ba vu Zezi te, si ba maŋ-o ba nii. Ba ma ta dıd-o ba wi, o ki wo-künkagılı dılv na wó bri-ba ni o dam dum sunı dı nuŋi We te tün.

2 Zezi ma ləri-ba o wi: «Ku na yi dıdaan-ni ni yi weyuu na yi nasunju, á yəni á te á wi, tiga wú puurt lanyıram.»

3 Ku nan na yi zızınzuja yi weyuu na yi liirə liirə, á yəni á te á wi, dva mu lagı ka ni. Abam yəni á wai á nii weyuu ni á lwari tiga kam yibiyə na wú ta yi te tün. Beę nan mu yi á warı á lwari ni wəənu tılv na wura tı ki lele tın bri We na lagı Dı ki wo-kamunnu tılv tün?

4 Züm nööna bam yi non-balwaaru mu, ba yiga tere di We, yi ba laan lagı si a ki wo-kunkagılı a bri-ba. Ba nan bá na, ku na dai wo-kunkagılı dülü na manjı di ki di We nijoñnu Zonasi faña faña tun.»

O na tagı di ba kuntu tun, o laan ma yagi-ha yi o viiri.

5 Zezi karabiə bam deen na ve ba be niniu kum ni didoñ dum tun, ba ya swe si ba ja dipe ba weli da.

6 Zezi ma ta di ba o wi: «Fogı-na á ci á titi si á yi pa Farizian tiinə bam di Sadusian tiinə bam di abam ba dabılı dum.»

7 O na tagı kuntu tun, ba ma bani daani ba wi: «Dibam na wu jaanı dipe di weli da tin mu te o njooni kuntu.»

8 Zezi ma lwarı ba na jigi kulu ba njooni tun, yi o wi: «Bee mu yi á njooni daani á wi, á na ba jigi dipe tun mu te a njooni kuntu? Bee nan yi á ba ki á wu-didua di We?»

9 Abam ta wu lwarı We na jigi dam te tun na? A nan swe ni a deen kwe dipwa yanu mu a fo fo a pa baara murr-tunu di ba su ba daari na? A wu guli titwaru tum ni á deen na tue wodiu kulu na daari á ki da tin na?

10 A nan wu guli ni a deen kwe dipwa yarpe mu a pa baara murr-tuna di ba su ba daari na? A wu guli titwaru tum ni á deen na tue á su tun na?

11 Bee mu nan yi á wu lwarı ni ku dai dipe taani mu a ya tea? A nan fogı á ci á titi, si á yi pa Farizian tiinə bam di Sadusian tiinə bam di abam ba dabılı dum.»

12 O karabiə bam laan ma lwarı ni, ku ya dai dabılı dülü ba na ki dipe ni tun taani mu o njooni di ba. Ku nan yi si ba yi pa Farizian tiinə di Sadusian tiinə zaasim dum mu cögi-ba.

*Piyeleri tagı o wi, Zezi mu yi Krisi wum We na tıŋı tun
(Mariki 8:27-30, Luki 9:18-21)*

13 Zezi deen ma vu o yi Sezaari kulu na yi Filipi tıŋı tun. O ma bwe o karabiə bam o wi: «Nööna yəni ba te amu Nabiin-bu wum taani ba wi amu yi wco mu?»

14 Ba ma lər-o ba wi: «Badaara te ba wi, nmu yi Zan wulu na miisi nööna na wvni tun mu. Badaara di maa te ba wi, nmu yi Eli mu. Badaara di maa te ba wi, nmu yi Zeremi naa faña faña We nijoñnu wudoñ mu.»

15 O laan ma bwe-ba o wi: «Ku nan na yi abam, abam buŋı ni amu yi wco mu?»

16 Simon Piyeleri ma lər-o o wi: «Nmı yi Krisi mu, Nwia Tu Banja-We Bu wulu Dı na tıŋı tun.»

17 Zezi ma lar-o o wi: «Simon, Zonasi bu, nmı yi yu-yoño tu. Beñwaanti, ku dat nabiinu yiyiu mu pe n lwarı ciga kam kuntu, ku yi a Ko We mu pe n lwarı-ka.

18 A nan wó ta a bri-m ni nmı yırı mu Piyeleri, ku na lagı ku ta ni pulɔrɔ. Pulɔrɔ kum kuntu yuu ni mu a lagı a pulı a kögə kum kuri da, nneemı nöönu na cwi səŋjı kuri pulɔrɔ yuu ni te tun. Yi tıvnu di di dam maama bá wanı-ku di cögi.

19 A nan wó kwe We paari dum borbiə a ki nmı jiŋa ni, si n wanı n ma n pırı cweakı n pa nööna taa tıŋı da ba zuvri We paari dum wu. Nöönu wulu maama nmı na pe ni si o zu tun, We wó zıgi nmı kwaga ni di kuntu. Wulu maama nmı nan na wi o bá zu tun, We daa ta wó zıgi nmı kwaga ni di kuntu.»

20 Zezi laan ma kaanı o karabiə bam, si ba yi pa nööon-nöönu lwarı ni wum mu yi Krisi wum We na tıŋı tun.

Zezi na bri o tūvni na wú ta yi te tin
(Mariki 8:31—9:1, Luki 9:22-27)

21 Ku na zigü kantu manja kam ni tun, Zezi ma ḥočon jaja dí o karabiə bam o wi: «A manjı si a vu Zeruzalem a na yaara zanzan Zwifə nakwa bam dí ba kaanum yigə tiinə bam dí ba cullu karanyına tiinə bam tee ni. Baá gu-ni, yi a laan wú joori a bi a yagi tūvni da yato de ni.»

22 Zezi na tagi kantu tun, Piyeeri ma ja-o o nuri daa, yi o kaan-o o wi: «A Yuutu, yi ta n te kantu! We bá se si kantu wojo ki nmv.»

23 Zezi ma guni o nii Piyeeri, yi o ta did-o o wi: «Svtaani, ve daa a tee nu! Nmv lagı n pa a tusi mv. Nmv wubuňa yam yi nabiinə nyim mv, ya ba tögı We na lagı te tun.»

24 Zezi laan ma ta dí o karabiə bam o wi: «Nōčonu wulu maama na lagı si o taa tögı amu kwaga tun, kantu tu manjı si o vñi o titi wubuňa, si o se yaara ni wulu na zinji tūvni-dagara o maa ve o tūvni jégə te tin mv, si o laan taa tögı-ni.»

25 Wulu maama nan na lagı si o yiri o ḥwia tun, kantu tu wú ga-ka mv. Ku daari, wulu maama na se si o ga o ḥwia amu ḥwaani tun, kantu tu wú na ḥwia We tee ni.

26 Nōčonu nan na ne lugu baňa wæenu tūm maama, yi o laan na ge ḥwia We tee ni, bœe nyɔčorı mv o nea? Külükülv nan tere nōčonu na wú wanı o ma ləni o ḥwia We tee ni.

27 Amu Nabiin-bu wum nan wú ba dí paari-zulə ni a Ko We na jigi te tun, yi DI malesi sim di wú tögı-ni. Kantu manja kam ni, a laan wú pa nōčonu maama joŋi ḥwıru tilv na manjı dí o tituňa na yi te tun.»

28 A lagı a ta ciga mv dí abam si, nočona balu züm na wu yo seeni tun badaara bá tı, yi baá na amu Nabiin-bu wum na maa bıunı dí a paari düm tun.»

17

Zezi yibiyə na ləni te tin
(Mariki 9:2-13, Luki 9:28-36)

1 Da yarudo na ke tun, Zezi laan ma ja Piyeeri dí Zaki dí o nyaamı Zan, ba tögı daani ba vu ba di pu-kamunu yuu, ba wora ba yırani.

2 Ba na wora kantu tun, Zezi yibiyə ma ləni ba yigə ni. O yibiyə kam maa nyi dí wia na nyıuni te tun. O gwaarır tūm ma ji napwæenu ni pooni te.

3 Yi ba laan na Moyisi dí Eli na wu Zezi tee ni, yi ba ḥočon díd-o.

4 Piyeeri ma ta dí Zezi o wi: «A Yuutu, dí na wu yo seeni tun, ku tiini ku lana ku pa dibam. Nmv nan na se, si n pa a pu vwə yato yo, si nmv dí Moyisi dí Eli taa zuvri da.»

5 Piyeeri na wora o ḥočon kantu tun, kunkwæenu tilv na nyıuni tun ma ba tı kwæli-ba. Ba laan ma ni kwærə na ḥočon ti wónı ka wi: «Wuntu mu yi amu bu-dua a na soe dí a wu maama, yi o yəni o pa a jigi wupolo. A nan taá cægi o taanı lanyırani.»

6 Zezi karabiə bam na ni kwærə kam kantu tun, ba ma vi ba yigə tiga ni, fuvni na tiini dí zu-ba tun ḥwaani.

7 Zezi laan ma vu ba te o dwe-ba yi o wi: «Zanı-na, si á yi pa fuvni taa jigi abam.»

8 Ba laan ma kwəni ba yum weenı, yi ba daa wu ne noon-noonu, ku na dai Zezi yırani.

9 Ba ma zaŋi piu kum yuu ni ba maa tuə. Zezi laan ma kaanı-ba o wi: «Yı pa-na nɔɔn-nɔɔnū lwarı á na ne kulu tın, sı ku taa ve maŋa kalu amu Nabiin-bu wum na wú ba a bi a yagi tuvni tın.»

10 O karabiə bam laan ma bwe-o ba wi: «We cullu karanyina tiinə bam yəni ba te ba wi, Eli mu manjı sı o da yigə o ba, sı wulu We na tuŋi tın laan da kwaga. Ku yı ciga naa vwan mu?»

11 Zezi ma ləri-ba o wi: «Ku yı ciga mu. Eli manjı sı o da yigə o ba o kwe wojo maama, sı wulu We na fuŋi tın laan ba.

12 A nan taá ye ni, Eli manjı o ba yı nɔɔna wu lwar-o. Ba ma tiini ba bəes-o ni ba na lagı te tın. Ku nan na yı amu Nabiin-bu wum, ba daa ta wú bəesi amu dı kuntu mu.»

13 O karabiə bam laan ma lwarı ni, ku yı Zan wulu na miisi nɔɔna na wvni tın taanı mu o nɔɔna.

Zezi na zəli cicirə bu yıra ni te tın

(*Mariki 9:14-32, Luki 9:37-45*)

14 Zezi dı o karabiə batı bam laan ma joori ba vu ba yi nɔɔn-kɔgo kum te. Nɔɔnu wudonj ma vu o kuni doonə Zezi yigə ni o ta dıd-o o wi:

15 «Amu tu, duri a bu yibwənə. O saı kɔɔru mu yı ku tiini ku cana o yura ni, yı o yəni o tuı mini dı na wvni.

16 Amu nan jaan-o a ba nmı karabiə bam te mu, sı ba pa o na yazurə, yı ba wu wanı.»

17 Zezi na ni kuntu tın, o ma ta o wi: «Abam zım nɔɔna bam bri á ba jıgı wu-dıdva dı amu, yı á ba ki lanyurani. Amu wú daanti abam titarı ni sı ku taa ve maŋa koo? Amu wú ki wu-zuru dı abam sı ku taa ve maŋa koo? Ja-na bu wum á ba yo seeni.»

18 Zezi laan ma bagı cicirə kalu na jıgı bu wum tın, o pa ka nunji ka yag-o. O ma da o na yazurə maŋa kam kuntu ni nòo.

19 Nɔɔn-kɔgo kum deen na viiri maama tın, Zezi karabiə bam laan ma vu o te ba bwe-o ba wi: «Bee mu yı dıbam warı cicirə kam dí zeli?»

20 O ma ləri-ba o wi: «Ku yı abam na ba tiini á jıgı wu-dıdva dı amu tın nɔwaani mu. A lagı a ta ciga mu dı abam sı, abam na jıgı wu-dıdva dı amu, yı ku na manjı ku yı finfin yırani ni nyasaŋ-bu na yı mımılunu te tın, á wú wanı á ta dı pu-kamunu kuntu sı ku zaŋi ku vu ku jəni je-ge, yı kuó sunı ku ki. Abam na jıgı wu-dıdva dı amu, kulu kulu tərə á na bá wanı á ki. [

21 Ciciri suntu dwi warı sı zəli ku na daı We-loro dı ni-vɔrı.]»

22 Zezi karabiə bam deen ma ba ba wu daanti Galile ni. Zezi ma ta dı ba o wi: «Baá ja amu Nabiin-bu wum ba ki nɔɔna jia ni,

23 yı ba laan wú gu-ni. Da yato de ni a nan wó joori a bi a yagi tuvni.» O taanı dım kuntu ma tiini dı cɔɔgi ba wuru.

Zwifə We-di-kamunu lampoo ȳwium taanı

24 Ba deen ma vu ba yi Kapernawum. Nɔɔna balu na yəni ba joŋi lampoo Zwifə bam We-di-kamunu kum nɔwaani tın ma vu Piyeleri te, yı ba bwe-o ba wi: «Abam karanyina ba ȳwı lampoo na?»

25 Piyeleri ma ləri o wi: «O ȳwia.»

O laan ma joori o vu o zu sɔɔŋı kulu ba na wura tın. Zezi ma da yigə o bwe-o o wi: «Simón, nmı wubuŋa yı tuta mu? Luŋu banja pwa bam yəni ba joŋi lampoo nɔɔna bra tee ni mu? Ba yəni ba joŋi-ku ba titı tıu biə tee ni mu naa nɔɔna badonna tee ni mu?»

26 Piyeleri ma lər-o o wi: «Ku yı nɔɔna badonna tee ni mu.»

Zezi laan ma ta o wí: «Ku nan bri ni, dí na yi We biə tun, dí wú manjí si dí ɻwí.

²⁷ Dí nan ba lagí si dí pa lampo-joŋnə bam wubuŋa cögí. Kuntu ɻwaani, zaŋi n vu ɻnun kum ni, si n dí gwələ n ma n ja kaləŋjə. Nmu na wú da yigə n ja kaləŋjə kalu tun, si n keŋi ka ni, si n na səbu-dalu da. Səbu-dalu dum kuntu wú waní dí yi We-digə kam lampoo kum kuni bile ɻwium. N na lı-dí, si n ja n ba n ma n ɻwí n pa amu dí n titi.»

18

Woo mu yi non-kamunu o dwe We paari dim wwni?

(Mariki 9:33-37,42-48, Luki 9:46-48, 17:1-2)

¹ Kantu manja kam ni Zezi karabiə bam ma vu o te, yi ba bwe-o ba wí: «Woo mu wú ta yi non-kamunu o dwe maama We paari dim wwni?»

² Zezi laan ma bəŋi bu-balanya o pa o ba o zıgi ba maama titari ni.

³ O ma ta o wí: «A lagí a ta ciga mu dí abam si, abam na wú ləni á wubuŋa á ji ni bu-balwa te, á bá na cwəŋjə si á zu We paari dim wú.

⁴ Wwlū na dwe maama We paari dim wwni tun mu yi wwlū na tu o titi o ji nneemni bu-balanya kantu doŋ te tun.

⁵ Kulu na wəli da tun, wwlū maama na nıgi bu wwni doŋ lanyırani amu yürü ɻwaani tun, kuntu tu nıgi amu mu.

⁶ Balu na ki ba wu-didva dí amu tun, ba na manjí ba muri ni bu-balwa te dí, ncoŋu wwlū na pe ba didva yagi We cwəŋjə tögim tun, ba na ləgi kandwe kamunu mu kuntu tu ba ni ba dí-o nniun wwni yi o ti, kuú ta garı cam dılı o na wú ba na We tee ni tun.

⁷ Ku yi leseru lugu baŋa ni dí nabiiné balu na gani ncoŋa si ba yagi We cwəŋjə tögim tun. Gana Yam kuntu warı si ya yi ba. Ku nan na yi ncoŋu wwlū maama na gani ncoŋa si ba yagi We cwəŋjə tögim tun, leseru wu o yuu ni.

⁸ Nmu jıŋa naa n naga na wú pa n yagi We cwəŋjə tögim, ku manjí si n go-ka mu n yagi. N na ge n jıŋa naa n naga, yi n daari n na ɻwia We tee ni, kuntu garı n na jıgi n yıra Yam maama, yi ba laan dí-m ba yagi mini dılı na bá ti tun wwni.

⁹ Nmu yi nan na wú pa n yagi We cwəŋjə tögim, ku manjí si n lı-dí n dılı n yagi. N na jıgi yi dıdva yi n na We ɻwia kam, ku garı n na jıgi yiə yale, yi ba laan dí-m ba yagi mini dılı na bá dwe tun wwni.»

Pi-jíə mimanya

(Luki 15:3-7)

¹⁰ «Á taá ye si á yi gooni wwlū maama na muri amu ncoŋa bam wwni tun. Nan lwarı-na ni, We maleſi silu na nii bantu baŋa ni tun zıgi amu Ko We tee ni Dí soŋo ni mu manja maama. [

¹¹ Amu Nabiin-bu wwm na tu lugu baŋa tun, ku yi si a beeri balu na je tun mu, si a vri-ba lwarım wwni.]

¹² Kuntu tun, ncoŋu na jıgi peeni bi (100), yi piə dıdva na je, abam buŋi ni oó ki ta mu? O nan manjí si o yagi peeni funugu nıgu kum (99) kaporo ni mu piu yuu ni, si o daari o vu o beeri pi-jíə kam.

¹³ A lagí a ta ciga mu dí abam si, o nan na beeri o na-ka, o laan wú na wupolo zanzan kantu ɻwaani ku dwəni peeni silu na daari yi si wu je tun.

¹⁴ Ku nan yi bıdwı mu dí abam Ko We na ba lagí si Dí ncoŋa balu na muri tun dıdva dí je.»

Nəccən di o doj na maŋi si ba fəgi daanı te tın

15 «Nmə ko-bu na kū-m lwarım, sı n vu n kaan-o dı o na kū kulu tın, sı ku taa yi abam yırani taanı, sı nəccən-nəccən ta təgə o tərə. O nan na se nmə na tagı kulu tın, ku bri ni n joori n dı-o We cəwərə kam wəni mə.

16 O nan na wə se sı o cəgi nmə taanı dım, sı n lagı nəccən dıdva naa nəccəna bale sı á təgə daanı á vu o te, sı ba bwe-o ba nii, sı We tənə küm tagı ku wi: <Nəccən na jıgı taanı dı o doj, ku maŋi si nəccəna bale naa batə mə taa yi o maana tiinə.»

17 Nəccən wəm nan ta na wə se sı o cəgi bantu dı, sı n laan vu n ta dı We-dıgə kəgə küm ku na yi te tın. O nan daa ta na wə se sı o cəgi á We-dıgə kəgə küm taanı dım, sı n laan ta n nii-o nıneəni o yi nən-balçəro kulu na maŋi ku yəri We tın mə.

18 A lagı a ta cığa mə dı abam sı, nəccən wələ maama abam na pə ni sı o zu We kəgə küm wəni tın, We wú zıgı abam kwaga nı dı kuntu. Yi abam na wı o bá zu, We daa ta wú zıgı abam kwaga nı dı kuntu.

19 Ku wəli da, abam nəccəna bale na kū ni daanı lugə banja nı, sı á loori wojo kulu maama amu Ko We tee nı, dıntu wú ku Dı pa abam.

20 Beñwaamı, jəgə kalu maama nəccəna bale naa batə na lagı daanı amu yəri nəwaani tın, amu wə ba titarı nı.»

Nəccən na maŋi si o yagi o doj lwarım o ma cə-o te tın

21 Piyəeri laan ma vu Zezi te, yi o bwe-o o wi: «A Yuutu, amu ko-bu na kū-nı lwarım, kuni bigra mə a maŋi si a yagi a ma cə-o? Ku maŋi si ku yi kuni bürpe mə naa?»

22 Zezi ma lər-o o wi: «Awo, ku dai kuni bürpe yırani, ku maŋi si ku taa yi fusırpe kuni bürpe mə.

23 Beñwaanı We paari dım nyı nıneəni pe wədoj na lagı o jeeli o səbu o tıntvıjnə tee nı o nii te tın mə.

24 O na pulı sı o jeeli-kü tın, ba laan ma ja o tıntvıjnə wədoj na jıgı o jıni zanzan nıneəni səbu-dala mərr-fugə te tın (10.000) ba ba o te.

25 Nəccən wəm kuntu maa warı o yəwi o jıni dım. Pe wəm laan ma pa ni sı ba ja nəccən wəm dı o kaanı dı o biə ba yəgi, ku wəli dı o wəənu maama, sı ba ma səbu küm kuntu ba yəwi jıni dım.

26 Tıntvıjnə wəm na ni kuntu tın, o ma vu o kuni doonə pe wəm yigə nı o loor-o o wi: <Amu tu, popo ja n banı dı amu, sı amu wú yəwi n jıni dım maama a pa-m.»

27 Pe wəm ma duri o nəwaşa yi o yagi jıni dım o ma cə-o, yi o daa wə ki-o kulu kulu.

28 Nəccən wəm kuntu laan ma nuŋi o vu o jeeri tıntvıjnə wədoj na jıgı o jıni funfun nıneəni səbu-dalı dıdva te tın. O laan ma sə nəccən wəm ba, yi o fi-o sı o yəwi o jıni dım.

29 Nəccən wəm ma kuni doonə o doj tıntvıjnə wəm yigə nı o loor-o o wi: <Popo ja n banı dı amu, sı amu wú yəwi n jıni dım a pa-m.»

30 O ma wə se, yi o ja nəccən wəm o vu o ki piuna digə nı, sı ku vu ku yi maŋa kam o na wú yəwi o jıni dım tın.

31 Pe wəm tıntvıjnə badonnə na ne kuntu tın, ku ma pa ba wərə tiini tı cəgi. Ba laan ma vu ba ta ba bri pe wəm kulu maama na kū tın.

32 Pe wəm laan ma bəŋi o tıntvıjnə wəm kuntu o ta dıd-o o wi: <Nmə yi nən-balçəro mə. Amu yagi nmə ji-farı dım maama mə a ma cə-m, nmə na loori-nı tın nəwaani.

33 Ku ya manjı sı nmı dı duri n doj wım ıwaŋa, nıneenı a na duri nmı ıwaŋa te tın.»

34 Pe wım banı ma tiini dı zaŋı zanzan dı o tıntıŋnu wım. O ma kı-o o tıntıŋna bam juŋı nı, sı ba pa o na cam, sı ku vu ku yi manja kalı o na wı ıwı o jıni dım maama tın.

35 Kuntu tın, abam wılu maama na wı yagı o ma ce o ko-bu dı o wı maama tın, amı Ko We dı wı pa abam na cam kuntu doj mı.»

19

Kaanı viim taani

(Mariki 10:1-12, Luki 16:18)

1 Zezi deen na bri-ba wəenı tim kuntu maama o ti tın, o laan ma zaŋı Galile nı o vu o yi Zude ti-nıə yam, Zırden bugə kam ni dıdoj dım nı.

2 Nɔn-kɔgo ma tɔg-o ku vu, yi o pa ba yawlına na yazurə je sım kuntu nı.

3 Farizian tiinə badaara deen ma zaŋı ba vu Zezi te. Ba maa lagı sı ba manj-o ba nıi, yi ba bwe-o ba wı: «Nɔonu jıgi cweakı sı o vıñ o kaanı, ku na manjı ku yi kulu maama ıwaanı na?»

4 Zezi ma ləri-ba o wı: «Ku pıpuñi We tonı kum wıñ ku wı: «Pulim nı, We na ki nabıinə tın, DI kı-ba sı ba taa yi baarı dı kaanı mı.» Abam nan ta wı karımı kuntu na?

5 Kuntu ıwaanı, nɔonu na di kaanı, o manjı sı o pɔɔrı o titı o nu dı o ko tee nı, sı o daarı o pa o dı o kaanı wım jəni daanı. Kuntu wı pa ba laan ji nɔonu dıdua.

6 Kuntu tın, ba daa datı nɔona bale, ba laan yi nɔonu dıdua mı. We na ki nɔona balı daanı tın, nɔon-nɔonu daa wı manjı sı o pɔɔrı-ba daanı.»

7 Farizian tiinə bam daa ma bwe-o ba wı: «Bee nan mı yi Moyisi deen pa nı, nı nɔonu jıgi cweakı sı o pıpuñi tɔnı o pa o kaanı, sı ku bri nı o vı-o?»

8 Zezi ma ləri-ba o wı: «Abam wıru na dana tın ıwaanı mı pe Moyisi dı se sı á vıñ á kaana. Ku na zigı pulim manja nı tın, ku ya wı manjı sı nɔona vıñ ba kaana.

9 A nan lagı a ta abam sı, nɔonu na vıñ o kaanı, yi ku na datı nı o cogı dı baara, yi o daarı o di kaanı wıdon, kuntu tu kəm dım yi balorı nıneenı o pəni dı o doj kaanı te tın mı.»

10 Zezi na tagı kuntu tın, o karabiə bam ma ta dıd-o ba wı: «Ku na sıuni ku yi kuntu mı baarı dı o kaanı laŋı nı, ku ya lamma dı nɔonu na manjı o wı di kaanı.»

11 O ma ləri-ba o wı: «Ku nan datı nɔona maama mı wı wanı ba ni taani dıntı kuri, ku yi balı yırarı We na zəni-ba sı ba wanı ba jonjı-dı tın mı.»

12 Nɔona badaara wıra ba na ba buŋı sı ba di kaana, beŋwaanı ba manjı ba lu bantu bakarı mı. Badaara dı maa wıra ba na ba buŋı sı ba di kaana, yi ku yi nɔona mı jaŋı-ba ba lı. Ku daarı badaara wıra ba titı na vıñ sı ba di kaana, yi ku yi ba na lagı sı ba tuŋı We paarı dım titıŋa yam tun ıwaanı mı.»

Nɔonu wılu na wı wanı o ni zaasım dıntı kuri tın, sı o se.»

Zezi na wari We o pa bu-balwa te tın

(Mariki 10:13-16, Luki 18:15-17)

13 Nɔona badonnə deen ma ja bu-balwa ba vu Zezi te, sı o daŋı o jıa ba yuu nı sı o wari We o pa-ba. O karabiə bam ma zaŋı ba kaanı-ba sı ba yi taa kı kuntu.

14 Zezi laan ma ta dí ba o wi: «Yagı-na sí biə bam taa tui a te, sí á yi zaŋjá á ci-ba. Beŋwaanı balv na nyı ni bu-balwa te tun mu maŋjı sí ba zu We paari dím wunı.»

15 O na tagı kuntu tun, o laan ma danı o jia ba yuu ni o warı We o pa-ba, yi o daarı o viiri.

Nadunə wó wanı ba na ɻwia We tee ni na?

(Mariki 10:17-31, Luki 18:18-30)

16 De dídwi nón-duŋju kudon deen ma zaŋjı o vu Zezi te. O ma bwe-o o wi: «Karanyına, kém-laa koo mu a maŋjı sí a ki, sí a ma na ɻwia kalv na ba ti tun We tee ni?»

17 Zezi ma lér-o o wi: «Ku yi ta mu yi n bwe amu sí n lwarı wojo kulu na lana tun sí n ki? We yırarı mu lana. Nmu na lagı sí n na ɻwia Dí tee ni, ku maŋjı sí n ta n tɔgi Dí cullu tı̄m mu.»

18 Nccnu wum ma bwe-o o wi: «Dí cullu tɔc mu kuntu?»

Zezi ma lér-o o wi: «Yı zaŋjı n gu nccnu. Yı zaŋjı n pəni dí n doŋ kaani. Yi zaŋjı n ḥo. Yi fo vwan n pa n doŋ.»

19 Ta n zuli n nu du n ko. Ta n soe n doŋ ni n titı te.»

20 Nón-duŋju kum laan ma ta o wi: «A maŋjı a tɔgi cullu tı̄ntu maama. Ku nan ta ge bęe mu sí a ki?»

21 Zezi ma ta díd-o o wi: «Nmu na lagı sí n maŋjı dí We cwałę kam fası, ku maŋjı sí n kwe kulu maama n na jı̄gi tun n yęgi, sí n laan ma ti səbu kum n ma n zəni yinigę tiinę. Kuntu wó pa n ta n jı̄gi jı̄jiguru We-sɔŋjı ni. Nmu na ki kuntu, sí n laan ba n ta n tɔgi-ni.»

22 Nón-duŋju kum na ni kuntu tun, ku ma pa o wu cɔgı zanzan, o jı̄jiguru tun na tiini ti daga tun ɻwaani. O ma viiri Zezi tee ni.

23 Zezi laan ma ta dí o karabię bam o wi: «A lagı a ta ciga mu dí abam sı, nadum na lagı sí o zu We paari dím wunı, kuú ta tiini ku cana ku pa-o.

24 A nan ta lagı a ta dí abam ni, kuú ta yi mwaltı sı yogondı da gar-lwe bɔɔnı dí nuŋji kb dwe nadum na lagı sí o zu We paari dím wu.»

25 O karabię bam na ni kuntu tun, ku ma tiini ku su-ba. Ba maa te ba wi: «Ku nan na yi kuntu, wɔc mu wó wanı o na ɻwia We tee ni?»

26 Zezi ma nii-ba yi o wi: «Nabiinę mu bá wanı ba ki, sí We wai wojo maama Dí kia.»

27 Piyeerı laan ma ta o wi: «Nii. Dı̄bam yagi dí wojo maama mu, yi dí daarı dí tɔgi nmu. Bęe mu dı̄bam lagı dí na We tee ni?»

28 Zezi ma ta dí ba o wi: «A lagı a ta ciga mu dí abam sı, abam balv na tɔgi amu tun wó ba á tɔgi á di paari, maŋjı kalv We na wó ki wəənu maama sı ti taa yi nadunnu tun. Maŋjı kam kuntu ni amu Nabiin-bu wum wó ba a jəni a paari jangcɔŋju kum banja ni, yi abam dí wó jəni paari jangwaanu fugę-tule banja ni, sí á tɔgi á di Yisirayeli dwi tiinę kuri fugę-bile dím taani.

29 Nccnu wulv maama na yagi o sɔŋjı dí o nu-bia dí o nu dí o ko dí o bię dí o karı amu yırı dím ɻwaani tun, kuntu tu wó ba o na kulu maama o na yagi tun kuni bi mu, yi o daarı o na ɻwia kalv na ba ti tun We tee ni.

30 Balv na maŋjı ba yi yigę tiinę tun zanzan wó joori ba ji kwaga tiinę. Ku daarı balv dí na maŋjı ba yi kwaga tiinę tun zanzan wó ba ba ji yigę tiinę We paari dím wunı.»

1 Zezi daa ma daari o wi: «We paari düm nyi di nɔɔnu wədoŋ na jigi o kara. O ma zaŋi o nuni ziziŋa ni o vu si o lagı nɔɔna balu na varı ba joŋi səbu tın, si ba vu ba tuŋi o kara kam ni.

2 O ma se si o ɻwı̄-ba səbu kulu ba na manjı si ba joŋi de wum tın. Ku yi səbu-dalı dıdva mu. Ba na nɔɔni ba manjı daanı kʊntu tın, o ma tuŋi-ba si ba vu o kara kam ba taa tuŋa.

3 Wia na bı̄gi finfıñ nıneenı luu nıvgı maŋa ni te tın, o daa ma vu yaga o na nɔɔna badonnə na wura, yi ba ba jigi tituŋa.

4 O ma ta di ba o wi: «Abam di ba á tɔgi á tuŋi a kara kam ni, si amu wú ɻwı̄ abam te na manjı tın.»

5 Ba ma se ba vu. Wia titari ni o daa ma joori o vu o lagı nɔɔna badonnə o wəli da. We-gunim maŋa ni o daa ta ma vu o lagı nɔɔna badonnə di o wəli da.

6 Dıdaan-ni ni o daa ma vu yaga o na nɔɔna badonnə ta na zıgi da. O ma bwe-ba o wi: «Bee mu yi abam zıgi yo seeni de düm wum maama, yi á ba ki kulukulu?»

7 Ba ma lər-o ba wi: «Nɔɔn-nɔɔnu wu kwe dıbam si di tuŋi di pa-o.» O ma ta di bantu di, si ba vu ba tɔgi ba tuŋi o kara kam ni.

8 Tıga na lagı ka yi tın, o laan ma ta di o tituŋa yigə tu wum si o ta di tuntuŋna bam, si ba zaŋi ba ba joŋi ba ɻwı̄uru. O ma ta dıd-o si o puli o ɻwı̄ tuntuŋna balu na tu ba kweeli tın.

9 Nɔɔna balu na tu ba sıŋi tituŋa dıdaan-ni ni tın ma ba si ba joŋi ba ɻwı̄uru. Ba ma ɻwı̄-ba səbu-dalı dıdva dıdva.

10 Ku daari balu na puli ba tuŋi tituŋi tın di laan ma ba si ba joŋi ba ɻwı̄uru. Ba maa buŋi ni baá joŋi ɻwı̄uru ku dwe bantu nyum tım. Ba di nan joŋi səbu-dalı dıdva dıdva mu.

11 Ba ma joŋi ba səbu, yi ba daari ba puŋna di kara kam tu wum ba wi:

12 «Balu na tu kwaga tın tuŋi finfıñ yırarı mu, nıneenı luu dıdva te. Dıbam nan tu di tuŋi tituŋi mu, ku ce di yıra wia yigə ni de düm maama wum, yi nmı̄ pa bantu ɻwı̄ mā di dıbam na joŋi te tın.»

13 Kara kam tu wum ma ləri ba dıdva o wi: «A ciloŋ, nii yo. A wu ki nmı̄ kampinə, beŋwaani nmı̄ se si n tuŋi n joŋi səbu-dalı dıdva mu de wum.»

14 Nan ja n səbu kum n viiri, si taanı tərə. Amu laga, yi a ɻwı̄ nɔɔnu wulı̄ na tu kwaga o tuŋi tın, si ku manjı di nmı̄ na joŋi te tın.

15 A nan ba jigi cwaŋə si a ma a səbu kum a ki kulu a na lagı tın na? Nmı̄ nan jigi wu-guu di a na jigi wu-yoŋo tın mu na?»

16 Mu ku kuri, balu na wu kwaga ni tın wú ba ba ji yigə tiinə, yi balu na wu yigə ni tın wú joori ba ji kwaga tiinə.»

Zezi daa na nɔɔni o tuvni taanı te tın

(Mariki 10:32-34, Luki 18:31-34)

17 Zezi di o karabiə dəen ma zaŋi ba maa ke Zeruzalem. Ba na wu cwaŋə ni tın, o ma poɔri o karabiə fugə-bale bam kɔgɔ kum wum o pa ba tɔgi dıd-o ba veə.

18 O ma ta di ba o wi: «Taá ye-na, di na maa ve Zeruzalem tın, dáanı mu ba laan wú ja amu Nabiin-bu wum ba ki kaanıñ yigə tiinə bam di cullu karanyına tiinə bam juŋa ni. Nɔɔna bam kʊntu wú di a taanı si ku bri ni a manjı si a ti mu.»

19 Ba laan wú daari ba ki-ni dwi-ge tiinə bam juŋa ni. Bantu di wú mwani amu, yi ba daari ba magi-ni di balaara. Ba laan wú ja-ni ba pa

tuvn-dagara baŋa nı ba gvu. Da yato dę nı, a laan wú joori a bi a yagı tuvnı.»

Zezi cwaŋę kam na jıgı yaara te tın

(*Mariki 10:35-45, Luki 22:24-27*)

20 Zebede bię bam nu dęen ma vu Zezi te dı o bię bale bam. O ma kuni doonę o yigę nı si o loor-o.

21 Zezi ma bwe-o o wi: «Bee mu n laga?»

O ma lər-o o wi: «Popo, pa ni si n na tu n di n paari dum, si n pa a bię bale bantu jəni nmü tee nı, n jazım nı di n jagwię nı.»

22 Zezi ma ta dı ba o wi: «Abam titı yeri á na loori kulu tın. Abam wú wanı á tögı á yaarı nı a na lagı a ba a na yaara yalu tın na?»

Ba ma lər-o ba wi: «Een, dı wú wanı.»

23 Zezi laan ma ta dı ba o wi: «Abam wú sıını á tögı á yaarı amu yaara yam doj. Ku daarı wvlu na wú jəni a jazım nı naa a jagwię nı amu paari dum wvni tın, a ba jıgı cwaŋę si a kuri ncoona si ba jəni da. A Ko Wę mu manjı o tiŋi je sum kuntu, si o pa balı na wú ba ba jəni da tın.»

24 O karabię fugę kam na lwari ba donnę bale bam na loori kulu Zezi tee nı tın, ba bana ma tiini ya zaŋı dı ba.

25 Zezi laan ma bəŋi ba maama, yi o ta dı ba o wi: «Abam manjı á ye lugı baŋa pwa na yəni ba jıgı ba ncoona ba beeſı te tın, yi ba dideera mu di dam ba baŋa nı.»

26 Ku nan na yi abam, ku wu manjı si ku taa yi kuntu doj abam titarı nı. Beŋwaani, abam wvlu na lagı si o ji non-kamunu á wvni tın, kuntu tu manjı si o ji abam maama tintvjuńu mu.

27 Wvlu na lagı si o ji abam yigę tu tın, kuntu tu manjı si o ji á gambaam mu.

28 Ku yi kuntu doj mu, amu Nabiin-bu wvum wu tu si ncoona tıŋı ba panı. Amu nan tu si a tıŋı a pa nabiinə mu, si a daaru a kwe a ıwıa a ma ləni ncoona zanzan ıwıa Wę tee nı.»

Zezi na puri lilwə bale yię te tın

(*Mariki 10:46-52, Luki 18:35-43*)

29 Zezi dı o karabię bam dęen ma nunji Zeriko nı ba maa kea. Ba na maa ke tın, non-kögö maa tögı-ba.

30 Lilwə bale dęen ma je cwaŋę kam nı nı. Ba na lwari nı Zezi mu tögı dáani o maa ke tın, ba laan ma kaası baŋa baŋa dı kwər-dıa ba wi: «Dı Yuutu! Pe Davidi dwi tu! Duri dıbam yibwənə!»

31 Nön-kögö küm ma kaanı-ba si ba pu ba nię. Ba laan ma tiini ba kaası ba wi: «Dıbam Yuutu! Pe Davidi dwi tu! Duri dıbam yibwənə!»

32 Zezi na ni kuntu tın, o ma zıgı yi o bəŋi-ba o bwe o wi: «Abam lagı si a kı bee mu a pa abam?»

33 Ba ma ləri ba wi: «Dı Yuutu, dıbam lagı si n pa dı yię mu joori ya taa nat.»

34 Zezi ma duri ba ıwıa. O ma twı o jıŋa o dwe ba yię yam, yi ya joori ya naı bıdwı baŋa nı. Ba laan ma zaŋı ba tögı o kwaga.

21

Zezi na zu Zeruzalem yi ncoona zul-o te tın

(*Mariki 11:1-11,15-19, Luki 19:28-40,45-48, Zan 12:12-19, 2:13-17*)

1 Zezi dı o karabię bam dęen ma vu ba twę Zeruzalem. Ba ma vu ba yi tuv kudoj, ku yırı mu Betifaazi. Ku wu Olivi piu küm saja nı mu.

² Zezi laan ma l̄ o karabiə bale yi o wi: «Ve-na á vu á zu t̄u kulu na wu abam yigə ni tun. Á na yi da, á wú na būnaga na ləgi da, yi bina-pola d̄i t̄ogi ka wūra. Á na nea, s̄i á bweli-si á ja ba á pa-ni.

³ Nōonu na bwe abam s̄i wojo, s̄i á ta d̄id-o ni, ku yi d̄i Yuutu wūm mu lag-i-si. Ku tu wú se o yagi o pa abam, yi á ja á ba.»

⁴ Ku ki kuntu, s̄i ku pa We nijonju wudonj d̄een na tagi kulu fanya fanya tun mu suni ku ki. O d̄een tagi o wi:

⁵ «Ve-na á ta d̄i Siyon tiinə bam ni:

«Nii-na á pe wūm,
o maa būni á te.
Wūntu tu o titi mu,
yi o di būnaga o maa būna.
Ka yi bina-pola mu o diinə,
yi ka nu mi zila zujim.» »

⁶ Zezi karabiə bale bam ma suni ba t̄ogi yigə, ba vu ba ki kulu o na tagi s̄i ba ki tun.

⁷ Ba ma ja bina-kwūn kum d̄i bina-pola kam ba ba, yi ba l̄i ba gwaaru ba danj̄i si banja ni. Zezi laan ma di bina-pola kam, yi ba ve ba maa kea.

⁸ Ba na maa ke tun, ko-foro maa t̄ogi-ba, yi ba zanzan l̄i ba gwaaru ba lwari cwənjə kam yuu ni, s̄i Zezi t̄ogi ti banja o ke. Badaara d̄i ma goni vɔorū ba d̄i cwənjə kam yuu ni, s̄i o t̄ogi ti banja o ke.

⁹ Nōn-kogo kulu na wu o yigə ni d̄i o kwaga ni ba ve tun maa kaasa, yi ba te ba wi:

«Ozaana! Zulə taa wu Pe Davidi dwi tu wūm tee ni!

Zuli-na wūlū na tu d̄i Yuutu We yiri ḥwaani tun.

Ozaana! Zulə taa wu Banja-We tee ni!»

¹⁰ Ba d̄een ma vu ba maa yi Zeruzalem t̄u kum ni. T̄u kum tiinə bam maama ma zaŋj̄i ba yi zulimaa ba sirigi je sim maama. Ba maa bwe ba wu: «Nōonu wōc mu t̄intu?»

¹¹ Nōn-kogo kulu na t̄ogi Zezi tun maa te ba wi: «Wūntu yi We nijonju Zezi mu, o na nuŋi Galile t̄u Nazareti tun.»

¹² Zezi d̄een ma vu o zu We-di-kamunu kum wu. O ma na nōona na wu ka kunkolō kum ni ba pipiə. O ma zəli-ba o pa ba nuŋi. O ma vu o ja səbu-lənnə bam taabullu tun o pipiri o pu tuga ni, o pa ba səbiə bam jagi. O ma daari o yigi yitunnu t̄ilu nōona badonnə na je da ba yəgi kunkwən-pulə tun o di tuga ni.

¹³ O na wūra o zəli-ba kuntu tun, o ma ta d̄i ba o wi: «Ku pūpuni We tōno kum wūni, ni We mu wi: *Amu digə kantu manj̄i s̄i ka taa yi jəgə kalu nōona na wū ta tui ba warı amu da tun mu.*» Abam nan pe ku ji ḥwina joro je.»

¹⁴ Lilwə d̄i kwaarū d̄een ma ba Zezi te We-di-kamunu kum wūni, yi o pa ba na yazurə.

¹⁵ Zwifə kaanüm yiga tiinə bam d̄i ba cullu karanyına tiinə bam ma na wo-kinkagila yalü o na ki tun, yi ba daari ba na biə na ziḡi We-digə kam kunkolō kum ni ba kaası ba wi: «Ozaana! Zulə taa wu Pe Davidi dwi tu wūm tee ni!»

Ba na ne kuntu tun, ba bana ma zaŋj̄i zanzan.

¹⁶ Ba ma ta d̄i Zezi ba wi: «Nm̄u ba ni biə bam na te nm̄u taanı te? N bá ci-ba s̄i ba yi taa te kuntu na?»

Zezi ma ləri-ba o wi: «A ye ba na te kulu tun. Ku nan pūpuni We tōno kum wūni ku wi: *Nm̄u We mu pe biə d̄i bu-sisın zuli nm̄u d̄i ba niə.*» Abam manj̄i á wu karimi kuntu na?»

17 O laan ma zaŋi ba tee ní o viiri. O ma nuŋi tū kum ní o vu Betani, yi o pəni dáani.

Zezi na sɔɔlī kapuru yi ku tı te tın
(Mariki 11:12-14,20-24)

18 Tiga na puoru titutu tun, o ma zaŋi si o joori o vu Zeruzalem. O na wu cwəŋjə ní tun, o kana maa wɔe.

19 O ma na kapuru na zigl cwəŋjə kam daa ní. O ma vu si o nii, yi o piini dí vɔɔru yirani mu wɔra, yi mɔɔla tərə si o di. O ma ta dí kapuru kum o wi: «N daa n bá joori n lə biə manja di manja.» O na tagl kontu tun, kapuru kum ma da ku kwaari bیدwi banja ní.

20 Zezi karabiə bam na ne kontu tun, ku ma su-ba. Ba ma bwe ba wi: «Ku ki ta mu yi kapuru kum da ku kwaari lila kontu?»

21 Zezi ma ləri-ba o wi: «A lagl a ta ciga mu dí abam si, á na ki á wu-didua dí amu yi á ba jigi bubwea, abam dí wú wanu á ki kulu na ki kapuru kum tun doŋ. Ku nan dai kontu yirani má. A wú wanu á ta dí pu-kamunu kontu ní, ku gɔ ku na wu me tñ ku vu ku tu nñiu kum woni, yi We nan wú pa ku ki.

22 Kulu na wəli da tun, abam na loori wojo kulu maama We tee ní, yi á na ki wu-didua ní á wú na, We wú pa á suni á na-ku.»

Nɔɔna na bwe Zezi dam dím na nuŋi me tın
(Mariki 11:27-33, Luki 20:1-8)

23 Zezi deen ma joori o vu o zu We-di-kamunu kum wó. O maa wɔra o bri nɔona bam. Zwifə nakwa bam dí ba kaanum yigə tiinə bam ma vu o te ba bwe-o ba wi: «Wɔɔ dam mu n ma n ki wənū tilu maama n na ki tun? Wɔɔ mu pe nmu ni si n ta n ki kontu?»

24 O ma ləri-ba o wi: «A dí jigi bwiə a lagl a bwe abam. Á na ləri á pa-ni, si a laan bri abam wulu na pe amu ni si a tuŋi tun.»

25 A lagl a bwe abam a nii, Zan na miisi nɔɔna na wɔm tun, ku yi We mu pe-o cwəŋjə naa nabiinə mu?»

O na bwe-ba kontu tun, ba maa wɔra ba bwe daanı si ba nii, ba na wú lər-o te tun. Ba maa wi: «Dibam na ləri dí wi, ku yi We mu, o laan wú bwe dibam o nii, bee mu yi dí nan wu se Zan taani dím?»

26 Ku daari, dí na wi ku yi nabiinə mu pe-o cwəŋjə, nən-kogə kum wú ja dí dibam, dí ba maama na pa! Zan yi We nijonju tun ḥwaant.»

27 Ba na bani daani ba ga kulu ba na wú ta tun, ba ma ləri Zezi ba wi: «Dí yəri wulu na pe Zan cwəŋjə tun.»

Zezi dí ma ta dí ba o wi: «Ku na yi kontu, amu dí nan bá ta wulu na pe amu ni si a taa tuŋi tun.»

Nɔɔnu di o biə bale mimaya

28 Zezi laan ma ta o wi: «A lagl a manjı mimanjı didoŋ a bri abam, si á buŋjı á nii. Nɔɔnu mu wɔra dí o biə bale. O ma ta dí bu-kwian kam o wi: «Ve n tuŋi a kara ní zum de dum ní.»

29 Bu wum ma lər-o o wi: «A bá vu.» Ku na ki fiun tun, o ma joori o ləni o wubuŋja yi o vu o tuŋi.

30 Nɔɔnu wum daa ma ta dí o bu wudoŋ wum si o dí vu o kara kam o tuŋi. Wontu ma ləri o wi: «A ko, aá vu.» Yi o laan daari o wu ve.

31 Kontu tun, biə bam kontu bale woni, wɔɔ mu suni o ki ba ko wum na lagl kulu tun?»

Ba ma lər-o ba wı: «Ku yi bu nakwı wım mu.» Ba na ləri kuntu tın, Zezi laan ma ta dı ba o wı: «A lagı a ta cıga mu dı abam sı, nən-cicöguru, ku na yi lampo-jonıne dı ka-bwəeru, wú zu We paarı dım wınu ba daari abam.

32 Beñjwaani, Zan na tu abam te tın, o deen bri abam cweñę kalu á na wú da sı á na cıga We tee nı tın, yi á wu se o taanı dım. Nən-cicöguru tım nan se-o yi tu ləni tu wırvı ti yagi kəm-balwaarırı tım. Abam nan ne bantu na ki te tın, yi á daa ta wu se sı á ləni á wubvıja sı á se o taanı dım.»

*Nəçenı di o gaari mimajı
(Mariki 12:1-12, Luki 20:9-19)*

33 Zezi daa ma ta dı ba o wı: «Cəgi-na, sı a daa manı mimajı dıdon a bri abam. Sənjo tu wıdonı mu wıra. O ma zañı o ci gaari, yi o daari o jəri tweerırı tılvı yırı na yi vınyı tın dı wınu. O ma daari o ku goño tı-dıa je nı, sı o na gwəri tweerırı tım biə bam, sı o kı dáamı o no o ka tı na bam. O ma daari o cwi dapala sı nəçenı taa je da o yırı gaari dım. O na fəgı o ci-dı kuntu tın, o laan ma kwe nəçenı o yagi da sı ba taa tuña, yi o daari o beeri o vu tu kvdonı.»

34 Ku na yi tweerırı tım biə bam gwərim manıa tın, o ma tuñı o tıntvıjna, sı ba vu nəçenı balu na nii o gaari dım banıa nı tın te, sı ba joni tweerırı tım biə bam ba ja ba ba pa-o.

35 O tıntvıjna bam na tu tın, nəçenı bam ma ja-ba, ba magı dıdvıa lanyırıani, ba gu wıdonı, yi ba daari ba dılvı dıdvıa dı kandwa ba gu.

36 Gaari dım tu wım ta ma joori o tuñı o tıntvıjna badonnıa nəçenı bam tee nı. Bantu kəgo dwe dayigə nəçenı bam. Nəçenı bam daa ta ma kı bantu dı kuntu dojnı.

37 Ku kweelim nı tın, o laan ma tuñı o titı bu nəçenı bam tee nı, yi o buñı nı, baá nıgı wıntı.

38 O bu wım na maa ve yi nəçenı bam na-o tın, ba maa nəçenı daanı ba wı: «Mu gaari dım tu bu, wıntı mu lagı o ba o taa te o ko wım wəenı tım. Nan pa-na dı gu-o, sı dı daari dı taa te o wəenı tım.»

39 Ba laan ma ja-o ba vanı ba ja nunji gaari dım wınu, ba mag-o ba gu.

40 Kuntu tın, gaari dım tu wım laan na tuə, oó kı nəçenı bam kuntu titı mu?»

41 Zezi na bwe-ba kuntu tın, ba laan ma ləri ba wı: «O manı sı o gu nən-balwaarırı tım kuntu mu, sı o daari o kwe gaari dım o pa nəçenı badonnıa sı ba taa nii-dı, sı tweerırı tım biə bam gwərim manıa na yiə, sı ba taa pa-o o tweerırı tım biə bam.»

42 Zezi daa ma ta dı ba o wı: «Ku pıpvıni We tıno kım wınu ku wı: «Kandwe dılvı lwara na vıñ tın laan mu joori dı ba dı ji kandwe dılvı na paı sənjo kım dana tın.»

Kuntu yi Banıa-We mu kıa,
yi ku yi wo-kamunu ku pa dıbam.»

Abam manı á wu karımı kuntu na?

43 Ku bri ni We laan wú joni Dı paarı dım abam tee nı, yi Dı daari Dı pa balıba na se Dı ni tın na cweñę ba zu Dı paarı dım wı. [

44 Ku na yi kandwe dılvı We na kuri tın, nəçenı wılvı maama na tu dıntı banıa ni tın, kuntu tu wú tiini o cıvcıgı o titı mu. Ku daari, wılvı maama kandwe dım na tu o banıa ni tın, dı wú mırı kuntu tu mu.】

45 Zezi deen na manı mimajıa yam kuntu maama tın, kaanım yigə tiinə bam dı Farizıan tiinəbam ma lwari ni ku yi bantu taanı mu o tea.

46 Ba maa kwaanı ba lagı cwəŋə sı ba ja-o, yi ba kwari fuunı dı nɔn-kɔgo kum, bantu na pe o yi We niyoŋnu tun ɻwaani.

22

Pe bu kadiri candiə mimaya

(Luki 14:15-24)

1 Zezi deen ma manjı mimajı dıdoŋ o bri nɔɔna bam o wi:

2 «We paarı dım nyı dı pe wudoŋ na lagı sı o kı kadiri candiə o pa o bu te tun.

3 Pe wum ya tagı dı nɔɔna badonnə mu sı ba ba ba tɔgı ba di kadiri candiə kam. De dım na tu dı yi tun, o ma tuŋı o tıntuŋna sı ba vu ba bəŋi nɔɔna bam kontu sı ba ba. Ba ma wu se sı ba ba.

4 O laan ma joori o tuŋı o tıntuŋna badonnə, sı ba vu nɔɔna bam te ba ta dı ba ni: <Ba-na, sı amu ti wojo maama yi a pa ba gu na-paala dı varı-nunuguru. Nan ba-na sı dı di candiə kam.›

5 Nɔɔna balu ba na bəŋi kontu tun ma zaŋı ba vu ba wubuŋa je, ba na ba nıgi o beeri dım tun ɻwaani. Ba dıdua ve o kara mu. Dıdua ma vu sı o kı o pipiu.

6 Nɔɔna balu na daarı tun ma ja pe wum tıntuŋna bam, ba bęesi-ba ba gu.

7 Pe wum banı ma tiini dı zaŋı. O ma tuŋı o pamaŋna sı ba vu ba gu nɔn-gvra bam kontu, sı ba daarı ba zwe ba tıu kum maama.

8 O laan ma ta dı o tıntuŋna bam o wi: <Kadiri dım wojo maama ti ku yigə sı dı di. A nan na bəŋi balu sı dı di candiə kam tun ya wu manjı dı ka.›

9 Nan nunji-na á vu tıu kum je sım maama ni, á nii cwe sım niə ni. Á na ne nɔɔnu wulu maama tun, sı á bəŋ-o sı o ba o tɔgı o di.›

10 O tıntuŋna bam ma nunji ba beeri tıu kum maama, ba la nɔɔna balu maama ba na ne tun, ku na yi nɔn-ŋuna dı nɔn-balwaaru dı. Pe wum sıŋı kum ma tiini ku su dı nɔɔna.

11 Pe wum laan ma nunji sı o zaanı nɔɔna bam. O ma na nɔɔnu dıdua na wura o na wu zu gwar-ŋuŋu kulu na manjı dı kadiri dim tun.

12 Pe wum ma bwe-o o wi: <A ciloj, nmu kı ta mu n tɔgı n zu yo seeni, yi nmu wu zu goro kulu na lana tun?› Nɔɔnu wum ma ga ka lərə je.

13 Pe wum laan ma ta dı o tıntuŋna bam o wi: <Ja-na nɔɔnu wunu á vo o jia dı o ne, sı á ja-o á nunji á dı lim wunu, yaara na wu me yi nɔɔna keerə yi ba dunu ba nwa tun.›

14 Kuntu bri ni, We bəŋi nɔɔna zanzan mu, yi DI daarı DI kuri ba funfun yurani.»

Lampoo ɻwiim taani

(Mariki 12:13-17, Luki 20:20-26)

15 Farizilan tiina bam laan ma zaŋı ba vu sı ba banı ba nii, ba na wó kı te ba pa Zezi nɔɔni o tusi sı ba ja-o tun.

16 Ba ma lı ba karabiə badonnə, sı ba tɔgı dı Pe Erədi kwaga nɔɔna badonnə ba vu Zezi te. Ba ma vu ba ta dıd-o ba wi: «Karanyına, dibam ye ni nmu yi ciga tu mu, yi n yəni n bri nɔɔna We cwəŋə kam ciga. Nmu yigə tərə dı nɔɔna na buŋı kulu ba pa nmu tun, nmu nan ba kuri nɔɔna daanı.»

17 Dı nan lagı sı dı bwe nmu dı nii, nmu wubuŋa yi titı mu? Dibam Zwifə bam cullu pe ni sı dı ɻwi lampoo dı pa lugı kum pa-farır wum na? Mu na ku wu manjı?»

18 Zezi na lwarı ba na jıgı wubuŋ-balwaaru tılı tun, o ma ləri-ba o wi: «Abam yı pipiri-nyına mu. Bees nan mu yi á lagı sı á manjı-nı á nii?

19 Nan bru-na-nı səbu-dalı dılı dı na yəni dı ma ɣwı lampoo tun.» Ba ma li səbu-dalı dım ba bri-o.

20 O ma bwe-ba o wi: «Woo nyinyugı dı o yırı mu pıpvıni dı baŋa nı?»

21 Ba ma lər-o ba wi: «Ku yi pa-farır wum mu.»

O laan ma ta dı ba o wi: «Ku lamma. Nan taá ɣwı-na kulu na yi pa-farır wum nyım tun á pa-o, sı á daarı á taá paı We kulu dı na yi Dı nyım tun.»

22 O na ləri-ba kuntu tun, ku ma su-ba zanzan. Ba laan ma yag-o yi ba viiri.

Twa biim taani

(*Mariki 12:18-27, Luki 20:27-40*)

23 De dım kuntu nı, Sadusıan tiinə badonnə deen ma zaŋı ba vu Zezi te. Bantu mu bri nı, noɔnır na tiga o daa bá joori o bi tun.

24 Ba ma vu ba ta dı Zezi ba wi: «Karanyına, Moyisi deen bri nı, noɔnır na tiga, yi o dı o kaanı na ba jıgı biə daanı, o nu-bu mu manjı sı o di kadəm wum sı ba lu biə o curır kulu na tigu tun ɣewaań.

25 Kuntu, nu-pugə-biə barpe mu ya wu dıbam titarı nı. Ba dıdua ma di kaanı yi o tı o daar-o, yi o wu lugı bu dıd-o. Wulu na saŋı tun dı daa ma ləri o di kaanı wum.

26 O dı ma tı o daar-o. Batı tu wum dı daa ma di-o. Ku kı kuntu doŋ mu dı ba maama barpe, yi ba wu lugı bu dı kaanı wum.

27 Ba maama na tigu tun, kaanı wum dı laan ma tı.

28 Dı nan lagı dı bwe dı nii, ba maama na di kaanı wum tun, ba laan na tu ba bi ba yagi tıvıni, bantu woo mu wú ta te kaanı wum?»

29 Zezi ma ləri-ba o wi: «Abam tiini á tusi mu. Abam nan wu ni We tıno kum zaasım dım kuri dı, yi á yəri We dam dum na yi te tun.

30 Beŋwaamı, noɔna na tu ba bi ba yagi tıvıni, baá ta nyı dı We malesı sım na yi te tun mu, baara daa bá di kaana, kaana dı nan daa bá zu banna dı.

31 Ku nan na yi twa biim dım dı, abam manjı á wu karımı kulu We na tagı Dı bri abam yi ku pıpvıni Dı tıno kum wıni tun na?

32 Dı tagı Dı wi: «Amı yı Abraham We, dı Yizakı We, dı Zakobı We mu.» Ku bri nı bantu daa ta jıgı ɣwıa mu Dı tee nı, beŋwaamı Baŋa-We yi naŋına We mu sı Dı daı twa We.»

33 Non-kögı kum na ni Zezi zaasım dım na yi te tun, ku ma tiini ku su-ba.

We niə yam wıni dıo mu yi kamunu dı dwe?

(*Mariki 12:28-34, Luki 10:25-28*)

34 Farızıan tiinə bam deen ma lwarı Zezi na ləri Sadusıan tiinə bam te tun, ku pa ba daa warı taanı ba ta. Ba laan ma kikili daanı sı ba lagı cweŋę ba ma ja-o.

35 Ba wu dıdua na yi We cullu tım karanyına tun ma zaŋı sı o manj-o o nii o swan na yi te tun, o ma bwe-o o wi:

36 «Karanyına, We niə yam maama wıni dıo mu yi kamunu dı dwe?»

37 Zezi ma lər-o o wi: «Ta n soe n Yuutu Baŋa-We dı n bıcarı maama, dı n wu maama, dı n wubuŋa maama.

38 Dıntı nan mu yi We dayigę ni yi dı yi kamunu.

39 Dılu na saŋı tun dı nyı dı dıntı mu, dı tagı dı wi, ta n soe n doŋ nı n titı te.

40 Moyisi zaasim dum du fanya fanya We nijojnə bam zaasim dum maama yɔɔri di puli niə yantu yale baña ni mu.»

*Krisi wum We na tʊŋi tɪn yi Davidi Yuutu mu
(Mariki 12:35-37, Luki 20:41-44)*

41 Farizian tiinə badonnə dəen ma ba ba kikili daanı. Zezi ma zanjı o bwe-ba o wi:

42 «Ku na yi Krisi wum We na lagı Dl tʊŋi tɪn, abam buŋi ni oó ta yi wɔɔ dwi tu mu?»

Ba ma lər-o ba wi: «Oó ta yi Pe Davidi dwi tu mu.»

43 Zezi laan ma ta dı ba o wi: «Ku nan wó ki ta mu ku taa yi kʊntu? We Joro kʊm dəen pe Davidi ŋɔɔni o wojo, yi o bəŋ-o ni o Yuutu. Fanya fanya tun Davidi tagı o wi:

44 «Yuutu Baña-We tagı dı a Yuutu Dl wi:

Ba n jəni a jazım ni,

sı aá ki nmv dvna maama n ne kuri ni..

45 Davidi nan na sūni o bəŋi Krisi wum o wi o Yuutu tɪn, o nan daa wó ki ta mu o taa yi Davidi naa daga?»

46 Zezi na tagı kʊntu tɪn, nɔɔn-nɔɔnu daa maa warı sı o ləri kʊlvkʊlv. Ku na zıgi de dum kʊntu ni tɪn, nɔɔna bam maama maa kwari sı ba daa bwe-o taanı.

23

*Pipiri-nyina na wó ba na leerv te tɪn
(Mariki 12:38-40, Luki 20:45-47, 11:37-54)*

1 Zezi laan ma ŋɔɔni dı o karabıə bam dı nɔɔn-kəgə kʊm maama.

2 O ma ta dı ba o wi: «Ku na yi Farizian tiinə bam dı We cullu karanyına tiinə bam, bantu mu tu ba ləni Moyisi yuu ni, sı ba pa nɔɔna lwarı o zaasim dum na yi te tɪn.

3 Kʊntu ŋwaani á manı sı á taá təgi kʊlv maama ba na bri abam tɪn. A nan yi zanjı á lweni ba na ki kʊlv maama tɪn, beŋwaani ba titı ba təgi kʊlv ba na bri nɔɔna tɪn.

4 Ba na ku te tɪn, ba yəni ba yaarı nɔɔna mu dı cul-deeru sı ba taa təgi-ti. Ku maa nyı dı ba na fi-ba sı ba zıŋi zıla yalı duuni na dwe ba zıŋım tɪn, yi ba titı yigə tərə sı ba twəri zıla yam finfin dı ba zıŋi.

5 Kʊlv na wəli da tɪn, ba yəni ba bri ba kəm-laaru tım jaja mu sı nɔɔna maama taa nat. Ba yəni ba bri ba titı nɔɔna yigə ni, ni ba jıgi We tɔnɔ kʊm sono, dı ba na tiini ba vɔ-ti ba yıra ni jaja tɪn. Ba ma ki zala zanzan ba gwaarv yıra ni, sı ku pa nɔɔna taa zuli-ba.

6 Ba na yəni ba vu nɔɔnu sɔŋı sı ba di candiə, ku yi je-ŋyŋa je ni mu ba lagı sı ba taa je da. Ba na zu ba We-di sim, ba daa ta lagı je-kamunnu mu sı ba taa je yigə ni.

7 Ba na ve yaga, ba lagı sı nɔɔna maama taa tui ba zuli-ba mu, yi ba ta lagı sı nɔɔna taa bə-ba ni «Karanyına».

8 Ku nan na yi abam, á yi taá lagı sı ba taa bə abam ni «Karanyına», beŋwaani á maama yi nu-biə mu daanı, yi á jıgi Karanyına dıdva mu.

9 Á yi zanjı á ma nɔɔn-nɔɔnu á ma bəŋi ni á «Ko» lıgı baña yo, We cwəŋə kam togım ŋwaani. Beŋwaani abam maama jıgi Ko dıdva mu, wuntu mu yi Baña-We.

10 Kʊlv na wəli da tɪn, á nan yi taá lagı sı nɔɔna taa bə abam ni «Yigə tiinə», beŋwaani á Yigə Tu yi dıdva mu. Wuntu mu yi Krisi wum We na tʊŋi tɪn.

11 Abam nɔn-kamunu mu yi wɔlv na yi tūntvñnu á wɔvn̄i tñ.

12 Beñwaani, wɔlv na zəŋj̄ o titi tñ, We wó tu kñntu tu. Wɔlv nan na tu o titi tñ, We wó zəŋj̄ kñntu tu.

13 We cullu karanyna tiinə-ba dì Farizian tiinə-ba, leerus wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyina mu. A yəni á ci cwaŋj̄ á pa nɔɔna warı si ba zu We paari dñm wɔvn̄. Abam titi ba lagı si á zu, yi á daari á ci balu maama na lagı si ba zu tun cwaŋj̄.

14 We cullu karanyna tiinə-ba dì Farizian tiinə-ba, leerus wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyina mu. A yəni á ganı kadənə á joŋj̄ ba wəənu. A kwəri á ki We-lor-didwaaru si ku taa nyi ni á yi nɔn-ŋvna mu te. Kñntu ŋwaani We wó tiini DI pa abam na cam ku ja gaalı.

15 We cullu karanyna tiinə-ba dì Farizian tiinə-ba, leerus wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyina mu. A yəni á beeri lvḡ baŋj̄ je maama mu si á nii, á wó wanı á pa dwi-ge tu dñdva ba o tɔḡi cullu tilu We na pe dñbam Zwifə bam tñ na. Bantu dñdva nan na tu o se We, á laan wó bri-o á titi cullu mu, si á pa o tiini o ji min-tñv nɔɔnu ku dwəni abam titi na yi te tñ.

16 Leerus wu á yuu ni. Abam nyi di liliwə na vanı ba donnə liliwə te tñ mu. Abam yəni á bri nɔɔna á wi, nɔɔnu na dugi durə dì We-di-kamunu kum, kñntu dai kvlvkvlu. A ma daari á bri á wi, nɔɔnu nan na dugi di səbu-ṣuŋa kalu na wó We-digə kam wɔvn̄ tñ, ku yi fifiun mu si kñntu tu ki kvlv o na dugi di ku tñ.

17 Abam yi jwəəru yi á kwəri á nyi di liliwə mu. Ku yi digə kam na yi We nyim tñ ŋwaani mu pe səbu-ṣuŋa kam di yi We nyim. Kñntu tñ, tñtu wɔvn̄ kɔɔ mu jigi kuri ku dwe kudon?

18 Abam daa ta bri ni, nɔɔnu na dugi di We kaanum bimbim dñm, kñntu dai kvlvkvlu. A ma daari á bri ni, nɔɔnu na dugi di kaanum wəənu tilu maama na tigi bimbim dñm banja ni tñ, ku yi fifiun mu si kñntu tu ki kvlv o na dugi di ku tñ.

19 Abam nyi di liliwə mu yi á ba nai kvlv na yi ciga tñ. Ku yi bimbim dum na yi We nyim tñ mu pe kaanum wəənu tñm di yi We nyim. Kñntu tñ, tñtu wɔvn̄ kɔɔ mu jigi kuri ku dwe kudon?

20 Kñntu, nɔɔnu wɔlv na dugi di kaanum bimbim dñm tñ, ku bri ni kñntu tu dugi di bimbim dñm titi ku wəli di woŋo kvlv maama na tigi di banja ni tñ mu.

21 Wɔlv di na dugi di We-digə kam tñ, ku bri ni kñntu tu dugi di We mu, We na wó ka wɔvn̄ tñ ŋwaani.

22 Nɔɔnu wɔlv di nan na dugi di We-ſoŋj̄ kum tñ, ku bri ni kñntu tu dugi di We paari jangɔŋj̄ kum mu, ku bri ni kñntu tu dugi di Banja-We mu.

23 We cullu karanyna tiinə-ba dì Farizian tiinə-ba, leerus wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyina mu. Ku na manı ku yi dñwə dwi maama, ba zı ba daga di, á yəni á h We təri á pa-DI. Ku lana. Ku daaru á yigə tərə di We niə yadaara yalı na tiini ya yi kamunə tñ, nñneenı ciga tɔḡim di yibwəndurə di wó-dñdva kəm. Ku ya manı si á taá ki wəənu tñm kñntu mu si á yi yagi We niə yadaara yam.

24 Abam sunı á nyi di liliwə balu na vai ba donnə liliwə tñ mu. Abam nyi di nɔɔna balu na lagı ba nyɔ na, yi ba yəni ba leeri-ba, si kalisi na wɔra si ba h-dı ba yagi, yi ba yigə nan tərə di wo-kamunu kvlv ba na liri tñ, ku na manı ku ma di yogondi di.

25 We cullu karanyina tiinə̄-ba dì Farizian tiinə̄-ba, leeru wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyuna mu. Abam nyia kam nyi dì ba na sìn zwì dì kabèli kwe si ku tògi cullu na bri te yi si wu su dì digiru te tin mu. Abam wuru su dì kampin dì pu-siña mu.

26 Farizian tu, nmu nyi dì lilwe mu te. Nmu manjì si n da yigə n sìn n zwì wu mu, si si kwe dì daa yi taa jigi digiru.

27 We cullu karanyina tiinə̄-ba dì Farizian tiinə̄-ba, leeru wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyuna mu. Abam nyi dì yibeele ya lalu ba na fogi ya kwaga si ya taa lana nocoña yibiyə ni tin mu. Yibeele yam kuntu wu ma su dì twa kwi, yi ya tiini ya yi digiru yiranı.

28 Abam dì nan yi kuntu mu. A paí á jigi ciga mu nocoña yibiyə ni, yi á wuru laan su dì lwarum yiranı, didaani pipirə kikiə.

29 We cullu karanyina tiinə̄-ba dì Farizian tiinə̄-ba, leeru wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyuna mu. Abam yəni á fogi á kí fanja fanja We nijojnə bam yibeele, yi á daari á kwe We nɔn-ŋvna bam yibeele lanyiranı.

30 A ma daari á te á wi, abam deen ya na wura á kwə nakwa bam manja kam ni, á ya bá se á weli dì ba á gu We nijojnə bam.

31 Abam titi ni-taanı nan mu bri ni á yi balu na gu We nijojnə bam tin biə.

32 Kuntu, nan kwaanı-na á tuŋi á kwə nakwa bam na kí wo-lwaanu tilu ba daari tin si ku vu ku ti.

33 Abam dì á kwə bam maama nyi dì bisankwi-dwə mu. A bri á bá lu min-tu cam düm woni.

34 Kuntu nywaani a lagı a tuŋi a nijojnə abam tee ni, dì yiyiu tiin dì We tɔnɔ karanyina tiin dì. Abam wú ja badaara á gu, yi á daari á pa badaara tuŋ-dagara banja ni á gu. A ma wú ja badaara á We-di sim woni á magi, yi á daari á taá tògi ba ne tu dì tu á bëesi-ba.

35 Kuntu nywaani We wú pa abam na cam nñneenı ku yi abam titi mu gu nɔn-ŋvna balu maama ba na manjì ba gu lugu pulim ni si ku ba ku yi zum tin. Ku na puli dì Abelı wulu na yi nɔn-ŋvum tin, si ku ba ku kweeli dì Barası bu Zakari wulu abam kwə na gu We di-laa kum dì We kaanum bimbim düm titari ni tin.

36 A lagı a ta ciga mu dì abam si, nocoña bantu maama caa wú ta tògi zum nocoña bam.»

Zezi wu na cɔgi Zeruzalem tiinə̄ nywaani te tin (Luki 13:34-35)

37 «Hëii! Zeruzalem tiinə̄-ba, á yəni á gu We nijojnə, yi á dułi nocoña balu We na tuŋi abam tee ni tin dì kandwa. Kuni zanzan mu a ya lagı si a la abam nɔn-biə a kí daamı, si a taa nii á banja ni, nñneenı coro na kukwəri ku biə ku kí vuwanı kuri ni te tin. Abam maa ba sea.

38 Kuntu nywaani abam tu kum laan wú ba ku ji di-dwəənu.

39 Nan taá ye-na ni, á daa bá na-ni si ku taa ve manja kalu á na wú ta á wi: <Zuli-na wulu na bùnì dì Yuutu We yiri nywaani tin.»

24

Leeru na wú ba lugu banja te tin (Mariki 13:1-23, Luki 21:5-24)

1 Zezi laan ma nunji We-di-kamunu kum ni si o viiri. O na maa ke tin, o karabiə bam ma ba o te, si ba pa o maani We-digə kam loom düm na lana te.

2 O ma ta dí ba o wi: «Abam wú ne ka na yi te tún na? A lagí a ta cíga mu dí abam sí, ka maama wú ba ka tu tiga ní ka cogí maama. Kandwé daa bá daní dí doj baña ní.»

3 Zezi deen ma vu o jení Oliví piu kum yuu ní. O karabíe bam yírani ma vu o te, yi ba bwe-o ba wi: «Maña kóo mu We-digé kam wú ba ka tu kuntu? Béé mu lagí ku ki maana ku bri díbam ní maña kam yi si nmú joori n ba lugú baña, si lugú tiim mímaja laan yi?»

4 Zezi ma léri-ba o wi: «Á fogí á ci á tití, si á yi pa noón-noónu gani abam.

5 Beñwaani noóna zanzan wú ba abam te, yi baá ma amu yírí ba ma gani abam ba wi, bam dídua dídua mu yi Krisi wúm We na tñjí tún. Kuntu doj mu baá gani noóna zanzan.

6 A wú ba á na tiguré na wú abam je süm ní, yi á kwéri á ni ka ñwa tñni dílu na baywe tñ ní. Nan yi pa-na fúuní zu abam, beñwaani wéenu tún kuntu maama maní si ti ki mu, yi ku ta dai lugú tiim maña.

7 Dwi wú zañí dí ki jara dí dwi dídoj, yi tñu dí ku doj wú zañí ti magí jara. Kana dí wú ba ka taa wú je zanzan ní, yi tiga dí wú sisini je sídonná ní.

8 Wéenu tún kuntu maama nan nylí dí kaani na sñjí o vri pugé yi ka wé te tñ ní, yi cam daa ta wú kwaga ní.

9 Kantu maña kam ní noóna wú ja abam ba ki dídeera jia ní si ba beesí abam, yi ba daari ba gu abam. Abam na yi amu noóna tñn ñwaani, lugú banja noóna maama wú ta culi abam.

10 Kantu maña ní noóna zanzan wú ba ba yagí amu kwaga tögí. Noóna badaara wú ku da-kura ba bri daani, yi badonná dí wú ta culi daani.

11 Noóna zanzan wú ba ba bri ní ba yi We nijonjé mu yi ba dai, yi baá gani noóna zanzan.

12 Wo-balwaaru tún na wú ba tñ tñni tñ gaali tñ, kuú pa noóna zanzan sono ti.

13 Wulu maama nan na ki pu-díá o zigí këngkëj si ku vu ku yi kweelim tñ, We wú vri kuntu tu ñwia.

14 Noóna dí wú beeri lugú banja je maama ba tçöli We kwér-ywéjé kam ní We lagí Dí di paari noóna titari ní, si ku taa yi maana nabíiné maama tee ní, si lugú tiim laan yi.

15 Abam nan wú ba á na wo-løjø kulu na yi coginu tñ na wú ba ku zu ku zigí We tití di-kamunu kum wñni ku cogí-ka. We nijonju Daniyél maní o ta wo-løjø kum kuntu taani. (A lagí a ta dí abam si wulu na karimi tñ, si o kwaani o ni ku kuri lanyrani.)

16 Abam na ne wo-løjø kum kuntu, si abam balu na zuvri Zude ní tñn ki lila á nuñjí á duri á vu pweeru yuu á sägej da.

17 Noónu nan na wú nayuu ní, o daa yi tu o zu digé si o kwe kulu kulu.

18 Noónu wulu nan na wú kara ní tñ, o dí yi joori scñj si o kwe o góro o zu.

19 Kantu maña kam ní kuú tñni ku taa yi leero dí kaana balu na jígi pwí tñ, dí balu na jígi bié yi ba ñogi yílí tñ.

20 Nan taá loori-na We, si cam durim dím kuntu yi zañí dí ba taa yi waaru mímaja ní naa siun dí dím ní.

21 Beñwaani yaara yalu na lagí ya ba maña kam kuntu ní tñn wú ta tñni ya camma ya dwe yalu na maní ya ki lugú pulim maña ní si ku ba ku yi zím tñ. Yaara yantu nan na ke, yaara yadonná daa bá ba nñneení yantu te.

22 Banja-Wε na wú pe yaara yam da yam tri, nɔɔn-nɔɔnu bá wəri. Ku nan yi Wε titi nɔɔna bam Dl na kuri tun ɣwaani mu Dl wú pa yaara yam da yam tri.

23 Kantu maaja kam ni, nɔɔnu wulu maama na tagi dí abam o wi: «Nii-na Krisi wum Wε na tuŋi tin wú yo seeni» naa: «O wú jəgə kadoŋ ni», sí á yi se kuntu tu.

24 Nɔɔna badaara wó zaŋi ba bri ni bam dídua dídua yi Krisi wum Wε na tuŋi tin mu, yi ba yagi ba dai. Badonnə dí wó bri ni bantu yi Wε nijonə mu, yi ba yagi ba dai. Ba ma wú kí wo-kunkagila yalv na wú su nɔɔna tin, sí ba ya na wał, sí ba suggi Wε titi nɔɔna balv Dl na kuri tin.

25 Nii-na, amu nan wuuri a ta a bri abam mu, yi ka maaja kam ta wó yi.

26 Woŋo kulu na wəli da tun, nɔɔna na tagi dí abam ba wi: «Nii-na Krisi tu o wú kagva wunu», sí á yi zaŋi á vu da. Naa ba na tagi ba wi: «Nii-na, sí o wú sɔŋɔ kuntu ni», sí á yi se.

27 Beŋwaani, de dím amu Nabiin-bu wum na lagı a ba lugv baŋa tun na yiə, kuŋu ta nyi dí dua na pípulu weyuu ni ka zigı bri-kwaga ni ka vu ka yi mancoŋo te tun mu,

28 ni bitar-dindia na tagi ka wi: «Wo-tvu na wú me tun, duurə dí gilimi da mu.»

Nabiin-bu wum na wú ba lugv baŋa te tin

(Mariki 13:24-27, Luki 21:25-28)

29 «Yaara yam kuntu maaja kam na tu ka ke, ku bá daanı, yi wia kam laan ji nazono tim tim. Cana dí daa bá fuŋi sí pooni taa wúra.

Weyuu wú sisiniyi calicwi sım wú kwəri sí tu tıga ni, yi wəənu tlu maama na wú weyuu ni tun wú vugimi daanı.

30 Nɔɔna laan wú na wo-kunkagili weyuu ni, sí ku bri ni Nabiin-bu wum maa bıuna. Lugv baŋa dwi tiina maama wú ta keerə, dí ba na ne Nabiin-bu wum na maa bıuni tin. Oó ta wú weyuu ni kunkwəənu baŋa ni o bıuna dí dam, yi Wε paari-zulə zanzan wú o tee ni.

31 Nabon-zɔŋɔ wú tiini ku taa wu weyuu ni, yi Nabiin-bu wum laan wú pa o malesi sım nunji sí jagı sí vu lugv baŋa je maama, ku na yi wa-puli dí wa-zvər, jazim dí jagwiə, sí la o nɔɔna balv Wε na kuri tin je maama sí ki daanı.»

Kapvru nyinyvgv na zaasi dibam kvlv tin

(Mariki 13:28-31, Luki 21:29-33)

32 «Nan maanı-na á nii kapvru na yi te tin. Kuntu na yəni ku wúra ku kwi vɔɔru, á yəni á lwari ni ku twe yade.

33 Ku nan yi bıdwı mu dí á na ne wəənu tlu maama a na tagi a bri abam tun na wúra ti kia, sí á lwari ni Nabiin-bu wum tum dím laan twe dí ti mo.

34 A lagı a ta cıga mu dí abam sí, wəənu tım kuntu maama wú ba ti wúra ti kia, yi zım nɔɔna bam ta wú tıga ba ti.

35 Weyuu dí tıga baŋa maama wú ba ti ke, yi amu taanı dím bá ke maaja di maaja.»

We yirani mu ye lugv tiim de

(Mariki 13:32-37, Luki 17:26-30,34-36)

36 «Nɔɔn-nɔɔnu yəri de dılı Nabiin-bu wum na lagı o joori o ba tin, nɔɔn-nɔɔnu yəri de dím wunu maaja kam o na wú ba tin, ku na manı ku

yi We malesi sim di DI Bu wum titi di. Ku nan yi a Ko Banja-We yurani mu ye.

³⁷ Nabiin-bu wum na wú joori o ba maaja kalu tin, kuú ta nyi nineneni ku deen na ki Nowe maaja kam ni te tin.

³⁸ Ku na wú loori du-fara kam ninum tin, noona deen di ba wodiiru, yi ba daari ba di kaana, yi kaana di zuvri banna, si ku vu ku yi de dim Nowe na zu naboro kamunu kum wu tin.

³⁹ Ba deen wu lvari wojo kulu na lagi ku ba ku ki tin, si ku vu ku yi maaja kalu du-fara kam na bam na tu ba li noona bam maama tin. Nabiin-bu wum di lagi o ba kuntu doej mu.

⁴⁰ Kantu maaja kam ni, noona bale na wu kara ni ba tuya, We wú li ba dudu DI daari wudoj wum.

⁴¹ Kaana bale di na wura ba cui muni noej ni, We wú li ba dudu DI daari wudoj wum.

⁴² Kuntu jwaani, á fogi á ci á titi, si á yeri de dim á Yuutu wum na wú joori o ba tin.

⁴³ Lvari-na si, senco tu ya na lvari maaja kalu jwatuun na lagi o ba titi ni o hej tin, o ya wú yiri o senco kum, si jwatuun wum yi na cwajje o zu o hej.

⁴⁴ Kuntu tin, abam maaji si á ci á titi mu, bejwaani amu Nabiin-bu wum lagi a ba maaja kalu abam na ba buji ni aá ba tin mu.»

Tintuñ-jum di tintuñ-baloró mimanya

(Luki 12:41-48)

⁴⁵ «Woo mu yi tintuñ-jum wulu na jigi wubwua tin? O nyi nineneni tintuñnu wulu o yuutu na yagi o tituña o pa-o yi o daari o vu cwajje tin. O yuutu wum ma li-o si o taa nii o donnə tintuñna bam banja ni, si o daari o taa pa-ba ba ni-wudi maaja maama.

⁴⁶ O yuutu wum na joori o ba, yi o piini di o ki kulu maama o na wi o ki tin, tintuñnu wum kuntu laan wó na yu-yojo.

⁴⁷ A lagi a ta ciga mu di abam si, o yuutu wum laan wó pa o taa nii o jujiguru tim maama banja ni.

⁴⁸ O nan na yi tintuñ-baloró yi o buji ni, o yuutu wum daanı zanzan yi o ba tui,

⁴⁹ yi o na jigi o donnə tintuñna bam o maga, yi o daari o togı di sa-nyora o di yi o nyosana di ba,

⁵⁰ tintuñnu wum kuntu yuutu wum laan wó joori o ba de dim tintuñnu wum na ba buji ni oo ba tin, di maaja kalu o na wú ba o zu tin.

⁵¹ O yuutu wum nan na tu o pur-o kuntu, o laan wó pa o na cam, yi o daari o pa o togı di pipiri-nyuna o na yaara zanzan, jégə kalu ni ba na wó ta keerə yi ba dunı ba nwa tin.»

25

Bukwa fugə mimanya

¹ «Kantu maaja kam ni We paari dim wú ta nyi di bukwa fugə na zaŋi ba vu si ba jeeri kan-bar-dvuru te tin. Ba ma kwe ba min-zwæenu ba ja wali da ba vu.

² Bukwa bam banu maa yi jwæru, yi banu bam yi swan tiinə.

³ Balu na ba jigi swan tin ma wu ki nugə ba weli da, si ba taa ki ba min-zwæenu tum ni.

⁴ Ku daari swan tiinə bam ma ki nugə wæenu wunı ba ziə.

5 Kan-baru wum na tiini o daanu yi o ba tui tun, ku ma pa ba maama tigi ba doa.

6 Tiga na tu ka kwiru tun, noona maa tooi ba wi: <Kan-baru wum maa biina! Zanu-na á nuji á jeer-o.›

7 Bukwa bam ma zanu ba tarigü ba min-zwæenu tum.

8 Bukwa balu na ba jigi swan tun min-zwæenu tum maa lagu ti dwe. Ba ma ta di ba donnæ swan tiinæ bam si ba ki nugæ ba pa-ba, si ba min-zwæenu tum lagu ti dwe.

9 Swan tiinæ bam ma leri ba wi: <Aye, nugæ kam ba daga si ka yi dibam maama. Kuntu ñwaani, abam di ve balu na jigi nugæ ba yegi tun te á yegi.›

10 Ba laan ma ke si ba yegi. Ba na ke ba daari tun, mu kan-baru wum yiø. Badaara bam na manj ba ti ba yigü tun, ba ma togü di kan-baru wum ba vu ba zu kadiri dim soñjo kum. Ba ma pi mancojo kum ni.

11 Ku na ki finfun tun, mu bukwa banu balu na ba jigi swan tun laan tuø, yi ba bøji kan-baru wum ba wi: <Dí yuutu, dí yuutu, pøri si dí zu!›

12 O ma leri-ba o wi: <A lagü a ta ciga mu di abam si, a yeri abam.›

13 Kuntu ñwaani á manj si á taá cu á titi, beñwaani á yeri de dulu naa maña kalu amu Nabiin-bu wum na wú joori a ba tun.›

Tintuñna batç mumaya

(Luki 19:11-27)

14 «We paari dum daa ta nyi di soñjo tu wudon na lagü o nuji o vu cwænjæ. O ma bøji o tintuñna, yi o kwe o wænu o pa-ba si ba taa niø.

15 O ma ce sëbu-dala murr-tunu (5.000) o pa ba dïdua, yi o daari o pa dïdua sëbu-dala murr-tile (2.000). O ma pa dïdua kam di sëbu-dala murr dïdua (1.000). O nan pe-ba sëbu kum, si ku manj ba dïdua dïdua dam na mai te tun mu. O laan ma daari o viiri.

16 Tintuñna wulu na jonj sëbu-dala murr-tunu tum tun ma ki lila o kwe sëbu kum o ma ki pipiu, yi o na sëbu-dala murr-tunu nyɔɔri o wæli da.

17 Sëbu-dala murr-tile tu wum di ma na sëbu-dala murr-tile nyɔɔri o wæli da.

18 Ku daari sëbu-dala murr dïdua kam tu wum ma kwe sëbu kulu o tu wum na pe-o tun o ku gojø o suli da.

19 Ku na daani tun, soñjo tu wum laan ma joori. O ma bøji o tintuñna bam si ba ba ja jeeli o sëbu kum ba nii.

20 Sëbu-dala murr-tunu tum tu wum ma ja sëbu-dala murr-tunu nyɔɔri dulu o na ne tun o wæli da o vu o pa-o. O ma ta di o tu wum o wi: <Amu yuutu, nii. Nmu ya n pe-ni sëbu-dala murr-tunu mu, yi a laan ki pipiu a na sëbu-dala murr-tunu nyɔɔri a wæli da.›

21 O tu wum ma lær-o o wi: <Nmu ki ciga, n jigi yawala, n yi tintuñ-ñum. Nmu suni n ki ciga di n na nii kulu finfun a na ki n juña ni tun banja ni. Kuntu, a laan wú pa n ta n nii a wænu zanzan banja ni. Nan ba si dí ki wupolo daani.›

22 Sëbu-dala murr-tile tu wum di ma vu o te, yi o ta dïd-o o wi: <A yuutu, nmu ya n pe-ni sëbu-dala murr-tile mu, yi a laan ki pipiu a na sëbu-dala murr-tile a wæli da.›

23 O tu wum ma lær-o o wi: <Nmu ki ciga, n jigi yawala, n yi tintuñ-ñum. Nmu suni n ki ciga di n na nii kulu finfun a na ki n juña ni tun banja ni. Kuntu, a laan wú pa n ta n nii a wænu zanzan banja ni. Nan ba si dí ki wupolo daani.›

24 Səbu-dala mvr̥ dıdva kam tu w̥m laan ma vu o ta dı o tu w̥m o wi: <Amu yuutu, a ye ni nm̥ laja dana. N yəni n zagi m̥na yalı n tit̥ na w̥ dugi t̥n, yi n daari n jonj̥ nyɔɔri d̥lu na dai nm̥ tit̥nja nyim t̥n.

25 Kuntu ɲwaani a kwari fv̥m̥ dı nm̥, yi a kwe nm̥ səbu kum a vu a suli tiga ni. Nan joori n jonj̥ n səbu kum.›

26 O tu w̥m ma ta dıd-o o wi: <Nm̥ yı t̥nt̥n̥-balɔ̥r̥ m̥, yi n jıgi yawɔ̥r̥ zanzan. Nm̥ na ye ni amu laja dana, yi a yəni a zagi m̥na yalı a tit̥ na w̥ dugi t̥n, yi a lag̥ nyɔɔri d̥lu na dat a tit̥nja nyim t̥n,

27 ku ya manj̥ si nm̥ kwe a səbu kum n tiŋ̥ bankı ni. Nm̥ ya na ki kuntu, a ya w̥ ba a jonj̥-ku dı nyɔɔri.

28 Kuntu t̥n, jonj̥-na səbu-dala mvr̥ dıdva kam o tee ni á pa w̥l̥ na jıgi səbu-dala mvr̥-fuga kam t̥n.

29 Beŋ̥waani, noɔnu na manj̥ o jıgi woŋ̥, o ta w̥ ba o joori o ba dı o paari kudonj̥ o w̥eli da si ku tiini ku taa daga. Noɔnu w̥l̥ nan na manj̥ o ba jıgi kuvukul̥ t̥n laan w̥ ba o ga kuv̥ finfin̥ o ya na jıgi t̥n dı m̥.

30 Ku nan na yi t̥nt̥n̥-kayaa kantu, ja-o-na á nunj̥ á dı á yag̥ lim j̥g̥e ni, me yaara na tiini ya w̥ra yi noɔna keerə yi ba d̥v̥ni ba nwa t̥n.› »

Nabiin-bu w̥m na w̥ ba o di paari yi o pɔɔri noɔna daanı te t̥n

31 «Nabiin-bu w̥m nan na joori o ba dı o paari-zulə Yam, yi We malesi sim maama t̥g̥i si w̥ o tee ni, o laan w̥ ba o jəni o paari jangɔ̥r̥ kum banja ni.

32 Luŋ̥ baŋ̥ dwi tiinə maama w̥ ba ba la daam̥ o yig̥e ni. O laan w̥ pɔɔri-ba kuni bile, ni nayiru na pɔɔri o peeni dı o b̥n̥i daanı te t̥n.

33 Oó pɔɔri peeni sim o pa si taa w̥ o jaz̥im ni, yi o daari o yag̥ b̥n̥i dum o jagw̥ie ni.

34 Nabiin-bu w̥m na yi p̥e kuntu t̥n, o laan w̥ ta dı balu na w̥ o jaz̥im ni t̥n o wi: <Abam balu a Ko We na ki lanyurani t̥n, á ba-na á t̥g̥i á di paari d̥lu Dı na manj̥ Dı tiŋ̥ Dı pa abam, ku na siŋ̥ luŋ̥ pulim ni t̥n.

35 Beŋ̥waani, kana deen jaani amu, yi á pa-ni w̥dui yi a di. Na-nyom deen jaani-ni, yi á pa-ni na yi a nyɔ. A deen tu abam sam, yi á ki-ni voro lanyurani.

36 A deen ba jıgi gɔ̥r̥ si a zu, yi á pa-ni gɔ̥r̥. A deen ba jıgi yazurə, yi á ba á nii-ni. Ba deen ki-ni piuna dig̥e ni, yi á ba á nii-ni.›

37 We non-ŋ̥una bam laan w̥ zaŋ̥ ba bwe-o ba nii: <Dı Yuutu, maŋ̥a koo mu d̥bam ne kana jıgi nm̥ yı dı pa-m w̥dui yi n di, naa na-nyɔm jıgi-m yı dı pa-m na yi n nyɔ?›

38 Maŋ̥a koo mu nm̥ tu d̥bam sam yi dı ki nm̥ voro, naa maŋ̥a koo mu n ba jıgi gɔ̥r̥ yi dı pa-m gɔ̥r̥,

39 naa maŋ̥a koo mu nm̥ ba jıgi yazurə naa n w̥ piuna dig̥e ni yi dı ba dı nii-m?›

40 Pe w̥m laan w̥ leri o ta dı ba o wi: <A lag̥ a ta c̥iga mu dı abam si, abam nan na ki kuntu doŋ̥ á ma á w̥eli a noɔna bam t̥n, ku na manj̥ ku yi w̥l̥ na tiini o muri ba maama w̥oni t̥n dı, ku yi amu mu á ki kuntu.›

41 O laan ma w̥ daari o ta dı balu na w̥ o jagw̥ie ni t̥n o wi: <A ve daa a tee ni, si abam mu yi balu We sɔɔla na w̥ á yuu ni t̥n. Ke-na á vu á zu mini d̥lu na ba dwe t̥n w̥, We na manj̥ Dı tiŋ̥ si Dı pa sutaani dı di malesi sim t̥n.›

42 Beŋ̥waani, kana deen jaani amu, yi á w̥ pe-ni w̥dui si a di. Na-nyom dı ma ja-ni, yi á w̥ pe-ni na si a nyɔ.›

43 A deen tu abam sam, yi á wu kí-ni voro. A deen ba jígi góro, yi á wu pe-ní góro sí a zu. A deen ba jígi yazuré, yi ba ta kwéri ba kí-ni piúna digé ni, yi á wu tu sí á nii-ni.»

44 Ba ma wú léri ba bwe-o ba wi: «Dí Yuutu, maña koo mu díbam ki nmú kúntu? Maña koo mu dí ne kana dí na-nyom na jígi nmú, naa n na yi vérú, naa n ba jígi góro, naa n ba jígi yazuré, naa ba kí-m piúna digé ni, yi díbam wú zéni-m?»

45 O ma wú ta dí ba o wi: «A lagí a ta cíga mu dí abam sí, abam na vin sí á wéli amu ncoona bam tún, ku na manjí ku yi wólu na tiini o muri ba maama wónu tún dí, ku yi amu mu á vin sí á wéli.»

46 Bantu laan wú ke ba vu cam dílu na bá fógi dí ti tún wónu. Ku daari We nón-hvona bam ma wó zu Dí te ba na jwíla kalú na ba ti tún.»

26

Zwifé bam yigé tiiné na kí ni daaní sí ba gv Zezi te tún (Maríki 14:1-2, Lukí 22:1-2, Zan 11:45-53)

1 Zezi deen na tagí wéenu tún kúntu maama o ti tún, o laan ma ta dí o karabié bam o wi:

2 «Abam ye sí ku daari da yale mu sí Pakí candié kam yi, yi ba laan wú ja amu Nabiin-bu wómu ba kí dídeera jia ní, sí ba pa-ní tóvn-dagara başa ni ba gv.»

3 Zwifé nakwa bam dí ba kaaním yigé tiiné bam ma kikili daaní Kayifu sónjo ní. Wóntu mu yi ba kaaním yuutu.

4 Ba ma baní daaní sí ba nii, ba na wó kí swan yalu ba ma ja Zezi ba gv tún.

5 Ba na wóra ba bwé kúntu tún, ba ma ta ba wi: «Dí nan wú maña sí dí ja-o candié kam maña ní, sí kuú pa vuvugé jéni ncoona bam titari ní.»

Kaani wódon na kí te o zuli Zezi tún (Maríki 14:3-9, Zan 12:1-8)

6 Zezi deen maa wó Betani ní ncoona wódon sónjo ní, o yürü mu Simón. Wóntu deen ya yi nanyojo mu.

7 Zezi na wóra o di wódiu maña kalú tún, mu kaani wódon tu o te. O maa jígi kunkwéla ka na su dí trali nugé kalú sébu na daga tún. O ma vu o lo nugé kam Zezi yuu ní sí o ma zul-o.

8 Zezi karabié bam na ne kúntu tún, ba maa ba jígi wópolo. Ba maa te ba wi: «Bee mu yi o ja nugé kam o cögí tintu?»

9 Dí ya wú wantí dí kwe-ka dí yégi sébu zanzan dí ma wáli yinigé tiiné.»

10 Zezi ma lwarí ba na te kólu tún, yi o ta dí ba o wi: «Bee mu yi á jígi kaani wómu á yaara? O na kí-ní zulé yalu tún yi kém-laa mu o kí-ní.»

11 Ku nan na yi yinigé tiiné, bantu wóra mu dí abam maña maama sí á taá zéni-ba. Ku daari amu nan bá ta wóra dí abam maña maama.

12 Kaani wómu na logí nugé kam a yura ní tún, ku bri ní o wúuri o turi a yura yam mu, sí ba laan kwe-ní ba kí.

13 A lagí a ta cíga mu dí abam sí, ba na wó tóchí amu kwér-ywéjé kam lugó başa je maama ní tún, baá ta kaani wómu kúntu dí taaní sí ba taa gulí o gulé.»

Zudasi na kí ni dí Zwifé yigé tiiné bam sí ba ja Zezi te tún (Maríki 14:10-11, Lukí 22:3-6)

14 Kuntu kwaga ní, Zudası Yiskariyo wulu na yi Zezi karabiə fugə-bale bam wú dıdua tın laan ma zaŋı o vu Zwifə bam kaanım yigə tiinə bam te.

15 O ma bwe-ba o wi: «Abam wú pa amu bęe mu, sı a bri abam cwanja sı á ja Zezi?» Ba na ni kuntu tın, ba ma se sı ba pa-o səbu-dala fiinto.

16 Ku na puli maŋa kam kuntu ní tın, o laan ma kwaanı o beeri cwanja sı o ja Zezi o ki ba jia ní.

Zezi na di Pakı candiə wödiu di o karabiə bam te tın

(*Mariki 14:12-26, Luki 22:7-23, Zan 13:21-30, 1 Korenti 11:23-25*)

17 Ku ma ba ku yi de dılı ba na puli sı ba di dıpe dılı na ba jıgı dabılı dı wöni tın. Zezi karabiə bam ma vu ba bwe-o ba wi: «Nmı lagı sı dí di Pakı candiə kam jęgə koo nı mu, sı dí vu dí ti wojo maama yigə dí pa-m?»

18 O ma ləri-ba o wi: «Zaŋı-na á vu tıv kum wú nočonu doŋ te, sı á ta dıd-o nı: <Karanyuna mu wi, o maŋa kam yiə. O nan lagı o tɔgi dı o karabiə bam o ba nmı soňo mu, sı ba di Pakı candiə kam wödiu da.»

19 O karabiə bam ma vu ba ki o na tagı kulu tın, yi ba kwe candiə kam wəənən tim ba ti.

20 Tıga ma ba ka yi. Zezi dı o karabiə fugə-bale bam laan ma jəni sı ba di wödiu kum.

21 Ba na wöra ba di tın, Zezi laan ma ta o wi: «A lagı a ta cıga mu dı abam sı, abam wú nočonu dıdua mu lagı o yęgi amu o pa nočona.»

22 Ba na ni kuntu tın, ba wöra ma tiini tı cögı zanzan, yi ba puli sı ba taa bwe-o dıdua dıdua ba wi: «Amu Yuutu, ku yi amu mu na?»

23 O ma ləri-ba o wi: «Nočonu wulu na tɔgi dı amu o lu zuŋa dıdua wöni tun mu lagı o yęgi amu o pa nočona.

24 Ku nan maŋı sı amu Nabiin-bu wóm vu a ti, nı We təno kum na maŋı ku bri a taani te tın. Ku nan za wú ta yi leerus mu ku pa nočonu wulu na wú yęgi amu Nabiin-bu wóm o pa tın. Ba ya na maŋı ba wú lugı nočonu wóm kuntu, ku ya wú ta gara.»

25 Zudası wulu na lagı o yęg-o o pa tun laan ma bwe-o o wi: «Karanyuna, ku yi amu mu na?»

Zezi ma lər-o o wi: «Mu ka da n taga.»

26 Ba na wöra ba di maŋa kalu tın, Zezi ma kwe dıpe yi o ki We le dı እwaani. O ma daarı o fɔ-dı o pa o karabiə bam yi o wi: «Joni-na á dı, sı dıntu yi a yira mu.»

27 O daa ma kwe tweeru biə sana dı zuŋa, yi o ki We le tı እwaani. O ma kwe o pa-ba yi o wi: «Abam maama joŋi-na á nyɔ.»

28 Wo-nyɔɔru tuntu mu yi a jana kalu na lagı ka nuŋi ka duri sı ka ma vri nočona zanzan ba lwarım wöni tın. Ku maa bri nı We goni ni sı Dı yagı nočona lwarım Dı ma ce-ba amu jana kam እwaani.

29 Taá ye-na nı, a daa bá nyɔ wo-nyɔɔru tuntu, sı ku taa ve maŋa kam abam na wú tɔgi dı amu á jəni amu Ko We paarı dım wöni, sı dí daa nyɔ daanı.»

30 Ba laan ma leeni ba zuli We, yi ba daarı ba nuŋi ba vu Olivi piu yuu.

Zezi na wuuri o bri Piyeeri na wú vi-o te tın

(*Mariki 14:27-31, Luki 22:31-34, Zan 13:36-38*)

31 Zezi laan ma ta dı ba o wi: «Tıtı dıntu titı nöč mu abam maama wú joori amu kwaga ní, nı We təno kum na maŋı ku bri te tın. We deen tagı Dı wi:

<Á pa ba gu nayıru wóm,
yi o peeni sim maama jagı.»

32 Ku daari, Wε na joori DI bi-ni, aá da yigə a vu a taa cəgi abam Galile ni.»

33 Zezi na tagı kvantu tun, Piyeeri ma ta dıd-o o wi: «Nooona bam maama na manjı ba joori nmı kwaga ni, amu bá fəgı a joori nmı kwaga ni.»

34 Zezi ma ta lər-o o wi: «A lagı a ta ciga mu dı nmı st, titı dintu titı nmı, ku na wú loori sı cibwıu keeri tun, nmı wú fu kuni bito ni n yəri amu.»

35 Piyeeri laan ma ta dıd-o o wi: «A bri a bá fu ni a yəri nmı, ku na manjı ku yi ba na lagı ba gı amu di nmı maama dı.»

Zezi karabiə bam maama dı ma ta kvantu doŋ.

*Zezi na ce dı We-loro te tun
(Mariki 14:32-42, Luki 22:39-46)*

36 Zezi laan ma zanı o təgi dı o karabiə bam o vu jəgə kadoŋ, gaari na wıra yi ba bə-ka ni Jesemanı tun. O ma ta dı ba o wi: «Á taá je yo, sı a vu daa a warı Wε sı a ba.»

37 O ma pa Piyeeri dı Zebede biə bale bam təg-o ba vu. O wu ma tiini ku cəgı yi o bıcarı dı.

38 O ma ta dı ba o wi: «A wu mu tiini ku cəgı sı ku yi a tuvnı. Á nan zugı-na yo, á taá kogili-nı sı á warı Wε, sı á yi zanı á dö.»

39 O laan ma fufo o vu daa. O ma vi o yigə tıga ni o wıra o loori Wε yi o wi: «Amu Ko, ku na wai, sı n pa cam dılın na lagı dı ba amu banja ni tıñ ke. Nmı nan kı te na yi nmı wubvıja tun, sı n yi kı amu wubvıja na lagı kılın tun.»

40 O na loori Wε o ti tun, o ma joori o vu o karabiə batıo bam te. O ma na nu ba tıgi ba dəa. O ma zanı-ba, yi o ta dı Piyeeri o wi: «Bee mu yi abam warı sı á kogili amu, sı á yi zanı á dö sı ku yi mımaja funfun dı?»

41 Fəgı-na á yırı á titı sı á taá loori Wε, sı á yi tu manjum dıum manja ni. Beñwaanı nanzwənə wubvıja lagı sı ya se Baña-Wε, yi o yıra laan bwənə.»

42 Zezi daa ma joori o vu daa, yi o loori Wε o wi: «Amu Ko, cam dintu na bá wanı dı li amu banja ni dı yagi, yi a na manjı sı a zu dı wu mu, amu ta se sı ku kı nmı wubvıja na lagı te tun.»

43 O daa ma joori o vu o na ni ba ta tıgi ba dəa, dıom na tiini dı wai-ba tun ıjwaani.

44 O ma yagi-ba, yi o joori o vu daa o daa ta loori Wε o kı kuni bito, ni o ya na manjı o ta kılın tun.»

45 O daa ma joori o vu o karabiə bam te, yi o ta dı ba o wi: «Á ta tıgi á dö mu na? Nii-na! Manja kam yiə, sı ba ja amu Nabiin-bu wım ba kı non-balwaarı jıa ni.»

46 Zanı-na sı dı vu. Noona wılu na lagı o yəgi-nı o pa tun maa bıuna.»

*Ba na jaani Zezi te tun
(Mariki 14:43-50, Luki 22:47-53, Zan 18:3-12)*

47 Zezi ta na wıra o ıjçəni kvantu tun, mu Zudası wılu na yi o karabiə fugə-bale bam wu dıdua tun tu o yi o te, yi non-kəgo zanzan təgi dıd-o ku ba, yi ba ze su-lwaanı dı da-lwaanı. Ku yi Zwifə nakwa bam dı ba kaanım yigə tiinə bam mu tuṇı-ba.

48 Zudası ya manjı o pa kəgo küm lwarı ni, o na ve o kukwəri noonu wılu tun, sı ba ja kvantu tu.

49 O laan ma yoɔrı o yi Zezi te o jooŋ-o yi o wi: «Karanyına, dıunle», yi o daari o kukwər-o.

50 Zezi ma ta dīd-o o wi: «Amu cilonj, nmu na tu sī n kū kulu tūn, kū-kū lula.»

Nōona bam laan ma yi ba ja Zezi.

51 Nōona balu na manj ba wu Zezi tee nī tūn dīdua ma li o svug o ma zagi kaanum yuutu wōm tūntūn zwē o go.

52 Zezi ma ta dīd-o o wi: «Joori n sīn n svug kūm ku polo nī, sī nōonu wōlu maama na soe jara dī svug tūn, svug mu wō gu ku tu.

53 Nmu yəri nī, a ya na lagī zənə, a ya wō ta dī a Ko We, yi o da o tuñi maleşti kōgo kuni fuga-bile, sī sī ba sī weli-nī na?

54 Amu nan ya na kū kuntu, We tōnō kūm na bri nī ku manj sī ku kū amu te tūn daa wō wanl ku kū na?»

55 Zezi laan ma bwe kōgo kūm o wi: «Abam na kwe su-lwaanu dī dala-waanu á ba sī á ja amu tūn, a yi ḥwūnū mu na? De maama a yəni a je We-di-kamunu kūm wōnī a bri nōona, yi á wu jaani-nī.

56 Kuntu maama nan kū, sī ku pa fanya fanya We nijojnē bam na pupunī kulu We tōnō kūm wōnī tūn mu ba ku sunī ku kū.»

Zezi karabiə bam na ni kuntu tūn, ba ma duri ba viiri ba daar-o.

Ba na di Zezi taani te tūn

(*Mariki 14:53-65, Luki 22:54-55,63-71, Zan 18:13-14,19-24*)

57 Nōona balu na tu ba ja Zezi tūn ma ja-o ba vu ba kaanum yuutu Kayifu soño, me Zwifə cullu karanyina tiinə dī ba nakwa bam na manj ba kikili da tūn.

58 Piyeeeri ma dali o tōgi ba kwaga, o da o vu o yi kaanum yuutu wōm soño. O ma zv o jəni soño kūm tūntūnna bam tee nī, sī o nii kulu na lagī ku ki Zezi tūn.

59 Zwifə kaanum yigə tiinə bam dī ba sarıya-dirə nakwa bam maama maa kwaani sī ba na nōona balu na wō fō vwan ba pa Zezi tūn, sī ku bri nī ku manj sī ba gu-o.

60 Nōona zanzan ma zañi ba fō vwan ba pa-o, yi ba daa ta wō wanl ba na kulu na bri nī ku manj sī ba gu-o tūn. Ku kwaga seeni mu nōona bale zañi ba ba, yi ba ta ba wi:

61 «Nōonu wōntu tagi o wi, wōm wō wanl o magi dībam We-di-kamunu kūm maama o dī tiga nī, yi o joori o ma da yato o lō-ka.»

62 Kaanum yuutu wōm na ni kuntu tūn, o laan ma zañi o bwe Zezi o wi: «Nōona bantu na tagi kulu ba pa nmu tūn, nmu ba jigu taanī sī n ləri na?»

63 Zezi maa cūm. Kaanum yuutu wōm laan ma ta dīd-o o wi: «Kwari Nwia Tu Banja-We fōvnu, sī n ta n bri dībam, nmu yi We Bu Krisi wōm Dī na tuñi tūn mu na?»

64 Zezi ma lər-o o wi: «Mu ka da n taga. Amu nan lagī a ta dī abam nī, abam wō ba á na Nabiin-bu wōm o na je Dam-fōrə Tu Banja-We jazim nī, yi á ta wō daari á na-o o na nuñi We-səñjə nī o maa būnī kunkwəenū wōnī.»

65 Kaanum yuutu wōm na ni kuntu tūn, o ma zañi o kaari o titi gōrō, sī ku bri nī o wō tiini ku cōgi dī Zezi taanī dīm. O ma ta o wi: «Nii-na, o ḥōcōnī o twi We mu, o pañi o dī We ma daanī mu. Dī daa ba lagī maana tiinə sī ba ḥōcōnī o taanī dīm. Abam maama manj á nī, o na ḥōcōnī o twi We te.

66 Kuntu tūn, abam wi bēe mu?»

Ba ma lər-o ba wi: «O manj sī ba gu-o mu.»

67 Ba laan ma twi lileeru ba yagi o yiə nī, yi ba mag-o lanyirani. Badaara ma lō o pupwaanu,

68 yi ba wi: «Nm̄u na yi Krisi w̄om We na t̄nji t̄n, s̄i n lwar̄i n bri dibam w̄ulu na magu-m t̄n.»

Piyeeeri na suni o vin Zezi te tin

(*Mariki 14:66-72, Luki 22:56-62, Zan 18:15-18,25-27*)

69 Kantu manja kam ni Piyeeeri maa je kunkkolo kum w̄unu. Kaanum yuutu w̄um s̄eŋjə t̄ntv̄j-kana ma vu o te, yi o ta d̄id-o o wi: «Nm̄u d̄i t̄ogi d̄i Zezi, Galile tu w̄um mu.»

70 Piyeeeri ma fo ba maama yiḡe ni o wi: «A ȳeri wojo kulu nm̄u na te tun.»

71 O ma zaŋj̄i o nunji mancojo ni. T̄ntv̄j-kana kadoj̄ d̄i daa ma na-o, yi o ta d̄i n̄ccona balu na w̄ura tun o wi: «N̄cconu w̄untu t̄ogi d̄i Nazareti tu Zezi mu.»

72 Piyeeeri ma du dur̄e, yi o ta fo o wi: «A bri a ȳeri n̄cconu w̄um kuntu.»

73 Ku na ki f̄in tun, n̄ccona badonna ma vu ba ta d̄i Piyeeeri ba wi: «Nm̄u suni n yi ba k̄ḡo kum w̄u n̄cconu d̄idua mu. Nm̄u ḥwaŋa kam mu bri ni n suni n nunji d̄aanı mu.»

74 O laan ma s̄eŋj̄i o pa o titi, s̄i ku bri ni o taani dim yi ciga, yi o wi: «A bri a ȳeri n̄cconu w̄um kuntu.»

O na tagi kuntu tun, cibw̄iu laan ma da ku keeri.

75 Piyeeeri laan ma guli Zezi ya na tagi kulu d̄id-o o wi: «Ku na w̄u loori si cibw̄iu keeri tun, nm̄u w̄u fo kuni bit̄o ni n ȳeri amu.» O na guli kuntu tun, o laan ma nunji, yi o tiini o keeri zanzan.

27

Ba na jaani Zezi ba vu Pilati te te tin

(*Mariki 15:1, Luki 23:1-2, Zan 18:28-32*)

1 T̄iga na tu ka puvu titutu tun, Zwifə kaanum yiḡe tiinə bam d̄i ba t̄u kum nakwa bam maama ma ki ni daani, s̄i ba pa' ba gv̄ Zezi.

2 Ba ma ja-o ba v̄o, yi ba ja-o ba vu ba ki ḡuv̄irma tu Pilati juja ni.

Zudasi na gv̄ o titi te tin

(*T̄itv̄ja T̄c̄n̄ 1:18-19*)

3 Zudasi w̄ulu na ȳegi Zezi o pa n̄ccona bam tun na lwar̄i ni ba di o sariya yi ba laḡi ba gv̄-o tun, o w̄u laan ma coḡ d̄i o na ki kulu tun, yi o joori o kwe s̄ebu-dala fiinto kum, s̄i o pa kaanum yiḡe tiinə bam d̄i nakwa bam.

4 O ma ta d̄i ba o wi: «Amu ki wo-balɔr̄o, d̄i a na ȳegi n̄cconu w̄ulu na w̄u ki kulu kulu tun a pa abam yi ba laḡi ba gv̄-o tun.»

Ba ma l̄er-o ba wi: «D̄ibam yiḡa tar̄a, ku tagi d̄i n titi.»

5 O laan ma kwe s̄ebu kum o vu o d̄i o yaḡi We-di-kamunu kum w̄unu, yi o daari o vu o kuuri ḥv̄una o ti.

6 Kaanum yiḡe tiinə bam deen ma kwe s̄ebu kum yi ba wi: «S̄ebu kuntu yi jana nyum mu, ku culə si d̄i ḡwaanı-ku We-d̄iḡa s̄ebia bam w̄unu.»

7 Ba ma bwe daani, yi ba ma-ku ba ȳegi t̄iga kadoj̄, ka ȳiri mu Kamom̄oru t̄iga, yi ba ma ki v̄erə yibbelə j̄eḡe.

8 Kuntu ḥwaanı mu n̄ccona j̄iḡi j̄eḡe kam kuntu ba ma b̄e ni Jana t̄iga, s̄i ku ba ku yi z̄im.

9-10 Kuntu ma pa We nijoŋnu Zeremi deen na tagi kulu fanja fanja tun ba suni ku ki. O deen tagi o wi: «Ba kwe s̄ebu-dala fiinto mu, ba ma ȳegi kamom̄oru t̄iga kam, ni Baŋa-We deen na pe-ni ni, s̄i a ta te tun. Ku maa yi s̄ebu kulu Ȳisrayel d̄wi t̄ina bam na se si ba ma ȳegi n̄cconu w̄um tun mu.»

*Pilati na bwe Zezi taani te tin**(Mariki 15:2-15, Luki 23:3-5,13-25, Zan 18:33—19:16)*

11 Zezi ma zaŋi o zigi gøvirma tu Pilati yigø ni. Gøvirma tu wøm ma bwe-o o wi: «Nmø mu yø Zwifø bam pe wøm na?»

Zezi ma lør-o o wi: «Mu ka da n taga.»

12 Ku daari Zwifø kaanum yigø tiinø bam dø ba nakwa bam na nɔɔni taanø dülü maama ba pa-o tin, o wø leri kvlukulu.

13 Pilati ma ta død-o o wi: «Nmø wø ni ba na nɔɔni kvl maama ba pa nmø tin na?»

14 Zezi ma wø se sø o leri ba taanø døm dülüdül. Ku ma pa gøvirma tu wøm tiini o yi yøøø død-o.

15 Birø maama Paki candø kam manø na yøni ka yi, gøvirma tu wøm yøni o hø piunø dødø mø o pa nɔn-køgø kum, nñneenø bantu na lagø wøløtin.

16 Kantu manø kam ni piunø wødonø maa wøra, o yøri mu Barabasi. Nɔɔna maama deen ye o køm-balwaaru tin ni nt.

17 Nɔɔna bam na tu ba la daanø tin, Pilati ma bwe-ba o wi: «Abam lagø sø a yagø bantu wøø mø a pa abam? Ku yi Barabasi mø naa Zezi wølø ba na bø-o ni Krisi tin mø?»

18 O deen bwe-ba kuntu, beŋwaani o ye ni, ku yi wø-guru n̄waani mø ba jaani Zezi ba kí o jøja ni.

19 Pilati na je sariya dim jøgø kam ni tin, o kaani ma tuŋi ni o pa-o o wi: «Yø zaŋi n ki nɔɔnu wøm kuntu kvlukulu, o na jøgi ciga tin n̄waani. Beŋwaani titu døntu ni amø tiini a na yaara zanzan dø nɔɔnu wøm kuntu dindwia wønu.»

20 Zwifø kaanum yigø tiinø bam dø ba nakwa bam ma sugu nɔn-køgø kum, sø ba ta dø Pilati ni, o yagø Barabasi o pa-ba, sø o daari o pa ba gu Zezi.

21 Pilati daa ma joori o bwe-ba o wi: «Nɔɔna bantu bale wøni, abam lagø sø a yagø wøø mø a pa abam?»

Ba ma lør-o ba wi: «Barabasi.»

22 Pilati laan ma bwe-ba o wi: «Sø ku na yi Zezi wølø ba na bø-o ni Krisi tin, abam wi a kí-o ta mø?»

Ba maama ma ta død-o ba wi: «Pa-o tuvn-dagara baŋa ni n gu.»

23 O ma joori o bwe-ba o wi: «Wøntu kí bøe mø o cøgø?»

Ba laan ma tiini ba kaasi baŋa ba wi: «Pa-o tuvn-dagara baŋa ni n gu.»

24 Pilati ma lwarø ni ku ba jøgi kuri sø o taa nɔɔni taan taan, ku na lagø ku ja bubwaka ku ba tin n̄waani. O ma jøji na o ma san o jøa nɔn-køgø kum maama yigø ni, yi o wi: «A yigø tøgi ka tøri nɔɔnu wøntu tuvnø døm wøntu. Ku yi abam yigø mø.»

25 Nɔn-køgø kum maama ma lør-o ba wi: «Yagø sø o tuvnø døm caa taa tøgi døbam dø døbiø.»

26 O laan ma yagø Barabasi o pa-ba. O ma daari o pa ba magi Zezi, yi o pa-ba cwøjø sø ba ja-o ba vu ba pa tuvn-dagara baŋa ni ba gu.

*Ba na jaani Zezi ba vu ba pa tuvn-dagara baŋa ni te tin**(Mariki 15:16-41, Luki 23:26-49, Zan 19:2-3,17-30)*

27 Gøvirma tu wøm pamajna bam laan ma ja Zezi ba vu ba zu o sɔŋø kum konkølo. Pamajna køgø kum maama ma gilim-o da.

28 Ba ma hø o gwaaru tin, yi ba daari ba zu-o gwar-suŋø.

29 Ba ma sø sabari yipugø ba pu o yuu ni. Ba ma kwe miu ba ma ji nacøgø ba kí o jazum ni. Ba laan ma yáal-o ba mwana, yi ba ve ba kuni doonø o yigø ni, yi ba te ba wi: «Zwifø bam pe, dñule.»

30 Ba ma daari ba twi lileeru ba yagi o yira ni, yi ba jigi miu kum ba loe o yuu ni.

31 Ba na mwan-o ba ti tin, ba laan ma li gwar-suju kum, yi ba daari ba joori ba zu-o o titi gwaaru tim. Ba laan ma ja-o ba nunji ba vu si ba pa-o tuun-dagara banja ni.

32 Ba na jig-o ba maa ke tin, ba ma jeeri nocoju wudonj, o yiri mu Simon o nunji Sireneni mu. Pamañna bam ma fi-o ba pa o joŋi tuun-dagara kam o zuŋi si ba vu.

33 Ba maama ma vu ba yi jøgø kadoŋ ba na bø si Goligota tin. Yiri dim kuntu kuri mu Yukol-pua piu.

34 Ba na yi da tin, ba ma ki sana ba gwaani di liri silo ni na cana tin ba pa Zezi si o nyø. O ma lanjø o nii, yi o wu se si o nyø.

35 Ba laan ma ja-o ba pa tuun-dagara kam banja ni. Ba na pag-o kuntu tin, ba ma kwe o gwaaru tim si ba manjø-ti ba pa daani. Ba ma ta jørø si ba nii, woɔ mu wó twæri kulu o na lagø tin.

36 Ba laan ma je da ba yir-o.

37 Ba deen ma tanj tønø dagara kam yira ni Zezi yuu banja ni, si ku bri kulu o na ki o cogi yi ba gu-o tin. Ba deen pupunu ba wi:

«Wuntu yi Zezi wulu na yi Zwifø bam pe tin mu.»

38 Ba ma daari ba ja ñwina bale ba pa dagari sidonnæ banja ni. Ba ma cwi dñdua Zezi jazim ni. Wuwum maa wu o jagwiø ni.

39 Nocoña balu na togø da ba ke tin maa niø, yi ba gogisi ba yuni yi ba twi-o. Ba maa yáal-o,

40 yi ba wi: «Nmø ya na buŋi si n cogi We-di-kamunu kum n di tiga ni si n daari n ma da yato n joori n fogø n lo-ka tin, nmø na suni n yi Banja-We Bu, si n laan vri n titi, n tu dagara kam yuu ni si dí nii.»

41 Zwifø nakwa bam di ba kaanum yigø tiinø di ba cullu karanyina tiinø bam di maa twi-o ba mwana, yi ba te daani ba wi:

42 «O yøni o vri nocoña badonnæ ñwia, yi o laan warø o titi ñwia o vri. O maa bri ni o yi Yisirayeli dwi tiinø pe mu. O laan nan tu dagara kam yuu ni lele si dí nii, si dí wú ba dí suni dí se-o.

43 O ta bri ni o tigø We, yi o te si o yi We Bu mu. Kuntu, We na suni Di lag-o, si Di laan joŋ-o Di yagi.»

44 Ñwina balu ba na pagø dagari sim banja ni ba weli da tin di maa jig-o ba twi kuntu doŋ.

45 Ku ma vu ku yi manja kam we na tu di yi yupari banja ni tin. Lugu kum maama ma ba ku ji lim ku vu ku yi we-gunim manja ni,

46 ku ki nñneeni luu batø mu te. Manja kam kuntu ni Zezi laan ma kaasi banja banja di kwær-dia o wi: «Eli, Eli, lema sabakitan?» Taani dñtu kuri mu: «Amu We, amu We, hee mu ki yi n yagi amu?»

47 Nocoña balu na zigi da yi ba ni taani dim tin ma buŋi ni, o bø Eli mu si o ba.

48 Ba dñdua ma ki lula o duri o vu o kwe sipoɔ. O ma di-ku sa-nywana wuni, yi o daari o ki-ku miu ni ni, o vu o te o pa Zezi si o nyø.

49 Nocoña badaara bam na ne kuntu tin, ba maa wi: «Yagi si dí cægi dí nii, Eli wó ba o joŋ-o o yagi na?»

50 Zezi daa ma joori o kaasi di kwær-dia banja banja. O laan ma pa o siun ti.

51 Zezi na tigø kuntu tin, goro kulu ba na lègi ba ma ci We-di-laa kum tun ma kaari bile, ku zigi banja ni ku tu ku kwaari ku kuri. Tiga kam maa sisinjø, yi pulwaaru bagø ti yari.

52 Yibeele yam ma puri. Ku daari We nɔɔn-ŋuna balu ya na tig̊i tun zanzan ma joori ba bi ba yagi tuvnu,

53 yi ba nunji ba yibeele wunu, manja kalu Zezi titi na tu o bi o yagi tuvnu tun kwaga ni. Bantu laan ma vu ba zu We titi tu Zeruzalem wu ba pa nɔɔna zanzan na-ba.

54 Pamanja bam yig̊e tu wum di o nɔɔna balu na wura ba yiri Zezi tun ma na tiga kam sisinjim dum, di kulu maama na ki tun. Fvunu ma tiini di zu-ba, yi ba te ba wi: «Nɔɔnu wuntu ya sıını o yi Banja-We Bu mu.»

55 Kaana zanzan di tɔgi ba wura, ba ma zig̊i yig̊e yig̊e yi ba niə. Bantu deen ya tɔgi di Zezi mu ba nunji Galile ba ba, yi ba yəni ba tɔgi ba zən-o.

56 Mari wulu na nunji Magidala tun deen tɔgi o wu kaana bam kuntu wunu, didaani Mari wulu na yi Zakü di Zuzefu nu tun, ku wəli di Zebede biābam nu.

Ba na ki Zezi bɔɔni wunu te tun

(Mariki 15:42-47, Luki 23:50-56, Zan 19:38-42)

57 Nɔɔnu wudon deen mu wura, o yiri mu Zuzefu, o na nunji Arimatı, yi o kwəri o yi nadum. Wuntu di deen yi Zezi karabu mu. Tiga deen na lag̊i ka yi tun,

58 o ma zaŋ̊i o vu Pilatı te, si o loor-o cwəŋ̊e sı o vu o kwe Zezi yira yam o ki. Pilatı ma se, yi o pa ni sı ba kwe Zezi yira yam ba pa-o.

59 Zuzefu laan ma vu o kwe Zezi yira yam o pipiri-ya di gar-jalı dılıb na lana tun.

60 Ba ma daari ba kwe-ya ba ja vu ba tini piu bɔɔni wunu. Dintu manj̊i di yi o titi nyum mu, ba deen lug̊i-di piu yura ni mu. Di yi bon-dvurı mu. Ba na tini Zezi yura yam da tun, ba laan ma bibili kandwə-puləg̊o kamunu ba ma pi bɔɔni dum ni, yi ba daari ba viri.

61 Ba na wura ba ki-o kuntu tun, Mari wulu na nunji Magidala tun di Mari wudon wum maa je yibeeli dum yig̊e ni ba niə.

Ba na pe pamajna yiri yibeeli dim te tun

62 De dum Zwifə bam na yəni ba ti ba yig̊e sı ba siun de dum laan yi tun ma ke. Tiga na pvvri yi ku yi ba siun de dum tun, Zwifə kaanım yig̊e tiinə bam di Farizian tiinə bam laan ma zaŋ̊i ba vu Pilatı te.

63 Ba ma ta did-o ba wi: «Dibam tu, di guli ni, vwan nyum wum ya na wura manja kalu tun, o deen tag̊i o wi, wum wu joori o bi da yato de ni.

64 Kuntu n̊waanı, nan pa ni sı nɔɔna wuuri ba vu ba fəri yibeeli dum ni, sı ba fog̊i ba taa yiri-di sı ku vu ku yi da yato yam. Ku na dai kuntu, o karabiə bam wu wani ba vu ba kwe-o ba ja viiri, yi ba daari ba ta di nɔɔna ba wi, o bi o yagi tuvnu mu. Kuntu ma wu pa ba vwan yam laan tiini ya ji ciga ku dwəni pulim dum ni.»

65 Pilatı ma se yi o wi: «Abam jigu nɔɔna. Nan pa-na ba vu sı ba kwaani ba taa yiri-di, sı ku manj̊i di abam na lag̊i te tun.»

66 Ba ma zaŋ̊i ba vu yibeeli dum jəg̊e kam, ba fəri di ni kandwə kamunu kum na pi tun. Ba ma daari ba yagi nɔɔna da sı ba taa yiri-di.

28

Zezi na bi o yagi tuvnu te tun

(Mariki 16:1-8, Luki 24:1-12, Zan 20:1-10)

1 Ba siun de dum na ke tun, ti-bra-pvra ni Mari wulu na nunji Magidala tun di Mari wudon wum ma zaŋ̊i ba vu yibeeli dum jəg̊e kam sı ba nii.

2 Tiga ma da ka sisiji zanzan. Baña-Wé maleka ma nují wéyuu ni, ka tu ka ba ka bibili kandwé kamunu kum ka yagí daa ni, yi ka daari ka jení du baña ni.

3 Ka yibiyé maa tiini ka nyúna ni dua na pipili te tin, yi ka gwaaró tum di tiini ti piiri pari pari.

4 Noona balú na wúra ba yirí yibeeli dím tin ma béri di fúuní nüneeni ba tigu mu te.

5 Maleka kam laan ma ta di kaana bam ka wi: «Á yi taá kwari fúuní. Amu ye ni abam lagí si á na Zezi wúlu ba na jaaní ba pa tuvñ-dagara kam baña ni ba gu tun mu.

6 O nan tarí yo. O joori o bi o yagí tuvñí, nüneeni o ya na manjí o ta kulu di abam tin. Nan ba-na á nii o yira yam ya na tigi me tin.

7 Abam nan ki lla á vu á ta di o karabié bam ni, Wé pe o joori o bi o yagí tuvñí, yi o laan wú da yigé o vu o taa cègi abam Galile ni. Dáani mu á wú vu á na-o. Mu kulu a na lagí a ta a bri abam tin.»

8 Maleka kam na tagí kontu tin, kaana bam ma ki lla ba nují yibeeli dím jégé kam ni ba maa kea, yi fúuní di wópolo kamunu jígi-ba. Ba ma duri ba vu si ba ta di Zezi karabié bam kulu na ki tin.

9 Ba na maa kee tin, Zezi ma da o jeeri-ba, yi o ki-ba le. Ba ma vu ba yi o te, ba kuni dooné ba ja o ne yi ba zul-o.

10 Zezi ma ta di ba o wi: «Á yi taá kwari fúuní. Ve-na a ko-bié bam te, si á ta di ba si ba vu Galile, si dáani mu baá na amu.»

11 Kaana bam na nují yibeeli dím jégé kam ni kontu tin, noona balú na wúra ba yirí-di tin badaara ma zañí ba joori ba vu tui kum wú, yi ba ta kulu maama na ki tin ba bri Zwifé kaanum yigé tiiné bam.

12 Kaanum yigé tiiné bam laan ma vu ba ñocoñi di tui kum nakwa bam. Ba ma ki ni daani yi ba kwe sèbu-foró ba pa pamajna bam,

13 yi ba wi: «Abam manjí si á ta ni, Zezi karabié bam mu tu titú ni, ba ño o yira yam ba kwe ba ja viiri, yi abam tigi á dœa.

14 Gúvirma tu wóm nan na tu o lwarí ku ni ni, yi ku na jígi taani, dibam wú ñocoñi di joñi abam di yagí, si lié yi taa jígi abam.»

15 Pamajna bam ma joñi sèbu kum, yi ba sùni ba ki kulu ba na tagí-ba si ba ki tun. Mu taani díntu mu Zwifé bam jígi ba tea, ku ba ku yi zim maama.

Zezi na ñocoñi kulu di o karabié bam o kweeli tin

(Mariki 16:14-18, Lukí 24:36-49, Zan 20:19-23, Titvñja Tonó 1:6-8)

16 Zezi karabia fugé-dídúa kam laan ma zañí ba vu Galile, piu kulu yuu ni o na manjí o ta di ba si ba vu tun.

17 Ba ma sùni ba vu ba na-o, yi ba kuni dooné ba zul-o. Badaara maa ta jígi búbwéa díd-o.

18 Zezi laan ma vu o yi ba te, yi o ta di ba o wi: «Wé pe-ní dam si a taa te wéyuu di tiga baña wéenú maama.

19 Kontu ñwaani, nan ve-na lugú baña dwi tiiné maama te, si á pa ba ji amu karabié, si á daari á miisi-ba na wóní di amu Ko Wé yirí, di amu na yi DI Bu tun yirí, di DI Joro kum yirí ñwaani,

20 si á daari á bri-ba si ba se wojo kulu maama amu na pe abam ni si á ki tin. Nan taá ye-na ni, amu wú ta wúra di abam manjí maama, si ku vu ku yi lugú tiim manjá.»

**We taanı dulu
MARIKI
na püpvnı tun**

**We taanı dulu Mariku na püpvnı tun na bri
dubam kulu tun mu tuntu**

Mariku yi wulu deen na togı o tuŋı We titvna o zəni Pooli dı Piyeleri tun mu. (Nii-na Titvna Təno 13:5, Koləsi 4:10, 1 Piyeler 5:13.)

Mariku təno kum bri ni Zezi yi We Bu mu, o jıgı ni wojo maama baňa ni (Mariku 1:1 dı 15:39).

Mariku də yigə o püpvnı Zan wulu na miisi nəcna na wunı tun na tu o kwe cwənjə o pa Zezi te tun. O ta bri Zezi dı deen na pe Zan miis-o na wunı te dı sutaani na manj-o te tun (Mariku 1:1-13).

O bri Zezi na bənji nəcna si ba taa tog-o te, dı o na zaasi nəcna te, dı o na pe yawluna na yazurə yi o zəli ciciri nəcna yira ni, yi o yagi nəcna lwarım o ma cə-ba te tun (Mariku 1:14—10:52).

Zezi wuuri o ta dı o karabiə bam ni, o na ve Zeruzalem, oó na yaara yi o ti, si o laan joori o bi o yagi tuvnı. Ba nan wu ni o taanı dım kuri (Mariku 8:31-32 dı 9:30-32 dı 10:32-34).

Zezi deen na maa zuvri Zeruzalem tun, nən-kəgo zul-o zanzan. Zwifə yigə tiinə bam maa cul-o. O laan ma zaasi nən-kəgo kum dı o karabiə bam dı o duna dı o maa guri (poçrum 11-13).

Təno kum tiim jəgə ni Mariku bri Zezi na tıgı tuvn-dagara baňa ni yi o joori o bi te tun (poçrum 14-16).

*Zan na miisi nəcna na wunı yi o bri-ba te tun
(Matiyu 3:1-12, Luki 3:1-17, Zan 1:19-28)*

¹ Baňa-We Bu Zezi Krisi kwər-ywənjə kam na puli te tun mu tuntu:

² Ku ki ni We nijonju Ezayi na manjı o püpvnı kulu faňa faňa yi o töchı We kwərə o wi:

«Nii, amu We lagı a tuŋı a nəcnu mu,

si o da nmı yigə o vu o kwe cwənjə kalı nmı na wú ba n togı da tun.»

³ «Nəcnu mu wu kagva wunı o töchı kwərə o wi:

«Zanjı-na á fogı á kwe dı Yuutu wum cwənjə kam,
o na lagı o ba o togı da tun.

Pa-na cwe silı o na lagı o ba o togı tun fogı si yooři lanyıranı.»

⁴ Ku deen sıını ku ki kuntu doj mu. Nəcnu wudoj deen mu wura, o yırı mu Zan. O maa wu kagva wunı, yi o miisi nəcna na wunı We njwaani. O maa yəni o töchı We kwərə, o bri nəcna ni ba manjı si ba ləni ba wuru ba yagi kəm-balwaarın, si ba daari ba pa o miisi-ba na wunı, si We laan wú yagi ba lwarım Dı ma cə-ba.

⁵ Nəcna zanzan maa yəni ba nuňi Zude tı-biə bam maama dı Zeruzalem ba ve o te. Ba na ve o te kuntu tun, ba maa te ba bri kulu ba na ki ba cogı tun. O laan maa paı ba tu Zürden bugə kam wunı, yi o miisi-ba na wunı We njwaani.

⁶ Zan deen zuvri gɔrə kulu ba na sɔgı dı yogondı kuru tun mu. O maa mai kılə o ja o tənjə. O wudiu mu yi kayra dı tuvrı.

⁷ O maa töchı We kwərə dı nəcna bam o wi: «Nəcnu wudoj wú saňı amu kwaga o ba, wuntu tiini o dwe amu. A wu manjı si a tiiri a lı o ne natra a pa-o.

8 Amu miisi abam na wənū mu. Wəntu nan na tuə, oó miisi abam We Joro kum wənū.»

*Zan na miisi Zezi Krisi na wənū te tin
(Matiyu 3:13—4:11, Luki 3:21-22, 4:1-13)*

9 Maŋa kam kantu ni, Zezi deen ma nunji Galile tūv kudon, ku yiri mu Nazareti. O ma vu o yi Zan te, yi o tu Zürden bugə kam wu yi Zan miis-o na wənū.

10 Zezi na maa nunji na bam wənū tun, o ma na weyuu na pərī yi We Joro kum təg̊t da ku tu o banja, yi ku nyi d̊i kunkwəŋə te.

11 O ma ni kwərə laan na nəɔnī weyuu ni ka wi:
«Nmū mu yi amu bu-dva a na soe d̊i a wu maama.
A tiini a jigi wəpolo zanzan d̊i nmū.»

12 Ku na-niə da mu We Joro kum de ku pa o vu kagva wu.

13 O maa wu kagva kam wənū taan da fiinna. O na wəra tun, sutaani laan ma tui o te, si d̊i gan-o si o ya kī o cōgi. O maa zəvərī d̊i kagu-vara, yi We malesi d̊i tui o te si zən-o.

*Zezi na bəŋi nəɔnā bana si ba taa təg-o te tin
(Matiyu 4:12-22, Luki 4:14-15, 5:1-11)*

14 Ba deen ma ja Zan ba kī p̊iuna digə ni. Kantu kwaga ni Zezi ma joori o vu Galile. O maa wəra o təd̊i We kwər-ywəŋə kam o bri nəɔnā,

15 yi o wi: «Maŋa kam laan yiə, We paari d̊im na lag̊i d̊i ba nəɔnā titarī ni tun. Kantu n̊waani, ləni-na á wərū á yagi kəm-balwaaru t̊im, si á daari á se We kwər-ywəŋə kam.»

16 Zezi deen maa wu Galile n̊iniu kum ni ni o vea. O ma na nəɔnā bale, ba na yi curu. Ba d̊id̊ua yiri mu Simōn. O nyaani yiri mu Andre. Ba yi kaləŋ-jara mu. Ba maa wu na bam wənū ba d̊ubl̊i bərī si ba ma ja kale.

17 Zezi ma ta d̊i ba o wi: «Zanjı-na á ba á taá təg̊i amu. Aá pa á taá beeri nəɔnā mu á pa-ni, si ba taa təg̊i-ni, ni á na yəni á jaani kale te tin.»

18 O na tag̊i kantu tun, ba ma zanjı l̊ila ba yagi ba bərī s̊im, yi ba vu ba təg̊i o kwaga.

19 Zezi na ve yig̊e finfin tun, o daa ma na nəɔnā bale. Ba d̊id̊ua yiri mu Zaki. O nyaani d̊i maa wəra, o yiri mu Zan. Ba ko yiri mu Zebede. Ba maa wu naboro wənū ba kwe ba bərī.

20 O laan ma bəŋi-ba. O na bəŋi-ba kantu tun, ba ma zanjı l̊ila ba yagi ba ko wəm d̊i o tintvənja bam naboro kum wənū, yi ba vu ba təg̊o.

*Zezi na zəlī cicirə nəɔnū yira ni te tin
(Luki 4:31-37)*

21 Zezi d̊i o karabiə ma təg̊i daanī ba vu ba zu tūv kudon wu, ku yiri mu Kapernawum. Zwifə bam siun de na yi tun, Zezi ma vu o zu ba We-digə kam si o bri-ba.

22 O na bri-ba tun, nəɔnā balu na wəra tun maa tiini ba yi yəəu d̊i o zaasim d̊im, bəŋwaani o ni-taani d̊im jigi dam d̊i dwe ba t̊it̊i cullu karanyuna tiina bam taani d̊im.

23 Nəɔnū wədən̊ deen maa wu ba We-digə kam wənū, yi cicirə jig-o. O ma kaasi d̊i kwər-dia o wi:

24 «Zezi, Nazareti tu, bēe mu n̊ lag̊i d̊ibam tee ni? Nmū tu si n̊ cōgi d̊ibam dwi mu na? A ye nmū na yi wəl̊u. Nmū yi Wu-pojo Tu wəl̊u We na tuŋi tun mu.»

25 Zezi ma kaani cicirə kam o wi: «Cəgi s̊oo, si n̊ nunji n̊ daari baaru wəm.»

26 O na tagi kūntu tūn, cicirə kam ma tiini ka ja nōčonu wōm ka su. Ka ma kaasi dī kwər-dıa yi ka nunji ka daari nōčonu wōm.

27 Nōčona bam na ne kūntu tūn, ku ma su ba maama lanyıranı, yi ba bwe daanı ba wi: «Beez mu kūntu? O bri cwa-đvıja mu yi o zaasım dim jıgı dam. Nii, o na te ciciri ni si viiri, yi si se o ni.»

28 Nōčona balu maama na zuvırı Galile je süm ni tūn deen ma ni Zezi ḥwa lula.

Zezi na pe yawıına zanzan na yazurə te tūn

(*Matiyu 8:14-17, Luki 4:38-44*)

29 Zezi dī o nōčona bam ma nunji We-digə kam ni, ba tōgi dī Zaki dī Zan ba vu ba yi Simōn dī Andre-ba sōčo.

30 Paa maa jıgı Simōn tinkaamı yi o tıgə. Ba ma ta dī Zezi ku na kū-o te tun.

31 O ma vu kaanı wōm te, o ja o juja o pa o zaŋı weesenı. Paa kam ma da ka yag-o. O ma zaŋı o ki wōdui o pa-ba.

32 We na zu yi tıgə wōra ka yi tūn, nōčona maa jaani balu maama na yi yawıına dī ciciri na jıgı balu maama tūn ba tui Zezi te.

33 Tūn kūm nōčona bam maama ma vu ba gilimi Simōn-ba sōčo ni ni.

34 Zezi ma pa nōčona zanzan na yazurə dī ba yawıırı dwi dwi, yi o daari o zěli ciciri zanzan nōčona yura ni. O ma wu se si ciciri süm ḥjōčni kulgukulu, si na manjı si ye o na yi wōlu tūn ḥwaani.

35 Tıgə na zuvırı titüti yi we daa ta wu puli tūn, Zezi ma zaŋı o nunji o vu jęgə kalu nōčon-nōčonu na tərə tūn. O wōra o warı We o yurani.

36 Simōn-ba laan ma zaŋı ba nunji si ba beeri o jęgə.

37 Ba na ne-o tūn, ba ma ta dud-o ba wi: «Nōčona bam maama lagı si ba na nmı.»

38 Zezi ma leri-ba o wi: «Zaŋı-na si dī ke dī vu je sıdonna. A manjı si a vu tı-balwa balu na wu yoba seeni tūn a tōčlı We kwərə kam. Ku yi kūntu ḥwaani mu a nunji We te a ba.»

39 O laan ma beeri o tōgi Galile wu maama. O maa yəni o zuvırı Zwifə bam We-di sum. O maa bri nōčona We ciga kam, yi o zěli ciciri nōčona yura ni.

Zezi na pe nanyočo na yazurə te tūn

(*Matiyu 8:1-4, Luki 5:12-16*)

40 Nōčonu wōdonj deen mu wōra, o na yi nanyočo. O ma zaŋı o vu Zezi te, o kuni doone a yigə ni o loor-o o wi: «Nmı na laga, nı̄ wanı n pa a na yazurə a ji lanyıranı.»

41 O ḥwaani ma zu Zezi. O ma twı o juja o dwe-o, yi o wi: «Esen. A laga. Zaŋı dī yazurə si n ji lanyıranı.»

42 O na tagi kūntu bıdwı baŋa ni tūn, mu yawıırı kūm yagi nōčonu wōm, yi o yura yam ji lanyıranı.

43 Zezi ma daa ta dud-o o wi, o ve, yi o daari o kaan-o o wi:

44 «Yi zaŋı n ta kulu na ki tūn n bri nōčon-nōčonu. Nan yočrı n vu We kaanı tu wōm te, si n pa o nii n yura yam, si n daari n kwe wəənu tılu Moyisi cullu tım na bri ni ti manjı tūn n pa-o, si o ma o kaanı Baŋa-We. Kūntu wó bri nōčona maama ni n yawıırı kūm sıunı ku je.»

45 Zezi na tagi kūntu tūn, nōčonu wōm ma nunji yi o karı o ḥjōčni kulu na ki tūn o pa nōčona maama lwarı ku ni ni. Kūntu ḥwaani Zezi daa warı o zu tıu dī tıu wu yi o wu səgi o tıtı. O ma leeri o manjı gaa wōnu nōčona na tərə me tūn. Nōčona maa yəni ba nunji je maama ba ve o te.

2

*Zezi na bri ni o jigi dam si o yagi noona lwarim o ma ce-ba te tin
(Matiyu 9:1-8, Luki 5:17-26)*

1 Da finfun na ke tin, Zezi ma joori o vu Kapernawum. Tin kum noona bam ma lvari ni o tu o wu sənjo ni.

2 Ba zanzan ma ba ba la daani sənjo kum ni, yi laja daa tərə ku ni ni di funfun di. O maa wura o ɣəcəni We taani o bri-ba.

3 O na wura o bri-ba kuntu tin, noona badonnə ya jigi kərə ba bini o te, yi noona bana zuj-o di gungolo.

4 Ba na yi jəgə kam tin, ba maa warı ba ja-o ba yi Zezi te, kəgə kum na daga tin ɣwaani. Ba ma ja-o ba di digə kalu Zezi na wu ka wənə tin nayuu, ba zagi ba puri bəcəni ba manjı di Zezi na wu me tin. Ba ma daari ba pa gungolo kum kərə kum na tigi ku başa ni tin təgi da ku tu digə kam wu.

5 Zezi ma lvari ni ba ki ba wu-didva did-o. O ma ta di kərə kum o wi: «A bu, nmu lwarim dum ti.»

6 We cullu karanyna tiinə badaara ya təgi ba wura. Ba maa je ba bwe ba wənə ba wi:

7 «Bee mu yi o ɣəcəni kuntu doŋ? O paı o di We yi bıdwı mu. O ɣəcəni o twi We mu. Nəcən-nəcənū bá wanı o yagi noona lwarim o ma ce-o, ku na dai We Dı yurani.»

8 Zezi ma lvari ba na jigi wubunja yalı ba wənə tin. O ma ta di ba o wi: «Bəjwaani mu á bənji kuntu doŋ?»

9 Kəo mu yi mwali ku dwe, a na tagı di kərə kum a wi: «Nmə lwarim dum ti» mu yi mwali, naa a na tagı a wi: «Zanjı weenı n kwe n gungolo kum n ta n veə» mu yi mwali?

10 A nan wı pa abam lvari ni, amu wulu na yi Nabiin-bu wəm tin jigi dam lugı başa ni, si a yagi noona lwarim a ma ce-ba.»

O laan ma ta di kərə kum o wi:

11 «A lagı a ta di nmə, zanjı weenı si n kwe n gungolo kum n ja n vu sənjo.»

12 Zezi na tagı kuntu tin, bıdwı başa ni mu noona wəm zanjı ba maama yiğə ni o kwe o gungolo kum o nuji o viiri. Ba na ne kuntu tin, ku ma ki ba maama yəəu. Ba ma zuli We yi ba wi: «Dı daa ta wu fəgi di na kəm dıntu doŋ.»

Zezi na bənji Leevi si o taa tog-o te tin

(Matiyu 9:9-13, Luki 5:27-32)

13 Zezi daa ma nuji o vu o wu Galile nınu kum ni ni. Kəgə zanzan ma ba o te ku gilim-o. O maa wura o bri-ba We ciga kam.

14 O daa ma zanjı o maa kea. O na maa ke tin, o ma na noona wədəŋ, o yuri mu Leevi. O ko yuri mu Alifi. O deen je me seeni o na yəni o je o joŋi lampoo tin mu. Zezi ma ta di-d-o o wi: «Zanjı n ta n təgi-ni.» O ma sıni o zanjı o təgi o kwaga.

15 Zezi deen ma vu Leevi sənjo si o di wədiu di o karabiə bam. Lampo-jonjə di nən-cicəgiru zanzan di maa təgi ba wura ba di wədiu kum di ba, bəjwaani balı deen na tog-o tin daga.

16 We cullu karanyna tiinə badaara na nuji Farizian tiinə kəgə kum wu tin maa təgi ba wura. Ba na ne Zezi na je o di wədiu di nən-cicəgiru di lampo-jonjə kuntu tin, ba ma bwe o karabiə bam ba wi: «Bee mu ku yi o di wədiu di daami lampo-jonjə di nən-cicəgiru tum kuntu?»

17 Zezi ma ni ba na tagı kulu tin. O laan ma ta di ba o wi: «Ku na yi balı na jigi yazurə tin, bantu wu manjı si ba vu dəgita tu te si o sooni-ba. Ku

daari balu na ba jigi yazurə tun mu manjı si ba vu si ba na soonim. A na tu lugv başa tun, ku dai si a bəŋi balu na manjı ba yi nɔn-ŋvna tun, amu nan tuə, si a bəŋi nɔn-balwaaru mu si ba ba amu te.»

Zezi zaasim dım na yi zaasim-dvərte tin

(Matiyu 9:14-17, Luki 5:33-39)

¹⁸ Zan karabiə bam dı Farizian tiinə bam deen yəni ba və ni. Nɔona badonnə ma vu Zezi te ba bwe-o ba wı: «Bəŋwaani mu Zan karabiə bam dı Farizian tiinə bam yəni ba və ni, yi nmu karabiə bam ba vəa?»

¹⁹ Zezi ma ləri-ba o wı: «Nɔonu na di kaanı yi o kı candıə, yi o cilonnə na wura si ba təgi ba di, bantu wó wanı ba və ni yi kan-baru wum ta wu ba tee ni na? Ba bá se ba və ni manja kalu kan-baru wum ta na wu ba tee ni tun.»

²⁰ Ku nan wú ba ku yi manja kam ba na wú ja kan-baru wum ba viiri tun. Manja kam kuntu ni o daa na təri ba tee ni tun, mu ba laan wú və ni.

²¹ Nɔon-nɔonu bá se o kwe garyi-dvərte o ma fəri gwar-dojo kulu na kaari tun. O nan na kı kuntu, garyi-dvərte dım laan wú vuuri gwar-dojo kum dı pa kı tiini ku cəgəi zanzan.

²² Nɔon-nɔonu dı nan bá se o kwe sa-dvəja o lo o kı lo-dojo wum. O na kı kuntu, yi sana kam na keeri, kaá pa ləc kum bagi mu. Ləc kum wú cəgəyi sana kam dı lo. Kuntu ŋwaani nɔonu manjı si o kwe sa-dvəja o kı lo-dvəju wum mu.»

Zezi Krisi na dwe siun de cullu tı̄m te tin

(Matiyu 12:1-8, Luki 6:1-5)

²³ Zwifə bam siun de dıdoj na yi tun, Zezi deen ma təgi kari wu o maa kea. O karabiə bam dı maa təgi ba veə, yi ba bwəri mına ba yu ba dvəna.

²⁴ Farizian tiinə bam na ne ba na kı te tun, ba ma ta dı Zezi ba wı: «Nii ba na kı te tun. Bee mu yi ba təvəti titvəti dılı na cəgəi siun de cullu tı̄m tun?»

²⁵ Zezi ma ləri-ba o wı: «Abam ta wu fəgi á karumi We tənə kum na bri Pe Davidi taanı te tun na? Ku bri ni manja kalu Abiata deen na yi We kaanı yuutu tun, kana deen jigi Davidi dı o nɔona bam, yi ba ba jigi wudiu si ba di.

²⁶ O ma vu o zu We digə, yi o kwe dupwa yalu na tigi da We ŋwaani tun o di. Dipe dım kuntu culə si nɔn-gaa di-di, ku na dai We kaanı tiinə yuranı. Davidi deen di dipə dım, yi o daarı o pa o nɔona bam dı təgi ba di.»

²⁷ O daa ma ta dı ba o wı: «We na kı nabiinə Dı yagi lugv başa ni tun, Dı tı̄ni siun de da yarpe maama wum, si ku taa jigi zənə mu ku pa-ba, si ku dai ni We kı nabiinə siun de cullu tı̄m təgim ŋwaani mu.»

²⁸ Kuntu ŋwaani amu Nabiin-bu wum jigi ni siun de cullu tı̄m başa ni.»

3

Zezi na pe nɔonu na yazurə siun de ni te tin

(Matiyu 12:9-14, Luki 6:6-11)

¹ Zezi daa ma joori o vu o zu ba We-digə kam. Nɔonu maa wura o jıja dıdua na tiga.

² Farizian tiinə badonnə maa lagı cwəŋə si ba bri ni Zezi kı o cəgəi. Kuntu ŋwaani ba ma je ba yırı Zezi si ba nii, oó se o pa nɔonu wum na yazurə siun de dım ni naa o bá se.

3 Zezi ma ta dı nəçonu wum o wi: «Zanjı n zıgi nəçona bam maama titarı ni.»

4 O laan ma bwe ba maama o wi: «Culu bri bee mu? Koo mu manjı dı culu kum, nəçonu na ki o doŋ lanyırani siun de ni mu manjı naa o na ki-o lwarım mu gara? Nəçonu na vri o doŋ ıywıa siun de ni mu manjı naa o na gvo mu gara?»

O na bwe-ba kuntu tun, ba maa cim.

5 O ma nii ba maama yi o bani zanjı. O wu ma cogı zanzan ba wubuŋa na tıgı tun ıwaaŋı. O laan ma ta dı nəçonu wum o wi: «Twı n jiŋa kam.» O ma twı-ka, yi ka joori ka ji lanyırani.

6 Farizian tiinə bam na ne o na ki te tun, ba ma nunji ba vu ba bani dı Pe Erədi kwaga nəçona bam, sı ba lagı cwəŋə ba gvo Zezi.

Nən-kəŋcə na tu Zezi te te tun

7 Zezi dı o karabiə bam ma zanjı ba ke. Ba ma vu ba yi niniŋ kum ni. Kəŋcə zanzan ma nunji Galile je sım ni ba toŋi o kwaga.

8 Nəçona badonnə dı ma nunji Zeruzalem dı Zude maama, dı Yidume je sım ni. Badaara dı ma nunji je sılvı na wu Zürden bugə kam bube dıdon dım ni tun, dı Tiiri dı Sidon ti-niə yam maama wıni. Ko-fərə zanzan ma vu Zezi te, ba na lvari o na ki kulu maama tun ıwaaŋı.

9 Ba kəŋcə kum na daga yi ba tiini ba piŋ-o zanzan tun, o ma ta dı o karabiə bam sı ba ja naboro ba ba ba zıgi da, sı o wanı o zu ku wu.

10 O na manjı o pa nəçona zanzan na yazurə tun, ku ma pa yawlına bam maama yigi ba piŋ-o, yi ba kwaanı sı ba dwe o yıra.

11 Manja kalu maama ciciri sım na yəni sı na-o, sı wu tu o yigə ni mu, yi sı kaası sı wi: «Nmı mu yi We Bu wum.»

12 Ciciri sım na yəni sı te kuntu doŋ, o yəni o kaanı-sı mu, sı sı yi pa nəçonu nəçonu lvari o na yi wulv tun.

Zezi na kuri o tintvıŋna fugə-bale bam te tun

(*Matiyu 10:1-4, Luki 6:12-16*)

13 Zezi laan ma zanjı o vu o di piu kudoŋ yuu. O ma bəŋi balı o na lagı tun sı ba ba o te.

14 Ba na tu tun, o ma kuri nəçona fugə-bale sı ba taa wu o tee ni, sı o taa tıŋi-ba sı ba taa ve ba tısla We kwərə kam dı nəçona.

15 O ma daarı o pa-ba dam sı ba wanı ciciri ba zəli nəçona yıra ni.

16 Nəçona fugə-bale bam o na kuri tun yıra mu tıntı: Simón wulv Zezi na pe o yıri ni Pıyeerı tun,

17 dı Zaki wulv na yi Zebede bu tun, dı o nyaanı Zan.

Zezi ma pa bantu yıri ni Bıanergesi, ku kuri mu Du-baka biə.

18 Dı Andre, dı Filipi, dı Batelemi, dı Matiyu, dı Toma,

dı Zaki wulv na yi Alıfı bu tun, dı Tadi,

dı Simón wulv na yi Zelotı nəçona bam wu nəçonu tun,

19 dıdaamı Zudası Yiskarıyo wulv na wu ba o yəgi Zezi o pa nəçona tun.

Woo dam mu Zezi mai o zəli ciciri sım?

(*Matiyu 12:22-32, Luki 11:14-23, 12:10*)

20 Zezi ma joori o vu soŋo. Kəŋcə zanzan daa ta ma ba ku gilimi soŋo kum. Ku ma pa Zezi dı o karabiə bam daa warı ba na laŋa sı ba di wıduń dı.

21 O soŋo tiinə na ni kuntu tun, ba ma zanjı ba nunji sı ba vu ba ja-o ba viiri, beŋwaanı nəçona te ba wi, o co mu.

22 We cullu karanyina tiinə ya nuŋi Zeruzalem ba ba sı ba nii-o. Ba maa te ba wı: «Sutaana-pe Belizebuli mu jıg-o. Ku yi wuntu dam mu o ma o zəli sutaana.»

23 Zezi laan ma bəŋi-ba sı ba ba o te, yi o daari o manjı mimajja o bri-ba o wı: «Nəcənə wú wanı o ma sutaana-pe dam o ma zəli sutaana na?»

24 Tıu kulu paari na poɔri kuni bile yi ba jıgi daani tın, kuó tu mu.

25 Sənəjə kulu maama na poɔri ku titı wənı tın, ku du wó tu mu.

26 Sutaana-pe na joori o jıgi dı o titı, ku bri ni o paari dım poɔri bile mu yi o dam ti. Oó tu mu.

27 Ku nan na yi te tın, sutaana-pe nyı dı nən-dideerə na yırı o sənəjə te tın mu. Nəcənə na lagı sı o zu dideerə wəm sənəjə o ıı, o manjı sı o da yigə o ja dideerə wəm o və mu. O na de yigə o və-o, o laan wú wanı o zu o kwalımı o jjigirə tım maama o ja viiri.

28 A lagı a ta cıga mu dı abam sı, kəm-balwaarə tılu maama nəcəna na ki tın, naa ta-balwaarə tılu ba na ııcəni tın, We wai Dı yagı-tı Dı ma ce-ba.

29 Ku daari, wəlu maama na ııcəni o twı We Joro kum tın, We bá se sı Dı ma ce kuntu tu manja dı manja. Lwarım dım kuntu wó ta təgə kuntu tu sı ku taa ve manja kalı na ba ti tın.»

30 Ba na tagı ba wı, cicirə mu jıg-o tın, mu o tagı kuntu dı ba.

Zezi nu di Zezi nyaana na yi balı tın

(*Matiyu 12:46-50, Luki 8:19-21*)

31 Zezi nu dı o nyaana ma ba o na wu me tın, ba zıgı sənəjə kum mancojo ni, yi ba pa ni sı ba bəŋ-o.

32 Kəgo zanzan maa je ba gilim-o. Ba ma ta did-o ba wı: «N nu dı nyaana tu ba wu mancojo ni, yi ba lagı-m.»

33 O ma ləri-ba o wı: «Wəcə mu yi a nu, bran yi a nyaana?»

34 O laan ma nii balı na je ba gilim-o tın seeni yi o wı: «Amu nu dı a nyaana mu tuntu.»

35 Beñjwaanı wəlu maama na ki We wəbənja na lagı te tın mu yi a nyaani dı a nakə dı a nu.»

4

Zezi na manjı mimajja o bri nəcəna te tın

(*Matiyu 13:1-23, Luki 8:4-15*)

1 Zezi deen maa wu nıni kum ni ni o bri nəcəna bam. Nəcəna zanzan ma ba ba gilim-o. Ba kəgo kum na daga tın, o ma zaŋı o di naboro ku na wu na bam wənı tın, yi o jəni sı o bri-ba. Nəcəna bam maama ma manjı na bam ni ni, sı ba taa cəgi o taani dım.

2 O maa mai mimajja o bri-ba wəənu zanzan, yi o zaası-ba o wı:

3 «Cəgi-na. Valı deen mu wura. O ma zaŋı o vu o kara sı o du.

4 O ma kari o dulı o wo-duuru tım. Tıdonnə ma tu cwestə ni ni. Zunə ma ba ba twe-tı ba di.

5 Tıdonnə ma tu kandwa jəgə ni valım na ba daga me tın. Tı ma wu daani ti pulı, valım dım na ba lırə tın ııwaanı.

6 Wıa ma ba ka baanı ti maama. Tı bunnu na wu zu tıga tın, ti ma ti.

7 Ku daari wo-duuru tıdonnə ma tu sabarı wənı. Tı na pulı tın, sabarı sım laan ma zaŋı sı li-tı sı gv, yi ti daa wu ki biə.

8 Ku daari tıdonnə ma tu ti-ywəŋə jəgə ni, ti ma pulı ti nuŋi ti ki biə lanyırəni. Tıdonnə ki nıneenı biə fiinto. Tıdaara ki nıneenı biə fusırdu fusırdu. Tıtm dı maa ki nıneenı biə bi bi.»

9 Zezi laan ma ta o wi: «Á nan fogi á cègi a taani düm lanyiranı.»

10 Kogo küm na viiri ku daari Zezi o yiranı tin, ncoona balu ya na wu o tee ni tin badaara ma togı di o karabie fugə-bale bam, ba vu ba bwe-o mumaña yam kuri.

11 O ma leri-ba o wi: «Ku na yi abam, We manjı DI pa á lwarı DI paari düm kuri na yi te tin, yi ciga kam kountu ya manjı ka səgi mu. Ku daari, balu na dai amu kogo küm wu ncoona tin, a mai mimaña yiranı mu a bri-ba We ciga kam,

12 si
 <ba na niə, si ba yi taa naı lanyiranı,
 ba na cègə, si ba yi taa ni ka kuri.

Ku na dai kountu, ba ya wó pipiri ba se We,
 yi DI wó yagi ba lwarım DI ma ce-ba.»

13 Zezi laan ma bwe-ba o wi: «Á wó ni mimañjı dıntu kuri na? Kountu tin, á nan wó kí ta mu á ni mimaña yadonnə yam kuri?

14 Mimañjı düm kuri mu tıntu:

Wo-duuru tilu valu wóm na jigi o du tin mu bri We taani düm na yi te tin.

15 Ncoona badonnə nyı di cwəyə kam ni wo-duuru tum na tu me tin mu. Bantu na ni We taani düm tin, sutaani ma da di ba di li-di, yi di wu zu ba wubuňa.

16 Ncoona badonnə nyı di kandwa jègə kalu wo-duuru tum na tu da tin mu. Bantu na ni We taani düm tun, ba jonjı-di lila di wopolو.

17 Taani düm ma wu tiini di zu ba wubuňa. Yaara na yi-ba, yi ba na beesi-ba We taani düm ḥwaani, baá da ba kwe-di ba yagi mu lila.

18 Ncoona badaara nyı di sabarı sı̄m jègə kam wo-duuru tum na tu da tin mu. Bantu mu yi balu na ni We taani düm,

19 yi ba ta jigi liə di lugu banja wəenu tum. Səbu-lagı ma cogı ba wubuňa yi wo-yɔɔrø fra jigi-ba, ku pa ba kwe We taani düm ba yagi, yi di wu jaanı kuri di pa-ba.

20 Ku daari ncoona badaara nyı di tı-ywəyə kam wo-duuru tum na tu da tin mu. Bantu mu yi balu na ni We taani düm yi ba se-di lanyiranı tin. Kountu ma pa We taani düm ja kuri di pa-ba, nıneenı wo-duuru na kí biə lanyiranı, si ku manjı di biə fiintə fiintə, yi tidaara di kí biə fusirdu fusirdu, yi tidonnə di kí biə bi bi tin.»

Kania mimaya

(Luki 8:16-18)

21 Zezi daa ma manjı o bri-ba o wi: «Ncoonu na tarigı kania, oó se o kwe-ka o pu titogə kuri ni, naa o zigı-ka gadogo kuri ni na? Aye. Oó kwe-ka o pali wəenı mu.

22 Kulu maama na səgi zı̄m ncoona tee ni tin wó ba ku kwın. Kulu maama na pugi zı̄m tin wó ba ku puri si ncoona maama lware-ku.

23 A nan fogi á cègi a taani düm lanyiranı.»

24 O daa ma ta o wi: «Kwaani-na á pa á na ni kulu tin zu á wubuňa. Abam na mai bwaŋa kalu á manjı á pa á donnə tin, We di wó ma bwaŋa kantu mu DI manjı DI peeli DI pa abam.

25 Beŋwaani, ncoonu wulu na manjı o jigi wojo tin, o ta wó jonjı kudoŋ o wəli da, yi ncoonu wulu nan na manjı o ba jigi kulu kulu tin wó ba o ga kulu funfun o ya na jigi tin di..»

Wo-vaalv birv mimaya

26 Zezi daa ma ta o wi: «We paari düm nyi di nocounu na kwe wo-duuru o du o kara wönt te tin mu.

27 Titü ni o maa tigi o doa. Wia ni o maa yëni o zañi. Wia di titü maama wo-vaalü tum maa pulë yi ti bura, yi valü wöm yäri ti na ki te ti puli.

28 Tiga kam ni mu wæenu tum titü yëni ti puli ti nunji ti da yigë ti ki vcooru. Ti laan ja pugë yi ti daari ti ki bië.

29 Wo-vaalü tum na bigü ti ti, valü wöm laan wú kwe o svugü o vu o zagi-ti, faa manja kam na yi tin ñwaani.»

*We paari düm na yi te tin
(Matiyu 13:31-32, Luki 13:18-19)*

30 Zezi daa ta ma ta o wi: «Amu wú ma bee mu a maa manj a bri abam We paari düm na nyi te tin? Aá ma mimaña mu a bri abam si á lwari lanyirani.

31 We paari düm nyi di nocounu na kwe wo-duuu na yi mimiluu o du tiga ni, yi wö-duu kum kuntu mu tiini ku yi mimiluu wö-dwë maama wönt.

32 O na dugi-ku tin, ku laan ma nunji ku ji kamunu ku dwani dwë balu maama na wú o kara kam ni tin. Ku ma ta ne kamunë kamunë, yi zunë tui ba so ba pwëru ku yuu ni, ku na jigi woro tun ñwaani.»

33 Zezi maa mai mimaña yantu dwi zanzan mu o manj We taanü düm o bri nocoona bam. O maa yëni o bri-ba nüneeni ba na wú wani ba ni di kuri te tin.

34 O maa mai mimaña yiranı mu o bri nocoona bam. Ku na yëni ku yi wöntu di o karabië bam yiranı, o yëni o te wæenu tum maama kuri o bri-ba.

*Zezi na jigi dam vu-förö di na banja ni te tin
(Matiyu 8:23-27, Luki 8:22-25)*

35 De düm kuntu wa-zvöri manja ni, Zezi ma ta di o karabië bam o wi: «Pa-na dí kwe naboro di vu dí be bube didoñ düm.»

36 O na je naboro kum wönt kuntu tin, ba ma kwe-o ba ja viiri yi ba daari kögö kum. Nabwæeru tidoñne di maa tögë-ba ti veë.

37 Vu-förö laan ma zañi ku magi boro kum. Na bam ma pögili zanzan ba wöra ba sui boro kum, yi ku lagü ku miisi na bam kuri ni.

38 Zezi maa wú naboro kum kwaga kam ni o tigi pölo banja ni o doa. O karabië bam ma vu ba zañ-o, yi ba ta did-o ba wi: «Karanyina, dí na lagü di ti tin, ku dat kolvukulu di nmü na?»

39 O laan ma zañi weenü, yi o bagi vu-förö kum o wi, ku kwéri, yi o daari o ta di na bam o wi, ba yagi soö! O na tagü kuntu tin, viu kum ma suni ku ja, yi na bam di manj da cumm.

40 O ma ta di o karabië bam o wi: «Bee mu yi á fumma kuntu? Abam ta wü ki á wü-didüa di amu na?»

41 Fövnü ma tiini di ja-ba. Ba ma bwe daanü ba wi: «Nocounu wöntu yi wöc mu, yi viu di na di ta se o ni?»

5

*Zezi na zeli ciciri nocounu yira ni te tin
(Matiyu 8:28-34, Luki 8:26-39)*

1 Ba ma vu ba be nünu kum ni didoñ düm me Zeraaza tiinë na zvöri da tun.

2 Zezi ma nunji naboro kum wönt. Nocounu wödoñ ma da o nunji yibeelë je ni o ba o jeer-o. Cicirë mu jig-o ka yaara.

3-4 O dœen tigi yibeełə je nı mu. Kuni zanzan ba yəni ba mai capvnu mu ba ma vo o jia dı o ne. O maa yəni o vanjı capvnu tlu na wu o jia nı tun o kɔ. O ma daari o magi luguru tlu ba na kı o ne sum nı tun o cogi. O na tiini o dana tun, nɔɔn-nɔɔnu daa warı o ja-o o vo, naa o ja-o o pa o jani cum.

5 Maŋa maama wia dı titı o beeri yibeełə je sim nı dı pweeru yuu nı mu, yi o kaasa. O maa yəni o magi o titı dı kandwa o fwələ.

6 O na tlu o na Zezi yigə yigə tun, o ma nuŋi yibeełə yam wvnu o duri o vu o jeer-o. O na yi o te tun, o ma kuni doonə o yigə nı,

7 yi o kaasi dı kwər-dıa o wi: «Zezi, Yuutu Baŋa-We Bu, n tu amu te sı n kı bęe mu? A loori-m dı We yırı, sı n yi zaŋı n yaari-nı.»

8 O tagi kuntu, beŋwaanı Zezi maŋı o wvra o te dı cicirə kam sı ka nuŋi o yira nı.

9 Zezi laan ma bwe-o o wi: «N yırı mu bęe?»

O ma ləri o wi: «A yırı mu Kogo, beŋwaanı dı yi ciciri zanzan mu.»

10 Ciciri sim ma pa nɔɔnu wvnu tiini o loori Zezi, sı o yi pa sı nuŋi je suntu nı sı viiri.

11 Tərə zanzan dœen ma wu je sim kuntu nı ba beeri piu kum təŋə nı ba di.

12 Ciciri sim ma loori Zezi sı wi: «Pa dıbam cwəŋə sı dı vu dı zu tərə bam.»

13 O ma se. Ciciri sim laan ma yagı nɔɔnu wvnu yıra yi sı zu tərə bam. Tərə bam kogo kum maama laan ma duri ba tu ba tu bugə kam wvnu ba li na ba ti. Ba dœen yi nıneenı tərə murr-tle (2.000) mu te.

14 Nɔɔna balv ya na nii tərə bam baŋa nı tun ma duri ba vu tıu kum wu dı de sim maama nı, ba ta dı nɔɔna bam kulu na kı tun. Nɔɔna bam ma nuŋi ba vu sı ba nii ku na kı te tun.

15 Ba ma vu ba yi Zezi te. Ba ma na nɔɔnu wvlu ciciri kogo kum ya na jig-o tun. O maa je yi o wvbuŋa joori ya ba o titı yi o zu gwaarv. Ba na ne-o kuntu tun, fvuŋi ma zu-ba.

16 Balv yiə na ne kəm dıum tun ma ta ba bri nɔɔna bam ku na kı nɔɔnu wvme te tun, dı kulu na kı tərə bam dı tun.

17 Tıu kum nɔɔna bam laan ma loori Zezi sı o nuŋi ba tıu kum nı o viiri.

18 Zezi ma vu sı o joori o zu naboro kum wv. Nɔɔnu wvlu ciciri sim ya na jigı sı yaarı tun ma loor-o, sı o na se, sı o taa tɔg-o.

19 O ma wv se. O ma ta dıd-o o wi: «Ve sɔŋo, sı n ta dı n sɔŋo tiinə n Yuutu Baŋa-We na duri nmv ɻwaŋa dı Dı na kı woŋo kulu maama Dı pa-m tun.»

20 Nɔɔnu wvnu laan ma ke o vu je sılv ba na bə nı Tıunı Fugə tun, yi o te o bri nɔɔna bam Zezi na kı kulu o pa-o tun. Balv maama na ni o taani dıum tun, ku ma sv-ba.

Zezi na bi Zayirusi bukɔ yi o pa kaanı wvdoŋ na yazurə te tun

(Matiyu 9:18-26, Luki 8:40-56)

21 Zezi dœen ma joori o da nıni kum wv dı naboro o be bube dıdonj dim. O na zıgi nıni kum ni ni tun, nɔɔn-kɔgo ma ba o te ba gilim-o.

22 Nɔɔnu wvdoŋ maa tɔgı o wvra, o yırı mu Zayirusi. O yi We-digə kam yigə tiinə wv dıdua mu. O na ne Zezi tun, o ma kuni doonə o yigə nı,

23 yi o tiini o loor-o o wi: «Amu bukɔ balanja mu lagı o ti. Popo, a loori-m sı n ba n daŋı n jia o baŋa nı, sı kuvv pa o yawıv kum je sı o joori o na ɻwıa.»

24 Zezi ma se yi o tɔgı dıd-o o ma ve. Ko-fɔrɔ dı maa tɔg-o, yi ba piun-o zanzan.

25 Kaani wədoŋ maa təgi o wəra, o na wəe ka-wə taan bina fugə-yale.

26 O deen tiini o yaari dəgita tiinə zanzan tee ni. O deen cəgi o səbu maama o yawiū kum baŋa ni, yi ku ta ba garı ku pa-o, ku fogı ku jiri leeru mu o yira ni.

27 O laan na ni Zezi ɻwa tun, o ma təgi kəgo kum wu o ke o kwaga o vu o dwe o gəro.

28 O maa buŋi o wi: «A na manj a dwe o gəro kum má dí, aá na yazurə.»

29 O na dwe-o kountu tun, jana kam ma da ka kə. O ma lwarı ni o yawiū kum suni ku je o yira ni.

30 Bidwı baŋa ni mu Zezi maanı ni dam nuŋi o yira ni. O maa zigı kəgo kum wəni o pipiri o nii, yi o bwe o wi: «Wəc mu dwe a gəro?»

31 O karabiə bam ma ta dīd-o ba wi: «Nm̄u wu ne noona bam maama na yigi ba piuni nm̄u te tun na? Bees mu yi n bwe ni, wəc mu dwe-m?»

32 O daa ta maa fəgi o nii kəgo kum wəni si o lwarı wəlu na dwe-o tun.

33 Fvəni laan maa jıgi kaani wəm yi o yira sai, o na ye kulu na kī-o yi o na yazurə tun ɻwaanti. O ma vu Zezi te o kuni doonə o yigə ni, yi o ta o ciga maama dīd-o.

34 Zezi ma ta dīd-o o wi: «A bukə, nm̄u na kī n wə-dīdva dí amu te tun mu pe n na yazurə. Ve si We wó wəli-m, si n sin di n yawiū kum.»

35 Zezi ta na wəra o ɻəcəni kountu tun, noona badonnə ma nuŋi Zayirusi soŋo ba ba, ba ta dīd-o ba wi: «N bukə wəm tiga. Daa n yi ta n jıgi karanyına kam n yaara.»

36 Zezi maa cum, yi o ta dī Zayirusi o wi: «Yi pa fvəni ja-m. Za n weeni n kī n wə-dīdva dí amu.»

37 Zezi ma wu se si noona təgi dīd-o ba vu Zayirusi soŋo kum, ku na dai Piyeeri di Zaki dī o nyaani Zan yiranı.

38 Ba ma vu ba yi soŋo kum. Zezi ma ni nū soɔ yiranı mu wəra bogı bogı, yi noona keera yi ba coosa.

39 O ma zu soŋo kum, yi o ta dī noona bam o wi: «Beŋwaanı mu yi á ki soɔ yi á keerə? Bu wəm wu tigi, o do mu.»

40 O na tagi kountu tun, ba ma mwan-o. O ma pa ba maama nuŋi. O ma daari o ja bu wəm nu dī o ko dī o titi karabiə batə bam o vu o zu digə kalu bu wəm na tigi da tun.

41 O ma ja bu wəm jiŋa, yi o ta dīd-o o wi: «Talita kumi.» Taanı dūntu kuri mu: «Bisankana, a lagı a ta nm̄u, zaŋi wəenı.»

42 O na tagi kountu tun, bisankana kam ma da ka zaŋi wəenı ka veə. O bina deen yi fugə-yale mu. Ba na ne kountu tun, ku ma su-ba lanyiranı.

43 Zezi laan ma kaani-ba o wi, ba yi zaŋi ba pa noona-noona lwarı kulu na kī tun. O ma daari o ta dī ba o wi, ba kī wədiu ba pa bu wəm si o di.

6

*Zezi titi tiv kum tiinə na vi-o te tiv
(Matiyu 13:53-58, Luki 4:16-30)*

1 Zezi deen ma nuŋi jəgə kam kountu ni, yi o joori o vu o titi tiv. O karabiə bam dī tog-o ba vu.

2 Zwifa bam siun de na yi tun, o ma vu o zu ba We-digə kam yi o puli si o bri-ba We taanı. Noona zanzan maa wəra yi ba cəgi o zaasim dīm. Ba na ni tun, ku ma su-ba lanyiranı. Ba maa te ba wi: «Noona wəntu kī ta mu o lwarı wəenı tūntu don? O ki ta mu o jıgi swan tūntu, yi o jıgi dam o ma kī wo-kinkagla yantu?»

3 Ku dai wum mu yi da-lwaru wum na? Wum mu dai Mari bu wum na? Ku dai wum nyaana mu yi Zaki di Zuzefu di Zudası di Simoñ na? Ku dai wum nakwa mu wu dıbam titarı ni tun na?»

Kuntu ınyaani mu ba deen wu se ni Zezi sıını o nunji We te.

4 O laan ma ta dı ba o wi: «Noɔnu na yi We nijoŋnu, noɔna yəni ba pa-o zulə lanyıranı, ku daari o titi tıu tiinə dı o soŋo tiinə dı o currı nan bá nıg-o.»

5 O deen ma wu ki wo-kınkagıla ba tee ni. Ku na dai o na kwe o jıra o danı yawlına finfın banja ni o pa ba na yazurə tıń.

6 Ku ma su Zezi dı ba na wu ki ba wu-dıdva dıd-o tıń.

Zezi na tıŋi o karabiə fugə-bale bam te tıń

(*Matiyu 10:5-15, Luki 9:1-6*)

Zezi deen maa tulı tı-balwa bam o karı o bri noɔna We cıga kam.

7 O laan ma bəŋi o karabiə fugə-bale bam sı ba ba o te. O ma lı-ba bale bale sı o tuŋı-ba, yi o pa-ba dam sı ba wanı ba zəli ciciri noɔna yıra ni.

8 O ma ta dı ba o wi: «Á na maa ve, á yi zaŋı á kwe kılukılı á wəli da á ja á vu, ku na dai nacəgə yıranı. Á nan yi kwe wıduı naa tampəgo. Á yi kwe səbu á ki gwar-fwəsla ni á wəli da.

9 Zu-na natra, sı á yi kwe gwaarı file tile.

10 A na ve á zu soŋo kulu á pəni da, sı á taá zuvırı daanı sı ku ba ku yi á viirim manja.

11 Ku daari, á na yi tıu kulu yi ba na wu se sı ba jeeri abam lanyurani, naa ba na wu cəgi abam taanı, sı á nunji tıu kum kuntu ni. Á na maa viirə, sı á piisi á ne fogo á yagi da, sı ku pa noɔna bam lware ni ba wu ki lanyıranı.»

12 O na tagı kuntu dı ba o ti tıń, ba laan ma nunji ba vu ba tööl We kwərə, ba bri noɔna ni ba manjı sı ba ləni ba wıru ba yagi kəm-balwaarı tıń.

13 Ba ma zəli ciciri zanzan noɔna yıra ni. Ba ma kwəri ba kwe nugə ba ma dwe yawlına zanzan, yi ba na yazurə.

Pe Erədi na pe ba gı Zan te tıń

(*Matiyu 14:1-12, Luki 9:7-9*)

14 Pe wıdoŋ deen mu wıra, o yıri mu Erədi. O ma ba o ni Zezi ınya, noɔna zanzan na jıgi o taanı ba ıçcını tun ınyaani. Noɔna badonnə maa te ba wi: «Ku yi Zan wılu na miisi noɔna na wıni tun mu joori o bi o yagi tıvıni. Kuntu ınyaani mu o jıgi dam yi o wı wo-kınkagıla o kıa.»

15 Noɔna badaara maa wi: «Ku yi We nijoŋnu Eli mu tuə.» Badaara dı ta maa wi: «O yi We nijoŋnu mu, nıneenı balı na tööl We kwərə faŋa faŋa tıń.»

16 Ku daari, Pe Erədi na ni Zezi ınya tıń, o ma ta o wi: «Kuú ta yi Zan wılu amu na pe ba go o yuu tun mu joori o bi o yagi tıvıni.»

17 O deen tagı kuntu, beŋwaani o ya wu ki Zan lanyıranı. O pe ba ja Zan ba vo ba ki piuna digə ni. Ku deen ki tıntı doŋ mu: Erədi ya di kaanı wıdoŋ, o yıri mu Erədiadı. Kaanı wum deen yi o zımbaaru Filipi kaanı mu.

18 Zan deen ma ta dıd-o ni, ku culə sı o di o zımbaaru kaanı yi o ta ıŋwi.

19 Kuntu ınyaani mu Erədiadı culi Zan. O maa lagı sı ba gı-o, yi o wu ne cıwəŋə,

20 bəñwaanı Erədıl dəen kwari Zan. O maa ye nı Zan yi wu-pojo tu yi o te cığa. Kuntu ńwaanı Erədıl ma fog-o o nii lanyırani, sı kvlukulu yı klı-o. O maa yəni o cagi o taanı dı wupollo, yi ku pa o wubuňa vugimi.

21 Erədiadı dəen laan ma ba o na cwənəs sı ba gu Zan. Pe Erədıl lora manja na tu ka yi tın, o ma kı candiə yi o bənjı o tıv kum dideera bam di pamajna yigə tiinə, dı nadunə balı na zvurı Galile nı tın, sı ba təgi ba di candiə kam.

22 Ba na wura ba di candiə kuntu tın, Erədiadı bukɔ laan ma zañı o zu o sa o bri vərə bam. Ku ma pa pe wum dı o vərə bam wu poli lanyırani. Pe wum ma ta dı bukɔ wum o wi: «Wojo kvlu maama nmı na lagı tın, amu wú pa-m.»

23 O ta ma ta o du o wi: «Aá pa-m wojo kvlu maama n na wú loori a tee nı tın. Ku na manı ku yi a tıv kum cicoro dı, a ta wú pa-m.»

24 Bukɔ wum na ni kuntu tın, o ma nuñi o vu o nu te o bwe-o o wi: «Bee wojo mu amu wú loori?» O ma leri o wi: «Ve n ta nı n lagı sı o go Zan yuu mu o pa-m.»

25 Bukɔ wum ma kı lla o joori o zu pe wum te, yi o ta dıd-o o wi: «A lagı sı n go Zan yuu mu n kı zvñ-tanlaña wum n pa-nı lele.»

26 Pe Erədıl na ni kuntu tın, o wu ma tiini ku cogı zanzan. O nan na tagı o du vərə bam yigə nı tın, o maa ba lagı sı o vin.

27 O ma kı lla o tuñi o pamajnu dıdua sı o vu o go Zan yuu kum o ja ba. Ncoña wum ma vu piñna digə kam o go Zan yuu kum.

28 O ma kwe-kı o kı zvñ-tanlaña wum o ja ba o pa bukɔ wum. O ma joni o ja vu o pa o nu.

29 Zan karabiə bam na lwari kvlu na kı tın, ba ma zañı ba vu ba kwe o yura yam ba ja vu ba kı.

Zezi na pe kɔ-fɔrɔ di wudiu ba su te tın (Matiyu 14:13-21, Luki 9:10-17, Zan 6:1-14)

30 Zezi karabiə fugə-bale bam ma joori ba ba o te. Ba ma ta ba bri-o kvlu maama ba na kia, dı ba na bri ncoña We cığa kam te tın.

31 Ncoña zanzan maa yəni ba tui Zezi te, yi ba joori ba viirə. Ba na daga kuntu tın, Zezi dı o karabiə bam daa warı ba na pwelə sı ba di wudiu dı. Kuntu ńwaanı o ma ta dı ba o wi: «Abam nan ba á yiranı, sı dı vu gaa wu sı á wani á sin finfinı.»

32 Ba laan ma vu ba zu naboro, sı ba vu je sılv na yi gaa wu tın ba yiranı.

33 Ba na maa ke tın, ncoña zanzan ma na-ba yi ba lwari-ba. Ba ma zañı ba nuñi ba tıni dum maama nı, ba duri dı ne ba vu ba loori-ba jegə kalı ba na maa ve tun nı.

34 Zezi ma nuñi naboro kum wum. O laan ma na non-kögɔ kum na tu ku wura. Ba ńwaña ma zu-o lanyırani, bəñwaanı ba nyı dı peeni sılv na ba jigi nayırı sı o taa nii sı baña nı tın. O laan ma pulı o wura o bri-ba wəñnu zanzan.

35 Ku na tiini ku daanı yi we ba wura dı zvurı tın, o karabiə bam ma vu ba dıd-o ba wi: «Manja kam wura ka kea, yi jegə kalı dubam na wura tın yi gaa wu mu. Wudiu təri yo.»

36 Kuntu ńwaanı, pa ncoña bam vu sam wum ba yəgi wudiu ba di.»

37 O ma leri-ba o wi: «Abam titı pa-ba wudiu sı ba di.»

Ba ma ta ba wi: «Dı na lagı dı yəgi dıpe sı dı yi ba maama dim, kuú yi nıneenı səbu-dala biə yale mu (200). Dı wú wani dı yəgi kuntu na?»

38 O laan ma bwe-ba o wi: «Abam jigi dıpwı yagra mu? Ve-na á nii.»

Ba na ve ba nii tñ, ba ma joori ba ba, ba ta dñd-o ba wñ: «Ya yi dñpwa yanu dñ kale sile yiranu mu.»

39 Zezi laan ma pa o karabië bam ni, sñ ba pa noona bam poori kogo kogo ba jeni tiga ni ga-lu kum banja ni.

40 Ba maama ma poori yi ba jeni, badaara kogo bi bi, badaara kogo fiinnu fiinnu.

41 Zezi laan ma kwe dñpwa yanu yam dñ kale sile sim, yi o kwani o yuu weenñ o ki We le tu lñwaanti. O ma fo fo dñpwa yam o manj o pa o karabië bam, sñ ba laan joni-ya ba ja vu ba manj ba pa noona bam. O ma daari o manj kale sile sim di o pa ba maama si ba di.

42 Noona bam maama ma di ba su ba daari.

43 Zezi karabia bam ma pe dñpwa dñ kale cicwæru tilo na daari tun ba su titwaro fugæ-tle.

44 Noona balu ñeñna na di kontu tun yi baara murr-tunu mu (5.000), ku weli di kaana di biæ di.

Zezi na ve na banja ni te tin (Matiyu 14:22-36, Zan 6:16-21)

45 Kontu kwaga ni Zezi ma da o pa o karabië bam vu ba zu naboro kum, sñ ba da yigë ba be nñniñ kum ba vu ba yi Betisayida. Ba na maa ke tñ, o ma pa kogo kum viiri.

46 O na pe ba viiri tun, o ma vu o di piu yuu si o warì We.

47 Tiga ma ba ka yi. Naboro kum maa wu nñniñ kum titari ni, yi Zezi ta wu buburu kum nt o yiranu.

48 O ma na o karabië bam na tiini ba kwaanu ba ye yi ku ce ba yira ni, vu-fõrç na zanj ku jeeri-ba tun lñwaanti. Tiga na wura ka pñvri tun, Zezi ma zanj o ve na bam banja ni o maa ve ba te. O ma vu o lagi o gaali-ba o ke.

49 Ba na ne-o o ve na bam banja ni tun, ba ya buñi ni ku yi ciru mu. Ba ma kaasi banja banja,

50 beñwaani ba maama ne-o yi fuñni zu-ba zanzan.

Zezi laan ma lñçni dñ ba o wi: «Pa-na á wñru kñ dam, sñ ku yi amu mu. A yi pa fuñni taa jigu abam.»

51 O laan ma vu o zu naboro kum wñ. O na yi ba te kontu tun, viu kum ma da ku kwéri. Ku ma tiini ku su-ba,

52 beñwaani Zezi na manj dñpe dñm o pa non-kogo kum yi ba di tun, ba wñ ni wo-kinkagili dñm kontu kuri, We ciga kam na wñ wanu ka zu ba wubunja tun lñwaanti.

53 Ba ma vu ba be ba yi bube dñdñm dñm. Ba ma ja naboro kum ba ja nunji ba zigi da. Ba na yi je silu tun yiri mu Zenezaréti.

54 Ba na nunji naboro kum wñni tun, noona bam ma lwari Zezi.

55 Ba laan ma duri je sim kontu maama ni, ba vu ba ta ba pa noona lwari. Me maama ba na lwari ni o tu da tun, ba ma kwe balu na ba jigu yazurø tun ba zinji gungwælu wñni ba ja vu o te.

56 O na yëni o ve je silu maama tun, ku na yi tu-bale naa tu-kamuna, noona yëni ba ja yawüna mu ba nunji ba jeer-o yaga ni ni, yi ba loor-o si o pa-ba cwæjë si ba dwe o gorø kum ni má. Balu maama na dwe o gorø kum kontu tun ñeñna ne yazurø.

*Wo-digiru tīlū na cōgī nūncū tīn
(Matiyu 15:1-20)*

¹ Farizian tiinə badaara dī We cullu karanyuna tiinə badonnə dēen ya nuñi Zeruzalem ba ba, ba gilimi Zezi tee nī.

² Ba ma na o karabiə badonnə na je ba di wudiu, yi ba wu sanı ba jia si ku tōgi bantu cullu tūm cwəŋə.

³ Beñjwaani Farizian tiinə bam dī Zwifə bam maama ba fəg̊i ba di wudiu, yi ba wu sanı ba jia si ku tōgi cullu tīlū ba nabaara bam nā pə-ba tīn.

⁴ Ba na yəni ba zīg̊i yaga nū ba ba səñçə, baá kī na mu ba ma zarı ba tītī si ba ji lanyırani, yi ba laan daari ba di wudiu. Ba ta jīg̊i cullu tūdonnə zanzan ba na tōgi-ti ba wəli da. Ba yəni ba fəg̊i ba sīn ba zwī dī ba kɔɔra dī ba luu-kambi, yi ba laan daari ba kī wudiu da.

⁵ Ku yi kuntu ḥwaani mu Farizian tiinə bam dī We cullu karanyuna tiinə bam dēen bwe Zezi ba wī: «Beez mu yi n karabiə bam yəni ba di wudiu, yi ba wu sanı ba jia ni dūbam nabaara bam na pə dūbam cullu tīlū tīn?»

⁶ O ma ləri-ba o wī: «Abam yi pipiri-nyina mu. We nijonju Ezayi dēen jīg̊i bura dī o na manjı o ta abam taanı faŋa faŋa te tīn. Ku püpvnı We tōnō kum wvñi ku wū:

«Nooña bantu zuli amu We dī ba niə mu,
yi ba wubuŋa banjwe dī amu.

⁷ Ba na paɪ amu zulə yalu maama tīn yi kafə mu.
Ba yəni ba brı nabiinə wubuŋa cullu,
yi ba paɪ tī yi amu zaasim dūm mu.»

⁸ Kuntu, abam kwe We niə yam na bri te tīn á yagi mu, yi á daari á tōgi nabiina cullu.»

⁹ O daa ta ma ta dī ba o wī: «Abam yəni á vñn We niə yam, yi á daari á jīg̊i á tuti wubuŋa cullu mu á tōga.

¹⁰ Faŋa faŋa tīn, Moyisi dēen bri We ni dūm o wī, nooñu manjı si o taa zulı o nu dī o ko. O daa ta bri nī, nooñu na ḥooñi ta-balorɔ dī o nu naa o ko, kuntu tu manjı si ba gu-o mu.

¹¹ Ku daari abam nan yəni á ja We taanı dūm á gugwəli mu yi á wī, nooñu na jīg̊i wojo kulu o ya na wó ma o zəni o nu dī o ko tīn, yi o na tagi dī ba o wī, wojo kum kuntu yi «Köriban» mu (ku kuri mu ku yi We nyüm),

¹² ku bri nī kuntu tu daa wu manjı si o kwe wojo kum o ma zəni o nu dī o ko.

¹³ Abam na bri nooña si ba taa tōgi á tuti cullu tīn paɪ We taanı dūm daa ba jīg̊i kuri abam tee nī. Abam nan ta yəni á kī wo-balwaarū tintu donnə zanzan á wəli da.»

¹⁴ Zezi daa ta ma bəŋi nɔn-kɔg̊o kum si ba ba o te, yi o ta dī ba o wī:
«Abam maama cəg̊i lanyırani si á ni a taanı dūm kuri.

¹⁵ Ku dai wojo kulu na tōgi nooñu ni ku zu o wu tīn mu wú wanı ku cog-o. Ku yi wojo kulu na tōgi nooñu ni ku nuñi tīn mu wú cəg-o. [

¹⁶ A nan fəg̊i á cəg̊i a taanı dūm lanyırani.]»

¹⁷ O laan ma vu o zu səñçə o daari nɔn-kɔg̊o kum pooni nī. O karabiə bam ma bwe-o taanı dūm kuri.

¹⁸ O ma ta dī ba o wī: «Abam dī ba jīg̊i wubuŋa na? A manjı si á taá ye nī, wojo kulu maama nooñu na wó kwe o pa ku tōgi o ni ku zu o wu tīn bá wanı ku cog-o.

19 Beñjwaanı ku bá wanı ku zu o wubuña. Ku nan wú tu o kana yuranı mu, yi o laan daari o to-ku o yagi.»

Zezi deen na tagı cıga kam kuntu tun, o bri ni wudiiru maama manı si ncoona taa di-tı.

20 O daa ta ma ta o wi: «Ku yi kulu na manı ku wu ncoonu wunı yi ku laan nuri tun mu cög-o.

21 Beñjwaanı ku yi ncoonu wubuña mu paı o lagı wo-balwaarv kem, ku na yi boorim wo-zcoona dwi maama, dı jwıunı, dı non-gura,

22 dı wo-swənə zanzan, dı pu-sıja, dı kampinə, dı wo-digiru kikiə, dı wu-gurv, dı bibara dı non-tvra, dı kamunni, dı jwərim.

23 Wo-balwaarv tuntu maama nuñi ncoonu wunı mu yi ti cög-o.»

Kaani wudoj na ki o wu-didva di Zezi te tin (Matiyu 15:21-28)

24 Zezi deen ma nuñi je sim kuntu ni o vu Tiiri nawurə yam seeni. O maa vu o zu sənjə kudonj. O ma ba lagı si ncoona lwarı ni o wura, yi o wu wanı o səgi o titı dı ncoona bam.

25-26 Kaani wudoj maa wura, o na yi dwi-ge tu. Ba ya lug-o Siiri ni mu, je silı yırı na yi Fenisi tun. Cicirə maa jıgı o buko ka yaara. O maa na ni Zezi jıwa tun, o ma ki lıla o vu o te, yi o kuni doonə o yigə ni o loor-o, si o zəli cicirə kam o pa ka yagı o bukɔ wum yura.

27 Zezi ma ta dıd-o o wi: «Biə bam mu manı si ba da yigə ba di ba daari. Ku wu manı si ncoonu joni o biə wudi o di kakuri yigə ni.»

28 Kaani wum maa leri o wi: «Amu tu, n tagı cıga. Kakuri silı nan na tigi taabulu kuri ni tun wai si twę wudiukulu biə bam na di yi ku siiri tiga ni tun si di.»

29 O laan ma ta dı kaani wum o wi: «Nmu lərə yam na lana tun jıwaanı, a se n loro kum. Joori n vu sənjə. Cicirə kam manı ka yagı n bukɔ wum yura.»

30 Kaani wum ma sunı o joori o vu sənjə. O ma na o buko wum o tigi o tigə je ni, dı cicirə kam nuñi ka daar-o.

Zezi na pe zwa-kögö na yi bibəku na yazurə te tin

31 Zezi laan ma zañı o nuñi Tiiri nawurə yam ni o da Sidon o ke. O laan ma togı je silı ba na bə ni Tıunı Fugə tun o vu o yi Galile nıñıv kum je sim.

32 Ncoonu ma wura o na yi zwa-kögö yi o warı o ncooni lanyıranı. Ba ma ja-o ba vu Zezi te. Ba ma loor-o si o kwe o jıja o dañı ncoonu wum banja ni si o pa o na yazurə.

33 Zezi ma ja-o o vu daa o yuranı o daari kögö kum. O ma kwe o nwa o turı ncoonu wum zwa ni, yi o daari o twı lileeru o ki o nua ni o ma dwe o dindəlimi.

34 O ma kwəni o yuu o nii weenı, yi o suuri. O ma ta dı ncoonu wum o wi: «Efata», ku kuri mu Purı!

35 O na tagı kuntu tun, o zwa yam ma sunı ya purı, yi o dindəlimi dı wai dı pipirə. O maa wai o ncooni lanyıranı.

36 Zezi ma kaani ncoona bam maama, si ba yi ta kulu na ki tun ba bri ncoona. O na kaani-ba kuntu tun, mu ba laan fəgı ba te dı ncoona bam.

37 Ku ma tiini ku su balı maama na ni tun zanzan. Ba maa wi: «Wojo kulu maama o na ki tun yi lanyıranı mu. O paı zwa-kwaru joori ti ni, yi mümaarv dı wai ti ncoona.»

8

*Zezi na pe kɔ-fɔrɔ di wɔdiu ku su te tin
(Matiyu 15:32-39)*

¹ Kantu maŋa kam nı kɔgɔ zanzan daa ma joori ku gilimi daanı Zezi tee nı. Ba maa ba jıgi kolvkulu sı ba di. Zezi ma bəŋi o karabiə bam yı ba ba o te. O ma ta dı ba o wi:

² «Nɔɔna bantu ɻwaŋa jıgi-nı, dı ba na tu ba wu a tee nı zım da yato yı ba daa ba jıgi wɔdiu sı ba di tun.

³ A na pe ba viiri yı ba wu di kolvkulu, kana wú pa ba bəri cwəŋə nı, bəŋwaani ba badaara nunji yigə yigə mu ba ba amu te.»

⁴ O karabiə bam ma lər-o ba wi: «Dí nan wú kı ta mu dí na wɔdiu gaa kuntu wɔnı sı ku yi ba maama dim?»

⁵ O ma bwe-ba o wi: «Abam jıgi dıpwa yagra mu?»

Ba ma ləri ba wi: «Ya yı yarpe mu.»

⁶ Zezi laan ma ta dı kɔgɔ kum sı ba maama jəni tuga nı. O ma kwe dıpwa yarpe yam yı o kı We le ya ɻwaani. O ma ja-ya o fo fo o pa o karabiə bam, yı bantu dı laan jonji ba ja vu ba pa nɔɔna bam.

⁷ Ba deen jıgi kaləŋ-bale funfun ba wəli da. Zezi ma kwe-sı o kı We le, yı o daari o ta dı o karabiə bam sı ba kwe sıntu dı ba manjı ba pa nɔɔna bam maama.

⁸ Ba maama ma di ba su ba daari. Ba laan ma twə cıcwəəru tlu na daari tun ba su ttıwaru tırpe.

⁹ Balv deen na di kuntu tun yı baara murr-tina mu (4.000), ku wəli dı kaana dı biə dı.

Zezi laan ma pa kɔgɔ kum viiri.

¹⁰ O ma daari o vu o zu naboro dı o karabiə bam. Ba ma vu ba yi jəgə kalv yırı na yı Dalumanuta tin.

Farizian tiinə na yı te tin

(Matiyu 16:1-12)

¹¹ Farizian tiinə badonnə deen ma ba Zezi te ba ma puli ba magı kantogɔ dıd-o, yı ba lagı sı ba manj-o ba nii. Ba ma ta dıd-o, sı o kı wo-kınkagılı dılv na wó brı-ba nı o dam dum nunji We tee nı tun.

¹² O ma tiini o suuri o wɔnı, yı o ta o wi: «Bee mu yı zım nɔɔna bam lagı sı a kı wo-kınkagılı a brı-ba? A lagı a ta cıga mu dı abam sı, a bá kı wo-kınkagılı a brı-ba.»

¹³ O na tagı kuntu tun, o ma yagı ba te, yı o joori o vu o zu naboro kum sı ba vu ba be bube dıdum dım.

¹⁴ Ba deen na wu naboro kum wɔnı ba maa ve ba be tun, Zezi karabiə bam ya swe sı ba ja dıpe ba wali da, dıpe dıdua yırani mu ba ya juga.

¹⁵ Zezi ma ta dı ba o wi: «Fɔŋi-na á ci á titı sı á yı pa Farizian tiinə bam dı Pe Erədi dı abam ba dabılı dım.»

¹⁶ O na tagı dı ba kuntu tun, ba ma ɻɔɔni daanı ba wi: «Ku yı dıpe taanı mu o tea, dı na ba jıgi tun ɻwaani.»

¹⁷ Zezi ma lwari ba na jıgi kulu ba ɻɔɔni tun, yı o wi: «Bee mu yı á ɻɔɔni daanı á wi, á na ba jıgi dıpe tun mu te a ɻɔɔni kuntu? Abam ta wu lwari We na jıgi dam te tun na? Á wubvja tıgi mu na?»

¹⁸ Abam jıgi yiə yı ya ba nai We cıga kam. A jıgi zwa yı á ba ni We taanı dum kuri.

19 Abam manjá á swe a dæen na kwe dípwa yanu mu a fo fo a pa baara murr-tinu tím yi ba di na? Ba na di ba ti tin, abam twé cicwærú tím á su titwaru tigra mu?»

Ba ma lør-o ba wi: «Titwaru fugæ-tle.»

20 O daa ma bwe-ba o wi: «A daa ta na kwe dípwa yarpé yam a fo fo a pa baara murr-tina tím yi ba di tin, á twé cicwærú tím á su titwaru tigra mu?»

Ba ma lør-o ba wi: «Titwaru turpe.»

21 O laan ma ta dí ba o wi: «Abam nan daa ta ba ni ku kuri mu na?»

Zezi na puri lilwe yiə te tin

22 Ba dæen ma vu ba yi Betisayida. Nœona badonnæ ma ja lilwe ba ja vu Zezi te, yi ba loor-o si o ma o jüja o dwe-o, si o na yazuræ.

23 O ma ja lilwe wum jüja o vanjø o ja nunji tiv kum daa. O ma twi lilleeru o ku o yiæ ni, yi o danjø o jia lilwe wum baña ni. O laan ma bwe-o o wi: «Nmø nañ wojo na?»

24 Lilwe wum ma puri o yiæ o nii, yi o wi: «A nañ nœona mu. Ba nan nyi du tweeru mu te yi ba veæ.»

25 Zezi daa ma danjø o jia nœonu wum yiæ ni. O laan ma fin o yiæ yam, yi ya joori ya nañ. O maa wai o nañ wojo maama lanyiranu.

26 Zezi laan ma ta díd-o o wi, o yçcri o vu sççø, si o daa yi joori o zu tiv kum wu.

Piyæeri tagi si Zezi yi Krisi wum We na tuñi tin mu

(*Matiyu 16:13-20, Luki 9:18-21*)

27 Zezi di o karabiæ bam daa ma ke, ba vu ba yi Sezaari kulu na yi Filipi tiv tin. Ba na maa ve tin, o ma bwe-ba o wi: «Nœona yæni ba té ba wi, amu yi wæc mu?»

28 Ba ma lør-i ba wi: «Badaara té ba wi, nmø yi Zan wulu dæen na miisi nœona na wænti tin mu. Babam di maa té ba wi, nmø yi We nijøñnu Eli mu. Badonnæ di maa té ba wi, nmø yi fañja fañja We nijøñnæ bam dídua mu.»

29 O laan ma bwe-ba o wi: «Ku nan na yi abam, abam buñi si amu yi wæc mu?»

Piyæeri ma lør-o o wi: «Nmø yi Krisi wum We na tuñi tin mu.»

30 Zezi laan ma kaanu-ba si ba yi ta kuntu ba bri nœon-nœonu.

Zezi na bri o tuñni na wó ta yi te tin

(*Matiyu 16:21-28, Luki 9:22-27*)

31 Ku na zíg kantu mañja kam ni, Zezi ma ñçoni o bri-ba o wi: «Amu Nabiin-bu wum manjá si a na yaara zanzan. Zwifæ nakwa bam di ba kaanum yigæ tiina bam di ba cullu karanyina tiinæ bam mu wó culi amu. Baá gu-ni, yi da yato de ni a laan wó joori a bi.»

32 O maa ñçoni kuntu jaja o bri-ba. Piyæeri ma ja-o o vu daa, yi o kaan-o o wi, o yi taa ñçoni kuntu donj.

33 Zezi ma guni o nii o karabiæ bam seeni, yi o bagi Piyæeri o wi: «Sutaani, ve daa a tee ni! Nmø wæbuñja yam yi nabiinæ nyim mu, si ya ba togæ We na lagí te tin.»

34 Zezi laan ma bæñi nœn-kœgo kum maama di o karabiæ bam si ba ba o te. O ma ta dí ba o wi: «Nœonu wulu maama na lagí si o taa togæ amu kwaga tin, kuntu tu manjá si o vin o titi wæbuñja si o se yaara ni wulu na zuñi tuñ-dagara o maa ve o tuñni jægæ te tin, si o laan taa togæ-ni.»

35 Wulu maama nan na lagı sı o yırı o ı̄wia tın, kuntu tu wú ga-ka mu. Ku daari, wulu maama na se sı o ga o ı̄wia amu ı̄waanı di We kwər-wənja kam ı̄waanı, kuntu tu wú na ı̄wia We tee ni.

36 Nɔɔnu nan na ne lugu baña wəənu tı̄m maama, yi o laan na ge ı̄wia We tee ni, bœe nyɔɔri mu o nea?

37 Kuluvalu nan tərə nɔɔnu na wú wanı o ma ləni o ı̄wia We tee ni.

38 Kuntu tın, nɔɔnu wulu maama na kwari caviura amu ı̄waanı di amu taani dım ı̄waanı zum nɔɔna bam titarı ni, ba na yi nɔɔn-balwaar yı̄ ba yigə tərə di We tın, amu Nabiin-bu wum dı̄ wú kwari kuntu tu caviura, maŋa kam a na wó joori a ba lugu baña dı̄ a Ko We paari-zulə dı̄ Dı̄ malesi sim tın.»

9

1 O daa ta ma ta dı̄ ba o wi: «A lagı a ta cı̄ga mu dı̄ abam sı, nɔɔna balu zum na wú yo seeni tın badaara bá ti, yi baá na We paari dım na wú ba nɔɔna titarı ni dı̄ dam te tın.»

Zezi yibiyə na ləni te tın

(Matiyu 17:1-13, Luki 9:28-36)

2 Da yardu deen na ke tın, Zezi laan ma ja Pı̄yeleri dı̄ Zaki dı̄ Zan o pa ba təg̊i daanı ba vu ba di pu-kamunu yuu. Ba wúra ba yırani. Ba na wúra kuntu tın, Zezi yibiyə ma ləni ba yigə ni.

3 O gwaaru tı̄m ma tiini ti pı̄uri parti pari yi ti nyı̄una. Ti pı̄uri ti gaahı̄ nabiinu na wú wanı o zari o gwaaru o pa ti pı̄uri te tın.

4 Eli dı̄ Moyisi ma da ba nunji ba yigə ni, yi ba nɔɔni dı̄ Zezi.

5 Pı̄yeleri laan ma ta dı̄ Zezi o wi: «Karanyına, dı̄ na wú yo seeni tın, ku tiini ku lana ku pa dibam. Nan pa dı̄ pu vwə yato yo seeni, sı nmu dı̄ Moyisi dı̄ Eli taa zvəri da.»

6 Fı̄vunı̄ deen zu-ba zanzan. Kuntu ı̄waanı mu o garı o nɔɔni kuntu doj.

7 Kunkwəənu laan ma ba ti kwəli-ba. Ba ma ni kwərə na nɔɔni ti wunu ka wi: «Wuntu mu yi amu bu-dva a na so-o dı̄ a wú maama. A nan taá cəgi o taani lanyı̄rant.»

8 Ba ma da kwəni ba nii jəgə maama, yi ba daa wú ne nɔɔn-nɔɔnu, ku na dat Zezi yırani.

9 Ba ma zaŋı̄ piu kum yuu ni ba maa tuə. Zezi laan ma kaanı̄-ba o wi: «Yı̄ pa-na nɔɔn-nɔɔnu lwari á na ne kulu tın, sı ku taa ve maŋa kalı̄ amu Nabiin-bu wum na wú ba a bi a yagi tuvunı̄ tın.»

10 Ba ma se yi ba nɔɔni ba yırani ba bwe ba nii, ka bi ka yagi tuvunı̄ taani dım kuri mu bœe.

11 Ba laan ma bwe-o ba wi: «We cullu karanyına tiinə bam yəni ba te ba wi: Eli mu manı̄ sı o da yigə o ba, sı Krisi wum laan da kwaga. Ku yi cı̄ga mu naa vwan mu?»

12 Zezi ma ləri-ba o wi: «Ku yi cı̄ga mu. Eli manı̄ sı o da yigə o ba o kwe wojo maama, sı Krisi wum laan ba. Bœe nan mu yi ku pı̄vunı̄ We tənɔ̄ kum wunu ku wi, Nabiin-bu wum manı̄ sı o yaari zanzan sı nɔɔna cul-o?»

13 A nan taá ye-na ni, Eli manı̄ o ba, yi nɔɔna tiini ba bœes-o ni ba wubvı̄na na lagı te tın, ni ku na manı̄ ku pı̄vunı̄ o wojo We tənɔ̄ kum wunu te tın.»

Zezi na zəlî cicirə bu wwdoj yira ni te tın

(Matiyu 17:14-23, Luki 9:37-45)

14 Zezi dı o karabiə batı̄bam laan ma joori ba vu ba yi o karabiə babam bam te. Ba ma na kɔ̄go zanzan na gilimi-ba. We cullu karanyına tiinə badonnə maa wura ba magı̄ kantɔ̄go dı̄daanı̄ ba.

15 Kɔ̄go kum na ne Zezi tun, ba ma tiini ba yi yøeu, yi ba duri ba vu o te ba jɔ̄on-o.

16 O ma bwe-ba o wi: «Bee ɲwaanı̄ mu á zı̄gi á magı̄ kantɔ̄go dı̄ ba?»

17 Nɔ̄onu wüdoŋ maa wu kɔ̄go kum wunı̄, o ma lər-o o wi: «Karanyına, a ya jaanī a bu mu a ba nmı̄ te, sı̄ n pa o na yazurə. Cicirə mu jı̄g-o ka yaara, ka pa o warı̄ o nɔ̄onī.

18 Maŋa kalı̄ ka na yənī ka ja-o tun, ka yənī ka dvl-o ka dı̄ tı̄ga nu mu. Lile-punja ma nunji o nī nī yi o dvnı̄ o yølə. O yı̄ra yam maama maa yənī ya ku. A ma loori nmı̄ karabiə bam sı̄ ba zelī cicirə kam sı̄ ka yag-o, yi ba wu wanı̄.»

19 Zezi na nī kuntu tun, o ma ta o wi: «Abam zı̄m nɔ̄ona bam brī á ba jı̄gi wu-dı̄dua dı̄ amu. Amu wó daanī abam titarı̄ nī a kī wu-zuru dı̄ abam sı̄ ku taa ve maŋa kɔ̄? Ja-na bu wum á ba.»

20 Ba ma ja-o ba vu o te.

Cicirə kam na ne Zezi tun, ka ma su bu wum ka pa o yı̄ra saī pøgi pøgi. O ma tu tı̄ga nū o bibılə. Lile-punja maa nunji o nī nī.

21 Zezi ma bwe bu wum ko o wi: «Maŋa kɔ̄ mu ku puli ku kī-o kuntu?» O ma lər-o o wi: «O biini nī.

22 Kuni zanzan cicirə kam yənī ka dvl-o ka dı̄ minī wunı̄ dı̄ na wunı̄ mu, sı̄ ka gū-o. Nmu nan na wó wanı̄, sı̄ n duri dı̄bam yibwənə n zənī dı̄bam.»

23 Zezi ma lər-o o wi: «Nmu tagı̄ n wi, amu na wó wanı̄ mu. Wulu maama nan na kī o wu-dı̄dua dı̄ amu tun, kulukulı̄ tərə We na bá wanı̄ Dı̄ kī Dı̄ pa kuntu tu.»

24 Bu wum ko laan ma kaası̄ o wi: «A sunı̄ a jı̄gi wu-dı̄dua dı̄ nmı̄. Nan wəli-nī sı̄ a taa føgi a juga.»

25 Zezi ma na nɔ̄n-kɔ̄go zanzan na durə ku maa bı̄nı̄ ba te. O laan ma bagı̄ cicirə kam, yi o ta dı̄ ka o wi: «Nmu wulu na pāī nɔ̄ona jiri mı̄maarə dı̄ zwa-kwarı̄ tun, a te dı̄ nmı̄ sı̄ n nunji bu wum yı̄ra nī n vīri, sı̄ n daa yı̄ joori n yaar-o.»

26 Zezi na tagı̄ kuntu tun, cicirə kam ma kaası̄, yi ka tiini ka su bu wum ka pa o yı̄ra saī pøgi pøgi, yi ka nunji ka daar-o. Ka na yag-o tun, o ma bəri. Nɔ̄ona zanzan maa te ba wi: «O tı̄gi mu.»

27 Zezi laan ma ja o jūna o pa o zaŋı̄ weenı̄ o zı̄gi.

28 Zezi na joori o zu digə tun, o karabiə bam ma vu o te ba yuramı̄, yi ba bwe-o ba wi: «Beŋwaanı̄ mu dı̄bam wu wanı̄ dı̄ zelī cicirə kam?»

29 O ma ləri-ba o wi: «Cicirə kantu doŋ zəlim cana. Cicirə kantu dwi warı̄ ka zelī ku na daı̄ dı̄ We-loro dam.»

30 Ba deen ma nunji jøgə kam kuntu nī ba vu ba tøgi Galile wu ba ke. Zezi maa ba lagı̄ sı̄ nɔ̄on-nɔ̄onu lwarı̄ ba je,

31 o na jı̄gi o karabiə bam o brī tun ɲwaanı̄. O maa brī-ba o wi: «Baá ja amu Nabiin-bu wum ba kī nɔ̄ona jūna nī yi ba gū-nī. Ba nan na gū-nī, da yatō de nī a laan wó joori a bi a yagi tuvunı̄.»

32 O karabiə bam ma wu nī o taanı̄ dum kuri, yi ba kwari sı̄ ba bwe-o ba nii.

*Wɔ̄c mu yi kamunu o dwe maama?
(Matiyu 18:1-9, Luki 9:46-50, 17:1-2)*

33 Ba ma vu ba yi Kapernawum. Ba ma zu soŋo. Zezi ma bwe o karabiə bam o wi: «Dí na wu cwəŋə ní dí maa bùnì tìn, á ya magi kantogó bëe ɻwaanti mu?»

34 Ba maa cùm. Beŋwaani, ba ya na maa bùnì tìn, ba ya magi kantogó daanì sì ba nii, bantu wùnì wɔɔ mu yì kamunu o dwe ba maama.

35 Zezi ma jèni tiga ni. O ma bəŋi o karabiə fugə-bale bam sì ba ba o te. O ma ta dì ba o wi: «Wulu na lagı sì o taa yì yigə tu tìn, kùntu tu manjı sì o ji ba maama kwaga tu mu, sì o taa tuŋi o pa ba maama.»

36 O ma ja bu balanja o pa o zìgi ba maama titari ni. O ma kwe-o o ki o ja-kukoro ni, yì o ta dì ba o wi:

37 «Wulu maama na nìgì bu balanja kantu doŋ lanyiranı amu yìr ɻwaani tìn, kùntu tu nìgì amu mu. Wulu maama nan na nìgì amu tìn, ku dai amu yiranı mu o nìga, ku yì o nìgì Banja-We dìlu na tuŋi-ni tìn di mu.»

38 Zan ma ta dì Zezi o wi: «Karanyına, dí ya ne noɔnu wudon na zeli ciciri noɔna yura ni di nmu yìr. O nan na dai dibam kögö kum wu noɔnu tìn, dí ma kwaani sì dí ci-o, sì o daa yì taa ki kùntu.»

39 Zezi ma léri o wi: «Á ya wu manjı sì á ci-o. Noɔnu wulu maama na tɔgi amu yìr ɻwaani o ki wo-kinkaglı tìn bá wanı o pipiri lila o noɔni ta-balɔrɔ o pa-ni.

40 Beŋwaani wulu maama na ba culi dibam tìn yì dibam noɔnu mu.

41 A lagı a ta cığa mu dì abam sì, noɔnu wulu na kwe na o pa abam si á nyɔ, á na yì amu Zezi Krisi noɔna tìn ɻwaani, kùntu tu wú na pëeri We tee ni.

42 Ku na yì balu na ki ba wu-didva dì amu tìn, ba na manjı ba muri ni bu-balwa te dì, noɔnu wulu na pe ba didva yagi We cwəŋə tɔgim tìn, ba na lègi kandwe kamunu mu kùntu tu ba ni ba dì-o nìni wùnì yì o ti, kuú ta gari cam dìlu o na wú ba o na We tee ni tìn.

43 Nmu jìja na lagı ka pa n ki lwarım, ku manjı sì n go-ka mu n yagi. N na gë n jìja, yì n daari n na ɻwia We tee ni, kùntu gari nmu na jìgi n jia maama yì n vu min-tùv, me na yì mini dìlu na bá dwe maaja dì maaja tìn.

[
44 Jègə kam kùntu ni,
 <kanzwa wú ta di ba yìra,
 yì ya ba fɔgi ya tva.
 Mini wó ta di-ba,
 yì dì ba fɔgi dì dweə.>]

45 Nmu naga na lagı ka pa n ki lwarım, ku manjı sì n go-ka mu n yagi. Nmu na yì na-dua yì n na ɻwia We tee ni, kùntu gari nmu na jìgi n ne sim maama, yì ba laan dì-m ba yagi min-tùv ni.]

46 Jègə kam kùntu ni,
 <kanzwa wú ta di ba yìra,
 yì ya ba fɔgi ya tva.
 Mini wó ta di-ba,
 yì dì ba fɔgi dì dweə.]

47 Nmu yì nan na lagı dì pa n ki lwarım, ku manjı sì n hì-dì n dułi n yagi mu. N na jìgi yì didva yì n zu We paari dum wùnì, kùntu gari nmu na jìgi yìa yale, yì ba laan dì-m ba yagi min-tùv ni.

48 Jègə kam kùntu ni,
 <kanzwa wú ta di ba yìra,
 yì ya ba fɔgi ya tva.

Mini wú ta di-ba,
yu dí ba fogí dí dweə.

⁴⁹ Nőonu maama manjı sı We kwe mini mu DI ma manj-o DI nii, sı DI pa o bıcarı fogí dí kwe, nı ye na kwe wüdui te tın.

⁵⁰ Ye ywənə yi dí wai dí kwe wüdui. Ye ywəəni nan na ti, n daa n bá wanı n pa dí joori dí ja ywəəni. Pa-na á wuru taa ywəmmə da-ŋwaani, sı á jəni dí yazurə, nı ye na paı wüdui ywəmmə te tın.»

10

Kaanı viim taani

(Matiyu 19:1-12, Luki 16:18)

¹ Zezi laan ma zanı o nunji je sım kuntu nı o vu o da Zude ti-niə yam. O ma vu o be Zürden bugə kam ni dıdoŋ dım nı. Nőn-kögo zanzan daa ma ba ba gilim-o. O ma ta bri-ba We ciga kam, nı o na yəni o kı te tın.

² Farizian tiinə badaara deen ma zanı ba vu o te sı ba manj-o ba nii. Ba ma bwe-o ba wı: «Nőonu jıgi cwəŋə sı o vin o kaani na?»

³ Zezi ma ləri-ba o wı: «Moyisi deen pe abam culu kum o wı bęe?»

⁴ Ba ma lər-o ba wı: «Moyisi pe ni, nı nőonu jıgi cwəŋə sı o püpüni tóco o pa o kaani, sı ku bri nı o vt-o mu.»

⁵ Zezi ma ləri-ba o wı: «Moyisi deen püpüni kuntu o pa abam, á wuru na dana tun ŋwaani mu.

⁶ Ku daari, pulim nı We na kı nabiinə tın, DI kı-ba sı ba taa yi baaru dí kaani mu.

⁷ Kuntu ŋwaani, nőonu na di kaani, o manj sı o pɔɔrı o ttı o nu dı o ko tee nı, sı o daari o pa o dı o kaani wüm jəni daari.

⁸ Kuntu wú pa ba laan jı nőonu dıdua. Ba daa dı nőona bale, ba laan yi nőonu dıdua mu.

⁹ We na kı nőona balu daanı tın, nőon-nőonu daa wu manj sı o pɔɔrı-ba daantı.»

¹⁰ Zezi dı o karabiə bam laan ma joori ba vu səojo. Ba na zu tın, ba ma bwe-o o taanı dım kuri.

¹¹ O ma ta dı ba o wı: «Nőonu na vin o kaani yi o daari o di kaani wüdoŋ, kuntu tu kəm dım dı ka-bwəŋə yi bıdwı mu.

¹² Kaanı dı na vin o baru yi o vu o zu baru wüdoŋ, o dı kəm dım dı bwəŋə yi bıdwı mu.»

Bu-balwa na manj dı We paarı dim te tın

(Matiyu 19:13-15, Luki 18:15-17)

¹³ Nőona badonna maa jaanı biə ba tui Zezi te sı o danı o jia ba baŋa nı. O karabiə bam ma zanı ba bagı-ba sı ba yi taa kı kuntu.

¹⁴ Zezi na ne ba na kı te tın, o banı ma zanı yi o ta dı ba o wı: «Yagi-na sı biə bam taa tui amu te, sı á yi zanı á taá cu-ba. Beŋwaani balu na nyı ni bu-balwa te tın mu manj sı ba zu We paarı dım wu.

¹⁵ A lagı a ta ciga mu dı abam sı, nőonu na wu se sı We taa te-o nı bu-balanya te, o bá na cwəŋə o zu We paarı dım wu.»

¹⁶ Zezi na tagı kuntu tın, o laan ma ja ja biə bam o kı o ja-kukoro nı. O ma danı o jia ba baŋa nı o warı We o pa-ba.

Nadunə wú wanı ba na ŋwia We tee nı na?

(Matiyu 19:16-30, Luki 18:18-30)

17 Zezi ma zaŋi o maa kea. Nɔɔnu wɔdoŋ ma duri o vu o yi o te. O ma kuni doona o yigə ni yi o wi: «Karanyina, n yi non-ŋum. Nan bri-ni kulu a na wú ki, si a wanı a na ŋwia kalu na ba ti tun We tee ni..»

18 Zezi ma ta díd-o o wi: «Bɛŋjwaani mu n bəŋi-ni ni non-ŋum? Nɔɔn-nɔɔnu tərə o na yi non-ŋum, ku na dat We Dl yirani.

19 Nmu manjı n ye We cullu tun na bri kulu tun. Yi zaŋi n gu nɔɔnu. Yi zaŋi n pəni dı n doŋ kaanı. Yi ḥonı. Yi zaŋi n fɔ vwan n pa n doŋ. Yi pini n doŋ. Ta n zuli n nu dı n ko.»

20 Nɔɔnu wɔm ma ta díd-o o wi: «Karanyina, ku na sıŋi a biini ni tun, a manjı a se cullu tıntu maama.»

21 Zezi ma nii-o dı sono, yi o ta díd-o o wi: «Ku nan ta ge woŋo dıdua mu si n ki. Ve soŋo n kwe woŋo kulu maama n na jıgi tun n yəgi, si n laan kwe ti səbu kum n ma n wəli yinigə tiinə. Kuntu wú pa n ta n jıgi jıjigırı zanzan We-səŋo ni. Nmu na ki kuntu, si n laan ba n ta n tɔgı-ni.»

22 Nɔɔnu wɔm na ni kuntu tun, o wu ma cɔgı zanzan yi o yigə nywanı, o jıjigırı tun na tiini tu daga tun ŋwaani. O ma yagı Zezi yi o viiři.

23 Zezi laan ma pipiri o nii o karabiə bam seeni, yi o ta dı ba o wi: «Nadunə na lagı si ba zu We paari dıum wu, kuú ta tiini ku cana ku pa-ba.»

24 O karabiə bam na ni kuntu tun, ku ma su-ba. Zezi daa ta ma ta dı ba o wi: «A biə-ba, nɔɔna na lagı si ba zu We paari dıum wu, kuú ta tiini ku cana ku pa-ba.»

25 Kuú ta yi mwali si yogondi da gar-lwe booni dı nunji ku dwe nadum na lagı si o zu We paari dıum wu.»

26 Zezi na tagı kuntu tun, ku ma tiini ku su o karabiə bam zanzan, yi ba te daanı ba wi: «Ku nan na yi kuntu, wɔɔ mu wú wanı o na ŋwia We tee ni?»

27 Zezi ma nii-ba yi o wi: «Nabiinə mu bá wanı ba ki, si We wai Dl kia. Bɛŋjwaani We wai woŋo maama Dl kia.»

28 Piyeeṛi laan ma ta díd-o o wi: «Nii. Dıbam yagı dı woŋo maama mu, yi dı daari dı tɔgı nmı.»

29 Zezi ma ləri o wi: «A lagı a ta cıga mu dı abam si, nɔɔnu wulu maama na tagı amu ŋwaani dı We kwər-ywəŋə kam ŋwaani, o yagı o soŋo naa o nu-biə naa o nu dı o ko naa o biə naa o karı dı tun,»

30 kuntu tu wú ba o na kulu maama o na yagı tun kuni bi mu lugu kuntu banja ni. Oó na sam dı nu-biə dı niiňa dı biə dı karı, yi oó na yaara dı o wəli da. Ku daari manjı kalu na wú ba tun, kuntu tu wú na ŋwia kalu na ba ti tun We tee ni.

31 Balu na manjı ba yi yigə tiinə tun zanzan wú joori ba ji kwaga tiinə. Ku daari balu dı na manjı ba yi kwaga tiinə tun zanzan wú ba ba ji yigə tiinə We paari dıum wuńi.»

Zezi daa na ŋɔɔni o tıvnu taani te tun

(Matiyu 20:17-19, Luki 18:31-34)

32 Zezi dı nɔɔna zanzan maa zaŋi ba wu cwəŋə ni ba maa ve Zeruzalem. Zezi maa wu ba yigə ni o veə. O karabiə bam maa yi yəeu. Nɔɔna balu dı na tɔgı ba kwaga tun maa fumma. Zezi ma bəŋi o karabiə fugə-bale bam daa ni, yi o ta o bri-ba kulu na lagı ku ki-o Zeruzalem ni tun.

33 O maa ta dı ba o wi: «Taá ye-na, dı na maa ve Zeruzalem tun, dáanı mu ba laan wú ja amu Nabiin-bu wɔm ba ki Zwifə kaanım yigə tiinə bam

dí ba cullu karanyina tiinə bam juja ní. Nocoña bam kuntu wú di a taaní ba wi, ku manjí si a tí mu, yi ba daaru ba kí-ní dwi-ge tiinə bam juja ní.

34 Baá yáali-ní ba mwani, yi ba daaru ba twi lileeru ba yagi a yira ní. Baá magi-ní di balaara, yi ba laan daaru ba gu-ní. Da yato de ní a nan wó joori a bi a yagi tuvni.»

*Zezi cwəŋə kam na jígi yaara te tìn
(Matiyu 20:20-28)*

35 Zaki dí Zan balu na yi Zebede bié tìn deen ma vu Zezi te ba ta díd-o ba wi: «Karanyina, popo, kí wojo kulu dí na lagí tìn n pa díbam.»

36 Zezi ma bwe-ba o wi: «Á lagí si a kí bee mu a pa abam?»

37 Ba ma lér-o ba wi: «Nmú na tu n ba n di n paari dum, si n pa dibam dídua jení n jazim ní si dídua jení n jagwié ní.»

38 Zezi ma ta dí ba o wi: «Abam tití yeri á na loori kulu tìn. Abam wú waní á togí á yaari, ni amu na lagí a ba a na yaara yalú tìn na? Á wú waní á yaari á tí, ni a na lagí a yaari a tí te tìn na?»

39 Ba ma lér-o ba wi: «Esen, dí wú waní.»

Zezi laan ma ta dí ba o wi: «Ku yi ciga, abam nan wú suní á togí á yaari amu yaara Yam doj.»

40 Ku nan dai amu mu manjí si a kuri wulu na wú jení a jazim ní naa a jagwié ní tìn. Ku yi Banja-Wé mu manjí Dí tini je süm kuntu, si Dí pa balu na wú jení da tìn.»

41 O karabia fugə kam na tu ba lwari ba donnə bale bam na loori kulu Zezi tee ní tìn, ba bana ma tiini ya zanjí dí Zaki dí Zan.

42 Zezi laan ma bəŋi ba maama, yi o ta dí ba o wi: «Abam nan manjí á ye ni lugú banja pwa kí dam mu dí ba nocona, yi ba dídeera di dam ba banja ní.»

43 Ku nan na yi abam, ku wú manjí si ku taa yi kuntu doj abam titari ni. Beñwaani, abam wulu na lagí si o ji nón-kamuñu á wóni tìn, kuntu tu manjí si o ji abam maama tintvñu mu.

44 Wulu na lagí si o ji abam yigə tu tìn, kuntu tu manjí si o ji abam maama gambah.

45 Beñwaani amu Nabiin-bu wóm wú tu si nocona tñi ba pa-ní. Amu nan tu si a tñi a pa nocona mu, si a daaru a kwe a ñwia a má lèni nocona zanzan ñwia Wé tee ní.»

*Zezi na pe lilwe yiə puri te tìn
(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)*

46 Zezi dí o karabia bam ma vu ba yi tñu kudonj, ku yiri mu Zeriko. Ba ma togí da ba nuñi ba maa këa. Ba na maa kë tìn, non-kögö maa togí-ba. Noona wudonj maa wóra o na yi lilwe. O yiri mu Batime, o ko mu yi Time. O maa je cwəŋə kam ni ní yi o looré.

47 O ma lwari ní ku yi Nazareti tu Zezi mu togí dáani o maa këa. O laan ma puli o kaasi banja banja o wi: «Zezi, Pe Davidi dwi tu, duri a yibwñə!»

48 Nocona zanzan ma bag-o si o pu o ni. O laan ma tiini o kaasi zanzan yi o wi: «Pe Davidi dwi tu, duri a yibwñə!»

49 Zezi laan ma zigi yi o ta o wi, ba bəŋ-o si o ba. Ba ma bəŋ-o, yi ba ta díd-o ba wi: «Kí wópolo, si n zanjí weenit, si o bë-m o wi n ba.»

50 Lilwe wóm ma da püsi o gorø o yagi, yi o zanjí lla o vu o yi Zezi te.

51 Zezi ma bwe-o o wi: «Nmú lagí si a kí bee mu a pa-m?»

O ma léri o wi: «Karanyina, a lagí si a joori a taa naai mu.»

⁵² Zezi ma ta dīd-o o wū: «Nan ve, nmū na kū n wū-dīdua dī amū te tūn
mū pē n na yazurə.»

Zezi na tagi kūntu bīdwī banja nū tūn, mū lilwe wūm yiə joori ya na. O
maa togī Zezi kwaga cweŋə kam nū.

11

*Zezi na zu Zeruzalem yi noɔna zul-o te tūn
(Matiyu 21:1-11, Luki 19:28-40, Zan 12:12-19)*

¹ Zezi dī o karabiə bam deen ma vu ba twē Zeruzalem. Ba ma vu ba yi
tū-balwa bale, ba yirū mu Betifaazi dī Betani. Je sum kūntu wū Olivi piu
kum saja nū mū. Zezi ma li o karabiə bam bale o tōŋi,

² yi o ta dī ba o wū: «Ve-na á vu á zu tūv kūlv na wū abam yigə nū tūn. A
na zu tūv kūm wūnī, á wū na bīna-pola na lègi da, yi noɔn-noɔnuu daa ta
wū diini ka banja. Ve-na á bwəli-ka á ja ba á pa-nū.

³ Nōɔnuu na bwe abam nū: <Bee mū yi á bwəli-ka?>, sī á ta dīd-o nū: <Ku
yi dī Yuutu wūm mu laga. Oó joori o pa ka ba lele.>

⁴ Ba ma zaŋi ba vu sī ba nii. Ba na yi tūv kūm wū tūn, ba ma sūnū ba na
bīna-pola cweŋə nū nū. Ka lègi sōŋo kwdonj nū nū. Ba ma vu ba bwəli-ka.

⁵ Nōɔna badonnə maa zīgī da. Ba ma bwe Zezi karabiə bam ba wū: «Bee
mū yi á lagū á bwəli bīna-pola kam?»

⁶ Ba ma ləri-ba nū Zezi na maŋi o ta te tūn. Nōɔna bam ma se.

⁷ Ba ma ja bīna-pola kam ba ja vu ba yi Zezi te. Ba laan ma kwe ba
gwaaru ba danjī ka banja nū. Zezi ma di ka banja, yi ba ve ba maa kēa.

⁸ Ba na maa ke tūn, nōɔna zanzan ma zul-o ba kwe ba gwaaru ba lwari
cweŋə kam yuu nū, si Zezi ba o togī tū banja o kē. Nōɔna bādaara ma vu
ba go tweeru ne dī vɔɔru ba dī cweŋə yuu nū, si o togī tū banja o kē.

⁹ Nōɔna balb na wū o yigə nū dī o kwaga nū ba ve tūn maa tōčlī ba wū:
«Ozaana! Zulə taa wū Wē tee nū!

Zuli-na wūlū na tu dī Yuutu Wē yirū ḥwaani tūn.

¹⁰ Zuli-na wūlū na wū ta te o nōɔna,
nūneeni dībam ko Davidi deen na jīgī paari te tūn.
Ozaana! Zulə taa wū Baŋa-Wē tee nū!»

¹¹ Zezi ma vu o zu Zeruzalem tūv kūm wū. O ma vu o yi Wē-di-kamunu
kūm o zu ku wū. O ma kaagī o nii wēənu tūm maama na yi te. Wē na lagī
dī zu tūn, o ma joori o nuŋi tūv kūm wūnī, o togī dī o karabiə fugə-bale
bam o vu Betani.

*Zezi na sɔɔli kapuru te tūn
(Matiyu 21:18-19)*

¹² Tīga na puورى tūn, ba ma zaŋi Betani nū sī ba joori Zeruzalem. Kana
maa jīgī Zezi.

¹³ Ba na maa ve tūn, o ma tolī o na kapuru. Ku deen li dī vɔɔru mū. O
ma vu sī o nii mōɔla wūra na sī o di. O na yi da tūn, o ma wū ne kūlvkūlv
ku na wū yi ku lərim manja tūn ḥwaani.

¹⁴ O laan ma ta dī kapuru kūm o wū: «Nōɔn-nōɔnuu daa bá na mōɔla nmū
yuu nū o di.»

O karabiə bam ma ni o na tagi kūlv tūn.

*Zezi na zəli pipimpiinə Wē-di-kamunu kūm wūnī te tūn
(Matiyu 21:12-17, Luki 19:45-48, Zan 2:13-22)*

15 Ba ma vu ba yi Zeruzalem. Zezi ma vu o zu We-di-kamunu kum wu. O ma na noona na wu ka kunkolo kum ni ba pipiə. O ma zeli-ba o pa ba nuŋi. O ma vu o ja səbu-lennə bam taabullu tūm o pipiri o pu tiga ni, o pa ba səbiə bam jagi. O ma daari o yigi yitunnu tilu noona badonnə na je da ba yəgi kunkwən-pulə tun o du tiga ni.

16 O ma wu se si noona taa ziŋi ba zila ba təgi kunkolo kum wu ba kea.

17 O ma bri noona bam o wi: «Ku pvpvn We tōnō kum wvni ni, We mu wi: «Amu digə kantu manj si ka taa yi jəgə kalu lugu baŋa dwi tiinə maama na wu taui ba warı amu da tun mu.» Abam nan pe ka ji ɻwuna joro jəgə.»

18 Zwifə kaanum yigə tiinə bam di ba cullu karanyina tiinə bam ma ni Zezi na tagi kulu tin. Ba laan ma beeri cwəŋə si ba g̃o-o. Ba ma kwari fvunni d̃id-o, o zaasim d̃im na su nən-kəgo kum maama tin ɻwaani.

19 Tiga na lagı ka yi tin, Zezi di o karabiə bam ma nuŋi tu kum wvni.

Zezi ɻɔɔni kapvru kulu na kvgi tin taani

(Matiyu 21:20-22)

20 Tiga na pvvri tin, ba ma daa zaŋi ba maa kea. Ba ma na kapvru kum na kvgi, di ku bvnna maama.

21 Piyeleri ma guli Zezi ya na tagi te tin. O ma ta di Zezi o wi: «Karanyina, nii kapvru kum nm̃u diiň na soɔl̃i tin, ku kvgi.»

22 Zezi ma ta di ba o wi: «Fɔgi-na á ki á wu-didva di We.

23 A lagı a ta ciga mu di abam si, abam wvlu na tagi di piu kamunu kvntu ni, ku go ku na zigu me tun ku vu ku tu niniu kum wvni, We wu pa ku ki. Nmu na jigi wu-didva ni nm̃u na tagi kulu tin wu suni ku ki, yi n ba jigi bw̃wea, We wu pa ku ki.

24 Kvntu ɻwaani a lagı a ta di abam ni, wojo kulu maama á na wu loori We tee ni tin, si á taá jigi wu-didva ni á wu suni á na-ku, yi We wu pa á na-ku.

25 Manja maama abam na wvra á warı We, yi taanı na wu abam di noonu wvdonj lanja ni, si á yagi á ma ce-o. A Ko We laan wu yagi abam di lwarum D̃i ma ce abam. [

26 Ku daari, abam na wu se si á yagi noona lwarum á ma ce-ba, á Ko We bá yagi abam di lwarum D̃i ma ce abam.]»

Zezi dam dim nuŋi yan mu?

(Matiyu 21:23-27, Luki 20:1-8)

27 Ba daa ma vu ba yi Zeruzalem. Zezi ma vu o zu We-di-kamunu kum wu, o kari ka wvni o beerə. Zwifə kaanum yigə tiinə bam di ba cullu karanyina tiinə bam di ba nakwa bam ma vu o te,

28 ba bw̃e-o ba wi: «Wɔɔ dam mu n ma n ki wəenü tilu maama n na ki tun? Wɔɔ mu pe nm̃u ni si n ta n ki kvntu?»

29 O ma ləri-ba o wi: «A di jigi bw̃iə a lagı a bw̃e abam, si á na ləri-ya á pa-ni, si a laan bri abam wvlu na pe amu ni si a tɔŋi tin.

30 A lagı a bw̃e abam a nii, Zan na miisi noona na wvni tin, ku yi We mu pe-o cwəŋə naa nabiinə mu pe-o?»

31 O na bw̃e-ba kvntu tin, ba maa wvra ba bw̃e daanı si ba nii ba na wu ləri te tin. Ba maa wi: «Dibam na ləri di wi, ku yi We mu, o laan wu bw̃e dibam ni, b̃es mu yi di nan wu se Zan taani d̃im?»

32 Ku daari, dí bá waní dí ta ní ku yi nabiiñe mu pe-o cwəñjə.» Ba tagi kuntu, bejwaani ba kwarí fúvni dí ncoña bam, dí ba maama na se ní Zan sini o yi We nijoñnu tñ.

33 Kuntu ñwaani mu ba léri Zezi ba wí: «Dí yeri wulu na pe Zan cwəñjə tñ.»

Zezi dí ma ta dí ba o wí: «Ku na yi kuntu, amu dí nan bá ta wulu na pe amu ni si a taa tuñi tñ.»

12

Ncoña di o gaari mimajja (Matiyu 21:33-46, Luki 20:9-19)

1 Zezi ma manjí mimajja o bri ncoña bam o wí: «Ncoña wudoñ mu wura. O ma zañjí o ci gaari, yi o daari o jéri tweeru tlú yirí na yi vinyə tun di wunu. O ma daari o ko goño ti-dia je ní, si o na gwəri tweeru biə bam, si o ki dáaní o no o kan ti na bam. O ma daari o cwi dapala si ncoña taa je da o yirí gaari dím. O na fəgí o ci-dí kuntu tñ, o laan ma kwe ncoña o yagi da si ba taa tuñja, yi o daari o nuñi o vu cwəñjə.

2 Tweeru biə bam gwərim manja na yi tñ, o ma tuñjí o tintuñjuñu si o vu ncoña balu na nii o gaari dím baña ni tun te, si ba ce o téri ba pa-o.

3 Tintuñjuñu wum na yi ba te tñ, ba ma ja-o ba magí, yi ba daari ba pa o viirí dí ji-kuri.

4 Ncoña wum daa ma tuñjí o tintuñjuñu wudoñ. O na yi ba te tñ, ba ma magí o yuu ba kaari yi ba twi-o.

5 O daa ta ma tuñjí o tintuñjuñu wudoñ o weli da. Wuntu na yi ba te tñ, ba ma mag-o ba gu. Ncoña wum ta ma tuñjí o tintuñjuñna zanzan ncoña bam tee ní, yi ba magí ba badonnë, ba daari ba gu ba badaara.

6 Ku laan ma daari o titi bu wulu o na so-o zanzan tun yuraní. O ma tuñj-o ba tee ní o ma kweeli, yi o buñjí si, baá nügi wuntu.

7 Ncoña bam na ne-o tun, ba maa ñcoñi daaní ba wí: «Mu gaari dím tu bu, wuntu mu lagí o ba o taa te o ko wum wəənu tum. Nan pa-na dí gu-o, si dí daari dí taá te o wəənu tum.»

8 Ba laan ma gu-o, yi ba daari ba vanj-o ba ja nuñi gaari dím wunu ba yagi.

9 Kuntu tñ, gaari dím tu wum laan wú ki ncoña bam kuntu titá mu? O manjí si o ba o gu-ba mu, si o daari gaari dím o pa ncoña badonnë si ba taa niñ.

10-11 Ku pypwñi We tóno kum wunu ku wí:
«Kandwe dílú lwara na vin tñ laan mu joori dí ba dí ji kandwe dílú na paí sɔñjó kum dana tñ.

Banja-We na ki te tñ mu kuntu,
yi ku yi wo-kamunu ku pa díbam.»

Abam manjí á wu karimí kuntu na?»

12 Zwifé yigé tiiné bam na ni kuntu tñ, ba ma lwari ní o manjí mimajji dím bantu ñwaani mu. Ba laan maa beeri cwəñjë si ba ja-o. Ba maa warí, ba na kwarí fúvni dí non-kögö kum tñ ñwaani. Ba ma yag-o, yi ba daari ba viiri.

Zwifé bam na bwe Zezi lampoo ñwium wojo te tñ (Matiyu 22:15-22, Luki 20:20-26)

13 Zwifé bam deen ma li Farizian tiiné badonnë dí Pe Erödú kwaga ncoña badonnë si ba vu Zezi te. Ba maa lagí si ba pa o ñcoñi o tusi, si ba waní ba ja-o.

14 Ba ma yi o te, yi ba ta dīd-o ba wi: «Karanyina, dī ye ni nmv yi ciga tu mv. Nmv yigē tērē dī nōona na buñi kulu ba pa nmv tun, nmv nan ba kuri nōona daani. Nmv nan yəni n bri nōona We cwegē dī ciga mv. Dī lagū dī bwe dī nii, dbam Zwifē bam culu pe ni si dī ḥwī lampoo dī pa lugū kum pa-faru wum naa ku wu maŋi? Dī maŋi si dī ḥwī naa dī wu maŋi si dī ḥwī?»

15 Zezi nan maŋi o ye ba na yi pipiri-nyina te tun. O ma ta dī ba o wi: «Bee nan mv yi á lagū si á maŋi-ni á nii? Ja-na səbu-dali dīdua á ba si a nii.»

16 Ba ma li səbu-dali dīm ba bri-o. O ma nii yi o bwe-ba o wi: «Woo nyinyvgū dī o yiru mv pvpvn dī baŋa ni?»

Ba ma lər-o ba wi: «Ku yi pa-faru wum mv.»

17 Zezi laan ma ta dī ba o wi: «Ku lamma. A nan taá ḥwī kulu na yi pa-faru wum nyim tun á pa-o, si á daari á taá paí We kulu dī na yi DI nyim tun.»

O na ləri-ba kuntu tun, ku ma sv-ba zanzan.

Ba na bwe Zezi twa biim wojo te tin

(Matiyu 22:23-33, Luki 20:27-40)

18 Sadusian tiinē badonnē dēen ma zaŋi ba vu Zezi te. Bantu mv bri ba wi, nōonu na tiga, o daa bá joori o bi.

19 Ba ma vu ba ta dī Zezi ba wi: «Karanyina, Moyisi dēen na pvpvn kulu o tini o pa dibam tun, ku bri ni, nōonu nu-bu na tiga yi o daari o kaani, ba na wu lugū biə daani, tu wum curu mv maŋi si o dī kaani wum si ba wanu ba lu biə o nu-bu wulu na tigu tun ḥwaani.»

20 Kuntu, nu-biə barpe ya mv wura. Ba dīdua ma di kaani, yi o ti o daa-o, yi o wu lugū bu.

21 Wulu na saŋi tun laan ma di kadəm wum. O dī ma ti o daari kaani wum, yi ba dī wu lugū bu. Bato tu wum dī daa ma di-o.

22 Ba maama barpe di kaani wum, yi ba wu lugū bu dīd-o. Ba maama na tigi tun, kaani wum dī laan ma ti.

23 Ba maama barpe na di kaani wum tun, ba laan na tu ba bi ba yagi tuvni, bantu woo mv wú ta te kaani wum?»

24 Zezi ma ləri-ba o wi: «Abam tiini á tusi mv. Abam wu lwari We tōno kum zaasim dīm kuri, yi á ta yəri We dam dīm na yi te tun. Á wu tusi ciga na?

25 Nōona na tu ba bi ba yagi tuvni, ba lagū ba taa nyi dī We malesi sun na yi te tun mv, ba ba di kaana, kaana dī nan ba zuvri banna dī.

26 Ku nan na yi twa biim dī, Moyisi na pvpvn kulu tun bri ni nōona wó suni ba bi. Abam maŋi á wu karumi kulu We na tagi dī Moyisi DI na bri DI titi dīd-o sabari puju kum wun maŋa kalb tun na? We dēen tagi DI wi: «Amu yi Abraham We, dī Yizaki We, dī Zakobi We mv.»

27 Ku bri ni bantu daa ta jigi ḥwia mv We tee ni, berjwaanti Banja-We yi naŋvna We mv, si DI dai twa We. Mu ku kuri á tiini á tusi dī á na buñi te tun.»

We niə Yam wun dīc mv yi kamunu di dwe?

(Matiyu 22:34-40, Luki 10:25-28)

28 Ba na wura ba ḥōoni kuntu tun, We cullu karanyina tu wudonj ma yi ba te, yi o ni ba taani dīm. O ma lwari ni Zezi tiini o kwaani dī o na ləri Sadusian tiina bam te tun. O laan ma twe Zezi te, yi o bwe o wi: «We niə Yam maama wun dīc mv yi kamunu di dwe?»

29 Zezi ma lər-o o wı: «We ni dılın na yi kamunu dı dwe ya maama tun mu tıntı: <Yisırayeli tiinə-ba, cəgi-na. Yuutu Banja-We mu yi dıbam Yıduva má.»

30 Ta n soe n Yuutu Banja-We dı n bıcarı maama, dı n wı maama, dı n wıbıuya maama, dı n dam maama.»

31 We ni dılın na saŋı tun mu tıntı: <Ta n soe n doŋ ni n titı te.» We ni dıdoŋ daa tərə dı na yi kamunu dı dwe niə yantu yale.»

32 We callu karanyına tu wıom ma ta dı Zezi o wı: «Karanyına, n tagı cıga. Nımu na tagı n wı, We dıduva yırımanı mu wıra yi Dı doŋ daa tərə tun, ku yi cıga mu.»

33 Ku manı sı dı taá soe We dı dı wı maama, dı dı wıbıuya maama, dı dı dam maama, sı dı daarı dı taá soe dı donnə ni dı titı te. Dı na ki kuntu, dı ki lanyırani ku dwe dı na me vara naa wojo kulu maama dı ma kaanı-Dı.»

34 Zezi na ne ni o ləri taanı dım lanyırani dı wıbıŋ-ııvna tun, o ma ta dıd-o o wı: «Nımu batwari dı We paarı dım.»

Ku na zıgi manja kam kuntu ni, nıccı-nıccına daa maa kwarı sı o bwe-o taanı.

Krisi wıom We na tvıji tun yi Davidi Yuutu mu

(Matiyu 22:41-46, Luki 20:41-44)

35 Zezi deen maa wı We-di-kamunu kum ni o bri nıccına, yi o ta o wı: «We callu karanyına tiinə bam yəni ba bri ni, Krisi wıom We na tvıji tun yi Pe Davidi dwi tu mu. Ku nan wı wanı ku taa yi kuntu na?»

36 We Joro kum deen pe Davidi titı ta o wı:
<Yuutu Banja-We tagı dı a Yuutu Dı wı:

Ba n jəni amı jazım ni,
sı a laan ki nımu dıvna maama n ne kuri ni.»

37 Davidi titı nan na sıını o bəgi Krisi wıom o wı o Yuutu tun, dıbam nan daa wı ku ta mu dı bəjə-o ni Davidi naa daga?»

Zezi na bri We cıga kam kuntu tun, ku ma pa non-kögo kulu na je ku cəgi tun wı poli zanzan.

Zezi kaani nıccına, sı ba yi lwəni callu karanyına tiinə bam

(Matiyu 23:1-36, Luki 20:45-47)

38 O daa ta ma bri-ba yi o wı: «Taá yırı-na á titı dı callu karanyına tiinə bam. Bantu soe sı ba taa zuvırı gwar-dıdwaaru, sı ba taa beerə yi nıccına nıi-ba. Ba na ve yaga, ba lagi sı nıccına maama taa tui ba zuli-ba mu.»

39 Ba na yəni ba zu ba We-di sim, ba lagi je-kamunnu mu sı ba taa je yıgə ni. Ba na ve nıccına sənço sı ba di candıə, ku yi je-ııvna jəgə ni mu ba lagi sı ba taa je da.

40 Ba maa yəni ba ganı kadənə ba joŋı kulu maama ba na jıgi tun, yi ba kwarı ba loori We dı bıtar-dıdwaaru, sı ku taa nyı ni ba yi nıccına mu te. We wı tiini Dı pa bantu na cam ku ja gaalı.»

Kadəm na pe We pıeerı te tun

(Luki 21:1-4)

41 Zezi ma vu o jəni We-di-kamunu kum wıoni, jəgə kalı daka na zıgi da yi nıccına dı We pıeera ka wıoni tun tıkəri ni. O maa je o nıi nıccına bam na ve ba dı ba səbiə ka wıoni te tun. Nadunə zanzan ma ba ba dı səbu zanzan ka wıoni.

42 Kadəm wıdoŋ na yi yinigə tu tun ma ja səbu-dal-balwa bale, o ja vu o dı da.

43 Zezi na ne kuntu tun, o ma bəŋi o karabiə bam, yi o ta dı ba o wi: «A lagı i ta ciga mu dı abam sı, kadəm wuntu na yi yinigə tu tun, o dı səbu ku dwəni nɔɔna balu maama na dı da tun.

44 Bantu maama li ba daarı səbiə mu tata. Kadəm wum nan yi yinigə tu mu, yi o kwe wojo kulu maama o na jıgı sı o ma yəgi o ni-wədui tun o dı da.»

13

*Ləeru na wú ba lugv baya te tun
(Matiyu 24:1-28, Luki 21:5-24)*

1 Zezi laan ma zanji o nuŋi We-di-kamunu kum wuni. O na maa ke tun, o karabiə bam dıdua ma ta dıd-o o wi: «Karanyına, nii kandwa yantu ba na me ba lo digə kam tun na lana te. Nii ka lɔɔm dıum na dana te.»

2 Zezi ma lər-o o wi: «Nmı wu ne ka na daga te tun na? Ka maama nan wú ba ka tu tiga ni ka cɔgi. Kandwə daa bá danji dı doŋ baya ni.»

3 Zezi deen ma vu o jəni Olivi piu kum yuu ni, yi o tulı o na We-di-kamunu kum o yigə ni. O na je kuntu tun, Piyeleri dı Zaku dı Zan dı Andre yrurani ma vu o te, yi ba bwe-o ba wi:

4 «Maŋa kɔɔ mu We-digə kam wú ba ka cɔgi kuntu? Bees mu lagı ku ki maana ku bri dibam, sı dı lwari ni wəənu tuntu maama lagı ti ki?»

5 Zezi ma ləri-ba o wi: «Á fogı á ci á titı, sı á yi pa nɔɔn-nɔɔnu gani abam.

6 Bejyaanı nɔɔna zanzan wú ba abam te, yi baá ma amu yırı ba ma gani abam ba wi, bantu dıdua dıdua mu yi Krisi wum We na tıŋı tun, yi baá gani nɔɔna zanzan.

7 Á wú ba á na tıgure na wu abam tunı dıum ni, yi á kwəri á ni ka ɻwa tunı dılu na baŋwə tun ni. Á nan na ni kuntu, sı á yi pa fuunı zu abam. Wəənu tun kuntu manji sı ti ki mu, yi ku ta dat lugv tiim maŋa.

8 Dwi wú zanji dı ki jara dı dwi dıdoŋ, yi tıu dı ku doŋ wú zanji ti magı jara. Tıga dı wú sisini je sıdonnə ni, yi kana dı wú ba ka taa wu je zanzan ni. Yaara Yam kuntu maama nan nyı dı kaanı na sıŋı o vri pugə yi ka wɔe yi cam daa ta wu kwaga ni te tun mu.

9 A fogı á ci á titı, sı nɔɔna wú ja abam ba vu ba saŋı saryya-dirə nakwa tee ni. Ba ta wú ja abam ba magı ba We-di sıum wuni. Baá ja abam ba vu ba saŋı dıdeera dı pwa tee ni, abam na tɔgı amu tun ɻwaanı. Kuntu mu wú pa á wanı á bri-ba We ciga kam.

10 Ku nan fin mu sı ba da yigə ba tɔgı We kwər-ywəŋə kam ba bri dwi maama tiinə, sı wojo maama tiim laan yi.

11 Ba na jaanı abam ba vu ba saŋı, sı á yi taá liə dı á na wú ta kulu tun. Á na wú taá zıgı ba yigə ni maŋa kalı tun, sı á laan nɔɔnı kulu We na wú pa abam tun. Ku dat abam titı mu wú nɔɔnı, ku yi We Joro kum mu wú pa abam kulu á na wú nɔɔnı tun.

12 Nɔɔna badonnə wú ja ba titı currı ba ki nɔɔna jia ni sı ba gu-ba. Kwə dı wú ki ba biə kuntu doŋ. Biə dı wú zanji ba pa ba ja ba niinə dı ba kwə ba gu.

13 Nɔɔna maama wú ta culı abam, á na yi a nɔɔna tun ɻwaanı. Wulu maama nan na ki pu-dıa o zıgı kəŋkəŋ sı ku vu ku yi kweelim tun, We wú vri kuntu tu ɻwıa.

14 Abam nan wú ba á na wo-loŋjɔ kolvu na yi cögunu tìn na wú ba ku zigi jégə kalu na wú maŋjı sì ku taa zigi da tun.» (A te abam sì wolvu na karumi tun, sì o kwaani o ní ku kuri lanyırani.)

«Abam na ne wo-loŋjɔ kum kantu, sì abam balv na zuvri Zude ni tun ki lila á nuŋjá á duri á vu pweeru yum á səgjı da.

15 Nœonu nan na wú nayuu ní, o daa yi tu o zu digə sì o kwe kolvkolvu.

16 Nœonu wolvu nan na wú kara ní tun, o daa yi joori səŋjɔ sì o kwe o góro o zu.

17 Kantu maŋja kam ní kuvu ta tiini ku yi leerv dì kaana balv na jigi pwi tun, dì balv na jigi biə yi ba ḥogjı yili tun.

18 Nan taá loori-na We, sì cam dím kantu yi ba waaru mimaŋja ní.

19 Beŋwaanı yaara yalu na lagı ya ba da Yam kantu ní tun wú ta tiini ya camma ya dwe yalu na maŋjı yá kí pulim ní We na kí lugv sì ku ba ku yi züm tun. Yaara yantu nan na ke, yadonnə daa bá ba nüneenı yantu te.

20 Baŋa-We nan na wú pe yaara Yam da Yam tri, nœon-nœonu bá wəri. Ku nan yi We titi nœona balv Dl na kuri tun ḥwaanı mu, Dl wú pa yaara Yam da Yam tri.

21 Kantu maŋja kam ní, nœonu wolvu maama na tagı dì abam o wi: «Nii Krisi wóm We na tuŋjı tun, o wú yo seeni» naa <o wú jégə kantu ní>, sì á yi se kantu tu.

22 Nœona badaara wú zanjı ba bri ní bantu dídva dídva mu yi Krisi wóm, yi ba yagi ba dai. Badonnə dì wú bri ní bantu mu yi We nijoŋnə, yi ba yagi ba dai. Baá kí wo-kinkagila yalu na wú su nœona tun, sì ba ya na wai, sì ba sv̄gı We titi nœona balv Dl na kuri tun.

23 Á taá cu á titi, sì a wuuri a ta a bri abam mu yi wəenu tum maŋja daa ta wú yi.»

Nabiin-bu wóm na wú ba lugv baŋa te tin

(Matiyu 24:29-44, Luki 21:25-36)

24 «Yaara Yam kantu maŋja na tu ka ke, da yantu wóm
<wia kam laan wó ji nazono tim tim,
cana dì daa bá funjı sì pooni taa wúra.

25 Weyuu wú sisiji yi calicwi sim kwəri sì tu tiga ní,
yi wəenu tlu maama na wú weyuu ní tun wú vugimi daanı.»

26 Maŋja kam kantu ní nœona wú na Nabiin-bu wóm na maa bıını lugv baŋa. Oó ta wú kunkwəənu wóm o bıını dì dam, yi We paari-zulə wú o tee ní zanzan.

27 O laan wú pa o malesi sim nunjı sì jagı sì vu lugv baŋa je maama, ku na yi wa-puli dì wa-zuvri, jazım dì jagwiə, sì la o nœona balv We na kuri tun je maama sì kí daanı.

28 Nan maanı-na á nii kapuru na yi te tun. Kantu na yəni ku wúra ku kwí vçorv, á yəni á lwarı ní ku twé yade.

29 Ku nan yi bidwi mu dì á na tu á na wəenu tlu a na tagı a bri abam tun na wúra tı kia, sì á lwarı ní maŋja kam laan twé ka ti.

30 A lagı a ta ciga mu dì abam sì, wəenu tum kantu maama wú ba tı wúra tı kia, yi züm nœona bam ta wú tıgi ba tı.

31 Weyuu dì tıga baŋa maama wú ba tı ke, yi amu taanı dím bá ke maŋja dì maŋja.

32 Nœon-nœonu nan yəri de dulu Nabiin-bu wóm na lagı o joori o ba tun, yi nœon-nœonu yəri de dím wóm maŋja kam o na wú ba tun, ku na maŋjı

ku yi We malesi sīm naa DI Bu wōm titi dī. Ku yi a Ko Baņa-We yirani mu ye.

³³ A taá fōgi á cu á titi, si á yeri maņa kam o na wú joori o ba tun.

³⁴ Kuú ta nyi dī soņo tu na nuņi si o beeri o vu yigē yigē te tun. O ma pa o tintvōna bam ni si ba taa nii o soņo kum baņa ni. O ma pa ba nočoňu maama o titvōni. O ma ta dī ba dīdua, si o taa yiri o mancoňo kum lanyiranti.

³⁵ Abam dī maņi si á fōgi á taá yiri kūntu doj mu. Beñwaanu á yeri maņa kalu soņo tu wōm na wú joori o ba tun. O wai o tui dīdaan-ni ni naa titi kunkvōrū ni, naa ti-bra-pura ni naa wa-puli maņa ni.

³⁶ Kūntu tun, o na tu bīdwi baņa ni, si o yi dari abam dī á tigi á dōa.

³⁷ A lagī a ta dī abam dī nočona bam maama ni, á maņi si á taá cu á titi mu.»

14

Zwifē bam yigē tiinē na kī ni daanī si ba gv Zezi te tin

(*Matīyu 26:1-5, Luki 22:1-2, Zan 11:45-53*)

¹ Ku deen daari da yale mu si Paki candiā kam yi. Candiā kam kūntu nu mu Zwifē bam yēni ba di dīpe dīlu na ba jīgi dabili tun. Zwifē bam kaanum yigē tiinē bam dī ba cullu karanyina tiinē bam maa kwaani ba lagī cwājē, si ba kī swan ba ma ja Zezi ba gv.

² Ba ma ta ba wī: «Dī nan wū maņi si dī ja-o candiā kam maņa ni, si kuú pa vuvugē jēni nočona bam titari ni.»

Kaani wōdoj na zuli Zezi te tin

(*Matīyu 26:6-16, Zan 12:1-8*)

³ Zezi deen maa wū Betani ni nočonu wōdoj soņo ni, o yiri mu Simōn. Wōntu deen ya yi nanyoňo mu. Zezi na wōra o dī wōndi maņa kalu tun, mu kaani wōdoj tu o te. O maa jīgi kunkwēlē ka na su dī tralī nugē kalu yiri na yi naadī tun. Nugē kam lana yi ka yēlo cana zanzan. O ma puri kunkwēlē kam ni, o lo nugē kam Zezi yuu ni o ma kī-o zulē.

⁴ Balu na tōgi ba wōra yi ba na tun badonnē maa ba jīgi wōpolo, yi ba te daant ba wī: «Bee mu yi o cogi nugē kam kūntu?»

⁵ Dī ya wat dī yēgi-ka dī na sēbu zanzan, ku dwe sēbu-dala bīa yato, yi dī ma wēli yinigē tiinē.» Ba ma tiini ba jīgi kaani wōm ba nočona dī o kēm dim.

⁶ Zezi ma ta dī ba o wī: «Á yag-o. Bee mu yi á jīg-o á yaara? O na kī amu zulē yalu tun yi kēm-laa mu o kī-ni.

⁷ Ku nan na yi yinigē tiinē, bantu wōra mu dī abam maņa maama, yi á wū wanī á zēni-ba maņa kalu á na lagī tun. Ku daari amu nan bā ta wōra dī abam maņa maama.

⁸ Kaani wōntu kī kulu o na wat tun mu. O na logi nugē kam a yura ni tun, ku bri ni o wuuri o turi a yīra yam mu, si ba laan kwe-ni ba kī.

⁹ A lagī a ta cīga mu dī abam si, ba na wū tōči amu kwēr-ywējē kam lugū baņa je sīm maama ni tun, baā ta kaani wōm kūntu dī taani si ba taa guli o gula.»

¹⁰ Zudasi Yiskariyo wōlu na yi Zezi karabiā fugē-bale bam wū dīdua tun laan ma zaņi o nuņi. O ma vu Zwifē kaanum yigē tiinē bam te, si o bri-ba cwājē si ba wanī ba ja Zezi.

¹¹ Ba na ni o na tagi kulu tun, ba wū ma poli zanzan. Ba ma go ni ni baā pa-o sēbu. O laan maa kwaani o beeri cwājē si o ja Zezi o kī ba jīna ni.

*Zezi na di Paki candiə wədiu di o karabiə bam te tin
(Matiyu 26:17-30, Luki 22:7-23, Zan 13:21-30, 1 Korenti 11:23-25)*

12 Ku ma ba ku yi de dlu ba na puli si ba di dipes dlu na ba jigi dabulu di woni tin. De dum kantu ni Zwifə bam yəni ba gvi pibali mv, ba ma di Paki candiə kam. Zezi karabiə bam ma vu ba bwe-o ba wi: «Nmə lagı si di di Paki candiə kam jəgə koo ni mv, si dí vu dí ti wojo maama yigə dí pa-m?»

13 O ma tuŋi o karabiə bam bale, yi o ta dí ba o wi: «Zanji-na á vu tu kum wu. A na yi da, nočonu wudoŋ wú jeeri abam o na zuij kooru di na. Si á da-na o kwaga á vu.

14 O na zu soňo kulu tin, si á dí zu á ta dí ku tu ni: «Dí Karanyina mu wi, dí ba dí bwe dí nii, digə kalu wum na wú jəni da dí o karabiə bam si ba di Paki candiə kam wədiu tin wu yən mv?»

15 A na bwe-o kantu, o laan wú bri abam weyuu digə. Kaá ta daga lanyiranı, yi ka jigi wojo kulu maama dí na lagı tin ka woni. Ve-na á kwe candiə kam wəənu tím á ti, si dí laan ba.»

16 O karabiə bale bam ma zanji ba vu tu kum wu. Ba ma sūni ba na wojo maama ni Zezi na manji o ta te tin. Ba ma kwe Paki candiə kam wədiu kum ba ti.

17 Tiga ma ba ka yi. Zezi ma ba o zu digə kam di o karabiə fugə-bale bam.

18 Ba ma jəni si ba di wədiu kum. Ba na wura ba di tin, Zezi laan ma ta o wi: «A lagı a ta ciga mu dí abam si, abam balu na je á təgə á di dí amu tin wu nočonu dīdva mu lagı o yəgi amu o pa nočona.»

19 Ba na ni kantu tin, ku ma pa ba wu cögü zanzan. Ba maa bwe-o dīdva dīdva ba wi: «Ku yi amu mu na?»

20 O ma ləri-ba o wi: «Ku yi abam fugə-bale bam wu dīdva mu. Ku yi wublu na təgə dí amu o lu zvja dīdva woni tin mu.»

21 Ku nan manji si amu Nabiin-bu wum vu a ti, ni We təno kum na manji ku bri a taani te tin mu. Ku nan za wó ta yi leerus mu ku pa nočonu wublu na wú yəgi amu Nabiin-bu wum o pa tin. Ba ya na manji ba wu lugı nočonu wum kantu, ku ya wú ta gara.»

22 Ba na wura ba di manja kalu tin, Zezi ma kwe dipes yi o ki We le di ḥwaani. O ma daari o fo-dí o pa o karabiə bam yi o wi: «Jonji-na, si dīntu yi a yira mu.»

23 O daa ma kwe tweeru biə sana dí zvja, yi o ki We le ti ḥwaani. O ma kwe o pa-ba, yi ba maama nyō.

24 O maa wi: «Wo-nyɔɔrø tuntu mu yi a jana kalu na lagı ka nunji ka duri si ka ma vri nočona zanzan ba lwarim woni tin.»

25 A lagı a ta ciga mu dí abam si, a daa bá nyɔ wo-nyɔɔrø tuntu, si ku taa ve manja kam a na wú jəni We paarlı dum woni a daa nyɔ tin.»

26 Ba laan ma leeni ba zuli We, yi ba daari ba nunji ba vu Olivi piu kum yuu.

*Zezi na wuuri o bri Piyeeri na wú vi-o te tin
(Matiyu 26:31-35, Luki 22:31-34, Zan 13:36-38)*

27 Zezi ma ta dí ba o wi: «Abam maama wú ba á joori amu kwaga ni, ni We təno kum na manji ku bri te tin. We deen tagi Dí wi:

«Á pa ba gvi nayiru wum,
yi o peeni sim maama jagi.»

28 Ku daari, We na joori DI bi-ni, aá da yigē a vu a taa cēgi abam Galile ni.»

29 Zezi na tagi kūntu tūn, Piyeerī ma ta o wi: «Nōona bam maama na manjī ba joori nmū kwaga ni, amu bā fogī a joori nmū kwaga ni.»

30 Zezi ma lēr-o o wi: «A lagī a ta ciga mu dī nmū si, zīm titū dūntu ku na wū loori sī cibwū keeri kuni bīle tūn, nmū wū fu kuni bito ni n yāri amu.»

31 Piyeerī laan ma fogī o ta dī baari o wi: «A bri a bā fu ni a yāri nmū, ku na manjī ku yi ba na lagī ba gū amu dī nmū maama mu dī.»

Zezi karabiā bam maama dī ma ta kūntu doņ.

*Zezi na ce dī We-loro te tūn
(Matiyu 26:36-46, Luki 22:39-46)*

32 Ba laan ma zaņī ba vu jēgē kadorī gaari na wūra yi ba bē-ka ni Jesemanī tūn. Zezi ma ta dī o karabiā bam o wi: «Ā taā je yo, sī a vu a warū We sī a ba.»

33 O ma pa Piyeerī dī Zaki dī Zan tōgi dīd-o ba vu. O wū ma tiini ku cōgi zanzan, yi o bīcarū dī.

34 O ma ta dī ba o wi: «A wū mu tiini ku cōgi sī ku yi a tuvūni. Ā nan taā zugī yo, sī á warū We sī á yi zaņī á dō.»

35 O laan ma fufo o vu daa. O ma vi o yigē tīga ni o loori We o wi, ku na wai sī cam dūm ke dī daar-o.

36 O ma loori We o wi: «Amu Ko Baba, nmū wai wojo maama n kīa. Nan pa cam dūlū na lagī dī ba amu banja tūn ke. Nan kī te na yi nmū wubuňa tūn, sī n yi kī amu wubuňa na lagī kūlu tūn.»

37 O na loori We o ti tūn, o ma joori o vu o karabiā batō bam te. O piini ba tīgi ba dōa. O ma ta dī Piyeerī o wi: «Simōn, n tīgi n dō mu na? Bēē mu yi n warū n ta n niē, sī n yi zaņī n dō, sī ku yi maņa funfūn dī?»

38 Fogī-na á yīru á tītu sī á taā loori We, sī á yi tu maņum dūm maņa ni. Bēļwaanti nanzwānē wubuňa lagī sī ya se Baņa-We, yi o yīra laan bwānē.»

39 O ma yagi-ba, yi o joori o vu o loori We, ni o ya na manjī o loori te tūn.

40 O daa ta ma joori o vu o piini ba tīgi ba dōa, dōem na tiini dī wai-ba tūn jīwaani. Ba maa yēri ba daa na wū ta kūlu dīd-o tūn.

41 O daa ma vu o loori We o kī kuni bitō, yi o joori o ba ba te. O laan ma ta dī ba o wi: «Ā ta tīgi á dōa mu na? Ku manjī. Nii-na! Maņa kam yiē, sī ba ja amu Nabiin-bu wūm ba kī nōn-balwaarū jīa ni.»

42 Zaņī-na sī dī vu. Nōonu wūlu na lagī o yēgi-ni o pa tūn maa bīuna.»

*Ba na jaani Zezi te tūn
(Matiyu 26:47-56, Luki 22:47-53, Zan 18:3-12)*

43 Zezi ta na wūra o jīcīni kūntu tūn, mu Zudasī wūlu na yi o karabiā fugē-bale bam wū dūdua tūn tu o yi o te, yi nōn-kōgo zanzan tōgi dīd-o ku ba, yi ba ze svī-līwaanū dī da-līwaanū. Ku yi Zwīfe bam kaanīm yigē tiinē bam dī ba cullu karanyīna tiinē bam dī ba nakwa bam mu tūnī-ba.

44 Zudasī ya manjī o pa kōgo kūm lwāri ni, o na ve o kukwāri nōonu wūlu tūn, sī ba vu ba ja kūntu tu, sī ba fogī ba ja-o lānyīrāti ba ja viiri.

45 O laan ma yēri o vu o yi Zezi te yi o wi: «Karanyīna.» O ma daari o kukwār-o.

46 Nōona bam laan ma yi ba ja Zezi.

47 Nōona balū na tōgi ba wū Zezi tee ni tūn dūdua ma li o svū o ma zāgi kaanīm yūtu wūm tūntvīnū zwē o go.

48 Zezi laan ma bwe kögö küm o wi: «Abam na kwe su-lwaanu dì da-lwaanu á ba si á ja amu tun, a yi ḥwünu mu na?»

49 De maama a yəni a wu abam tee ni a bri nɔɔna Wε-di-kamunu küm wüni, yi á ba jaani-ni. Ku nan manjı si ku ki kväntu mu, si ku pa külv na manjı ku püpüni We tɔ̄nɔ küm wüni tun suni ku ki.»

50 O karabiə bam maama na ne kväntu tun, ba ma duri ba viiri ba daar-o.

51 Nɔ̄n-dvüŋ kvdon ya wura, o na togı Zezi. O ya kukwəri gar-jahı yırani mu. Ba ma kwaani si ba ja-o.

52 O ma vri o titi o daari o gɔ̄rɔ küm o yagı o pa-ba, yi o duri kalambolo o viiri.

Ba na di Zezi taani te tin

(*Matiyu 26:57-68, Luki 22:54-55,63-71, Zan 18:12-14,19-24*)

53 Ba ma ja Zezi ba vu kaanım yuutu wum sɔ̄nɔ̄. Zwifə kaanım yigə tiinə bam dì ba callu karanyına tiinə dì ba tıu küm nakwa bam maama ma gilimi daani jögə kam kväntu ni.

54 Piyeeṛi ma dalı o togı ba kwaga o da o vu o yi kaanım yuutu wum sɔ̄nɔ̄. O ma zu o jəni dì sɔ̄nɔ̄ küm tintvñna bam o togı o weeri mini.

55 Zwifə bam kaanım yigə tiinə bam dì ba sarıya-dirə nakwa kögö küm maama maa kwaani si ba na cwəŋə kalu ba na wú da da ba ma sanjı Zezi si ba laan pa ba gu-o tun. Ba ma kwaani taan ba ga.

56 Nɔɔna zanzan ma zanjı ba fo vwan ba pa-o, yi ba na te ba wi o ki wəənu tlu tun ba togı daani.

57 Nɔɔna badonnə dì daa ma zanjı ba fo vwan ba pa Zezi ba wi:

58 «Dibam ni nɔɔnu wüntu na tagı o wi, oó magı Wε-di-kamunu kväntu nabiinə na lögı tun o dì tiga ni, yi o joori o ma da yato o lo kadoŋ, yi ku dai nabiinə mu wú lɔ̄-ka.»

59 Nan dì nɔɔna bam na manjı ba te kväntu dì tun, ba niə daa ta ba togı daani.

60 Kaanım yuutu wum laan ma zanjı ba maama titarı ni, yi o bwe Zezi o wi: «Nɔɔna bantu na tagı külv ba pa nmü tun, nmü ba jığı taani si n ləri na?»

61 Zezi maa cim yi o wu ləri külvülv. Kaanım yuutu wum ma joori o bwe-o o wi: «Nmü mu yi Krisi wum Wε na tɔ̄nɔ tun na? Nmü mu yi Başa-Wε dılıb dıbam na züli tun Bu wum na?»

62 Zezi ma ləri o wi: «Een, amu mu kväntu. Nan taá ye-na ni, á wú ba á na Nabiin-bu wum na je Dam-fɔ̄rɔ Tu Başa-Wε jazım ni, yi á ta wú na-o o na nuŋi weyuu ni o maa bün̄i kunkwæənu wüntu.»

63 Kaanım yuutu wum na ni kväntu tun, o ma zanjı o kaari o titi gɔ̄rɔ, si ku bri ni o wu tiini ku cögı dì Zezi taani düm. O ma ta o wi: «Dí daa ba lagı maana tiinə si ba ḥɔɔni o taani düm.»

64 Abam maama manjı á ni o na ḥɔɔni o twi Wε, o paı o dì Wε ma daani mu. Kväntu tun, abam wi bœe mu?»

Ba maama ma ləri ba wi, o manjı si o ti mu.

65 Ba badaara ma twi lileeru ba yagı o yira ni. Ba ma kwe gɔ̄rɔ ba ma pu o yiə, yi ba daari ba mag-o dì jagulə yi ba wi: «Lwari n bri dıbam wüntu na magı-m tun.» Pamaŋna bam ma jig-o ba maga.

Piyeeṛi na suni o vin Zezi te tin

(*Matiyu 26:69-75, Luki 22:56-62, Zan 18:15-18,25-27*)

66 Piyeeṛi ya daa ta togı o je kvänto küm ni. Kaanım yuutu wum sɔ̄nɔ̄ tintvñ-kana ma ba ka togı da ka maa kea.

67 O ma na Piyeleri na je o weeri mini. O ma fogı o nii-o lanyırani, yi o wi: «Nmı du tıgı du Nazareti tu Zezi mu.»

68 O ma fu o wi: «A yeri wojo kulu n na te tin. A ba ni ku kuri.» O ma zaŋı o nuŋı o vu mancojo ni. Cibwı ma da ku keeri.

69 Tıntıŋ-kana kam daa ma na-o. O daa ta ma ta di noona balı na zıgi da tin o wi: «Ncoonu wıntı tıgı o yi Zezi kögö kum wu dıdva mu.»

70 O daa ma fu o wi, o dat ba wu noona.

Ku na ki fıtın tin, noona balı na zıgi da tin ma ta di Piyeleri ba wi: «Nmı sunı n yi ba wu dıdva mu. Nmı du yi Galile tu mu.»

71 O laan ma sɔɔlı o pa o titı, sı ku taa yi ni cıga mu o taga, yi o wi: «A bri a yeri ncoonu wılvı á na te o taanı tin.»

72 O na tagı kuntu tin, cibwılaan ma da ku keeri ku kı kuni bıle. Piyeleri laan ma guli Zezi ya na tagı kulu dıd-o o wi: «Ku na wú loori sı cibwı keeri kuni bıle tin, nmı wú fu kuni bıto ni n yeri amu.» O na guli kuntu tin, o wu ma tiini ku cıgı zanzan, o ma zaŋı o nuŋı yi o keerə.

15

Pilati na bwe Zezi taanı te tin

(Matiyu 27:1-2,11-26, Luki 23:1-5,13-25, Zan 18:28—19:16)

1 Tıga na tu ka pıvırı titıti tin, Zwifə kaanım yigə tiinə bam di ba tıu kum nakwa bam, di ba karanyına tiinə bam di ba sarıya-dirə nakwa kögö kum maama ma ba ba kı ni daanı. Ba ma pa ba ja Zezi ba vı, yi ba ja-o ba vu ba kı gouvırmı tu Pilati juıa ni.

2 Pilati ma bwe-o o wi: «Nmı mu yi Zwifə bam pe wım na?»

Zezi ma lər-o o wi: «Mu ka da n taga.»

3 Zwifə kaanım yigə tiinə bam ma tiini ba manı wəənu zanzan ba pa-o.

4 Pilati ta ma joori o bwe-o o wi: «Nmı ba lagı n ləri ba taanı dım na? Nmı wı ni ba na ncoontı kulu maama ba pa nımo tin na?»

5 Zezi daa ta ma wu ləri ba taanı dım dıludılın. Ku ma pa Pilati tiini o yi yəənı dıd-o.

6 Bını maama Pakı candıə kam manı na yəni ka yi, gouvırmı tu yəni o li pırunı dıdva mu o pa noona bam, nıneəni bantu na lagı wılvı tin.

7 Pırunı wıdonj deen maa wıra, o yırı mu Barabası. Ba deen ya pı-o di balı na wəli daanı ba kı jara di ba tıu kum yigə tiinə yi ba gu ncoonu tin mu.

8 Noona bam ma ba ba la kögö, yi ba ta di Pilati sı o li pırunı dıdva o pa-ba, ni o na yəni o kı te tin.

9 Pilati ma bwe-ba o wi: «Á lagı sı a li Zwifə bam pe wım mu a pa abam na?»

10 O deen bwe-ba kuntu, bęjıwaanı o ye ni ku yi wı-gıvırı nıwaanı mu kaanım yigə tiinə bam ya jaanı Zezi ba kı o juıa ni.

11 Kaanım yigə tiinə bam ma svıgı nıon-kögö kum, ba pa ba ta di Pilati ni ba lagı sı o yagı Barabası mu o pa-ba.

12 Pilati laan ma bwe-ba o wi: «Sı wılvı á na bə-o ni Zwifə bam pe tin, abam lagı sı a kı-o ta mu?»

13 Ba ma kaası banja banja ba wi: «Pa-o tıvı-dagara banja ni n gu.»

14 O ma joori o bwe-ba o wi: «Wıntı cıgı bęe mu?»

Ba laan ma tiini ba kaası banja banja ba wi: «Pa-o tıvı-dagara banja ni n gu.»

15 Pilatū maa lagū sī o pa kōgō kum wū poli. Kūntū ḥwaanī o ma pa ba purī Barabası ba yagi. O daari o pa ba magi Zezi dī balaara, yī o pa-ba cweñē sī ba ja-o ba vu ba pa tūn-dagara banja nī ba gu.

*Ba na jaani Zezi ba vu ba pa tūn-dagara banja nī te tīn
(Matiyu 27:27-56, Luki 23:26-49, Zan 19:2-3,17-30)*

16 Pamañna bam laan ma ja Zezi ba vu ba zu ḡovurma tu Pilatū sōñō kum kunkōlo. Ba ma pa pamañna bam kōgō kum maama giliñi da,

17 yī ba pa o zu gwar-suñu. Ba ma daari ba kwe sabarī ba ma sō yipugə ba pu o yuu nī.

18 Ba laan maa kī nī ba zul-o mu te yī ba wī: «Zwifē bam pē, dūnle.»

19 Ba maa jīgī miu ba lōe o yuu nī, yī ba twī lileerū ba yagi o yūra nī. Ba ma kuni doonē o yigē nī, yī ba kī nī ba zul-o mu te.

20 Ba na yaalī yaal-o ba ti tīn, ba ma lī gwar-suñu kum, yī ba joori ba zu-o o titi gorō kum. Ba laan ma ja-o ba nunji ba vu sī ba pā tūn-dagara banja nī ba gu.

21 Ba na maa ke tīn, ba ma na nōonū wūdonj, o yūra mu Simōn. O nunjī Sireenī mu. Wūntū mu yī Alesandri dī Rufusi ko. O deen ya nunjī kara mu o ba o yī tū wū o maa kēa. Pamañna bam na ne-o tīn, ba ma fi-o sī o kwe tūn-dagara kam o zūñi sī ba vu.

22 Ba ma ja Zezi ba vu ba yi jēgē kalū ba na bē nī Goligota tīn. Yūri dūm kūntū kuri mu Yukol-pua piu.

23 Ba na yi da tīn, ba ma kī sana kalū na gwaanī dī liri silū yūri na yi Miiri tīn, ba pa Zezi sī o nyō. O ma wū se o nyō.

24 Ba laan ma ja-o ba pa dagara kam banja nī. Ba ma kwe o gwaaru tūm sī ba manjī ba pa daamī. Ba ma ta jōrō sī ba nii, wōc mu wū twēri kulu o na lagū tīn.

25 Ba na pag-o manja kalū tīn yi titutū luu nūgv manja nī mu.

26 Ba ma pupunī tōñō, sī ku bri kulu o na cōgi yī ba gu-o tīn, ba tanī tūn-dagara kam yuu nī. Ba pupunī ba wī:

«Wūntū yī Zwifē bam pē mu.»

27 Ba ma ja ḥwīlūna bale dī ba pa dagari sīdōnnē banja nī. Ba ma cwi dūva Zezi jazūm nī. Wūwūm maa wū o jagwiā nī. [

28 Kūntū ma pa kulu na pupunī We tōñō kum wūnī tīn sūnī ku kī, nī ku na wū: «Ba wēl-o dī nōn-balwaaru mu, ku ma pa nōona nii-o nī nōn-balōrō te.»]

29 Nōona balū na togū da ba ke tīn maa niā, yī ba gōgīsī ba yuni ba twī-o. Ba ma yāal-o yī ba wī: «Nii. Nmu ya na būñi sī n cīcūgī We-di-kamunu kum mu n dī tīgā nī, sī n daari n ma da yato n joori n fogī n lō-ka tīn,

30 laan nan vṛī n titi n tu dagara kam yuu nī sī dī nii.»

31 Zwifē kaanūm yigē tiina bam dī ba cullu karanyına tiinē bam dī maa twī-o ba bri daanī ba mwana. Ba maa te daanī ba wī: «O yēni o vṛī nōona badonnē ḥwīa, yī o laan warī o titi ḥwīa o vṛī.

32 O bri o titi nī o yī Krisi wūm We na tūñi tīn, dī Yisirayeli dī twī tiinē pē. O nan tu dagara kam yuu nī lele sī dī nii. Dī na ne kūntū, dī laan wū se-o.»

Nōona balū ba na pagū dagari sūm banja nī ba wēli da tīn dī maa jīg-o ba twīa.

33 Ku ma vu ku yi manja kam we na tu dī yi yuparī banja nī tīn. Lvūv kum maama ma ba ku ji lim ku vu ku yi we-gūni manja nī.

34 Ku na ki nūneenū luu batō te tin, Zezi laan ma kaası banja banja dī kwər-dia o wı: «Eli, Eli, lema sabakütani?» Taamı dıntu kuri mu: «Amu We, amu We, bée mu ki yi n yagi amu?»

35 Nəçona balu na zıgıt da yi ba ni taamı dum tun badaara maa wı: «Cəgi-na. O lagı o bəŋi Eli mu sı o ba.»

36 Ba dıdua laan ma duri o vu o kwe sıpcı o dı sa-nywana wıni, o ki-ku miu ni ni o vu o te o pa Zezi sı o nyı. O daarı o wı: «Yagi sı dı cəgi dı nii, Eli wó ba o pa o tu dagara kam yuu ni na?»

37 Zezi laan ma kaası banja banja, yi o daarı o pa o siun ti.

38 Zezi na tıgıt kuntu tın, gorı kulu ba na ləgi ba ma cı Wε-di-laa kum tun ma kaarı bıle, ku zıgıt banja ni ku tu ku kwaari tıga.

39 Pamaŋna bam yigə tu wılu na zıgıt Zezi yigə ni tın ma na o na kaası yi o daarı o ti te tın. O na ne kuntu tın, o maa wı: «Nəçonu wıntu ya sıunı o yi Banja-Wε Bu mu.»

40 Kaana badonnə maa təgi ba wıra, ba ma zıgıt yigə yigə ba niə. Mari wılu na nuŋi Magıdala tın maa wı ba wıni, dıdaamı Mari wılu na yi Zaku kukulə dı Zuzesi nu tın. Salomı dı maa təgi o wıra.

41 Kaana bantu deen ya təgi dı Zezi Galile ni mu, yi ba yəni ba tıŋı ba zən-o. Kaana badaara zanzan dı maa wıra, ba ya na təgi dıd-o ba ba Zeruzalem.

Ba na ki Zezi bəɔnı wıni te tin

(Matiyu 27:57-61, Luki 23:50-56, Zan 19:38-42)

42-43 Nəçonu wıdoj deen mu wıra, o yıru mu Zuzefu, o na nuŋi Arimatı. O yi Zwifə bam nakwa kəgə kum yigə tu dıdua, yi nəçona pa-o zula. O maa jıgıt tına ni Wε paari dum wó ba nəçona titarı ni. De dum ba na gı Zezi tın maa yi de dılı Zwifə bam na manı sı ba ti ba yigə ba siun de dum ńwaanı tın. Tıga na yi, mu ba siun de dum pulim. Kuntu ńwaanı Zuzefu ma ki pu-dıa, yi o zaŋı o vu Pilati te o loor-o cwəŋə, sı o kwe Zezi yıra yam o ki.

44 Pilati na lwarı ni Zezi manı o ti tın, mu ku su-o lanyırarı. O ma tıŋı nəçona sı ba vu ba bəŋi pamaŋna bam yigə tu wım sı o ba. O na tu tın, o ma bwe-o sı o nii, Zezi sıunı o ti mu na.

45 O na lwarı ni o tıgıt tın, o ma se sı Zuzefu vu o kwe o yıra yam o ki.

46 Zuzefu ma nuŋi o vu o yəgi gar-jahı dılı na lana tın. O ma vu o parı Zezi yıra yam dagara kam yuu ni. O ma kwe gorı kum o ma pipir-o, yi o daarı o ja vu o tiŋı piu bəɔnı wıni. Dıntu yi yibeeli dılı ba deen na lugı-dı piu yıra ni tın mu. O laan ma bibili kandwe-pulogı o ma pi bəɔnı dum ni.

47 Mari wılu na nuŋi Magıdala dı Mari wılu na yi Zuzesi nu tın maa zıgıt ba nii o na tiŋı Zezi yıra yam me tın.

16

Zezi na bi o yagi tıvıni te tin

(Matiyu 28:1-8, Luki 24:1-12, Zan 20:1-10)

1 Ba siun de dum ma ba dı ke. Mari wılu na nuŋi Magıdala dı Mari wılu na yi Zaku nu tın dı Salomı ma zaŋı ba nuŋi ba vu ba yəgi tralı nugə, sı ba ma turi Zezi yıra yam.

2 De dılı na saŋı siun de dum tın, ba maa zaŋı ba go tıga dı we wıra dı pulə, ba vu yibeeli dum jəgə kam.

3 Ba na maa ve tın, ba ma bwe daanı ba wı: «Woo mu wú bibili kandwe dılı na pi yibeeli dum ni tın o yagi daa ni o pa dubam?»

⁴ Kandwə düm na yi kamunu tìn mu te ba ɳɔɔni kùntu. Ba na yi jègə kam tìn, ba ma fɔ̄gi ba nii ba na dìdaanı kandwə düm bibili dì tigi daa ni.

⁵ Ba ma vu ba zu bɔɔni düm wó. Ba na zu tìn, ba ma na nɔn-dvñu, ku na je ba jazim seeni. O zu gwar-ponjo dìdɔrɔ mu. Ba na ne-o tìn, ku ma pa ba yira sɔɔri.

⁶ O ma ta dì ba o wi: «Á yi taá kwari fuvnì. Abam lagı sì á na Nazareti tu Zezi wòlu ba na jaani ba pa tñvn-dagara kam banja ni ba gv tìn mu. O nan tari yo. O joori o bi. Nii-na ba ya na tiñi o yira yam me tìn.

⁷ Nan ve-na á ta dì Piyeeeri dì Zezi karabië bam maama ni, o lagı o da yigə o vu o taa cägi abam Galile ni. Dáani mu abam wó vu á na-o. Kuú ki ni o na manjı o ta kvlı o bri abam tìn.»

⁸ Kaana bam na ni kùntu tìn, fuvnì maa pa ba yira sai, yi ba wubvñu vugimi. Ba ma nuñi bɔɔni düm wñu ba duri'ba ke. Fuvnì na jigı-ba kùntu yi ba maa ve tìn, ba ma wu tagi kvlı na ki tìn ba bri nɔɔn-nɔɔnu.

Zezi na bri o titi nɔɔna badonna te tìn

(Matiyu 28:9-10,16-20, Luki 24:13-53, Zan 20:11-23, Titvñja Tɔɔn 1:6-11)

[⁹ De düm Zezi na bi titutı tìn maa yi de dılı na sañi Zwifə bam siun de dum tìn. O na bi tìn, o ma puli o bri o titi Mari wòlu na nuñi Magídala tìn tee ni. Wñntu mu yi kaanti wòlu o ya na zéli ciciri sırpe o yira ni tìn.

¹⁰ Mari laan ma vu o ta o bri balu ya na togı dì Zezi tìn. O yi ba te dì ba wòru cogı zanzan yi ba keerə.

¹¹ Ba na ni ni Mari wi, Zezi joori o bi o ɻwı yi wñm na-o tìn, ba wu se o taani dum.

¹² Ku kwaga seeni, Zezi ma ləni o yibiya yi o bri o titi o karabië bale. Ba ya nuñi Zeruzalem mu ba maa ve tì-balanya kadoŋ.

¹³ Ba na ne-o tìn, ba ma joori ba vu Zeruzalem ba ta ba bri ba donnə karabië bam. Ba maa daa ta wu se ni ku yi ciga.

¹⁴ Kùntu kwaga ni, Zezi laan ma ba o bri o titi o karabië fugə-didvəa kam, ba na wòra ba di wbdıu manja kalb tìn. O ma kaanti-ba dì bá wubvñu na muri yi ba wu se We ciga kam tìn, beñwaanı ba vñ sì ba se balu na tagi ba bri-ba ni wñntu joori o bi yi ba na-o tìn.

¹⁵ O laan ma ta dì ba o wi: «Zanji-na á vu lugü banja je maama, sì á tɔɔlì We kwər-ywənjə kam á bri nabina maama.

¹⁶ Wòlu maama na ki o wu-didvəa dì amu yi o daari o pa ba miis-o na wñni We ɻwaani tìn, We wó vri kùntu tu ɻwia. Ku daari balu maama na wu se tìn wú ga bñra yi ba na cam We tee ni.

¹⁷ Balu na se amu tìn wú wanı ba taa ki wo-kinkagila yalı na bri We dam tìn. Baá da amu yiri ɻwaani ba zéli ciciri nɔɔna yira ni. Baá ta ɳɔɔni ta-ge.

¹⁸ Ba na jaani bisankwi dì ba jia, sì bá ki-ba kuvukulv. Ba na nyogi cojo, ku bá ki-ba kuvukulv. Ba na danı ba jia yawıuna banja ni, baá na yazurə.»

¹⁹ Dí Yuutu Zezi na ɳɔɔni o bri-ba kùntu tìn, We laan ma pa o zanji o di Dì sɔɔŋ. O ma vu o jəni Banja-We jazim ni.

²⁰ O na diini We-sɔɔŋ kùntu tìn, o karabië bam ma nuñi ba vu ba beeri je maama ni ba tɔɔlì We kwərə kam ba bri nɔɔna. Dí Yuutu wñm maa wu ba tee ni o tñvñja. O ma pa-ba dam sì ba taa ki wo-kinkagila, sì ku bri ni o taani dılı ba na bri tìn sunı dì yi ciga.]

**We taanı dulu
LUKI
na püpüni tun**

**We taanı dulu Luki na püpüni tun na bri
dibam kulu tun mu tuntu**

Luki yi wolu deen na təgī dī Pooli o tuŋi We titvəja tūn mu (Filimən 24). O deen yi doğita tu mu. Wontu mu daa ta püpüni Titvəja Tōnō kum dī. O dai Zwifu. O nan tiini o kwaani o püpüni Zezi woŋo maama lanyirani mu o ma bri dwi-ge tiinə dī, sī ba lware ti kuri ciga ciga (Luki 1:1-4).

Luki bri dibam ni Zezi yi Zwifə tiinə dī lugə banja dwi maama tiinə vrñu mu. O yi wolu na jigi yinigə tiinə dī yawiňa dī nōčna na culi balu tun ḥwana ja zanzan. O bri ni Zezi tuŋi dī We Joro dam mu, yi o ta bri ni We kwar-ywəŋə kam jigi wopololo zanzan (Luki 2:10 dī 24:52).

Luki di püpüni Zezi ḥwia kam na de te tun, ni Matiyu di Marik dī na püpüni te tun. O bri Zezi na puli o titvəja yam te, dī o na zaasi nōčna yi o pa ba na yazurə te tun, dī o na ve Zeruzalem yi ba ja-o ba pa tvañ-dagara banja ni ba gū yi o joori o bi te tun. Luki ta bri Zezi na dīni We sōŋe te tun.

Luki tōnō kum jigi wəənu zanzan tū na wu püpüni twaanu tidoñna tūm woni. O tagi We na tuŋi maleka yi ka ba ka ḥçom dī Mari Zezi lura kam woŋo te tun, dī Zan wolu na müisi nōčna na woni tūn dī lura kam woŋo (poɔrüm 1). Luki ta bri Zezi lura kam na de te tun, dī malesi na bri nayra yt ba vu ba zul-o te tun. O ta bri ba na kwe Zezi ba pa We yi Simeyon dī Anni ḥçom o woŋo te tun, dī Zezi na kute o bına fugə-yale manja ni We-di-kamunu kum woni tūn (poɔrüm 2). O ta tagi Zezi na manjı mumaŋa o bri Samari tū na sooni nōčnu te tun (Luki 10:30-35), dī bu wolu na nunji o yagi o ko sōŋe yi o joori o ba tun (Luki 15:11-32).

1-3 A ciləŋ Teofili, a bʊŋi sī ku lana sī a püpüni tōnō kunte a pa nm̄u, sī n wanı n lware kulu na yi ciga tun. Nm̄u manjı n ye wo-kamunnu tlu na kū dibam tee nū tun ni nt. Nōčna badonnə deen mu wura wo-kamunnu tuntu pulim nt. Ba ne kulu maama na kū tun, yi ba bri We kwəra kam. Ba ma daarla ba pa dibam lware kulu na kū tun. Nōčna zanzan ma kwaani sī ba püpüni wəənu tuntu ba tinj. Mu ku kuri a bʊŋi sī kuvū ta lamma sī a di püpüni-tū lanyirani a pa nm̄u. A kwaani a zaasi wəənu tūm tū pulim ni mu, yi a lware ti kuri ciga ciga.

4 Kunte tun, aā wanı a püpüni wəənu tuntu na kū te tun, sī n wanı n lware lanyirani ni, wəənu tlu ba na tagi ba bri nm̄u tun suni ti yi ciga.

Zakari bu Zan lura kam taani

5 Maŋa kam Erođ deen na yi Zude pe tun, nōčnu wudon mu wura, o yuri mu Zakari. Wontu mu yi We kaanum tu. O nunji Abia dwi tiinə woni mu. O kaani yuri mu Elizabeti. Wontu dī deen nunji kaanum tu Aarən dwi dūm woni mu.

6 Bantu maama kū lanyirani We yigə ni, yi ba se We niə yam dī DI cullu tūm maama.

7 Elizabeti deen yi ka-dugə mu yi o ba jigi bu. Ba maama deen kwın mu.

8 Maŋa ma ba yi sī Abia dwi tiinə bam zu We-di-kamunu kum ba taa tuŋi ba pa We. Zákari maa toḡl o wura o tuŋa.

9 We kaanum tiinə bam yəni ba ta jərcə mu sı ba nii, ba wənə wəcə mu wú zu We-di-laə küm wənə o zwə wəənu tılı lwəm na ywəmmə tın o pa We. Ba ma ta jərcə yi Zakari di.

10 O ma sıını o zu sı o zwə wəənu tım o pa We. Maşa kam o na wu digə kam wənə tın, nən-kəgə zanzan dəen ma wu kunkələ küm nı ba zıgi ba warı We.

11 Banja-We maleka laan ma da ka ba o te, ka zıgi wəənu zwəem bimbim dum jazım nı.

12 Zakari na ne-ka tın, o maa yi yəəu yi fəvəni zu-o lanyıranı.

13 Maleka kam ma ta dıd-o ka wi: «Zakari, yi ta n kwarı fəvəni, sı We ni nmü na loori-Dı kulu tın. Nmu kaanı wəm laan wú ja pugə o lu bu o pa-m, sı n pa o yırı nı Zan.

14 O lura kam wú pa n na wəpolo zanzan. Nəona zanzan dı wú tiini ba taa jıgi wəpolo dı o lura kam.

15 Oó ta yi nən-kamunu Banja-We tee nı. O nan yi zaŋı o nyɔ sana naa wojo kulu na kikari yiə tın. We Joro küm wú ta wu o tee nı maşa maama, ku na wó siŋı o lura kam maşa nı tın.

16 O nan wú pa Yisirayeli dwi tiinə zanzan wəbənja joori ya taa təgi ba Yuutu Banja-We.

17 Oó təgi dı Yuutu wəm yigə, yi We Joro küm dam wú ta wu o tee nı, nıneenı We nıojnu Eli dəen na yi te tın. Oó pa kwə joori ba taa soe ba biə, yi o kwəri o pa vınvılna joori ba taa jıgi nən-ŋına wəbənja, sı o fəgi o kwə dı Yuutu wəm nəona bam yigə o pa-o.»

18 Zakari laan ma bwe maleka kam o wi: «A yi nankwılan mu, yi a kaani dı kwıń. Bęe mu wú pa a lwarı nı nmü taanı dum yi ciga?»

19 Maleka kam ma lər-o ka wi: «Amu nan yi Gabriyeli mu, wəlu na zıgi We tee nı tın. Dı tıŋı-nı sı a ba a ŋəoni dı nmü, sı a ta ta-ŋıum dum a bri-m.

20 Nmu nan na wu se a taanı dum tın, We wú pa n ni məəri. Maşa kam na yiə, wəənu tılı a na tagı a bri-m tın wú sıını ti ki. Nan ta n ye sı nmü bá wanı n ŋəoni, sı ku taa ve maşa kam wəənu tım na wú ki tın.»

21 Kuntu maama na wəra ku ki tın, nən-kəgə küm maa zıgi ba cəgi Zakari sı o nunji We-di-laə küm wənə. Ba ma cəg-o taan ba ga. Ku ma ki-ba yəəu dı o na daanı te tın.

22 O laan ma ba nunji, yi o warı o ŋəoni dı ba. O ni na məəri tın, o maa mai o jia o manjı o bri-ba. Ba ma maanı sı o ne wo-kinkaglı mu We-di-laə küm wənə.

23 Da yalu o na manjı sı o taa tıŋı We-di-kamunu küm wənə tın ma ba ya ti. O ma joori o vu șoŋı.

24 Da yantu na ke tın, o kaani wəm laan ma ja pugə. O maa wu șoŋı nı taanı, canı sıını.

25 O na wəra kuntu tın, o maa wi: «Mu wojo kulu Yuutu Banja-We na ki Dı pa-nı tın. Dı li wojo kulu ya na yi a cavıura nəona titarı nı tın.»

Zezi lura kam taanı (Matiyu 1:18-25)

26-27 Bırankana kadoj deen mu wəra, o yırı mu Mari. O ta yəri baarū. O șoŋı tiinə wəbənja deen ya yi sı o zu nəcənu wədoj mu, yi o daa ta wu zu-o. Nəcənu wəm yırı mu Zvezefu. O yi fəja fəja Pe Davidi dwi tu mu. Mari deen zuvəri Galile tıu kudoj nı mu, ku yırı mu Nazareti. Maşa kam Zakari kaanı Elizabethi pugə kam na yi nıneenı canı sırdu tın, Banja-We daa ma tıŋı maleka Gabriyeli sı ka vu Mari te.

28 Ka ma zu o te ka jōon-o yi ka wi: «Kí wüpolo, n Yuutu Baña-We wu nmu tee ni sì Dí zəni-m lanyiranı.»

29 Mari na ni ka na tagi kulu tìn, o bıcarı ma di. O ma buñi o wi: «Taani duntu kuri mu bęe?»

30 Maleka kam laan ma ta ka wi: «Mari, yi ta n kwari füvnı, sì Baña-We ku nmu yu-yoño.

31 Nmu wú ba n ja pugə n lu békərə, sì n pa o yırı ni Zezi.

32 Wüntu wú ta yi nōn-kamunu. Baá ta bę-o ba wi, Baña-We Bu. Dí Yuutu We wú pa o di paarı ni o ko-nakwı Davidi deen na di paarı faña te tun.

33 O ma wú ta yi Zakobı dwi tiinə bam pe maşa maama. O paarı dım daa bá ti maşa di maşa.»

34 Mari ma léri maleka kam o wi: «Kuntu wú kí titı mu ku kí, yi a ta wu zu baru?»

35 Maleka kam ma léri ka wi: «Ku na wú kí te tìn, We Joro kum wú ba nmu te, yi Baña-We titı dam-förö kum wú ba ku kweli nmu. Kuntu ḥwaanti bu wulu n na wú lu tìn wú ta yi We titı nyım, yi ba taa bę-o ni Baña-We Bu.

36 Maani n nii nmu cırvı Elizabetı na yi te. Wüntu jaani pugə mu sì o lu bu, yi o maşa o kwin. Nıçna ya buñi sì o yi ka-dıgu mu, yi o laan jıgi pugə ka yi nıneenı canı sırdu.

37 Kulukulu tərə Baña-We na bá wanı Dí kí.»

38 Mari ma ta o wi: «Amu yi dí Yuutu We tıntıñ-kana mu. We nan pa ku kí ni n na tagi te di amu tìn.» Maleka kam laan ma viiri.

Mari na zajı o vu o na Elizabetı te tìn

39 Da Yam kunto ni ni Mari ma zajı o kí lıla o maa diini Zude tıv kudonj na wu pweeru titarı ni.

40 O ma vu o yi Zakari sɔŋo. O ma zu o na o kaanı Elizabetı. O ma kí o pwęgę.

41 Maşa kam Elizabetı na ni Mari na jōon-o tìn, o bu wum na tigi o wuni tìn ma pipiri. We Joro kum ma ba Elizabetı te,

42 yi o ḥıçrı banja banja di kwər-dıa o wi: «We tiini Dí kí nmu yu-yoño Dí dwəni kaana maama. Ku na yi bu wulu na wu n wuni tìn, We kí-o yu-yoño lanyiranı.

43 Amu yi wıc mu sì a Yuutu nu ba amu te?

44 N jıccıñ dum na tu dı tu a zwe ni tìn, bu wum na wu a wuni tìn tigi o pipiri mu, o na jıgi wüpolo tìn ḥwaani.

45 Nmu na se ni Baña-We jıgi cıga tìn, nmu yi yu-yoño tu. Kulu maama We na tagi Dí bri-m tìn wú sıını ku kí.»

Mari na tee Baña-We te tìn

46 Mari laan ma ta o wi:

«Aá pa a Yuutu Baña-We zulə dı a bıcarı maama.

47 Wüntu na yi a Vırnı tìn mu pe a na wüpolo dı a wu maama.

48 Beñwaani amu yi We tıntıñ-kana balanja mu, yi Dí nii amu banja ni.

Ku na zıgı zım ku ta maa ve, noçna maama wú ta wi, a yi yu-yoño tu,

49 dıdaamı Dam-förö Tu Baña-We na kí kulu Dí pa-nı tìn ḥwaani.

Dıntu mu yi wu-ponjo tu cıga.

50 Balu maama na kwari-Dí tìn,

Dí jıgi ba ḥwaaja lanyiranı maşa maama.

51 We kwe DI jiŋa mu DI ma ki wo-kunkagila.
DI ma pa banı-nyina jagı da-yigə ni di ba wubun-ycorū tūm.

52 DI joŋi balu na yi pwa tūn paari,
yi DI pat balu na yi nabwənət tūn na zulə.

53 DI maa pat balu yinigə na jīgī-ba tūn wo-laarū zanzan,
yi DI daari DI pa nadunə viiri di ji-kvri.

54 Yisirayeli dwi tiinə yi DI titi nōona mu.
DI guli ba gulə, DI duri ba ȷwana ya yi DI zəni-ba,

55 ni DI na goni ni didaanı dībam kwə-nakwa tūn,
didaanı Abraham di o dwi tiinə bam maama,
sí ku taa ve maŋa kalu na ba ti tūn.»

56 Mari deen ma maŋi Elizabethi tee ni nūneeni cani sitə. O laan ma joori
sɔŋo.

Zan lora kam na de te tūn

57 Maŋa kam deen ma yi si Elizabethi lu. O ma sūni o lu békərə.

58 O tū kum tiinə di o curro di ma ni, Baŋa-We na tiini DI duri o ȷwana ya yi DI k'kul DI pa-o tūn. Ba maama di ma jīgī wopolō zanzan.

59 Bu wūm da na yi nana tūn, ba ma pa ba go-o, ni Moyisi cullu tūm na bri si ba taa goni ba békərī te tūn. Ba ma lagı si ba pa o yırı ni Zakari, ni o ko yırı na yi te tūn.

60 O nu wūm ma wū se yi o wi: «Awo, á pa o yırı ni Zan.»

61 Ba ma lər-o ba wi: «Bəŋwaani mu yi n ta kūntu? Nōonu maŋi o təri á sɔŋo ni o yırı na yi Zan.»

62 Ba ma daari ba ma ba jia ba maŋi ba bri o ko wūm si ba nii, o na lagı si ba pa o bu wūm yırı te tūn.

63 O ma pa ba kwe tōn̄ ba pa-o, si o pupunı o bri-ba. O ma pupunı tōn̄ kum wūnt o wi, o yırı mu Zan. Ku ma su-ba di o na pupunı te tūn.

64 O na pupunı kūntu tūn, o ni ma puri bīdwī baŋa ni, yi o dindəlimi joori di pipiri. O maa ȷccəni o zuli We.

65 Fūn̄ deen ma ja ba tū kum nōona bam maama. Balu maama deen na zvəri Zude pweerū tūm je sim ni tūn di deen ma ni wəənu tīlū na ki tūn, yi ba jīgī ti taani ba ȷccəna.

66 Ba maa jīgī k'kul ba na ni tūn ba wūru ni, yi ba te ba wi: «Bu wūntu nan lagı o ji wōc mu?» Bəŋwaani Baŋa-We dam deen wū bu wūm tee ni.

Zakari a bri We kwərə te tūn

67 We Joro kum deen ma ba bu wūm ko Zakari te, yi ku pa o ȷccəni We yiyiu-ȷwe o wi:

68 «Pa-na dí zuli Baŋa-We dīlū na te Yisirayeli tiinə tūn,
bəŋwaani DI tu DI nōona bam te,
si DI vri-ba lwarūm wūni DI yagi.

69 DI ma pa wūlū na yi faŋa faŋa We tūntuŋnu Davidi dwi tu tūn zaŋi dí wūni,
si o ba o ji dībam vīrnū.

70 Ku ma sūni ku ki ni Baŋa-We na pe DI nijonə bam maŋi ba ta k'kul
faŋa faŋa tūn.

71 Ba deen tagı ba wi,

We wū vri dībam dí dūna jia ni,
di balu maama na culi dībam tūn jia ni.

72 DI daa ta duri dībam kwə-nakwa yibwənə,

73 yi DI guli DI ni-ηvum dulu DI deen na goni di dibam ko-nakwı Abraham tun wojo.

74 We deen wi, DI wó joji dibam dí duna jia ni DI yagi, yi dí daa bá kwari fvunı,

si dí taá tuŋa ni DI wubuŋa na lagı te tun.

75 DI maa wi, dí wó ta tɔgi-DI di wu-ponjo,

si dí taá ki lanyırani DI yigə ni dibam ηwia maama wvni.

76 A bu, ku na yi nmv, baá bəŋi nmv ni Baŋa-We nijonju,

beŋwaanı nmv wú da dí Yuutu wvum yigə,

si n fogı n kwe o cwəŋə kam,

o na lagı o ba o da da tun.

77 Nmv ta wó pa We noona bam lwarı si DI wó vri-ba,

di DI na wó yagi ba lwarum DI ma ce-ba tun.

78 We maa jigi dibam ηwaŋa lanyırani.

DI ma wó pa pooni nuŋi weyuu di ba dibam te di nyına,

ni wia na puli tituti te tun,

79 si di pa noona balı na wu lim wvni tun di balı na kwari tuŋni tun na pooni,

si di pa dí da yazurə cwəŋə.»

80 Zakari bu Zan deen ma ki noona yi o wubuŋa bi lanyırani. O deen ma zuvri kagva ni taan, si ku vu ku yi de dım o na wó nuŋi Yisirayel tiinə bam titarı ni o bri-ba We kwərə kam tun.

2

Zezi lıra kam na de te tun (Matiyu 1:18-25)

1 Maŋa kam kuntu ni lugı kum pa-farı wvlu yiri na yi Ogusi tun deen ma pa ni, si ba ga o tıv kum maama non-biə bam si o lwarı ba ni.

2 Garım duntu maa yi pulim garım, yi di ki maŋa kalı Kwirini di deen na yi Siiri tunu dım yuutu tun.

3 Garım dım maŋa na yi tun, noona maama ma vu o titi tıv si ba ga-o.

4 Zuzeſfu di deen ma zaŋı o nuŋi Nazareti ku na yi Galile tıv tun. O ma vu Zude tıv kudonj, ku yiri mu Betelhem, ba na lugı faŋa faŋa Pe Davidi me tun. O deen ve daanı, o na yi Davidi dwi tu tun ηwaanı mu.

5 Mari wvlu ba na se si o taa yi Zuzeſfu kaanı tun di ma tɔgi dıd-o o vu si ba ga-ba. O deen jigi pugə mu.

6 Ba na wu Betelhem ni kuntu tun, ku ma yi si o lu bu wvum.

7 O ma lu bækərə. Mu o dayigə bu. O ma kwe bu wvum o ma gwaarın o kukwər-o o tiŋi vara wvdui dım jégə ni. Ba deen tigi vara digə ni mu, beŋwaanı vərə mu su tıv kum maama, yi ba wu ne digə si ba zu.

Nayıra na ni Zezi lıra kam taanı te tun

8 Nayıra di deen mu wu je sim kuntu ni, gaa kum wvni, ba yiri ba vara tutu ni.

9 Baŋa-We maleka ma nuŋi ba yigə ni, yi We zəŋi DI paari-zulə Yam pooni ba baŋa ni, yi di nyına di gilimi-ba. Fvunı ma tiini di zu-ba zanzan.

10 Maleka kam laan ma ta di ba ka wi: «Á yi taá kwari fvunı. Ku yi wvpolo taanı mu a tu si a ta a bri abam, yi di lagı di pa noona maama wv mu poli zanzan.

11 Beñwaani zum de düm ni ba lugı abam Vırnı wım Davidi tıv Betelhem ni. Wıntı yı Krisi wım We na tıñı tın mu. Wım mu yı abam Yuutı.

12 A na ve á nii, á wó na bu-sısiña ba na kukwəri dı gwaarırı ba tıñı vara wıduı dim jégə ni. Mu kılırı na wó bri abam ni ku yı cığa mu a taga.»

13 Małeka kam na tagı kountı tın, We malesı kógo zanzan ma da sı nuñi sı wali dı ka. Sı maama ma tee We sı wi:

14 «We manı dı zulə węyuu ni.

Ku daarı tıga banja ni,

balırı na tıgi We bıcarı ni tın wó ta zıvırı lanyıranı dı wo-zuru.»

15 Malesı sım laan ma joori We-sɔŋjı. Sı na ke tın, nayıra bam ma ta daanı ba wi: «Ba-na dı vu Betelhem dı nii kılırı na kı da yı We pa dı lıvari tın.»

Nayıra na ve sı ba na Zezi te tın

16 Ba ma zañı lıla ba ke tıv kım wı. Ba ma vu ba na Mari dıdaanı Zızeſfu. Ba ma na bu wım na tıgi vara wıduı dim jégə ni.

17 Ba na ne-o kountı tın, ba laan ma ta maleka kam na manı ka ta bu wım taanı te tın.

18 Balırı maama na ni nayıra bam na tagı kılırı tın, ku ma su-ba.

19 Mari dı na ni wənrı tılvı na kı tın, o maa bıñı-tı o wı ni.

20 Nayıra bam ma joori ba viiri yı ba zuli We, yı ba tee-Dı dı kılırı ba na ni yı ba ta kwəri ba na tın. Ku deen sıını ku kı nıneenı maleka kam na tagı ka bri-ba te tın.

Ba na pe bu wım yırı te tın

21 Bu wım na yı da nana tın, ba ma pa sı ba go-o, ni Moyisi cullu tım na bri sı ba taa goni ba békəri te tın. Ba ma pa o yırı ba wı Zezi. Mu yırı dılvı maleka kam na manı ka pa-o, yı ba ta wı jaanı o pugə tın.

Ba na pe Zezi We te tın

22 Maña kam laan ma yi sı Mari zarı o digirı tım sı o kwe o tıtı dı We, sı ku toğı We cullu tılvı Dı na kı Moyisi jıja ni na bri te tın. Zızeſfu dı Mari ma zañı ba ja bu wım ba vu Zeruzalem, sı ba vu ba zu We-di-kamunu kım wı, sı ba pa-o ba Yuutı Banja-We.

23 Ba kı kountı, beñwaanı We ni düm na bri te tın mu kountı: «Békəre kalırı maama na yı o nu dayigə bu tın manı sı o taa yı Banja-We nyım mu.»

24 Ba ma vu sı ba kaanı Banja-We, ni Dı ni düm na bri te tın. Ba manı sı ba kwe kunkwənə bale mu ba ma kaanı-Dı, naa kunkwən-puli sıle ba ma kaanı-Dı.

25 Nıçın wıdoj deen maa zıvırı Zeruzalem tıv kım wıni, o yırı mu Simeyon. O yı nıçın wıni, yı o kwari We lanyıranı. O maa yıçrı o cęgi de düm We na wó ba Dı joñı Yısurayeli dwi tiinə bam tın. We Joro kım maa wı o tee ni.

26 Ku deen ya pe o lıvari sı o bá tı, yı oó na Krisi wım dı Yuutı Banja-We na lagı Dı tıñı tın.

27 We Joro kım deen ma pa Simeyon zañı o vu o zu We-di-kamunu kım wı. O na wıra kountı tın, Zezi nu dı o ko ma ja-o ba vu ba zu, sı ba kı kılırı We ni düm na bri sı ba kı o njwaantı tın.

28 Ba na jaanı bu wım ba vu ba zu kountı tın, Simeyon ma vu o kwe-o o ziə, yı o daarı o zuli We o wi:

29 «A Yuutı Banja-We,

lele kountı a ne kılırı nmı deen na tagı ni aá na tın.

A laan jığı wó-zuru.

Kontu l̄waani nm̄u laan wāl n̄ pāl am̄u na ȳl nm̄u tintuñnu t̄n na cwəñjə, s̄i a yagi luḡu baña s̄i a ba nm̄u te.

30 Am̄u ȳl ne V̄rn̄ w̄m nm̄u na tuñj̄ s̄i o v̄r̄ n̄oçna l̄warim w̄n̄ t̄n.

31 Nabiin̄ maama luḡu baña n̄l w̄l l̄wari nm̄u v̄rim d̄m na ȳl te t̄n.

32 Kuú ta nȳl n̄l w̄la pooni mu te,

s̄i ku pāl dwi maama l̄wari nm̄u cwəñjə kam.

Kuú pa nm̄u tit̄ n̄oçna Yis̄irayeli dwi d̄m na zulə.»

33 Simeyon na taḡi bu w̄m taan̄ kontu t̄n, o nu d̄l o ko maa ȳl ȳeəu d̄l o taan̄ d̄m.

34 Simeyon daa ta ma ta d̄l ba o w̄l, We w̄l k̄i-ba lanyıranı. O ma daar̄i o ta d̄l bu w̄m nu Mari o w̄l: «Nii, We sun̄ D̄l tuñj̄ bu w̄m s̄i o ba o pa Yis̄irayeli tiin̄ zanzan̄ mu tu t̄iga n̄l, ba na t̄usi t̄n l̄waani. O nan daa ta w̄l pa ba zanzan̄ zañj̄ wees̄ni. We w̄l pa o bri n̄oçna ciga, ȳl ba zanzan̄ ta w̄l vi-o.

35 Mu ku kuri n̄oçna zanzan̄ w̄bun̄ya ya na s̄egi t̄n w̄l ba ya l̄wari jaja. Ku daar̄i, ku na ȳl nm̄u tit̄, n̄ w̄l w̄l di n̄l su-z̄c̄ na z̄ḡi n̄oçnu b̄ic̄ç̄o n̄l te t̄n..»

36-37 Kaani w̄doñ di deen̄ mu w̄ra, o yiri mu Anni. O ko yiri mu Fanuyeli, o ȳl Aseeri dwi tu mu. Anni deen̄ ya zu baru. Ba maa w̄ra daan̄ bina yarpe, ȳl o baru w̄m t̄i o daar-o. O daa ma w̄l zu baru. O kw̄n̄ zanzan̄ ȳl o j̄iḡi bina funç̄o-yana (84). O ma ȳl We nijonjnu. O maa zv̄v̄ri We-di-kamunu k̄um w̄n̄ maña maama. W̄la d̄l tit̄ maama o ma zuli We d̄l ni-v̄ç̄om d̄l We-loro.

38 Maña kam kontu n̄l n̄oç, mu o ve o ȳl bu w̄m na w̄l me t̄n. O ma k̄i We le, ȳl o w̄ra o l̄oçni bu w̄m wojo o bri balu maama na w̄ra ȳl ba c̄egi maña kalu We na w̄l ba D̄l v̄r̄ Yis̄irayeli tiin̄ bam l̄warim w̄n̄ D̄l yagi t̄n.

39 Zezi nu d̄l o ko deen̄ ma k̄i k̄ul̄ maama Banja-We cullu t̄m na bri s̄i ba k̄i t̄n. Ba na k̄i ba ti t̄n, ba ma joori ba vu Nazareti na ȳl ba tit̄ t̄v̄ ȳl ku w̄l Galile n̄l t̄n.

40 Ba na joori ba vu ba w̄ra t̄n, bu w̄m ma k̄i n̄oçnu d̄l ya-deera. O yī ma puv̄ri, We na k̄i-o yu-yojo t̄n l̄waani.

Zezi na k̄i te o bina fugə-yale maya ni We-di-kamunu k̄um w̄n̄ t̄n

41 Zwif̄e bam candia kalu yiri na ȳl Paki t̄n ma yi. Bini maama wuu, Zezi nu d̄l o ko deen̄ yəni ba vu Zeruzalem mu, s̄i ba di candiə kam kontu.

42 Zezi deen̄ na ȳl bina fugə-yale t̄n, o ma da d̄l ba o vu candiə kam, n̄neen̄ ba na yəni ba ve ba di-ka te t̄n.

43 Ba na di candiə kam ba ti t̄n, ba ma zañj̄ ba maa joori soñj̄. Zezi ma mañj̄ Zeruzalem ni, ȳl o nu d̄l o ko yəri ku ni ni.

44 Ba ma vu taan̄ de d̄idw̄l, ȳl ba buñj̄ s̄i oó ta w̄l ba k̄oḡo k̄um w̄n̄ mu. Ba na w̄l ne-o ba tee n̄l t̄n, ba laan̄ ma puli s̄i ba beeri o je ba nu-biə bam d̄l ba badonn̄e bam tee ni.

45 Ba ma w̄l ne-o. Ba ma joori ba vu Zeruzalem t̄v̄ k̄um w̄l s̄i ba beer-o.

46 Ba ma beer-o taan̄ da yat̄, ȳl ba laan̄ vu ba na-o We-di-kamunu k̄um w̄n̄, o je karanyına tiina bam tit̄ari n̄l. O na je da kontu t̄n, o maa c̄egi ba na bri te t̄n, ȳl o bwe-ba w̄ən̄u zanzan̄.

47 Balu maama na je ba c̄egi o taan̄ d̄m t̄n maa ȳl ȳeəu, d̄l o na j̄iḡi yəno d̄l taan̄ d̄m l̄erim te t̄n.

48 Zezi nu dı o ko na ne-o kuntu tın, ku ma soori-ba. O nu wım ma ta di-dı o wi: «A bu, bęe mu yi n ki kuntu dıdaanı dıbam? Ta n nii, amu di nmı ko na tiini dı beeri nmı taan, yi liə dı wı-cogo jıgı dıbam.»

49 Zezi ma leri-ba o wi: «Bęe mu yi abam kari á beeri amu je? Amu manı sı a taa wı a Ko sojı kum ni mu. Abam yeri kuntu na?»

50 O na tagı kuntu tın, ba ma wı ni o taanı dım kuri.

51 Zezi deen ma tɔgi dı ba o joori Nazareti, yi o se ba ni. O nu wım maa jıgı węənu tım kuntu maama o wı ni.

52 Zezi deen bıra o yıra wıni, yi o yəno dı bıra ku wəli da, yi Banja-We dı nabiinə deen so-o.

3

*Zakari bu Zan na tööl We kwərə te tun
(Matiyu 3:1-12, Mariki 1:1-8, Zan 1:19-28)*

1-2 Ku deen na ke yi Tibəeri yi lugı kum pa-faru ku manı dı bına fugə-yunu tın, mu We kwərə deen tu Zakari bu Zan te. Kantu manja kam ni Pönsi Pilatı mu yi Zude tıni dım govırmıa tu. Erədi maa yi Galile tıv kum yuutu, yi o zumbaarlı Filipi dı yi Yituri dı Tırakoni tıni dım yuutu. Lizanıa dı maa yi Abulenu tıv yuutu. Ku daarı Anni dı Kayifu deen maa yi We kaanum yigə tiinə. Manja kam We kwərə kam na tu Zan te kuntu tın, o wı kagva wıni mu.

3 O ma zaŋı o tolı Zürden bugə ni tıni dım maama ni, yi o tööl We kwərə kam o bri nıçna o wi, ba manı sı ba ləni ba wıru ba yagi kəmbalwaarlı, sı ba daarı ba pa o miisi-ba na wıni, sı We laan wú yagi ba lwarım Dı ma ce-ba.

4 Zan na tööl We kwərə kam kuntu tın, ku sunı ku ki nıneemı We nıjojnı Ezayı deen na pıvpıni o töön kum ni o ta te tın. Fanja fanja tın, o deen tagı o wi:

«Nıçna mu wı kagva wıni o tööl kwərə o wi:

«Zaŋı-na á fogı á kwe dı Yuutu wım cwałjə kam,
o na lagı o ba o tɔgi da tın.

Pa-na cwe sılvı o na lagı o da tın fogı sı yɔɔrı lanyırani.

5 Je sılvı maama na jıgı gwęənu tın manı sı ti suuri mu,
dı je sılvı maama na jıgı zwęənu dı pweeru tın manı sı ti guri mu ti daarı cwałjə kam.

Cwe sılvı maama na gugweli tın manı sı sı fogı sı yɔɔrı mu.

Cwe sılvı maama na ba lana tın manı sı sı fogı sı kwe mu.

6 Nabiinə maama laan wú na We na wú vrı nıçna lwarım wıni te tın. » Mu Ezayı na nıçna Zan taanı fanja fanja te tın.

7 Nıçna zanzan deen ma zaŋı ba vu Zan te ba pa o miisi-ba na wıni We nıwaanı. Ba na tu o te kuntu tın, o ma ta dı ba o wi: «Abam nyı dı bısanıkwı-dwə. Wıc mu bri abam sı á kwaanı á lu cam dılıw We na lagı Dı pa nabiinə na tın wıni?

8 Abam nan manı sı á ki kənə yalı na wı bri ni á ləni á wıru á yagi kəmbalwaarlı tıv mu. Abam nan yi gari á buŋı á pa á tutı ni, abam na yi Abraham dwi tiinə tın, á daa wı manı sı á ləni á wıru. We na laga, Dı wı wani Dı pa kandwa yantu ləni ya ji Abraham dwi tiinə.

9 Nıçna nan manı o jıgı dooru o juja ni, sı o ta maa goni tweeru tıv o dı tıga ni. Tiu kulu maama na ba leri bu-nıçna tın, o manı sı o go-ku mu o dı mini ni sı ku di. Mu We dı na lagı Dı ki nıçna kəmbalwaarlı te tın.»

10 Zan na tagi kūntu tūn, nōn-kōgō kūm ma bwe-o ba wī: «Dí nan wú kí bēe mu?»

11 O ma ləri-ba o wī: «Abam balu na jīgi gwaarū tīle tīle tūn, á manjī si á kwe dīdua mu á pa balu na ba jīgi kūlvkulvū tūn. Ku daari, abam balu na jīgi wōdiiru tūn, á dī manjī si á kwe-tī á manjī á pa nōona balu na ba jīgi ba di tūn.»

12 Lampo-jōjnā dī dēen ma ba sī Zan miisi-ba na wōnī. Ba ma bwe-o ba wī: «Karanyīna, bēe mu dībam nan wú kí?»

13 O ma ləri-ba o wī: «Á wū manjī si á la nōonu yuu, sī ku dwəni á na wú jōn-o te tūn.»

14 Pamañna dī daa ma ba ba bwe-o ba wī: «Dībam nan wú kí bēe mu?»

O ma ləri-ba o wī: «Abam wū manjī si á vrl nōon-nōonu səbu dī dam naa á ganī-ba á jōnī. Ku daari, á taā jīgi wōpolo dī á ḥwūrū tūm na manjī tī yū te dī.»

15 Nōona dēen maa jīgi tūna dī We lanyiranī, yū ba maama ma bwe ba wōnī sī ba lwarī Zan na yū wōlvū tūn. Ba maa wī: «Wōntu mu wū ta yū Krisi wōm We na lagī Dī tūn-o sī o ba tun na?»

16 Ba maama na buñi kūntu tūn, Zan ma ta dī ba o wī: «Ku na yū amu, a miisi abam na wōnī mu. Ku daari wōlvū na tiini o dwe amu tūn lagī o sañi amu kwaga o ba. A wū manjī si a bwēli o ne natra a pa-o. Wōntu nan wū miisi abam We Joro dī mini wōnī.

17 Wōntu nan ze zūn-kōgō mu sī o ma caarī o mina o pe o kī o tulə nī, sī o daari min-swaanu tūm o zwē dī mini dīlv na ba di dī dwe tūn. Mu o na lagī o pōorī nōona daani o kī-ba te tūn.»

18 Mu tūntu wēənu tūm dī wēənu dwi təri təri mu Zan dēen ma o bri nōn-kōgō kūm We kwər-ywəjə kam.

19 O dēen ma ta dī Erōdī wōlvū na yū Galile yuutu tūn, nī o kī kūlv na wū manjī tūn dī o zimbaarū kaani Erōdīadī. O daa ta ma kaan-o dī wo-balwaaru tūlū maama o na manjī o kī tūn.

20 Erōdī ma ja Zan o kī pūna digē nī. Kūntu tūn, o daa ta kī wo-balōro mu o wēli da.

Zan na miisi Zezi na wōnī te tūn

(Matiyu 3:13-17, Mariki 1:9-11)

21 Nōn-kōgō kūm dēen na tu Zan te sī o miisi-ba na wōnī tūn, Zezi dī dēen ma ba o te, sī o pa Zan miis-o dī. Zezi na miisi na kūntu tūn, o maa wōrū o warī We.

22 Wēyuu laan ma puri, yū We Joro kūm tōgi da ku tu o baña, yū ku nyū dī kunkwājē te. Kwārē laan ma ḥōonī wēyuu nī ka wī: «Nmu mu yū amu bu-dva a na soe dī a wū maama. Amu tiini a jīgi wōpolo dī nmu.»

Zezi dwi dim na toji te tūn

(Matiyu 1:1-17)

23 Mañja kam Zezi na puli sī o bri nōona We cわejə kam tūn, o dēen yū nōneenī bina fiinto mu te. Nōona dēen buñi ba wī, o yū Zuzeſu bu mu. Zuzeſu ko dēen mu yū Eli.

24 Eli ko dēen mu yū Matati. Matati ko dēen maa yū Leevi. Leevi ko dēen maa yū Meliki. Meliki ko dēen maa yū Zanayi. Zanayi ko dēen maa yū Zuzeſu.

25 Zuzeſfu ko deen maa yi Matatia.

Matatia ko deen maa yi Amosi.

Amosi ko deen maa yi Nawum.

Nawum ko deen maa yi Esili.

Esili ko deen maa yi Nagayi.

26 Nagayi ko deen maa yi Maati.

Maati ko deen maa yi Matatia.

Matatia ko deen maa yi Semeyi.

Semeyi ko deen maa yi Zozeki.

Zozeki ko deen maa yi Zoda.

27 Zoda ko deen maa yi Zuanan.

Zuanan ko deen maa yi Risa.

Risa ko deen maa yi Zorobabeli.

Zorobabeli ko deen maa yi Salatiyeli.

Salatiyeli ko deen maa yi Neri.

28 Neri ko deen maa yi Meliki.

Meliki ko deen maa yi Adi.

Adi ko deen maa yi Kosam.

Kosam ko deen maa yi Elimadam.

Elimadam ko deen maa yi Eri.

29 Eri ko deen maa yi Zozwe.

Zozwe ko deen maa yi Elizeeri.

Elizeeri ko deen maa yi Zorim.

Zorim ko deen maa yi Matati.

Matati ko deen maa yi Leevi.

30 Leevi ko deen maa yi Simeyon.

Simeyon ko deen maa yi Zuda.

Zuda ko deen maa yi Zuzeſfu.

Zuzeſfu ko deen maa yi Zuñam.

Zuñam ko deen maa yi Eliyakum.

31 Eliyakum ko deen maa yi Milia.

Milia ko deen maa yi Minna.

Minna ko deen maa yi Matata.

Matata ko deen maa yi Natan.

Natan ko deen maa yi Davidi.

32 Davidi ko deen maa yi Zese.

Zese ko deen maa yi Zubedi.

Zubedi ko deen maa yi Buazi.

Buazi ko deen maa yi Sala.

Sala ko deen maa yi Naason.

33 Naason ko deen maa yi Amunadabi.

Amunadabi ko deen maa yi Adimini.

Adimini ko deen maa yi Arni.

Arni ko deen maa yi Esrom.

Esrom ko deen maa yi Faresi.

Faresi ko deen maa yi Zuda.

34 Zuda ko deen maa yi Zakobi.

Zakobi ko deen maa yi Yizaku.

Yizaku ko deen maa yi Abraham.

Abraham ko deen maa yi Tara.

Tara ko deen maa yi Nakoori.

35 Nakoori ko deen maa yi Seruki.

Seruki ko deen maa yi Rago.

Rago ko deen maa yi Faleki.
 Faleki ko deen maa yi Ebæeri.
 Ebæeri ko deen maa yi Sala.
36 Sala ko deen maa yi Kayınam.
 Kayınam ko deen maa yi Arifasadı.
 Arifasadı ko deen maa yi Sém.
 Sém ko deen maa yi Nowe.
 Nowe ko deen maa yi Lameki.
37 Lameki ko deen maa yi Matusala.
 Matusala ko deen maa yi Enöki.
 Enöki ko deen maa yi Zaredi.
 Zaredi ko deen maa yi Mahlıyeli.
 Mahlıyeli ko deen maa yi Kayınan.
38 Kayınan ko deen maa yi Enösi.
 Enösi ko deen maa yi Seti.
 Seti ko deen maa yi Adam.
 Adam maa yi wulu We na mocni tun.

4

*Svtaani na manj Zezi te tun
 (Matiyu 4:1-11, Mariki 1:12-13)*

1 Zezi deen ma nuji Zürden bugə kam ni nı o maa kea. We Joro kum maa tög-o dı dam. Ku ma ja-o ku vu kagva wunı.

2 O maa wura taan da fiinna. O na wura tun mu svtaani tu o te, sı dı svög-o sı o ya kı o cögı. Maşa kam kantu nı o ya ba dı kılukılın. Da fiinna yan na ke tun, kana maa jıg-o lanyırarı.

3 Svtaani laan ma ba dı ta dud-o dı wi: «Nmı na sıını n yi Başa-We Bu, sı n ta dı kandwe dıntı sı dı ji wıduı sı n di.»

4 Zezi ma léri-dı o wi: «Ku nan pıpurı We tıno kum wunı ku wi:
 <Ku dai wıduı yırarı mu paı nabiinü ńwı.» »

5 Svtaani daa ma ja-o dı ja vu dı di piu kılın na dwara tun yuu. Dı laan ma brı-o lugı başa tıını dım maama yibıugısa wunı.

6 Dı daa ma ta dı wi: «Wo-laaro tıntı maama yi amu nyım mu. A nan wı wanı a kwe-tı a pa wulu maama a na lagı tun. Amu wı pa n di dam tı maama başa nı, sı n ta n te zulə noçna maama tee nı.»

7 Nmı na se n kuni doonə n zuli-nı, wæenu tıntı maama wı ta yi nmı nyım.»

8 Zezi ma léri-dı o wi: «Ku pıpurı We tıno kum wunı ku wi:
 <Ku yi n Yuutu Başa-We yırarı mu n manj sı n kuni doonə n zuli,
 sı n kı Dı wıbuña na lagı te tun.» »

9 Svtaani daa ma kwe-o dı ja vu Zeruzalem. Dı ma ja-o dı ja vu dı di We-di-kamunu kum yuu me na dwara tun dı zig-o da, yi dı wi: «Nmı na yi Başa-We Bu, sı n fajı n cu tıga nı sı dı nii,

10 sı ku pıpurı We tıno kum wunı ku wi:

<We wı ta Dı malesı,
 sı sı taa nii nmı başa nı.

11 Dı wı pa sı ba sı ma sı jıa sı lwəri-m,
 sı n yi tu tıga nı n magı n naga dı kandwe.» »

12 Zezi laan ma léri o wi: «Ku ta pıpurı We tıno kum wunı ku wi:
 <Yı zaŋı n manj n Yuutu Başa-We n nii.» »

13 Sutaanı laan na manjı Zezi wəənu maama wənı dı ga tın, dı ma yag-o sı dı daa beeri manja kadoŋ.

Zezi na sịŋi o titvṇa Galile ni te tın
(Matiyu 4:12-17, Mariki 1:14-15)

14 Zezi laan ma joori o vu Galile, yi We Joro kum dam wu o tee nı. Nəɔna balu maama na zvvrı je sım kantu ni tın ma ni o ɻwa.

15 O maa yəni o zu Zwifə bam We-di sım o bri-ba We taani. Nəɔna maama ma zul-o lanyırani.

Zezi titi tıv kum tiinə na vi-o te tın
(Matiyu 13:53-58, Mariki 6:1-6)

16 Zezi deen ma vu o yi Nazareti, mu tıv kulu o na ki nəɔnu da tın. Zwifə bam siun de maama, o deen maa zvvrı ba We-digə kam. Ba siun de dıdva na yi tın, o ma vu da. O na zu da tın, o ma zaŋjı weenı sı o karımı We tono o bri-ba.

17 Ba ma kwe tono kulu We nijonju Ezayi na pupunu fanya fanya tın ba pa-o. O ma puri-kı o karıma, yi o na me seeni ku na pupunu ku wi:

18 «Yuutu Baŋa-We Joro kum wu amu tee nı.

Dı ma kuri-nı yi Dı pa-nı dam,

sı a tɔɔlı Dı kwər-ywəŋə kam a bri yinigə tiinə.

[Dı tuŋı amu sı a gani nəɔna balu wərə na cɔgı tın.]

Sı a tɔɔlı Dı kwərə kam dı balu na wu gambəem wənı tın, sı ba na vrum, sı a daarı a bri lılwə nı ba yiə wú ba ya puri.

Dı daa ta ma tuŋı-nı sı a vri nəɔna balu ba na beesı tın, sı ba na siun,

19 sı a daarı a pa nəɔna lwarı sı manja kam yiə,

sı Baŋa-We laan ba Dı vri Dı nəɔna bam lwarım wənı.»

20 Zezi na karımı o ti tın, o laan ma pu tono kum, yi o kwe o pa ba We-digə kam titvṇju. O ma jəni sı o bri-ba. Nəɔna bam maama ma lo yiə o banja nı yi ba cəg-o.

21 O ma ta o wi: «Zım de dum nı abam na ni We tono kum na bri kulu tun ki á yibiyə nı.»

22 Ba maama ma zul-o yi ba wi: «O taanı dum lamma.» O kwərə kam na ywəmmə tın, ku ki-ba yəəu. Ba daa ta ma wi: «Ku dai Zuzefu bu mu tuntu na?»

23 O ma ta dı ba o wi: «A nan manjı a ye nı abam wú ɻɔɔm sısılına dı amu nıneenı: <Nmı wələ na pe nəɔna na yazurə tın, sı n zəni n titı!> Abam daa ta wú ta á wi: <Dı ni wəənu tulu nmı na ki Kapernawum nı tın ɻwa. Nan daa n ki kantu doŋ n titı tıv kum nı.> »

24 O daa ta ma ta o wi: «A lagı a ta cığa mu dı abam sı, Baŋa-We nijonju bá na zulə o titı tıv nı.

25 Ku sıuni ku yi cığa mu, sı manja kalu We nijonju Eli deen na wora tın, dıa deen tu ka zıgi ka wu nıgi taan bına yato dı canı sırdu mu. Kantu ɻwaani kana deen maa jıgi lugı kum maama. Kadənə maa daga zanzan Yisirayeli tiinə bam wənı,

26 yi We nan wu tuŋı Eli sı o vu ba wulvwul te. We deen tuŋ-o kadəm wədoŋ tee nı mu, o na zvvrı Sarepita tıv wənı, ku na yi Sidən tıv nı.

27 Wojo kulu ta na wəli da tın, manja kalu We nijonju Elize deen na wora tın, nanywaanı zanzan deen wu Yisirayeli tıv kum nı. Ba wulvwul dı deen nan wu ne yazurə ba wənı. Elize deen pe Naaman yırani mu na yazurə, yi wəntu nuŋi Siiri tıv mu.»

28 Nəɔna balu maama na wu We-digə kam nı tın na ni Zezi na tagı-ba te tın, ba bana ma zaŋjı zanzan.

29 Ba ma zañi ba zəl-o ba pa o nuñi tuv kum wənə. Tuv kum wə piu yuu ni mu. Ba ma ja-o ba vu jəgə kalə na luunə di tuga tñ, sì ba yig-o ba di tiga nì ba gv.

30 Ba maa warı. Zezi ma pipiri o vu o tɔg̊i ba titari o nuñi o maa kea.

*Zezi na zəli cicirə nəçənu yira ni te tñ
(Mariki 1:21-28)*

31 Zezi deen ma vu Galile tuv kədən, ku yırı mu Kapernawum. Zwifə bam siun de ma yi. O ma vu o zu ba Wə-digə kam sì o bři nəçəna bam Wə taanı da.

32 O na bri-ba tñ, ba maa tiini ba yi yəəu di o zaasim dum, o ni-taanı dum na jigi dam tñ nəwaani.

33 Nəçənu wədən deen maa wə ba Wə-digə kam wənə yi cicirə jig-o.

34 O ma kaasi di kwər-dia yi o wi: «Aa, Zezi, Nazareti tu, bəe mu n lagı dubam tee nì? Nmu tu sì n cəg̊i dibam dwi mu na? A ye nmu na yi wələ. Nmu yi Wu-poño Tu wələ Wə na tuñi tñ mu.»

35 Zezi ma kaani cicirə kam o wi: «Cəg̊i səc̊o, sì n nuñi n daari baaru wəm.» Cicirə kam na ni kəntu tñ, ka ma yigi nəçənu wəm ka di tuga nì. Ka laan ma yag-o yi ka wə kí-o kəlvəkəlu. Kəntu ki nəçəna bam maama yiə ni mu.

36 Ku ma su-ba lanyurani. Ba maama ma nəçəni daanı ba wi: «Bitara kantu yi bitari dwi dəc̊ mu? Nii o na mai o dam o te di ciciri sim, yi sì se o ni yi sì viirə.»

37 Nəçəna balu maama na zəvəri je sim kəntu ni tñ laan ma ni Zezi nəwa.

*Zezi na pe yawiina zanzan na yazurə te tñ
(Matiyu 8:14-17, Mariki 1:29-34)*

38 Zezi deen ma nuñi Wə-digə kam wənə. O ma vu Simōn-ba səçə. O na yi da tñ di paa magi Simōn tunkaamı ku cana. Ba ma loori Zezi sì o zəni kaani wəm sì o na yazurə.

39 O ma vu o tiiri kaani wəm banja nì. O ma ta di paa kam o wi, ka yag-o. Ka ma sūnı ka yag-o. O laan ma zañi lila, yi o kí wədiu o pa-ba.

40 Ku na tu ku yi wa-zəvəri manja ni tñ, ba ma ja nəçəna di ba yawiuru dwi təri təri ba ba Zezi te, sì o pa ba na yazurə. O ma dañi o jia ba dıdua duva banja nì o pa ba maama na yazurə.

41 Kulə na wəli da tñ, ciciri di ma nuñi sì yagi nəçəna zanzan sì ya na jigi sì yaara tñ yira. Sì maa yəni sì kaasa sì wi: «Nmu yi Banja-Wə Bu mu.» Sì na ye nì o sūnı o yi Krisi wəm Wə na tuñi tñ, o ma kaani-sì, sì sì yi taa nəçəni o taani.

*Zezi na tɔçlı We kwərə Zwifə Wə-di sim maama wənə te tñ
(Mariki 1:35-39)*

42 Tiga na pəvəri tituti tñ, Zezi daa ma nuñi o vu je sūlu nəçən-nəçənu na tərə tñ. Tuv kum nəçəna bam ma zañi ba nuñi sì ba beeri o je. Ba laan ma na-o yi ba vu o te. Ba ma kwaani sì ba ja-o, sì o yi viiri o yagi-ba.

43 O ma ta di ba o wi: «A nan manjı sì a vu a tɔlı tūnı dıdum dum mu, a tɔçlı kwər-ywəjə kam a bri-ba Wə na lagı Dı di paari tite nəçəna titari ni tñ. Ku yi kəntu nəwaani mu Wə tuñi-ni nabiiñə tee nì.»

44 O laan ma tɔlı Zwifə bam tūnı dum nì. O maa yəni o zu ba Wə-di sim sì o taa tooli Wə kwərə kam.

1 De dıdwı mu Zezi deen ve o zıgi nınıv kudoj ni ni, ku yırı mu Wenezareti. O na zıgi da kuntu tun, ncoona ma ba o te sı ba taa cagi We kwərə kam. Ba ma yigi daanı si ba twe Zezi.

2 O ma na nabwəeru tle ti tigi nınıv kum ni ni, kaləj-jara na yagi-tı yi ba wura ba zarı ba bürü.

3 Naboro dıdu kum yi Simɔn nyum mu. Zezi ma zu ku wunu. O ma ta dıdaanı Simɔn o wi: «Co boro kum n ja n vu yigə finfin n pa-ni.» O na cogə o ja o yi yigə tun, Zezi laan ma je naboro kum wunu o tööt We kwərə o bri nɔn-kɔgɔ kum.

4 O na bru-ba o ti tun, o ma ta dı Simɔn o wi: «Co boro kum n ja n vu na-lunja kam je, sı abam dı á bürü sim na bam kuri ni á ma ja kale.»

5 O ma lar-o o wi: «A Yuutu, dıbam manı dı dı bürü sim taan dı puvuri tiga, yi dı wu ne kolvukulu. Nmu nan na wi, dı daa joori dı dı tun, dı wú dı-sı si dı nii.»

6 Ba ma vu ba yi na bam titarı, yi ba dı bürü sim da ba ja kale zanzan. Kale sim maa tiini si daga zanzan, yi ku pa bürü sim lagı si kaari.

7 Ba ma yigısı jia ba bəŋi ba donnə bam naboro küküm kum wunu, si ba ba ba wəli-ba. Bantu dı ma ja ba boro kum ba vu ba zəni-ba. Bwəeru tun tle maama ma su dı kale. Ti ma ga finfin sı ti miisi na bam wunu.

8 Simɔn wulu yırı dıdoj na yi Piyeleri tun na ne kulu na ki tun, o ma vu o kuni doonə Zezi yigə ni yi o wi: «A Yuutu, fɔɔri a tee ni, sı a yi lwarum tu mu.»

9 Ba na jaanı kale zanzan tun ɻwaani mu fuunı zu Simɔn dıdaanı ncoona balı na wu o tee ni tun. Kuntu mu te Simɔn tagı kuntu.

10 Fuunı dım dı deen zu Zebede bia balı na togı ba wura tun. Ba dıduyı mu Zaki, o nyaanti yırı mu Zan. Bantu deen yəni ba togı dı Simɔn mu ba tınya. Zezi daa ma ta dı Simɔn o wi: «Yı ta n kwari fuunı. Ku na zıgi zım dı dım ni sı ku taa ve tun, nmu laan wó ta n beeri ncoona mu n pa-ni sı ba da amu kwaga, ni nmu ya na yəni n jaanı kale te tun.»

11 Ba ma joori ba ja nabwəeru tun ba nunji ba tıŋi buburu kum ni ni. Ba na ki kuntu ba tı tun, ba yagi ba wəənu maama, yi ba laan daarı ba togı Zezi.

Zezi na pe nanyoŋɔ na yazurə te tin

(Matiyu 8:1-4, Mariki 1:40-45)

12 De dıdwı mu Zezi ve tıv kudoj. Baarın wudonı mu wura o na yi nanyoŋɔ. O yawıv kum deen zu o yıra zanzan. O na ne Zezi tun, o ma vu o te o tu o yigə ni, yi o loor-o o wi: «Amu tu, nmu na laga, nmu wú wanı n pa a na yazurə a ji lanyırani.»

13 Zezi ma se. O ma twı o juŋa o dwe-o o wi: «Esen, a laga. Zaŋı dı yazurə sı n ji lanyırani.» O na tagı kuntu bıdwı banja ni tun, mu yawıv kum je ncoonı wum yıra ni.

14 Zezi ma kaan-o o wi: «Yı zaŋı n ta kulu na ki tun n bri ncoon-ncoonu. Nan yɔɔri n vu kaanı tu wum te, sı n pa o nii n yıra yam, sı n daarı n kwe wəənu tılv Moyisi cullu tun na bri ni ti manı tun n pa-o, sı o ma kaanı Banja-We. Kuntu mu wó bri ncoona ni n yawıv kum sunı ku je.»

15 Nan dı ku dı, ncoona zanzan deen ni Zezi ɻwa je maama. Kuntu ɻwaani mu nɔn-kɔgɔ zanzan maa ve o te sı ba taa cagi o ni-taani dım, sı ba daarı ba na yazurə.

16 O deen yəni o ve me seeni ncoon-ncoonu na tərə tun mu o warı We.

***Zezi na pe kɔrc zaŋi ku vu te tñ
(Matiyu 9:1-8, Mariki 2:1-12)***

17 De dñdva mu Zezi deen wvra o brı nɔɔna We taani. Ba badaara yi Farizian tiinə mu dñdaani We cullu karanyına tiinə. Ba deen nuŋi tñni dwi téri téri mu ba ba. Ku na yi Zeruzalem dı tñni dñlø maama na wu Galile ni dı Zude ni tun. Ba jení ba kaagı Zezi, yi o jıgı We dam o ma pa yawuna na yazurə.

18 O na wvra o bri-ba kñntu tun, nɔɔna badonnə ya zuŋi kɔrc dı gungolo ba jıgı ba buna. Ba na yi da tun, mu ba kwaamı sı ba ja-o ba ja zu digə kam wu ba zvurı ba tñjı Zezi yigə ni.

19 Ba maa warı, kɔgo kum na daga tun ɿwaanı. Ba ma wu ne cwəŋjə sı ba zu. Ba ma ja-o ba di nayuu. Ba ma purı bɔɔnı yi ba daari ba pa gungolo kum tɔgı da ku tu digə kam wvni. Kó pəni nɔɔna bam titarı ni Zezi yigə ni.

20 Zezi ma lwarı ni ba kí ba wu-dñdva dñd-o. O ma ta o wi: «A badonj, nm̄u lwarum dñm ti.»

21 O na tagı kñntu tun, We cullu karanyına tiinə bam dı Farizian tiinə bam ma bwę ba wvni ba wi: «O bri o tutı ni o yi wɔɔ mu, yi o paı o dı We yi bıdwı? O ɿcońi o twı We mu. Nɔɔn-nɔɔnu nan ba jıgı cwəŋjə sı o yagı nɔɔna lwarım o ma ce-ba, ku na dai We Dı yırancı.»

22 Zezi ma lwarı ba na bwę te tun, yi o ta-ba o wi: «Beñwaanı mu á buŋı kñntu á wvni?

23 Koč mu yi mwali ku dwe, amu na tagı dı kɔrc kum a wi: «Nm̄u lwarım dñm ti! mu yi mwali, naa a na tagı a wi: <Zaŋi n ta n vea> mu yi mwali?»

24 Amu nan wú pa abam lwarı sı a na yi Nabini-bu wvum tun jıgı dam lugı baŋa ni, sı a yagı nɔɔna lwarım a ma ce-ba.» O laan ma ta dı kɔrc kum o wi: «A lagı a ta nm̄u, zaŋi weenı sı n kwe n gungolo kum n ja n vu soŋo.»

25 Zezi na tagı kñntu tun, bıdwı baŋa ni mu nɔɔnu wvum zaŋi ba maama yigə ni, yi o kwe o gungolo kum o ya na tıgi ku baŋa ni tun o zuŋi o maa ve soŋo, yi o zuli We.

26 Nɔɔna bam maama na ne kılın na kí tun, mu ku kí-ba yæeu. Fvunı ma ja-ba. Ba ma zuli We, yi ba te ba wi: «Dı zım ne wo-kınkagıla!»

***Zezi na bəŋi Leevi sı o taa tɔg-o te tñ
(Matiyu 9:9-13, Mariki 2:13-17)***

27 Kñntu maama na ke tun, Zezi ma zaŋi o nuŋi o maa kea. O na maa ke tun mu o ne lampo-jonju wvduŋ, o yırı mu Leevi. O deen je me seeni o na yeni o jení o jonjı lampoo tun. Zezi ma ta dñd-o o wi: «Zaŋi n ta n tɔgı amu.»

28 Leevi ma zaŋi o yagı o wojo maama yi o tɔgı o kwaga.

29 O ma vu soŋo o kí wvdiiru zanzan o ma kí candıa o pa Zezi. Lampo-jonjnə zanzan dı nɔɔna badonnə ma ba ba tɔgı ba di.

30 Farizian tiinə dı ba cullu karanyına tiinə bam na ne kñntu tun, ba ma vu Zezi karabia bam te ba ɿcońa yi ba pıvna ba wi: «Bee mu kí yi abam di wvdui dñdaani lampo-jonjnə dı nɔɔn-cicęgırı tun kñntu?»

31 Zezi ma léri-ba o wi: «Ku na yi balı na jıgı yazurə tun, bantu wu manı sı ba vu dögıtı tu te sı o sooni-ba. Ku daari balı na ba jıgı yazurə tun mu manı sı ba vu ba na soonim.

32 Amu na tu lugı baŋa tun, ku dai sı a bəŋi balı na manı ba yi nɔɔn-ıvna tun, a nan tu sı a bəŋi nɔɔn-balwaaru mu, sı ba ləni ba wvru ba yagı kəm-balwaaru.»

*Zezi zaasim dím na yi zaasim-dvúri te tñ
(Matiyu 9:14-17, Maríki 2:18-22)*

³³ Ba daa ta ma ta dí Zezi ba wi: «Zan karabië bam yëni ba vo ni mu maja zanzan yi ba daari ba warı We. Farizian karabië bam dí yëni ba ki kuntu doj mu. Beez mu yi nmü karabië bam ba vo ni kuntu?»

³⁴ O ma léri-ba o wi: «Nooonu na di kaanı yi o ki candië, yi o cilonnë na wura si ba togı ba di, n se n pa ba vo ni yi kan-baru wum ta wu ba tee ni na?»

³⁵ Maşa nan wú ba yi, yi ba ja kan-baru wum ba viiri. Maşa kam kuntu ni yi o daa na ba ta wu ba tee ni tñ, mu ba laan wú vo ni.»

³⁶ Zezi daa ma manjı mimañi didoj o bri-ba o wi: «Nooon-nooonu bá se o kwe gwar-dvñu o kaari si o ma féri gwar-dojo. O nan na ki kuntu oó kaari gwar-dvñu kum o cogı mu, yi ku bá wanı ku manjı dí gwar-dojo kum.»

³⁷ Nooon-nooonu dí nan bá se o kwe sa-dvñja o lo o ki lo-dojo wunı. O na ki kuntu, yi sana kam na keeri, kaá pa lœ kum bagı mu. Kuntu ñwaani sana kam wú lo, yi lœ kum dí cogı.

³⁸ Sa-dvñja nan manjı si n lo n ki lo-dvñju wunı mu.

³⁹ Nooonu nan na nyogı sa-donjə o mi, o daa bá lagı si o nyɔ sa-dvñja. Oó ta wi: «Sa-donjə kam tiini ka lamma».»

6

*Zezi Krisi na bri ni o dwe siun de cullu tñm te tñ
(Matiyu 12:1-14, Maríki 2:23—3:6)*

¹ Zwifë bam siun de didoj daa ma yi. Zezi dí o karabië bam deen ma togı daani ba da kari wu ba maa kea. Ba na maa ke tñ, o karabië bam maa bwéri mına ba yu ba dvña.

² Farizian tiinë badonnë na ne kuntu tñ, ba ma bwe ba wi: «Beez mu yi abam tñjı titñjı dılı na cogı díbam siun de cullu tñm tñ?»

³ Zezi ma léri-ba o wi: «Abam ta wu fogni á karumı We tñs kum na bri Pe Davidi taanı te tñ na? Ku bri si kana deen jaan-o dí o noona bam.»

⁴ O ma vu o zu We diga, yi o kwe culu dípe dılı na tigi da We ñwaani tñ. Dípe dñtu ya culə si noón-gaa di-di, ku na dai We kaanum tiinë bam yuranı. Yi Davidi deen di dípe dím, yi o daari o pa o noona bam dí togı ba di.»

⁵ Zezi daa ta ma ta dí ba o wi: «Kuntu tñ, amu Nabiin-bu wum jigu ni siun de cullu tñm banja ni.»

⁶ Kuntu na ke tñ, siun de didum daa ma yi. Zezi ma vu o zu Zwifë bam We-diga. O maa wura o bri-ba We taanı. Nooonu wudonj maa togı o wura, o jazım juja na tiga.

⁷ We cullu karanyına tiinë dí Farizian tiinë dí maa wura. Bantu maa kwaani ba lagı cwənjə si ba bri ni Zezi ki o tusi. Kuntu ñwaani ba deen je ba yur-o si ba nii, oó se o pa noona na yazarə siun de dím ni naa o bá se.

⁸ Zezi ma lwarı ba na buŋı te tñ. O ma ta dí ji-tiga kam tu o wi: «Zanjı weenı n ba n zigı noona bam maama titari ni.» O ma zanjı o nuŋı o zigı da.

⁹ Zezi ma bwe-ba o wi: «Cullu bri si beeze mu? Koč mu manjı dí culu kum, noona na ki o doj lanyırani siun de ni mu manjı naa o na ki-o lwarum mu gara? Noona na vri o doj ñwa siun de ni mu manjı naa o na gu-o mu gara?»

10 O na tagı kʊntu tın, o ma nii ba maama, yi o daarı o ɳɔɔnı dı ji-tuga kam tu o wı: «Twı n jiŋa kam!» O na twı o jiŋa kam tın, ka ma joori ka ji lanyıranı.

11 Ba na ne kʊntu tın, ba ma fʊl dıdaanı Zezi, yi ba banı daanı sı ba nii ba na wó wanı ba kı-o te tın.

Zezi na kuri o karabiə fugə-bale te tın

(*Matiyu 10:1-4, Mariki 3:13-19*)

12 Da yantu ni ni, Zezi ma vu o di piu kudonj yuu sı o warı We. Tıtu dım kʊntu maama o warı We taan, sı ku yi tı-pura.

13 Tıga na pıvırı ka ti tın, o ma bəŋi o karabiə bam sı ba ba o te. O laan ma li ɳɔɔna fugə-bale ba wınu, sı ba taa yi ɳɔɔna balı o na wó tıŋı tın.

14 Ba yıra mu tıntı:

Simón wılu Zezi na pę o yırı o wı Pıyeerı tın,
Andre wılu na yi Simón nyaani tın,
Zakı, Zan, Filipi, Batelemi,

15 Matiyu, Toma,

Zakı wılu na yi Altı bu tın,

Simón wılu na yi Zelotı ɳɔɔna bam wu ɳɔɔnu tın,

16 Zudası wılu na yi Zakı bu tın,

dıdaanı Zudası Yıskarıyo wılu na wó ba o yęgi Zezi o pa ɳɔɔna tın.

17 Zezi de dı ba o zıgı piu kʊm yuu ni o tu pıgo-tıga. O ma zıgı da dıdaanı o karabiə zanzan, dı non-kogo zanzan manı ku gilimi ku su jęgę kam maama. Bantu deen nunı je dwi téri téri mu Zwifə bam tınu dım maama wınu. Badonnə nunı Zeruzalem. Badonnə dı ma nunı Tiiri dı Sidon je silı na wó nınu kʊm ni ni tın.

18 Ba deen tu Zezi te sı ba cęgi o taanı dım, sı ba kwəri ba na yazurə dı ba yawıru. ɳɔɔna badaara wıra ciciri na jıgı-ba sı yaara, yi ba na yazurə.

19 ɳɔɔna bam maama maa kwaanı sı ba dwe-o, bęjwaanı dam nunı o yura ni dı pa ba na yazurə.

Wıpolo di leerus taanı

(*Matiyu 5:1-12*)

20 Zezi ma kwəni o yiə o nii o karabiə bam seeni yi o wı:

«Yinigə na jıgı abam balı tın mu jıgı yu-yojo,

á na wó da á di We paarı dum tın ɳwaanı.

21 Kana na jıgı abam balı lele tın mu jıgı yu-yojo,

We na wó pa abam ku daga tın ɳwaanı.

Abam balı wıru na cęgi lele tın mu jıgı yu-yojo,

We na wó pa abam wıpolo tın ɳwaanı.

22 ɳɔɔna na culı abam, yi ba na vayı abam, naa ba na twı abam, naa ba na jıgı abam ba goonə, á na tıgı amı na yi Nabiin-bu wım tın ɳwaanı, á jıgı yu-yojo mu.

23 Maŋa kalı ba na kı abam kʊntu tın, taá fanı-na á caka dı wıpolo, á ywıru na yi zanzan We tee ni tın ɳwaanı. Taá ye-na sı ba kwə-nakwa dı deen kı fanı fanı We nıjoŋnə bam kʊntu mu.

24 Ku daarı abam balı na yi nadunə tın,

ku yi leerus dı abam,

á na manı á na wo-laarı tum yi á daa bá na-tı tın ɳwaanı.

25 Abam balı na jıgı wı-fwaarı á di lele tın,

ku yi leerus dı abam,

á na wú ba á yaarí dí kana tún ḥwaani.
 Abam balú na jígi wúpolo lele tún,
 ku yí leero dí abam,
 á na wú ba á keeri yí á yi-na lu tún ḥwaani.

26 Nocoña maama na jígi abam ba zulə, ku yí leero dí abam. A taá ye-na
 sí ba kwə-nakwa dí deen zuli balú na paí ba yí We nijojnə yí ba yagi ba
 dai tún.»

Sono taani

(Matiyu 5:38-48, 7:12)

27 Zezi daa ma ta o wi: «Abam balú na cəgi a taani tún nan cəgi-na
 lanyirani. Taá soe á duna. Taá kí balú na culi abam tún lanyirani.

28 Ku na yí balú na səčlı sí ku cəgi abam tún, sí á loori-na We sí Dí kí-ba
 lanyirani. Loori-na We á pa balú na jígi abam ba béesi tún.

29 Nocoña na lögí n puroŋjə, sí n guni kudonj kum sí o lo o wəli da. Nocoña
 na vri n gwar-bwərə, yí cu-o sí o vri n gwar-bu dí.

30 Nocoña wulo maama na loori wojo nmú tee ni tún, sí n pa-o. Nocoña
 na kwe nmú wojo o ja viiri, yí bwe ku bwié sí n jorji.

31 Nan taá kí-na á donnə lanyirani, sí ku manjı dí abam na lagı sí bantu
 taa kí abam te tún.

32 Abam nan na soe balú dí na soe abam tún yiranı, á wú na pəerı na?
 Nocoña balú na ba təgi We tún dí soe balú na soe-ba tún mo.

33 Abam na kí lanyirani dí balú na kí abam lanyirani tún yiranı, á wú
 na pəerı na? Nocoña balú na ba təgi We tún dí manjı ba kí konto doŋ mu.

34 Abam na jini balú abam na buŋjı sí baá wanı ba joori ba ḥwı abam
 tún yiranı, á wú na pəerı na? Nocoña balú na ba təgi We tún dí yəni ba paí
 ba donnə juna, sí ba joori ba jorji ku ni ni mu.

35 Abam nan manjı sí á taá soe á duna sí á taá kí-ba lanyirani. Pa-na
 juna, nan yí taá tı́na sí á joori á jorji. A na kí konto doŋ, á wú na pəerı
 zanzan We tee ni, yí kuvı́ bri sí á yí Yuutu Bańja-We biə mu, beŋwaanı We
 yəni Dí zəni banı-nyına dí nən-balwaaru dí.

36 A taá jígi nocoña ḥwaanja, ni á Ko We na jígi nocoña ḥwaanja te tún.»

Yí inçcət n doŋ wəənu

(Matiyu 7:1-5)

37 «Abam yí taá nocoña á donnə wəənu, sí We yí nocoña abam dí wəənu.
 Yí taá lwe-na nocoña, sí We yí zaŋı Dí ba Dí lwe abam dí. Nan yagi-na á
 donnə lwarum á ma ce-ba, sí We wú yagi abam lwarum Dí ma ce abam dí.

38 Pa-na á donnə wojo kulu na manjı sí á pa-ba tún, sí We dí wú pa abam
 wojo kulu na manjı sí Dí pa abam tún. We wú pa abam lanyirani nıneenı
 ba na kwe bwaŋ-kamuńu ba manjı ba vuuri ka ni yí ku siiri te tún. Bwaŋa
 kalı abam na ma á manjı á pa nocoña tún, We dí wú ma kantu mu Dí manjı
 Dí pa abam dí.»

39 Zezi laan ma manjı mımaŋa o bri-ba o wi: «Lilwe wú wanı o vanı o
 doŋ lilwe na? Ba na vanı daanı, ba maama bá tı́ gojo wı́nu na?

40 Karabu bá wanı o dwəni o karanyına. Karabu nan na zaası o ti
 maama, o dí o karanyına kam mai daanı mu.

41 Abam nyı́ dí nocoña na nii o doŋ yí ni o na gaa balanja da, yí o ba lagı
 sí o lwarı ni o titı́ yí jígi daa tún. Ku manjı sí ku taa yí konto doŋ na?

42 Nmu na wú ne daa na wú nmú yí ni tún, nmú wú kí ta n ta n doŋ ni o
 ba sí n li gaa o yi ni? Nmu yí pipiri-nyı́m dí nmú na kí n doŋ te tún. Nmu

nan manjì si n lì n titi yi daa kam mu, si n laan wanì n nii lanyiranì si n li n doñ yi gaa kam.»

*Nccönu këm mu pa ba lwarì o na yi te tin
(Matiyu 7:16-20, 12:33-35)*

43 «Tu-ŋunju bá wanì ku lè bu-balwaaru. Tu-balòro dì nan bá wanì ku lè bu-ŋuna.

44 Abam na lagì si á lwarì tiu maama na yi kulu tìn, á wú ma ku bië mu á lwarì. Nmu bá na mœcla sabara yuu ni, asawé n na swan kaligojo kuri ni n twé.

45 Nón-ŋum ŋccönu wo-ŋunnu tilu na wu o wubuŋa ni tìn mu. Nón-balòro dì ma ŋccönu wo-balwaaru tilu na wu o wubuŋa ni tìn. Wojo kulu maama na wu nccönu wubuŋa ni tìn mu tɔgi o ni ku nunja.»

*Dí na manjì si dí se We taani te tin
(Matiyu 7:24-27)*

46 «Beñjwaanì mu yi á bë amu si <Yuytu, Yuytu>, yi á ba kí a na wi á kí te tìn?

47 Wulu maama na tu amu te o cägi a taani düm yi o kí a na wi te tìn, amu wú bri abam kuntu tu na nyi te tìn.

48 Wuntu nyi dì nccönu wulu na lagì o lo o sɔŋo yi o ku gojo o yi pulòro yi o laan cwi sɔŋo kum kuri pulòro kum baŋa ni tìn mu. Du-na na daga yi ba magi sɔŋo kum, ba bá wanì ba coori-ku, o na lɔgi-ku lanyiranì yi ku dana tìn ŋwaani.

49 Ku daari wulu maama nan na cägi amu taani düm yi o ba kí a na wi te tìn, kuntu tu nyi dì nccönu wulu na lɔgi o sɔŋo kasulu baŋa ni yi o wu kvgi gojo si o ma cwi-ku tìn mu. Du-na na daga, baá magi sɔŋo kum ba guri yi ba coori ku maama.»

7

*Zezi na pe pamaŋnu tintuŋnu na yazurà te tin
(Matiyu 8:5-13)*

1 Zezi deen na bri nón-kögö kum o zaasim düm o ti tìn, o ma vu Kapernawum.

2 Pamaŋnu yigé tu wudoŋ deen mu wura, o na jigi tintuŋnu. O maa so-o lanyiranì. O tintuŋnu wum deen ba jigi yazurà, ku ge fùn si o ti.

3 Pamaŋnu wum ma ba o ni Zezi ŋwa. O ma tuŋi Zwifé bam nakwa o tee ni si ba vu ba loor-o, si o ba o pa o tintuŋnu wum na yazurà.

4 Ba ma vu Zezi te ba tiini ba loor-o, si o ba o pa ba dideeru wum tintuŋnu wum na yazurà. Ba ma ta dìd-o ba wi: «O yi nón-ŋum.»

5 O soe dubam balu na yi Zwifé tìn zanzan, yi o lo We-digé o pa dìbam. Kuntu ŋwaani, kwaani si n duri o yibwənə.»

6 Zezi ma se. O ma togì didaanì ba o maa ve pamaŋnu wum sɔŋo. O na ma twé sɔŋo kum tìn, didaanì pamaŋnu wum daa tuŋi o cilonnè o tee ni o wi: «Amu tu, yi yaari n titi n ba. A wu manjì si n ba n zu amu sɔŋo.»

7 Kuntu mu pe a buŋi si ku wu manjì si a titi ba nmu te. Nan weeni n ta di n ni ni a tintuŋnu wum zaŋi. N na tagì kuntu, oó na yazurà.

8 Beñjwaanì, amu dì yi nccönu wulu nccöna badonne na jigi dam a baŋa ni tìn, yi amu dì ta jigi dam pamaŋnu badaara baŋa ni. A na tagì a wi, nccönu wulu ve, o manjì si o vu mu. A nan daa na wi, nccönu wulu ba, o di wú ba mu. Ku daa zi yi a tintuŋnu, a na wi o kí wojo, oó kí mu.»

⁹ Zezi na ni kountu tñ, ku ma su-o. O ma pipiri o nii kogo kulu na tog-o tun, yi o ta o wi: «A lagí a ta abam si, amu wu ne noona-noona o na jigi wu-didva di amu nneenü wunntu na jigi wu-didva te tun, ku na manjí ku yi Yisirayeli dwi tiinä bam wuni di.»

¹⁰ Pamajnu wum cilonnä bam o na tuñi tun laan ma joori soñjo. Ba na yi da tun, ba ne di o tintuñnu wum jigi yazurë.

Zezi na bi kadäm bu te tun

¹¹ Kountu na ke tun, Zezi daa ma zanjí o vu tun kudonj, ku yuri mu Nayim. O na maa ve tun, o karabië bam didaamí kó-förç mu tog-o ba veæ.

¹² O na yi tun kum ni tun, o ma jeeri noona na zihí tu di gandwa ba ma nuñjë. Tu wum nu yi kadäm mu. Mu o bu didaa. Tun kum kó-förç di maa togí tu wum kwaga.

¹³ Dí Yuutu Zezi na ne kadäm wum tun, o ñwaña ma zu-o. O ma ta díd-o o wi: «Yi ta n keera.»

¹⁴ O ma vu o dwe gandwa Yam. O na dwe-ya tun, balu na zihí tu wum tun ma zigi. Zezi ma ta di tu wum o wi: «Bu-duñj, a te di nmü: Zanjí weenü!»

¹⁵ O na tagi kountu tun, tu wum ma siñi o zanjí yi o siñi o ñoona. Zezi ma joñ-o o pa o nu wum.

¹⁶ Noona bam maama na ne kountu tun, fuñni jaani-ba lanyiraní. Ba ma tee We ba wi: «We nijonju kamunu mu tu dibam titari ni. We tu si Di zəni Di noona bam.»

¹⁷ Ba laan ma ni Zezi ñwa Zude tuni dim maama wuni di je sun maama ni.

Zan wulu na miisi noona na wuni tun mu tuñi noona Zezi tee ni (Matiyu 11:2-19)

¹⁸ Zan di deen ma ni Zezi ñwa. O karabië bam ma ta ba bri-o Zezi na ki kulu maama tun. O laan ma li o karabië bam bale,

¹⁹ yi o tuñi-ba di Yuutu Zezi tee ni, si ba vu ba bwe-o ba nii, wunntu mu yi wulu We na bri-ba si oó ba tun naa ba ta wú ta cägi noona wudonj mu?

²⁰ Noona bam ma vu Zezi te ba ta díd-o ba wi: «Zan wulu na miisi noona na wuni tun mu tuñi dibam nmü tee ni, si di ba di bwe di nii, nmü mu yi wulu We na bri dibam si n ba tun naa di ta wú ta cägi noona wudonj mu?»

²¹ Kantu maya kam ni nöö, mu Zezi deen pe noona zanzan na yazurë di ba yawiuru dwi dwi. O ma zeli ciciri silu na yaari noona tun, yi o daari o pa lilwë zanzan yi puri.

²² O laan ma léri Zan karabië bam o wi: «Ve-na á ta di Zan kulu maama á na ne tun yi á kwéri á ni tun. Á ta á bri-o ni lilwë yi puri, kwaaru di wai ti veæ, nanywaanu yira di kwe lanyiraní, zwa-kwaru di zwa ni, twa di joori ba bi. Kulu na weli da tun, yinigë tiinä di maa ni We kwær-ywnejä kam.

²³ Wulu maama na ba joori amu kwaga ni tun mu yi yu-yono tu.»

²⁴ Zan karabië bam ma joori ba viiri. Zezi laan ma ta Zan taaní o bri non-kogo kum o wi: «Abam deen na ve Zan te kagva kam wuni tun, á buñi si á wú na bee mu? Á ve si á nii miu kulu viu na jigi ku zuuli tun mu na? Aye, ku dai kuntu.

²⁵ Si bee mu? Á ve si á nii noona wulu na zu gwar-ñunnu tun mu na? Aye, ku dai kuntu. Noona balu na zu gwar-ñunnu yi ba ñwia ywëna tun zuvri so-ñunnu wuni mu, si ku dai kagva wuni.

²⁶ Bee nan mu á ve si á nii? Á ve si á na We nijonju mu na? Eén, ku yi kuntu mu. A nan na ne wulu tun tiini o dwe faña faña We nijonja bam na yi te tun.

27 We tōnɔ kum nan manjı ku ta wɔntu taanı ku wı:
 «Nii, amu We lagı a tuŋı a tutuŋnu mu,
 sı o da nmı yigə o vu o kwe cwəŋę kalı nmı na wú ba n tɔgı da tın.»
 28 A lagı a ta abam sı, nabiinė balu maama ba na manjı ba lu tın wɔnı noɔn-
 nɔonu tere o na dwe Zan na yi te tın. Ku daarı lele kuntu, noɔn-nabwəm
 wulu maama na zu Baña-We paari dum wɔntu laan tu o dwe Zan.

29 Noɔna bam maama dıdaanı lampo-joŋnə bam deen dı na ni Zan taanı
 tun, ba ma se sı We jıgı cıga dı ba na manjı ba pa Zan miisi-ba na wɔnı tın
 nywaani.

30 Ku daarı Farizian tiinę bam dı cullu karanyına tiinę bam deen wu se
 sı Zan miisi-ba na wɔnı, yi ba vın We na buŋı kulu sı Dı kı Dı pa-ba tın.»

31 Zezi daa ma ta o wı: «Amu nan wú ki ta mu a manjı zım noɔna bam
 kəm na yi te tın? Ba nyı dı bęe mu?»

32 Zım noɔna bam nyı nıneenı biə na je yaga kaporı nı ba kwęeri te tın
 mu. Ba maa te daanı ba wı:

«Dı magı gullu mu sı á sa,
 yi á wu sagı.

Dı ma daarı dı leeni luə le,
 yi á yigə wu nywanı.»

33 Zım noɔna bam dı yi kuntu mu. Beŋwaani, Zan na tu tın, o deen pıunı
 o kana mu yi o kwəri o ba nyɔ sana. Abam na ne-o tın, á maa jıg-o á yáala
 sı ku yi cicirə mu tɔg-o.

34 Ku daarı, amu Nabiin-bu wɔm nan na tu tın, a wu vɔgi ni. Abam daa
 ta ma yáalu amu dı á wı, a yi noɔ-kolo mu, yi a yi sa-nyɔru dı. Á daa ta
 maa wı, a yi lampo-joŋnə dı noɔn-balwaaru cılıŋ mu.

35 Balu maama nan na tɔgı We cwəŋę tun mu lwarı nı We jıgı cıga.»

Zezi na ki te Farizian tu Simɔn sɔčɔ ni tın

36 Farizian tu dıdua deen mu wɔra, o yırı mu Simɔn. O ma bəŋı Zezi sı
 o ba o vu o sɔčɔ o di wɔndiu. Zezi ma vu o zu o sɔčɔ kum o jəni sı o di.

37 Ka-cicwaka deen mu wu tıv kum kuntu nı. O ma lwarı sı Zezi wu
 Farizian tu wɔm sɔčɔ nı o di wɔndiu. O ma kwe kunkwələ na su dı tralı
 nugə tın o ja vu Zezi te.

38 O ma vu o zıgı Zezi ne ni nı, yi o keerə. O yi-na maa lurə ba bugı
 Zezi ne. O ma tiiri o ma o yuuwyę o guguni o yi-na bam Zezi ne nı, yi o
 kukwəri Zezi ne sım. O ma daarı o pwəri tralı nugə kam o ma turi o ne
 sım.

39 Farizian tu wulu na bəŋı Zezi o sɔčɔ nı tun na ne kuntu tın, o laan
 ma buŋı o wɔnı o wı: «Noɔnu wɔntu ya na yi We nijoŋnu, o ya wú lwarı
 kaanı wɔntu kəm na yi te tın, yi o ya wú lwarı nı kaanı wulu na dwe-o
 tun yi ka-cicwaka mu.»

40 Zezi ma ta dıd-o o wı: «Simɔn a lagı a bwe nmı woŋo.» O maa wı:
 «Karanyına, nan bwe.»

41 Zezi laan ma manjı mımaŋa o wı: «Noɔna bale mu jını səbu noɔnu
 tee nı, dıdua jını murr-fiinnu, wudon wɔm ma jını murr-tunu.»

42 Ba maa warı ba jıwı jını dum, yi o yagı o ma ce ba maama. Kuntu tun,
 bantu wɔnı wɔc mu wú ta so-o o dwe?»

43 Simɔn ma lér-o o wı: «A buŋı sı wulu jını na daga yi o yagı o ma ce-o
 tun mu wú taa so-o o dwe.»

Zezi maa wı: «N sıunı n ta cıga.»

44 O laan ma pipiri kaanı wum seeni, yi o ta dı Simon o wi: «Nmı ne kaanı wuntu na ki te tin na? A na tu a zu n soño kum tin, nmı wu pe-nı na si a ma sin a ne. Kaanı wuntu nan bugi a ne didaani o yi-na mu, yi o daari o guguni-sı didaani o yuuwe.

45 A na tu tun, nmı wu kukwəri-nı sı ku bri ni n jeeri-nı lanyırani. Kaanı wuntu nan kukwəri a ne mu taan, ku na puli dı manja kam a na tu nmı soño tun.

46 A na tu nmı te tun, nmı wu ki nugə a yuu ni si ku pa-nı zulə. Kaanı wuntu nan kwe tralı nugə mu o lo o ma turı a ne.

47 Kuntu njwaanı a lagı a ta nmı si, o sono kamunu kum mu bri ni We yagi o lwarma yam zanzan DI ma ce-o. Ku daari wulu We na yagi o lwarım funfun DI ma ce-o tin jıgı sono funfun yurani mu.»

48 Zezi laan ma daari o ta dı kaanı wum o wi: «N lwarım dum ti.»

49 O na tagı kuntu tun, nɔɔna balı dı na tɔgi ba wura tin ma nɔɔna daanı ba wi: «Wuntu nan bri o titı ni o yi wɔɔ mu, yi o yagi nɔɔna lwarım o ma ce-o?»

50 O laan ma ta dı kaanı wum o wi: «Nmı na ki n wu-dıdva dı amu tin mu pe n na vrıı. Ve dı yazurə.»

8

Kaana badonnə na zəni Zezi te tin

1 Kuntu kwaga ni, Zezi deen ma beeri o tulı ti-kamunnu dı ti-balwa bam maama, yi o toolı kwar-ywəŋə kam o bri We na lagı DI di paari tute nɔɔna titarı ni tun. O karabiə fugə-bale bam dı deen maa togı dıd-o ba beerə.

2 Kaana badonnə dı togı ba wu o tee ni. Bantu yi balı ciciri dı yawıru dwi dwi deen na yaarı-ba yi Zezi pa ba na yazurə tin. Ba dıdva yırı mu Mari wulu na nunji Magidala tun. Wuntu mu Zezi ya zeli ciciri surpe yi si nunji si daar-o.

3 Wudon yırı mu Zanni. Wuntu mu yi Zuza wulu na nii Erədi soño banja ni tun kaanı. Wudon dı yırı mu Suzaanı. Kaana zanzan dı togı ba wura. Kaana bantu maama deen yəni ba lı ba jıjigırı ba ma zəni Zezi dı o karabiə bam.

Nɔɔna na joŋi We taani te tin (Matiyu 13:1-23, Mariki 4:1-20)

4 Nɔɔna zanzan deen nunji tuni təri təri ba ba Zezi te. Ko-foro na gilim-o kuntu tun, o laan ma manjı mimaja o bri-ba o wi:

5 «Valı deen mu wura. O ma zaŋı o vu o kara duum manja ni. O ma karı o dvı o wo-duuru tıım kara kam wuni. Wo-duuru tıdonnə ma tu cwəŋə ni ni. Nɔɔna ma nɔɔna tu banja ni ba kea. Zunə ma na-tı ba tve ba di.

6 Tıdaara ma tu kandwa jəgə ni. Tı ma nunji yi ti kwaaru tı tı lla, tıga kam na ba zurə tun njwaani.

7 Tıdaara ma tu sabarı jəgə ni. Tı na puli ti zaŋı tun, sabarı sıı ma togı si zaŋı si li-tı si gu.

8 Ku daaru tıdaara ma tu ti-ywəŋə jəgə ni. Tı ma nunji ti ku biə lanyırani nıneenı biə bi bi te.»

Zezi na tagı kuntu o ti tun, o laan ma ta dı kwər-dıa o wi: «Abam nan fogı á cęgi a taanı dum lanyırani.»

9 Zezi karabiə bam laan ma bwe-o ba wi: «Mımaŋı dintu kuri mu bęe?»

10 O ma ləri-ba o wi: «We paari dum kuri ya səgi mu. Ku nan na yi abam, We manjı DI pa á lwarı DI paari dum kuri na yi te tun. Ku na yi nɔɔna badaara, a yəni a manjı mimaja mu a bri-ba, si

«ba na niə, sì ba yi taa naı,
ba na cəgə, sì ba yi taa ni ku kuri.»

11 Mımaŋı dım kuri mu tıntı: Wo-duuru tım bri We taanı dım na yi te tun mu.

12 Cwəŋə kam wo-duuru tım na tu da tıın maa maŋı nɔɔna balı na ni We taanı dım yi sıtaanı laan ba dı lı-dı yi dı wu zu ba wubvıja tıın mu. Dı ki kuntu sì ba yi ki ba wu-dıdva mu dı We, sì We yi vri-ba lwarum wınnı.

13 Kandwa yam jəgə kam maa maŋı balı na ni We taanı dım yi ba jonjı-dı dı wopolı tun mu. Taanı dım ma wu tiini dı zu ba wubvıja, yi ku na ki funfıun, ba daa ba sea. Cam maŋı na yiə, baá da kwe ba yagı mu.

14 Sabarı sıım jəgə kam wo-duuru tım natı da tıın maa maŋı balı na ni We taanı dım yi ba zaŋı ba ta jıgi liə dı ba ȳwıa wəənu, yi səbu-laga dı lugı baŋı ywəəni cɔɔgi ba wubvıja nı sabarı sıım na ligı wo-duuru tım te tun. Bantu wubvıja daa bá bı dı We cwəŋə kam toğım.

15 Ti-ywəəŋə jəgə kam wo-duuru tım na tu da tıın maa maŋı balı na ni We taanı dım yi ba jonjı-dı lanyırani ba ki ba bıcarı nı tun mu. Bantu mu jıgi wubvıj-ıvına, yi ba vo ba wu dı We cwəŋə kam toğım. We taanı dım ma ja kuri dı pa-ba nı wo-duuru tılu na ki biə zanzan tıın.»

Kania mimanya (Mariki 4:21-25)

16 Zezi daa ma ta o wi: «Nɔɔnu na jıgi kania, o bá se sì o tarıgi-ka o pu tutıgo kuri nı, naa o zıgi-ka gadogo kuri nı. Oó kwe-ka o pali węenı mu, sì ka taa jıgi pooni ka paı balı na lagı ba zu digə kam wınnı tıın.

17 Kulu maama zıım na səgi nɔɔna tee nı tun wú ba kwıın. Kulu maama na pugi tıın wú ba ku purı mu, sì nɔɔna lware ku kuri na yi te.

18 Kwaani-na á pa á na ni kulu tun zu á wubvıja. Beŋwaani, nɔɔnu wılvı na maŋı o jıgi wojo tıın, o ta wú jonjı kudoŋ o weli da, yi nɔɔnu wılvı na maŋı o ba jıgi tıın wú ba ga kulu funfıun o na buŋı sì o jıgi tıın.»

Zezi nu dı Zezi nyaana na yi balı tıın (Matiyu 12:46-50, Mariki 3:31-35)

19 Zezi nu dı o nyaana ma ba o te sì ba na-o. Ba ma warı ba yi o te, kogö kum na daga tun ȳwaani.

20 Nɔɔnu wıdoŋ ma ta dı Zezi o wi: «N nu dı n nyaana mu tu ba zıgi cicwəŋə nı, yi ba lagı sì ba na-m.»

21 O ma ləri-ba o wi: «Balı maama na ni We taanı dım yi ba se-dı tıın mu yi a nu dı a nyaana.»

Zezi na jıgi dam vu-fɔrɔ baŋı ni te tıın (Matiyu 8:23-27, Mariki 4:35-41)

22 De dıdwı Zezi dı o karabiə bam ma zu naboro. O ma ta dı ba o wi: «Pa-na dı bę nınuv kum ni dıdoŋ dım.» Ba ma sıŋı ba ye ba maa kea.

23 Ba na maa ke tıın, Zezi ma tu doom nı. Vu-fɔrɔ ma da ku zaŋı nınuv kum baŋı nı, ku magı boro kum ku pa ku wıra ku miisə na bam kuri nı. Ba deen maa wu cam wınnı ba lagı ba tı.

24 Ba ma vu ba zaŋı Zezi doom nı, yi ba wi: «Dı Yuutu, zaŋı sì dı lagı dı li na dı tı.»

O laan ma zaŋı węenı. O ma bagı viu kum dı na bam sì tı yagı. Viu kum laan ma yagı, yi na bam dı maŋı da cımm.

25 O ma bwe o karabiə bam o wi: «Bee mu yi á ba jıgi wu-dıdva dı amu?»

Fuunni ma ja-ba, yi ku kí-ba yééu. Ba ma bwe daaní ba wí: «Wúntu yi woo mu, yi o ta waní o bagí viu dídaaní na, yi tu se o ni?»

*Zezi na záli ciciri ncoonu yira ni te tin
(Matiyu 8:28-34, Maríki 5:1-20)*

26 Ba ma ye ba vu ba be nínú kum. Ba ma yi Zeraaza tiiné na zuvri me tun. Nínú kum tigi je sim kuntu di Galile laja ní mu.

27 Zezi ma nunji naboro kum wóni. Tíu kum ncoonu dídaa ma ba o jeero. Ciciri mu jíg-o si yaara. Ku tiini ku daaní o na wó zu kolvkuló yi o ba zuvri sónjo ni. O yéni o tigi yibeelejé je ní mu.

28 O na ne Zezi tun, o ma siñi o kaasi wewé. O ma vu o tu Zezi yigé ni, yi o kaasi di kwér-dúa o wí: «Zezi, Yuutu Baña-We Bu, nmú tu amu tee ni si n kí bee mu? Popo, yi zaanjí n yaari-ni.»

29 O tagí kuntu, beñwaani Zezi manjí o pa ciciré kam ni si ka nunji ka yagi ncoonu wóm. Ku daaní ciciré kam na manjí ka jíg-o. Kuntu mu paí ba yéni ba kwe capvunnó ba ma vo o jia di o ne, si ba taa yir-o. Ba na yéni ba vo-o kuntu, o yéni o kó-ti mu. Ciciré kam laan ma zél-o ka pa o duri o vu kagva wó.

30 Zezi laan ma bwe-o o wí: «N yírì mu bée?»

O ma léri o wí: «A yírì mu Kógo», beñwaani ciciri zanzan mu tög-o.

31 Ciciri sim ma loori Zezi, si o yi zéli-si o pa si zu curu goñ-luñu kum wó.

32 Tére kógo zanzan deen ma wó je sim ni ba beeri piu yuu ni ba di. Ciciri sim ma loori Zezi, si o pa-si cwéñjé si si vu si zu tére bam wó. O ma se.

33 Ciciri sim laan ma yagi ncoonu wóm yíra, yi si vu si zu tére bam. Tére bam maama ma duri ba tu ba tu nínú kum wóni ba li na ba ti.

34 Ncoona baló ya na nii tére bam baña ní tun na ne kuntu tun, ba ma duri ba vu ba ta kolv na kí tun tíu wóni dídaaní de sim maama ba bri ncoona bam.

35 Ncoona bam ma nunji ba vu si ba nii ku na kí te tun. Ba ma vu ba yi Zezi te. Ba ma na ncoonu wóló ciciré kam na yag-o tun. O maa je Zezi tee ni dídaaní o swan joori ya ba, yi o zu gwaaró. Ba na ne-o kuntu tun, fuunni ma zu-ba.

36 Baló yiá na ne ku maama tun ma ta ba bri ncoona bam ku na kí te yi ciciri sim nunji si yagi ncoonu wóm tun.

37 Zeraaza tíu kum di ku nawuré Yam maama ncoona bam ma loori Zezi si o viiri, beñwaani fuunni tiini di jígi-ba. Zezi laan ma joori o vu o zu naboro kum si o viiri.

38 O na maa viiri tun, ncoonu wóló ciciri sim na yag-o tun ma loor-o si o pa o da o vu. Zezi ma wó se.

39 O ma ta di ncoonu wóm o wí: «Joori n vu n sónjo tiiné te, si n ta kolv We na kí Dí pa nmú tun n bri-ba.»

Ncoonu wóm ma vu o tolí tíu kum maama wóni o töchí kolv maama Zezi na kí o pa-o tun.

*Zezi na pe Zayirusi bukó di kaani wúdoj na yazurá te tin
(Matiyu 9:18-26, Maríki 5:21-43)*

40 Zezi deen ma joori o be nínú kum ni dídoj dim dídaaní kógo zanzan mu manjí ku gilimi daaní ku cág-o. Ba na ne-o tun, ba ma jeero lanyiraní.

41-42 Ncoonu wúdoj maa tógi o wóra, o yírì mu Zayirusi. O yi Zwifé We-digé kam yigé tu. O ma vu Zezi te, o kuni dooné o yigé ni o loor-o o wí: «Popo, ba díbam sónjo n jojni a bu n yagi, si o wóe o lagí o ti.» Mu o bu

didva yurani, o yi bisankana mu, o yi ni bina fugə-yale te. Zezi ma se si o vu.

O na maa ke tun, kogo kum tiini ku piun-o.

43 Kaani wudon di maa wura o na wəe ka-wu taan bina fugə-yale. O ya kwe o jijigiro maama o pa liri tiinə si ba soon-o, yi nɔɔnu di didva wu wanı o soon-o.

44 O ma ke Zezi kwaga o vu o laari o dwe o goro kum ni. O na dwe-o kuytu tun, jana bam ma ko bıdwı baŋa ni.

45 Zezi ma bwe o wi: «Wəo mu dwe amu?» Ba maama ma fu ba wi, ba wu dwe-o. Piyeeri di balu na wu o tee ni tun ma ta ba wi: «Dí Yuutu, nmu wu ne nɔɔna bam na tiini ba daga yi ba piuni nmu te tun na?»

46 Zezi ma leri o wi: «Ku yi nɔɔnu mu dwe-ni. Amu ye si dam nuŋi a yura ni.»

47 Kaani wum ma lwarı si o bá wanı o səgi di kulu na ki tun. Fumni maa jig-o yi o yura sai. O ma vu o tu Zezi yigə ni. O ma ta did-o kulu maama na pe o dwe-o kuytu tun, di o na ne yazurə bıdwı baŋa ni te tun. Kogo kum maama ma ni o na tagi kulu tun.

48 Zezi laan ma ta did-o o wi: «A buko, nmu na ki n wu-didva di amu te tun mu pe n na yazurə. Ve si We wú wəli-m.»

49 Zezi ta na wura o nɔɔni kuytu tun, nɔɔnu wudon ma nuŋi Zayirusi soŋo o ba o ta did-o o wi: «N buko wum tiga. Daa yi ta n yaari karanyina kam.»

50 Zezi na ni kuytu tun, o ma ta di Zayirusi o wi: «Yi ta n fuma. Za n weeni n ki n wu-didva di amu, si oó na yazurə.»

51 Ba ma vu ba yi soŋo kum. Zezi ma zu. O ma wu se si nɔɔna da-o ba zu, ku na dai Piyeeri di Zan di Zaki, di bu wum nu di o ko yurani.

52 Balu maama na manjı ba wu soŋo kum wum tun maa keerə ba coose bisankana kam nwaani. Zezi ma ta di ba o wi: «Á yi taá keerə, si o wu tigı, o də mu.»

53 O na tagi kuytu tun, ba maama ma mwan-o, beŋwaani ba ye ni bu wum suni o ti mu.

54 Zezi laan ma vu o ja bisankana kam juŋa, yi o ta did-o o wi: «A bu, zaŋi weenı.»

55 O na tagi kuytu tun, o nwi ma joori. O ma zaŋi weenı bıdwı baŋa ni. Zezi ma ta di ba si ba ki wudiu ba pa bu wum si o di.

56 Ku ma su bu wum nu di o ko lanyiranı. Zezi ma kaanı-ba o wi, ba yi zaŋi ba ta ba bri nɔɔn-nɔɔnu woŋo kulu na ki tun.

9

Zezi na tuŋı o karabiə fugə-bale bam te tun

(Matiyu 10:5-15, Mariki 6:7-13)

1 Zezi deen ma bəŋi o karabiə fugə-bale bam si ba la daanı jəgə didva. O ma pa-ba dam si ba wanı ciciri maama ba zeli nɔɔna yura ni, si ba daari ba pa nɔɔna na yazurə ba yawiuru wum.

2 O ma tuŋı-ba si ba vu ba tööt We kwərə kam ba bri DI na lagı DI di paari tite nɔɔna titari ni tun, si ba daari ba pa yawiuna na yazurə.

3 O ma ta di ba o wi: «Á na maa ve, á yi zaŋi á kwe kulu kulu á wəli da á ja vu. Á yi kwe nacəgə naa tampəgo naa wudiu naa səbu. Á yi kwe gwaarə tile tle á wəli da.

4 Á na ve á zu soŋo kulu maama á pəni da, si á taá zuvri dáanı si ku ba ku yi á viirim mümajna.

5 Ba nan daa na wu se si ba jeeri abam lanyirani, si á nuñi tiv kum kuntu ni. A na maa viirø, si á piñi á ne fogo kum á yagi da, si ku pa noçona bam lwarí ni ba wu kú lanyirani.»

6 Zezi na tagi kuntu di ba o ti tun, ba laan ma nuñi ba tulí ti-bale sum maama. Je silu maama ba na ve tun, ba ma töçli We kwér-ywəñjə kam, yi ba pa noçona yawiñru je.

*Eroði bwe Zezi na yi wulu tun
(Matiyu 14:1-12, Mariki 6:14-29)*

7 Galile Pe Eroði deen ni kulu maama Zezi di o karabië bam na wöra ba ku tun. Ku ma pa o wöbuña vugimi daanı, beñwaani noçona badaara te Zezi wojo ba wi, Zan mu joori o bi o yagi tuvni.

8 Babam maa te ba wi, We nijonju Eli mu joori o ba lugv baña. Badonna di maa te ba wi, ku yi faña faña We nijonjnë bam dïdva mu joori o bi.

9 Eroði ma ta o wi: «Ku nan na yi Zan, a manjı a pa ba go o yuu. Noçunu wöntu nan yi noçunu wöc mu, yi o ki wo-kinkagila yalu maama a na ni ya ñwa tun?» O maa tiini o kwaana, si o na wulu na ki wæenu tuntu maama tun.

*Zezi na pe kɔ-fɔrɔ di wödiu ku su te tun
(Matiyu 14:13-21, Mariki 6:30-44, Zan 6:1-14)*

10 Zezi karabië bam deen ma joori ba vu o te. Ba ma ta ba bri-o ba na ki kulu maama tun. O ma pa ba tögi dïd-o ba vu jégë kadon ba yurani, yi ba daari non-kögö kum. Jégë kam ba na ve tun batwari di tiv kudon, ku yuri mu Betisayida.

11 Non-kögö kum ma lwarí Zezi di o karabië bam na ve me tun. Ba laan ma tögi ba kwaga. Ba ma vu ba yi Zezi te. O ma jeeri-ba lanyirani. O ma ñoçoni o bri-ba We paarti düm na yi te tun, yi o daari o pa balu maama na lagı yazurä tun na yazurä.

12 Manja kalu we na wöra di züvri tun, Zezi karabië fugë-bale bam ma ba o te ba wi: «Pa noçona bam vu sam wöni ba lagi wödiu ba di, di pwægje ba pəni, beñwaani jégë kalu dibam na wöra tun yi gaa wu mu. Wödiu téri yo.»

13 O ma leri-ba o wi: «Abam titi mu wü pa-ba wödiu si ba di.»

Ba ma leri-o ba wi: «Dí jigi diphwa yanu di kale sile má má mu, ku na dai si dí vu dí yægi wödiu dí ja ba dí pa non-kögö kuntu maama.»

14 Kögö kum deen yi nüneeni baara murr-tinu mu (5.000), ku weli di kaana di biä di. Zezi ma ta di o karabië bam o wi, ba pa noçona bam pöcri fiinnu ba jení tiga ni.

15 Ba ma ku kuntu. Noçona bam maama ma jení tiga ni.

16 Zezi laan ma kwe diphwa yanu yam di kale sile sum, yi o kwæni o yuu wæeni o ki We le ti ñwaanti. O ma fɔ fɔ wödiiru tum o manjı o pa o karabië bam, si ba ja vu ba pa noçona bam.

17 Noçona bam maama ma di ba su ba daari. Ba na di ba daari kulu tun, ba ma pe cicwæoru tilu na daari tun ba su titwaru fugë-tile.

*Piyæeri tagi si Zezi yi Krisi wum We na tviñi tun mu
(Matiyu 16:13-21, Mariki 8:27-31)*

18 De dïdwı mu Zezi deen wöra o warı We o yurani. O karabië bam di maa wu jégë kam kuntu ni. O ma bwe-ba o wi: «Noçona yení ba te ba wi, amu yi wöc mu?»

19 Ba ma leri-o ba wi: «Badaara te ba wi, nmu yi Zan wulu deen na miisi noçona na wöni We ñwaanti tun mu. Babam di maa te ba wi, nmu yi We

nijoñnu Eli mu. Badonnə dı maa te ba wı, nmu yı faña faña We nijoñne
bam dıdua mu n joori n bi n yagi tuvnu.»

20 O laan ma bwe-ba o wı: «Ku nan na yı abam, á buñi sı amu yı wco
mu?»

Piyeeserı ma lér-o o wı: «Nmı yı Krisi wım We na tuñi tun mu.»

21 Zezi laan ma tiini o kaanı-ba, sı ba yı ta woño kuntu ba bri noon-
noonu.

22 O daa ma ta o wı: «Ku fin mu sı amu Nabiin-bu wım na yaara zanzan.
Zwifə nakwa bam dı ba kaanım yigə tiinə bam dı ba cullu karanyına tiinə
bam mu wú culi amu. Baá gu-nı, yı a laan wó joori a bi da yato de ni.»

Dí na manjı si dí tɔgi Zezi te tin

(Matiyu 16:24-28, Mariki 6:34—9:1)

23 Zezi laan ma ta dı noona bam maama o wı: «Noona wulu maama na
lagı sı o taa tɔgi amu kwaga tun, kuntu tu manjı sı o vin o titı wubuña, sı
o se yaara de maama, nı wulu na zuñi dagara o maa ve o tuvnu jégə tē tun,
sı o laan taa tɔgi-nı.

24 Wulu maama nan na lagı sı o yırı o ıwıa tun, kuntu tu wó ga-ka mu.
Ku daarı, wulu maama na se sı o ga o ıwıa amu ıwaanı tun, kuntu tu wó
na ıwıa We tee ni.

25 Noona nan na ne lugı baña wəenü tim maama, yı o laan na ge ıwıa
We tee ni, ku jigi bęe nyɔɔri mu ku pa-o?

26 Wulu maama na kwari cavıura amu ıwaanı dı a taani dum ıwaanı
tun, cavıura wú ta jigi amu Nabiin-bu wım kuntu tu ıwaanı, maña kam a
na wó joori a ba lugı baña dı paari-zulə, nı a Ko We dı Dı malesı sim na
jigi paari-zulə te tun.

27 A lagı a ta ciga mu dı abam sı, noona balı zı̄m na wı yo seeni tun
badaara bá tı, yı baá na nı We paari dum tu noona titarı ni.»

Zezi yibiyə na ləni te tin

(Matiyu 17:1-8, Mariki 9:2-8)

28 Zezi na tagı kuntu tun, ku manjı dı da nana na ke tun, o laan ma ja
Piyeeserı dı Zan dı Zaki o vu o di piu yuu sı o warı We.

29 Maña kam o na wura o warı We tun, o yibiyə ma ləni. O gwaarın tim
dı maa piuri pari pari, yı ti nyıuna.

30-31 Noona bale ma da ba nunı ba yigə ni, ba na tiini ba jigi We paari-
zulə pooni lanyırani. Bantu yı Moyisi dı Eli mu. Ba ma zigı ba ıccını dı
Zezi. Ba maa wura ba te o na wó vu o tı Zeruzalem ni, sı o ma ti kulu o
na tu sı o tuñi tun.

32 Piyeeserı dı o donnə bam ma ce dı dıccını. Ba laan na do ba zanı tun,
mu ba ne Zezi na jigi We paari-zulə pooni ku gaalı te. Ba ma daarı ba na
noona bale bam na zigı o tee ni.

33 Maña kam noona bale bam na lagı ba viiri tun, Piyeeserı ma ta dı Zezi
o wı: «Dı Yuutı, dı na wı yo seeni tun, ku tiini ku lana ku pa dıbam. Nan
pa dı pu vwı yato yo seeni, sı nmı dı Moyisi dı Eli taa zuvırı da.» O deen
garı o ıccını mu, sı o yəri kulu o na jigi o te tun.

34 O na wura o ıccını kuntu tun mu kunkwəənu tu tı ba tı kwəli-ba. Tı
na kwəli-ba tun, fünnı ma ja Zezi karabiə bam lanyırani.

35 Ba ma ni kwərə na ıccını kunkwəənu tim wıni ka wı: «Wıntu mu yı
amu Bu wım a na kuri tun. A nan taá cägej o taani lanyırani.»

36 Kwərə kam na nəçəni ka ti tın, ba ma daa wu ne nəçən-nəçənu ba wəli Zezi ni.

Da yam kəntu ni ni ba ma cim, yi ba wu tagı kulu ba na ne tın ba bri nəçən-nəçənu.

Zezi na zəli cicirə bu wədoj yira ni te tın

(*Matiyu 17:14-21, Mariki 9:14-29*)

37 Tığa na pəvəri tın, Zezi ma tu piu kəm yuu ni dı o karabiə bam. Nən-kəgo zanzan ma jeer-o.

38 Nəçənu wədoj maa təgı o wu kəgo kəm wəni. O ma ta dı kwər-dıa o wı: «Karanyuna, popo, ba n nii a bu banja ni. Mu amu bu dıdva, yi cicirə laan jıg-o.

39 Maşa kam cicirə kam na yəni ka zaq-o tın, o da o kaası mu, yi o yırə sai pəgı pəgı, yi lile-puŋə təgı o ni ka nuŋə. Ka ma tiini ka yaar-o maşa maama, yi ka na yəni ka zaq-o, ka ba nuŋi o yırə ni mwali mwali.

40 Kəntu nəwaani mu a loori nmu karabiə bam sı ba zəli-ka o yırə ni, yi ba wu want.»

41 Zezi ma ləri o wı: «Abam zım nəçəna bam bri á ba jıgı wu-dıdva dı amu, yi á ba kı lanyıranı. Amu wó daanı abam titarı ni a kı wu-zuru dı abam sı kı taa ve maşa kəc?» O laan ma ta dı nəçənu wəm o wı: «Ja n bu wəm n ba.»

42 Bu wəm na maa ve o te kəntu tın, cicirə kam daa ta ma dul-o ka dı tığa ni, yi ka paı o yırə sai pəgı pəgı. Zezi ma bagı cicirə kam o pa ka yag-o. O ma pa bu wəm na yazurə. O laan ma joori o kı-o o ko wəm juŋa ni.

43 Nəçəna bam maama ma na We dam dım na gaalı te, yi kı su-ba zanzan.

Zezi daa na nəçəni o təvəni taanı te tın

(*Matiyu 17:22-23, Mariki 9:30-32*)

Nəçəna maama deen yi yəəu dı kulu maama Zezi na kı tın. O laan ma ta dı o karabiə bam o wı:

44 «Cəgi-na taanı dılu a na lagı a ta dı abam tın, sı á jonji-dı lanyıranı. Baá ja amu Nabiin-bu wəm ba kı nəçəna jiŋa ni.»

45 Ba ma wu ni o taanı dım kuri. Dı kuri dım səgi mu dı ba, yi ba wu wanı ba jonji-dı. Ba ma kwari sı ba bwe-o ba nii.

Wəc mu yi nən-kamunu We tee ni?

(*Matiyu 18:1-5, Mariki 9:33-40*)

46 Kantəgə deen ma ba Zezi karabiə bam wu. Ba deen lagı sı ba lwarı, bantu wəni wəc mu wó ta yi nən-kamunu o dwe ba maama.

47 Zezi ma lwarı ba na jıgı kulu ba wəbənja ni tın. O ma ja bu balanja o pa o zıgı o tee ni.

48 O laan ma ta dı ba o wı: «Wələ maama na nıgı bu wəntu doj amu yırı nəwaani tın, kəntu tu nıgı amu mu. Wələ maama nan na nıgı amu tın, kı yi o nıgı Banja-We dılu na təyıl-ni tın dı mu. Wələ nan na yi balanja abam maama wəni tın mu yi nən-kamunu cıga cıga.»

49 Zan ma ta o wı: «Dı Yuutu, dı ya ne nəçənu na zəli ciciri nəçəna yırə ni dı nmu yırı. O nan na dai dıbam kəgo kəm wu nəçənu tın, dı ma kwaani sı dı cı-o, sı o daa yi taa kı kəntu.»

50 Zezi ma ləri o wı: «Á ya wu manı sı á cı-o. Wələ maama na ba culi abam tın yi abam nəçənu mu.»

Samari tıv kəvənə nəçəna wu se sı ba jeeri Zezi

51 Maŋa kam deen ma ba ka twé sì We kwe Zezi Dí ja di Dí soŋo. Zezi ma li buŋa sì o yoɔri o kwe cwəŋə o vu Zeruzalem.

52 O ma tuŋi noɔna sì ba da o yigə ba vu. Ba ma vu ba yi Samari tiinə tuŋ kudonj, sì ba ti wənū maama yigə sì o laan ba.

53 Tu kum noɔna bam ma wu se sì ba jeer-o, ba na lwarı dì o maa ve Zeruzalem tün ɻwaani.

54 O karabiə bam bale Zakı dì Zan na ni kuntu tün, ba ma ta ba wı: «Dí Yuutu, n lagı sì dì pa mini nunj weyuu nı dì ba dì cogi-ba na?»

55 Zezi ma pipiri o nii-ba, yi o bagı-ba [o wı: «Abam yəri joro kulu na jigi abam tün.»

56 Amu Nabiin-bu wum wu tu sì a cogi noɔna ɻwia, a tu sì a vri-ba lwarım woni mu.] Ba daa ma yoɔri tuŋ kudonj ba vu.

*Balv na lagı sì ba tɔgi Zezi tìn na majı sì ba ki te tìn
(Matiyu 8:19-22)*

57 De dìdwı ba na wu cwəŋə nı ba maa ke tün, noɔnu wudonj ma ta dì Zezi o wı: «Nm̄u na lagı n vu je silu maama tün, aá da a vu.»

58 Zezi ma lər-o o wı: «Ku na yi yirə, bantu jigi bɔɔna ba tigi da. Zunə dì jigi pwəru ba tigi da. Ku daarı amu Nabiin-bu wum ba jigi jəgə sì a pəni da a sin.»

59 Zezi daa ma ta dì noɔnu wudonj o wı: «Zanji n ta n tɔgi-ni.» Noɔnu wum ma ta o wı: «A Yuutu, yagi sì a vu a ki a ko luə, sì a laan ba a tɔgi nm̄u.»

60 Zezi ma lər-o wı: «Nan yagi, sì balv na ba jigi ɻwia We tee nı tun taa ki ba lwi, sì nm̄u daarı n vu n tɔci We kwərə kam n bri Dí na lagı Dí di paari titə noɔna titarı nı tun.»

61 Noɔnu wudonj dì ma ta dìd-o o wı: «A Yuutu, aá ba a taa tɔgi nm̄u. Nan pa-ni cwəŋə sì a vu a bant a soŋo tiinə, sì a laan joori a ba.»

62 Zezi ma ta dìd-o o wı: «Noɔnu wulu na jigi naan-vɔrɔ o maa vara yi o pipiri o nii o kwaga nı tun, ku bri si kuntu tu wubuŋa pɔɔri bile mu. Noɔnu wuntu doŋ bá wanı We paari düm tituŋa o tuŋi.»

10

Zezi na tuŋi o karabiə fusırpe (70) te tìn

1 Kuntu kwaga nı dì Yuutu Zezi daa ta ma li noɔna fusırpe (70), sì o tuŋi-ba bale bale, sì ba da yigə ba vu me maama o na lagı o vu tun.

2 O na lagı o tuŋi-ba kuntu tun, mu o tagı dì ba o wı: «Ku nyi dì faa na ki lanyirani, yi tintuŋna finfiün yurani mu wura sì ba ki-ku te tìn. Nan loori-na faa kum tu, sì o tuŋi noɔna zanzan, sì ba vu ba ki o faa kum ba pa-o.»

3 O ma daarı o wı: «Ve-na! A na tuŋi abam je sum kuntu nı tun, abam nyi dì pəlbıə na maa ve sì ba gwaani nywənkuri woni te tìn mu.

4 A na maa ve, yi kwe-na səbiə gan-lögədi, nan yi kwe-na tampəgo, naa á taá jigi natra á wəli da. Yi zigı-na cwəŋə nı á daanı noɔn-noɔnu pwəgə.

5 A nan na yi soŋo kulu maama á na lagı á zu tun, sì á ta dì soŋo kum tiinə nı: «We wú pa abam yazurə.»

6 Noɔnu na wura yi o soe wu-zuru, á yazurə yam wú ta wura dìd-o. Wu-zuru-nyim nan na tərə, á yazurə yam wú joori ya ba á titi te mu.

7 Taá zuvri-na soŋo kum kuntu woni. Wudiu kulu maama ba na ki ba pa abam tun, sì á taá dì kuntu. Tintuŋnu majı sì o taa joŋi o ɻwiařu mu.

A yi zaŋi á tul sam dídonnə. A taá zuvri dáanı, sı ku taa ve maŋa kalu á na wó ba á viiri tun.

⁸ A na zu tuv kulu maama, yi ba na jeeri abam lanyırani, sı á taá di wodiu kulu maama ba na kí ba pa abam tin,

⁹ sı á pa yawıuna na yazurə, á daari á ta dí ba ni: «Maŋa twə sı Baŋa-Wə di paari á ttarı ni.»

¹⁰ Ku daari, á na zu tuv kulu maama yi ba na wó se sı ba jeeri abam, sı á nuŋi tuv kum cwe wóni á ta dí ba ni:

¹¹ «Abam tuv kum fogo na taagi díbam ne sim tun, nii-na dí piisi-ku dí jooři dí yagi da, sı ku bri ni abam wó kí lanyırani. Nan taá ye-na sı maŋa twə sı Baŋa-Wə di paari ncoona ttarı ni.»

¹² A nan lagı a ta abam sı, We sariya de dim na yiə, Sodəm tiinə bá tiini ba na leerus ni tuv kuntu tiinə na wó na leerus te tun.

¹³ Abam Korazin tiinə, á wó na leerus! Ku weli dí abam Betisayida tiinə dí wó na leerus! Beŋwaanı, wo-kinkagila yalı maama a na kí abam tee ni tun, yadonna ya na kí Tiiri dí Sidon tiina tee ni, bantu ya wó kí lila ba ləni ba wuru ba yagi kəm-balwaaru, yi ba ya wó zu gwar-zıñzwara ba lo puru ba yuu ni, sı ku bri ni ba wuru tiini tı cogı zanzan.

¹⁴ We sariya de dim na yiə, Tiiri dí Sidon tiinə bá tiini ba na leerus ni abam na wó na leerus te tun.

¹⁵ Abam Kapernawum tiinə, á ga buŋi ni We lagı Dí zəŋi abam weyuu ni mu na? Aye. Abam nan lagı á tu tiga ni mu á tu á kwaari curu.»

¹⁶ Zezi daa ma ta dí o karabia bam o wi: «Wulu maama na joŋi abam taanı tun, kuntu tu joŋi amu taanı mu. Wulu maama nan na wó joŋi abam taanı tun, ku tu wó joŋi amu taanı mu. Wulu maama na wó joŋi amu taanı tun wó joŋi Baŋa-Wə dılı na tuŋi-ni tun taanı mu.»

(Zezi na tagı kuntu tun, o laan ma tuŋi-ba yi ba vu.)

¹⁷ Ku na kí fın tun ncoona fusürpe bam ma jooři ba ba Zezi te dí wópolo. Ba ma ta dí-o ba wi: «Dí Yuutu, ciciri tutı dí de nmı yırı koro ɻwaani sı se díbam ni.»

¹⁸ O ma ləri-ba o wi: «A ne svtaanı na zigı weyuu ni dí tu tiga ni, ni dua na pıplı ka baga ka tu ka kwaari tiga te tun.»

¹⁹ Nii-na, a pe abam dam sı á no bisankwi dí nwaanı baŋa ni, sı á wanı svtaanı dí dí dam maama, yi tu tulvtıl bá wanı abam wojo tı ki.

²⁰ A nan yi kí wópolo dí ciciri na se abam ni tun ɻwaani. Nan za á kí-na wópolo dí á yura na pupunı We-soŋo ɻwaanı tıno kum wóni tun ɻwaani.»

Zezi na kí wópolo te tun (Matiyu 11:25-27, 13:16-17)

²¹ Maŋa kam kuntu ni, We Joro kum deen pe Zezi na wópolo lanyırani. O laan ma kí o Ko Baŋa-Wə le o wi: «A Ko, nmı yi wulu na te weyuu dí tiga baŋa maama tun. Nmı nan mu pe n cıga kam səgi swan tiinə dí yiyyi tiinə tee ni, yi n daari n pa balı na nyı dí bu-bale te tun lware ka kuri. A Ko, a kí nmı le. Nmı ná kí kuntu tun, ku yi n wubunja na lagı kulu tun ɻwaani mu.»

²² «A Ko nan pe-nı dam wəənu maama baŋa ni. Ncoon-ncoonu bá wanı o lware We Bu wóm na yi wulu, ku na dai o Ko yırani. Ncoon-ncoonu dí nan bá wanı o lware a Ko We na yi wulu, ku na dai amu wulu na yi Dí Bu wóm tun yırani, ku weli dí amu na lagı sı a pa ncoonu wulu maama lware Dí na yi wulu tun.»

23 O laan ma pipiri o nii o karabiə bam seeni, yi o nɔɔni di bantu ba yrani o wi: «Á jigi yu-yoŋo di á yiə na naɪ wo-kamunnu tlu tun.

24 Lwari-na si, fanya fanya We nijonŋe zanzan di pwa zanzan deen jigi tūna si ba ya na kulu maama abam na naɪ lele tun, yi ba wu wanı ba na. Ba deen jigi tūna si ba ya ni We taanı dilu abam na ni tun, yi ba wu wanı ba ni-di.»

Wɔɔ mu yi a doŋ? mīmaŋa

25 We callu karanyina dīdva deen tu Zezi te, si o maŋ-o o nii o swan na yu te tun. O ma zaŋi o bwe-o o wi: «Karanyina, amu nan wú ki ta mu si a joŋi ḥwia kalu na ba ti tun We tee ni?»

26 Zezi ma ta dīd-o o wi: «Bee mu pvpvn We callu tōnō kum wvn? Bee mu n yení n karim da?»

27 Nɔɔnu wvn ma leri o wi: «Ku pvpvn ku wi, ta n soe n Yuutu Banja-We di n bicari maama, di n wu maama, di n dam maama, di n wvbvŋa maama, si n kwəri n ta n soe n doŋ ni n titi te.»

28 Zezi ma leri o wi: «N tagi ciga. Nan ta n ki kuntu, si ní na ḥwia We tee ni.»

29 Nɔɔnu wvn ma lagi si o pa o titi bura. O ma daa bwe Zezi o wi: «Amu doŋ mu wɔɔ?»

30 Zezi deen ma maŋi mīmaŋa o ma lər-o o wi:

«Nɔɔnu wudon mu zugi Zeruzalem ni o nuŋi o maa ve tū kudon, ku yiri mu Zeriko. O ma vu o maŋi di nɔn-virna. Nɔn-virna bam ma zi-o ba vri o gwaar di o wəənu maama. Ba ma mag-o ba bəri, yi ba daari ba duri ba viiri.

31 O na tigi da kuntu tun, We kaanı tu dīdva di ya wu cwəŋə kam kuntu ni o maa ve. O na maa ve tun, o ma na nɔɔnu wvn na tigi o yigə ni. O ma ywəri o tɔgi daa o ke.

32 We-digə tintvŋnv wvlu na yi Leviti tu tun di maa tɔgi da o maa kəa. O na yi jəgə kam tun, o ma na nɔɔnu wvn na tigə. O di daa ma ywəri o tɔgi daa o ke.

33 Samari tu wudon di deen maa wu bərə ni. O ma vu o yi nɔɔnu wvn na tigi me tun. O na nɛ-o tun, o ḥwaŋa ma zu-o.

34 O ma vu o te. O ma kwe nugə di sana o ma zarı o fufwələ yam, yi o daari o vɔ-ya. O laan ma kwe-o o danjı o titi binaga banja ni o ja vu nɔɔnu wudon vərə-digə. Ba na yi da tun, o maa jig-o o nii lanyirani.

35 Tiga na pvvri tun, Samari tu wvn ma zaŋi si o ke. O ma li səbu-dala yale o pa wvlu na te vərə-digə kam tun. O ma ta dīd-o o wi: «Ta n nii nɔɔnu wvn banja ni n pa-ni. Səbu kum na wu yi, maŋa kalu a na wú joori a ba tun, aá ḥwi kulu maama n na wú ki n wəli da tun.»

36 Zezi laan ma bwe-o o wi: «Kuntu tun, bantu batı wvn, wɔɔ mu yi nɔɔnu wvlu nɔn-virna bam na vri tun doŋ ciga ciga?»

37 Karanyina kam ma leri o wi: «Wvlu wvn na jaani o ḥwaŋa tun.»

Zezi laan ma ta dīd-o o wi: «Nan ve si n di ta n ki kuntu.»

Zezi wu Marıti di Mari-ba sɔŋɔ ni

38 Zezi di o karabiə bam daa maa wu cwəŋə ni ba veə. O ma vu o yi tū kudon. Kaani wudon maa wvra, o yiri mu Marıti. O ma jeeri Zezi lanyirani ba sɔŋɔ ni.

39 Marıti nyaanti di maa wvra, o yiri mu Mari. O ma jəni tiga ni Zezi tee ni, yi o cəgi o taanı dīm maama.

40 Mari na je kūntu tūn, Marītū ma tiini o ce tituña nī yi o liə. O ma vu Zezi te o wī: «A Yuutu, nī amu na zīgi a tuña a yirani, yi a nyaanı wōm cīm. Nmū yigə tərə na? Ta dīd-o sī o zaŋj o wəli-nī.»

41 Dī Yuutu Zezi ma lər-o o wī: «Marītū, Marītū, nmū na li zanzan tūn mu jīgi-m kū yaara.

42 Wojo kudonj yirani mu daari. Mari mu li kulu na lana tūn sī o ki, yi nōon-nōonu bā wanī o cī-ku.»

11

*Zezi na bri o karabiə We-loro te tūn
(Matiyu 6:9-13, 7:7-11)*

1 De dīdwī mu Zezi dēen ve jēgə kadoŋ sī o warī We. O na warī We o ti tūn, o karabiə bam dīdva ma ta dīd-o o wī: «Dī Yuutu, bri dībam dī na wō ta warī We te tūn, nī Zan dī na bri o karabiə bam sī ba taa warī We te tūn.»

2 Zezi ma ta dī ba o wī: «Abam na lagī á warī We, sī á taá warī tūntu doŋ:

«Dībam Ko,
sī nmū yiri na tiə dī zulə,
sī n paari ba.

3 Ta n pa dībam wōdiu de maama sī kū manjī dībam.

4 Yagī dī lwarīm n ma n ce dībam,
nī dībam dī na yagī dī ce balv na kī dībam lwarīm tūn.
Yi pa dī na manjī dīlū na wō pa dī tūn.»

5 Zezi daa ma ta dī o karabiə bam o wī: «We-loro nyī dī nmū na jīgi n cīloŋ yi n zaŋj n vu o te titū kūru nī n ta dīd-o n wī: «A cīloŋ, popo a loori-m sī n pa-nī dīpwa yato,

6 sī vərū mu nuŋi yigə yigə o ba a te, yi a ba jīgi kūlvkulv sī a pa-o sī o di.»

7 Nmū cīloŋ wōm maa zīgi digə kam wōnī o ta dī nmū o wī: «Yi ta n jīgi-nī n yaara, sī mancoŋo pī yi amu dī a biə maama nan tīgi dī dō mu. A bā wanī a zaŋj a wəli-m.»

8 N cīloŋ wōm wō wanī o ta kūntu doŋ na? A nan lagī a ta abam sī, o ya zī wō zaŋj o pa nmū wōdiu kūm á cīloŋo kūm ḥwaanī dī, nmū na zīgi da taan n loor-o dī baari tūn, o laan wō se o zaŋj o pa-m kulu maama n na lagī tūn.

9 A nan lagī a ta abam sī á loori-na We, sī DI wō pa abam kulu á na lagī tūn. Beeri-na kulu á na lagī tūn, sī á wō na. Magi-na boro, sī baá purī ba pa abam.

10 Bejwaaanī wōlu maama na loori We sī DI pa-o wojo tūn wō joŋi. Wōlu maama na beeri wojo We tee nī tūn wō na-ku. Baá purī ba pa wōlu maama na magi boro tūn.

11 Abam wōlu na jīgi bu yi o na loori-m kaləŋə, nmū wō se n pa-o bisankwia na?

12 O na loori cucari, nī se n kwe noŋo n pa-o na?

13 Aye. Abam wōlu na ba lana yi á ta ye sī á pa á biə wo-laarv tūlū ba na lagī tūn, dī Ko We dīlū na wō weyuu nī yi DI lana DI dwe abam tūn bā pa noona balv na loori-DI DI Joro kūm tūn na?»

*Wōo dam mu Zezi mai o zəli svtaana?
(Matiyu 12:22-30, Marīkī 3:22-27)*

14 De dídvá mu Zezi deen zéli ciciré noçónu wúdonj yíra ní. Ciciré kam ya pe noçónu wúm ji mímáa mu. Ka na yagí o yíra tñ, o laan maa noçóna. Ku ma su non-kögö kum lanyíraní.

15 Noçóna bádaara na ne tñ ba maa wí: «O na wai o zéli sútaana tñ, ku yí sútaana-pe Belizebuli dam ñwaani mu.»

16 Ba bádaara maa kwaani si ba manjí o dam dím ba nii, yí ba wí, o manjí si o ki wo-kinkagüli dílv na wú bri-ba ní o dam dím suni di nunji We te tñ mu.

17 Zezi ma lwari ba wúbuna na yí te tñ. O ma ta di ba o wí: «Tíu kulu paari na pcoori kuni bile yí ba jígi daaní tñ, ku bá daaní ku cogí. Kampwara na zu sçöç kulu wú tñ, kuó tu mu.

18 Sútaana-pe dam dím na suni di poori bile, di paari dím bá daaní di cogí. Abam na te á wí, ku yí Belizebuli dam ñwaani mu a wai a zéli sútaana tñ, mu pe a ta kuntu doj.

19 Ku na suni ku yí amu jígi Belizebuli dam mu a maa zéli sútaana, abam noçóna bam di nan mai dam dím kuntu mu ba maa zéli-ya na? Abam titi noçóna bam na ki te tñ mu bri si ciga tarí á tee ní.

20 Ku nan yí We titi dam mu a mai a zéli sútaana. Ku maa bri ni We manjí DI ba abam te DI di paari noçóna titari ní.

21 Sútaana-pe nan nyt di non-dídeeru na jígi taşa di cína o maa yíru o soçjo te tñ. O na yíru-ku tñ, o jíjigíru tum bá je.

22 Noçónu wúdonj nan na tuë, yí o dam na dwe non-dídeeru wúm, kuntu tu wú wani non-dídeeru wúm. O laan wú vri o taşa di o cína yalv o na tígí tñ maama. O daari o kwalími o jíjigíru tum maama o manjí o pa noçóna.

23 Noçónu wúlu maama nan na dai a noçónu tñ yí a dum mu. Noçónu wúlu maama nan na ba togí o lai a noçóna o ki jégé dídvá tñ, o jagí-ba mu.»

Zezi na noçóni o bri ciciré na joori ka ba noçónu tee ni te tñ (Matiyu 12:43-45)

24 «Ciciré na nunji noçónu yíra ní, ka laan wú vu ka beeri kapwérə yigë mu, si ka lagí je ka sin da. Ka nan na beeri ka ga, ka laan wú ta ka wí: <Áa joori a vu a na nunji me tñ mu, a taa wúra.»

25 Ka na joori ka vu noçónu wúm te yí ka na si jégé kam fögí ka kwe lanyíraní,

26 ka laan wú joori ka vu ka lagí ciciri surpe silu na tiini si yí balwaaru si dwe ka titi tñ. Si ma togí daaní si vu si zuvri da. Kuntu, noçónu wúm laan wú tiini o na cam ku dwéni faşa.»

Balv na se We taani tñ mu jígi yu-yojo

27 Zezi na zígi o noçóni kuntu tñ, kaaní wúdonj togí o wú kögö kum wúni, o ma ta di kwér-dia o wí: «Kaaní wúlu na lugí-m yí n ñögí o yíli tñ mu yí yu-yojo tu.»

28 Zezi ma léri o wí: «Balv na ni We kwérə yí ba se tñ mu jígi yu-yojo ba dwe dídi.»

Balv na vin We ciga kam tñ wú na bura na? (Matiyu 12:38-42)

29 Non-kögö kum ma tiini ku püni daaní. Zezi daa ma ta o wí: «Zím noçóna yí non-balwaaru mu. Ba lagí si a ki wo-kinkagüli mu a bri-ba, si ku taa yí maana ku pa-ba. Ba nan bá na, ku na dai wo-kinkagüli dílv na manjí di ki We nijonju Zonasi tee ni faşa faşa tñ.»

30 Wøntu deen bri We dam Niniivi tiinə tee ni, si ku taa yi maana ku pa-ba. Amu Nabiin-bu wøm di wó ji maana zim nocoña bam ḥwaani, ni ku deen na ki Zonasí te tin.

31 We sariya de düm na yiə, pa-kana kalu deen na te Saba tū faja faja tin wó zaŋi o di zim nocoña bantu sariya, yi o vi-ba høra. Wøntu deen zaŋi o titi tū kolv na tiini ku yi yigə yigə ni tin o ba Pe Salomón te, si o cægi o swan taani düm. Wølv nan na dwe Salomón tin wu abam tee ni, yi á ba lagı si á cæg-o.

32 Niniivi tiinə di wú zaŋi de düm kuntu ni ba di zim nocoña bantu sariya, beñwaanti Zonasí na ve ba te o töch̄-ba We kwərə kam tin, ba ləni ba wørø ba yagi kəm-balwaarø. Wølv na dwe Zonasí tin nan wu abam tee ni, yi á wu se-o.»

*We ciga kam na pai dibam pooni te tin
(Matiyu 5:15, 6:22-23)*

33 «Nocoña na jigi kania, o bá se o tariḡ-ka o zigi gugoro ni, naa o pu-ka ttogo kuri ni. O nan wú kwe-ka o pali weem̄ mu, si balu na zu digə kam wu tin taa nał pooni düm.

34 Nmu yiə mu nyi nñeeení kania kalu na pai n yira jigi pooni te tin. Kuntu tin, n yiə na lana, ku pai n yira maama wu pooni wøni mu. N yiə nan na ba lana, ku pai n yira maama wu lim wøni mu.

35 Kuntu ḥwaani, ta n yiri n titi si pooni dulv na wu nm̄u wøni tin daa yi zaŋi di ji lim.

36 Nmu yira maama na jigi pooni yi lim di finfin tərə, kuv̄ pa n yira maama wu pooni wøni mu, nñeeení kania na pai pooni wura te tin.»

*Leerø na wú ba Farizian tiinə di cullu karanyina tiinə banja ni te tin
(Matiyu 23:1-36, Maríki 12:38-40, Luki 20:45-47)*

37 Zezi deen na nocoña wøənu tūm kuntu o ti tin, Farizian tu dídua ma bəj̄-o, si o da o vu o soŋ̄o o di wødiu. O ma vu o zu soŋ̄o kum o jəni si o di.

38 Farizian tu wøm ma na si Zezi wu sani o jia si ku tøgi ba cullu tūm cwəŋ̄ø. Ku ma su-o.

39 Dí Yuutu Zezi ma ta díd-o o wi: «Ei! Abam Farizian tiinə na lagı á di wødiu, á yəni á føgi á sín á zwí di á kabəli kwe lanyurani. Ku daari abam titi nan su di digiru mu. Á wørø su di ḥwini di wo-balwaarø kəm.

40 Abam yi jwøəru mu. We nan mu wu ki wøənu maama wørø di ti kwe na?

41 A nan manj̄ si á kwe á na jigi kolv tin á pa yinigə tiinə di á wørø maama. Á na ki kuntu, á kolvkolv daa bá ta jigi digiru.

42 Abam Farizian tiinə-ba, leerø wu á yuu ni. Beñwaanti, ku na manj̄ ku yi dwə dwi maama ba zí ba daga di, á yəni á li kolv na yi We nyum tin á pa-Dí. Ku lana. Ku daari abam yigə tərə di ciga tøgim di We sono. Ku ya manj̄ si á taá ki tuntu wøənu tūm mu, si á yi yagi We niə yadaara yam.

43 Abam Farizian tiinə-ba, leerø wu á yuu ni. Beñwaanti, á na zu á We-di süm, á lagı je-kamunnu mu si á taá je yigə ni. Á na ve yaga, á lagı si nocoña maama taa tui ba zuli abam.

44 Leerø wu á yuu ni. Beñwaanti á nyi di yibeełə yalu na saari ya daari tiga yi nocoña tøgi ya banja ba kea yi ba yəri ya ni ni tin mu.»

45 We cullu karanyina dídua ma ləri Zezi taani düm o wi: «Karanyina, nm̄u na jigi wøənu tilv n nocoña tin, n twi dibam di mu.»

46 Zezi ma léri o wí: «Abam balu na yi We cullu karanyina tiinə tun, leeru wú á dí yuu ni. Beñwaani abam yəni á yaari noona dí wo-deeru sì ba taa tóga. Ku maa nyi dí á na pa ba zuij zila yalu na dunə ya dwe ba zujum tun, yi abam titi ba se sì á twəri zila yam finfin dí á zənj.

47 Leeru wú á yuu ni. Beñwaani abam yəni á fogı á kí faŋa faŋa We nijonənə bam yibeełə. Ku nan yi á kwə-nakwa mu gu-ba.

48 A kəm düm bri ni á se kəm-balwaarū tilu á kwə-nakwa bam na kí tun. Bantu deen gu We nijonənə bam, yi abam titi laan fogı á kwə ba yibeełə yan.

49 Abam na tógi á kwə kənə kuntu tun, We dulu na manjı Dí ye wəənu maama tun tagı abam ɻwaani Dí wí: «Á tuŋi a nijonənə dí a tuntunna ba tee ni. Ba ma wú ja ba badaara ba gu, yi baa yaari badaara.»

50 Kuntu ɻwaani We wú pa á na cam zanzan, ni ku yi abam titi mu gu We nijonənə balu maama ba na gu lugu pulim ni sì ku ba ku yi zim tun,

51 ku na puli Abelı ni sì ku ba ku kweeli dí Zakari wulu ba na gu We kaanum bimbim düm dí Dí di-laa kum titari ni tun. A lagı a ta ciga mu dí abam sì, kəm-balwaarū tím kuntu maama caa wú ta wú zim noona bam yuu ni.

52 We cullu karanyina tiinə-ba, leeru wú á yuu ni. Beñwaani á yəni á ci noona sì ba yi lwari We ciga kam. Abam titi wú se sì á jonjı-ka, yi á daari á wú pe balu na lagı ba jonjı-ka tun cwəŋə sì ba jonjı.»

53 Zezi laan ma nuŋi jəgə kam kuntu ni o viiri. We cullu karanyina tiinə bam dí Farizian tiinə bam maa ba lagı o taanı dí finfin dí. Ba ma yaar-o dí bwiə zanzan.

54 Ba maa lagı sì ba pa o noona o tusi, sì ba wanı ba ja-o.

12

Dí na wú ta jıgi dí titi te tun (Matiyu 10:26-33, 12:32, 10:17-20)

1 Maŋa kam kuntu ni ko-fɔrç zanzan ya lagı daanı Zezi tee ni. Ba deen yi noona murrı murrı mu. Ba tiini ba piuni daanı yi ba noŋi daanı. Zezi ma puli o ta dí o karabia bam o wí: «Á fogı á ci á titi, sì á yi pa Farizian tiinə bam dí abam ba dabılı düm, dí ba na yi pipiri-nyina yi ba səgi ba kí wo-balwaarū te tun.

2 Kulı maama na səgi noona tee ni tun, ku jwa wú ba ku lwari jaja.

3 Kuntu tun, abam na səgi á ta kulı maama tun wú nuŋi pooni mu sì noona maama ni. Abam na waasi woŋo kulı digə wunu tun, noona wú di nayuu ba toɔlı-ku.

4 A cilonnə-ba, a lagı a ta abam sì á yi taá kwari fuŋni dí balu na wai ba gu á yura yam yi ba daa warı ba kí abam kulgılvu ba wəli da tun.

5 A nan wú bri abam á na manjı sì á taá kwari wulu tun. A manjı sì á taá kwari We mu, beñwaani duntu jıgi dam sì Dí gu abam sì Dí daari Dí dí abam min-tu ni. A lagı a ta abam sì duntu mu á manjı sì á taá kwari.

6 Ku na yi kabəmbəli, ba yəni ba yəgi sıntu mwali mwali mu. We nan ba swe sì dıdva dıdva ni ni.

7 We manjı Dí ye abam yuuywe sım ni na mai te tun. A yi taá kwari fuŋni, si abam dıdva dıdva jıgi kuri á dwe kabəmbəli zanzan.

8 A lagı a ta abam sı nɔɔnu wulu maama na zigı nabiinə yigə nı o bri jaja sı o yi a nɔɔnu tın, amu Nabiin-bu wum dı wú zigı kuntu tu kwaga nı a bri nı o yi a nɔɔnu We malesi sim yigə nı.

9 Ku daaru, wulu maama na vin amu nabiinə yigə nı tın, amu dı wó vin kuntu tu We malesi sim yigə nı.

10 Wulu maama na nɔɔni wo-balwaaru o pa amu Nabiin-bu wum tın, We wó se sı DI ma ce kuntu tu. Wulu nan na nɔɔni o twi We Joro kum tın, We bá se sı DI ma ce-o.

11 Nɔɔna wú ja abam ba vu ba sanı Zwifə nakwa tee nı dı tıv kum yigə tiinə tee nı dı dideera tee nı. Ba na kı abam kuntu, sı á yi taá liə dı á na wú nɔɔni kulu sı á ma vri á titı, naa á na wú tuli taanı dım te tın.

12 Kantu manja kam nı We Joro kum wú pa á lwari á na manjı si á ta kulu tın.»

Jijigırı na bá wani tı pa ɻwia te tı taanı

13 Nɔɔnu dıdua mu tɔgı o wu kögö kum wunı, o ma ta dı Zezi o wi: «Karayına, a loori-m sı nı ta a zimbaaru wum, sı o kwe wæenu tılı dıbam ko na tıgı o daarı tın o manjı amu nyım o pa-nı.»

14 Zezi ma lər-o o wi: «A cilon. Wɔɔ mu tiŋı amu sı a di abam taanı naa sı a manjı á jijigırı a pa abam?»

15 O laan ma ta dı ba maama o wi: «Á taá yırı á titı dı wo-swənə zanzan. Nɔɔnu jijigırı na daga te, tı bá wani o ɻwia tı yırı, o na manjı o yi nadum te dı.»

16 Zezi laan ma manjı mumaŋa o bri-ba o wi: «Nadum wudonj mu wura. O maa jığı karı sı na kı wudiiru zanzan sı pa-o.»

17 O ma buŋı o wi: A nan wú kı ta mu? Je daa tərə sı a kı a wudiiru tıma maama da.»

18 O laan ma buŋı o wi: «A na wú kı te tın, aá magı a tuli sim maama mu a dı tiga nı, sı a daarı a lo tuli-ze, sı a wani a pe a wo-vaalu tıma dı a wæenu tıma maama a kı da.»

19 A laan wú ta a wunı a wi: «A jığı wæenu tılı maama a na lagı tın sı ku taa ve buna kögö kögö. Liə daa bá ja-nı. Aá ta kı a wubuŋa na lagı te tın, a di yi a nyɔa yi a kı wopolı.»

20 We ma ta dıd-o DI wi: «Nmı yi joro mu. Tıtı dıntı wunı aá joŋı n ɻwia. Kuntu tın, woo mu wú ta te wæenu tılı maama n ya na jığı tın?»

21 «Ku yi kuntu don mu dı wulu maama na tiŋı jijigırı zanzan o pa o titı yi o ba jığı kulu kulu We tee nı tın.»

Banya-We na nii dıbam banya ni te tı (Matiyu 6:19-21,25-34)

22 Zezi ma ta dı o karabiə bam o wi: «Kuntu nɔwaanı mu a lagı a ta abam sı á yi taá jığı liə dı lugı banya kulu kulu, ku na yi á ni-wudiu, naa á na wú zu gwaaru tılı tın.»

23 Beŋwaanı á ɻwia garı wudiiru. Yıra yalı We na pe abam tın dı maa garı gwaara.»

24 Nan maanı-na á nii bacangaaru na yi te tın. Tı ba duə, yi tı ba zagi mina. Tı ba jığı tuli dı tikəri sı tı kı wudiiru da. Ku nan yi We mu nii tı banya nı dı tı ni-wudiu. Abam nan tiini á jığı kuri á dwe zunə bam.

25 Abam wulu wulu bá wani o tonji o ɻwia dı finfin dı, o na manjı o li te dı.»

26 A bá wani ku finfin dı á kı, bee nan mu yi á jığı liə dı wæenu tılı maama na daarı tın?»

27 Maanı-na á nii ga-punnu tūm lam na yi te tūn. Tintu nan warı ti tuŋı, yı ti warı gwaarü ti so. Nan taá ye-na nı, tintu jıgi lam ti dwe Pe Salomon deen na maŋı o zuvri gwar-ŋvnnu tlu tūn.

28 Ku nan na yi gaarü tūm kantu, tintu ba jıgi de di nočna na zwę-tı. Di kantu di, We ta mu paı ti jıgi lam kantu doŋ. Kantu ɻwaani, ku na yi abam, We tiini Dı nii abam banja nı. Bees mu yi á ba kı á wu-dıdva di We?

29 A yi taá jıgi wubuŋ-fara di á na wú kı te si á na wudiu á di tūn. A yi taá kı lië di kantu wojo.

30 Lugı banja nočna balı na yəri We tūn mu tiini ba buŋı wəənu tūm kantu maama wubuŋa. Abam Ko We nan maŋı Dı ye nı abam maŋı si á taá jıgi wəənu tūm kantu.

31 Abam maŋı si á pa á wubuŋa taa tɔgi We paari dum mu. A na kı kantu, We laan wú wəli abam wojo kulu na daari tūn.

32 A nočna bam á na ba daga tūn, yi pa-na fuŋni taa jıgi abam. Abam Ko We wubuŋa mu lagı si Dı pa abam tɔgi á di Dı paari dum.

33 Kwe-na á jijigırı tūm á yəgi, si á daari á maŋı ti səbu kum á ma wəli yinigə tiinə. Kantu mu á kwe á jijigırı á tiŋi We-ſoŋo nı, səbiə gan-łögödı na bá cögı me tūn. A na tiŋi jijigırı We tee nı, ti daa bá je. ɻwına daa bá wanı ba ɻo-tı, yi tua bá wanı ka mu-tı ka cögı.

34 Beŋwaani, abam jijigırı na tigi me tūn, á bıcara di tigi dáani mu.»

Dí na wú ta jıgi dí titı te si dí Yuutu joori o ba tūn

(Matiyu 24:42-51, 10:34-36, 16:2-3, 5:25-26, Mariki 13:32-37)

35-36 Zezi ta ma ta o wi: «Á taá fogı á cu á titı, nı nočna balı yuutu na nuŋı o vu si o di kadiri candıa yi ba jıgi tūna si o joori o ba tūn. Ba ma fogı ba vo ba gwaarü di vuı, yi ba tarıgi ba min-zwəənu ba zıgi ba tee nı. Ba yuutu wum na tu o yi manco-pıuna o magı boro, ba laan wú wanı ba zaŋı lıla ba pırı ba pa-o.

37 Ba yuutu wum na joori o ba, yi tintuŋna balı na zıgi ba niə yi ba ba do tūn, kuú ji wopolı di ba. A lagı a ta cıga mu di abam si, ba yuutu wum laan wú pa ba jəni ba di wudiu. O ma wú vo o góro di vua, si o kwe wudiu kum o vu o zıgi si ba di.

38 O nan na joori o ba titı kurı nı di, yi o tintuŋna bam ta na zıgi ba niə yi ba ba dəa, kuú ji wopolı di ba.

39 A taá ye si, ſoŋo tu ya na lwarı maŋı kalı ɻwınu na lagı o ba tūn, o ya bá pa ɻwınu wum na cwałę o zu o ɻo.

40 Kantu ɻwaani abam maŋı si á ci á titı mu, si amu Nabiin-bu wum lagı a ba maŋı kalı abam na ba tūna nı aá ba tūn mu.»

41 Pıyeerı ma bwe Zezi o wi: «Dí Yuutu, nmı na maŋı mımaŋı yantu tūn, ku yi dıbam yıranı ɻwaani mu naa nočna maama ɻwaani mu?»

42 Dí Yuutu Zezi ma ləri o wi: «Woo mu yi tintuŋ-ŋvum wulı na jıgi wubuŋa tūn? O nyı nıneenı tintuŋnu wulı o yuutu na yagı o tituŋa o pa-o yi o daari o vu cwałę tūn. O yuutu wum ma lı-o si o taa nii o donnə tintuŋna bam banja nı, si o daari o taa pa-ba ba ni-wudiu de maama.

43 O ſoŋo tu wum na joori o ba, yi o na piini di o kı kulu maama o na pe-o si o kı tūn, tintuŋnu wum kantu laan wú na wopolı.

44 A lagı a ta cıga mu di abam si, o yuutu wum laan wú pa o taa nii o jijigırı maama banja nı mu.

45 Tintuŋju wum nan na buŋi o wi, o yuutu wum daanı zanzan yi o ba tui, yi o na jigi o donnə tintuŋ-baara dı tuntuŋ-kaana bam o maga, o di o gaala, yi o nyɔ sana o bugə,

46 tintuŋju wum kuntu yuutu wum laan wó joori o ba, dę dum tintuŋju wum na ba jigi tūna dı maŋa kalv o na wó ba tūn. O yuutu wum na tu o pür-o kuntu, o laan wó pa o na cam, yi o daari o pa o da dı balv na vñ We ciga kam tñ o na yaara zanzan.

47 Tintuŋju wulv maama na lwarı o yuutu wubvñja na lagı sı o ki kulu tñ, yi o na wu se sı o ja o titı o ki-ku, kuntu tu wó na magırı zanzan.

48 Ku daari, wulv na yəri o yuutu na lagı sı o ki kulu tñ, yi o na ki kulu na maŋı sı ba mag-o tñ, kuntu tu wó na magırı funfıñ mu. Wulv maama ba na pe wəənu zanzan tñ, baá bwe-o wəənu zanzan bwiə. Nccnu wulv na joni wəənu zanzan sı o taa nii-tı tñ, We wó bwe-o wəənu zanzan ku ja gaalı.»

49 Zezi daa ta ma ta o wi: «Amu tu lugv baŋa sı a tarıgi mini mu a ma zwę-ku. A nan ya lagı dı a wu maama sı mini dum na maŋı dı ya tarıgi mu.

50 Amu nan maŋı sı a zu yaara wu, nıneenı a na wó miisi na wəni te tñ mu. A nan wu wu-cögö wəni mu, sı ku taa ve maŋa kam ku na wó ki ku ti tñ.

51 Amu na tu lugv baŋa tñ, á buŋi sı ku yi sı a pa nccna fɔgı daanı mu na? Aye. A tu sı a pa nccna pɔɔrı daanı mu.

52 Ku na puli zım ku maa ve, soŋo dıdua wəni nccna banu na wura, baá pɔɔrı daanı batı dı bale.

53 Ko dı o bu wó pɔɔrı daanı. Nu dı o bukɔ dı wó pɔɔrı daanı. Kaani dı o barv nu dı wó pɔɔrı daanı.»

54 Zezi laan ma ta dı nən-kögö kum o wi: «Á na ne kunkwəənu na wura tı zaŋa me seeni dua na zıgi da ka nı tñ, á yəni á ta hla sı dua lagı ka nı, yi kaá sunı ka nı mu.

55 Ku daari gungun-kvrru viu na wura ku fulə, á yəni á wi lvn-wıa maa bıuna, yi kuvı sunı ku ki kuntu mu.

56 Abam yi pipiri-nyına mu. Abam warı á nii weyuu dı tıga baŋa á ma lwartıga kam yibiyə na wó ta yi te tñ. Beę nan mu yi á warı á lwarı wəənu tılu na wura tı ki lele tñ kuri?

57 Beŋwaani mu yi abam ba buŋa, sı á lwarı kulu na lana tñ sı á taá kia?

58 Ku nyı dı nccnu na jaanı-m o vu o saŋı sariya jégə nı te tñ. Abam ta na wu cwəŋə nı á maa ve tñ, sı n kwaanı n pa á fɔgı daanı. Ku na dai kuntu, o laan wó ja nmı o ki sariya-diru wum jıŋa nı. Wontu dı laan ma wó ki nmı o tintuŋju jıŋa nı, sı o ki nmı piňa dige nı.

59 A lagı a ta nmı sı nnı ta n wura taan. N na wu ɿwı jıni dum maama n ti, ba bá yagi-m.»

13

Dí na wu ləni dí wvrı, dí wó na cögim

1 Kantu maŋa kam nı nccna badonnə maa ba Zezi te, yi ba ta dıd-o Galile tiinə badonnə taanı. Gıvırmı tu Pilatı deen jaanı bantu o gı maŋa kalv ba na wura ba kaanı Baŋa-We tñ, o pa ba jana nunji ka gwaanı dı vara jana.

2 Zezi ma leri nɔɔna bam o wi: «Galile tiinə bantu na tiini ba na cam kuntu doŋ tun, á buŋi sì ku yi ba na tiini ba yi nɔn-balwaaru ba dwe ba donnə bam tin ḥwaani mu na?»

3 Aye, ku dai kuntu. Abam titi di na wu leni á wɔru á yagi kəm-balwaaru tūm, abam maama di wú cɔgi kuntu doŋ mu.

4 Ku ta na yi nɔɔna fugə-nana balu ya na tigl Silva ni manja kam wεyuu digə na tu ba banja ni tin, á buŋi ni ku yi ba na manjı sì ba na cɔgim ku dwəni Zeruzalem tiina badonna bam tin ḥwaani mu na?

5 Aye, ku dai kuntu. Abam titi na wu leni á wɔru á yagi kəm-balwaaru tūm, abam maama di wú cɔgi kuntu doŋ mu.»

Kapvuru kulu na ba jaani tin mimaŋa

6 Zezi laan ma manjı mimaŋa o br̄-ba o wi: «Nɔɔnu mu wɔra. O ma jəri kapvuru o kara wvni. O ma vu sì o nii, oó na ku biə o gwəri na. O ma wu ne.»

7 Ku na ba leri biə tun, o ma ta di o tuntunju wum o wi: «Nii, dɔɔn jigi bina yato mu a na tui a laga ku biə yi a ba naī kvlukulu. Nan goni-ku n di tiga ni, si ku zigl da kafe mu.»

8 Tuntunju wum ma lər-o o wi: «A yuutu, yagi sì ku daa ki bini diveda ku wəli da. Aá ku goŋo a kaagl ku maama yi a ki pvpɔnɔ da.»

9 Bini daa na yiè yi ku na ləgi biə, ku lana. Ku nan daa ta na wu ləgi, di laan wú go-ku di tiga ni.»

Zezi na pe kaani wudon na yazurə ba siun de ni te tin

10 Zwifə bam siun de didon deen ma yi. Zezi maa wu ba Wε-digə kam ni o br̄-ba Wε taani.

11 Kaani wudon maa tɔḡi o wɔra, cicirə na jig-o ka yaara di yawiñ taan bina fugə-nana, ka pa o tii mu, o warl o kwəni wεen̄i.

12 Zezi na ne-o tun, o ma ta did-o sì o ba o te. O laan ma ta did-o o wi: «Kaani, n ne bwəlim, n sin di n yaara yam.»

13 O na tagl kuntu tun, o ma zi o jia o banja ni. Bidwı banja ni mu kaani wum kwəni wεen̄i. O na kwəni wεen̄i tun, o ma tee Banja-Wε.

14 Zwifə Wε-digə kam yuutu wum na ne Zezi na ki te ba siun de dum ni yi o pa kaani wum na yazurə tun, o bam ma zaŋi. O ma ta di kɔgo kum o wi: «Wε pe dibam da yardu mu si di ta maa tuŋi di tituŋa. Kuntu tun, á manjı sì á taá tui da yam kuntu ni mu si á na yazurə, si ku dai siun de dum ni.»

15 Dí Yuutu Zezi ma lər-o o wi: «Abam yi pipiri-nyuna mu. Abam wɔɔ mu wú ta jigi o nabia naa o binaga yi o ba bwəli-ka o ja vu sì ka nyɔ na siun de dum ni?»

16 Kuntu tun, kaani wvntu na yi Abraham dwi tu yi svtaani ya vɔ-o di yawiñ bina fugə-nana tun, ku culi sì a bwəli-o a yagi siun de dum ni si o sin di o yawiñ kum na?»

17 O na tagl kuntu tun, ku ma pa balu na vi-o tun na cavüra. Ku daari nɔn-kogo kum maama maa jigi wvpolo zanzan di wo-kinkagla yalu maama o na ki tin.

We paari dim na yi te tin

(Matiyu 13:31-33, Mariki 4:30-32)

18 Zezi daa ma ta o wi: «We paari dim nyi di bεe? A ma bεe mu a manjı-di a br̄ abam?»

19 We paari düm nyi dì nöönu na kwe wo-duu na yi mümuunu o vu o du o kadugë ni. Wo-duu küm kuntu ma nunj, yi ku tiini ku ji tu-kamunu. Zuna laan ma ba ba so ba pwäru tiu küm yuu ni.»

20 Zezi daa ma ta o wi: «A ta wú ma bëe mu a manj We paari düm na nyi te tin a bri abam?»

21 Dì nyi dì kaani na kwe dabili o gwaani dì dípe muni zwë-ze sitò te tin. Dì laan ma pa dípe muni düm maama foli.»

*Dí na wú zu We paari düm wöni te tin
(Matiyu 7:13-14,21-23)*

22 Zezi deen wu cwäejë ni o maa ve Zeruzalem. O na maa ve tin, o tolü tuni düm maama yi o bri-ba We taam.

23 Nöönu wüdoŋ ma bwe-o o wi: «A Yuutu, nööna funfun yuranı mu wú na vrüm na?»

Zezi ma ta dì nööna bam o wi:

24 «Á taá cu á titi si á kwaani á da ni dilu na piuni tin á zu We paari düm wu. A lagı a ta abam si nööna zanzan wú ba ba beeri si ba zu, yi ba bá wanı ba na cwäejë.

25 Manja kam na yiə, yi söŋç tu zaŋj o pi o mancoño, abam laan wú ba á zigı pooni ni á magı boro, yi á loori á wi: «Dí Yuutu, popo, pöri si dí zu.» O laan wú léri o wi: «A yéri abam na nunji me.»

26 Abam laan wú ta wi: «Dibam ya tögı dì nmv dí jeni dí di wüdiu. Ku yi dibam tuv küm cwe sim wöni mu n zigı da n bri We taani.»

27 O nan ta wú léri abam o wi: «A yéri abam. Joori-na daa ni, abam käm-balwaaru tiinə bam.»

28 Ku na kí abam kuntu, á wú na Abraham dì Yizakı dì Zakobı na je We paari düm wöni, ku wëli dì We nijoŋnë bam maama. Abam titi nan bá na cwäejë si á zu. Abam wú manj me yaara na wura yi nööna keerë yi ba dunı ba nwa tin.

29 Nööna wú nunji lugı baŋa je maama ni ba ba ba zu We paari düm wu, yi ba jeni ba di ywæəni daanı.

30 A taá ye ni, nööna badaara züm na yi kwaga tiinə tin wú ba ba ji yigë tiinə. Badaara dì na manj ba yi yigë tiinə tin wú joori ba ji kwaga tiinə.»

*Zezi wu na cögí Zeruzalem tiinə ḥwaani te tin
(Matiyu 23:37-39)*

31 Manja kam kuntu ni mu Farizian badonnë tu Zezi te, yi ba ta dïd-o ba wi: «Yagı yo seeni si n vu jëgə kadoŋ. Beñwaani Pe Erödı lagı si o pa ba gu nmv.»

32 O ma léri-ba o wi: «Ve-na á ta á bri nasia kam ni, züm da yantu ni a manj si a taa zëli svtaana, si a kwéri a pa nööna na yazurë. Da yato de ni, a laan wú yi a kweelim jëgë.

33 A nan manj si a daa kwe a cwäejë a taa këa züm dì jwaani dì jwa yigë ni, beñwaani ku bá wanı si wülv na yi We nijoŋnu tin ga o ḥwia yi ku dai Zeruzalem ni.

34 Hëii! Zeruzalem tiinə-ba, á yëni á gu We nijoŋnë yi á dulu nööna balu We na tuŋi abam tee ni tin dì kandwa. Kuni zanzan mu a ya lagı si a la abam non-biə a kí daanı si a taa nii á baŋa ni, nüneenı coro na kukwéri ku biə ku kí ku vwana kuri ni te tin, yi abam wu se.

35 Kväntu tñn, We laan wó dwani DI jia abam tñv kum baña ní si ku ji di-dwæenu. Á taá ye ní, á daa bá na-ní si ku taa ve maña kalu á na wó ta wñ: <Zuli-na wñlu na tu dí Yuutu We yiru ñwaani tñn.» »

14

Zezi na pe ya-fula tu na yazurë te tñn

1 Siun de didoj deen ma yi. Zezi ma vu Farizian yigë tu dñdua sçñj o zu si o di wñdui. O na wura tñn, ba maa kwaani ba yir-o, si ba nii o na wó ku te tñn.

2 Ya-fula tu ma ba o zígí Zezi yigë ní.

3 Zezi na ne-o tñn, o ma bwe We cullu karanyuna tiinë dí Farizian tiinë bam o wi: «Dibam cullu paí cwænjë si dí pa nñcnu na yazurë siun de dñm ni naa ku culé?»

4 Ba maa cím. O ma dwe nñcnu wñm o pa o na yazurë, yi o yag-o o wi, o ve.

5 O laan ma bwe-ba o wi: «Abam wñlu bu na tu wñli wñm siun de ní, n bá kí lila n vu n vanj-o n li na? Ku na yi n nabia dí, n bá vu n li-ka na?»

6 Ba maa waru ba lér-o kolvkulu.

Dí na manj si dí tu dí titi dí ki te tñn

7 Nñcna balu na tu si ba tögí ba di wñdui Farizian tu wñm sçñj o tñn maa lagí jënjë je si ba jëni. Zezi ma na ní ba lagí je-laaru je mu si ba jëni da. O na ne kväntu tñn, o ma manj mñmaja o brí-ba o wi:

8 «Nñcnu na kí kadiri candiä yi o bënj-m si n ba n di, yi kwaani si n jëni nñn-kamunu jënjë je ní. Nmu na kí kväntu, yi nñn-koro na tua,

9 sçñj tu wñlu na bënj abam tun wó ba o ta dí nmu o wi: «Zanjí si n daaru jégë kam n pa nñcnu wñntu.» Nmu laan wó zanjí n vu n jëni kwaga kwaga mu dí cavüra.

10 Ku daari, ba na bënj-m si n vu n tögí n di candiä, ve n jëni kwaga kwaga. Nmu na kí kväntu, yi sçñj tu wñm na tu o na-m, o laan wó ta o wi: <A cilonj, zanjí n ba yigë n jëni.» Kväntu wó pa n na zulë nñcna bam maama yigë ní.

11 Beñwaani, wñlu na zënjí o titi tñn, We wó tu kväntu tu. Wñlu nan na tu o titi tñn, We wó zënjí kväntu tu.»

12 Zezi laan ma ta dí sçñj tu wñm o wi: «Nmu na lagí n kí wñdi-foro n pa nñcna, ku na yi wia ní naa dñdaani, si n yi bënj n cilonnë dí n corrù dí n donnë nadunë. Nmu na kí kväntu, bantu wó wanu ba joori ba dí kí-m kväntu doj ba ma ñwi jini dñm.

13 Nmu nan na lagí n kí candiä, si n bënj balu na yi yinigë tiinë dí kwaaru dí gwani dí lïlwë tñn, si ba ba ba dí.

14 Nmu na kí kväntu, nmu wó ta n jígí yu-yojo. Nñcna bantu doj bá wanu ba joori ba ñwi jini dñm. Maña kam We na wó pa nñn-ñuna bi ba yagi tñvñ tñn, nmu laan wó jonjí n kém dñm kwærë.»

Candi-fara mumaja

(Matiyu 22:1-14)

15 Nñcnu wñdoj wñlu na tögí o je Zezi tee ní o di wñdui tñn ma ni o na tagí kulu tñn. O ma ta dñd-o o wi: «Nñcnu wñlu maama na zu We paari dñm wó o jëni o di ywænni dáaní tñn mu yi yu-yojo tu.»

16 Zezi ma manjì mimaaja o ma léri o wi: «Nɔɔnu wudonj mu ya wura o ma lagì o ki wudi-foro si o pa nɔɔna. O ma bəŋi nɔɔna zanzan si ba ba ba di.

17 Candie kam manja na yi tun, o ma tuŋi o tuntuŋnu si o vu o ta di balu o na bəŋi tun ni, ba ba si wojo maama ti ku yigə.

18 Nɔɔna bam na ni kuntu tun, ba maama ma wura ba loori cwəŋə o tee ni. Ba dudu ma wi: «Popo, pa-ni cwəŋə, si a jonji kar-dunja mu, ku yi fitiun si a vu a nii ka banja ni.»

19 Nɔɔnu wudonj di ma wi: «Popo, pa-ni cwəŋə, si a yəgi nabé fugə mu lele kuntu si a ma va. A maa ve si a ki a nii, si wú se si va na?»

20 Nɔɔnu wudonj di ma ta o wi: «A di kaani mu lele kuntu. Amu daa bá wanì a ba.»

21 Tuntuŋnu wum laan ma joori sɔŋo o vu o ta di o tu wum ba na léri te tun. Sɔŋo tu wum daa ma ta did-o o wi: «Nunji tuv kum wu n vu n beeri cwə-bim sum maama niə ni, si n pa balu na wura tun ba ba zu a sɔŋo kum si ku su.»

22 Tuntuŋnu wum ma ki kuntu, yi o daa ta o wi: «Amu tu, a ki tite maama nmu na tagi tun, yi jəgə daa ta daari si nɔɔna jəni da.»

23 Sɔŋo tu wum daa ma ta did-o o wi: «Nunji tuv kum wu n vu n beeri cwə-bim sum maama niə ni, si n pa balu na wura tun ba ba zu a sɔŋo kum si ku su.»

24 A lagì a ta abam si, ku na yi nɔɔna balu a ya na bəŋi yi ba vñ tun, bantu wulwulwul daa ba jigu ni si ba togì ba di a wudiu kum.»

Dí na wú kwaani di dí dam maama te si dí taá togì Zezi tun

(Matiyu 10:37-38, 5:13, Mariki 9:50)

25 Zezi na wu cwəŋə ni o maa ve tun, nɔɔn-kɔgo zanzan maa togì o kwaga. O ma pipiri o nii ba seeni yi o wi:

26 «Nɔɔnu wulu na tu amu te yi o wu vñ o ko di o nu, di o kaani di o biə, di o zumbaara di o nyaana di o nakwa, yi o na wu vñ o titi ɲwia di, kuntu tu bá wanì o ji amu karabu.

27 Wulu maama na wu se si o togì amu kwaga, si o na yaara ni wulu na zuŋi dagara o maa ve o tuvni je te tun, kuntu tu bá wanì o ji a karabu.

28 Abam wulu na buŋi si o lo weyuu di-kamunu, n manjì si n da yigə n jani n jeeli n nii, səbu kum wú wanì digə kam ku lo ku ti naa ku bá wanì. Ku dai kuntu na?

29 N na wu ki kuntu, yi n na cwi digə kam kuri yi ka daa warì ka guri, balu maama na lwari tun wó ta mwani nmu,

30 yi ba wi: «Nɔɔnu wuntu puli digə lɔɔm, yi o daa warì-ka o guri.»

31 Asawè, pe na lagì o ki jara di pe wudonj, o manjì si o da yigə o jəni o bwé o nii, nɔɔna murr-fugə (10.000) kalu na wu o kwaga ni tun wó wanì ba jeeri nɔɔna murr-finle (20.000) kalu na wu pe wudonj wum kwaga ni tun naa ba bá wanì. Ku dai ciga na?

32 O nan na bá wanì, pe wudonj wum ta na wu yigə yigə o bùni tun, oó da yigə o tuŋi tuntuŋna mu o tee ni, si ba koor-o si o yagì jara yam si ya ti.

33 Kuntu tun, ku yi bídwi mu di abam wulu maama na wu kwe o wojo maama o yagì daa ni, o bá wanì o ji amu karabu.

34 Yé ywənə yi di wai di kwe wudiu. Yé ywənənan na ti, n daa n bá wanì n pa di joori di ja ywənì.

35 Dintu daa ba jigu kuri. N bá wanì n ki-dì n kadugə ni, naa n ma n ki purono. N manjì si n lo-dì n yagi mu.

Abam nan fogi á cægi amv taanı düm.»

15

Pi-jia di səbu-jiu mimanya

(*Matiyu 18:12-14*)

1 De dïdwï lampo-jognë dì nõn-cicögiru zanzan ma foori ba yi Zezi te, si ba taa cægi o taanı dim.

2 Farizian tiinë dì We cullu karanyina tiinë na ne kuntu tun, ba maa funvuna ba wü: «Taá nii nõonu wuntu na je dì nõn-cicögiru, yi o ta kwéri o di wudiu dì ba.»

3 Zezi laan ma manjı mimanya o bri-ba o wi:

4 «Abam wulu na jigi peeni bi (100), yi si dïdua na je, o bá yagi peeni funugv-nugv kum (99) gaa ni, yi o daari o vu o beeri pi-jia kam na?»

5 O nan na beeri o na-ka, o laan wú kwe-ka o danjı o bakala banja ni di wüpolo o ja vu sçjo.

6 O na tu o yi sçjo, oó bænjı o cilonnä dì o sçjo tiinë maama, yi o ta di ba o wi: «A kí wüpolo di amv, a na ne pié kalı ya na je tun ñwaani.»

7 Kuntu tun, a lagı a ta abam si, ku yi bïdwï mu dì nõn-cicögö dïdua na lèni o wü o yagi kém-balwaarv, kuvú pa wüpolo taa daga We-sçjo ni. Baá ta jigi wüpolo zanzan dïd-o ku dwe nõn-ñuna funugv-nugv na ba buñi si ba manjı si ba lèni ba wuru We ñwaani.

8 Asawé, kaani na jigi səbu-dala fuga, yi dïdua na je, o bá tarigı kania o zuri o yura o zwari digë kam wü maama, si o nii oó na-di na?

9 O nan na ne-di, o laan wú bænjı o cilonnä dì o sçjo tiinë maama, yi o ta di ba o wi: «A kí wüpolo di amv, a na ne səbu-dalı dılı ya na je tun ñwaani.»

10 Kuntu tun, a lagı a ta abam si, ku yi bïdwï mu dì nõn-cicögö dïdua na lèni o wü o yagi kém-balwaarv, kuvú pa wüpolo kuntu donj taa wü We malesi sim tee ni.»

Bu-jiu mimanya

11 Zezi daa ta ma ta o wi: «Nõonu mu würa o na jigi békéri sile.

12 De dïdwï nyaani wum ma zañi o ta di o ko o wi: «A ko, a loori-m si n manjı a téri nmü wæenu tím wunu n pa-ni». O ko ma se. O ma manjı o jijigiru tím o pa-ba.

13 Da funfun na ke tun, nyaani wum ma zañi o kwalimı o wæenu maama o ja nuñi o vu tiv kudon yigë yigë. O maa zuvri da, yi o kí paweeni yurani. O maa jigi o wæenu tím o cogı yoo yoo.

14 O laan ma ba o cogı o wæenu tím o ti maama. Kana ma tiini ka zu tiv kum, yi o daa ba jigi kvlvkvlu.

15 O ma vu tiv kum nõonu dïdua te, o loor-o si o wäl-o. Nõonu wum ma pa o vu o togı o terà gaa ni.

16 Kana na tiini ka ce o yura ni tun, o ma buñi si o togı o di terà yam wüdiu kum, yi nõon-nõonu ba pa-o-kv.

17 O wubvña laan ma joori. O ma bwe o titi ni o wi: A ko yeni o paı o tuntunja wüdiu zanzan yi ba ba di ba tië, yi a laan wü yo seeni kana lagı ka gu-ni.

18 Aá zañi a joori a vu a ko wum te mu, si a ta dïd-o ni: A ko, a kí a cogı We yigë, yi a kí a cogı nmü di wü.

19 Kuntu tun, ku daa wü manjı si n kí-ni ni nmü bu te. Nan pa a taa togı a yi nmü tuntunja bam dïdua.

20 O na buŋi kʊntu tɪn, o laan ma zaŋi o maa ve o ko wʊm te. O ta na wʊ yigə yigə tɪn, mu o ko wʊm tʊlɪ o na-o. O na ne-o tɪn, o ḥwaŋa ma zu-o. O ma zaŋi o duri o vu o jeeri o bu wʊm, o kukwər-o dɪ wʊpolo zanzan.

21 Bu wʊm laan ma ta dɪd-o o wi: A ko, a kɪ a cɔgɪ We yigə, yɪ a kɪ a cɔgɪ nmo dɪ wʊ. Kʊntu tɪn, kʊ daa wʊ maŋi sɪ n kɪ-nɪ nɪ n bu te.

22 O ko wʊm ma ta dɪ o tɪntvʊnna bam o wi: A kɪ lɪla á zu á kwe gɔrɔ kʊlv na lana kʊ dwe tɪ maama tɪn, á ja ba á zu-o. Kwe-na jafvəl á kɪ o juŋa nɪ, sɪ á kwe natra á pa o zu.

23 Ve-na á ja na-paalı kamunu kʊm á ja ba á gu, sɪ dɪ ma kɪ wʊdui dɪ di candiə dɪ wʊpolo.

24 Beŋwaani a bu wʊntu ya tɪgɪ mu, yɪ o joori o bi. O ya je mu, yɪ a joori a na-o. Ba ma puli wʊduiru tɪm dim yɪ ba kwɛera dɪ wʊpolo.

25 Maŋa kalv nyaani wʊm na tu o yi soŋjə tɪn, o zimbaaru wʊm ya wʊ kara nɪ mu o vara. O na nuŋi kara kam nɪ o maa bɪnɪ soŋjə tɪn, mu o ni ba na magi wɛənu yɪ ba sai.

26 O ma bəŋi o ko tɪntvʊnna bam dɪdva o bwe-o woŋo kʊlv na kɪ yɪ ba kwɛeri tɪn.

27 Tɪntvʊnnu wʊm ma lər-o o wi: <Nmʊ nyaani wʊm mu tuə. Nmʊ ko ma ja na-paalı kamunu kʊm o gu sɪ ba di candiə, o na ne-o yɪ o jɪgɪ yazurə tɪn ḥwaani.>

28 Bu-kwian kam na ni kʊntu tɪn, o bam ma zaŋi. O ma ba lagɪ sɪ o zu digə. O ko wʊm ma nuŋi o vu o koor-o sɪ o zu.

29 O ma ta dɪ o ko wʊm o wi: <Ta n niə, bɪna yantu maama amu tiini a tuŋi zanzan a pa nmʊ. A yəni a se nmʊ nɪ maŋa maama. Nmʊ nan wʊ pɛ amu dɪ bvbala dɪ sɪ a gu, sɪ amu dɪ a cilonnə ma kɪ candiə.

30 Kʊ daari nmʊ bu wʊntu na tu tɪn, n jaŋi na-paalı kamunu kʊm n gu n pa-o, yɪ o yɪ wʊlv na kwe nmʊ jujigɪrv o vu o cɔgɪ ka-bwərəu kwaga nɪ yɪ o laan joori o ba tɪn.>

31 O ko wʊm ma lər-o o wi: <A bu, nmʊ wʊ amu tee nɪ mu maŋa maama. Wɛənu tɪlɪ maama amu na jɪgɪ tɪn yɪ nmʊ nyum mu.

32 Dɪ nan maŋi sɪ dɪ kɪ wʊpolo candiə mu zɪm, beŋwaani nmʊ nyaani wʊm ya tɪgɪ mu, yɪ o joori o bi. O ya je mu, yɪ dɪ joori dɪ na-o. »

16

Tɪntvʊn-balɔrɔ mimaya

1 Zezi daa ta ma ta dɪ o karabiə bam o wi: «Nadum mu wʊra o na jɪgɪ tɪntvʊn. O tɪntvʊnnu wʊm mu nɪi o wɛənu maama baŋa nɪ. Nɔɔna badonnə ma vu ba ta dɪ nadum wʊm ba wi, o tɪntvʊnnu wʊm jɪgɪ o wɛənu tɪn o cɔga mu.

2 O ma bəŋi o tɪntvʊnnu wʊm, yɪ o ta dɪd-o o wi: <A ni nmʊ na kɪ te tɪn. Kɔɔ mu n nan wú ta dɪ amu? Nan ve n jeeli nmʊ na kɪ te dɪ a wɛənu tɪn, sɪ n ba n ta n bri-nɪ. Nmʊ daa n bá wanɪ n ta n yɪ a tɪntvʊn.»

3 Tɪntvʊnnu wʊm ma bwe o titi nɪ o wi: <Amu nan wó kɪ ta mu? A tu wʊm lagɪ o li-nɪ o titvʊnna yam nɪ. Amu ba dana sɪ a wanɪ a va. Cavɪra maa jɪgɪ-nɪ sɪ a taa tʊlɪ a loorə.

4 A nan ye a na wú kɪ te, sɪ o na li-nɪ o titvʊn dɪm nɪ, sɪ nɔɔna taa joŋi-nɪ lanyrənɪ ba sam nɪ tɪn.»

5 O na buŋi kʊntu tɪn, o ma bəŋi balv na jɪgɪ o tu wʊm jɪna tɪn dɪdva dɪdva o pa ba ba o te. O ma bwe dayigə tu wʊm o wi: <Nmʊ jɪgɪ a tu wʊm jɪna kʊ mat titi mu?>

6 Nōonu wum ma léri o wi: «Ku yi nugə kunkwaanu bi (100) mu.» Tintuŋnu wum ma ta-o o wi: «Nii tono kulu nmu jini dum na pupunī da tun. Nan ki hla n kwe n ja n vu n jēni n pupunī ni kunkwaanu fiinnu (50).»

7 O daa ta ma bwe nōonu wudonj o wi: «Nmū jigi a tu wum jini ku mai tita mu?» O ma léri o wi: «Ku yi mina ywæelu bi (100) mu.» Tintuŋnu wum ma ta dīd-o o wi: «Kwe tōnō kum n pupunī ni ywæelu funōnō (80).»

8 Nadum wum na lwarí kuntu tñ, o ta tee tituŋ-balōrō kum dī o na ki te tñ, beŋwaani lugu banja tiinə jigi swan ba ye ba na wó ki te si ba ma weli daanī ba dwe balu na lwarí We pooni dum tñ.

9 A lagí a ta abam si, á manjí si á kwe lugu banja səbu á ma weli nōona si ku pa á di cilojo daanī. A na ki kuntu, yi səbu kum na ti, ba jwa wú jeeri abam lanyirani We-sɔŋo ni, si á taá wura maaja kalu na bá ti tñ.»

Dí na maji si dí taá yi ciga tiinə te tñ

10 «Nōonu wulu na togí ciga dī wo-balanja tñ wó ta togí ciga dī wo-kamunu dī. Ku daari wulu na ba togí ciga dī wo-balanja tñ bá waní o togí ciga dī wo-kamunu dī.

11 Kuntu tñ, abam na warti á togí ciga dī lugu banja səbu, We bá se si DI kwe jujigru ciga ciga DI ki abam jinā ni.

12 Abam na warti á togí ciga dī wəenu tulu ba na kwe ba ki abam jinā ni si á nii ti banja ni tñ, We bá se si DI pa abam wəenu tulu na wó ta yi abam titi nyim tñ.

13 Tintuŋnu bá waní o kwe wubuŋ-didwi si o ma tñjí o pa o yuutiinə bale. Oó ta culi dīdua kam yi o daari o soe wudonj wum, naa oó ta nigi dīdua kam yi o daari o gooni wudonj wum. Kuntu ɻwaanti abam bá waní á pa si We taa yi á yuutu, si á daari á pa səbu dī taa yi á yuutu.»

14 Farizian tiinə bam na togí ba wura tñ ma ni Zezi na tagi kulu maama tun. Ba na yi səbu-swən-nyina tñ, ba maa jig-o ba mwana.

15 O ma ta dī ba o wi: «Abam mu lagí si á bri á titi nōona yigé ni, ni á yi nōn-ŋuna. We nan ye á wubuŋa na yi te tñ. Wojo kulu nōona na paí ku yi wo-kamunu tñ, ku yi wo-zōoni mu We yigé ni.

16 Nōona deen jigi Moyisi cullu tñ dī fanya fanya We nijonjnə bam na bri kulu tñ mu ba tóga, yi kú vu ku yi maaja kálv Zan wulu na miisi nōona na wuni tñ laan ba. O na tu tñ, ku laan yi We paari kwər-ywənjə kam mu wura, yi nōona maama tiini ba kwaani si ba togí ba zu dī wu.

17 Dī ku dī, ku yi mwali si weyuu dī tuga je ku dwe wojo finfin na lagí ku li We cullu tñ wuni.

18 Nōonu wulu na yagi o kaani yi o daari o di kaani wudonj, kuntu tu kəm dīm yi balōrō nūneeni nōonu na pəni dī o doj kaani te tñ mu. Nōonu wulu na zaŋjí o di kaani wulu o titi baru na yag-o tñ, kuntu tu kəm dīm yi balōrō nūneeni nōonu na pəni dī o doj kaani te tñ mu.»

Nadum dī yinigə tu mimaŋa

19 Zezi ta ma ta o wi: «Nadum mu wura. O maa yəni o zu gwar-ŋunnu tñlu na tiini ti lana tñ. O jigi wojo maama ku yi-o, yi o ɻwia lana de maama.

20 Yinigə tu dī mu wura, o yiri mu Lazaari. O yəni o tigi nadum wum soŋo mancoño ni. O yira maama yi ɻwana.

21 O maa lagí si o taa di wudiu kulu nadum wum na di yi ku siiri tiga ni tñ, yi o ba na-ku o di. Kakuri dī ma tui si dəlimi o ɻwana yam.

²² Yinigə tu wəm laan ma ba o tı. We malesı ma ba sı kwe-o sı ja vu We-sənço sı pa o jəni Abraham tıkəri ni. Nadum wəm dı ma tı. Ba ma kwe-o ba kı.

²³ O ma vu curu. O maa wəra o yaara zanzan. O ma kwəni o yuu weeeni o na Abraham na wu yigə yigə, yi Lazaari je o tıkəri ni.

²⁴ O ma kaası o ta dıd-o o wi: «A ko Abraham, popo, duri a ɻwaŋa. A loori-m sı n pa Lazaari vu o ma o nva o laŋı na o ba o ma zuri a dindəlimi, sı a tiini a yaary zanzan mini dum wənı.»

²⁵ Abraham ma lər-o o wi: «A bu, nan guli nmı deen na ɻwi lugı banja ni yi n na wo-laarə tulı maama n na lagı tı. Lazaari deen nan jıgı yaara yurani mv. Ku daarı lele kuentu, wəm bıçarı laan zuri, yi nmı dı daa wu yaara wənı.»

²⁶ Wənjo kulu na wəli da tı, goŋ-canluju mu cıgı dıbam dı abam laŋa ni, yi ncoen-ncoenı bá wani o zigı yo o vu o be o yi abam te. Ncoen-ncoenı dı bá wani o zigı abam tee ni o be o ba dıbam te.»

²⁷ Nadum wəm ma ta o wi: «A ko, ku nan na yi kuentu, a loori-m sı n tıvı Lazaari sı o vu a ko sənço,»

²⁸ sı a nyaana banu wəra, sı o kaanı-ba, sı ba dı daa yi təgı ba ba yaara jəgə kantu.»

²⁹ Abraham ma ta dıd-o o wi: «Ba manı ba jıgı twaanı tulı Moyisi dı We nijojna bam na pıpuńı tı. Ba nan manı sı ba se twaanı tintu taanı dım mvı.»

³⁰ O ma ləri o wi: «A ko Abraham, ba bá se kuentu. Ncoenı nan na bi o yagi tıvıni yi o vu ba te o ta dı ba, ba laan wú ləni ba wərə ba yagi kəm-balwaarə tum.»

³¹ Abraham ma ləri nadum wəm o wi: «Ba na wu se Moyisi dı We nijojna bam maama taanı dım, ncoenı na manı o bi o yagi tıvıni dı, ba ta bá se sı o taanı dım yi cıga.» »

17

Zezi na bri o karabiə wəənu tilı tı (Matiyu 18:6-7,21-22, Mariki 9:42)

¹ Zezi deen ma ta dı o karabiə bam o wi: «Ku bá wani sı wəənu tilı na ganı ncoena sı ba yagi We cwałę təgim tı taa terə. Ku nan na yi ncoenı wələ na ganı ncoena sı ba yagi We cwałę təgim tı, leerə wu o yuu ni.»

² Kuú ta lana ku pa kuentu tu sı ba lə kandwə kamunu o ba ni ba dı-o nıni wənı, ku garı cam dılv o na wú na dı o na pe We bu-balaja dıdva yagi We cwałę təgim tı.»

³ Kuentu tı, á taá cu á titı!

N nu-bu na kı lwarım, sı n kaan-o dı o na kı kulu tı. O nan na se yi o ləni o wu dı o kəm-balçoro kum, sı n ma n ce-o.»

⁴ O na manı o kı nmı lwarım kuni bırpə de wənı yi o se ni o kı o cıgı, nmı ta manı sı n ma n ce-o mv.»

⁵ Dí Yuutu Zezi tuntıjna bam ma ta dıd-o ba wi: «Wəli dıbam wubuňa, sı dı taá jıgı wu-dıdva dı nmı.»

⁶ Zezi ma ləri-ba o wi: «Á na kı á wu-dıdva dı amv, yi ku na manı ku yi finfiün yurani ni nyasaŋ-bu te dı, á wú wani á ta dı tu-kamunu kuentu ni ku gə ku vu ku jəni nıni kum wənı, yi kuú se á ni.»

Tıntıjnu na manı sı o kı te tı

7 Zezi daa ta ma ta o wi: «Abam wulu na jigi tuntunju, yi o na wura o varu o pa-m, naa o na tɔgi n peeni, yi wuntu na tuŋi o ti yi o ba o yi soŋo, n ta d̄id-o ni o ba o jəni o di wudiu di nm̄u na?

8 Aye. Nmu nan wú ta d̄id-o ni: «Ve n kí wudiu, s̄i n laan vó n gor̄ d̄i v̄ba, n ja wudiu kum n ba n pa-ní s̄i a di. Amu na di a ti, s̄i n laan vu n di n tt̄ti nyum.»

9 Ku daa dai s̄i n kí n tuntunju wum le, d̄i o na kí kulu nm̄u na pe-o ni s̄i o kí tun.

10 Ku yi b̄idw̄i mu d̄i abam d̄i. Abam na kí kulu maama We na pe abam ni s̄i á kí tun, á manj̄i s̄i á taá wi: «Dibam yi tuntunja má mu. Dí kí kulu na manj̄i s̄i dí kí tun yirani mu.»

Zezi na pe nanywaanu fugə na yazurə te tin

11 Zezi deen ma wu cwəŋə ni o maa ve Zeruzalem. O ma da Samari lugu di Galile lugu sisəm o maa kea.

12 O ma vu si o zu tiv kudonj. Mu nanywaanu fugə jeer-o cwəŋə ni. Ba ma ziḡi yiḡe yiḡe,

13 yi ba kaasi d̄i kwər-de ba wi: «Dibam tu Zezi, popo duri d̄ibam njwaŋa.»

14 Zezi na ne-ba tun, o ma ta d̄i ba o wi: «Ve-na We kaanum tu wum te s̄i á pa o nii á yira yam.»

O na taḡi kuntu yi ba maa ve tun, mu ba maama ne yazurə yi ba yira ji lanyirani.

15 Ba wu d̄idua na ne ni o yawiū kum je tun, o ma pipiri o joori o vu Zezi te, yi o zuli We d̄i kwər-d̄ia.

16 O ma vu o tu Zezi yiḡe ni, yi o kí o le. Wulu na kí kuntu tun yi Samari tu mu.

17 Zezi ma bwe o wi: «Ku dai ncoona fugə kam maama mu ne yazurə na? Nugu kum nan be?»

18 Ba wulwulū wu joori o ba s̄i o kí We le, ku na dai dwi-ge tu wuntu yurani.»

19 O laan ma ta d̄i ncoona wum o wi: «Nmu na kí n wu-d̄idua d̄i amu tun mu pe n na vr̄im. Nan zaŋ̄i n viiri.»

We paari dim na wó ba ncoona titari te tin (Matiyu 24:23-28,36-41)

20 Farizian tiinə bam deen ma bwe Zezi, s̄i ba lwari manja kalu We na wó di paari ncoona titari ni tun. O ma ləri-ba o wi: «We paari dim manja na yiə, á bá wanı á ma á yiə á na-d̄i.

21 Ncoona bá ta wi: «Nii-na yo seeni», asawē ba wi: «Nii jəgə kantu ni», beŋ̄waani We paari dim manj̄i d̄i wu abam titari ni.»

22 Zezi ma ta d̄i o karabiə bam o wi: «Manja wó ba, yi á wó ta laḡi d̄i á wu maama s̄i á ya na tɔgi á w̄ra, ku na manj̄i ku yi de d̄idw̄i yirani d̄i, manja kalu amu Nabiin-bu wum na joori a ba tun. Á nan bá na.

23 Kantu manja kam ni ncoona wó ta d̄i abam ba wi: «Nii-na, o wu yo seeni», asawē: «O wu jəgə kantu ni». Á nan yi se ba taanı dim s̄i á vu á nii.

24 Beŋ̄waani, de dim amu Nabiin-bu wum na laḡi a ba tun na yiə, kuú ta nyi d̄i d̄ua na pipili weyyuu ni ka leen̄i ka pāl pooni lugu banja je maama ni te tun mu.

25 Ku na wó loori kuntu tun, ku fin mu s̄i amu Nabiin-bu wum na yaara zanzan s̄i zim ncoona bam culi-ni.

26 Amu Nabiin-bu wum na wú ba manja kalu tún wú ta nyí níneení ku deen na kí Nowe manja kam ní te tún mu.

27 Kantu manja kam ní, noona deen di ba wüdiiru yi ba nyøa, yi ba daari ba di kaana, yi kaana di zuvri banna, sì ku vu ku yi de dím Nowe na zu naboro kamunu kum wú tún. Na laan ma ba, ba li lugu banja ba cøgi noona bam maama.

28 Manja kalu Lötí deen na wúra tún, ku di manjí ku yi kuntu mu. Noona deen wúra ba di ba wüdiiru yi ba nyøa, yi ba daari ba kí pipiu, yi ba vara yi ba ló sam.

29 Ku ma ba ku yi de dím Lötí na duri o nuñi Sodóm ni tún. De dím kuntu ni, mini di min-kandwa ma nuñi weyuu ni ya tu tiga ni ya cøgi tún kum noona bam maama.

30 De dím amu Nabiin-bu wum na wú joori a ba lugu banja a bri a titi tun, kuvú dari noona kuntu doej mu.

31 De dím kuntu ni, noonu wulu na wu nayuu ni yi o wæenu na wu digø wunu, kuntu tu daa yi tu o zu digø wu sì o kwe o wæenu tím o ja duri. Noonu wulu nan na wu kara ni, o di daa yi joori soñø.

32 Guli-na ku deen na kí Lötí kaaní wum te tún.

33 Wulu maama na lagí sì o taa jígi o tití ñwia tún, kuntu tu wú ga-ka mu. Wulu maama nan na se sì o ga o ñwia tún, kuntu tu wú ta jígi ñwia We tee ni.

34 A lagí a ta abam sì, noona bale na pëni tití ni sara dídua wunu, We wú li ba dídua Dí daari dídua.

35 Kaana bale na wúra ba evi muni, We wú li ba dídua Dí daari dídua. [

36 Noona bale dí na wu kara ni ba tuya, We wú li ba dídua Dí daari dídua.]»

37 Zezi na tagí kuntu tún, ba ma bwe-o ba wi: «Díbam Yuutu, kuntu wojo wú kí yøn mu?»

O ma léri-ba dí bitar-díndia o wi: «Wo-tuu na wu me tún, duurë dí gilimi da mu.»

18

We-loro na yi te tun

1 Zezi deen ma manjí mümaja o bri o karabië bam ni ba manjí sì ba taa loori We taan mu, sì ba yi yagi.

2 O ma manjí o bri-ba o wi: «Tíu kvdon ni mu saruya-diru wüdonj deen ya wúra, yi o ba kwari We. O maa ba nígi noona dí.

3 Kadém wüdonj dí maa wu tiv kum kuntu ni. O maa yøni o ve saruya-diru wum te manja maama, o loor-o zénè o wi: <Naan kwaanti n wæli-ni, sì n pa a na bura a dum wum tee ni.›

4 Saruya-diru wum maa ba se o taani dím. Ku maa wúra ku wúra, o laan ma ta o tití wunu o wi: <A ba kwari We. A ba nígi noona dí.›

5 Dí ku dí, kadém wunu nan ta jígi-ni o yaara manja maama dí o taani dím. Kuntu ñwaanti a manjí sì a pa-o bura. Ku na dai kuntu, oó ta tui a te o yaari-ni manja maama.» »

6 Dí Yuutu Zezi laan ma ta o wi: «Cägi-na saruya-diru baloro kum na tagí te tún.

7 Si ku laan nan na yi We, Dí bá se sì Dí wæli Dí tití noona balu Dí na kuri tún sì ba na ciga na? Dí bá kí lila Dí wæli balu na tiini ba loori-Dí manja maama wia dí tití tún na?

8 A lagı a ta abam sı, Dl wú pa-ba cığa lila. Ku daarı, amu Nabiin-bu wum na joori a ba lugu bańa, nɔɔna ta wú ta jıgı wu-dıdua dı amu na?»

Farizian tu di lampo-jonju mimaya

9 Zezi daa ma manı mımanı dıdon, sı o ma bri balı na buñı ba paı ba yı nɔɔn-ŋumna We tee ni yi ba gooni ba donnə tın.

10 O ma manı o bri-ba o wi: «Nɔɔna bale mu wura. Ba dıdua yı Farizian tu mu. Wudon wum maa yı lampo-jonju. Ba ma zańı ba vu We-di-kamunu kum sı ba warı We.»

11 Ba na zu tın, Farizian tu wum ma zıgı o warı We o wıni o wi: «We, a ki nmı le dı amu na dai nıneenı nɔɔna badaara balı na yı ŋwına dı wo-lwaan-kərə dı ka-lagına te tın. A ki nmı le dı a na dai nıneenı lampo-jonju wıntı dı te tın.»

12 A yəni a vɔ ni kuni bıle mu da yarpı maama wıni. Wəənu tılı maama a na ne tın, a yəni a li nmı təri tı wıni a pa nmı.»

13 Ku daarı lampo-jonju wum maa zıgı daa ni o warı We. O maa ba lagı sı o kwəni o yuu wıenı, yı o magı o japoora We yigə ni o wi: «We, amu yı lwarım tu mu. Nan duri a yibwənə.»

14 Kuntı tın, a nan lagı a ta dı abam sı, nɔɔna bantu bale na warı We ba ti yı ba laan joori sɔɔjo tın, ku yı lampo-jonju wum mu ne cığa We tee ni, sı ku dai Farizian tu wum. Bejwaani, wılvı na zəńı o titı tın, We wú tu kuntı tu. Wılvı nan na tu o titı tın, We wú zəńı kuntı tu.»

Bu-balwa na manı di We paarı dim te tın

(*Matiyu 19:13-15, Mariki 10:13-16*)

15 Nɔɔna badonnə maa jaani ba bu-balwa ba tui Zezi te, sı o danı o jıa ba bańa ni o warı We o pa-ba. O karabiə bam na ne kuntı tın, ba ma zańı ba kaani-ba sı ba yı taa ki kuntı.

16 Zezi laan ma bəńı biə bam sı ba ba o te, yı o wi: «Yagli-na sı biə bam taa tui a te, sı á yı zańı á ci-ba. Bejwaani balı na nyı dı bu-balwa te tın mu manı sı ba zu We paarı dim wı.»

17 A lagı a ta cığa mu dı abam sı, nɔɔnu na wı se sı We taa te-o ni bu-balanya te, o bá na cwəŋę sı o zu We paarı dim wı.»

Nadunə wú wanı ba na ŋwıa We tee ni na?

(*Matiyu 19:16-30, Mariki 10:17-31*)

18 Zwifə yigə tu wudon deen ma bwe Zezi o wi: «Karanyına, n yı nɔɔn-ŋum. Bri-nı kulu a na wú ki, sı a ma a na ŋwıa kalı na ba ti tın We tee ni.»

19 Zezi ma ta dıd-o o wi: «Bejwaani mu n bəńı-nı ni nɔɔn-ŋum? Nɔɔn-nɔɔnu tərə o na yı nɔɔn-ŋum, ku na dai We Dı yırancı.»

20 Nımu manı n ye We callı tım na bri kulu tın. Yı zańı n pəni dı n doŋ kaani. Yı zańı n gı nɔɔnu. Yı zańı n ŋı. Yı fı vwan n pa nɔɔn-nɔɔnu. Ta n zuli n nu dı n ko.»

21 Zwifə yigə tu wum ma ta o wi: «Ku zıgı amu biini ni mu a manı a toǵı callı tıntı maama.»

22 Zezi na ni o na tagı kulu tın, o ma ta dıd-o o wi: «Ku nan ta ge wojo dıdua mu sı n ki. Kwe wəənu tılı maama n na jıgı tın n yəgi, sı n laan manı tı səbu kum n pa yinigə tiinə. Kuntı wú pa n ta n jıgı jıjigırı We-sıgo ni. Nımu na ki kuntı, sı n laan ba n ta n toǵı-nı.»

23 Nɔɔnu wum na ni kuntı tın, o wı ma cogı zanzan, o na yı jıjigırı zanzan tu tın ŋwıani.»

24 Zezi ma lwarı o wu na cögı te tın. O ma ta o wi: «Nadunə na lagı si ba zu We paari dum wu, ku sunı ku cana ku pa-ba.

25 Kuú ta yi mwali si yogondı da gar-lwe bcoñi dı nunji ku dwe nadum na lagı si o zu We paari dum wu.»

26 Ncoña balu na ni kulu Zezi na tagı tın ma bwe-o ba wi: «Ku nan na yi kuntu, wco mu wó wanı o na vrım?»

27 O ma leri-ba o wi: «Kulu nabiinə na warı ba ki tın, We wa-ku Dı kia.»

28 Piyeleri laan ma ta o wi: «Nii. Dıbam yagi dı wæenu mu yi dı daari dı tøgi nmw.»

29 Zezi ma ta dı ba o wi: «A lagı a ta ciga mu dı abam si, ncoñu wuñu maama na tagı We paari dum ñwaani yi o yagi o soñç naa o kaanı naa o nu-bia naa o nu dı o ko naa o biø tın,

30 kuntu tu wó sunı o joñi ku dwəni kulu maama o na yagi tın maşa kantu ni. Ku daari maşa kalu na wó ba tın, kuntu tu wó na ñwia kalu na ba ti tın We tee ni.»

Zezi daa na ñccını o tıvnu taani te tın

(Matiyu 20:17-19, Mariki 10:32-34)

31 Zezi deen ma pçorı o karabia fugę-bale bam kögö kum wuñi, yi o ta dı ba o wi: «Taá ye-na si, dı maa ve Zeruzalem, yi wæenu tulu maama faña faña We nijoñnə bam na pupuñi amu Nabiin-bu wum ñwaani tın wó ki.

32 Baá ja amu ba ku dwi-ge tiñe jıña ni. Baá mwani amu, baá bëesi amu, baá twi lileeru ba yagi a yırı ni,

33 baá kwe balaaru ba ma magi-ni, yi ba laan daari ba gu-ni. Da yato de ni, a laan wó joori a bi a yagi tıvnu.»

34 Zezi na tagı kuntu tın, ba wu ni o taani dum kuri. Ba maa yeri o na jıgi kulu o ñcoñi tın, ku kuri na sëgi dı ba tın ñwaani.

Zezi na puri lilwe yiø te tın

(Matiyu 20:29-34, Mariki 10:46-52)

35 Zezi deen ma vu o twe tıv kudonj, ku yırı mu Zeriko. Lilwe maa je cwanjə kam ni ni o loorə.

36 O ma ni nön-kögö na tøgi da ku maa kea. O ma bwe si o lwarı ku na yi kulu tın.

37 Ba ma ta ba brı-o si ku yi Nazareti tu Zezi mu tøgi dáanti o maa kea.

38 O ma töclı o bęgi o wi: «Zezi, Pe Davidi dwi tu, duri a yibwənə!»

39 Ncoña balu na wu kögö kum yığı ni ba maa ve tın ma kaan-o si o pu o ni. O laan ma tiini o töclı banja banja o wi: «Pe Davidi dwi tu, duri a yibwənə!»

40 Zezi ma zıgi, yi o pa ni si ba vanı lilwe wum ba ja ba o te. O na yi o te tın, Zezi ma bwe-o o wi:

41 «Nmı lagı si a ki bëe mu a pa-m?»

O ma leri o wi: «A tu, a lagı si a joori a taa na mu.»

42 Zezi ma ta did-o o wi: «Ta n nai. Nmı na ki n wu-dıdva dı amu te tın mu pe n na vrım.»

43 Zezi na tagı kuntu bıdwı banja ni tın, mu lilwe wum yiø joori ya nai. O ma zañı o tøgi Zezi, yi o zuli We lanyırani. Ncoña bam maama na ne kulu na ki tın, ba dı maa tee We.

1 Zezi ma vu o tɔgi Zeriko tuv kum wu o maa kea.

2 Nɔɔnu wudon mu wu tuv kum wunu, o yiri mu Zase. O maa yi lampojnə yigə tu, yi o yi nadum.

3 O deen ma lagı si o lwari Zezi na yi wulu tin. O ma kwaani o ga, o na yi nɔn-kukule yi kɔgo kum daga tin ɣwaani.

4 O ma duri o ke kɔgo kum yigə, o vu o di kapuru yuu si o kwaani o na Zezi, o na lagı o ba o da dáani o ke tin ɣwaani.

5 Zezi ma vu o yi jägə kam. O ma kwəni o yuu weenı o nii, yi o wi: «Zase, ki lila n tu tiga, si zim a manjı si a ba a pəni nmu sɔŋo ni mu.»

6 Zase na ni kuntu tin, o ma ku lila o tu tiga, yi o vu o jeeri Zezi lanyiranı o sɔŋo ni di wupolo.

7 Nɔɔna bam na ne Zezi na ki te tin, ba maama maa puunı ba wi: «Taá nii o na ve o zu nɔn-cicęgo sɔŋo si o taa yi o vəru.»

8 Zase laan ma zaŋı weenı o ta di dí Yuutu Zezi o wi: «A tu, nii amu na lagı a ku te tin. Aá pɔɔri a jijigırı tum cicoro mu a manjı a pa yinigə tiinə. A ya na pini wulu maama a joŋi lampoo zanzan o tee ni tin, aá joori a ɣwı-ku kuni bına mu a pa ku tu.»

9 Zezi ma ta díd-o o wi: «Zim de dum ni sɔŋo kuntu tiinə ne vrüm, bəŋwaani nɔɔnu wuntu bri si o di tɔgi o yi Abraham dwi tu ciga ciga.

10 Amu Nabiin-bu wum na tu lugı banja tin, ku yi si a beeri balu na je tin mu, si a daari a vrı-ba a ki We juŋa ni.»

Nɔɔnu di o tuntuŋna mimanya (Matiyu 25:14-30)

11 Nɔɔna bam ta na wura ba cęgi o taanı dum kuntu tin, Zezi daa ma manjı mimanya o bri-ba. O na tu o twę Zeruzalem tin, nɔɔna bam ga buŋı si We paari dum wó ba lila mu ba yibiyə ni kantu maŋa kam ni.

12 Kuntu ɣwaani mu o ma manjı o bri-ba o wi: «Nɔɔnu wudon mu wura o na yi pabu. De dıdwı o ma zaŋı si o vu tu kudoŋ yigə yigə si ba pa-o paari, si o laan joori o ba.

13 O ma bəŋi o tuntuŋna fugə, yi o kwe səbu-siŋa dala fugə o pa-ba, yi o wi: «Ma-na səbu kuntu á taá maa pipiə, si ku taa ve manja kalu a na wó joori a ba tin.»

14 O tuv kum tiinə nan cul-o zanzan. Ba ma tuŋı nɔɔna si ba da o kwaga ba vu ba ta wi, ba ba lagı si o taa yi ba pe.

15 Dı ku di, ba ta pe-o paari. O ma joori o titi tuv kum. O laan ma pa ba bəŋi o tuntuŋna balu o ya na pe-ba səbu kum tin, si ba ba o te ba bri-o nyɔɔri dulu ba na ne ku banja nt tin.

16 Dayigə nɔɔnu wum ma ba o ta di o yuutu wum o wi: «A yuutu, a kwe səbu-siŋa dalı dum nmu na pe-ni tin, a ma na dala fugə nyɔɔri mu a wəli da.»

17 O yuutu wum ma lər-o o wi: «N ki ciga n jigi yawala, n yi tuntuŋ-ŋum. Nmu na ki ciga di kulu finfun a na ki n jiŋa ni tin, a laan wú pa n ta n te tuuŋi fugə.»

18 Bale-tu wum ma ba o ta di o yuutu wum o wi: «A yuutu, a kwe səbu-siŋa dalı dum a ma na dala yanu nyɔɔri mu a wəli da.»

19 O yuutu wum ma lər-o o di o wi: «Aá pa n ta n te tuuŋi dinu.»

20 Wulu na yi batɔ-tu wum tin di ma daa ba o ta díd-o o wi: «A yuutu, nan joŋi nmu səbu-siŋa dalı dum. A kwe-di mu a kukuli di yu-kwala a tiŋi,

21 a na ye ni nmu laja damma, yi a kwari fvoni di nmu tun ηwaani. Nmu yəni n joni nyɔɔri wəənu tlu nmu yira na wu ce ti baŋa ni tun, yi n zagi mina yalu n titi na wu dugi tun.

22 O yuutu wəm laan ma ta dīd-o o wi: <Nm̄ u t̄ntuŋ-balərɔ̄ mu. N titi ni-taañi dūm mu bri ni n ba jigi bura. Nmu ya na ye ni a laja damma, yi a joni nyɔɔri wəənu tlu a yira na wu ce ti baŋa ni tun, yi a zagi mina yalu a titi na wu dugi tun,

23 bɛe nan yi nmu wu kwe a səbu kum n tiŋi banki ni. Nmu ya na tiŋi-kv banki ni, a ya wú ba a joni-kv di nyɔɔri.

24 O laan ma ta di balu na zigi da tun o wi: <Jonji-na səbu-siŋa dalı dūm o tee ni á pa wələ na ne dala fugə kam tun tu.›

25 Ba ma ta dīd-o ba wi: <Dí yuutu, wəntu manjı o jigi dala fugə mu.›

26 O ma ləri o wi: <A lagı a ta abam sì wələ maama na manjı o jigi wojo tun, o ta wú jonji kudonj o wəli da. Wələ nan na manjı o ba jigi kʊləkʊlə tun laan wú ba o ga kʊlə finfin o ya na jigi tun di.

27 Ku daari, ku na yi a dvna balu na ba lagı sì a taa yi ba pe tun, ve-na á ja-ba á ba yo seeni sì á gə-ba a yigə ni. »

Zezi na zu Zeruzalem yi nɔɔna zul-o te tun

(Matiyu 21:1-11, Mariki 11:1-11, Zan 12:12-19)

28 Zezi deſen na tagi wəənu tum kuntu maama o ti tun, o ma zaŋi o kwe cwəŋə o tɔgi nɔɔna bam yigə o maa ve Zeruzalem.

29 Ba ma vu ba yi t̄-balwa bale, ba yira mu Betifaazi di Betani. Je sūm kuntu wu piu kudonj saŋa ni mu, ku yiri mu Olivi piu. Zezi ma tuŋi nɔɔna bale o karabiə bam wən̄i,

30 yi o ta di ba o wi: «Ve-na á zu t̄tu kulu na wu abam yigə ni tun. Á na zu ku wu, á wú na bina-pola na ləgi da, yi nɔɔn-nɔɔnu daa ta wu garı ka baŋa. Ve-na á bwəli-ka á ja ba á pa-ni.

31 Nɔɔnu nan na bwe abam o wi: <Bee mu yi á bwəli-ka?, sì á ta dīd-o ni: <Ku yi dí Yuutu wəm mu lagı-ka.›»

32 Nɔɔna bale balu o na tuŋi tun ma zaŋi ba vu sì ba nii. Ba ma sūn̄i ba na ni ku yu o na tagi te tun.

33 Ba na wəra ba bwəli bina-pola kam tun, ka tiinə ma bwe-ba ba wi: <Beŋwaani mu yi á wura á bwəli binaga kam?›

34 Ba ma ləri ba wi: «Ku yi dí Yuutu wəm mu lagı-ka.»

35 Ba ma ja-ka ba ja vu Zezi te. Ba laan ma kwe ba gwaarə ba danjı ka baŋa ni, yi ba pa Zezi di ka baŋa.

36 O na maa ke tun, nɔɔna bam ma zul-o, yi ba kwe ba gwaarə ba lwari cwəŋə kam yuu ni, sì o taa ve ti baŋa ni o kea.

37 O na ge finfin su o yi Zeruzalem tun, o ma da cwəŋə kalu na kwe ka tu Olivi piu kum seeni tun. O karabiə kɔgɔ kum maama laan ma puli sì ba taa zuli Baŋa-Wə dī kwər-de. Ba maa tee Wə dī wəpolo, dī wo-kamunnu tlu zanzan Dī na kí yi ba yiə na tun ηwaani,

38 yi ba wi:

«Zuli-na pe wələ na tu dí Yuutu Wə yiri ηwaani tun.

Ywəəni taa wu We-ɔɔŋɔ ni.

Zulə dī taa wu Baŋa-Wə tee ni..»

39 Farizian tiinə badonna na tɔgi ba wu kɔgɔ kum wən̄i tun ma ta di Zezi ba wi: «Karanyina, bagı n karabiə bam sì ba yi taa te kuntu doŋ.»

40 O ma ləri-ba o wi: «A lagı a ta abam sì, bantu na cim, kandwa yam titi wú kaasi dī kwər-de.»

Zezi na keeri Zeruzalem nɔɔna ŋwaani te tìn

41 Zezi ma vu o twé Zeruzalem. O na ne tiv kum tìn, o ma keeri ku nɔɔna bam ŋwaani,

42 yi o wi: «Zeruzalem tiinə-ba, á ya na lwarı zim de dum ni wæenu tlu ya na wú pa sì á taá zvurí dí ywæeni tìn, ku ya wú ta lana. Wo-laaru tím kuntu nan sègi abam tee ni mu.

43 Taá ye-na sì maja wú ba, yi á duna wó ba ba gili mi á tiv kum maama. Baá ci ku nia yam maama si nɔɔn-nɔɔnu daa yi waní o nuji ku wunu,

44 yi baá tiini ba cögí tiv kum didaamí abam balu na zvurí ku wunu tìn. Ba na cögí-ku ba ti, tiv kum kandwe daa bá daní didoñ banja ni. Ku yi abam na wú lwarı ni maja kam yiø, si We ba Dl vri abam tìn ŋwaani mu wæenu tím kuntu maama wú ki abam banja ni.»

Zezi na zèli pipimpina We-di-kamunu kum wunu te tìn

(*Matiyu 21:12-17, Mariki 11:15-19, Zan 21:3-22*)

45 Zezi ma vu o zu We-di-kamunu kum wu. O ma na balu na je da ba pipi tìn. O ma puli sì o zèli-ba sì ba nuji.

46 O ma ta dí ba o wi: «Ku püpunu We tóno kum wunu, ni We mu wi: <Amu digə kantu maja si ka taa yi jégə kalu nɔɔna na wú ta tui ba warı amu da tìn mu.› Abam nan pe ka ji ŋwüina joro jégə.»

47 De maama Zezi maa wu We-di-kamunu kum wunu o bri nɔɔna We taani dim. Ku daari Zwifé kaanım yigə tiinə dí ba cullu karanyına tiinə bam dí tiv kum dideera bam maa kwaana, si ba na cwæñə ba gu-o.

48 Ba maa yéri ba na wú ki te, beŋwaani nɔɔna bam maama cègi o taani dim lanyiranu.

20

Zezi dam dim nuji yøn mu?

(*Matiyu 21:23-27, Mariki 11:27-33*)

1 De dídwu mu Zezi deen wu We-di-kamunu kum wunu, o töchí We kwær-wæñə kam o bri nɔɔna. Zwifé bam kaanım yigə tiinə dí cullu karanyına tiinə bam dí ba tiv kum nakwa bam ma vu ba yi o te.

2 Ba ma ta díd-o ba wi: «Ta n bri dibam, wɔɔ dam mu n ma n ki wæenu tlu maama n na ki tìn? Wɔɔ mu pe nmu ni, si n ta n ki kuntu?»

3 O ma léri-ba o wi: «A dí jigi bwiə a lagí a bwe abam, si á léri-ya á pa-ni.

4 Zan na miisi nɔɔna na wunu tìn, ku yi We mu pe-o cwæñə naa nabiinə mu?»

5 O na bwe-ba kuntu tìn, ba maa wura ba bwe daaní si ba nii, ba na wú lér-o te tìn. Ba laan ma wi: «Dibam na léri dí wi, ku yi We mu, o laan wú bwe dibam ni, beës mu yi dí nan wu se Zan taani dim?»

6 Dí nan na wi, ku yi nabiinə mu pe-o cwæñə, nɔɔna bam maama wú dibi dibam di kandwa mu ba gu, beŋwaani ba maama patí si Zan yi We nijonju mu.»

7 Kuntu ŋwaani ba ma léri Zezi ba wi, ba yéri wulu na pe Zan cwæñə tìn.

8 Zezi laan ma ta dí ba o wi: «Ku na yi kuntu, amu dí bá se si a ta wulu na pe amu ni si a taa tøñi tìn.»

Nɔɔnu dí o gaari mimaya

(*Matiyu 21:33-46, Mariki 12:1-12*)

9 Zezi ma manjı mimaŋja o bri nɔɔna bam o wi: «Nɔɔnu wudoŋ mu wvra. O ma zaŋi o ci gaari, yi o daari o jéri tweeru tilu yiri na yi vinyə tun di wvni. O laan ma kwe nɔɔna o yagi da sì ba taa tvuŋa, yi o daari o beeri o vu tuv kudon o daani da.

10 Tweeru tun bię gwərim manja ma yi. O ma tvuŋi o tintvuŋnu sì o vu nɔɔna balu na nii o gaari dum baŋa ni tìn te, sì ba ce o təri ba pa-o. Tintvuŋnu wvum na yi ba te tìn, ba ma mag-o. Ba daari ba pa o viiri di ji-kvri.

11 Nɔɔnu wvum daa ma tvuŋi o tintvuŋnu wudoŋ. Ba ma magi wvontu dì, yi ba twi-o zanzan. Ba ma pa o di viiri di ji-kvri.

12 O daa ma tvuŋi tintvuŋnu wudoŋ o ki kuni bito. Ba ma ja wvontu dì ba magi o yira ba kaari, yi ba zəl-o gaari dum wvni.

13 Gaari dum tu wvum laan ma buŋi o wi: «A nan wú kí ta mu? Amu na wú kí te tìn, aá tvuŋi a titi bu wvul a na so-o tìn mu. Ku ba dwe, baá ta kwari wvontu.»

14 Nɔɔna bam na ne-o tìn, ba ma bwe daani ba wi: «Mu gaari dum tu bu. Wvontu mu lagı o ba o taa te o ko wvum wəənu tun. Pa-na dí gu-o, sì dì daari dí taá te o wəənu tun.»

15 Ba laan ma vaŋ-o ba ja nuŋi gaari dum wvni, yi ba mag-o ba gu.»

Zezi laan ma bwe-ba o wi: «Gaari dum tu laan wú kí nɔɔna bam kvantu ta mu?»

16 O manjı sì o ba o gu-ba mu, sì o daari gaari dum o pa nɔɔna badonnə sì ba taa niə.»

Nɔɔna bam na ni kvantu tun, ba ma ta ba wi: «We pa ku yi kí kvantu!»

17 Zezi ma nii ba seeni yi o wi: «Ku na dai kvantu, bëe mu yi ku pupvni We tɔnɔ kum wvni ku wi:

«Kandwé dılıw lwara na vin tìn laan mu joori dì ba dì ji kandwé dılıw na paı sɔŋɔ kum dana tun?»

18 Nɔɔnu wvul maama na tu kandwé dintu baŋa ni tìn wú cıcvgı o titi mu. Ku daari, wvul maama kandwé dum na tu o baŋa ni tìn, dì wó muri kvantu tu mu.»

19 Zezi na tagi wəənu tun kvantu tun, Zwifa kaanı yigə tiinə dì cullu karanyına tiinə ma lwari sì o manjı mimaŋjı dum bam ɻwaanı mu. Kvantu tun, ba ma kwaanı ba lagı cwəŋə sì ba ja-o lla. Ba maa wart, ba na kwari fvunı dì nɔɔna bam tun ɻwaani.

Lampoo ɻwium taani

(Matiyu 22:15-22, Mariki 12:13-17)

20 Zwifa yigə tiinə bam deen ma yiri Zezi, sì ba daa ta nii o na wú ta kulu tun. Ba ma lagı cwəŋə sì ba bri ni o dwəgə, sì ba wanti ba ja-o, sì ba daari ba ki-o gouvırma tu wvum jiŋa ni sì o di o sariya. Ba ma li nɔɔna sì ba vu Zezi te nıneemı ba yi non-ɻvna mu te, sì ba laan kwaanı ba ja-o dì o taani dum.

21 Bantu ma vu Zezi te ba bwe-o ba wi: «Karanyına, dì ye ni taani dılıw nmı na yəni n te n bri nɔɔna tun yi ciga mu. Nmı ba poɔri nɔɔna daani dì n na ki-ba te tun. Nmı nan yəni n bri nɔɔna We cwəŋə ciga mu.»

22 Dì lagı dì bwe dì nii, dıbam cullu pe ni sì dì ɻwi lampoo dì pa lugu kum pa-faru wvum na?»

23 Zezi ma lwari ba na kí ba swan yam dıd-o te tun, o ma ta dì ba o wi:

24 «Kwe-na səbu dali á bri-ni. Dì jıgı woɔ nyinyugı dì o yiri mu dì baŋa m?»

Ba ma lər-o ba wi: «Ku yi pa-faru wvum mu.»

25 O laan ma ta dı ba o wi: «Ku lamma. A nan taá ɳwı kulu na yi pa-faru wum nyum tın á pa-o, sı á daari á taá paı We kulu dı na yi Dı nyum tın.»

26 Zezi na tagı kuntu dı ba tun, ba maa warı ba ja-o nɔɔna bam maama yigə nı dı o na tagı kulu tın. O na leri-ba te tın su-ba zanzan yi ba cim.

*We-sɔɔŋ ɳwia na wó ta yi te tın
(Matiyu 22:23-33, Mariki 12:18-27)*

27 Sadusian tiinə badonnə deen ma sanı ba vu Zezi te. Bantu zaasum mu bri sı, nɔɔnu na tiga, o daa bá joori o bi.

28 Ba ma vu ba bwe-o ba wi: «Karanyuna, Moyisi deen na pupunı kulu o tıni o pa dıbam tın, o bri sı, nɔɔnu nu-bu na tiga yi o daari kaanı, yi ba na wu lugı biə, tu wum curu mu manı sı o di kaanı wum sı ba wanı ba lu biə o nu-bu wulu na tigi tın ɳwaani.»

29 Kuntu tun, nu-biə barpe mu ya wura. Ba dıdua ma di kaanı yi o tı o daar-o, yi ba ba jıgi biə daani.

30 Wulu na sanı tun ma di kadəm wum.

31 O dı ma tı o daar-o. Batı-tu wum dı daa ma di-o. Ku ma kı ba maama kuntu doŋ. Ba maama barpe ma tı, yi ba wu lugı bu dı kaanı wum.

32 Ba maama na tigi tın, kaanı wum dı laan ma tı.

33 Kuntu tun, ba maama barpe na di kaanı wum tın, ba laan na tu ba bi ba yagi tıvıni, bantu wɔɔ mu wó ta te kaanı wum?»

34 Zezi ma leri-ba o wi: «Ku na yi zı̄m lugı banja nɔn-biə mu, baara di kaana yi kaana dı zuvı banna.

35 Ku daari, nɔɔna balı We na nii ni ba manı sı ba bi ba yagi tıvıni sı ba laan taa zuvı Dı lu-dıŋı kum nı tun, bantu bá di kaana, yi kaana dı daa bá zu banna.

36 Ba daa bá wanı ba tı, ba na wó ta nyı dı We malesı sı̄m tın ɳwaani. Ba yi We tutı biə mu, dı ba na bi ba yagi tıvıni tun.

37 Ku nan na yi twa biim, Moyisi manı o bri nı nɔɔna wó sı̄nı ba bi. O deen pupunı manja kalı We na bri Dı titı dıd-o sabarı puju kum wanı yi Dı ta kulu tun. Moyisi ma bri sı Yuutu Banja-We yi Abraham We, dı Yizakı We, dı Zakobı We mu.

38 Ku bri sı bantu daa ta jıgi ɳwia mu We tee nı, bejwaani Banja-We yi naŋyuna We mu, sı Dı daı twa We. We yibiyə nı, nɔɔna maama jıgi ɳwia, dı balı na tigi tın dı.»

39 We cullu karanyuna tiinə badonnə na ni kuntu tun, ba ma leri ba wi: «Karanyuna, n tagı cıga.»

40 Ba deen ma kwari sı ba daa bwe-o taani.

*Krisi wum We na tı̄n yi Davidi Yuutu mu
(Matiyu 22:41-46, Mariki 12:35-37)*

41 Zezi laan ma ta dı ba o wi: «Nɔɔna yəni ba wi, sı Krisi wum We na tı̄n yi Pe Davidi dwi tu mu. Ku nan wú wanı ku taa yi kuntu na?»

42 Davidi titı nan pupunı We ləŋ-ɳwı tı̄n kum wanı o wi:
«Yuutu Banja-We tagı dı a Yuutu Dı wi:

Ba n jəni a jazım nı,

43 sı aá kı nmı dına maama n ne kuri nı sı n no-ba nı tiga te.»

44 Kuntu tun, Davidi titı na sı̄nı o bəjı Krisi wum We na tı̄n nı o Yuutu tun, kuvı kı ta mu sı o daa joori o taa yi Davidi naa?»

*Zezi kaani o karabiə sı ba yi lwəni cullu karanyuna tiinə bam
(Matiyu 23:1-7, Mariki 12:38-40)*

45 Nōn-kōgō kum maama ta na wūra ku cāgi o taanī dūm kūntu tūn, o ma ta dū o karabīa bam o wī:

46 «Taā yūrī-na á titi di cullu karanyūna tiinā bam. Bantu soe sī ba taa zuvūri gwar-didwaaru ba beerə, sī nōona taa nii-ba. Ba na ve yaga, ba soe sī nōona maama taa tui ba zuli-ba. Ba na yēni ba zu ba Wē-di sūm, ba ta lagī je-kamunnu mu sī ba taa je yigē nī. Ba na ve nōonu sōnō sī ba di candiə, ku yī je-nyūja je mu ba lagī sī ba taa je da.»

47 Ba nan yēni ba ganī kadənə ba joni kūlū maama ba na jīgī tūn. Ba kwēri ba kī Wē-lor-didwaaru, sī ku taa nyī nī ba yī nōn-nyūna mu te. Wē wū tiini Dī pa bantu na cam ku ja gaalī.»

21

Kadəm na pē Wē pēeri te tūn

(Marīki 12:41-44)

1 Zezi ta na wū Wē-di-kamunu kum wūnī o bri nōona bam kūntu tūn, o ma kwēni o yuu weenī o nii je maama. O ma na nadunē na ve ba dū ba səbiə daka kalū na zigī da Wē pēera ḥwaani tun wūnī.

2 O daa ta ma na kadəm wūdonj na tōgi o wūra, o yī yinigē tu mu. Wūntu ma ja səbu dalt-balwa bale yirānū mu o ja vu o dū daka kam wūnī.

3 Zezi na ne kūntu tūn, o ma ta o wī: «A lagī a ta cīga mu dī abam sī, kadəm wūntu na yī yinigē tu tūn, o dū səbu ku dwāni balv maama na dī da tūn.»

4 Bantu maama li ba daari mu. Kadəm wūm nan yī yinigē tu mu, yī o kwe kūlū maama o na jīgī sī o ma yēgi o ni-wūdiu tūn o dū da.»

Leerū na wū ba lugū banja te tūn

(Matiyu 24:1-28, Marīki 13:1-23)

5 Nōona badonnē deen ma te Wē-di-kamunu kum taanī yī ba wī: «Nii-na kandwa yam ba na me ba lo-ka tūn na tiini ya lana te, yī ba ma pēera yalū ba na pē Wē tūn ba ma kī-ka lanyirānū.» Zezi ma ləri-ba o wī:

6 «Ku na yī wēənu tūntu á na nai tūn, maaja wū ba ba, sī ba dū tī maama tīga nī. Kandwē daa bá danjī dīdōn banja nī.»

7 Ba ma bwe-o ba wī: «Karanyūna, maaja kōo mu kūntu wojo wū kī? Bēe mu lagī ku kī maana ku bri dībam, sī dī lwari nī wēənu tūntu lagī tī kī?»

8 Zezi ma ləri-ba o wī: «Á fōgi á cī á titi, sī á yī pa nōona ganī abam. Nōona zanzan wū ba abam te dū amū yīrū, ba ta dū abam nī ba dīdūa dīdūa mu yī Krisi wūm We na tuŋū tūn, yī baá daari ba ganī abam ba wī, maaja kam yiə. A nan yī se á tōgi bantu kwaga.»

9 Á wū ba á ni tīgūrā dī jara ḥwa. A nan yī pa fuūnī zu abam. Wēənu tūm kūntu maama majī sī tū da yigē tī kī mu, yī ku ta dat lugū tīim mūmaaja.»

10 O daa ta ma ta dū ba o wī: «Dwi wū zaŋjī dū kī jara dū dwi dīdōn, yī tū dū ku doŋjī tū wū zaŋjī tī magi jara.»

11 Tīga ma wū sisinī zanzan. Kana dū wū ba ka taa wū je sīdonna nī, yī yawī-loŋju dū wū cōgi nōona zanzan. Wē wū pa wo-kīnkagula yalū na bri Dī dam tūn taa kī wēyuu nī, yī fuūnī wū ja nōona ya ḥwaani.»

12 Ku na wū loori wēənu tūntu kēm tūn, nōona wū ja abam dam ba pa á na yaara. Baá ja abam ba vu ba saŋjī ba Wē-di sūm nakwa tee nī, yī ba kī abam piuna digē nī. Baá ja abam ba pa á zigī pwa dū dīdēera yigē nī, abam na tōgi amū tūn ḥwaani.»

13 Ku nan wū pa á na pwēlē sī á bri-ba Wē cīga kam.

14 Taá ye-na kūntu ni ní, sí á pa á bícara kí dam. Á yí taá kí lié, dí á na wú léri-ba tite sí á ma vri á titu tñ.

15 Beñwaani amu wú pa abam wubuñ-ñuna dí á ni-taaní, kuvú pa á duna bá wanu ba twanu dí á na wú ta kulu tun.

16 Abam titu kwé dí á niiné, dí á curró dí á cilonné wú ja abam ba kí dideera juña ní, yí baá gu abam badonne.

17 Ncoña maama wú ta culi abam á na yí a ncoña tun ñwaani.

18 Baá kí abam kūntu, yí We ta wó ta nii á banja ní, yí á bá lagí á yuuwywe sum dídua titi dí á ga.

19 Abam nan na kwaani á kí pu-díá á zígi këjkëj, á wú na ñwia We tee ní.

20 Abam nan wú ba á na pamañna na gilimi Zeruzalem tñ kum maama ba pu. Á na ne kūntu, á laan wú lwarí ni maaja kam yié sí ba cõgi-kv.

21 Maaja kam kūntu ní, abam balv na zvuru Zude ní tun maají sí á kí lla á nuñi á duri á beeri pweeru je á sègi da. Balv na wó tñ kum wñni tun maají sí á nuñi lla. Balv dí na wó ba karí ní tun daa yí ve á zu tñ kum wó.

22 Beñwaani maaja kantu ni mu yaara maají sí ya ba, We na wó vanjí ncoña zwa tun ñwaani, sí kulu maama na pupvni We tñno kum wñni tun laan kí.

23 Kantu maaja kam ni kuvú tiini ku taa yí leseru dí kaana balv na jígi pwi tun, dí balu na jígi bié yí ba ñogi yíli tun. Yaara zanzan wú ba tñ kūntu dí ku ncoña maama banja ní, yí Banja-We wú kwe DI bam ba yira ní.

24 Ba ma wú gu ba badonne dí su-zçoru, yí ba daari ba ja ba badonne ba vó ba ja vu gambeem dwi tiiné maama titari ní. Dwi-ge tiiné laan wó ba zu Zeruzalem tñ kum wó ba karí ba nóni ku wæenu ba coga taan, sí ku vu ku yí maaja kalb We na pe-ba tun tiim.»

Nabiin-bu wwm na wó ba lugu banja te tin

(*Matiyu 24:29-35,42-44, Mariki 13:24-37*)

25 «Maaja wó ba sí We pa wo-kunkagila yalu na bri DI dam tun taa kí wia wñni dí cana dí calicwi süm wñni. Lié wó ja lugu banja dwi tiiné maama, yí ba wubuñ vugimi dí nünü kum na bam na pogila dí soo zanzan tun ñwaani.

26 Fvñni zanzan wó pa ncoña wubuñja je ba na buñi wojo kulu na bñuni lugu banja tun, beñwaani weyuu wó sisinji ku pa wæenu tilu na wó weyuu ni tun maama vugimi daani.

27 Maaja kam kūntu ni ncoña wó na Nabiin-bu wwm na maa bñuni lugu banja. Oó ta wó kunkwæenu wñni o bñuni dí dam, yí We paari-zulé wó o tee ni zanzan.

28 Á na ne sí wæenu tñ kūntu puli tñ kíia, sí á zañi á zígi lanyiraní á kwéni á yum weemí, beñwaani maaja kam twe sí We vri abam DI yagi.»

29 Zezi laan ma maají mimañja o bri-ba o wí: «Maaní-na á nii kapvru dí tweeru maama na yí te tin.

30 Á na ne ní tweeru wóra tñ kwi vçoru, abam waí á lwarí ni ku twe yade.

31 Ku nan yí bïdwí mu dí á na ne wæenu tilu a na tagí a bri abam tun na wóra tñ kíia, sí á lwarí ni maaja kam laan twe sí We paari dím lagí dí ba ncoña titari ní.

32 A lagí a ta ciga mu dí abam sí, wæenu tintu maama wó ba wóra tñ kíia, yí zim ncoña bam ta wó tigí ba ti.

33 Weyuu dı tıga wú ba tı ke, yi amu taanı dım bá ke manja dı manja.

34 A taá fogı á cu á titı, sı á yi taá buŋı wudi-fwaarır dim naa sa-nyęgę wubvıja, naa á taá jıgi lię dı á ńwıa wæenu. Á na jıgi wubvıja yantu doŋ, de dılı amu Nabiin-bu wom na wó ba tın wai dı tui bıdwı banja nı dı dari abam,

35 ni cıku na jaani varum te tın. Beŋwaanı de dım kıntı wó ba li noɔnu wolvı maama na wó lugı banja nı tın.

36 Kuntı tın, á taá yırı á titı manja maama, sı á taá loori We sı Dı pa abam dam, sı á wanı á nunji yaara yalu maama na lagı ya ba tın womı, sı á daarı á vu á zıgi amu Nabiin-bu wom yigə nı.»

37 Zezi deen yəni o wó We di-kamunu kum womı de maama o brı noɔna We taanı dım. Tıga na yəni ka yi, o yəni o nunji tu kum wó o vu Olivi piu kum seeni o pəni da.

38 Ku daaru tıga na yəni ka puvı, noɔna bam maama yəni ba zaŋı lıla ba ve We di-kamunu kum, sı ba taa cęgi o taanı dım.

22

Zwifə yigə tiinə bam na kı ni sı ba gv Zezi te tın

(Matiyu 26:1-5,14-16, Mariki 14:1-2,10-11, Zan 11:45-53)

1 Ku deen ge fın sı Zwifə bam di ba candiə kalı yırı na yi Pakı tın. Candiə kam kıntı nı mu ba yəni ba di dıpe dılı na ba jıgi dabılı dı womı tın.

2 Kaanım yigə tiinə dı cullu karanyuna tiinə bam ma kwaanı ba lagı cwəŋę, sı ba ja Zezi ba gv. Ba na kwari fvınu dı noɔna bam tın ńwaaanı, ba yəri ba na wó kı te sı ba ja-o.

3 Sıtaanı laan ma zu Zudası Yiskarıyo bıcarı. Wıntı yi Zezi karabię fugę-bale bam wó noɔnu dıduva mu.

4 O ma vu kaanım yigə tiinə dı We di-kamunu kum yırına yigə tiinə bam te sı ba banı ba nii, o na wó kı te o brı-ba cwəŋę sı ba wanı ba ja Zezi.

5 Ba na ni kıntı tın, ba wó ma poli zanzan. Ba ma di yəlo ba manı daanı dı səbu ni.

6 O ma se. O laan ma beeri cwəŋę sı o ja Zezi o kı ba jıja nı, sı kögę kum yi zaŋı ku lwarı.

Zezi na di candiə wodiu di o karabię bam te tın

(Matiyu 26:17-29, Mariki 14:12-25, 1 Korentı 11:23-25)

7 Ku ma ba ku yi dı dılı ba na pulı sı ba di dıpe dılı na ba jıgi dabılı dı womı tın. De dım kıntı nı Zwifə bam yəni ba gvı pıbalı mu ba ma di Pakı candiə kam.

8 Zezi ma lı Pıyęeri dı Zan yi o ta dı ba o wi: «Ve-na á kwe wojo maama á pa dıbam, sı dı ba dı di Pakı candiə kam.»

9 Ba ma bwe-o ba wi: «Nmı lagı sı dı vu jęgę koo mu dı kwe jęgę kam?»

10 O ma ləri-ba o wi: «Cęgi-na, á na ve á maa zuvı tıu kum wó, noɔnu wıdoŋ wó jeeri abam o na zıŋı koorı dı na. Da-na o kwaga á vu á zu soŋı kulu o na wó zu tın.

11 A na zıa, sı á ta dı soŋı kum tu nı: «Dı karanyuna wi, dı ba dı bwe dı nii, digę kalı o na wó jəni da dı o karabię bam sı ba di Pakı candiə kam wodiu kum tın wó yən mu?»

12 Oó bri abam weyuu digə, ka daga lanyıranı, yi ka jigu wojo kulu maama dí na lagı tun ka wunu. Ve-na á kwe candiə kam wəənu tun á ti, sì dí laan ba.»

13 Ba ma zanı ba vu, yi ba sıını ba na wojo maama ni Zezi na manı o ta te tun. Ba ma kwe Pakı candiə kam wədui kum ba ti.

14 Wədui dim manı na yi tun, Zezi jeni dí o karabiə fugə-bale bam sì ba di wədui kum.

15 O laan ma ta dí ba o wi: «Amu ya tiini a lagı sì a di candiə kantu dí abam dí a wu maama, sì a laan daari a yaari.

16 A nan lagı a ta abam sì, a daa bá di candiə kantu, sì ku taa ve manı kalı candiə kam kuntu kuri na wú vu ku kweeli We paari dum wunu tun.»

17 Zezi na tagı kuntu o ti tun, o laan ma joŋi tweeru biə sana dí zuŋa, yi o ki We le ti ɻwaani. O ma ta dí ba o wi: «Joŋi-na tuntu á nyö á daari á pa daani.

18 A lagı a ta abam sì, ku na puli züm, a daa bá nyö wo-nyɔɔru tuntu, sì ku taa ve manı kalı We paari dum na wú ba noona titarı ni tun.»

19 Zezi laan ma kwe dípe, yi o ki We le dí ɻwaani. O ma daari o fɔ-dí o pa o karabiə bam yi o wi: «Wo-nyɔɔru tuntu bri sì We goni ni-dvuru didaani nabiinə amu jana kam ɻwaani. A jana kam lagı ka nunji ka duri abam ɻwaani mu.»

20 Ba na di ba ti tun, o daa ma kwe zuŋa dí ka wo-nyɔɔru o ki We le ti ɻwaani o pa-ba, yi o wi: «Wo-nyɔɔru tuntu bri sì We goni ni-dvuru didaani nabiinə amu jana kam ɻwaani. A jana kam lagı ka nunji ka duri abam ɻwaani mu.

21 Nan nii-na, noona wulu na lagı o yagi-ni o pa noona tun tɔgi o je dí amu o di yo seeni.

22 Ku nan fin mu sì amu Nabiin-bu wum ti, ni We na manı Dı lagı te tun. Ku nan za yi leerus mu ku pa noona wulu na wú yagi-ni o pa tun.»

23 Ba na ni o na tagı kulu tun, ba ma sıını ba bwe daani ba nii, bantu wunu wɔɔ mu wú wanı o ki kuntu.

Wɔɔ mu yi nɔɔn-kamunu?

(*Matiyu 20:25-28, 19:28, Mariki 10:42-45*)

24 Zezi karabia bam deen magı kantɔgo ku ce, sì ba nii bantu wunu wɔɔ mu yi kamunu o dwe ba maama.

25 Zezi ma ta dí ba o wi: «Ku na yi lugı baŋa pwa, bantu yəni ba te ba noona dí dam mu. Balu na di dam noona baŋa ni tun, noona bam daa ta yəni ba bə-ba ba wi <Lanyıran-kərə> mu.

26 Abam nan wu manı sì á taá yi kuntu doŋ. Wulu na yi nɔɔn-kamunu abam wunu tun manı sì o ji ni á nyaani mu te. Wulu dí na yi abam yuutu tun manı sì o ji ni á tintuŋnu mu te.

27 Wulu na jeni sì o di wədui tun, dí wulu na kwe wədui kum o ja ba o pa-o tun, bantu wɔɔ mu yi kamunu? Ku dai wulu na jeni sì o di tun mu na? Ku nan na yi amu, a wu abam wunu yi a ki nineni wulu na yi á tintuŋnu tun mu te.

28 Abam nan yi balu na tɔgi dí amu a cam maama wunu, yi á wu yagi a tɔgi.

29 Áa pa abam tɔgi á di paari, ni a Ko We na pe sì a di paari te tun.

30 Kuntu tun, á wú ba á zu a paari dum wu, yi á tɔgi dí amu á jeni á di ywəəni. Á wú ba á jeni paari jangwaanu tim baŋa ni, sì á di Yisirayeli dwi tiinə kuri fugə-bale bam taani.»

*Zezi na wuuri o bri Piyeeseri na wú vi-o te tin
(Matiyu 26:31-35, Mariki 14:27-31, Zan 13:36-38)*

31 Zezi laan ma ta dí Simón Piyeeseri o wi: «Simón, Simón, svtaani siuni dí na cwənjə si dí manjı abam dí nii, ni nočonu na caart mına te tin.

32 Amu nan loori We a pa nmv, si n kí n wú-didva dí amu si n yi yagı-ni. Nmvu nan na tusi, yi n wubuňa na joori ya tɔgi amu, si n pa n ko-biə fogi ba zıgı kęjkęj.»

33 Piyeeseri laan ma ta díd-o o wi: «A Yuutu, ba na lagı ba kí amu dí nmv piuna digə ni, naa ba na lagı ba gú díbam, a ta bá se si a joori nmv kwaga ni.»

34 Zezi ma lér-o o wi: «Piyeeseri, a lagı a ta nmv si, ku na wú loori si cibwıu keeri zım ti-bra-pura ni tun, nmv wú fu kuni bito ni n yeri amu.»

Zezi na tagı dí o karabiə si ba ti ba yigə te tin

35 O laan ma ta dí ba maama o wi: «A daama na tıñjı abam si á tułi á tolı We kwərə kam yi á ba jıgı səbiə gan-logodı dí tampogó dí natra tin, wojo muri abam na?»

Ba ma léri ba wi: «Awo, dí wú ge kulukulu.»

36 O ma ta dí ba o wi: «Ku daarı lele kuntu, wulu na jıgı səbiə gan-logodı tun, kuntu tu manjı si o kwe-dı mu. Wulu dí na jıgı tampogó tin manjı si o kwe-ku mu. Wulu maama na ba jıgı su-lıñjı tun, kuntu tu manjı si o kwe o góro mu o yagi o ma yagi su-lıñjı.»

37 Amu nan lagı a ta abam si, kulu na pvpvnı We tóno kum wvnı amu ıwaañtı tun manjı si ku kí, dí ku na wi:

«Ba wəl-o dí non-balwaaru mu.»

Kuntu na pvpvnı We tóno kum wvnı amu ıwaañtı tun laan wú kí lele.»

38 Zezi karabiə bam ma ta díd-o ba wi: «Dí Yuutu, nii su-lwaanı tle mu dí jıga.»

O ma léri-ba o wi: «Yagi-na si ku manjı.»

*Zezi na tiini o loori o Ko We te tin
(Matiyu 26:36-46, Mariki 14:32-42)*

39 Zezi deen ma nuji tıv kum wvnı o vu Olivi piu kum seeni, ni o na yəni o kí te tin. O karabiə bam dí ma tɔg-o ba vu.

40 Ba na yi jégə kalı ba na maa ve tun, Zezi ma ta dí ba o wi: «Á taá loori We, si á yi tu manjı dím manja ni.»

41 O laan ma fcořı ba tee ni o vu o zıgı daa ni, ku manjı nočonu na wú duh kandwe yi dí yi me tin. O ma kuni doonə o loori We o wi:

42 «A Ko, nmv na se, si n pa cam dılın na lagı dí ba amu banja ni tin ke. Nan kí kulu na tɔgi nmv wubuňa tin, si yi kí amu wubuňa na lagı kulu tun.»

43 O na loori We kuntu tin, We maleka ma nuji weyuu ka ba o te, yi ka wəl-o dí dam.

44 O wú na tiini ku cogı zanzan tin ma pa o tiini o loori We dí o wú maama. O lulunu ma ji nıneenı jana te, yi ku luri tıga ni.

45 O na loori We o ti tin, o ma zańjı o joori o vu o karabiə bam te. O ma na si ba tigi ba dɔa wú-cogo kum ıwaañtı.

46 O ma ta dí ba o wi: «Beez mu yi á dɔa? Zańjı-na si á taá loori We, si á yi tu manjı dím manja ni.»

*Ba na jaani Zezi te tin
(Matiyu 26:47-56, Mariki 14:43-50, Zan 18:3-11)*

47 Zezi ta na wura o nɔɔni kʊntu tñ, nɔn-kɔgɔ laan ma ba ku yi o te. Zudasi wulu na yi o karabiə fugə-bale bam wu dñdua tñ ma tɔgi ba yigə. O ma fɔɔri o yi Zezi te sì o kukwər-o.

48 Zezi ma ta dñd-o o wi: «Zudasi, nmv tu sì n pa ba ja amu Nabiin-bu wum, yi n ta lagı n kukwər-i-ni mu na?»

49 Zezi karabiə balu na wu o tee nì tun ma na ku na lagı ku kí-o te tñ. Ba ma bwe-o ba wi: «Dí Yuutu, dí h dí sú-lwaanu tum dí zagi-ba na?»

50 Ba wu dñdua ma l h o sugu kom o ma zagi kaanum yuutu wum tintuŋnu jazim zwe o go.

51 Zezi na ne kʊntu tñ, o ma ta dñ ba o wi: «Yagı-na». O ma vu o dwe nɔɔnu wum zwe dñm, yi dñ je, dñ joori dñ yi dñ ya na yi te tñ.

52 O ma daari o ta di kaanum yigə tiinə bam dñ We-di-kamunu kum yurina bam yigə tiinə dñ nakwa bam, ba na tu sì ba ja-o tñ, o wi: «Abam na kwe su-lwaanu dñ da-lwaanu á ba sì á ja amu tñ, a yi n̄wunu mu na?»

53 De maama a yəni a wu abam tee nì We-di-kamunu kum wum, yi á wu jaani amu. Ku nan na yi te tñ, manja kam laan yiə sì á kí á wubuŋa na lagı kulu tñ, beŋwaani manja mu yiə sì lim pë jonji dam.»

Piyeeseri na siini o vin Zezi te tin

(Matiyu 26:57-58,69-75, Mariki 14:53-54,66-72, Zan 18:12-18,25-27)

54 Ba laan ma ja Zezi, yi ba ja-o ba ke. Piyeeseri ma dalı o tɔgi ba kwaga o da o vu. Ba ma vu ba yi kaanum yuutu wum sɔŋo.

55 Ba ma dwe mini ba tiŋi sɔŋo kum titari nì. Nɔɔna bam ma vu ba je ba weeri mini dñm. Piyeeseri dñ ma tɔgi o vu o janı ba wum.

56 O na tɔgi o je mini dñm yigə nì kʊntu tñ, sɔŋo kum tintuŋ-kana kadoŋ ma yɔɔri o nii o yibiyə nì, yi o wi: «Nɔɔnu wumtu dñ tɔgi o wu Zezi tee nì mu.»

57 Piyeeseri ma fu yi o wi: «Kaani, a yər-o.»

58 Ku na kí fun tñ, nɔɔnu wudonj dñ daa ma na-o, yi o wi: «Nmv tɔgi n yi Zezi kɔgɔ kum nɔɔnu dñdua mu.»

Piyeeseri ma ləri nɔɔnu wum o wi: «A tɔgi a daı ba wu nɔɔnu.»

59 Ku daa na kí fun n̄ineenı luu dñdua tñ, nɔɔnu wudonj dñ daa ma ta o wi: «Nɔɔnu wumtu siini o tɔgi dñd-o mu. O dñ yi Galile tu mu.»

60 Piyeeseri ma lari o wi: «Baarv, a yər-i n taanı dñm kuri.» O ta na wura o nɔɔni kʊntu tñ, cibwıu ma da ku keeri.

61 Dí Yuutu Zezi laan ma pipiri o yɔɔri Piyeeseri o nii. Piyeeseri ma guli Zezi ya na tagi kulu dñd-o o wi: «Ku na wú loori sì cibwıu keeri zim ti-bra-pura ni tñ, nmv wú fu kuni bito nì n yər-i amu.»

62 O na guli kʊntu tñ, o laan ma nunji, yi o tiini o keeri zanzan.

Ba na mwani Zezi yi ba mag-o te tin

(Matiyu 26:67-68, Mariki 14:65)

63 Nɔɔna balu deen na yiri Zezi tñ maa yáal-o ba mwani-o, yi ba kwəri ba mag-o.

64 Ba ma kwe gorɔ ba ma kwəli o yiə, yi ba daari ba mag-o. Ba maa wi: «Lwari n bri dñbam wulu na magi-m tñ.»

65 Ba ta maa nɔɔni wəənu dwi dwi ba ma cɔgı o yuu, yi ba twi-o zanzan.

Zwifə nakwa na di Zezi taani te tin

(Matiyu 26:59-66, Mariki 14:55-64, Zan 18:19-24)

66 Tiga na puuri tun, Zwifə bam nakwa kogo kum maama ma la daani, di ba kaanum yigə tiinə bam di ba cullu karanyina tiinə maama. Ba laan ma pa Zezi nunji o vu taani dim dim jəgə o zigə ba yigə ni.

67 Ba ma ta did-o ba wi: «Nmū na sūni n yi Krisi wum We na manjı si DI tuŋi DI pa dibam tun, si n ta.»

Zezi ma leri-ba o wi: «A na tagi kuntu a bri abam, á ta bá se a ni.

68 A nan daa na bwe abam taani di, abam bá se si á leri á pa-ni.

69 Ku na puli lele kuntu, amu Nabiin-bu wum wú vu a jəni Dam-Panwa Tu Banja-We jazim ni a da a di paari.»

70 Ba maama laan ma bwe-o ba wi: «Kuntu tun, nmū nan sūni n yi We Bu wum mu na?»

Zezi ma leri-ba o wi: «Mu abam na wi te tun.»

71 Ba laan ma ḥooni daanı ba wi: «Dibam titi laan mu ni o kwərə kam na bri o titi cogim. Dí daa ba lagı maana tiinə si ba ḥooni o taani dim.»

23

Pilati na bwe Zezi taani te tun

(Matiyu 27:1-2,11-26, Mariki 15:1-15, Zan 18:28—19:16)

1 Zwifə bam nakwa kogo kum maama deen ma zanjı ba ja Zezi ba ja vu govurma tu Pilati te.

2 Ba ma sini si ba fo vwan ba pa-o, yi ba wi: «Dibam ne noɔnu wantu mu o jigi dí tiv kum noɔna bam o gana si ba tusi. O te-ba o wi, ba yi taa lai lampoo ba paı govurma. O maa kwərə o bri o titi ni wum mu yi Krisi, ku na lagı ku ta ni pe tun.»

3 Pilati na ni kuntu tun, o ma bwe-o o wi: «Nmū mu yi Zwifə bam pe wum na?»

Zezi ma lər-o o wi: «Mu ka da n taga.»

4 Pilati ma ta di kaanum yigə tiinə bam di non-kogo kum maama o wi: «Amu wu ne noɔnu wantu na ki kulu o cogi tun, si dí di o taani.»

5 Ba ma tiini ba ḥooni taani dim, yi ba kwaana ba te ba wi: «O nan yəni o tulı Zude tūni dim maama, o bri noɔna bam si ba yi taa se ba tiv kum diðeera ni. O deen puli o ki kuntu doŋ Galile ni mu, yi o laan yi yo seeni.»

6 Pilati na ni kuntu tun, o ma bwe-ba si o nii, noɔnu wum yi Galile tu mu na?

7 O na tu o lwarı ni Zezi nunji tiv kulu Erədi na te tun, o ma pa ba ja-o ba vu wantu te si o di taani dim, beñwaani Erədi di tɔgi o wu Žeruzalem ni manja kam kuntu ni.

8 Erədi na ne Zezi tun, o maa jigi wopolu zanzan, beñwaani o ya manjı o ni o ḥwa, yi o tiini o lagı si o na-o. O maa lagı si o nii Zezi wú ki wo-kinkaglı o bri-o na.

9 O ma kwaani o bwe-o wəənu zanzan. Zezi ma wu se o lər-o kulu kulu.

10 Kaanum yigə tiinə di cullu karanyina tiinə bam maa tɔgi ba zigı da, yi ba tiini ba ḥooni taani dim di baari si ba ma di-o.

11 Erədi di o pamanja bam laan ma gooni Zezi zanzan. Ba pa o zu paari gorɔ si ba ma mwan-o, yi Erədi laan pa o joori o vu Pilati te.

12 Dintu de dim ni Erədi di Pilati laan di cilongo mu daani, yi ba deen ya culi daani mu.

13 Pilati ma pa kaanum yigə tiinə bam di nakwa bam di noɔna bam maama la daanı o tee ni.

14 O ma ta di ba o wi: «Abam na saŋi noɔnu wantu amu tee ni tun, yi á te á wi, o yi wolv na ganı á tiv kum noɔna bam o pa ba tusi tun, kuntu

mu a nan bwe-o abam yibiyə nı sı a nii, yi a wu ne kulu o na kı o cögı yi abam ja-o ku ɻwaanı tun.

15 Erödı dı wu ne kulu o na cögı tun. Mu ku kuri o pe o joori o ba dıbam te. A taá ye sı kulu kulu tere ku na wú pa ba ja-o ba gu tun.

16 Kuntu ɻwaanı aá pa ba mag-o dı balaari mu, yi ba daar-o ba yagi.»

[

17 Pakı candıe kam maŋa na yəni ka ba yi, Pilatı maŋı sı o lı ba pıunu dıdua mu o yagi sı o viiri.]

18 Nón-kögö küm maama ma kı daanı ba kaası dı kwər-de ba wi: «Ku na yi nɔɔnu wɔntu, ja-o n gu, sı n daarı n lı Barabasi n pa dıbam.»

19 Barabasi yi wulu ba deen na kı pıuna digə ni, o na kı jara dı ba tıu küm dıdeera yi o gu nɔɔna tun ɻwaanı mu.

20 Pilatı na lagı sı o lı Zezi o yagi tun ɻwaanı, o daa ma ta dı nɔɔna bam sı ba se sı o yagi Zezi.

21 Ba ma daa ta vıñ, yi ba tiini ba kaası banja banja ba wi: «Pa-o tuvn-dagara banja ni n gu. Pa-o tuvn-dagara banja ni n gu.»

22 O daa ta ma ta dı ba o kı bito o wi: «Bee wo-lɔŋjə mu o kıa? A wu ne kulu o na kı o cögı pa ku maŋı sı dı gu-o tun. Kuntu tun, aá pa ba mag-o, yi a daarı a yag-o.»

23 Ba daa ta maa tiini ba kwaana ba kaası dı kwər-de, yi ba te dı baarı ba wi: «N maŋı sı n pa-o dagara banja ni mu n gu.» Ba na tiini ba nɔɔni dı kwər-de tun,

24 ku ma pa Pilatı se sı o kı kulu ba na lagı tun.

25 O ma pa ni sı ba lı Barabasi wulu ba na lagı sı o yagi o pa-ba tun. Wontu mu yi wulu ba ya na jaanı ba kı pıuna digə ni, o na kı jara dı ba tıu küm dıdeera yi o gu nɔɔna tun ɻwaanı. Pilatı ma daarı o kı Zezi pamaŋna juña ni, sı ba kı-o ni kögö küm wubuŋa na lagı te tun.

Ba na jaani Zezi ba vu ba pa tuvn-dagara banja ni te tun

(Matiyu 27:32-56, Mariki 15:21-41, Zan 19:17-30)

26 Pamaŋna bam laan ma ja Zezi ba maa kea. Nɔɔna bam maama maa toga. Ba na maa ve tun, ba ma jeeri nɔɔnu wudonj, o yırı mu Simɔn. O nuŋi Sireenı mu. O deen ya nuŋi gaa mu o ba o yi tuv wunu o maa kea. Pamaŋna bam ma ja-o, yi ba pa o zıŋi dagara kam o bakalı ni o toŋi Zezi kwaga.

27 Zeruzalem ko-foro deen maa toŋi Zezi kwaga. Kaana dı maa toŋi ba wura, yi ba keera ba fri ba titı o ɻwaanı.

28 Zezi ma pipiri o nii-ba yi o wi: «Zeruzalem kaana-ba, yi taá keeri-na amu ɻwaanı. Á za taá keeri á titı dı á biə ɻwaanı.

29 Beŋwaanı maŋa wú ba ka yi, yi baá ta wi: <Kaani wulu maama na yi ka-dugu tun yi yu-yoŋo tu mu. Wulu na maŋı o wu lugı bu sı o pa o ɻögı yuhı tun jıgi yu-yoŋo zanzan.>

30 Yaara yam kuntu maŋa na yiə, nɔɔna wú loori pweeu sı tı tu ba banja ni, yi ba loori pu-kum sı tı kwəli-ba.

31 Taá nii-na, da-hı na jıgi mini ka di tıntu tun, ku laan na yi da-kıra, kaá kı ta?»

32 Ba deen ma ja nón-balwaaru tle ba vu sı ba weli dı Zezi ba gu.

33 Ba ma vu ba yi jęgę kalı yırı na yi Yukol-pıua piu tun. Ba laan ma ja Zezi ba pa dagara kam banja ni. Ba ma ja nón-balwaaru tum dı, ba pa dagarı sıdonnə banja ni. Ba ma cwi dıdua Zezi jazım ni. Wuwum maa wu o jagwiə ni.

34 Ba na pagi Zezi dagara kam banja ni kuntu tun, o ma loori We o wi: «A Ko, yagi n ma n ce-ba, si ba yeri wojo kulu ba na ki tun.»

Pamanjna bam na lagı ba manjı o gwaarü tun tun, ba tagı joro mu ba ma manjı-ti.

35 Non-kögö küm maa zigı da ba niə. Zwifë bam nakwa bam ma ki-o cavüra, yi ba mwana ba wi: «O yeni o vri nccna ɻwia. O na sùni o yi Krisi wüm We na kuri tun, si o vri o titi ɻwia si dí nii.»

36 Pamanjna bam dì maa mwani-o, yi ba jigi sa-nywana ba sunji o yigé ni.

37 Ba maa wi: «Nmü na sùni n yi Zwifë bam pe, si n vri n titi ɻwia si dí nii.»

38 Ba deen ya pupuni tóno ba tanı-ku daa kam yira ni o yuu banja ni, yi ku wi:

«Wontu yi Zwifë bam pe mu.»

39 Non-balwaaru tilu ba na pagi dì Zezi tun dıdva maa jigi Zezi o twia yi o wi: «Ku dai nmü mu yi Krisi wüm We na tuŋi tun na? Nan vri n titi ɻwia, si n daari n vri dibam dì n weli da.»

40 Non-balorö kvdon küm ma kaanı küküm küm ku wi: «Nmü ba kwari We fuunı na? Ba lagı ba gu dibam maama mu.»

41 Ku na yi dibam, dibam tuvni dım manjı, beŋwaani käm-balwaaru tilu dì na ki tun, ku manjı si dí ti mu. Ku nan na yi nccnu wontu, o wu ki kuluksulu o cogı.»

42 O ma daari o ta dì Zezi o wi: «Nmü na tu n ba n joŋi n paari dım, si n guli a gula.»

43 Zezi ma lér-o o wi: «A lagı a ta ciga dì nmü si, nmü wú jəni dì amu We-ſoŋj küm ni zim de dım ni.»

44 Ku ma vu ku yi manja kam we na tu dì yi yuparı banja tun. Lögü küm maama ma ji lim taan, si ku vu ku yi luu batı.

45 Wia kam daa ba jigi pooni. Görö kulu ba na lęgę ba ma ci We-di-laa kam tun ma kaari bile.

46 Zezi laan ma kaasi dì kwər-dıa o wi: «Amu Ko, a kwe a joro a ki nmü juŋa ni.» O na tagi kuntu tun, o ma daari o ti.

47 Pamanjna bam yigé tu wüm na ne kulu na ki tun, o ma tee We yi o wi: «Ku yi ciga pwæen. Nccnu wontu sùni o yi non-ŋüm mu.»

48 Kögö kulu maama na tu si ku nii käm dım tun ma sùni ba na ku na ki te tun. Ba na ma joori ſoŋj tun, ba maa frı ba titi ba veə, ba wu na cogı tun ɻwaanti.

49 Ku daari balu maama na manjı ba ye-o tun dì kaana balu ya na togi dıd-o ba nuŋi Galile ba ba tun maa zigı daa ni ba niə.

Ba na ki Zezi bɔɔni wunu te tun

(Matiyu 27:57-61, Mariki 15:42-47, Zan 19:38-42)

50-51 Nccnu wudon deen mu wura, o yiru mu Zuzeſfu. O nuŋi Zwifë tıu kvdon mu, ku yiru mu Arimatı. O maa yi Zwifë bam nakwa kögö küm nccnu dıdva mu. O ma kwəri o yi non-ŋüm, yi o togi We dì ciga. Ba kögö küm ya na ki ni daanı si ba ja Zezi tun, o wu se ba na buŋi si ba ki-o kulu tun. O maa jigi tūna si We paari dım wú ba nccna titarı ni.

52 O ma zaŋı o vu Pilati te, o loori cwəŋjə si o vu pari Zezi yira yam o ki.

53 Pilati na se tun, Zuzeſfu ma vu o pari Zezi dagara kam yuu ni. Ba ma kwe gar-jali ba ma pipir-o, yi ba daari ba ja-o ba vu ba ki piu bɔɔni wunu. Dıntu yi booni dılı ba deen na lugı-dı piu yira ni yi ba manjı ba wu ki nccnu da tun.

54 De dūm Zuzeſu na kī kūntu tūn maa yi de dūlū Zwifē bam na maŋi si ba ti ba yigē ba siun de dūm ḥwaani tūn. Tīga na yi, ba siun de dūm puli mu.

55 Kaana balu ya na tōgi dī Zezi ba nuŋi Galile tūn dēen ma da Zuzeſu kwaga, ba vu ba na bōoni dūm dī ba na tīŋi Zezi te tūn.

56 Ba na ne kūntu tūn, ba ma joori ba vu sōŋo. Ba ma vu ba lagū traſa nwi dwi dwi, si ba ma turi Zezi yira yam. Ba siun de dūm ni ba ma sin dī ba tituŋa yam ni We cullu na bri te tūn.

24

Zezi na bi o yagi tūvni te tūn

(*Matiyu 28:1-10, Mariki 16:1-8, Zan 20:1-10*)

1 De dūlū na sanjī siun de dūm tūn, kaana bam ma zaŋi ba go tīga ba vu yibeeли dūm jēgē kam. Ba ma jīgī traſa nwi silu ba na lagū ba ma turi Zezi yira yam tūn.

2 Ba na yi jēgē kam tūn, ba ma na kandwe dūlū ya na pi bōoni dūm ni tun bibili dī tīgi daa ni.

3 Ba ma vu ba zu bōoni dūm wu. Ba wu ne dī Yuutu Zezi da.

4 Ba wōbūŋa ma vugimi, yi ba yāri ba na wō bōŋi kulu. Ba na zīgī da kūntu tūn, nōona bale ma da ba nuŋi ba zīgī ba tee ni, yi ba zu gwaarū tūn nyūnū pugū pugū.

5 Fūvni ma ja kaana bam. Ba ma cōči ba yum tīga ni. Nōona bam laan ma ta dī ba ba wī: «Bēŋwaani mu á karí á beeri wōlu na ḥwī tūn twa wōvni?»

6 O nan tāri yo. O joori o bi. Guli-na kulu o dēen na tagū dī abam maŋa kalu o ta na wu Galile ni tūn,

7 yi o ta o wī, ba maŋi si ba ja wōm Nabiin-bu ba kī nōn-balwaaru jūŋa ni, si ba pa-o tūvni-dagara banja ni ba gū, si o laan joori o bi da yato dē ni.»

8 Nōona bam na tagū kūntu tūn, kaana bam laan ma guli Zezi ya na tagū kulu dī ba tūn.

9 Ba ma zaŋi yibeeли dūm jēgē kam ni, ba joori ba vu ba ta dī Zezi karabiə fugə-didva kam dī balu maama na tōgi ba wōra tūn.

10 Kaana bam kūntu mu yi Mari wōlu na nunji Magidala, dī Zanni, dī Mari wōlu na yi Zakī nu tūn, ku wēli dī kaana balu na tōgi dī ba tūn. Bantu maama maa wōra ba te kulu na kī tūn ba bri Zezi karabiə fugə-didva kam.

11 Nōona bam na ni tūn, ba ma wō pe kaana bam taanū dūm ja kuri, yi ba wō se ba ni.

12 Ku daari Piyēeri ma zaŋi lila o duri o vu yibeeли dūm jēgē kam si o nii. O na yi da tūn, o ma tiiri o nii bōoni dūm wōvni, yi o na garyiə yam yuranū na tīgi da. O ma joori o viiri, yi ku kī-o yēəu dī kulu na kī tūn.

Zezi na bri o titi nōona bale te tūn

(*Mariki 16:12-13*)

13 Duntū dē dūm ni mu Zezi karabiə bam bale wō cweŋe ni ba maa ve tūv kudonj, ku yiru mu Emayusi. Tūv kūm kūntu yi nīneenī kilometra fugə-didva mu dī Zeruzalem.

14 Ba na maa ve tūn, ba maa nōona kulu maama na kī tūn ba veə.

15 Ba na nōona yi ba bwe daanū kūntu tūn, Zezi titi ma tu ba wōvni o tōgi dī ba o veə.

16 Ba na tōgi daanū kūntu tūn, ba yiə ma pugimi yi ba wō lwar-o.

17 Zezi ma bwe-ba o wī: «Bēe woŋo mu abam jīgī á nōona á veə?»

Ba na ni kūntu tūn, ba ma zīgī yi ba yigē nywanī.

18 Ba dıduva yırı mu Klüpasi. O ma ləri Zezi o wi: «Nəçna balı maama na zvəri Zeruzalem ni tın manjı ba lwarı wo-kamunnu tlı na kı da lele kuntu tın. Bəe nan mu kia, yi nımu yırani wu ni?»

19 O ma bwe-ba o wi: «Bəe wəənu mu tıntu?»

Ba ma ləri ba wi: «Kı yi kvlı na kı Nazareti tu Zezi tın mu. O yi We nijonju mu, yi o kikiə dı o ni-taani maama jığı dam. We titi bri si ku yi cığa mu, yi nəçna maama dı na kuntu.

20 Dıbam kaanum yigə tiinə bam dı dı tıv küm nakwa bam ma ja-o, ba vu ba pa ba di o taantı si ku ji tıvəni. Ba laan ma pa pamañna bam ja Zezi ba vu ba pa tıvən-dagara yuu ni ba gu.

21 Dıbam nan ya jığı tıuna, si wıntu mu yi wılvı na lagı o vrı Yısırayeli dwi tiinə bam o yagı tıv. Dı kuntu maama, zım mu jığı da yato wojo kuntu na kı tıv.

22 Kvlı na wəli da tıv, dıbam kəgo küm kaana badonnə ve o yibeeli dım jəgə kam ba na kvlı na sɔɔri dıbam yıra. Ba ya ve titi tıv mu,

23 yi ba wu ne o yura yam da. Ba ma joori ba ba, ba ta dı dıbam ni ba ne wo-kunkagılı mu. Ba ma na We malesi, yi si ta dı ba si wi, Zezi daa ta njwi mu.

24 Dıbam nəçna bam badonnə dı ma zaŋı ba vu yibeeli dım ni. Ba ma na ni ku sıını ku yi nıneenı kaana bam na tagı te tıv mu, ku daari Zezi titi mu ba wu ne.»

25 Zezi laan ma ta dı nəçna bam o wi: «Á ba jığı wubuŋa na? Bəe mu yi á warı á se We kwerə kalı Dı nijonjnə bam deen na töčlı fanja fanja tıv.

26 Ku daı mu Krisi wım na manjı si o na yaara yalu si o daari o di We-səɔɔj o jongı o paari tıv na?»

27 O laan ma manjı kvlı maama na pıvpıni o ńwaanı ku tıni We tıno küm wıvnı tıv o bri-ba. O ma pulı o pa ba lwarı Moyisi zaasım dım kuri, yi o daari o bri-ba fanja fanja We nijonjnə bam maama zaasım dım kuri na yi te tıv.

28 Ba na maa ke tıv, ba ma vu ba twı tıv kvlı ba na maa ve tıv. Zezi ma kı ni o maa ke yigə mu te.

29 Nəçna bam ma wu se, yi ba loor-o ba wi: «Tıga lagı ka yi. Nan zu n pəni dıbam tee ni.» O ma se yi o da o zu.

30 O ma jəni si o di wıduı dı ba. O ma kwe dıpe yi o kı We le dı ńwaanı. O laan ma fo fo dıpe dım o manjı o pa-ba.

31 O na kı kuntu tıv, mu ba yiə pıvırı yi ba laan lwar-o. Ba na lwar-o tıv, o ma da o je ba yigə ni, yi ba daa wu ne-o.

32 Ba laan ma ta daanı ba wi: «Nmı wu ne na? Dı ya na tögi daanı cwəŋjə ni yi o ńçonı o bri dıbam We tıno küm wəənu tım kuri na yi te tıv, dı ya ba tiini dı jığı wıpolo na?»

33 Ba ma zaŋı hla ba joori ba vu Zeruzalem tıv küm wu. Ba na yi da tıv, ba ma na Zezi karabiə fugə-dıduva kam dı nəçna badonnə bam na lagı daanı jəgə dıduva.

34 Bantu ma te ba wi: «Kı yi cığa mu. Dı Yuutu Zezi sıını o bi o yagi tıvəni. O tu o bri o titi dı Simon mu.»

35 Nəçna bale bam dı ma manjı kvlı na kı cwəŋjə ni tıv ba bri-ba. Ba daari ba manjı Zezi na fogı dıpe dım yi ba laan lwar-o te tıv.

*Zezi na bri o titi o karabiə bam te tıv
(Matiyu 28:16-20, Marıkı 16:14-18, Zan 20:19-23)*

36 Zezi karabiə bam ta na wıra ba ńçonı kuntu tıv, o ma da o ba o zıgi ba titarı ni. O ma ńçonı-ba yi o wi: «Yazurə wó jəni dı abam.»

37 Ba bıcara ma di yi fuunı ja-ba zanzan. Ba ma buñi ni ba ne ciru mu.

38 O ma ta dı ba o wi: «Bęjwaani mu ku su abam kountu? Bęe mu yi á jıgi bıbwæa dı amu?

39 Fogi-na á nii amu jia dı a ne na yi te tun. Ku sunı ku yi amu. Taani-na amu á nii. Ciru ba jıgi ya-nwana dı kwi, ni á na nai amu na yi te tun.»

40 O na tagı kountu tun, o ma bri-ba o jataala dı o ne.

41 Ku na tiini ku jıgi wıpolo ku pa-ba tun, ba ta warı ba se ni ku yi cıga, yi ku su-ba zanzan. O ma bwe-ba o wi: «Á jıgi wıdui yo ni si dı di na?»

42 Ba ma twəri kaləŋ-saŋa ba pa-o.

43 O ma joŋi-ka o di ba yibiyə ni.

44 O laan ma ta dı ba o wi: «Wəənu tılu na ki amu tun maŋı dı taani dılu a na maŋı a ta a bri abam, maŋa kalu a ta na wu abam wınu tun. A deen tagı a wi, kulu maama na pupunı amu ńwaani We təno kum wınu tun maŋı si ku ki mu. Ku na yi kulu Moyisi dı faŋa faŋa We nijoŋnə bam na pupunı tun, dı kulu na pupunı We ləŋ-ńwi təno kum wınu tun maama.»

45 O ma daarı o pa ba wu pıvırı, si ba wanı ba lwarı We təno kum na bri kulu tun kuri.

46 O ma ta o bri-ba o wi: «Ba pupunı We təno kum wınu ba wi: «Krisi wım lagı o na yaara zanzan mu si o ti, yi o laan wı joori o bi o yagı tuunı da yato de ni.»

47 Ba daa ta pupunı ba wi: «O karabië wı vu lugı baŋa dwi tiinə maama te, yi wım yırı dum ńwaani baá bri noɔna ni ba maŋı si ba ləni ba wıru mu, si We laan yagı ba lwarum DI ma ce-ba.» A nan maŋı si á puli Zeruzalem ni mu á taá tıołt We kwərə kam kountu.

48 Abam ne kulu maama na ktıtn, á nan maŋı si á bri noɔna kountu mu.

49 A nan wı tuŋı wılu wım a Ko na goni ni si o ba abam te tun, yi o na tuə, oó pa abam na dam dılu na nuŋı We te tun. Maŋı-na Zeruzalem ni, si á taá cęgə dam dılu a na te tun.»

Zezi na joori o vu We-scoŋo te tun (Marki 16:19-20, Tituňa Təno 1:9-11)

50 Zezi laan ma ja-ba o nuŋı tıu kum wınu, o ja vu o yi Betani seeni. O ma zəŋi o jia weyuu ni, yi o ta dı ba o wi: «Amu pe abam yu-yojo.»

51 O na ki-ba yu-yojo kountu tun, o ma yagı-ba yi We kwe-o DI ja di DI scoŋo.

52 Ba ma kuni doonə ba zul-o, yi ba laan daarı ba joori Zeruzalem dı wıpolo zanzan.

53 Ba na wıra tun, ba wı fogı ba kwe We-di-kamunu kum vəŋə, yi ba zuli We maŋa maama.

**We taanı dulu
ZAN
na püpüni tun**

**We taanı dulu Zan na püpüni tun na bri
dibam kulu tun mu tuntu**

Zan wulu na yi Zezi karabiə fuga-bale bam wu dıdua tun mu püpüni tıno kontu (Matiyu 10:2). O na yəni o ɻɔɔni o titi wojo, o ba bəi o yiri, oó püpüni ni karabu wudon mu (Zan 18:15), naa wulu Zezi na soe tun (Zan 13:23).

Zan bri ni Zezi yi Krisi wum o Ko We na tuŋi tun mu, ni DI na manjı DI go ni te tun. Zezi mu yi cwəŋə kalı dí na wó da da dí na ɻwia kalı na ba ti tun We tee ni. Wum mu yi ciga tu, o yi pooni dulu na bri We ciga kam, o yi wudiu kulu na paŋ ɻwia tun, yi o yi nayiru wulu na nii dibam baŋa ni, oó vanjı dibam sı dí yi dí Ko We te.

Zan tıno kum wunu, o de yiŋə o bri ni Zezi yi We Bitara mu ka na wura manja maama. Ka ma ji nabiinu, yi o zuvri dibam titarı ni. O bri Zan wulu na miisi nɔɔna na wunu tun na bri Zezi ciga kam te tun (poɔɔrum 1).

O ma ta bri Zezi na jeeri nɔɔna dwi təri tarı te tun. Zan bri wo-kunkagila yarpe yalu Zezi na kia yi ya yi nyinyugb, ku bri dibam o na yi wulu tun (poɔɔrum 2-12).

O ta ma bri Zezi na zaasi o karabiə te titı dulu ba na jaan-o tun wunu (poɔɔrum 13-17).

Tıno kum tiim jəgə ni, ku bri dibam ba na jaantı Zezi ba di o taanı te, yi ba pa-o tuvən-dagara baŋa ni ba gə, yi o joori o bi o yagi tuvəni, yi o bri o titı di o karabiə bam te tun (poɔɔrum 18-21).

Zan wu püpüni wəənu tlu maama Matiyu di Marıkı di Luki na püpüni tun. Wontu yırani nan mu bri ku na kı te kadri candıə manja ni Kana ni tun (2:1-12), di Zezi na jeeri Nikodem (3:1-21) di Samari tiinə kaanı te tun (4:1-12), di o na pe korɔ na yazurə Betizata jəgə kam ni te tun (5:1-18), di o na pe Lazaaři joori o bi te tun (11:1-44).

Zan na bri wəənu tlu Zezi na kı tun, o laan ma daarı o bri Zezi na zaasi nɔɔna bam yi o bri-ba tı kuri te tun.

We Bu Zezi Krisi mu yi bitara kalı na paŋ nabiinə ɻwia tun

¹ Pulim ni tun, Bitara kam manjı ka wura mu, yi lugu baŋa daa ta tərə. Ka manjı ka wu We tee ni mu. Wulu na yi Bitara kam tun di We maama yi bıdwı mu.

² O manjı o wu We tee ni mu pulim ni.

³ Ku de di wontu mu yi Baŋa-We deen ki wojo maama. Kulukulu tərə We na kia, yi ku wu de di wontu.

⁴ Wum mu paŋ nabiinə na ɻwia. ɻwia kam kontu nan mu paŋ nabiinə na pooni.

⁵ Pooni dum kontu na tu tun, di zəli lim, yi lim daa warı pooni dum di zəli.

⁶ We deen tuŋi nɔɔnu wudon, o yiri mu Zan.

⁷ O tu sı o ta wulu na yi pooni dum tun taanı mu o bri nɔɔna, sı nabiinə maama wanı ba lwar-o sı ba daarı ba se-o.

⁸ Zan titı dai pooni dum. O nan tu sı o ta wulu na yi pooni dum tun taanı mu o bri nɔɔna.

9 Wulu na yi pooni dum ciga ciga tin deen nuji We te mu o ba lugu banja. Wontu mu pa nabiinə maama na pooni si ba wanı ba lware We.

10 O deen ma ba lugu banja o wura. Ku ya de di wontu mu yi We ki lugu. Di kuntu di, nabiinə daa ta wu lwar-o.

11 O ma ba o titi tiv, yi o dwi tiinə wu jeer-o lanyiranı.

12 Ku daari balu maama na se-o yi ba ki ba wu-didva did-o tin, o ma pa-ba ni si ba ji Banja-We biə.

13 Ba na jigi We biə kuntu tun, ku dai nabiinə na luri te tin, naa noona yura lagim, naa noona wubuna na lagı te tin. Ku nan yi Banja-We titi mu pe ba ji Dl biə.

14 Bítara kam deen ma ji nabiinu, yi o zuvri dibam titari ni. We zaani di Dl ciga maama tiini ka wu o tee ni. Dl ma na o paari-zulə na dagı te, o na yi o Ko We Bu-dva tin njwaani.

15 Zan deen njɔni wontu taani, yi o ta di kwər-dia o wi: «Mu wulu wum a na manjı a ta o taani a wi, noona wudon wu sahi amu kwaga o ba. Wontu yi kamunu o dwe amu, bejwaani o manjı o wura yi amu yaa ta tərə.»

16 Wontu mu yəni o pa dibam maama na zaani zanzan, o na tiini o jigi We zaani lanyiranı tin njwaani.

17 Bejwaani We pe Dl cullu tim Moyisi mu yi o pa dibam. Ku daari, ku na yi We zaani di Dl ciga kam, Dl de Dl Bu Zezi Krisi njwaani mu Dl pa dibam ka.

18 Nɔon-nɔonu ta manjı o wu ne Banja-We. Ku daari Dl Bu-dva kam mu pe di lware-Dl. Wontu di We yi bıdwı mu. O maa wu o Ko Banja-We tıkəri ni.

Zan na njɔni Zezi taani te tin

(Matiyu 3:1-12, Mariki 1:1-8, Luki 3:1-17)

19 Zan deen na pe noona lware Zezi te tin mu tutu: Zwifə yigə tiinə balu na zuvri Zeruzalém ni tin deen ma tuŋı ba kaanım yigə tiinə di Leviti tiinə si ba vu Zan te. Ba ma vu ba bwe-o ba wi: «Nmı yi wɔc mu?»

20 Zan ma vıri o ta-ba o wi: «Ku dai amu mu yi Krisi wum We na tuŋı tun.»

21 Ba ta ma joori ba bwe-o ba wi: «Nmı nan yi wɔc mu za? Nmı yi Eli mu na?»

O ma ləri-ba o wi, wum dai Eli. Ba daa ma bwe-o ba wi: «Nmı yi We nijonju wulu na manjı si o ba tin mu na?»

O maa wi: «Awo.»

22 Ba laan ma ta ba wi: «Nmı nan yi wɔc? Dl manjı si di ja nmı na ləri te tin mu, di vu di ta di bri balu na tuŋı dibam tin. Ta n bri dibam nmı na yi wulu tin.»

23 Ba na bwe-o kuntu tin, Zan ma ləri-ba o wi:

«Amu yi wulu na toolu kwərə kagva wum a wi:

«Zanı-na á kwe cwəŋə kalu di Yuutı wum na lagı o ba o təgi da tin, á pa ka fəgi ka yɔɔri lanyiranı.»

Mu We nijonju Ezayı na manjı o ta amu taani te tin.»

24 Nɔona badonnə di deen təgi ba wu ba wum, ba na nunji Farizian tiinə kəgo kum wum.

25 Ba ma bwe Zan ba wi: «Nmı nan na sunı n dai Krisi wum We na tuŋı tin, yi n dai Eli naa We nijonju wulu na manjı si o ba tin, wɔc mu pe nmı ni si n miisi nɔona na wum?»

26 Zan ma léri-ba o wi: «Ku na yi amu, a yeni a miisi nočna na wuni mu. Abam nan na zigü tin, nočnu wú á titari ni yi á yér-o.

27 Wuntu mu lagü o saŋi amu kwaga o ba, yi a wu manjı si a li o ne natra di.»

28 Kuntu maama deen ki Betani ni mu, Zorden bugə kam bube dum ni, me Zan na miisi nočna na wuni We ḥwaani tin.

Zan bri ni Zezi mu yi We Pəlbu wulu na li nabiinə lwarim tin

29 Tiga na puvri tin, Zan ma na Zezi na ve o maa bunti o te. O ma ta di balu na wura tin o wi: «Nii-na We Pəlbu wulu na li nabiinə lwarim tin.

30 A ya tagi a wi: «Nočnu wú saŋi amu kwaga o ba, yi o yi kamunu o dwe amu, bejwaani o manjı o wura yi amu yaa ta tərə.» Ku nan yi wuntu taani mu a fea.

31 Amu titi deen manjı a yeri o na yi wulu tin, yi a laan ba a lwar-o. A nan tu si a pa Yisirayeli dwi tiinə mu lwar-o. Kuntu ḥwaani mu a yeni a miisi nočna na wuni..»

32-33 Zan daa ta ma nočni Zezi taani o bri-ba o wi: «A ya yeri We Bu wom na yi wulu tin. Wulu nan na tuŋi-ni si a ba a miisi nočna na wuni tin tagi o wi, a na ne We Joro kum tu ku wu nočnu wulu banja ni tin, wuntu mu yi wulu na wú miisi nočna We Joro kum wuni tin. A laan nan ne We Joro kum na nuŋi weyuu ni ku tu ku ba ku wu nočnu wuntu banja ni, yi ku nyi di kunkwənə te.

34 Amu siuni a na kulg We na tagi tin, yi a lagü a ta ciga di abam si wuntu mu yi We Bu wum.»

Zezi na de yigə o bəŋi o karabiə balu tin

35 Tiga na puvri tin, Zan di o karabiə bale daa ta maa wura.

36 Zan ma na Zezi na ve o maa kea. O ma ta o wi: «Nii-na We Pəlbu wum.»

37 Zan karabiə bale bam ma ni o na tagi kulg tin. Ba ma pe Zezi kwaga ba pu.

38 Zezi ma pipiri o nii o na ba na tog-o tin. O ma bwe-ba o wi: «Abam beeři bęeř mu?»

Ba ma léri ba wi: «Rabi, nmu zuvri yən mu?» (Rabi kuri mu Karanyina.)

39 O ma léri-ba o wi: «Ba-na si á wú na.» Ba ma togı did-o ba vu ba na o na zuvri me tin. Ku yi didaan-ni ni mu. Ba ma manjı o tee ni ba tu we.

40 Nočna bale balu na ni Zan na tagi Zezi taani dum te yi ba daari ba tog-o tin didaa yırı mu Andre. O yi Simoň Piyeeři nyaani mu.

41 Ba na joori tin, Andre ma kılila o vu o zumbaaru Simoň te, o ta did-o o wi: «Dibam ne Mesi wum.» (Yırı dum kuntu di Krisi yi bıdwı mu.)

42 O laan ma ja-o o vu Zezi te. Zezi ma nii o yibiyə ni yi o wi: «Nmı yi Simoň wulu na yi Zan bu tin mu. Nmu yırı laan wú ta yi Sifasi mu.» (Yırı dum kuntu di Piyeeři yi bıdwı mu, yi di kuri mu Pulčro.)

43 Tiga deen na puvri tin, Zezi ma buŋi si o vu Galile. O ma vu o jeeri Filipi, yi o ta diid-o o wi: «Ba n ta n tɔgi amu.»

44 Filipi nunji Betisayida mu, tıu kulg Andre di Piyeeři di na nuŋi da tin.

45 Filipi laan ma zaŋi o vu o jeeri nočnu wudoŋ, o yırı mu Natanayeli. O ma ta diid-o o wi: «Dibam ne wulu wum Moyisi na püpəni o taani faŋa faŋa We cullu tənə kum wuni tin, yi We nijoŋnə di deen püpəni ba ta o taani tin. Wuntu mu yi Zezi, o yi Zuzeſfu bu mu. O nuŋi Nazareti.»

46 Natanayeli ma ta diid-o o wi: «Wo-laa kuntu wú wanı ku nuŋi Nazareti na?»

Filipi ma léri o wi: «Ba si n na.»

47 Ba na maa ve tin, Zezi ma na Natanayeli na maa bñini o te. O ma ta o taani o wi: «Wuntu suni o yi Yisirayeli dwi tu mu ciga ciga, o wu lana.»

48 Natanayeli ma bwe-o o wi: «Nmñ kñ ta mu n ye amu?»

O ma lør-o o wi: «A ya ne nmñ manja kam n na wó kaporu kum kuri ni ku loori Filipi na bñji nmñ tin.»

49 Natanayeli ma lør-o o wi: «Karanyina, nmñ yi Banja-Wë Bu mu, yi n ta yi Yisirayeli tiinë pe.»

50 Zezi ma ta did-o o wi: «Nmñ na se amu tin, ku yi a na tagi a wi, a ya ne nmñ kaporu kum kuri ni tin ñwaani mu. Nmñ nan wó na wo-kinkagila yalu na tiini ya dana ya dwe kuntu tin.»

51 O laan ma ta o wi: «A lagı a ta ciga mu di abam si, abam wó ba á na weyuu na puri, yi We malesi togı da si diinë yi si tuə Nabiin-bu wóm banja ni.»

2

Zezi na ve kadiri candiə Kana ni te tin

1 Da yale deen na ke tin, ba maa wóra ba kñ kadiri candiə Galile tñv kudoñ ni, ku yiri mu Kana. Zezi nu maa tøgi o wóra.

2 Ba deen bñji Zezi di o karabiə bam kadiri candiə kam kuntu ni.

3 Ba na wóra tin, tweeru biä sana kalv yiri na yi ven ba ya na jigi ba nyö tin ma ti. Zezi nu ma ta did-o o wi: «Ba daa ba jigi sana si ba nyö.»

4 Zezi ma leri o wi: «A nu, nmñ lagı n bri-ni a na wú kñ kolv tin na? A manja kam daa ta wu yi.»

5 O nu wóm laan ma ta di wudi-majna bam o wi: «O na tagi kolv maama du abam, si á kñ.»

6 Kandwa kambi-ze sirdü deen maa zigi da. Si didva maama jigi nñneenü litra fusirdü naa bi mu. Si deen zigi da si nñona ta maa sun ba jia di ba zwí mu, ni Zwifə bam cullu tñm na bri te tin.

7 Zezi ma ta di wudi-majna bam si ba mo na ba su kambi sun ni. Ba ma mo na ba su si ni ba pëel.

8 O daa ma ta-ba o wi, ba laan mo na bam ba vu ba pa wólv na nii candiə kam wænu tñm banja ni tin. Ba ma mo ba pa-o.

9 O ma nyö na bam, didaani ba manj ba ji tweeru biä sana. O ma wó lwarı sana kam kuntu na nunji me, yi wudi-majna balv na mœnna na bam tin nan ye. Nœnnu wólv na nii candiə kam banja ni tin laan ma bñji kan-baru wóm o ta did-o o wi:

10 «Nœnnu maama yëni o pa sa-ñunja mu yigë yi ba nyö. Ba laan na yëni ba nyö ba su, o ma pa-ba sana kalv na ba tiini ka ywænæ tin yi ba nyö. Nmñ nan kwe sa-ñunja kam mu n zigi, yi n laan ba n kwe-ka n pa dñbam ku kwaga ni.»

11 Mu Zezi na de yigë o kñ wo-kinkagli dñlv tin. O deen kñ-dì Kana ni mu, Galile tñv ni, si ku bri nñona ni o nunji We te mu. Ku ma pa nñona lwarı o dam na yi te tin. O karabiə bam na në kuntu tin, ba ma kñ ba wó-didva did-o.

12 Kuntu deen na ke tin, Zezi di o nu di Zezi nyaana di o karabiə bam ma vu Kapernawum ba kñ da fñfñun da.

Zezi na zəli pipimpiinë Wë-di-kamunu kum ni te tin

(Matiyu 21:12-13, Mariki 11:15-17, Luki 19:45-46)

13 Ku deen ma daari fñn si Zwifə bam di ba candiə kalv yiri na yi Paki tin. Zezi ma zañj o vu Zeruzalem.

14 O na yi da tün, o ma vu We-di-kamunu küm ni. O ma na nööna na jığı naani dì peeni dì kunkwən-pulə ba yəgə ka kunkəlo küm ni. Səbu-lənnə dì maa je da ba ləni ba səbiə.

15 O ma kwe njoni o ma kí balaarı o zəli peeni sim dì naani dum maama, o pa dì nunji. O ma daaru o yigi səbu-lənnə bam taabullu tı̄m o dì tiga ni, o pa ba səbu küm jagi.

16 O ma daaru o ta nööna balu dì na jığı kunkwən-pulə bam ba yəgi tün o wi: «Ja-na-ba á ja nuñi yo. A yi zañi á pa a Ko We digə kam taa yi pipiu jəge.»

17 Zezi na kí kväntu tün, o karabiə bam laan ma ba ba guli ku na pupvuni We tənə küm wvni ku wi te: «Amu na tiini a jığı sono külə nmü We-di-kamunu küm ɻwaani tün nyi nneenə mini na di-ni te tün mu.»

18 Zwifə yigə tiinə bam laan ma bwe Zezi ba wi: «Wo-künkagılı dəo nmü wú kí, si ku pa dıbam lwarı ni nmü jığı ni si n zəli nööna bam kväntu?»

19 Zezi ma ləri-ba o wi: «Abam na magi We-digə kantu maama á dì tiga ni, amu wú ma da yato mu a joori a lə-ka a zigı.»

20 Ba laan ma ta ba wi: «Ba me bına fiinna yardı mu (46) ba ma lo We-di-kamunu kväntu ba ti. Nmu nan wú kí ta mu n ma da yato yuram n joori n lə-ka n zigı?»

21 Zezi nan ya na ɻööni We-digə kam taani kväntu tün, ku yi o titi yura yam taani mu o taga.

22 Ku deen na tu ku yi manja kam Zezi na tigı yi o joori o bi tün, o karabiə bam ma guli o deen na tagı te tün. Ba ma se külə na pupvuni We tənə küm wvni tün, dì Zezi na tagi külə tün.

23 Zezi deen na wu Zeruzalem ni Pakı candıə kam manja ni tün, nööna zanzan ma na wo-künkagıla yalı o na kí tün, yi ba laan se-o.

24 Zezi deen nan wu pe-ba o wu maama, bəñwaani o ye nöönu maama na yi te tün.

25 O maa ba lagı si nöönu-nöönu bri-o nabiinə na yi te tün, o na manjı o ye külə na wu nabiinu maama bicarı ni tün ɻwaanti.

3

Nikodem na ve Zezi te te tün

1 Nöönu wwdonj deen mu wvra, o yırı mu Nikodem. O nuñi Farizian tiinə kögə küm wvni mu. O maa təgı o yi Zwifə bam yigə tu dıdva.

2 De dıdwi o ma zañi o vu Zezi te titi ni, yi o ta dıd-o o wi: «Karanyına, dí ye ni We mu tı̄nji nmü si n ba n bri nööna Dı cığa kam. Dí ne wo-künkagıla yalı nmü na kí tün. Ku pe dí lwarı ni We mu sunı Dı wu nmü tee ni, Dı paı n wai wo-künkagıla yam n kia.»

3 Zezi ma lər-o o wi: «A lagı a ta cığa dı nmü si, ba na wu joori ba lu nöönu wvlu tün, kväntu tu bá wanı o na We paari dum na yi te tün.»

4 Nikodem ma bwe-o o wi: «Nöönu na yi nən-kwıñ, baá kí ta mu ba lu-o daga? O bá wanı o joori o zu o nu wu si ba daa lu-o.»

5 Zezi ma lər-o o wi: «A lagı a ta cığa dı nmü si, nöönu wvlu We na wu me na dı Dı Joro küm Dı pa o na lır-dınya tün, kväntu tu bá wanı o zu We paart dum wvni.»

6 Nabiina na lugı nöönu wvlu tün, ku yi lugı baña ɻwıa mu o jıga. Ku daaru, We Joro küm na lugı wvlu tün, ku yi We Joro küm ɻwıa mu o jıga.

7 Yi pa ku sv-m dı a na tagı külə ni ku manjı si ba joori ba lu abam tün.

8 Ku na yi viu, ku yəni ku duh me dı me ku na lagı tun mu. N yəni n ni ku səo kum, yi n yəri ku na nuji me dı ku na maa ve me tun. Ku yi bıdwı mu dı We Joro kum na pe wulu maama ɣwı-dvıja tun.»

9 Nikodem ma bwe o wi: «Kuv kı ta mu ku ki kuntu?»

10 Zezi ma lər-o o wi: «Nmı yı Zwifə bam karanyına mu, yi n daa n ta yəri wəənu tıntı?»

11 A lagı a ta cıga dı nmı sı, dı yəni dı te wəənu tilı dı na ye tun mu, yi dı kwəri dı ɣıçın kulu dı na ne tun dı bri nɔɔna. Dı kuntu dı, á ta ba se dubam taani dım.

12 A na te lugı kuntu banja wəənu taani a bri abam yi á ba se a ni tun, a laan na ɣıçın We-sənço wəənu a bri abam, á wú ku ta mu á se a ni?

13 Nɔɔn-nɔɔnu tərə o na diini We-sənço, ku na daı Nabiin-bu wım na zıgi da o tu tun yuram.

14 Ni Moyisi deen na zəŋi can-na bısankwıa kam o pahı daa yuu ni kagva kam wım te tun, ba nan manjı sı ba kwe Nabiin-bu wım dı ba zəŋi weyuu ni kuntu mu,

15 sı ku pa nɔɔnu wulu maama na kı o wı-dıdva dıd-o tun na ɣwı-dvıja kalu na ba ti tun.»

16 Beŋwaanı We na tiini Dı soe nabiinə tun mu pe Dı tuŋı Dı Bu-dva sı o ba lugı banja, sı wulu maama na kı o wı-dıdva dıd-o tun daa yi cɔgi, sı o na ɣwı-dvıja kalu na ba ti tun.

17 We na tuŋı Dı Bu wım sı o ba lugı banja kuntu tun, ku daı sı o di nabiinə taani sı o cɔgi-ba, ku nan yi sı o vrı-ba lwarım wım o yagi.

18 Wulu maama na kı o wı-dıdva dı We Bu wım tun, ba daa bá dı o taani. Ku daarı wulu maama na wı se-o tun manjı o ga bıra mu, o na vım sı o se We Bu-dva kam tun ɣwaani.

19 We na di nabiinə taani te tun mu tıntı: We pe wulu na yi pooni tun mu ba lugı banja. Nabiinə nan soe lim ba dwe pooni dım ba titıŋ-balwaarın ɣwaani.

20 Nɔɔnu wulu maama na kı kəm-balwaarın culı pooni dım mu, o bá se sı o nuji dı yigə ni, sı o wo-balwaarın tun wú jalı jaja.

21 Wulu maama nan na tɔgi cıga cıwəŋə tun wú nuji pooni dım yigə mu, sı ku bri ni o titıŋa maama tɔgi We wubuña mu.

Zan daa na ɣıçın Zezi taani te tun

22 Kuntu kwaga ni Zezi dı o karabiə bam ma vu ba beeri Zude tı-balwa bam wım. Ba ma daanı jəgə kam kuntu ni, yi o miisi nɔɔna na wım We ɣwaani.

23 Zan deen maa wı Ənən ni. Tıu kum kuntu batwarı dıdaanı Salim. O du maa wıra o miisi nɔɔna na wım, na na daga je sum kuntu ni tun ɣwaani. Nɔɔna zanzan deen yəni ba tui o te maja maama, sı ba pa o miisi-ba na wım.

24 Maja kam kuntu ni ba ta wı jaani Zan ba pi.

25 Zan karabiə badonnə deen ma magı kantɔgə dı Zwifu wıdonj, dı nɔɔna na manjı sı ba zarı ba titı te sı ku tɔgi Zwifə bam cullu tim cıwəŋə tun.

26 Ba ma vu Zan te ba ta dıd-o ba wı: «Karanyına, dı ne nɔɔnu wulu deen na wı nmı tee ni yi n wı Zırden bugə kam bıbe dıdonj dım ni tun. Nımu tagı o taani n bri dubam. Lele kuntu, o laan wıra o miisi nɔɔna na wım, yi nɔɔna zanzan tiini ba ve o te ba daarı dubam.»

27 Zan ma ləri-ba o wi: «Ku ba cɔga. Nɔɔnu bá wanı o na wojo, yi ku na daı We mu pe-o-ku.

28 Abam titi manjí á yi amu maana tiiné dí a na tagí a wi, amu dai Krisi wum, si ku yi We mu tuñjí-ni si a tógi Krisi wum yigé a ba.

29 Ku nyi dí ncoónu na di kaani te tin mu, ku yi kan-baru wum titi mu te kaani wum. Ka-yigínu wum maa zigí daa ni yi o cægæ. O na ne ni kan-baru wum jigi wopolu dí o kaani wum, o dí wú ta jigi wopolu. Kuntu, a dí jigi wopolu ku ja gaali.

30 Wuntu nan manjí si o ji non-kamunu mu, si amu joori a ji non-balanya.

31 Ncoónu wulu na nuji We te tin mu yi non-kamunu o dwe ncoónu maama. Ku daari wulu na nuji lugú banja tun yi lugú nyim mu. O nitaañi dí maa yi lugú banja nyim. Wulu nan na nuji We-sóñç tun mu dwe maama.

32 O yení o te kulu o na nié yi o kwéri o na tin mu o bri ncoona. Dí kuntu dí, ncoóna ta ba se o zaasim dím.

33 Ncoónu wulu nan na se o zaasim dím tin, kuntu tu sini o bri ni We yi ciga mu.

34 Beñwaani, ku na yi wulu wum We na tuñjí tin, We pe-o DI Joro kum ku tiini ku ja gaali, yi ku paí o te We titi ni-taami.

35 Ko Banja-We soe DI Bu wum yi DI pa-o dam wojo maama banja ni.

36 Ncoónu wulu na kí o wu-didua dí We Bu wum tin jigi ñwi-duña kalu na ba ti tin. Ku daari ncoónu wulu na vin We Bu wum tin bá fogí o na ñwia We tee ni. We ban-zóñç nan wú ta wú o yuu ni.»

4

Samari tiiné kaani na lvari Zezi te tin

1-3 Farizian tiina bam deen ma ni ni Zezi wura o paí ncoona zanzan tógi o kwaga ku dwe Zan, yi o ta kwéri o miisi-ba na wuni We ñwaani. Ku nan dai Zezi titi mu miisi-ba na wuni, ku yi o karabié bam mu miisi-ba. Zezi na maani ni Farizian tiiné bam lvari kuntu tin, o ma zarjí Zude ni o joori o maa ve Galile.

4 O na maa ve kuntu tin, o manjí si o tógi Samari wuni mu o ke.

5 O ma vu o yi Samari tiu kudonj, ku yuri mu Siswaari. Ku batwari di tiga kalu Zakobí deen na pe o bu Zuzefu faña faña tin.

6 Zakobí deen jigi vułi je sum kuntu ni, dí ta na wura di zim maama. Zezi na ve taan kuntu tin, o ma bwéni. O ma vu o jení vułi dím ni ni. Ku deen yi wia titari ni mu.

7-8 O karabié bam maa ke tiu kum wú si ba yægi wædui. Zezi na je da kuntu tin, Samari tiina kaani wædonj laan ma ba si o mo na. Zezi ma ta did-o o wi, o kí na o pa-o si o nyø.

9 Kaani wum ma ta dí Zezi o wi: «Nmú yi Zwifu mu, yi amu yi Samari tu. Bees mu yi n ta n wi, a kí na a pa-m?» Kaani wum tagí kuntu, beñwaani Zwifé bam dí Samari tiiné deen warí daam.

10 Zezi ma lær-o o wi: «Nmú ya na ye peeri dílu We na lagí DI pa-m tin, yi nmú ya na ye wulu na loori nmú na tin, nmú titi ya mu wú loori amu, yi a pa nmú na balu na paí nabiiné ñwi-duña tin.»

11 Kaani wum ma ta did-o o wi: «A tu, nmú ba jigi goño yi vułi dím luuné. Nmú nan wú kí ta mu n mo na balu na paí nabiiné ñwi-duña tin?»

12 Dibam nabaaru Zakobí mu kugí vułi dintu o pa dibam. Wuntu titi di o bié dí o vara maama deen moóni na yo mu faña faña ba nyøa. Nmú nan buñjí n paí n dwe Zakobí mu naa?»

13 O ma lær-o o wi: «Ku na yi vułi dintu na bam, ncoónu wulu maama na nyøgi-ba tin, na-nyøm ta wú ja kuntu tu.

14 Ku nan na yi na balu amu na wú pa tún, na-nyom daa bá ja wólu na nyogi-ba tún. Na balu a na wú pa tún wú ji níneení buli-yi mu te o wóni, yi dí wú ta buré na balu na pai ḥwí-dvñja kalu na ba ti tún.»

15 Kaaní wóm daa ma ta díd-o o wi: «A tu, nan pa-ní na bam kóntu, si na-nyom daa yi ja-ní si a taa tui yo a moɔná na.»

16 Zezi ma ta díd-o o wi: «Ve n bæŋi n baru si á da daamí á ba.»

17 Kaaní wóm ma léri o wi, wóm ba jígi baru.

Zezi ma ta-o o wi: «Nmú na tagi ní n ba jígi baru tún yi cíga mu.

18 Nmú ya n zú banna banu mu, yi nmú na wú ncoɔnu wólu tee ní lele kóntu tún dai n baru. Ku yi cíga mu n tagi n bri-ní.»

19 Kaaní wóm ma ta díd-o o wi: «A tu, amu lwarí ní n yi We nijonju mu.

20 Dibam Samari tiiné nabaara bam deen tui piu kóntu yuu mu ba zuli We. Ku daari abam Zwifé bam bri ní, ku manjí si ncoɔna taa zuli We Zeruzalem ní mu.»

21 Zezi laan ma ta díd-o o wi: «Kaaní, se a taani dím. Manja wú ba, yi abam daa bá ta ve piu kóntu yuu naa Zeruzalem si á zuli dí Ko We da.

22 Abam Samari tiiné yéri wólu á na zuli tún. Dibam Zwifé bam nan ye wólu dí na zuli tún, beŋwaani We tógi Zwifé bam juŋa mu Dí vri nabiiñé ba lwarum wóni.

23 Ku daari manja maa bùni lele kóntu, yi balu na suni ba zuli dí Ko We cíga tún, baá zuli-Dí dí We Joro dam dí cíga. Mu dí Ko We na lagí si nabiiñé taa zuli-Dí te tún.

24 We yu joro mu. Balu maama na lagí ba zuli-Dí tún manjí si ba zuli-Dí dí We Joro dam dí cíga mu.»

25 Kaaní wóm ma ta o wi: «Amu ye si Mesi wólu ba na bë ní Krisi tún wú ba. O nan na tuø, oó ta We cíga kam maama o bri dibam.»

26 Zezi ma lér-o o wi: «Ku yu amu mu kóntu, a zigí a ḥcoɔni dí nmú.»

27 Zezi karabié bam laan ma joori ba ba. Ba na nè Zezi na zigí o ḥcoɔni dí kaaní wóm kóntu tún, ku ma su-ba. Dí kóntu dí, ba wóluwólu nan wú bwe o nii, «bëe mu o laga?» naa, «bëe mu yi Zezi ḥcoɔni dí kaaní wóm?»

28 Kaaní wóm laan ma yagi o koɔru wóm, yi o daari o vu tui kum wú. O na yi da tún, o ma ta dí ncoɔna bam o wi:

29 «Ba-na á nii ncoɔnu, o na tagi amu na ki kulu maama tún o bri-ní. A yéri wóntu mu wú ta yi Krisi wóm We na tuŋi tún naa?»

30 O na tagi o bri-ba kóntu tún, ba ma nuŋi tui kum wóni ba maa ve Zezi te.

31 Kantu manja kam ní Zezi karabié bam ma ta díd-o si o di wódiu.

32 O ma léri-ba o wi: «A manjí a jígi wódiu. Abam nan yéri ku na yi wóntu kulu tún.»

33 O karabié bam laan ma bwe daaní ba wi: «Ncoɔnu mu nan ga jaaní wódiu o ba o pa-o naa?»

34 Zezi ma ta dí ba o wi: «Amu wódiu kum yi si a tógi wólu wóm na tuŋi-ní tún wóbuŋja mu, si a tuŋi o tituŋja yam a ti.»

35 Abam yení á te ní: «Ku daari caní suna mu si dí ki faa.» Amu nan lagí a ta abam si á fógi á nii karí sum na yi te tún. Faa kum biga, ku laan daari zagim mu.

36 Manja kam yiø, si wólu na ki faa kum tún joŋi o ḥwíluru. Faa kum nyi dí ncoɔna balu We na vri Dí pa ba na ḥwí-dvñja kalu na ba ti tún mu, si ncoɔnu wólu na dugi tún dí wólu na zagi tún maama wéli daaní ba na wópolo.

³⁷ Taani duntu yi ciga mu: «Nooonu mu dugə, yi wudoj zagi.»

³⁸ Kuntu tun, a tuŋi abam sı á vu á beeri noona mu á pa We. Ku nyi nūneeni abam wu vagi muna, yi á laan wu vu á zagi-ya. Noona badonnae mu vagi-ya, yi abam di nyɔɔri ba tituŋa yam banja ni.»

³⁹ Samari tiinə kaani wum deen na tagi o bri o tu kum tiinə ni Zezi tagi wum na ki kulu maama o bri-o tun, ku ma pa Samari tiinə zanzan ki ba wu-didua di Zezi.

⁴⁰ Samari tiinə bam ma vu Zezi te, ba loor-o sı o manj ba tee ni. O ma ki da yale di ba.

⁴¹ Noona zanzan daa ta ma ki ba wu-didua did-o o ni-taanı düm ɲwaani.

⁴² Ba ma ta di kaani wum ba wi: «Dibam laan ki di wu-didua did-o, yi ku daa dai nmu na tagi kulu n bri dibam tun ɲwaani. Dibam titi ni o taani düm, yi di kwəri di lware ni wuntu mu siuni o yi wulu na vri nabiiñe lwarim wunni tun.»

Zezi na pe dideeru wudoj bu na yazurə te tun

⁴³ Da yale Yam deen na ke tun, Zezi ma zaŋi o maa ve o titi tiv Galile.

⁴⁴ Zezi titi deen mu tagi o wi, ba ba nigli We nijonju o titi tiv ni.

⁴⁵ Zezi nan ne ve o yi Galile tun, noona ma jeer-o lanyiranı, bəŋwaani ba ya na ve Zeruzalem sı ba di Paki candiə kam tun, bá ne wo-kinkagila yalv maama o na ki da tun.

⁴⁶ Zezi laan ma joori o vu Kana, Galile tiv ni. Ku yi jəgə kalv o ya na pe na bam ji tweeru bia sana tun mu.

Dideeru wudoj maa wu Kapernawum ni, yi o bu ba jigi yazurə.

⁴⁷ O na lware ni Zezi nuŋi Zude ni o ba Galile tun, o ma zaŋi o vu o te, o loor-o sı o vu Kapernawum o pa o bu wum na yazurə, o na lagı o tu tun ɲwaani.

⁴⁸ Zezi ma ta did-o o wi: «Abam na wu ne wo-kinkagila yalv na bri ni We tuŋi-ni tun, abam bá fəgá á se amu.»

⁴⁹ Dideeru wum daa ma ta o wi: «A tu, pa di vu lla sı a bu wum wú zigı o tu.»

⁵⁰ Zezi laan ma ta did-o o wi: «Ve səŋç, sı n bu wum daa bá ti.»

Noona wum ma ki o wu-didua di Zezi na tagi te tun, yi o zaŋi o viiri.

⁵¹ O ta na wu cwaŋə ni o maa ve səŋç tun, mu o tuntuŋna tu ba jeer-o, yi ba ta ba wi: «N bu wum ne yazura.»

⁵² O ma bwe-ba o wi: «Maŋa koo mu ku garı bu wum yira ni?» Ba ma ta ba wi: «Ku yi diin, wia titari ni mu, o paa kam yag-o.»

⁵³ Ba na tagi kuntu tun, noona wum ma guli ni ku yi maŋa kam kuntu ni nōo mu Zezi tagi o wi, o bu wum daa bá ti. O di o səŋç tiinə maama laan ma ki ba wu-didua di Zezi.

⁵⁴ Mu Zezi na ki wo-kinkagli dilv, o ki kuni bile Galile ni, o na nuŋi Zude o joori o ba tun.

5

Zezi na pe koro na yazurə siun de ni te tun

¹ Kuntu kwaga ni Zezi ma zaŋi o vu Zeruzalem, sı o tɔgi o di Zwifə bam candia kadoŋ.

² Bugə kadoŋ mu wura, ka na batwari di tiv kum ni dül peeni na tɔgi da tun. Ka yuri di Zwifə bam taani mu yi Betizata. Ba deen te pwe sunu mu ka ni ni.

³ Yawūna zanzan dēen yēni ba tigi pwe sūm kuri nī. Badaara yū lilwā dī gwani dī kwaaru. [Ba tigi da ba cēgə, sī We maleka mu ba ka pogli na bam.]

⁴ Ka na yēni ka pogli na bam kūntu doj, yawūnu wūlu na wū loori yigē o tu na bam wūni tin wū na yazurē dī yawū kūlu maama na jig-o tin.]

⁵ Nōōnu wūdon dēen ma wūra, o na ba jigi yazurē ku yī nī bīna fiintō nana (38) te.

⁶ Zezi ma na o na tigi da tin, yī o lwarī nī o ya manjī o ba jigi yazurē ku daani. O ma ta dī nōōnu wūm o wī: «Nmū lagī sī n na yazurē na?»

⁷ Yawūnu wūm ma lēr-o o wī: «A tu, bugē kam na bam na yēni ba pogli, a ba jigi nōōnu wūlu na wū kwe-nū o ja tu na bam wūni tin. A na yēni a kwaani sī a tu, nōōnu mu wū tu o loori amu.»

⁸ Zezi ma ta dīd-o o wī: «Zanjī wēeni, sī n kwe n sara kam n ta n veə.»

⁹ O na tagi kūntu tin, nōōnu wūm ma sūni o na yazurē bidwi başa nī, yī o zanjī o kwe o sara kam o veə. Ku yī Zwifē bam siun de nī mu ku kī kūntu.

¹⁰ Kūntu ḥwaani Zwifē yigē tiinē bam ma ta dī nōōnu wūm ba wī: «Zūm yī dībam siun de mu. Kūntu ḥwaani ku culē sī n ta n ze n sara kam.»

¹¹ O ma lēri-ba o wī: «Nōōnu wūlu na pe amu na yazurē tin mu tagi o wī, a kwe a sara kam a taa veə.»

¹² Ba ma bwe-o ba wī: «Nōōnu wūm kūntu yī wōo mu, yī o wī n kwe n sara kam n ta n veə?»

¹³ O maa daa yēri wūlu na pe o na yazurē yam tin, bējwaani Zezi zu nōn-kōgō kūm wū yī o daa wū ne-o.

¹⁴ Ku na kī fūn tin, Zezi ma vu o jeer-o We-di-kamunu kūm wūni. O ma ta dīd-o o wī: «Nii, nmū laan ne yazurē. Nan daa n yī kī lwarim, sī wo-lējō kūlu na dwe kūntu tin daa yī kī-m.»

¹⁵ Nōōnu wūm laan ma vu o ta dī Zwifē yigē tiinē bam o wī: «Ku yī Zezi ya mu pe a na yazurē.»

Zezi na jigi dam te tin

¹⁶ Zwifē yigē tiinē bam dēen maa wūra ba yaari Zezi, dī o na pe yawūnu wūm na yazurē ba siun de dīm nī tin ḥwaani.

¹⁷ Zezi ma lēri-ba o wī: «A Ko We yēni Dī kī kūlu Dī wōbuŋa na lagī tin mu manjā maama. Amu dī nan kī kūntu mu.»

¹⁸ O na tagi kūntu tin ḥwaani mu pe Zwifē yigē tiinē bam laan tiini ba buŋi o gūm. Ku nan dai nī ba na wī o cogī ba siun de cullu tūm tin má ḥwaani, ku yī o na tagi o wī We yī o titi Ko tin mu. O taani dīm kūntu brī nī o di We yī bidwi mu.

¹⁹ Zezi ma ta dī ba o wī: «A lagī a ta cīga mu dī abam sī, amu na yī We Bu wūm tin, a bá wanī a kī kūlu kūlu a titi nī, ku na dai kūlu a na ne a Ko We na kī tin. A Ko na kī kūlu tin mu amu dī wū kī.

²⁰ Bējwaani Banja-We soe Dī Bu wūm yī Dī maa brī-o kūlu maama Dī titi na kī tin. Dī nan wū brī-o wo-kamunnu tīlū na dwe tīntu tin sī o kī, yī kūvū su abam.

²¹ Kūntu, Banja-We na bi nōōna Dī pa ba yagī tūnī yī Dī pa-ba ḥwī-dūŋa te tin, Dī Bu wūm dī wū pa balū o na lagī tin na ḥwī-dūŋa.

²² Kūlu na wēli da tin, Banja-We titi bá di nōōn-nōōnu taani. Dī nan pe Dī Bu wūm nī sī o di nabiinē maama taani.

²³ Kūntu wū pa nōōna maama zuli We Bu wūm, nī ba na zuli o Ko We te tin. Wūlu maama na ba zuli We Bu wūm tin, o ba zuli o Ko We dīlu na tūn-j-o tin dī mu.»

24 Zezi daa ma ta o wi: «A lagı a ta cıga mu dı abam sı, wolu maama na ni a taanı dim yi o daari o ki o wu-dıdva dı wolu na tuŋı-nı tun, kuntu tu jıgı ɻwı-dıvıja kalu na ba ti tun. Ba daa bá di o taanı. Kuntu tu nuŋı tuvınu wınu mu, o zu ɻwıja kalu na ba ti tun wınu.

25 A lagı a ta cıga di abam sı, manja maa bıuna lele kuntu, yi balı na ba jıgı ɻwıja We tee ni tun wó ni amu We Bu wıom kwərə. Balı na se-ka tun wó na We ɻwı-dıvıja kam.

26 Kuntu, We na yi ɻwıja tu tun, mu Dı pe wolu na yi Dı Bu wıom tun di ji ɻwıja tu.

27 Dı ma kwəri Dı pa-o ni sı o di nabiinə taanı, o na yi Nabiin-bu wıom tun ɻwaanti.

28 Yi pa-na ku su abam dı a na tagı wojo kulu tun. Manja maa bıuna, yi balı maama na tıgı tun wó ni amu kwərə,

29 yi ba nuŋı ba yibeełə wınu. Balı maama na kı lanyırarı tun wó bi ba taa ɻwı We tee ni. Ku daari balı maama na kı wo-balwaaru tun wó bi, yi ba di ba taanı, yi ba na cam.

30 A bá wantı a kı kulu kulu amu titı ni. Amu tıgı a Ko ni mu a maa di nabiinə taanı. Kuntu ɻwaani amu sariya dim dim yɔɔrı dı yi cıga mu, beŋwaani amu ba kwaani sı a kı kulu amu titı na lagı tun, ku yi We na tuŋı-nı sı a kı kulu Dı na lagı tun mu.»

31 Zezi ta ma ta dı Zwifə yıgə tiinə bam o wi: «A titı yırarı mu ya na bri a cıga kam, ku dai fiſıun sı á se ni a taanı dim yi cıga.

32 Nıccınu wıdoŋ nan mu zıgı amu cıga kam kwaga ni, ku yi amu Ko We mu, yi a ye ni wıntı jıgı cıga di o na te amu taanı te tun.

33 Abam ya tuŋı nıccına Zan tee ni yi o ta amu cıga o bri-ba.

34 Ku na yi amu, a ya ba lagı sı nıccı-nıccınu pa amu cıga kam maana. A nan tagı Zan taanı abam ɻwaani mu, sı ku wanı ku wəli abam sı á na vırmı lwarım wınu.

35 Zan deen nyı dı kania mini na tiini dı jıgı pooni te tun mu. Abam ma se sı á tıgı o taanı dim dı wıpolo manja finfın yırarı, yi á laan kwe á yagi.

36 A nan jıgı maana yalı na daga ya dwe Zan na pe yalı tun. Titıvıja yam a Ko We na pe-nı sı a tuŋı tun, yantu mu a jıgı a tuŋı, yi yantu mu pa-nı cıga ni We mu sıını Dı tuŋı-nı.

37 A Ko We dılvı na tuŋı-nı tun zıgı a cıga kam kwaga ni. Abam nan manı á wı cęgi Dı kwərə, naa á na Dı na nyı te tun.

38 Abam wı jonı Dı taanı dim á kı á wı ni. A na wı se wolu wıom Dı na tuŋı tun mu bri kuntu.

39 Abam yəni á kwaani á zaası We twaanı tım, beŋwaani á buŋı ni tıntı ɻwaani mu á wó na ɻwıja kalu na ba ti tun. Ku nan yi amu taanı mu twaanı tım kuntu tea.

40 Abam nan ta ba se sı á ba amu te, sı ku pa á na ɻwı-dıvıja kalu na ba ti tun.

41 A nan ba buŋı sı nabiinə ta pa amu zulə.

42 Ku na yi abam, amu ye á wıor. A ye ni We sono təri á bıcara ni.

43 Amu nan jaani a Ko yırı mu a ba, yi abam vıñ sı á jeeri-nı. Nıccınu wolu nan na jaani o titı yırı o ba, á wı jeeri kuntu tu.

44 Abam nan lagı sı á taá jonı zulə mu da-tee ni, yi á ba lagı sı á kı kulu na wó pa á na zulə We dılvı na ba jıgı doŋ tun tee ni. Kuntu mu á warı á kı á wı-dıdva dı amu.

45 A yi taá buñi ni, amu mu wú vin abam bura a Ko We tee ni. Ku yi Moyisi wum abam ya na buñi si á wú na ñwia We tee ni o ñwaani tun mu wú vin abam bura.

46 Abam ya na suni á se Moyisi na tagi kulu tun, á ya wú se amu di, beñwaani wantu pvpvni amu taani mu.

47 Abam nan manjí á wú se o na pvpvni kulu tun. Kuntu tun, á nan wú ki ta mu á se amu na tagi kulu tun?»

6

*Zezi na pe non-kogo wñdiu yi ba di te tin
(Matiyu 14:13-21, Mariki 6:30-44, Luki 9:10-17)*

1 De dñdwí Zezi di o karabië bam ma zañi ba vu ba be Galile nñniñ kum bube dñdon dñm. Nõona badaara bë-ka ni Tiberiyadí nñniñ mu.

2 Non-kogo zanzan maa tõgi o kwaga, beñwaani ba ne wo-kinkagila yalu o na ku o pa yawuna na yazuré tun.

3-4 Ku ñeñtwe sì Zwifa bam di ba candië kalu yiri na yi Paki tun. Zezi ma vu o di piu yuu o jení da di o karabië bam.

5 O ma kwæni o yuu o nii, yi o na ni kogo zanzan mu maa bñni o te. O ma ta di Filipi o wi: «Dí wú ki ta mu dí na wñdiu, si dí yægi dí pa nõona bantu maama si ba di?»

6 O na tagi kuntu tun, ku yi si o ma nii Filipi wubvña na yi te tun mu, si o manjí o ye o na wú ki te.

7 Filipi ma lær-o o wi: «Dí na lagü dí yægi dípse si nõonu maama na funfun o di, ku sëbu kum wú dwæni sëbu-dala bië-yale (200).»

8 O karabië bam dñdua, Andre wñlu na yi Simón Pîyeerí nyaani tun, ma ta o wi:

9 «Nii, bu wñdon mu wú yo seeni, o jigi dípwa yanu di kalëg-bale sile. Ku nan bá waní ku yi nõona bantu maama dim.»

10 Zezi laan ma ta di ba o wi: «Á nan pa nõona bam jení tiga ni.» Gaarü tiini ti wñra jégë kam kuntu ni. Nõona bam maama ma jení tiga ni. Ba yi nñneení baara murr-tunu (5.000), ku weli di kaana di bië.

11 Zezi ma kwe dípwa yam yi o ki We le ya ñwaani. O ma daari o manjí ya o pa nõona bam na je tiga ni tun. O ma ki We le kale süm di ñwaani yi o pa-ba. Nõona bam maama ma di ni ba na lagü te tun.

12 Ba ma di ba su ba daari. Zezi ma ta di o karabië bam o wi: «Ve-na á twé cïcwærø tulø na daari tun, si á yi yagi si ti cogi.»

13 Ba ma twe ti maama ba su titwaru fugæ-tle. Dípwa yanu yam ba na di ba daari tun cïcwærø yiranu mu kuntu.

14 Nõona bam na ne wo-kinkagili dum Zezi na ki tun, ba ma ta ba wi: «Ku suni ku yi ciga mu, We nijonju wñlu ya na manjí si o ba lugü banja tun mu tuntu.»

15 Zezi laan ma lwarí ni ba lagü ba pa o ji ba pe di dam mu. O na lwarí kuntu tun, o ma zañi o joori o vu o di piu yuu o wñra o yiranu.

*Zezi na ve na baya ni te tin
(Matiyu 14:22-33, Mariki 6:45-52)*

16 Dídaani na yi tun, Zezi karabië bam ma vu ba yi nñniñ kum ni.

17 Ba ma zu naboro ba tõgi nñniñ kum wú ba maa ve Kapernawum. Tiga maa tiini ka yi, yi Zezi daa ta wú tu ba te.

18 Vu-dñlaan ma zañi ku fufugë ku pa na bam pëgula.

19 Zezi karabiə bam ma co naboro kum ba vu ba yi nineni kilometra yanu naa yardu te. Ba laan ma na Zezi na ve na bam baña ni o maa buni ba te. Fvunni ma zu-ba.

20 Zezi ma ta dı ba o wi: «Á yi taá kwari fvunni, sı ku yi amu.»

21 Ba ma bıñi sı ba pa Zezi zu naboro kum, dı ba de ba yi buburu ni, jégə kalv ba ya na maa ve tın.

Zezi mu pai nabiinə ɻwı-dvıja kalv na ba ti tın

22 Tıga na pıvırı tın, nón-kögo kulu na manı nınuv kum bube dıdonj dıım ni tın ma maanı ni, naboro dıdva yırarı ya mu wıra. Ba maa ye ni Zezi karabiə bam ke ba daar-o, yi o wı de o zu ba naboro kum o vu.

23 Nabwærətu tıdonnə ma nunji Tiberiyadı tı ba, tı yi bube dıılu nón-kögo kum na wıra tın. Ku yi jégə kam kuntu ni mu dı Yuutu Zezi ya kı We le wıdiiru tıım ɻwaani, yi o daari o pa nɔɔna bam di tın.

24 Nɔɔna bam na lwarı ni Zezi dı o karabiə bam daa tərə tın, ba ma zu nabwærətu tıım wı ba maa ve Kapernawum sı ba beer-o.

25 Nɔɔna bam na be nınuv kum tın, ba ma na Zezi. Ba ma bwe-o ba wi: «Karanyına, maşa koo mu n tu yoba?»

26 Zezi ma ləri-ba o wi: «A lagı a ta cıga mu dı abam sı, abam na karı á beeri amu tın, ku dai á na ne wo-kııkagla yalıv na bri ni We tııjı-nı tın ɻwaani. Ku yi á na di wıdiiru tıım á su tın ɻwaani mu á beeri amu.»

27 A nan yi taá tııjı-na wıdui kulu na wó ba ku cögı tın má ɻwaani. A taá tııjı wıdui kulu na wó pa á na ɻwı-dvıja kalv na ba ti tın ɻwaani. Amu Nabiin-bu wıom mu wó pa abam kuntu wıdui kum, bejwaani a Ko We mu pe-nı ni si a taa tııjı a pa-Dı.»

28 Ba laan ma bwe-o ba wi: «Dıbam nan wó kı ta mu, sı dı taá tııjı titııja yalıv We na lagı tın?»

29 O ma ləri-ba o wi: «Tıtııjı dıılu We na lagı sı abam tııjı tın, ku yi si á se wılu Dı na tııjı tın mu.»

30 Ba ma ta bwe-o ba wi: «Wo-kııkaglı dııo mu nmı wó kı, sı dı wanı dı lwarı ni We mu sıını Dı tııjı nmı, sı dı laan se-m? Nmı wó kı beee mu n bri dıbam?»

31 Faŋa faŋa tın, dıbam nabaara deen na wı kagıva wınu maşa kalv ni tın, ba di wıdui kulu yırı na yi «Maanı» tın mu, ni We tııjı kum na tagı te ku wi: «O pe-ba wıdui kulu na nunji We-sɔɔjı ni tın yi ba di.»

32 Zezi ma ləri-ba o wi: «A lagı a ta cıga mu dı abam sı, ku dai Moyisi mu pe abam wıdui kulu na nunji We-sɔɔjı ni tın. Ku nan yi a Ko We mu pai abam wıdui kulu na nunji Dı sɔɔjı ni yi ku yi wıdui cıga cıga tın.»

33 Bejwaanı wıdui kulu We na pai tın mu yi wılu na nunji Dı sɔɔjı ni o tu o ba lugı baña o pai nabiinə ɻwı-dvıja tın.»

34 Ba ma ta dıd-o ba wi: «Dıbam tu, ta n pai dıbam wıdui kum kuntu maşa maama.»

35 Zezi ma ta dı ba o wi: «Amu yi wıdui kulu na pai nabiinə ɻwı-dvıja tın. Wılu maama na tu amu te tın, kana daa bá ja kuntu tu. Wılu maama na kı o wı-dıdva dı amu tın, na-nyom daa bá ja kuntu tu.»

36 A nan manı a ta a bri abam ni, á ne amu yi á ta ba se-nı.

37 Ku daari wılu maama a Ko We na pe amu tın wı ba amu te. Wılu maama nan na tu amu te tın, a bá fııgı a vin kuntu tu.

38 Bejwaanı amu nunji We-sɔɔjı a ba sı a kı wılu na tııjı-nı tın wıbuŋı mu, sı ku dai a titı wıbuŋı.»

39 Wulu na tñj-ni tñn wubunja na lagı kulu tñn mu yi si a yi yagi a pa balu maama DI na pe-ni tñn wuluwulu je, si a daari a pa ba maama joori ba bi lugu tiim de ni.

40 A Ko We wubunja mu yi si, wulu maama na lwarı DI Bu wum yi o ki o wu-dıdva dıd-o tñn, si kuntu tu na ıjwi-dvıja kalu na ba ti tñn. Aá pa kuntu tu joori o bi lugu tiim de dim ni.»

41 Zezi na tagı kuntu tñn, Zwifë bam maa pıvna di o na tagı o wi, wum mu yi wudiu kulu na nunji We-sɔŋɔ nı tñn.

42 Ba maa te ba wi: «Wıntu mu dai Zuzefu bu Zezi wum na? Dí ye o nu di o ko. Bęe mu yi o laan nan ta wi, o nunji We-sɔŋɔ nı mu o ba?»

43 Zezi ma ləri-ba o wi: «Yagi-na, á yi taá pıvna.

44 Nɔɔn-nɔɔnu bá wanı o ba amu te, ku na dai a Ko We dılu na tñj-ni tñn mu vanı kuntu tu juja si o ba amu te. Amu wó pa kuntu tu joori o bi lugu tiim de dim ni.

45 Ku pıvnu fanya fanya We nijojnə tɔnɔ kum wıni ku wi: «Ba maama wó zaası We tee ni.» Wulu maama nan na cęgi a Ko We taanı dim yi o se DI zaasım dim tñn wó ba amu te.

46 Ku nan dai nı nɔɔnu mu ne a Ko We, ku yi amu na nunji DI te tñn yrani mu ne-DI.

47 A lagı a ta cıga mu di abam si, wulu na ki o wu-dıdva di amu tñn mu jıgı ıjwi-dvıja kalu na ba ti tñn.

48 Amu yi wudiu kulu na paı nabiinə ıjwi-dvıja tñn.

49 Fanya fanya tñn, abam nabaara deen na wó kagıa kam wıni tñn, ba di wudiu kulu yırı na yi <Maanı> tñn, yi ba ta wó lugı tıvnu.

50 Ku daari kuntu yi wudiu kulu na nunji We-sɔŋɔ, yi wulu na di-ku tñn, tıvnu daa bá ja kuntu tu.

51 Amu yi wudiu kulu na nunji We-sɔŋɔ nı yi ku jıgı ıjwıa ku paı nabiinə tñn. Wulu maama na di wudiu kum kuntu tñn wó ta ıjwi mu maaja maama. Wudiu kulu a na wó pa nabiinə tñn yi a yıra yam mu, si ku pa nabiinə taa jıgı ıjwi-dvıja.»

52 Zezi na tagı kuntu tñn, Zwifë bam laan ma tiini ba magı kantıgo daanı ba wi: «Nɔɔnu wıntu wó ki ta mu o kwe o yıra o pa dıbam si dí di?»

53 Zezi laan ma ta di ba o wi: «A lagı a ta cıga mu di abam si, abam na wó di amu Nabiin-bu wum yıra yam, yi á daari á wó nyɔgı a jana kam, á ba jıgı We ıjwi-dvıja kam.

54 Wulu nan na di a yıra yam yi o daari o nyɔ a jana kam tñn, kuntu tu jıgı ıjwıa kalu na ba ti tñn. Amu wó joori a bi kuntu tu lugu tiim de dim ni.

55 Beñwaanı a yıra yam mu yi wudiu cıga, yi a jana kam yi wo-nyɔɔru cıga cıga.

56 Wulu na di a yıra yam yi o daari o nyɔ a jana kam tñn wó ta ıjwi di amu, yi amu ıjwi kuntu tu wıni.

57 A Ko We dılu na yi ıjwıa tu tñn mu tñj-ni. Ku nan yi dıntu ıjwaanı mu amu di jıgı ıjwıa. Kuntu, wulu na di a yıra yam tñn, kuntu tu di wó ta ıjwi amu ıjwaanı.

58 Mu wudiu kulu na nunji We-sɔŋɔ nı tñn. Kuntu nan ba nyı di wudiu kulu abam nabaara bam deen na di yi ba daa ta ti tñn. Wulu maama na di wudiu kuntu tñn wó ta ıjwi mu maaja maama.»

59 Mu Zezi deen na bri nɔɔna bam tite Kapernawum We-dıgə kam wıni tñn.

60 Zezi karabiə bam zanzan na ni kountu tñ, ba ma ta ba wñ: «O taani dum tiini dñ cana. Ncoñ-ncoñu bá waní o joñi-dñ.»

61 Zezi ma lwarí o tuti ní, ní o karabiə bam puñna dñ o taani dim. O laan ma ta dñ ba o wñ: «A taani dim kountu pe á wubuñja vugimi mu na?»

62 Ku nan na yi kountu, á na ne Nabiin-bu wñm na maa jоори o diini o ya na manjı o wñ me tñ, á laan wñ kí titä mu?

63 Ku yi We Joro kñm mu pañ ncoña ñwia. Ku daari nabiinë dam bá waní külükülo dñ ki. A na tagi taani dñlñ dñ abam tñ mu pe abam We Joro kñlñ na pañ nabiinë ñwi-dñja tñ.

64 Dñ kountu dñ, abam badaara ta wñ se.» Zezi tagi kountu, beñwaani ku pulim ní mu o manjı o ye balu na bá se-o tñ, dñ wñlñ na wñ ba o yeg-o o pa ncoña tñ.

65 O daa ma ta o wñ: «Kountu ñwaani mu a tagi a bri abam ní, ncoñ-ncoñu bá waní o ba amu te, yi ku na dañ a Ko We mu pe-o cwæñø.»

66 Kountu na kí tñ, o karabiə zanzan ma jоори o kwaga ní, yi ba daa ba tog-o.

67 Zezi laan ma ta dñ o karabiə fugø-bale bam o wñ: «Abam dñ ba lagı sì á yagi amu na?»

68 Simøn Piyeerí ma lør-o o wñ: «A yuutu, dñbam wñ yagi nmv, sì dñ daa vu wñc te mu? Nmv jigi taani dñlñ na pañ ncoña ñwia kalu na ba ti tñ.

69 Dñbam se nmv, yi dñ kwéri dñ lwarí ní nmv yi Wu-poñø Tu wñlñ We na tñjı tñ mu.»

70 Zezi ma ta dñ ba o wñ: «Amu kuri abam fugø-bale bam, abam dñdva nan yi sútaani mu.»

71 O na tagi kountu tñ, ku yi Zudası wñlñ na yi Simøn Yiskariyo bu tñ taani mu o tæa. Wñntu tøgi o wñ karabiə fugø-bale bam wñni, yi wñm mu lagı o ba o yagi Zezi o pa ncoña.

7

Zezi nu-biə na wñ se-o te tñ

1 Zezi deen maa wñ Galile ní o beerø. O deen ba lagı sì o vu Zude o beeri da, beñwaani Zwifø yigø tiinø balu na wñ dáani tñ lagı cwæñø mu sì ba gø-o.

2 Ku deen ma daari fñn sì Zwifø bam di ba candiø kalu yiri na yi vwø candiø tñ.

3 Zezi nyaana ma ta dñd-o ba wñ, o yagi Galile je sum sì o daari o vu Zude, si o karabiə bam waní ba na tituñja yalu o na jigi o tñjı tñ.

4 Ba ta maa ta ba wñ: «Ncoñu wñlñ na lagı sì ba taa ye-o lanyiranı tñ ba sègi külø o na kí tñ. Kountu ñwaani, nmv na kí wæønu tñntu tñ, n manjı sì n ta n kù-tù nabiinë maama yigø ní mu.»

5 Ba na tagi te tñ bri ní ba titi ta wñ kí ba wñ-dñdva dñd-o.

6 Zezi ma ta dñ ba o wñ: «A manjı kam ta wñ yi sì a vu candiø kam. Ku nan na yi abam, manjı maama lana dñ abam.

7 Nabiina bá waní ba taa culi abam. Ba nan culi amu, beñwaani amu yçöri a te-ba jaja mu, ní ba tituñja ba tøgi cwæñø.

8 Abam nan ve-na á di candiø kam, sì amu ta bá vu lele, beñwaani a manjı kam ta wñ yi ka ti sì a vu.»

9 O na tagi kountu tñ, o ma manjı Galile ní.

Zezi na wñ Zeruzalem ní o bri ncoña te tñ

10 Zezi nyaana bam na ke ba daar-o tun, o di laan ma zañi o vu candiə kam. O na ve kantu tun, o wu ve jaja si nɔɔna lwar-o.

11 Zwifə yigə tiinə balu na wu candiə kam ni tun maa karı ba beer-o, yi ba bwe ba wi: «O wu yən mu?»

12 Nɔɔn-kɔɔgɔ kulu na wura tun maa tiini ba jigu o taani ba waasa. Nɔɔna badonnə maa te ba wi: «O yi nɔɔn-ŋum mu.» Badaara maa te ba wi: «Aye, o dai nɔɔn-ŋum, si o jigu nɔɔna bam o ganı mu.»

13 Nɔɔn-nɔɔnu nan wu tagi o taani jaja, bɛŋwaani ba kwari Zwifə yigə tiinə bam.

14 Ba na di candiə kam ba yi ka da yam titari tun, Zezi laan ma vu o zu We-di-kamunu kum o wura o bri nɔɔna.

15 Zwifə yigə tiinə bam maa tiini ba yi yəəu di o na bri nɔɔna bam te tun. Ba maa te ba wi: «Nɔɔnu wɔntu nan wu zaasi tɔnɔ nɔɔn-nɔɔnu tee ni, yi o yi ki ta mu di puurı yi o ye We tɔnɔ kum kuntu doŋ?»

16 Zezi ma ləri-ba o wi: «A na bri kulu tun dai amu titi nyim, ku yi wulu na tuŋi-ni tun nyim mu.

17 Wulu nan na lagi si o ki We wubuŋa na lagi kulu tun, kuntu tu wú lwarı amu zaasim dím kuri na nuŋi me tun, di na yi We nyim mu, naa di na yi a titi dam mu a maa bra, oó lwarı.

18 Nɔɔnu wulu na nɔɔni di o titi dam tun, kuntu tu kwaani si o na yiri mu o pa o titi. Ku daari wulu nan na kwaani si o lagi yiri o pa wulu na tuŋi-o tun, kuntu tu mu yi wulu na jigu ciga tun, yi o ba tusi kulu kulu baŋa nt.

19 Moyisi nan manjı o pa abam lwarı We cullu tun. Abam wuluwulu nan ba tɔgi-ti. Bees mu yi abam kwaani á lagi cwəŋə si á gu amu?»

20 Ba ma lər-o ba wi: «N yirisi mu. Woɔn beeri nmu si o gu?»

21 Zezi ma ləri-ba o wi: «A tuŋi tituŋ-kamunu didu mu siun de ni, yi ku su abam.

22 Moyisi deen pe abam ni si á taá goni á bækəri. Ku nan dai ni Moyisi mu puli-kv. Ku puli di abam nabaara mu. Moyisi na pe abam ni dím kuntu tun, abam maa goni á bækəri di siun de ni di, si ku yi pa á cɔgi ni dím kuntu.

23 Abam na wai á goni bækəri siun de dím ni si á yi cɔgi Moyisi culu kum, bees mu yi á bana zañi di amu, di a na pe yawlinu na yazurə fası siun de ni tun n̄waani?

24 Abam yi taá garı á yáali nɔɔnu kəm di á yiə na ne kulu tun. A nan manjı si á buri di ciga mu.»

Ba na bwe Krisi wum We na tuŋi tin taani te tun

25 Nɔɔna balu na zvurı Zeruzalem ni tun badaara laan maa nɔɔni Zezi taani ba wi: «Ku dai nɔɔnu wɔntu mu ba kwaani si ba gu tun na?»

26 Nii-na o na zigu o nɔɔni jaja, yi nɔɔn-nɔɔnu ba te kulu kulu si ba ci-o. Dibam yigə tiinə bám laan bʊŋi ni wɔntu mu siuni o yi Krisi wum We na tuŋi tun naa?

27 Ku nan na yi Krisi wum mu na tuə, nɔɔn-nɔɔnu bá wanı o lwarı o na nuŋi me tun. Ku daari dibam maama ye wɔntu na nuŋi me tun.»

28 Zezi deen na wu We-di-kamunu kum wɔni o bri nɔɔna tun, o ma nɔɔni di kwar-dia o wi: «Abam bʊŋi ni á siuni á ye amu, yi á kwəri á ye a na nuŋi me tun. A nan wu tu a titi ni, wulu na tuŋi-ni tun yi ciga tu mu. Abam nan yər-o.

29 Amu mu ye-o, bɛŋwaani a nuŋi wɔntu te mu, yi wum mu tuŋi-ni.»

30 Zezi na tagi kuntu tun, ba laan ma lagı si ba ja-o. Noco-noco nu nan ba jigi cwəŋə si o ki-o kolvkulv, o manja kam ta na wu yi tun ɻwaani.

31 Ku daari non-kogo kum wu noona zanzan ma ki ba wu-didua did-o, yi ba te ba wi: «Krisi wum na tuə, o bá wanı o ki wo-kunkaglia zanzan si ku dwəni wuntu na manjı o ki te tun.»

Zwifə yigə tiinə bam na kwaani si ba ja Zezi te tun

32 Farizian tiinə bam ma ni non-kogo kum na jigi Zezi taanı ba waasa te tun. Ba dı We kaanı yigə tiinə bam laan ma tuŋı noona si ba vu ba ja Zezi.

33 Zezi laan ma ta o wi: «Amu bá tiini a daanı abam tee nı. Ku na ki fun, aá vu wulu na tuŋı-nı tun te.»

34 Abam nan wú ba á beeri amu je á ga, beŋwaani amu na wu me tun, abam bá wanı da á vu.»

35 O na tagi kuntu tun, Zwifə yigə tiinə bam maa ɻcooni daanı ba wi: «O lagı o vu yən mu yi dibam bá na-o? O ga lagı o vu Zwifə balv na zuvri Greki tiinə tunı dım nı tun te mu, si o taa bri-ba na?»

36 O taanı dım kuri mu bee? O na tagi o wi, dibam wú ba dí beeri wum jəgə dí ga, yi o ta o wi, wum na wu me tun, dibam bá wanı da dí vu tun, ku kuri mu bee?»

Na balv na pai ɻwaani tin

37 Ku deen ma ba ku yi candiə kam tiim de. De dım kuntu mu yi candiə kam de kamunu. Zezi maa zaŋı weenı o ɻcooni dı kwər-dia o wi: «Nanyom na jigi wulu maama tun, si o ba amu te o nyo.»

38 Beŋwaani wulu maama na ki o wu-didua di amu tun wó na ɻwi-dvuya We tee nı, nneenı We tōno kum na manjı ku bri te ku wi: «Na balv na pai nabiiñe ɻwa tun wó ta buri kuntu tu bicari nı.»

39 Zezi na tagi na bam taanı kuntu tun, ku yi o bri We na wú ki DI Joro kum balv na ki ba wu-didua did-o tun bicara nı te tun mu. Kantu manja nı We Joro kum daa ta wu tu ba te, beŋwaani Zezi daa ta wu tugı o joori o bi o na paari-zulə We tee nı.

Non-kogo na pɔɔri daanı Zezi ɻwaani te tun

40 Non-kogo kum deen na ni Zezi na tagi te tun, badaara maa te ba wi: «Noco nu wuntu sūnı o yi We nijoŋnu wulu ya na manjı si o ba tun mu.»

41 Badaara di maa te ba wi: «O yi Krisi wum We na tuŋı tun mu.»

Ku daari badonnə maa te ba wi: «Ku da-o. Krisi wum na tuə, o bá nunji Galile.»

42 Beŋwaani We tōno kum bri nı Krisi wum wó ta yi Pe Davidi dwi tu mu, yi o nunji Betelhem, tıv kulu Davidi deen na zuvri da tun.»

43 Kuntu ɻwaani, kampwara deen ma ba non-kogo kum wu Zezi ɻwaani.

44 Badaara lagı si ba ja-o, yi noona-noco nu nan wu ne cwəŋə si o ki-o kolvkulv.

45 We kaanı yigə tiinə bam di Farizian tiinə bam na tuŋı noona balv tun ma joori ba ba ba te. Ba ma bwe-ba ba wi: «Bee mu yi á wu jaan-o á ba?»

46 Noona bam ma ləri-ba ba wi: «Noco-noco nu manjı o wu ɻcooni ni noona wum kuntu na ɻcooni te tun.»

47 Farizian tiinə bam ma ta-ba ba wi: «Abam pe o ganı abam di mu na?»

48 Abam yəri nı dibam yigə tiinə di Farizian tiinə bam wuluwulu wu se-o na?»

49 Ku nan na yi nōn-kōgō kōm, bantu yēri We cullu tūm Moyisi na tiñi o pa dībam tūn. Kūntu ḥwaani kuv̄ cōgi-ba.»

50 Farizian tiñe bam wu nōonu dīdua deen maa tōgi o wōra, o yūr̄ mu Nikodem. Wūntu mu yi wōlu ya na manj̄ o vu Zezi te tūn. O ma zanj̄ o ta du o donna bam o w̄i:

51 «Ku na yi We cullu tūm Moyisi na bri tūn, ku culə s̄i d̄i cōgi nōonu, yi d̄i daa ta wu bwe-o s̄i d̄i ni o na k̄i kolv̄ tūn.»

52 Ba laan ma l̄eri ba w̄i: «Nm̄u d̄i yi Galile tu mu na? Nan karim̄ We tōn̄ wōnu n nii, s̄i n na n̄i We nijōn̄u tēr̄o na wō nuñi Galile n̄i.»

53 Ba maama laan ma jaḡi ba vu sam.

8

Ba na jaani ka-boro ba ja vu Zezi te te tūn

1 Ku daari Zezi deen ma vu Olivi piu kōm yuu.

2 Tiga na puori titutu puru tūn, Zezi ma joori o vu o zu We-di-kamunu kōm w̄i. Nōn-kōgō kōm maama ma ba ku gilim-o. O ma jēni tiga n̄i o wōra o bri-ba.

3 We cullu karanyina tiñe d̄i Farizian tiñe ma ja kaani wōlu ba na pūr-o boorim banja n̄i tūn, ba ja ba ba ziḡi ba maama yiḡe n̄i.

4 Ba ma ta d̄i Zezi ba w̄i: «Karanyina, dībam pūr̄i kaani wōntu boorim banja n̄i mu.

5 Moyisi na pe dībam We cullu tīlu tūn pe dībam n̄i s̄i, kaani na k̄i kēm dūntu doñ, s̄i d̄i dūl-o d̄i gu mu. Ku nan na yi nm̄u, nm̄u wi d̄i k̄i ta mu?»

6 Ba na bwe-o kūntu tūn, ba laḡi s̄i ba manj̄ Zezi mu ba nii, baá wan̄ ba sañ-o na? Zezi ma tiiri o ma o n̄ua o la tiga n̄i.

7 Ba maa ta joori ba bwe Zezi taan. O laan ma kwēni wēseni, yi o ta d̄i ba o w̄i: «Abam wōlu na wu k̄i lwarum tūn, s̄i o da yiḡe o kwe kandwe o ma dūl̄i kaani wōm.»

8 O laan ma joori o tiiri o wōra o la tiga n̄i d̄i o n̄ua.

9 Ba na ni o na taḡi te tūn, ba nakwa bam mu d̄e yiḡe ba nuñi dīdua dūdua ba viiri. Ba maama ma nuñi ba daari Zezi yuran̄, yi kaani wōm daa ta ziḡi o yiḡe n̄i.

10 O ma kwēni wēseni, yi o bwe kaani wōm o w̄i: «Balu na sañi nm̄u tūn wu yēn? Ba nōon-nōonu daa wu daari s̄i o ḥōon̄ o cōgi nm̄u na?»

11 O ma l̄eri o w̄i: «Aye, a tu, ba nōon-nōonu daa wu daari.»

Zezi ma ta dīd-o o w̄i: «Amu d̄i nan bá di nm̄u sariya. Ve, nan daa n yi k̄i lwarum.»

Zezi na bri n̄i o jigi ciga te tūn

12 Zezi deen ma ta d̄i nōona bam o w̄i: «Amu mu yi pooni a paí nabiinə maama. Wōlu nan na tōgi amu tūn, kūntu tu daa bá vu lim wōnu. Kūntu tu wōlu na pooni dīlu na wōlu pa-o ḥwia ciga ciga tūn.»

13 Farizian tiñe bam ma ta dīd-o ba w̄i: «Nm̄u na paí n tīti ciga tūn, n taani dūm ba jigi kuri.»

14 O ma l̄eri-ba o w̄i: «A na manj̄ a paí a tīti ciga d̄i, ku ta yi ciga mu, beñwaani amu ye a na nuñi me tūn. Abam nan yēri amu na nuñi me d̄i me a na maa ve tūn.»

15 Abam yēni á di nōona taani n̄i nabiinə wōbuñja na laḡi te tūn mu. Amu nan ba di nōon-nōonu taani.

16 Ku daari, amu na lagı a di nɔɔna taani, amu taanı dim dum wú ta yi ciga mu, bɛŋwaani amu Ko mu tuŋi-ni. O nan wura di amu, ku dai amu yurani mu wú di nɔɔna taani.

17 Ku pupun Moyisi culu twaanu tı̄m wunu ku wi, nɔɔna bale na jı̄gi ni dı̄dua, ba na tagı kulu tı̄n yi ciga mu.

18 Amu paı̄ a titı̄ ciga, yi a Ko wulu na tuŋi-ni tı̄n di paı̄ amu ciga.»

19 Ba ma bwe-o ba wi: «N ko wum bee?»

O ma ləri-ba o wi: «Abam yəri amu na yi wulu tı̄n, yi á yəri a Ko wum di. A ya na ye amu, á ya wú lwarı a Ko wum di.»

20 Zezi deen tagı wəənu tı̄m kuntu o bri nɔɔna We-di-kamunu kum wunu, jégə kalu nɔɔna na ve ba di səbu da ba pa We tu mu. O na tagı kuntu o ti tı̄n, nɔɔn-nɔɔnu wu ne cwəŋə sı̄ o ja-o, o maŋa kam ta na wu yi tı̄n ɻwaant.

21 Zezi daa ma ta di nɔ̄n-kɔ̄gɔ kum o wi: «Amu wú viiri, yi abam wú beeri amu jégə á ga, bɛŋwaani abam wú ti á lwarum dum wunu mu. A na maa ve me tı̄n, abam bá wanı da á vu.»

22 Zwifə bam maa te daanı ba wi: «O na tagı o wi, dı̄bam bá wanı di vu o na maa ve me tı̄n, ku bri ni o lagı o gu o titı̄ mu na?»

23 O ma ta di ba o wi: «Abam yi lugu baŋa nɔɔna mu, amu nan nuŋi wəyuu mu. Abam kugu je yi lugu baŋa yo mu. Amu kugu je nan dai lugu kuntu.

24 Kuntu mu a tagı a bri abam ni, abam wú ti á lwarum dum wunu mu, bɛŋwaani abam na wu se ni amu siunı a yi wulu na wura maŋa maama tı̄n, á wú ti á lwarum dum wunu mu.»

25 Ba ma bwe-o ba wi: «Nmı̄ yi wɔɔ mu?»

O ma ta di ba o wi: «Ku yi kulu a na maŋı a ta a bri abam tı̄n mu.»

26 Amu ya jı̄gi wəənu zanzan sı̄ a nɔɔni a ma di abam taani. Wulu nan na tuŋi-ni tı̄n tiini o yi ciga tu mu. A na ni kulu o tee ni tı̄n yurani mu a te a bri nabiiñə.»

27 Zezi na tagı wəənu tı̄m kuntu tı̄n, ba wu lwarı ni ku yi o Ko Baŋa-We taani mu o nɔɔni di ba.

28 O laan ma ta di ba o wi: «Maŋa wú ba, yi á kwe amu wulu na yi Nabiin-bu wum tı̄n á zəŋi wəeñi. A laan wú lwarı ni amu siunı a yi wulu na wura maŋa maama tı̄n. Abam ta wú lwarı ni amu ba kí kulu kulu a titı̄ ni. A nan yəni a te wəənu tilu a Ko wum na bri-ni tı̄n yurani mu a bri nɔɔna.

29 Wulu nan na tuŋi-ni tı̄n wu amu tee ni, o wu yagi-ni a yurani, bɛŋwaani a yəni a kí kulu na poli o wu tı̄n mu maŋa maama.»

30 Zezi deen na nɔɔni kuntu doŋ tı̄n, nɔɔna zanzan laan ma kí ba wu-dı̄dua dı̄d-o.

Bia na tɔ̄gi ba kwə kəm te tı̄n

31 Zezi laan ma ta di Zwifə balu na se-o tı̄n o wi: «Abam na se amu zaasim dum yi á wu yagi, á wú siunı á ji amu karabiə ciga ciga.»

32 Abam laan wú ba á lwarı ciga, yi ciga kam wú vru abam ka yagi sı̄ á taá te á titı̄.»

33 Ba ma lər-o ba wi: «Dı̄bam yi Abraham dwi tiinə mu, dı̄bam maŋı di wu jı̄gi nɔɔn-nɔɔnu gambe. Bɛŋwaani mu yi n ta n wi, di wú ta te di titı̄ tun?»

34 O ma ta di ba o wi: «A lagı a ta ciga mu di abam sı̄, wulu maama na kí lwarum tı̄n yi lwarum gamba mu.»

35 Ku nan na yi gamba, kantu ba zuvri ka tu sɔŋɔ ni maŋa maama. Ku daari, ku na yi sɔŋɔ kum bu, wuntu jigi kugu je sɔŋɔ kum wunu maŋa kalu na ba ti tñ.

36 Kuntu ḥwaani, We Bu wum na vr̄ abam o yagi, á wú suni á taá te á tñ.

37 Amu ye ni abam yi Abraham dwi tiinə mu, yi abam ta kwaani si á gu amu, bejwaani á ba se a zaasim dñ.

38 Amu ḥɔoni wænu tulu a na ne amu Ko tee ni tñ mu. Abam di nan ki kulu á na niə abam ko tee ni tñ mu.»

39 Ba ma lər-o ba wi: «Dibam ko mu Abraham.»

O ma ta di ba o wi: «Abam ya na suni á yi Abraham biə, á ya wú taá ki wænu tulu Abraham deen na ki tñ mu.

40 Amu tagi ciga kalu a na ni We tee ni tñ a bri abam, yi abam kwaani si á gu-ni. Abraham deen nan ba ki abam kəm dñ doñ.

41 Abam yəni á ki kənə yalu á ko na ki tñ mu.»

Ba ma lər-o ba wi: «Dibam dai tampirə. We titi yuranı mu yi dibam Ko.»

42 O ma ta di ba o wi: «Baŋa-We ya na yi abam Ko, á ya wú taá soe amu, bejwaani amu nuŋi We te mu a ba a wura di abam. A wu tu a titi ni. We mu tuŋi-ni.

43 Bees mu yi abam ba ni a taani dñ kuri? Ku yi abam na ba lagı si á se a taani dñ tñ mu.

44 Abam yi á ko sutaani biə mu. A maa lagı si á taá ki di wubuŋa na lagı te tñ. Pulim ni tñ sutaani maŋi di yi nɔn-gvru mu. Di ba fogi di tagi ciga cwəŋə, bejwaani ciga təri di wunu. Di na yəni di fo vwan, ku yi di wubuŋa na maŋi ya yi te tñ mu. Di yi vwa-foru mu. Dintu nan mu yi vwa-nyina ko.

45 Ku na yi amu, a yəni a te ciga mu. Kuntu ḥwaani mu abam ba se amu.

46 Abam wɔɔ mu wú wanı o bri ni amu ki a cɔgi? Amu nan na ḥɔoni ciga tñ, bees mu yi á ba se-ni?

47 Wulu na yi We nɔcnu tñ cəgi We taani mu. Abam nan na dai We nɔcna tñ mu paí á ba cəgə.»

Zezi na bri ni o dwe Abraham te tin

48 Zwifə bam ma ləri Zezi ba wi: «Dibam jigi bura si dí ta ni, nmu suni n yi Samari tu mu. N yirisi mu.»

49 O ma ləri-ba o wi: «A ba yirisə. Amu paí a Ko mu zulə. Ku daari abam nan gooni amu mu.

50 A nan ba beeri a titi zulə. We yiranı mu pa-ni zulə, yi dintu mu di nabiinə taani.

51 A lagı a ta ciga mu di abam si, wulu maama na se yi o ki a na tagi kulu tñ, tñunı daa bá ja kuntu tu.»

52 Zwifə bam laan ma ta dñd-o ba wi: «N taani dñ n na tagi tñ pe dí lwari ni n yirisi mu. Abraham deen tiga, yi We nijonənə bam maama di ti. Nmu nan ta tagi n wi, wulu na se yi o ki n na tagi kulu tñ, tñunı daa bá ja kuntu tu.

53 Nmu yi nɔn-kamunu n dwe dibam ko Abraham mu na? Wuntu nan tiga. We nijonənə bam di mati. Nmu buŋi n paí n yi wɔɔ?»

54 O ma ləri-ba o wi: «A ya na lagı yiri a pa a titi, kuntu ya yi kafe mu. Ku yi a Ko We mu zəŋi a yiri, ku yi dintu mu abam yəni á te á wi: «We dlù na yi dibam We tñ.»

55 Abam nan yəri-DI, amu nan ye-DI. A ya na tagi a wi, a yəri-DI, a ya yi vwa-nyum mu ninenen abam te. Amu nan suni a ye-DI, yi a se a ki kulu DI na tagi tun.

56 Abam ko Abraham deen jigi wopolu si o na maya kam a na wó ba tun. O nan suni o na-ka, yi o wó poli.»

57 Ba ma léri ba wi: «Nmú ta wó yi bina fiinnu, yi n ki ta mu n na Abraham?»

58 O ma léri-ba o wi: «A lagi a ta ciga mu di abam si, ba deen ta na wó lugí Abraham tun, amu mayi a wóra mu, a nan ta wó ta wóra maya maama.»

59 Zezi na tagi kuntu tun, ba laan ma kwe kandwa si ba ma dul-o ba gu. O ma sági o nuñi We-di-kamunu kum wónti.

9

Zezi na puri lilwe yiə te tun

1 Zezi deen ma vu o maa kea. O ma na ncoñu wudoj ba na mayi ba lu-o yi o yi lilwe.

2 O karabiābam ma bwe-o ba wi: «Karanyina, wóo lwarum mu pe ba lu ncoñu wóntu di lilweem? Ku yi o titi lwarum mu naa, o nu di o ko lwarum mu pe ba lu-o di lilweem?»

3 Zezi ma léri-ba o wi: «O na yi lilwe tun, ku dai o titi mu ki lwarum naa o nu di o ko mu ki lwarum. Ku nan yi si ku pa ncoña mu waní ba lwarí We tituña na yi te tun wóntu ñwaani.»

4 Dibam nan mayi si di tuñi wólu na tuñi-ni tun tituña yam yi wia ta wóra mu. Ku daari fiñ si tiga yi, yi ncoñ-ncoñu daa bá wani o tuñi We tituña yam.

5 Manja kam a ta na wó lugú banja ni tun, amu yi pooni mu a paí nabiiné.»

6 O na tagi kuntu o ti tun, o laan ma twi lileeru o di tiga ni. O ma viiri turu, yi o ki-ti o bë lilwe wóum yië banja ni.

7 O ma ta díd-o o wi: «Ve n su n yië yam Silba bugé kam ni.» (Bugé kam yuri dím kuri mu Atuñi.) Ncoñu wóum ma vu o su o yië yam. O ma joori o ba, yi o laan nai.

8 Balu na zuvri o tukéri ni di balu na mayi ba ye ni o yi looru tun ma na-o, yi ba bwe ba wi: «Ku dai ncoñu wóntu mu yéni o je o loori tun na?»

9 Badaara maa te ba wi: «Ku yi wóntu mu.»

Badonné maa wi: «Ku dai wóntu, si ba nyi daani mu.»

Ncoñu wóum titi ma ta o wi: «Ku yi amu kuntu.»

10 Ba ma bwe-o ba wi: «Nmú yië yam ki ta mu ya puri?»

11 O ma léri o wi: «Ncoñu wólu yuri na yi Zezi tun mu ki turu o ma bë a yië yam banja, yi o ta-ni o wi, a ve Silba bugé kam a su-ya. A ma vu a su, yi a laan nai.»

12 Ba ma bwe-o ba wi: «Ncoñu wóum kuntu be?»

O ma léri-ba o wi: «A yéri o je.»

13 Ba laan ma ja-o ba vu Farizian tiiné bam te.

14 De dím Zezi na ki turu tum o ma puri ncoñu wóum yië yam tun ya yi Zwifa bam siun de mu.

15 Kuntu ñwaani mu Farizian tiiné bam di daa bwe ncoñu wóum ba wi: «N yië yam ki ta mu ya puri?» O ma ta-ba o wi: «O ki turu mu o ma bë a yië banja. A ma su-ya, yi a laan nai.»

16 Farizian tiiné bam badaara ma ta ba wi: «Ncoñu wóum na ki te tun, o wo nunji We te, beñwaani o cogi siun de cullu tun.»

Badonnə dı maa te ba wı: «O na yı nɔn-balɔrɔ, o bá wanı o kı wo-kunkagila yantu doŋ.» Kuntu ma pa kampwara ba ba titarı.

17 Ba laan ma joori ba bwe nɔɔnu wum ba wı: «O nan na pe n yiə yam puri tın, nmı te n wı, o yı wɔɔ mu?»

O ma ləri o wı: «O yı Wε niјoŋnu mu.»

18 Zwifə yigə tiinə bam maa ba lagı sı ba se, nı nɔɔnu wum ya manı o yı lilwe mu yı o laan ba o nai. Kuntu ḥwaani, ba ma bəŋi nɔɔnu wum nu dı o ko sı ba bwe ba nii.

19 Ba ma bwe-ba ba wı: «Wuntu yı abam bu mu na? A lug-o dı o manı o yı lilwe mu na? O nan kı ta mu o nai lele kuntu?»

20 Nɔɔnu wum tiinə bam ma ləri ba wı: «Dıbam ye nı o yı dibam bu mu. Dı ye nı dı lug-o dı o yı lilwe mu.»

21 Dı nan yəri o laan na kı te o nai, yı dı yəri wulu na puri o yiə yam dı. Abam nan bwe-na o titı, sı o yı nɔn-kwıun mu, o titı wó wanı o ləri.»

22 O tiinə bam na tagı kuntu tın, ba deen kwari Zwifə yigə tiinə bam mu. Bantu ya manı ba kı ni daanı sı nɔɔnu wulu maama na se nı Zezi mu yı Krisi wum Wε na tıŋı tın, sı ba li kuntu tu ba Wε-digə kam nı.

23 Mu ku kuri o tiinə bam cı̄m, yı ba ta ba wı, ba bwe o titı sı o yı nɔn-kwıun mu tın.

24 Ba ma joori ba bəŋi nɔɔnu wum ba na lug-o dı lilweem tın, yı ba ta dıd-o ba wı: «Nan kwari Wε, sı n ta cıga, sı dibam ye nı nɔɔnu wum kuntu yı nɔn-balɔrɔ mu.»

25 O ma ləri-ba o wı: «Amu yəri nı nɔɔnu wum kuntu yı nɔn-balɔrɔ naa o dai. Kuļu yurani a na ye tın mu yı sı, a deen yı lilwe mu, yı a laan nai lele kuntu.»

26 Ba ma bwe-o ba wı: «O kı ta mu o puri nmı yıə yam?»

27 Nɔɔnu wum ma ləri o wı: «A manı a ta a bri abam, yı á wu se sı á cəgi. Bees mu yı abam daa lagı sı á bwe á nii? Abam dı ga lagı sı á taá tɔgi á yı o karabiə mu na?»

28 O na tagı kuntu tın, ba ma twı-o yı ba wı: «Ku yı nmı mu tɔgi o kwaga, sı ku dai dibam mu tɔg-o. Dıbam tɔgi Moyisi cullu tı̄m mu.»

29 Dıbam ye nı Wε deen ḥɔɔni dı Moyisi mu. Ku daari, ku na yı nɔɔnu wuntu, dı bri dı yəri o na nunji me tın.»

30 O ma ləri-ba o wı: «Aa. Ku yı kuļu na tiini ku su amu tın. Abam yəri o na nunji me, yı wuntu nan mu puri a yiə yam.»

31 Dıbam ye nı Wε ba cəgi nɔn-balwaaru taani. Ku yı nɔɔna balu na nıgi-DI yı ba kı DI wubuňa na lagı te tın mu DI cəgə.»

32 Ku na zigı lugı banja pulim nı sı ku ba ku yı zı̄m tın, dı daa ta wu ni nı nɔɔnu puri wulu ba na lug-o dı lilweem tın yiə.

33 Nɔɔnu wuntu na sıını o wu nunji Wε te, o ya bá wanı o kı wo-kunkagli dıntu doŋ.»

34 Ba ma lər-o ba wı: «Ba lugı nmı yı n maama manı n yı lwarım punə mu. Bees mu yı n buŋı sı n bri dibam?» Ba laan ma zəl-o, sı o daa yı tɔgi o zu ba Wε-digə kam.

35 Zezi deen ma ni nı ba li nɔɔnu wum ba Wε-digə kam wənı. O ma vu o jeer-o, yı o bwe-o o wı: «Nmı se Nabiin-bu wum dı n wu maama na?»

36 Nɔɔnu wum ma ləri o wı: «A yuutu, ta n bri-nı o na yı wulu tın, sı a wanı a se-o.»

37 O ma ta dıd-o o wı: «Nmı manı n na-o. Amu mu yı Nabiin-bu wum, a zigı a nɔɔni dı nmı.»

38 O laan ma ta o wi: «A Yuutu, a se-m.» O ma kuni doonə Zezi yigə ni o zul-o.

39 Zezi ma ta o wi: «Amu tu lugv krontu banja si a poɔri noɔna balu na jigi bura di balu na ba jigi bura tun mu daani, si bafu na yi lilwə tun yiə puri, si balu yiə na nau tun joori ya dwe.»

40 Farizian tiinə badaara balu na wora dīd-o tun ma ni o na tagi te tun. Ba ma bwe-o ba wi: «Nmu lagu n bri ni dībam nyi di lilwə mu na?»

41 Zezi ma ləri-ba o wi: «Abam ya na nyi di lilwə, ku lagu ku ta ni á yəri We taanı dīm mu, á lwarim ya bá ta wu á yuu ni. Ku daari, á nan na bri ni á yiə puɔri tun, á lwarim taa wu á yuu ni mu.»

10

Nayiru di o peeni mimaja

1 Zezi deen ma manjı mūmaŋa o bri noɔna bam o wi: «A lagı a ta ciga mu di abam si, noɔnu wulu na wu de najırı ni o zu si o puɔri peeni yi o tɔgi jiegə kadon o cu o zu tun, krontu tu yi ḥywınu yi o kwər̄ı o yi vırnı mu.»

2 Ku daari, wulu na de najırı dīm ni o zu si o puɔri o peeni sım tun, wum mu yi peeni sım nayiru wum titi.

3 O na lagı o zu, wulu na nii najırı dīm ni banja ni tun wó puɔri o pa o zu. Peeni sım wó ni o kwər̄ı, yi oo bənji o titi peeni sım yıra, yi si da-o si nuŋji.

4 O na jaanı-si o nuŋji, oo ta tɔgi si yigə, yi peeni sım tɔgi o kwaga, beŋwaanti si ye o kwər̄ı.

5 Ku nan na yi nɔn-gaa, si bá se si tɔg-o. Si wú duri si viiri mu, beŋwaani si yəri o kwər̄ı.»

6 Zezi na tagi krontu o bri-ba tun, ba ma wu lware o taanı dīm kuri.

7 Zezi daa ma ta o wi: «A lagı a ta ciga mu di abam si, amu mu nyi di ni dīlə peeni sım na tɔgi da tun.»

8 Balu maama na de yigə ba ba zu ba loori amu tun nyi di ḥywına di vırnı mu. Peeni sım ma wu se ba ni.

9 Amu mu yi ni dīm. Wulu maama na tɔgi amu o zu tun, krontu tu wú na vırmı. O nan wú na ḥywıa kalu na ywəmmə tun, ni peeni na tɔgi najırı ni si nuŋji si di yi si joori si zuɔri te tun.

10 ḥywınu na tu o zu, o lagı si o ḥyo mu o gu o daari o ja o cɔgi. Ku nan na yi amu, a tu si a pa nabiinə mu na ḥywıa kalu na ywənə tun ciga ciga.

11 Amu mu nyi di nayır-ŋum ciga ciga, yi a soe a noɔna. Nayır-ŋum se tuvıni mu o peeni ḥwaani.

12 Ku daari, ku na yi wulu na tɔgi peeni sım o joŋi səbu tun, wuntu dai nayiru wulu na yi peeni sım tu tun. Wuntu na ne nywənkurə na maa bıuna, oo duri mu o daari peeni sım. Nywənkurə kam wú zu peeni sım wu ka ja-si ka pa si jagı.

13 Oó duri o viiri, beŋwaani o tɔgi peeni sım səbu ḥwaani mu, si o ba jigi si ḥwaanya.

14 Amu mu yi nayır-ŋum ciga ciga. Amu ye a noɔna bam, yi ba di ye amu,

15 nneem amu Ko na ye-ni yi amu di ye-o te tun. Amu wú se si a ti a noɔna bam ḥwaani, ni nayır-ŋum na se si o ti o peeni ḥwaani te tun.

16 A daa ta jigi peeni sidaara, si na təri najırı dīntu wunı. A nan manjı si a vu a kali-si mu a ja ba a ki daani. Peeni suntu di wú ni amu kwər̄ı. Krontu, a peeni sım maama wú la jiegə dīdva, yi nayiru dīdva nii-si.

17 A Ko We soe amu, dí a na se sí a tì nabiiné ñwaani, sí a joori a bi a na ñwia tun.

18 Ncoón-ncoónu nan bá waní o pa a ga a ñwia. Amu titi nan mu li wubuña sí a ga-ka. A jigi cwænjé sí a ga a ñwia kam. A nan ta jigi cwænjé sí a joori a bi a na-ka. Mu wojo kulu a Ko na pe-ní ni sí a ki tin.»

19 Zezi na tagi kuntu o ti tin, kampwara daa ma ba Zwifé bam wu o taanu dum ñwaami.

20 Ba zanzan maa te ba wi: «Ciciré mu jig-o, o yuu mu tæré. Bee mu yi á cægi o taaní?»

21 Ku daarú badaara maa te ba wi: «Wulu yuu na tæré tin bá waní o ncoónu tuntu doj. Ciciré na jigi wulu tin bá waní o puri lilwe yiæ.»

Zezi na bri ni o di o Ko We yi bídwi te tin

22 Ku deen ma ba ku yi sí Zwifé bam di ba candiè kalu yiri na yi BakWebapawé tin Zeruzalem ni. Ku yi waaru mimaanja ni mu.

23 Zezi deen ma vu We-di-kamunu kum. O maa wu Salomón kunkolo kum ni o kaaga.

24 Zwifé badaara laan ma ba ba gilim-o, yi ba bwe-o ba wi: «Nmú yi Krisi wóm We na tuñi tin na? Bee mu yi n pa ku tiini ku yi wubuña zanzan dí dibam? Ta ciga n bri dibam sí dí kó joro.»

25 O ma léri-ba o wi: «A manjí a ta a bri abam, yi á ba se a ni. Tituña yalu a Ko We na pe a tuñi tin mu bri ni a jigi ciga.

26 Abam nan ba se a ni, beñwaani abam dai amu ncoóna.

27 A ncoóna bam nyi dí peeni silu na cægi amu kwæré tin mu. A maa ye-si, yi si togé-ni.

28 Amu paí a ncoóna bam na ñwia kalu na ba ti tin mu, yi ba bá fogé ba cægi manja dí manja. Ncoón-ncoónu bá waní o vri-ba amu jiña ni.

29 Ku yi a Ko We mu kwe-ba Dí ki a jiña ni. Dintu nan mu dwe wojo maama. Ncoón-ncoónu bá waní o vri-ba Dí jiña ni.

30 Amu dí a Ko We yi bídwi mu.»

31 Zezi na tagi kuntu tin, Zwifé bam daa ma kwe kandwa sí ba ma dul-o ba go.

32 O ma ta dí ba o wi: «Amu Ko pe a tuñi tituña-zanzan mu a bri abam. Tituña yantu wuni dœc titi mu pe abam kwaani sí á gu amu dí kandwa?»

33 Ba ma lér-o ba wi: «Ku dai tituñ-jum ñwaani mu dí lagé dí dulí-m dí gu. Ku yi nmú na twi We tin ñwaani mu. Nmú yi nabiinu mu, yi n paí n yi We mu.»

34 O ma léri-ba o wi: «We cullu tóñ kulu Dí na pe abam tin wuni mu ku püpuni ku wi, We tagi dí ncoóna badonné Dí wi: «Abam dídua dídua yi We nyinyugó mu.»

35 Ku bri ni We deen pe Dí kwæré ncoóna bantu mu, yi Dí bægi-ba ni Dí nyinyugó. Kulu na püpuni We tóñ kum wuni tun bá waní ku ji kafe.

36 Amu nan yi wulu a Ko We na li sí a ki Dí wubuña, yi Dí tuñi-ni sí a ba lugó banja tin mu. Kuntu, a na tagi ni a yi We Bu tin, bee mu yi á ba sea? Bee mu yi á bri ni a twi We mu?

37 Maani-na á nii a tituña yam na yi te tin. Ku na dai a Ko We tituña mu a tuñja, sí á yi se-ni.

38 Ku nan na yi We tituña, á na manjí á ba se amu, sí á se tituña yam na bri te tin. A na se tituña yam kuntu, á wú siuni á lwarí ni a Ko wura dí amu, yi amu dí wura dí a Ko.»

39 O na tagi kūntu tūn, ba daa maa lagī sī ba ja-o. O ma lu ba jūa wūnī o viiri.

40 Zezi ma joori o vu o be Zurdēn bugē kam. O ma vu je sīlu Zan dēen na yēni o miisi nōona na wūnī tūn, o zūvri da.

41 Nōona zanzan dēen maa tui o te. Ba maa yēni ba te ba wi: «Zan nan vu kū wo-kinkagula. Kū daari o na tagi kūlu maama Zezi ḥwaani tūn yi cīga mu.»

42 Je sum kūntu nī nōona zanzan ma kū ba wū-didvā dī Zezi.

11

Lazaari na tīga yi Zezi bi-o te tūn

1-2 Nōonu wūdoj dēen zūvri Betani nī, o yīru mu Lazaari. O nakwa mu yī Mari dī o zimbaaru Mariti. Mari wūntu mu yī wūlu dēen na kwe tralī nugē o lo dī Yuutu wūm ne nī yī o daari o ma o yuuwē o guguni-sī tūn. Lazaari ma ba o ba jīgi yazurē.

3 Mari dīdaanī Mariti ma tūnī ni ba pa Zezi ba wi: «Dībam Yuutu, nmū cilōj-sono kum ba jīgi yazurē.»

4 Zezi na ni kūntu tūn, o maa wi: «Yawīu kūntu kweelīm je bā ta yī o tūnī. Kū nan kū sī kū pa Wē mu na zulē, sī amū Wē Bu wūm dī na zulē kū ḥwaani.»

5 Zezi yāgī o soe Mariti dī o nyaani wūm dī Lazaari lanyurām.

6 O na ni nī Lazaari ba jīgi yazurē tūn, o ta ma kū da yale o ya na wū me tūn,

7 yī o laan daari o ta dī o karabiē bam o wi: «Pa-na dī joori dī vu Zude.»

8 O karabiē bam ma ta dīd-o ba wi: «Karanyina, Zwifē bam daama na lagī sī ba duhī nmū dī kandwa ba gū tūn, n swe mu na? Yī n daa ta lagī sī n joori n vu da.»

9 Zezi ma lēri-ba o wi: «Kū nan manjī sī a vu mu. Luu fugē-bale mu wōra wīa nī. Kū dai kūntu na? Nōonu na ve wīa nī, o daa ba tri o tūlī, bējwaani lōgvī banja pooni dūm paī o na.»

10 O nan na ve titū nī, o tri o tū mu, bējwaani pooni tēri o tee nī.»

11 Zezi na tagi kūntu tūn, o daa ma ta o wēli da o wi: «Dībam cilōj Lazaari dō mu. A nan maa ve sī a pa o zaŋī.»

12 O karabiē bam ma ta dīd-o ba wi: «Dībam yuutu, o na dōa, kūvī garī o yura nī.»

13 Zezi nan na tagi te tūn bri nī Lazaari tīgi mu. Bantu maa būnī nī Zezi nōonī dōcm titū wojo mu.

14 O laan ma ta dī ba jaja o wi: «Lazaari tīgi mu.»

15 Amū nan jīgi wōpolo abam ḥwaani dī a na tēri o tee nī tūn. Kūvī pa á wanī á kū á wū-didvā dī amū. Nan pa-na dī vu o te.»

16 Toma wūlu ba na bē nī Yiywē tūn ma ta dī o donnē bam o wi: «Pa-na dī maama tōgī dī vu dī wēli dī dī Yuutu dī tī.»

17 Zezi ma vu o yi Betani dī ba kwe Lazaari ba kū jīgi da yana mu.

18 Betani batwarī dī Zeruzalem nūneenī kilometra yale mu te.

19 Zwifē zanzan dēen ya tu sī ba kū Mariti dī Mari le dī ba nabō wūm tūnī dīm.

20 Mariti na ni nī Zezi maa būnī tūn, o ma nunji o vu sī o jeer-o. Mari ma manjī sōrō nī.

21 Mariti na yi Zezi te tūn, o ma ta o wi: «A yuutu, nmū ya na wū yo, a nabō wūm ya bā tī.»

22 Dí ku dí, a ye ní nmú na loori kulu maama We tee ní tun, Dí wú kí Dí pa nmú.»

23 Zezi ma ta díd-o o wí: «N nabó wóm wú joori o bi.»

24 Mariti ma lér-o o wí: «A ye ní oó joori o bi lugú tiim de dum ní, We na wú pa twa joori ba bi ba yagi tuvni tun.»

25 Zezi ma ta díd-o o wí: «Amú mu yi twa biinu dí ñwia tu. Wulu na kí o wú-dídva dí amú tun, o na manjí o ti dí, kuntu tu ta wú na ñwia.

26 Kulu na wéli da tun, wulu maama na ñwi yi o kí o wú-dídva dí amú tun, tuvni daa bá ja kuntu tu manja dí manja. Nmú se kuntu na?»

27 O ma lér-o o wí: «Een. A yuutu, a se ní nmú mu yi Krisi wóm We na tuvni tun, yi n kwéri n yi We Bu wulu na manjí si o ba lugú banja tun.»

28 Mariti na tagt kuntu o ti tun, o ma joori o vu o na Mari o yirani, yi o bëj-o o wí: «Karanyina tué, yi o lagí si o na-m.»

29 Mari na ni kuntu tun, o ma zanjí lila o nunji o vu si o jeer-o.

30 Zezi daa ta wú jégé kalu Mariti na jeer-o da tun mu. O ta wú yi tiv kum wú.

31 Zwifé balu na wú sónjó kum ní ba larí dí Mari si ku ganí o wú tun ma na o na zanjí lila o nunji. Ba ma zanjí ba tög-o, yi ba bñjí ní o ga lagí o vu yibeeli dum jégé mu o keeri.

32 Mari na ve o yi Zezi na wú me tun, o ma na-o yi o vu o kuni dooné o yigé ní o wí: «A yuutu, nmú ya na wú yo, a nabó wóm ya bá ti.»

33 Zezi ma na o na keeré, yi Zwifé balu na tögí díd-o ba ba tun dí keeré. O wú ma cögi, yi o yira scöri.

34 O ma bwe-ba o wí: «Abam kí-o yén mu?»

Ba ma léri ba wí: «Díbam yuutu, ba n níi o yibeeli dum.»

35 Zezi ma kan yi-na.

36 Zwifé bam na ne kuntu tun, ba ma ta ba wí: «Nii o na tiini o so-o te.»

37 Ku daari badaara maa té ba wí: «Wontu mu puri lilwe wóm yié yam. Ku nan kí ta mu yi o wú cügi Lazaari tuvni dum?»

38 Zezi na maa ve yibeeli dum jégé tun, o wú daa ma cögi zanzan. Yibeeli dum deen wú piu yura ní mu, yi ba ma kandwé ba pi dí ni.

39 Zezi ma ta o wí: «Lí-na kandwé dum á yagi daa ni.» Tu wóm nakó Mariti ma léri o wí: «A yuutu, ba na kwe-o ba kí tun, ku jígí da yana mu züm. Kuntu tun, oó ta tiini o lwe.»

40 Zezi ma ta díd-o o wí: «A manjí a ta dí nmú ní, nmú na kí n wú-dídva dí amú, nmú wú na We na jígí dam te tun.»

41 Ba ma li kandwé dum ba yagi daa ni. Zezi ma kwéni o yuu weéni, yi o ta o wí: «Amú Ko, dinle dí nmú na cëgi a taani manja maama. A nan tagt kuntu nón-kögó kulu na zigí yo tun ñwaaani mu, si ku pa ba se ní nmú tuví-ni.»

43 O na tagt kuntu o ti tun, o ma bëjí dí kwér-día o wí: «Lazaari, zanjí n nunji!»

44 Tu wóm ma zanjí o nunji, dí garyié yam ba ya me ba ba o jua dí o ne, yi góro dí kükari o yibiyé. Zezi ma ta dí ba o wí: «Bwéli-na garyié yam á yagi si o vu.»

*Zwifé yigé tiiné bam na kí ni daani si ba gu Zezi te tun
(Matiyu 26:1-5, Mariki 14:1-2, Luki 22:1-2)*

45 Zwifé balu ya na tu Mari te tun ma na Zezi na bi Lazaari te tun. Ba zanzan ma kí ba wú-dídva díd-o.

46 Ku daari ba badaara ma joori ba vu Farizian tiinə bam te, yi ba ta di ba Zezi na ki kulu tñ.

47 We kaanum yigə tiinə bam di Farizian tiinə bam laan ma la sarıya-dirə nakwaanı ba maama ba ki daani, yi ba bwé ba wi: «Nii-na nocoñu wñntu na ki wo-kunkagila yalu maama tñ. Dibam nan wó ki-o ta mu?»

48 Dí na yag-o si o taa ki kuntu, nocoña bam maama wó ba ba se wñm mu. Kuntu wó pa Rom dideera bam laan ba ba cogi dí We-di-kamunu kum di dí tñ kum maama.»

49 Balv na bwé daani kuntu tñ, ba wu nocoñu dñdva yiri mu Kayifu. Wñntu mu yi ba We kaanum yuutu biní dñm kuntu wñni. O ma ta di ba o wi: «Abam yeri kuluokulu.»

50 A fogı á buñjı á nii, nocoñu dñdva na tiga dibam nocoña bam maama ñwaani, kuñ ta lana ku pa dibam ku gari dí tñ kum maama na cogı.»

51 Kayifu na tagı kuntu tñ, ku dai o tutı wubwıja mu o me o ta. O nan na yi We kaanum yuutu tñ, mu We pe o wuuri o ta ni, Zezi lagı o tı Zwifə dwi dñm maama ñwaani mu.

52 Ku nan dai ni o lagı o tı bantu dwi dñm má ñwaani mu. Ku yi We bië bam na jagı je maama tñ di ñwaani mu, si o wanı o ki-ba daani si ba taa yi dwi dñdva.

53 Ku na zıgı de dñm kuntu ni tñ, Zwifə yigə tiinə bam ma ki ni daani si ba gu Zezi.

54 Kuntu ma pa Zezi daa ba beeri jaja Zude ni si nocoña taa na-o. O ma yagi dáani, yi o vu je silı na batwari di kagva ni tñ. Ku yi Efrayim ni mu o ve o zvurı da di o karabia bam.

55 Zwifə bam candıa kalı yiri na yi Pakı tñ deen ma daari fun si ka yi. Nocoña zanzan ma zañjı tñ kum je maama ni, ba vu Zeruzalem si ba kwe ba titı di We, si ku loori candıa kam.

56 Nocoña bam ma beeri Zezi je. Ba ma la daani We-di-kamunu kum ni, yi ba bwé daani ba wi: «Abam buñjı ni, o bá ba o di candıa kam na?»

57 We kaanum yigə tiinə bam di Farizian tiine bam deen ya pe ni ni, nocoñu wñlu na ye Zezi na wó me tñ, si o bri-ba, si ba ja-o.

12

Mari na zuli Zezi te tñ (Matiyu 26:6-13, Mariki 14:3-9)

1 Da yardı deen na daari si ku yi Pakı candıa kam tñ, Zezi ma vu o yi Betani. Ku yi dáani mu Lazaari zvurı da. Wñntu mu yi nocoñu wñlu Zezi na pe o bi o yagi tñvñi tñ.

2 Ba ma ki wñdiu ba pa-o jégə kam kuntu ni. Marıtı maa wıra o manı wñdiu kum. Lazaari ma tögı o jení si o di di Zezi.

3 Mari laan ma kwe tralı nugə kalı yiri na yi naadı tñ. Ka deen yi kunkwələ yi mu, yi ka tiini ka lana. Nugə kam kuntu yalo cana zanzan. O ma kwe-ka o ma turi Zezi ne. O ma daari o ma o yuuywe o guguni o ne sim. Tralı nugə kam lwəm dñm ma zañjı sɔñjı kum maama wñni.

4 Zezi karabia bam dñdva wñlu yiri na yi Zudasi Yiskariyo tñ di tögı o wıra. Wñntu mu yi wñlu na wó ba o yagi Zezi o pa nocoña tñ.

5 O na ne Mari na ki te tñ, o ma ta o wi: «Bee mu yi o ki kuntu? Dí ya wai dí kwe tralı nugə kam dí yagi, yi dí ce dí pa yinigə tiinə. Ka səbu kum ya wó yi səbu-dala bię-yato (300).»

6 O na tagi kūntu tūn, kū daī nī o jīgī yinigē tiinē bam ḥwaanja mu. O yī ḥwūnu mu. Wūntu mu nīi ba kōgo kūm səbu kūm başa nī, yī o yēni o ḥjōni-kū o ha.

7 Zezi laan ma lēri o wī: «Yagī o yīra, sī o kī kūntu a na wū tī yī ba kī-nī tūn ḥwaani mu.

8 Kū nan na yī yinigē tiinē, bantu ta wūra mu dī abam maaja maama. Kū daari amu nan bā ta wūra dī abam maaja maama.»

9 Zwifē kogo zanzan ma lwarī nī Zezi wū Betani nī. Ba ma zaŋi ba vu da. Ba na ve tūn, kū daī Zezi yūranī ḥwaani, kū yī sī ba dī na Lazaari wūlu Zezi na pē o bi o yagī tūnī tūn mu.

10 We kaanum yigē tiinē bam laan ma kī ni daani sī ba gu Lazaari dī,

11 bēŋwaani Lazaari biim dūm mu te Zwifē zanzan joori ba yigē tiinē bam kwaga nī, yī ba daari ba se Zezi.

Zezi na zu Zeruzalem te tūn

(Matiyu 21:1-11, Mariki 11:1-11, Luki 19:28-40)

12 Tīga na pūvī tūn, nōn-kōgo kulu na tu Zeruzalem sī ba di candiə kam tūn ma lwarī nī Zezi maa būna.

13 Ba ma vu ba kaari kurv-vooru, yī ba nuŋi ba maa ve sī ba jeer-o. Ba na maa ve tūn, ba maa zul-o ba wī:

«Ozaana! Zuli-na wūlu na tu dī Yuutu Banja-We yūri ḥwaani tūn. Wūntu mu yī Yisirayeli dwi tiinē pē.»

14 Zezi ma na būna-pola o di, nī We tōnō kūm na manjī kū ta te tūn. Ku pūvī kū wī:

15 «Abam balū na zūvī Siyōn tūv kūm nī tūn,
á yī taá kwari fūvī.

Nii-na á pē wūm,
o diini būna-pola o maa būna.»

16 Maaja kam kūntu nī, Zezi karabiə bam ya ma wū lwarī wēēnu tūm kūntu kuri. Kū daari maaja kam Zezi na tīgī yī o bi o yagī tūnī o na paari-zulə We tee nī tūn, mu ba laan guli We tōnō kūm na tagi o taani te tūn, dī nōn-kōgo kūm na kī kulu ba zul-o tūn.

17 Nōona balū deen na wū Zezi tee nī yī o pa Lazaari bi o yagī tūnī tūn ya manjī ba ta ba bri tūv kūm nōona bam, o na kī te o bēŋi Lazaari yī o nuŋi yibeele dūm wūnī tūn.

18 Kū yī kūntu ḥwaani mu nōn-kōgo kūm nuŋi tūv kūm nī ba jeer-o, ba na ni nū o ki wo-kunkagli dūm kūntu tūn ḥwaani.

19 Farizian tiinē bam laan maa te daani ba wī: «Á wū nē? Dibam bri dī bā wanī kuvukulu dī kī. Nii-na lugū kūm nōona bam maama mu tōgī o kwaga.»

Zezi na te o tūnī dūm taani te tūn

20 Grēkī tiinē balū deen na tōgī ba vu Zeruzalem sī ba di candiə kam ba zuli We tūn bādaara ma vu Filipi te.

21 Wūntu nuŋi Galile tūv kulu yūri na yī Betisayida tūn mu. Ba ma ta dū-o ba wī: «Dibam lagī sī dī na Zezi mu.»

22 Filipi ma vu o ta dī Andre. Bantu bale ma vu ba ta ba bri Zezi.

23 Zezi ma ta dī ba o wī: «Maaja kam laan yiə, sī We pa Nabiin-bu wūm na paari-zulə.

24 A lagī a ta cīga mu dī abam sī, nmū na jīgī mīn-dwi, yī n na dugi-dī tīga nī, dī wū nuŋi dī kī biə zanzan mu. Nmū nan na wū se sī n du-dī tīga

nı sı dı pulı dı nuŋı dı daarı sı mın-bu wım po, dı wú ta yı dıdwı yırani
mu taan, n bá na nyɔɔrı dı baŋa nı.

25 Wulu na soe o titı ɻwia tı, kʊntu tu bá na ɻwia We tee nı. Wulu nan
na vin o ɻwia lugı kʊntu baŋa nı tı, ku tu wú na ɻwia kalı na ba ti tı
We tee nı.

26 Wulu maama na lagı sı o tuŋı amu titvıja tı, kʊntu tu manı sı o togı
a kwaga mu. Kʊntu, a na wı me tı, a titvıjnu wım dı wú ta togı o wıra.
Wulu maama na tuŋı amu titvıja tı, amu Ko wó pa o na zulə.»

27 Zezi ma ta o wı: «A wı mu cogı zanzan. A nan wú ta nı bęe mu? Aá
loori a Ko mu sı o vrı-nı yaara yantu wıni na? Awo. Ku yı kʊntu ɻwaanı
mu amu manı a ba sı a yaari.»

28 A nan wú loori a Ko sı o pa o yırı na zulə.»

Kwərə laan ma ɻɔɔnı węyuu nı ka wı: «A manı a pa a yırı na zulə, a
nan ta wú pa du na zulə.»

29 Nɔn-kögö kulu na zıgı da tı ma ni kwərə kam, yı ba ta ba wı, dıa
mu mumunə. Badaara maa wı, ku yı maleka mu ɻɔɔnı dıd-o.

30 Zezi ma ta dı ba o wı: «Ku dai amu ɻwaanı mu kwərə kantu ɻɔɔnı,
ku yı abam ɻwaanı mu ka ɻɔɔna.»

31 Manı laan yiə sı We di nabiinə taanı, sı Dı zəli lugı baŋa pe wım.

32 Ku daarı ku na yı amu, manı kalı ba na wó zəŋı amu weenı tı, amu
wú pa nabiinə maama ba amu te.»

33 O na tagı kʊntu tı, o brı o na lagı o ti tıvıni dwı dılıv tı tı mu.

34 Nɔn-kögö kım ma lər-o ku wı: «Dıbam ni nı ku pıpıvı We cullu
tonı wıni ku wı, Krisi wım We na tuŋı tı manı sı o taa ɻwı mu manı
maama. Bęe nan mu yı n ta n wı, ba manı sı ba zəŋı Nabiin-bu wım
weenı? Nabiin-bu wıntu nan yı woo?»

35 Zezi ma ləri-ba o wı: «Poonı bá tiini dı daanı abam tee nı. Poonı dıum
ta na wı á tee nı manı kalı tı, sı á taá veə, sı lim yı ba dı yı abam. Wulu
na ve lim wıni tı yarı o na ve me.»

36 Poonı dıum ta na wı á tee nı tı, á nan se wulu na yı poonı dıum tı, sı
á daarı á taá yı poonı dıum biə.»

Zezi na tagı kʊntu o ti tı, o ma nuŋı ba titarı nı o vu o səgi.

37 Dı o na manı o ki wo-kinkagila zanzan ba yibiyə nı tı, ba daa ta wı
se-0.

38 Kʊntu ma pa kulu We nıjoŋnu Ezayı deen na tagı tı sunı ku ki. O
deen tagı faŋa faŋa o wı:

«Yuutu Baŋa-We,

ńcɔn-ńcɔn wı se dı na tagı taanı dılıv dı brı-ba tı.

ńcɔn-ńcɔn nan wı lwarı dı Yuutu wım dam dıum na yı te tı.»

39 Ba wı wanı ba se Zezi taanı dıum, beŋwaanı Ezayı ta tagı o wı:

40 «Dıntu mu dwe ba yiə,

yı Dı pa ba wıbuŋa tı,

sı ba yiə yam yı wanı ya taa nai,

sı ba wıbuŋa yam dı yı wanı ya lwarı We taanı dıum kuri,

sı ba yı ləni ba wıbuŋa ba se We sı Dı pa ba na yazurə.»

41 Ezayı deen tagı dı Yuutu wım taanı kʊntu, beŋwaanı o wıuri o na Zezi
paari-zula na yı te yı o daa ta wı tu lugı baŋa.»

42 Dı kʊntu dı, Zwıfə yigə tiinə zanzan dı ta ki ba wı-dıdva dı Zezi. Ba
na kwari Farızıan tiinə bam tı ɻwaanı mu, ba wı ɻɔɔnı-ku jaja, sı baá
zəli-ba ba We-dıgə kam nı.

43 Ba na kū te tūn bri nū ba soe sī nabiinā wūru poli dū ba kū dwe We wū na poli dū ba.

Zezi na tu si o vri nabiinā lwarim wūni te tūn

44 Zezi ma ta dū kwēr-dia o wi: «Wūlu na kū o wū-didua dū amū tūn, kū dai nū o se amū yirāni mū, kū yi wūlu na tūn-nū tūn mū o se.

45 Wūlu na ne amū tūn ne wūlu na tūn-nū tūn dū mū.

46 Amū tu lugū başa sī a taa yi pooni mū a paı̄ nabiinā, sī wūlu maama na se amū tūn daa yi manj̄ lim wūni.

47 Wūlu na ni a taani dūm yi o wū se sī o kū kūlu a na tagi tūn, kū dai amū mū coḡi kūntu tu, bējwaanī amū na tu lugū başa tūn, kū dai sī a di nabiinā taani sī a coḡi-ba. Ku nan yi sī a vri-ba ba lwarum wūni mū.

48 Wūlu na vīn amū yi o wū se a taani dūm tūn, mū kūlu na wū coḡo: Taani dūl̄ amū na ḥōonā a bri ḥōona tūn mū wū zaŋ̄i lugū tiim dē dūm nū dū bri nū kūntu tu ba jīḡi būra.

49 Ku nan dai a titi wubuŋ̄a mū a ḥōona. Ku yi a Ko wūlu na tūn-nū tūn mu pe-nū sī a ta kūlu Dī wubuŋ̄a na laḡi tūn, yi Dī ta bri-nū kūlu a na wū ḥōonā tūn.

50 Amū nan ye sī balu na se ni dūl̄ a Ko We na pe-nū sī a ḥōonā tūn wū na ḥwīa kalu na ba tī tūn. A na yəni a ḥōonā te maama tūn, kū yi a Ko We na tagi kūlu o bri-nū tūn mū.»

13

Zezi na zarī o karabīə bam nē te tūn

1 De dīdwī na daari sī ba di Paki candiə kam tūn, Zezi deęen maa ye nū o manj̄ kam yiə, sī o yagi lugū başa sī o daari o vu o Ko te. O maa soe balu na yi o ḥōona lugū başa nū tūn, yi o tiini o so-ba kū ja gaali.

2 Zezi dū o karabīə bam maa je ba di wūdui titi nū, dū sūtaanī ya manj̄ dū pa Zudası Yiskariyo wūlu na yi Simōn bu tūn li wubuŋ̄a sī o yagi Zezi o poonā.

3 Zezi maa ye nū o Ko We mū pe-o dam wojo maama başa nū, yi o ye nū o nunji We te mū, o nan ta wū joori o vu We te.

4 Ba na wūra ba di tūn, o ma zaŋ̄i da. O li o na zu gōrō kūlu o daŋ̄i tūn, o daari o vo pūpaa o təŋ̄e nū.

5 O ma kū na o kū kacuə wūni o wūra o maa zarī o karabīə bam nē, yi o ma pūpaa kūm o ma guguni-sī.

6 O ma ba o yi Simōn Piyeeṛi te. Wūntu ma ta dīd-o o wi: «A yuutu, nmū mū wū zarī amū ne na?»

7 Zezi ma lər-o o wi: «Nmū bá lwarī amū na wūra a kū kūlu tūn kuri lele, n nan wū ba n lwarī kū kuri.»

8 Piyeeṛi ma ta o wi: «N bri n bá zarī a ne manj̄ dū manj̄.»

Zezi ma lər-o o wi: «A na wū zarī n ne sim, n bá n wanī n ta n yi amū ḥōonā.»

9 Simōn Piyeeṛi ma ta dīd-o o wi: «Kū na yi kūntu, a yuutu, yi zarī a ne yirāni, zarī a jia dū a yuu dū n wēli da.»

10 Zezi laan ma ta dīd-o o wi: «Wūlu na swē o yura tūn daa ba jīḡi digiru, yi o daa wū manj̄ sī o swē o yura, kū na dai o ne yirāni. Abam ba jīḡi digiru, kū nan dai á maama.»

11 Bējwaanī Zezi manj̄ o ye wūlu na laḡi o yēḡ-o o pa ḥōona tūn. Mu kū kuri o tagi o wi, kū dai ba maama mū ba jīḡi digiru tūn.

12 Zezi na zarı ba ne sım o ti tın, o ma joori o zu o góro küm, yi o vu o jəni o jəngé je nı. O laan ma bwe-ba o wi: «Abam lwarı kulu amu na kı di abam tın kuri na?»

13 Abam yəni á bə amu nı, Karanyına naa á Yuutu mv. Abam na bə te tın kú manjı, beñwaani amu sımı a yi kuntu mv.

14 Amu nan na yi abam Yuutu dı á Karanyına yi a zarı abam ne tın, kú manjı si abam dı laan zuli daanı kuntu mv.

15 Amu nan kı a bri abam, sı á lwəni amu na kı abam te tın mv.

16 A lagı a ta cığa mv dı abam sı, gambaas tərə ka na dwe ka tu. Tıntıñnu nan tərə o na dwe wulu na tıñj-o tın.

17 Abam na lwarı tın, á na kı kuntu, á wú taá jıgı yu-yoño.

18 Ku nan daı abam maama taanı mv a tea. A ye balı a na kuri tın. Ku daarı kulu na pıpıvnı We tıñc küm wıvnı tın manjı si ku kı mv. Ku tagı ku wi: «Wulu na jəni o di wıduı dı amu tın mv joori o zıgı amu zıga.»

19 A nan wuuri a ta a bri abam mv yi ku ta wı kı, sı ku na tu ku kı, sı á wanı á se nı amu yi wulu na wıra manja maama tın.

20 A lagı a ta cığa mv dı abam sı, nıccınu na jeeri wulu maama a na tıñj tın, kuntu tu jeeri amu mv. Ku daarı, wulu na jeeri amu tın, o jeeri wulu na tıñj-nı tın mv.»

21 Zezi na tagı kuntu o ti tın, o wı ma tiini ku cogı ku pa o nıccıni jaja o wi: «A lagı a ta cığa mv dı abam sı, abam dıdva mv lagı o yęgi amu o pa nıccına.»

22 O na tagı kuntu tın, o karabiə bam maa nii daanı, yi ba bri ba yəri wulu titı o na te bantu wıvnı tın.

23 Wulu Zezi na soe lanyırarı ba wıvnı tın maa je o tıkəri nı.

24 Simon Piyelerı ma yığısı o juja o bri wıntı, sı o bwe Zezi o nii, ku yi wıccı taanı mv o tea.

25 Nıccınu wım ma foçrı o yi Zezi o sal-o, yi o bwe o wi: «A Yuutu, ku yi wıccı mv?»

26 Zezi ma ları o wi: «Amu na foğı dıpe a lu dwə wıvnı a pa wulu tın, mu ku tu.» O laan ma fo dıpe dım o ma lu o pa Zudası Yiskaryo wulu na yi Simon bu tın.

27 Zudası na jońı dıpe dım kuntu tın, sıtaanı ma zu o bıçarı. Zezi ma ta dıd-o o wi: «Kı lila sı n kı kulu nmı na lagı n kı tın.»

28 Balı maama na je ba di tın wuluwulu ma wı lwarı Zezi na tagı kulu dıd-o tın kuri.

29 Zudası nan na nii ba kögö küm səbu küm bańa nı tın, ba badaara maa buńı ni Zezi tıñj-o sı o vu o yęgi wıduı mu sı ba ma di candıə kam, naa o ga tıñj-o sı o vu o pa yinigə tıñnə wıenı mv.

30 Zudası na jońı dıpe dım tın, o ma da o zańı o nunji. Ku deen yi titı nı mv.

31 Zudası na nunji o daarı kuntu tın, Zezi ma ta o wi: «Lele kuntu amu Nabıin-bu wım wı na paari-zulə, yi We titı wı na zulə amu nıwaanı.»

32 We na ne zulə amu nıwaanı tın, DI laan wı pa a na paari-zulə DI titı tee nı. We nan wı pa a na zulə lele kuntu.

33 A biə-ba, a daa bá tıini a daanı abam tee nı. Abam nan wı ba á beeri amu jęgə. A nan lagı a ta a bri abam kulu a na manjı a ta a bri Zwifə bam a wi, amu na lagı a vu me tın, abam bá wanı da á vu.

34 A nan lagı a pa abam ni-dıvırı mv. Taá soe-na daanı. Amu na soe abam te tın, abam dı taá soe daanı kuntu.

35 A na soe daanı, nıccına maama wı lwarı nı abam yi a karabiə mv.»

*Zezi na wuuri o bri Piyeeri na wú vi-o te tin
(Matiyu 26:31-35, Mariki 14:27-31, Luki 22:31-34)*

36 Simón Piyeeri ma bwe Zezi o wi: «A yuutu, yén mu n lagí n vu?»

Zezi ma léri o wi: «Amu na lagí a vu me tin, nmu bá waní n da n vu lele kuntu. Maŋa kadoŋ ni mu, nmu laan wú waní n da-ní n vu.»

37 Piyeeri ma ta o wi: «A yuutu, bée mu yi a bá waní a tógi nmu lele kuntu? Amu wú se si a ti nmu ḥwaani.»

38 Zezi ma lér-o o wi: «Nmu wú súni n se si n tí amu ḥwaani na? A lagí a ta ciga mu dí nmu si, ku na wú loori si cibwíu keeri tin, nmu wú fu kuni bíto ni n yéri amu.»

14

Wulu na ne Zezi tin, o ne o Ko We di mu

1 Zezi laan ma ta dí o karabié bam o wi: «Á yi pa á bicara taa maga. Ki-na á wú-dídva dí We, si á ki á wú-dídva dí amu dí.

2 A Ko wum soŋo ni, je zanzan mu wura. A nan lagí a vu a kwe je mu a pa abam. Ku na dai ciga, a ya bá ta dí abam.

3 A na ve a kwe je sím a ti abam ḥwaani, a laan wú joori a ba a ja abam, si á tógi á vu á taá wú amu na wú me tin.

4 Abam nan ye a na maa ve tin cwəŋjə.»

5 Toma ma ta díd-o o wi: «A yuutu, dibam yéri nmu na lagí n vu me tin. Dí nan wú ki ta mu dí lwari ka cwəŋjə?»

6 Zezi ma ta díd-o o wi: «Amu mu yi cwəŋjə dí ciga tu dí ḥwia tu. Ncoŋ-ncoŋu bá waní o vu a Ko We te dí o na wú de amu o vu.

7 Abam na ye amu, á wú lwari a Ko wum dí. Lele kuntu abam lwär-o, á nan ne-o dí.»

8 Filipi ma ta o wi: «A yuutu, bri dibam n Ko wum, si kuntu wú manjí dibam.»

9 Zezi ma léri o wi: «Filipi, amu daani abam tee ni yi nmu ta yéri amu na? Wulu maama na ne amu tin ne amu Ko wum mu. Bejwaani mu yi n ta n wi, a bri abam a Ko wum?»

10 Nmu wú se ni amu wura dí a Ko yi a Ko wura dí amu na? Taaní dílu amu na tagí a bri abam tin dai amu tití nyím. Ku yi amu Ko wum mu ḥwi amu wuní, yi o tuŋi o tituŋa.

11 Taá jigi-na wú-dídva dí amu, si amu wura dí a Ko yi a Ko wura dí amu. Á na wú ki á wú-dídva dí amu a taaní dím ḥwaani, á weeni á ki á wú-dídva dí amu tituŋa yalu amu na tuŋi tin ḥwaani.

12 A lagí a ta ciga mu dí abam si, wulu na ki o wú-dídva dí amu tin wú tuŋi tituŋa yalu doŋ amu na tuŋi tin. O nan wú tuŋi tituŋ-kamunə si ya ta a dwe amu na ki te tin, amu na lagí a vu a Ko te tin ḥwaani.

13 Kulu maama abam na wú loori amu yiri ḥwaani tin, aá ki-ku a pa abam si a Ko We na zulə amu ḥwaani.

14 Abam na loori woŋo kulu maama amu yiri ḥwaani tin, amu wú ki-ku a pa abam.

15 Abam na soe amu, á wú se a niə yam.

16 A nan wú loori a Ko wum si o pa abam Zənnu wudonj. Wuntu wú ta wu abam tee ni maŋa kalu na ba ti tin.

17 Wuntu mu yi We Joro kulu na yi ciga tu tin. Ncoŋa balu kugu je na wu lugu baŋa ni tin bá waní ba se-o, bejwaani ba bá waní ba na-o, yi

ba bá wanı ba lwar-o dı. Ku daarı abam nan ye-o, beŋwaani o wıra dı abam, yi oó ta ɻwı abam wıni.

18 Amu bá yagı abam á yırani. Aá joori a ba abam te.

19 Ku na kí fın, lugı banja nɔɔna bam daa bá na amu. Abam nan wó na-nı. Beŋwaani, amu na jıgi ɻwıa We tee ni tı, abam dı wó na ɻwıa We tee ni.

20 De dım kuntu ni á wó lwarı ni a wıra dı a Ko We, yi abam dı wıra dı amu, yi amu dı wıra dı abam.

21 Nɔɔnu wılu maama na se a niə yam yi o tɔgı-ya tı mı yi wılu na soe amu tı. A Ko We wó ta soe kuntu tu. A dı nan wó ta so-o, yi a kwəri a pa o lwarı amu na yi wılu tı.»

22 Zezi na tagı kuntu tı, nɔɔnu wıduŋ dı yırı na yi Zudası yi ku dai Zudası Yiskarlıyo tı ma ləri o wi: «A yuutu, nmı wó kı ta mı n pa dıbam lwarı nmı na yi wılu tı, yi lugı banja nɔɔna bam bá lwarı?»

23 Zezi ma lər-o o wi: «Wılu na soe amu tı wó se o kı a na tagı kulu tı mı. A Ko wó ta soe kuntu tu, yi amu dı a Ko wó ba o te dı taá wıra dıd-o.

24 Wılu maama nan na ba soe amu tı bá se o kı a na tagı kulu tı. Taanı dılu abam nan na ni tı dai amu nyım, dı nunji a Ko wılu na tıŋı-nı tı te mı.

25 A manı a ta wəənu tıntı kuntu a bri abam manıa kam a ta na wı abam tee ni tı.

26 Ku daarı, Zennu wılu na wó ba abam te tı, wıntı mı yi We Joro kum a Ko We na wó tıŋı sı ku ba amu yırı ɻwaani tı. Kuntu wó bri abam wojo maama, yi kuvı pa á guli kulu maama amu na manı a ta a bri abam tı.

27 Amu yagı wı-zuru mı a pa abam. Ku yi amu tıti wı-zuru mı a pe abam. Amu na pe abam wı-zuru kulu tı, ku dai lugı banja nyım. Á yi pa á bicara taa maga, á nan yi taá jıgi liə dı.

28 Abam manı á ni amu na tagı dı abam ni, a lagı a viiri, yi a ta wú joori a ba abam te. Abam ya na soe amu, á wó taá jıgi wıpolo dıdaani amu na lagı a vu a Ko We te tı, beŋwaani a Ko We dwe amu.

29 Amu nan tagı wəənu tıntı a bri abam lele kuntu yi tı daa ta wı kı, sı tı na tu tı kı, sı á wanı á se a taanı dım.

30 Amu daa bá ɻɔɔni taanı zanzan dı abam, lugı banja pe sıtaanı na maa bıını tı ɻwaani. Wıntı nan bá jıgi dam dı amu.

31 A nan manı sı a pa lugı banja nɔɔna lwarı ni a soe a Ko wıum, kuntu mı a kı kulu maama a Ko na pe-nı ni sı a kı tı tı mı.

A zaŋı sı dı viiri.»

15

Zezi dı o nɔɔna bam nyı ni vinyə tiu dı kv ne mı te

1 Zezi ma ta dı ba o wi: «Amu yi vinyə tiu cıga cıga. A Ko maa yi tiu kum tu, yi o nii ku banja ni.

2 Naga kalı na nunji tiu kum yıra ni yi ka ba ləri biə tı, oó go-ka o yagı mı. Ku daarı naga kalı na ləri biə tı, oó farısı-ka mı, sı ka taa lana, sı ka taa fɔgı ka ləri biə zanzan.

3 Abam bicara nan manı ya kwe lanyıranı, ni ba na farısı tiu ne yi sı lana te tı, á na se taanı dılu amu na ɻɔɔni a bri abam tı ɻwaani.

4 Taá wúra dí amu, sì amu dí wú ta ñwi abam wúni. Tiu naga bá waní ka lè biæ ka yurani yi ka téri tiu kum yira ni. Ku nan yi bídwi mu dí abam. Abam manjì sì á taá wúra dí amu mu, sì á laan waní á taá kí kém-laaru.

5 Amu mu yi tiu kum, yi abam yi ku ne sim. Wvlu maama na wúra dí amu yi amu ñwi kuntu tu wúni tun wú ta kí kém-laaru mu, ni naga kalu na léri biæ zanzan tin. Amu nan na téri á bicara ni, á bá waní kuvukul á ktí.

6 Wvlu na téræ dí amu tin nyi dí tiu naga kalu ba na goni ba yagi yi ka ku tin mu. Tiu ne silu na kvgi tin, baá pe-si ba kí mini ni mu yi si di.

7 Abam nan na wúra dí amu, yi amu taaní dím na wú á bicara ni, á wú waní á loori kulu maama á wvbuña na lagí tin, yi á wú na-ku.

8 Abam na kí kém-laaru, ni tiu na léri bu-ñjuna zanzan te tin, á wú suní á taá yi amu karabiæ, yi kuntu wú pa a Ko wúm na zulæ.

9 Níneení a Ko na soe amu te tin, amu dí soe abam kuntu mu. Taá jígi-na amu sono kum á bicara ni.

10 Abam na kí a na tagi kulu tin, á wú waní á taá jígi amu sono kum kuntu, ni amu dí na kí a Ko na tagi kulu yi a jígi o sono kum a bicari ni te tin.

11 A tagi wéenu tintu a bri abam, sì wvpolo kulu a na jígi tin mu taa wú abam wúni, sì ku pa abam wvpolo kum ja gaali.

12 Ni dílu amu na lagí a pa abam tin mu tintu:

A taá soe daani,

níneení a na soe abam te tin.

13 Sono téræ ku na dwe tintu, sì ncoónu se sì o ti o donnæ ñwaani.

14 Abam na kí a na tagi kulu tin, á wú ta yi a cilonnæ mu.

15 Amu daa bá ta bæ abam ni a tintuñna. Beñwaaní tintuñnu yeri kulu o yuutu na lagí o kí tin. Ku nan na yi abam, a tagi kulu maama a na ni a Ko We tee ni tin a bri abam. Kuntu ñwaani mu a laan bæ abam ni a cilonnæ.

16 Ku nan daai abam mu kuri amu. Ku yi amu mu kuri abam, yi a daari a pa abam ni sì á taá kí kém-laaru. Kém-laaru tum kuntu wú ta wúra manja maama. Abam na kí kém-laaru tum kuntu, a Ko wú pa abam kulu maama á na wú loori o tee ni amu yuri ñwaani tin.

17 Amu na pe abam ni sì á kí kulu tin mu tintu:

A taá soe daani.»

Lvgu baña ncoóna na wú culi We ncoóna te tin

18 Zezi daa ma ta o wi: «Lvgu baña ncoóna bam wó culi abam. Ba nan na culi abam, sì á lwarí ni ba manjì ba da yige ba culi amu mu.

19 Abam ya na yi lvgu baña nyim, ku ncoóna bam ya wó ta soe abam, á na yi ku nyim tin ñwaani. Amu nan mu kuri abam lvgu ncoóna bam wúni, yi á daa daai ba nyim. Kuntu ñwaani mu balu na yi lvgu baña ncoóna tin wú ta culi abam.

20 Guli-na a na manjì a ta kulu a bri abam tin: Tintuñnu téræ o na dwe o yuutu. Ba na yaari amu tin, baá yaari abam dí mu. Ba nan na se amu ni-taaní dím, baá se abam dí ni-taaní mu.

21 Ba nan wú kí abam tuntu wéenu tum maama amu ñwaani mu, beñwaant ba yeri wvlu na tuñj-ni tin.

22 Amu ya na wú tu a ñcoóni ciga a bri-ba, lwarim ya bá ta wú ba yuu ni. Lele kuntu ba nan daa bá waní ba ta ni ba jígi hvra.

23 Wvlu maama na culi amu tin, kuntu tu culi a Ko wúm dí mu.

24 Amu kí tituñ-ñuna yalu nocoñ-nocoñu ta na wu kí ya doñ tin a bri-ba. A ya na wu kí a bri-ba, lwarim ya bá ta wu ba yuu ni. Ba nan ne a na ki kulu tin, yi ba ta culi amu dí a Ko wum maama.

25 Ku nan kí si ku pa kulu na pupuni We cullu töñ kom wum tin mu sini kí, dí ku na wi: «Ba culi amu, yi a wu kí kulu kulu.»

26 Zennu wum nan wú nunji a Ko te o ba. Wum mu yi We Joro kulu na yi ciga tu tin. A nan wú tuñ-o yi o ba abam te, yi o laan wú ñocoñ a ciga kam o bri abam.

27 Abam dí nan wó ñocoñ a ciga kam taaní á bri nocoña, beñwaani abam manjí á wura dí amu pulim ni mu.»

16

1 «A nan ñocoñ wæenu tintu a bri abam si ku pa á yi zañi á yagi We cwæñjë kam togim mu.

2 Ba nan wó li abam ba We-di sim wum. Manja nan wú ba ka yi, yi nocoña wú gu abam, yi ba buñi ni ba tuñi tituñ-ñum mu ba pa We.

3 Ba nan wú kí abam wæenu tim kuntu, beñwaani ba yeri a Ko wum, ba nan yeri amu dí.

4 A te wæenu tintu maama a bri abam, si manja kam na yi ba na ki abam kuntu, si á waní á guli ni amu manjí a ta-tu a bri abam.»

We Joro kom na wú bri nocoña ciga te tin

«A wu tagi wæenu tim kuntu a bri abam pulim ni, beñwaani amu ya wu abam tee ni mu.

5 Ku daari lele kuntu a lagü a vu wulu na tuñi-ni tin te. Abam wuluwulu nan wu bwe-ni á nii, a lagü a vu yen mu?

6 Amu nan na tagi a bri abam kulu na lagü ku kí tun mu pe á wuru tiini ti cogi.

7 Ku daari, a lagü a ta ciga mu dí abam si, amu na viiri, kuú ta lana ku pa abam. Beñwaani, amu na wu viiri, Zennu wum bá ba abam te. A nan na veä, a laan wú tuñ-o yi o ba abam te.

8 O nan na tuë, oó pa lugü banja nocoña lwarí ni ba tusi mu ba lwarim wum, dí We ciga kam laja ni, dí We na wú dí nocoña taaní te tin.

9 Oó bri-ba ni ba na wu se amu tin ba kí lwarim mu.

10 Oó bri-ba ni ba tusi We ciga kam wum, beñwaani amu lagü a vu a Ko We te, yi á daa bá na-ni.

11 O ta wó bri-ba ni ba tusi We sariya dim dim wum, beñwaani wulu na yi lugü banja pe wum tin manjí o ga bura.

12 Amu ya ta jigi wæenu zanzan si a ta a bri abam, ti nan wó ta tiini ti camma dí abam lele.

13 Ku daari We Joro kom yi ciga tu mu. Ku na tuë, ku laan wó pa á lwarí ciga kam maama. Ku nan dai ku titi taaní mu ku lagü ku ñocoñ. Kuú ñocoñ kulu ku na ni We tee ni tin mu, ku ma daari ku ta wæenu tilü na lagü ti ba tun ku bri abam.

14 Ku nan wú pa amu na zulë, beñwaani kuú bri abam amu ciga kam maama.

15 A Ko wum na jigi kulu maama tin yi amu dí nyim mu. Kuntu ñwaani mu a tagi a wi, Dí Joro kom wú bri abam amu ciga kam maama.

16 Ku na ki fiñ, abam daa bá na amu, yi manja finfiñ na weli da, á wú joori á na-ni, [a na maa ve a Ko te tin ñwaani.]»

Wú-cögö na wú lení ku ji wópolo te tñ

17 Zezi na tagü kóntu tñ, o karabië bádaara maa te daanü ba wü: «O na tagü o wü, ku na kí füñ dí daa bá na-o, yi maña finfün na wéli da dí daa wú joori dí na-o tñ, ku kuri mu bëe? O na tagü o wü, o lagü o vu o Ko te tñ, dí yéri ku kuri.»

18 Ba ta maa tiini ba bwé daanü ba wü: «O na tagü o wü, ku na kí füñ tñ, ku kuri mu bëe? Dí yéri o na te kólu tñ kuri.»

19 Zezi ma lwarü ni ba lagü sì ba bwe-o taamü düm kuri. O ma ta dì ba o wü: «A na tagü a wü, ku na kí füñ á daa bá na-ni, yi maña finfün na wéli da á wú joori á na-ni tñ ñwaani mu á bwé daanü na?»

20 A nan lagü a ta ciga mu dì abam sì, abam wú ba á keeri á coosi. Ku daari lugü baña ncoona bam wú ta jigi wópolo. Abam wóru wú ba tì cogü, yi á wú-cögö kum laan wú léní ku ji wópolo.

21 Maña kalü kaanü na lagü o lu bu tñ, o jigi lië mu, beñwaani o caneeeri maña yië. O nan na lugü bu wóum, o laan wú swe o cam düm ni ni, yi o jigi wópolo dì o na lugü bu wóum tñ.

22 Ku nan yi kóntu mu dì abam dì. Lele kóntu á jigi lië. Amu nan daa ta wú joori a na abam, yi ku pa á tiini á na wópolo, yi ncoon-ncoonu daa bá wanü-ku o cogü.

23 De düm kóntu na yië, abam daa bá bwé amu kólvkulü. A lagü a ta ciga mu dì abam sì, a Ko wóum wú pa abam kólu maama abam na wú loori amu yiri ñwaani tñ.

24 Abam nan ta manjá á wú loori kólvkulü dì amu yiri. Nan loori-na, sì á wó na, sì ku pa abam wópolo kum tiiri ku gaalü.

25 A na tagü wéenu tintu a bri abam tñ, ku yi mimaña mu a me a ta. Maña nan wú ba, yi a daa bá manjá mimaña a ma bri abam. A laan wú ba a ncooni a Ko We taamü düm jaja mu a bri abam.

26 De düm kóntu ni, amu daa bá loori a Ko We abam ñwaani. Abam mu wú loori-DI amu yiri ñwaani,

27 beñwaani We titi manjá DI soe abam, abam na soe amu yi á kwéri á se ni a nunji DI tee ni tñ ñwaani.

28 Amu siuni a nunji a Ko Baña-We te mu a ba lugü baña. Lele kóntu a nan lagü a yagu lugü baña sì a joori a vu DI te.»

29 Zezi na tagü kóntu tñ, o karabië bam laan ma ta díd-o ba wü: «Nii, nmü laan ncooni jaja mu, n daa wú me mimaña n manjá.

30 Lele kóntu, dí laan lwarü ni nmü ye wojo maama. Nmu daa n ba lagü sì ncoon-ncoonu bwe-m taamü. Kóntu ñwaani mu díbam se ni nmü siuni n nunji We te.»

31 Zezi ma léri-ba o wü: «Lele kóntu á laan se na?

32 Nii-na, maña maa búni, ka nan yi ka ti, yi abam wú jagü, yi á dídua dídua wú joori o kwe o cwéñë o daari amu yiranü. A nan bá ta yi a yiranü, beñwaani a Ko wóum wú ta wú a tee ni.

33 Amu tagü wéenu tintu a bri abam sì ku pa á na wú-zuru mu amu tögüm düm wóni. Lugü baña ni á wú na yaara. Nan taá jigi-na pu-dia, sì amu wanü lugü.»

1 Zezi na tagi taani düm kuntu o ti tin, o ma kwəni o yuu wəen i yl o wi: «Amu Ko, a təvəni maŋa kam laan yiə. Amu yl nmv Bu mv. Nan pa a na zulə, si amu di wú pa n na zulə.

2 Beŋwaani nmv pe-ni dam nabiinə maama baŋa ni, si a wanı a pa balu maama nmv na pe-ni tin na ḥwia kalv na ba ti tin.

3 ḅwia kalv na ba ti tin mv yl si nabiinə wanı ba lwarı nmv wvlı yırani na yl Ciga Tu Baŋa-We tin, si ba daari ba taa ye amu Zezi Krisi wvlı nmv na tuŋi tin.

4 A pe nɔona lwarı nmv zulə yam lugv baŋa ni. A ti tıtuŋi düm nmv na pe-ni si a tuŋi tin.

5 Amu Ko, pa a na paari-zulə nmv tee ni lele kuntu, paari-zulə yalv a na maŋi a jigi di nmv ku loori lugv baŋa ta na wv ki tin.

6 Amu pe nɔona balv nmv na kuri lugv baŋa nɔona bam wvnı n ki amu juŋa ni tin lwarı nmv na yl wvlı. Bantu yl nmv nyim mv, yl n kwe-ba n ki amu juŋa ni. Ba nan se nmv ni-taani düm.

7 Lele kuntu ba lwarı ni, kuļv maama nmv na pe amu tin nuŋi nmv te mv.

8 Beŋwaani kwərə kalv nmv na pe amu tin mv a pe-ba, yl ba se. Ba nan lwarı lanyırani ni amu nuŋi nmv te mv, yl ba ta se ni nmv tuŋi-ni.

9 A nan loori nmv bantu ḅwaani mv, si a ba loori nmv lugv baŋa nɔona bam ḅwaani. Ku yl nɔona balv nmv na ki a juŋa ni tin ḅwaani mv, beŋwaani bantu yl nmv nyim mv.

10 Wojo kuļv maama a na jigi tin yl nmv nyim mv, yl nmv di na jigi wojo kuļv maama tin yl amu nyim. Nɔona balv na yl nmv nyim yl n ki-ba amu juŋa ni tin mv pe a na zulə.

11 Amu daa bá ta wv lugv baŋa ni, bantu nan ta wvra mv. A maa biuni nmv te mv. Amu Ko, Wu-pojo Tu Baŋa-We, mai nmv yırı dam düm n ta n mai n nii n nɔona bam baŋa ni, yırı dılın nmv na pe amu tin, si ku pa ba taa yl wojo dıdua, ni nmv di amu na yl dıdua te tin.

12 A na wvra di ba maŋa kalv tin, nmv yırı dam düm n na pe-ni tin mv a me a nii ba baŋa ni, a ma ci-ba yl ba wvlvwvlv wv je, ku na dai wvlv wvn na maŋi si o cɔgi tin yırani. Nmv tɔnɔ kum bri ni wvntu maŋi si o cɔgi mv.

13 Lele kuntu amu maa biuni nmv te, a nan tagi wəənu tıntu lugv baŋa ni mv, si ku pa nmv nɔona bam taa jigi amu wvpolo kum doŋ ba wvnı, si ba taa jigi wvpolo ku gaalı.

14 A ma pa-ba nmv taani düm. Balv kugu je na wv lugv baŋa ni tin ma culi-ba, ba na dai lugv baŋa nyim tin ḅwaani, ni amu di na dai lugv baŋa nyim te tin.

15 Ku nan dai ni a loori nmv si n li-ba lugv baŋa ni. A loori nmv si n ci-ba sutaani na yl wo-lwaanı tu tin juŋa ni mv.

16 Ba dai lugv baŋa nyim, ni amu di na dai lugv baŋa nyim te tin.

17 Fɔgi n kwe-ba di n ciga kam si ba taa yl nmv nyim. Nmv taani düm yl ciga mv.

18 Amu tuŋi-ba lugv wvnı, ni nmv di na tuŋi amu lugv baŋa ni te tin mv.

19 Ku nan yl bantu ḅwaani mv a kwe a titi a ki nmv juŋa ni, si ku pa bantu di wanı ba taa yl nmv nyim ciga ciga.

20 A nan ba loori nmv a paı bantu yırani má, ku yl balv di na wú ba ba ki ba wv-dıdua di amu bantu taani düm ḅwaanti tin di mv.

21 A nan loori nmv, si ku pa ba maama taa yl wojo dıdua mv. Amu Ko, nmv ḅwi amu wvnı, yl amu di ḅwi nmv wvnı. Nan pa bantu di taa ḅwi

dū dībam kūntu doj, sī ba taa yi wojo dīdva, sī ku pa lugu başa nōona se ni nmū tuŋi-ni.

22 A pē-ba zulə yalu nmū na pē amu tun, sī ba wanı ba taa yi wojo dīdva, ni amu di nmū na yi dīdva te tun.

23 Amu ḥwī ba wōni yi nmū ḥwī amu wōni, sī ku pa ba sūni ba taa yi wojo dīdva, sī lugu başa nōona wanı ba lwarı ni nmū mu tuŋi-ni, yi nmū soe nmū nōona bam, nūneenı nmū na soe amu te tun.

24 Amu Ko, a lagı sī balv nmū na kī a jiŋa ni tun taa tōgi ba wū amu na wū me tun, sī ku pa ba na amu paari-zulə yalu nmū na pē-ni tun. Beŋwaani nmū maŋi n soe amu ku loori lugu başa daa ta na wū kī tun.

25 Amu Ko, nmū yi Ciga Tu. Lugu kum nōona bam nan yeri nmū. A nan ye nmū, yi a nōona bam di ye ni nmū tuŋi-ni.

26 Amu nan pē ba lwarı nmū na yi wulu tun, yi a daa ta wū pa ba lwarı nmū, sī ku pa sono kulu nmū na jīgī amu ḥwaani tun taa wū ba wōni, sī amu titi taa ḥwī ba wōni.»

18

Ba na jaani Zezi te tun

(Matiyu 26:47-56, Mariki 14:43-50, Luki 22:47-53)

1 Zezi deen na tagi wāenū tum kūntu o ti tun, o di o karabiə bam ma zaŋi ba nunji ba ke. Ba ma vu ba be nabara kalu yuri na yi Sîdrôn tun. Gaari maa wū jēgə kam kūntu ni. Ba ma vu ba zu dī wū.

2 Zezi di o karabiə bam deen yəni ba jeeri daanı gaari dīm kūntu ni mu. Kūntu mu pē Zudasi wulu na lagı o yəgi Zezi o pa tun di ye ka jēgə.

3 Zudasi ma tōgi di pamaŋ-kogɔ o vu jēgə kam kūntu. We kaanum yigə tiina bam di Farizian tiinə bam di tuŋi ba nōona sī ba tōgi ba vu. Ba ma jīgī ba jara zīla dīdaanı min-zwēenū di moola.

4 Zezi nan maŋi o ye kulu maama na lagı ku kī-o tun. O ma foɔri o twē ba te, yi o bwe-ba o wi: «Wōo mu abam laga?»

5 Ba ma lər-o ba wi: «Zezi wulu na yi Nazareti tu tun mu dī laga.»

Zezi ma ta o wi: «Ku yi amu mu kūntu.»

Zudasi wulu na yəg-o o pa tun di maa tōgi o zigī di ba.

6 Zezi na tagi di ba o wi wōm mu kūntu tun, ba ma titwəni ba joori kwaga ba tu tīga ni.

7 O ma joori o bwe-ba o wi: «Wōo mu abam laga?»

Ba ma ta ba wi: «Zezi wulu na yi Nazareti tu tun mu dī laga.»

8 Zezi ma ta di ba o wi: «A maŋi a ta a bři abam ni, amu mu kūntu. Ku nan na yi amu mu á laga, sī á yagi bantu sī ba viiri.»

9 O tagi kūntu, sī ku pa o na maŋi o ta taanı dīlū tun mu sūni di kī, di o na wi: «Amu Ko, a wū pē balv maama nmū na kī a jiŋa ni tun di dīdva di je.»

10 Simōn Piyeeri maa jīgī su-łoŋč. O ma li-ku o ma zagi We kaanum yuutu wōm tūntuŋnu jazim zwē o go. Tūntuŋnu wōm yuri mu Malíkusi.

11 Zezi ma ta di Piyeeri o wi: «Joori n sūn n svug kum ku polo ni. Nmu buŋi ni a lagı sī a lu cam dīlū a Ko na pē-ni tun mu na?»

12 Pamaŋna bam kogɔ kum di ba dīdeeru wōm di Zwifə bam nōona bam laan ma ja Zezi ba vo.

13 Ba ma ja-o ba da yigə ba vu Anni te. O yi Kayifu tūmbaaru mu. Kayifu mu yi We kaanum yuutu bini dīm kūntu ni.

14 Wōntu deen mu ya tagi di Zwifə bam ni ku maŋi sī nōonu dīdva mu ti nōona bam maama ḥwaani.

*Piyeleri na fogi ni o yari Zezi te tin
(Matiyu 26:69-70, Mariki 14:66-68, Luki 22:55-57)*

15 Simón Piyeleri du o doŋ karabu dıdua ma togı Zezi kwaga. Karabu wom kuntu dı We kaanum yuutu wom ye daanı lanyıramı. O ma togı dı Zezi o zu We kaanum yuutu wom səŋo konkolo.

16 Piyeleri ma manjı mancojo ni ni o ziga. Zezi karabu wolu dı We kaanum yuutu wom na ye daanı tun ma joori o nunji o ta dı bısankana kalı na nii mancojo kum ni dum baŋa ni tun, yi o daarı o ja Piyeleri o zu.

17 Bısankana kam ma bwe Piyeleri ka wı: «Nmı togı n yi Zezi karabu mu na?»

O ma leri o wı: «A dat o karabu.»

18 Waarü deen ma wıra. Kuntu ḥwaani tıntıŋna bam dı Zwifə yigə tiinə nıccına bam ma dwe mini ba zıgi ba weerə. Piyeleri dı ma vu o togı o zıgi da o weerı mini dum.

*We kaanum yuutu wom na bwe Zezi taanı te tin
(Matiyu 26:59-66, Mariki 14:55-64, Luki 22:66-71)*

19 We kaanum yuutu wom laan ma bwe Zezi o karabię bam laja, dı o zaasım dum na yi te tun.

20 Zezi ma lér-o o wı: «Amı yəni a nıccına jaja mu a bri nıccına bam maama. A nan yəni a bri nıccına bam ba We-di sim ni mu dı We-di-kamunu kum ni, me Zwifə bam maama na yəni ba jeeri daanı tun. A wu fogı a səgi a ta kolvıku.»

21 Bees nan mu yi n bwe amı sı n nii? Nan bwe balı na cəgi amı taanı dum tun n nii a na tagı kulu dı ba tun, sı bantu mu ye a na tagı kulu tun.»

22 Zezi na tagı kuntu tun, Zwifə yigə tiinə bam tıntıŋnu dıdua na zıgi o tıkeri ni tun ma lo o pıročıo, yi o bwe-o o wı: «Bees mu yi n nıccına kuntu doŋ dı We kaanum yuutu wom?»

23 Zezi ma lér-o o wı: «A na tagı kulu a cəgi tun, sı n ta sı dı lwari. Ku nan na yi cıga mu a taga, bees mu yi n magı-nı?»

24 Anrı laan ma pa ba ja-o ba vu Kayifu wolu na yi We kaanum yuutu tun te, yi ba ta wu bwel-o.

*Piyeleri ta na joori o fu ni o yari Zezi te tin
(Matiyu 26:71-75, Mariki 14:69-72, Luki 22:58-62)*

25 Simón Piyeleri daa ta maa zıgi da o weerı mini dum. Ba ma bwe-o ba wı: «Nmı togı n yi nıccınu wıntu karabu mu na?» Piyeleri ma fu o wı, wom dat o karabu.

26 We kaanum yuutu wom tıntıŋnu dıdua, wolu cırvı Piyeleri na zagı o zıwe o go tun, ma ta dıd-o o wı: «Amı wı ne abam daanı gaarı dım wıni na?»

27 Piyeleri daa ta ma fu. Cıbwı ma da ku keeri.

*Zezi na zıgi Pilatı yigə ni te tin
(Matiyu 27:1-2,11-31, Mariki 15:1-20, Luki 23:1-5,13-25)*

28 Ba laan ma ja Zezi ba nunji Kayifu səŋo ni ba vu Rom govırma tu wom səŋo. Ku deen yi tituti mu. Zwifə bam ma wı de ba zu səŋo kum wı ba cıllı tum ḥwaani. Ba manjı sı ba cı ba titı dı digiru sı ba wanı ba na cıwnejə ba di Paki candıa kam.

29 Govırma tu Pilatı ma nunji ba te, yi o bwe-ba o wı: «Bees mu yi abam saŋı nıccınu wıntu?»

30 Ba ma lér-o ba wı: «Nıccınu wıntu ya na wı ki o cəgi, dı ya bá ja-o dı ba nmı te.»

31 Pilati ma ta dí ba o wi: «Abam titi nan joŋ-o sí á di o taani, sí ku tɔgi abam cullu tún na yí te tun.»

Zwifə bam ma léri ba wi: «Dibam ba jígi cwəŋə sí dí gu nɔɔn-nɔɔnu.»

32 Kuntu nan kí sí ku pa Zezi na tagi kulu tún mu súni ku kí, dí o na tagi nu o tì tuvní dulu dwi tun.

33 Pilati laan ma joori o zu sɔŋɔ kum wu o bəŋji Zezi, yí o bwe-o o wi: «Nmú yí Zwifə bam pe mu na?»

34 Zezi ma bwe-o o wi: «Nmú na tagi kuntu tún, ku yí nmú titi wubuňa taani mu naa nɔɔna mu tagi a taani di nmú?»

35 O ma léri o wi: «Amu dai Zwifu. Ku yí nmú titi dwi tiiné dí ba kaaním yigə tiiné bam mu jaani nmú ba ba ba kí amu juŋa ni. Koɔ mu n kia?»

36 Zezi ma léri o wi: «Amu paari dím wu nuŋi lugü baŋa, sí dí ya na yí lugü baŋa nyum, a nɔɔna bam ya wú kí jara sí ba ci si Zwifə bam yí waní ba ja amu. Ku nan na yí te tun, amu paari dím dai lugü baŋa nyum.»

37 Pilati ma bwe-o o wi: «Kuntu, nmú za yí pe mu na?»

Zezi ma léri o wi: «Nmú titi mu tagi n wi, a yí pe. A tu sí a nɔɔni ciga mu a bri nɔɔna lugü baŋa ni. Kuntu ḥwaani mu ba lugü amu. Wulu maama na yí ciga nɔɔnu tun mu cəgi amu taani.»

38 O ma ta díd-o o wi: «Beeen yí ciga?»

Pilati na tagi kuntu tún, o laan ma joori o nuŋi pooni o ta dí Zwifə bam o wi: «Amu wu ne o na kí kulu o cogi tun sí a dí o taani.»

39 Abam nan yəni á jígi muv kudonj: Paki candiə kam maŋa ni, amu yəni a li abam piun díduva mu a yagı yí o viiri. Abam nan lagı sí a yagı Zwifə bam pe wóm mu na?»

40 Ba ma kaasi dí kwər-día ba wi: «Ku dai wuŋtu, ku yí Barabası mu dí laga sí n yagı.» Barabası ya yí nɔɔn-virnu mu.

19

1 Pilati laan ma pa ba ja Zezi ba magı dí balaara.

2 Pamanja bam ma kí sabari ba ma so yipugə ba pu o yuu ni. Ba ma kwe gwar-suŋu ba zu-o, yí ba mwan-o.

3 Ba maa ve o te, yí ba te díd-o ba wi: «Zwifə bam pe, dinle», yí ba lœ o püpwaanu.

4 Pilati daa ta ma joori o nuŋi pooni, yí o ta dí kəgə kum o wi: «Nii-na, aá pa nɔɔnu wóm nuŋi o ba o zígi abam yigə ni, sí á waní á lwari ni amu wu ne o na kí kulu o cogi tun.»

5 Zezi ma nuŋi dí o yuu sabari yipugə kam dí o gwar-suŋu kum. Pilati ma ta dí ba o wi: «Nii-na nɔɔnu wóm da.»

6 We kaaním yigə tiiné bam dí ba nɔɔna bam na ne-o tun, ba maa te dí kwər-día ba wi: «Pa-o tuvn-dagara baŋa ni n gu. Pa-o tuvn-dagara baŋa ni n gu.»

Pilati ma ta dí ba o wi: «Abam titi nan ja-o á pa dagara baŋa ni á gu, sí amu wu ne kulu o na cogi sí a ma di o taani tun.»

7 Zwifə bam ma joori ba lér-o ba wi: «Dibam jígi culu kulu na bri ni o maŋi sí o tu tun, beŋwaani o bri o titi ni o yí We Bu mu.»

8 Pilati na ni ba na tagi kuntu tún, fuvní ma tiini dí zu-o.

9 O ma joori o zu sɔŋɔ kum wu, yí o bwe Zezi o wi: «Nmú nuŋi yən mu?» Zezi maa cím yí o wu lér-o kulu kulu.

10 O ma ta díd-o o wi: «Nmú ba lagı sí n léri amu na? Nmú yəri ni amu jígi dam sí a pa ba yagı-m naa sí a pa ba pa-m tuvn-dagara baŋa ni ba gu na?»

11 Zezi ma lər-o o wi: «Nm̄u ya n ba j̄iḡi dam am̄u ban̄a ni, ku na dai dam d̄lu We na pe-m̄ tun. Kunto ḥwaani n̄očnu w̄olu na jaani am̄u o ki nm̄u juja ni tun mu tiini o ki wo-l̄ej̄o o dw̄eni nm̄u.»

12 Manja kam Pilati na ni kuntu tun, o maa kwaam̄i o laḡi cwej̄e si o pa ba yagi Zezi. Ku daari Zwif̄e bam maa tiini ba te di kw̄er-d̄ia ba wi: «Nm̄u na yagi n̄očnu w̄ontu, k̄v̄u bri ni n culi luḡu kum pa-far̄u w̄om mu. N̄očnu w̄olu na pe o tit̄i paari tun, kuntu tu yi pa-far̄u w̄om d̄v̄om mu.»

13 Pilati na ni kuntu tun, o ma pa ba ja Zezi ba nuji, yi o daari o j̄eni taani dim j̄ej̄e kam je ni. Ba b̄a j̄ej̄e kam kuntu ni, Kandwa-pulwaar̄u je mu. Ka yiri di Zwif̄e bam taani mu yi Gabata.

14 Ku deen yi w̄ia tit̄i ni mu, de d̄im t̄iga na w̄o p̄uv̄i si Paki candiə kam di tun. Pilati laan ma ta di Zwif̄e bam o wi: «Nii-na á pe w̄om.»

15 Ba ma ta kaasi ban̄a ban̄a ba wi: «Ti o momw̄e, ti o momw̄e, pa-o tuvn-dagara ban̄a ni n gu.»

O ma bwe-ba o wi: «Abam laḡi si ba pa á pe w̄om dagara ban̄a ni ba gu mu na?»

We kaanum yiḡe tiinə bam ma l̄eri ba wi: «Dibam ba j̄iḡi pe w̄udon, ku na dai luḡu kum pa-far̄u w̄om yiranı.»

16 Pilati laan ma ki Zezi pamajna bam juja ni, si ba pa-o tuvn-dagara ban̄a ni ba gu.

Ba na jaani Zezi ba pa tuvn-dagara ban̄a ni te tun

(*Matiyu 27:32-56, Mariki 15:21-41, Luki 23:26-49*)

Pamañna bam laan ma ja Zezi,

17 yi ba pa o z̄inj̄i dagara kalv̄ ba na laḡi ba pa-o ka ban̄a ni tun. O ma vu o yi j̄ej̄e kalv̄ ba na b̄e ni Yukol-p̄ua piu tun. Ku yiri di Zwif̄e bam taani mu yi Goligota.

18 Ku yi daani mu ba pag-o tuvn-dagara kam ban̄a ni. Ba ma ja n̄očna badonne bale di, ba pa dagari ban̄a ni. Zezi maa w̄o bantu bale tit̄i ni.

19 Pilati ma p̄uv̄oni t̄ono o pa ba tan̄i-ku dagara kam yuu ni. Ku p̄uv̄oni ku wi:

«W̄ontu mu yi Nazareti tu Zezi w̄olu na yi Zwif̄e bam pe tun.»

20 Zwif̄e bam zanzan ma karumi t̄ono kum, bej̄waani j̄ej̄e kalv̄ ba na pagi Zezi da tun batwari di t̄iv̄ kum ni. Ku ma p̄uv̄oni di Zwif̄e bam taani di Rom tiinə taani di Greki tiinə taani mu.

21 Zwif̄e kaanum yiḡe tiinə bam na ne tun, ba ma vu ba ta di Pilati ba wi: «Ku w̄o man̄i si n p̄uv̄oni ni <Zwif̄e bam pe>. Ku man̄i si n p̄uv̄oni ni: <N̄očnu w̄ontu mu bri o tit̄i o wi, o yi Zwif̄e bam pe mu. >

22 O ma l̄eri-ba o wi: «Am̄u na p̄uv̄oni te tun man̄i.»

23 Pamañna bam na pagi Zezi dagara kam ban̄a ni ba ti tun, ba laan ma kwe o gwaar̄u t̄um ba ce kuni bina, si pamañnu maama kwe o nyim. Ba ma kwe o gwar-bu w̄om di. Ku maama s̄oḡi pun̄e mu, ku ba j̄iḡi t̄onjim je.

24 Ku na yi kuntu tun, ba ma ta daani ba wi: «Yi pa-na di kaari-ku. Nan pa-na di ta j̄oro si di nii w̄olu na w̄o j̄onj̄i-ku tun.»

Ku deen ki kuntu mu, si ku pa kulu na p̄uv̄oni We t̄ono kum w̄oni tun suni ku ki, ni ku na wi: «Ba ce am̄u gwaar̄u ba pa daani, yi ba daari ba ta j̄oro am̄u gwar-bu w̄om ḥwaani.» Pamañna bam ma suni ba ki kuntu.

25 Balu deen na z̄igu ba batwari di Zezi dagara kam tun mu yi o nu w̄om di o nu nyaani, di Mari w̄olu na yi Klopasi kaani tun, di Mari w̄olu na nuji Magdala tun.

26 Zezi na ne o nu wum di o karabu wulu o na soe lanyiranı ba zıgi da tun, o ma ta di o nu wum o wi: «A nu, nii wuntu laan mu yi n bu.»

27 O ma daarı o ta di o karabu wum di o wi: «Nii n nu da.» Ku na zıgi manja kam kuntu ni, o karabu wum laan ma Jonji Zezi nu wum o pa o ba o zuvri o səjəc ni.

28 Kuntu kwaga ni Zezi maa ye ni wojo maama ki ku ti. O maa wi, na-nyɔm jıg-o. O tagı kuntu, si kulu na pvpvnı We tōnō kum wunu tun mu sunı ku ki.

29 Zonja deen mu zıgi da, ka na su di sana kalu na nywana tun. Ba ma kwe sıpço ba di sana kam wunu, yi ba vɔ-ku miu ni ni ba te ba pa ku yi Zezi ni.

30 Zezi na lanı sa-nywana kam tun, o ma ta o wi: «Ku laan ki ku ti.»

O ma daarı o coolı o yuu tiga ni, yi o pa o siun ti.

31 Ku deen yi de dılı Zwifə bam na yəni ba ti ba yigə si ba siun de dim laan yi tun mu. Tiga na wú pvpri si ku taa yi ba siun de kamunu kum tun, ba maa ba lagı si nɔona bam yira yam taa wu dagarı sim banja ni de dim kuntu ni. Kuntu ȳwaani Zwifə yigə tiinə bam ma vu Pilati te, ba ta dıd-o si o pa cwestə si ba bwəri nɔona bam ne si ba ti, si ba laan pari-ba ba ki.

32 Kuntu, pamaṇna bam ma vu balu ba na pagı ba wəli di Zezi tun te, yi ba magi dayiga nɔncu wum ne ba bwəri, di o don wum ne.

33 Ba ma vu ba yi Zezi. Ba ma na ni o manjı o ti mu, yi ba daa wu bwəri wuntu ne.

34 Ku daarı pamaṇnu dıdva ma kwe o cicwe o ma zo Zezi saña ni. Jana di na ma da ba nuŋə.

35 Nɔona wulu yi na ne kuntu tun mu nɔoni ku wojo, si ku pa abam di wanı á se. O nan ye ni o na tagı kulu tun yi ciga mu, yi o zıgi ciga kam kuntu kwaga ni.

36 Kuntu nan ki si ku pa kulu na pvpvnı We tōnō kum wunu tun mu sunı ku ki, ni ku na wi: «O kuə di dıdva di bá bwəri.»

37 We tōnō kum ta tagı ku wi: «Nɔona wú fogı ba nii wulu wum ba na zəg̱i tun.»

Ba na kwe Zezi ba ki bɔɔni ni te tin (Matiyu 27:57-61, Mariki 15:42-47, Luki 23:50-56)

38 Kuntu kwaga ni nɔona wudoj na nuŋi Arimatı o yırı mu Zuzefu tun ma zaŋı o vu Pilati te. O deen yi Zezi karabu mu, yi o ba bri o titi jaja o na kwari Zwifə yigə tiinə bam tun ȳwaani. O ma vu o bwe Pilati si o nii, oó wanı o kwe Zezi yira yam na. Pilati ma se si o kwe. Zuzefu ma vu o par-o dagara kam yuu ni.

39 Nikodem wulu deen na ve o na Zezi titi ni tun di maa tɔg̱i o wura. O maa jıgi tralı nugə zanzan o tee ni, ku na manjı di garıwaa yi. Nugə kam yi Miiri di Alowesi nugə mu gwaani daanı.

40 Zuzefu di Nikodem ma kwe Zezi yira yam ba turi-ya di tralı nugə kam, yi ba daarı ba pri-o di gar-jalı, ni Zwifə bam na yəni ba ki ba twa te tun.

41 Gaara mu wu jęgə kalu ba na pagı Zezi dagara banja ni tun. Piu ma wu gaara yam wunu, bon-dvurı maa wu piu kum yira ni ba ta na wu ki uncu-nccc da.

42 Ku na yi de dılı tiga na wú pvpri si ku taa yi ba siun de dim tun, ba ma kwe Zezi ba tini bɔɔni dim wunu, di je na batwari tun ȳwaani.

20

*Zezi na bi o yagi tƿvní yi o bri o titi te tin
(Matiyu 28:1-10,16-20, Mariki 16:1-11,14-18, Luki 24:1-12,36-49)*

¹ De dılı na sanj ba siun de dum tın, Mari wulu na nunji Magıdala tın ma zaŋi o go tiga o vu Zezi yibeeli dum jægæ. O ma na nı kandwé dılı ya na pi bœoni dum ni tun tigi daa nı.

² O ma duri o joori o vu o ta dı Simɔn Piyeeri dı karabu wulu Zezi na soe tın o wı: «Ba kwe dı Yuutu wum yira yam yibeeli dum wunı, dı nan yəri ba na kı-o me.»

³⁻⁴ Piyeeri dı karabu wðoŋ wum ma zaŋi ba duri ba maa ve bœoni dum jægæ. Karabu wuntu ma duri o loori Piyeeri bœoni dum ni nı.

⁵ O ma tiiri o nii bœoni dum wunı o na gar-jahı dum na tigi da, yi o wu zu dı wu.

⁶ Simɔn Piyeeri ma da o kwaga o ba o yi. O ma ke o zu bœoni dum wu o na gar-jahı dum na tigi da,

⁷ yi o na gorɔ kulu ba ya na me ba ba Zezi yuu tın. Kuntu nan pri mu ku tigi ku yira.

⁸ Karabu wulu ya na yi da yigæ tın dı laan ma zu bœoni dum wu. O ma na kulu na wura tın, yi o daari o se nı ku sunı ku yi ciga.

⁹ Ba daa ta ma wu lwari We tɔnɔ kum na tagı kulu ku wi o manı si o bi o yagi tƿvnı tın kuri.

¹⁰ Ba laan ma joori ba vu sɔŋɔ.

¹¹ Mari daa ta maa zıgi yibeeli dum ni nı o keeræ. O na keeræ kuntu tın, o ma tiiri o nii bœoni dum wunı.

¹² O ma na malesı sile na zu gwar-pwænū, si je me seeni Zezi yira yam ya na tigi da tın. Dıdua maa wu o yuu seeni, yi kadoŋ kam wu o ne seeni.

¹³ Si ma bwe-o si wi: «A nakɔ, bɛɛ mu yi n keeræ?»

O ma ta dı si o wi: «Ba kwe a Yuutu wum yira yam mu ba ja viiri, a nan yəri ba na kwe-o ba kı me.»

¹⁴ O na tagı kuntu tın, o ma pipiri o nii o kwaga nı o na Zezi na zıgi da, yi o wu lwari nı ku yi Zezi mu.

¹⁵ Zezi ma bwe-o o wi: «A nakɔ, bɛɛ mu yi n keeræ? Wɔɔ mu nmu beeræ?»

Mari maa buŋı nı o yi gaari dum tu mu. O ma ta dıd-o o wi: «Amu tu, ku na yi nmu na kwe-o n ja n viiri, si n bri-nı n na kı-o me tın, si a vu a kwe-o.»

¹⁶ Zezi ma bəŋi o yuri o wi: «Mari.»

Mari ma pipiri o nii o seeni, yi o ta dı Zwifə bam taanı o wi: «Rabuni», ku kuri mu Karanyına.

¹⁷ Zezi ma ta dıd-o o wi: «Yi ta n dwe-nı, si amu daa ta wu joori a vu a Ko wum te. Nan ve n ta n bri a ko-biə bam nı, amu laan maa ve a Ko wum te, wulu na yi abam dı Ko tın. Wuntu mu yi Banja-We, amu Tu dı abam dı Tu.»

¹⁸ Mari wulu na nunji Magıdala tın laan ma zaŋi o vu o ta dı Zezi karabiə bam o wi: «Amu ne dı Yuutu wum», yi o daari o ta kulu Zezi na tagı o bri-o tın.

¹⁹ De dum kuntu nı dıdaan-nı nı mu Zezi karabiə bam lagı daanı jægæ dıdua. Ba fogı ba pi diga kam ni dı borbu, ba na kwari fvnı dı Zwifə yigæ tiinə bam tun ḥwaani. Zezi laan ma da o ba o zıgi ba titarı nı. O ma ta dı ba o wi: «Yazurə wó jəni dı abam.»

20 O na tagi kuntu tñ, o ma bri-ba o jia dñ o saja kam. O karabië bam maña tiini ba jigi wñpolo lanyiranu dñ ba na ne ba Yuutu wñm tñ.

21 O daa ta ma joori o ta dñ ba o wi: «Yazurë wú jëni dñ abam. A Ko We na tuñi-ni lugv baña ni te tñ, amu dñ tuñi abam lugv kum wñni kuntu don mñ.»

22 O na tagi kuntu tñ, o ma fuli ba seeni yi o wi: «Joni-na We Joro kum.

23 Abam na yagl nñçnu wñlu lwarim á ma ce-o tñ, We wú sñni Dí yagl Dí ma ce ku tu. Ku daari, abam na wu yagl á ma ce wñlu tñ, We dñ bá yagl Dí ma ce-o.»

Toma na tu o se Zezi te tñ

24 Toma wñlu ba na ma bñ ni Yiywe yi o wu Zezi karabië fugë-bale bam wñni tñ ya tñrë manja kam Zezi na tu o karabië bam te tñ.

25 Karabië badonnë bam ma ta ba bri-o ba wi: «Dibam ya ne dí Yuutu wñm.»

O ma ta dñ ba o wi: «Amu yi na wu ne cina yam niñ o ji sum ni, si a kñ a nva da a nii, si a daari a kñ a juña o saja kam ni, amu bá se.»

26 Da nana na ke tñ, Zezi karabië bam daa ma la daani jégë dñdva, yi Toma dñ laan wñra. Ba ma fogi ba pñ digë kam ni dñ borbu. Zezi ma da o ba o zigl ba titari ni. O ma ta o wi: «Yazurë wú jëni dñ abam..»

27 O laan ma ta dñ Toma o wi: «Ma n nva n taani a ji sum yo seeni n nii, n daari n tñru n juña a saja kam ni. Yagl bñbwæa, si n daari n se.»

28 Toma ma lér-o o wi: «Nmñ yi a Yuutu dñ amu Banja-We.»

29 Zezi ma ta dñd-o o wi: «Nmñ na ne amu tun ñwaanti mu n laan se na? Balu nan na se amu yi ba ta wu ne-ni tun mu tiini ba jigi yu-yojo.»

Wojo kolv ñwaani Zan na pupvn tñno kuntu tñ

30 Zezi deen kñ wo-kinkagila yadonnë zanzan o karabië bam titari ni, yi ti maama nan wu pupvn tñno kuntu wñni.

31 Wænu tilu na pupvn tñ yi si á wanl á se, ni Zezi mu yi Krisi wñm We na tuñi tñ, yi o kwéri o yi We Bu wñm. A nan na kñ á wñ-dñdva dñd-o, á wú na ñwia We tee ni.

21

Zezi na bri o titi dñ o karabië bam Galile nññu kum ni ni te tñ

1 Kuntu kwaga ni Zezi daa ma joori o bri o titi dñ o karabië bam Tiberiyadi nññu kum ni ni. O na bri o titi te tñ mu tñntu:

2 Simon Pyeeri deen wñra, dñ Toma wñlu ba na bñ ni Yiywe tñ. Natanayeli dñ wñra, wñlu na nñji Galile tñ Kana tñ, didaani Zebede bië bam dñ Zezi karabië badonnë bale. Bantu bam maama mu wu daani.

3 Simon Pyeeri ma ta dñ ba o wi: «A maa ve a ja kale mu.» Ba ma lér-o ba wi: «Dí wú tñgi dñ nmñ dí vu.»

Ba ma zanj ba vu ba zu naboro kum. Titu dñm kuntu ni ba ma kwaani si ba ja kale, yi ba wu ne kolvkolv ba ja.

4 Tiga na wñra ka puvri tñ, Zezi maa zigl nññu kum ni ni, yi ba wu lwar-o.

5 O ma bñjì-ba o wi: «A badonnë-ba, abam wu jaani kale na?»

Ba ma lér-o ba wi: «Dí wú ne kolvkolv.»

6 O laan ma ta dñ ba o wi: «Nan dñ-na á bñra kam naboro kum jazim seeni, si á wú ja.» Ba ma sñni ba dñ bñra kam, yi ba daa warl ba vanj-ka ba li ba dñ bñro kum wñni, kale sim na tiini si dagl tñ ñwaani.

⁷ Zezi karabu wolv o na soe tñ ma ta dñ Piyëeri o wi: «Dibam Yuutu wñm mu.»

Simón Piyëeri na lwarí nñ ku yi ba Yuutu wñm kñntu tñ, o ma kwe o góro kulu o ya na lñ tñ o zu, yi o laan daari o fanj o cu na bam wñni.

⁸ Karabië bidaara bam ma ja naboro kñm ba ba, yi ba vanj bura kam dñ kale sñm ba wñli da ba yi na bam ni, ba na dai yigë yigë dñ buburu kñm tñ ñjwaani. Ku ñæen yi ñinæeni metra bi mu te.

⁹ Ba na be bube dñm tñ, ba ma na min-cala na wñra, yi kale wñ ya yuu nñ. Dipe dñ maa tigi da.

¹⁰ Zezi ma ta dñ ba o wi: «Twéri-na kale silv á na jaanu lele tñ sidaara á ja á ba.»

¹¹ Simón Piyëeri laan ma vu o zu naboro kñm wñ o vanj bura kam o dñ tiga nñ. Ka su dñ kalæn-kamunë mu, si maama yi bi dñ fiinnu sitó mu (153). Dñ kale sñm na daga kñntu tñ dñ, bura kam wñ kaari.

¹² Zezi ma ta dñ ba o wi: «Ba-na á gu á ni-cëeri.» O karabië bam maama ma kwari su ba bwe-o ba nii nñ o yi wñc mu, ñjwaani ba maji ba lwarí nñ ku yi ba Yuutu wñm mu.

¹³ Zezi ma zañj o vu o kwe dipe dñm o pa-ba, yi o daari o kwe kale sñm dñ o pa-ba.

¹⁴ Zezi na bi o yagj tuvñi tñ, kñntu mu kñ kuni bñto o na bri o titi dñ o karabië bam.

Zezi na ñccni di Piyëeri te tñ

¹⁵ Ba na di ba ti tñ, Zezi laan ma bwe Simón Piyëeri o wi: «Zan bu Simón, nmñ soe amu n dwe bantu na?»

O ma léri o wi: «A Yuutu, ñen, nmñ ye nñ amu soe nmñ.»

Zezi ma ta dñd-o o wi: «Nan ta n nii a pælbië bam baña nñ.»

¹⁶ O ma joori o bwe Piyëeri o kñ bñle o wi: «Zan bu Simón, nmñ soe amu na?»

O ma léri o wi: «A Yuutu, ñen, nmñ ye nñ amu soe nmñ.»

Zezi ma ta dñd-o o wi: «Nan ta n nii amu peeni sñm baña nñ.»

¹⁷ O daa ma bwe Piyëeri o kñ kuni bñto o wi: «Zan bu Simón, nmñ soe amu na?»

Piyëeri wñ ma cogj dñ Zezi na bwe-o kuni bñto o wi o so-o na tñ. O ma ta dñ Zezi o wi: «Amu Yuutu, nmñ ye woñjo maama. Kñntu ñjwaani nmñ ye nñ amu soe nmñ.»

Zezi laan ma ta dñd-o o wi: «Nan ta n nii amu peeni sñm baña nñ.»

¹⁸ A lagj a ta ciga mu dñ nmñ si, nmñ ñæen na yi ñon-dvñjñ tñ, nmñ yañi n vñ n kñlë n titi nñ mu lanyuranti, yi n daari n ve nmñ na lagj me tñ. Ku daari nmñ nan na kwñn, n laan wñ zëgi n jia mu wæeni, yi ñccnu wudon vñ-ka o pa-m, yi o daari o ja-m o vu nmñ na ba lagj me si n vu tñ.»

¹⁹ Zezi ñæen tagj kñntu si ku bri Piyëeri na wñ tñ tuvñi dñl dwi si ku pa We na zulë tñ mu. O laan ma daari o ta dñ Piyëeri o wi: «Ta n tøgj-nñ.»

²⁰ Piyëeri ma pipiri o nii o kwaga nñ, yi o na Zezi karabu wolv o na soe tñ na tøgj-ba. Wñntu mu yi wolv ya na jení o sali Zezi wodiu kñm dim majá nñ yi o bwe-o o wi: «A Yuutu, wñc mu lagj o yægi nmñ o pa?» tñ.

²¹ Piyëeri na ne-o tñ, o ma bwe Zezi o wi: «A Yuutu, si wñntu, bæe mu lagj ku kñ-o?»

²² Zezi ma lær-o o wi: «Amu na lagj si o taa ñwi si ku taa ve majá kam amu na wñ joori a ba tñ, kñntu dai nmñ yigë. Nmñ za n weeni n ta n tøgj-nñ.»

23 Kuntu ḥwaani mu pe Zezi karabiə bam deen jigī-ka ba ḥccu ba wi, Zezi karabu wum kuntu bá tí maŋa dí maŋa. Zezi nan wu tagı o wi, o bá tı. O deen tagı o wi: «Amu na lagı sı o taa ḥwi sı ku taa ve maŋa kam a na wu joori a ba tun, kuntu dat nmu yigə.»

24 Zezi karabu wulı o na tagı o taani kuntu tın mu yı amu wulu na bri We ciga kam yı a daari a pupunı-ka a tinjı tın. Dıbam maama nan ye nı a na bri te tın sıni ku yı ciga mu.

25 Zezi ta kı wəenu zanzan o wəli da. Tı maama dıdva dıdva nan ya na lagı tı pupunı tı tinjı, a buŋı nı lugı banja ya bá na je sı twaanu tım kuntu pəni da.

Zezi tuntuyna bam TITUÑA TONO

Zezi tuntuyna bam Tituña Tono kum na bri dibam kulu tun mu tuntu

Luki pupvoni twaanu tule mu. Dayigə tono kum mu yi «We taani dulu Luki na pupvoni tun». Ku bri Zezi na ki te yi o nocoñi kulu lugu banja ni tun. Tituña Tono kum nan bri wəənu tuln na kia, Zezi na diini We səño tun kwaga ni tun mu. O karabiə daa ba na-o di yiə, Zezi nan wu ba tee ni di We Joro kum o na tonyi ba tee ni tun, yi We Joro kum kuntu mu pe Zezi kogo kum dam, si ku jagi ku yi je maama.

Luki titi deen togı di Pooli o tonyi We tituña yam (Tituña Tono 16:10).

Tono kum bri ni, Pantikoti de dim ni We Joro kum tu di dam mu Zezi karabiə bam banja ni ku pa Zezi kogo kum puli Zeruzalem ni (poçorum 1-7).

Zezi kwərə kam laan ma jagi ka yi Zude di Samari lugu kum maama (poçorum 8-12).

Zezi tuntuynu Pooli di Zezi karabiə badaara laan ma vu ba yi tuni dulu na kaagi na-fara bam tun, yi ba vu ba yi tu-kamunu kulu yiri na yi Rom tun, ba tööli Zezi kwar-ywəñə kam, yi dwi-ge tiina balu maama na ki ba wu-didua di Zezi tun di na We Joro kum dam (poçorum 13-28).

Zezi kogo kum ne cam di yaara zanzan. We Joro kum nan zəni-ba, ku bri-ba ba na wú ki te, yi ku guli-ba Zezi na yi wolu, di o na ki kulu, di o na nocoñi kulu tun.

Wəənu tuln maama na pupvoni Tituña Tono kum wəni tun bri ni, We nocoña bam manjı si ba tööli Zezi Krisi kwərə kam mu, si ku yi lugu banja je maama.

Zezi na ki kulu yi o laan joori We-səñjo tun

¹ A ciloj Teofili, a manjı a da yigə a pupvoni tono a pa nmu. Tono kum kuntu wəni mu a pupvoni wəənu tuln maama Zezi deen na ki tun, yi a kwəri a pupvoni o na yəni o bri nocoña te tun, ku na siñi manja kalv o na puli o tutuña yam

² Si ku vu ku yi de dim We na kwe-o DI ja di DI səñjo tun. Ku na wú loori si o di We-səñjo kuntu tun, o laan ma bri o tuntuyna balu o na kuri tun di We Joro dam, yi o bri-ba ba na manjı si ba ki kulu tun.

³ O təwni dim kwaga ni o ma joori o ba o bri o titi o nocoña bam tee ni kuni zanzan, si ku bri-ba lanyirani ni o siñi o bi o yagi təvnı. O deen bri o titi o tuntuyna bam da fiinna mu, yi o nocoñi We paari dim taani o bri-ba.

⁴ De dıdwı Zezi na wəra o bri-ba kuntu tun, o ma kaanı-ba o wi, ba yi zañi ba nuñi Zeruzalem wəni, si ba taa cəgi wolu wəm o Ko na goni ni si o ba ba te tun, ni o na manjı o ta di ba te tun.

⁵ Zezi ma ta di ba o wi: «Zan deen yəni o miisi nocoña na wəni mu, da finfin nan na wəli da, We wú miisi abam DI Joro kum wəni.»

⁶ Zezi di o tuntuyna bam deen na kikili daanı kuntu tun, ba ma bwe-o ba wi: «Dibam Yuutu, ku yi lele kuntu mu n lagı n pa dibam Yisirayeli tiinə bam joori di paari na?»

⁷ Zezi ma ləri-ba o wi: «Ku dai si abam lwarı manja kalv We na li dıdaanı DI titi ni si wəənu tuntu ki tun.

8 We Joro kum nan wú ba abam yuu ni ku pa á joñi dam dulu na nuñi We tee ni tun. Abam laan wú ji a maana tiiné si á bri ncoña amu ciga kam je maama ni, ku na suji di Zeruzalem di Zude di Samari tuni dim maama, di lugu banja je maama ni.»

9 Zezi deen na ncoñi kuntu di ba o ti tun, o ma zañi o maa diini We-songo, yi ba zigi ba nii-o. Kunkwæenu ma ba ti kwel-o ku pa ba daa warí ba na-o.

10 O na maa diini kuntu tun, ba daa ta ma kwéni ba nii weyuu ni. Ba na zigi ba nii kuntu tun, ncoña bale ma da ba ba zigi ba tee ni. Ba zu gwar-pwæenu mu.

11 Ba ma ta di ba ba wi: «Galile tiiné-ba, bëe mu yi á zigi yoba á kwéni á nii weené? Abam na ne kulu tun, ku yi We mu kwe Zezi Dí ja di Dí songo. Wuntu titu nan ta wú joori o ba kuntu doñ, ni abam na ne-o o na maa diini te tun.»

12 Zezi tuntuña bam laan ma zigi piu kum ba ya na wu ku yuu ni tun, ba joori ba vu Zeruzalem tiv kum wu. Piu kum kuntu yiri mu Olivi piu, yi ku batwari didaani tiv kum nüneñi kilometri dídua.

13 Ba ma vu ba zu tu kum ba ke ba vu soñjo kulu ba na manj ba zvori da tun, ba di weyuu diga kam. Ncoña bam kuntu yi Piyeerí di Zan di Zaki di Andre, ku weli di Filipi di Toma, didaani Batolemi di Matiyu, ku weli di Zaki wulu na yi Alfi bu tun, di Simón wulu na yi Zelotí ncoña bam wu ncoñu tun, didaani Zudasí wulu na yi Zaki bu tun.

14 Maña maama bantu deen yeni ba wu daani di wubuñ-didwi mu, yi ba warí We. Kaana badonné didaani Zezi nu Mari di Zezi nyaana di togí ba wura di ba.

Ba na kuri ncoñu wudoñ si o ləni Zudasí yuu ni te tun

15 De dídwi balu maama na yi ko-biæ Zezi nwaani tun ma kikili daani jégæ dídua, ba yi ni ncoña bi di finle (120). Ba na wura kuntu tun, Piyeerí ma zañi ba wuni o zigi weené si o ncoñi.

16 O maa wi: «A ko-biæ-ba, ku na yi Zudasí wulu na bri Zezi duna bam cwæjé si ba ja-o tun, We Joro kum deen manj ku pa Pe Davidi ncoñi wuntu taani fanja fanja. Kulu na pvpvni ku tinji We tóno kum wuni wuntu nwaani tun mu manj si ku ba ku ki.

17 Zudasí deen togí o wu díbam kogó kum wuni mu, yi o togí o tuñi We tituña yam.»

18 Zudasí na ki te tun, o deen kwe sëbu kulu o na joñi o käm-balçro kum baya ni tun o ma yagi tiga mu. O daari o tu tiga ni o ti. O pugé ma bagí yi o loru pi ti nunji.

19 Ncoña balu maama na zvori Zeruzalem ni tun ma ni kulu na ki-o tun, kuntu nwaani mu ba bëni tiga kam kuntu ni Akulidama di ba titi taani. Ku kuri mu Jana tiga.

20 Piyeerí ta ma ta o wi: «Ku nan pvpvni We ləñ-ñwi tóno kum wuni ku wi:

«We wú pa wuntu soñjo kum ba ku cogí, si ncoñ-ncoñu daa yi daari ku wuni.»

Ku daa ta pvpvni ku wi:

«We wú pa ncoñu wudoñ ləni wuntu yuu ni o taa tuñi o tituña yam.»

21-22 Ku nan manj si ncoñu weli díbam Zezi tuntuña bam wuni o ji maana tu, si o taa ncoñi dí Yuutu Zezi ciga kam di o na bi o yagi tuvni te tun. Kuntu tu nan manj si o taa yi wulu deen na togí o wu díbam kogó kum wuni maña maama dí Yuutu Zezi deen na togí di díbam o beeri tun mu,

ku sıñi maŋa kam Zan na miisi Zezi na wənū tūn, sī ku vu ku yi maŋa kam Zezi na yagi dibam te yi o di We-səŋə tūn.»

23 Piyeeseri na tagi kuntu o ti tūn, ba ma h nɔɔna bale. Dıdva mu yi Zuzeſfu wəlū ba na bə nū Basaba yi ba daa ta bə-o nū Zusitu tūn. Wədonj wəm maa yi Matiası.

24 Ba laan ma loori We ba wi: «Dí Yuutu, nmū maŋi n ye nɔɔnu maama wəbənəna na yi te tūn. Kuntu ŋwaani dí loori nmū tee nī sī n bri dibam nɔɔna bantu bale wənū nmū na kuri wəlū sī o ji nmū tūntuŋnu tūn,

25 sī o taa tūŋi tituña yalı Zudası na kwe o yagi yi o daari o vu o na maŋi sī o vu mē tūn.»

26 Ba na loori We ba ti tūn, ba ma ta jərə sī ba kuri nɔɔna bale bam kuntu wənū. Ba na tagi ba kuri wəlū tūn mu yi Matiası. Ba laan ma pa o təgi o yi Zezi tūntuŋnu o wəli ba fugə-dıdva kam wənū.

2

We Joro kum na tu ku zəni Zezi karabiə bam te tūn

1 De dum Zwifə bam na yəni ba di ba candiə kalu yırı na yi Pantikoti tūn ma ba ka yi. Zezi karabiə bam maama maa wə daanı jəgə dıdva.

2 Sōo ma da ku nunji weyuu nū nūneenı vu-diu na fufugi te tūn. Səŋə kum ba na je ku wənū tūn maama ma su dī sōo kum kuntu.

3 Ba ma na wəənu nū min-vwı te, yi tī pwe pwe tī jəni ba dıdva dıdva yuu nū.

4 We Joro kum ma ba ba maama tee nū dī dam, yi ba sıñi sī ba taa nɔɔni taana dwi dwi, nūneenı We Joro kum na pe-ba dam sī ba nɔɔni taani dīlu tūn.

5 Kantu maŋa kam nū, Zwifə zanzan deen mu tu ba wə tu kum nū. Ba maa yi balu na kwari We lanyıranı tūn, yi ba nunji je maama mu lugu banja nū.

6 Balu na wura tūn deen ma ni sōo kum na kī te tūn, yi kōgo zanzan laan ma ba ku la daanı jəgə kam nū. Ba ma ni Zezi karabiə bam na zıgı ba nɔɔni taana dwi dwi. Ku ma su-ba, beŋwaani ba maama deen ni Zezi karabiə bam na nɔɔni ba dıdva dıdva dwi taani.

7 Ba yura ma sōori yi ku kī-ba yəəu. Ba ma ta ba wi: «Nii, bantu maama yi Galile tiinə mu, yi ba zıgı ba nɔɔni taana yantu doŋ.

8 Ku nan kī ta mu yi dibam maama ni ba na nɔɔni dibam dibam dıdva dıdva dwi taani?

9 Dibam nunji je dwi təri təri mu. Dibam badonnə nunji Pariti dī Meedi dī Elam, ku wəli dī Mesopotami dī Zude dī Kapadostı, didaanı Pən dī Azi tūn dīma maama.

10 Dí badonnə dī ma nunji Friizi dī Pamfili dī Ezipi dī Liibi tūn dīlu na batwari dī Sireenı tūn. Dí badonnə maa nunji Rom.

11 Dibam yi Zwifə mu, ku wəli dī dwi-gə tiinə balu na təgi cullu tilu We na pe dibam Zwifə bam tūn. Dibam badonnə maa nunji Kreti dī Arabi. Dī kuntu dī, dibam maama nan ta ni ba na mai dibam dıdva dıdva dwi taani ba nɔɔni wo-kamunnu tilu We na kī tūn.»

12 Nɔɔna bam na yi yəəu yi ba wəbənəna vugimi daanı kuntu tūn, ba maa bwe daanı ba wi: «Kəm dıntu kuri mu bəe?»

13 Ba badaara laan maa jıgı Zezi tūntuŋna bam ba mwana, yi ba te ba wi: «Nɔɔna bantu nyogi sana mu ba su.»

14 Piyeerū laan ma zaŋj wəeəni dıdaamı o donnə fugə-dıdva kam. O ma nəɔ̄ni dı kwər-dıa o ta dı nən-kəgə kum o wi: «A badonnə-ba, Zwifə-ba dı abam balv maama na zuvrı Zeruzalem ni tun, cəgi-na sı a ta kəm dıntu kuri a bri abam.

15 Abam na buŋjı ni nəɔ̄na bantu nyogi sana mu ba su tun, ku nan daı kuntu. Ku daa ta yi titutı mu, wia ta wu bigı sı ba nyö sana.

16 Ku nan yi kulu We nijoŋnu Zweweli deen na nəɔ̄ni ku taanı tun mu.

17 O tagı sı Baŋa-We wi:

<Lugu tiim manja na yię,

amu wú pwəri a Joro kum sı ku taa wu nabiinə maama tee ni.

Kuntu nan wú pa abam biə dı á bukwa nəɔ̄ni amu yiyiu-ŋwe.

Aá pa abam nən-dınnu na vurum,

ku daari sı á nankwin dwe dındwıa.

18 Ku yi ciga sı da yam kuntu ni,

ku na yi a tintuŋ-baara dı kaana dı,

aá pwəri a Joro kum a pa ba maama,

sı ba nəɔ̄ni amu yiyiu-ŋwe.

19 A ta wú pa wo-kınkagila taa ki wəyuu ni,

yi a daari a ki wəenü tlu na bri a dam tun tıga baŋa ni.

Kantu manja kam ni jana wú ta wura dı mini dı nyıa kalı na tiini ka zwərə tun.

20 Wia kam wú ji lim, yi cana kam dı wú ji nasuŋju ni jana te,

ku na wú loori sı amu Baŋa-We sarıya de kamunu kulu na jıgı zulə ba dı yi tun.

21 De dım kuntu ni,

wulu maama na wú bəŋi dı Yuutu yırı o ma loori zənə tun,

oó na vrım.

22 A badonnə Yisirayeli tiinə-ba, cəgi-na a na lagı a ta kulu tun. A lagı a ta Zezi wulu na yi Nazareti tu tun taanı mu a bri abam. Baŋa-We tagı wuntu nywaani mu Dı ki wo-kamunnu dı wo-kınkagila dı wəenü tlu na bri Dı dam tun, sı ku bri abam ni o sunı o nuŋi wum Baŋa-We te mu. Abam titi manjı á ye kuntu, beŋwaani wəenü tun kuntu manjı ti ki abam titarı ni.

23 We manjı Dı ye ku na wú ta yi te tun. Dı deen ma li wubuŋja sı abam ja Zezi á ku nən-balwaaru jıha ni, sı ba pa-o tıvn-dagara baŋa ni. Á ki kuntu mu á ma á gu-o.

24 We nan mu bi-o Dı pa o yagi tıvnı. Dı ma joŋ-o tıvnı yaara yam wınu Dı yagi. Beŋwaani tıvnı deen wu wani dı cəŋ-o dı yagi yibeeli dım wınu.

25 Faŋa faŋa tun, Pe Davidi deen tagı wuntu taanı o wi:

<A naſ a Yuutu We a yigə ni manja maama.

Dı wu a jazım ni,

sı Dı zəni-ni sı a yi tu.

26 Mu ku kuri a jıgı wıpolo lanyıranı,

yi a ni-taani dı jıgı ywəəni.

Dı a yura bwəni dım maama

a nan ta jıgı tına nmı We tee ni.

27 Beŋwaani, a na tıga,

nmı Baŋa-We bá yagi-nı sı a manjı curu ni.

Nmı bá se sı n titı Wu-pojo Tu wım yra po.

28 Nmı pe a lwarı cwe silı na yi nyıa cwe tun sı a taa toga.

Nmı wú pa a na ywəəni zanzan nmı tee ni.>

29 A ko-biā-ba, mu kulu dibam nabaaru Davidi deen na tagu tun. A nan lagu a nocōn wantu taani mu jaja a bri abam ni o tiga, yi ba kwe-o ba ki. O yibeeli ta wura di zim maama.

30 O deen nan yi We nijoju mu, yi o guli We na goni ni DI pa-o DI wi, DI wu pa o dwi tiin bam dudu zañi o di paari o jenja kam je ni.

31 Davidi nan manji o da yigə o lwarı kulu We na wu ki tun. Ku yi Krisi wum We na tuyi tun tuvun biim wojo mu o tagi o wi: <We wu se si DI yag-o curu ni. O yira yam di nan wu pagi.›

32 Ciga tun, Banja-We mu joori DI pa Zezi wulu a ya na tagi tun ɻwia, yi dibam maama yi maana tiin o bri nocōna ciga kam kuntu.

33 We na bi-o tun, DI zən-jə DI jəni DI jazim ni. Zezi laan ma joni We Joro kum o Ko We tee ni, ni We na manji DI go ni si DI wu pa-o te tun, yi o pwəri-ku dibam banja ni. Mu kulu abam zim na nau yi á kwəri á ni tun.

34 Ku dai Davidi titu mu diini We-sənjo. Wantu nan tagi o wi:

<Yuutu Banja-We tagi di a Yuutu DI wi:

Ba n jəni a jazim ni,

35 si aá ki nm̄u duna maama n ne kuri ni, si n nō-ba ni tiga te.›

36 Kuntu tun, Yisirayeli dwi maama nan manji si ba lwart lanytranı ni, Zezi wulu abam na pagi tuvun-dagara banja ni á gu tun, ku yi wantu titi nocō mu We laan pe si o taa yi Krisi wum, yi o kwəri o yi dibam Yuutu.›

37 Nocōna bam na ni Piyeleri na tagi kulu kuntu tun, ku ma tiini ku cogi ba wuru zanzan. Ba ma bwe Piyeleri di Zezi tintuyna badonnə bam ba wi: «Dí ko-biā-ba, dí nan wu ki ta mu?»

38 Piyeleri ma leri-ba o wi: «Abam maama manji si á ləni á wuru á yagi kəm-balwaaru tum, si á daari á pa ba miisi abam na wunu Zezi Krisi yiri ɻwaani, si We wó yagi á lwarum DI ma ce abam. We laan wó pa DI Joro kum taa wu abam tee ni.»

39 Mu We na goni ni si DI ki te tun. DI goni ni duntu DI pa abam di á biə, ku wəli di balu maama na banjwe tun. Ku yi balu maama dibam Yuutu Banja-We na wu bənji si ba taa təg-o tun mu.›

40 Piyeleri ma joori o fogi o ma bitari dwi dwi o bri-ba We ciga kam, yi o kaani-ba o wi: «Se-na si Banja-We vri abam zim non-balwaaru tum titari ni.»

41 Nocōna bam zanzan ma se o taani dum, yi ba daari ba pa ba miisi-ba na wunu We ɻwaani. De dum kuntu ni nocōna zanzan mu tu ba zu ba wəli Zezi karabiə kəgō kum wunu, ba yi nineen nocōna murr-tito (3.000) te.

42 Ba ma tiini ba kwaani ba pa Zezi tintuyna bam bri-ba We cwənja kam. Ba maama maa wali daani di ni dudu, yi ba kwəri ba toḡi daani ba di wudu i ni Zezi deen na fogi dipe dum o pa o karabiə bam yi ba di te tun. Ba ma kwəri ba toḡi daani ba waru We maaja maama.

43 Fvnu ma zu nocōna bam maama, beŋwaani We deen pe Zezi tintuyna bam ki wo-kinkagila di wəenu zanzan na bri Banja-We dam tun.

44 Zezi karabiə bam maama deen yəni ba wu jəgə dudu mu, yi wəenu tulu ba na jigi tun yi ba maama nyim.

45 Ba maa yəni ba kwe ba jijigiro di ba zila ba yəgə, yi ba manji ti səbu kum ba pa daani, ku manji ni nocōna maama na lagu zənə te tun.

46 De maama ba yəni ba la daani We-di-kamunu kum wunu. Ba ma toḡi daani ba di wudu i da sam ni, ku nyi di Zezi deen na fogi dipe o pa karabiə bam te tun. Ba maa manji ba wudu i ba pa daani, yi ba jigi wu polo lanytranı didaani wubunj-didwi.

47 Ba maa zuli We maşa maama, yi ba jığı zulə nōona maama yibiyə ni. De maama dí Yuutu wum maa paı balu na ne vrüm tın tui ba wəli ba kəgo kum wunı.

3

Kərə na ne yazurə Zezi dam ȳwaani te tın

1 De dıdwlı mu Piyeerı dı Zan deen zaŋı ba vu We-di-kamunu kum, maşa kalı nōona na yəni ba ve ba warı We tın. Ku yi we-gunim maşa ni mu.

2 Ba ma vu ba yi digə kam ni dılı ba na bə ni Ni-laa tın. Nōonu wudonj deen mu wura, o yi kərə mu ku na pulı o lura kam maşa ni. O nōona maa yəni ba ziŋ-o ba vu ba jəni da de maama, sı o taa loori səbiə nōona balu na tui ba təgi da ba zu We-di-kamunu kum wu tın tee ni.

3 Nōonu wum ma na Piyeerı dı Zan na maa zuvı We-digə kam. O ma loori-ba sı ba pa-o wojo.

4 Ba ma nii-o ziin. Piyeerı laan ma ta dıd-o o wi: «Nii dıbam seeni.»

5 O ma sıını o nii-ba yi o jığı tına sı baá pa-o wojo.

6 Piyeerı ma ta dıd-o o wi: «A ba jığı səbu sı a pa-m. A nan wú pa nmı a na jığı kulu tın. Dı Nazareti tu Zezi Krisi yırı ȳwaani, zaŋı n ta n veə.»

7 Piyeerı na tagı kuntu tın, o laan ma ja o jazım o zən-o o pa o zaŋı wəeni. O na zaŋı kuntu bidwlı banja ni tın, mu o ne sim dı o nakwəəlu tıma maama kı dam lanyırarı.

8 Nōonu wum ma faŋı wəeni o joori o ba o cwi o ne banja ni yi o sıını wəjə. O ma təgi-ba o zu We-di-kamunu kum wu. O maa veə yi o faŋı wəeni yi o zuli We.

9 Non-kəgo kum ma na o na veə yi o zuli We.

10 Ba ma lwari ni nōonu wum kuntu mu yi looru wulu ya na je We-di-kamunu kum Ni-laa kum ni tın. Ku ma tiinı ku səɔri-ba, yi ku kı-ba yəəu dı kulu na kı tın.

Piyeerı na tɔčı We kwərə We-di-kamunu kum wunı te tın

11 Nōonu wum ma yɔɔri o məeli Piyeerı dı Zan. Nōona bam maama maa yi yəəu. Ba ma zaŋı ba duri ba vu ba te, kunkələ kulu na jığı pwəjə yi ba maa bə ni Saləmən konkələ tın ni.

12 Piyeerı na ne nōona bam kuntu tın, o ma ta dı ba o wi: «A badonnə Yisirayelı tiinə-ba, bəjwaani mu yi abam yi yəəu dı kulu na kı tın? Bəe mu yi abam yɔɔri á nii dıbam kuntu? Abam bəyı sı ku yi dıbam titı dam mu pe o zaŋı o ve na? A bəyı ni ku yi dıbam na kwari We lanyırarı tın ȳwaani mu pe o zaŋı o ve na?»

13 Ku nan na yi te tın, dıbam nabaara Abraham dı Yizakı dı Zakəbı Banja-We laan mu pe Dı tutuŋnu Zezi joŋı paarı dı zulə. Abam jaanı wuntu mu á pa ba gu-o. Pilatu deen bəyı sı o yag-o yi abam wu se.

14 Zezi Krisi yi wu-pojo tu mu dı cığa tu. Abam nan vi-o, yi á daarı á loori Pilatu sı o yagı non-guru mu o pa abam.

15 Abam na kı te tın, á gu wulu na yi ȳwia tu tın mu, yi We joori Dı bi-o Dı pa o yagı tınu. Dıbam yi maana tiinə dı bri nōona cığa kam kuntu.

16 Ku yi Zezi Krisi yırı dam dım ȳwaani, dı dı na kı dı wu-dıdua dıd-o tın mu pe nōonu wulu abam na ne yi á ye tın na dam. Ku yi o na kı o wu-dıdua dı Zezi tın mu pe o na yazurə abam maama yigə ni.

17 A ko-biə-ba, abam dı á yigə tiinə bam na kı Zezi te tın, a ye ni abam ya yəri wojo kulu á na kı tın mu.

18 Faña faña tñ, We deen pe DI nijoññë bam maama tööl DI kwërë ba bri noçna ni Krisi wum DI na tuñi tñ manjì si o yaari mu. Abam na kí-to te tñ mu pe We taani dum sùni di ki.

19 Kuntu ñwaani, nan lèni-na á woru á yagü këm-balwaaru, si á daari á pipiri á taá tögü We, si We wú yagü á lwarim DI ma ce abam.

20 Kuntu tñ, dí Yuutu Baña-We wú pa abam woru taa zurë manja di manja, yi DI daari DI tuñi Krisi wum DI na manjì DI kuri si DI pa abam tñ. Wontu mu yi Zezi.

21 O manjì si o taa wú We-sçörgü ni mu, si ku taa ve manja kalu We na wú fogü DI kwe wæñnu maama tñ, ni We na manjì DI pa DI nijoññë bam tööl DI kwërë faña faña te tñ.

22 Ku yi nñeñni Moyisi deen na tagü o wi: «Abam Yuutu Baña-We wú pa abam dwi tu dïdva mu zanjì o taa yi We nijoñnu abam titari ni, ni DI na tuñi amu Moyisi te tñ. Wontu nan na tuø, abam manjì si á se taani dñlu maama o na wú ta o bri abam tñ.

23 Wulu maama nan na wú se kulu We nijoñnu wum na wú bri tñ, ba manjì si ba li ku tu mu We noçna bam wñni ba gu. Mu kulu Moyisi deen na tagü tñ.

24 Ku na puli dí Samuweli dí balu maama na sañi o kwaga tñ, We nijoññë balu maama na tööl We kwërë tñ deen bri kulu na wú ki da yantu wñni tñ mu.

25 We kwërë kam DI deen na pe DI nijoññë bam si ba tööl tñ yi abam ñwaani mu. We ni dum DI deen na goni DI pa díbam nabaara bam tñ dí daa ta yi abam ñwaani mu. DI deen goni ni dí Abraham DI wi: «Nmñ dwi dum ñwaani amu wú ki lugü baña dwi tiinë maama lanyirani.»

26 Kuntu ñwaani Baña-We de yigë DI tuñi DI tutuñnu wum abam tee ni mu, si o ki abam lanyirani dí o na pa abam dïdva dïdva yagü á këm-balwaaru tñm.»

4

Ba na jaani Piyeeri di Zan te tñ

1 Piyeeri dí Zan deen na wura ba ñoçni kuntu doñ ba bri noçna bam tñ, Zwifë bam kaaním tiinë dïdaanti We-di-kamunu kum yırına bam yigë tu wum dí Sadusian tiinë badonnë ma zanjì ba ba te.

2 Ba bana tiini ya zanjì dí Piyeeri dí Zan dí ba na ñoçni te ba wi, Zezi bi o yagü tñvñi, yi kuntu bri ni twa dí wú wanı ba bi ba yagü tñvñi tñ.

3 Ba ma ja Piyeeri dí Zan ba ki piuna digë ni. Tiga na yi tñ ñwaani, ba ma yagü-ba da si tiga puvri.

4 Ku daari kögö kum noçna zanzan ma se taani dñlu ba na ni tñ, yi ba ki ba wú-dïdva dí Zezi. Balu na se tñ kögö kum deen yi nñeñni noçna mûrr-tunu (5.000).

5 Tiga na puvri tñ, Zwifë yigë tiinë bam dí ba nakwa bam dí ba cultu karanyına tiinë bam ma la daanı Zeruzalem ni.

6 Ba ma jeeri dïdaanti Anni wulu na yi ba kaaním yuutu tñ, dí Kayifu dí Zan dí Alesandri, dí balu na tögü ba yi kaaním yuutu wum sçörgü tiinë tun.

7 Ba ma pa Piyeeri dí Zan ba ba zigü ba yigë ni. Ba ma bwe-ba ba wi: «Ku yi dí bee dam mu, dí woo yiri ñwaani mu, abam me á ki kuntu?»

8 We Joro kum laan ma ba Piyeeri te dí dam. O ma léri-ba o wi: «Tiu kum yigë tiinë dí nakwa-ba,

9 abam zim na bwe dıbam kulu taanı tın, ku na yi dıbam na zəni koro kum yi ku na yazurə tın,

10 dí wú pa abam dı Yisırayeli dwi tiinə bam maama lvari ku na kı te. A taá ye mı Nazareti tu Zezi Krisi yuri dam ıwaamı mu pe noɔonu wuntu na yazurə, yi o laan ba o zigı abam yigə ni. Abam nan pagi Zezi Krisi tuvən-dagara banja ni á gu, yi We joori Dı bi-o Dı pa o yagi tuvəni.

11 Wuntu mu yi wulu We tənə kum na manı ku ta o taani ni:
<Kandwə dılı abam lvara bam na vin tın laan mu joori dı ba dı ji kandwə dılı na paı soŋo kum dana tın.›

12 Yiri dıdon daa təri lugı banja ni We na pe nabiiñe si dı wanı dı pa ba na vrum. Ku na daı Zezi Krisi yırarı mu wai o vri noɔona o yaga.›

13 Zwifə nakwa bam na ne Piyeleri dı Zan na jıgi baari dı ba na noɔoni te tın, ku ma kı-ba yəəu dı ba na yi noɔona balu na yəri kulu kulu yi ba daı yi-puri-nyına tın ıwaani. Ba ma lvari ni bantu deen təgi ba wu dı Zezi mu.

14 Ba na ne koro kum na zigı Piyeleri dı Zan tee ni yi ku jıgi yazurə tın, ba maa warı kulu kulu si ba daa ta.

15 Ba ma ta dı ba ba wı, ba nunji da ba taanı dim jəgə kam ni si ba daari. Ba laan maa wura ba bwe daanı, si ba nii ba na wú ku te tın.

16 Ba ma bwe daanı ba wı: «Dı nan wú ki noɔona bantu ta mu? Noɔona balu maama na zuvri Zeruzalem ni tın lvari ni bantu mu ki wo-kunkagılı dim kuntu. Dı daa bá wantı dı ta ni vwan.

17 Dı nan na lagı si kəm dıntı yi jagı dı vu yigə tın, dı manı si dı kaanı noɔona bam mu, si ba daa yi noɔoni Zezi wojo dı noɔon-ıncıncı.

18 Ba laan ma joori ba bəjı-ba, yi ba zu. Ba ma ta dı ba ba wı, ba ba jıgi cwestje si ba daa noɔoni Zezi wojo, naa si ba taa bri noɔona dı wuntu yuri.

19 Piyeleri dı Zan ma ləri-ba ba wı: «Abam titı buŋı-na á nii. Koo mu lana We yigə ni? Ku manı si dı se abam dı dwəni Banja-We na?

20 Dıbam nan bá wantı dı yagi kulu dı na ne yi dı kwəri dı ni tın ıwaanja.›

21 Zwifə nakwa bam laan ma fogı ba kaanı-ba zanzan, yi ba daari ba yagi-ba ba pa ba viiri. Ba deen wu ne kulu kum ba na wú vanı ba zwa ku banja ni tın, beŋwaani tıu kum noɔona maama tiini ba zuli We dı wojo kulu na ku tın.

22 Beŋwaani noɔonu wulu wo-kunkagılı dim na kı o banja ni yi o na yazurə tın dwe bina fiinna o ya na yi koro.

Zezi karabia bam na tvıji di We Joro dam te tın

23 Ba na yagi Piyeleri dı Zan kuntu tın, ba ma joori ba vu ba kəgo kum te. Ba ma ta dı ba Zwifə kaanıñ yigə tiinə bam dı ba tıu kum nakwa bam na tagı kulu tın.

24 Ba na ni kuntu tın, ba maama ma wəli daanı ba warı We yi ba wı: «Yuyut Banja-We, nmı mu ki wəyuu dı tıga banja dı na-fara dı wəənu tıu maama na zuvri tı wəyı tın.

25 Dı nabaarın Davidi deen mu yi nmı tıntıñnu. Nmı deen ma pa n Joro kum pa o ta nmı kwərə kam o wı:

<Bee mı yi lugı banja tiinə dwi təri təri bana zaŋı yi ba buŋı wəbəŋ-yɔɔru?›

26 Ba pwa bam ti ba yigə si ba kı jara.

Ba yum tiinə dı ma la daanı si ba kı jara dıdaanı Banja-We dı Krisi wım Dı na tvıji tın.›

27 Ku sıını ku kı kuntu mu. Tıu kuntu ni mu Erodi dı Pənsı Pilatı jəni daanı dı Yisırayeli tiinə dı dwi-ge tiinə, si ba ja dı nmı tıntıñ-ınum Zezi wulu nmı na kuri tın.

28 Ba na bwe daanı kuntu tun, ba kí ku maŋi dí nmú na maŋi n lí wubuŋa dí n dam dím sí kulu wú ku tun mu.

29 Dí Yuutu We, nii ba na lagı ba yaari dibam te tun! Dibam nan yi nmú tuntuŋna mu. Nan pa dibam dam, sí dí wanti dí taá tɔɔl nmú kwərə kam dí baari.

30 Nan twi n jí-dí-a kam n pa nɔɔna taa nai yazurə, sí n pa wo-kinkagila dí wəənu tulu na bri n dam tun taa kí nmú tuntuŋ-ŋvum Zezi yiri dím ŋwaani.»

31 Ba na warı We ba ti tun, jége kam ba na lagı daanı me tun ma sisinjə. We Joro kum laan ma ba ba maama te dí dam, yi ba nɔɔni We kwərə kam dí baari.

32 Zezi karabiə bam kɔɔg kum maama wubuŋa dí ba ŋwia maama deen yi bídwi mu. Ba wubuwulu wu tagı ni wum yuranı mu te o wəənu. Wəənu tulu ba na jigu tun yi ba maama nyim mu.

33 Zezi tuntuŋna bam maa jigu dam kamunu, yi ba fɔɔgı ba bri dí Yuutu Zezi ciga kam ni o suni o bi o yagi tuvu. We ma zəni ba maama dí Di zaani dím lanyiranı.

34 Nɔɔn-nɔɔnu təri ba kɔɔg kum wunu o na yi yinigə tu. Balu na jigu kari naa sam tun yəni ba yəgi-ti mu,

35 yi ba daari ba kwe səbu kum ba ja ba ba pa Zezi tuntuŋna bam. Ba laan ma maŋi səbu kum ba pa daanı, kí maŋi dí wul maama na lagı zənə te tun.

36 Kuntu, Zvezfu wul ba na maa bə ni Banabası, ku kuri mu kwiə tu, yi o yi Leviti tu wul na nuŋi Sipri tun,

37 o deen yəgi o kara yi o kwe səbu kum o pa Zezi tuntuŋna bam.

5

Ananiya di Safira

1 Ku daari nɔɔnu wudoŋ deen mu wura, o yiri mu Ananiya, o kaanı yiri mu Safira. Nɔɔnu wum ma kwe ba kara o yəgi.

2 O ma twəri səbu kum wunu sí o ta jiga, yi o kaanı dí ye ku ni ni. O laan ma kwe kulu na daari tun o ja vu o pa Zezi tuntuŋna bam.

3 O na kí kuntu tun, Piyeerı ma ta díd-o o wi: «Ananiya, bęe mu kí yi nmú pa svtaanı wani nmú kuntu donj, yi n fɔ vwan dí We Joro kum dí nmú na twəri kara kam səbu kum wunu sí n ta n jigu tun?»

4 Maŋa kam nmú ta na wu yəgi kara kam tun, ka ya yi nmú nyim mu. Nmú nan na kwe n yəgi tun, səbu kum ta yi nmú nyim mu. Beŋwaanı mu n bəŋji n wu ni, yi nmú kí kəm dím kuntu? Nmú na fɔɔgı vwan kuntu tun, n fɔɔgı n pa We mu, sí ku daai nabiinə.»

5 Ananiya na ni kuntu tun, o ma tu tiga ni o ti. Ku deen ma pa fuunı ja balu maama na lwarı ku ni ni tun.

6 Nɔɔn-dunnu ma zaŋi ba vu ba pri tu wum ba ja nuŋi ba kí.

7 Ku na ke ni luu tito te tun, o kaanı wum dí daa ma ba o zu Piyeerı-ba te. O ma daa ta wu lwarı kulu na kí tun.

8 Piyeerı ma ta díd-o o wi: «Ta n bri-ni, mu səbu kulu maama nmú dí n baru wum na joŋi á kara kam ŋwaani tun na?» O ma se o wi: «Een, ku maama mu kuntu.»

9 Piyeerı laan ma bwe-o o wi: «Beŋwaanı mu nmú dí n baru wum kí ni daani sí á maŋi Yuutu Banja-We Joro kum á nii? Nɔɔna balu na kwe n baru wum ba kí tun ta zıgi digə kam ni ni lele kuntu. Ba nan wú ziŋi nmú dí ba ja nuŋi.»

10 O na tagi kuntu o ti tūn, bıdwı başa nı mu kaanı wım tu tıga nı Piyęeri yigə nı o ti. Nón-dunnuñ tıma ba ti yi dı o tıga. Ba ma kwe-o ba ja nuñji ba kı o baru wım tikarı nı.

11 Fıvıni deen ma ja Zezi kögö küm dı nöçna balu maama dı na ni kulu na kı tın.

12 We deen pe Zezi tıntıvına bam kı wæenu tlıv na bri Dı dam tın dı wo-kinkagula zanzan nöçna tutarı nı. Zezi nöçna bam maama deen yəni ba jeeri daanı dı wubuñ-dıdwı mu faşa faşa Pe Salomon kunkolo küm nı.

13 Balu na daaı ba kogo küm wu nöçna tın, ba wubuwılu wu de o weli ba wıvıni. Ku daarı tıvı küm nöçna bam maama ma tee Zezi nöçna bam.

14 Baara dı kaana zanzan deen tu ba kı ba wu-dıdua dı dı Yuutu Zezi. Ba ma togi ba weli o kogo küm wıvıni.

15 Zezi nöçna bam na yi kuntu tın, nöçna maa zuñjı yawıuna ba nuñji ba tıni cwe niə nı. Ba deen tıñjı-ba sari dı gungwæelu başa nı mu, sı Piyęeri na maa togi da o kea, sı o luluju küm má wanı ku togi ba badonnə başa.

16 Nöçna zanzan maa yəni ba nuñji Zeruzalem sa-tıni dım maama wıvıni ba jaani yawıuna dı balu ciciri na jıgı-ba sı yaarti tın ba tui, yi ba maama ne yazurə.

Ba na jıgı Zezi tıntıvına bam ba yaari te tın

17 Zwifë bam kaanıñ yuutu wım dı o nöçna bam maama na togi ba yi Sadusian tiina kögö küm wu nöçna tın deen ma na kulu na kı tın. Ba maa tiini ba jıgı wu-gıvırı dı Zezi tıntıvına bam.

18 Ba laan ma zañjı ba ja-ba ba ja vu ba kı pıuna digə nı.

19 Tıga na yi tın, Başa-We maleka ma ba ka pıvı pıuna digə kam niə yam, yi ka pa Zezi tıntıvına bam nuñji. Ka ma ta dı ba ka wi:

20 «Ve-na á zu We-di-kamunu küm, sı á taá bri nöçna bam We ıywı-dıvıja kam na yi te tın maama.»

21 Ba ma se We maleka kam ni. Tıga na pıvıri titutı tın, ba ma vu ba zu We-di-kamunu küm ba wıra ba bri nöçna bam.

Kaanıñ yuutu wım dı o nöçna bam laan ma bəñjı Zwifë sarıya-dirə nakwa dı Zwifë nakwa bam kögö küm maama sı ba kikili daanı. Ba ma daarı ba zuñjı nöçna sı ba vu ba lı Zezi tıntıvına bam pıuna digə kam nı ba ja ba pa-ba.

22 Ba nöçna bam na yi da tın, mu ba wu ne Zezi tıntıvına bam pıuna digə kam nı. Ba ma joori ba vu Zwifë nakwa bam te yi ba wi:

23 «Dı na yi da tın, pıuna digə kam niə yam pı mu lanyıranı. Nöçna balu na wıra ba yıra sı pıuna bam yi lu tın maa zıgı da. Dı nan na pıvı digə kam tın, dı wu ne nöçn-nöçnrı ka wıvıni.»

24 We-di-kamunu küm yırına bam yigə tu wım dıdaanı kaanıñ yigə tiinə bam na ni kuntu tın, ba wubuñja vugimi daanı yi ba yəri kulu na kı Zezi tıntıvına bam tın.

25 Nöçnrı wıdoj laan ma ba o zu ba na wu me tın o ta dı ba o wi: «Nii-na, nöçna balu abam ya na jaani á kı pıuna digə kam nı tın, bam mu wu We-di-kamunu küm wıvıni ba zıgı da bá bri nöçna.»

26 Yırına bam yigə tu wım na ni kuntu tın, o dı o nöçna bam ma joori ba vu ba ja Zezi tıntıvına bam ba ba. Ba daa wu jaani-ba dı dam, bęñwaanı ba kwarı fıvıni sı nöçna bam wı dılu-ba dı kandwa.

27 Ba laan ma pa ba zu ba zıgı sarıya-dirə nakwa bam yigə nı. Kaanıñ yuutu wım laan ma bwe-ba o wi:

28 «Bęñwaanı mu á kı kuntu? Dıbam manı dı kaanı abam sı á daa yi taá bri nöçna dı yırı dıntıvı. Nii abam na kı te. A pe abam zaasım dım

yuranı mu jagı Zeruzalem maama wunu, yi á ta lagı sı wuntu caa kum tögi dıbam.»

²⁹ Piyeleri dı o donnə tıntıñna bam ma leri ba wi: «Dıbam manı sı dı se We ni mu ku dwəni nabiinə ni.

³⁰ Zezi wulu abam na jaani á pa tuvun-dagara banja ni á gu tun, Baña-We dulu dıbam nabaara bam na tögi tun mu pe o bi o yagi tuvun.

³¹ Ku yi wuntu mu Baña-We zəj-o DI jəni DI jazım ni, sı o taa yi dıbam Pe dı dı Virnu, sı o pa Yisurayeli tiinə na cwəjə ba ləni ba wuru, sı We laan yagi ba lwarım DI ma cę-ba.

³² Dıbam dı We Joro kulu We na pe balu maama na se DI ni tun yi cıga kantu maana tiinə.»

³³ Zwifə nakwa bam na ni Zezi tıntıñna bam na te kulu tun, ba bana ma tiini ya zañi dı ba, yi ba lagı sı ba gu-ba.

³⁴ Sarıya-dirə nakwa bam dıdu ma zañi ba titarı ni, o yırı mu Gamalyely. O yi Farizian tu yi o ta yi We cullu tum karanyin-kamunu. Nöçna maama maa pa-o zulə. O na zañi ba kogo kum wunu tun, o maa wi, ba ja Zezi tıntıñna bam ba nuni pooni sı ba cęgi fın.

³⁵ O ma daari o ta dı sarıya-dirə nakwa bam o wi: «Yisurayeli tiinə-ba, á cu-na á titı dı á na buñi sı á ki nøçna bantu te tun.

³⁶ Ku ta wu daanı nøçnu wıdoŋ mu zañi dıbam lugı ni, o yırı mu Tuvası. O maa paı o yi non-kamunu yi nøçna zanzan deen tögi o kwaga, ba yi nıneenı nøçna bię-yana (400) te. Ba deen gu-o mu yi o karabiə bam jagı da yigə ni. Nöçn-nöçnu daa wu daari.

³⁷ Kuntu kwaga ni Galile tu wıdoŋ dı daa ma zañi o yırı mu Zudası. Maşa kam ba deen na wura ba gari dı lugı kum non-biə tun, mu o zañi o la kogo o ki o kwaga ni. Ba ma gu wuntu dı. O dı kwaga nøçna bam maama ma jagı da yigə ni.

³⁸ Kuntu ńwaanı mu a lagı a ta abam sı á yi zañi á ki nøçna bantu kulu kulu. Yagi-na-ba, beńwaanı ba wubuňa yam dı ba tituňa yam maama na yi nabiinə nyim mu, yaá ba ya ji kafe mu.

³⁹ Ku nan na yi We nyim mu, abam bá wanı á ci-ba. Yırı-na á titı sı á yi ba á ja dı Baña-We.»

Gamalyely na tagı kuntu o ti tun, ba ma se o taanı dum.

⁴⁰ Ba ma bəñi Zezi tıntıñna bam sı ba joori ba zu ba te. Ba ma magı-ba dı balaara, yi ba daari ba kaanı-ba sı ba daa yi ńçonı kulu kulu dı Zezi yırı. Ba laan ma yagi-ba yi ba viiri.

⁴¹ Zezi tıntıñna bam ma nuni sarıya-dirə nakwa bam tee ni, yi ba jıgi wıpolo lanyıranı dı ba na manı sı ba na yaara Zezi yırı ńwaanı tun.

⁴² De maama ba maa yəni ba jeeri daanı We-di-kamunu kum wunu, yi ba daari ba tolı sam ba bri nøçna We cıga kam. Ba ma töchı We kwər-ywəjə kam, ni Zezi mu yi Krisi wıom We na tuňı tun.

6

Ba na li nøçna barpe tituňa yam ńwaanı te tun

¹ Maşa kam kuntu ni Zezi karabiə bam kogo kum maa wura ku pulə zanzan. Ba kogo kum wunu Zwifə balu na yi vərə yi ba ńçonı Greki tiinə taanı dum tun maa jıgi balu na ńçonı ba titı Zwifə taanı dum tun ba puuna, dı ba na ba paı ba kadənə kulu na manı sı ba pa-ba ba ni-wıdiu ńwaanı de maama tun.

² Zezi tūtūjna fuga-bale bam ma bəŋi ba kəgə kum maama ba kí daani, yu ba ta ba wí: «Ku wú maŋi sí díbam yagí We taaní dím zaasim, sí dí daari dí taá maŋi wúdiiru.

³ Dí ko-biə-ba, á maŋi sí á lí nɔɔna barpe mu á wunu, sí dí pa ba taa nii wəənu tūtu baŋa ní. Ba nan maŋi sí ba taa yí nɔɔna balu nɔɔna maama na ye ni ba yí nɔɔn-ŋvna yí We Joro kum wú ba tee ní lanyiraní yí ba jígi wubuŋ-ŋvna tun.

⁴ Sí díbam dí daari dí kwaani dí nii We warim dí Dí taaní dím zaasim baŋa ní.»

⁵ Ba na tagi kuntu tun, ku ma poli ba kəgə kum maama wú. Ba ma kuri nɔɔnu wúdonj, o yíri mu Etiyeni. Wuntu jígi wú-dídva dí Zezi yí We Joro kum wú o tee ní. Ba ma wéli Filipi dí Prokori dí Nikano dí Timon dí Pamina dí Nikola wulu na nunji Antiosi, o yí dwi-gé tu yí o ba o tógi cullu tilu We na pë dubam Zwifé bam tun.

⁶ Ba ma lì-ba ba ja vu ba zígi Zezi tūtūjna bam yigé ní. Ba ma warí We ba pa-ba yí ba danjí ba jia ba baŋa ní.

⁷ We kwərə kam deen ma fógi ka jagi ka ve yigé yí nɔɔna se-ka. Zezi karabiə bam kəgə kum maa pula zanzan Zeruzalem ní. Zwifé kaanum tiinə zanzan dí deen ma ba ba se-Zezi ciga kam.

Ba na jaani Etiyeni te tin

⁸ Etiyeni deen yí nɔɔnu wulu We na pë-o zaani dí dam zanzan tun. O maa tiiní o kí wo-kunkagila dí wəənu tilu na bri We dam tun nɔɔna titari ní.

⁹ Nɔɔna badonnə maa zaŋi ba magi kantogó díd-o. Bantu nunji Zwifé kəgə kulu ya na yí gambe yí ba laan ba ba te ba tuti tun wunu mu. Ba deen nunji Sireenü dí Alesandru mu. Ba ma tógi ba wéli dí Zwifé badaara na nunji Silisi dí Azi tun.

¹⁰ Ba na magi kantogó díd-o tun, o ma nɔɔni dí buŋjum dam ní We Joro kum na pë-o te tin, ku pa ba daa wari o taaní ba léri.

¹¹ Ba laan ma nunji ba kí ni dídaani nɔɔna badonnə, sí ba fó vwan ba ta wí: «Díbam ni nɔɔnu wuntu na nɔɔni o twi Moyisi dí We.»

¹² Ba ma pa tu kum nɔɔna dí ba nakwa bam dí ba cullu karanyina tiinə bam bana zaŋi, yí ba ja Etiyeni ba ja vu ba sarıya-diré nakwa bam yigé sí ba di o taani.

¹³ Ba ma pa nɔɔna badonnə zu ba fó vwan ba pa-o, yí ba ta ba wí: «Maŋa maama nɔɔnu wuntu suni o nɔɔni ta-balwaaru mu o paí dubam We-di-kamunu kum dí We cullu tilu Dí na kí Moyisi jíja ní dubam n̄waaani tun.

¹⁴ Dí ma ni o na tagi o wí, Nazareti tu Zezi mu wú ba o cõgi We-di-kamunu kum, yí o pipiri mu kulu maama Moyisi deen na bri dí nabaara sí dí taá tógi tun.»

¹⁵ Zwifé nakwa balu maama na je da tun laan maa yçorí ba nii Etiyeni coon. Ba ma nii ba na o yibiyə na ləni ní maleka yibiyə te.

Etiyeni na tvli o kwərə te tin

¹ Zwifé kaanum yuutu wóm ma zaŋi o bwe Etiyeni o wí: «Wəənu tilu ba na tagi ba pa nmú tun yí ciga mu naa vwan mu?»

² Etiyeni laan ma léri o wí: «A kwə-ba dí a ko-biə-ba, cəgi-na amu na lagí a ta wojo kulu tun. Faŋa faŋa tun Paari-Zulə Tu Baŋa-We mu tu

dibam nabaaru Abraham te. Kantu maşa kam ni, Abraham deen ta zuvri Mesopotami ni mu. O daa ta wu ve si o taa zuvri Aaran ni.

³ We deen ma ta dib-o DI wi: <Yagi n titi tiv kum di n soñjo tiinæ, si n daari n vu tiv kulu amu na wó bri nmu tun. >

⁴ O ma suni o zañi o nuñji Kalidian tiinæ tiv kum ni o vu o yi Aaran o zuvri da. Na wo dáani tun, o ko ma ti. We ma pa o daa nuñji o foçri o vu o yi tiv kuntu abam na zuvri zim tun.

⁵ We nan wu pe Abraham tiga yo seeni si o taa te, di finfin di. We deen goni ni mu dib-o DI wi, wum wó pa-o tiga kantu si o taa te, yi o na tigë o daari, si o dwi tiinæ ta ta te-ka. We na goni DI ni dum tun, Abraham ta ba jigi bu.

⁶ Mu We na tagi kulu dib-o tun mu tunt: <Abraham, nmu dwi tiinæ wú vu ba taa zuvri tu-gaa ni. Baá ta yi gambe mu tiv kum kuntu ni, yi noçna wú bëesi-ba taan bina bië-yana (400). >

⁷ Amu We nan wú di balu na fi-ba si ba tuñji gambeem titvna tun taani si ba na cam. Kuntu kwaga ni, ba laan wú nuñji tiv kum kuntu ni ba ba, ba taa zuli amu jëgë kantu ni. >

⁸ Banja-We ma daari DI go ni DI pa Abraham DI wi, Abraham dwi tiinæ taa goni ba bekéri si ku bri ni ba se DI ni. Kuntu, Abraham na lugı Yizakı tun, da nana de ni o ma go-o. Yizakı du deen ma ba o lu Zaköbi, o du ma go-o. Zaköbi ma lu dí nabaara fugë-bale bam yi o go-ba di.

⁹ Nabaara bam dídua yiri mu Zuzefu. O çorrı tum deen maa jigi wuguru dib-o. Kuntu ñwaani mu ba jaan-o ba yëgi ba pa o vu Ezipi si o taa yi gambaa. We ta maa wura dud-o.

¹⁰ DI ma pa o nuñji cam maama wum di yazuræ. Zuzefu na tu o zigı Ezipi pa-farır wum yigë ni tun, We pe-o wubuñ-ñuna yi pe wum yi su Zuzefu lanyiranı. Pe wum ma pa o ji o soñjo kum tu di Ezipi tiv kum maama yuutu.

¹¹ Kana deen ma ba ka wu Ezipi di Kanaan tuni dum maama ni. Ku ma tiini ku ce ba yira ni. Dí nabaara bam maa warı si ba na wüdiu ba di.

¹² Zaköbi deen ma ni ni wüdiu wu Ezipi ni. O ma tuñji dí nabaara bam si ba vu ba yëgi.

¹³ Kuntu kwaga ni ba daa ma joori ba vu ba kı bile. Zuzefu laan ma pa o çorrı tum lwar-o. Ezipi pa-farır wum di laan ma ba o lwari Zuzefu dwi dum na nuñji me tun.

¹⁴ Zuzefu ma daari o tuñji ni o pa o ko Zaköbi, si o du o soñjo tiinæ bam maama ba o te Ezipi ni. Ba maama deen yi noçna fusürpe-banu mu (75).

¹⁵ Zaköbi ma suni o zañi o vu Ezipi. Dáani mu wüntu tiga. Dibam nabaara bam di ma ba ba ti.

¹⁶ Ba ma ja ba yira yam ba joori ba vu Sisım ba kı-ba yibeeli dılı Abraham na yëgi di sëbu Emori bië bam tee ni tun ni.

¹⁷ Maşa kam ma twë si Banja-We suni DI ki kulu DI deen na goni ni di Abraham tun. Maşa kam kuntu ni dibam noçna balu na wu Ezipi ni tun maa tiini ba wura ba puli zanzan.

¹⁸ Pa-farır wüdoj du daa ma zañi si o taa te Ezipi. O maa yeri Zuzefu ni ni.

¹⁹ O deen maa jigi dibam nabaara bam o bëesa. O deen kı swan mu o fi-ba si ba kwe ba bu-sisin ba jaanı ba ve ba yaga, si ba taa tua.

²⁰ Kantu maşa kam ni mu ba lugı Moyisi. O deen maa yi bu-ñum We yibiyë ni. Ba maa jig-o ba kona o ko soñjo ni cani sito.

21 Ba laan ma ja-o ba nuñi ba vu ba yagi. Pa-faru wəm bukə ma kwe-o o jigi o niə, nı o yi o ttı bu mu te.

22 Ba ma bri Moyisi Ezipi tiinə yi-puru kum maama. O ma ji nən-babıa o ni-taamı dı o kəm maama banja nı.

23 Moyisi deen na yi bına fiinna tın, o ma li wəbuñja sı o vu o nii o ko-biə Yisirayeli tiinə bam na yi te.

24 O na ve tın, o ma na Ezipi tu wədoj na jigi Yisirayeli tu o maga. Moyisi ma vu sı o wəli o ttı dwi tu wəm jara yam wəni. O ma magı Ezipi tu wəm o gə.

25 O deen ya buñi nı o ttı dwi tiinə bam wú lwarı nı We lagı Dı pa wəntü mu Jonji-ba Ezipi tiinə bam juña nı o yagi. Ba nan wú lwarı.

26 Tığa na puvurı tın, o daa ma na Yisirayeli tiinə bale na jigi daanı. O ma kwaanı sı o lo-ba, yi o ta dı ba o wi: «A ko-biə-ba, abam yi cərru mu daanı. Bees mu kı yi abam daa jigi daanı?»

27 O na tagı dı ba kuentu tın, mu wəlu wəm na dana tın ma yigi Moyisi o yagi daa nı, yi o daarı o bwe Moyisi o wi: «Wəcə mu pe nmı nı sı n ta n yı dıbam yuutu sı n daarı n ıçəni dıbam taanı?»

28 Nmı lagı sı n gə amu dı mu, nı n diin na gə Ezipi tu wəm te tın na?»

29 Moyisi na ni kuentu tın, o laan ma duri o nuñi Ezipi nı o vu o zuvurı Madıan tıu nı. Dáanı mu o di kaanı yi ba lu biə bale.

30 Bına fiinna deen na ke tın, We maleka ma ba Moyisi te kagva wəni Sinayı piu kum tıkəri nı. O ma na min-vugə na jigi puñu ku di, yi maleka kam wú mini dım wəni.

31 Moyisi yura ma səɔri dı o na ne kulu tın. O ma foɔri o yi mini dum te sı o nii. O laan ma ni Baña-We kwərə na ıçəni dıd-o ka wi:

32 «Amu yi nmı nabaara bam Baña-We. Amu mu yi Abraham Baña-We, dı Yızakı dı Zakəbı Baña-We.» Moyisi yura maa sai, yi o daa wari o nii.

33 Baña-We ma ta dıd-o Dı wi: «Lı n natra yam, sı jəgə kalı nmı na zıgi da tın yi amu titı jəgə mu.»

34 We daa ma ta Dı wi: «A ne a nəçəna bam na wú Ezipi nı ba yaara te tın, yi a kwəri a ni ba na kuenti te tın. Amu nan tu sı a Jonji-ba mu a yagi. Kuentu tın, a lagı a tuñi nmı sı n joori n vu Ezipi.»

35 Etiyenı ta ma ta o wi: «Moyisi deen yi wəlu Yisirayeli tiinə bam na vı-o tın. Ba deen bwe-o ba wi: «Wəcə mu pe nmı nı, sı n ta n yi dıbam yuutu sı n daarı n ıçəni dıbam taanı?» Moyisi wəntü mu We tuñi sı o vu o taa te Dı nəçəna bam, sı o daarı o Jonji-ba o yagi. We ma tuñi Dı maleka, yi ka nunji o yigə nı puñu wəni ka bri-o kuentu maama.

36 Moyisi deen ma kı wo-kunkagila dı wəənu tılu na bri We dam tın Ezipi nı, yi o wanı o ja nəçəna bam o nuñi. Ba ma təgı nıñıñ-suñju kum ba bə, yi ba daarı ba beeri kagva kam wəni taan bına fiinna, yi Moyisi deen ta ki wo-kunkagila zanzan ba tee nı.

37 Moyisi daa ta mu yi wəlu na tagı dı Yisirayeli tiinə bam o wi: «Wə wú pa abam dwi tu dıdva zañı o taa yi We nıjoñnu abam titarı nı, nı Dı na tuñi amu Moyisi te tın.»

38 Moyisi mu yi wəlu deen na wəra dı Yisirayeli tiinə kəgə kum kagva kam wəni tın, yi o wəra dıdaamı dıbam nabaara bam, dı maleka kalı na ıçəni dıd-o Sinayı piu kum yuu nı tın. Wəntü mu Jonji We bitarı sılv na pəi ıñwı tın o pa dıbam.

39 Dı kuentu maama, dı nabaara bam deen ba lagı sı ba se Moyisi ni. Ba ma vı-o, yi ba daarı ba buñi sı ba joori ba vu Ezipi.

40 Ba ma ta dí Aarón ba wí: «Mə jwənə n pa díbam sí ya taa tógi dí yigə, sí Moyisi wolv na jaanı díbam o nuñi Ezipi ní tun, dí yeri wojo kolv na kú-o tun.»

41 Manja kam kuntu ní ba ma suni ba mə kamogó ku nyí dí nua, yí ba pa ku yí ba jwəni. Ba maa jigi-dí ba kaana. Ba ma daari ba kí wwpolo dí ba titu na me ba jia ba ma mə kolv tun.

42 Ba na kaani jwəni dím kuntu tun, We ma pipiri DI kwaga DI ya-ba. DI ma yagi-ba sí ba taa zuli calicwi silv na wu weyuu ní tun. Ku kí nneenı ku na manjı ku pwpunı We nijonjnə bam tóno kum wvnı ku wí:

«Abam Yisirayeli dwi tiinə-ba,

á deen na gu vara á ma kaani jwənə kagva kam wvnı bına fiinna tun, ku dai amu mu á kaani á pa kuntu.

43 Ku nan yí Moloki jwəni dím vwe mu abam deen zinjı, didaani calicva kalv na yí abam jwəni Rifani tun.

Tuntu maama nan yí kamwaru tilv á na kí sí á taá zuli-tı mu.

Kuntu ḥwaanı amu wú pa noɔna zeli abam

ba ja vu ba gaali Babiloni na wu me tun.»

44 Díbam nabaara bam na beeri kagva kam wvnı tun, ba deen jigi We vwe dílv na bri ní We wu ba tee ní tun mu. We deen bri Moyisi o na wú kí te sí o ma pu vwe dím tun. Ba deen suni ba kí-dí ní We na bri sí ba kí te tun mu.

45 Ku kwaga seeni tun, díbam nabaara bam mu jonjı vwe dím ba kwə tee ní ba zinjı-dí ba ja tógi Zozwe kwaga. Ba ma vu ba wanı tunı dílv We na lagı DI pa-ba sí ba taa zuvırı da tun. We deen zeli je sum noɔna bam DI yagi ba yigə ní. Vwe dím maa wura taan, ku ba ku yi Davidi na zanjı o ji pe manja kalv tun.

46 We wu ma poli dí Davidi, yí o loori We sí DI pa-o cwənjə sí o lɔ digə o ma ləni vwe dím yuu ní, sí We taa zuvırı da sí DI taa wu Zakobi dwi tiinə bam tee ní.

47 Ku nan yí Davidi bu Salomon mu lɔgı digə kam o pa We.

48 Banja-We dílv na yí kamunu tun nan ba zuvırı di silv nabiinə na logı tun wvnı. We nijonjnə dídvə deen mu tagı o wí:

49 «Yuutu Banja-We wí:

Weyuu mu yí amu jənjə je,

ku daari tiga banja maa yí amu ne cwiim je.

Digə koo dwi mu abam wú wanı á lɔ á pa amu?

Jənjə koo mu amu wú vu a pəni da a sin?»

50 Ku dai amu titi juña mu kí wəənu tuntu maama na? »

51 Etiyenı daa ta ma ta dí Zwifə nakwa bam o wí: «Abam yí vuna zanzan. A wubuŋa dí nyí dí balv na ba tógi We tun wubuŋa. Abam zwa mu kwarımı yí á ba ni We kwərə kam. Abam ba se We Joro kum na bri ciga kalv tun. Abam dí á nabaara bam kikiə maama yí bıdwı mu.

52 We nijonjnə bam wvnı wubuwuvl tərə abam nabaara bam na wu bęes-o. Ba deen gu balv na bri ní We wú tunı Ciga Tu wum sí o ba tun. Lele kuntu abam nan mu jaanı wuntu á kí noɔna juña ní, yí á kí daanı á gu-o.

53 Abam yí balv na jonjı We culu tilv DI na tógi malesı juña DI pa abam tun mu. Dí kuntu dí á ta wu se-tı.»

Ba na gu Etiyenı te tin

54 Etiyenı na tagı kuntu o ti tun, ku ma pa Zwifə nakwa bam bana zanjı díd-o zanzan, yí ba dvnı ba yelə.

55 We Joro kum maa wu Etiyēni tee ni lanyuranı. O ma kwəni o yuu weenı o nii We-sənjo seeni yɔɔrɔ-tɔɔ, yı o na We paari-zulə na dagı te. O ma daarı o nii o na Zezi na zigı Baŋa-We jazım ni.

56 O laan ma ta o wi: «Nii-na, amu ne We-sənjo ni na purı yı Nabiin-bu wum zigı Baŋa-We jazım ni.»

57 Zwifə nakwa bam kəgə kum maama na ni kuntu tun, ba ma kaası dı kwər-dıa, yı ba pu ba zwa sı ba daa yı taa ni o taanı dım. Ba maama ma duri bidwi baŋa ni ba vu ba ja-o.

58 Ba ma vanj-o ba pa o nunji tıv kum daa. Ba laan ma daarı ba jıg-o ba dvlı dı kandwa sı ba gv. Balv na dvl-o dı kandwa tun ma lı ba gwaarv ba pa nən-dıvju kudoŋ sı o ta niə. Nənən wum yırı mu Sooli.

59 Ba na jıgı Etiyēni ba dvlı kuntu tun, o ma loori We o wi: «A Yuutu Zezi, jonj a joro.»

60 O laan ma kuni doonə tıga ni o kaası dı kwər-dıa o wi: «A Yuutu, yı kwe ba taalı ba kəm-balɔrɔ kuntu ɻwaani.» O na tagı kuntu tun, o laan ma ti.

8

1 Sooli na ne ba na kı te ba gv Etiyēni tun, o ma se ni ku manjı.

Zezi karabiə bam na ne yaara te tun

De dum kuntu ni nənəna pulı sı ba yaarı Zezi kəgə kulu na wu Zeruzalem ni tun zanzan. Ba maama ma jagı ba duri ba zu tunı dılv maama na wu Zude dı Samari ni tun wum. Ku daarı Zezi tıntıvına fugə-bale bam yırani mu wu tɔgı ba duri.

2 Nənəna balv na kwari We tun ma kwe Etiyēni yıra yam ba kı, yı ba daarı ba keeri zanzan o tuvni dım ɻwaanti.

3 Sooli maa kwaanı sı o cəgi Zezi kəgə kum maama. O maa yəni o tuhı sam dım wum o jaanı baara dı kaana balv na togı Zezi tun o ve o kı pıuna digə ni.

We kwar-ywəŋə kam na jagı te tun

4 Zezi karabiə balv na duri ba jagı tun maa yəni ba ve je maama ba tɔolı We kwər-ywəŋə kam.

5 Filipi ma zaŋı o vu Samari tıv kudoŋ o tɔolı Krisi wum We na tıvı tun kwərə o bri nənəna bam.

6 Non-kəgə kum maama maa kwaanı ba cəgi Filipi na ɻənə kulu tun. Ba maama cəgi o taanı dım, yı ba kwəri ba na wo-künkagıla yalv o na kı tun.

7 Ba ma na ciciri na nunji sı yagi nənəna zanzan yı sı kaasa dı kwər-de. Kwaarv zanzan dı gwani dı ma na yazurə.

8 Kuntu ɻwaani wopolı deen maa tiini ku wu tıv kuntu wum.

9 Tıv kum kuntu ni nənəna deen ya wıra, o yırı mu Simon. O deen jıgı liri mwaanı mu o kia. Ku maa paı Samari tiinə bam yı yəəu dıd-o. O maa bri o titı ni o yı nən-kamunu mu.

10 Tıv kum nənəna maama maa kwaanı ba cəgi o taanı lanyuranı, dıdeera dı nabwənə maama. Ba maa paı We dam mu wu o tee ni, yı ba jıg-o ba bə ba wi Dam-fɔrɔ tu.

11 O deen ya paı ba yı yəəu dı o liri mwaanı tım taanı yı ku daanı zanzan. Kuntu ɻwaani mu ba kwaanı ba cəg-o lanyiranı.

12 Filipi laan ma ba o tɔolı We kwərə o bri-ba We paari dım taanı dı Zezi Krisi yırı dım. O na bri-ba kuntu tun, nənəna bam ma se o taanı dım. Ba pa ba miisi-ba na wum Zezi yırı ɻwaani, baara dı kaana maama.

¹³ Simón titi dí ma se, yi o daari o pa ba miis-o na wunu. O ma tøgi didaan Filipi yi o nai wo-kunkagila dí wæenu tilu na bri We dam tun. O na ne kantu tun, ku ma su-o.

¹⁴ Zezi tuntunja balu na wu Zeruzalem nü tun ma ni ni Samari tiinæ bam se We taani dum. Ba ma tuñi Piyëeri dí Zan ba tee ni.

¹⁵ Ba na ve ba yi da tun, ba ma loori We ba pa balu na se Zezi tun si ba wanu ba joni We Joro kum.

¹⁶ Beñwaanı We Joro kum daa ta wu tu bantu wolvwolu te. Ba deen pe ba miisi-ba na wunu dí Yuutu Zezi yiri ñwaani má mu.

¹⁷ Piyëeri dí Zan laan ma danjı ba jia ba banja ni, yi ba joni We Joro kum ba bicara ni.

¹⁸ Zezi tuntunja bam na danjı ba jia noona bam banja ni yi ba joni We Joro kum kantu tun, yi Simón na ne ku na ki te tun, o ma kwe səbu o ma loori Piyëeri dí Zan o wi:

¹⁹ «A lagı si á pa amu dí taa jigu dam dintu doj, si a na kwe a jia a danjı noona wulu banja ni, si kantu tu dí joni We Joro kum.»

²⁰ Piyëeri ma lør-o o wi: «We wó cögi nmv dí n səbu kum maama, dí nmv na buñi si nñ wanu n ma n səbu n yëgi We pëeri dum tun ñwaani.

²¹ Nmv wubuña ba tøgi ciga We yigë ni. Kantu tun, n bá na cwənjë si n tøgi dí dibam n tuñi We tituña Yam.

²² Nan ləni n wu si n yagi wo-balwaaru tilu nmv na buñi si n ki tun, si n daari n loori dí Yuutu We si, Dí na se, si Dí yagi n lwarim Dí ma ce-m.

²³ Beñwaanı a ne si n jigu pu-siña zanzan, yi n wu lwarim gambeem wunu.»

²⁴ Simon ma léri o wi: «Nan loori-na We á pa-ni, si wæenu tilu maama á na tagi amu banja ni tun yi ba tu cögi-ni.»

²⁵ Piyëeri dí Zan deen ma noona dí Yuutu Zezi taanı dum ba bri noona bam. Ba laan ma joori ba maa ve Zeruzalem. Ba na maa joori tun, ba ma tuñi Samari tu-nia yam wunu ba töch We kwær-ywørjë kam.

Filipi na pe dideeru lwari We taani te tin

²⁶ Banja-We maleka ma ba Filipi te ka ta díd-o ka wi: «Zanjı n da jagwiæ seeni n vu n da cwənjë kalu na zigı Zeruzalem nü ka ve Gaaza tun.» Cwənjë kam kantu tøgi kagva wu mu ka vea.

²⁷ Filipi ma zanjı o maa kea. Etiyopi tu dí deen maa wu cwənjë kam ni o maa ve soñjo. Wuntu mu tuñi o pati ba tuñi kum pa-kana kalu ba na bë ba wi Kandaasi tun. O yi dideeru wulu na nii o jijiguru tun maama banja ni. O deen ya ve Zeruzalem mu si o zuli We,

²⁸ yi o laan maa joori o ve soñjo dí tøriko kulu sise na vai tun. O na maa ke dí o tøriko kum kantu tun, o maa je o karımı töno kulu We nijoñnu Ezayi na purpuni fanya fanya.

²⁹ We Joro kum ma bri Filipi ku wi: «Ve n ta n tøgi dí tøriko kum.»

³⁰ O ma duri o vu o yi tøriko kum yi ku vea. O ma ni noona wunu na jigu We nijoñnu Ezayi töno kum o karima. O ma bwe-o o wi: «Nmv ni n na karımı kulu tun kuri na?»

³¹ O ma léri o wi: «A nan wú ki ta mu a ni ku kuri, yi noona-noona wu manjı-ku o bri-ni?»

O laan ma loori Filipi si o di tøriko kum banja o jení o tee ni.

³² O na wura o karımı wæenu tilu töno kum wunu tun mu tintu: «Wuntu deen mu nyi dí pië kalu noona na vanji o ja o vu si ba gu tun. O ta nyi dí palbu wulu ba na fanı o kuru yi o wu ki sco tun. O nan wu puri o ni o ta kulu kulu.

33 Nocoña maa goon-o, yi ba wu di o taanı dı ciga.

Woco wu wani o nocoñi wantu dwi dum ḥwaŋa?

Bejwaani ba li o ḥwia lugu baŋa ni.»

34 Dideeru wum ma ta dı Filipi o wi: «A lagı a bwe a nii, woɔ taanı mu We nijoŋnu wum tea, o titu mu o te naa nocoñu wudoŋ mu?»

35 Filipi ma joori o puli nocoñu wum na karımı me tun o bri-o ku kuri, yi o daari o ta Zezi kwär-ywəŋe kam maama o bri-o.

36 Ba na tɔgi cwəŋe kam ba maa ke kontu tun, ba ma vu ba yi bugə. Dideeru wum ma ta o wi: «Nii, na wu yo seeni. N bá wanı n miisi-ni na wunu na?»

[

37 Filipi ma lər-o o wi: «Nmı na se We ciga kam dı n wu maama, aá wanı a miisi-m na wunu.» O ma ləri o wi: «A se si Zezi Krisi yi Banja-We Bu mu.»]

38 Dideeru wum laan ma pa təriko kum zıgi. O dı Filipi ma tu tiga ba vu ba zu na bam wu, yi Filipi miis-o na bam wunu.

39 Ba ma nuŋi na bam wunu. Ba na nuŋi tun, dı Yuutu We Joro kum ma kwe Filipi ku ja viiri. Dideeru wum ma daa wu ne-o. O ma joori o kwe cwəŋe o maa kea, yi o jıgi wopolo zanzan.

40 Filipi ma na ni o wu Azoti ni mu. O ma tulı tıunı dum maama o tööl We kwär-ywəŋe kam taan, o vu o yi Sezaari.

9

Sooli na ləni o wubvıja o se Zezi te tun

(Titanya Tono 22:4-16, 26:9-18)

1 Sooli deen maa kwaana o yaarı dı Yuutu Zezi karabiə bam, yi o lagı si o gu-ba. O ma zaŋı o vu Zwifə bam kaanım yuutu wum te.

2 O ma loor-o si o püponı twaanı o pa Zwifə We-di sı̄m na wu Daması ni tun, ni wum na ne nocoña balu na tɔgi Zezi cwəŋe kam, oó ja baara dı kaana o ja vu o ki piuna dige ni Zeruzalem ni.

3 O na ne twaanı tum tun, o ma zaŋı o maa ve Daması. O na twę tıu kum tun, pooni ma da dı nuŋi weyuu dı pıplı dı gilim-o.

4 O ma tu tiga ni, yi o ni kwärə na bəŋi o yırı ka wi: «Sooli, Sooli, bejwaani mu n jıgi amu n bęesi kuntu?»

5 O ma bwe o wi: «A tu, nmı yi woɔ mu?»

Kwärə kam ma ta ka wi: «Amu yi Zezi wulu nmı na jıgi n bęesi tun mu.

6 Nan zaŋı n zu tıu kum wu. Nmı na yi da, ba laan wó ta kulu nmı na maŋı si n ki tun.»

7 Nocoña balu na tɔgi dı Sooli tun maa zıgi da, yi ba warı kulu kulu si ba ta. Ba deen ni kwärə kam, yi ba nan wu ne nocoñ-nocoñu.

8 Sooli ma zaŋı węseni o puri o yiə yi o daa ba naı. Ba ma ja-o o juja ni, ba vanj-o ba ja zu Daması wu.

9 Ku deen jıgi da yato mu o yiə na dwe. Maŋa kam kuntu ni o wu di, o nan wu nyɔŋi.

10 Zezi karabu wudoŋ deen maa wu Daması ni, o yırı mu Ananiya. O ma na viurum wunu dı Yuutu wum na nocoñi dıd-o. O ma bəŋi o yırı o wi: «Ananiya!»

O ma ləri o wi: «A yuutu, nii-ni.»

11 Dı Yuutu wum ma ta dıd-o o wi: «Zaŋı n vu Zudası sɔŋo, ku na zıgi cwəŋe kalu yırı na yi <Yɔɔrɔ-tɔtɔ> tun ni ni. Nmı na yi da, si n bwe nocoñu

wulu yiri na yi Sooli tun bwiə. O yi Tarisi tu mu. Nmu wú na o na wura o warl We.

12 Vürrum wüni mu o ne nöönnu, o yiri mu Ananiya. O ma na-o yi o ba o danj o jia o banja ni, si o yiə yam joori ya taa nai.»

13 Ananiya na ni kantu tun, o ma leri o wi: «A yuutu, nööna zanzan maŋi ba ta nöönnu wüni kantu taani ba bri amu, di o na ki wo-balwaaru tulu maama o ma cögi nmu nööna balu na wü Zeruzalem ni tun.»

14 O nan tu yo di ni dülü o na jonji Zwifə kaanum yigə tiinə bam tee ni tun mu, si o má ja balu maama na bë nmu ni ba Yuutu tun.»

15 Dí Yuutu wüni ma ta did-o o wi: «Nan ve, beŋwaani wüntu mu yi wulu amu na kuri si o taa tuŋi o pa-ni, si o daari o pa amu yiri dim zaŋi Yisurayeli tiinə bam tee ni didaam dwi-ge tiinə di ba pwa di tee ni.»

16 Amu titi nan wú bri-o yaara yalb maama o na maŋi si o na amu yiri njwaanti tun.»

17 Ananiya laan ma zaŋi o vu o yi səŋjə küm o zu. O ma na Sooli yi o danj o jia o banja ni o wi: «A ko-bu Sooli, dí Yuutu Zezi titi mu tuŋi amu nmu tee ni. Wüntu ya mu bri o titi nmu yigə ni maya kalu n ya na wü cweŋjə ni n maa n bünü tun. O tuŋi-ni si a ba a pa n joori n ta n nai mu, si n daari n jonji We Joro küm dam.»

18 Ananiya na tagi kantu tun, bïdwı banja ni mu wǣenu dwani Sooli yiə ni ti tu tiga ni nñeəni ɻwam-porrı te ti daari, yi o laan nai. O ma zaŋi o zugi weenı. O ma pa ba miis-o na wüni Zezi yiri njwaani.

19 O laan ma di wüdiu yi o dam joori di ba. O ma maŋi Zezi karabiə bam tee ni Damasi ni da finfun.

20 Sooli deen na wü Damasi ni kantu tun, o maa yəni o vu Zwifə bam We-di sum o bri-ba Zezi taani. O maa te o wi: «Zezi yi We Bu mu.»

21 Ku ma su nööna balu maama na ni o zaasum dim tun. Ba ma bwe daanı ba wi: «Ku dai nöönnu wüntu deen mu wü Zeruzalem ni o cögi balu na ma Zezi ba ba ni ba Yuutu tun na? Ku nan dai kantu njwaani mu o tu yo seeni, si o taa jaani Zezi karabiə o ve o pa Zwifə kaanum yigə tiinə bam na?»

22 Sooli deen maa ve yigə di baari zanzan, yi o bri nööna bam ni Zezi mu sūni o yi Krisi wüni We na tuŋi tun. Ku ma pa Zwifə balu na zuvri Damasi ni tun daa warl o ni-taani ba leri.

23 Da zanzan na ke tun, Zwifə bam ma kui ni daani si ba gu Sooli.

24 O ma lwarı ba na buŋi si ba ki-o kulg tun. De maama wia di titi ba zigı ba yiri tuv küm niə yam mu, si Sooli na tu si o da da, si ba laan gu-o.

25 De didwı titi ni mu o karabiə bam ma pa o zu titogc wü, yi ba lə njuna ku ni ba pa o da kabrä o tu tiga yi o lu.

26 Sooli laan ma vu Zeruzalem. O maa kwaani si o togı o wəli Zezi karabiə bam wüni. Ba maama maa funa did-o, yi ba ba buŋi ni o sūni o ji Zezi karabu.

27 Banabası ma vu o zən-o, yi o ja-o o vu Zezi tintuŋna bam te. O ma ta o bri-ba Sooli na ne dí Yuutu Zezi cweŋjə ni yi o njɔoni did-o te tun. O ta ma ta o bri-ba Sooli na kwaani o njɔoni di baari o pa balu na wü Damasi ni tun lwarı We ciga kam di Zezi yiri te tun.

28 Sooli ma maŋi Zezi karabiə bam tee ni, yi o tuv Zeruzalem ni maama o tɔɔl We kwərə di dí Yuutu Zezi yiri o bri nööna.

29 O maa yəni o njɔoni di Zwifə balu na njɔoni Grekı tiinə taanı tun, yi o magi kantogc di ba. Ba laan maa kwaani si ba gu-o.

30 Zezi karabiə bam na lwarı kantu tun, ba ma ja-o ba ja vu Sezaar, yi ba pa o ke o vu Tarisi.

31 Zezi kögə küm nöçna balu maama na wu Zude dı Galile dı Samari je sim ni tün deen ma na siun dı ba yaara yam. Ba kögə küm ma fəgə ku püle ku wəli da, We Joro küm na zəni-ba tün ɻwaanı. Ba maa togı dı Yuutu yi ba se-o ba ɻywı maama wəni.

Ene na ne yazurə te tın

32 Piyeerə deen yəni o beeri o ve je maama mu o nii Zezi karabiə bam. De dıdwı o daa ma zaŋı o vu sı o nii karabiə balu na zvurı Lidi ni tün.

33 O na yi da tın, o ma na nöçnu o yırı mu Ene. O deen yi körə mu, yi o tigi bına nana o warı o zaŋı weenı.

34 Piyeerə na ne-o tın, o ma ta dıd-o o wi: «Ene, Zezi Krisi wú pa-m yazurə. Nan zaŋı weenı sı n pri n sara kam n tıni.» O na tagı kuntu bıdwı baŋa ni tün, mu Ene zaŋı weenı.

35 Nöçna balu maama na zvurı Lidi ni dı Saron je sim maama ni tün ma na Ene na ne yazurə. Ba laan ma ba ba togı dı Yuutu Zezi.

Tabita na joori o bi te tin

36 Kaanı wıdoŋ deen mu wu Zope ni, o yırı mu Tabita. (O yırı dıdaanı Grekı tiinə taanı mu yi Dörkası, dı kuri mu farə.) O maa yi Zezi karabu. O maa kı lanyurantı yi o wəli yinigə tiinə zanzan.

37 Maŋa kam kuntu ni, o ma ba o ba jıgi yazurə yi o tı. Nöçna ma kwe-o ba swę, yi ba ja-o ba di weyuu digə ba tıni da.

38 Zope nan batwari dıdaanı Lidi. Kuntu tın, Zezi karabiə balu na wu Zope ni tın ma lwarı ni Piyeerə tu Lidi o wura. Ba ma tıŋı nöçna bale o tee ni. Ba ma vu ba loor-o ba wi: «Popo, kı hla n ba dıbam tu küm.»

39 Piyeerə ma zaŋı o togı dı ba o ke. O na yi Zope tın, ba ma ja-o ba di weyuu digə kam. Kadənə bam maama maa zıgı ba gilim-o yi ba keera. Ba ma bri-o gwaarū tilı maama Dörkası ya na ɻywı yi o nyaanı-tı o pa-ba tın.

40 Piyeerə laan ma pa ba maama nüni pooni ba daa-o. O ma kuni doonə tıga ni o warı We. O laan ma pipiri o nii tu wum yi o wi: «Tabita, zaŋı weenı.» O ma purı o yi o na Piyeerə. O ma zaŋı o je.

41 Piyeerə ma twı o juňa o ja-o o pa o zaŋı weenı o zıgı. O laan ma bəŋi kadənə bam di Zezi karabiə bam maama. O ma pa Tabita zıgı ba yigə ni yi o bri-ba sı o ɻywı.

42 Zope je sim nöçna bam maama ma ni kəm dım kuntu ɻwa. Ku ma paı nöçna zanzan kı ba wu-dıdva dı dı Yuutu Zezi.

43 Piyeerə ma manjı Zope ni taan da zanzan. O deen zvurı tən-gəgo kudoŋ tee ni mu, o yırı mu Simon.

10

Dwi-ge tu na lwari We ciga kam te tin

1 Nöçnu wıdoŋ deen mu wura, o yırı mu Körineelı. O maa zvurı Sezaarı ni. O deen yi Rom pamaňna dıdeerə mu. Pamaňna kögə kılın o na togı o wu ku wəni tın yırı mu Yitalı tiinə kögə.

2 O deen kwari We, yi o dı o soňo tiinə maama zuli We lanyurantı. O maa kı wəənu zanzan o wəli Zwifə yinigə tiinə bam. O maa yəni o warı We manja maama.

3 De dıdwı we na guni manja kalı tın, o ne vıurum. O ma na We maleka na tu ka bəŋi o yırı ka wi: «Körineelı!»

4 O maa nii maleka kam yi fuvnı jıg-o. O ma ta o wi: «Ku yi ta, a tu.»

Maleka kam ma lər-o ka wi: «Nmı na yəni n warı We yi n kwəri n wəli yinigə tiinə tın, ku yi Baňa-We wubuňa. Dı nan guli nmı gulə.»

5 Laan nan tuŋi nɔɔna sı ba vu Zope ba bəŋi nɔɔnu wudon, o yiri mu Simɔn Piyeeri.

6 O yi vəru mu o wu Simɔn wəlu na yi tɔn-gɔgɔ tın sɔŋɔ ni, niniu kum ni n.»

7 Maleka kam na tagı dıd-o kuntu ka ti tın, ka ma viiri. Körineeli ma bəŋi o sɔŋɔ kum tintuŋna bale dı pamaŋnu dıdua wəlu na tuŋi o pa-o yi o di kwari We tın.

8 O ma ta kulu maama na kı tın o bri-ba, yi o daari o tuŋi-ba sı ba vu Zope.

9 Tiga na puŋri yi nɔɔna bam wu cwəŋe nı ba ma twę Zope tın, ku manı dı Piyeeri dı diin i sɔŋɔ kum nayuu sı o warı We wia titari ni.

10 Kana laan maa jıg-o yi o lagı wudiu sı o di. Ba na wura ba kı wudiu kum tın, We ma pa o na wo-kinkaglı nı dındwıa mu te.

11 O ne weyuu na puŋri o banja ni, yi woŋo nuŋi da ku maa tu tiga. Woŋo kum nyı dı gorɔ kamunu mu, yi ba jıgı ku niə yana, yi ku maa tu tiga.

12 Vara dwi maama mu wu ku wəni, dıdaani tiga wo-væləu dı zunə.

13 O na ne tın, o ma ni kwərə na nɔɔni dıd-o ka wı: «Piyeeri, zaŋi n gu wəənu tuntu n di.»

14 Piyeeri ma ləri o wı: «Amu tu, a bá se. A ta wu fəgı a di dıbam cullu woŋo naa kulu na wu manı dı dim tın.»

15 O daa ta ma joori o ni kwərə kam na wı: «Yı zaŋi n culi woŋo kulu We na wı ku yi lanyırani tın.»

16 Ku kı kuntu mu kuni bıtɔ. Wəənu tım laan ma joori tı vanı tı di weyuu.

17 Piyeeri maa bwę wo-kinkaglı dım o na ne tın kuri. Ka manı kam ni mu nɔɔna balu Körineeli na tuŋi o tee ni tın bwę ba lwarı Simɔn sɔŋɔ kum je. Ba laan ma vu ba yi mancoŋo kum ba zıga.

18 Ba ma bəŋi nɔɔnu ba bwę ba wı: «Nɔɔnu zuvı yo o yiri mu Simɔn Piyeeri na?»

19 Piyeeri daa ta na wura o bwę sı o lwarı wo-kinkaglı dım kuri tın, We Joro kum ma ta dıd-o ku wı: «Nii, nɔɔna batɔ mu tu ba lagı nmı.»

20 Zaŋi n tu tiga. Yi ta n bwęsa, sı n tɔgı dı ba n vu, bəŋwaanı amu mu tuŋi-ba.»

21 Piyeeri ma tu tiga, yi o ta dı ba o wı: «Amu mu yi wəlu abam na lagı tın. Beə mu jaani abam ku ba?»

22 Ba ma ləri ba wı: «Pamaŋna dıdeerı Körineeli mu tuŋi dıbam. O yi nɔn-ŋım mu yi o kwari We lanyırani. Zwifə bam maama maa zul-o. We maleka mu tagı dıd-o sı o bəŋi nmı o sɔŋɔ ni, sı o wanı o ni kulu nmı na lagı n ta tın.»

23 Piyeeri ma pa ba zu sɔŋɔ kum ba pəni.

Tiga na puŋri tın o ma zaŋi o tɔgı dı ba o vu. Zezi karabiə badaara dı ma zaŋi Zope ni ba tɔgı dıd-o ba vu.

24 Tiga daa na puŋri tın mu o yi Sezaarı. O yi da dıdaani Körineeli dı o sɔŋɔ tınnə dı o bədonna balu o na bəŋi tın manı ba je ba cəg-o.

25 Piyeeri na yi sɔŋɔ kum yi o maa zuvı tın, Körineeli ma zaŋi o nuŋi o jeer-o, yi o kuni doonə o yıgə ni o jɔɔn-o.

26 Piyeeri ma pa o zaŋi weenı o zıgi, yi o ta dıd-o o wı: «Amu dı yi nabiuñ mu.»

27 O ta maa nɔɔni dıd-o yi ba maa zuvı sɔŋɔ kum. O ma na nɔn-kɔgo na kikili da ba je.

28 O ma ta dí nōcna bam o wi: «Abam manjá á ye ní ku culé sí Zwifu taa zwurí didaani dwi-ge tiiné, naa o taa togí dí ba. We nan mu bri amu ní ku wu manjá sí a taa culi nōcna-nōcnu naa o paí o taa yi nōn-diku.

29 Kuntu njwaani mu, abam na tuñi á bəñi-ní tin, a wu vñi yi a ba. A nan lagí a bwe a nii, beñwaani mu á tuñi á bəñi-ní?»

30 Körineelí ma ta o wi: «Zim mu jigi da yana, ku manjá dí maña kantu ní we na guni tin, dí a wura a warí We a soñjo ní, nōcnu ma da o ba o zigí a yigé ní. O zu gwaaru tu na nyúna.

31 O ma ta dí amu o wi: <Körineelí, We mu Joni n loro kum. Nmu na weli yinigé tiiné tin mu Dí gulí nmú gulé.

32 Nan tuñi nōcna sí ba vu Zope ba bəñi nōcnu wudon, o yuri mu Simón Piyeeserí. O yi vəru mu, o wu Simón wulu na yi ton-gogo tin soñjo ní. O zwurí niniñ kum ni ni mu.»

33 O na tagí kuntu tin, a ma tuñi nōcna lila sí ba vu ba bəñi nmú sí n ba. Nmu na tu tin, n kí ciga. Dibam maama nan zigí We yigé ní mu dí cägi, sí dí ni kulu maama dí Yuutu wum na pe-m sí n ta tin.»

34 Piyeeserí laan ma zañi o ta o wi: «A zim lwarí ní ku yi ciga mu sí We ba kuri nōcna daani.

35 We Joni nōcnu wulu maama na kwari-Dí yi o kí kulu na lana tun mu, ku na manjá ku yi dí díl nōcnu.

36 Abam manjá á ye We na tagí Dí taani dum Dí bri Yisirayelí tiiné bam, ní Zezi Krisi mu wai o Joni nōcna o fogí ba dí We daami. Wontu mu yi nabiiñ maama Yuutu.

37 Abam ta ye wo-kamunnu tlu maama na kí Zude ní tin. Ku deen puli Galile ní mu, maña kam Zan na tööli We kwərə dí nōcna sí ba miisi na wuni tin kwaga ní.

38 Abam manjá á ye We na pe Dí Joro kum Nazareti tu Zezi yi Dí kwəri Dí pa-o dam te tin. We na wu o tee ní kuntu tin, o yəni o ve je maama o kí nōcna lanyırami, yi o kwəri o vrü balu na wu sutaani jiná ní tin o yaga.

39 Dibam nan mu nē wəənu tlu maama o na kí Zeruzalem ní dí Zwifə tiní dum maama ní tin, yi dí yi ciga kantu maana tiiné. Ba deen jaan-o mu ba pa tuvñ-dagara bañja ní ba gu.

40 We ma pa o joori o bi o yagi tuvñi da yato de ní. Dí ma pa o bri o titi nōcna yigé ní sí ba na-o.

41 Ku nan dat ní nōcna maama mu ne-o, ku yi dibam balu We na manjá Dí kuri sí dí taá yi o maana tiiné tin mu ne-o. Zezi na bi o yagi tuvñi tin, dibam tögi dí dí di wudiu yi dí nyó na.

42 O ma pa dibam ni sí dí tööli We kwərə kam dí bri nōcna, dí pa ba lwarí ní wum mu yi wulu We na tiñi sí o di nañvna dí balu na tugí tin taani.

43 Fanja fanja We nijonjé bam maama deen tagí wontu taani ba wi, nōcnu wulu maama na kí o wu-didua did-o tin, We wú yagi kuntu tu lwarum Dí ma ce-o wontu yuri njwaani.»

44 Piyeeserí ta na wura o nōcnu kuntu tin, We Joro kum ma tu balu maama na je ba cägi o taani dum tin yuu ní.

45 We na pe Dí Joro kum dwi-ge tiiné dí tin, ku darí Zwifə balu na manjá ba togí Zezi yi ba da dí Piyeeserí ba ba tin.

46 Beñwaani ba ni ba na nōcnu ta-ge yi ba kwəri ba zuli We.

47 Piyeeserí laan ma ta o wi: «Nōcna bantu suni ba Joni We Joro kum ní dibam dí na Joni te tin mu. Kuntu tin, dí wú wamí dí ci ba yigé sí ba yi miisi na wuni dí Zezi yuri na?»

48 O ma daari o pa ni si ba miisi-ba na wunu Zezi Krisi yiri nwaani. Ba laan ma loori Piyeeri si o manj ba tee ni da finfin.

11

Piyeeri tulı ku na ki te yi o vu dwi-ge tiinə te tin

1 Zezi tuntunna bam di o karabiə balu na zuvri Zude ni tin ma ni ni dwi-ge tiinə di laan se We kwərə kam.

2 Piyeeri deen ma zanj o vu Zeruzalem. O na yi da tin, Zwifə balu na tog Zezi tin ma magi kantog dild-o.

3 Ba ma bwe-o ba wi: «Bee mu yi n vu n zu dwi-ge tiinə soñjo yi ba yi balu na ba goni ba bəkəri tin? Bee mu yi n di wudiu di ba?»

4 Piyeeri ma zanj o tulı kulu maama na ki tin o bri-ba o wi:

5 «A ya wu Zope ni mu a warı We. We ma pa a na viurum. A ne wokamunu na nunji weyuu ku maa tu tiga. Ku nyi di gorə kamunu mu, yi ba jigi ku niə yana ba pa ku maa tu tiga. Ku ma ba ku zigil a yigə ni.

6 A ma nii ku wunu yi a na vara na wura, soñjo vara di ga-vara di tiga wo-vəəlu di zuna.

7 A laan ma ni kwərə na nɔɔni di amu ka wi: «Piyeeri, zanj n gu n di.»

8 A ma ləri a wi: «A tu, aye a bá se. A manj a wu di dibam cullu woño naa kulu na wu manj di dim tin.»

9 Kwərə kam daa ta ma joori ka zigil weyuu ni ka nɔɔni ka wi: «Yi zanj n culi woño kulu We na wi ku yi lanyiranı tin.»

10 Ku ma ki kuntu taan kuni bito, yi wəənu tim maama joori ti vanj ti di weyuu.

11 Manja kantu ni nɔɔna batı deen tu ba zigil soñjo kulu amu na zuvri da tin ni ni. Ba ya tuŋi-ba Sezaarı ni mu si ba ba amu te.

12 We Joro kum ma ta ku bri-ni ku wi, a yi taa bwæa, si a tog di ba a vu. Dí ko-biə bantu bardu di ma da amu ba vu. Dí maama ma vu dí yi Sezaarı, yi dí vu dí zu Körneelit soñjo kum.

13 O ma ta o bri dibam o na ne We maleka na tu o soñjo ka zigil yi ka ta dild-o ka wi: «Tuŋi nɔɔna si ba vu Zope ba bəŋi nɔɔnu wudon o yiri na yi Simon Piyeeri tin si o ba.

14 Wuntu na tuə, o laan wú nɔɔni taani dilu na wú pa nmu di n soñjo tiinə bam maama na vrım tin.»

15 A na sini si a nɔɔni di ba tin, mu We Joro kum tu ba te nıneenı ku na manj ku tu dibam te pulim ni te tin.

16 A laan ma guli dí Yuutu Zezi deen na tagi te o wi: «Zan deen miisi nɔɔna bam na wunu mu, We nan wú miisi abam Dí Joro kum wunu mu.»

17 Ku sini ku yi ciga mu ni We pe dwi-ge tiinə bantu Dí peeri dim, ni Dí na manj Dí pa dibam di, manja kalu dí na ki dí wu-didua di dí Yuutu Zezi Krisi tin. Kuntu tin, a nan yi wɔɔ mu si a ci We yigə?»

18 Piyeeri na tagi kuntu yi ba ni tin, ba ma yagi taani dum yi ba daari ba zuli We. Ba maa wi: «We sini Dí pa dwi-ge tiinə bam di cwəŋə si ba ləni ba wuru, si ba daari ba na Dí n̄wi-duŋa kam.»

Zezi kogo kulu na wu Antiosi ni tin na ki te tin

19 Manja kam ba deen na gu Etiyenı tin, nɔɔna yaarı Zezi karabiə bam ku pa ba jagi da-yigə ni. Balu na jagi tin badonnə ma vu ba yi Fenisi di Sipri di Antiosi. Ba na jagi kuntu tin, ba yəni ba töči We kwərə kam ba bri Zwifə bam yuranı mu.

20 Ku daari Zezi karabiə badaara na nuŋi Sipri dı Sirɛenı tun ma zaŋi ba vu Antiosı ba tɔčl dı Yuutu Zezi kwər-ywəŋə kam ba bři dwi-ge tiinę dı.

21 Banja-We dam maa wu ba tee nı. Nɔɔna zanzan ma kı ba wu-didva dı dı Yuutu Zezi yi ba tɔg-o.

22 Zezi kɔgo kulu na wu Zeruzalem nı tun ma ni kulu na kı tun. Ba ma tuŋi Banabasi sı o vu Antiosı o nii.

23 O na ve o yi da tun, o ma na We na sıunı DI kı nɔɔna bam lanyıranı te tun. O maa jigu wɔpolo lanyıranı. O ma kwe ba maama kwia yalo na wó pa ba taa togi dı Yuutu wum dı ba wu maama sı ba yi zaŋi ba yagi tun.

24 Banabasi deen yi nɔn-ŋum. O maa tiini o jigu wu-didva dı Zezi, yi We Joro kum wu o tee nı dı dam. Nɔɔna zanzan deen ma ba ba togi dı Yuutu wum, yi ba dı weli o kɔgo kum wum.

25 Banabasi laan ma zaŋi o vu Tarısı sı o beeri Sooli je.

26 O na ve o na-o tun, o ma ja-o o joori Antiosı. Ba na wura tun, ba maa yəni ba weli daanı ba bři Zezi kɔgo kum We taani. Ba kı kuntu taan sı ku vu ku yi bum, yi nɔɔna balu ba na bři tun dagı zanzan. Ku yi Antiosı nı mu ba pulı sı ba bəjı Zezi karabiə bam nı Krisi bię.

27 Da yam kuntu nı We nijonə badonnə ma zıgı Zeruzalem nı ba vu Antiosı.

28 Ba dıdva yırı mu Agabusı. We Joro kum ma pa o ta We kwərə, nı kana lagı ka ba ka tiini ka zu lugı maama. (Ku deen sıunı ku kı kuntu mu manja kalu Kloodi na di paari tun.)

29 Zezi karabiə bam na ni kuntu tun, ba ma li wubuŋa sı ba la səbu ba ma weli ba ko-biə balu na zuvır Zude nı tun. Ba ma se sı ba dıdva dıdva wú pa nı ba na wú wanı te tun.

30 Ba ma sıunı ba kı kuntu. Ba ma kwe səbu kulu ba na lagı tun ba kı Banabasi dı Sooli jıňa nı, sı ba ja vu Zeruzalem ba pa Zezi kɔgo kum nakwa bam.

12

We maleka na vri Piyeeri Erədi jıňa nı ka yagi te tun

1 Maŋa kam kuntu nı Pe Erədi ma zaŋi o ja Zezi kɔgo kum wu nɔɔna badonnə sı o yaarı-ba.

2 O ma ja Zaki wulı na yi Zan zimbaaru tun o pa ba gvo-o dı sv-zoo.

3 O na kı kuntu yi o lwarı nı ku poli Zwifə bam wu lanyıranı tun, o daa ma ja Piyeeri dı. Ku yi Zwifə bam candiə kalu ba na yəni ba di dıpe dılı na ba jigu dabılı tun manja nı mu.

4 O na jaamı Piyeeri kuntu tun, o ma kı-o pıuna digə nı, yi o pa pamaŋna bana bana kuri bına yır-o ba leni daanı. Erədi deen maa lagı sı Pakı candiə kam na ke ka daari, sı o laan pa ba ja Piyeeri ba nuŋi, sı o di o taanı nɔɔna bam maama yıgə nı.

5 Kuntu ńwaani Piyeeri maa wu pıuna digə kam nı taan, yi Zezi kɔgo kum nɔɔna bam tiini ba loori We o ńwaani.

6 Ku deen yi titı dılı tıga na wó pıouri sı Erədi pa Piyeeri nuŋi pooni sı o di o taanı tun. Piyeeri ya tigi pamaŋna bale titarı nı mu o dəa. Ba ya vog-o dı capunnu tıle mu. Pamaŋna badonnə dı ma wu pıuna digə kam nı ni ba yıra.

7 Banja-We maleka laan ma da ka tu ka zıgı da. Pooni maa da zəŋi digə kam wum. Maleka kam ma pipagı Piyeeri tukəri nı ka pa o zaŋi, yi ka ta-o ka wi: «Kı lila n zaŋi ween!» Capunnu tum ma ko Piyeeri jia nı ti tu tıga nı.

8 Maleka kam ma ta-o ka wi: «Fogi n vo n vɔɔru tūm sī n zu n natra Yam.» O ma sūnī o kū kūntu. Ka daa ma ta ka wi: «Kwe n kasaa kūm n zu, sī n ta n tōgi amu.»

9 Piyeeri ma togī ka kwaga o nuñi piuna digā kam wuñi. O maa wu lware ni maleka kam na kī kulu tīn yi ciga. O maa būñi ni ku yi dindwia mu.

10 Ba ma vu ba gaali dayigā yirina bam dī kwaga yirina bam. Ba laan ma vu ba yi luu-bor-zōñjō kulu na pūrī ku yɔɔru tūm wu tūn. Boro kūm titi ma pūrī, yi ba ke ba nuñi. Ba ma kwe cwəñjē ba ve ba maa kēa. Maleka kam laan mā da ka viiri ka daari Piyeeri.

11 Ku laan ma ba Piyeeri wubuñja. O ma ta o wi: «A laan lware ni ku yi ciga mu. We mu sūnī Dī tūnī Dī maleka sī ka ba ka joñi-nī Erōdī jūnā ni ka yagi, sī Zwifē bam daa yi wanī ba kī amu ni ba na būñi te tūn.»

12 Piyeeri na maani ku na yi te tūn, o ma vu Mari-ba sōñjō. Wūntu yi Zan Maruki nu mu. Nōona zanzan deen mu kikili daani sōñjō kūm ni ba wūra ba warti We.

13 O ma vu o yi mancoño boro kūm o magi, sī ba pūrī sī o zu. Ka-nyaani maa wu sōñjō kūm ni, o yirī mu Rōdī. O ma vu sī o nii, wōc mu maga.

14 O na ve tūn, o ma lware Piyeeri kwərā. O maa tiini o jīgī wōpōlo zanzan ku pa o duri o joori, yi o wu pūrī boro kūm. O ma vu o ta dī nōona bam o wi: «Piyeeri mu zigī cīcwəñjē ni.»

15 Ba ma lēr-o ba wi, o co mu. O maa cīm yi o ta o wi: «Ku sūnī ku yi ciga mu.» Ba daa ma lēri ba wi: «Ku ga yi o ciru mu.»

16 Piyeeri daa ta maa zigī o magi boro kūm taan. Ba laan ma ba ba pūrī. Ba na ne-o tūn, ku ma tiini ku su-ba.

17 O ma zəñjī o jīa o wi, ba cəgī sōc. O ma daari o magi dī Yuutu wōm na ku te o ja-o o nuñi piuna digā kam ni tūn. O ta ma ta dī ba o wi, ba ve ba ta kulu na kī tūn ba bri Zākī dī Zezi karabiē bam maama. O laan ma yagi-ba yi o vu jēgē kadoñ.

18 Tīga na puñri titūtī tūn, pamañna balu ya na yirī Piyeeri tūn wubuñja vugimi. Ba ma bwe daani ba wi: «Bēes mu kī yi Piyeeri tērē?»

19 Erōdī ma pa ni sī ba kwaanī ba beeri o jēgē. Ba ma beer-o taan ba ga. Erōdī ma bwe pamañna bam o nii, ba kī ta mu yi Piyeeri nuñi, yi o daari o pa ni sī ba gu-ba.

Kūntu na kī ku ke tūn, Erōdī ma zañjī Zude ni o vu Sezaari o zuñri da.

Ku na kī te yi Erōdī ti tūn

20 Erōdī banī deen tiini dī zañjī dī Tiiri dī Sidōn tiinē. Je sūm kūntu nōona bam ma zañjī ba la kōgō sī ba vu ba tu Erōdī sī o yagi. Erōdī deen jīgī dīdeerū wōlu na nii o sōñjō kūm bañja ni, o yirī mu Blasiti. Nōona bam ma puli ba di cilōjo dīdañra wōntu, yi ba daari ba vu Erōdī te ba jēcōni dīd-o sī o yagi o ban-zōñjō kūm. Ba deen lagī sī ba ni daanti, beñjwaani ba titi tūm yēni ku joñi ku wudiiru pe wōntu tūm kūm ni mu.

21 Ba ma lī de sī ba jēni daanti ba jēcōni taani dūm.

De dūm na yi tūn, Erōdī ma kwe o paari gwar-fwaaru o zu. O laan ma jēni o paari jangōño kūm bañja ni sī o jēcōni dī nōona bam.

22 O kwərē na zañjī yi o jēcōni dī ba kūntu tūn, nōona bam ma kaasi bañja bañja ba wi: «Kwərē kantu yi we kwərē mu sī ka dai nabinzwēnē nyūm.»

23 Erōdī na se ba zulē yam yi o wu pe We Dī zulē tūn, Bañja-We maleka ma pa yawiñ ja-o lila. Kanzwa ma zu o wu ya di-o ya gu.

24 We kwərē kam deen maa jagī je maama, yi nōona zanzan se-ka.

25 Banabasi dī Sooli ma ti titūnī dīlū ba na ve Zeruzalem sī ba tūnī tūn. Ba laan ma ja Zan Mariki ba wēlī ba titi ni, yi ba nuñi Zeruzalem ba joori ba vu Antiosi.

13

Zezi kōgō kum na li Banabasi di Sooli te tin

¹ Zezi kōgō kulu na wu Antioṣi ni tin deen jigi We nijonjə dı balu na bri We taanı dum tin ba titari ni. Bantu mu yi Banabasi, dı Simeyon wulu ba na bə ni nazono tin, dı Sireemı tu Lukiyusi, dı Manayen wulu deen na yi gouvırma tu Erədi yuu-doño ba biini ni tin, dıdaani Sooli.

² De dıdwı ba maa wura ba zuli Baña-We, yi ba ta kwəri ba və ni. We Joro kum laan ma ta kū bri-ba kū wi: «Li-na Banabasi dı Sooli amu njwaani, si ba taa tuṇi tituṇi dilu amu na kuri-ba si ba tuṇi tin.»

³ Zezi karabiə bam na ni kuntu tin, ba daa ma və ni yi ba loori We ba pa-ba. Ba ma daari ba danı ba jia ba banja ni, yi ba laan banı-ba yi ba viiri.

Pooli di Banabasi na wu Sipri ni te tin

⁴ We Joro kum deen na tuṇi Banabasi dı Sooli kuntu tin, ba ma vu ba yi Seliusi. Ba ma zu naboro ba təg̊i nınıñ kum wu ba vu ba be ba yi Sipri.

⁵ Ba ma vu ba zu Sipri tıu kudonj, kū yırı mu Salamini. Ba na yi da tin, ba maa zuvri Zwifə bam We-di sum ba töch We kwərə. Zan Marıkı maa vu ba tee ni o wəli-ba.

⁶ Ba ma zaŋi Salamini ni ba tulı je sum maama ba ke. Ba ma vu ba yi Pafəsi. Ba ma jeeri liri tu wudon dáani, o yırı mu Bar-Zezi, yi o yi Zwifu. O deen paı o yi We nijonjə mu yi o dai.

⁷ O maa yi gouvırma tu Seruziu Polusi kwaga ncoñu mu. Gouvırma tu wum maa jigi swan lanyıramı. O ma bəŋi Banabasi dı Sooli o pa ba ba o te. O maa lagı si o ni We kwərə kam.

⁸ Liri tu wum ma zaŋi o wura o culi ba brum dum. O maa kwaanı si o ci gouvırma tu wum si o yi se We cığa kam. Liri tu wum yırı dıdoj mu yi Eliması dı Greķi tiinə taanı.

⁹ Sooli wulu yırı dıdoj ta na yi Pooli tin deen jigi We Joro kum dam lanyıramı. O ma nii liri tu wum vırr, yi o wi:

¹⁰ «N wu su dı sıstına mu dıdaani balorɔ. Nmu yi sıstaanı juña ncoñu mu. Nmu culi wəənu tilu maama na lana tin. Nmu tiini n kwaana si n pipiri dı Yuutu wum cığa kam si ka ji vwan mu.

¹¹ Nii, Baña-We wú ba Dı magı-m dı Dı ji-dıa lele kuntu. Nní ji lilwe yi n daa n bá na wia pooni, si ku taa ve manja kalu We na lagı tin.»

O na tagı kuntu tin, bıdwı banja ni mu Eliması yiə dwe, yi o zıgi lim wunu. O maa ve o kikara, yi o lagı vanju si o ja o juña.

¹² Gouvırma tu wum na ne kulu na kū tin, o laan ma kū o wu-dıdwı dı Zezi Krisi. Dı Yuutu cığa kam ba na bri-o tin ma su-o.

Pooli-ba na wu Antioṣi ni te tin

¹³ Pooli dı o badonnə bam laan ma zaŋi Pafəsi ni ba zu naboro ba vu ba yi Pamfili tıu kudonj, kū yırı mu Perizı. Zan Marıkı ma yagi-ba dáani, yi o daari o joori Zeruzalem.

¹⁴ Ba daa maa zıgi Perizı ni ba vu Antioṣi kulu na wu Pisidi ni tin. Zwifə bam siun de dum na yi tin, ba ma vu ba zu ba We-digə kam wu ba je da.

¹⁵ Ncoñna ma zaŋi ba karımı Moyisi cullu twaanı tıu dı faŋa faŋa We nijonjə bam twaanı tıu wunu. Ba na karımı ba ti tin, ba yigə tiinə bam ma tuṇi ni ba pa Pooli-ba, yi ba wi: «Dı ko-biə-ba, abam na jigi kwiə yalu na wú zəni ncoñna bam tin, si á zaŋi á ta.»

16 Pooli ma zanjı wəenı o zənjı o jıja, yı o laan daarı o ta o wi: «Yisirayeli dwi tiinə-ba dıdaanı dwi-ge tiinə balı na kwarı We tun, cəgi-na a na lagı a ta kulu tun.

17 We dılın dıbam Yisirayeli tiinə bam na təgi tun deen mu kuri dí nabaara bam, sı ba taa yı Dı titı noona. Maşa kam ba deen na yı vərə Ezipi ni tun mu We pe ba puli zanzan. Dı ma daarı Dı ma Dı titı jı-dıa kam Dı lı-ba Dı pa ba nunji tıv kum kuntu ni.

18 Ba na beeri kagva wəni taan bına fiinna tun, Dı ma kı wu-zuru dıdaanı ba.

19 Ba na zu Kanaan tun, Dı ma pa tıv kum dwi dwi tiinə kuni bırpę cəgi, yı Dı daarı Dı pa Dı titı noona Yisirayeli tiinə bam taa te tıv kum kuntu.

20 Kuntu kəm dım maama yı nıneenı bına biə-yana dı fiinna mu (450).

Kuntu kwaga ni, We laan ma kuri yigə tiinə Dı pa-ba yı bantu te-ba taan, ku vu ku yi maşa kam Dı nijoñnu Samuweli na tu o ba o te-ba tun.

21 Noona bam laan ma loori Samuweli sı o tıni pe o pa-ba. We ma tıni Benzamen dwi tu dıdva Dı pa-ba, o yırı mu Sayuli. O yı Kisi bu mu. O maa ji ba pe bına fiinna.

22 We deen ma ba Dı lı Sayuli paari dım wəni, yı Dı daarı Dı pa Davidi ji ba pe. We deen tagı wəntu taanı Dı wi: «Zese bu Davidi yı noonu wəlu na su amu wu tun. Wəntu wu kı kulu maama a wəbənja na lagı tun.»

23 Ku nan yı wəntu dwi dım wəni mu We pe Zezi ba. We ma təgi ni dılın Dı na goni tun Dı pa Zezi ji dıbam Yisirayeli tiinə bam Vırnı.

24 Maşa kam Zezi ta na wu pulı o tituña yam tun, Zan deen mu bri Yisirayeli tiinə bam maama o wi, ba ləni ba wəru ba yagi kəm-balwaaru, sı ba daarı ba pa ba miisi-ba na wəni We ıjwaani.

25 Ku na tu ku daarı finfun sı Zan ti o tituña yam tun, o ma bwe noona bam o wi: «Abam buñi sı amu yı wəo mu? Amu dat wəlu wəm á na tunı tunı. Wəntu nan lagı o sanjı a kwaga mu o ba, yı a wu manjı sı a bwəli o ne natra dı.»

26 A ko-biə-ba, Abraham dwi tiinə dı dwi-ge tiinə balı na kwarı We tun, ku yı dıbam mu We pe sı dı ni Dı taanı dım kuntu, sı dı wanı dı lwarı Dı na lagı Dı vı dıbam Dı yagi te tun.

27 Zeruzalem tiinə bam dı ba yigə tiinə bam nan wu lwarı Zezi na yı wəlu tun. Ku daa zı yı wəənu tılvı We nijoñne bam na pəpənı ba tıni yı noona yəni ba karımı-tı ba siun da yam maama ni tun, ba ba ni wəənu tuntu kuri dı. Ba nan na pe Zezi na cam tun, ku pe We nijoñne bam na pəpənı kulu tun sunı ku kı.

28 Ba maa ba jugı taanı dılın na wó pa ba gu-o tun. Dı kuntu dı, ba ta ma loori Pilatı sı o pa ba gu-o.

29 Ba ma kı kulu maama na manjı ku pəpənı We təno kum wəni yı ku ta o taanı tun ba ti. O na tıgi tun, ba laan ma par-o tıvn-dagara kam banja ni ba ja vu ba kı yibeeli wəni.

30 We laan ma pa o bi o yagi tıvnı.

31 O maa wura da kəgo kəgo. O na wura tun, kuni zanzan mu o bri o tıti o karabıe bam yigə ni, balı ya na təgi dıd-o Galile ni ba beeri ba ve Zeruzalem tun. Bantu laan mu yı o maana tiinə ba bri o cıga kam ba pa dıbam Yisirayeli tiinə bam.

32 Dıbam nan tu abam te mu sı dı təçlı We kwər-ywəŋə kam dı bri abam. Ku nan yı ni, We deen na goni ni dı dıbam nabaara bam ni Dı wó kı kulu tun mu,

³³ DI laan sıını DI kú DI pa dubam balu na yi ba naaru tın. Mu kùntu mu DI bi Zezi DI pa o yagi tuvni. Ku yi nıneenı ku na manjı ku pupvnı We ləj-ıjwi tɔnɔ poorım bile tu wuvnı te tın ku wi:

«Nmı mu yi amu Bu

yi zim amu dı jigi nmı Ko.»

³⁴ We tɔnɔ kum daa ta bri We na wú bi-o DI pa o yagi tuvni, sı o yıra yi po. Ku ma ta ku wi:

«Aá pa n na wo-laaru cıga cıga,

ni a na manjı a go ni sı a pa Davidi na-tı te tın.»

³⁵ We tɔnɔ kum jęgę kadoŋ ni Davidi pupvnı o wi:

«Nmı We bá se sı n titı Wu-poŋo Tu wum yıra po.»

³⁶ Ku nan na yi Davidi titı, wuntu deen tuṇı We titua yam maŋa kalu o na ıjwi tın, yi o laan ba o ti. Ba ma kwe-o ba kí o nabaara bam tee ni. O yıra yam ma sıını ya po.

³⁷ Ku daarı, wulu wum We na pe o bi o yagi tuvni tın, wuntu yıra nan wu pogı.

³⁸ A ko-biə-ba, abam manjı sı á lwarı ni ku yi Zezi ıawaanı mu dı jigi cwəŋę sı dı bri abam ni We wú wanı DI yagi á lwarım DI ma ce abam.

³⁹ We cullu tlu DI na kí Moyisi juŋa ni tun warı tı pa á lwarım dım ti. Ku daarı wulu maama na kí o wu-dıdua dı Zezi tun wú na vrım We tee ni, di o lwarım dım maama na ti wuntu ıawaant tın.

⁴⁰ Nan taá yırı-na á titı, sı leerus tlu We nijoŋnə bam na pupvnı tı taani tun yi zaŋı ti yi abam.

⁴¹ Ba deen tagı ba wi:

«Nii-na, abam balu na yəni á gooni amu We cıga kam tın, abam yıra wú soɔrı yi á ti.

Bęjwaanı ku na yi kəm dılı a na lagı a kí abam da yam kùntu ni tun, abam bá se ni dı yi cıga,

nɔɔnu na manjı o bri abam tı kuri dı, á ta bá se.» »

⁴² Pooli na tagı kùntu o ti tın, o dı Banabası ma zaŋı sı ba nıŋi We-digę kam wuvnı. Ba na lagı ba viiri tın, nɔɔna bam ma ta dı ba sı ba joori ba ba siun de dıdoŋ dım ni, sı ba daa ta ıɔɔni taani dım kùntu dı ba.

⁴³ Nɔɔna bam ma zaŋı ba jagı. Ba zanzan ma tagı Pooli dı Banabası, Zwifę bam dı dwi-ge tiinə balu na nıŋi We yi ba tagı cullu tlu DI na pe dubam Zwifę bam tın dı maa toga. Pooli dı Banabası maa ta dı nɔɔna bam sı ba ta kwaani ba dalı We Dı zaani dılı DI na pe-ba tın ıawaani.

⁴⁴ Ba siun de dım ma joori dı yi. Nɔɔna zanzan ma la daanı sı ba cęgi Banja-We kwərə kam, ku ge fın sı ku taa nyı dı tıv kum nɔɔna maama mu lagı da te.

⁴⁵ Zwifę bam na ne kögö kum na su je sıum maama tın, ba maa tiini ba jıgi wu-guru dı ba. Ba ma yáalı Pooli na te kılın tın, yi ba kwərə ba twı-o.

⁴⁶ Pooli dı Banabası laan ma fɔgi ba ıɔɔni dı baari, yi ba wi: «Dı ya manjı sı dı pulı abam tee ni mu dı ıɔɔni We kwərə kam. Abam nan na manjı á wu se-ka tın, abam ba buŋı ni á manjı dı We ıjwi-duŋa kam. Kùntu ıawaanı dı wú vu dwi-ge tiinə bam te dı daarı abam.

⁴⁷ Dı Yuutu wum na pe dıbam ni dılı tın mu tıntı:

«Amu We tiŋi nmı sı n ja a pooni dım
n vu n pa dwi-ge tiinə bam,
sı n wanı n pa nabiinə na vrım
luŋı baŋa je maama ni.» »

48 Dwi-ge tiinə balu na wura yi ba ni kuntu tun, ba maa jigi wopolو, yi ba pa Baña-We kwərə kam jigi dam. Balu maama na manjı si ba na We ḥəwı-dıvıa kam tun mu sıını ba ki ba wu-dıdva dı Zezi.

49 Baña-We kwərə kam ma jagı je sı̄m kuntu maama wı̄nı.

50 Ku daarı Zwifa bam ma kwaanı ba pa kaana balu juṇa na jigi yi ba nı̄gı We tun dı tı̄vı kum yigę tiinə bam bana zanı dı Poolı dı Banabası. Ba deen ma pa ba yaarı Poolı dı Banabası, yi ba daarı ba zeli-ba ba pa ba nunuji ba tı̄vı kum wı̄nı.

51 Ba na ki-ba kuntu tun, Poolı dı Banabası ma pı̄sı̄ ba ne fogo kum ba yagi da, si ku bri ni ba wu ki lanyırani. Ba laan ma daarı ba vu Yikon.

52 Zezi karabiə bam deen tiini ba jigi wopolو, yi We Joro kum wu ba tee ni lanyırani.

14

Poolı dı Banabası na wu Yikon ni te tun

1 Poolı dı Banabası na wu Yikon ni tun, ba daa ta ve Zwifə bam We-digę kam. Ba ḥəcəni We taanı dım ba bri ḥəcəna bam, yi ba zanzan ki ba wu-dıdva dı Zezi, Zwifə dı dwi-ge tiinə dı.

2 Ku daarı Zwifə badonnə vı̄nı We taanı dım. Bantu ma zanı ba vugimi dwi-ge tiinə bam wubuŋa ba pa ba wuro cogı dı Zezi karabiə bam.

3 Poolı dı Banabası maa zuvırı da taan. Ba na wura kuntu tun, ba maa ḥəcəni dı Yuutı Zezi taanı dı baari yi ba ki ba wu-dıdva dıd-o. Ba maa te dı Yuutı wı̄m na ki ḥəcəna lanyırani te tun, yi o zigı ba taanı dım kwaga ni dı o na pe-ba dam si ba taa ki wo-kinkagila dı wəənu tilı na bri We dam tun.

4 Tı̄vı kum ḥəcəna bam deen poɔrı̄ bile mu. Badaara tɔ̄gi Zwifə bam mu, yi badonnə dı tɔ̄gi Zezi tı̄ntı̄nja bam.

5 Dwi-ge tiinə dı Zwifə badonnə deen ma li wubuŋa ba wəli dıdaanı ba yigę tiinə bam, si ba yaarı Zezi tı̄ntı̄nja bam, si ba dułı̄-ba dı kandwa.

6 Ba na lwarı ku ni ni tun, ba ma duri ba vu Likoni tunı̄ dım, Lisitri dı Deribı dı ti-niə yam maama.

7 Ba na wura tun, ba maa töölı We kwər-ywəŋə kam ba bri ḥəcəna.

Ku na ki te Lisitri ni tun

8 Nəcənu deen mu wu Lisitri ni, o yi körö mu. Ku na zigı o lura manja ni o manjı o warı̄ o vu.

9 O deen maa tɔ̄gi o je o cəgi Poolı na ḥəcəni taanı dılı tun. Poolı ma nii-o ziin, yi o lwarı ni o ki o wu-dıdva dı Zezi si o wanı o na yazurə.

10 O laan ma ta dı kwər-dıa o wı̄: «Zanı weenı̄ n zigı n ne sı̄m banja ni ywam!» O na tagı kuntu tun, körö kum ma zanı weenı̄ ku faŋı ku cwi yi ku sıñi vəŋə.

11 Nən-kögö kum na ne kulu Poolı na ki tun, ba maa tiini ba ḥəcəni banja banja dı ba titı̄ dwi taanı dım ba wı̄: «Ku yi dıbam wa yam mu jigi nabiinə ya tu ya ba dıbam te.»

12 Ba ma pa Banabası yırı ni Ziusi. Poolı dı yırı maa yi Ermesi, bəŋwaani ku yi wı̄ntı̄ ya mu ḥəcəni taanı dım.

13 Ba deen maa jigi digę ba tı̄vı kum daa ni ba na yəni ba kaanı ba we Ziusi da tun. Ba kaanı tu wı̄m ma zanı o ja nabə dı tweeru punnu tilı ba na səgı tun o ba o zigı tı̄vı kum ni ni. Wı̄ntı̄ dıdaanı nən-kögö kum maama deen maa lagi si ba gu nabə sı̄m ba ma kaanı Zezi tı̄ntı̄nja bam.

14 Banabası di Pooli ma lwarı ba na buñi sı ba kı te tun. Ba wu ma cogı zanzan. Ba ma ja ba gwaarü ba kaarı, yi ba daarı ba duri lla ba zu noñ-kögö kum wu. Ba maa te banja banja ba wi:

15 «Nooona-ba, bęe mu yi abam lagı á ki kuntu? Dıbam yi nabiinə mu, ni abam di te. Dıbam nan tu yo seeni sı dí tööl We kwär-ywənəjə kam mu dí bri abam, sı á yagi jwənə kaanum, sı á daarı á taá tɔg̊i Nwia Tu Banja-We. Dıntu mu ki wəyuu dí tiga dí na-fara dí wəənu tulu maama na wu tı wənı tun.

16 Faña tun, We deen yagi dwi maama sı dí ki dí wubuňa na lagı te tun.

17 Dı kuntu di, Dı ta yəni Dı ki abam lanyırani, sı ku pa á lwarı ni Dı yi We ciga ciga. Dı yəni Dı pa dua nia yi wüdiiru ki tı maşa ni. Dı paı abam wüdiyi á di, yi Dı paı abam wüpolo lanyırani.»

18 Pooli na tagı kuntu tun, ku ya ge funfun mu sı noona bam kwe wəənu tım ba ma kaanı-ba, yi ba laan yagi.

19 Zwifə badonnə ya nuñi Antıosı mu Pisidi tıu ni ba ba. Badaara dı ma nuñi Yikon ba ba. Bantu ma pa kögö kum maama wuru ləni dı Pooli. Ba laan ma dul-o di kandwa, yi ba daarı ba tuur-o ba ja nuñi tıu kum wənı. Ba ya buñi ni o tıgi mu.

20 Zezi karabiə bam laan ma vu ba gilim-o. O ma zañi ba titarı ni o joori o zu tıu kum wu. Tiga na puvri tun, o ma tɔg̊i dıdaanı Banabası yi ba vu Dəribi.

Ba na joori ba vu Antıosı te tun

21 Pooli dı Banabası na wu Dəribi ni tun, ba ma tööl We kwär-ywənəjə kam yi noona zanzan ji Zezi karabiə. Ba daa ma joori ba vu Lisitri dı Yikon, yi ba daarı ba ke ba yi Antıosı kulu na wu Pisidi wənı tun.

22 Ba na maa ve kuntu tun, ba ma pa balu maama na yi Zezi karabiə tun na baari, yi ba kwe-ba sı ba fɔg̊ı ba taa tɔg̊ı We cwənəjə kam, sı ba yi yagi-ka. Ba ta ma bri-ba ba wi: «Dıbam balu maama na tɔg̊ı Zezi tun, dı wu na yaara zanzan mu sı dí laan zu We paarı dım wu.»

23 Je silu maama ba na ve tun, ba lı nakwa Zezi kögö kum wənı sı ba taa nii-ba. Ba maa yəni ba vɔ ni ba loori We ba pa nakwa bam, yi ba kı-ba dı Yuutu jına ni, o na yi wulu ba na kı ba wu-dıdua dıd-o tun ɻwaanı.

24 Ba deen ma da Pisidi ba ke. Ba ma vu ba yi Pamfili je sum.

25 Ba na wura tun, ba ma vu Perizı ba ɻıçonı We taanı dım da, yi ba daarı ba vu Atali.

26 Ba laan ma zıg̊ı dáanı ba zu naboro ba joori ba vu Antıosı kulu na wu Siiri wənı tun. Ku deen yi kantu jəg̊ə kam ni mu Zezi kögö kum noona bam ya kwe-ba ba kı We jına ni, sı Dı zəni-ba sı ba wanı ba vu ba tıñi kulu ba laan na tu ba tıñi ba ti tun.

27 Ba na yi Antıosı tun, ba ma pa Zezi kögö kum la daanı, yi ba laan tılu kulu maama We na kı dı ba tıñi ba bri-ba, dı Dı na purı cwənəjə Dı pa dwi-ge tiinə sı ba wanı ba kı ba wu-dıdua dı Zezi tun.

28 Ba ma zu Zezi karabiə bam tee ni ba daanı.

15

Zezi kögö kulu na wu Zeruzalem ni tun ɻıçonı dwi-ge tiinə bam taanı

1 Noona badonnə ma zañi Zude ni ba vu Antıosı. Ba maa wura ba bri Zezi karabiə bam ba wi: «Abam na wu se á tɔg̊ı Moyisi cullu tım na bri te sı á go á bækəri, á bá wanı á na vrüm.»

² Pooli dí Banabasi na ni kuntu tñ, ba ma tiini ba magi kantogo dí noona bam. Kuntu ñwaani Zezi kogo kum ma li wubuña si ba li Pooli dí Banabasi dí noona badonne ba wuni, si ba ja taani dñm ba vu Zeruzalem ba kí Zezi tuntuña bam dí nakwa bam jua ni.

³ Zezi kogo kum ma banı̄-ba yi ba ke. Ba ma vu ba da Fenisi dí Samari je sim. Ba na maa ve tñ, ba maa te dwi-ge tiinë na leni ba wuro ba se We te tñ ba bri noona bam. Zezi karabië bam na ni kuntu tñ, ku ma pa ba maama jigi wopolo lanyırani.

⁴ Ba ma vu ba yi Zeruzalem. Zezi tuntuña bam dí o kogo kum maama dí ba nakwa bam ma jeeri-ba lanyırani. Ba laan ma manjı̄ ba bri-ba We na ki kulu dí ba tñ.

⁵ Zwifë badaara balu na wu Farizian kogo kum wuni yi ba ba ba togı̄ Zezi tun ni taani dñm. Ba ma zañi ba ta ba wi: «Noona bantu manjı̄ si ba go ba békéri mu, si ba daari ba se Moyisi cullu tum maama na bri te tñ.»

⁶ Zezi tuntuña bam dí o kogo kum nakwa bam ma la daani si ba bwë taani dñm ba nii.

⁷ Ba na magi kantogo taan tun, Piyeleri ma zañi ba wuni o ta o wi: «A ko-biæ-ba, abam ye si We deen kuri amu abam wuni, si a vu dwi-ge tiinë bam te si a bri-ba DI kwär-ywənjə kam, si ba daari ba se-ka.

⁸ We na ye noona wubuña na yi te tñ, DI ma pa-ba DI Joro kum, ni DI na manjı̄ DI pa dibam te tñ, si ku bri ni DI suni DI vri-ba ba lwarim wuni.

⁹ DI ma wu pçori bantu dí dibam daani. DI fogi DI kwe ba wubuña mu dí ba na ki ba wu-didva dí Zezi tun ñwaani.

¹⁰ Kuntu tñ, beñwaani mu á buñi si á manjı̄ We á nii dí á na lagı̄ á pa Zezi karabië bam zuñi zila yalu na dumma yá dwe-ba tñ? Ku na yi dibam nabaara bam naa dibam titi dí, dí wari dí togı̄ kənə yantu cwənjə, yi á lagı̄ á pa bantu togı̄-ka.

¹¹ Ku nan dai kuntu. We na joni dibam DI yagi te tñ, ku yi dí Yuutu Zezi zaani dñm ñwaani mu, dí dí na ki dí wu-didva did-o tñ. Ku nan yi bidwi mu dí bantu dí.»

¹² Ba kogo kum maa je, yi ba cäge soö si ba ni taani dñm. Pooli dí Banabasi ma zañi ba ta We na de bantu juña DI kí wo-kunkagila dí wəənu tlu na bri DI dam dwi-ge tiinë bam te tñ.

¹³ Ba na ñoɔni ba ti tñ, Zakı̄ ma zañi o ta o wi: «A ko-biæ-ba, á cäge-na a na lagı̄ a ta kulu tñ.

¹⁴ Simón Piyeleri manjı̄ o ta o bri dibam, We na suni DI bri DI titi dwi-ge tiinë bam tee ni yi DI li noona ba wuni si ba taa yi DI titi noona te tñ.

¹⁵ We nijoñənə bam na tagi kulu faña faña tñ didaanı̄ kəm dñntu maama yi bidwi mu. Ku pupuni We tono kum wuni ku wi:

¹⁶ «Kuntu kwaga ni amu We wú joori a ba,
yi a daa lo Davidi sɔñç kulu ya na cogı̄ tñ.

Amu wú fogi a lo di-doño kum,
si ku ji sɔ-dvəju.

¹⁷ Kuntu tñ, noona balu na daari tñ wú kwaani si ba lware amu wulu na
yi ba Yuutu Banja-We tñ.

Dwi-ge tiinë balu a na li si ba taa yi a titi noona tñ wú lware amu.
Yuutu Banja-We mu tagi kuntu,
yi DI pa wəənu tum suni ti ki.

¹⁸ DI manjı̄ DI pa noona lware wəənu tñntu ni ni faña faña mu.»

¹⁹ Zakı̄ ta ma ta o wi: «Kuntu ñwaani amu buñi si, dí wu manjı̄ si dí yaari dwi-ge tiinë balu na tu ba se We tñ.

20 Dí nan na wó ki kulu tun, dí wó püpüni tóno mu dí pa-ba, sì dí bri-ba ni ba daa yi taa di wüdiu kulu noona na me ba kaani jwëna yi ku ba lana tun, sì ba yi cogi ba titi di kaana, sì kaana dì yi cogi ba titi di baara. Dí wó ta dì ba sì ba yi di varum wulu ba na jujugi ba gu tun, sì ba yi di jana dt.

21 Beñwaani, ku na siyi fanya fanya tun, ba manjı ba karımı Moyisi tóno kum Zwifë We-di sim ni ba siun de maama wuni, yi noona yëni ba bri wæenu tulu na püpüni da tun tuni dum maama wuni.»

22 Ba maama na ni kuntu tun, Zezi tintvyna bam dì o kogö kum nakwa bam maa li wubuña sì ba li noona ba wuni, sì ba togı di Pooli di Banabasi ba vu Antiosi. Ba deen ma li noona bale balu na yi yigë tiina ba kogö kum wuni tun. Ba dudu yiri mu Zudi wulu yiri didon na yi Basaba tun. Wudon wum yiri mu Silasi.

23 Ba ma püpüni tóno sì ba tuñi-ba dì ku, yi tóno kum wuni ku wi:

«Dibam balu na yi á ko-biè tun, Zezi tintvyna bam dì o kogö kum nakwa bam, dí joont abam, dwi-ge tiina balu na tu á togı Zezi yi á vuuri Antiosi ni, di Siiri di Silisi ni tun.»

24 Dibam ni ni dí kogö kum noona badonnë mu zañi ba ba abam te, ba yaari abam ba pa á wubuña cogi di kulu ba na bri abam tun. Dibam nan wu pe-ba cwæhę sì ba ki kuntu.

25 Kuntu ñwaani dibam maama mu ki ni daani sì dí li noona dí tuñi-ba abam tee ni, sì ba togı di dibam cilon-sonnu Banabasi di Pooli ba ba.

26 Bantu mu yi balu na kwe ba ñwia maama ba pa dí Yuutu Zezi Krisi titvyna yam ñwaani tun.

27 Dibam nan mu tuñi Zudi di Silasi abam tee ni, sì ba ba ba fogı ba ñcooni ba bri abam kulu dí na püpüni tun.

28 We Joro kum didaani dibam maama buñi ni ku wu manjı sì dí yaari abam zanzan. Wojo kulu yiranı na yi fifiun sì á yi ki tun mu tinto:

29 A yi zañi á di wüdiu kulu ba na me ba kaani jwëna tun. A yi di jana. A yi di varum wulu ba na jujugi ba gu tun. A yi cogi á titi di kaana, sì kaana dì yi cogi ba titi di baara. A na jugi á titi di wæenu tinto maama, á wú taá ki lanyiranı. We wó pa abam yazurə.»

30 Ba na püpüni kuntu ba ti tun, ba laan ma tuñi noona bam sì ba vu Antiosi. Ba na yi da tun, ba ma la ba kogö kum maama daani, yi ba daari ba pa-ba tóno kum sì ba karımı.

31 Noona bam na karımı tóno kum tun, ba maa jugi wüpolo lanyiranı di ku na fogı ku zeni ba wubuña tun.

32 Zudi di Silasi na yi We nijonjnë tun deen ma tiini ba ñcooni di noona bam ba pa ba na pu-dia di baari.

33 Ba maa daani ba tee ni, yi ba ba ba lagı ba viiri. Zezi kogö kum noona bam ma banı-ba, yi ba joori ba vu balu na tuñi-ba tun te dì yazurə.

[

34 Silasi ma li wubuña sì o manjı da.]

35 Ku daari Pooli di Banabasi di ma manjı Antiosi ni. Ba deen maa togı di noona zanzan ba tööl dì Yuutu We kwärə kam yi ba bri Dı ciga kam.

Pooli di Banabasi na pçori daani te tun

36 Ba na daani da da yagratu tun, Pooli ma ta dì Banabasi o wi: «Pa dí joori dí vu dí nii dí ko-biè bam tuni dulu maama wuni dí na manjı dí tööl dì Yuutu wum kwärə kam da tun, sì dí nii ku na yi te tun.»

37 Banabasi ma se yi o lagı sì Zan Mariki taa togı didaani ba o tuña.

³⁸ Pooli maa buñi ni ku wu manjı si o təgi o wəli ba wunu, bəñwaani manja kalu ba deen na wu Pamfilı ni tun wəntu yagi-ba mu, yi o daa ba təgi di ba o tuña.

³⁹ Ba ma tiini ba magi kantogo daanı, yi ku pa ba pwə da-tee ni. Banabası ma ja Zan Marıktı yi ba vu ba zu naboro si ba vu Sipri.

⁴⁰ Pooli di ma li Silası si ba təgi daanı ba vu. Zezi karabiə bam ma kı-ba dí Yuutu wuw jıja ni si o zəni-ba. Ba laan ma zañi ba ke.

⁴¹ Ba ma təgi Siiri di Silisi wu, yi ba pa Zezi kəgo kum nəçna bam na wu je silu maama tun fəgi ba zıgi di dam lanyırani.

16

Timoti na təgi di Pooli-ba yi ba bri We ciga kam te tin

¹ Pooli daa ta ma vu o yi Dəribi di Lisitri. Zezi karabu wədənə maa wura, o yırı mu Timoti. O nu maa yi Zwifu yi o dí kı o wu-dıdva di Zezi. O ko maa yi Greki tu.

² Zezi karabiə balu na zvurı Lisitri ni di Yikon ni tun maa te ba wı, o yi nən-ŋıvum lanyırani.

³ Pooli maa lagı si o ja-o, si ba taa təgi daanı ba tuña. Zwifə balu maama na zvurı je sim kəntu ni tun maa ye ni Timoti ko yi Greki tu mu. Kəntu ɻıwaani Pooli ma pa ba go-o, ni Moyisi deen na bri Zwifə bam si ba taa goni ba bəkəri te tun.

⁴ Ba laan ma zañi ba vu ba təli təni dım si ba nii Zezi kəgo kum nəçna bam maama. Ba maa bri-ba niə yalı Zezi tıntuñna bam di o kəgo kum nakwa bam na li Zeruzalem ni tun. Ba ma ta dı ba si ba taa se niə yam kantu.

⁵ Kəntu mu pe Zezi kəgo kum nəçna bam na wu je silu maama tun na dam di ba We cwejə kam təgim, yi de maama ba kəgo kum fəgi ku pulə ku wəli da.

Pooli na ne vurim Trvası ni te tin

⁶ Pooli di o təgi-donnə bam maa lagı si ba ke ba vu Azi təni dım ba təcli We kwərə kam. We Joro kum ma ci ba yigə si ba yi ve. Ba daa ma vu ba təgi Friizi di Galatı tı-niə yam wunu ba ke.

⁷ Ba ma vu ba yi Miizi sisəm dım ni. Ba maa kwaani si ba zu Bitini wu. Zezi Joro kum ma wu pe-ba cwejə si ba zu da.

⁸ Ba na kwaani ba ga kəntu tun, ba ma təgi Miizi wu ba ke, yi ba vu ba yi Trvası.

⁹ Ba na yi da tun, titu ni Pooli ma dwe o na nəçnu na zıgi o yigə ni. O yi Masıdvani tu mu. O ma loori Pooli o wi: «Popo, zañi n təgi nınu kum wu n be n ba Masıdvantı, n zəni dıbam.»

¹⁰ Pooli na dwe kəntu tun, dıbam ma kı lıla dı ti dı yigə si dı vu Masıdvani, bəñwaani dí maanı ni ku yi We mu bəjı dıbam si dı vu dı bri nəçna bam Dı kwər-ywəjə kam dáani.

Lidia na kı o wu-dıdva di Zezi te tin

¹¹ Dı laan ma kwe naboro Trvası ni dı yɔɔrı Samotrası. Tıga na puñri tun, dı daa ma zañi dı təgi nınu kum dı vu Niapolisi.

¹² Dı laan ma zıgi dáamı dı vu tıga ni dı vu dı yi Filipi. Tun kum kəntu yi Masıdvani tı-niə yam dayigə tıvu mu. Rom tiinə mu te-ku.

Dı ma kı da kəgo kəgo tıvu kum kəntu ni.

¹³ Zwifə bam siun de dım na yi tun, dı ma nuñi tıvu kum wu dı vu bugə ni. Dı ya buñi ni jəgə wó ta wu dáani Zwifə bam na yəni ba ve ba warı

We da. Dí na ne jégə kam tün, dí ma jəni tiga nı yi dí nɔɔni dı kaana balu na lagı daanı jégə kam nı tun.

14 Kaanı wudon deen təgı o wora, o yırı mu Lidia. O nunji Tiyatiiri mu, yi o nıgi We lanyıramı. O maa jıgı gwaarü tılıv na tiini tı jıgı nınwanya tın o yégə. Dí Yuutu wum ma pürü o wubuŋa yi o se wəənu tılıv Pooli na jıgı o te tün.

15 O deen ma pa dí miis-o dı o sɔɔŋɔ tiinə maama na wunu Zezi yırı nıwaaṇı. O laan ma zanı o loori dıbam o wi: «Abam na se nı a sunı a kı a wu-dıdva dıdaanı dí Yuutu Zezi, sı á ba á taá zuvı dıbam sɔɔŋɔ nı.» O ma wu se sı dí viiri.

Ba na ki Pooli dı Silası pıuna digə nı yi ku ki te tın

16 De dıdwı mu dí zanı dí maa ve We warım jégə kam. Dí na maa ve tun, dí ma jeeri bısankana kalı na yi nɔɔna gambaı tın. Cicirə deen maa təg-o ka pa o pwərisə. O na yəni o pwərisə o te wəənu tılıv na lagı tı ba tı kı tün, mu o yuu tiinə bam deen ne səbu zanzan kı banja nı.

17 O ma təgı Pooli dı dıbam kwaga, yi o tɔɔlı dı kwər-dıa o wi: «Nɔɔna bantu yi Yuutu Baŋa-We tıntuŋna mu. Ba tu sı ba bri abam cwałę mu sı á təgı da á na vrüm.»

18 O deen təgı dıbam kwaga o kı kuntu mu taan da kögö kögö. Pooli wu laan ma cogı. O ma pipiri ota dı cicirə kam o wi: «A lagı a ta dı nmı Zezi Krisi yırı nıwaaṇı, nuŋı sı n daar-o!» O na tagı kuntu tın, cicirə kam ma nuŋı kı daar-o bıdwı banja nı.

19 Bısankana kam yuu tiinə bam ma maanı ba lwarı nı ba daa bá wanı ba na səbu o nıwaaṇı. Ba ma ja Pooli dı Silası ba vanı ba ja ba vu yaga, sı ba sanı-ba dıdeera bam tee nı.

20 Ba ma ja-ba ba vu ba pa Rom tiinə dıdeera sı ba di ba taanı. Ba ma ta ba wi: «Nɔɔna bantu yi Zwifə mu, yi ba jıgı dıbam tıv kum nɔɔna wubuŋa ba vugimə.

21 Ba bri wəənu tılıv na cogı dıbam cullu tıv mu. Dıbam nan yi Rom tiinə mu, dí bá wanı dí se bantu na bri kolv tın.»

22 Kögö kum maama ma təgı ba jıgı dı Pooli dı Silası. Rom tiinə dıdeera bam ma ja-ba ba vanı ba gwaarü tıv ba kaarı, yi ba daari ba pa nɔɔna magı-ba dı balaara.

23 Ba na tiini ba magı-ba kuntu tın, ba laan ma kı-ba pıuna digə nı. Dıdeera bam ma ta dı wulu na nii pıuna digə kam banja nı tın, sı o fogı o pı nɔɔna bam lanyurani.

24 Nɔɔnu wum na ni kuntu tın, o ma pa ba zu ttarı digə kam wu, yi o daarı o kwaari-ba dı de.

25 Maŋa kalı tıga na kwırı tın, Pooli dı Silası maa wora ba warı We yi ba leenə ba zuli We. Pıuna badonnə bam maama je ba cəgə.

26 Tıga kam laan ma da ka sisinji, yi pıuna digə kam sisinji dı ka kuri maama. Digə kam bwəəru tıv maama ma da tı pürü, pıuna bam capuṇnu tıv maama ma kı tı tı.

27 Nɔɔnu wulu na yırı digə kam tın ma zanı yi o na pıuna digə kam niə na pürü. O ma buŋı nı pıuna bam maama nuŋı ba duri mu. Kuntu nıwaaṇı o ma hı su-zco sı o ma gu o tıttı.

28 Pooli laan ma bagi dı kwər-dıa o wi: «Yı zanı n gu n tıti, sı dıbam maama wu yo.»

29 Nɔɔnu wum ma bəŋı sı ba ja mini ba ba pa-o. O ma kı lıla o zu digə kam wu o vu o tıv Pooli dı Silası yigə nı, yi o yıra sai.

³⁰ O ma pa ba nuñi pooni, yi o daari o bwe-ba o wi: «A yuu tiinə-ba, a nan wú ki ta mu si a ma na vrüm?»

³¹ Ba ma lər-o ba wi: «Nmū manjı si n ki n wu-didva mu didaani dí Yuutu Zezi, si We wú vri nmū dí n soñjø tiinə maama.»

³² Ba ma daari ba ta We kwərə kam ba bri-o dí balu maama na wu o soñjø kum ni tun.

³³ Titu dum maya kam kantu ni mu o jaani-ba o vu o zarı ba fufwələ yam maama. O na ki kantu o ti tun, mu o dí o soñjø tiinə bam maama dē ba pa ba miisi-ba na wuñi Zezi yuri ḥwaani.

³⁴ O ma daari o pa Pooli dí Silasi zu o soñjø kum wu. O ma ki wudiu o pa ba di. O na tu o se We dí wu-didva tun, o maa jīgī wopololo lanyirani dí o soñjø tiinə bam maama.

³⁵ Tīga na puñri tun, Rom tiina dīdeera bam ma tūñi noɔna si ba vu puña digə kam yirunu wum te, ba ta dīd-o ni o yagi noɔna bam si ba viiri.

³⁶ Puña digə kam yirunu wum ma ta o bri Pooli dīdeera bam na tagi te si o yagi-ba tun. O maa wi: «Ba pe abam cwejə si á viiri. Nan ve-na dí yazurə.»

³⁷ Pooli laan ma ta dí noɔna bam o wi: «Dībam nan yi Rom tū kum juña noɔna mu. Ba nan wu dí dībam taani si ba na dí kəm-balərə, yi ba gari ba ja dībam ba magi noɔna maama yigə ni, yi ba daari ba ki dībam puña digə ni. Bēe mu yi ba laan lagı si ba səgi ba pūri dībam ba yagi? Dí bá se. Ba tū mu manjı si ba ba ba pūri dībam ba yagi.»

³⁸ Noɔna bam ma vu ba ta Pooli na tagi kulu tun ba bri Rom tiinə dīdeera bam. Ba na lwarı ni Pooli dí Silasi yi Rom tū kum juña noɔna mu tun, fuñni ma zv̄-ba dí ba na ki-ba te tun.

³⁹ Ba ma vu ba koori Pooli dí Silasi si ba yagi taani dum si ku ti. Ba ma daari ba pūri-ba ba yagi, yi ba loori-ba ba wi, ba nuñi tū kum wuñi ba viiri.

⁴⁰ Pooli dí Silasi ma nuñi puña digə kam ni ba vu ba zu Lidia-ba soñjø. Dáani mu ba jeeri Zezi karabiə bam, yi ba ḥoɔni dí ba ba pa-ba dam dí baari. Ba laan ma zanjı ba viiri.

17

Ku na ki te Tesaloniki ni tun

¹ Ba deen ma da Afipolisi dí Apoloni ba ke ba vu ba yi Tesaloniki. Tū kum kantu ni mu Zwifə bam We-digə wura.

² Pooli ma vu da, ni o na manjı o yəni o ki te tun. O deen ki siun da yato mu dí ba. O maa karimı We tōñō kum, yi o bri-ba ku kuri si ba ni.

³ O ma manjı o bri-ba o wi, ku deen ya manjı si Krisi wum We na tūñi tun yaari mu o ti, si o joori o bi o yagi tūñni. O ma ta dí ba o wi: «Zezi wulb a na jugı o taani a tea a bri abam tun mu sūñi o yi Krisi wum We na tūñi tun.»

⁴ Zwifə bam na ni kantu tun, ba badonnə ma se o na tagi kulu tun, yi ba laan tōgi ba wəli Pooli dí Silasi ni. Greķi tiinə balu na nīgi We tun kōgo zanzan dí ma se Pooli taani dum, dīdaani kaana zanzan balu jia na garı tun.

⁵ Zwifə badaara maa jīgī wu-guru dí ba. Ba ma vu yaga ba la zwabaniyuna ba pa ba tōgi daani, yi ba kōgo kum ma pa tū kum maama vugimi dí soɔ bōgi bōgi. Ba ma vu ba ciñi jara Zazən soñjø ni, yi ba kwaani ba lagı Pooli dí Silasi jēgə, si ba ja-ba ba ja nunji ba ki noɔna bam juña ni.

6 Ba ma wu ne-ba. Ba ma ja Zazən dı Zezi karabiə badonnə ba ja vu tıv kum dideera bam te, yi ba tooli ba wi: «Nəçna bantu mu yəni ba beeri lugı banja je maama ba vugimi nəçna wubuňa. Bantu nan mu tu yo.

7 Zazən mu pe ba zıvırı o səcji ni. Bantu maama mu vin dı pa-farv wum callu tım, yi ba te ba wi, pe wudoj mu wura, o yırı mu Zezi.»

8 Tıv kum dideera bam dı kogo kum maama na ni kuntu tıin, ba bana ma zanjı zanzan dı ba.

9 Dideera bam ma pa Zazən dı o donnə bam tiñi səbu kulu na wú pa-ba cwəŋə si ba vri ba tıtu tun. Ba laan ma yagi-ba ba pa ba viiri.

Ku na ki te Beere ni tıin

10 Tıga na tu ka yi tıin, Zezi karabiə bam ma pa Pooli dı Silasi nunji tıv kum ni ba vu Beere. Ba na ve ba yi da tıin, ba ma vu ba zu Zwifə bam We-digə kam wu.

11 Tıv kum kuntu Zwifə bam maa jigi wubuŋ-ŋuna ba dwe Tesaloniki nəçna bam. Ba ma cəgi We kwərə kam lanyıranı dı ba wu maama. De maama wunı ba yəni ba karımı We tənə kum si ba nii, Pooli na bri kulu tıin sunı ku yi ciga na.

12 Ba zanzan ma se Pooli taani dım, Grekî tiinə zanzan dı maa se, baara du kaana balı jia na garı tıin zanzan dı maa se.

13 Tesaloniki Zwifə bam ma ni ni Pooli wu Beere ni o tooli We kwərə kam. Ba ma zanjı ba vu Beere ba la kogo ba pa tıv kum nəçna bam bana zanjı dı Pooli.

14 Zezi karabiə bam na ne kuntu tıin, ba ma pa Pooli zanjı lila o nunji o vu nınıv kum ni. Ku ma daarı Silası dı Timoti mu manı Beere ni.

15 Nəçna balı na kogili Pooli tıin ma da dıd-o ba vu ba yi Ateenı. Ba na maa joori tıin, Pooli ma pa-ba ni si ba vu ba ta Silası dı Timoti ni ba zanjı ba təgə o kwaga ba ba lila.

Ku na ki te Ateenı ni tıin

16 Pooli deen na wu Ateenı ni o cəgi Silası dı Timoti si ba ba tıin, o wu ma tiini ku cəgəi dı o na ne ni jwənə zanzan su tıv kum tıin.

17 O maa yəni o zu Zwifə bam We-digə kam wu o ńccəni dı ba dıdaanı dwi-ge tiinə balı na nıgı We tıin. De maama o maa yəni o ve yaga ni o ńccəni dı balı na wura tıin.

18 Yi-purı tiinə badonnə dı ma ba ba manı dıd-o. Ba badaara deen təgə Epikuri zaasım dım mu, babam dı maa təgə Sitoysi zaasım dım. Ba badaara ma ta ba wi: «Ijwan-fara tu wıntı bınlı si o bri bęe mu?» Badonnə dı ma ta ba wi: «Ku nıyı dı o ńccəni dwi-ge tiinə jwənə taani mu te.» Ba tagı kuntu, bəŋwaamı o tooli Zezi kwər-ywəŋə kam dı twa biim taani mu.

19 Ba laan ma ja-o ba vu Arıpaazı, (me ba yigə tiinə bam na jeeri da tıin). Ba ma ta-o ba wi: «Dıbam ya lagı si dı lıwari zaasım-dıvırı dım nmıv na jığı n zaası tıin kuri mu.

20 Wəənu tılu nmıv na bri tıin, dı ta wu fəgı dı ni tı dwi. Kuntu mu dı lagı si dı lıwari tı kuri na yi te tıin.»

21 Ateenı tiinə bam maama dıdaanı vərə balı na zıvırı ba tee ni tıin deen tiini ba lagı si ba taa ları daanı mu manı maama, si ba taa cəgi wəənu tılu na yi wo-dıvınnu tıin.

22 Pooli ma zanjı o zığı Arıpaazı yigə tiinə bam titarı ni o wi: «Ateenı tiinə-ba, amıv na nii tıin, abam ńwıa kam maama wınvı á tiini á zuli jwənə mu zanzan.

23 A na beeri abam tūv kum wōnī tūn, a nē je sīm maama á na zuli á jwənə da tūn. A na beeri tūn mu a ne kaanūm bimbim dīdva, yī kū pupnī dī yūrī nū kū wī: «We dīlū dī na yārī tūn». Kūntū, We dīlū abam na jīgī á zuli yī á ta yārī-DI tūn kwārē mu a lagī a tsōlī a bři abam.

24 Dīntū mu yī We dīlū na kū lōgū banja dī wəənū tīlū maama na wū kū wōnī tūn. DI maa te weyuu dī tīga banja maama, yī DI ba zūvū dī sīlū nabiinē na logī ba pa-DI tūn wōnī.

25 We nan wū ge kolvkulū sī nabiinē taa tuñā ba pa-DI, kū na yī dīntū tūtī mu kwe ḥwīa dī siun dī wojo maama DI pa nabiinē tūn ḥwaani.

26 We nan kū nabiinū dīdva mu, yī DI laan pa nabiinē dīwī maama zīgī wōnū yūrī nī. DI ma pa ba jagī ba zūvū lōgū banja maama wōnī. Kūntū tūn, dīntū mu manjī DI li wōbūnja yī DI li mūmajanā kalū dī je sīlū dīwī maama na wū ta zūvū da tūn.

27 We na kū nabiinē kūntū tūn, kū yī sī ba taa lagī-DI mu. Ba manjī sī ba beeri-DI mu ba na DI jēgē, sī ba ma wanī ba lwarī-DI. We nan manjī DI da yīgē yīgē dīdaanī dībām maama.

28 Ku nyī nī nōonū wōdonj na tagī o wī: «Dīntū ḥwaani mu dī ḥwī, dī wōra yī dī vea». Abam tūtī lēj-leenū dīdva dī tagī kūntū doj o wī: «Dībam dī manjī dī yī DI dīwī tiinē mu.»

29 Dībam na sunī dī yī We dīwī tiinē tūn, dī wū manjī sī dī buñjī nī We wū ta nyī dī kamōgō kolv nabiinū na mē səbu-siñā naa luguru naa kandwa o ma o kū dī o tūtī wōbūnja tūn.

30 Fānā fānā yī nabiinē tā yārī kūlū na lana sī ba taa kū tūn, We wū kwe-ku DI kū DI wōbūnja nī. Ku daari lele kūntū, DI laan pē nī nōonā maama lōgū banja nī manjī sī ba lēni ba wōrū ba yāgī wo-balwaaru kēm.

31 Bejwāanā DI li de mu sī DI ma DI dī nabiinē maama taanī. DI nan wū tōgi cīga mu DI ma di ba taanī dīm. DI nan manjī DI kuri wōlō DI na wū tōgi o ḥwaani DI ma di ba taanī tūn. DI pē nōonū wōm kūntū mu bi o yāgī tuñū, sī kū pa nōonā maama lwarī nī kū sunī kū yī cīga mu.»

32 Poolī na nōonī twā biim taanī kūntū tūn, nōonā bam badonnē maa jug-o ba mwana. Ku daari bādaara maa te ba wī: «Dī lagī sī n joori n nōonī taanī dīm kūntū doj mu sī dī cāgī dīdīnōj nī.»

33 Poolī laan ma zañjī o nuñjī ba tee nī.

34 Nōonā badonnē dēen ma se ba tōgi Poolī, yī ba kū ba wū-dīdva dī Zezi. Ba dīdva yūrī mu Denisi. O tōgi o wū Arūpaazī kōgō kum wōnī mu. Kaani wōdonj dī wōra, o yūrī mu Damarisi. Nōonā badonnē dī tōgi ba wēlī da ba na se Zezi.

18

Kū na kī te Korentī nī tūn

1 Kūntū kwaga nī, Poolī dēen ma zīgī Atēenī nī o vu Korentī.

2 O na yī da tūn, o ma manjī dīdaanī Zwifū wōdonj, o yūrī mu Akwila. Ba dēen lug-o Pōn nī mu. Manjā kalū Poolī na ne-o tūn, o ya nuñjī Yitali mu o ba, dī o kaanī Prisili, bejwāanā Rom pa-farū Kloodi dēen ya zēlī Zwifā bam maama o pa ba nuñjī Rom nī ba viiri. Poolī ma zañjī o vu ba te,

3 yī o zūvū dī ba sī ba taa tuñjī daanī, ba dēen na tuñjī tituñjī dīdwi tūn ḥwaantī. Ba dēen nyaani gwaarū mu yī ba yēgī ba ma pu wōwē.

4 Zwifā bam siun dī maama o maa yēnī o zu ba We-digē kam o nōonī We taanī dī ba. O maa kwaanī sī o pa Zwifā bam dī Greķī tiinē bam maama se o taanī dīm.

5 Silası dí Timoti deen zigü Masidvani ní ba ba Pooli te. Ba na tu tún, Pooli laan ma ce dí We taaní dum zaasim. O maa kwaaní o pa Zwifə bam lwarí ní Zezi yi Krisi wóm We na tuñi tún.

6 Ba ma wó se o taaní dum yi ba twi-o. O laan ma ja o gwaaru tum o pupugi ti fogo kum ba yigə ni, yi o ta dí ba o wi: «Abam na ne leero We tee ni, ku yi abam titi yigə mu. Ku daa dai amu yigə. Ku na siñi lele kuntu tun, a laan wó vu dwi-ge tiiné bam te a daari abam.»

7 O ma siñi o nuñi Zwifə bam tee ni o daari o vu o zvurí dwi-ge tu wudonj soñjo ni, o yuri mu Titiu Zusitu. Wontu maa nígí We. O soñjo kum maa zigü Zwifə bam We-digə kam tikéri ni.

8 We-digə kam yuutu wóm yuri mu Krisipu. Wontu dí o soñjo tiiné bam maama deen tu ba tögí dí Yuutu Zezi. Korenti tiiné zanzan dí deen ma ni We kwär-ywənə kam yi ba se. Ba laan ma pa ba miisi-ba na wóm Zezi yuri ñwaani.

9 De dídwí titi ní mu Pooli dwe o na vürüm wóni dí Yuutu wóm na ñcoñi díd-o o wi: «Yi ta n kwari fuñni. Ta ta n ñcoña, si n yi ta n cím,

10 si amu wó nmú tee ni. Ncoñ-ncoñu bá waní o kí nmú lwarum, beñwaani tún kuntu wóni ñcoña zanzan mu wura ba na yu amu titi ñcoña.»

11 Pooli deen maa zvurí da taan biní dí caní sirdú. O na wura tún, o ma bri-ba We taaní dum.

12 Ncoñu wudonj deen tu o ji Akayi túní dum gouvirma tu, o yuri mu Galu. O na wura maaja kalú tún, Zwifə bam ma kí ni-dídwí yi ba ja Pooli ba vu sañi o tee ni.

13 Ba ma ta dí Galu ba wi: «Ncoñu wontu mu jígi ñcoña o svuga, o pa ba tögí We ku na wó mañi dí cullu na bri te tun.»

14 Pooli ya maa buñi si o ñcoñi, yi Galu wuuri o ta dí Zwifə bam o wi: «Ku ya na yi ñwiñu taaní naa kém-balçro kudonj taaní mu á jígi si á ñcoñi, ku yaá mañi si a zuri a yura a cägi abam.

15 Ku nan na yi abam na magi kantögə abam titi cullu tum baña ní yi ku yi bitarbié dí ñcoña yira ñwaani mu tún, abam titi mu mañi si á nii ku baña ni. A bá se si a di abam taana yantu donnə.»

16 O na tagí kuntu tún, o ma zéli-ba si ba nuñi taaní dum dim jégə kam ni.

17 Ncoña bam maama laan ma zañi ba ja Sositeni wólu na yi ba We-digə kam yuutu tún, ba mag-o taaní dum dim jégə kam ni. Galu yigə nan mañi ka təra dí ba kém dum.

Pooli daa ta na beeri yi o ki te tin

18 Pooli deen ma kí da kögə kögə Korenti ní Zezi karabiə bam tee ni. O laan ma zañi o baní-ba si o viiri. O ma pa Prisili dí Akwila tögí díd-o ba zu naboro si ba vu Siiri. Ba ta na wó zu naboro kum si ba ke tún, Pooli ya zigü Sankri ní o pa ba faní o yuu, si ku bri ní o goni o ni dí We.

19 Ba ma tögí niniñ kum wó ba vu ba yi Efëezí. Pooli ma yagi Prisili dí Akwila dáani. O ma vu o zu Zwifə bam We-digə kam o ñcoñi dí ba.

20 Ba ma loor-o si o mañi ba tee ni maaja finfun. O ma wó se.

21 O ma baní-ba, yi o ta o wi: «We na se, aá joori a ba a na abam.» O daa ma zu naboro Efëezí ní o ke.

22 O deen ma vu o yi Sezaari. O ma zigü dáani o vu tiga ní o vu o yi Zeruzalem. O ma jcoñi Zezi kögə kum, yi o daari o ke o vu Antiosi.

23 O ma daaní da da finfun, yi o laan zañi o ke. O ma vu o tulí Galatí dí Friizi túní dum wó, yi o pa Zezi karabiə bam maama fogı ba zigü kəjkəj.

Apolosi na tööli We kwära te tin

²⁴ Zwifu wüdoj deen mu wura, o yuri mu Apolosi. Ba lug-o Alesandrı ni mu. Wüntu ma ba Efēezi. O deen yl wulu na wai taanı o nocoñi püri püri tun mu. O maa kwäri o ye We tono kum wæenu tüm kuri maama lanyırani.

²⁵ Nocoña deen manjı ba bri-o dí Yuutu wum ciga kam na yl te tin. O maa wura o bri nocoña dí o wu maama, sı o pa ba lwari wæenu tulu maama na bri Zezi ciga kam tin. Ku nan na yl nocoña na pa ba miisi-ba na wuni We njoaanı te tin, o ye Zan na miisi nocoña na wuni te tun yirani mu.

²⁶ O ma puli sı o ta nocoña We ciga kam dı baari Zwifə bam We-digə kam ni. Prisili dı Akwila ma ba ba lwari o zaasım dum na yl te tin. Ba ma pa o togı o zuvri dı ba, yl ba fogı ba manjı We cwəŋə kam ciga na yl te tin ba bri-o.

²⁷ Apolosi laan ma buñi sı o nunji Efēezi ni o ke o vu Akayi. Zezi karabia bam ma pu o wubuňa yam kwaga ni. Ba ma pupunı tono sı ba pa Zezi karabia balu na wu Akayi ni tun, ba ta dı ba sı ba fogı ba jeer-o lanyırani. O ma sıını o zanjı o ke. O na yi Akayi tun, o ma tiini o weli balu na se We zaanı dum tun sı ba ki ba wu-didva dı Zezi.

²⁸ O ma kwaanı o nocoña dı Zwifə bam nocoña maama yigə ni, yl o magı kantogı o wanı-ba, dı o na me We tono kum o bri-ba ni Zezi sıını o yi Krisi wum We na tuñi tun.

19

Pooli na bri nocoña We ciga kam Efēezi ni te tin

¹ Apolosi deen ta na wu Korentı ni tun, Pooli ma zanjı o beeri o togı tunı dum titarı o vu o yi Efēezi. O na yi da tin, o ma na We cwəŋə karabia badonnę,

² yl o bwe-ba o wi: «Abam na tu á se We tin, á joñi We Joro kum na?»

Ba ma lər-o ba wi: «Aye, dubam manjı dí bri dí wu lwari ni We Joro wura.»

³ O daa ma bwe-ba o wi: «Ba nan na miisi abam na wuni tun, ba miisi abam titı mu?»

Ba maa wi: «Ku yl Zan na miisi nocoña na wuni te tin mu.»

⁴ Pooli laan ma ta o wi: «Ku na yi Zan na miisi nocoña na wuni te tin, wüntu deen bri nocoña sı ba ləni ba wuru ba yagi ba kəm-balwaaru tum, sı ba daarı ba pa ba miisi-ba na wuni. O ma ta dı nocoña bam sı ba ki ba wu-didva dı wulu wum na wú sañi o kwaga o ba tun. Zezi mu wüntu.»

⁵ Nocoña bam na ni kuentu tun, ba ma pa ba miisi-ba na wuni dí Yuutu Zezi yuri njoaanı.

⁶ Pooli ma danjı danjı o jia ba bañja ni. We Joro kum laan ma ba ba te. Ba ma nocoña dwi-ge taana təri təri, yl ba daarı ba tööl We kwärə kam.

⁷ Ba maama deen yi nüneenı baara fugə-bale mu te.

⁸ Pooli deen ma ki canı sıto Efēezi ni. O maa yəni o ve o zuvri Zwifə bam We-digə kam o nocoña dı baari o bri-ba. O ma kwaanı o magı kantogı dı ba, sı o pa ba lwari We paari dum na yl te tin.

⁹ Nocoña bam badonnę ma kwarımı ba zwa, yl ba vin sı ba se o taanı dum. Ba maa jıgı dí Yuutu wum cwəŋə kam togım ba goonə nocoña bam maama yigə ni. Pooli ma zanjı o nunji ba wuni, yl o pwe balu na se ba togı Zezi tun sı ba ta wu o tee ni. De maama o maa yəni o nocoña o bri nocoña bam Tiranusı karadigə kam ni.

10 Pooli ma kí kóntu doj taan buna yale. Ku ma pa noona balu maama na zuvri Azi tui dím ní tui ba ba ni dí Yuutu wóm taaní dím, ku na yi Zwifé dí dwi-ge tiiné maama dí.

Ku na ki Seeva biä bam te tin

11 We deen ma togí Pooli juja Dí kí wo-kíngagla yalú doj na manjí ya wó kí tui.

12 Ku deen na kí te tui, noona yéni ba kwe garyé dí gwaarú tui na dwe Pooli yira tui ba ja vu ba ma dwe yawiina, yi ku pa ba na yazurá, yi ciciri dí nunji si yagi-ba.

13 Zwifé liri tiiné badonné dí maa wóra ba na yéni ba beeri ba zéli ciciri noona tee ní. Bantu dí deen ma kwaani si ba zéli ciciri sím dí Yuutu Zezi yuri ñwaani. Ba maa yéni ba te dí ciciri sím ba wi: «Zezi wólu Pooli na bri o taaní tui yuri ñwaani mu a te abam si á nunji á viiri.»

14 Baara barpe dí deen mu wóra, ba ko yuri mu Seeva yi o yi Zwifé kaanum yigé tu. Ba maa mai Zezi yuri dím ba zéli ciciri noona tee ní.

15 Ciciré kadoñ laan ma ta dí ba ka wi: «A manjí a ye Zezi. A ye Pooli dí na yi wólu tui. Si abam nan yi bra mu?»

16 Nocónu wóm ciciré kam na tog-o tui laan ma zanji o puuri-ba. O ma waní-ba o pa ba maama duri ba nunji o sónjo kum ní, yi ba gwaarú kaari kaari yi ba yira dí fwéli fwéli.

17 Nocóna balu maama na zuvri Eféezí ní tui ma lwarí kulu na kí tui, Zwifé bam dí dwi-ge tiiné maama. Fuvnì ma zu-ba zanzan. Ku ma pa dí Yuutu Zezi yuri tiini dí zanji dí zulé.

18 Nocóna balu na tu ba se Zezi tui zanzan ma zanji ba zigí nocóna bam maama yigé ní, yi ba ta ba bri kulu ba na kí ba cogi tui.

19 Ba badonné zanzan ya na yéni ba togí liri kém tui ma kwe ba liri kém twaanú tui ba vwe daaní jégé dídva, yi ba daari ba zwé-ti nocóna bam maama yigé ní. Ba ma jeeli twaanú tui sèbu ba nii ku ni na wó ta mai te tui. Ku ma yi sèbu-dala murr-fiinnu (50.000).

20 Dí Yuutu wóm na bri o dam dím kóntu tui, ku ma pa o taaní dím fogí dí jagi dí ve yigé yi nocóna se-dí.

Vuvugé na zanji Eféezí ni te tin

21 Wéenu tintu deen na kí ti ke tui, Pooli ma l wubuña si o beeri o togí Masidvaní dí Akayi wó, si o laan ke o vu Zeruzalem. O ma buñi o wi: «A na ve a vu Zeruzalem ní, a manjí si a vu Rom dí mu.»

22 O ma tuiji nocóna bale si ba da o yigé ba vu Masidvaní. Bantu maa yi Timoti dí Erasiti balu na togí ba tuiji ba pa-o tui. O titi ma manjí Azi ní o daanú finfin.

23 Da yam kóntu ní mu vuvugé zanzan tué dí Yuutu Zezi cwéñé kam ñwaani.

24 Nocónu wódoj deen mu wó Eféezí ní, o yuri mu Demetrisi. O yi gogó mu, yi o mai sèbu-pwéenu o maa mocní kamwarú o paí tui nyí dí digé kalú ba na zuli ba wé Atumisi ka wóni tui. O tituña yam maa jaani nyçorí zanzan ya paí o tintuñ-donné bam.

25 O ma zanji o bëjí ba maama di balu dí na tuiji tituña yantu don tui, yi ba la daaní. O ma ta di ba o wi: «A badonné-ba, abam manjí á ye ní tituñi dílo dí na jigi dí tuiji tui mu pa dí jia gara.

26 Abam nan ne yi á kwéri á ni Pooli wóntu na kí te tui. O yéni o te ní nabiiné na me ba jua ba kí wéenu tui tui bá waní tui taa yi wa ciga ciga, dí wó manjí si dí zuli-ya. O kí kóntu mu o sogi nocóna zanzan o pa ba se

o taanı dum, yi ku dai Efeezı yuranı wunu mu o ki kuntu, ku ge fiun mu si ku taa yi Azi tiv kum maama.

27 Kuntu maama wai ku pa noçna ḥoçni ba cöḡi dībam tituñi dum. Ku ta weli da, ba laan wú gooni dībam we kamunu Atumisi digə kam, yi baá pa ka taa yi kafe. Kulı na daari tūn mu yi si Atumisi titi yuri dum wú cöḡi noçna tee ni, yi wuntu ya yi we dīl wnoçna maama na zuli Azi tiv kum wunu di lugrı banja maama wunu tūn.»

28 Noçna bam na ni kuntu tūn, ba bana ma tiini ya zañi zanzan yi ba kaası ba wi: «Dībam Efeezı tiinə we Atumisi mu jugı dam!»

29 Söç laan ma tiini ku ki tiv kum maama wunu bogı bogı. Non-köḡo kum ma vu ba ja Gayusi di Arisarıkı, yi ba ki lila ba vanlı-ba ba ja vu tiv kum joro jégə kam. Noçna bantu bale ya töḡi di Pooli mu ba nuni Masidvanı ba ba.

30 Pooli ma buñji si o vu o zigı köḡo kum yigə ni o ḥoçni di ba. Zezi karabiə bam ma wu se ba pa-o cwəñə.

31 Tiv kum dīdeerà badonnə ya di cileno di Pooli. Ba ma tuñi ni ba loor-o si o yi zañi o vu joro kum jégə.

32 Ba ma ki söç bogı bogı joro jégə kam ni. Noçnu maama maa tiini o ḥoçni o wubvına taanı di kwär-dıa. Köḡo kum noçna zanzan ma wu lwarı wojo kulu ḥwaani ba na jeeri daanı tūn.

33 Zwifə bam ma li Alesandri si o nuni o zigı köḡo kum yigə ni o ḥoçni. Köḡo kum noçna badonnə ma kwaani ba bri-o o na wú ki te. O ma zəñi o jinya si ba cəgi söç kum, yi o sını si o tulu kulu na ki tūn o bri nən-köḡo kum.

34 Ba nan na lwarı ni o yi Zwifı tūn, ba maama maa töḡi daanı ba tiini ba bagı bıdwı ba wi: «Dībam Efeezı tiinə we Atumisi jugı dam!» Ba ki kuntu doj mu taan, si ku vu ku yi nüneenı luu tle te.

35 Tiv kum twan-pvpvnu laan ma kwaani o pa köḡo kum bıcara pəni tiga ni. O ma ta di ba o wi: «A badonnə Efeezı tiinə-ba, noçn-noçnu tərə o na yeri ni dībam we kamunu Atumisi digə kam zigı Efeezı wunu yoba seeni, yi dībam mu nii ka banja ni. Dí ta kwəri di jıgı di kamöḡo kulu na nuni weyuu ni ku tu tiga ni tūn dí niə.

36 Noçn-noçnu bá wanı o ta ni kuntu yi vwan. Kuntu ḥwaani ku manjı si á pa á bıcara pəni tiga ni, si á yi gari á ki kulu na wu manjı tūn.

37 Nii-na, abam jaani noçna bantu bale á ba yo, yi ba wu ḥöḡi dībam we digə kam wəənu naa ba ḥoçni ba cöḡi dībam we dum yuu.

38 Ku nan na yi Demetrisi di o noçna bam, ba na jıgı noçnu wuw taanı, ba manjı si ba vú saryı dim jégə ni ba sañ-o dīdeerà bam yigə ni.

39 Ku daarı, abam ta na jıgı bwı̄ si á weli da, dí manjı si dí bəñi tiv kum noçna si ba la daanti, ni ku na wú töḡi cwəñə te tūn. Dí laan wú wanı dí ḥoçni taanı dum si dí ni di kuri.

40 Kulı na ki zım tūn wú wanı ku pa Rom tiinə bam cwəñə si ba taa wi, dí zım jeeri daanı dí ki wo-balçırı. Söç kum na su tiv kum maama tūn, ku ba jıgı kuri. Ba na bwe dībam ku kuri, dí bá wanı dí ḥoçni dí vru dí titi.»

41 O na tagı kuntu o ti tūn, o ma ta di nən-köḡo kum si ba viiri.

¹ Tu kum vuvugə kam na tu ka ti tın, Pooli laan ma zanjı sı o ke. O ma bəñi Zezi karabiə bam sı ba jəni daanı, yi o ńccəni dı ba o pa ba na baari. O ma daarı o banı-ba yi o ke o vu Masiđvani.

² O maa tolj je sum kuntu maama o ńccəni wəənu zanzan o brı nəçna bam o pa ba na baari. O daa ma ke o vu o yi Greki tıv.

³ O ma ki canı sitə dáani. O laan ma ti o yigə sı o zu naboro o vu Siiri. O ma ba o Iwari nı Zwifə bam kı ni daanı sı ba kwaanı ba cəg-o. Kuntu ńwaanı o ma ləni o wubuňa yi o buňı sı o vu tiga nı o təgi Masiđvani cəwəyə kam o joori o vu Siiri.

⁴ Balı na zanjı sı ba təgi dıd-o tın mu tıntı:
Sopateeri wulu na yi Pirusi bu yi o nunji Beere tın,
Arisitakı dı Sıkən, bantu nunji Tesaloniki mu,
Gayusi wulu na nunji Dəribi tın,

Timoti,
Tisiki dı Trofim, ba na yi Azi tiinə tın.

⁵ Bantu mu de yigə ba loori ba vu Trvası ba cəgi dıbam da.

⁶ Dıbam tılaan ma manjı Filipi nı, yi dı təgi dı di Zwifə bam candıə kalıba na yəni ba di dıpe dulu na ba jıgı dabılı tın. Candıə kam na ti tın, dı laan ma zu naboro dı təgi nınu kum wı dı kı da yanu dı vu dı yi Trvası. Dı ma jeeri dı təgi-donnə bam da, yi dı kı da yarpe tıv kum nı.

Yutiki na tıgı yi o joori o bi te tın

⁷ De dulu na saŋı Zwifə bam siun de dım tın, dıbam maama ma jeeri daanı sı dı di wuduı nı Zezi deen na fəgı dıpe o pa o karabiə bam yi ba di te tın. Pooli ma tiini o ńccəni o brı nəçna bam taan, ku vu ku yi titı kunkuru, beñwaanı tıga na puvri o lagı o viiri mu.

⁸ Dı ya lagı daanı weyuu digə kalıba na yi bıto tu tın wəni mu. Ba ma tarıgi min-zwəənu zanzan ba zıgı da.

⁹ Nən-dvənju kudojı maa təgi o wura, o yuri mu Yutiki. O maa je təkoro ni nı. Pooli na tiini o ńccəni o daanı kuntu tın, nən-dvənju kum maa je o do o vıla. O laan ma ba o do fası o ke. O ma təgi təkoro kum o tu tıga nı. Ba ma tu ba kwe-o dı o tıga.

¹⁰ Pooli titı ma tu o vu o pəni nən-dvənju kum banja nı o kukwər-o dı o jıa yi o wtı: «Á yi pa á yura sɔɔrı, sı o ta iŋwi mu.»

¹¹ Pooli ma joori o di weyuu digə kam. O ma fo dıpe dım o di. O daa ta ma ları dı ba taan, yi tıga ba ka puvri. O laan ma viiri.

¹² O na viiri tın, nəçna bam ma ja nən-dvənju kum ba ja vu sənə dı yazurə. Ba bicara ma pəni tıga nı yi ba jıgı wüpolo.

Pooli na kaanı Efəezı nakwa bam yi o banı-ba te tın

¹³ Dıbam ma yagı Pooli, yi dı vu dı zu naboro kum sı dı təgi yigə dı da nınu kum wı dı vu Asosı. Dı ya kı ni daanı sı dı jeeri Pooli Asosı ni mu, o na lagı sı o vu tıga nı tın ńwaanı.

¹⁴ Dı na ne daanı Asosı ni tın, Pooli laan ma zu naboro kum, yi dı maama təgi daanı dı vu dı yi Mitiləeni.

¹⁵ Dı ma zıgı dáanı dı təgi nınu kum wı dı ke. Tıga ma puvri, yi dı vu dı təgi Kiyo buburu kum dı ke. Tıga daa ma puvri, dı ma vu dı be dı yi Samosı. Tıga daa ta na puvri tın, dı ma vu dı yi Miletı.

¹⁶ Pooli deen ya buňı sı o da Efəezı mu o ke sı o yi zıgı da. O ya ba lagı sı o daanı Azi nı, beñwaanı o lagı hla mu sı o na wai, sı o vu o yi Zeruzalem dı Pantikoti candıə kam ta wu yi.

¹⁷ Dibam deen na wu Miletı ni tun, Pooli ma tuñi ni o pa Zezi kogo kum nakwa bam Efeezı ni o wi, ba ba.

¹⁸ Ba na tu tun, o ma ta di ba o wi: «Abam manjı á ye a deen na zuvri abam tee ni yi a ki te manja maama, ku na zigı de dilu a na sinjı a ba Azi tun.

¹⁹ A tuñi a pa di Yuutu wum di tu-n-titı mu, a yi-na nuñi, yi a na yaara di Zwifə bam na ku ni daanı si ba cogı amu te tun.

²⁰ Abam ta ye ni, a wu yagi si a ta wojo kulu maama na wú wanı ku weli abam tun a bri abam. A ma kwaani a bri abam We ciga kam noçna maama yigę ni di á tutı sam ni.

²¹ A ma tiini a bri Zwifə bam di dwi-ge tiinə maama si ba leni ba wuru ba se We, si ba daari ba ki ba wu-didva di di Yuutu Zezi.

²² Lele kuntu a laan maa ve Zeruzalem. Ku yi We Joro kum mu fi-ni si a vu, yi a yeri kulu na wú vu ku ki amu da tun.

²³ A na ye kulu tun mu yi si We Joro kum yəni ku bri amu tıu maama ni, ni noçna wú ja-ni ba vo yi ba kwəri ba bëesi-ni.

²⁴ A nan na buñi te tun, a ba paı si a ıwıa taa jıgı nyɔɔrı ka pa-ni. Kulu na yi wo-nyonu tun mu yi si a tuñi tituña yalu di Yuutu Zezi na ki a juña ni si a tuñi tun a ti. Tituña yam kuntu mu yi si a kwaani a bri We kwər-ywənə kam di DI na ki noçna lanyıranı te tun.

²⁵ A nan ye ni abam wulwulı daa bá na amu, abam nan yi balu a na beeri á wunu a bri abam We paari dum ciga kam tun.

²⁶ Kuntu ıwaanı a lagı a tiini a kaani abam zum de dum ni, ni abam wulu na ge ıwıa We tee ni, ku daa dat amu yige.

²⁷ Bejwaam a töötı ciga kalı maama na tögı We wubuña tun a bri abam, yi a wu səgi abam kulu kulu.

²⁸ Nan fogi-na á taá nii á titı banja ni, dıdaanı kogo kulu maama We Joro kum na kwe ku ki abam juña ni si á taá nii tun. Á taá nii We kogo kum banja ni, ni nayıra na nii ba peeni te tun. We me DI titı bu wum jana mu DI ma vru DI kogo kum si ku taa yi DI nyum.

²⁹ A ye ni, a na viiri a daari abam, non-balwaarı wu zañı ba zu abam wu ba yaari abam nıneenı nywənkuri na jaani peeni te tun. Ba bá se si ba yagi abam kogo kum yi ba wu cogı abam wu noçna.

³⁰ Noçna di wu zañı abam titı wum, ba pipiri We ciga kam ba ganı Zezi karabiə bam, ba pa ba ywəri We kwaga ni si ba daari ba tögı-ba.

³¹ Kuntu ıwaanı á fogi á ci á titı. A taá guli ni amu zu abam tee ni bına yato, yi a kaani abam maama si á taá tögı We di ciga. Manja maama a yəni a ki kuntu mu wia di titı, yi a yi-na nuñi zanzan.

³² A laan lagı a ki abam We juña ni, si á taá tögı DI zaani kwərə kam. Kaá wanı ka kwe abam lanyıranı, si á laan ba á tögı di balu maama na yi We titı noçna tun á na ywəəni DI tee ni.

³³ A wu jonı səbu naa səbu-sıňa naa gwaarı abam wulwulı tee ni.

³⁴ Abam titı ye lanyıranı ni, a me a titı jıa mu a tuñi si a di a tögı-donna bam wanı di na di ni-wudui.

³⁵ A na ki kulu maama abam tee ni yi a ce di tituña kuntu doj tun, a ki a bri abam ni di manjı si di tuñi di weli nabwənə mu. Taá guli-na di Yuutu Zezi na tagı o wi: <Nmı na kwe wojo n pa n doj, nı na wopolı ku dwəni n na jonı wojo n doj tee ni. >

³⁶ Pooli na tagı kuntu o ti tun, ba maama ma kuni doonə yi o loori We o pa-ba.

³⁷ Ba ma zan̄i yi ba maama tiini ba keerə. Ba ma kukwəri Pooli lanyirani.

³⁸ Ba wuw̄u ma tiini t̄i cōgi, d̄i o na taḡi taam̄i dulu o b̄ri-ba n̄i ba daa bá joori ba na-o tun. Ba ma zan̄i ba kogil-o ba ja vu naboro kum na wu m̄e tun ba yag-o.

21

Pooli na ve o yi Zeruzalem te tin

¹ Dí laan ma ban̄i-ba yi dí daari dí viiri. Dí ma kwe dí yigə dí yɔɔri n̄in̄u kum wu dí vu dí yi Kosi. Tiga ma puur̄i, dí daa ma yi Rodi. Dí ma zuḡi dáan̄i dí vu Patara.

² Dí na yi dáan̄i tun, dí ma na naboro kudoŋ ku na laḡi ku vu Fenisi. Dí ma vu dí zu ku wu si dí toḡi dí vu.

³ Dí na maa ve tun, dí ma tul̄i dí na Sipri. Dí ma yagi-ku dí jagwiə n̄i, yi dí daari dí ke. Dí ma vu dí yi Siiri. Dí na yi da tun, dí ma ziḡi Tiiri n̄i. Ku yu dáan̄i mu ba man̄i si ba li naboro kum zila Yam.

⁴ Dí ma nuŋi dí vu dí jeeri balu na yi Zezi karabiə tun, yi dí ki da yarpe ba tee n̄i. Dí na wura tun, We Joro kum dam ma pa ba ta d̄i Pooli si o yi zan̄i o vu Zeruzalem.

⁵ Da yarpe Yam na ke tun, dí ma zan̄i dí kwe dí cwəŋjə si dí viiri. Zezi noona bam di ba kaana di ba biə maama ma ja d̄ibam ba nuŋi t̄i kum wuŋi ba vu si ba yagi. Dí na ve dí yi n̄in̄u kum ni tun, d̄ibam maama ma kuni doonə tiga n̄i dí war̄i We.

⁶ Dí na war̄i We dí ti tun, dí ma ban̄i daan̄i di yi-na, yi dí zu naboro kum. Bantu ma joori sɔŋj̄o.

⁷ Dí ma zan̄i dí nuŋi Tiiri n̄i, yi dí tul̄i n̄in̄u kum ni dí vu dí yi Tolemi. Dí na yi da tun, mu dí ne Zezi karabiə. Dí ma jɔɔni-ba yi dí ki de d̄idw̄i ba tee n̄i.

⁸ Tiga na puur̄i tun, dí ma zan̄i dí vu dí yi Sezaari. Dí ma vu dí pəni Filipi-ba sɔŋj̄o n̄i. Wuntu mu tɔɔli We kwər-ywəŋjə kam, yi o toḡi o yi noona barpe balu ba na li Zeruzalem ni tun wu noona d̄idua.

⁹ O maa j̄iḡi o bukwa bana ba ta wu zu banna. Bantu yi balu na wai ba ɲɔɔni We yiyyi-ŋwe tun.

¹⁰ Dí na ki da finfun̄ dáan̄i kuntu tun, noona wudon̄ ma nuŋi Zude o ba d̄ibam te. O yiri mu Agabusi. O yi We nijonju mu.

¹¹ O na tu d̄ibam te kuntu tun, o ma li Pooli kilə o təŋjə n̄i o ma vɔ o titi ne di o jia o ki daani. O laan ma ta o wi: «Mu We Joro kum na taḡi kulu tun ku wi: Zwif̄e balu na zwur̄i Zeruzalem ni tun wu ja kilə kantu tu ba vɔ tuntu don̄, yi ba daari ba ki-o dwi-ge tiin̄a j̄iŋa n̄i.»

¹² Dí na ni kuntu tun, d̄ibam di balu na toḡi ba wura tun maa kwaani dí loori Pooli si o yi zan̄i o vu Zeruzalem.

¹³ O ma ləri o wi: «Beŋ̄waani mu abam keerə, yi á pa a wu cōgi? Ba na laḡi ba vɔ-n̄i Zeruzalem ni naa ba na laḡi ba gu-n̄i di, amu wu se si a ti dí Yuumt Zezi yiri ɲwaani.»

¹⁴ Dí na loor-o taan̄ dí ga tun, dí ma yagi yi dí ta dí wi: «We wu ki Di wubuŋja na laḡi kulu tun.»

¹⁵ Dí na ki da finfun̄ da tun, dí ma zan̄i dí ti dí yigə dí nuŋi dí maa ve Zeruzalem.

16 Zezi karabiə badaara ma zaŋı Sezaarı nı ba kogili dıbam. Ba ma ja dıbam ba vu nɔɔnu wulu soŋo dí na lagı dí pəni da tun. O yıri mu Mınasɔn. O yı Sipri tu mu o na maŋı o yı Zezi karabu faŋa faŋa.

Pooli na wu Zeruzalem ni yı ku ki-o te tin

17 Dí na yi Zeruzalem tun, dí ko-biə bam ma jeeri dıbam lanyırarı.

18 Tığa na pvvı tun, Pooli ma zaŋı o tɔgı dıdaanı dıbam sı dí vu dí na Zaki. Zezi kɔgo kum nakwa bam maama maa tɔgı ba wura.

19 Pooli ma jɔɔnı-ba. O ma tulı kulu maama We na kı dwi-ge tiinə bam tee nı o tituňa yam wɔnı tun o brı-ba.

20 Ba na ni kulu maama o na tagı tun, ba ma kı We le ku ɻwaamı. Ba laan ma ta dı Pooli ba wı: «Dıbam ko-bu, ni ku na yı te tun. Zwifə bam mırru kɔgo kɔgo laan mu tu ba se Zezi, yı ba ta tɔgı We ni-doorə yam dı ba wu maama.

21 Ba ni ni nmı yəni n brı Zwifə balı na zvıvı dwi-ge tiinə wɔnı tun, sı ba yagi We cullu tılı Dı na kı Moyisi jıja nı tun. Ba ni ni n te nɔɔna bam kuntu sı ba daa yı ta goni ba bəkəri, sı ba daa yı ta tɔgı dıbam Zwifə bam mıvı na yı te tun.

22 Zwifə balı na wu yo seeni tun wó lwarı ni nmı tuə. Dí nan wú kı ta mu?

23 Kuntu, dí nan wú brı-m n na wú kı te tun. Nɔɔna bana wu dıbam tee ni ba na goni ba ni dı We.

24 Ba na tagı ba vu We-di-kamunu kum sı ba kwe ba titı dı We, nmı maŋı sı n tɔgı n vu mu, sı n daari n ɻwi kulu na wó pa ba na cwestə sı ba fa ba yuni tun. N na kı kuntu, nɔɔna bam maama wó lwarı ni ba na te kulu ba pa nmı tun dı ciga. Ba nan wú lwarı ni nmı titı tɔgı We cullu tun na brı te tun mu.

25 Ku daari dwi-ge tiinə balı na tu ba kı ba wu-dıdva dı Zezi tun, dıbam maŋı dı pupvı tıno dı pa-ba yı dı ta kulu dı na bıvı tun. Dıbam tagı-ba sı ba yı zaŋı ba di wudiu kulu nɔɔna na me ba kaanı jwənə tun, naa ba di jana, naa ba di varım wulu ba na jujugi ba gu tun, yı dı ta dı ba sı ba yı cɔgi ba titı dı kaana, sı kaana dı yı cɔgi ba titı dı baara.»

26 Ba na tagı kuntu tun, Pooli ma se ba taanı dıum. Tığa na pvvı tun, o ma ja nɔɔna bam o vu sı o tɔgı o kwe o titı dı We. O ma daaru o zu We-di-kamunu kum wu, sı o ta o brı ka yige tiinə bam da yalı ni na daari sı nɔɔna bam kwe ba titı dı We ba ti tun, sı ba laan ja ba wəənu tum ba ja ba, sı ba ma kaanı Baja-We ba pa ba dıdva dıdva.

27 Da yarpe yam ni na daaru fıtın sı ya ti tun, Zwifə badaara ma na Pooli We-di-kamunu kum wɔnı. Bantu nuŋı Azi tu kudonj mu. Ba ma pa nɔɔn-kɔgo kum maama na wura tun bana zaŋı dı Pooli. Ba ma ja-o,

28 yı ba toöl ba te ba wı: «Yisırayeli tiinə-ba, ba zəni-na dıbam! Nɔɔnu wuntu mu yı wulu na tulı je maama o brı nɔɔna maama sı ba yı taa nıgi dıbam Yisırayeli tiinə, sı ba yı taa se We cullu tılı dıbam na tɔgı tun, sı ba pa We-di-kamunu kuntu dı ji kafe. Ku wali da, o jaanı dwi-ge tiinə badonnə mu o ba o zu dıbam We-digə kam wu, o pa ba digiru cɔgi jəgə kalı na yı We nyım tun.»

29 Ba deen tagı kuntu donj, beŋwaani ba ya ne Trofim dı Pooli na tɔgı daanı tıu kum wɔnı, yı o yı dwi-ge tu na nuŋı Efəezı tun. Ba deen bıvı ni nɔɔnu wum kuntu mu Pooli jaanı o zu We-di-kamunu kum wu.

30 Vuvugə ma zaŋı tu kum maama wɔnı. Nɔɔn-kɔgo ma duri ku vu jəgə kam. Ba laan ma ja Pooli ba tuur-o ba ja nuŋı We-di-kamunu kum wɔnı, yı ba daari ba pı ka niə yam maama.

31 Non-kogo kum maa kwaana si ba gu Pooli. Rom pamanjna bam dideeru wum ma ni ni Zeruzalem tiv kum maama vugimi.

32 O na ni kantu tun, o ma li pamanjna bam di ba yiga tiinə badaara, yi ba duri lila ba vu ba yi kogo kum na wo me tun. Nocna bam na ne-o di o pamanjna bam kantu tun, ba ma yagi Pooli magim.

33 Dideeru wum ma vu o twe Pooli te, yi o pa ba ja-o. O ma pa ba kwe capunnu tle ba ma vo-o. O ma daari o bwe si o lwari nocna wum na yi wulu tun, di o na ki kulu tun.

34 O na bwe kantu tun, nocna badaara ma kaasa kogo kum wuni yi ba te n ni n ni. Soo kum na daga kantu tun, ku ma pa dideeru wum war si o lwari kulu na ku ciga ciga tun. Kantu lyaanti o ma pa o nocna bam ni, si ba ja Pooli ba vu ba pamanjna bam piuna dige kam.

35 Ba na jaan-o ba yi natene yam diinim jega tun, pamanjna bam kwe-o mu ba zirji, bejwaani non-kogo kum yiə tiini ya suni o banja ni.

36 Nocna bam maama ma pe ba pu o kwaga, yi ba kaasi ba te ba wi: «Gu-o-na!»

37 Pamanjna bam na lagı ba ja Pooli ba zu ba piuna dige kam tun, o ma ta di ba dideeru wum o wi: «Nmw wu pa-ni cwəŋə si a ta taanı a bri-m na?»

Dideeru wum na ni kantu tun, o ma bwe Pooli o wi: «Nmw ki ta mu n ni Greki tiinə taanı?

38 Ku na yi kantu, nmw dai Ezipi tu wulu deen na pe nocna vin ba tiv kum yiga tiinə ni yi o daari o li nocna murr-tina (4.000) balu na yi jarakare o ja vu kagva wuni tun na?»

39 Pooli ma leri o wi: «Aye. Amu yi Zwifu mu. Ba lugı amu Silisi tiv Tarisi ni mu. A yi tu-kamuunu kum kantu non-bu mu. A loori-m si n pa-ni cwəŋə si a lycni di non-kogo kum.»

40 Dideeru wum ma se. Pooli ma zaŋi o zigı natene yam banja ni. O ma zeŋi o juŋa kogo kum banja ni. Ba maama ma cęgi sɔc. O ma lycni di ba di ba titi Zwifa taanı dim.

22

Pooli na lycni si o ma joŋi o titi te tun (Titanya Tono 9:1-19, 26:9-18)

1 O ma ta o wi: «A kwə-ba di a ko-biə-ba, á fəgū á cęgi si a tulı ku na yi te tun a bri abam.»

2 Zwifə bam na lwari ni o lycni ba titi dwi taanı mu tun, ba ma fəgū ba cęgi sɔc.

3 O laan ma ta di ba o wi: «Amu yi Zwifu mu. Ba lugı-ni Silisi tiv Tarisi ni mu. Ku nan yi Zeruzalem yo mu a ki nocna. Gamalyeli mu bri amu dubam nabaara cullu tim na yi te tun ciga ciga. A deen ce lanyırani a kwe a titi a pa We nneenı abam zim di na ki te tun mu.

4 A deen yaarı balu na se ba təgı Zezi cwəŋə kam tun, yi a daari a pa ba gu badaara. A maa yəni a jaanı baara di kaana a ki piuna dige ni.

5 Dıbam kaanum yuutu wum dıdaanı dı nakwa kogo kum maama wu wanı ba ta ni ku yi ciga. Manja kadoŋ ni a ve bantu te mu a joŋi twaanı tilı a na wu kwe a bri Zwifə balıb na wu Daması ni tun, si ba pa-ni cwəŋə si a ja balu na təgı Zezi cwəŋə kam tun, a vo-ba a ja a ba Zeruzalem si ba na cam.

6 A na maa ve yi a daari fın si a yi Daması tun, ku na manı di wia titari ni tun, mu pooni de di nunji weyuu ni di ba di pipılı di kaagı-ni.

7 A ma tu tiga ní, yi a ni kwərə na bəj̄i-ní ka wi: <Sooli, Sooli! Beñwaani nm̄ yí n jígi amu n b̄eesi k̄untu?>

8 A ma bwe a wi: <A tu, nm̄u yí w̄c̄o m̄u?>

O ma l̄eri o wi: <Amu yí Zezi m̄u, Nazareti tu w̄ulu nm̄u na jígi n b̄eesi t̄un.>

9 N̄coona balu na t̄ogi d̄i amu t̄in ma na pooni d̄im, yí ba w̄u ni w̄ulu kwərə na n̄cooni d̄i amu t̄in.

10 A laan ma bwe a wi: <A tu, b̄eēē mu a nan w̄ú ki?>

Dí Yuutu w̄um ma l̄eri-ní o wi: <Zaŋ̄i n vu n zu Daması, s̄i dáam̄i mu ba laan w̄u bri-m k̄ulu maama We na pe ni s̄i n ki t̄un.>

11 A ma zaŋ̄i ween̄i, yi a yiə daa ba nai, pooni d̄im na tiini d̄i pipili-ya t̄in n̄waani. K̄untu, balu na t̄ogi d̄i amu t̄in ma ja a juŋ̄a ba vah̄i-ní ba ja zu Daması t̄iu kum w̄u.

12 N̄cooni w̄udor̄ maa w̄ura, o yiri mu Ananiya. O maa n̄iḡi We lanyiran̄i, yí o t̄ogi dubam Zwif̄ē bam cullu t̄um. Zwif̄ē balu maama na zuv̄ri Daması n̄t̄in maa te o taanti ba wi, o yí non-n̄jum.

13 O laan ma ba o ziḡi amu tee ní yí o wi: <A ko-bu Sooli, joori n ta n nai!> O na tagi k̄untu t̄in, b̄idw̄i baŋ̄a ní mu a yiə yam puri yí a na o yibiyə.

14 O ma ta o wi: <Dibam nabaara Baŋ̄a-We mu li nm̄u s̄i n lwar̄i Dí w̄ubuŋ̄a na laḡi k̄ulu t̄in, s̄i n daari n na Wu-poŋ̄o Tu w̄um s̄i n ni o na n̄cooni d̄i o tit̄i kwərə.

15 Beñwaani nm̄u w̄u ta n yí o maana tu s̄i n bri n̄coona bam maama o ciga kam, s̄i n ta n bri-ba nm̄u na ne k̄ulu yí n daari n ni te t̄in.

16 Nm̄u nan w̄u manj̄i s̄i n da n daani. Zaŋ̄i s̄i n loori We dí Yuutu w̄um yiri n̄waani, s̄i n daari n pa ba miisi-m na w̄oni, s̄i We w̄u yaḡi n lwar̄um Dí ma ce-m.»

17 K̄untu na ke t̄in, a laan ma joori a vu Zeruzalem. A ma vu We-di-kamunu kum w̄u a w̄ura a war̄i We. A na w̄ura t̄in, We ma pa a na wo-kinkagli n̄i dindwia te.

18 A ma na dí Yuutu w̄um yí o n̄cooni d̄i amu o wi: <Zaŋ̄i n ki lla n duri n nuŋ̄i Zeruzalem ní, beñwaani t̄iu kum n̄coona bam bá se k̄ulu nm̄u na w̄u ta amu n̄waani t̄in.>

19 A ma l̄eri a wi: <A yuutu, n̄coona bam ye lanyiran̄i ní amu deen̄ yəni a tolı Zwif̄ē bam We-di sim, yí a jaani n̄coona balu na ki ba w̄u-didua d̄i nm̄u t̄in a pa ba pi-ba, yí ba daari ba maḡi-ba.

20 Ku daari manja kalu ba na gu Etiyeni w̄ulu na yí nm̄u maana tu o bri nm̄u ciga kam t̄in, a tit̄i w̄ura yí a se ní ku manj̄i s̄i ba gu-o. Amu deen̄ mu ziḡi a nii ba gwaar̄u t̄um ba na li ba t̄inj̄i s̄i ba daari ba dul-o ba gu t̄in.»

21 Dí Yuutu w̄um laan ma ta d̄i amu o wi: <Nan ve, s̄i amu w̄u tuŋ̄i-m yiḡa yiḡa s̄i n vu dwi-ge tiin̄ē bam te.»

22 Pooli na n̄cooni te maama t̄in, n̄coona bam ya c̄um mu yí ba c̄eg-o. O nan na tagi dwi-ge tiin̄ē bam taani o w̄eli da t̄in, ba laan ma zaŋ̄i ba kaasi d̄i kwər-dē ba wi: <Ti-na o mumwe! Ku w̄u manj̄i s̄i o taa n̄wi!>

23 Ba maa nani baari yí ba vuvugə ba gwaar̄u ween̄i, yí ba moɔni fogo ba caara.

24 Pamanja bam dideer̄u w̄um na ne k̄ulu na ki t̄in, o ma pa o n̄coona bam ni s̄i ba ja Pooli ba zu ba piuna diḡa kam. O ma ta d̄i ba s̄i ba maḡo d̄i balaara, s̄i o ta o pa ba lwar̄i o na ki k̄ulu yí Zwif̄ē bam nani baari o baŋ̄a ni t̄in.

25 Ba na vog-o ba ti si ba daari ba mag-o tun, Pooli ma ta di pamañna bam yigë tu wölv na zigë da tun o wi: «Abam jigi cwæjë si á ja Rom tiv juha noçnu á magi, yi ba ta wö bwe-o ba nii o na cögë kulu tun na?»

26 Pamañna yigë tu wövm na ni kuntu tun, o ma vu o ta di o dideeru wövm o wi: «Nmü nan lagü n ki ta mu? Noçnu wövm yi Rom tiv juha noçnu mu.»

27 Dideeru wövm ma vu Pooli te o bwe-o o wi: «Nmü yi Rom tiv kum juha noçnu mu na? Si n ta n bri-ni.»

Pooli ma léri o wi: «Een, a yi Rom tiv kum juha noçnu mu.»

28 Dideeru wövm ma ta o wi: «Amu ñwi sëbu-föro mu yi a daari a ji Rom tiv kum juha noçnu.» Pooli ma lér-o o wi: «A nan manj a yi Rom tiv kum juha noçnu a lura manja ni mu.»

29 Noçna balu ya na zigë si ba mag-o si o noçnu tun na ni kuntu tun, ba ma kwe o yira ba yagi lila. Dideeru wövm di na lwarü ni Pooli yi Rom tiv kum juha noçnu tun, füvni ma ja-o di o na pe ba vog-o di capvnnu tun.

Pooli na zigë nakwa bam yigë ni te tun

30 Dideeru wövm deen maa lagü si o lwarü kulu na ki yi Zwifë bam sanj Pooli tun. Tiga na puori tun, o ma pa ba bwëli Pooli ba yagi. O ma daari o pa ni si Zwifë bam kaanum yigë tiinë bam di ba sariya-dirë nakwa bam maama jeeri daani. O laan ma ja Pooli o vu o pa o zigë ba yigë ni.

23

1 Pooli ma nii sariya-dirë nakwa bam seeni yi o wi: «A ko-biæ-ba, kulu maama a na ki a ñwia wövn si ku ba ku yi zim tun, füvni téri a bicari ni, yi We di ye ku ni ni.»

2 Zwifë bam kaanum yuutu wövm o yiri na yi Ananiya tun na ni Pooli na tagü kulu tun, o ma ta di balu na zigë Pooli tee ni tun si ba fri o ni ni.

3 Pooli ma léri Ananiya o wi: «We wú magi nmü titi mu. Nmü nyi di kabrä kalu noçna na fogë tun mu. Nmü yi wölv na je si n di amu taani si ku togi Zwifë bam cullu tun mu, yi nmü titi mu cögë-ti di n na pe ni si ba magi amu tun.»

4 Noçna balu na zigë Pooli tee ni tun ma ta did-o ba wi: «Nmü jigi We kaanum yuutu wövm mu n twia!»

5 Pooli ma léri-ba o wi: «A ko-biæ-ba, a manj a yeri ni o yi kaanum yuutu mu. Ku pupuni We tono kum wövn ku wi, n yi zañi n noçni n cögë di wölv na yi abam yuutu tun.»

6 Pooli na lwarü ni kogo kum noçna badaara yi Sadusian tiinë yi badaara di yi Farizian tiinë tun, o laan ma noçni banja banja di kwär-dia ba kogo kum wövn o wi: «A ko-biæ-ba, amu yi Farizian tu mu yi a kwéri a yi Farizian tiinë bu. Ba zim sanj amu si ba di a taani, di a na jigi tuna ni twa wó joori ba bi ba yagi tveni tun ñwaani mu.»

7 O na tagü kuntu o ti tun, Farizian tiinë bam di Sadusian tiinë bam ma suni ba wura ba magi kantogö daani. Ba kogo kum ma poori bile.

8 Sadusian tiinë bam maa bri ni twa biim terà, yi ba te ni malesi di cirë di terà. Ku daari Farizian tiinë bam maa bri ni tintu maama wöra.

9 Ba maama maa ki soö ku tiini ku ja gaali. We cullu karanyina tiinë badaara na nuñi Farizian kogo kum wövn tun ma zañi weenii ba twani di dam ba wi: «Dibam wö ne kulu noçnu wöntu na cögë tun. De doj ku wai ku yi ciru naa maleka mu suni ka noçni did-o.»

10 Ba kantogö kum na tiini ku daga tun, ku ma pa füvni zu pamañna bam dideeru wövm, o ya buñi si ba ga wó ja Pooli ba vanj ba turi mu. O ma pa

ni si o pamañna bam zu kogo kum wu ba ja Pooli ba ja nunji, si ba daari ba ja-o ba joori ba vu ba piuna dige kam.

11 De dum kuntu titu ni, di Yuutu wum ma ba o zig Pooli tee ni yi o ta diid-o o wi: «Ta n jigi baari, bejwaani nmu na pe amu maana n bri amu ciga kam Zeruzalem tiin tee ni te tin, nmu nan daa n ta manji si n bri a ciga kam kuntu mu Rom tiin tee ni di.»

Ba na kwaani si ba gu Pooli te tin

12 Tiiga na puuri tin, Zwifä badaara ma la ba ki ni daani. Ba ma du di We ni ba daa bá di wudiu naa ba nyö kolvkulv, si ku taa ve manja kalv ba na wó gu Pooli tin.

13 Ncoona balu na ki ni daani kuntu tin dwe ncoona fiinna.

14 Ba laan ma zanj ba vu ba kaanum yigë tiinë bam di ba nakwa bam te ba ta ba wi: «Dibam maama ki ni daani mu yi di du di We di wi, di daa bá di kolvkulv si ku taa ve manja kalv di na wó gu Pooli tin.

15 Ku laan daari si abam di saruya-dirä nakwa bam maama mu tuju ni pamañna diiderv wum tee ni, si ba ja Pooli ba nunji ba ba pa abam. Abam wó ki si ku taa nyi nuneeni á lagu si á fogë á ni o taani dum wojo mu te. Ku daari dibam wó vu di ti di yigë, si di gu-o cwægë ni yi o daa ta wó yi abam te.»

16 Pooli nakö bu deen ma ni käm dum kuntu ñwa. O ma zanj o vu o zu pamañna bam piuna dige kam o ta o bri Pooli.

17 Pooli na ni kuntu tin, o ma bënjí pamañna bam yigë tu diidva si o ba. O ma ta diid-o o wi: «Ja non-dvju kuntu n vu diiderv wum te, si o jigi taanti mu si o ta o diid-o.»

18 Pamañna bam yigë tu wum ma togi o yigë o ja-o o vu diiderv wum te. O ma ta o wi: «Pooli wulv na wó piuna dige ni tin mu bënjí amu o ta o wi, a ja non-dvju kuntu a ba nmu te, si o jigi taanti mu si o ta o bri-m.»

19 Diiderv wum ma ja o juja o vanj-o o ja nunji daa. O ma bwe-o o wi: «Nmü jigi been n lagu n ta n bri amu?»

20 O ma ta o wi: «Zwifä bam mu ki ni daani si ba jwa tuju ni nmu tee ni, si n ja Pooli n vu ba saruya-dirä nakwa bam te, si ku taa nyi nuneeni ba lagu si ba fogë ba ni o taani dum mu te.

21 Nan yi zanj n se ba ni, bejwaani ba dwe ncoona fiinna ba na lagu ba sëgi ba titu cwægë ni si ba taa cëg-o. Ba maama nan dugi di We mu ba wi, ba bá di naa ba nyö kolvkulv si ku taa ve manja kalv ba na wó gu Pooli tin. Ba nan ti ba yigë, yi ba laan cëgi si nmu na se ba ni dum mu, si ba ki kuntu.»

22 Diiderv wum na ni kuntu tin, o ma ta diid-o o wi: «Yi zanj n ta n bri nco-ncoonu ni n tu n ta käm dum kuntu di amu.» O ma daari o pa non-dvju kum viiri.

23 Diiderv wum laan ma bënjí o yigë tiinë bale o ta di ba o wi: «Li-na pamañna bië-yale (200) si ba vu Sezaari, diidaani sise diinë fusürpe (70) di cicwë duluna bië-yale (200). A manji si á ti á yigë si á nunji ku manji di luu nugu titu ni.»

24 Li-na sise á pa Pooli si o di, si o wanl o vu o yi gouvirma tu Felisi te di yazurä.»

25 Diiderv wum laan ma puþuni tono o wi:

26 «Amu Kloodi Lizia mu puþuni tono kuntu a pa nmu Felisi wulv na yi dibam gouvirma tu yi n nii dibam lanyiranu tin. A jooni nmu.»

27 Zwifə badonnə mu jaani nɔɔnu wɔntu, yi ba kwaani si ba gu-o. Amu nan lwarı ni o yi Rom tuv kum jiŋa nɔɔnu mu. Kuntu ɻwaani mu amu di a pamaŋna bam ma vu dí joŋ-o dí yagi.

28 A ya lagı si a lwarı wojo kulu ɻwaani ba na jaan-o ba ba saŋı tun mu. Mu ko kuri a jaan-o a vu a zigi ba sariya-dirə nakwa bam yigə ni.

29 A ma lwarı ni ba saŋ-o ba titi cullu tūm ɻwaani mu. Kulu kulu nan tərə ku na bri ni ba manjı si ba gu-o naa ba pi-o.

30 Nɔɔnu nan mu tagı o bri-ni, ni Zwifə badaara mu ki ni daanı si ba gu nɔɔnu wɔm. Kuntu ɻwaani mu a tuŋ-o nmu tee ni. A ma ta dí balv na saŋ-o tun, ni ba ba nmu te ba ta kulu o na ki tun.»

31 Pamaŋna bam laan ma zaŋı ba ja Pooli ba nuŋi ni ba na pe-ba ni si ba ki te tun. Ba ma ja-o titi dím kuntu ba vu ba yi Antipatrisi.

32 Tiga na puŋri tun, pamaŋna balv na ve tiga ni tun ma zigi dáani ba joori ba vu ba jəgə kam. Ba ma daari sise diinə bam yirani mu si ba tɔg̊i di Pooli ba vu.

33 Ba ma ja-o ba vu ba yi Sezaari. Ba na yi da tun, ba ma kwe tōnō kum ba pa gʊvirma tu wɔm yi ba ki Pooli o juŋa ni.

34 O ma karımı tono kum, yi o daari o bwe Pooli o wi, tuv koo mu o nuŋi? O na lwarı ni o nuŋi Silisi tun,

35 o ma ta o wi: «Nm̄u saŋına bam na tuə, aá bwe nm̄u taanı dím a nii.» O ma daari o pa ni o wi, ba ja Pooli ba vu sɔŋɔ kulu Pe Erədi deen na lɔg̊i tun ba pi-o da si ba taa yir-o.

24

Felisi na bwe Pooli taanı te tin

1 Da yantu na ke tun, Zwifə bam kaanım yuutu Ananiya laan ma ba didaani nakwa badaara, dí bitar-yeenu wɔlv na yi ba zənnu tun o yiri mu Tetuli. Ba ma vu ba jəni gʊvirma tu wɔm yigə ni, si ba tuv kulu Pooli na ki tun ba bri-o.

2 Ba ma bəŋi Pooli si o ba. Tetuli laan ma puli si o nɔɔni taanı dím. O ma tuv o wi: «Dibam yuutu Felisi, dibam maama ye ni nm̄u ɻwaani mu dibam lugu kum jigi ywəəni dí yazurə. Nm̄u na jigi dibam te tun mu pe dibam lugu kum fogu ku ve yigə.

3 Nm̄u na ki kulu maŋa maama naa je dí je n pa dibam tun, dí ki nm̄u le zanzan ku ɻwaani.

4 A nan ba lagı si a nɔɔni zanzan si ku yaarı nm̄u. A nan loori-m si n cəgi dibam na jigi kulu funfun si dí ta tun.

5 Dibam maanı ni nɔɔnu wɔntu jigi nakoɔri zanzan. O yəni o paı Zwifə bam magı kantɔg̊o yi ba pɔɔri daanı lugu banja je maama ni. O maa kwəri o yi Nazaretti tiinə vwan kara kam yigə tu.

6 O ya ma tiini o kwaani si o cəgi dibam We-di-kamunu kum cullu tūm. Dibam ma ja-o. [Dí ya maa lagı si dí ma dibam Zwifə bam cullu tūm mu dí di o taani.]

7 Pamaŋna bam dideerə Lizia laan ma ba o vru-o dí dam dibam jia ni.

8 O ma pa ni ni balv na saŋı Pooli tun ba nm̄u te.] Nm̄u nan na bwe-o taani, nm̄u titi laan wó lwarı kulu o na ki yi dí saŋ-o tun.»

9 Tetuli na tagı kuntu tun, Zwifə bam ma pu o kwaga ba wi, o na tagı kulu maama tun yi ciga mu.

10 Gʊvirma tu wɔm laan ma yig̊i o jiŋa si Pooli dí daa tuv o kwərə. Pooli ma ta o wi: «Amu ye ni nm̄u te lugu kuntu yi n yi sariya-diru bına

zanzan na ke. Kuntu ḥwaani a jigi wopolu si a zigī nmū yigē ni a ḥcoṇi a joṇi a tūt.

11 Nmū titi nan wú wanu n lwaru ni a na ve Zeruzalem si a zuli We tūn, ku ta wu dweni da fugə-yale zūm de dīm ni.

12 Zwifə bam na ne amu We-di-kamunu kum ni tūn, a ba wura a magi kantōgō didaani ḥcoṇ-ḥcoṇu. Ba nan wu ne ni a pe vuvugə zu ḥcoṇa titari ni. Ku na yi dībam Zwifə bam We-di sūm wūni naa je dī je tūn kum wūni, ba wu ne ni a kū kuntu doj.

13 Wāēnu tūlu ba na wū a kū tūn, ba bā wanu ba bri ni tū yū ciga.

14 A nan na wū ta kulu dī nmū ni ku yi ciga tūn mu tūntu: A zuli We dīlu na yi dībam nabaara We tūn mu, yi a togi We cwə-dvja kalu ḥcoṇa bantu na te ba wū ka yi vwan tūn. A nan se a togi wāēnu tūlu maama na pupuni We cullu tōnō kum wūni dī fajā fajā We nijoyñē bam twaanu tūm wūni tūn.

15 A nan jigi tūna We tee ni, ni ḥcoṇa bantu dī na jigi tūna te, ni twa maama wū joori ba bi ba yagi tuvni, ku na yi nōn-ḥvna dī nōn-balwaaru maama.

16 Kuntu ḥwaani mu a tiini a kwaana, si a kū kulu maama na lana We dī nabiinē tee ni tūn, yi fūvni tēri a bicari ni.

17 A dēen ya tēri Zeruzalem ni bīna zanzan na ke tūn, yi a laan joori a ba. A jaani səbu pēera mu a ba si a pa a tūn kum yinigē tūnē, yi a daari a jigi pēera si a ma kaani Baña-We.

18 A na wura a kū kuntu tūn, Zwifə bam ma ba ba na amu We-di-kamunu kum wūni. Ba na nē-ni kuntu tūn, dī amu manjī a kwe a titi dī We a ti. Non-kōgo dī maa tari a tee ni. Vuvugə dī nan tērē.

19 Ku daari Zwifə bādaara na nūnji Azi tūni dīm wūni tūn dēen mu togi ba wura. Bantu ya na jigi wōnjo dī amu, bantu mu ya manjī si ba ba ba zigi nmū yigē ni si ba ta kulu a na cōgi tūn.

20 Ba nan na tērē tūn, pa ḥcoṇa bantu na zigi yo seeni tūn ta ba na ne kulu amu na kū a cōgi, manja kalu a na zigi Zwifə saruya-dirē nakwa bam yigē ni a ḥcoṇi tūn.

21 Ba wū ne kulu a na cōgi tūn, ku na daai woŋo dīdūa yiranu mu a taga. A na zigi ba wūni tūn, a ya tagi dī kwər-dīa a wū: «Abam zūm nan jigi amu taani mu á di, a na se ni twa wū joori ba bi ba yagi tuvni tūn ḥwaani.»

22 Pooli na tagi kuntu o ti tūn, Felisi ma pa ba tīni taani dīm. Wūntu dēen manjī o ye We cwə-dvja kam ciga na yi te tūn. O ma ta o wū: «Pamanjna bam dīdeerū Lizia na tuə, a laan wū dī abam taani dīm a ti.»

23 O ma pa pamanjna bam yigē tu wūm ni si o ja Pooli o vu o taa yur-o, si o daari o pā-o pwəlē si o cīlonnē taa wai ba zēn-o dī kulu o na lagī tūn.

24 Da finfin na ke tūn, Felisi ma togi dī o kaani Drusili o ba. Wūntu yi Zwifə mu. Felisi ma pa ba bəŋi Pooli si o ba. Ba ma cēgi Pooli na wura o te Zezi Krisi cwənē kam na yi te yi ḥcoṇa kū ba wū-dīdūa dī Zezi tūn.

25 Pooli ma daari o wura o te kēm-laarū tōgim taani, dī ḥcoṇa na manjī si ba ja ba titi te tūn. O ta ma ta o bri-ba We na wū ba Dī dī ḥcoṇa saruya te tūn. Pooli na wura o te kuntu doj tūn, fūvni ma zu Felisi. O ma ta o wū: «Ku manjī. Nan ve si manja kalu a na lagī-m tūn, a laan wū bəŋi-m.»

26 O dēen ya buŋi ni Pooli wū ma səbu mu o loor-o si o yag-o. Kuntu ḥwaani mu o yəni o bə-o manja maama o ḥcoṇi dīd-o.

27 Bīna yale ma ba ya yi. ḥcoṇu wūdōj ma ba o ləni Felisi yuu ni si o taa yi lugū kum tu. Wūntu yīrī mu Porisiū Fesitu. Felisi dēen na lagī si o pa Zwifə bam wū poli dīd-o tūn, o ma yagi Pooli piuna digē kam ni tata.

25

Fesitu na յօշոնi Pooli taanı te tın

¹ Fesitu deen na tu o ji lugv kum tu tın, ku da yato de ni mu o zanj Sezaari ni o vu Zeruzalem.

² O na ve o wura kүntu tın, Zwifə bam kaanum yigə tiinə bam dı ba tıu kum yigə tiinə bam ma vu o te ba sajı Pooli.

³ Ba ma loor-o sı o wəli-ba o pa Pooli joori o ba Zeruzalem. Ku yi ba na kı ni daanı sı ba gu Pooli cwəŋə ni tın յwaanı mu ba loori Fesitu sı o kı kүntu.

⁴ O ma ləri-ba o wi: «Pooli wu Sezaari ni mu, yi ba jıg-o ba yırı. Ku nan bá daanı sı a tuti joori a vu da.

⁵ Ku nan na yi o kı wojo mu o cögı, á pa á yigə tiinə bam təgi dı amu ba vu si á laan saj-o dáani.»

⁶ Fesitu na kı nıneenı da nana naa da fugə ba tıu kum ni tın, o laan ma zanj o joori o vu Sezaari. O na yi da yı tıga puvu tın, o ma nuñi o jəni sı o di taanı dım. O ma pa ni sı ba ja Pooli ba ba.

⁷ Pooli na tu o ba o yi ba te tın, Zwifə balu na nuñi Zeruzalem ba ba tın maa zigı ba gilim-o. Ba ma pulı sı ba taa te wo-lwaan-kamunnu zanzan ba pa-o, yi ba wari ba ta kılukılın sı ku bri ni ku yi cığa.

⁸ Pooli maa յօշոնi o joni o tuti o wi: «Amu wu kı kılukılın na wú wanı ku cögı Zwifə bam cullu tim dı ba We-di-kamunu kum cullu tim tın. A nan wu kı kılın na wú cögı Rom pa-farv wum yuu tın.»

⁹ Fesitu deen maa lagı sı o pa Zwifə bam wu poli dıd-o. Kүntu յwaanı o ma bwe Pooli o wi: «Nmı wó se si n vu Zeruzalem sı a di nmı taanı dáani na?»

¹⁰ Pooli ma lər-o o wi: «A nan manı a zigı nıccunu wulu Rom pa-farv wum na pə-o ni sı o di dıbam taanı tın yigə ni mu, ku yi Rom ni mu ba manı sı ba di a taanı dım. Ku na yi Zwifə bam, a wu cögı ba kılukılın. Nmı titi nan manı n ye ni kүntu yi cığa mu.

¹¹ A nan na kı a tusi yi a kı kılın na manı sı a tı tın, a se tuvnı. Wəənu tılb Zwifə bam nan na յօշոնi ba pa amu tın na ba jıgı cığa, nıccun-nıccunu ba jıgı cwəŋə sı o ja amu o kı ba juña ni. Kүntu յwaanı a laan lagı sı a vu Rom pa-farv wum titi te mu, si wıntı di a taanı dım.»

¹² Fesitu na ni kүntu tın, o ma յօշոնi dı o kwaga nıccuna bam, yi o laan daarı o ta di Pooli o wi: «Nmı na wi n lagı sı Rom pa-farv wum mu di n taanı dum tın, n nan wú vu dáani mu.»

Pooli na zigı Agripa di Birünisi yigə ni o յօշոնi te tın

¹³ Da finfin deen na ke tın, pe wıdon o yırı na yi Agripa tın ma zanj o təgi dı o nakə Birünisi o ba Sezaari. Ba tu sı ba jօšonı Fesitu dı o na jıgı tıu kum yuutu tın յwaanı mu.

¹⁴ Ba na kı da finfin da tın, Fesitu ma ta taanı dılb na wu Pooli yuu ni tın o bri pe wum o wi: «Nıccunu mu wu yo seeni Felisi na jaan-o o kı pıuna digə ni yi o yag-o da.

¹⁵ A nan ve Zeruzalem yi Zwifə kaanum yigə tiinə bam dı ba nakwa bam ta o taanı ba bri amu. Ba ma ta ba wi, ku manı sı a di o taanı ni ku manı sı ba gu-o mu.

¹⁶ A ma ta di ba a wi, dıbam Rom tiinə ba jaanı nıccunu dı kı nıccuna juña ni, yi o ta wu zigı balı na saj-o tın yigə ni sı o յօշոնi o joni o tuti di ba na saj-o kılın յwaanı tın.

¹⁷ Ba laan ma təg̫i d̫i amu ba ba yo seeni. A ma wu p̫e taani d̫im dim daani. Tiga na puuri tun, a ma zaŋ̫i a nunji s̫i a di taani d̫im. A ma pa ni s̫i ba ja nɔɔnu wum ba ba.

¹⁸ Balu na saŋ̫-o tun ma zaŋ̫i s̫i ba ŋ̫ɔɔni. A ya maa buŋ̫i n̫i ba lag̫i ba ŋ̫ɔɔni wo-lwaanu mu ba pa-o. Ba nan wu ŋ̫ɔɔni konto.

¹⁹ Ba na zaŋ̫i ba ŋ̫ɔɔni kulu tun yi kantog̫o bitari mu ba titi We cwəŋ̫ə kam ŋ̫waani. Ku ma wəli d̫i nɔɔnu wudon na tiga, o yur̫i mu Zezi, yi Pooli te o wi, o ŋ̫wi mu.

²⁰ A wubuŋ̫a ma vugimi d̫i a na wú ki te a di ba taani d̫im tun. Konto ŋ̫waani a ma bwe Pooli, s̫i o na wú se o vu Zeruzalem s̫i a di o taani d̫im dáani.

²¹ Pooli ma loori s̫i d̫i taá nii-o, s̫i d̫i daari d̫i yagi taani d̫im s̫i d̫i yuutu Rom pa-far̫u wum titi laan di o taani d̫im. Konto ŋ̫waani a ma pa ni s̫i ba taa yir̫-o, s̫i ku taa ve manja kalu a na wú wanı a pa o vu pa-far̫u wum te tun.»

²² Fesitu na tagi konto d̫id-o o ti tun, Agripa laan ma ta o wi, wum titi wú ta lag̫i s̫i o ni nɔɔnu wum konto ni-taani. Fesitu ma lər-o o wi: «Jwaani mu, nm̫u wú ni o taani d̫im.»

²³ Tiga na puuri tun, Agripa d̫i Birunisi ma zaŋ̫i ba kwə n̫inwanya lanyir̫anı ba nunji. Pamaŋ̫na bam d̫ideera d̫idaanu titi kum yig̫e tiinə maa təg̫i ba kwaga, yi ba vu ba zu taani d̫im dim j̫eg̫e kam. Fesitu laan ma pa ni s̫i ba ja Pooli ba ba.

²⁴ Fesitu ma ta o wi: «Pe Agripa d̫i abam balu maama na wu yo seeni z̫um tun, nii-na nɔɔnu wontu mu yi wulu Zwifə balu maama na wu Zeruzalem ni d̫i yoba seeni tun na j̫ig̫i o taani ba ŋ̫ɔɔni d̫i amu tun. Ba maa tiini ba ŋ̫ɔɔni d̫i dam ni ku wu manj̫i s̫i nɔɔnu wontu daa ta ŋ̫wi.»

²⁵ A nan wu ne o na ki kulu ku manj̫i s̫i d̫i g̫u-o tun. O titi nan na wi o lag̫i s̫i Rom pa-far̫u wum mu di o taani tun, amu li wubuŋ̫a s̫i a pa o vu dáani mu.

²⁶ Ku daari, a nan ba j̫ig̫i o wojo kulu na j̫ig̫i kuri tun s̫i a pupuni a pa dibam yuutu wum. Konto ŋ̫waani mu a pe o ba o z̫ig̫i abam yig̫e ni s̫i á nii, ku na dwe d̫id̫i nm̫u Pe Agripa yig̫e ni. D̫i nan na bwe-d̫i ti, ku wai ku pat a nai o wojo kulu a na wú pupuni a pa pa-far̫u wum tun.

²⁷ Beŋ̫waani a buŋ̫i n̫i ku bá ta j̫ig̫i kuri s̫i a tunji piunu s̫i o vu pa-far̫u wum te, yi a wu tagi o na j̫ig̫i taani wojo kulu ŋ̫waani tun.»

26

Pooli na ŋ̫ɔɔni s̫i o ma Jonji o titi te tun

(Tituña Tono 9:1-19, 22:4-16)

¹ Fesitu na ŋ̫ɔɔni o ti tun, Agripa laan ma ta d̫i Pooli o wi: «Nm̫u j̫ig̫i cwəŋ̫ə s̫i n̫i ŋ̫ɔɔni n̫i ma n̫i Jonji n̫i titi.»

Pooli ma zəŋ̫i o j̫iŋ̫a, yi o laan daari o ŋ̫ɔɔni s̫i o ma o Jonji o titi.

² O maa wi: «Pe Agripa, a z̫um j̫ig̫i wopolu, d̫i a na z̫ig̫i nm̫u yig̫e ni s̫i a ŋ̫ɔɔni a Jonji a titi d̫i Zwifə bam na saŋ̫-ni wəenū titu maama ŋ̫waani tun.»

³ Ku suni ku yi ciga mu d̫i a na wi a j̫ig̫i wopolu tun, beŋ̫waani nm̫u titi ye Zwifə bam miu d̫i ba kantog̫o na yi te tun. Konto ŋ̫waani a loori-m s̫i n̫i kwaani n̫i cəgi a taani d̫im d̫i wu-zuru.

⁴ Zwifə bam maama manj̫i ba ye amu ŋ̫wa na yi te a biini n̫i s̫i ku ba ku yi z̫um. Bantu nan ye amu deen na ŋ̫wi te a titi titi n̫i d̫i Zeruzalem n̫i tun.»

5 Ba maa manjı ba ye nı ku yi pulim nı mu a manjı a tɔgi a wu Farizian bam kɔgo kum wunu yi a tɔgi a se ba cullu tum, yi bantu cullu tum tiini ti damma ti dwe dıbam We cullu tum maama. Ba na laga, ba ya wu wanı ba ta nı kuntu yi ciga mu.

6 Beñwaanı mu yi a zigı yo seeni zım sı ba bwe amu taani, ku yi a na jıgi tıuna ni We wó bi twa Dı pa ba yagi tıunı, nı Dı na goni ni Dı pa dı nabaara bam te tun.

7 Dıbam Yısırayeli tiinə maama tiini dı zuli We, yi dı tıunjı dı pa-Dı wıa dı titı maama, yi dı jıgi tıuna si dı na We na goni Dı ni si Dı kı wəənu tıntı doŋ tun. Amu tu pe, a na jıgi tıuna yam kuntu tun mu pe Zwifə bam jıgi dı amu.

8 Beñwaanı mu abam warı sı á buŋı ni We wó wanı Dı bi twa Dı pa ba yagi tıunı?

9 Ku na yi amu titı dı, a deen buŋı ni ku manjı sı a kı kulu maama na wó ma cɔgı Zezi na yi Nazareti tu tun yırı dımu.

10 Amu kı kuntu maama Zeruzalem ni. Zwifə kaanıum yigə tiinə bam deen mu pe-nı cwəŋjə, yi a jaanı Zezi karabiə bam a kı piñá digə ni. Ba na yəni ba gu-ba, amu yəni a se nı ku manjı.

11 Kuni zanzan a yəni a karı a ve Zwifə bam We-di sım maama, yi a jaanı-ba a pa ba na cam. A maa kwaanı a fi-ba sı ba ɳɔɔnı ba twı ba Yuutu wım. A banı na tiini dı zaŋı dı ba tun, a yəni a tɔgi ba ne a ve tunı yigə yigə, yi a jaanı-ba a bęesa.

12 De dıdwı mu a zaŋı a maa ve Daması sı a yaarı Zezi karabiə bam. Zwifə bam kaanıum yigə tiinə bam deen pe-nı cwəŋjə dı dam sı a vu da a yaarı-ba.

13 Amu tu pe, dıbam deen wu cwəŋjə ni mu dı veə. Wıa titarı ni a ma na pooni na tiini dı dana dı dwe wıa kam na yi te tun, dı nuŋı weyuu ni dı pıplı dı gilimi amu dı balıv na tɔgi dı amu tun.

14 Dıbam maama ma tu tıga ni. A ma ni kwərə na ɳɔɔnı dı Zwifə bam taanı ka wi: <Sooli, Sooli, bęe mu yi n jıgi amu n bęesi kuntu? Nmu kı nıneemı nabıa na kwaanı sı ka ta wılvı na jıgi-ka o pa tun mu. Nmu wó joori n cɔgı n titı mu.>

15 A ma bwe a wi: <A tu, nmu yi wɔɔ mu?> Dı Yuutu wım ma ləri o wi: <Amu yi Zezi wılvı nmu na jıgi n bęesi tun mu.

16 Nan zaŋı n zigı weenı. A bri a titı dı nmu sı a li-m sı n ta n yi a tıntıŋnu mu dı a maana tu, sı n daari n pa ɳɔɔna lwarı nmu zım na ne kulu amu tee ni dı kulu a na wó bri nmu tun.

17 Aá joni nmu Zwifə bam juŋa ni a yagi, dı dwi-ge tiinə bam juŋa ni. A laan nan wó tıunjı nmu sı n vu dwi-ge tiinə bam te,

18 sı n purı ba yiə sı ba yagi lim, sı ba taa ɳwı pooni yigə ni. Nmu wó pa ba nuŋı sutaanti dam wunu n daari n kı-ba We juŋa ni. Kuntu tun, We wó yagi ba lwarıum Dı ma ce-ba sı ba na jəŋə je Dı titı ɳɔɔna bam wunu, ba na kı ba wı-dıdva dı amu tun ɳwaanı.>

19 Kuntu tun, Pe Agripa, amu wu vin viurıum dılu na nuŋı We-sɔŋɔ dı ba amu te tun, a se-dı mu.

20 A pulı a tɔɔlı We kwərə kam a bri ɳɔɔna Daması ni mu dı Zeruzalem ni, ku wəli dı Zwifə bam tıu kum maama ni, dı dwi-ge tiinə bam dı tee ni. A bri-ba sı ba ləni ba wırvı, sı ba daari ba pipiri ba taa tɔgi We, sı ba taa kı kulu na wó bri ni ba sıını ba ləni ba wırvı tun mu.

21 Kuntu ɳwaanı mu Zwifə bam jaanı-nı manja kalıv a na wu We-di-kamunu kum wunu tun, yi ba kwaanı sı ba gu-nı.

22 We nan mu wəli-ni yi ku ba ku yi zim. Kuntu ɻwaani mu a zigü yo si a ta ciga a bri noɔna maama, ku na yi non-kamunə naa noɔnu di noɔnu di. A na yəni a te kulu tun yi bıdwı mu di fanya fanya We nijonənə bam di Moyisi tti deen na tagi ni kulu wú ki tun.

23 Ku tagi ku wi, ni Krisi wum We na tıñi tın manjı si o na yaara, si o ji wul na wú da yigə o bi o yagi tıvıni tın, si o daari o pa Zwifə bam di dwi-ge tiinə bam di na pooni, si We vri-ba ba lwarım wunu.

24 Pooli na wura o ɻoɔni si o ma jonjı o tti kuntu tın, Fesitu ma zaŋı o ta di kwər-dıa o wi: «Pooli, nmu co mv! Nmu na tiini n zaasi tōnō zanzan kuntu tın mu pe n wubvıja tərə.»

25 Pooli ma leri o wi: «Dıbam tu Fesitu, ku dai ni a wubvıja mu tərə. A na zigü a te kulu tun yi ciga mu, yi ku jigi kuri lanyuramı.

26 Pe Agripa manjı o ye wəənu tım kuntu ni ni. Aá wanı a ɻoɔni a taanı dıd-o jaja. A ye ni a na ɻoɔni kulu maama tın dai wo-dvınu dıd-o, beŋ̊waani wəənu tım kuntu wu səgi ti ki gugoro ni.

27 Pe Agripa, nmu se fanya fanya We nijonənə bam na bri kulu tun na? Amu ye ni n se.»

28 Agripa ma ta di Pooli o wi: «Ku ge finfıñ si n taanı dım pa amu ji Zezi Krisi bu.»

29 Pooli ma leri o wi: «Ku na ge finfıñ naa ku na daanı di, a loori We si di pa nmu di balıv maama zim na je ba cəgi a taanı dım tun di ji ni amu na yi te tun. Ku na dai capınnu tım yırarı mu a ba lagı si ba ma vo abam di.»

30 Pe wum di govırmıa tu Fesitu di Birınisi di balıv maama na wura tun laan ma zaŋı ba nunji.

31 Ba na nuŋı tın, ba maa ɻoɔni daanı ba wi: «Noɔnu wıntu wu ki kulu na manjı si ba gvo naa si ba ki-o piına digə ni tun.»

32 Agripa ma ta di Fesitu o wi: «Dı ya wú wanı dı li noɔnu wıntu dı yagi, ku na dai o tti na wi o lagı si pa-farv wum mu di o taanı dım tun ɻwaant.»

27

Pooli na maa ve Yitali te tın

1 Ba deen laan na li wubvıja si ba pa di zu naboro di vu Yitali tun, ba ma ja Pooli di piına badonnə ba ki pamaŋna yigə tu wıdonj jıňa ni, o yırı mu Zuliyusi. O nuŋı pa-farv wum pamaŋna bam kəgo küm wıntu mu.

2 Dı ma na naboro, ku nuŋı Adramiti yi ku lagı ku vu tıni dılın na wu Azi nıni küm ni ni tun. Dı ma vu di zu ku wu dı tıgı dı ke. Arisarıkı di ma tıgı dıbam o ke. Wıntu nuŋı Masıdvıani tıvı kudonj mu, ku yırı na yi Tesaloniki tun.

3 Tıga na pıvıri tun, dı ma vu di yi Sidon. Zuliyusi ma duri Pooli ɻwaanja, yi o pa-o cweŋə si o vu o badonnə te, si ba ki kulu o na lagı tun ba pa-o.

4 Dı ma zaŋı dı nuŋı dáamı di zu nıni küm wu. Vu-dıv maa jeeri dıbam ku maga. Kuntu ɻwaani dı ma dalı Sipri tıvı buburu küm yıra dı ke.

5 Dı ma daari dı tıgı nıni küm wu dı vu dı da Silisi di Pamfili te dı ke. Dı ma vu dı yi Lıizi tıvı kudonj, ku yırı mu Miira.

6 Dı na yi da tın, pamaŋna yigə tu wum ma na naboro kudonj ku na nuŋı Aleſandrı ku maa ve Yitali. O ma pa dı zu ku wu.

7 Dı maa wu nıni küm wıntu dı ve fıñ fıñ yi dı ki da kəgo kəgo, ku na tiini ku camma tun ɻwaani. Dı ma vu dı yi Kinidi na batwari me tun. Viu

kum na jeeri dībam ku magi kūntu tūn, dī daa ma warū dī yōɔri dī yigē dī vu. Kūntu ḥwaani dī ma vu dī dalī Kreti buburu kum yira dī ke dī da Salomonū je sum.

8 Dī ma yōɔri dī dalī buburu kum yira yī dī na cam zanzan, yī dī laan vu dī yi jēgē kalū yuri na yī Nabwāerū Zīgim Je-ḥuṇja tūn. Laazi tūn kum batwarū dī jēgē kam kūntu.

9 Dībam ma tiini dī daanū je sīm kūntu nī. Ku ma ba ku yi māja kam ku na damma si ḥoɔna ja naboro ba zu nīnū kum wū tūn. Zwifē bam ni-vōɔm de dūm manjī dī ke yī ku daari fūn si bīnī dūm ti. Pooli ma kaani-ba o wī:

10 «A badonnē-ba, a na ne kūlu tūn, dī na zaŋi si dī daa ke, dī wō na yaara zanzan. Dī wēənu tūm maama lagī tī cogī mu. Ku dai naboro kum dī ku zīla yam yirānī mā, ku wai si dībam titi dī ga dī ḥwia.»

11 Pooli na tagī kūntu tūn, pamaŋna yigē tu wōm ma wū se o na tagī kūlu tūn, yī o daari o se naboro kum tu wōm dī wūlū na co-ku tūn taani dūm.

12 Nabwāerū gugoro kum me ba na wōra tūn ba lana si ba taa tīgi da, si vu-dūm kum māja kam ba ka ke. ḥoɔna bam zanzan ma li wubuṇa si ba zaŋi ba ke nīnū kum wū, si ba kwaani ba nii baá wanī ba yi Feniki na. Feniki wū Kreti nī mu, yī ku jīgi nabwāerū gugoro kūlu kwaga na yagī viu kum tūn. Ba na yi dāanī, baá wanī ba taa tīgi da si viu kum māja ke.

Vu-fōrɔ na jaani-ba na baya ni te tūn

13 Viu laan ma zaŋi jagwiē baya nī ku fulē. ḥoɔna bam maa buŋi nī baá wanī ba na cweŋjē ba kī kūlu ba na buŋi tūn mu. Ba ma ti ba yigē si ba kwe naboro kum ba ke. Ba maa dalī Kreti buburu kum yira ba maa kea.

14 Dībam ma wū yi yigē, yī vu-dūm zaŋi ku zīgi bube dūm nī ku ba ku magi dībam. Ba deen bē viu kum kūntu yuri nī Yurakilo mu.

15 Viu kum na tiini ku magi dībam kūntu tūn, dī daa ma warū si dī pa naboro kum yōɔri viu kum na nuŋi me tūn. Dī na kwaani dī ga tūn, dī ma yagi naboro kum dī pa viu kum.

16 Viu kum ma ja dībam ku vu ku pa dī dalī buburu kūdōŋ yira, yī viu kum daa ba magi dībam zanzan. Bube dūm kūntu yuri mu Kōda. Ku tiini ku ce dī yira mu, yī dī laan wanī dī liiri naboro balāja kam dī ki naboro kamunu kum wōnī si ka yi cogī.

17 Ba na pe ku zu naboro kum wōnī tūn, ba ma kwe ḥuṇi ba pa si tōgi naboro kamunu kum kuri yī ba vō ku maama. Ba maa kwari fōnū nī kūvū ja-ba ku vu na-kula je sīlū yuri na yī Siriti tūn. Kūntu ḥwaani ba ma kwaani ba cēŋi naboro kum ba pa ku daa ba tiini ku durē, yī ba yagī-ku ba pa viu kum.

18 Vu-dūm daa ta ma tiini ku magi dībam. Tīga na pvvri tūn, ba ma sūŋi si ba li naboro kum zīla yam ba dvūlī ba yagī na bam wōnī, si ku daa yī ta dunē.

19 Tīga daa na pvvri tūn, ba titi ma ma ba jīa ba li naboro kum yira wēənu ba dī na bam wōnī.

20 Ku deen yī da kōgo kōgo mu dībam na wū ne wīa dī calicwī. Vu-dūm kum daa ta maa tiini ku magi dībam yī ku ba yaga. Dībam daa ba tūna nī dī wō wēri.

21 ḥoɔna bam maa na ve taan yī ba ba di wōdiu tūn, Pooli ma zaŋi o zīgi ba wōnī o ta dī ba o wī: «A badonnē-ba, abam ya na se a ni yī dī wū zaŋi dī yagī Kreti, dī ya bā na cōgim dī yaara yantu donj.

22 A laan nan loori abam sí á taá jígi pu-día. Amu ye sí abam wulwulú bá ga o ñwia, ku yí naboro kum yiraní mu wú cögí.

23 Ku yí diin titú ni mu, We dílu na te amu yí a yí Dí tuntunju tun tuñi Di maleka amu tee ni.

24 Ka ma ta ka wi: <Pooli, yí ta n kwari fúoni, sí nmú manjí sí n vu n zígi pa-faru wum yigé ni mu. We yí ñwaanja tu, yí Dí wó pa ncoña balú na togí ba wú naboro kum wóni tun dí na ñwia.>

25 Kuntu ñwaani, a badonna-ba, á taá jígi-na pu-día. A jígi túnna dí We, ni maleka kam na tagí kvlú ka bri-ni tun wó suni ku ki.

26 Dí kuntu dí, viu kum manjí sí ku magí díbam ku ja vu ku zígi bube didoñ yuu ni mu.»

Naboro kum na cögí yí ncoña bam lu te tin

27 Viu kum deen maa magí díbam taan, ku jígi ku maa ve Adria niniú kum wóni. Ku deen yí titú dílu na kí díbam da fugé yana na bam wóni tun mu. Titú kunkuru ni balú na co naboro kum tun maa buñi ni dí wúra dí twe bube mu.

28 Ba ma kwe kandwé na lègè ñvna ni ni ba dí na bam wóni, sí ba lwari na bam na luuné te tin. Ba ma na ni ba luuné ba manjí ni metra fiinna mu te. Ku na kí fún tin, ba daa ma dí ñvna kam sí ba nii, yí ba na ni na bam ta luuna ba manjí ni metra fintó mu te.

29 Ba maa kwari fúoni si viu kum wó magí naboro kum, ku ja vu ku magí dí pweeru. Kuntu ñwaani ba ma li naboro kum zígin luguru tina ku kwaga ni ba dí na bam wóni sí ku ma zígi. Ba ma daari ba loori We sí tiga púori lila.

30 Naboro kum coone bam ma buñi sí ba lu sí ba daari naboro kum. Ba ma li naboro balanja kam ba dí na bam wóni, yí ba kí níneení ba lagí ba vu ba li naboro kum yigé luguru tum mu sí ba ma zígi-ku te.

31 Pooli na lwari ba na buñi sí ba kí te tin, o ma ta dí pamajna yigé tu wum dí o ncoña bam o wi: «Ncoña bantu na nunji ba daari naboro kum, abam daa bá wanti á lu.»

32 Pooli na tagí kuntu tin, pamajna bam ma go ñvni silu ba na me ba lè boro balanja kam tun ba dí-ka ba yagi.

33 Tiga na wúra ka púori tin, Pooli ma loori ba maama sí ba zanjí ba di wúdiu. O ma ta dí ba o wi: «Zím mu jígi da fugé yana lié zanzan na jígi abam yí á warí wúdiu sí á di.

34 A nan loori abam sí á zanjí á di wúdiu. A na wú kí kuntu, á bá wéri. A taá ye ni abam wulwulú bá lagí á yuuyuə tití dí á ga.»

35 Pooli na tagí kuntu o ti tin, o ma kwe dípe o zígi ba maama yigé ni o kí We le, yí o daari o fo-dí o wúra o di.

36 Ku ma pa ba maama pu-día yí ba dí di wúdiu.

37 Díbam maama ni deen yí ncoña bia-yale dí fusirpe bardu mu (276) naboro kum wóni.

38 Ba maama na di ba zanjí tin, ba ma li mina ywæelu tím naboro kum wóni ba dí na bam wóni, sí ku daa yí ta duné.

39 Tiga laan na púori tin, ncoña bam maa yeri buburu kvlú ni ni ba na wúra tin. Ba ma nii ba na gugoro na na ve ba tigi da tin. Ba maa buñi sí ba nii ba na wú waní ba pa naboro kum togí dáani ku be.

40 Ba ma go ñvni silu na lègi naboro kum zígin luguru tum tun ba yagi na bam wóni. Ba ma daari ba bwéli ñvni silu na vogí naboro kum naywi sim tin, sí ba taa paí ku ve ni ba na lagí te tin. Ba laan ma kwe naboro

gərə ba lə naboro kum yigə ni si viu kum taa magı-ku, si naboro kum wanı ku be.

41 Naboro kum ma vu ku yi na-kula jəgə ku cəñi da. Ku yigə kam maa muvri kasula wəni, yi ka daa warı ka li. Ku daari na bam maa tiini ba pogila, yi ba magı naboro kum kwaga kam ba pa ka wura ka cəga.

42 Pamañna bam deen ma ki ni daani si ba ja püna bam ba gv, si ba wulbwulu yi zañi o din na bam o vri o titi ba jia ni.

43 Ba yigə tu wəm maa lagı si o vri Pooli ɻwia o yagi. O ma ci-ba si ba yi ki kulu ba na buñi tun. O ma daari o pa ni, si noɔna balu na wó wanı ba dün ba nuñi tun da yigə ba fajı ba cu na bam wəni si ba dün ba be,

44 si balu na daari tun kwe naboro kum da-didwaaru tum naa ku wəənu tulu na bwəri tun ba ma din ba be. Kuntu mu dibaam maama ki dí ma joñi dí titi.

28

Kulu na ki Maliti ni tin

1 Dibam na lugı yi dí be bube düm kuntu tun, mu dí lwari ni bube düm kuntu yuri mu Maliti.

2 Noɔna balu na zuvri dáani tun maa ja dibaam ɻwaŋa zanzan. Dua maa suñi ka wura ka nia, ka pa waaru wura. Ba ma dwe mini ba pa dibaam maama si dí weeri.

3 Pooli ma puuri de o wura o ki mini düm wəni. Mini düm wulim ma pa bisankwia nuñi de sim wəni ka kari Pooli juña ka ləgi da.

4 Tu kum tiinə bam na ne bisankwia kam na ləgi Pooli juña kam ni tun, ba maa te daani ba wi: «Kəm dintu bri ni noɔnu wəntu yi non-guru mu. Di o na lugı niniñ kum wəni tun dí, ku ta wu mañi si o taa ɻwi. We wu se si o wəri.»

5 Pooli ma mi bisankwia kam o dí mini düm wəni, yi kulu kulu wu ki-o.

6 Noɔna bam maa buñi ni, o yira ga wó foli mu naa oó da o tu tiga ni mu o ti. Ba na cəgi kuntu taan tun, ba ma wu ne ni kulu kulu ki-o. Ba ma ləni ba wubuña yi ba daari ba wi: «Noɔnu wəntu yi we didonj mu!»

7 Jəgə kam kuntu seeni noɔnu wədonj kara batwari da. Noɔnu wəm yuri mu Pubilu. Wəntu mu yi tu kum kuntu dideeru. O ma joñi dibaam lanyirani o soñj ni. Dí ma ki da yato da.

8 O ko maa tigi o ba jigi yazurə. Paa dí wu-zuru mu jig-o. Pooli ma zu o digə kam si o na-o. O ma danjı o jia o banja ni o loori We o pa-o, yi o yawiñ kum je.

9 O na ki kuntu tun, tu kum tiinə balu maama na ba jigi yazurə tun maa tui o te, yi ba na yazurə.

10 Ba ma zuli dibaam, yi ba kwe pəera zanzan ba ja ba pa dibaam. Maña kalv dí daa na lagı dí zu naboro si dí ke tun, ba ma pa dibaam kulu maama na mañi dí dí vəñə kam tun si dí ja dí viiri.

Ba na ke ba maa ve Rom te tin

11 Dí deen ki cani sito mu tu kum kuntu ni, yi dí laan na naboro kudonj kulu ba na ma bə ni Wa-yiywa tun. Ku deen nuñi Alesandri mu ku ba ku zugı bube düm kuntu ni ni taan, yi vu-diu kum maña ke. Dí deen ma zu ku wu si dí ke.

12 Dí ma toğlı niniñ kum wu dí vu dí yi Sirakusi. Dí ma pəni da da yato.

13 Dí ma zañi dáani dí tógi niniú kum wu dí vu dí yi Rígiu. Tíga na puvri tin, viu ma daa zañi dí kwaga ní ku siñi ku maga. Dí ma kí da yale, yi dí vu dí yi Pusoli dí zigí da.

14 Dí ma nuñi naboro kum wóni dí vu dí mañi dí Zezi karabië badonnë. Ba ma loori dubam sí dí kí da yarpe ba tee ní. Dí ma kí da yarpe dáani, yi dí laan vu dí yi Rom.

15 Zezi karabië balu na wu Rom ní tun ma ni dubam ñwa. Ba ma zañi Rom ní sí ba nuñi ba jeeri dubam cwægë ní. Ba deen tu ba yi Apiusi yaga kam na wu me tin, yi badaara dí deen ba jægæ kalu ba na bæ ní Værë Ði Sitø tun, sí ba jeeri dubam. Pooli na ne-ba kontu tin, o ma kí We le yi ku pa-o baari.

16 Dí na ve dí yi Rom kontu tun, ba ma pa Pooli cwægë sí o taa zvurí o na lagí me tin, yi ba pa pamanjnu tógi o yir-o.

Pooli na bri We ciga kam Rom ní te tin

17 Da yato na ke tin, Pooli ma bæñi tu kum Zwifë bam yigë tiinë sí ba jeeri daani. Ba na tu tin, Pooli ma ta dí ba o wi: «A ko-biæ-ba, a wu kí kolvkulù a cögì díbam næona bam wu, naa a cögì cullu tilu díbam nabaara na tiñi ba pa díbam tin. Dí ku dí, ba jaani amu Zeruzalem ní mu ba ki Rom tiinë juña ní sí ba pi-ni.

18 Ba deen ma bwe-ní taani sí ba nii a na kí kolvu tin. Ba ma wu ne a na kí kolvu a cögì sí ku pa ba gu-ni tin. Kontu ñwaani ba ya maa lagí sí ba yagi-ni.

19 Zwifa bam ma wu se kontu. Mu ku kuri ku deen yi fifiun sí a ta si Rom pa-fary wum titu di a taani dím. Ku nan dai ní amu ga jigi taani mu di a titi dwi tiinë bam.

20 Kontu ñwaani mu a bæñi abam sí á ba, sí dí næona daani dí nii. Ba na vogí amu dí capunnu tim tin, ku yi a na se wulw wum Yisirayeli tiinë bam na jigi o tûna tin ñwaani mu.»

21 Pooli na tagi kontu tun, ba ma ta dud-o ba wi: «Díbam nan wu joñi tóno Zude tiinë bam tee ní ba na puþuni ba ta nmu taani tin. Díbam ta wu ne dí ko-bu wulw na nuñi da o ba o ta nmu taani o bri díbam, naa o ta wo-balorò o pa nmu.

22 Díbam nan wó ta lagí sí dí lwarí nmu na jigu kolvu n wubuña ní tin. Beñwaani dí mañi dí ye ní, nmu na tógi cwæ-dvña kalu tin, næona yení ba næona ba yáalí-ka je maama.»

23 Ba laan ma lagí de ba pa Pooli sí ba jeeri daani. De dím na yi tin, næona zanzan ma ba jægæ kalu Pooli na zvurí da tin. Ba na tu tin, o ma tiini o næona taan o bri-ba, ku zigí zizina ní ku vu ku yi didaan-ni. O ma ta We paari dím na yi te tin o bri-ba. O ma ma We ciga kalu na puþuni Moyisi cullu tóno kum dí faña faña We nijoñnë bam twaanu tim wóni tin o bri-ba, yi o kwaani sí o pa ba se ciga kalu o na te Zezi ñwaani tin.

24 O na bri-ba kontu tin, badaara ma se o taani dím. Badaara dí ma wu se.

25 Ba ma zañi sí ba viiri, yi ba magi kantógo daani dí Pooli na tagi kolvu tin. Ba ta na wu viiri tin, mu Pooli tagi taani dídonj o weli da o wi:

«We Joro kum deen tógi We nijoñnu Ezayi kwærë mu ku ta ciga dí abam nabaara bam ku wi:»

26 Ve a næona bam te sí n ta dí ba ní:
Abam wó fogí á cægi We taani dím dí á zwa,
yi á bá ni dí kuri.
Abam wó fogí á nii dí á yiø,

yí á bá na.

²⁷ Beñwaani noona bam kantu wubuña tigí mu.

Ba zwa dí ma kwarimí,

yí ba daari ba pu ba yiø,

sí ba yiø yí zañi ya na,

sí ba zwa yí zañi ya ni,

sí ba wubuña yí zañi ya lwarí We taanú dím kuri.

Ku na dai kantu, ba ya wú pipiri ba se amu We yí a pa-ba yazurə.»

²⁸ Pooli laan ma ta o wáli da o wi: «Á nan taá ye ní We pë dwi-gë tiinə mu lwarí Dí na wú joñi-ba Dí yagí te tñ. Bantu nan wó se Dí kwərə kam.»

[

²⁹ O na tagí kantu tñ, Zwifë bam ma nuñi o tee ní. Ba na maa viiri tñ, ba ma tiini ba magi kantøgo daani.]

³⁰ Pooli ñeñ kí buna yale mu jégë kam kantu ní, yí o zvurí me o na ñwi sí o taa tigi da tun. O maa yëni o jeeri noona balu maama na tui o te sí ba na-o tñ.

³¹ O maa yëni o bri We paari dím ciga kam, yí o töclí dí Yuutu Zezi Krisi kwərə. O ñeñ ñcoñi dí baari mu, yí ñcoñ-ñcoñu wu cígí o yigë.

Tənə kulu Pooli na pürvəni o pa ROM 1:10

Tənə kulu Pooli na pürvəni o pa Rom tiinə tun na bri dubam kulu tun mu tuntu

Pooli deen pupvəni tənə kuntu o pa We nəçna balu na wu Rom ni tun mu. Nəçna bädäara ya manjı ba bri-ba We cığa kam. Pooli nan lagı sı o dı yi ba te, sı o pa ba na baari mu, sı o laan daarı o ke o vu yigə.

Tənə kuntu wəni o bri o zaasim dum maama na yi te tin:

Nəçna maama kı lwarum mu, yi We nan soe ba maama, ku na yi Zwifə naa dwi-ge tiinə dı. Ba maama wó wanı ba na cığa We tee ni, dı ba na ki ba wu-didva dı Zezi Krisi wəlu na tıgı ba ɻwaanti tin. Kuntu nan yi We peeri mu. Wəlu maama na kı o wu-didva dı Zezi tun wó na vrüm lwarum dı təvəni wəni. Ba laan wó ta ɻwi dı ba Yuutu Zezi, yi We Joro kum zəni-ba (poçrum 1-8).

Pooli ta ma bri Zwifə balu na vın Zezi dı zım maama tin wojo. O bri ni ba bá wanı ba vın We manja maama, We zaanı dum na wai wojo maama tin ɻwaanti (poçrum 9-11).

Ku nan na yi lele kuntu, We na ki dwi-ge tiinə maama lanyiranı te tin, ku manjı sı ba kwe ba titı ba pa Zezi, sı ba taa ɻwi dı wu-pojo, sı ku poli We wu (poçrum 12-15).

Tənə kum tiim jəgə ni, Pooli bri ni o lagı sı o vu Rom mu, sı bantu dı laan wanı ba zən-o sı o ke o vu Espanyi. O laan ma daarı o jəçni nəçna balu maama o na ye yi ba wu Rom ni tin (poçrum 15-16).

¹ Amu Pooli wəlu na yi Zezi Krisi gamba-sono tin mu pürvəni tənə kuntu. We mu kuri-ni sı a taa yi Zezi tuntuñnu, sı a taa tööl o kwär-ywənjə kam.

² Fanya fanya tun We manjı Dı pa Dı nijonənə bam mu pürvəni Dı tənə kum wəni, ni Dı goni ni sı Dı pa nəçna lwarı Dı kwär-ywənjə kam kuntu.

³⁻⁴ Dı kwärə kam kuntu nan yi Dı Bu wəm taanı mu, wəlu na yi dubam Yuutu Zezi Krisi tin. Wəntu na jigi nabiiñu tin, ba lug-o Pe Davididwi tiinə bam wəni mu. We Jorokum nan wə o tee ni dı dam, yi ku bri ni o yi Banja-We Bu mu manja kalu o na bi o yagi təvəni tin.

⁵ Wəntu ɻwaanti mu We kı dubam yu-yojo lanyiranı, yi Dı pa dı yi Zezi tuntuñna sı dı vu dwi maama tiinə te dı pa ba se o kwär-ywənjə kam, sı ba daarı ba kı ba wu-didva dıd-o, yi kuntu wó pa Zezi Krisi na zulə.

⁶ Abam dı tıgı á yi balu We na kuri sı á taá yi Zezi Krisi nəçna tin mu.

⁷ A pupvəni a pa abam balu na wu Rom ni yi We soe abam yi Dı kuri abam sı á taá yi Dı nəçna tin mu.

Dı Ko We dı dı Yuutu Zezi Krisi wó pa abam yazurə dı yu-yojo.

Pooli bvñi sı o vu o na Rom tiinə bam

⁸ Dayigə wojo yi, amu lagı a tıgı Zezi Krisi ɻwaani mu a kı a Yuutu We le abam maama ɻwaami, dı nəçna na te abam taanı je maama ni á kı a wu-didva dı Zezi tin.

⁹ Amu yəni a loori We abam ɻwaani manja maama, yi We dılu a na tıgı a pa dı a wu maama dı a na tööl Dı Bu Zezi kwär-ywənjə kam tin ye ni amu te cığa mu.

¹⁰ A ta yəni a loori-Dı sı Dı pa-nı cwənjə, sı a laan wanı a ba abam te.

11 Abam fra tiini ya jigu amu. A lagı sı a na abam, sı We Jorokum laan wanı ku tɔgi amu ku zəni abam dı We-peeri dılıv na wú pa á zıgi lanyırani tun.

12 A na lagı kulu tun mu yi sı dı na baari da-tee ni, dibam maama na jigu wu-dıdva dı Zezi tun ɻwaani.

13 A ko-biə-ba, á taá ye ni a kwaani kuni zanzan mu sı a na ne cwəŋə sı a ba a na abam, yi a daa ta wu ne cwəŋə dı zum maama. A lagı sı a ba sı a wanı a tuŋı tituŋı dılıv na wú ja kuri tun mu abam titarı ni, ni a na manjı a ki te dwi tiinə badonna dı titarı ni tun.

14 Ku yi fiftun mu sı a tööl We kwər-ywəŋə kam a bri nɔɔna maama, yi ku nyı ni jım mu te a yuu ni, ku na yi balı yi na puvri, naa balı yi na wu puvri tun, dı swan tiinə dı balı na yəri kulu kulu tun.

15 Kuntu ɻwaani mu amu tiini a lagı sı a ba a tööl We kwər-ywəŋə kam a bri abam balı na wu Rom ni tun dı.

We kwər-ywəŋə kam na jigu dam te tin

16 Amu ba kwari cavıura sı a bri nɔɔna We kwər-ywəŋə kam. Taanı dım kuntu mu jigu dam, yi We ma-dı Dı vrı nɔɔna balı maama na ki ba wu-dıdva dı Dı tun, ku pulı dı Zwifəbam mu, yi ku laan ba ku wəli dwi-getiinə dı da.

17 We kwər-ywəŋə kam mu bri nɔɔna Dı na wú pa ba na ciga Dı tee ni te tun. Ku maama nan zıgi ba na jigu wu-dıdva dı We tun ɻwaani mu. We töön küm manjı ku bri ni: «Wulu maama na jigu ciga We tee ni tun mu yi wulu na ki o wu-dıdva dı Dı tun, oó na ɻwia ciga ciga.»

Nabiinə maama na ge bıra We tee ni te tin

18 Banja-We nan bri nɔɔna Dı banı na zaŋı dı ba ba lwarım dı ba kəm-lwaanı tım maama ɻwaani. Ba na ki wo-lwaanı tun ɻwaani mu pa ba yəni ba ci ciga kam nɔɔna tee ni.

19 We nan vanı ba zwa, bəŋwaani Dı manjı Dı pa nɔɔna cwəŋə sı ba lwarı Dı ciga kam. We titı bri-ba Dı ciga kam jaja yi ba wo se.

20 Nabiinə warı ba nai Banja-We dı ba yiə. Ku nan na zıgi Dı na ki lugı banja tun, nabiinə sıunı ba nai wəənu tılı Dı na ki tun. Ku ma pa ba wanı ba lwarı lanyırani ni Dı yi We ciga ciga, yi Dı jigu dam dılıv na ba jigu tiim tun. Kuntu ɻwaani nabiinə bá wanı ba na bıra We tee ni dı ba na wu se-Dı tun.

21 Ba manjı ba ye We na yi wulu tun, yi ba nan ba zuli-Dı ni ba We, naa ba taa ki-Dı le. Ku maa pa ba wubuŋa tı, yi ba bicara yam laan yi lim, yi ba yəri wojo kulu na lana tun.

22 Ba maa patı ba jigu swan mu, yi ba laan yi jwəəru.

23 Ba ba se sı ba taa zuli ɻwia Tu Banja-We, yi ba daari ba zuli wəənu tılı ba titı na moɔni dı ba jia tun. Wəənu tım kuntu mu nyı dı nabiinə balı na tu tun, di zunı dı vara dı tıga wo-vəəlu.

24 Kuntu ɻwaani mu We yagi-ba, sı ba taa tɔgi wo-yɔɔru tılı ba titı fra na zuvri tun. Ba maa yəni ba ki wo-digiru, yi ba tɔgi boorim kikiə yalı na yi ba cavıura tun.

25 Ba maa vin We ciga kam, yi ba daari ba tɔgi vwan. Ba maa yəni ba zuli wəənu tılı We na ki tun, yi ba tɔgi-tı ni ti yi We mu te. Ba daari ba yagi wulu titı na yi ti maama Kəru tun. Wıntu nan mu manjı sı o jonji zulə sı ku taa ve manja kalı na ba ti tun. Amina.

26 Kuntu ɻwaani mu We yagi-ba, yi ba ki wo-digiru kikiə yalı ba fra na zuvri yi ya jigu cavıura tun. Kaana ma yəni ba yagi ba banna, yi ba daari ba tıgi dı ba donna kaana, ni baarır dı o kaanı na tıgi daanı te tun.

27 Ku yi kūntu mu dī baara dī. Ba dī ba lagı kaana, yi ba daari ba paı ba fra zuvu ba donnə baara ba ma tigi dī ba, yi ku ya wu manjı si ba taa ki kūntu. Baara yəni ba ki caviura kənə yantu doj mu daanı, yi ku pa ba na cam dılıb na manjı dī ba lwarım kikiə yam tın.

28 Nōona bam kūntu nan buŋı ni We ciga kam ba jıgi kuri mu si ba taa jıgi-ka ba wubuŋja ni. Kūntu ɻwaani mu We yagi-ba, si ba taa tɔgi ba wubuŋ-yɔɔru tím kwaga, yi ba ki wəənu tılı ba ya na wu manjı si ba ki tun.

29 Ba wubuŋja maa su dī wo-balwaarū tılı na ba tɔgi ciga kam cwəŋə tun, dī kəm-lwaanu dwi maama. Ba yi maa zu wəənu zanzan. Ba tiini ba jıgi pu-suŋa, yi ba jıgi wu-guu. Ba ma lagı nōona güm, yi ba kwəri ba jaanı daanı, yi ba daari ba ganı ba donnə. Ba maa buŋı wo-balwaarū ba paı ba donnə, yi ba yi bıbarı-nyına.

30 Ba maa nōoni ba cɔgi ba donnə yum. Ba maa culi We, yi ba twi ba donnə. Ba ta kwəri ba yi banı-nyına, yi ba bri ba titı nōona yigə ni. Ba ta ma tiini ba buŋı kəm-balwaarū wubuŋja, yi ba ba nıgı ba tiinə balv na lugı-ba tun.

31 Ba yəri kulu na wu manjı tun. Ba maa jıgi niə yale yale. Ba ma ba soe ba donnə, yi ba ba jıgi ba ɻwaanja dī.

32 Ba nan manjı ba ye We kwərə kam na bri kulu, ni balv na ki kəm-balwaarū tuntu doj tun manjı si ba ti mu. Nan dī kūntu dī, ba ta yəni ba ki-ti mu, yi ba te dī balv na ki lwarım tun dī, ni ku lana.

2

We tɔgi ciga mu Dl maa di nabiiñə sariya

1 Nmu wulv na co n donnə tun, ku yi nmu titı mu n coə, beŋwaani nmu titı dī ki wo-lwaanu tím kūntu doj mu. Kūntu tun, n bá wanı n na bura We tee ni.

2 Dī nan ye ni We wú dī nōona balv na ki wo-lwaanu tím kūntu doj tun taanı dī ciga mu.

3 Nmu wulv na co n donnə kikiə yi nmu titı dī ki-ya mu tun, kūntu nmu buŋı ni ní wanı n lu We sariya yam wonı mu na?

4 We nan tiini Dl jıgi nōona ɻwaanja dī ban-punu dī wu-zuru. Nmu nan paı wəənu tím kūntu yi kafe mu na? Ta n ye ni, We na jıgi nmu ɻwaanja tun, ku yi si ku pa nmu wanı n ləni n wu mu n yagi kəm-balwaarū.

5 Nmu nan tiini n ku n bıcarı mu yi n vıñ si n ləni n wu. Kūntu mu wú pa n cam dum tiini dī puli de dum We na wú ba Dl bri Dl ban-zɔɔjɔ kum yi Dl daari Dl di nabiiñə sariya dī ciga tun.

6 We laan wú pa nōonu maama na o nyim si ku manjı dī o tituŋja yam na yi te tun.

7 Nōona badaara yəni ba vɔ ba wuvu mu yi ba ki wo-laarū, si ku pa ba na paari dī zulə dī ɻwia kalv na ba cɔgi tun We tee ni. We nan wú pa ban ɻwia kalv na ba ti tun.

8 Nōona badaara nan wura ba na lagı bam titı yırani zənə mu. Ba maa vın We ciga kam, yi ba daari ba tɔgi wo-balwaarū kənə. We cam dum dī Dl ban-zɔɔjɔ kum nan wó ba bantu banja.

9 Nabiinə balv maama na ki wo-balwaarū tun wú na yaara dī cam, ku na puli dī Zwifə bam, si ku vu ku yi dwi-ge tiinə dī.

10 Ku daari, balv maama na ki kəm-laarū tun, We wú pa-ba paari dī zulə dī ywəəni, ku na puli dī Zwifə bam si ku vu ku yi dwi-ge tiinə dī.

11 Beñwaani We togı ciga mu dı DI na ki noçna maama te tun, sı DI ba kuri-ba daanı.

12 Balu na ki lwarum yi ba yeri We cullu tılu DI na ki Moyisijuja ni tun, baä cogı mu yi ku daı DI cullu tımu njwaami. Ku daarı, balu na ye We cullu tımu na ki ba cogı, We wó togı DI cullu tımu kuntu njwaamı mu DI ma di ba taanı.

13 Beñwaani, ku daı noçna balu na cäge We cullu tımu tun mu wó na ciga DI tee ni, ku yi balu na se ba ki DI cullu tımu na wi te tun mu wó na ciga DI tee ni.

14 Dwi-ge tiinə bam nan yeri We cullu tımu sı ba taa togı-tı. Ba titı wubuña nan na paı ba togı ciga kalı We cullu tımu na bri tun, ku bri ni ba manı ba ye kulu na manı sı ba taa ki tun mu, yi We cullu tımu ta téri ba tee ni.

15 Ba tituña yam bri ni ciga kalı We cullu tımu na bri tun tigi ba bicara ni. Ba wubuña na paı ba togı cwənejə kalı tun dı bri ni ku yi ciga mu, beñwaani ba wubuña wai ya bri-ba ni ba ki ba cogı, naa ya bri-ba ni ba jığı ciga.

16 Kuú ta yi kuntu mu We sariya de dım ni. Banja-We wó da Zezi Krisi njwaani DI bırı noçna maama wubuña yalı na səgi tun, ni amu na bri We kwər-ywənejə kam te tun.

Wɔɔ mu yi Zwifu ciga ciga We yigə ni?

17 Ku daarı nmı wulu na bri n titı ni n yi Zwifu tun, nmı yəni n dalı We cullu tımu yıra ni mu, yi n ki tıra dı n We togı kam.

18 Nmı manı n ye We wubuña na lagı sı n ki kulu tun. Nmı na zaası We cullu tımu tun mu pe n lwari wojo kulu na yi ciga tun.

19 Nmı bırı ni n jığı We pooni mu n paı balu ta na wu lim wunu tun, yi n nyı dı lilwe vanjına na lagı sı o pa noçna togı cwənejə te tun.

20 Nmı maa n bırı ni n jığı cwənejə sı n bri balu na ba jığı yəno tun, sı n daarı n zaası balu wubuña ta na wu bigı tun. We cullu tımu na bri-m ciga dı yəno maama tun mu paı n bırı kuntu.

21 Nmı nan na yəni n zaası n donnə tun, bee mu ki yi n ba zaası n titı? Nmı yəni n bri noçna ni ba yi taa njona, yi nmı titı njoni mu.

22 N te ni ba yi ki boorim, yi nmı titı boori mu. Nmı culi jwənə, yi n laan daarı n di nyɔɔri ya banja ni.

23 Nmı jugı tıra dı We na ki DI cullu tımu n juja ni tun, yi n laan daarı n ki n cogı We yuri dı n na ba se DI cullu tımu na bri te tun.

24 Ku pıpınu We tıno küm wunu ku wi: «Ku yi abam Zwifə bam kikiə njwaamı mu paı dwi-ge tiinə njɔɔni ba cogı We yuri.»

25 Abam yəni á goni á békəri sı ku bri ni á yi We noçna mu. A nan na kwaani á se We cullu tımu, á békərigonim dım jığı kuri. Ku daarı, á na cogı We cullu tımu, á békəri sım gwənejə yi kafe mu.

26 Dwi-ge tiinə nan ba goni ba békəri. Ba wu noçnu dıdua nan na togı ciga kalı We cullu tımu na bri tun, kuntu tu nyı dı wulu na goni sı ku bri ni o yi We noçnu tun mu.

27 Dwi-ge tiinə wó bri ni abam Zwifə bam ba jığı bıra. Beñwaani á jığı We cullu tıno küm á juja ni, yi á goni á békəri. Nan dı ku dı, á ta yəni á cogı We cullu tımu mu. Bantu nan ba goni ba békəri, yi ba nan togı We cullu tımu.

28 Ku daı wulu na bri o titı ni o yi Zwifu tun mu sıını o yi Zwifu ciga ciga We yigə ni. Ku nan ta daı ni wulu na goni tun mu sıını o yi We noçnu.

29 We yigə ni, Zwifu ciga ciga yi wulu We na ləni o bicari tun mu. Wulu bicari na fogı dı kwe tun mu nyı dı o goni mu ciga ciga. We cullu tıno

kum bá wanı ku kwe nɔɔnu bıcarı, ku nan yı We Jorokum mu wai ku kwe nɔɔnu bıcarı. Nɔɔnu wɔntu doŋ nai zulə We tee ni mu, sı ku daı nabiinə tee ni.

3

Zwifu dwe dwi-ge tu We yigə ni na?

¹ Zwifə nan jıgi yu-yoŋo ba dwe dwi-getiinə na? Zwifə na goni ba bækəritin, ku jıgi zənə ku pa-ba na?

² Eſen, ku tiini ku jıgi kuri. Beŋwaamı dayigə tın, Zwifə bam mu yı balu We na kwe DI ni-bitari sım DI ki ba juja ni tın.

³ Ba badaara nan wu ki ba wu-didua dı We. Kuntu nan bá wanı ku pa We kwani DI ni-taanı dim.

⁴ Nɔɔna maama na manjı ba yı vwa-nyina, We ta yı cıga tu mu. Ku pıpuṇı We tɔnɔ kum wuṇı ku wı:

«Nmı We jıgi cıga
dı nmı na ɻɔɔni taanı dılı maama tın.
Nɔɔna na manjı ba co nmı dı,
nmı ta yı cıga tu mu.»

⁵ Kuntu ɻwaani, dıbam na ku lwarım dılı tın ta na bri ni We yı cıga tu mu, dı wó ta ni bęe? Kuntu wó pa nɔɔna taa te ni, We na pe ba na cam ba lwarım ɻwaani tın, DI wó ki cıga na?»

⁶ Ku nan daı kuntu. We ya na daı cıga tu, DI wó ki ta mu DI di nabiinə taanı?

⁷ Nɔɔna ta wai ba te ba wı: «Amu na yəni a fo vwan tın, ku pe nɔɔna lware ja ja ni We tiini DI yı cıga tu, yı DI na zulə ku ɻwaani. Ku na yı kuntu, bęe mu yı a manjı sı a na cam a kəm-balwaarı tım ɻwaani?»

⁸ Kuntu ya na yı cıga, dı ya wó wanı dı ta dı wı: «Pa-na dı taá tıŋı lwarım, sı kuú ja lanyuramı ku ba.» Nɔɔna badonnə yəni ba fo vwan ba pa amu ba wı, amu te kuntu doŋ mu. Ba nan lagı sı ba cogı amu yırı mu. Ba nan wó na cogıt sı ku manjı dı ba titıja na yı te tın.

Nɔɔnu-ɔɔnu-ɔɔnu tərə o na jıgi cıga We yigə ni

⁹ Ku bri ni dıbam Zwifə bam garı dwi-getiinə bam mu na? Awo. A ya manjı a ta ni nɔɔna maama wu lwarım gambeem wuṇı mu, ku na yı Zwifə naa dwi-ge tiinə bam dı,

¹⁰ ni ku na pıpuṇı We tɔnɔ kum wuṇı ku wı:
«Nɔɔnu-ɔɔnu-ɔɔnu tərə o na jıgi cıga We yigə ni,
dı nɔɔnu dıdua dı.

¹¹ Nɔɔnu-ɔɔnu-ɔɔnu tərə o na ye kulu na manjı tın.
Nɔɔnu-ɔɔnu-ɔɔnu tərə o na lagı sı o lware We.

¹² Ba maama me ba kwaga mu ba ya We,
yı ba maama tusi.

Nɔɔnu-ɔɔnu-ɔɔnu tərə o na kı lanyuramı,
dı nɔɔnu dıdua dı.

¹³ Ba niə maa ɻɔɔri ni yibeelə niə na pırı te tın.

Ba maa mai ba dındəlimə ba ma ganı daamı.

Ba niə ma cana ni bisankwi na jıgi vıan sı gví nɔɔna te tın.

¹⁴ Ba maa sooth wo-balwaarı ba pa nɔɔna.

¹⁵ Ba ma tiini ba duri lıla ba ve ba gví nɔɔna.

¹⁶ Ba na de jęgə kalı maama tın,
ba yəni ba cogı wəənu mu yı ba ta yaarı nɔɔna zanzan.

¹⁷ Ba maa yəri ywəəni cwałę sı ba tɔgı.

18 Ba maa bri ba ba kwari We.»

19 Dí nan ye ni kulu maama We cullu tōnō kum na bri tin, ku pupuní ku pa balu cullu tím na te-ba tin mu. Kuntu ḥwaani, nabiinə maama wú ba ba zigi We yigə ni si DI di ba taani, yi ba wulwulü bá wanı o ni o puri si o ma ḥccni o jonjı o titi.

20 Nccc-ncccnu bá wanı o na ciga We tee ni, o na togı DI cullu tum tin ḥwaani. We cullu tum nan pai nabiinə mu lwarı ni ba kı ba tusi.

Dí na wú na ciga We tee ni te tin

21 We laan nan pe dí lwarı DI na pai ḥccna nai ciga DI tee ni te tun, yi ku wu zigi cullu tögüm banja ni. We cullu tōnō kum di We nijojnə bam di nan manjı ba bri cwanje kam kuntu.

22 Ku nan yi ḥccna na kı ba wu-dıdva di Zezi Krisi tun ḥwaani mu We pai ba na ciga DI tee ni. Balu maama na kı ba wu-dıdva di Zezi Krisi tun wú na ciga We tee ni, bej̄waani ḥccna maama yi bıdwı mu We yigə ni.

23 Nabiinə maama kı lwarım mu yi ba daa wu manjı di We paari dım.

24 We nan pai ḥccna na ciga DI tee ni zaanı mu, Zezi Krisi na jwı ba lwarım jini o ma jonjı-ba tin ḥwaani. We pai ḥccna DI zaanı dım kafe mu.

25 DI ma pa Zezi ba o ji kaanım. O jana kam nuji ka ma vri ḥccna ba lwarım wıni, di ba na kı ba wu-dıdva dıd-o tin ḥwaanti. We kı kuntu mu si ku bri ni DI yi ciga tu mu. Fanja fanja tun, We deen kı wu-zuru mu yi DI wu vanjı balu na kı lwarım tun zwa.

26 Ku daarı lele kuntu We pe dí lwarı ni DI yi ciga tu, di DI na jonjı ḥccna ba lwarım wıni tun. Kuntu maa bri ni We jigu ciga, yi DI ta pai balu maama na kı ba wu-dıdva di Zezi tun di ta na ciga DI tee ni.

27 Ku na yi kuntu, dí wú magı dí ḥccna bee banja ni mu? Kulukkulü tərə. Bej̄waani, ku dai dí na togı We cullu tum tin mu pe dí na ciga, ku yi dí na se dí kı dí wu-dıdva di Zezi tun ḥwaani mu.

28 Bej̄waani dí ye ni ḥccna wú na ciga We tee ni di ba na kı ba wu-dıdva di DI tin mu, si ku dai cullu tum tögüm ḥwaani.

29 Banja-We yi Zwifə bam yırani We mu na? DI dai dwi-ge tiinə bam di We na? Een, DI yi nabiinə maama We mu.

30 We yi dıdva mu. Zwifə bam na kı ba wu-dıdva di DI, DI wú pa ba na ciga DI tee ni. Dwi-ge tiinə bam di nan na kı ba wu-dıdva di DI, DI wó pa ba di na ciga DI tee ni.

31 Kuntu nan ba lagı ku ta ni dí na kı dí wu-dıdva di We tun, DI cullu tum daa ba jigu kuri. Dí na kı dí wu-dıdva di We te tun laan pai DI cullu tum tiini tu jigu kuri mu.

4

Abraham na kı o wu-dıdva di We yi o na ciga DI tee ni te tin

1 A pa dí nii dí nabaaru Abrahamdeen na yi te yi o na ciga We tee ni tun.

2 We ya na pe-o ciga o na kı kəm-laarv tun ḥwaani mu, o ya wú ta jigu wojo si o magı o ḥccni ku banja ni. O nan ba jigu wojo si o magı o ḥccni We yigə ni.

3 We tōnō kum nan bri dibam ku wı: «Abraham kı o wu-dıdva di We, yi We pa o na ciga ku ḥwaani.»

4 Ku nan na yi ḥccnu na tuvı titvı, o manjı si o jonjı o ḥwıru mu o titvı dım ḥwaani, kuntu nan dai peerı mu o jonjı.

5 Ku daarı nöönu wulu na kí o wu-didva dí We, yi o ba tıgı käm-laaru tlu o na kí tun, We wú pa kountu tu na ciga dí o na kí o wu-didva dí Dí tun ı̄waani. We mu yi wulu na yagi nȫn-balwaaru lwarım Dí ma ce-ba yi Dí pa ba na ciga Dí tee ni tun.

6 Pe Davididı manjı o ta kountu doŋ mu. O deen tagı o wi, nöönu wulu We na pe o na ciga yi ku dai o käm-laaru ı̄waani tun yi yu-yoŋo tu mu.

7 Davidi maa wi:

«Balı̄ We na yagi ba wo-balwaaru Dí ma ce-ba tun jıgi yu-yoŋo, Dí na saari ba lwarım dím tun ı̄waani.

8 Nöönu wulu na kí lwarım

yi We yagi Dí ma ce-o yi Dí daa ba kí-dí Dí bıçarı ni tun jıgi yu-yoŋo.»

9 Davidi na ı̄cönü wópolo taanı dím kountu tun, o ı̄cönü balı̄ na goni ba bækérıtın yırarı ı̄waani mu na? Aye. O ı̄cönü balı̄ na ba goni ba bækérı tun dí ı̄waani mu. Dí manjı dí lwareni: «Abraham kí o wu-didva dí We mu, yi We pa o na ciga ku ı̄waani.»

10 We na pe o na ciga Dí tee ni kountu tun, ku yi maŋa kalu o na goni tun mu na? Awo, ku yi o ta na wó goni maŋa kalu tun mu.

11 Ku yi ku kwaga ni mu We pe o go sı̄ ku taa yi maana ku bri ni, We manjı Dí pa o na ciga o na kí o wu-didva dí Dí tun ı̄waani, ku loori o na wú go tun. Kountu, balı̄ maama dí na wó goni yi ba kí ba wu-didva dí We yi ku pa ba na ciga Dí tee ni tun, ba dí yi Abraham dwi tiinə ciga ciga mu.

12 Balı̄ maama dí na goni yi ba kí ba wu-didva dí We tun yi Abraham dwi tiinə mu, yi ku nan dai ba na goni tun yırarı má ı̄waani, ku yi ba na kí ba wu-didva dí We tun ı̄waani mu, ni Abraham deen na kí o wu-didva dí We ku loori o na wú go maŋa kalu tun.

We goni Dí ni dí Abraham, o na kí o wu-didva dí Dí tun ı̄waani mu

13 Ku dai Abrahamna togı̄ We cullu tum tun ı̄waani mu pe We go Dí ni dí Abraham dí o dwi tiinə bam. Ku nan yi Abraham na kí o wu-didva dí We yi o na ciga Dí tee ni tun ı̄waani mu pe We go ni Dí wi, Dí wú pa o ba o taa te lugu küm.

14 Ku nan ya na yi balı̄ na togı̄ cullu tum tun mu wú ba ba taa te lugu küm, dí na kí dí wu-didva dí We te tun ya daa ba jugı̄ kuri, yi We ni-gonim dím dí ya wú ji kafe mu.

15 We cullu tum vı̄vun mu pai Dí bani zaŋı̄ dí nööna, ba na cögı̄-ti tun ı̄waani. Cullu nan na tere, nööna bá wanı̄ ba cögı̄-ti.

16 Kountu, dí lwareni ku yi Abraham na kí o wu-didva dí We tun ı̄waani mu pe We go ni dı̄d-o, sı̄ ku taa yi zaanı̄ pеeri. Kountu tun, Abraham dwi tiinə bam maama wó sı̄nı̄ ba na wo-laaru tlu We na goni ni sı̄ Dí pa-ba tun. Ku dai balı̄ na togı̄ We cullu tum tun yırarı mu wú na-tı̄, ku yi balı̄ dí na kí ba wu-didva dí We ni Abraham dí deen na kí te tun mu. Kountu ı̄waani dı̄bam maama wó wanı̄ dí bę̄ŋi Abraham ni dí nabaarvı̄.

17 We deen tagı̄ dí Abraham Dí wi: «Amu goni a ni sı̄ a pa n ji dwi zanzan nabaarvı̄ mu.» Abraham na kí o wu-didva dí We tun, o sı̄nı̄ o ji dí nabaarvı̄ We yigə ni. Ku yi We dı̄ntu mu bi nööna Dí pa ba yagi tı̄vunı̄, yi Dí pa wojo maama ki maŋa kalu kılıkolu ya ta na tere tun.

18 We deen na tagı̄ dí Abraham Dí wi o dwi wó puli tun, Abraham ya yəri We na wú kí te Dí kí kountu. Dí kountu du, o ta jıgi tı̄una lanyırarı, yi o kí o wu-didva dí We. Kountu ma pa o sı̄nı̄ o ji dwi zanzan nabaarvı̄, nı̄neenı̄ We na tagı̄ ni o dwi dím wó puli te tun.

19 Abraham deen na ge fiin si o yi bina bi tin, o ma na ni o tiini o kwin zanzan, o daa ba wan bu o lu. O ma na ni o kaani Sara di kwin zanzan o ke lura. Di kuntu maama o deen ta ki o wu-didua mu di We.

20 O maa ba jigi bubwea di We na goni DI ni si DI pa-o kulu tin. O na ki o wu-didua di We tin, ku pa o zig i kengkeng, yi ku pa We na zulə.

21 O maa suni o ye lanyiranı ni, We wu wan DI ki kulu DI na goni DI ni si DI ki tin.

22 Ku yi kuntu nwaani mu ku pupuni ku wi: «We ma pa o na ciga di o na ki o wu-didua di DI tin nwaani.»

23 Ku nan na pupuni ku wi: «We ma pa o na ciga» tin, ku dai Abraham yuranı nwaani mu ku pupuni kuntu.

24 Ku pupuni dibam di nwaani mu. Benjwaani We wu pa dibam di na ciga DI tee ni, di dí na ki dí wu-didua di DI tin nwaani. Dintu mu bi di Yuutu Zezi DI pa o yagi tuvni.

25 We nan mu ki Zezi nabiin jija ni DI pa o ti dibam lwarum nwaani. DI ma daari DI bi-o DI pa o yagi tuvni o joori o na nwia, si ku pa dí na ciga DI tee ni.

5

Zezi na fogi dibam di We daani te tin

1 Dí na ki dí wu-didua di Zezi tin mu pe dí na ciga We tee ni. Kuntu, dibam di We fogi daani di Yuutu Zezi Krisi nwaani mu.

2 Zezi mu pe dibam yi We yigə, yi We ki dibam yu-yojo dí na ki dí wu-didua did-o tun nwaani. Kuntu tin, dí jigi tūna ni dí wu na paari-zulə We tee ni, yi ku pa dí dibam jigi wopolo lanyiranı.

3 Dí nan ta jigi wopolo dí yaara yam wunı, benjwaani dí ye ni yaara wai ya pa dí fogi dí zig i di pu-dia.

4 Dí pu-dia kam yaara yam wunı tun laan maa pa dí zig i kengkeng manjum wunı. Dí na zig i kengkeng manjum wunı tun laan maa pa dí jigi tūna We tee ni.

5 Dí na jigi tūna kuntu tin, ku bá pa dí na dí cavura, benjwaani We tiini DI ki DI sono dibam bicara ni, di DI na pe DI Jorokum wu dibam wunı tun.

6 Dibam na bwənə yi dí warı dí jonji dí titi tin, mu Zezi Krisi tiga o ma vri dibam na yi non-balwaarın, manja kalu We wubuña na lagı tin.

7 Ku cana si nocon se o ti o doj nwaani, di o na wu ti wulu nwaani tin na manj o yi ciga tu te di. Ku nan wai ku ki si nocon bá kwari fuoni si o ti non-njum nwaani.

8 Ku nan na yi Banja-We, dintu bri dibam DI na tiini DI soe dibam te tin, di DI na pe Zezi Krisi ba o ti dibam nwaani manja kalu dí ya ta na yi lwarum kərə tin.

9 Zezi na tiga yi o jana kam nuji tin mu pe dí na ciga We tee ni. Ku nan na dwe didi tin, o laan wu joji dibam We ban-zəŋə kum wunı.

10 Dibam ya yi We duna mu. DI Bu wum tuvni dum nan mu pe dibam di We fogi daani. Ku nan na dwe didi, dibam laan na jigi We noona tin, DI Bu wum wu vri dibam, o na joori o bi o yagi tuvni tin nwaani.

11 Kulu ta na wəli da tin, dí jigi wopolo lanyiranı di We, di dí Yuutu Zezi Krisi na pe dibam di We fogi daani tin nwaani.

Adam na vin We ni tin mu pe tuvni ba, Zezi maa ja nwia o ba

12 Nabiinu dıdva ɻwaani mu pe lwarım ba lugv baŋa, yı lwarım dı ja tıvıni dı wəli da dı ba. Kuntu tın, nabiinə maama manjı sı ba tı mu, ba maama na kı lwarım tın ɻwaani.

13 Ku na wú loori sı We kı Dı cullu tım Dı noɔna bam juja nı tın, dı lwarım manjı dı wó lugv baŋa nı mu. Cullu tım nan ya ta na tərə tın, We ba jeeli noɔna lwarım.

14 Ku na zıgi Adammaŋa kam nı sı ku vu ku yi Moyisi manja kam tın, tıvıni ya manjı dı wura mu yı dı wai nabiinə. Dı maa wai balv dı na kı ba tusi, yı ku dai nı Adam deen na kı lwarım o vin We ni te tın.

Adam nan bri dıbam Zezi na lagı o ba tın nyinyogv mu.

15 Ba nan dai bıdwı. Beŋwaamı Adam deen na kı lwarım dılv tın dai bıdwı dı We na pe dıbam pıeri dılv zaanı tın. Nabiinu dıdva kam kuntu lwarım dılm ɻwaani mu pe noɔna zanzan tı. We zaanı dılm nan dwe kuntu, yı Dı tıvı nabiinu dıdva, wıntu mu yı Zezi Krishi, sı o kı noɔna zanzan yu-yoŋo ku ja gaalı.

16 We na pe pıeri dılm noɔna zaanı kuntu tın, ku dai bıdwı nı Adam na kı lwarım te tın. Wıntu na kı lwarım o vin We ni bıdwı tın mu pe We di noɔna sariya. Ku daarı noɔna zanzan na kı ba tusi tın, We pıeri dılm nan pe ba lwarım zanzan ti yı ba na cıga Dı tee nı.

17 Nabiinu dıdva kam lwarım ɻwaani mu pe tıvıni tıgı da dı jaani noɔna. Ku nan na dwe dıdı tın, balv maama We na kı-ba yu-yoŋo ku ja gaalı, yı Dı kwəri Dı pa ba na cıga Dı tee nı tın, mu wú ta ɻwı We paarı dılm wıntu nabiinu dıdva wılv na yı Zezi Krishi tın ɻwaani.

18 Dı nan lwarı nı Adam na kı o tusi bıdwı tın mu pe nabiinə maama na cıgum We tee nı. Zezi Krishi yıranı kəm-laa kum dı nan mu pe noɔna na cıga yı ba jıgı ɻwıa We tee nı.

19 Nabiinu dıdva kam na vin We ni dılm tın mu pe noɔna zanzan yı lwarım kərə. Noɔnu dıdva kam na yı Zezi Krishi tın nan na se We ni tın dı wú pa noɔna zanzan na cıga We tee nı.

20 We deen ki Dı cullu tım noɔna juja nı, sı ku pa lwarım fıgı dı pulı. Lwarım nan na pulı kuntu tın, We na kı noɔna zaanı te tın wú tiini ku pulı zanzan ku dwəni.

21 Kuntu tın, lwarım tıgı tıvıni ɻwaani mu dı maa te noɔna. We zaanı dılm nan tıgı Dı na pıi noɔna cıga te tın ɻwaani mu dı maa dı paarı noɔna titarı nı, sı ba taa jıgı ɻwıa kalv na ba tı tın We tee nı dı Yuutu Zezi Krishi ɻwaani.

6

Dı na jıgı We ɻwı-dıŋıa kam Zezi Krishi ɻwaani te tın

1 Dı nan wú ta nı bęe mu? Dı wú ta kı lwarım mu, sı ku wanı ku pa We zaanı dılm tiini dı pulı dı tee nı na?

2 Aye, dı bá ta kı kuntu doŋ. Ku na yı dı lwarım jęgə nı, dıbam nyı dı twa mu. Kuntu tın, dı daa wú kı ta mu dı taá ɻwı lwarım wıntu?

3 Abam yəri nı, dıbam balv maama ba na miisi na wıntu Zezi Krishi yı ɻwaani tın, ku bri nı dı tıgı dı wəli dıd-o o tıvıni dılm wıntu mu na?

4 Kuntu, ba na miisi dıbam na wıntu tın, ku nyı dı dı tıgı dıd-o mu yı ba kı dıbam dıd-o. Kuntu ma pa dı tıgı dı Zezi Krishi dı ɻwı We ɻwı-dıŋıa kam, nı dı Ko We na me Dı paarı dam dılm Dı ma bi Zezi Dı pa o yagi tıvıni yı o na ɻwıa te tın.

5 Kūntu, dībam na tōgi dī Zezi dī tī tun, dī laan jigi wojo dīdua mu dīd-o, yī dī daa ta wō tōgi dīd-o dī bi dī yagi tuvnī.

6 Dī ye nī, ba na pagi Zezi tuvn-dagarakam başa nī ba gū tun, dībam lwarum ḥwī-donjə kam dī tōgi ka tī mu, ku pa lwarum daa warī dībam. Kūntu tun, dī laan te dī titi mu lwarum juha nī,

7 bējwaani lwarum daa bā wanī dī taa te wōlu na tōgi dī Zezi o tī tun.

8 Dī na tōgi dī Zezi Krisi dī tī tun, dī jigi tuvnā nī dī wō tōgi dīd-o dī na ḥwīa.

9 Bējwaani dī ye nī Zezi Krisi bi o yagi tuvnī yī o daa bā joori o tī. Kūntu ḥwīaani tuvnī daa ba jigi dam o başa nī.

10 Zezi na tīgī kūntu tun, ku yī sī o cogī lwarum dam mu. O tīgī bīdwī yrurānī mu o ma kweeli. O laan nan na ḥwī tun, o ḥwīa kam zuli We mu.

11 Ku yī kūntu mu dī abam dī. Ku na yī dī lwarum jēgē nī, lwarī-na nī á nyī dī twa mu te. Ku nan na yī abam dī We laja nī, á ḥwī mu Zezi Krisi ḥwīaani.

12 Kūntu ḥwīaani abam daa yī pa lwarum di dam á yira yalb na tu tun banā nī. A nan yī se á pa wo-balwaaru tlu á fra na zuvri tun wanī abam.

13 Yī se-na á pa lwarum taa te abam sī ku pa á taā ki kēm-balwaaru. Nan kwe-na á tuti á ki We juha nī, sī á nyī nī balu na tīgī yī We pa á joori á bi á na ḥwīa tun mu. Kwe-na á maama á pa We, sī Dī ma tuñi kulu na yī ciga tun.

14 Lwarum daa ba te abam, bējwaani á na jigi ḥwīa We tee nī tun, ku dai sī á taā ḥwī Dī cullu tūm tōgīm ḥwīaani, ku yī Dī zaanī dīm ḥwīaani mu.

Dī maji sī dī taā ki lanyirani mu maya maama

15 Ku nan bri dībam nī bēe mu? Dī na jigi ḥwīa We tee nī Dī zaanī dīm ḥwīaani yī ku dai sī dī taā ḥwī Dī cullu tūm tōgīm ḥwīaani tun, ku bri nī dī jigi cwēñē sī dī taā ki lwarum mu na? Awo, ku dai kūntu.

16 A ye lanyirani nī, á na kwe á tuti á ki noçnu juha nī sī á taā yī o gambe yī á se o nī, á sunī á yī á na se wōlu tun gambe mu. Kūntu tun, á na yī lwarum gambe, tuvnī laan mu wō ba dī ja abam. A nan daa na yī balo na se We nī tun, á wō na ciga Dī tee nī.

17 A nan ki We le, dī abam deen ya na yī lwarum gambe yī á laan kwe á tuti á pa We ciga kam zaasim yī á se-ka dī á wō maama tun.

18 We mu vri abam lwarum juha nī, yī á laan ji Dī ciga kam tūntuñna.

19 Abam wōbuñja ta na wō bigi tun mu pe a kwe nabiinə mūmaja a ma maji a bri abam kūntu donj. Abam deen kwe á maama mu á pa wo-digiru dī lwarum kikiə yī á yī tī gambe, yī á tuñi wo-lwaanu ku ja gaali. Lele kūntu, á laan nan maji sī á kwe á maama mu á pa We ciga kam, sī á taā yī ka gambe sī á taā ḥwī dī wō-pojo.

20 Abam deen na yī lwarum gambe tun, We ciga kam ya ba te abam.

21 Abam na ki wo-yɔɔru tlu tun deen jigi bēe nyɔɔri mu tī pa abam? Tī laan nan jigi cavüra mu dī abam. Wēənu tūntu kweelim je nan yī tuvnī mu.

22 Ku daarı lele kūntu We vri abam lwarum gambeem wōni, yī á laan yī Dī gambe-sonnu mu. Kūntu ḥwīaani á jigi nyɔɔri dī á na ḥwī dī wō-pojo tun, yī ku kweelim je nī á wō na ḥwīa kalb na ba tī tun We tee nī.

23 Lwarim ḥwūru yi tuvn̄i mu. Ku daari We p̄eeri dūl̄ Dī na pe dībam zaan̄ t̄n̄ mu yi ḥwia kalv̄ na ba ti t̄n̄ We tee n̄, dī na ḥwī dī dī Yuutu Zezi Krisi t̄n̄ ḥwaani.

7

Cullu t̄m daa ba te dībam

1 A ko-biə̄-ba, á maama ye cullu laja na yi te. K̄ntu ḥwaani á ye n̄ cullu na te n̄c̄nu, ku yi s̄i ku taa ve o tuvn̄i mu. O nan na tiga, t̄ daa ba te-o.

2 Ku nyi n̄ kaani na zu baru te t̄n̄ mu. Culu bri n̄ o baru w̄om ta na ḥwi maaja kalv̄ t̄n̄, o ba j̄gi cwəŋə si o yagi o baru w̄om. O baru w̄om nan na tiga, o laan j̄gi ni s̄i o zu baru w̄odonj̄, culu daa w̄u v̄ogl̄-ba daani.

3 K̄ntu ḥwaani, o baru w̄om ta na ḥwi, yi kaani w̄om na ve o zu baru w̄odonj̄, o c̄gi mu. O baru w̄om nan na tiga, culu k̄m daa w̄u v̄ogl̄-ba daani. O laan na zu baru w̄odonj̄, o daa w̄u c̄gi.

4 A ko-biə̄-ba, ku yi k̄ntu mu dī abam dī. Ku na yi cullu t̄m laja n̄, abam maama nyi dī twa mu te, Zezi Krisi na t̄gi t̄n̄ ḥwaani. K̄ntu ma pa dī yiḡ l̄ cullu t̄m w̄on̄, yi dī j̄gi cwəŋə si dī k̄i dī t̄ti n̄c̄nu w̄odonj̄ juja n̄, w̄on̄ yi Zezi w̄olu na bi o yagi tuvn̄i t̄n̄. Ku maa pa dī tuṇ̄ tituṇ̄-ḥwāna dī pa We.

5 Dī deen k̄i wo-yōorū t̄lu dī w̄obv̄ja na laḡi t̄n̄. We cullu t̄m nan bri dībam k̄olv̄ na yi lwarim t̄n̄, yi dī fra ta yēni ya z̄v̄r̄i w̄ēenu t̄m k̄ntu. Ku deen ma pa dī k̄i k̄em-balwaaru t̄lu na j̄gi dībam t̄i ve tuvn̄i t̄n̄.

6 Cullu t̄m deen tiini t̄i p̄uni dībam mu dī dam. Lele k̄ntu t̄i nan daa ba te dībam, dī na t̄gi dī Zezi dī t̄i t̄n̄ ḥwaani. K̄ntu t̄n̄, dī na tuṇ̄ We tituṇ̄ yam te t̄n̄, ku yi Dī Jorokum na w̄u dī b̄icara n̄ t̄n̄ ḥwaani mu. Dī laan t̄gi cw̄-d̄v̄ja k̄am k̄ntu, s̄i ku dai cw̄-d̄oŋ̄e kalv̄ na yi cullu t̄lu na p̄upun̄ t̄i t̄ji t̄no w̄on̄ t̄n̄ ḥwaani.

We cullu t̄m bri dībam lwarim na yi te t̄n̄

7 B̄ee mu dī nan w̄o ta cullu t̄m laja n̄? T̄i yi lwarim mu na? Aye, ku dai k̄ntu. We cullu t̄m nan mu pe a lwarim lwarim na yi te t̄n̄. T̄i ya na w̄u bri n̄: «Yi pa n̄ yi zu n̄ donn̄e w̄ēenu», a ya bá ta ye n̄ a yi na zu a donn̄e w̄ēenu, ku yi lwarim mu.

8 Culu k̄m k̄ntu nan mu pe lwarim na cw̄-d̄e dī zu a w̄obv̄ja ku pa a yi zu w̄ēenu zanzan. Cullu nan na t̄r̄e, lwarim bá ta j̄gi dam.

9 A deen ya ta na yēri We cullu t̄m t̄n̄, a ḥwī mu a ya ba liə̄. A laan nan na tu a lwarim We cullu t̄m na bri k̄olv̄ t̄n̄ mu pe lwarim j̄gi dam a banja n̄.

10 yi a nyi n̄ a t̄gi mu te. We cullu t̄lu ya na manj̄ s̄i t̄i pa n̄c̄na ḥwia t̄n̄ laan pe tuvn̄i mu ja-n̄.

11 Beŋ̄waani, a na ni cullu t̄m t̄n̄ mu pe lwarim laan na cw̄-d̄e dī gan̄i n̄, yi dī t̄gi cullu t̄m ḥwaani dī pa tuvn̄i ja-n̄.

12 K̄ntu nan bri n̄ We cullu t̄m ba j̄gi lwarim mu. Ni dūl̄ maama We na pe dībam t̄n̄ ba j̄gi lwarim. Di yi lanyirani mu yi dī j̄gi c̄ga.

13 K̄ntu nan bri n̄ We cullu t̄lu na lana t̄n̄ mu jaani a tuvn̄i dīm dī ba na? Awo. Ku yi lwarim mu de We cullu t̄m dī pa tuvn̄i ja-n̄. K̄ntu k̄i s̄i n̄c̄na mu wan̄i ba lwarim lwarim na sun̄i dī yi te t̄n̄. Cullu t̄m ma pa lwarim tiini dī puli dī bri dī na yi bal̄oč̄ te t̄n̄.

Lwarim dam na tuṇ̄ nabiin̄a w̄on̄ te t̄n̄

14 Dí ye ní We cullu tím tógi Dí wubuña na lagı te tìn mu. Amu nan yí lugu baña nabiinu mu, yí a yí lwarum gamba.

15 A nan yəni wojo kulu a na kí tún kuri. Amu yəni a ba kí kulu a na lagı tún, yí a laan daari a kí kulu a na culi tún.

16 A na yəni a kí kulu a na ba lagı sí a kí tún, ku bri ní a se ní We cullu tím yí ciga mu.

17 Kuntu, ku dai ní a tití mu paalı a kí wəənu tím kuntu, ku nan yí lwarum dílb na wú a wənı tún mu pa a kia.

18 A nan ye ní lanyiranı təri a wənı, dí a na yí nabiinu yí a fra zuvri lugu baña wo-yɔɔru tún. Bejwaamı, a na yəni a jıgı wubuña sí a kí lanyiranı, a ta warı lanyiranı wəm a kí.

19 A yəni a ba kí lanyiranı ní a wubuña na lagı te tún, yí a laan daari a kí wo-balwaarö tılı a na ba lagı sí a kí tún.

20 A na yəni a kí kulu a wubuña na ba lagı sí a kí tún, ku bri ní ku dai a tití mu paalı a kí wəənu tím kuntu, ku yí lwarum dílb na wú a wənı tún mu pa a kia.

21 A nan lwarı ku na yəni ku kí amu te tún: A na yəni a buñı sí a kí kulu na lana tún, ku yí lwarum yiranı mu aá kí.

22 A tiini a jıgı wəpolo a bıcarı ní dí We cullu tím.

23 A nan ye ní dam didoŋ mu wú amu wənı, ku na lagı sí ku pa a taa tógi cwəŋə kalı na ba lana tún. Dam dím kuntu maa lagı sí dí cögı a wubuña yam na lagı sí ya da cwə-ŋuňa kalı tún. Kuntu maa pıını amu, yí lwarum dílb na wú a wənı tún pat a ta tógi lwarum cwəŋə.

24 Leerö maa jıgı-nı, lwarum dílb na wú a wənı tún na lagı sí dí pa tuvni ja-nı tún ɻwaani. Wɔɔ mu wú wantı o vrl-nı o yagı?

25 Amu kí We le dí Yuutı Zezi Krisi ɻwaani. Wontu mu wú joŋi-nı.

Ku na yí a wubuña yam wənı, a se We cullu tím mu. A nan na yí lugu baña nabiinu tún mu pa a tógi lwarum cwəŋə.

8

We Joro kum na paı dí ɻwı di We te tún

1 Kuntu tún, balı na ɻwı dí Zezi Krisi tún, We daa bá di ba taanı sí Dí cögı-ba.

2 We Jorokum mu paı dí jıgı ɻwıa We tee ní Zezi Krisi ɻwaani. We Joro kum dam dím mu pe dí na vrıum lwarum dí tuvni juŋa nı.

3 Dibam na yí nabiinę yí dí bwənə tún mu paı dí warı We cullu tím dí da. Kuntu ɻwaani dí daa bá wanı dí na ciga We tee ní Dí cullu tím tógi ɻwaani. Wojo kulu cullu tím na wú wantı kí tún, We mu kia, dí Dí na tuvji Dí titı Bu sı o ba o ji nabiinu, yí o nyı dí nabiinę balı lwarum na wai-ba tún. O ma ba o tı nabiinę lwarum ɻwaani, sí o ma cögı lwarum na jıgı dam dílb nabiinę baña nı tún.

4 We kí kuntu sí ku pa dí na ciga mu Dí tee ní, sí dí na cwəŋə dí kí kulu maama We cullu tím na bri ní ku manjı tún. Bejwaamı dibam yí balı na tógi We Joro kum cwəŋə kam tún kwe ba wubuña ba tıŋi wo-laaru tılı We Joro kum wubuña na lagı tún baña ní mu.

5 Balı nan na tógi wo-yɔɔru tím kuntu doŋ tún tiini ba kwe ba wubuña ba tıŋi wəənu tılı nabiinę wubuña na lagı tún baña ní mu. Ku daari balı na tógi We Joro kum cwəŋə kam tún kwe ba wubuña ba tıŋi wo-laaru tılı We Joro kum wubuña na lagı tún baña ní mu.

6 Nōčonu wubuňa na tōgi wo-yōorū tlu nabiinē fra na zuvri tūn, tuvni wú ja kūntu tu. Wubu wubuňa nan na tōgi We Joro kum cwəjē kam tūn wú na ḥwia We tee ni dí wu-zuru.

7 Beñwaani, nōčonu na tōgi nabiinē wubuň-yōorū tūm, o yi We dum mu, o ba ki kulu We niā yam na bri tūn, o nan waru-ya dí o se.

8 Balu maama na tōgi wo-yōorū tlu nabiinē wubuňa na lagī tūn bá wanī ba pa We wu poli.

9 Abam nan ba tōgi nabiinē wubuň-yōorū na lagī kulu tūn. A tōgi We Jorokum na lagī kulu tūn mu, ku na wu á bicari ni tūn ḥwaani. Zezi Krisi Joro kum nan na tēri nōčonu wubu bicari ni tūn, o dai Zezi nōčonu.

10 Zezi Krisi na wu á bicara ni tūn, o Joro kum mu paí á ḥwi dí We, á na ne ciga Dí tee ni tūn ḥwaani. A yira yam nan manjī si ya ti mu lwarim dum ḥwaani.

11 We mu bi Zezi Dí pa o yagi tuvni. Kūntu ḥwaani, Dí Joro kum na suni ku wu á bicara ni, We wú pa abam yira yalu na manjī si ya ti tūn joori ya na ḥwia, Dí Joro kum na wu á bicara ni tūn ḥwaani.

12 Kūntu, a ko-biæ-ba, dí manjī si dí taá ḥwi ni We Joro kum na lagī te tūn mu, si ku dai si dí taá tōgi wo-yōorū tlu nabiinē wubuňa na lagī tūn.

13 Beñwaani, á na tōgi wo-yōorū tlu nabiinē wubuňa na lagī tūn, tuvni wú ja abam. Ku daari, á nan na tōgi We Joro kum dam ḥwaani á ci á titi dí kēm-balwaaru tlu á fra na zuvri tūn, á wú na ḥwia We tee ni.

14 Balu maama na paí We Joro kum bri-ba cwəjē tūn yi We biæ mu.

15 Joro kulu We na ki á bicara ni tūn ba paí fuvni jigi abam daga ni gambe te. We Joro kum nan paí á yi We biæ mu. Ku maa paí dí jigi cwəjē si dí bənji We ni Dí Ko Baba.

16 We Joro kum mu paí dībam jwərū tūm lwarī ni dí suni dí yi We biæ mu.

17 Dí na yi We biæ tūn, dí wú ba dí na wo-laaru tlu maama Dí na tini si Dí pa Dí biæ bam tūn. Dí wú tōgi dí Dí Bu Zezi Krisi dí joji kulu maama We na tini si Dí pa-o tūn. Dí na tōgi dí Zezi dí na yaara, dí laan wú ba dí tōgi dīd-o dí na paaru zulə.

Dí jigi tūna ni dí wú na paari-zulə We tee ni

18 Amu ye ni dí na jigi yaara yalu lele tūn bá wanī ya taa mai dí paari-zulə yalu dí na wú na We tee ni tūn.

19 We na ki wəənu tlu maama tūn tīni tī lagī si tī na dē dum We na wú ba Dí bri Dí biæ bam paari-zulə jaja tūn.

20 Wəənu tlu maama We na ki tūn tū daa ba jigi kuri. Ku nan dai wəənu tūm titi mu lagī kūntu. Ku yi We mu pe tī ji kafe, yi Dí nan paí tī ta jigi tūna ni,

21 wəənu tlu maama Dí na ki tūn wú ba tī na vrūm, si tī daa yi cogi ni tī zūm na yəni tī cogi te tūn. We wú fəgī Dí kwe-ti si tī laan ba tī taa jigi lam Dí tee ni, si ku manjī dí Dí biæ bam na wú na paari-zulə yalu tūn.

22 Dí nan ye ni wəənu tlu maama We na ki tūn jigi cam mu dí zūm maama, ni kaanu na vri pugə yi o kūni te tūn.

23 Ku nan dai wəənu tūm kūntu yiranı, ku yi dí dībam balu We na ki Dí Jorokum dí bicara ni tūn dí mu. Kūntu mu yi We dayigə peeri dīlə na bri ni dí wú ba dí na Dí wo-laaru tūm maama. Dībam dí nan kūni mu, yi dí jigi tūna dí cəgī manja kam We na wú pa dí ji Dí titi soŋo biæ, si Dí vri dí yira yam yaara maama wūnī.

24 We na vri dībam tūn mu paí dí jīgū tūna nū dí wú na kūlū Dī na wú pa dībam tūn. Dī ya na mañjū dí na kūlū dí na jīgū tūna kū ḥwaanū tūn, dí ya daa bá ta jīgū kū tūna. Nōon-nōonū ba ta tūni kūlū o na mañjū o na tūn.

25 Dī nan ta jīgū tūna si dí wú na We wo-laaru tūlū dí ta na wū ne tūn. Kūntū ḥwaanū mu dí zuri dí yīra dí cēgi tū mañja kam.

26 We Joro kūm dī nan wālī dībam, dí na bwənə tūn ḥwaanū. Dībam yērī dí na wú loori We te sī kū mañjū tūn. Dī Joro kūm nan loori-Dī kū pa dībam dī ḥwana yālū na bá wanū ya ta dī nabiinə bītarū tūn.

27 We nan ye dí bicara na yī te tūn, yī Dī kwāri Dī ye Dī Joro kūm dī wubuṇa na lagi kūlū tūn, beñwaanū We Joro kūm togi We wubuṇa na lagi tūn mu, yī kū loori We kū pa dībam balū na yī Dī nōona tūn.

28 Dī ye ni balū na soe We yī Dī bēnī-ba nī Dī na mañjū Dī hī wubuṇa te tūn, Dī kū-ba lanyirani wojo maama wūnī.

29 We deen mañjū Dī jīgū bantu wubuṇa Dī bicari nū fājā fājā mu, yī Dī daari Dī kuri-ba sī ba laan ba ba taa nyī nī Dī Bu wūm na yī te tūn. Kūntū ma wú pa We Bu Zezi na nyaana zanzan, balū dī na yī We biē yī ba sañj o kwaga tūn ḥwaantū.

30 We nan na mañjū Dī kuri balū tūn mu Dī bēnī sī ba taa yī Dī nōona. Dī na bēnī-ba kūntū tūn, Dī ma pa ba na cīga Dī tee nī. Balū Dī na pē ba na cīga kam tūn mu Dī pē ba na paari-zulə Dī tee nī.

We sono kūm na tiini kū dagi te tūn

31 Kū na yī kūntū tūn, dí wú ta nī bēs mu? We na wūra dī dībam tūn, nōonū wōo mu wú wanū o cōgī dībam?

32 We nan wū vīn sī Dī titi Bu wūm na yaara, yī Dī sē Dī kī-o nabiinə juña nī sī o tī dībam maama ḥwaantū. We na pē dībam Dī Bu wūm kūntū tūn, Dī ta wú kwe wo-laaru maama Dī pa dībam zaanū Dī wālī da.

33 Nōon-nōonū bá wanū o co dībam balū We na kuri tūn Dī yīgē nī. Beñwaanū kū yī We titi mu pē dī na cīga Dī tee nī.

34 Nōon-nōonū bá wanū o pa dī ga bura We tee nī. Beñwaanū kū yī Zezi Krisi titi mu tīgū dībam ḥwaantū, yī o joori o bi o yagū tūvūnī o jīgū ḥwia We tee nī. O laān maa je We jazim nī yī o loori We o pa dībam.

35 Nōon-nōonū bá wanū o cōgī dībam dī Zezi Krisi sono kūm daanū. Yaara mu wú wanū ya cōgī dībam dī Zezi Krisi sono kūm na? Wū-cōgō mu naa, bēsesa mu naa, kana mu naa, yinigē mu naa, cam dīlū na wú ba tūn mu naa, naa tūvūnī mu? Awo, tī bá wanū tī cōgī dībam dī Zezi Krisi sono kūm daanū.

36 Kū pūpūnī We tōnō kūm wūnī kū wū: «Dībam na yī nmū We nōona tūn mu paí dí togi tūvūnī wū dī kē de maama. Ba kwe dībam ba ma jī nī peeni sīlū ba na jīgū ba ve ba gū te tūn mu.»

37 We nan na soe dībam tūn, Dī tiini Dī paí dībam wōnō wēānu tūm kūntū maama wūnī.

38 Beñwaanū amu ye lanyirani nū kūlūkūlū tērē kū na wú wanū kū cōgī dībam dī We sono kūm daanū. Kū na yī tūvūnī naa ḥwia, naa kū na yī malesi naa wēyuu tilampolo dīdeera bām maama, naa kū na yī zīm wēānu naa jīwā wēānu tūlū na būnī tūn, naa wēānu tūlū maama na jīgū dam nabiinə bañā nī tūn,

39 kū na yī wēānu tūlū na jīgū dam wēyuu tilampolo nū dī tūlū na jīgū dam tīga kūrī nī tūn, naa wēānu tūlū maama We na kī tūn, tīntū maama wūnī kūlūkūlū bá wanū kū cōgī dībam dī We sono kūm daanū, beñwaanū kū yī sono kūlū We na jīgū dī dībam dī Yuutu Zezi Krisi ḥwaanū tūn mu.

9

We na kuri balu si ba taa yi DI nɔɔna tin

¹ Amu na yi Zezi Krisi nɔɔnu tun, a nɔɔni ciga mu si ku dai vwan. We Jorokum na wu a bicari ni tun mu paí a ye ni ku suni ku yi ciga mu,

² dí a na bri ni a wu tiini ku cɔg̊i yi a jigi liə maama amu titi dwi tiinə bam ɻwaani dí ba na wu se Zezi Krisi tun.

³ A ya wú ta lagı si We cɔg̊i amu titi DI daari DI pɔɔri-ni Zezi Krisi tee ni, dí ku na wú wanı ku pa a ko-biə Zwifə bam na vrum.

⁴ Ba yi Yisirayel dwi tiinə mu. Ku yi bantu mu We deen pe ba ji DI biə, yi DI pa-ba DI paari-zulə Yam. DI ma go ni ni DI wú ta wura dí ba, yi DI daari DI ki DI cullu tum ba jinə ni. DI ma bri-ba ba na manjı si ba taa zuli-DI te tun. DI ma daari DI go niə dí ba.

⁵ Ba dwi düm kuri nuŋi dubam nabaaru Abrahamdwı düm wunı mu. Ba na lugı Zezi Krisi lugı banja ni tun, ku yi bantu dwi düm wunı mu ba lug-o. Wuntu mu yi wænū maama Tu. O maa yi We yi o manjı dí zulə si ku taa ve manja kalu na ba ti tun. Amina.

⁶ A nan ba lagı a ta ni We na goni DI ni si DI ki kulu tun jigi kafe. Beŋwaani ku dai ni Yisirayel dwi tiinə bam maama mu suni ba yi Yisirayel tiinə ciga ciga We yigə ni.

⁷ Abraham dwi tiinə bam maama nan dai o biə ciga ciga We yigə ni. We deen tagı dí Abraham DI wi: «Nm̄u bu Yizakı dwi düm yiranı mu wú ta yi n dwi tiinə ciga ciga.»

⁸ Ku bri ni We tee ni, ku dai biə balu maama Abraham na lugı tun mu yi We biə ciga ciga. Ku nan yi biə balu We na goni ni ba ɻwaani tun mu suni ba yi DI biə ciga ciga.

⁹ Beŋwaani We deen goni ni DI wi: «Maŋa kam kuntu na joori ka yi, amu wú joori a ba dí Saralug̊i bækərə.»

¹⁰ Ku de kuntu mu yi dibam nabaaru Yizakı kaanı Rabeka deen ja pugə o lu yiyya bale.

¹¹⁻¹² Maŋa kam Rabeka ta na wu lugı o biə bale bam yi ba daa ta yəri lanyuranı naa balɔrɔ tun, We deen tagı dīd-o DI wi: «Nakwi wum mu wú ta yi o nyaani wum titvujnu.» Ku ki kuntu si We na kuri-ba daanı te tun mu tɔgi DI na manjı DI li wubvujna te tun. Ku bri ni We kurim düm togı DI na bəŋi wulu si o taa yi DI nɔɔnu tun mu, si ku dai nɔɔnu wum titvujna ɻwaani,

¹³ ni ku daa ta na pvpvni We tɔnɔ kum wunı ku wi: «Amu soe Zakəbi, yi a daari a yagi Ezayu.»

¹⁴ Dí nan wú ta ni bee mu? Dí bá wanı dí ta ni We ba jigi ciga dí DI na ki te tun.

¹⁵ Beŋwaani We deen tagı dí Moyisi DI wi:

«Amu wú ja nɔɔnu wulu ɻwaanja
a na lagı tun mu,
yi a daari a duri nɔɔnu wulu yibwənə
a na lagı tun.»

¹⁶ Kuntu bri ni ku maama tɔgi We na jigi nɔɔna ɻwaanja te tun mu, si ku dai nabiinə wubvujna na lagı kulu tun naa ba titvujna na yi te tun ɻwaani.

¹⁷ Ku pvpvni We tɔnɔ kum wunı, ni We deen tagı dí Ezipipa-farv wum DI wi: «Amu pe n di paari si a wanı a tɔgi nm̄u ɻwaani mu a bri nɔɔna amu dam düm na mai te tun, si ku pa nɔɔna taa zəgi amu yiri düm lugı banja maama ni.»

18 Ku bri ni We duri balu ηwaŋa DI na lagı tun mu, yi DI daari DI pa badonnə ta ku ba wuru ni DI na lagı te tun.

We jıgi ni si DI ki DI wubuŋa na lagı te tun

19 Abam wu dıdva wat o bwe amu ni: «Ku na yi kantu, bęe mu yi We nan bri ni nɔɔna kı ba cögı? Nɔɔn-nɔɔnu nan bá wanı o vin kulu We na lagı sı o ki tun.»

20 Nabiinu yi woo mu sı o wanı o magı kantogı di We? Kantu tun, kamögö wú wanı ku bwe ku mɔru wum ni: «Bee mu yi n mɔ-ni tuntu doj» na?

21 Beñwaani kamɔ-mɔru wum jıgi cwəŋə sı o kwe dögö o ma mɔ kamwaru tılı dwi maama o na lagı tun. O wat o ce dögö kum kantu o maa mɔɔni kamögö sı ku taa yi lunnı nyim, yi o daari o mɔɔni kudon sı ku taa yi tituŋa nyim.

22 Ku nan yi kantu mu di We. DI na lagı sı DI bri nɔɔna DI ban-zəŋɔ kum di DI dam dım na mai te tun, DI jıgi cwəŋə sı DI ki kantu. DI nan pıını DI bani mu di balu na pe DI bani zaŋı yi ba manı di cögum tun,

23 sı DI daari DI pa nɔɔna balu DI na jıgi ba ηwaŋa tun tɔgı ba na DI paari dım na tiini di jıgi zulə te tun. Bantu mu yi balu DI na manı DI li sı ba zu DI paari zulə Yam wunu tun.

24 Ku nan yi dibam mu kantu. We mu kuri dibam nabiinə dwi maama wunu, yi ku dai Zwifə dwi dım yırarı má wunu,

25 ni ku na manı ku pıpuṇı Oze tɔnɔ kum wunu te tun. We deen tagı DI wi:

«Nɔɔna balu ya na dai amu nɔɔna tun,
mu a laan wú bəŋi-ba ni amu nɔɔna.
Dwi tiinə balu amu ya na ba soe tun,
mu a laan wú bəŋi-ba ni amu nɔɔn-sonnu.»

26 «Je sılv ni nɔɔ We ya na tagı di ba DI wi,
ba dai DI nɔɔna tun,
ku yi dáanı mu ba laan wú bəŋi-ba ni
Nwia Tu Baŋa-We biə.»

27 Ezayidı deen tagı Yisirayelтииnam bam taanı o wi:
«Yisirayeli tiinə bam na manı ba tiini ba daga
ni bugə ni kasvllı na daga te tun,
ba finfin yırarı mu wú na vrım.

28 Beñwaani Yuutu Baŋa-We bá daanı sı DI ki kulu maama DI na manı DI li wubuŋa sı DI ki tun lugı baŋa ni.»

29 Ku ta yi nıneemı Ezayı na manı o ta te o wi:
«Dam-fɔrɔ Tu Baŋa-We ya na wu daari dibam biə badaara DI yagi,
sı ku pa dí dwi dım tonı,
dí ya wú ti mu,
ni Sodɔmdı Gomɔɔri tiinə bam dwi dım deen na ti te tun.»

30 Dí nan wú ta ni bee mu? Dwi-getiinə balu ya na ba kwaanı sı ba na cuga We tee ni tun laan mu tu ba na ciga We tee ni, ba na ki ba wu-dıdva di We tun ηwaani.

31 Ku daari, Yisirayeli tiinə bam na tiini ba kwaanı sı ba na ciga We tee ni DI cullu tim tɔgum ηwaani tun, ba wu ne.

32 Bee mu yi ba nan wu ne ciga We tee ni? Bantu ya bıŋı sı ba na ciga ba kəm-laaru tim ηwaani mu, yi ku dai ni ba ki ba wu-dıdva di We. Ba na vin sı ba se We kantu tun, ku maa nyi di ba magı ba naga mu di kandwe dılı na pat nɔɔna tri ba tut tun,

33 ní ku na manjí ku püpuni We tóno kum wóni ku wi:
«Nii-na, amu We lagí a cwi kandwé mu Siyónni.

Dí maa yi kandwé dílb nööna na wú magí ba tití dí dí ba tu tiga ní tun.
Ku daari nöönu wól na kí o wú-dídva dí wól na yi kandwé dím kóntu
tun,
cavíura bá fögí ya ja kóntu tu.»

10

1 A ko-biə-ba, amu tiini a laga sí Yisírayelí tiinə bam na vrím, yi a yéni a loori We a pa-ba ku ñwaani.

2 Amu wú waní a pa cíga ní ba tiini ba lagí sí ba tñí ba pa We, ba nan yéri cwéñé kalú ba na manjí sí ba tögí tun mu.

3 Ba maa yéri cwéñé kalú We na pe sí nabiiné tögí da ba ma na cíga DI tee ní tun. Ba maa tiini ba tití cwéñé sí ba maa na cíga We tee ní, yi ba ba se sí ba taa tögí cwéñé kalú We na tiini tun.

4 Zezi Krisi mu pe We cullu tím tögim cwéñé kam laan ba ka kweeli, ku ma pa balú maama na kí ba wú-dídva díd-o tun laan na cíga We tee ní.

Nöönu wól maama na kí o wú-dídva di Zezi tun wú na vrím

5 Moyisi deen püpuni nöönu na wú kí te sí o ma na cíga We tee ní DI cullu tím tögim ñwaani tun. O püpuni o wi: «Wól na kí We cullu tím na wi te tun wú na ñwia ku ñwaani.»

6 Ku nan daa na yi nöönu na wú kí te sí o ma na cíga We tee ní o na kí o wú-dídva dí DI tun ñwaani, ku püpuni ku wi: «Yí zañí n bwe n titi nüñesní, wóo mu wú waní o di We-sçöñ?» Ku lagí ku ta ní, sí o pa Zezi Krisi tu o ba o zéni dubam.

7 «Nan yi bwe n titi ní, wóo mu wú waní o tu curu?» Ku lagí ku ta ní, sí o pa Zezi bi o yagi tuvni sí o joori o ba.

8 Ku nan manjí ku püpuni ku wi: «We taaní dím dai yigé yigé dí nmú, dí wú nmú ni ní dí n bicari ní.» Kwérə kam kóntu mu díbam tööli dí bri nööna sí ba kí ba wú-dídva di Zezi.

9 Ku tagí ku wi, nmú na tagí dí n ni ní Zezi mu yi wojo maama Yuutu, yi nmú na se n bicari ní, sí We siuni DI bi-o DI pa o yagi tuvni, We wú vrí-m.

10 Beñwaani, ku yi nmú bicari ní mu ní se dí n wú-dídva yi n na cíga We tee ní, yi nmú wú ma n ni mu n ta jaja ní Zezi mu yi Yuutu, sí n ma n na vrí-m.

11 Ku püpuni We tóno kum wóni ku wi: «Wól maama na kí o wú-dídva díd-o tun, cavíura bá ja kóntu tu.»

12 Kóntu, ku yi bídwi mu dí nööna maama, ku na yi Zwifé dí dwi-ge tiinə bam dí. Ba maama Yuutu yi dídva mu, yi wóntu mu yéni o paí balú maama na loor-o tun zéna zanzan.

13 Beñwaani, «wól maama na loori zéna dí Yuutu wóm yuri ñwaani tun wú na vrím.»

14 Ku nan na yi kóntu tun, nööna wú kí ta mu ba loori zéna o tee ní, yi ba wú kí ba wú-dídva díd-o? Ba nan wú kí ta mu ba kí ba wú-dídva díd-o, yi ba wú ni o kwérə? Ba nan wú kí ta mu ba ni o kwérə yi nöönu-nöönu wú tööli-ka o bri-ba?

15 Nöönu nan wú kí ta mu o vu o vu o tööli We kwér-ywéñé kam o bri-ba dí ba na wú tuñ-o? Ku nan püpuni We tóno kum wóni ku wi: «Balú na beeri ba tööli We kwér-ywéñé kam ba bri nööna tun vëñé jígl wópolo mu.»

16 Ku nan dai ni nɔɔna maama mu se We kwər-ywəŋə kam. Ezayideen tagi o wi: «Yuutu Baŋa-We, wɔɔ mu Joni dibañ ni-taanı dum?»

17 Kuntu ma bri ni nɔɔna zwa na ni kulu tun, mu ba ki ba wu-didua di ku. Taani dilu ba nan na wó ni tun mu yi Zezi Krisi kwərə kam.

18 Amu lagı a bwe a nii, Yisirayeli tiinə bam wu ni We kwərə kam mu na? Ku yi ciga ba ni-ka, ni We tɔnɔ kum na tagi ku wi:
«Ba tɔołi o kwərə kam lugu baŋa je maama,
yi ba ni-taanı jagı di yi je maama.»

19 Amu ta lagı a bwe a nii, Yisirayeli tiinə bam sunı ba wu ni We taanı dum kuri mu na? Ba niə. Dayigə tun, We deen togı Moyisiŋwaanı mu Dl ta di ba Dl wi:

«Amu wó pa abam taá jıgı wu-guu di dwi tiinə balu na dai amu nɔɔna tun. Amu wú pa abam bana zaŋi
di nɔɔna balu na yeri kulukulu tun.»

20 Kuntu kwaga ni Ezayi deen ne baari yi o ta o wi:
«Nɔɔna balu ya na ba buŋi si ba ba ba se amu We tun,
bantu laan mu tu ba se amu.

Amu pe balu na manjı ba wu bwe amu bwia tun mu ba ba lwarı amu.»

21 Ku nan na yi Yisirayeli tiinə bam, We tagi Dl wi:
«De maama wuŋi amu te a jia si a ma Joni abam,
yi á vın si á ba amu te.»

11

We wu yagi Yisirayeli tiinə bam

1 Kuntu tun, amu ta lagı a bwe a nii, We vın Dl titi nɔɔna Yisirayeli tiinə bam mu na? Aye! Ku dat kuntu. Amu titi di yi Yisirayeli dwi tu mu. A yi Abrahamnaa mu, yi a nunji Benzamendwi dum wuŋi.

2 We wu vın Dl nɔɔna balu Dl na manjı Dl kuri pulim ni tun. Abam nan manjı á ye We tɔnɔ kum na tagi Eli taanı te, di o na warı We o ta Yisirayeli tiinə bam na ki te yi ku wu manjı tun.

3 O deen warı We o wi: «Yuutu Baŋa-We, ba gu nmu nijonjə bam maama, yi ba daari ba cɔgi nmu kaanı bimbine yam. Ku laan daari amu yirani mu, yi ba kwaani si ba gu amu di.»

4 We nan lər-o Dl wi bęe mu? Dl deen wi: «Amu li nɔɔna murr-turpe mu (7.000), si ba taa yi amu titi nɔɔna. Bantu ta wu fɔgi ba kuni doonə ba zuli Baalı.»

5 Ku nan ta yi bıdwı mu di zım maama. Nɔɔna funfun ta mu daari, We na togı Dl zaanı dim ɻwaani Dl kuri-ba tun.

6 We de Dl zaanı dim ɻwaani mu Dl kuri-ba, si ku dai ba tituŋ-ɻuna ɻwaani. Ku ya na yi ba tituŋ-ɻuna ɻwaani mu We kuri-ba, ku ya daa bá ta yi Dl zaanı dim Dl na pe-ba tun ɻwaani.

7 Ku bri ni Yisirayeli tiinə bam wu ne ciga kalu ba na kwaani si ba na We tee ni tun. Nɔɔna balu We na kuri tun nan mu ne-ka. Balu na daari tun bicari digili.

8 Ku maa ki-ba ni ku na püpuni te We tɔnɔ kum wuŋi ku wi:
«We mu pe ba wubuŋa ti,
yi ba daa ba ni kulukulu kuri.
Di zım maama, ba yiə ta ba naı,
yi ba zwa di kwarımı di We ciga kam.»

9 Davididı deen tagi ba taanı o wi:

«We wú pa ywæeni dílu ba na buñi si ba di tñ pipiri dí ji wojo kulu na
wú ja-ba ku cogi,
ni cíku na jaani-ba te tñ.

Ku maa wú pa We pa ba na cam yi ba tu tuga ni.

10 We wú pa ba yiø dwe yi ba daa bá ta nat.

Dí maa wú pa ba yura cë dí yaara taan,
maaja maama.»

11 Amu ta lagü a bwe a nii, Yisirayeli tiinä bam na tri ba tu kuntu tñ, ku
bri ni ba daa bá waní ba zañi ba joori ba fogi dí We mu na? Aye! Bantu
na vin We ciga kam te tñ mu pe dwi-getiinä waní ba na vrum We tee ni.
We ki kuntu si ku pa Yisirayeli tiina bam mu taa jigi wu-guvu dí ba.

12 Yisirayeli tiinä bam na ki ba cogi tun mu pe nabiinä maama waní ba
na zéna lanyirani We tee ni. Bantu na ge kulu ba na manjí si ba na tun mu
pe dwi-ge tiinä na cwænjø ba joñi We zéna yam. Ku bri ni Yisirayeli tiinä
kogø kulu na wú ba tøgi We tun na puli ku ti, kuú pa noona na We zéna
zanzan ku ja gaali.

We na vri dwi-ge tiinä te tñ

13 Ku yi dí abam dwi-getiinä mu a lagü a ta taaní díntu. Amu na yi Zezi
tuntunnu si a taa tööli o kwæra kam a bri dwi-ge tiinä tñ, a bri ni ku tiini
ku yi titunj-kamunu mu.

14 Amu kwaani a tñjí si ku pa wu-guvu mu ja a donnæ Yisirayelitiinä bam,
si ku waní ku pa We vri ba badonnæ amu titunjä yam ñwaani.

15 We na yagi bantu tñ, ku pe lugu baña dwi tiinä maama laan ba ba
fogi dí We. Ku daari maaja kalu We na wú joori Dí joñi-ba tñ, kuú ta nyi
di twa na joori ba na ñwia te tñ mu.

16 Dí ye ni, nmu na de yiga n fo dípe n tñjí We ñwaani, dílu maama
na daari tun daa ta yi We nyum mu. Tiu kuri na yi We nyum, ku ne sim
maama di yi We nyum mu.

17 Yisirayeli tiinä bam nyi dí Olivitiu ba na jéri gaari wuñi te tñ mu.
Ku yi nñeeení We mu goni tiu kum kuntu ne sidaara Dí yagi, yi Dí daari
Dí kwe Olivi tiu kulu na wú gaa wuñi tñ ne Dí tonjí Dí gwaani ne sidonna
sim wuñi. Abam balu na yi dwi-ge tiinä tñ nyi dí ne silu ba na tonjí tñ
mu. Si laan ma wæri yi si togü si nati tiu kum kugu kum nyua kam.

18 Kuntu ñwaani, nmu yi ta n gooni ne silu ba na goni ba yagi tñ. Nmu
na bri n titi kuntu, ta n ye si ku dai nmu mu paï tiu kum kugu kum ziga.
Ku yi kugu kum mu jigi nmu.

19 Nmu nan wai n te ni: «We goni ne sim kuntu Dí yagi, ku daari si amu
mu na jægæ a tonjí tiu kum yura ni.»

20 Ku sümü ku ki kuntu mu. We nan goni ne sim kuntu Dí yagi, ba na wú
ki ba wu-didva dí Dí tñ ñwaani mu. Nmu nan na waní n tonjí tiu kum
yura ni tñ, ku yi n na ki n wu-didva dí We tñ ñwaani mu. Nan yi zañi n
ta n ki kamunni, za n ta n kwari We.

21 Beñwaani, We na wú se si Dí yagi tiu kum titi ne sim si je ni tñ, nmu
di na ba jigi wu-didva dí Dí, Dí bá yagi-m da.

22 Ku maama nan bri We na ki noona lanyirani te, yi Dí daari Dí vanjí
noona zwa te tñ mu. Ku na yi balu na ki ba cogi tun, Dí vanjí ba zwa mu.
Ku daari, nmu nan na wú yagi We cwænjø kam tøgim, Dí wú ta ki nmu
lanyirani. Nmu nan na yagi We cwænjø kam, Dí laan wú go nmu dí Dí yagi
mu ni tui naga te.

23 Yisirayeli tiinä bam nan na ki ba wu-didva ba se We, baá joori ba na
ba jægæ kam. We wó waní Dí joori Dí tonjí-ba da.

24 Kuntu tñ, nmñ wulu na yí dwi-ge tu tñ nyí dí naga kalú We na goni Oliví tiu kulu na wu gaa wuní tun yira ni mñ. Dí ma pa nmñ tonjí Oliví tiu kulu na wu gaari wuní tun yira ni, yí ku dai ni noçona na yëni ba kí te tñ. Kuntu njwaani ku bá ta cana dí We sí Dí joori Dí tonjí ne silu Dí ya na goni tñ sí titi kugu kum je ni.

We jigi noçona maama njwaanj si Dí vri-ba

25 A ko-biæ-ba, amu lagí sí á lwarí We ciga kalú deen na sëgi tñ mñ. Abam na süní á lwarí kuntu, á daa bá ta buñi ni á yí swan tiinæ. Ku na yí te tñ, lele kuntu Yisirayelütiinæ badaara wuru digili yí ba warí We ciga kam kuri ba ni. Ku nan wú ta yí kuntu, sí ku vu ku yí maaja kam dwi-getiinæ balu na se We tñ kógo kum na wú puli ku ti tñ.

26 Kuntu, Yisirayelü tiinæ kógo kum maama laan wú na vrüm, ni ku na pupuni We tñco kum wuní ku wi:

«Wulu na paí noçona na vrüm tñ wú nuñi Siyönni o ba,
yí oó pa Zakobidwi tiinæ bam lwarim dum ti.

27 Amu We wú go ni dñntu a pa-ba,
ni amu wú saari ba lwarim dum a yagi.»

28 Yisirayelü tiinæ bam na vin We kwær-ywæjæ kam tñ, ba jigi We dñna mu, yí kuntu laan pa abam dwi-ge tiinæ bam na vrüm We tee ni. Ku daari, ku na yí We na kuri noçona sí ba taa yí Dí noçona te tñ laja ni, Dí soe Yisirayelü tiinæ bam, Dí deen na goni ni dí ba nabaara bam tñ njwaani.

29 We nan ba kí a ya na maani, dí Dí na kuri noçona yí Dí kí-ba lanyiraní te tñ.

30 Abam dwi-ge tiinæ deen ya vin We mu, yí á laan ba á lwarí Dí yibwënduræ kam, Yisirayelü tiinæ bam na vin We tñ njwaani.

31 Bantu dí laan tu ba vin We ni, yí abam na We yibwëna kam, sí ku waní ku pa bantu dí laan ba ba lwarí Dí yibwënduræ kam na yí te tñ.

32 We nan pe noçona maama nyí ni ba wú piuna digæ ni mñ te, ba na vin Dí ni tñ njwaani, sí Dí laan want Dí duri ba maama yibwëna.

33 Maani-na á nii We zaaní dum na tiini dí dagí te.
We wubuña dí Dí yéno kum dí ma tiini ku liræ.

Noçon-noçunu bá waní o lwarí Dí na h wubuña sí Dí kí te tñ,
naa o lwarí cwe silu Dí na togí tñ,
ni ku na pupuni We tñco kum wuní ku wi:

34 «Noçon-noçunu bá waní o lwarí Bañja-We wubuña,
naa o bri-Dí Dí na wú kí te tñ.

35 Noçon-noçunu bá waní o kwe o wojo
o jini We.»

36 Beñwaani wëänu maama nuñi We te mu,
yí dñntu mu nii tì maama bañja ni,
yí tì maama yí dñntu nyim mu.
We manjí dí zulæ mu, sí ku taa ve maaja kalú na ba ti tñ. Amina.

12

We noçona na maji si ba taa jwí te tñ

1 A ko-biæ-ba, We na tiini Dí jigi abam njwaanj kuntu tñ, a loori abam sí á kwe á titi á pa We nñneemí ba na me wojo ba kí kaaním ba pa We tñ, sí á taá jwí dí wú-pojo, sí ku poli We wú lanyiraní. Kuntu mu yí zulæ yalu na maji sí á pa We tñ.

2 A yi pa á wubuña taa tögí balu na yéri We tün cwe süm. Kwaani-na si We pa á taá jígí wubuñ-dívura, si ku lení á ñwia kam maama. Abam laan wú ba á lwari We wubuña na lagı si á kí kulu tün, yi á wú lwari ni ku tiini ko lana ciga ciga yi ku poli DI wo.

3 We na kí-ni yu-yono si a taa yi DI tuntvñu tün, a lagı a ta dí abam maama si á yi taá buñi kamunni á pa á titi, ni á dwe á na manjí á yi te tün. A nan taá jígí wubuñ-ñuna, si ku manjí di We na pe abam dídva dídva pëeri te á na kí á wú-dídva di DI tün ñwaani.

4 Nabiinu yira yi wojo dídva mu, yi ya laan poori je dwi téri téri. Jégé maama nan jígí ka titvñja mu yira yam wóni.

5 Ku nan yi bídwi mu dí dibam balu dí na ñwi dí Zezi Krisi tün. Dí tiini dí daga, yi dí nan yi kógo dídva mu. Dibam maama dídva dídva maa tuñi dí wéli daani, ni yira yam je süm dwi téri téri na tuñi si zéni daani te tün.

6 We-peera yalu DI na pe dibam tün yi dwi téri téri mu, ni DI na pe dibam zaani te tün. We na pe wulu wai o tuñi o wéli o donnə tun, kantu tu manjí si o taa tögí o na jígí wú-dídva di We te tün mu o ma ñcoñi-si.

7 We na pe wulu wai o tuñi o wéli o donnə tun, kantu tu manjí si o taa tuñi kantu mu. Wulu We na pe o wai o bri o donnə We ciga kam tün, si o dí kwaani o taa bri-ka.

8 We na pe wulu wai o kwe ñcoña si ba na baari tün manjí si o taa kí kuntu mu. Wulu dí na ce o wéenu o maa zéni o donnə tun manjí si o ma o wú-yono mu o wéli-ba lanyirani. Wulu nan na yi ñcoña yigé tu tün manjí si o kwaani o taa bri-ba cwañjé lanyirani. Wulu nan na duri o donnə yibwénə tün manjí si o taa kí-ku dí wúpolo mu.

9 A taá soe daani dí ciga. A taá culi wo-lwaanu dwi maama, si á daari á taá kí kulu maama na lana tün.

10 A na yi ko-biə daani Zezi Krisi ñwaani tün, á taá soe daani dí á wúru maama, si á taá nígi daani lanyirani.

11 A na tuñi á pa We te tün, á yi pa yaworó zu abam. Kwe-na á bicara maama á taá maa tuñi á pa dí Yuutu wóm.

12 A na jígí tūna dí We te tün, á taá jígí wúpolo ku ñwaani. Yaara na yi abam, si á vó pu-día. Kwaani-na á taá loori We maña maama.

13 Ce-na á wéenu á ma zéni balu na yi We ñcoña yi yinigé jígí-ba tün. A taá jeeri vérə lanyirani á sam ni.

14 Ku na yi balu na jígí abam ba bëesi tün, si á taá loori We si DI kí-ba lanyirani. A nan yi scööl á cögí-ba.

15 Kí-na wúpolo dí balu na jígí wúpolo tün, si á daari á wéli dí balu na keeri tün á keeri.

16 A taá jígí-na wubuñ-dídwi. A yi taá kí kamunni. Tu-na á titi si á taá tuñi tutvñ-bale dí. A yi taá buñi á pa á jígí swan.

17 Ñcoñu na kí abam lwarum, á dí daa yi joori á kí-o lwarum á ma ñwi. Nan kwaani-na si á taá kí kulu na lana tün ñcoña maama yigé ni.

18 Kwaani-na lanyirani si á taá zuvri dí ywéeni ñcoña maama titari ni, ni á na wai te tün.

19 A badon-sonnu-ba, á yi taá buñi si á kí balu na kí abam lwarum tün dí lwarum. Nan yagi-na, si We ban-zoñjo kum wú ba ba banja. Beñwaani ku püpuni We tóñço kum wóni, ni Banja-We tagí DI wi:

«Amu yi wulu na wú cögí ñcoña dí ba kám-balwaaru tün.
Amu wú pa ba joori ba na kulu na manjí dí ba tün.»

20 Ku nan ta püpuni ku wi:

«Nm̄u d̄v̄m kana na w̄œ,
s̄i n pa-o w̄udiu s̄i o di.
Na-nȳom na j̄ig-o,
s̄i n pa-o na s̄i o nȳo.
N na k̄i k̄untu,
kuú pa caviúra tiini ya ja-o.»

21 Abam nan yi pa lwarum waní abam. A taá k̄i k̄em-laaru s̄i t̄i waní lwarum dam t̄i coḡi.

13

Dí na maji si dí se dí lugv k̄om yiga tiinə te tin

1 Abam maama maji s̄i á se dideera balu na te á tuni dum tun ni, beñwaani noon-noonu ba j̄igi dam s̄i o taa te o doŋ yi We w̄u pe ku tu cwəŋə. Dideera balu na w̄ora tun yi We mu t̄iŋi-ba.

2 W̄ulu maama na v̄in dideera bam k̄untu ni tun, ku tu v̄in cwəŋə kalu We na t̄iŋi tun mu. Balu na k̄i k̄untu doŋ tun w̄u na cam.

3 Dideera bam nan ba paí f̄uvn̄i j̄igi balu na k̄i k̄em-laaru tun. F̄uvn̄i j̄igi balu na k̄i k̄em-balwaaru tun mu. Nm̄u na ba laḡi s̄i f̄uvn̄i taa j̄igi-m d̄i dideera bam, n maji s̄i n ta n k̄i k̄em-laaru mu s̄i ku pa n na zulə ba tee nt̄.

4 We nan t̄iŋi dideera bam s̄i ba taa tuŋi ba pa-DI abam zənə ɻ̄waani mu. Abam nan na k̄i wo-balwaaru, á maji s̄i á taá kwari f̄uvn̄i, beñwaani dideera bam s̄iŋi ba j̄igi cwəŋə s̄i ba pa noona na cam. Bantu mu yi balu We na t̄iŋi s̄i ba t̄ogi DI ban-z̄oŋo k̄um ɻ̄waani ba ma pa balu na k̄i lwarum tun na cam.

5 K̄untu ɻ̄waani mu á maji s̄i á se ba ni. Ku dai ba na w̄u pa á na cam tun ȳurani ɻ̄waani. Á se-ba, beñwaani á ye á bicara ni, ni á maji s̄i á t̄ogi ciga cwəŋə mu.

6 Ku ta yi k̄untu ɻ̄waani mu á maji s̄i á taá ɻ̄wi lampoo. Beñwaani dideera bam tuŋi ba pa We mu, d̄i ba na kwaani ba tuŋi te tun.

7 Nan taá ɻ̄wi k̄ulu maama ba na maji s̄i ba joŋi á tee ni tun á pa-ba. Ku na yi w̄ulu na joŋi á yuu lampoo tun, naa w̄ulu d̄i na joŋi á w̄əenu lampoo tun, s̄i á ɻ̄wi á lampoo maama á pa-ba. Ku na yi w̄ulu na maji s̄i á taá kwar-o tun, s̄i á taá kwar-o. Ku na yi w̄ulu na maji d̄i zulə tun, s̄i á taá zul-o.

Dí na maji si dí taá soe dí donnə te tin

8 Abam nan yi taá j̄igi-na noon-noonu wojo j̄ini, j̄ini d̄lu á na w̄u taá j̄igi tun mu yi s̄i á taá soe á donnə. W̄ulu maama na soe o doŋ tun s̄iŋi o t̄ogi We cullu t̄im d̄i DI niə yam mu.

9 We cullu t̄im bri ni: «Yi k̄i boorim, yi gu noonu, yi ɻ̄oni, yi pa n yi zu n donnə w̄əenu.» Cullu t̄im k̄untu didaani We niə yam maama nan t̄ogi ni didaa mu. Ni duntu nan mu wi: «Ta n soe n doŋ ni n t̄ut te.»

10 Nm̄u na soe n doŋ, n daa n bá waní n k̄i-o baloro. W̄ulu na soe o doŋ tun s̄iŋi o k̄i We niə yam na bri k̄ulu tun mu.

Dí maji si dí ti dí yiga mu dí c̄agi Zezi Krisi tum

11 A taá k̄i-na k̄untu, s̄i abam ye maŋa kalu w̄oni d̄i na w̄ora tun. Maŋa yi s̄i á zaŋi á yagi doɔ̄m. Maŋa kalu We na w̄u ba DI v̄ri dubam tun daari fun s̄i ka yi, yi ku daa dai nūneen̄i maŋa kalu d̄i deen na puli d̄i k̄i d̄i w̄u-didva d̄i Zezi tun.

12 Maŋa kam daari fūn sī ka yi, nū tiga na lagū ka pūvri te tūn. Tītū dūm lagū dī ke sī wia pooni ba. Kūntū ḥwaani, ā pa dī yagi kikiə yalu maama na yi lim nyūm tūn, sī dī daari dī ma We dam dūm dī ci dī tītū, sī dī wanī dī tōgi pooni cweŋjē kam.

13 Pa-na dī tōgi cweŋjē sī ku maŋi dī balū na wū pooni wūnī te tūn. A nan pa-na dī yagi nōn-kwēlim dī sa-nyɔrū dī boorim dī wo-digiru kikiə maama. A yi taá jaanī daanī naa á taá ki wū-gvū daanī.

14 Pa-na abam ḥwia kam dīdaanī dī Yuutu Zezi Krisi ḥwia kam taa yi bīdwī. Nan yi pa-na á wubuŋja taa tōgi wo-yɔrū tūlū á fra na zūvri tūn.

14

Dí wū maŋi sī dī taá co daanī

1 Joni-na nōonū wūlu wubuŋja ta na wū bigi We cweŋjē kam wūnī tūn lanyirāni. A nan yi magi kantɔgō dī o na buŋjī te tūn.

2 Nōonū wūra o wubuŋja na biga We cweŋjē kam wūnī, ku ma pa o ba culi kūlukulū dūm. Ku daari nōonū wūdōnū wūra o wubuŋja na wū bigi yi ku pa o culi nwam.

3 Wūlu nan na wāl o di woŋo maama tūn yi zaŋjī o gooni wūlu wūm o na ba di woŋo maama tūn. Wūlu di nan na ba di woŋo maama tūn yi zaŋjī o co wūlu na di woŋo maama tūn, beŋwaani o dī li We nōonū mu.

4 Nmu yi wōcō mu sī n co nōonū wūdōnū tintuŋjūn? Ku yi o titi yuutu wūm mu maŋi sī o nii o ki cīga naa o wū ki. Wūlu na yi dī Yuutu wūm nōonū tūn ki lanyirāni mu, beŋwaani dī Yuutu wūm wū wāni o pa o taa ki lanyirāni.

5 Nōonū wūra o na li de o pa dī dwe da yadonnē yam. Ku daari nōonū wūdōnū dī maa wūra o na ba kuri da yam daant. Nōonū maama nan maŋi sī o ki kūlū o na ye o bīcarī nī nī ku maŋi tūn.

6 Nōonū wūlu na kuri de sī dī taa yi da-kamunu tūn yēni o ki dī Yuutu wūm ḥwaani mu. Wūlu na di woŋo maama tūn ki kūntū o ma zuli dī Yuutu wūm mu, o na yēni o ki We le wūdī kūm baŋa nī tūn ḥwaani. Wūlu di nan na ba di woŋo maama tūn dī ki kūntū o ma zuli dī Yuutu wūm mu, yi o dī ki We le ku ḥwaani.

7 Dībam wūluwūlu ba ḥwī o titi yirāni ḥwaani. Dī wūlu nan na tīgī dī, ku ta dai o titi yirāni ḥwaani.

8 Dī zī na ḥwī, dī ḥwī dī Yuutu wūm ḥwaani mu. Dī nan zī na tīgī dī, ku ta yi dī Yuutu wūm ḥwaani mu. Beŋwaani, dī na ḥwī naa dī na tīgā, dī ta yi dī Yuutu wūm nōona mu.

9 Zezi Krisi tīgī yi o joori o bi o na ḥwia, sī o taa yi twa dī naŋjuna Yuutu mu.

10 Ku na yi kūntū tūn, beε mu yi n co n ko-bu? Sī nmu dī, beε mu yi n gooni n ko-bu? Dībam maama nan lagū dī ba dī zigī We yīgē nī mu, sī DI dī dībam taani.

11 Ku pūpūni We tōnō kūm wūnī, nī Baŋa-We tagī DI wī:
 «Amū na yi ḥwia tu tūn,
 ku yi cīga mu nī,
 nōona maama wū ba ba kuni doonē amū yīgē nī,
 yi bā ta dī ba niə jaja,
 nī amū mu yi Baŋa-We.»

12 Kūntū bri ntī dībam maama lagū dī ba dī zigī We yīgē nī mu, sī nōonū maama ta kūlū o na ki tūn.

Dí wu manj si dí pa dí ko-bu tusi We cwaŋə wuŋi

13 Kuntu tun, dí daa yi ta co dí donnə. Nan li-na wubuŋja sì á yi ki kulu na wú pa á ko-bu tusi naa o yagı We cwaŋə tögüm tun.

14 Amu na ɻwı dí dí Yuut Zezi tun, amu ye lanyırani ni wudiu tare kу tutu na yi wo-digiru We yigə ni. Ncoŋu nan na pe woŋo kulu yi culu, ku sunı ku yi culu mu ku pa ncoŋu wum kuntu.

15 Nmu nan na pe n ko-bu wu cögı dí n na di wudiu kulu tun, ku bri ni n daa n ba tögı sono cwaŋə mu. Yi pa nmu na di wudiu kulu tun cögı ncoŋu di We daamı, yi o yi wulu Zezi Krisi na tigı o ɻwaanı tun.

16 Yi pa ncoŋa na cwaŋə sì ba co woŋo kulu na lana dí nmu tun.

17 Dibam na yi We paari dím ncoŋa te tun ba tögı wudiiru dim ɻwaanı. Ku nan tögı dí na ki cığa We yigə ni tun ɻwaanı mu, dí wu-zuru dí wupolo, ni We Joro kum na paı dibam te tun.

18 Wulu maama nan na tuŋı o pa Zezi Krisi kuntu doŋ tun, kuntu tu wú poli We wu, yi ncoŋa dí wú pa-o cığa.

19 Kuntu ɻwaanı, pa-na dí kwaanı dí taá ki kulu maama na paı ncoŋa jigı ywəenı daanı yi ku zəni-ba sì ba bı We cwaŋə wuŋi tun.

20 Yi pa wudiiru dim cögı We tituŋa. Wudiiru maama manj dim mu. Nmu nan na di kulu na wú pa n doŋ wu cögı ku ɻwaanı tun, sì n yagı ku dim.

21 Ku lana sì n yi ki kulu maama na wú pa n ko-bu tusi We cwaŋə ni tun, ku na yi nwana dim naa sana nyom naa kulu maama dí.

22 Nmu na ye kulu n wubuŋja ni kantu laja ni tun, ta n jigı-ku nmu dí We laja ni. Ncoŋu wulu na ye kulu na lana sì o ki yi o ba jigı wubuŋja yale ku banja ni tun, kuntu tu jigı yu-yoŋo.

23 Ku daari, ncoŋu wulu na jigı bwıwıa dí o na di wudiu kulu tun, kuntu tu bá na bıra We tee ni. Ku bri ni o ba jigı wu-dıdva o dim dím wuŋi. Woŋo kulu maama nmu na wú ki yi n ba jigı wu-dıdva tun, ku yi lwarım mu.

15

Dí na manj si dí taá ki te di dí donna tun

1 Dibam balı wubuŋja na bigı We cwaŋə kam wuŋi tun manj si dí taá wəli balı wubuŋja ta na wu bigı tun mu, ba wubuŋja ta na bwənə tun ɻwaanı. Dí wu manj si dí taá ki kulu na poli dibam yırani wuŋi tun.

2 Dibam maama nan manj si dí taá ki kulu na wú poli dí donnə wuŋi tun mu, dí manj si dí ki-ba lanyırani mu sì ku pa ba fıgıt ba bı We cwaŋə wuŋi.

3 Zezi Krisi deen nan wu ki kulu na poli o yırani wu tun, ni We tōnɔ kum na tagı te ku wı: «Tru tulı ncoŋa na twı nmu Baŋa-We tun mu joori ti tu amu yuu ni.»

4 Kulu maama deen na pıpıvnı We tōnɔ kum wuŋi tun yi sì ku taa bri dibam We cığa kam mu, sì ku pa dí na pu-dıa dí baarı sì dí taá jigı tına We tee ni.

5 We mu yi wulu na paı ncoŋa pu-dıa dí baarı tun, yi dıntu wú pa á taá jigı wubuŋ-dıdwi ni Zezi Krisi na lagı te tun.

6 Kuntu, kuví pa abam maama se daanı yi á taá jigı ni dıdwi á ma zuli We dılın na yi dí Yuut Zezi Krisi Ko tun.

7 Jonı-na daamı lanyırani ni Zezi Krisi na jonı abam te tun. Kuntu wú pa We na zula.

We kwər-ywəŋə kam yi dwi maama nyim mu

8 Amu nan lagı a ta abam ni Zezi Krisi tu si o tuŋı o pa Zwifəbam mu, si ku pa We na goni ni dı ba nabaara bam te tun sūnı ku ki, si ku bri ni We yi ciga tu.

9 O tum dım ta yi si ku pa dwi-getiinə bam dı mu ba ba zuli We DI na jıgı ba yibwənə tın ɻwaanı, ni We tənə kum na tagı te ku wı:
«Amu wó wəli dı dwi-ge tiinə bam a zuli nmu,
yi a leeni a tee nmu yırı.»

10 Ku ta püpuni ku wı:

«Abam dwi-ge tiinə bam wəli-na dı We nɔɔna bam maama á taá ki wəpolo.»

11 Ku ta wı:

«Abam dwi-ge tiinə bam maama taá zuli-na Yuutu Baŋa-We.
Pa-na lugı baŋa dwi maama taa tee-DI.»

12 Ezayıdı deen tagı o wı:

«Zesedwi dım tu dıdua wú zaŋı o ba si o taa te lugı baŋa dwi tiinə maama,
yi bantu wó ta jıgı tıuna o ɻwaanı.»

13 We dılı na paı á jıgı tıuna tın wó pa á tiini á taá jıgı wəpolo dı wuzuru, á na ki á wə-dıdva dı DI tın ɻwaanı. We Joro kum dam laan wú pa á na jıgı tıuna dı We te tun fəgı ku puli ku ja gaalı.

Pooli na nɔɔni o tituŋa yam wojo te tın

14 A ko-biä-ba, amu titı ye ni abam ki kəm-laarv zanzan mu, yi á tiini á jıgı yəno ku paı á wai á bri daanı dı We ciga kam.

15 Amu püpuni wəənu tıdonnə dı baari mu tənə kumtu wənı, si a maa guli abam wəənu tılu á na manjı á zaasi tın. Amu püpuni kumtu dı We na pə-ni yu-yono,

16 si a taa yi Zezi Krisi tıntıŋnu dwi-getiinə bam ɻwaanı tın mu. Amu na tuŋı a pa We te tun yi si a yəni a tɔɔlı DI kwər-ywəŋə kam mu, si a wanı a jonı dwi-ge tiinə a ki-ba We juŋa ni, si ba pa DI wə polı, DI Jorokum na fəgı ku kwe ba bıcara tın ɻwaanı.

17 Kuntu, amu na ɻwı dı Zezi Krisi tın ɻwaanı, a ki wəpolo dı a na tuŋı a pa We te tun.

18 Amu nan ba jıgı baari si a nɔɔni kuluksulu, ku na dat Zezi Krisi na me amu o ki kvlı tın yırarı. Ku yi Zezi mu pe ku tɔgı dı a ni-taanı dı a tituŋa yi dwi-ge tiinə bam se We.

19 Ba ma se We dı DI na de DI Joro kum dam ɻwaanı DI pa ba na wokkagila dı maana yalu na bri DI dam tın. Ku yi kumtu donı mu amu zigı Zeruzalem ni a tılvı je sım maama a vu a yi Yiliiri, yi a bri We ciga kalı maama na yi Zezi Krisi kwər-ywəŋə kam nyim tın.

20 Manjı maama amu lagı si a kwaani a taa tɔɔlı Zezi kwər-ywəŋə kam je sılu ni, ba daa ta na wu ni Zezi Krisi taanı dum da tın mu. Amu ba lagı si a tɔɔlı-ka je sılu ni, ba na manjı ba ni-ka tın, si ku yi taa nyı ni, nɔɔnu wədoŋ kəbrə yuu ni mu amu tu a lı,

21 ni ku na manjı ku püpuni We tənə kum wənı te ku wı:

«Ba ta na wu tɔɔlı o kwərə ba bri balı tın
laan wú ba ba lwarı-ka.

Balı ta na wu ni o ɻwa tın
laan wú ba ba ni o ciga kam kuri.»

Pooli na buŋı si o vu o na Rom tiinə bam te tın

22 Mu ku kuri amu ge laŋa kuni zanzan si a ba abam te.

23 Ku daari lele kuntu, je sim kuntu ni jiegə daa tərə ba na wu ni Zezi kwər-ywəŋə kam da. Abam fra na manjı ya jıgı amu bına zanzan sı a ba a na abam tun,

24 amu laan buŋı sı a ba manja kalv a na lagı a zanı a vu Esıpanyı tun. Amu lagı sı a tɔgı abam te, sı a wanı a kı wopololo dı abam manja funfun, sı á laan wanı á wəli-nı sı a kwe cwəŋə a ke.

25 Ku daari lele kuntu amu lagı a vu Zeruzalem mu, sı a tuŋı a wəli Zezi nɔɔna balu na wu dáani tun.

26 Zezi kɔgɔ kum nɔɔna balu na wu Masidvani dı Akayi tıını dım ni tun mu me ba wubuŋa ba la səbu, sı ba ma wəli Zezi nɔɔna balu na wu Zeruzalem ni yi yinigə jıgı-ba tun.

27 Ku yi ba titı mu me ba wubuŋa ba kı kuntu. Ku nan manjı sı ba wəli-ba kuntu doŋ, beŋwaani Zwifə bam ya manjı ba kwe wəənu tlu We Jorona pə-be tun mu ba ce dı dwi-getiinə bam. Kuntu ɻwaani dwi-ge tiinə bam manjı sı ba dı daa wəli Zwifə bam dı wəənu tlu na yi ba yira zənə nyim tun.

28 Amu na ti tituŋı dıntu yi a kwe səbu kum maama a kı nɔɔna bam juŋa ni, amu laan wó tɔgı abam te, yi a daari a ke a vu Esıpanyı.

29 Amu nan ye ni, a na tu abam te, Zezi Krisi wó kı abam lanyırani ku ja gaali.

30 A ko-bia-ba, amu nan lagı a loori abam dı Yuutu Zezi Krisi yırı ɻwaani, dı sono kulu We Joro kum na pe dibam tun ɻwaani, sı á tɔgı á wəli-nı á taá tiini á loori We á pa-nı a tituŋ-cəera yam wuŋi.

31 Loori-na We, sı Dı joŋi-nı balu na wu Zude ni yi ba vın Zezi tun juŋa ni, sı Dı daari Dı pa Zezi nɔɔna balu na wu Zeruzalem ni tun joŋi kulu amu na wó pa-ba tun dı wopololo.

32 We na se, amu laan wó wanı a ba abam te dı wopololo, yi a di ywəəni du abam.

33 Bıcarı-zuru Tu Baŋa-We wó ta wu abam tee ni. Amina.

16

Pooli jɔɔni nɔɔna balu maama o na ye tin

1 Amu nan lagı a bri abam dı ko-bu Feebe na yi wuļu tun mu. Wuṇtu yi kaani wuļu na tuŋı o wəli Zezi kɔgɔ kulu na wu Sankri ni tun mu.

2 Abam nan manjı sı á joŋ-o lanyırani dı Yuutu wum ɻwaani, ni ku na manjı sı We nɔɔna taa kı te tun. A taá wəl-o dı kulu maama o na lagı abam tee ni tun, beŋwaani o titı dı zənı nɔɔna zanzan, ku na dwe didi dı amu dt.

3 Jɔɔni-na Prisili dı Akwila á pa-nı. Bantu mu tɔgı dı amu yi dı tuŋı dı pa Zezi Krisi.

4 Ba ya ge fın sı ba ti amu ɻwaani. Amu nan kı-ba le, ku nan datı amu yurani, ku yi dwi-getiinə balu maama na tu ba se Zezi tun dı mu kı-ba le.

5 Jɔɔni-na Zezi kɔgɔ kulu na jeeri ba sɔŋɔ kum ni tun á pa-nı.

Jɔɔni-na amu cilɔŋ-sono Yipayineti á pa-nı, wuṇtu mu yi wuļu na de yigə o se Zezi Krisi Azi tıını dım maama wuṇi tun.

6 Jɔɔni-na Mari wuļu na tiini o tuŋı o pa abam tun dı.

7 Jɔɔni-na amu dwi tiinə Andronikusi dı Zuniyasi. Bantu mu ya tɔgı ba wu piuna digə ni dı amu. Ba yi balu na jıgı yır-ɻum Zezi tintuŋna bam wuṇi, yi bantu se Zezi Krisi ba loorı amu.

8 Jɔɔni-na Ampiliatusi wuļu na yi a cilɔŋ-sono dı Yuutu wum ɻwaani tun á pa-nı.

⁹ Јоңи-na Yuriben wulu na təgi dí díbam o tuŋi Zezi Krisi titvna tñ, dídaanı amu cilon-sono Sítakisi dí.

¹⁰ Јоңi-na Apeeli wulu na bri ní o yi Zezi Krisi titvñu ciga ciga tñ á pa-ni.

Јоңi-na Arisobuli sənəti tiinə bam dí.

¹¹ Јоңi-na amu dwi tu Erodiyón á pa-ni.

Јоңi-na balu na yi Narisisi sənəti tiinə yi ba yi dí Yuutu wóm noona tñ á pa-ni.

¹² Јоңi-na Trifenu dí Trifosı, bantu mu yi kaana balu na tiini ba tuŋi dí Yuutu wóm titvna yam tñ.

Јоңi-na a ko-bu-sono Peersidi, wuntu mu yi kaani wulu dí na tiini o tuŋi o pa dí Yuutu wóm.

¹³ Јоңi-na Rufusi wulu na yi dí Yuutu wóm titvñ-ñum tñ, dí o nu wulu na ki amu lanyuranı ni o titi bu te tñ.

¹⁴ Јоңi-na Asunkriti dí Filigon dí Ermesi dí Patrobasi dí Erması, dídaanı dí ko-biə balu maama na wu ba tee ni tñ.

¹⁵ Јоңi-na Filologi dí Zuli, dí Neere dí o nakə, dí Olimpa, dídaam We noona balu maama na wu ba tee ni tñ.

¹⁶ A na jeeri daanı, sí á taá јоңi daanı lanyuranı dí sono dí wu-yojo. Zezi kəgə kum na wu je silü maama ni tñ dí јоңi abam.

¹⁷ A ko-biə-ba, a nan loori abam sí á fəgi á ci á titi dí balu na jaani kampwara ba tui noona titarı, yi ba pati ba tusi We cwəyə wəni tñ. Bantu mu jigi zaasim dılı ba na bri abam tñ ba yáala. Kuntu ɻwaani ja-na á titi dí ba.

¹⁸ Noona bam kuntu doŋ ba ki dí Yuutu Zezi Krisi na lagı kulu tñ, ba təgi ba titi fra na zvəri wəenü tlu tñ mu. Ba yəni ba ɻoŋi bitar-ywe mu, yi ba ma ni-suŋi ba ma ganı balu na ba va ni tñ ba pa ba wəbuŋa ləni.

¹⁹ Noona maama ye abam na təgi We lanyuranı te tñ, kuntu mu pati amu tiini a jigi wəpolo dí abam. Amu nan lagı sí abam taá jigi swan mu sí á taá ki kulu na lana tñ, sí á daarı á taá ye á titi sí lwarım yi cəgi abam.

²⁰ We dılı na pati noona wu-zuru tñ bá daanı Dí cəgi sutaanıdam, yi Dí laan pa á no-dı dí á ne.

Dí Yuutu Zezi wú pa abam yu-yojo.

²¹ Timoti wulu na təgi dí amu o tuŋi tñ dí јоңi abam. Amu dwi tiinə Lukiyusi dí Zazən dí Sosipateeri dí јоңi abam.

²² Amu Teritiyusi mu pupuni Pooli ni-taanı dıntu yi o pa abam, amu dí nan јоңi abam dí Yuutu wóm ɻwaani.

²³ Gayusi wulu amu Pooli na zvəri o sənəti ni yi Zezi kəgə kum dí jeeri da tñ јоңi abam.

Erasıtı wulu na yi tlu kum səbu-tiŋnu tñ, dídaanı dí ko-bu Kwatusi dí јоңi abam.

[

²⁴ Dí Yuutu Zezi Krisi wú pa abam maama yu-yojo. Amina.]

Pooli na ki We le te o ma guri tñ

²⁵ Dí ki We le, dıntu dam dum mu pati á fəgi á zıgi lanyuranı dí á na se Dí kwər-ywəyə kalu amu na təçəl Zezi Krisi ɻwaani tñ. Kuntu mu abam laan tu á lwarı We ciga kalu deen ya na səgi faŋa faŋa tñ.

²⁶ Lele kuntu We təgi Dí nijonə bam deen na pupuni wəenü tlu ba tiŋi tun ɻwaani mu, Dí pa Dí ciga kam kuntu ba ka lwarı jaja. We dılı na jigi ɻwia sí ku taa ve maŋa kaſu na ba ti tñ laan mu pe ni, sí lugə baŋa dwi

maama na cwəŋə ba lwarı Dl ciga kam, sı ba daarı ba kı ba wu-dıdua dı Dl ba se Dl ni.

²⁷ Dıntu yırani mu yi swan maama tu, yi Dl ba jıgı doŋ. Dıntu mu manı dı zulə sı kʉ taa ve manja kalu na ba ti tın Zezi Krisi yırı nwaani. Amina.

**Dayigə tənə kulu Pooli na pvpvnı o pa
KORENTİ TIİNİ tun
Dayigə tənə kulu Pooli na pvpvnı o pa
Korenti tiinə tun na brı dıbam kulu tun mu
tuntu**

Pooli deen pvpvnı tənə kuntu o pa We nəçna balı na wu Korenti ni tun mu. Pooli titi deen mu puli We titvja dáanı, yi o zu da bım di cicoro (Titvja Tənə 18:11).

Korenti ya yi tu-kamunu kulu na jıgı jıjigırı zanzan, ku na jıgı nabwəerü zıgım je sile yi ba kı pipiu da tun ıwaaanı. Nəçna zanzan deen wura ba na jıgı yəno di cullu dwi təri təri. Ba maa kı boorim di lwarım zanzan, ku pa kuntu wojo di lonji We nəçna bam.

Ka manja ni Pooli nan daa təri ba tee ni, yi o laan ni ba ıwaa ni kampwara di wo-balwaarü tıdonnə mu zu ba titari. Ku ma pa-o liə, yi o laan pvpvnı twaanı o pa-ba. O twaanı tım wəni tıntı tle mu təgi ti zu We tənə kum wu, sı dıbam di wanı dí lwari, cam na yi dıbam, dí na wú kı te, sı dí ma kwe-dı tun.

Pooli nan kaanı-ba, sı ba yagı kampwara (poçrum 1-4),
di boorim kikiə (poçrum 5),
sı ba daa yi taa ve nəçna balı na yəri We tun te sı bantu di ba taani (6:1-11).

O brı-ba ni ba manjı sı ba ma ba yura Yam ba tıñı ba pa We mu (6:12-20).
O laan ma ləri ba na bwe-o bwıə yalu tun,
ku na yi kadri laja ni (poçrum 7),
naa nwana yalu ba na mə ba kaanı jwənə tun laja ni (poçrum 8-10),
naa Zezi tıvı gulim wıdui laja ni (poçrum 11),
di We Joro pıera Yam laja ni (poçrum 12-14),
di twa biim wojo (poçrum 15).

Tənə kum tiim ni o ıçconı səbu-lıu We-di sım na wura ba kı tın wojo, di o titi na lagı sı o kı kulu tun, yi o laan jıçonı-ba (poçrum 16).

Tənə kuntu wəni Pooli brı ni, We pıera Yam maama wəni, sono mu yi wojo kulu na dwe maama tun, sı dí ma tıñı We titvja Yam (poçrum 13).

¹ Amı Pooli wılu We na kuri di Dı titi wıbıvja sı a taa yi Zezi Krisi tıntıvja tun mu pvpvnı tənə kuntu, yi dí ko-bu Sositeni di təgi o wali-nı.

² Dí pvpvnı sı dí pa abam balı na yi Zezi kəcə kum wu nəçna yi á zıvırı Korenti ni tın mu. Abam mu yi balı We na kuri sı á taá yi Dı nəçna Zezi Krisi ıwaaanı tun. Dı ma li abam sı á taá yi Dı nəçna, ku wəli di balı na wu je maama yi ba zuli Zezi Krisi tun. Wıntı mu yi bantu di dıbam maama Yuutı.

³ Dí Ko We di dí Yuutı Zezi Krisi wó pa abam yazurə di yu-yojo.

⁴ Manja maama a yəni a kı We le abam ıwaaanı, di Dı na pı abam yu-yojo Zezi Krisi ıwaaanı tun.

⁵ Abam na ıwı di Zezi tun, We sıını Dı pa abam yu-yojo wojo maama wəni, sı á taá ye Dı cıga kam maama, sı á kwəri á taá wai á ıçconı Dı taani dum.

⁶ Bejıwaanı, di deen na toolı Zezi Krisi kwərə kam di abam tun, ka tiini ka ja kuri abam tee ni.

7 A ne We pœera yalu maama á na lagı tın, yi á cægi dí Yuutu Zezi Krisi sı o joori o ba sı dí na-o.

8 Wuntu mu wú pa á taá zigı kœjkœj sı ku vu yi tiim manja, sı á yi taá jıgı wo-lœjö de düm o na wú joori o ba tın nı.

9 We yi ciga tu, yi dıntu mu kuri abam sı á taá ı̄wı dı DI Bu Zezi Krisi, o na yi dıbam Yuutu tın.

Korenti tiinə ya na pœri daani te tin

10 A ko-biæ-ba, a loori abam dí Yuutu Zezi Krisi yırı ı̄waanı sı á taá jıgı ni-mœrœ, sı á yi taá pœri daani. A nan kwaanı-na á kı á wubuña daani, sı á kı ni dıdwı.

11 A tagı kountu, Klowe-ba sɔçjo tiinə na tagı dı amu ba wı á magı kantœgo mu daani tın ı̄waani.

12 Abam bœjı ni Zezi Krisi pœri yıra yıra mu na? Amu Pooli mu tıgı tuvun-dagarakam banja nı abam ı̄waanı na? Ba miisi abam na wınu amu yırı ı̄waanı mu na?

14 A kı We le, beñwaanı amu wu miisi abam wılvıwılvı na wınu, ku na dai Krisipu dı Gayusi yurani.

15 Kountu tın, nocon-noconu bá wanı o ta nı a miisi abam na wınu amu yırı ı̄waani.

16 Ah, a guli a ta na miisi Sıtefanası dı o sɔçjo tiinə dı, ku daarı kountu kwaga nı, wılvı na weli da, a daa wu guli.

17 Zezi Krisi tuvı-nı sı a taa tœlı o kwær-ywœjœ kam mu a bri nocona, sı o wu tuvı-nı sı a taa miisi nocona na wınu. A na tœlı We kwærə kam te tın, ku dat dı lugı banja swan mu a maa tœlı-ka. A ya na tœlı-ka dı lugı banja swan mu, Zezi tuvı düm dagara kam banja nı tın ya bá ta jıgı kuri ku paı nabiinə.

We swan na garı nabiinə swan te tin

18 Beñwaanı Zezi tuvı düm dagara kam banja nı tın taanı düm yi jwərim mu balı yıgə na tərə dı We tin tee nı. Ku nan na yi dıbam balı We na vrı lwarım wınu tın, taanı dıntu yi We titı dam mu dı dıbam.

19 Ku nan manı ku pıvpınu We tıno kum wınu ku wı:

«Amu Baŋa-We wú cogı swan tiinə wubuña,

yu a daarı a pa yi-pıvı-nyına yi-pıvı kum yáalı.»

20 Swan tiinə swan yam daa jıgı kuri na? Tœn-yeenə dı nocona balı na ye ı̄waanja tın yi-pıvı kum jıgı kuri na? We nan bri dıbam nı lugı banja swan yam maama yi jwərim mu.

21 We swan yam ı̄waanı nabiinə bá wanı ba ma ba tıti swan ba lwarı-DI. We nan lı DI wubuña sı DI tıgı kwærə kalı dı na bri nocona yi ba paı ka yi jwərim tın ı̄waanı mu, DI ma vrı balı na se kwærə kam tın DI yagi.

22 Zwifə bam lagı sı ba na wo-kunkagla yalu na bri We dam tın mu. Greki tiina maa lagı sı ba cægi taanı dılb na wú bri-ba swan tın.

23 Ku nan na yi dıbam, dı tœlı Zezi Krisi wulu na tıgı tuvun-dagarabanya nı tın kwærə mu. Kwærə kam kountu maa yi ta-balörö mu Zwifə bam tee nı, yi ka yi jwərim mu dı dwi-ge tiinə bam dı.

24 Ku daari dibam balu We na kuri tun, ku na yi Zwifə bam naa dwi-ge tiinə dī, taani dūm kuntu mu pe dī lwarı ni Zezi Krisi yi We swan yam dī Dī dam tu.

25 Wojo kulu noɔna na paɪ ku yi jwərim We tee ni tun gari nabiinə swan maama, yi kulu na bwəmmə Dī tee ni tun dana ku dwe nabiinə dam maama.

26 A ko-biə-ba, á buŋi á deen na yi te yi We laan ba Dī kuri abam tun. Ku dai á zanzan yi deen mu puurı nneenə nabiinə na lagı yi-puru kulu tun. Ku dai á zanzan mu yi dideera, naa á zanzan mu nuŋi nadunə sam.

27 We nan kuri balu nabiinə na paɪ ba yi jwəru tun mu, sī Dī ma pa cavıra di swan tiinə. Dī ma kuri balu nabiinə na paɪ ba yi nabwənə tun, sī Dī ma pa cavıra di dam tiinə.

28 Dī ma daari Dī kuri balu nabiinə na gooni yi ba ba nıgi tun, sī Dī ma pa wəənu tulu nabiinə na paɪ tı jıgi kuri tun ji kafe.

29 We kuri noɔna bam kuntu doŋ mu, sī nabiinə yi zaŋi ba wanı ba tee ba tı Dī yiga ni.

30 We nan mu pe abam ȱwti di Zezi Krisi. Kuntu ȱwaami mu swan yalu Zezi na jonı We tee ni tun laan jigi dibam swan. Wontu mu paɪ dī jıgi cıga We tee ni. O maa paɪ dī yi We noɔna. O ma kwe o tıti ȱwia o ma vri dibam lwarım wəni.

31 Kuntu tun, kulu na puþunu We tōnɔ kum wəni tun yi cıga mu, dī ku na wı: «Wulu na lagı sī o kı wəpolo tun, sī o pa ku taa yi dī Yuutu wəm ȱwaanti.»

2

Pooli na tööl Zezi Krisi kwär-ywəŋə kam te tun

1 A ko-biə-ba, amu deen na tu abam te tun, a wu ȱcooni swan naa yiyiu-ȱwe zanzan dī abam, dī a na tööl We kwärə kam a bri abam te tun.

2 A wu kı a wubuŋa ni sī a bri abam wojo kudon, ku na dai Zezi Krisi taani dūm yırarı dī o tıvıni dūm dagara kam baŋa ni tun.

3 A na wu abam tee ni maŋa kalu tun, a bwənə, yi fuŋnu dī jıgi-nı, yi a yura sat.

4 A taanı dūm dī a na tööl We kwärə kam te tun, ku dai nabiinə swan mu a ma a tööl-ka sī a pa á se. Ku yi We Jorokum dam mu pe abam lwarı ni taanı dūm yi cıga.

5 Kuntu tun, á na kı á wu-dıdua dī Zezi tun, ku yi We dam dūm ȱwaani mu, sī ku dai nabiinə swan ȱwaani.

Baya-We swan na yi te tun

6 Dibam nan yəni dī bri balu wubuŋa na bigı tun mu swan, ya nan dai nabiinə swan naa lugı baŋa dideera bam swan. Bantu wú ba ba cögı dī ba dam dūm maama.

7 Dibam na bri swan yalu tun yi We nyim mu. Nabiinə nan yəri ya ni ni, ya na səgi dī ba tun ȱwaani. We deen maŋı Dī kı Dī wubuŋa ni mu ku loori lugı pulim, sī Dī swan yam kuntu pa dī wanı dī na zulə Dī tee ni.

8 Lugı baŋa dideera bam wulwulwul nan wu lwarı ya kuri. Ba ya na ye, ba ya bá ja We-ſoŋo paarı tu Zezi ba pa tıvı-dagarabaŋa ni ba gv.

9 Ku nan kı ni We tōnɔ kum na tagı ku wı:

«We fəgi Dī kı wo-laarı Dī tıji sī Dī pa balu na so-DI tun.
Nabiinə yi wu ne wəənu tum kuntu doŋ,
yi ba zwa wu ni tı ȱwa,

yı ba ba jığı ti wubuña dı.»

10 We nan tagı Dı Jorokum ḥwaanı mu Dı ma pa dı lwari wəənu tıñ kuntu. We Joro kum ye wojo maama kuri, yı ku ye We wubuña maama dı.

11 Wıç mu wú wanı nabiinu wubuña o lwari, ku na daı o titi joro? Ku nan yı kuntu mu dı We dı, noɔn-noɔnu yəri We wubuña, ku na daı Dı titi Joro kum yırani.

12 Joro kulu We na ki dıbam bicara ni tıñ daı lugı banja nyıñ. Ku nunji We te mu, si ku pa dı lwari wo-laaru tılu Dı na pe dıbam zaanı tıñ.

13 Dı na yəni dı bri noɔna cıga kam yı dı noɔni taanı dılu tıñ daı nabiinə swan taanı. Ku yı We Joro kum mu bri dıbam taanı dılu na manı si dı taá noɔni tıñ. Dıbam te cıga kalı na yı We Joro nyıñ tıñ mu dı bri balı Dı Joro kum na wú ba bicara ni tıñ.

14 We Joro kum na tari wılu bicarı ni tıñ ba se si o joŋi cıga kalı We Joro kum na bri tıñ. Ka yı wo-jwəeru mu o tee ni. O bá wanı o lwari ka kuri, beŋwaanti ku yı We Joro kum mu bri ka kuri cıga cıga.

15 Wılu maama We Joro kum na wú o bicarı ni tıñ mu wai o ye wojo maama kuri. Noɔn-noɔnu nan bá wanı o na kuntu tu wo-lɔŋo o ta.

16 We tıñc kum tagı ku wi:

«Noɔn-noɔnu bá wanı o lwari dı Yuutu wım wubuña,

noɔn-noɔnu nan bá wanı o bri-o o na wú ki te tıñ.»

We nan na pe dıbam Dı Joro kum tıñ mu pe dıbam dı jığı Zezi Krisi wubuña yam.

3

We tintvıjna na tıñjı ba pa We te tıñ

1 A ko-biə-ba, a deen na wú abam tee ni tıñ, a warı a noɔni We taanı dum dı abam ni We Jorokum na wú balı tee ni tıñ. A deen noɔni dı abam nıneenı á yı balı lugı banja wəənu fra na jığı-ba tıñ, yı á ta nyı ni bu-balwa mu te Zezi Krisi cwəŋe kam wıñ.

2 A deen na bri abam wo-mwaalı tılu tıñ nyı dı a pe abam nayıla mu si á nyı. A deen wú pe abam wıdui kulu na duunə tıñ, á deen na wú yi ku dim tıñ jwaaanti. Dı zım dı, á daa ta wú yi wıdui dim,

3 beŋwaanti á ta yı balı lugı banja wəənu fra na jığı tıñ mu. Abam jığı wı-gıvı yı á magı kantıgı daami. Kuntu bri ni lugı banja wo-yɔɔru fra mu taa jığı abam, yı á ki ni balı ta na yəri We tıñ mu te. Ku yı vwan mu a fogı na?

4 Abam wú noɔna badonnə na te ba wi, bam tıgı Poolı mu, yı badonnə dı wi, ba tıgı Apolosı mu tıñ, ku daı balı na yəri We tıñ kikiə mu kuntu na?

5 Wıç mu yı Apolosı? Wıç mu yı amu Poolı? Dıbam maama yı We tintvıjna balı abam na de dıbam jıha á ki á wı-dıdua dı Zezi Krisi tıñ mu. Dıbam maama tıñjı kulu dı Yuutu wım na pe dıbam sı dı tıñjı tıñ mu.

6 Dıbam nyı ni vala mu te, amu Poolı mu jéri wəənu yı Apolosı yagı na. Ku daarı ku yı We mu patı bıra.

7 Mu ku kuri wılu na jéri dı wılu na yagı na da tıñ maama daı kulu kulu. We yırani mu wai Dı patı Dı taanı dum ki dam noɔna bicara ni.

8 Wılu na jéri dı wılu na yagı na tıñ maama yı bıdwı mu. We wú pa ba maama joŋi ba ıjwıru ku manı dı ba na tıñjı te tıñ mu.

9 Dibam maama wəli daanı mu dí tuŋı dí pa We. Abam nyı dí We kara kalu dí na tuŋı ka wəni tın mu.

Abam daa ta nyı dí digə kalu We na wura DI lo tın mu.

10 We na pe amu pęeri dılın sı a ma tuŋı tun, ku yi si amu cwi digə kam kuri mu lanyırarı ni Iwar-ŋum te. Nəçenı wədoŋ dí maa wura o lo o danı da. Wəlu maama nan na lagı sı o lo o danı da tın manı sı o taa ye o na lo te tın mu.

11 We manı DI pa digə kam kuri cwi, nəçen-nəçenı daa bá wanı o cwi ka kuri dıdoŋ. Kuri dum kontu mu yi Zezi Krisi.

12 Balu nan na lo ba danı da tın badaara mai səbu-sıja naa can-na naa kandwa-ŋuna, naa de naa gaarv naa kasvrı mu ba maa loa.

13 Nəçenı maama na tuŋı kulu tın nan wó ba ku Iwari jaja dí dum Zezi Krisi na wó joori o ba tun, mini mu wó bri nəçenı maama titvına na yi te.

14 Balu na lögı dí wo-laarv yi mini dum wó wanı dí di tın wó joori ba ŋwıuru.

15 Ku daari, balu mini dum na wanı dí di ba loom dum tun, ba bá na kulu kulu We tee ni. We za wó vri ba titı DI yagi. Ba nan wó ta nyı dí mini na di nəçenı yi o wəri te tın mu.

16 Abam yəri ni, We Joro kum na wó abam bıcara ni tun, á nyı dí We titı digə mu DI na zvıri ka wəni na?

17 Wəlu nan na cogı We digə kam tun, We wó cogı kontu tu dí mu. Bejwaani We digə kam yi DI titı di-laa mu. Abam titı nan mu yi DI digə kam kontu.

18 Nəçen-nəçenı yi zaŋı o ganı o titı. Abam wəlu na buŋı ni o jıgi swan ni zım lugı banja swan na yi te tun, kontu tu manı sı o joori o jı joro mu, sı o laan wanı o na swan cıga cıga.

19 Bejwaani lugı banja swan yi jwərim mu We yigə ni. Ku pıpıvnı We tıno kum wəni ku wi: «We vugimi swan tiinə swan DI pa ya joori ya ja-ba.»

20 Ku nan daa ta pıpıvnı ku wi: «Yuutu Banja-We ye ni swan tiinə wubvına maama yi kafe mu.»

21 Kontu ŋwaani, nəçen-nəçenı yi zaŋı o magı o nyɔɔnı o ta o wi: «Amu tıgo wəntı mu.» Si wojo maama yi abam mu te.

22 Ku na yi amu Poolı dí Apolosi dí Pıyeeri, dibam dí yi abam nəçenı mu. Ku nan na yi lugı banja dí ŋwıra dí tıvıni dí zım dí jwa dí, abam mu te ti maama.

23 Zezi Krisi nan mu te abam, yi We dí te Zezi Krisi titı dí.

4

Pooli-ba na tuŋı We titvına Yam te tın

1 Kontu tun, abam manı sı á taá ye ni dibam yi Zezi Krisi titvına mu. We nan kwe DI cıga kalu ya na səgi nabıinə yigə ni tın DI kı dibam jıja ni mu, sı dí ta-ka dí bri nəçna.

2 Ba nan na kwe wojo ba kı nəçenı jıja ni, ku manı sı o taa nii ku banja ni dí cıga mu.

3-4 Ku nan na yi amu, abam naa nabıinə balu maama na di amu taani te dí te tun, ku ba kı amu kulu kulu. Amu bıcarı ni a ye ni, kulu kulu tərə a na kı a cogı. Nan dí kontu dí, a bá wanı a pa a titı bıra, a na bá wanı a di a titı taani tın ŋwıani. Wəlu yıranı na wó wanı o di amu taani tın mu yi dí Yuutu wıom.

5 Kuntu ḥwaani, noɔn-noɔnu yi zaŋi o wuuri o di o doŋ taani, ku loori maŋi kalu We na li tñ, si dí Yuutu wñm na tuə, oó ja pooni o ba o pa woŋo kulu maama na səgi lim wñni tñ taa naŋ jaja. Wñtu wú pa noɔna wubuŋa yalu na səgi tñ lwari jaja. Maŋi kam kuntu ni mu We wú pa noɔnu maama na zulə yalu na maŋi díd-o tñ.

6 A ko-biə̄-ba, ku yi abam ḥwaani mu a kwe a titi didaani Apolɔsi a ma maŋi a bri abam, si á wanı á nii díbam, á ma lwari á na wú taá ki te tñ, si á yi zaŋi á gaalı kulu na pvpvñi We tñno kum wñni tñ, si abam dídua dídua yi zaŋi o ki kamunni o zuli noɔnu wñdoŋ o daari o gooni o doŋ.

7 Wɔɔ mu wí, nmu dwe n doŋ? Bee mu n jiga yi n wú joŋi-ku We tee ni? Nmu nan na joŋi-ku We tee ni mu tñ, bee mu kia yi n magi n nyɔɔni ku banja ni, ni nmu titi mu me n dam di n swan n ma n na-ku te?

8 Abam buŋi ni á maŋi á jigi kulu maama á na lagı tñ, á kwəri á yi nadunə, yi á ta buŋi ni abam di paari á daaru díbam. Ku ya lana si á suni á di paari, si díbam di taá tɔgi dí di paari di abam.

9 Amu na buŋi te tñ, ku nyi di We pe díbam balu na yi Dl tintuŋna tñ ji kwaga tiinə mu noɔna bam maama wñni, nñneenə balu ba na di ba taani ba lagı ba gu-ba te tñ. Díbam nyi di non-mwaanu mu lugu kum noɔna bam di maleſidi yibiyə ni.

10 Díbam jigi jwærø mu Zezi Krisi ḥwaani, abam nan pa á yi swan tiinə mu Zezi Krisi tɔgum dum wñni. Díbam yi nabwənə mu, abam maa paɪ á yi dídeera. Noɔna zuli abam, yi ba daari ba gooni díbam.

11 Di zim maama di, kana di na-nyɔɔm jigi díbam, yi gwaarø muri díbam. Noɔna maa bëesi díbam, yi dí ba jigi cirigim jøgø.

12 Díbam mai dí titi jia mu dí tiini dí tuŋa, si dí ma wanı dí na dí ni wñdiu. Noɔna na twi díbam, dí ta yəni dí loori We mu si Dl ki-ba lanyirani. Noɔna na bëesi díbam, dí ta yəni dí se bëesa yam mu.

13 Noɔna na ḥçomí wo-lwaanu ba pa díbam, dí yəni dí joori dí ləri-ba lanyirani mu. Díbam nyi di lugu banja weerus mu. Di zim maama, dí nyi di wo-yɔɔru mu noɔnu maama tee ni.

14 A na pvpvñi tñno kuntu tñ, a pvpvñi si a ma kwe abam mu, á na yi amu bu-sonnū tñ ḥwaani, si ku dai ni a lagı si a ki abam cavıra mu.

15 Abam ya na maŋi á jigi karanyina tiinə murr-fugə mu ba na bri abam Zezi Krisi cwəŋjə kam wñni, á ko yi dídua yiranı mu. Amu yi á ko, di a na bri abam We kwər-ywəŋjə kam yi á na ḥwi-dvña Zezi Krisi ḥwaani tñ.

16 Mu ku kuri a loori abam si á taá lwəni amu na ki te tñ.

17 Kuntu ḥwaani mu a tuŋi Timoti á tee ni. Wñtu mu yi a bu-sono We cwəŋjə kam wñni, yi o tɔgi dí Yuutu Zezi di ciga. Wñtu wú guli abam amu ḥwia kam na yi te Zezi Krisi cwəŋjə kam wñni, si ku maŋi ni amu na yəni a bri Zezi kɔgɔ kum je maama ni te tñ.

18 Abam badaara paɪ á titi kamunni mu, bëŋwaani á daa ba buŋi ni amu wú joori a ba abam te.

19 We nan na se, áa ba abam te lele. A na tuə, a laan wú wanı a lwari kamun-nyuna bam kuntu na jigi dam dílə ba ma ki tñ, yi ku daa dai ba ni-ḥwanya yiranı má.

20 Bëŋwaant We paari dum paɪ díbam dam mu, si dí wanı dí ma ki kulu na maŋi tñ, si ku dai ni-ḥwanya yiranı má.

21 Abam lagı si a ba abam te a vanı á zwe mu naa á lagı si a bri abam sono di wu-bono mu?

5

Korenti tiina bam wu nɔɔnu dıdva na kí wo-balɔrɔ te tin

¹ Amu nan ni abam labaari ni nɔɔnu dıdva mu karı o boorə. Ba wı, abam wɔnı baaru dıdva mu tıgi dı o ko kaanı. Balı na ba tɔgı We cわゑјę tin dı manjı ba ba se ba kí wo-zɔɔna yantu doŋ.

² O na kí kuntu tın, bęe mu yi á taá paı á titı kamunni? Ku ya manjı si á pa á wɔrɔ cɔgı ku ɻwaani, si á daarı á lı nɔɔnu wɔlı na kí kém dım kuntu doŋ tın á wɔnı.

³ Amu titı mu təri abam tee nı, si a wubuŋja maama wɔra dı abam. Kuntu, a manjı a van baaru wɔm kuntu bura o cɔgım dım ɻwaani, nı a wu abam tee nı mu te.

⁴⁻⁵ Kuntu ɻwaani a lagı a ta si, á na jeeri daanı, amu wubuŋja wɔra dı abam nı a wu á titari mu te, si á ma dı Yuutu Zezi dam dım á ma kwe nɔɔnu wɔnı á kí sutaanı jıja nı, si dıntu wanı dı cɔgı o yıra dı wo-zɔɔna fra yalu na jıg-o tın. Á na kí kuntu, o joro kum laan wú wanı ku na vrım dı Yuutu Zezi tum de dım nı.

⁶ Abam na kí kamunni te tın, ku wu manjı. A ye nı dabılı finfıı na wu dıpe muni dılı ba na viiri tın wɔnı, ku laan wó pa dı maama fɔlı mu.

⁷ Kuntu ɻwaani, lı-na kém-łɔjɔ kum kuntu ku na nyı nı dabılı-doori te tın á wɔnı, si ku yi loŋı á maama. Kuntu á laan wó taá yi nıneenı dıpe muni dılı ba na wu kí dabılı dı wɔnı tın. Á nan manjı á yi nɔn-ɻuna mu We yıgę nı, Banja-We Pəlbu Zezi Krisi na kwe o titı o ma kaanı We si DI yagi á lwarum mu DI ma ce abam tın ɻwaani.

⁸ Pa-na dı di candıə nı ku na manjı te tın, si dı lı lwarum dıdaanı tutıŋ-balwaarır tılu maama na nyı nı dabılı-doori te tın dı wɔnı, si dı daarı dı taá jıgı wu-poŋo dı cuga, nı dıpe dılı na ba jıgı dabılı dı wɔnı te tın.

⁹ Amu deen na de yıgę a pıpuńı tɔnɔ kılın a pa abam tın, a tagı dı abam si á yi taá tɔgı dıdaanı balıv na karı ba boori tın.

¹⁰ Amu na kaanı abam kuntu tın, ku dai nı balıv na yeri We yi ba boori tın, naa ba yi wo-swən-nyına naa ɻwına naa jwə-kaana tın taanı mu a tea. Abam bá wanı á pwe á titı dı nɔɔna bam kuntu ku na dai nı á yagi lugı banja.

¹¹ Amu nan na pıpuńı kılın tın kuri mu yi si á yi taá tɔgı dı wɔlı maama na bri nı o yi á ko-bu We cわゑјę wɔnı yi o boorə, naa o yi wo-swən-nyıim naa jwə-kaanı naa nɔn-twıınu naa sa-nyɔrır, naa o yi ɻwınu tın. Wılvı na yi kuntu doŋ tın, si á pwe á titı dıd-o, si á bri á yi dı wıduı dıd-o dı.

¹²⁻¹³ Ku na yi balıv na dai dı ko-bıə We cわゑјę wɔnı tın, ku dai amu wú di bantu taanı. Ku yi We mu wú di ba taanı. Abam nan manjı si á di balıv na wu á kɔgɔ kum wɔnı tın taanı. Kuntu ɻwaani ku pıpuńı We tɔnɔ kum wɔnı ku wı: «Zəli-na nɔn-balɔrɔ kum á wɔnı.»

6

We nɔɔna wu manjı si ba sarı da balıv na yeri We tın tee nı

¹ Abam wılvı na jıgı taanı du o doŋ yi á yi ko-bıə daanı Zezi ɻwaani tın, ku wu manjı si n ja-o n vu sarıya-dirə balıv na yeri We tın te, si ba di abam taanı dım. Kvú ta yi cavııra mu ku pa-m, bęjwaanı ku ya manjı si We nɔɔna bam mu di á taanı dım.

² Abam yəri nı We noɔna bam mu wú ba ba di nabiinə maama taanı na? Kunto ɻwaani, bęe mu kia yi á titi warı á kwe wo-balwa balu na wu á titari nı tın?

³ Abam yəri nı dibam mu wú di malesisim taanı na? Ku nan na yi kuntu, dí bá wanı zım lugı kuntu taanı dí di na?

⁴ Abam nan na jıgi taanı duntu doj á titari nı, á wu manı si á ja á vu balu na togi ba təri Zezi noɔna bam wuńi tın te.

⁵ A tagi kuntu si cavıra mu ja abam. Kunto, swan tu dı dıdva təri abam wuńi si o wanı o fogı abam balu na yi ko-bia Zezi ɻwaani tın daanı na?

⁶ Abam na kı te tın wu manı, abam na yəni á saŋı daanı sarıya-dirə balu na yəri We tın tee nı yi ba di á taanı tın ɻwaanti.

⁷ Abam na saŋı daanı tın, ku manı ku bri nı á tusi mu. N ko-bu na kı-m lwarum, naa o na ɻogi-m, ku ya lana si n yagı n ma n ce-o mu.

⁸ Abam nan ba kı kuntu, abam titi joori á kı balu na yi á ko-bia We cwənə wuńi tın wo-lwaanı mu, yi á kwəri á ɻoni-ba.

⁹ Abam yəri nı balu na ba togi cıga tın bá na jənə je We paari dum wuńi na? Yi zaŋı-na á ganı á titi. Balu na boori tın, naa jwə-kaana naa ka-lagina, naa baara balu na tigi dı ba donna ba maa jiri kaana tın,

¹⁰ naa ɻwiuna naa wo-swən-nyına, naa sa-nyora naa non-twıuna naa vınvırna bá na jənə je We paari dum wuńi.

¹¹ Abam badaara deen yi kuntu doj mu. We nan yagı á lwarım Dı ma ce abam. Dı ma pa á ji Dı noɔna yi á jıgi cıga Dı tee nı. We de dı Yuutu Zezi dı Dı Jorokum dam ɻwaani mu Dı kı kuntu Dı pa abam.

Dí manı si dí kwe dí yıra yam dí maa tıŋı dí pa We mu

¹² Abam badaara te á wı, á jıgi ni si á kı kılın maama á na lagı tın. Amu nan lagı a ta abam nı, ku dai wojo maama mu jıgi zənə ku pa abam. Amu dı jıgi ni si a kı kılın maama a na lagı tın, a nan bá se si a pa a ji kılukulu gambaa.

¹³ Abam yəni á te á wı, We kı wıdui kana ɻwaani mu, yi Dı kı kana dı wıdui ɻwaani. Maŋa nan wú ba, yi We cogı wıdui dı kana maama. We nan wu kı dibam yıra yam si dı ta maa ki boorim. We moɔni dı yıra yam si dı Yuutu Zezi mu taa te-ya, si dı ta maa tıŋı dí pa-o.

¹⁴ We mu bi dı Yuutu Zezi Dı pa-o o yagı tıvıni. Maŋa nan wú ba, yi Dı ma Dı dam dum Dı bi dibam dı Dı pa dı yagı tıvıni.

¹⁵ Abam yəri nı á yıra yam yi Zezi Krisi yıra yam daa dıdva mu na? Abam yıra yam dı Zezi yıra yam na yi bıdwı tın, á yi zaŋı á kwe-ya á ma pəni dı ka-tıla, si yaá ji yıra dıdva dıdaanı ka-tıla kam yıra yam. A bri á yi zaŋı á kı kuntu.

¹⁶ Beŋwaani, wılu na pəni dı ka-tıla tın, o dı ka-tıla kam maama laan jıgi yıra dıdva mu. A yəri kuntu na? We tıno küm tagı ku wı: «Baaru dı kaani wú wəli daanı si ba ji noɔnu dıdva mu.»

¹⁷ Wılu nan na ɻwi dı dı Yuutu Zezi tın, o joro dı Zezi Joro maama yi wojo dıdva mu.

¹⁸ A nan yagı boorim kəm dwi maama. Kəm-balwaarır tılu maama noɔnu na wú kı tın, o bá kı o yagı o yıra wıńi. Noɔnu nan na boori, kuntu yi kəm-balçır kılın o na kı o yagı o yıra wıńi tın mu.

19 Abam yəri nı á yıra yam nyı dı We titi digə mu Dı Jorokum na zuvri ka wunı na? We kı Dı Joro kum á bıcara nı mu. Kuntu njwaani ku daa dai abam titi mu te á yıra yam.

20 A yi We noona mu. Dı yəgi abam dı yəlo kulu na cana tın mu. Kuntu njwaani, kwe-na á yıra yam á maa tuŋı si ku pa We na zulə.

7

Pooli na bri Korenti tiinə kadiri wojo te tın

1 A lagı a ləri á na pvpvni á bwe amo taana yalı tın mu a pa abam. Ku ya lana dı baaru na wu di kaani.

2 Ku nan ba lana si baara dı kaana taa lagı daanı yoo yoo. Kuntu njwaani, ku manjı si baaru maama taa jıgı o titi kaanı, si kaanı maama dı taa jıgı o titi baru.

3 Baaru yi zaŋı o vin si o taa wura dı o kaani. Kaanı dı nan yi zaŋı o vin si o taa wura dı o baru.

4 Beŋwaani kaanı ba te o titi yıra, ku yi o baru mu te-ya. Baru dı nan ba te o titi yıra, ku yi o kaanı dı mu te-ya.

5 Yi zaŋı-na á vin si á taá wura daanı, ku na dai nı á maama mu se si á lı pwelə á yagi da-pwəgə maŋa funfun, si á wanı á nywanı á yigə á loori We, si ku taa ve maŋa kalı á na lagı tın. Kuntu kwaga nı, si á joori á taá wura daanı. Ku na dai kuntu, sutaani wú svıgı abam dı pa á tusi dı á na waru á titi á ja tın njwaani.

6 Amu na pvpvni kuntu tın, a tagı si ku wəli abam mu, si ku dai nı a lagı a fin abam.

7 Amu ya wó ta lagı si nočnu maama taa yi nı amu na yi badəm te tın. We-peera nan yi təri teri mu yi Dı pa nočnu maama o nyım.

8 Ku daarı abam balı na yi badənə dı kadənə tın, a lagı a ta dı abam nı ku lana si á taá yi á yıranı kuntu, ni amu na yi te tın.

9 A nan na wari á titi á ja, ku manjı si á di kaana naa á zu banna mu. Kuntu garı á na paı ka-laga fra tiini ya jıgı abam.

10-11 Ku daarı ku na yi banna dı ba kaana, ku yi fifıun mu si kaanı yi yagi o baru, naa baru dı yi vin o kaani. Kuntu dai amu titi ni, ku yi dı Yuutu Zezi mu pe culu kuntu. Kaanı nan na manjı o yagi o baru, o manjı si o taa wura o yıranı mu, naa o joori o vu o baru wum te mu si ba fogı daanı, o daa wu manjı si o zu baru wudon.

12 Ku daarı, baaru wulı na toğı Zezi tın na jıgı kaanı, yi kaanı wum na ba toğı Zezi yi o se si ba taa zuvri daanı, kuntu tu yi zaŋı o vin o kaani wum. Ku yi amu mu pe ni dum kuntu si ku dai dı Yuutu Zezi.

13 Kaanı wulı dı nan na toğı Zezi yi o baru na ba toğı Zezi, yi o baru wum na se si ba taa zuvri daanı, si o yi zaŋı o yagi o baru wum.

14 Baru wulı na wu kı o wu-dıdva dı Zezi tın batwarı dı We, o kaani wum na kı o wu-dıdva dı Zezi tın njwaani. Kaanı wulı dı na wu kı o wu-dıdva dı Zezi tın batwarı dı We, o baru wum na kı o wu-dıdva dı Zezi tın njwaani. Ku ya na dai kuntu, ba biə wú ta yi nı balı na yəri We tıbia, yi ba laan yagi ba batwarı dı We.

15 Wulı nan na ba toğı Zezi tın na buŋı si o viiri, ku na yi kaanı wum naa baru wum dı, si á yag-o si o viiri. Wulı na daarı yi o toğı Zezi tın laan wú ta te o titi. We na bəŋı dıbam si dı taá toğı-Dı tın, ku yi si dı taá zuvri daanı dı ywəəni mu.

16 Kaanı, nmı na təgı Zezi tın, nń ki ta mu n lwarı ni nń wanı n pa n barı wım se Zezi naa n bá wanı n pa o se? Barı, nmı dı wú ki ta mu n lwarı ni nń wanı n pa n kaanı wım se Zezi naa n bá wanı n pa o se?

17 Abam deen na yi te yi We bəŋi abam sı á taá təgı-Dı tın, á ta taá yi kuntu, sı ku manı dı dí Yuutu wım na pe abam ıwıa kalı tın. Mu kulu a na bri Zezi kəgo kum jəgə maama ni tın.

18 We na bəŋi abam tın, abam wulu deen na manı o go ni Zwifə bam cullu tım na bri te tun, kuntu tu daa yi ta səgi o titı o na goni tın ıwıaani. Ku daari, wulu deen nan na manı o wu goni tın, o daa yi ta kwaani sı o go.

19 N na gonə naa n zı wu goni dı, ku dai kulu kulu. Wojo kulu na jıgı kuri tın mu yi si ncoönü maama kwaani o se We niə yam lanyıranı.

20 Ncoönü maama deen na yi te yi We bəŋ-o tın, ku manı sı o ta taa yi kuntu mu.

21 N deen na yi gambaası yı We bəŋi-m sı n ta n təgı-Dı, yi ta n ki liə ku ıwıaani. N nan na ne cwəŋə sı n ta n te n titı, sı n se sı ku ji kuntu.

22 Wulu maama deen na yi ncoönü gambaası yı We bəŋ-o sı o taa təgı dí Yuutu Zezi tın, kuntu tu daa dai sutaanıgambaası, dí Yuutu wım na vrı-o tın ıwıaani. Wulu dı deen na te o titı yi We bəŋ-o sı o taa təgı-Dı tın, kuntu tu laan se Zezi Krisi ni, ni o yi o gambaası mu te.

23 A yi We ncoönü mu. Dı yəgı abam dı yəlo kulu na cana tın mu. Kuntu ıwıaani, yi zaŋı á se sı á ji ncoönü ncoönü gambaası.

24 Kuntu ıwıaani, a ko-biə-ba, abam maama deen na yi te yi We bəŋi abam sı á taá təgı-Dı tın, á ta taá yi kuntu Dı yigə ni.

25 Ku daari, a laan lagı a ıçɔnı balı na wu zu banna dı balı na wu di kaana tın wojo mu. Ku dai dı Yuutu Zezi mu pe-nı ni dıntı, ku yi amu titı na buŋı te tın mu, yi á wú taá jıgı amu cıga, dí Yuutu wım na wıra di amu tın ıwıaani.

26 Amu buŋı ni, yaara yalı na wu dıbam baŋa ni lele kuntu tın, kuú ta lamma sı ncoönü yi zaŋı o di kaani.

27 Kuntu tın, wulu na manı o jıgı kaani, o daa yi zaŋı o yag-o. Wulu nan na ba jıgı kaani, o daa yi zaŋı o taa kwaani sı o di kaani.

28 Ku dai ni, n na di kaani, n ga n ki wo-loŋo. Ku nan dai ni, bukɔ na zu barı, o ki wo-loŋo. Banna dı ba kaana nan bá lu lugı baŋa yaara yam wıni. Kuntu mu a ba lagı sı abam dı təgı á na yaara yam kuntu doŋ.

29 A ko-biə-ba, wojo kulu na pe a ta kuntu tın mu yi si manja kam daa mu ba tiini ka daga, sı dı maa tuŋı We tituŋı yam. Ku na zıgı lele kuntu sı ku ta maa ve tın, ku manı sı balı na jıgı kaana tın taa tuŋı We tituŋı yam ni ba wu di kaana mu te.

30 Ku manı sı balı wıru na cogı tın taa tuŋı We tituŋı yam ni ba wıru wı cogı mu te, sı balı wıru na polı tın taa tuŋı We tituŋı yam ni ba wıru wı polı mu te, sı balı na yəgı wəənu tın taa tuŋı We tituŋı yam ni ba ba te wəənu tım kuntu mu te.

31 Ku daari sı balı na tuŋı lugı baŋa tituŋı tın taa tuŋı We tituŋı yam ni ba ba jıgı lugı baŋa tituŋı mu te. Beŋıwaanı lugı kum lagı ku tı mu dı ku wəənu tım maama.

32 Amu ba lagı sı kulu kulu liə taa jıgı abam. Wulu na ba jıgı kaani tın yəni o kwe o wıbuŋı maama o pa dı Yuutu Zezi tituŋı yam yırıani má ıwıaani mu, yi o kwaani sı o taa tuŋı o polı o wu.

33 Wulu nan na jıgı kaani tın yəni o kwe o wıbuŋı o ki lugı baŋa wəənu wıni mu, yi o kwaani sı o taa tuŋı o polı o kaani wu.

34 Ku ma bri ni o wubuŋja yam ce kuni bile mu. Ku yi bıdwı mu dı buko naa kaanti wulu na ba jıgi baru tun di. Wuntu kwe o wubuŋja maama mu o pa dı Yuutu Zezi tituŋja yam ɻwaani, o na lagı si o yıra di o joro maama taa yi We nyim tun ɻwaani. Ku daari kaanti wulu na jıgi baru tun kwe o wubuŋja o ki lugı banja wəenu wunu mu, yi o kwaani si o taa tuŋı o poli o baru wu.

35 Amu nan te bitarı sıntı si ku wəli abam mu. Ku dai ni a lagı si a fin abam. A nan lagı si a pa á taá tɔgi cwə-laa mu lanyurani, si á nywanı á yigə á taá tuŋı á pa dı Yuutu Zezi, si á yi taá jıgi wubuŋja yale yale.

36 Ku daari nɔɔnu wulu na buŋı ni o wu ki o katɔgo lanyurani o na wu di-o tun ɻwaani, yi o fra na tiini ya zu o katɔgo kum ku pa o daa warı o titı o ja, ku manı si o di-o mu ni o na buŋı te tun. O na ki kuntu, o wu ki wo-łejo.

37 Nɔɔnu wulu nan na li wubuŋja si o yi di o katɔgo kum yi o wai o titı o jaana, si o daa yi di kaanti tun, o ki lanyurani mu.

38 Kuntu tun, wulu na di kaanti tun ki lanyurani. Wulu nan na wu di kaanti tun mu tiini o ki lanyurani o dweni.

39 Kaanti na jıgi baru, yi o baru wum ta na ɻwi, o ba jıgi cwəŋę si o yag-o. O baru wum nan na tiga, o laan jıgi cwəŋę si o zu o na lagı wulu tun. O nan manı si o zu wulu di na se dı Yuutu Zezi tun mu.

40 Amu nan buŋı ni o na je o yiranı, oó ta jıgi wüpolo zanzan ku dwe o daa na zu baru. We Jorokum di wu amu tee ni, yi a buŋı ni kuntu mu pe-ni wubuŋja yam kuntu.

8

Pooli na ɻɔɔni jwənə nwana wojo te tun

1 A laan lagı a ɻɔɔni jwənə nwana taanı mu dı abam.

Ku yi ciga, dı maama jıgi yəno, ni abam na te te tun. Nan taá ye-na ni, nɔɔnu na jıgi yəno, ku pa-o kamunni mu. Nɔɔnu nan na jıgi sono, ku jıgi zənə ku paı o ve yigə mu.

2 Nɔɔnu wulu na buŋı ni o jıgi yəno, ku bri ni o ta yəri kulu na manı si o taa ye tun mu.

3 Wulu nan na soe We tun, We ye kuntu tu.

4 Ku na yi jwənə nwana yam dim taanı, dı ye ni jwənə ba ɻwi, Baŋa-We dıdua yiranı mu wura.

5 Balu na ba tɔgi We tun jıgi wəenu tıdonnə mu ba maa bə ba wa. Wəenu dwi zanzan mu nɔɔna bə-tı ni ba wa dı ba yuu tiinə, ku na yi tiga banja wəenu dı weyuu wəənu.

6 Ku nan na yi dıbam, dı ye ni We dıdua yiranı mu wura. Dıntu mu yi dıbam Ko wulu na ki wojo maama, yi dıntu ɻwaani mu dı ɻwi. Dı ta ye ni, dıbam Yuutu yi dıdua mu, wuntu mu yi Zezi Krisi wulu We na tagı o ɻwaani. Dı ki wojo maama tın, yi wuntu mu paı dıbam ɻwi.

7 Ku nan dai nɔɔnu maama mu ye ni jwənə ba jıgi dam. Nɔɔna badaara deen ɻwi dı jwənə kaanımu, yi ba laan ba ba se We. Kuntu ɻwaani ba kwari fırını yi ba buŋı ni, ba na di jwənı wüdiu, kuyu ta nyı nıneenı ba joori ba se jwənə kaanımu. Ba wubuŋja ta na wu bigı We cwəŋę wunu tun, ba buŋı ni ba ki ba cogı mu.

8 Wüdiu dim nan bá wanı ku pa dı twe We. Dı na culi wüdiiru naa dı zi ba culə di, ku ba zəni dıbam dı kılukulu naa dı ga kılukulu We yigə ni ku ɻwaani.

9 Ku daari abam balu na ye ni á jigi ni si á di kulu maama á na lagı tin, á nan cu-na á titı si á yi pa balu wubuŋja na wu bigı We cwaŋę kam wunı tun tusi.

10 Nmu wulu na paı n jigi yəno tin na ve n zu jwəni digə n tɔgi n di dı wudiu kum, yi n ko-bu wulu wubuŋja na wu bigı We cwaŋę wunı tun na ne-m, kuntu wú wani ku gan-o si o dı vu o tɔgi o di.

11 Kuntu, o na de o di jwəni wudiu kum, ku bri ni nmu mu me n yəno kum n ma n cɔgi n ko-bu wulu wubuŋja ta na wu bigı We cwaŋę wunı yi Zezi Krisi ya ti o dı ḥwaani tin.

12 Nmu na ki kəm-balɔrɔ kum kuntu doŋ n yagi n ko-bu yuu ni, yi n cɔgi o wubuŋja o ta na wu bigı We cwaŋę kam wunı tin, ku bri ni n ki dı Zezi Krisi mu te.

13 Kuntu, wudiu dim na lagı ku pa a ko-bu tusi We cwaŋę ni, a daa bá fɔgi a di wudiu kum kuntu, a na ba lagı si a pa a ko-bu tusi We cwaŋę kam wunı tin ḥwaani.

9

We tintuŋnu na jigi ni si o ki te tin

1 Amu ba jigi cwaŋę si a ki a na lagı kulu tin na? Amu dai Zezi Krisi tintuŋnu na? Abam buŋı ni a wu ne dı Yuutu Zezi Krisi mu na? Abam mu yi tituŋja yalı a na tuŋı a pa dı Yuutu Zezi tin, á na de amu juŋa á na vrum tun ḥwaani.

2 Nɔona badaara na manı ba ba buŋı ni amu yi Zezi Krisi tintuŋnu ciga cuga, abam bá wani á vin ni amu dai Zezi Krisi tintuŋnu. Abam na ḥwi didaanı dı Yuutu Zezi te tin mu bri ni amu sıni a yi o tintuŋnu mu.

3 Nɔona na lwe amu, a na wú leri-ba te tin mu tuntu:

4 Abam buŋı ni, dibam balu na yi We tintuŋna tun ya ba jigi cwaŋę si dí joŋi dí ni-wudiu dí tituŋja yam ḥwaani mu na?

5 Dibam ya ba jigi cwaŋę si dí di kaana balu na se Zezi tin, si dí taá tɔgi daanı dí beerə, nıneŋni dı Yuutu Zezi tintuŋna babam bam dı o nyaana dı Piyeerı na yəni ba ki te tin na?

6 Amu dı Banabası yirani nan mu manı si dí taá tuŋı dí lagı dí titı ni-wudiu na?

7 Nɔonu na yi pamaŋnu, o bá wani o joori o ḥwi o titı. Nɔonu jigi kara yi o ba di ka wəənu na? Nɔonu jigi naani o toga yi o ba di dí nayila na?

8 Ku dai lugı baŋa mumaŋa yantu yirani mu bri dibam ciga kam kuntu. We tɔnɔ kum dı manı ku bri kuntu doŋ mu.

9 Ku pvpvı We culu tulu DI na pe Moyisitın tɔnɔ kum wunı ku wı: «Nmu na jigi nabıa n ma n nwani wo-vaalı, yi ki tampɔgɔ ka ni ni.» We na tagı kuntu tin, ku yi nabıa kam yirani ḥwaani mu na?

10 Aye, ku yi dibam ḥwaani mu. Nɔonu wulu na vagı dı wulu na wura o ki faa tin maama tıni ni baá na ba təri mu.

11 Dibam na tɔlı We kwərə kam dı abam tin, ku nyı dı dí dugi We ciga kam mu á bıcara ni. Ku nan wu manı si dí joŋi dí ni-wudiu abam tee ni na?

12 Abam na paı nɔona badonnə ba ni-wudiu tin, ku ya wu manı si dibam joŋi dí dwəni bantu na? Nan dı ku dı, dibam wu bwe si dí joŋi dí ni-wudiu abam tee ni, ni dí ya na jigi cwaŋę si dí ki te tin. Dí nan vɔgi dí wu mu wojo maama baŋa ni, si ku yi wani ku cı Zezi Krisi kwər-ywəŋę kam.

13 A titi manjá á ye ní balú na tuŋi We tituŋja Dí di-kamunu kum wunu tun yəni ba jonjí ba ni-wudu dáani mu. Balú dí na jonjí vara ba ma kaani We tun dí jonjí ba téri ku wunu mu.

14 Ku nan yi bídwi mu dí balú dí na tööli We kwär-ywəŋə kam tun. Dí Yuutu Zezi pe ni ní ba dí manjá sí ba jonjí ba ni-wudu tituŋji dum kantu njwaani mu.

15 Nan dí ku dí, amu wu bwe sí a jonjí kulgukulu abam tee ní. Ku nan dai ní a püpüni tuntu sí a ma jonjí wojo mu abam tee ní. Aá tí mu, sí a bá fogí a za a na yi te tun. A bá se a pa noɔn-noɔnu cwegə sí o cogí wojo kulu na yi amu wopolo nyim tun.

16 A bá waní a magí a nyɔɔni a na tööli We kwär-ywəŋə kam tun njwaani. Kantu yi fifiun mu sí a kí. Amu ya na yagi We kwär-ywəŋə kam töölim, kuvú ta yi leseru mu dí amu.

17 Amu titi mu nan ya na h wubuŋja sí a taa tööli We kwär-ywəŋə kam, a ya wú ta tuntu sí a jonjí njwiru mu ku njwaani. Ku nan dai a titi wubuŋja mu a kí, ku yi We mu kwe-ka Dí kí amu jija ní.

18 Kantu, bëe njwiru mu amu wó jonjí? Amu nyɔɔri mu yi a na tööli We kwär-ywəŋə kam zaani, yi a ba bwe sí a jonjí kulgukulu ku njwaani, ní a ya na jígi cwegə sí a kí te tun.

19 A te a titi mu, a dai noɔn-noɔnu gambaa. Amu titi nan mu pe a ji gambaa noɔna maama tee ní, sí a waní a jonjí noɔna zanzan a kí We jija ní.

20 Amu na wu Zwifəbam tee ní, a yəni a tögí a kí ní Zwifə bam na kí te tun mu, sí a ma waní a jonjí-ba a kí We jija ní. We cullu tlu Dí na pe Zwifə bam tun ya ba tögí ti te amu. Amu nan na zwiru dí Zwifə tun, a de a se-tí mu, sí a waní a jonjí ti na te balú tun a kí We jija ní.

21 Ku daari, a na yəni a wu dwi-getiinə balú na ba tögí We cullu tím tun tee ní, a dí tögí a kí ní bantu na kí te tun mu, sí a ma waní a jonjí-ba a kí We jija ní. Ku nan dai ní a yigé tərə didaani We niə Yam, ku yi Žezi Krisi niə Yam mu te amu.

22 Ku daari, ku na yi balú wubuŋja na wu bigi dí We cwegə kam tögüm tun, a yəni a jí ní bantu dí mu te, sí a ma waní a jonjí-ba a kí We jija ní. Amu na wu noɔna balú maama tee ní, a yəni a jí ní bantu mu te, yi a kwaani a kí a na wú kí te sí a ma jonjí ba badaara a kí We jija ní.

23 Amu nan kí wəənu tuntu maama sí We kwär-ywəŋə kam mu waní ka vu yigé, sí a dí tögí a na a pëeri Dí wo-laaru tím wunu.

24 Abam ye ní, noɔna na wura ba durə, noɔnu maama mu kwaani sí o di yigé, yi ba dídua yuranı mu wú dí o jonjí pëeri dum. Nan kwaani-na kantu dojn, sí á waní á di yigé sí á jonjí pëeri dum.

25 Noɔnu wulu maama na lagí sí o duri tun yəni o tiini o kwaani mu o kí o titi o kí daani. Bantu nan yəni ba kwaani kantu sí ba jonjí pëeri mu, yi ba pëeri dum kantu bá daanı dí cogí. Ku daari díbam pëeri dílu dí na lagí dí jonjí We tee ní tun bá fogí dí cogí maaja dí maaja.

26 Kantu, amu ba duri ni wulu na yəri durim yi o duri yoo yoo te tun. A nan ba magí jara ni wulu na yəri jara magim yi o magí yoo yoo te tun.

27 Amu nan kwaani a tiini a fin a titi mu, sí a pa a yira Yam lwarí ni amu mu te-ya. A kí kantu sí ku yi pa, a na tööli We kwär-ywəŋə kam a bri noɔna badonnə tun, sí amu titi laan ba a ga pëeri mu Dí tee ní.

10

We nɔɔna wu manj si ba taa zuli jwənə

1 A ko-biə-ba, amu lagı sı á guli kulu deen na kí dí kwə nakwa balu na de Moyisikwaga ba nupi Ezipini tun wojo mu. We deen pe kunkojo mu kwəli ba maama, yi Dl daari Dl poori niniu kum na bam kuni bile Dl daari cwəŋə, yi ba maama təgi da bá ke.

2 Kuntu na kí tun, ku nyi dí bantu maama deen miisi na wunu mu, sı ba taa yi Moyisi karabiə, kunkojo kum na kwəli-ba yi ba da niniu kum wu ba ke tun ɣwaani.

3 We deen ma pa ba maama di wədiu dıdua,

4 yi ba daari ba nyɔ na bıdwı. Na balu ba maama deen na nyɔgi tun nupi piu kudon yira mu, yi piu kum kuntu mu yi wo-kinkaglı dılı We na kua, sı ku bri ní Zezi Krisi titi mu təgi o wu ba tee ní.

5 Nan dí kuntu dí, We wu deen wu poli dí nɔɔna zanzan ba wunu. Dl deen ma pa ba zanzan ti ba manj kagva kam wunu.

6 Wəənu tıntu maama nan kí sı tı bri dıbam mu, sı dí daa yi ta pa dí fra zvırı wo-balwaarı nıneenı bantu na kí te tun.

7 A yi zaŋj á zuli jwənə, ní bantu badaara deen na kí te tun. Ku pupunı We tona kum wunu ku wi: «Yisirayeli tiina bam deen jəni ba di wədiu ba daari ba nyɔ, yi ba laan zaŋj ba sa ba kweera.»

8 A yi zaŋj á pa dí taá boorə, ní bantu badaara deen na kí te yi ba nɔɔna mvr̄-finle-tito (23.000) tı de dıdua wunu tun.

9 A yi pa-na dí manj dí Yuutu Baŋa-We dam dí nii, ní bantu badaara deen na kí te yi bisankwi du-ba si gu tun.

10 A yi taá pupunı dí We, ní bantu badaara deen na kí te yi tuvnı maleka kam gu-ba tun.

11 Wəənu tıntu maama deen nan kí dí kwə nakwa bam, sı tı taa yi maana mu tı pa dubam. Tı nan pupunı We tona kum wunu, sı ku wanı ku kaanı dubam balu ta na ɣwı yi lugı baŋa tiim da yam batwari tun mu.

12 Kuntu ɣwaani, wulu na buŋı ní o zigı lanyırarı tun nan fogı o yırı o tutı sı o yi tu.

13 Wojo kulu maama na manj abam sı á tusi tun wai ku yi nɔɔnu maama. We nan yi cıga tu mu, Dl bá se sı wojo kulu na manj abam tun dwəni abam dam. Dl nan wu pa abam dam, sı á wanı á na cwəŋə á nupi ku wunu manja kam kuntu ní.

14 Kuntu ɣwaani, a badon-sonnu-ba, hı-na á titi jwənə kaanı wunu.

15 Amu nan lagı a nɔɔnu dí abam ní swan tiinə mu te, sı á buŋı á nii a taanı dum yi cıga mu naa vwan mu.

16 Dí na yəni dí wura dí di Zezi Krisi tuvnı gulim wədiu kum, dí yəni dí kwe zvıja mu dí ka wu wo-nyɔrə yi dí kí We le tı ɣwaani, yi dí daari dí nyɔ. Dí na kí kuntu tun, ku bri ní dıbam maama təgi dí se ní Zezi Krisi jana kam nupi dıbam ɣwaani mu. Dí daa ta na yəni dí kwe dıpe dum dí fo fo dí di tun, ku bri ní dıbam maama təgi dí se ní o yira yam cıgı dıbam ɣwaani mu. Ku dat kuntu na?

17 Dıbam maama na fogı dıpe dıdua kam dí di tun, ku bri ní dıbam maama yi nɔɔnu dıdua mu, dí ya zı manj dí daga te maama dí.

18 Nan buŋı-na Yisirayeli tiinə bam na yəni ba ma wəənu tlu ba kaanı We yi ba daari ba di tun wojo. Balu maama na de ba di tun dí təgi ba se kaanı dum mu.

19 Amu na tagı kulu tın bri been? Ku bri ni wudiu kulu ba na me ba kaani jwənə tın jigu kuri mu na? Naa ku bri ni jwənə yam titi mu jigu kuri?

20 Awo, ku dai kuntu. Amu lagı a bri abam ni, jwə-kaana na kaani di wəənu tlu tın, ba paı ciciri mu si ku dai We. Amu nan ba lagı si abam na wəl-dəno di ciciri.

21 Ku nan wu manı si á nyɔ dí Yuutu Zezi Krisi wo-nyɔcru tı̄m, si á kwəri á vu á nyɔ di ciciri. Abam nan bá wanı á jəni á di dí Yuutu wum tuvni gulim wudiu kum, si á kwəri á vu á da á di wudiu kulu na wú pa á taá jiwı di ciciri tın.

22 A yi pa-na dí ki kulu na wú zaŋı dí Yuutu wum wu tın. Abam buŋı á paı dıbam jigu dam dí dwe wuntu mu na?

Dí manı si dí pa We na zulə mu dí titvja maama wunı

23 Abam badaara na te á wi, á jigu ni si á ki kulu maama á na lagı tın, ku yi ciga. Ku nan dai ni wojo maama mu jigu kuri ku pa dıbam. Ku ta dai ni wojo maama mu jigu zənə.

24 Nɔɔn-nɔɔnu yi zaŋı o taa lagı o titi zənə má. O nan manı si o taa ki lanyırani o zənı o donnə di mu.

25 A jigu ni si á yəgi nwana yalu maama ba na jigu ba yəgi yaga ni tın á di. Nan yi bwe-na á nii ya yi jwənə nwana mu na, si kuvú pa liə ja abam ku ḥwaamı.

26 Ku pupunı We tono kum wunı ku wi: «Lugı baŋa di ku wəənu maama yi Banja-We nyim mu.»

27 Nɔɔnu wulı na ba tɔgı Zezi tın na bəŋı abam si á vu o sɔŋɔ á di wudiu dıd-o, yi á na se á vu, o na kwe wudiu kulu maama o pa abam tın, si á di. A yi zaŋı-na á bwe ku kuri, si kuvú ta jigu liə di abam.

28 Nɔɔnu nan na tagı di abam o wi, wudiu kuntu yi ba me ba kaani jwənı mu, si á daa yi zaŋı á di, bəŋwaanı liə wú zu nɔɔnu wum kuntu bıcarı.

29 Ku dai ni á yagı ku dim liə na wú zu abam titi bıcarı tun ḥwaani, ku yi liə na wú ja wulı na tagı o bri abam tun ḥwaani mu.

Dedoŋ abam wai á bwe amu á nii, bəŋwaanı mu dí manı si dí yagı dí na jigu ni si dí ki kulu tın, ku yi liə na wú zu nɔɔna badonna tun ḥwaani mu?

30 Abam daa ta wai á bwe amu ni, dí na ki We le wudiu kum ḥwaani yi dí daarı dí di tın, nɔɔnu daa wú lwe dıbam bee ḥwaani mu?

31 Ku nan na yi te tın, wojo kulu maama abam na wú ki tın, ku na yi á na wú di naa á nyɔ naa kəm dulu maama á na wú ki tın, ku manı si á taá ki kulu maama na wú pa We na zulə ku ḥwaani tun mu.

32 A yi taá ki-na kulu na wú cəgı nɔɔna wubuŋa tın, ku ya zi yi Zwifə bam naa dwi-ge tiinə naa We nɔɔn-kɔgo kom di.

33 Taá ki-na amu na ki te tın. Wojo kulu maama amu na ki tın, a kwaanı si ku taa poli nɔɔna maama wu mu. Amu ba lagı a titi yırani zənə. A lagı si a zənı nɔɔna maama mu, si ku wanı ku pa We vri-ba Dı yagı.

11

1 Taá lwəni-na amu, ni amu na lwəni Zezi Krisi te tın.

Zezi mu yi baara di kaana maama yuutu

2 Abam ki ciga lanyırani dıdaanı á na yəni á guli amu gulə, yi á kwəri á se zaasım dulu maama a na bri abam tın.

3 Amu nan lagı sı abam lwarı ni, Zezi Krisi mu yi nɔɔnu maama yuutu. Kaani dı yuutu maa yi o baru. Baña-We nan mu yi Zezi Krisi dı yuutu.

4 Kuntu tun, á na jeeri daanı sı á warı We, yi baarır na zaŋı sı o loori We naa o nɔɔni We yiyiu-ŋwe, yi o na me wojo o kwəli o yuu, kuntu tu yáalı o yuutu wɔm mu.

5 Kaani dı nan na zaŋı sı o loori We naa o nɔɔni We yiyiu-ŋwe, yi o na wu me wojo o kwəli o yuu, o dı yáalı o yuutu wɔm mu. O na kí kuntu, o dı wulu na ceeri o yuu tın maama yi bıdwı mu.

6 Kaani na wu se sı o kwəli o yuu, ku ya manı sı o cɔ-ku mu naa o ceeri-ku. Ku nan na jıgi cavıura sı kaani kí kuntu tun, ku manı sı o taa kwəli-ku mu.

7 Baara nan ba jıgi sı ba kwəli ba yuni, beŋwaanı bantu jıgi We nyinyyugu mu, yi ba bri Dı zulə na yi te. Ku nan na yi kaana, bantu mu bri baara zulə na yi te.

8 Beŋwaanı We me baarır yıra mu Dı kí kaani, sı ku dai kaani yıra mu Dı me Dı kí baarır.

9 Kuntu, We wu kí baarır kaani n̄waanı, Dı kí kaani mu baarır n̄waanı.

10 Kuntu n̄waanı, dı We malesisim n̄waanı, kaana manı sı ba taa kwəli ba yuni, sı ku bri ni ba jıgi ni sı ba nɔɔni We kɔgɔ kum wunu.

11 Ku daarı, dıbam balı maama na wu dı Yuutu Zezi kɔgɔ kum wunu tun, kaani ba te o titı baarır tee ni, baarır dı nan ba te o titı kaani tee ni.

12 We sunı Dı ma baarır yıra mu Dı kí kaani, yi kaani dı nan mu lırı baarır. Wojo maama nan nunji We te mu.

13 Abam titı nan buŋı-na á nii. Kaani na zaŋı sı o loori We, yi o na wu kwe wojo o ma kwəli o yuu, ku lamma na?

14 Nɔɔna maama ye ni, baarır yuuywe na tiini sı dwara, ku yi cavıura mu ku paı o titı.

15 Ku nan na yi kaani, o yuuywe na tiini sı nunji sı daga, ku zul-o mu. Ku yi o dı We pęeri mu, sı sı taa daga yi sı kwəli o yuu.

16 Nɔɔnu wulu nan na wu se amu zaasım dum kuntu yi o magı kantɔgɔ dı baña ni tun, kuntu tu taa ye ni dıbam maama tɔgı kantu cwəŋę kam mu, yi We nɔn-kɔgɔ kum je maama ni tun dı tɔgı kantu mu.

Dı na manı sı dı di Zezi tıvnu gulim wudiu kum te tın

(Matiyu 26:26-29, Mariki 14:22-25, Luki 22:14-20)

17 Wojo kulu amu na lagı a ta dı abam tun, a ba lagı a tee abam ni á kí lanyırani. Abam na yəni á jeeri daanı tun, á cögim mu dwe á fögim.

18 Dayigę wojo, amu ni ni á na yəni á jeeri daanı sı á zuli We, á jıgi kampwara mu daanı. Amu buŋı ni ku sunı kuńı ta yi cıga mu.

19 Ku nan fun mu sı kampwara taa wu abam titarı ni, sı ku bri balı na sunı ba tɔgı Zezi dı cıga tun.

20 Abam na yəni á jeeri daanı sı á di dı Yuutu Zezi tıvnu gulim wudiu kum tun, á ba kí ni á na manı sı á kí te tun.

21 Beŋwaanı nɔɔnu maama yəni o lögürı o di o titı wudiu kum mu. Abam nan na kí kuntu tun, ku pe kana jıgi badonnə, yi á badonnə nyo á su á ja gaali.

22 Abam ya na lagı sı á di dim dum kuntu dojı tun, á ya wó di á titı sam ni mu. Abam lagı sı á cögı We nɔn-kɔgɔ kum yuu mu na? Abam lagı sı á pa cavıura mu ja yinigę tıinə balı na wu á kɔgɔ kum wunu tun na? Abam lagı sı amu ta bęs mu dı abam? Ni á kí lanyırani mu na? A bá wanı a ta ni á kí lanyırani dı kuntu wojo.

23 Ciga kalu dí Yuutu Zezi na bri-ni o tuvnı gulim wödiu kum ḥwaani tun mu a zaası abam, ku yi si titu dlı ba na jaanı dí Yuutu Zezi tun mu o kwe dípe,

24 yi o ki We le dı ḥwaami o daari o fo fo o pa o karabiə bam, yi o wi: «Amu yura Yam mu tuntu, ya na lagı ya cögı abam ḥwaani tun. Taá ki-na kuntu don si á taá ma guli amu gulə.»

25 Ba na di ba ti tun, o daa ma kwe zuja dı ka wu wo-nyɔɔru yi o ki We le ti ḥwaani, yi o wi: «Wo-nyɔɔru tuntu bri ni We gonı ni-dvurı mu didaañi nabiinə amu jana kam ḥwaani. Maŋa kalu maama á na lagı á nyɔ-ti tun, si á ki-na kuntu á taá ma guli amu gulə.»

26 Beŋwaani, maŋa kalu maama á na di dípe dım kuntu yi á nyɔ wo-nyɔɔru tim kuntu tun, á ki á ma á bri dí Yuutu wum tuvnı dım na yi te tun mu, si ku vu ku yi maŋa kam o na wú joori o ba tun.

27 Kuntu ḥwaani, noɔnu wulu na di dí Yuutu wum tuvnı gulim dípe dım naa o nyɔ wo-nyɔɔru tim, yi o ki kulu na wu maŋı dı dí Yuutu wum tun, kuntu tu ki kəm-balorı mu dı dí Yuutu wum yira Yam dı o jana kam.

28 Kuntu ḥwaani, noɔnu maama maŋı si o da yigə o taa ye o titi mu, si o laan di dípe dım o daari o nyɔ wo-nyɔɔru tim.

29 Noɔnu wulu nan na di dípe dım yi o kwəri o nyɔ wo-nyɔɔru tim di goona tun wu maŋı dı dí Yuutu wum yira Yam mu, kuntu tu vanji taani mu o danji o titi yuu ni.

30 Kuntu nan mu paı á zanzan ba jigu yazurə, yi á badaara bwənə, yi á badonne tva.

31 Dıbam nan ya na yəni dí da yigə dí bwe dí titi dí nii yi dí lwari dí na yi balu tun, We ya daa bá pa dí na cam.

32 Dí Yuutu We nan yəni Dı vanji dıbam zwę si Dı pa dí joori dí tu cwənə ni mu, si maŋa kalu Dı na wó ba Dı di noɔna maama taani tun, si dí yi zaŋı dí ga bura Dı tee ni, ni balu na yeri We tun te.

33 Kuntu ḥwaani, a ko-biə-ba, á na jeeri daanı si á di Zezi tuvnı gulim wödiu kum, si á zuri á yira á cögı daanı.

34 Wulu kana na woe tun, kuntu tu da yigə o di o soŋɔ ni, si o laan daari o ba, si á yi vanji We sariya á danji á yuu ni maŋa kalu á na jeeri daanı tun.

Ku daari, ku na yi wəenü tilu na daari tun, amu na tuə, a laan wú bri abam á na wú ki te.

12

We Joro kum pəera Yam na yi te tin

1 Ku daari, a laan lagı a noɔni We Joro kum pəera Yam laŋı ni mu. A ko-biə-ba, a lagı si a pa á lwari We Joro kum na tuŋı te dı te tun mu.

2 Abam ye ni, maŋa kalu á deen ta na wu lwari We tun, á deen tɔgı jwənə yalı na yi kafe tun mu, yi ya ganı abam si á taá tɔgı cwe silu maama ya na lagı tun.

3 Kuntu ḥwaani mu a lagı a pa á lwari ni, We Joro kum bá ganı abam. Kuntu, noɔnu wulu na noɔni dı We Joro dam tun bá wanı o twı Zezi. Noɔnoɔnu nan bá wanı o ta ni, Zezi mu yi o Yuutu, yi We Joro kum təri o tee ni.

4 We Joro kum pəera Yam yi dwi təri təri mu, yi Dı Joro kum dıdua yırani mu paı-ya Dı noɔna.

5 We tituña Yam dí yi dwi téri téri mu, yi dí Yuutu wulu dí na tuñi dí pa-o tun yi dídva yirani mu.

6 We na pe díbam dam sí dí ma tuñi Dí tituña te tun dí yi dwi téri téri mu. We nan yi dídva yirani mu, yi dintu mu pe díbam maama dam dím kuntu maama.

7 We Joro kum nan pe noçonu maama pëeri sí o waní o maa zeni o donnæ.

8 We Joro kum paí noçona badonnæ dam sí ba noçoni swan taani, yi kuntu mu ta paí noçona badonnæ dam sí ba noçoni yeno taani dí.

9 We Joro kum nan ta mu paí noçona badonnæ dam sí ba taa tiini ba jigi wu-dídva dí We, yi ku ta paí badonnæ dam sí ba ta maa paí yawluna nai yazuræ.

10 Kuntu nan ta mu paí badonnæ dam sí ba ta maa ki wo-kinkagila, ku daari si badonnæ taa wai ba noçoni We yiyiu-ñwe. Ku daa ta maa paí noçona badonnæ wai ba poçri kulu na yi We Joro kum nyum dí kulu na dai ku nyum tun daaní. Ku ta paí badonnæ wai ba noçoni ta-ge, yi badonnæ dí wai ba lwari ta-ge sim kuntu kuri yi ba te ba bri ba donnæ.

11 Ku nan yi We Joro kum kuntu dídva yirani mu jigi pëera Yam kuntu dwi téri téri, yi ku paí noçonu maama ní ku wubunja na lagí te tun.

Zezi kögö kum nyi di noçonu yira na yi te tin mu

12 Nan buñi-na á nii nabiinu yira na yi te tun. Ya yi wojo dídva mu, yi ya laan poçri je dwi téri téri. Ya poçrum dum daga zanzan, yi ya maama laan yi yira dídva mu. Zezi Krisi dí o kögö kum maama dí nan yi kuntu mu.

13 Díbam maama na pe ba miisi díbam na wuni We Joro kum dídva dam ñwaani tun, dí laan jigi noçonu dídva mu. Ku na yi Zwifä naa dwi-ge tiinæ, naa gambe naa balv na te ba titi tun maama, We Joro kum kuntu yirani mu wu díbam maama tee ní.

14 Nabiinu yira poçri je téri téri mu, si ku dai jégæ dídva yirani.

15 Naga na tagi ka wi, kantu dai jinha, kuntu ñwaani yira Yam ba te-ka, kuntu bá suni ku pa ka taa togi ka téri yira Yam wuni.

16 ZWE dí nan na wi, dintu dai yi, si yira Yam ba te-dí, kuntu bá suni ku pa dí taa togi dí téri yira Yam wuni.

17 Yira Yam maama nan ya na yi yi yirani mu, yaá ki ta mu ya taa ni taani? Ya nan ya na yi zwe yirani mu, yaá ki ta mu ya taa ni lwäm?

18 Ku nan yi We mu ki je sim dwi téri téri Dí ki yira Yam wuni, ku manjí dí Dí wubunja na lagí te tun.

19 Ya maama nan ya na yi yira Yam jégæ dídva mu, yaá ki ta mu ya ji yira?

20 Kuntu tun, je dwi téri téri mu wura, yi si maama laan yi yira dídva.

21 Kuntu ñwaani, yi bá waní dí ta dí jinha ní dí ba lagí-ka, naa yuu ta dí naga ní ku ba lagí-ka.

22 A lagu a ta ciga mu dí abam ní, díbam yira Yam je silu dí na buñi ní si tiini si bwènæ tun jigi kuri zanzan.

23 Dí yira Yam je silu dí na buñi ní si ba tiini si jigi kuri tun mu dí yéni dí zuli lanyiraní. Je silu na jigi cavüra tun, mu dí yéni dí fogí dí kwæli-si lanyiraní.

24 Ku daari ya je silu na lana tun, dí daa ba fogí dí nii si banja ní. We mu ki nabiinu yira Yam je sim maama Dí ki daaní, yi Dí paí je silu na ge zulæ tun na zulæ lanyiraní.

25 Kuntu ñwaani kampwara téri yira Yam wuni. Ya je sim maama zeni daaní mu.

26 Ku na cana yira yam daa kalu ni, yira yam maama wú tógi ya na cam dum kantu doj mu. Ku daaru daa kalu na ne zulé tun, yira yam maama di wú tógi ya na wópolo mu.

27 Abam maama yi Zezi Krisi yira yam mu, yi á dídua dídua yi o je süm dwi téri téri mu.

28 Kuntu tun, Zezi kógo kum wóni, We ki nőonu maama o jégé ni mu. Dayigé tun yi Zezi títványa bam o titi na li tun mu. We nijojná bam maa sanj. Balu na ki bító tun maa yi balu na bri We ciga kam tun. Ku wéli di balu na ki wo-kinkagila tun, di balu We na pe-ba dam si ba ta maa paí yawúna nai yazurá tun, di balu na zéní nőona tun, di balu na nii We titványa yam banja ni tun, di balu We Joro kum na paí ba nőoni ta-ge tun.

29 Ku nan dai ni dí maama mu yi Zezi títványa balu o titi deen na li tun, ku dai dí maama mu yi We nijojná, naa dí maama mu bri We ciga kam. Ku nan dai ni dí maama mu wai dí ki wo-kinkagila.

30 Ku nan dai dí maama mu We pe dam si dí taá ma paí yawúna nai yazurá, naa dí maama mu We Joro kum pe dí nőoni ta-ge, naa dí maama mu wai dí lwarí si kuri dí bri nőona.

31 Nan kwaani-na si á jigi We-peéera yalú na jigi kuri ku ja gaalí tun.

Ku daari, a nan lagi a bri abam wojo kulu na tiini ku lana ku dwe dídi tun mu.

13

Sono na yi te tin

1 Amu na manjí a wai a nőoni nabiiná dwi téri téri taana, di malesisim taani di, yi a na ba jigi sono, ku nyí dí sőc mu a kia, nínéení ba na magi kwaña di lojini yi tu ki sőc te tun.

2 Amu na manjí a jigi We-peéeri dílu na paí a wai a nőoni We yiyiu-ñwé tun, yi a jigi yéno maama, yi a kwéri a ye ciga kalu maama na səgi nabiiná yigé ni tun, yi a na manjí a jigi wú-dídua di We si a taa wai a paí pweeru zañi ti je ni ti ve ti tu me a na lagi tun, yi a na ba jigi sono, ku yi kafe mu.

3 Amu na manjí a kwe a jijiguru maama a manjí a pa yinigé tiiná, yi a ta kwéri a se si ba kwe a yura yam ba di mini ni, yi a na ba jigi sono, ku ta manjí ku ba jigi kuri ku pa-ní.

4 Sono tu jigi wú-zuru mu, yi o ki nőona lanyiraní. Sono tu ba jigi pusuna naa o magi o nyóoni, o nan ba jigi kamunni di.

5 Sono tu ba ki kulu na wú manjí tun, o nan ba beeri o titi yiraní zéná má. O nan jigi ban-pvunu. Nőonu na ki-o lwarím, o ba kwe o ki o wóni.

6 Sono tu ba ki wópolo di wojo kulu na yi baloró tun, o ki wópolo di wojo kulu na yi ciga tun mu.

7 Sono tu wai o vo o wú wojo maama banja ni, yi o jigi wú-dídua di tuná di wú-zuru wojo maama banja ni.

8 Sono ba tié. We yiyiu-ñwé silu nőona na nőoni tun wú ba si ke. We-peéeri dílu nőona na maa nőoni ta-ge tun di wú ba di ke. Yéno di wú ba ku ke.

9 Lele kantu yéno kulu dibam na jigi tun yi cicoro mu. We yiyiu-ñwé silu di na nőoni tun di yi cicwáeru mu.

10 Ku daari manja kalu We na wú ba fógi wéenu maama Di pa ti manji fasú tun, wo-cicwáeru tím maama laan wú je mu.

11 Manja kalu a na yi bu tun, a deen nőoni biim mu, yi a kwéri a buñi ni bu te, yi a jeeli ni bu te. Lele kantu, a na ki nőona tun, a kwe buscooni wéenu tím maama a yagi mu.

¹² Lele kuntu, dí na lwarı We ciga kam te tın, ku taa nyı dı niu mu dí jıgı dí nii ku wınu liirə liirə. Ku daari maŋa kam kuntu na yıə, dí laan wú ta nai jaja mu. Lele kuntu yəno kulu a na jıgı tın yı cicoro mu. Maŋa kam kuntu nı, a laan wú ta ye wəənu maama kuri a tiə, nı We na ye amu Dı ti te tın.

¹³ Ku daari wəənu tıtö mu wú ta wıra maŋa maama. Wəənu tıntu mu yı wı-dıdu dı tına dı sono. Kulu nan na dwe tı maama tın mu yı sono.

14

We yiyiu-ŋwe sım na zəni nccna te tın

¹ Kuntu ŋwaani, kwaani-na sı á taá jıgı sono, sı á daari á kwaani á jonji We-peera yalı Dı Jorokum na paı nccna tın á wəli da, ku na dwe dıdı sı á wanı á ŋccni We yiyiu-ŋwe.

² Nccnu wılu na ŋccni ta-ge sım tın ŋccni dı We mu, sı ku datı dı nabıinə, ba na ba ni o taani dıum kuri tın ŋwaani. We Joro kum mu paı o ŋccni wəənu tılu na səgi tın.

³ Ku daari nccnu wılu na wai o ŋccni We yiyiu-ŋwe tın ŋccni o bri nabıinə mu, sı ku kwe-ba ku daari ku zəni-ba sı ba taa fɔgı ba zıgı kəŋkəŋ dı pu-dıa.

⁴ Wılu na ŋccni ta-ge sım tın, ku wəli o titı yırarı mu. Wılu nan na ŋccni We yiyiu-ŋwe tın, ku wəli Zezi kɔgɔ kum maama mu.

⁵ Amu ya lagı sı abam maama taa wai á ŋccni ta-ge sım, a nan tiini a lagı sı á taá wai á ŋccni We yiyiu-ŋwe sım mu á dwe dıdı. Beŋwaani wılu na ŋccni We yiyiu-ŋwe tın tiini o jıgı zənə o dwe wılu na ŋccni ta-ge tın, ku na datı nı nccnu na wıra sı o wanı o pipiri o taani dıum kuri sı ku zəni Zezi kɔgɔ kum maama.

⁶ Kuntu tın, a ko-biə-ba, amu na tu abam te, yı a na ŋccni ta-ge yırarı mu dı abam, bęe nyɔcrı mu á lagı á na? Kulu na wú wəli abam tın mu yı a na ŋccni taani dılu na wú pa á na vıurım, naa dı pa á na yəno, naa a ŋccni We yiyiu-ŋwe, naa a zaası abam We ciga kam.

⁷ Dı nan kwe duduurə na yı wəənu tılu na ba jıgı ŋwıa tın dı ma maŋı dı nii: Nccnu na jıgı wıa o wui ycc ycc, naa o jıgı kɔn o magı ycc ycc, o ycc o ycc, wú kı ta mu ba ni ku ywəəni?

⁸ Nccnu nan na jıgı jara nabıncı o wui ycc ycc, o ycc-nccnu bá wanı o lwarı nı jara mu wıra sı o nunı o vu.

⁹ Ku nan yı bıdwı mu dı n na ŋccni ta-ge yı o ycc-nccnu warı sı kuri o pipiri, nccna wú kı ta mu ba lwarı n na te kulu tın kuri? Kuntu nan bri nı n ŋccni n yagı gaa wıntı mu.

¹⁰ Taana dwi zanzan mu wu lugı banja nı, yı taan-taanı tərə dı na ba jıgı kuri dı pa dı tiinə.

¹¹ Nccnu nan na ŋccni taani dılu a na ba ni tın dı amu, kuntu bri nı dubam maama bale yı vərə mu da-tee nı.

¹² Ku nan yı kuntu mu dı abam dı, abam na lagı sı á jonji peera yalı We Joro kum na paı tın, á nan kwaani-na á jonji peera yalı na wú zəni Zezi kɔgɔ kum sı ku zıgı lanyırantı tın.

¹³ Kuntu ŋwaani, abam wılu na wai o ŋccni ta-ge, sı o tiini o loori We sı Dı pa o taa wai sı kuri dı o tea.

¹⁴ Amu na me ta-ge sım a ma a warı We, ku yı a joro mu ŋccna, sı amu tıti ba ni sı kuri.

15 Kulu na manjı sı a ki tın mu yi sı a warı We dı a wubuňa maama dı a joro maama, sı a daarı a taa leeni dı a wubuňa maama dı a joro maama a taa zuli We.

16 Ku nan na daı kuntu, yi n na me ta-ge sim n ma n zuli We, yi nočn-gaa na je o cęgə, o bá wanı o ni sı kuri. Kuntu ńwaamı, oó ki ta mu o tögı o se nmı na zuli We te tın sı o dı ta ni «Amina»?

17 Nmu na zuli We te tın na manjı ku lamma te, ku bá zəni nočnı wum kuntu.

18 Ku na yi amu, a ki We le dı Dı na pe-nı dam sı a taa ńcočnı ta-ge sim a dwe abam maama tın.

19 Ku daarı, a na wu Zezi kögö kum wumı, a tiini a lagı sı a taa mai taani dılı ba na ni tın mu a ma ńcočnı a bri-ba. A na ńcočnı bitari sunu má yuramı, ku garı a na ńcočnı ta-ge sim bitarbię murr-fugę yi nočn-nočnı ba ni sı kuri.

20 A ko-biə-ba, á yi taá jıgi bu-balwa wubuňa. Ku daarı ku na yi lwarım jęgę ni, sı á taá nyı nıneenı bu-sısın na yeri lwarım kem te tın, sı á pa á wubuňa bi We cwəŋę kam wumı.

21 Ku pırvıni We tınoč kum wumı ku wi:

«Amu Baňa-We wú tuŋı vərə,
sı ba ba ba ńcočnı amu ni-taani dım dı abam.

Baá ńcočnı taani dılı á na ba ni tın dı abam.

Nan dı kuntu dı, á ta bá se a ni.»

22 Kuntu mu We mai ta-ge Dı maa bri Dı dam balı na wu se-Dı tın tee ni, sı ku daı balı na se-Dı tın tee ni. Ku daarı We yiyiu-ńwe sim mu bri Dı dam balı na se-Dı tın tee ni, sı ku daı balı na wu se-Dı tın tee ni.

23 Kuntu ńwaamı, Zezi kögö kum maama na jeeri daani, yi á maama na wura á ńcočnı ta-ge, yi nočnı wulu na manjı o wu ni-sı naa balu na wu se We tın na tu ba zu á wumı yi ba ba ni sı kuri tın, ba bá ta ni á co mu na?

24 Abam maama nan na ńcočnı We yiyiu-ńwe á bri daani, yi nočnı wum kuntu doj na tu o zu á wu, wunto wú lwarı ni We dam mu wu á tee ni. O na ni kulu maama tın wó pa o lwarı ni o ba jıgi bura We tee ni, yi o kwieri o lwarı ni We lagı Dı dı o taani.

25 Wubuňa yalı maama ya na səgi o wumı tın laan wó ba ya lwarı jaja mu, yi o laan wú kı o yuu tiga ni o zuli We, yi o se ni We sıını Dı wu abam titarı ni.

Zezi kögö kum na manjı sı ku taa tuŋı ku tögı cwe silı tın

26 A ko-biə-ba, abam na jeeri daani sı á zuli We, á na manjı sı á ki kulu tın mu tıntı: Abam dıdua mu wó zaŋı o pa lęŋę. Dıdua dı ma zaŋı o bri We cıga kam. Wıduoŋ dı ma zaŋı o ta vıurım dılı We na bri-o tın. Wıwıom dı ma zaŋı o ńcočnı ta-ge, yi wıduoŋ dı ma zaŋı o ta ta-ge sim kuri o bri á kögö kum. Wıənu tıntı maama zəni Zezi kögö kum sı ku fögı ku zıgi kəŋkəj.

27 Abam badaara na lagı á ńcočnı ta-ge sim, ku manjı sı á taá yi bale naa bato yuramı mu. Ku manjı sı á taá zaŋı á ńcočnı á daarı á pa daanı mu, sı á dıdua zaŋı o ta ńwe sim kuri.

28 Nočn-nočnı nan na təri á wumı sı o wanı o ta ńwe sim kuri, balı ya na lagı ba ńcočnı-sı tın manjı sı ba yagı mu, sı ba na wu ba yuramı, sı ba taa ńcočnı-sı dı We.

29 Ku daarı, ku na yi balı na ńcočnı We yiyiu-ńwe sim tın, ku manjı sı bale naa bato mu zaŋı ba ńcočnı dıdua, sı badaara bam taa cęgę, sı ba laan bwe ba nii sı yi cıga mu naa vwan mu.

30 We na vñri nõõnu dñdua DI ciga kam balu na je ba cõgi tñ wñni si o ta o bri Zezi kõgõ kum, ku manjõ si wñlu na zigi o ñõõni We yiyiu-ñwës sum tñ mu pu o ni, si o daari si wñdoñ wñm ta-ka.

31 Kuntu tñ, abam maama wai á ñõõni We yiyiu-ñwës sum dñdua dñdua, si ku pa á zaasi We ciga kam da-tee ni, si á taá fõgi á zigi kõngkõj.

32 Balu na jonji dam We Jorokum tee ni si ba taa ñõõni We yiyiu-ñwës sum tñ wai ba titi ba jaana maaja kalu ba na wora ba ñõõni-si tñ.

33 We lagõ si wñjo maama taa tõgi cwænõ mu dí yazura, si DI ba lagõ yccõ kõm.

34 Abam na kikili daani si á zuli We, ku manjõ si kaana taa je cõm mu si ba taa cõgõ. Mu ku na yi te Zezi kõgõ kum jõgõ maama ni. Ba ba jigi cwænõ si ba da ba ñõõni. Ku manjõ si ba se baara bam, ni We cullu tum na manjõ ti bri te tñ mu.

35 Ba na lagõ si ba lwarõ wojo kulu kuri, ba manjõ si ba bwe ba banna mu sõõõ ni, si ku wñ manjõ si kaani zanji o ñõõni á kikilõ kam wñni.

36 Abam bñjõ á paí We taani dñm nuñi abam te mu na? Mu naa á bñjõ á paí abam yiranõ mu ye We taani dñm na?

37 Abam wñlu na bñjõ ni o yi We nijonju naa o jonji We Joro kum pëeri tñ manjõ si o taa ye ni, amu na püpuni kulu a pa abam tñ yi dí Yuutu wñm kwërë mu.

38 Nõõnu wñlu maama na vñ amu na püpuni kulu tñ, We dí wú vñ kuntu tu.

39 Kuntu, a ko-biæ-ba, kwaani-na si á taá ñõõni We yiyiu-ñwës sim. A nan yi zanji á ci balu na ñõõni ta-ge sim We Joro kum na pe tñ.

40 Nan taá ki-na wñjo maama si ku taa tõgi cwænõ ni ku na manjõ te tñ.

15

We kwær-ywænõ kalu Zezi tintvñna bam na bri tñ

1 A ko-biæ-ba, a lagõ si a pa á guli We kwær-ywænõ kam a na manjõ a töödil abam tñ mu. Abam manjõ á se-ka, yi á ki á wñ-dñdua á fõgi á zigi kõngkõj.

2 Amu na pe á lwarõ We kwær-ywænõ kam te tñ, á na wñ joori ka kwaga ni, We wó vri abam DI yagi kantu ñwaani mu. Ku na dai kuntu, á na se Zezi Krisi te tñ yi kafe mu.

3 We ciga kalu na dwe maama tñ mu yi kalu amu na de yigõ a jonji yi a laan daari a bri abam tñ. Kantu mu tintvñ.

Zezi Krisi tigõ dibam lwarum ñwaani mu, ni We tõno kum na manjõ ku ta te tñ.

4 Ba ma ki-o bõõni ni.

Da yato de ni o ma joori o bi o yagi tñvñni, ni We tõno kum na manjõ ku ta te tñ.

5 O na bi tun, o ma pa Piyeleri na-o, yi o tintvñna fugæ-bale bam maama dí na-o.

6 Kuntu kwaga ni, o ma bri o titi o karabiæ zanzan bïdwï baña ni, bantu dwe ni nõõna biæ yanu (500). Nõõna bam kuntu badaara zanzan ta ñwi, ba finfin yiranõ mu tiga.

7 Zakõ di ma na-o, yi o daari o pa o tintvñna bam maama na-o.

8 Kuntu kwaga ni, o laan ma pa amu na nyi dí bu wñlu ba na luga yi o lura maaja ta wñ yi tñ dí na-o.

9 Beñwaani amu tiini a muri Zezi tintvñna bam maama wñni. A ya bri a wñ manjí si ba taa bë-ni ni Zezi tintvñnu, a ñeen na bëesi Zezi nõona bam tin ñwaani.

10 We nan na kí-ni yu-yono tin mu pe a yi a na yi wulu zim tin. Di na kí-ni yu-yono te tin dai kafe. Amu tiini a tuñi We titvñja yam a dwení Di tintvñna bam maama. Ku nan dai a tuti dam ñwaani mu a wai a tuñi. Ku yi We na kí-ni yu-yono yi Di dam dim wñ amu tee ni tin ñwaani mu.

11 Dibam balu na yi Zezi tintvñna tin maama yani di bri ciga dïdva mu. Ku na yi amu na bri kulu tin, naa bantu di na bri kulu tin, ku yi ciga kalu abam na se tin mu.

Twa biim taani

12 Dibam maama na tööli We kwärä kam te tin, di tööli di bri nõona ni Zezi Krisi bi o yagi tuvñni mu. Bëe nan mu yi abam badonna te á wi, twa biim tärä?

13 Ku ya na yi ciga ni twa biim tärä, ku bri ni Zezi Krisi tuti di wñ bi mu.

14 Wñntu nan ya na wñ bi, dibam kwär-tööla kam yi kafe mu, abam di na kí á wñ-didva di ka te tin di ya yi kafe mu,

15 yi dïbam di na bri We ciga kam te tin ya yi vwan mu, di na yëni di bri nõona ni We mu bi Zezi Krisi Di pa o yagi tuvñni tin ñwaani. Twa biim nan ya na sünni di tärä, ku bri ni We wñ bi Zezi mu.

16 Kuntu tin, twa biim ya na tärä, ku bri ni Zezi Krisi tuti di mañjí o wñ bi mu.

17 Wñntu nan ya na wñ bi o yagi tuvñni, ku bri ni abam na kí á wñ-didva dïd-o te tin yi kafe mu, yi á lwarum dim ya ta wñ á yuu ni mu.

18 Ku nan ta bri ni, balu na se Zezi Krisi yi ba laan ti tin ya wó ga ñwia We tee ni.

19 Ku na yi lugu banja ñwia kantu yiraní, yi ku dai ni kulu kulu ñwaani mu dibam jigi tñuna Zezi Krisi tee ni, ku bri ni di yi balu na tiini ba yi yinigë tiine tun mu nõona maama tee ni.

20 Ku nan sünni ku yi ciga mu: Zezi Krisi bi o yagi tuvñni. Wñntu mu yi wulu na de yigë o bi o vu We te, si ku bri ni balu di na tigi tin wó bi ba yagi tuvñni.

21 Tuvñni zigü nabiinu dïdva yira ni mu di ba lugu banja. Ku nan ta yi bïdwî mu di twa biim di, nabiinu dïdva di mu jaani twa biim o ba.

22 Nabiinë maama na yi Adambië tin ñwaani mu te di maama tñua ni wñntu te. Ku nan ta yi kuntu doj mu di balu maama na ñwi di Zezi Krisi tun, bantu di wó bi ba yagi tuvñni.

23 Nõonu maama di o jëgë mu. Zezi Krisi mu de yigë o bi o vu We te. Ku daari balu na yi o nõona tun di wó bi maña kam o na wó joori o ba tun mu.

24 Kuntu kwaga ni mu lugu banja wojo maama laan wó ti. Maña kam kuntu ni mu Zezi Krisi wó cogü wæenu tlü maama na jigi dam nabiinë banja ni tin, ku na yi weyuu dïdeera naa tiga banja dïdeera maama, oó pa ba dam dim laan ti. O ma wó daari o kwe wojo kulu maama o na di paari ku banja ni tun o kí o Ko We juña ni.

25 Ku nan fin mu si Zezi di paari, si ku taa ve maña kam We na wó kí o dñna maama o ne kuri ni tin.

26 Tuvñni nan mu yi dum wulu o na wó cogü o ma kweeli tin.

27 We toño kum tagi ku wi: «We kí wæenu maama wñm ne kuri ni mu si o taa te ti maama.» Ku nan na wi, o taa te wæenu maama tin, ku dai ni

o te We titu dí mu o weli da. Ku yi We mu kwe wəənu tím maama DÍ ki Zezi dam kuri ni.

²⁸ Ku daari maaja kalu Zezi na wú ba o taa te wəənu maama tìn, wóm tüt na yi We Bu tìn wú kwe o titi o pa o Ko We. Bejwaani We yi dulu na maanjí DÍ ki wəənu maama DÍ Bu wóm dam kuri ni tìn mu. Kunto tìn, We mu te wəənu maama dí DÍ dam maama.

²⁹ A nan buŋi noona balu na yəni ba paı ba miisi-ba na wənı ba twa ɻwaani tìn woŋo á nii. Ba na ba buŋi ni twa biim wura, bejwaani mu yi ba paı ba miisi-ba na wənı twa bam ɻwaani?

³⁰ Twa biim nan ya na tərə, bejwaani mu yi dıbam ba kwari fuvnı si dí yaari dí tı We ɻwaani maaja maama?

³¹ A ko-bia-ba, de maama amu yəni a tɔgi tuvnı te mu a kea. Ku yi ciga mu. Amu tiini a jigi wópolo dı abam á na ɻwı dí Yuutu Zezi Krisi tìn ɻwaani. Mu ku kuri a tagı kuntu.

³² Efəezı ni ba kí amu nıneenı kagu-vara na ciŋi si ba ja noona te tìn mu. Amu na se si a yaari kuntu tìn, ku ya na yi lugı banja ɻwıa kantu yurani má ɻwaani mu, bęe nyɔɔri mu aá na? Twa biim nan ya na tərə, dí ya wú ta ni noona badaara na te te ba wi: «Pa-na dí taá di si dí daari dí taá nyɔe, si dí jwa yi twa mu.»

³³ Yi pa-na ba gani abam si á tusi. Ku yi ciga mu ni: «Nmı na tɔgi dí non-balwaarø, baá sugı-m ba pa n dı ki kəm-balwaaru mu.»

³⁴ Pa-na á wubuŋa joori ya taa tɔgi cwəŋə, si á daari á yagi kəm-lwaanu tím. Abam badaara ta yəri We. A tagı kuntu, si ku pa cavıra mu zu abam.

Nooona na wú bi ba yagi tuvnı di yira yalu tìn

³⁵ Abam dıdua wai o bwe ni: «Kvú kí ta mu si twa bi? Ba nan na joori ba bi, ba yrra wú ta yi titi mu?»

³⁶ Nmı wubuŋa mu muri na? N na kwe woŋo n du tıga ni, ku maŋi si ku puli mu ku nuŋi, ku daari si ku bu wóm po.

³⁷ Nmı na dugi kvlı, dı kvlı na wú puli ku nuŋi tìn ba nyı daanı. Nmı na kwe kvlı n du tìn, ku na yi mına naa ku zı yi wo-duuru tılu dwi maama, tı yi wo-dwə má mu n dugə.

³⁸ Wo-dwi dım nan na nuŋi, We mu wú pa-dı dı yira, ni DÍ na lagı te tun. We nan ta mu paı wo-dwi maama nyınyıgø, ku maŋi dı wo-dwi dım tun na yi te tìn.

³⁹ Ku nan daı ni wəənu tılu maama na ɻwı tìn ya-nwana mu yi bıdwı. Nabiinə dı vara dı zunə dı kale maama jigi ya-nwana yira yira mu.

⁴⁰ Weyuu wəənu dı wura mu, yi tıga banja wəənu dı wura. Weyuu wəənu tím dı jigi tı lam mu, yi tıga banja wəənu tím dı jigi tı lam.

⁴¹ Wıa kam dı jigi ka lam mu, yi cana kam dı jigi ka lam. Calıcwı sıım dı maa jigi si lam, yi si lam dım nan daı bıdwı.

⁴² Wəənu tintu maama nan bri twa biim na yi te tìn mu. Noona na tıga, o yira yam ba na kí tìn yi yira yalu na wú pɔ tìn mu. Ku daari o yira yalu na wú bi ya yagi tuvnı tìn daa bá pɔ maaja dı maaja.

⁴³ Yira yalu ba na kí tıga ni tìn yi lugı banja ɻwıa kam nyıım mu, ku daari yalu na wú bi tìn yi ɻwı-dvıŋa kalu We Jorokım na wú pa dıbam tìn nyıım mu. Lugı banja yira yam na wura tìn, We ɻwı-dvıŋa kam yira yam dı wura mu.

⁴⁴ Yira yalu ba na kí tıga ni tìn yi lugı banja ɻwıa kam nyıım mu, ku daari yalu na wú bi tìn yi ɻwı-dvıŋa kalu We Jorokım na wú pa dıbam tìn nyıım mu. Lugı banja yira yam na wura tìn, We ɻwı-dvıŋa kam yira yam dı wura mu.

45 Kuntu mu ku pvpvni We tōnō kum wvn̄i ku wi: «Pulim ni tñ We ki Adammu Dl pa o jigi luḡ baña yura yi o jw̄i.» Ku daari Zezi mu yi Adam wvl̄ na kweeli tñ, yi o jigi Joro ku na paí nabiinā jw̄i-dvñja tñ.

46 Ku nan yi luḡ baña jw̄ia kam mu tui yiḡ, yi We-sçñj̄ jw̄i-dvñja kam laan sañj̄ ka ba.

47 We me tñr̄u mu Dl ki nabiinu wvl̄ na tu yiḡ tñ. Kuntu jwaani wvnt̄i yi luḡ baña nyim mu. Ku daari nabiinu wvl̄ nan na tu kwaga tñ nuñj̄ We-sçñj̄ mu.

48 Luḡ baña noçona bam maama nyi dí We na me tñr̄u Dl ki noçonu wvl̄ dayiḡ tñ mu. Noçona balu maama nan na yi We-sçñj̄ nyim tñ nyi dí wvl̄ na nuñj̄ We-sçñj̄ tñ mu.

49 Nñeeñi dñbam na jigi luḡ baña noçonu wvm nyinyuḡu tñ, de wura dí wú ba dí taá jigi We-sçñj̄ noçonu wvm dí nyinyuḡu.

50 A ko-bia-ba, a laḡ a ta a bri abam ni, dí luḡ baña yura yam bá wan̄ ya na jen̄ je We paari dñm wvn̄i. Yura yal̄ na wú po tñ bá wan̄ ya man̄ dí jw̄ia kal̄ na ba ti tñ.

51 Føgi-na á cægi, si a ta We ciga kal̄ ya na sègi tñ a bri abam. Dñbam maama bá tñ dí ti si Zezi laan ba. Dí nan na tuga naa dí ta wu tiḡ dí, dñbam maama yira yam wú lèni mu.

52 Kuú da ku ki yibugisa wvn̄i mu, man̄a kam ba na wú wu kweelim nabon̄o kum tñ. Nabon̄o kum na wuḡ, twa wú bi ba zañj̄ dí yura yal̄ na ba poe tñ, yi dñbam dí yura wú lèni.

53 Bejwaaani, dñbam yura yal̄ na wú po tñ man̄i si ya lèni ya ji yal̄ na bá po tñ mu, si dí yura yal̄ tuvn̄i na wai tñ lèni ya ji yal̄ tuvn̄i na bá wan̄ tñ.

54 Kuntu maama na kia, ku laan wú pa kulu na pvpvni We tōnō kum wvn̄i tun ki, ni ku na man̄i ku ta te ku wi: «We wan̄i tuvn̄i dí dí dam dñm maama.»

55 «Tuvn̄i, n dam dñm daa bëe?

N daa n wú wan̄i n cøḡi noçona na?»

56 Ku yi lwarim jwaani mu tuvn̄i jigi dam si dí cøḡi noçona. Lwarim di nan ne dí dam We cullu tum vñon jwaani mu.

57 Dí nan ki We le dí Dl na paí dñbam wñon dí Yuutu Zezi Krisi jwaani si dí wan̄i tuvn̄i dí dí dam dñm maama tñ.

58 Kuntu tñ, a ko-bu-sonnu-ba, føgi á ziḡi-na kæjkæj dí pu-dia, si á ce dí Yuutu tituña yam man̄a maama, dí á na ye ni tituña yal̄ maama á na tuñj̄ á pa dí Yuutu wvm tñ na dai kafe tñ jwaani.

16

Ba na laḡ sèbu si ba ma zəni We noçona te tñ

1 Ku daari ku na yi sèbu kulu á na lai á maa zəni We noçona bam tñ, á taá ki nñeeñi amu na man̄i a bri Zezi koḡo kulu na wu Galati ti-niə yam ni si ba taa ki te tñ.

2 Siun de maama na yiə, si noçonu maama li sèbu kulu o na ne tñ wvn̄i o tñj̄i, si amu na tuə, si á daa yi taá ziḡi á lai sèbu.

3 Amu na tu abam te, abam na li noçona balu tñ, a laan wú la tōnō a tuñj̄-ba dí á sèbu kum si ba ja vu Zeruzalem.

4 Ku nan daa na man̄i si amu titi mu vu, dí wú tiḡ daan̄i dí vu.

Pooli na laḡ si o na Korenti tiina bam te tñ

5 A lagı sı a da Masıduanı mu, sı a laan daari a ba abam te.

6 A na tu abam te, a lagı sı a daanı fınfın mu, dedorj aá ti waaru mumaŋa kam dáani. Kuntu kwaga nı, á laan wú wanı á zəni-nı sı a vu a daa na wú vu me tın.

7 Amu ba lagı sı a wuuri a ba abam te maŋa finfın, sı a joori a viiri. We nan na se, amu ya lagı sı a ba a daanı abam tee nı mu.

8 A nan lagı a manjı Efεεzı nı mu sı ku vu ku yi Pantikoticandiə kam maŋa.

9 Beŋwaanı We purı cwəŋə lanyıranı Dı pa-nı, sı a tiini a tuŋı Dı tituŋa yo seeni. Noona zanzan nan mu wvra ba kwaana sı ba cı a yigə.

10 Timoti nan na tu abam te, sı á jeer-o lanyıranı sı ku yi pa fuŋni taa jig-o. Beŋwaanı o dı tuŋı dı Yuutu tituŋa yam mu nı amu te.

11 Ncoŋ-ncoŋu yı zaŋı o goon-o. Kwaani-na sı á wəl-o o cwəŋə kam vəŋə wvni, sı o wanı o vu dı yazurə o ba amu te. Amu dı dı ko-biə bam nan nii-o cwəŋə nı sı o ba.

12 Ku nan na yi dı ko-bu Apolɔsı, amu tiini a loor-o mu sı o tɔgı dı dı ko-biə bam o ba abam te. Nan dı ku dı, o ta wu li wvbuŋa sı o ba lele. O nan na ne cwəŋə maŋa kalu tun, oó ba.

Tiim kwərə

13 Taá cu-na á titı, sı á zıgi kəŋkəŋ We cwəŋə kam wvni. Taá jıgi-na baari dı dam.

14 A taá kı-na wojo maama dı sono.

15 A ko-biə-ba, á manjı á ye Sıtefanası dı o səŋçə tiinə na tɔgı We te tın. Bantu mu de yigə ba se Zezi Akayi nı, yi ba se ba tuŋı ba zəni We noona bam dı ba wu maama.

16 Kuntu tun, a loori abam sı á se noona bam kuntu dwi ni, dıdaanı balu maama na tuŋı We tituŋa yam nı bantu te tun.

17 Amu jıgi wvpolo dı Sıtefanası dı Fotunatusi dı Akayikusi na tu amu te tın. Bantu mu pe a wu lwari nı abam tərə.

18 Bantu mu pe a jıgi wu-zuru, nı ba na pe abam dı jıgi wu-zuru te tın. Kuntu, ku manjı sı á taá nıgi noona bantu dwi.

19 Zezi kəgə kum maama Azitı-nıə yam wvni tun jıcońi abam. Akwila dı Prisili dı Zezi kəgə kulu na jeeri ba səŋçə nı tun dı jıcońi abam lanyıranı dı Yuutu Zezi yırı ɻwaani.

20 Dı ko-biə bam maama dı jıcońi abam.

A taá jıcońi daanı lanyıranı dı sono dı wv-poŋo.

21 Amu Pooli mu jıcońi abam. A titı laan mu pvpvnı tintu dı a jıja.

22 Ncoŋu wvlu maama na ba soe dı Yuutu wvvnı tun, We wú cogı ku tu. Marana ta!

23 Dı Yuutu Zezi wú pa abam yu-yoŋo.

24 Amu soe abam maama dı na ɻwı dı Zezi Krisi tun ɻwaani.

Tənə kulu Pooli na püpuni o pa KORENTİ TIİNƏ o kı bule tun

Tənə kulu Pooli na püpuni o pa Korenti tiinə o kı bule tun na bri díbam kulu tun mu tuntu

Ku loori Pooli na püpuni tənə kum kuntu o pa We nəçna balu na wu Korenti ni tun, ba wu nəçna badaara ya cəgə Pooli wu, yı ba vın ni Pooli sıını o yı Zezi Krisi tuntuñnu.

Pooli nan kaanı-ba, yı o pa ba lwarı ni o soe-ba yı o lagı sı ba fəgi daanı. O də yigə o bri o na yaari te, dı We na zən-o te tun (1:1-11).

O laan ma bri cam dılıv na wu wum dı bantu titarı ni tun wojo, dı Zezi na pe-o ni si o ma kaanı-ba te tun. O bri-ba kuntu, bəjwaani o ya manı o bwə-ba zanzan tənə kudonj wuñi, yı o nan jığı wüpolo zanzan dı o bwəm dum na pe ba ləni ba wuru ba yagı kəm-balwaaru tun (1:12—7:16).

Pooli nəçni səbu-lu wojo ba na kı We nəçna balu na zvurı Zude ni yı ba yı yinigə tiinə tun əwəani. O loori-ba sı ba pa dı ba wu-yojo mu (pcörüm 8-9).

Pooli laan ma bagı balu na ba se ni wum yı We tuntuñnu tun, o bri ni nəçna bam kuntu fəgi vwan mu (pcörüm 10-13).

1 Amu Pooli wulu We na kuri dı Dı titi wəbənja sı a taa yı Zezi Krisi tuntuñnu tun mu püpuni tənə kuntu, yı dı ko-bu Timoti mu təgi o wəli-ni. Dı püpuni sı dı pa abam balu na yı We kəgo kum wu nəçna yı á zvurı Korenti ni tun, ku wəli dı We nəçna maama balu na zvurı Akayı tunı dum maama ni tun.

2 Dı Ko We dı dı Yuutu Zezi Krisi wó pa abam yazurə dı yu-yojo.

We na tiini Dı zəni díbam te tun

3 Pa-na dı kı We le. Dıntu mu yı dı Yuutu Zezi Krisi Ko, yı Dı yı díbam Ko wulu na jığı díbam əwəna tun. Dı maa yı We dılıv na zəni nəçna sı ba bıcara taa zurə maama tun.

4 Dı na wu yaara yalı maama wuñi, dıntu mu yəni Dı pa dı bıcara zurə, sı kı pa dı wanı dı zəni balu dı na wu yaara dwi maama wuñi tun sı ba dı bıcara taa zurə, ni We na zəni díbam dı te tun.

5 Zezi Krisi na yaari zanzan tun, díbam dı təgi dı na yaara yantu doj mu. Dı nan na əwı dıd-o tun, dı ta wu təgi dı na zənə We tee ni, nıneenı Dı na zəni Zezi Krisi lanyırantı te tun.

6 Kuntu əwəani, díbam na wu yaara wuñi, ku yı sı ku zəni abam mu sı á bıcara taa zurə, sı á daarı á taá təgi We cwestə lanyırantı. We nan na pe díbam dı bıcara zurə, ku yı sı abam dı na zənə yantu doj mu, sı á wanı á na dam á və á wu á zigı kənkəy yaara yam wuñi, ni díbam dı na ne yaara te tun.

7 Kuntu, díbam jığı tıuna dı abam, bəjwaanı dı ye ni, abam na təgi á na díbam yaara yam doj tun, á dı wu təgi á na zənə We tee ni.

8 Dı ko-biə-ba, dı lagı dı pa abam lwarı yaara yalı maama dı na ne Azi tıuni dum ni tun mu. Dı na ne cam dılıv tun tiini dı dana dı dwe díbam, yı dı yaá buñi ni dı wu ga dı əwia.

9 Dí nan na zígí tūvñi yigë ní kūntu tñ, ku yi sì ku pa dí daa yi taá tñgi dí titi dam mu, sì dí daari dí kí dí wú-dídva dí We dílv na jígí dam Dí paí noçona bi ba yagi tūvñi tñ.

10 We nan mu vri díbam yaara yalu na cana ní tūvñi te tñ wñni, yi Dí ta wú vri díbam kūntu doj mu. Dí maa jígí tñna We tee ní, ní Dí ta wú vri díbam tūvñi jiña ní.

11 Abam nan wú zéni díbam dí á na wú loori We á pa díbam tñ. Kūntu, noçona zanzan na loori We, ku pa dí na zénæ, ku nan wó pa noçona zanzan dí kí We le, dí Dí na joñi ba loro kum ba na loori díbam ñwaani tñ.

Wojo kulu ñwaani Pooli na lèni o wubuña si o daa yi ve ba te tñ

12 Díbam na jígí wúpolo tñ, ku yi sì dí ye dí bicari ní, ní dí tógi cwæñë dí wú-poño mu, dí dí na bri dí wú dí abam te tñ. Ku nan yi We mu zéni díbam yi dí yi kūntu. Ku dai dí nabiinë swan, ku yi We zaani dím ñwaani mu dí tógi cwæñë kūntu doj noçona maama yigë ní, ku na dwe dídi abam yigë ní.

13 Dí na púpumí kulu dí pa abam tñ ba jígí wo-ságiru. Á wó waní á karímu yi á ní ti kuri.

14 Abam nan ni díbam na kí kulu tñ finfun yiraní mu. Amu nan jígí tñna ní á wó ba á ní ku kuri fasí fasí, sì de dím dí Yuutu Zezi Krisi na wó joori o ba tñ, sì abam laan taá jígí wúpolo díbam ñwaani, ní díbam dí na jígí wúpolo dí abam te tñ.

15-16 Amu na tiini a jígí abam ciga kūntu tñ, a ya de yigë a buñi sì a ba abam te mu, sì a daari a ke a vu Masídvaní, sì a na zígí da a maa joorë, sì a daa ta togí á te, sì ku pa á na zénæ kuni bile. Kūntu á laan ya wó waní á wéli-ní sì a ke a vu Zude.

17 Amu na buñi sì a ba yi a wú waní a na cwæñë tñ, á paí sì amu yi nié yale yale tu mu na? Amu na yéni a buñi sì a kí kém dílv tñ, á paí sì ku yi amu titi yiraní zénæ ñwaani mu na? Abam buñi ní amu yi wúlv na yani o wi een yi o joori o wi aye tñ mu na?

18 We nan yi ciga tu yi Dí ye ní díbam na te kulu dí bri abam tñ dai nié yale, nñneent een dí awo na gwaani daaní te tñ.

19 Díbam nan na bri abam We ciga kam te tñ, amu dí Siliven dí Timoti pe á lwari Zezi Krisi wúlv na yi We Bu wúm tñ na yi te. Wñntu dai nié yale yale tu. Wñntu nan mu yi wúlv na wi een yiraní tñ.

20 Zezi na wi een tñ, dí manjí sì dí lwari ní We na goni ni sì Dí kí kulu maama Dí pa díbam tñ yi ciga mu. Kūntu ñwaani mu, dí na yéni dí warí We, dí tógi Zezi Krisi ñwaani dí wi «Amina», sì ku pa We taa jígí zulë díbam tee ní.

21 Ku yi We mu paí díbam dí abam maama zígí këñkëñ Zezi Krisi tógin dim wñni. Ku ta yi dñntu mu kuri díbam sì dí taá yi Dí tñntuña.

22 We ma kí Dí Joro kum dí bicara ní sì ku bri ní dí yi Dí noçona. Dí Joro kum ma pa dí da yigë dí lwari ní dí laan wú ba dí na We wo-laaru tilu maama Dí na tinji díbam ñwaani tñ.

23 We mu yi amu maana tu. Amu na te kulu tñ na yi vwan, sì Dí gu-ní. Amu na joori a lèni a wubuña sì a daa yi ba abam te Korenti ní tñ, ku yi sì a yi ba a pa á daa na wú-cogo mu.

24 Ku nan dai ní díbam yi balv na wú fin abam dí á na manjí sì á kí á wú-dídva dí We te tñ, berjwaani abam manjí á se-Dí dí pu-día. Dí nan yi balv na wú wéli dí abam dí tñjí, sì á taá jígí wúpolo We ñwaani tñ mu.

2

¹ Mu ku kuri a joori a buñi a wuni, si a daa yi ba abam te, si ku yi pa wu-cogi daa ta wura.

² Abam mu yi balu na wó waní á pa amu taa jigi wopolu tun. Kuntu, amu na tu abam te, yi ku pa á wó cogi, noco-nocoñu daa bá ta wura o na wó waní o pa a na wopolu.

³ Ku yi kuntu ñwaani mu a ya pupuni töñu kum a pa abam. Amu deen ba lagi si a ba abam te, si ku pa amu wó cogi dí abam. Ku nan manjí si á taá yi balu na paí amu wó poli tun mu. Amu nan jigi abam ciga ni, amu na jigi wopolu abam dí jigi wopolu mu.

⁴ Amu deen na pupuni töñu kum a pa abam tin, a wó tiini ku cogi zanzan, yi lia jigi-ni ku pa a yi-na nunji zanzan abam ñwaani. Amu na pupuni te tun, ku dai si ku pa á wuru cogi. Ku nan yi si á waní á lwari amu na tiini a soe abam ku ja gaali te tin mu.

A manjí si á yagi á ma ce wulu na ki o cogi tin

⁵ Nocoñu wulu na ki o cogi tin, ku dai amu yiraní wó mu cogi dí-d-o, ku yi abam maama mu, si a nan yi zañi a ñocoñi a ja gaali, a ye si abam zanzan wuru mu cogi.

⁶ Abam zanzan na pe o na cam tin, ku manjí si á laan yag-o mu.

⁷ A nan manjí si á yagi á maa ce-o mu, si á daaru á taá ki-o lanyiramí, si o bicari taa zurø. Ku na dai kuntu, o wó na tiini ku cogi, kuú pa o wubuña vugimi.

⁸ Kuntu ñwaani a loori abam si á pa o lwari ni á so-o.

⁹ Amu na pupuni töñu kum tin, ku yi si a maasi abam a nii, á wó se á tøgi amu ni dím woño maama banja ni naa á bá se mu.

¹⁰ Abam na yagi nocoñu wulu kém á ma ce-o, amu dí wó yagi a ma ce-o mu. Ku na manjí si a yagi a ma ce nocoñu wulu, ku yi abam ñwaani mu a ki kuntu Zezi Krisi yigë ni.

¹¹ Ku nan manjí si dí duri nocoñu wum ñwaña kuntu, si ku yi pa sutaani na cwøñø dí waní dibam. Beñwaani dí manjí dí ye díntu na buñi si dí pa dibam tusi te tin.

Lia na jaani Pooli Trvasi ni te tin

¹² Amu na ve a yi tiv kulu yiri na yi Trvasi si a töclí Zezi Krisi kwærwøñø kam a bri nocoña tin, a ne ni dí Yuutu wum ya pe-ni cwøñø si a töclí-ka.

¹³ Nan dí kuntu dí, a wó ne wó-zuru dí a na beeri dí ko-bu Titi je a ga tin. A na wó ne-o tin, a ma baní nocoña bam yi a daari a ke Masídvaní.

Dí na ne wono Zezi Krisi yiri ñwaani te tin

¹⁴ Nan pa-na dí taá ki We le. Beñwaani díntu mu paí Zezi Krisi wono, yi dí tøgi o kwaga maña maama, si dí taá paí nocoña lwari We kwærø kam je maama, nñeeñi woño kulu lwem na ywøñe yi dí zañi dí jagi je maama te tin.

¹⁵⁻¹⁶ Dibam nyi dí lwem dílu na ywøñe tin mu We yigë ni, dí na bri nocoña Zezi Krisi ciga kam tin ñwaanti. Dibam nyi dí lwem dím kuntu mu nocoña maama tee ni. Ku na yi balu na lagi ba ga ba ñwia We tee ni tin, lwem dím kuntu maa paí ba ye ni tuvni wó ja-ba. Ku nan na yi balu We na vri ba ñwia tin, lwem dím wó ta jigi ywøñi ba tee ni, dí pa ba ye ni baá na We ñwi-dvøña kam. Wó mu yi si o tuñi titvñ-kamunu kum kuntu?

17 Nəçna zanzan na bri We kwərə kam te tın, ba paı ku nyı dı pipiu mu si ba na nyɔɔrı ku banja ni. Dıbam nan dat kuntu doj. We na tuŋı dıbam tun, dı yəni dı kwe dı wú maama mu dı maa bri DI ciga kam, bəŋwaani dı zigı We yigə ni mu dı nəçna, dı na yi Zezi Krisi tıntuŋna tın ɻwaani.

3

We ni-dvəri dılw DI na goni tın na jıgı dam ku gaalı te tın

1 Abam badaara nan daa ta wú buŋı ni dı lagi dı bri dı titı mu dı dı na nəçna te tın. Abam nan manjı á ye dıbam na yi te, yi á daa wú manjı si á jongı twaanı tılı na bri dıbam ciga na yi te tın nəçna badaara tee ni. Abam nan wú manjı si á pupuni tɔnɔ kulu na bri dıbam na yi te tın á pa nɔon-nəçnu. Nəçna badonnə nan mu manjı si ba kı kuntu, si ku dat dıbam.

2 Abam titı nan mu bri dıbam ciga na yi te tın. Abam nyı dı tɔnɔ mu te ku na pupuni dıbam bicari ni, yi nəçna maama wú wanı ba karımı yi ba kwəri ba lwarı tın.

3 Abam na jıgı á ɻwia te tın nyı dı tɔnɔ mu Zezi Krisi na tɔgı dıbam ɻwaani o pupuni. O nan na pupuni te tın, o me ɻwia Tu Baňa-We Joro kum mu o pupuni, si ku dai bərə mu o me o pupuni. Pupunum dım kuntu nan wú ku kandwa-pile banja ni, o pupuni-dı nabiinə bicara ni mu.

4 Dı ye ni kuntu yi ciga mu, dı Zezi Krisi na pe dı lwarı ni We mu tuŋı dıbam tın.

5 Ku nan dai dı dıbam titı dam mu dı wú wanı dı ma tuŋı We tituŋa yam. Ku yi We mu paı dıbam dam yi dı maa tuŋa.

6 DI ma pa dı yi DI tıntuŋna kuntu, si dı taá bri nəçna DI ni-dvəri dım DI na goni tın na yi te tın. DI ni-dvəri dım kuntu nan ba tɔgı cullu tılı ba deen na pupuni tın. Dıntu nan tɔgı dı We Joro kum dam mu. Cullu tıum nan paı tıvıni mu nai cwəŋə dı jaani nabiinə. Ku daarı We Joro kum nan mu paı nabiinə na ɻwia We tee ni.

7 Ku na yi We na kwe DI cullu tıum DI kı Moyisi jıňa ni si o pa DI nəçna bam tun, DI deen pupuni-tı DI kı kandwa-pile banja ni mu. We deen na kwe-tı DI kı Moyisi jıňa ni kuntu tın, DI paari-zulə yam maa tiini ya wıra, yi ku pa Moyisi yibiyə tiini ka nyuna. O yibiyə kam nyınum dım na pıplı Yısrayelı tiinə bam yi dı pa ba warı ba nii o seeni tın wú ba ke. Nan dı cullu tıum na jaani tıvıni mu ti ba tun, ti daa ta jıgı We paari-zulə.

8 Ku daarı We Joro kum nan na wəli nəçna te tın laan wú pa We paari-zulə yam tiini ya ja gaali.

9 We cullu tıum na bri ni nəçna wú ga bıra DI tee ni yi ti ta jıgı paari-zulə te tın, We na wəli nəçna si ba na ciga DI tee ni te tın laan wú ta tiini ku jıgı paari-zulə ku ja gaali.

10 Ku na yi ciga tun, wojo kulu ya na jıgı zulə tun daa ba jıgı zulə, zım wojo kum na tiini ku jıgı paari-zulə ku ja gaali tın ɻwaani.

11 We cullu tıum deen wıra dı DI paari-zulə yam, yi tıntu ba ti ke. Ku daarı DI zənə yalı na wú ta wıra manja maama tın wú pa DI paari-zulə yam tiini ya ta wıra ya ja gaali.

12 Dı na jıgı tıuna dı We kuntu doj tın mu te dı wai dı bri DI ciga kam jaja.

13 Dıbam nan bá səgi kulu kulu nıneeni Moyisi deen na kwe gɔrɔ o ma kwəli o yiə tın. O deen kı kuntu si Yısrayelı tiinə bam mu yi taa nai o yibiyə kam nyınum dım na wıra dı ti tın.

14 Bantu wubuŋa ma ti, yi ku pa ba na karimi twaanu tlu na bri We deen na goni ni Dí pa Moyisi tin, ba warl ba lwarl Dí ciga kam kuri. Ku yi nūneeni góro kum daa ta mu kweli ba yiè di zim maama. Ku nan yi Zezi Krisi mu wó pa góro kum kuntu dwani nōonu wulu na se-o tin yiè ni.

15 Nan di zim maama di, bantu na karimi Moyisi twaanu tlm, ba ba ni ku kuri, góro kum kuntu na kweli ba yiè tin njwaani.

16 Nōonu nan na ləni o wu o se dí Yuutu wóm, kuú pa góro kum dwani kuntu tu yiè ni.

17 Dí Yuutu wulu dí na nōonu o wojo yo seeni tin, ku lagl ku ta ni We Joro mu. We Joro kum nan na wu nōonu wulu tee ni tin, o laan te o titi mu.

18 Dibam balu maama na se Zezi tin daa ba jigi góro kulu na kweli dí yiè tin. Ku maa paí dí wai dí nii dí Yuutu wóm paari-zulə yam jaja. Dí na nii-o kuntu tin, ku maa paí dí laan ləni dí nyi ni o titi te, sì dí taá wai dí bri o paari-zulə yam na yi te tin, sì ya taa föḡi ya pulə ya weli da. Dí Yuutu Joro kum tituŋa yam mu tuntu.

4

Dibam na bwənə yi We zəni dibam te tin

1 Dibam bá ga baari, beŋwaani We lanyiranı kəm düm njwaani mu Dí pe dibam tituŋi düm kuntu.

2 Dibam nan jigi dí titi mu dí wəenu tlu nōona na səgi ba ki yi ti jigi cavıra tin. Dí nan ba ganı nōona dí swan, naa dí ləni We taanı düm. Dí yoɔri dí bri We ciga kam mu jaja, sì ku pa nōona maama lwarl ni dí na ki te tin toŋi cwəŋja We yigə ni.

3 Dí na bri We kwər-ywəŋə kam te tin kuri na səgi nōona tee ni, ku yi balu na lagl ba ga ba njwia We tee ni tin yurani má mu ka səgi ba tee ni.

4 Bantu ba se We ciga kam, beŋwaani sutaanı dlu na di dam lugu kuntu banja ni tin mu pe ba wubuŋa vugimi. Dí ki kuntu, sì ba yi wanı ba na pooni dlu We kwər-ywəŋə kam na lagl ka pa-ba tin mu. Kwər-ywəŋə kam kuntu bri Zezi Krisi paari-zulə na yi te tin mu. Wuntu mu nyi dí Baŋa-We fası.

5 Dibam na yəni dí təčl We kwərə kam te tin, ku dai ni dí titi mu dí jigi dí bri nōona. Dí nan bri nōona ni Zezi Krisi mu yi nabiiñə Yuutu, yi dibam yi balu na tuŋi dí pa abam o njwaani tin mu.

6 Baŋa-We mu yi wulu na manjı o ta o wi: «Pooni zəŋi lim wunu». Dintu nan ta mu yi dlu na pe pooni ba dí zəŋi dí bıcara ni tin, sì dí lwarl Dí paari-zulə yam na yi te, yi yantı mu dí nau Zezi Krisi yibiyə ni.

7 We na pe dibam tituŋi düm kuntu tin, ku nyi dí Dí kwe wəenu tlu na yi lənni nyum tin mu Dí ki kamɔru koɔra wunu. Dí na nyi dí koɔra kuntu tin, ku bri ni ku dai dibam titi dam, ku yi We dam-fɔrɔ kum njwaani mu.

8 Yaara zanzan yəni ya yi dibam, yi ya warl dí yigə ya ci. Liə yəni ya tiini ya ja dibam, yi ya warl dibam wubuŋa ya cogı.

9 Nōona yəni ba bęesi dibam, We nan ba föḡi Dí yagı dibam. Dí dvn̄a yəni ba magı dibam ba dí tiga ni, yi ba ba föḡi ba gvi dibam.

10 Dibam jigi Zezi tuvni düm yaara yam doj mu dí njwia wunu manja maama, sì ku bri ni Zezi njwia kam mu wu dibam wunu.

11 Dibam njwia kam wunu manja maama dí wu tuvni ni ni mu, dí na se Zezi tin njwaani, sì ku pa Zezi njwia kam taa wu dí yira yalu na wó ba ya ti tin wunu.

12 Kuntu, dībam zīgi tuvni yigē nī mu maŋa maama, sī abam wanī á na ḥwia We tee nī.

13 Ku maŋi ku pvpvnī We tōnō kum wvnī ku wi: «Amu na kī a wū-dīdua dī We tñ mu pē a ḥočna.» Dībam dī na jīgi wū-dīdua dī We kuntu doj tñ mu pat dī ḥočni DI cīga kam.

14 Dībam ye nī We mu bi dī Yuut Zezi DI pa o yagi tuvni, yī DI ta wū bi dībam dī, sī dī na ḥwia DI tee nī dī na ḥwi di Zezi tñ ḥwaani. Kuntu mu We wū pa dībam dī abam maama tōgi daani dī vu dī zīgi DI yigē nī.

15 Dī na kī te maama tñ yī abam zānē ḥwaani mu. Kuntu ḥwaani, We wū vri nočna zanzan DI zaani dīm ḥwaani, yī kvū pa ba taa kī-DI le zanzan yī ba zuli-DI ku ja gaali.

Dī wubvja maŋi sī ya taa tōgi We-sōčoč wæenu tīm mu

16 Kuntu ḥwaani mu dī bá ga baari. Ku na yī nabiinē yira yalu dī na jīgi tñ, ya kwīn ya ve mu de maama sī ya ba ya bugi. Ku daari ku na yī dī jwærū tñ, We fogi DI kwe-tī mu de maama.

17 Lele kuntu dī jīgi yaara funfun mu, yī ya bá daanī. Ya nan wū pa dī ba dī na paari-zulə zanzan We tee nī sī ku taa ve maŋa kalv na ba ti tñ, yī paari-zulə yam kuntu wū tiini ya dwēni yaara yam ya na mai te tñ.

18 Kuntu ḥwaani mu dī wubvja ba tōgi lugu banja wæenu tlu na nai dī yie tñ. Dī wubvja nan tōgi wæenu tlu na ba nai dī yie tñ mu. Bejwaani dī yie na nai wæenu tlu tñ yēni tī ba daana. Ku daari tlu na ba nai dī yie tñ wū ta wura sī ku taa ve maŋa kalv na ba ti tñ.

5

1 Dībam yira yam dī na jīgi lugu banja nī tñ nyī dī vve mu dī na zvurī dī wvnī. Dī nan ye nī, vve dīm kuntu na cōgi, We wū pa dī na digē DI sočoč nī sī dī taá zvurī da. Ku dat nabiinē mu lōgi digē kam kuntu. Ka nan wū ta wura maŋa kalv na ba ti tñ.

2 Kuntu ḥwaani mu dībam yēni dī kuna dī cam, yī dī fra tiini ya zu We-sōčoč kum, dī na lagū sī We pa dī zu digē kalv DI na lagū DI pa dībam tñ ḥwaani.

3 We na pe dī zu digē kam kuntu nīneenī dī na zu goro te tñ, dī daa bá ta nyī nī non-kalambwælu te.

4 Dī ta na zvurī dī lugu banja vve dīm wvnī tñ, dī yēni dī kuna mu nī dī zjūnī zla mu te. Ku nan dat nī dī lagū sī dī dī yira yam mu dī yagi. Dī lagū sī dī zu ya-dvora yalu We na tinji DI sočoč nī sī DI pa dībam tñ mu, sī DI ḥwia-dvona kam laan pa dī yira yalu na wū tī tñ daa yī taa jīgi kuri.

5 Banja-We titi mu kwe dībam sī dī ba dī na ya-dvora yam kuntu DI tee nī, yī DI pa dībam DI Joro kum, sī ku da yigē ku pa dī lwari nī dī laan wū ba dī na wo-laarū tlu We na tinji sī DI pa dībam tñ maama.

6 Kuntu ḥwaani mu dī jīgi pu-dīa maŋa maama, yī dī ye nī, dī ta na jīgi lugu banja yira yam tñ mu pat dī ta wu ve dī Yuut wūm sočoč.

7 Ku dat nī dī yia maŋi ya na We-sōčoč kum wæenu tñ kuntu. Dī nan kī dī wū-dīdua dī We nī dī wū na-tī.

8 Kuntu mu pat dī jīgi pu-dīa, yī dī ye nī kvū ta lamma ku pa dībam sī dī yagi dī yira yalu na yī lugu banja nyūm tñ, sī dī daari dī vu dī taá wu dī Yuut wūm sočoč nī.

⁹ Kuntu ḥwaani mu dí kwaani dí lagı si dí ki kulu na wú poli dí Yuutu wum wu maaja maama tın, dí na wu tiga banja nı naa dí zı ve We-sonjo dı.

¹⁰ Bejwaani dıbam maama maŋı si dí ba dí zigı Zezi Krisi yigę nı si o di dıbam taanı. Nɔɔnun maama maŋı si o joŋi kulu na maŋı dı o kikiə yalb maama o na ki lugı banja nı tın, ku na yi o kəm-laaru naa o kəm-balwaarv.

Zezi Krisi na fɔgi o kwe nɔɔna di Baŋa-We daani te tın

¹¹ Kuntu ḥwaani dí ye dí na maŋı si dí taá kwari dí Yuutu wum te. Mu ku kuri dí kwaana si dí pa nɔɔna lwarı We ciga kam. We ye dıbam wu lanyırani. Amu nan buŋı nı abam dı wó ta ye kuntu á bıcara nı.

¹² Ku nan daı nı dubam lagı si dí bri dí titı mu dı abam. Dí lagı si dí zəni abam mu, si á wanı á taá jıgı wopolı dıbam ḥwaani. Kuntu mu á wú wanı á vın balv na tu abam te, yi ba jıgı tıra dı ba na bri ba titı te, yi ba yigę tərə dı ba wırv na yi te tın.

¹³ Abam paı dıbam ba jıgı swan mu na? Ku nan na maŋı ku yi kuntu dı, ku yi We ḥwaani mu. Dí nan jıgı swan, ku yi abam zənə ḥwaani mu.

¹⁴ Dí na ki kulu maama tın, ku yi Zezi Krisi sono kum ḥwaani mu. Bejwaani dí ye lanyırani nı nɔɔnun dıdua mu tiga o ləni nɔɔna maama yuu nı, yi kuntu bri nı ba maama dı tɔgı dıd-o ba tı mu.

¹⁵ Zezi tıgı ba maama ḥwaani mu, si balv na ḥwi tın daa yi taa ḥwi ni ba titı na lagı te tın, si ba taa ḥwi wılv na ləni ba yuu nı o tı yi o joori o bi o yagi tıvıni tın ḥwaani.

¹⁶ Kuntu ḥwaani dıbam daa ba kuri nɔɔna da-wıvnı nı nabıinę wubuňa na yi te tın. Dıbam deen ya jıgı wubuňa yantı doj mu dıdaanı dı na nii Zezi Krisi te tın. Lele kuntu dı nan daa ba jeeli kuntu doj.

¹⁷ Nɔɔnun wılv na ḥwi dı Zezi Krisi tın, ku bri nı o jıgı We ḥwi-dıvıja kam mu, yi o ḥwi-donjə kam ke. O ḥwıja kam maama laan ləni ka ji ḥwi-dıvıja mu.

¹⁸ Ku yi We mu ki ku maama. Dıntı mu tagı Zezi Krisi ḥwaani Dı fɔgi dıbam dı Dı titı daanı, yi Dı daarı Dı pa dıbam titıvı dım kuntu, si dí bri nɔɔna si ba dı We fɔgi daanı.

¹⁹ Dí yəni dí bri nɔɔna nı Baŋa-We de Zezi Krisi ḥwaani mu Dı fɔgi nabıinę dı Dı titı daanı, ku pa We daa ba jeeli ba lwarım. Dı ma tıvı dıbam si dí taá bri nɔɔna Dı fɔgım dım kuntu na yi te tın.

²⁰ Ku nan yi dıbam ləni Zezi Krisi yuu nı mu si dí taá bri nɔɔna We ciga kam kuntu. Ku maa nyı dı We titı mu tɔgı dıbam ḥwaani Dı nɔɔna dı abam. Dí nan loori abam Zezi Krisi ḥwaani si á se, si á dı We fɔgi daanı.

²¹ Zezi Krisi mu yi wılv na ba jıgı lwarım tın. We nan pe dıbam lwarım dım tɔgı wıvı, si ku pa dí taá jıgı ciga mu We tee nı wıvı ḥwaani.

6

¹ Dıbam na wəli dı We dí tıvı Dı titıvı yam tın, dí loori abam si á yi zaŋı á pa We zaanı dım Dı na pe abam tın ji kafe.

² Baŋa-We maŋı Dı ta Dı wi:

«Maaja kalv na maŋı dı a wubuňa tın,
amu se nmı loro kum.

De dlıv na maŋı si a vrı nmı tın,
amu zənı nmı.»

Nii-na! We zənə maaja kam yiə. Ku yi zıvı mu Dı lagı Dı vrı abam.

Pooli na yaari We titvja yam ḥwaani te tñ

³ Dí na tuñi We ḥwaani tñ, dí ba lagí si nɔɔn-nɔɔnu na cwəŋe o lwe dí titvja dñm. Kuntu ḥwaani mu dí ba kí kulu na wú cɔgí nɔɔnu wu si o yi da We tñ.

⁴ Dí nan kwaani dí bri dí titi ni dí yi We titvja yam wojo maama wuñi. Dí yəni dí vɔ dí wu mu, ku na yi yaara naa cam dí wu-cɔgɔ wuñi.

⁵ Ba magí díbam yi ba jaani díbam ba kí piuna digə ni kuni zanzan. Ba maa yeeri díbam. Dí maa yəni dí tuñi titvñ-ceera. Dí maa ba do dí sui, yi dí piuna dí titi dí kana.

⁶ Dí ma mai wu-porjo dí yəno dí wu-zuru dí maa tuña, yi dí ta kwəri dí kí nɔɔna lanyirani. Dí maa jigi We Joro kum dam dí sono ciga ciga.

⁷ Dí maa nɔɔni We ciga kam dí bri nɔɔna, yi dí jigi We dam dí ma dí tuña. Dí na yɔɔri dí tɔgi ciga cwəŋe te tñ, ku nyi dí dí na ze jara zila jazim dí jagwię te tun mu.

⁸ Nɔɔna badonnə paí díbam zulə, yi badaara gooni díbam. Babam maa twi díbam, yi badaara paí díbam ciga. Badonnə maa paí dí yi balu na ganu nɔɔna tñ, yi dí nan yɔɔri dí tɔgi ciga mu.

⁹ Badaara te ba wí, ba yəri díbam, yi nɔɔna maama yagi ba ye díbam lanyirani. Badonnə ma paí dí lagí dí tu mu, yi dí nan ta n̄wí. Ba paí dí nau cam, yi ba nan wu wanu ba gu díbam.

¹⁰ Nɔɔna maa paí dí wu cɔga, yi dí nan ta jigi wuñpolo manja maama. Nɔɔna paí dí yi yinigə tiinə mu, yi dí yagi dí wali nɔɔna zanzan dí wolaaru. Nɔɔna paí dí ba jigi kulu kulu mu, yi dí nan jigi wojo maama We yigə ni.

¹¹ Dí badonnə Korenti tiinə-ba, dí kwe dí bícara maama mu dí ma nɔɔni du abam jaja. Díbam tiini dí soe abam dí bícara maama.

¹² Ku nan daí díbam mu cigi sono kulu na wu díbam dí abam lanja ni tun daanti, ku yi abam mu ciga.

¹³ Amu nan loori abam ni á yi a biə mu te, si á taá jigi amu sono kum doŋ á bícara ni.

Jwənə di Banya-We na ba tuñi daani te tñ

¹⁴ Abam nan yi zañi á kwe á titi á wali dí balu na ba tɔgi Zezi tun, si lanyirani dí balɔrɔ ba jigi wəl-dɔnɔ daamı. Pooni dí lim dí nan ba jigi wəl-dɔnɔ.

¹⁵ Zezi Krisi dí svtaani bá wanu ba taa jigi ni-didwí. Wuñu na se Zezi tun dí wuñu na wu se-o tun bá wanu ba taa jigi wuñwñ-didwí.

¹⁶ Jwənə nan bá wanu ya taa jigi wəl-dɔnɔ dí We titi digə. Díbam nan mu nyi dí We digə kam Dí na zuvri ka wuñi tun. Beñwaani We manjı Dí ta Dí wí:

«Amu wú ta zuvri a nɔɔna bam wuñi,
yi a wura dí ba.

Amu wú ta yi bantu We,

yi ba dí wú ta yi amu nɔɔna.»

¹⁷ Kuntu ḥwaani mu We tagi Dí wí:

«Abam manjı si á li á titi balu na wu se amu tun titari ni,
si á daari á poɔri á titi dí ba.

A fɔgi á ci á titi dí wəənu tlu maama na yi wo-zɔɔna tun.
Kuntu mu amu wú joŋi abam.

¹⁸ Amu wú ta yi abam Ko,

yí abam dí wú ta yí amu bië.»

Mu dí Yuutu Baña-We dílu na jígi dam wéenu maama baña ní tún na tagite.

7

¹ A badon-sonnu-ba, We na goni DI ni dím DI pa DI nőona bam kóntu tún, ku maama yí díbam ñwaani mu. Mu ku kuri, á pa-na dí li dí titi wo-zooна yalu maama dí na wú kí yí ya cögí dí yíra dídaamí dí wubuňa tún wóni. Pa-na dí taá kwaana dí jígi wú-porjo fasí, dí na kwari We tún ñwaani.

Pooli na jígi wúpolo wojo kolvu ñwaani tún

² Pa-na díbam sono taa wú á bicara ní. Díbam nan wú kí abam wúlvwólu wo-balçó. Dí wú kí dí cögí nőon-nőonu yigë. Dí nan wú pini abam wúlvwólu wojo.

³ Amu wú tagi kóntu sí ku yáalí abam. Amu manjí a ta dí abam ní, kolvkolvu báwaní ku pööri díbam dí abam sono kum daaní, ku na yí ñwia na tuuní dí.

⁴ Amu tiini a jígi abam ciga, yí a jígi wúpolo zanzan abam ñwaani. Kóntu ñwaani mu, yaara yalu maama na jígi díbam tún, amu ta jígi baari yí a tiini a jígi wúpolo.

⁵ Beñwaani, díbam na ve dí yí Masidúvaní tún, dí wú ne siun dí finfun dí. Cana dwi téri téri tiini ya ja díbam. Nőona deen magi kantogó dí díbam, yí fúvni tiini dí zu díbam.

⁶ We nan yí dílu na zéni nőona balu wúru na cögí tún, yí DI pa ba bicara pöni tiga ní. DI ma pa díbam dí bicara pöni tiga ní, dí DI na pe Titi ba díbam te tún.

⁷ Kolvu na pe díbam wú poli tún mu yí sí o na tu o ta abam na zén-o te á pa o bicaru pöni tiga ní tún, sí ku dat o na tu o wú díbam tee ní tún yuraní má ñwaani. O ma ta o bri díbam amu fra na tiini ya jígi abam te, dí á wúru na tiini ti cögí dí á na kí kolvu na wú manjí tún. O ta ma ta abam na kwaana á zígi amu kwaga ní te tún. Amu na ni abam ñwa kóntu tún, ku pe amu wú tiini ku poli.

⁸ Amu nan ye ní, a na pupuni tóno kolvu a pa abam tún mu pe á jígi wúcogo. Amu nan ta wú joori a za wubuňa dí a na pupuni-kv te tún. Ku-yigë ní tún, amu wubuňa ya wai ya zai dí a tóno kum na pe abam wú cögí tún, ku nan wú tiini ku daaní.

⁹ Amu laan nan jígi wúpolo. Ku dat abam wú na cögí tún ñwaani mu a jígi wúpolo, ku yí á wú-cogo kum na pe á leni á wú te tún mu. Á wú-cogo kum manjí dí We na lagí te tún mu, sí díbam wú kí abam wo-löjö.

¹⁰ Beñwaani, nőonu na jígi wú-cogo kolvu na manjí dí We wubuňa tún, kuvú pa o leni o wú o daari o na ñwia We tee ní, yí kóntu báwaní ku pa o ta ní, o ya na maani. Ku daari, nőonu nan na jígi wú-cogo ní balu na yeri We tún te, kuvú pa wúntu ga o ñwia We tee ní.

¹¹ A nan maani-na á nii wú-cogo kolvu na yí We wubuňa tún na pe á leni wéenu tulu á ñwia wóni. Ku pe á laan suní á yië dí We togum, yí á kwaani sí á bri ní á wú togí á kí lwarim dím kóntu. Ku ta ma pa bani jígi abam dí wo-löjö kolvu na kí abam titari ní tún. Fúvni ma zu abam, yí amu fra jígi abam. A ma tiini á kwaani sí á laan tuñi We na lagí te tún, yí á vanjí wúru na kí wo-löjö kum tún zwe. Abam na kí kolvu maama tún bri ní á ba jígi wo-löjö kém dím kóntu wóni.

12 Amu na pvpvn tñc kum a pa abam tin, ku dai wvlu na kí o cogi tun ñwaani, ku nan dai o na kí lwarum dñm di wvlu tin di. Amu nan lagí si a pa abam mu lwarí jaja We yigë ni, ni abam kwaani zanzan dñbam ñwaani.

13 Ku yi kuntu ñwaani mu dí bicara pëni tiga ni.

Ku nan dai kuntu yiraní má. Dibam ta jigi wópolo ku ja gaali, dí na ne si Titi wó poli dí abam tin ñwaani dí abam na pé o na baari tin.

14 Amu na lagí a tuñ-o si o ba abam te tin, amu tee abam finfun a bri-o. Abam nan wó pé cavíra ja amu di a na tee abam te tin. Kuntu tin, dibam na tee abam dí bri Titi te tin jigi ciga mu, ni dí na yëni dí te ciga dí abam maya maama te tin.

15 O na tu abam te tin, á jeer-o lanyiraní dí ya-siv, yi á daari á se o ni. Kuntu, o na yëni o guli abam gulé, ku paí o tiini o jigi abam sono ku ja gaali.

16 Amu tiini a jigi wópolo dí abam, a na jigi abam ciga wojo maama wñni tin ñwaani.

8

Zezi nçona bam na manjí si ba taa weli daani te tin

1 A ko-biè-ba, dí lagí si dí pa abam lwarí We na kí Zezi nçona balv na wó Masídvaní tñni dñm ni tin yu-yojo te tin mu.

2 Ba ne manjí zanzan dí yaara yalv na yi-ba tin, yi ba nan ta jigi wópolo ku ja gaali. Dí yinigë na tiini ka jigi-ba tin dí, ba daa ta zëni nçona lanyiraní dí wu-yojo.

3 Ku yi ciga mu, ba weli nçona ku manjí dí ba titi na jigi te tin, yi ba ta yëni ba paí ku dwëni ba titi na wó daari kulu tin.

4 Ba titi nan mu me ba wubuña ba loori dibam si dí pa-ba cwëgë, si ba taa togí ba weli We nçona balv yinigë na jigi-ba Jeruzalem ni tin.

5 Ba na pe te tin tiini ku dwe dibam ya na tñni ni baá pa te tin. Ba nan manjí ba da yigë ba kí ba titi dí Yuutu wom juja ni mu, yi ba daari ba kí ba titi dibam dí juja ni, si ku manjí dí We wubuña na lagí te tin.

6 Kuntu ñwaani mu dí loori Titi wvlu na manjí o puli o joji abam sëbulu kum tin, si o joori o ba abam te o weli abam si á tuñi tituñi dñm kuntu á ti.

7 Abam na togí We cwëgë te tin manjí ku lana ku ja gaali, dí á na jigi wu-didva dí We yi á tcoùl DI kwær kam lanyiraní yi á jigi yëno te tin. A ta kwærí á kwaani dí We tituña yam, yi á tiini á soe dibam. Kuntu ñwaani kwaani-na si á taá pa á wvru ywëmmë dí tituñi dñm kuntu.

8 Amu nan ba lagí si a fin abam dí á na wó la sëbu kum te tin. Amu nan pe abam mu lwarí nçona badaara na tiini ba kwaani ba weli ba donnë te tin. Kuntu mu abam wó waní á bri ni á suní á soe á donnë.

9 Abam manjí á ye yu-yojo kulu dí Yuutu Zezi Krisi na pe o nçona bam tin. Wñntu mu se o yagi o na manjí o jigi jijigiru tulv maama tin, yi o daari o ji yinigë tu abam ñwaani, si ku waní ku pa abam ji jijigiru tiinë We tee ni o yinigë kam ñwaani.

10 Amu nan na buñi te tin, kuó ta lana si á kwaani á ti tituñi dñlu abam na manjí á puli tin. Bim dñlu na ke tin, abam mu yi balv na de yigë á la sëbu, yi abam daa ta mu de yigë á jigi ku wubuña.

11 Nan tuñi-na tituñi dñm kuntu á vu á ti dí wubuñ-ñuna, ni á na manjí á li wubuña te tin, si á taá paí ku manjí dí á na jigi te tin.

¹² Beñjwaani, abam na li wubuña si á weli noçna tun, ku ba coga di wojo kum na mai te tun maama. A nan manjı si á weli noçna ku manjı di kulu á na jigi tun mu, si ku dai ni ku gaalı te á na jigi tun. Zənə yam kuntu doŋ lana We tee ni.

¹³ Ku nan dai ni amu lagı si a pa abam taá weli noçna si bantu sin, si abam titi daari á ji yinigę tiinę mu. Ku yi si á taá teli daanı mu.

¹⁴ Lele kuntu abam jıja gara, yi á wú wanı á weli balu yinigę na jigi-ba tun. Ku daari, yinigę na tu ka ja abam di, bantu di daa wú wanı ba weli abam di ba na jigi kulu tun. Kuntu mu á maama wú ta teli daanı.

¹⁵ Ku nyı di ku na pupvni We tōno kum wunı ku wi:
«Noçna wulu na ne wodiu zanzan tun daa wu daari kulu kulu.
Wulu nan na ne finfin tun nyum daa wu mur-o.»

¹⁶ Dí nan ki We le di Dí na pe Titi wubuña si o kwaani o weli abam, nıneenı dibam na lagı si dí weli abam te tun.

¹⁷ O ma se dibam na loor-o si o ki kulu abam wəlim ńwaani tun. Wontu titi nan manjı o li wubuña si o ba abam te, beñjwaani o tiini o lagı si o weli abam.

¹⁸ Dí nan lagı si dí pa dí ko-bu wudoj mu togı di wontu o ba. O maa yi wulu Zezi noçna bam maama na nıg-o di o na bri We kwər-ywəjə kam te tun.

¹⁹ Ba ta ma kwəri ba li-o si o taa togı di dibam o jaani səbu kulu dí na ma dí zəni yinigę tiinę tun o ve Zeruzalem. Dí na weli noçna bam kuntu tun, ku yi si dí Yuutu wum mu na zulə, yi ku bri ni dí lagı si dí taá weli noçna.

²⁰ Dí nan kwaani dí yırı dí titi mu, si noçn-noçnu yi na cwənə o yáali dibam, di dí na laı səbu-förö kum yi dí ce-ku dí ma tuṇı te tun baňa ni.

²¹ Dí nan kwaani si dí ki kulu na lana dí Yuutu wum yigę ni di nabiinə di yigę ni tun mu.

²² Kuntu mu dí daa ta lagı si dí tuṇı dí ko-bu wudoj si o togı di bantu o ba á te. Wəenu zanzan wunı mu dí maas-o, yi dí lwarı ni o kwaana di We tituňa yam. O jigi abam cıga lanyıranı, yi ku pa o tiini o buňı si o weli abam.

²³ Ku na yi Titi, dibam mu togı daanı dí tuṇı abam ńwaani. Ku daari ku na yi badaara bam, ku yi Zezi noçna bam mu li-ba si ba taa tuňa, si ku pa Zezi Krisi na zulə.

²⁴ Kuntu, kwaani-na si ku pa ba lwarı ni á soe á donnə, si Zezi noçna bam lwarı ku ni ni. Kuntu, ba laan wú lwarı ni, dí na jigi wopolı di abam te tun sunı ku yi cıga mu.

9

¹ Ku na yi di zənə yalu abam na wú tuṇı á pa We noçna balu yinigę na jigi-ba tun, amu daa wu manjı si a pupvni kulu kulu a ma weli da a bri abam.

² Beñjwaani a manjı a ye ni abam jigi wubuña si á weli-ba, yi a tee abam Masıduvanı tiinę bam yigę ni. A bri-ba ni, abam balu na zuvri Akayı tunı dum ni tun manjı á ti á yigę si á la səbu kum, ku zigı deen bım dum ni mu. Masıduvanı tiinę bam na lwarı abam na tiini á kwaani si á weli noçna te tun, ku ma pa si ba zanzan wubuña togı kəm dum kuntu don.

³ Amu nan buňı si a pa dí ko-biə bam ba abam te, si ku pa dibam na tee abam te tun yi ba ku ji kafe. Kuntu mu wú pa á wanı á ti á yigę nıneenı amu na manjı a ta kulu a bri-ba tun.

4 Ku na dai kūntu, Masidvani tiinə bam na tɔgi dí amu ba ba abam te yu ba lwari ní á ta wú ti á yigə, kūú pa cavıra ja díbam dí na wí dí jigi á ciga te tın. Ku ma wú pa cavıra ja abam dí.

5 Kūntu ɻwaani mu amu bvhjı ni ku manjı si a loori dí ko-biə bam, si ba da yigə ba wuuri ba ba abam te. Kūntu wú pa á wanı á la p̄eera yam á ti, nūneenı á na manjı á ta ní á wú kí te tın, si dí laan ba dí joŋi. Amu lagı si á ma á wv-yoŋo mu á pa səbu kvm, si á yi ta kɔrɔ ɻwaani.

6 Ku nyı dí noɔnu na dugi wəənu funfun te tın mu, kūntu tu wú ba o na funfun mu. Ku daari wvlu na dugi zanzan tın, kūntu tu wú ba o na zanzan mu.

7 Nooɔnu maama nan manjı si o pa si ku manjı dí o na hí o wvbvja te tın mu, si ku dai dí wv-cogo naa noɔnu na fi-o tın ɻwaani. Wvlu na paı dí wvpolo tın, We soe kūntu tu mu.

8 We nan jigi dam si Dl pa abam Dl zaanı dum maama, si ku pa á taá jigi kvl maama á na lagı tın manja maama, yi á daa ta wú ta jigi ku gaalı si á taá ma kí wo-laaru dwi maama,

9 ni We tɔnɔ kum na tagı ku wı:

«Nən-ŋvum pɔɔri o wəənu mu o paı yinigə tiinə,
yi o kəm-laaru tım wú ta wvra mımaŋa maama.»

10 Ku yi We mu paı noɔna wo-dwə yi ba duə, yi Dl daari Dl pa-ba wvdui yı ba di. Dl nan daa ta wú zəni abam si á wanı á weli noɔna dí kəm-laaru zanzan, ní á na du wəənu zanzan te tın. Kūntu mu á kəm-laaru tım laan wú ba tı kí dagım, ni faa na dagı te tın.

11 We wú pa á taá jigi wo-laaru dwi maama, si á wanı á taá weli noɔna lanyırani. Kūntu mu wú pa noɔna zanzan taa kí We le, ba na joŋi abam zənə yam díbam tee ní tın ɻwaani.

12 Abam na jigi We noɔna bam á weli te tın mu paı ba nai kvl ba ya na ge tın. Ku nan dai kūntu yurani, ku ta wú pa noɔna zanzan tiini ba taa kí We le ku ja gaalı.

13 Abam zənə yam kūntu mu wú bri ní á tɔgi We ciga ciga, yi ku pa Dl na zulə zanzan, dí noɔna bam na lwari ní á sıını á se Zezi Krisi kwər-ywəŋə kam ní á na manjı á ta te tın. We ta wú na zulə noɔna tee ní, dí á na hí á wəənu á ma zəni-ba, yi á daari á pa noɔna badonnə dí te tın.

14 Ba ma wú ta loori We abam ɻwaani, yi baá ta soe abam dí ba wu maama, dí We na tiini Dl kí abam yu-yoŋo ku ja gaalı tın ɻwaani.

15 Pa-na dí kí We le Dl na weli díbam maama dí Dl p̄eeri dılın na ba jigi don tın ɻwaani.

10

Pooli ɻcooni We na p̄e-o dam si o ma tɔŋı Dl titvja te tın

1-2 Amu Pooli mu loori abam si á cəgi. Abam badonnə te á wı, amu na wv abam tee ní, a yəni a yi wvlu na zurə dí abam tın mu. Ku daari, amu na təri abam tee ní, a yəni a cana mu dí abam. Ku nan yi Zezi Krisi wvlu na nıgi noɔna yi o jigi ba ɻwaŋa tın ɻwaani mu a loori abam si á ləni, si a na tu abam te, si a daa yi kí kəm-cceerı dí abam. Ku nan na yi balı na bvhjı ní dí titvja tɔgi nabiinə wvbvja na yi te tın, a ye lanyırani ní amu wú ta jigi baari si a wanı a bwə-ba.

3 Ku yi ciga, dí sıını dí yi nabiinə mu, ku nan dai nabiinə wvbvja mu dí ma dí janı si dí vñ kvl maama na yi balorɔ tın.

4 Kuntu maa nyi dí lagı dí kı jara mu te, ku nan daı nabiinə jara zıla mu dí jiga. Ku yi We dam mu dí jiga, yi dí maa cögı We duına bam dam. Dí cögı wubuŋa yalu na paı ya jıgi swan yi ya yagı ya yi vwan tın,

5 yi dí yáalu zaasım dılı maama na zaŋı sı dı ci nabiinə We cıga kam wıni tın. Dí maa wanı wubuŋa yam kuntu maama dam, yi dí paı ya ləni ya se Zezi Krisi ni.

6 Kuntu, abam na se Zezi Krisi ni dım á ti, dıbam laan wú wanı dí vanı balı maama na wú abam titarı ni yi ba ba se tın zwa.

7 Maanı-na á nii ku na yi te tın. Abam wulu na jıgi cıga ni o yi Zezi Krisi nıccın, kuntu tu manı sı o lwarı ni dıbam dı yi Zezi nıccına mu ni wıntu te.

8 Ku nan na yi amu na tiini a bri abam a titı dı We na pe dıbam ni dılı tın ɻwaani, amu ba kwari caviıra di kuntu. Dí Yuutu wıım pe dıbam ni dum kuntu, sı dí taá ma dí kwe abam mu, sı ku daı sı dí ma cögı abam.

9 Amu ba lagı sı abam buŋı ni a pıpıvı a twaanı tıım sı a ma fugı abam mu.

10 Abam badaara te ni, wıənu tılu amu na pıpıvı a twaanı tıım wıni tın mu cana, yi ti ta kwəri ti dana. Ku daarı, amu titı na wú á tee ni, a yi zurim yırıńı mu, yi a ni-taani ba ki kılukulu.

11 Balı na yəni ba te kuntu doŋ tın manı sı ba lwarı ni, dí na təri abam tee ni yi dí pıpıvı wıənu tılu maama tın yi bıdwı mu dı dí na wú abam tee ni yi dí ki te tın.

12 Ku na yi balı na bri ba titı tın, dıbam ba lagı sı dí nyiŋı dí titı dı bantu dı nii, naa dí ta ni dıbam dı bantu mai daanı. Bantu ba jıgi swan. Ba yəni ba mai ba titı wubuŋa mu ba maa manı daanı ba nii ba na yi te tın.

13 Ku nan na yi dıbam, dí ba lagı sı dí tee dí titı sı ku gaalı We na pe dıbam titıŋı dılı sı dí taá tıŋı tın. Ku yi We mu pe dıbam titıŋı dım kuntu sı dí tıŋı abam titarı ni, yi dıbam manı sı dí ki wıpolo dı kuntu mu.

14 Kuntu, dıbam wú gaalı sisım dılı We na pe dıbam tın, dı dí na tu abam te dí tıčlı Zezi Krisi kwər-ywəŋə kam tın.

15 Dıbam ba tee dí titı nıccına badonnə titıŋa baŋı ni, sı dí gaalı sisım dılı We na pe dıbam tın. Dí nan jıgi tıuna ni á na jıgi wı-dıdva dı We te tın wú fogı ku ki dam, sı ku pa titıŋa yalu dí na tıŋı abam ɻwaani tın wanı ya pulı zanzan, sı ku manı dı titıŋa yalu We na pe dıbam tın.

16 Ku daa ta wú pa dí na cıwəŋə dí tıčlı We kwər-ywəŋə kam dí gaalı abam na zıvıri je sılvı ni tın. Kuntu mu dí ba tee dí titı dı We titıŋa yalu Dı titıŋına badonnə na manı ba tıŋı tın.

17 Ku nan pıpıvı We tıčı kım wıni ku wi: «Wulu na lagı sı o ki wıpolo tın, sı o pa ku taa yi dí Yuutu wıım ɻwaani.»

18 Beŋwaanı, ku daı nıccınu wulu na paı o titı cıga tın sıını o jıgi cıga mu, ku nan yi wulu dí Yuutu wıım na bri ni o yi cıga tu tın mu.

11

Poolı tagı di Korenti tiinə bam sı ba ci ba titı di vwan karanyına tiinə bam

1 Abam nan kwaanı sı á ja á bıcara dı amu na lagı a ta jwərim dılı finfıı tın. Á nan ja á bıcara dı amu!

2 Amu ba se abam ḥwaani, ni We di na ba se DI noona ḥwaani te tun. Amu lagu si a ki abam Zezi Krisi jiha ni mu, si kulkulu yi cogi abam. Ku maa nyt di abam yi ni bukɔ wulu na wu cogi tun mu amu na goni ni si a kwe a pa noona didua, yi noona wum kuntu mu yi Zezi Krisi.

3 Amu nan jigi liə mu di abam ni noona badaara wó svig abam si á daa yu se Zezi Krisi di á bicara maama, nneeni sutaani deen na jigi bisankwia di ki swan di ganı Awa te tun.

4 Bejwaani, noona wudoj na tu abam te yi o bri abam wəenu Zezi yiri ḥwaani yi ti ba tɔgi dibam zaasim dim, á yəni á se mu mwali mwali. A maa yəni á se joro kulu na dai We Joro kum á na manjá á joŋi tun, yi á daa ta se kwər-ywəŋə kadoŋ, ka na dai Zezi kwər-ywəŋə kalu dibam na bri abam tun.

5 Ku na yi balu na paı ba yi Zezi tintuŋna yi ba pa ba dwe maama tun, amu ye si a wu muri ba yigə ni di funfun di.

6 Amu na manjá a warı a ḥɔn̄ni ni bantu te, a swan vurı a ye kulu a na ḥɔn̄ni tun, yi manja maama dí maa yəni dí pa á lwarı ni dí jigi swan wojo maama wunı jaja.

7 Amu na tu abam te a bri We kwər-ywəŋə kam tun, ku yi zaani mu a tuŋi a pa abam. Amu tu a titi si ku pa abam mu na yiri. A buŋi ni a ki a tusi mu na?

8 Amu deen na wu abam tee ni a tuŋi kuntu tun, a joŋi a ḥwiru je-ge mu Zezi noona bam tee ni, nneeni a vri bantu mu si a ma tuŋi a pa abam te.

9 Amu na yəni a ga wojo manja kam a na wu á tee ni tun, a ba yaari abam wulwul. Ku nan yi dí ko-biə balu na nuŋi Masidbantı ba ba tun mu jaani kulu maama a na lagı tun ba ba pa-ni. Amu deen na manjá a ba yaari abam tun, a daa ta bá yaari abam.

10 Amu na jigi Zezi Krisi ciga kam te tun, a na beeri a vu je di je Akayi ni, noona-noona bá wanı o ci amu yigə di wopolo kulu a na jigi a ma tööl We kwər-ywəŋə kam zaani tun.

11 Amu nan na ki kuntu tun, ku bri ni a ba soe abam mu na? We nan ye ni amu soe abam.

12 Amu nan ta wó ta tuŋi zaani ni a na manjá a ki te tun, si ku pa balu na lagı si ba bri ba titi ni ba tuŋi ni dibam te tun daa yi na cwəŋə ba bri ba titi kuntu.

13 Bantu na ki te tun, ku yi ba ganı noona mu. Ba maa paı ba yi Zezi Krisi tintuŋna mu, yi ku nan yi vwan mu.

14 Kuntu nan dai wo-kinkagili. Sutaani titi wai di ləni di bri ni di yi maleka kalu na jigi We pooni tun mu.

15 Kuntu ḥwaani ku ba cana si sutaani tintuŋna di ləni ba bri ba titi ni ba yi tintuŋna balu na tɔgi We ciga kam tun. Ku kweelim je ni mu bantu nan wú ba na cam si ku manjá di ba tituŋna na yi te tun.

Pooli na yaari te We tituŋja Yam ḥwaani tun

16 Amu daa ta joori a loori abam si á yi buŋi ni amu yi joro mu. Abam nan na manjá á buŋi ni a yi kuntu mu, si á kwaani á ja á bicara, si a wanı a na cwəŋə a bri a tuti funfun ni bantu te.

17 Amu na lagı a ḥɔn̄ni te a ma bri a titi dagum tun, ku ba tɔgi dí Yuutu wum wubuŋa, ku nyt di jwərim mu te.

18 Noona zanzan nan na yəni ba togı nabiinə wubuŋa ba ma bri ba titi tun, amu di wat a bri kuntu doŋ.

19 Abam yəni á se balu na yi jwəeru tūn mwalı mwalı dī wəpolo, yi á paí ku yi swan mu á jiga.

20 Abam yəni á se wəlu maama na tu abam te yi o jigi fifiun naa o di nyɔɔri á banja nū tūn, naa o na ganı abam o vri tūn, naa o na gooni abam tūn, naa o na lœ abam pupwaanu tūn.

21 Ku nan na yi dībam, dī bwənə si dī se dī kī abam kūntu doŋ. Kūntu nan wú ta jigu caviura na?

Nɔɔnu nan na wu kwari caviura si o bri o titi dī kulu o na kī tūn, amu dī bá kwari caviura si a kī kūntu doŋ, si a nɔɔni jwərim.

22 Bantu bri nū ba yi Zwifə ciga ciga mu, amu dī nan sūnī a yi Zwifu mu. Bantu bri nū ba yi Yisirayeli tiinə mu, amu dī nan yi Yisirayeli tu mu. Ba wí ba kuri nuŋi Abraham dwi tiinə wənī mu, amu dī kuri nan nuŋi daani mu.

23 Bantu bri nū ba tuŋi Zezi Krisi tituŋa mu, amu nan tuŋi-ya a dwe-ba. (Amu na nɔɔni te tūn nyi dī a yuu mu tərə te.) Amu na tuŋi a pa Zezi te tūn tiini ku ce a yura ku dwəni bantu. Ba jaani amu ba kī piñna digə nū kuni zanzan ku dwəni bantu. Ba daa ta ma magi amu zanzan ku dwəni bantu. Amu de tūn te kuni zanzan a ke.

24 Zwifə yigə tiinə bam jaani amu kuni bñu ba magi balaari yi fiintə-nugv (39).

25 Rom tiinə bam dī ma ja-ni kuni bito ba magi dī da-lɔŋj. Maŋa kadon nū non-kɔgɔ ma dvl-ni dī kandwa si ba gv. Kuni bito mu a zu naboro a tɔgi nñinu kum wu, yi ku ba ku cogi ku maŋi na bam wənī. Kuni bñdwi mu amu dīna bam banja nū titi dī wia maama.

26 Amu na yəni a beeri maŋa maama tūn, a ne cana zanzan, ku na yi dī bwi na su si p̄eeli, dī vñvñrna tee nū, ku wəli dī amu titi dwi tiinə Zwifə bam tee nū dī dwi-ge tiinə dī tee nū. Amu daa ta ne cana tūn dīm wənī dī kagva wənī dī nñinu kum wənī, ku ta wəli dī nɔɔna balu na paí ba yi dī ko-biə yi ba yagi ba daí tūn tee nū.

27 Amu yəni a tiini a tuŋi zanzan ku ce a yura nū. Kuni zanzan ku ma pa a ba dō a sui. Kana dī na-nyɔɔm dī maa jaani-ni yi a piñni a titi kuni zanzan. Waarū maa yəni tū zu-ni yi a ba jigi gwaarū.

28 Amu nan bá wanı a ta wənū tūm maama a ti. Kulu nan na wəli da tūn, Zezi nɔɔna bam na wu je silu maama nū tūn wubuŋa mu tiinī ya jigu-ni de maama.

29 Nɔɔnu na bwənə We cわñjə kam tɔgim wənī, ku cogi amu wu mu nñeeenī ku yi amu titi mu te. Nɔɔnu na tusi o yagi We cわñjə kam tɔgim, ku yəni ku tiini ku cogi a wu mu.

30 Ku nan na fin si a bri a titi tūn, amu wú bri a titi dī wənū tūl na bri nū a bwənə tūn mu.

31 Banja-We ye nū amu ba fō vwan. Dīntu mu yi dī Yuutu Zezi Ko, yi DI maŋi dī zula si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tūn.

32 Amu deen na wu Damasi tūl kum wənī tūn, gøvürma tu wəlu na nii tūl kum o pa Pe Arita tūn mu tiini nɔɔna tūl kum niə yam nū, si ba yiri amu ba ja ba pa-o.

33 Zezi karabiə bam ma kwe-ni ba kī tutogɔ wənī, yi ba lə ḥuna ku ni ni ba pa a tɔgi tūl kum kəbra kam təkoro a tu yi a lu.

1 Ku nan fin mu si a bri a titi di ku na manj ku ba jigi nyocri di, yi a ta wu ta di Yuutu wum na pe a yi na We-socjo waeenu tilu na sagi tun, didaani o na me o ciga kam o ma viur-ni te tin.

2 Amu nan ye nocon wodon, o na yi Zezi Krisi nocon. Bina fugae-yana na ke tun, We deen kwe-o DI ja DI di DI socjo. Amu nan yeri ku yi o yura titi mu naa o joro mu, amu yeri, We mu ye. Ku nan yi daani mu o ni bitari sulu na waru si noco tun, yi si wu manj si nabiinu ta di o ni tun.

3-4 Amu nan ye ni wonto suni o yi We-socjo mu. Ku nan na yi o yura titi mu naa o joro mu, amu yeri, We mu ye. Ku nan yi daani mu o ni bitari sulu na waru si noco tun, yi si wu manj si nabiinu ta di o ni tun.

5 Amu wu ta ki wopolo nocon wum kuntu na ne kulu tun lwaani mu. Ku na dai kuntu a ba se si a bri a titi, ku na dai waeenu tilu na bri ni a bwene tun yiran lwaani.

6 Amu ya na buji si a bri a titi, ku ba ta yi jwirim a na te ciga tun lwaani. A nan ba bri a titi kuntu. A ba lagu si nocon-nocon buji kulu na dwe amu tun o pa-ni, si o laan taa nii a tituyna na yi te di a ni-taan na yi te tun.

7 We ba lagu si a ki kamunni di wo-kinkagila yal u zanzan a na ne tun. Mu ku kuri DI pe cam wu a yura wuni, ni sabari na zo-ni te tun. Svtanai ma togi ku lwaani si di yaari-ni, si a daa yi wan a ki kamunni.

8 Kuni bito mu a loori di Yuutu wum si o h cam dim kuntu a yira ni.

9 O maa wu se, yi o wi: «Amu zaani dim manj nm. Bejwaani amu dam dim wu tiini di tuji balu na bwene tun tee ni mu.»

Mu ku kuri amu ki wopolo zanzan di waeenu tilu na bri ni a bwene tun, si ku pa Zezi Krisi dam dim taa kweli-ni.

10 Kuntu lwaani mu, a na yeni a bwene, naa noona na jigi-ni ba twia, naa cam di beesim di li a na jigi-ni, amu ta jigi wopolo di kuntu maama Zezi Krisi lwaani. Bejwaani, a na yeni a bwene manja kalu tun, kantu manja ni mu Zezi pa-ni dam.

Pooli na li Korenti tiina bam lwaani te tin

11 Amu na bri a titi te tun yi jwirim mu, yi ku yi abam fitiun lwaani mu a ki kuntu. Ku yi abam mu ya manj si a bri amu ciga kam. Ku yi ciga mu ni amu dai kolvkulu. Ku nan na yi balu na pa ba yi Zezi tintuyna yi ba pa ba dwe maama tun, a wu muri bantu yig e ni di finfin di.

12 Amu deen na wu abam tee ni tun, amu tuji di pu-dia mu, yi We ki wo-kinkagila di waeenu tilu maama na bri ni amu suni a yi Zezi tintuyna tun.

13 Abam nan buji ni a wu ki abam lanyiran ni a na ki Zezi noona bam je sidonn ni te tun mu na? Ku nan yi ciga mu ni a wu yaari abam si a pa-ni zene. A nan yagi kuntu wojo kum a ma ce-ni.

14 Amu na ti a yig e si a ba abam te lele kuntu tun, ku laan lagu ku ki kuni bito mu. Amu nan daa ta ba yaari abam si a pa-ni zene. Ku nan dai a waeenu naa a səbu mu a laga, ku yi a titi mu. Ku yi kwə mu lagu waeenu ba tini ba biə lwaani, si ku dai biə mu wu ki kuntu ba pa ba kwə. Abam nan nyi di amu biə mu te.

15 Kuntu lwaani mu amu wu ta jigi wopolo si a kwe a waeenu maama a cogi ku weli di a titi yira abam lwaani. Amu na tiini a soe abam te tun, ku manj si abam taā ba soe amu na?

16 Abam laan lwari ni a deen ba yaari abam amu zene lwaani. Noona badaara nan te ni, amu ki swan mu a ma jonj a səbiə.

17 Ku nan na yi amu na tønji nɔɔna balu maama abam tee ni tun, a wu togı ba wuluwulu ɻwaani a pini abam səbu.

18 Ku na yi Titi, a deen loor-o mu si o ba abam te, yi a tønji di ko-bu wudon si o tøg̊i did-o o ba. Titi nan wu pini abam kuluksulu. Abam paı si Titi di amu wubuŋa daı bıdwi mu na? Dibam nan tøg̊i cwəŋə dıdua mu.

19 Abam buŋi ni di na ɻɔɔni tuntu maama tun, ku yi abam yigə ni mu di ɻɔɔni si di ma joŋi di titi na? Di nan na ɻwi di Zezi Krisi tun, ku yi We yigə ni mu di ɻɔɔna.

A badon-sonnu-ba, di na ki kulu maama tun yi si di zəni abam mu, si á vu yigə We cwəŋə kam wuŋi.

20 Amu nan jigu liə mu abam ɻwaani si, a na tu abam te, abam bá ta yi ni amu na lagı te tun, yi kwú pa amu di bá ta yi ni abam na lagı te tun. Amu ta maa jigu liə si á wú ta magı kantøg̊o daanı, yi á jigu wu-guru di ban-zɔŋjø, yi á lagı á yiratı zənə, yi á twi daanı, yi á yi bubarı-nyına, yi á gooni daanı, yi á kwəri á ki yoo yoo.

21 Amu daa ta jigu liə mu di abam si, amu na joori a ba á te, amu Tu We wó pa a na cavıra abam ɻwaani, di abam zanzan na wu ləni á wu di lwarım dilv á na manjı á ki tun. Amu na ne kuntu, kwú pa a wu cogı zanzan di á ta na ki wo-digiru di boorim kikiə dwi maama yi á ba yagi tun.

13

Pooli na kaani Korenti tiinə bam te o ma kweeli tin

1 Amu na lagı a ba abam te lele tun, ku laan lagı ku ki kuni bıto mu. We tønɔ kum nan tagı ku wı: «Nɔɔnu na lagı si o saŋı o doŋ, ku manjı si nɔɔna bale naa batı mu taa yi o maana tiinə.»

2 Kuntu ɻwaani amu daa ta lagı a kaani abam balu deen na manjı á ki lwarım tun di balu na daari tun maama, si á ləni á wuvu di á kəm-balwaarū tun. Amu daama na wu abam tee ni tun, a manjı a kaani abam kuntu. Amu nan daa təri abam tee ni lele kuntu, yi a lagı si a ta kaani abam, si ku ki kuni bıle. Kuntu ɻwaani, taá ye-na ni, amu na joori a ba si a na abam, nɔɔnu wulu maama daa ta na wu zagi o kikiə tun bá lu.

3 Kuntu mu abam wó lwarı ni ku sıını ku yi Zezi Krisi kwərə mu a jigu a ɻɔɔna, ni abam na manjı á lagı si á lwarı te tun. Zezi na ki abam te tun ba bri ni o bwənə, o bri o dam mu abam titarı ni.

4 Ku nan yi ciga, o se o tu o titi o ji nabwəm yi ba pa-o tuvn-dagara banja ni. Ku daari o laan nan jigu ɻwia We dam dım ɻwaani mu. Dibam na yi o nɔɔna tun, dibam di bwənə mu, di nan na ɻwi did-o tun, di na wú ki te di abam tun yi We dam dım ɻwaani mu.

5 Abam nan manjı si á maani á titi mu á nii, á jigu wu-dıdua di Zezi na. Abam na maani á titi kuntu, á bá lwarı ni Zezi Krisi wura di abam na? Naa ku yi abam manjı á titi mu yi á manjı á ga?

6 Amu nan jigu tūna si á maani á lwarı ni dibam sıını di yi Zezi Krisi tuntuŋna mu.

7 Dí yəni di loori We di pa abam, si á yi taá ki lwarım mu. Ku daı ni di lagı si di bri nɔɔna mu ni di yi Zezi tuntuŋna. Di nan lagı si á taá ki kulu na lana tun mu, di nɔɔna na manjı ba bri ni dibam mu tønji di ga di.

8 Dibam bá se si di ki kulu na wó cogı We ciga kam tun, di wú ta ki te na wó zəni-ka tun mu.

9 Abam na jígi Wε dam dím, yi dibam na manjí dí bwənə, dí ta jígi wəpolo. Dí nan wú ta loori Wε sí Dí zəni abam, sí á bı lanyıranı Wε cwaŋə kam wənı.

10 Ku yi kontu ḥwaani mu a pvpvni wəənu tıntu a pa abam yi a təri á tee nı, sí a na tu á te, sí a daa yi kí kəm-cəeri dí abam dí dam dılı dí Yuutu wəm na pe-nı tın. Dam dím kontu yi sí a ma fəg̊i abam mu, sí ku dai sí a ma cög̊i abam.

Pooli na jɔɔni Korenti tiinə bam o ma kweeli te tin

11 A ko-biə-ba, Wε wú pa á jəni lanyıranı. Kwaani-na sí Wε wú pa á bı lanyıranı Dí cwaŋə kam wənı. Á nan kí-na nı amu na loori abam te tın. Á taá jígi wəbən̊-dídwi, sí á daarı á taá jígi bıcarı-zuru, sí Wε dılı na paı sono dí bıcarı-zuru tın wú ta wú abam tee nı.

12 A na jeeri daanı, sí á taá jɔɔni daanı lanyıranı dí sono dí wə-poŋo.

Wε noɔna bam māama jɔɔni abam.

13 Dí Yuutu Zezi Krisi wú pa abam maama yu-yoŋo,
Baŋa-Wε sono kum wú ta wú á tee nı,
yi Dí Joro kum wú pa á taá ḥwı daanı dí ywəəni.

Tənə kulu Pooli na pvpvnı o pa GALATI TIİNİ tun

Tənə kulu Pooli na pvpvnı o pa Galatı tiinə tun na bri dıbam kulu tun mu tuntu

Pooli pvpvnı tənə kuntu o pa We nəçna balı na wu Galati ni tin mv. O dəen na kaagı je sim kuntu ni o təclı We kwərə o bri nəçna tun, badaara kı ba wu-dıdua dı Zezi. Kuntu kwaga ni, nəçna badonna dı ma daa ba ba bri nəçna bam ni balı na dai Zwifə tun dı manı si ba se Zwifə cullu tim, si baara dı go dı ba bəkəri ni Zwifə cullu tim na bri te tun.

Pooli nan vın zaasım dum kuntu, dı na dai Zezi Krisi kwər-ywənjə kam tun ɻwaani. O laan ma pvpvnı si o pa balı maama ya na ywəri ba togı vwan zaasım dum kuntu tun, si ba joori ba togı ciga cwənjə kam. O maa bri ni, ku yi ba na kı ba wu-dıdua dı Zezi yi ba na o ɻwia kam tun (2:20) mu wú wanı kı pa ba manı lanyıranı We yigə ni, si ku dai ba na se cullu tun tun ɻwaani.

Pooli de yigə o bri Zezi dəen na bəj-o si o taa yi o tıntıjnı, dı Zezi titi na bri-o o kwər-ywənjə kam te tun. O bri wım dı Zezi tıntıjnı badaara bam na kı ni daanti, si wım taa tuṇı dwi-ge tiinə tee ni, yi ba se ni o zaasım dum togı Zezi ciga kam tun. O wı si o jıgı ni si o taa yi Zezi tıntıjnı We na bəj-o yi kı dai nabiinə tun ɻwaani (poçrim 1-2).

O maa ma We twaanı tlu na manı ti pvpvnı faŋa faŋa tun o bri ni, n na kı n wu-dıdua dı Zezi mu nı na vrım, si ku dai n na togı Zwifə bam cullu tim tun ɻwaani. Zezi na tıgı tuṇı-dagara banja ni tun, o pe dı laan te dı titi, dı daa bá ta yi cullu gambe (poçrim 3-4).

Tənə kum tiim jəgə ni, o bri ni dı manı si dı taá ɻwi ni balı na te ba titi te tun mv. Ku manı si dı pa We Joro kum vanı dıbam kı pa dıbam ɻwi-duŋa kalı na lana tun, si dı taá jıgı da-sono (poçrim 5-6).

¹ Amı Pooli wılvı na yi Zezi Krisi tıntıjnı tun mu pvpvnı tənə kuntu. Ku dai nabiinə mu tuṇı-nı, ku nan dai nəçna mu tıni-nı si a taa yi Zezi Krisi tıntıjnı. Ku yi Zezi Krisi titi mu kuri-nı, dıdaani dı Ko We dılvı na bi-o DI pa o yagı tuṇı tun.

² Dı ko-bia balı maama na wı amı tee ni tun dı jəcni abam balı na yi Zezi kəgo kum wu nəçna yi á zıvırı Galati tunı dum ni tun.

³ Dı Ko We dı dı Yuutı Zezi Krisi wı pa abam yazurə dı yu-yojo.

⁴ Zezi Krisi nan mu de dı Ko We wıbıvına na lagı te tun maama yi o se si o tu dıbam Iwarım ɻwaani, si o ma wanı o vrı dıbam zım lıgvı banja wo-balwaarı tim wıntı.

⁵ Banja-We manı dı zulə mu si ku taa ve manja kalı na ba ti tun. Amina.

Kwər-ywənjə kadoŋ daa tərə kı na dai Zezi kwər-ywənjə kam yıranı

⁶ Abam na kı te tun nan mu pe amı yura soɔrı. We de Zezi Krisi ɻwaani mu DI kuri abam zaanı si á taá yi DI nəçna, yi á laan da á zaŋı á ma á kwaga á ya dıntı, si á daarti á se kwər-ywənjə kadoŋ.

⁷ Ku yi ciga mu, kwər-ywənjə kadoŋ daa tərə, ku na dai Zezi kwər-ywənjə kalı dı na manı dı bri abam tun yıranı. Amı nan tagı kuntu, beŋwaani nəçna badaara mu wı abam titarı ni ba na kwaani si ba pipiri Zezi Krisi kwər-ywənjə kam, yi ba paı á wıbıvı vugimə.

8 Nōonu nan na tu á te yi o bri abam kwər-ywəŋə kadoŋ, yi ka dai Zezi kwər-ywəŋə kalu dí na manjı dí bri abam tın, sı á yi se kantu tu. Ku na manjı ku yi dıbam titı wu nōonu, naa ku na yi maleka mu zu nuŋi weyuu, yi ka na bri abam kwər-ywəŋə kadoŋ, We wú cogi ku tu.

9 Amu nan ta wú joori a foga a ta nıneenı dıbam na manjı dí ta kulu dı abam tın. Nōonu na bri abam kwər-ywəŋə kadoŋ, yi ku dai We kwər-ywəŋə kalu á na manjı á se tın, We wú cogi ku tu.

10 A na tagı kulu tın, ku dai ni a lagı sı nabiinə mu se ni a na kı kulu tın manjı, ku yi sı We mu se ni a na kı te tın manjı. A nan ba lagı sı a pa nabiinə wuru poli dı amu. A ya na lagı kantu, a bá wanı a taa yi Zezi Krisi tıntuŋnu.

Ku na kı te yi Pooli ji Zezi tıntuŋnu tın

11 A ko-biə-ba, a lagı sı á lwarı ni Zezi kwər-ywəŋə kalu amu deen na töclı a bri abam tın wu nuŋi nabiinə te.

12 Ku dai nabiinu mu kwe-ka o pa-nı sı a töclı. Nōon-nōonu nan wu zaasi-nı-ka. Ku yi Zezi Krisi titı mu vıri amu o kwər-ywəŋə kam.

13 Abam manjı á ni amu deen na tagı Zwifə cullu tım cwəŋə kam yi a kı te tın. A deen tiini a bęesi Zezi nōona bam, yi a ya kwaana sı a cogı ba kögö kum maama.

14 Ku na yi a yuu donna bam wunu, a deen se Zwifə bam cullu tım a dwəni ba zanzan, amu deen na kwaani a tagı dí nabaara bam cwe sım lanyırani tun ɻwaani.

15 Dı kantu maama, We kı-nı yu-yojo yi DI kuri-nı ku loori ba na wú lu-nı tın. DI laan ma bəŋi-nı sı a taa tuŋı a pa-DI.

16 Manjı kalu DI wubuŋa na lagı tın mu DI vıri-nı sı a lwarı DI Bu wum, sı a daarı a töclı o kwər-ywəŋə kam a bri dwi-ge tiinə. Manjı kam kantu ni a wu ve a bwe nōon-nōonu wojo ka ɻwaani.

17 Amu wu ve Zeruzalem sı a na balu na manjı ba yi Zezi tıntuŋna ba loori amu tın. A nan yɔɔri Arabi mu a vu. Kuntu kwaga ni mu a laan joori a ba Daması.

18 Bına yatı na ke tın, a laan ma zanjı a vu Zeruzalem sı a na Piyeeri, sı dí lwarı daanı. A ma kı da fugə-yanu o tee ni.

19 Amu daa wu ne Zezi tıntuŋnu wudonj a wəli da, ku na dai dí Yuutu Zezi nyaani Zaki yırani mu a nea.

20 A na pıpınu wənətu tılı maama tın yi cıga mu. We ye amu wu. Ku nan dai vwan mu a foga.

21 Kuntu kwaga ni, a laan ma zanjı a vu Siiri dı Silisi tıni dum.

22 Zezi Krisi nōona balu na wu Zude tıni dum ni tın ya daa ta wu ne amu dı ba yi.

23 Ba nan manjı ba ni nōona badaara na te amu taanı ba wi: «Nōonu wulu deen ya na bęesi dıbam tın laan mu zagi o kikiə, yi o wura o töclı We kwər-ywəŋə kam sı o pa nōona ba ba se Zezi Krisi, yi ku yi Zezi cwəŋə kam kantu mu o deen kwaana sı o ya cogı.»

24 Ba na ni amu taanı kantu tın, ku ma pa ba zuli We lanyırani.

2

Pooli na ɻɔoni di Zezi tıntuŋna badonna te tın

1 Bına fugə yana na ke tın, amu dı Banabası ma joori dí vu Zeruzalem. A ma ja Titı dı a wəli da.

² Ku nan yi We mu bri-ni si a vu dáani. A ma vu a na balu ba na nii ni ba yi Zezi kogo kum yigé tiina tun. A na ne-ba tun, amu di bantu yuraní ma jéni daaní dí nocoóni, si a pa ba lwarí kwér-ywéñé kalu a na yéni a bri dwi-ge tiina bam tun. Beñwaani amu ba lagí si a na puli a bri kwér-ywéñé kalu tun dí a ta na jigi kalu a bri lele tun ji kafe.

³ Titi wulu na togi di amu o vu Zeruzalem tun maa yi Greki tu. Ba nan wu fi-o ba pa o go ni Zwifé bam na goni ba békéri te tun.

⁴ Nocoóna badaara nan mu wura ba na pat ba yi Zezi karabia yi ba yagi ba dai. Nocoóna bam kuntu ya njogí mu ba zu Zezi kogo kum wu, si ba maaní dibam ba nii dí na njwi di Zezi Krisi yi dí te dí titi te tun. Ba nan lagí si ba pa dí joori dí ji gambe mu Zwifé bam cullu tum njwaani.

⁵ Dí nan wu se-ba di finfün di, si ba yi waní ba cögi ciga kalu abam na manjí á lwarí We kwér-ywéñé kam wunu tun.

⁶ Amu deen na ve a njocóni di balu ba na wi ba yi Zezi kogo kum yigé tiiné tun, ba wu ne wojo si ba wéli amu zaasim dim ni. Ba nan na suní ba yi yigé tiiné, naa ba na dai dí, ku dai kulkuklu di amu, beñwaani We ba kuri nocona daaní.

⁷ Bantu nan ne ni We mu suní Dí ki Dí kwér-ywéñé kam amu jüja ni si a ja vu a bri dwi-ge tiiné, ni Dí na kí-ka Piyeeri jüja ni si o ma bri Zwifé bam te tun.

⁸ Beñwaani We mu pe Piyeeri dam si o taa yi Zezi tintuñnu Zwifé bam njwaani. Ku nan yi dintu di mu pe amu dam si a taa yi Zezi tintuñnu dwi-ge tiiné bam njwaani.

⁹ Zaki di Piyeeri di Zan balu ba na nii ni ba yi Zezi kogo kum dideera tun ma lwarí ni, ku yi We mu pe-ni yu-yojo si a taa tuñi tituñi dim kuntu. Kuntu njwaani ba ma se si amu di Banabasi taa tuñi dí ba, yi ba ja dí jua. Dí maama ma se ni amu di Banabasi manjí si dí vu dwi-ge tiiné bam te mu dí bri-ba We kwér-ywéñé kam, si bantu di manjí Zwifé bam tee ni ba bri-ka.

¹⁰ Wojo dídva yuraní mu ba loori dibam, si dí yi swe ku ni ni. Ku yi si dí guli dí zéni yinigé tiiné balu na wu ba kogo kum wunu Zeruzalem ni tun. Mu wojo kulu a na tiini a kwaani a kia.

Pooli na bri ni Piyeeri ki ku wu manjí te tun

¹¹ Ku daari manja kalu Piyeeri deen na tu o wu Antiosi ni tun, mu amu kaan-o jaja, si a bri-o ni o wu ki ciga.

¹² Beñwaani, o na yi Antiosi tun, o yéni o togi o di dí dwi-ge tiiné mu. Ku daari, nocona badonné na nunji Zaki-ba te ba ba dáani tun, Piyeeri laan pipiri o wubuna yi o vun si o taa togi o di dí dwi-ge tiiné bam. O poori o titi kuntu, beñwaani o kwari balu na bri ni wulu maama na togi We cwanjé tun manjí si o go ni Zwifé bam na goni ba békéri te tun.

¹³ Zwifé balu na tu ba se Zezi tun badaara di ma ji pipiri-nyina ni Piyeeri na ki te tun, yi Banabasi di yagi o titi o pa ba ja-o ba zu ba pipirim dim wunu.

¹⁴ Kuntu mu a ne ni ba daa ba togi ciga kalu We kwér-ywéñé kam na bri tun. A laan ma zigí ba maama yigé ni, yi a ta di Piyeeri a wi: «Nmu yi Zwifé mu, yi n ki ni n yi dwi-ge tu mu te yi n daa ba togi Zwifé cullu tum. Bee nan mu yi n laan lagí si n fin dwi-ge tiiné bam si ba se Zwifé bam cullu tum?»

¹⁵ Ku yi ciga mu, dibam yi Zwifé bam titi dwi mu, si dí dai dwi-ge tiiné balu na yeri We cullu tum tun.

16 Dı ku dı, dıbam laan tu dı lwari ni noɔnu wú na ciga We tee ni mu dı o na kı o wu-dıdua dı Zezi Krisi yırarı, si ku daı ni o na se cullu tilı We na pe Zwifə bam tın ɣwaani. Kväntu tun, dı tu dı ki dı wu-dıdua dı Zezi Krisi si ku pa dı na ciga mu We tee ni, bejwaani ku pupunı ku wi: «Noɔn-noɔnu bá wanı o na ciga We tee ni DI cullu tun seem ɣwaani.»

17 Dıbam balı na ɣwi dı Zezi Krisi tun jıgi tıuna ni dı wú na ciga We tee ni. Ku nan ya na yi ciga ni dıbam balı na ba tıgi Zwifə bam cullu tun tı yı non-balwaarvı mu We yigə ni, ku bri ni Zezi titı mu gani dıbam si dı tusi na? Aye. Ku daı kväntu.

18 Amu nan na joori a pipiri a se Zwifə cullu tun a ya na manı a yagi tı tıgım tun, ku bri ni a yi noɔnu wulu na kı o cögı cullu tun tın mu.

19 We cullu tun titı mu bri ni amu nyı dı noɔnu wulu na tıgi tun mu te, tı nan daa ba jıgi dam amu banja ni Zezi na vrı-nı tun ɣwaani. Ku nan kı kväntu, si ku pa a taa ɣwi We ɣwaani mu.

20 Ba deen na pagı Zezi Krisi tuvn-dagara banja ni tun, ku nyı dı amu tıgi dıd-o mu a tı. Ku daa daı amu titı mu ɣwi, ku yi Zezi Krisi mu ɣwi a wıni. A na jıgi ɣwıa kalı lele kväntu lugı banja ni tun, ku yi a na kı a wu-dıdua dı We Bu Zezi tun ɣwaani mu. Wıntu mu soe amu, yi o se o tı amu ɣwaani.

21 A bá se si a vıñ We pıeri dılu DI na pe-nı zaanı tun. Noɔnu ya na wú wanı o na ciga We tee ni o na tıgi DI cullu tun tun ɣwaani, ku bri ni Zezi Krisi tuvnı dım ya yi kafe mu.

3

Dı na kı dı wu-dıdua dı Zezi mu dı wú na ciga We tee ni

1 Abam Galatı tiinə-ba, á kikiə nyı dı ba tulimi abam mu ba pa á swan daa tərə te. Ba deen töölı ba bri abam jaja ku na kı te yi Zezi Krisi tuvn-dagara kam banja ni tun.

2 A nan lagı a bwe abam wojo dıdua yırarı mu a nii. Abam deen na joŋı We Joro küm yi ku wu á wıni tun, ku yi á titına na tıgi cullu tun tun ɣwaani mu na? Awo. Ku yi á na ni We kwər-ywənjə kam yi á se tun ɣwaani mu.

3 Beę mu yi á ba jıgi swan kväntu? Abam na pulı á tıgi Zezi dı We Joro küm dam tun, á laan lagı sı á pipiri á da-o dı á titı dam mu á vu á guri na?

4 Wəənu tılu maama na kı abam titarı ni tun wú ji kafe mu na? Aye. Amu buŋı ni tu bá ji kafe.

5 We na pe abam DI Joro küm yi DI daarı DI ki wo-kunkagla abam titarı ni tun, DI ki kväntu abam titına na tıgi cullu tun tun ɣwaani mu na? Aye. Ku yi á na ni We kwər-ywənjə kam yi á kı á wu-dıdua dı Zezi tun ɣwaani mu.

6 Kväntu mu ku pupunı We tıno küm wıni ku wi: Abraham kı o wu-dıdua dı We, yi We pa o na ciga ku ɣwaani.

7 Kväntu mu wú pa á lwari ni Abraham dwi tiinə cıga cıga yi balı na kı ba wu-dıdua dı We tun mu.

8 Fanja fanja tun ku manı ku pupunı We tıno küm wıni ku wi: We wú pa dwi-ge tiinə dı na cıga DI tee ni, dı ba na kı ba wu-dıdua dı DI tun ɣwaani. Mu ku kuri We de yigə DI ta DI kwər-ywənjə kam dı Abraham DI wi: «Amu wú ta nmı ɣwaani mu a kı lugı banja dwi maama lanyırarı.»

9 Kväntu tun, balı maama dı na kı ba wu-dıdua dı We ni Abraham deen na kı o wu-dıdua dı DI te tun, We dı wú kı-ba lanyırarı.

10 Ku daarı balu na tıgı cullu tım sı ba ma na cıga We tee ni tın wú na cogım. Beñwaanı ku pupunı We tənə kum wunu ku wi: «Wulu maama na wu tıgı kulu maama na pupunı ku ki We cullu tənə kum wunu tın, We wú cogı kuntu tu.»

11 Dí nan ye lanyıranı ni, ncoen-ncoen bá na cıga We tee ni dí o na tıgı cullu tım tın ıjwaani. Ku nan pupunı ku wi: «Wulu na jıgı cıga We tee ni tın mu yi wulu na ki o wu-dıdva dí Dí tın, oó na ıjwıa cıga cıga.»

12 Ncoen na tıgı cullu tım ku dai ni o ki o wu-dıdva dí We, ni ku na pupunı ku wi: «Wulu na ki We cullu tım na bri te tın wú na ıjwıa ku ıjwaant.»

13 Dıbam nan na wu ki kulu maama We cullu tım na bri tın, dí manı sı dí na cogım mu. Zezi Krisi nan mu tıgı tıvı-dagara kam başa ni o ma li dıbam cogım dım kuntu wunu. We ma pa Zezi ləni dıbam yuu ni o na cogım dılu dıbam ya na manı sı dí na tın. Ku yi ni ku na pupunı ku wi: «Wulu maama ba na gu ba lę daa yuu ni tın, We mu cogı kuntu tu.»

14 Zezi Krisi deen se o tı kuntu doj mu, sı ku wanı ku pa We ki dwi-ge tıne dí lanyıranı, ni Dí deen na goni ni dí Abraham te tın. Kuntu ıjwaani dıbam wú wanı dí joŋi We Joro kum, ni Dí na goni ni sı Dí pa dıbam te tın, dí na ki dí wu-dıdva dí Dí tın ıjwaani.

We na goni ni Dí pa Abraham te tın

15 A ko-bıa-ba, a lagı a ma lugı başa wojo mu a ma bri abam We cıga kam na yi te tın. Ncoona bale na ki ni dıdva ba go ni ba pa daanı wojo başa ni, ncoen-ncoen daa bá wanı o cogı ba ni dım kuntu, naa o ki wojo kudoŋ o daa wəli da.

16 We deen na goni ni dí Abraham tın, ku yi dí o naa kum dı mu. Ku na pupunı te tın, ku wu tagı ni o naarır. Ku pupunı ku wi o naa mu. Ku bri ni ku yi ncoen dıdva taanı mu, yi o naa kum kuntu mu yi Zezi Krisi.

17 Kulu amı na lagı a ta tın mu yi sı, We deen goni ni dí Abraham, yi kuntu kwaga ni, bına bıa yana dı fıntı (430) laan na ke tın, Dí daa ma kwe Dí cullu tım Dí pa Zwıfə bam. We cullu tım kuntu nan bá wanı tı cogı ni dılu Dí ya na manı Dí go dí Abraham tın. Tı bá wanı tı pa Dí ni-gonim dum ji kafe.

18 We ya na pe ncoona Dí pıeri dım ba na tıgı Dí cullu tım tın ıjwaani mu, Dí ni-gonim dım ya daa ba jıgı kuri. Dí nan ye ni, We pe Abraham Dí pıeri dım Dí na goni ni dıd-o tın ıjwaani mu.

We cullu tım kuri na yi te tın

19 Ku nan na yi kuntu, beñwaanı mu yi We kwe Dí cullu tım Dí pa Zwıfə bam? Dí kwe-tı Dí wəli Dí ni-gonim dım ni, sı ku wanı ku pa dı lwarı kulu na yi lwarıñ tın mu. Dí cullu tım deen manı sı tı taa wıra, sı ku vu ku yi maya kam Abraham naa kum na wú ba lugı başa tın mu. Wıntı mu yi wulu We na goni Dí ni dım o ıjwaani tın. We deen tıgı Dí malesı sim juŋı mu Dí kwe Dí cullu tım Dí pa Dí ncoona bam, yi yiginu deen mu wu bantu dı We titarı ni.

20 Yiginu na wu ncoona bale titarı ni, o ba wıra ncoen dıdva ıjwaani, We nan yi dıdva mu. Dí na goni Dí ni dí Abraham tın, Dí yəɔri Dí ncoen dı Abraham titı mu.

21 Kuntu maama nan bri ni We cullu tım warı tı manı dı Dí ni-gonim dım mu na? Awo, ku dai kuntu. Cullu tərə tı na wú wanı tı pa ncoona na ıjwıa We tee ni. Cullu tıntı doj ya na wıra, tı ya wú wanı tı pa ncoona na cıga We tee ni.

22 We tōnō kum nan bri dibam ni nabiinē maama wu lwarim dam kuri ni mu. Kūntu, ku yi balu na kī ba wu-didva dī Zezi Krisi tun yurani mu wú Joni pēeri dīlū We na goni ni sī Dī pa balu na jīgī wu-didva dī Dī tun.

23 Ku daari, ku na wó loori sī Zezi ba sī dī kī dī wu-didva did-o tun, dibam deen nyi ni dī wu puina digə ni mu te, cullu tum na cənjī dibam tun ḥwaani, yi ku vu ku yi manja kalu We na viuri dibam dī na kī dī wu-didva dī Dī te tun.

24 Kūntu mu cullu tum deen jīgī dibam tī kweə, sī ku vu ku yi manja kam dī na lware Zezi Krisi tun, sī dī laan na ciga We tee ni dī na kī dī wu-didva did-o tun ḥwaani.

25 Dibam laan nan na kī dī wu-didva dī Zezi tun, wojo daa tərə ku na wó ta te dibam.

26 Abam na ḥwi dī Zezi Krisi tun, á maama yi We biə mu á na kī á wu-didva dī Dī tun ḥwaani.

27 Abam wulu maama ba na miis-o na wum tun laan ḥwi dī Zezi Krisi mu, yi o nyi dī Zezi titi mu te.

28 Kūntu tun, kampwara daa təri Zwifu dī dwi-ge tu laja ni. Kampwara nan ta təri gambahā dī wulu na te o titi tun laja ni. Kampwara nan təri baaro dī kaani laja ni dī. Abam na ḥwi dī Zezi Krisi tun, á maama yi wojo didva mu.

29 Abam na yi Zezi Krisi noona tun, ku pe á təgī á yi Abraham naaru mu, yi á wó Joni pēeri dīlū We na goni ni sī Dī pa Abraham naaru tum tun.

4

1-2 Kulu amu na lagī a ta tun, ku nyi dī bu na wó ba o Joni o ko soŋo o taa te te tun mu. Wontu ta na yi bu manja kalu tun, noona mu yəni ba nii o banja ni, o ta ba te o titi, yi ba nan ye ni wontu mu wó ba o taa te o ko wum wəənu tum maama. O na yi bu kūntu tun, noona mu wura ba na nii o wəənu tum banja ni ba pa-o, sī ku taa ve manja kam o ko wum na pe ni sī o taa te o wəənu tum tun.

3 Ku nan yi bīdwi mu dī dibam dī. Dī deen ta na wu lware We ciga kam na yi te tin, lugu banja wo-yɔɔru mu te dibam ni dī yi gambe mu te.

4 Ku daari, manja kam dī Ko We na lagī tun na suni ka yi tun, Dī tuni Dī tuni Bu mu yi o ba lugu banja. O na tu tun, ku yi kaani mu lug-o, yi o ba o se o təgī We cullu tum,

5 sī o wanī o vri noona balu cullu tum na te tun. O ma ḥwi dī lwarem jini sī ku pa dī wanī dī ji We biə.

6 A nan na suni á ji We biə tun, Dī laan tuni Dī Bu wum Joro mu sī ku ba ku taa wu á bicara ni, yi ku pa dī bə We ni dī Ko Baba.

7 Kūntu maa bri ni dī daa dai gambe, sī dī laan yi We biə mu. Dī nan na yi We biə kūntu tun, We wó pa dī taá te wo-laaru tulu maama Dī na tinjī sī Dī pa Dī biə bam tun.

Pooli na jīgī liə Galati tiinə bam ḥwaani te tin

8 Farja farja tun, abam deen ya yəri We, yi á pa lugu banja wo-yɔɔru te abam ni á yi gambe mu te. Abam deen paï tu yi wa mu, yi ti yagī tu dai kulu kulu.

9 Ku daari lele kūntu abam laan tu á lware We. Ku nan na yi ciga, We lware abam. Beə nan mu yi á laan buŋi sī á daa joori á taá zuli lugu banja wo-yɔɔru tulu na ba jīgī dam yi ti ba jīgī kuri dī tun? Beñwaani mu á lagī sī á joori á ba á taá yi ti gambe?

10 Abam yəni á kuri da yadonnə sì á taá zuli-ya, dì canı sídonnə dì mümé sídonnə bını wəni dì bina yadonnə dì.

11 Amu jığı liə mu abam ɻwaani, sì dədoj amu tituŋa yam maama a na tuŋi abam tee nì tìn wú ji kafe.

12 A ko-biə-ba, a loori abam sì á taá lwəni amu á təgi We nì amu na təgi-DI te tìn, beŋwaanı amu dì yi nì abam na yi te tìn mu. A deen na wu abam tee nì tìn, á wu ki-ni kolvkolv á cəg̊t.

13 A wó wani á guli nì, ku yi amu yawiŋ kum ɻwaani mu pe a manjı abam tee nì a puli a təclı We kwər-ywəŋə kam a bri abam.

14 Dì kountu dì, a yawiŋ kum na tiini ku yaarı abam te tìn, á wu se sì á yáalu-ni, á nan wu yagi-ni. Abam nan ki-ni lanyiranı nì We maleka mu te, yi á joŋi-ni lanyiranı nì Zezi Krisi titi mu te.

15 Abam deen jığı wəpolo dì amu. A ye lanyiranı nì, á na jığı wəpolo dì amu te tìn, á ya na wai á yiə titi dì á lənə, á ya wú lən-i-ya á pa-ni. Beε nan mu kia yi á wəpolo kum kountu je?

16 Amu nan na tagı cığa dì abam tìn laan mu pe a ji á dvum na?

17 Ku nan na yi nəɔɔna balv na pipiri We cığa kam yi a manjı a ta ba taani tìn, bantu kwaanı sì ba pa á wubvəja taa təgi-ba mu, yi ku nan ba zəni abam. Ba lagı sì ba cəg̊t amu dì abam mu daanı, sì á daari á taá təgi bantu.

18 Nəɔɔna na kwaanı o təgi wəlv na təgi cığa lanyiranı tìn kwaga, kountu lana. Ku lana sì á taá təgi-o kountu manja maama mu, sì ku wu manjı sì ku taa yi manja kalv yiranı amu na wú ta wu abam tee nì tìn.

19 A biə-ba, amu daa ta tiini a jığı yaara abam ɻwaani, nì kaanı na vri pugə te tìn mu. Amu nan wó ta jığı liə kountu dì abam, sì ku vu ku yi manja kam á na wú ta ɻjwı nì Zezi Krisi na lagı te tìn.

20 Amu ya tiini a lagı sì a taa wu abam tee nì mu lele kountu, sì a wani a fəg̊i a nəɔɔni wəənu tím kountu a bri abam, sì ku zəni abam. Beŋwaanı amu daa yəri kolv a na wú ta a bri abam tìn.

Agaari di Sara mimaja yam na bri dibam kolv tìn

21 Abam balv na lagı sì á se We cullu tím, á daa ta wu lwari We cullu tóno kum na bri te tìn.

22 We tənɔ kum bri dibam nì dí nabaarv Abraham deen jığı bəkəri sile mu. O lugı dıdva kam dì gamba-kana na wu o sɔŋɔ nì tìn. Ku daari o titi kaanı wum dì ma lu bəkərə o wəli da. O titi kaanı wum yuri mu Sara, ku daari wulo na yi gambaa tìn yuri mu Agaari.

23 Bəkərə kalv gamba-kana kam na lugı tìn lura kam de nabiinə lura cweŋən na yi te tìn mu. Ku daari bəkərə kalv o titi kaanı wum na lugı tìn, ku yi We na goni nì DI pa-o nì oó lu tìn ɻwaani mu o luga.

24 Ku maa yi nyonyugv mu dì kaana bam kountu bale, sì ku bri dibam cwe sile təgum na yi te tìn. Kaana bale bam kountu ta bri dibam We na goni DI ni DI pa DI nəɔɔna bam kuni bile te tìn mu. Agaari mu nyi dì cullu tlu We na pe Zwifə bam Sinayi piu kum yuu nì tìn. Balv na təgi cullu tím kountu tìn nyi dì gambe mu, nì Agaari dì o biə na yi gambe te tìn.

25 Agaari mu nyi dì Sinayi piu kum, ku na wu Arabi nì tìn. Zwifə bam dì nan təgi cullu tlu We na pe dáanı tìn mu. Kountu tìn, Zeruzalem na wəra zum dì ku nən-biə bam maama tìn, ba dì yi gambe mu, cullu tím na te-ba tun ɻwaani.

26 Ku nan na yi We titi tlu Zeruzalem kolv na wu weyuu nì tìn, kountu yi tlu kolv dibam na yi ku nən-biə tìn mu. Ku maa nyi dì dibam nu wəlv

na lugı dıbam yi dí dai gambe, ni Sara deen na lugı o bu wum yi o dai gamba te tun.

27 Ku pıpurı We tıno kum wunu ku wi:
«Nmı wulu na yi ka-dugu yi n wu jaani pugə n lu tun,
ta n ki wopolo sı n ta n caka,
nmı na wó di ywəəni tın ıjwaani.

Bejwaani kaanı wulu baru ya na yag-o tın laan wó ba o taa jıgi biə zanzan
o dwəəni kaanı wulu na jıgi baru tın.»

28 A ko-biə-ba, ku na yi abam, á laan jıgi We tıti biə mu Dı ni-gonim dım
ıjwaani, nıneeni Sara bu Yızakı lura kam na de te tun.

29 Faŋa faŋa tın, Abraham bu wulu lura kam na de nabiinə lura na togi
te tın mu bęesi o bu wulu lura na togi We Joro kum wubuŋa na yi te tun.
Di zım maama dı, We tıti biə bam ta na bęesa kuntu doŋ mu.

30 We tıno kum nan bri dıbam ku wi: «Zəli kaanı wulu na yi gamba
tın dı o bu wum, sı ba nuŋi n soŋo ni. Bejwaani ku wu manı sı bu wum
kuntu togi dı n tıti kaanı wum bu wum o taa te nmı wəənu tım.»

31 Kuntu, a ko-biə-ba, dí na yi We biə tın, ku bri ni dí yi Abraham tıti
kaanı wum biə mu, yi dí te dí tıti, sı dí dai gamba kam biə.

5

Zezi Krisi na lagı sı dí taá te dí tıti te tın

1 Zezi Krisi na vrı dıbam o yagı tın, ku yi sı dí taá te dí tıti mu. Kuntu
ıjwaani á fogı á ci á tıti, sı á daa yi se á togi cwəŋə kalı na wó pa á joori
á ji gambe tın.

2 Nan cəgi-na amu Poolı na lagı a ta kulu dı abam tın. Abam na se sı ba
go abam ni Zwifə bam cullu tım na bri sı ba go ba békəri te tın, á daa ba
jıgi nyɔɔri Zezi Krisi tee ni.

3 A ta lagı a ta a bri abam jaja ni, abam wulu maama na se sı ba go-o
tın, kuntu tu manı sı o se Zwifə bam cullu tım maama mu.

4 Abam balıv na bıŋı sı á na cıga We tee ni cullu tım tögüm ıjwaani tın,
abam poɔɔri mu dı Zezi Krisi, yi o zaanı dım daa təri á tee ni.

5 Ku daari We Joro kum nan wu dıbam balıv na kı dí wu-dıdva dı Zezi
tın tee ni, yi dí jıgi tıuna lanyırarı ni dí wó na cıga We tee ni.

6 Dí na ıjwi dı Zezi Krisi tın, dí na goni dı békəri naa dí zı wu goni dı, ku
dai kulu kulu. Wojo kulu nan na jıgi kuri tın mu yi sı dí taá jıgi wu-dıdva
dı Zezi, sı ku pa dí taá soe daanı lanyırarı.

7 Abam deen yɔɔri á togi We cwəŋə lanyırarı mu. Wɔɔ nan mu cıgi á
cwəŋə sı á daa yi se We cıga kam?

8 Wulu na bri abam kuntu tın, ku dai We dılv na bęŋi abam sı á taá
togi-Dı tın.

9 Ku nyı ni dí na yəni dí te te dí wi: «Dabılı finfin na wu dıpe mun-leerı
wunu, kuú pa dı maama fılı mu.»

10 Dıbam maama na ıjwi dı dí Yuutı Zezi Krisi tın, amu ye ni dí wó ta
jıgi wubuŋ-dıdva mu. Wulu nan na jıgi abam wubuŋa o vugimi tın, We
wó cıgi kuntu tu o kəm-balɔrɔ kum ıjwaani, dı o na manı o yi te dı.

11 A ko-biə-ba, amu ba bri ni, noɔnı na togi We, o manı sı o go. A ya
na bri kuntu doŋ, noɔnı bá bęesi-nı a zaasım dım ıjwaani, bejwaani a
na bri Zezi na tıgi te tuvı-dagara kam baŋa ni tın ya bá ta yi ta-łɔŋɔ dı
noɔnı.

12 Amu nan na buŋi te tñ, ku yaá ta lana sì balu na jígi abam ba yaara dì gwæŋe kam tñ le ba lwi ba titi ba wæli da, sì ku ta dai ba bækéri gonim yurani.

13 A ko-biæ-ba, We na bæŋi abam sì á taá tøgi-DI tñ, ku yi sì á laan taá te á titi mu. Á nan na sùni á te á titi kùntu tñ, ku dai ni á wú ta kí wo-yøɔru tulu maama á wubuŋa na lagt tñ. Á nan taá tiini á zèni daanu dì sono.

14 Beŋwaam We niə yam maama bri woŋo dìdva mu, ni nɔɔnu manjì sì o taa soe o doŋ ni o na soe o titi te tñ.

15 Abam nan na jígi daanu ni vara na yèni ba jígi daanu yi ba duñu daanu te tñ, á taá ye sì á wú ba á cøgi daanu dìdva dìdva á ti.

We Joro kum na paí dí tøgi cwæŋø kalv tñ

16 Nan cægi-na kvlv kum a na lagt a ta tñ. Pa-na We Joro kum taa vai abam á ñwia maama wñni, sì á yi taá se á tøgi wo-yøɔru tulu á fra na zuvri tun.

17 Beŋwaam nabiinø wubuŋa na lagt kvlv tñ ba jígi fra dì We Joro kum. We Joro kum dì fra na zuvri kvlv tñ dì nan ba jígi fra dì nabiinø. Ku maa bri ni wæñnu tñm kùntu tle wubuŋa warl ya manjì daanu. Ku ma pa á daa warl á wubuŋa wæñnu á ki.

18 We Joro kum nan na vanjì abam, culu tñm daa wú manjì sì ti taa te abam.

19 Nabiinø wubuŋa na lagt sì ba taa kí wæñnu tulu tñ mu tñtu, ti yi jaja mu: ku yi boorim dwi maama, dì wo-digiru tituŋa, dì wo-zɔɔna këñe dwi maama,

20 dì jwænø kaanum, dì liri dim, dì ka culi daanu, dì ka ja daanu, dì wugø, dì ban-zɔɔŋø, dì ka beeri ka yiratu zènø, dì ka yi se daanu, dì ka pɔɔri daanu,

21 dì wo-swænø, dì sa-nyøri, dì nɔɔn-kwælim, dì ka kí wo-yøɔru tñdonnø. A nan ta wú fogt a kaani abam a wæli da ni, balu na yèni ba kí wæñnu tñm kùntu dwi tñ, ba bá tøgi ba zu We paari dím wñni.

22 Ku daari We Joro kum na paí nɔɔna yi te tñ mu tñtu: Ku paí nɔɔna jígi sono mu, dì wupolo, dì wu-zuru, dì ban-punu, dì da-zulø, dì lanyuran këm, dì ciga tøgim,

23 dì wu-bono, dì ka ja n titi. Culu nan tærø ku na vñn wo-laaru tñtu.

24 Ku na yi dìbam balu na yi Zezi Krisi nɔɔna tñ, dì li dí wubuŋ-doorø yam dí yagø, yi ya daa ba te dìbam sì dí taá kí wo-yøɔru tulu dí fra na zuvri tñ.

25 We Joro kum na pe dí na ñwi-duŋa tñ, dí pa-na ku taa vanjì dìbam dí ñwia maama wñni.

26 Dí nan yi kí kamunni da-yiranø sì dí pa da-wuru zaŋjì naa dí taa jígi wu-gvø daanu.

6

Dí na manjì sì dí taá zèni daanu te tñ

1 A ko-biæ-ba, á na ne ni nɔɔnu kí këm o tusi, abam balu We Joro kum na vanjì tñ manjì sì á zuri á yura mu á bri-o dì wu-bono, sì o joori o tøgi ciga cwæŋø. Á nan taá yiri á titi, sì ku yi zaŋjì ku pa abam dì daa tusi.

2 A taá zèni daanu á cana wñni, sì á na kí kùntu mu á se Zezi Krisi ni dum o na pe tñ.

3 Abam wñlu na buŋi o paí o yi kamunu yi o yagø o dai kvlv kvlv tñ, kùntu tu ganí o titi mu.

4 Nōōnu maama manjí sí o taa nii o tití titvñja na yi te tin mu. Kvn̄tu tu nan na ne ni o titvñja yam lana, o laan wú waní o taa jígi wwpolo dí o tití na kí kvl̄u tin má, ku dai sí o kwe o manjí dí o dojn titvñja na yi te tin.

5 Bejwaaani nōōnu maama manjí sí o tuñjí titvñji dl̄u We na pe-o tin mu.

6 Nōōnu wwl̄u ba na zaas-o We taaní tin manjí sí o kí o na jígi kvl̄u tin mu o pa wwl̄u na zaas-o tin.

7 A yi zanjí á ganí á tití, sí nōōn-nōōnu bá waní o sègi o na kí kvl̄u tin We yiga ni. Nōōnu titvñja na wú pa o na nyɔɔri dl̄u tin nyí dí valv na dugi o kara yi o manjí sí o joori o ba o zagí wæenu tl̄u dwi o na dugi tin mu.

8 Nōōnu nan na tuñjí wo-yɔɔru tl̄u o tití wvbvñja na lagí tin, o nyɔɔri mu wú ba taa yi tuvn̄ni. Ku daari nōōnu nan na tuñjí titvñja yalu We Joro kvn̄m wvbvñja na lagí tin, kvn̄tu tu nyɔɔri mu wú ta yi We ñwi-dvñja kalv na ba tié Dl̄ Joro kvn̄m na wú pa-o tin.

9 Kvn̄tu ñwaani, dí nan yi pa yawɔ́ro zu dibam sí dí yagí lanyirani kém. Dí na fogí dí zigí kēngkēj, dí laan wú ba dí na nyɔɔri dl̄u na lana tin.

10 Kvn̄tu ñwaani, dí na ne pwèla manjá dí manjá, dí manjí sí dí taá kí lanyirani dí nōōna maama, ku na dwe dídí dí dí ko-biè balv dí na jígi wv-didba dí Zezi Krisi tin.

11 Nii-na, amu tití laan mu me a jiña a pwpvn̄i pwpvn̄-bu-kamunə yantu sí a pa abam.

12 Ku na yi nōōna balv na kwaani sí ba fin abam sí á taá gonə Zwifé bam cullu tím ñwaani tin, bantu yi balv na lagí sí ba na yirí mu nōōna tee ni dí ba na kí ba tití te tin. Ba nan ba lagí sí nōōna taa bëesi-ba. Kvn̄tu ñwaani mu ba bá se sí ba bri nōōna ni We wú vrl̄-ba lwarim wvn̄ni Zezi Krisi na tigi tuvn̄-dagara kam banja ni tin ñwaani.

13 Balv bam ba na se sí ba taa goni tin tití nan ba tɔgí We cullu tím ciga ciga. Ba nan lagí sí ba pa abam dí se gwænjé kam mu, sí ku pa ba na cwænjé ba taa ñooni ba magí ba nyɔɔna ni abam se á go ni bantu te.

14 Ku nan na yi amu, wojo kvl̄u yiraní amu na wú ta jígi a ñooni dí wwpolo tin yi dí Yuutu Zezi Krisi na tigi tuvn̄-dagara kam banja ni o ma vrl̄ nōōna te tin mu. Ku nan yi Zezi Krisi tuvn̄-dagara kam ñwaani lvgv kvn̄tu wæenu tím nyí ni ti tigi mu, ti daa ba jígi kuri dí amu, yi a dí nyí dí tu mu dí wæenu tntu.

15 Nmu na gonə, naa n na wó goni dí, kvn̄tu dai kvl̄kvlu. Wojo kvl̄u nan na jígi kuri tin mu yi sí n na ñwi-dvñja We tee ni.

16 Ku nan na yi balv na se kwiè yam kvn̄tu tin, We wú pa-ba wv-zuru yi Dl̄ duri ba ñwanja lanyirani, ku wèli dí balv maama na yi Dl̄ tití nōōna ciga ciga tin.

17 A daa ba lagí sí nōōn-nōōnu joori o yaari-ni, bejwaaani amu na manjí a jígi ñwandaala yalu a yira ni tin bri ni Zezi mu te-ni.

18 A ko-biè-ba, dí Yuutu Zezi Krisi wú pa abam yu-yoño. Amina.

Tənə kulu Pooli na püpənə o pa EFĒEZİ TIİNƏ TİN

Tənə kulu Pooli na püpənə o pa Efēezī tiinə tin na bri dıbam kulu tin mu tuntu

Pooli deen püpəni tənə kuntu o pa We nəçna balu na wu Efēezī ni tin mu. O püpəni o bri We ciga kam mu, sı ku zəni We nəçna bam maama. O na püpəni tənə kum manja kalb tin, o wu piña digə ni mu.

Pooli püpəni o bri ni, ku loori We na wú ki lugə tin, Dİ manjı Dİ li wubuňa si Dİ pa Zezi Krisi mu taa yi wəənu tilə maama na wu wəyuu ni dı tığa banja ni tin Yuutu (Efēezī 1:10).

Pooli de yigə o ku We le dı wo-ŋunnu tilə maama Dİ na pe dıbam Dİ Bu Zezi Krisi ŋwaani tin. O ma bri We na kuri Dİ nəçna yi Dİ yagi ba lwarım Dİ ma ce-ba Dİ pa ba ji Dİ biə Zezi təvəni dum ŋwaani te tin. Kuntu, balu maama na kı ba wu-dıdva dı Zezi tin, ku na yi Žwifə dı dwi-ge tiinə dı, ba laan jigi dwi dıdva mu (poɔrüm 1-3).

O ma daari o loori balu maama na se Zezi tin, sı ba taa ŋwi ku manjı dı ŋwi-duŋja kalu We na pe-ba tin. Beŋwaanti, We na vri Dİ nəçna lwarım dı təvəni wəni tin, ku yi zaamı mu, ba na kı ba wu-dıdva dı Zezi Krisi tin ŋwaani. Ku daari, ba nan manjı sı ba taa kı Dİ wubuňa na lagı te tin ba ŋwia maama wəni, ku na yi baara dı ba kaana laja ni, ku na yi kwə dı ba biə laja ni, ku na yi nəçna dı ba yum tiinə laja ni (poɔrüm 4-6).

Pooli kwe wəənu titə nyinyugə mu o ma manjı o bri We nəçna na yi dwi dıdva te tin:

- Dayigə woŋo, o bri ni Zezi nəçna bam nyı dı nəçnu yırə mu te, yi Zezi laan nyı dı yırə yam yuu (1:22-23).
- Bile woŋo, o bri ni Zezi nəçna bam nyı dı digə mu te, yi Zezi nyı dı kandwə dlu na pat digə kam zığa lana tin (2:20-22).
- Bito woŋo, o ma bri ni Zezi nəçna bam nyı dı kaanı mu te, yi Zezi laan nyı dı o baru (5:21-33).

¹ Amu Pooli wəlu We na kuri dı Dİ titi wubuňa si a taa yi Zezi Krisi tətəvənən tun mu püpəni tənə kuntu. A püpəni si a pa abam balu na yi We nəçna yi á zvəvə Efēezī ni tin, abam balu na kı á wu-dıdva dı Zezi Krisi tin.

² Dı Ko We dı dı Yuutu Zezi Krisi wú pa abam yazurə dı yu-yoŋo.

We na zəni Dİ biə te tin

³ Dı zuli-na We dılə na yi dı Yuutu Zezi Krisi Ko tin. Dıbam na ŋwi dı Zezi Krisi tun mu pe We kı dıbam lanyurəni. Dı ma pa dıbam wo-ŋunnu tilə maama na yi Dı Joro kum nyım yi ti nuŋi Dı soŋo kum ni tin.

⁴ Ku na loori sı We kı lugə banja tin, Dı manjı Dı da yigə Dı kuri dıbam mu sı dı taá yi Dı nəçna Zezi Krisi ŋwaani, sı dı taá jigi wu-poŋo Dı yigə ni, sı dı yi tusi.

⁵ We na soe dıbam tin ŋwaani mu Dı wuuri Dı kı Dı wubuňa ni, sı Dı pa dı təgə dı ji Dı biə Zezi Krisi ŋwaani.

⁶ Kuntu, dı zuli-na We, Dı pəerə dum na yi kamunu yi dı ba jigi don tun ŋwaani. Dı kwe-dı Dı pa dıbam zaani, Dı Bu-sono Zezi na vri dıbam lwarım wəni tin ŋwaani mu.

7 Ku yi Zezi Krisi na tiga yi o jana nuji tün ḥwaani mu o me o ḥwi dí lwarum düm jini, si ku pa We yagi dí lwarum Dí ma ce dibam. Mu We na ku te Dí bri Dí zaani düm na tiini du dagi te,

8 yi Dí ma-di Dí zəni dibam ku ja gaali. Dí ma pa dí na swan dwi maama du wubuŋ-ḥvna lanyrani.

9 Dí ma pa dí lwari Dí ciga kalu deen na səgi tun. Mu wojo kulu Dí na manjı Dí li wubuŋha si Dí təgi Zezi Krisi ḥwaani Dí ki tun.

10 We nan buŋi si, manja kam Dí na lagi tun na yi ka ti, Dí wú pa Dí wubuŋha suni ya ki, si wəənu maama la daanı si Zezi Krisi taa yi ti yuutu, ku na yi wəənu tlu na wú weyuu ni di tiga baŋa ni tun maama.

11 Ku yi Zezi Krisi ḥwaani mu We kuri dibam si dí taá yi Dí noona. Kuntu mu yi kulu We na manjı Dí ki Dí wubuŋha ni si Dí ki Dí pa dibam tun. Dintu mu yi dulu na paŋ wəənu maama suni ti ki yi ti təgi Dí wubuŋha na lagi te tun.

12 Ku nan yi dibam balu na de yigə dí jigi tūna di Zezi Krisi tun mu We deen kuri, si dí taá ḥwi te na wú pa Dí na zulə Dí zaani kamunu kum ḥwaani tun.

13 Kuntu, abam balu di laan na tu á se We ciga kam tun, abam ni We kwər-ywəŋə kalu na pe á na vrum lwarum wən tun, yi á ki á wu-didua di Zezi Krisi. Á na ḥwi did-o kontu tun, We ma ki Dí Joro kum á bicara ni, nneenı Dí na manjı Dí go ni si Dí ki te tun, si ku taa yi nyinyugə kulu na bri ni á yi Dí noona tun.

14 We na pe dibam Dí Joro kum tun, ku pe dí lwari ni dí laan wú ba dí na wo-laaru tlu maama We na buŋi si Dí pa dibam tun, si dí taá cəgi si ku vu ku yi manja kam We na wú ba Dí joŋi dibam balu maama na yi Dí noona tun, yi ku maama wú pa We na zulə zanzan.

Pooli na loori We o pa Efēezi tiinə te tin

15 We na ki te maama Dí pa abam tun ḥwaani mu, a ki Dí le abam ḥwaani manja maama. A ni abam ḥwa ni á təgi dí Yuutu Zezi di á wu-didua, yi á kwəri á soe We noona bam maama.

16 Kuntu ḥwaani mu a yəni a ki We le, yi a kwəri a loori-Dí a pa abam.

17 A loori dí Yuutu Zezi Krisi Ko We dulu na jigi paari-zulə tun, si Dí pa Dí Joro kum zəni abam si á taá jigi wubuŋ-ḥvna, si Dí vürü abam si á wanı á lwari Dí na yi wulu tun.

18 Amu loori We si Dí pa á wu vürü, si á wanı á lwari Dí na kuri abam si á taá jigi tūna yalu Dí tee ni tun, si á daari á lwari Dí wo-laaru tum na tiini ti daga yi ti ba jigi doŋ te. Dí tini-ti si Dí ba Dí kwe Dí pa balu na yi Dí noona tun mu.

19 Amu ta loori We si Dí pa á lwari Dí dam düm na daga di ja gaali te, yi Dí ma-di Dí zəni dibam balu maama na se-Dí tun. Dí dam-fərə kum kuntu mu Dí me Dí tunji tutuŋ-kamunə yam.

20 Dam düm kuntu mu Dí me Dí bi Zezi Krisi Dí pa o yagi tūn, yi Dí daari Dí ma-di Dí zəŋ-o Dí pa o jəni Dí jazim ni Dí soŋo ni.

21 Kuntu, Zezi Krisi laan mu te wəənu tlu maama na jigi dam nabiinə baŋa ni tun. Ku na yi pwa di dideera maama di wənɔ̄ tiinə maama, o dam düm dwe ti maama. Ku na yi zim wəənu tum dam, naa jwa wəənu tlu na lagi ti ba tun di, Zezi yuri düm mu dwe yira yalu maama ba na bə tun.

22 We ma kwe wəənu maama Dí ki Zezi Krisi dam kuri ni, yi Dí daari Dí tini-o si o taa yi o nən-kəgə kum yuutu, si o taa te wojo maama.

23 Zezi kogo kum mu nyi di o yira yam, ku yi wantu mu jwi ba wuni, yi wantu mu pa wojo maama wura weyuu di tiga baña je maama ni.

2

Nwi-dvja kalu We na pe dibam tin

1 Abam deen yi noona balu na ba jigi jwia kalu na nuji We te, á na vin We ni yi á ki lwarum tin jwaani.

2 A deen ma tog i cwe silu na yi lugu baña wo-yoɔru cwe tin, yi á daari á tog i sutaana-pe wulu na te weyuu tulampolo ciciri sim tin. Wantu mu yi sutaan dilu laan na te balu na vin We ni tin.

3 Dibam maama deen tog i noona bam kantu cwe sim mu, yi dí ki wo-zoona yalu dí fra na zuori tin. Dí ma yani dí ki wo-zoona ni dí wubuŋa dí dí yira na lagı te tin. Dibam deen na yi te tin mu bri ni We ban-zoŋo kum ya manj si ku ba dibam baña, nneeni noona maama di te.

4 Ku daari We nan tiini DI jigi noona jwaani ku gaali. DI maa soe dibam zanzan.

5 Kuntu jwaani mu DI pe dibam maama DI jwi-dvja kam Zezi Krisi jwaani. We na zəni dibam kantu tin, ku yi manja kalu dibam deen na je dí lwarum dum wuni tin mu. We vri dibam DI yagi zaani mu.

6 We pe dí tog i di Zezi dí bi dí na DI jwi-dvja kam, yi DI daari DI zəni dibam si dí tog i did-o dí na jeng je DI səŋj kum ni.

7 We na ki dibam lanyiranı Zezi jwaani kantu tin, ku yi si ku taa bri noona manja kalu na buni tin ni DI zaani dum tiini dí daga mu.

8 Beŋwaani We vri abam lwarum wuni zaani mu, á na ki á wu-didua di Zezi tin jwaani. Ku dai abam titi dam, ku yi We perei mu.

9 Ku dai abam tituŋ-juna jwaani, si noon-noonu yi zaŋi o ba o tee o titi We yigə ni.

10 We mu moɔni dibam. DI ma pa dibam DI jwi-dvja kam Zezi Krisi jwaani, si dí taá ki kəm-laar tlu DI na manj DI tini DI pa dibam si dí ki tin.

Balu na se Zezi tin laan jigi dwi didua mu

11 Abam nan manj si á guli á deen na yi te yi We ya ta wu vri abam lwarum wuni tin. Ba wu lugt abam Zwifə bam wuni. A yi dwi-ge tiinə mu, yi Zwifə bam na bri ba titi ni ba yi We noona yi ba goni ba bəkəri tun mu yáalı abam dí á na yəri á bəkəri gonim tin. Bantu na goni ba bəkəri te tun, ku yi nyinyug kulu nabiinə na ki tin mu.

12 Kantu manja kam ni, abam deen yari Zezi Krisi. A deen tog i á təri Yisirayeli dwi tiinə balu We na kuri tun wuni. Abam yigə deen tog i ka təre di We cullu tlu DI na me DI go ni di DI noona bam tin wuni. A deen na jwi jwia kalu lugt baña ni tin, We təri á tee ni, yi á ba jigi tūna di kulu kulu.

13 Ku daari lele kantu abam na jwi di Zezi Krisi tin, ku yi wantu na tig i yi o jana kam nuji tun jwaani mu pe á twi di Banja-We, yi abam deen ya baŋwe di DI.

14 Zezi Krisi mu pe dibam wu-zuru, yi o pa ywəeni wu dubam titari ni. Wantu mu pe Zwifə bam di dwi-ge tiinə bam maama ji dwi didua. O ma saaru sisəni dilu ya na pwe-ba yi ba culi daanı tin.

15 O na se o pa o titi si ba gu-o tin mu pe Zwifə bam cullu tum di ti na bri kulu maama tin ji kafe. Kuntu mu o fogt Zwifə bam di dwi-ge tiinə bam o ki daanı, si ba maama ji dwi didua ba na jwi did-o tin jwaani.

16 Ba maama laan na jigi dwi duduva kuntu tin, o ma kwe ba di We daani, o na tugi tuvn-dagara kam banja ni tin nwaani. O tuvn dim nwaani mu o pe ba daa ba culi daani.

17 Zezi Krisi mu tu o tocili We kwær-ywəŋə kam si dibam maama di We fogi daani, ku na yi abam dwi-ge tiinə balv deen na banjwe di DI tin, naa dibam Zwifə balv na manjı di batwari di DI tin.

18 Zezi Krisi nwaani mu, dibam maama jigi cwəŋə si di twə di Ko We te, We Joro kum na yi duduva yi ku wu di maama tee ni tin nwaani.

19 Kuntu, abam balv na yi dwi-ge tiinə tin, á daa dai vərə, á nan dai dwi-ge tiinə daga. Abam laan yi dwi duduva mu di We noona bam, yi á tɔgi á yi DI sɔŋɔ kum biə.

20 Abam tɔgi á yi We kɔgo kum noona mu, yi kɔgo kum kuntu nyi di digə mu te. Zezi tintvñna bam di We nijonənə bam mu cwi digə kam kuntu kuri. Zezi Krisi mu yi kandwe dulu na pat digə kam ziga lana tin.

21 O maa pa digə kam loom maama tɔgi daani lanyiranı, yi o pa ka puli ka daga, si ka taa yi di Yuutu wum nyim o noona bam na wu ta zul-o da tin nwaani.

22 Abam di tɔgi á wəli We noona bam wuvi mu á na ɻwı di Zezi tin nwaani. Kuntu, abam nyi di We digə kalv DI na wura DI ləa, si DI taa zuvri ka wuvi di DI Joro kum tin mu.

3

Pooli na tuŋi dwi-ge tiinə titari ni te tin

1 Kuntu nwaani mu amu Pooli yəni a loori We a pa abam. A na tocili Zezi Krisi kwərə kam a bri abam dwi-ge tiinə tin mu pe ba kí-ni piuna digə ni.

2 Abam nan ni ni, titvñi dulu We na pe-ni si a tuŋi abam nwaani tin, ku yi si a tocili DI zaani kwərə kam mu a bri abam.

3 Ku yi We mu viiri amu si a wanı a lwarı DI ciga kalv na səgi tin. Kuntu mu amu manjı a pupunı ciga kam kuntu taani finfun a bri abam.

4 Abam nan na karumi amu na pupunı kolv tin, á wó lwarı ni amu ni Zezi Krisi ciga kalv na səgi tin kuri lanyiranı.

5 Fanja fanja tin We wu pe nabiiñə lwarı DI ciga kam kuntu. DI laan nan me DI Joro kum mu DI viiri Zezi tintvñna bam di DI nijonənə bam si ba lwarı-ka.

6 Ciga kam kuntu mu yi si DI pa dwi-ge tiinə balv na ɻwı di Zezi Krisi tin tɔgi ba na wo-laaru tlu DI na lagı DI pa Zwifə balv na se DI kwær-ywəŋə kam tin, si ba di tɔgi ba ji dwi duduva di Zwifə bam, si ba laan joni kolv We na goni ni si DI pa DI noona bam tin.

7 Ku yi yu-yojo mu yi We kuri-ni si a ji DI kwær-ywəŋə kam tintvñnu, yi DI pa-ni dam DI tutvñi dim nwaani.

8 Amu nan mu yi wolv na tiini a muri We noona bam maama wuvi tin, yi We daa ta pa-ni titvñ-ŋum dim kuntu, si a taa ve dwi-ge tiinə te a bri-ba DI kwær-ywəŋə kam, si ba lwarı Zezi Krisi wo-laaru tin na tiini ti dagı te, yi noon-noonu bá wanı o lwarı-ti o ti.

9 Amu nan manjı si a pa nabiiñə mu lwarı We ciga kam na tɔgi cwe silu tin. Ku na zigi pulim ni tin, We dulu na ki wəənu maama tin mu pe ciga kam kuntu səgi, ku ba ku yi zum.

10 DI laan ma tɔgi Zezi kɔgo kum nwaani DI pa dideera di pwa balv maama na jigi dam weyuu tulampolo kum ni tin lwarı DI swan yam dwi təri təri na yi te.

11 We tagi dí Yuutu Zezi Krisi ḥwaanı mu Dí kí kóntu, ní Dí na manjı Dí li wubuŋa sí Dí kí kólu pulim ní tun.

12 Dí na jı̄wi dí Zezi Krisi tun, o maa paı̄ dí jı̄gi baarı̄ yi o pa díbam cwəŋə sí dí wanı dí twe We te sí dí yi taá kwari fvounı, dí na kí dí wu-dídva díd-o tun ḥwaanı.

13 Abam nan yi pa á wuru cogı̄ sí á ga baarı̄ dí amu na yaarı̄ te abam ḥwaanı tun, sí ku yi abam yuu zəŋim ḥwaanı mu.

Zezi sono kum na yi te tin

14 Kóntu ḥwaanı mu amu yəni a kuni doonə dí Ko We yigə ní a loori-Dí abam ḥwaanı.

15 Ku na yi weyuu ní naa lugu bańa ní, balu maama nɔɔna na jı̄gi-ba ba bę ní ba kwę tun kuri nunji We na yi díbam Ko tun te mu.

16 Amu yəni a loori We mu, sí Dí pa Dí Joro kum pa á bícara na dam, Dí paari-zulə na dagı̄ tun ḥwaanı,

17 sí Zezi Krisi taa tigi á wubuŋa ní, dí á na kí á wu-dídva díd-o tun ḥwaanı. Amu ta loori-Dí mu sí Dí pa á taá jı̄wi sono wounı, sí á zigı̄ kəŋkəŋ ní tiu ne na kwaarı̄ tuga ní te tun.

18 sí á wanı á wəli dí We nɔɔna bam maama á lwarı̄ Zezi Krisi sono kum na mai te tun. Zezi Krisi sono kum na tiini ku dagı̄ te tun nyı̄ dí wojo na tiini ku yalma ku dwarma ku yi bańa bańa yi ku luunə zanzan tun mu.

19 O sono kum nan dwe sí nabiiñe lwarı̄ ku na yi te tun. We nan wú pa abam lwarı̄-ku, sí Dí ḥwia kam laan su á bícara maama.

20 Pa-na dí zuli We dílu na wai wojo maama Dí kí tun, dí Dí na yəni Dí zəni díbam dí Dí dam dám, yi ku tiini ku dwe kólu maama díbam na wú wanı dí buŋı̄ naa dí loori-Dí tun.

21 Bańa-We manjı̄ sí Dí na zulə Dí nɔñ-kögö kum maama tee ní Zezi Krisi ḥwaanı, sí ku taa ve manja kalu na ba ti tun. Amina.

4

Zezi Krisi kögö kum yi dwi didva mu

1 Amu na wú püna digə ní dí Yuutu wounı̄ ḥwaanı̄ tun, a loori abam sí á taá tɔgi cwə-laă sí ku manjı̄ dí We na bəŋi abam sí á taá tɔgi te tun.

2 Ku manjı̄ sí á tu á titı̄ mu, sí á taá jı̄gi wu-bono manja maama, sí á daari á taá jı̄gi wu-zuru, sí á taá wəli daani dí sono.

3 Kwaanti-na sí á taá jı̄gi wubuŋ-dídwi ní We Joro kum na pë abam te, sí á wəli daani sí yazurá taa wú á titari ní.

4 Zezi kögö kum yi dwi didva mu, We Joro kum dí yi dídva mu, ní We na bəŋi abam sí á taá tɔgi-Dí yi á jı̄gi tūna dídva dí Dí te tun.

5 Díbam maama jı̄gi Yuutu dídva mu, dí na kí dí wu-dídva díd-o te tun dí yi bidwi mu. Dí na miisi na wounı̄ tun dí yi wojo dídva mu.

6 We yi dídva mu, Dí maa yi díbam maama Ko. Díntu mu yi díbam maama Yuutu, yi Dí wú díbam maama tee ní, yi Dí kwəri Dí wú díbam maama wounı̄.

7 Díbam dídva dídva jı̄gi pëeri dwi təri təri mu, ku manjı̄ dí Zezi Krisi na lagı̄ sí o pa díbam te tun,

8 ní ku na püpounı̄ We tōnɔ kum wounı̄ ku wi:
«O na diini weyuu tun,
o kalt o duña bam o pi,
yi o daari o manjı̄ o pëera yam o pa nɔɔna.»

9 Ku na pvpvni ku wi, o diini tñ, ku kuri mu bëe? Ku lagí ku ta ní o de yigë o tu tiga banja yi o tu o kwaari ka kuri mu.

10 Wulu na tu tiga banja kuntu tñ daa ta mu diini weyuu, o ke We-sɔŋɔ wæənu tñm maama yigë, si o pa wæənu tilu maama na wvra tñ taa jigë kuri.

11 Ku yi wñntu mu pe o noɔna bam pëera dwi téri téri,
o pe ba badaara yi o tñntuŋna,
badaara maa yi We nijonjë,
badonnë maa tɔɔl We kwär-ywënjë kam,
babam maa nii o noɔna bam banja ní,
yi badonnë bri o noɔna bam We ciga kam.

12 Zezi Krisi nan pe pëera yam kuntu, si o noɔna bam wani ba na dam mu
ba taa tuŋi ba zení daani, si ku pa o kögö kum maama fogi ku kí daani si
ku puli,

13 si ku pa dí maama laan ji woŋo dñdva dí na lwarí We Bu wñm yi dí kí
dí wñ-dñdva dñd-o tun ñwaani. Dí wubuŋja laan wú tiini ya bì lanyurani,
si dí manjì lanyurani m Zezi Krisi na manjì fasì te tñ.

14 Kuntu, dí wubuŋja laan wú bì, ya daa bá ta ve yigë dí kwaga ní bu-balwa
wubuŋja na yi te tñ, yi dí daa bá joŋi noɔna zaasim mwali mwali ní viu
na fuli wæənu ku yagi yigë dí kwaga te tñ. Dí daa bá se si dí tøgi noɔna
balu na kí sisinua ba ganí ba donná si ba tusi tñ.

15 Dí nan wó ta bri We ciga kam dí sono mu, si ku pa dí tiini dí bì woŋo
maama wñm, si dí taá ñwi dí Zezi Krisi wulu na yi díbam Yuutu tñ.

16 Zezi kögö kum nyi dí o yira mu, yi wñntu mu paí o yira yam je süm
maama tuŋi si wéli daani. Si nan yi téri téri mu, yi si maama wéli daani
si tuŋa. Kuntu ñwaani, wulu maama na yi Zezi kögö kum noɔnu tun na
tuŋi tituŋi dñlu Zezi na pe-o tñ, kuú pa o kögö kum maama bì yi ku puli
di sono.

Nwi-dvña kalu We na pe dibam tñ

17 Amu nan lagí a kaani abam dí Yuutu Zezi ñwaani, si á daa yi taá tøgi
cwe sìlu balu na yeri We tñ na tøgi dí ba wubuŋ-yçoru tñm tñ.

18 Bantu wubuŋja yi lim mu, yi ba ñwia kam ba tøgi We ñwia na yi te
tñ, beŋwaani ba wu lwarí We ciga kam ba wubuŋja na tigi tñ ñwaani.

19 Ba maa ba kwari cavüra, yi ba tiini ba kí lwarim dwi maama dí digiru
wo-zɔɔna kénə yalu maama ba wubuŋja na zua ku ja gaali tun ñwaani.

20 Abam na lwarí Zezi Krisi ciga kam tñ, ku dai si á taá kí kikiə yantu
donj.

21 Abam nan na ni Zezi taani dñm, yi ba sisinu ba bri abam o ciga kam
tñ.

22 ba bri abam si á yagi á ñwi-donjë kam mu dí ka na pe á yi te tñ. A
ñwi-donjë kam kuntu mu lagí ka cõgí abam, dí ka na ganí abam si á fra
taa zuvru wo-yçoru tilu na ba jigë kuri tñ.

23 A wubuŋja maama nan manjì si ya lèni ya ji wubuŋ-dvñra mu,

24 si á daari á taá ñwi We ñwi-dvña kalu Dí na pe abam tñ. Ñwi-dvña
kam kuntu yi We titi ñwia mu, yi ka paí á tøgi ciga dí wñ-ponjo cwæŋjë.

25 Kuntu ñwaani, pa-na dí yagi vwan fóm, si dí daari dí taá te ciga dí
bri daani, dí maama na yi dwi dñdwí tun ñwaani.

26 Abam wulu na jugi ban-zɔŋɔ dí o doŋ, o yi se si ku pa o kí wo-baloro,
si o daari o lì-kv o wñni lila ku loori we na wú zu tñ.

27 A yi zaŋjì á pa svtaani na laja dí wani abam.

28 Wulu ya na ḥɔn̄i tūn daa yi taa ḥɔna. O nan manj̄i s̄i o kwaan̄i o tūn̄i o pa o tit̄i mu d̄i ciga, s̄i o daari o wan̄i o zəni balu yiniḡe na j̄iḡi-ba tūn̄i.

29 A yi pa á ni-taan̄i taa j̄iḡi lwarim̄. Nan taá ḥɔc̄oni-na taan̄i d̄ulu na wó pa ḥɔc̄ona na dam We c̄wən̄e kam w̄n̄i, yi d̄i daari d̄i zəni-ba lanyiran̄i n̄i ba na laḡi zən̄e te tūn̄.

30 A yi pa We Joro kum w̄o coḡi d̄i á na k̄i kulu tūn̄, beñwaani kūntu mu yi nyinyoḡu kulu We na pe abam s̄i ku bri n̄i á yi D̄l noɔna tūn̄, s̄i D̄l sariya d̄e d̄im na yiø, s̄i D̄l laan̄ ba D̄l v̄ri abam lwarim̄ dwi maama w̄n̄i.

31 Yagi-na pu-siña d̄i ka-culi-daan̄i d̄i ban-zən̄j̄o, s̄i á daari á yagi kant̄eḡo d̄i tru d̄i w̄u-lv̄n̄j̄o dwi maama.

32 Taá n̄iḡi-na daan̄i, s̄i á daari á taá j̄iḡi da-ŋ̄waanja. Taá yagi-na á ma ce daan̄i, n̄i We na yagi D̄l ma ce abam Zezi Krishi ḥ̄waanti te tūn̄.

5

Dí na manj̄i s̄i dí taá ŋ̄wi pooni w̄n̄i te tūn̄

1 Abam na yi We bu-sonnu tūn̄, á taá k̄i n̄i We na k̄i te tūn̄.

2 Taá soe-na daan̄i n̄i Zezi Krishi na soe dibam te tūn̄. W̄n̄tu mu se s̄i o ləni dibam yuu n̄i o tu d̄i lwarim̄ ḥ̄waami. O ma ma o tit̄i o k̄i kaan̄i d̄ulu na poli We w̄o yi d̄i l̄wəm ywəmm̄e d̄i D̄l tūn̄.

3 Abam yi We ḥɔc̄ona mu. Kūntu, ku w̄o manj̄i s̄i á pa wo-zən̄a kik̄ia d̄i boorim dwi maama taa w̄o á w̄n̄i, naa á taá yi wo-swən-nyina. A bri á yi pa ba ni w̄əenu tūm kūntu taan̄i abam tit̄ari n̄i.

4 Ku na yi c̄öḡum-ŋ̄w̄e d̄i bitar-jw̄əru d̄i bitar-digiru dwi maama, tūntu w̄o manj̄i d̄i abam. A nan manj̄i s̄i á taá k̄i We le mu manja maama.

5 Nan taá ye-na n̄i, ḥɔc̄on̄ w̄olv̄ maama na k̄i wo-zən̄a naa boorim, naa w̄olv̄ na yi wo-swən-nyim̄ tūn̄, kūntu tu bá f̄ogi o na kulu kulu Zezi Krishi d̄i Baña-We paari d̄im w̄n̄i. ḥɔc̄on̄ na yi wo-swən-nyim̄, ku bri n̄i o pa tūntu mu zul̄e, yi o daari We o yagi.

6 Nan yi pa-na ḥɔc̄on̄-ḥɔc̄on̄ gan̄i abam d̄i bitar-yc̄or̄. Kəm-balwaaru tūm kūntu doj̄ mu laḡi ti pa We ban-zən̄j̄o kum s̄un̄i ku ba ku c̄ogi balu na v̄n̄ D̄l ni tūn̄.

7 Kūntu ḥ̄waani ja-na á tit̄i d̄i balu na k̄i kūntu doj̄ tūn̄.

8 Abam deen̄ ya yəri We, yi ku pa á w̄o lim w̄n̄i. Abam nan na tu á ŋ̄wi d̄i Yuutu Zezi Krishi tūn̄, ku pe pooni laan̄ w̄o á tee n̄i. A taá ŋ̄wi-na s̄i ku manj̄i d̄i balu na ve pooni w̄n̄i tūn̄ na ŋ̄wi te tūn̄.

9 Beñwaani kən̄ə yalu maama na yi pooni nyim̄ tūn̄ mu yi lanyiran̄i, d̄i w̄əenu tūl̄u maama na j̄iḡi ciga tūn̄.

10 A nan kwaan̄i s̄i á lwari w̄əenu tūl̄u maama na sui d̄i Yuutu Zezi w̄ubv̄n̄ja tūn̄.

11 Ja-na á tit̄i s̄i á yi t̄oḡi wo-yc̄or̄ tūl̄u na yi lim nyim̄ tūn̄, s̄i á daari á pa ḥɔc̄ona lwari jaja n̄i w̄əenu tūm kūntu ba lāna.

12 Beñwaani, w̄əenu tūl̄u ḥɔc̄ona bam kūntu na yəni ba s̄eḡi ba k̄i tūn̄ tiini ti j̄iḡi cavıura s̄i d̄i ḥɔc̄oni-ti.

13 Abam nan na pe We pooni d̄im bri wojo maama kuri jaja, ḥɔc̄ona laan̄ w̄o lwari n̄i ti yi balç̄o.

14 Beñwaani wojo kulu maama kuri na lwari jaja tūn̄ laan̄ w̄o pooni yiḡa n̄i mu. Kūntu mu ku taḡi ku w̄i:

«Wulu na d̄o tūn̄ zañ̄i w̄eñni,
s̄i n̄ bi n̄ yagi tūn̄i,
s̄i Zezi Krishi ḥ̄wia kam pooni taa w̄o nm̄u tee n̄i.»

15 A nan fōgi á ci á titi dí á na tōgi cwənjə kalu tun, sì á taá jīgi wubwunjənna, sì á yi taá yi nūneeni balu na wu lwari Wē cīga kam tun te.

16 Dibam na ḥwī manja kalu wōni zūm tun jīgi kēm-balwaaru zanzan. Kūntu ḥwaani, Wē na pē abam pwələ sì á tuṇi kulu tun, kū-na-kū lanyirani.

17 A yi taá tōgi-na jwərim cwənjə, á nan kwaani á lwari kulu dí Yuutu Zezi na lagu sì á taá kū tun.

18 Yi taá yi nōona balu na nyō sana ba su ba bugi tun, sì kūntu pāi á ḥwia cōgi mu. A nan za pa-na Wē Joro kūm su á bīcara lanyirani.

19 A taá leeni Wē lēj-ḥwī dí Wē tiē le dí Wē Joro kūm na pē abam le silu tun á bri daanı. Taá leeni-na zulə le sum kūntu á pa dí Yuutu Zezi Krisi dí á wu maama,

20 sì á taá kū dí Ko Wē le manja maama dí wojo kulu maama Dl na pē abam tun dí Yuutu Zezi Krisi yīrū ḥwaani.

Baara di ba kaana na manjı sì ba taa soe daani te tin

21 A taá se daanı á na kwari Zezi Krisi tun ḥwaani.

22 Kaana manjı sì ba taa se ba banna, nī ba na se dí Yuutu Zezi te tun.

23 Beñwaani kaani baru mu yī o yuutu, nī Zezi Krisi dí na yī o kōgo kūm Yuutu te tun. O kōgo kūm nyī dí o yura mu, yī wōntu mu vri-ba lwarim wōni.

24 Kūntu, kaana dí manjı sì ba se ba banna mu wojo maama wōni, nī Zezi kōgo kūm nōona bam na se o nī te tun.

25 Ku daari abam banna-ba, á manjı sì á taá soe á kaana, nī Zezi Krisi dí na soe o kōgo kūm nōona bam yī o se o tī ba ḥwaani te tun.

26 O nan tīgī sì o pa ba taa yī Wē nōona mu. O ma kwe-ba dí o taanı dūm sì ba ji lanyirani nūneeni ba na zarı wojo dí na te tun.

27 O fōgi o kwe-ba kūntu, sì o laan pa o kōgo kūm wanti ku ba ku zīgī o yigē nī dí paari-zulə mu, sì ku taa jīgi lam, yī digiru dí cōgum tēri ku tee nī dī finfun dí. Kūntu tun, o nōona bam wō ta jīgi wō-ponjo o yigē nī, yī tusim tēra.

28 Kūntu, kan-banna manjı sì ba taa soe ba kaana, nūneeni ba na soe ba tūtū yira yam te tun. Nōonu wōlu na soe o kaani tun soe o tūtū mu.

29 Beñwaani nōonu tēra o na vai o yura kweem. O nan nī o yura yam banja nī mu, yī o di wōdui o ma kōni-ya. Ku nan yī bīdwī mu dí Žezi Krisi na nī dībam balu na yī o kōgo kūm banja nī te tun,

30 dí na nyī dí o yura yam tun ḥwaani.

31 We tōnō kūm nan tagi ku wi: «Nōonu na di kaani, o manjı sì o poɔri o tītī o ko dí o nu tee nī, sì o daari o jēni dí o kaani wōm, sì ba laan ji nōonu dīdua.»

32 Taanı dūm kūntu yī ta-ḥwūm mu, yī dí kuri ya sēgi. Amu nan kwe-dí a ma manjı Zezi Krisi dí o kōgo kūm wojo mu.

33 Ku nan yī cīga mu dí abam dí, kan-baru maama manjı sì o taa soe o kaani nī o na soe o tītī te tun. Kaani maama dí manjı sì o taa zuli o baru mu.

6

Biə di ba tiinə na manjı sì ba taa ḥwī daani te tin

1 Biə-ba, abam na se dí Yuutu Zezi tun, ku manjı sì á taá se á tiinə nī, sì ku manjı kūntu mu.

2 «Ta n zuli n ko dí n nu.»

We niə yam maama wunu, mu dayigə ni dlu DI na goni ni DI weli da DI Wu:

3 «Nm̄u na zuli n ko d̄i n nu,
nñ na ywəəni d̄i m̄mwe-deeri luḡu baña ni.»

4 Ku daari abam balu na yi biə kwə tun, s̄i á yi taá tiini á fi-ba á paí ba bana zañi. Nan taá kɔn̄i á biə bam lanyran̄i, s̄i á taá kwe-ba ni d̄i Yuutu Zezi ciga kam na bri te tun.

Yum tiinə di ba gambe na manj̄i si ba taa yw̄i daani te tun

5 Ku na yi abam balu na yi gambe tun, á taá tuñi á togi á yum tiinə wubuña. Taá kwari-na-ba s̄i á tuñi d̄i yawala, nñneen̄i á na wú tuñi á pa d̄i Yuutu Zezi te tun.

6 Ku nan dai ba na zigi ba nii abam manja kalu tun yirani mu á wú ta tuñi kuntu s̄i ba tee abam. Taá tuñi-na d̄i á wú maama, s̄i á taá togi We wubuña na laḡu te tun nñneen̄i á yi Zezi Krisi titi gambe mu te.

7 Taá tuñi-na d̄i wopolo nñneen̄i á tuñi d̄i Yuutu wum ñwaani mu te, si ku dai nabiinə ñwaani.

8 Beñwaani abam ye ni nɔɔnu maama wú na ñwūru d̄i Yuutu wum tee ni d̄i kəm-laaru tilu maama o na ki tun, ku na yi gamba aña nɔɔnu wulu na te o titi tun d̄i.

9 Ku daari abam balu na yi gambe sim yum tiinə tun, á taá ki á gambe sim lanyran̄i d̄i kuntu doñ, s̄i á yi taá fugi-ba, beñwaanti abam ye ni á maama jigi Yuutu didua mu o na wú We-sɔñɔ ni, yi wuntu mu te abam d̄i á gambe sim maama. Wuntu nan togi ciga mu, o ba kuri nɔɔna daani.

We na wú zəni dibam si d̄i taá zigi di baari te tun

10 Amu na laḡu a ta kulu a ma a kweeli tun mu yi s̄i á taá zigi kəñkəñ d̄i á na yw̄i d̄i Yuutu Zezi tun, s̄i á joñi o dam-fɔrɔ kum.

11 Kwaani-na á joñi We zənə yam maama nñneen̄i jara zula te, s̄i á wanı á foḡi á ci á titi, si svtaanı yi wanı abam d̄i sisuna yam maama.

12 Jara yam kuntu nan dai dibam d̄i nabiina jara. Ku yi didaani ciciri silu maama na jigi dam weyuu tilampolo ni tun mu. Sintu mu yi svtaanı juña dideera, yi s̄i jigi dam luḡu kuntu na yi lim tun baña ni.

13 Kuntu ñwaani, joñi-na We zənə yam maama á ma foḡi á ci á titi, si á wanı á vin svtaanı s̄i á zigi d̄i baari manja kalu na cana tun wunu, s̄i á na wanı jara yam, s̄i á ta taá zigi kəñkəñ á ziga kam je ni.

14 Nan foḡi-na á zigi d̄i baari, s̄i á taá jigi We ciga kam, ni á na voḡi á gwaaru d̄i kili te tun, s̄i á daari á taá ki lanyran̄i We yiḡe ni, si ku wanı ku ci abam d̄i wo-lwaanu, nñneen̄i á na zu luguru gwaaru á ma kweli á nɔɔna jara wunu te tun.

15 A nan manj̄i s̄i á kwaani á točli We kwər-ywəjə kalu na paí nɔɔna d̄i We foḡi daani tun, nñneen̄i á na zu natra si ku zəni á vəjə jara wunu te tun.

16 A taá jigi-na wu-didua d̄i We manja maama, nñneen̄i á na ze ton-tiu kum ba na ma kɔñi cuna tun, s̄i á ci á titi d̄i wo-lwaanu tu svtaanı ci-deera yam ya na jigi minə tun, s̄i á wanı á pa ya maama dwe.

17 Ma-na We na vri abam ñwia te tun á ma ci á titi, ni luguru yu-kweli mu á pugə á yuu ni jara wunu te. A ma-na We taani d̄im á ma weli á titi, ni sv-zɔɔ te, We Joro kum na ki abam juña ni tun.

18 A kí-na wéenu tím kóntu maama dí We-loro sí We zéni abam. A taá wari We maŋa maama ní Dí Joro kóum na pë abam dam te tin. Taá jígi-na á titi, sí á vó á wú lanyíraní, sí á taá loori We Dí noona bam maama njwaani.

19 Taá loori-na We á pa amu dí, sí a na puri a ni sí a ta taani, sí Dí pa-ní taani dílu a na wú njéoni tin, sí a daari a na baari a bri noona Dí kwér-ywénejé kam, sí a pa ba lwari Dí ciga kalu ya na sègi tin.

20 Ku yí kwár-ywénejé kam kóntu njwaani mu We tuŋi-ní sí a taa bri noona. Ba nan kí-ní piuna digé ní a na bri-ka tun njwaani mu. Nan taá loori-na We sí Dí zéni-ní, sí a taa wai a töhl-ka dí baari ní ku na maŋi sí a taa kí te tin.

Tiim kwára

21 Amu nan lagí sí abam lwari amu labaari dí a na wúra a kí kulu tin mu. Kóntu njwaani a lagí a tuŋi dí ko-bu-sono Tisiki sí o ba abam te, sí o fogí o ta amu labaari maama dí abam. Wóntu tuŋi o pa dí Yuutu Zezi dí yawala mu.

22 Amu lagí sí o pa abam lwari díbam labaari, sí ku pa á bícara pëni tiga ní.

23 Dí Ko We dí dí Yuutu Zezi Krisi wú pa dí ko-biə bam maama yazurə, sí ba taa jígi da-sono dí wú-dídva.

24 We wú pa balu maama na jígi dí Yuutu Zezi Krisi sono kulu na ba ti tun yu-yoŋo.

Tənə kulu Pooli na pvpvnı o pa FILIPI TIİNƏ TUN

Tənə kulu Pooli na pvpvnı o pa Filipi tiinə tun na bri dıbam kulu tun mu tuntu

Pooli deen pvpvnı tənə kum kuntu o pa We nəcəna balv na wu Filipi ni tun mu. Bantv mu yi balv na de yigə ba kı ba wu-dıdva dı Zezi Erçəpi ni tun. Filipi yi Masidvani lugv kum tıv dıdva mu, yi Rom tiinə deen mu te-ba.

Manja kalv Pooli na wu pıuna digə ni tun, mu o pvpvnı tənə kum kuntu. O wu deen ma cögı dı nəcəna badaara na jaani vwan zaasım ba zı Filipi We nəcəna bam wənı tun. Nan dı kuntu maama dı, Pooli tənə kum ta bri o na jigi wüpolo dı baari tite, o na ɣıwı dı Zezi Krisi tun ɣwaanti.

Manja kalv Pooli na wura o pvpvnı tənə kum tun, o deen guli o kı Filipi We nəcəna bam le, ba na zən-o dı pıera yaly maama o cam dım manja ni tun. O ma daari o ɣıcını dı ba si ba na pu-dıa dı baari, ni wıvı dı na ne cam yi o zigı kəŋkəŋ te tun. O ma ta dı ba si ba taa jigi tu-n-tutı wubvıja, ni Zezi deen na tu o titı te tun, si ba yi taa beeri ba titı yırani zənə (pcɔrım 1-2).

Pooli ma ta o bri-ba ni, ba na ne ciga We tee ni tun, ku yi pıerı mu Başa-We na pıe-ba zaant, ba na kı ba wu-dıdva dı Zezi tun ɣwaanti, si ku datı ni ba na se Zwifa cultı tıv ɣwaanti. O ma kaanı-ba si ba yi se vwan karanyına tiinə bam, yi o loori-ba si ba taa lwəni wıvı na kı te tun, si ba taa kwaanı ba ɣıwı ni Zezi titı deen na ɣıwı te tun (pcɔrım 3).

O ma pvpvnı o bri-ba We na pıe balv maama na ɣıwı dı Zezi tun jigi wüpolo dı wu-zuru te (pcɔrım 4).

Tənə kum kuntu bri ni Pooli soe Filipi tiinə bam zanzan.

¹ Amu Pooli mu pvpvnı tənə kuntu yi Timoti wu a tee ni. Dıbam yi Zezi Krisi tıntıvıja mu. Dı pvpvnı si dı pa abam balv maama na wu Filipi ni yi á toğı Zezi Krisi ɣwaanı á ji We nəcəna tun, dı á kögə kum yigə tiinə bam dı ba zənzənnə bam dı.

² Dı Ko We dı dı Yuutu Zezi Krisi wó pa abam yazurə dı yu-yoño.

Pooli na loori We te tin

³ Manja maama amu na guli abam gulə, a yəni a kı a Tu We le mu abam ɣwaanti.

⁴ Manja maama a na loori We a pa abam maama, a jigi wüpolo mu,

⁵ dı abam na toğı á wəli-nı dı We kwər-ywənə kam titıvıja yam ku zigı pulim ni ku ba ku yi zım tun.

⁶ Amu ye lanyırani ni, We dılı na manjı DI puli titıvı-ɣıvına yam kuntu abam bıçara ni tun, dıntıv daa ta wó pa ya vu ya guri de dım Zezi Krisi na wó joori o ba tun.

⁷ Amu tiini a soe abam dı a bıçarı maama. Kuntu ɣwaanı mu paı ku manjı si amu taa jigi á wubvıja a wənı kuntu doj. Beñwaanı abam maama toğı á na yu-yoño kum ni amu dı na ne te tun, lele kuntu ba na kı-nı pıuna digə ni tun, dı manja kalv a ya na kaagı a beeri je maama a ɣıcını ciga a pa We kwər-ywənə kam jigi kuri tun.

⁸ Abam fra jigi amu, ni Zezi Krisi titı na soe abam te tun mu. We titı ye ni a na tagı kufı tun yi ciga mu.

9 A na loori We a pa abam kulu ηwaani tun yi si abam sono kum mu fogi ku puli zanzan, ku weli di yeno si ku pa á taá waí á lwarí kulu maama na yi ciga tun.

10 Kuntu mu á wú waní á kuri kulu na lamma tun á ki, si Zezi Krisi de dim na yiə, si digiru yi taa wú á bicara ni, si nocon-noconu yi zaŋi o na á wo-ləŋjə o ta.

11 Kulu na weli da tun, á pa á kəm maama taa tɔgi ciga lanyiranu ni Zezi Krisi na zəni abam te tun. Kuntu wú pa We na zulə di tio.

Zezi mu yi ηwia ciga ciga

12 A ko-biə-ba, a lagı si á lwarí ni yaara yalu na yi amu tun nan pe We kwər-ywəŋjə kam jagi ka yi yigə mu.

13 Ku na ki amu te tun pe pamaŋna balu na nii pe wum soŋo kum tun di balu maama na wura tun lwarí ni, ku yi amu na tɔgi Zezi Krisi tun ηwaani mu ba ki-ni piuna digə ni.

14 Kulu na weli da tun, amu na wú piuna digə ni tun pe dí ko-biə bam zanzan tiini ba ki ba wú-didva di dí Yuutu wum, ku pa ba jigi baari zanzan ba maa bri We taanı dim yi ba ba kwari fuunı.

15 Ku yi ciga mu si nocona badaara tööl Zezi Krisi kwərə kam di wubuu di kantęgə mu amu ηwaani. Ku daari badaara nan tööl-ka di ba wubuŋ-laaru mu.

16 Bantu tööl di sono mu, beŋwaani ba ye ni We mu pe-ni ni si a ηcoṇi ciga a pa Dl kwər-ywəŋjə kam ja kuri.

17 Badonna bam nan tööl Zezi kwərə kam si ku pa ba titi mu kamunni, si ba ba jigi wú-ponjo. Ba nan buŋi si ba pa amu yaara yam mu tiini ya puli, a na wú piuna digə ni tun ηwaani.

18 Ku nan ba coga. A ta jigi wópolo di ba maama na jigi Zezi Krisi kwərə kam ba tööl ba bri nocona te tun. Ba na tööl-ka di wubuŋ-laaru naa wubuŋ-balwaaru di, ku yi Zezi kwərə kam mu ba tööla.

Amu nan ta tiini a jigi wópolo,

19 beŋwaani amu ye ni We wú joŋi-ni Dl yagi, abam na loori-Dl á pa-ni yi Zezi Krisi Joro kum di zəni-ni tun ηwaani.

20 Amu nan tiini a jigi tituŋi ni a bá ki woŋo kulu na wú pa a na a cavüra tun. Ku na yi lele kuntu di manja maama, aá ta jigi pu-dia, si a na ηwi naa a na tuga, si Zezi Krisi na zulə a ηwia kam maama wunu.

21 Ku na yi amu, a ηwi Zezi Krisi ηwaani mu. A nan na tigı di, kuú ta jigi nyɔɔri ku pa-ni.

22 Amu nan ta na ηwi lugu baŋa ni, a tituŋi dim wú waní di weli nocona lanyiranu. Kuntu tun, a yeri a na wú twəri kulu si a daari kulu.

23 Wəənu tuntu tile mu jigi-ni ti pa a yeri a na wú li kulu tun. Kulu na jigi fra ku pa-ni tun mu yi si a yagi lugu baŋa, si a daari a vu Zezi Krisi te a taa wura. Kuntu wú tiini ku taa lana.

24 Ku daari, a ta na wú lugu baŋa ni, kuú ta jigi zənə zanzan ku pa abam.

25 A ye ni kuntu yi ciga mu, yi ku pe a lwarí ni ku manjı si a ta wú lugu baŋa ni. Amu wú ta wú abam maama tee ni, si ku pa á fogi á tɔgi We ciga kam, si á taá jigi wópolo ka ηwaani.

26 Kuntu tun, amu na joori a ba a wú abam tee ni, kuú pa á tiini á taá zuli Zezi Krisi di wópolo amu yagim dim ηwaani.

27 Woŋo kulu yiranı na jigi kuri tun mu yi si á pa á tituŋa maama taa tɔgi di Zezi Krisi kwər-ywəŋjə kam na bri te tun. Kuntu, amu na ne cwəŋjə si a

ba abam te, naa a na wú ne, a ta wú lwari ni abam zigí këjkëj di wubuñ-didwi, yi á wéli daani á kwaana á tuña, si ku pa noona ki ba wú-didua di We kwér-ywənjə kam.

²⁸ A yi se si á duna bam pa fwoni zu abam di funfun di. A na jigi baari, kuvó buri ni bantu wú ba ba cogi yi abam na vrüm. We titi mu wú pa ku ki kuntu.

²⁹ We na pe abam yu-yojo kolv tun, ku dai si á se Zezi Krisi di á wú-didua yurani má, ku yi si á kwéri á na yaara di mu o ñwaani.

³⁰ Abam deen ne amu na yəni a yaari te a tuñi We ñwaani, yi á ta kwéri á ni ni ku yi kuntu mu di zim maama. Abam di laan nan wéli di amu á wú yantu yaara yam wouni mu.

2

Zezi Krisi na tu o titi te tin

¹ Abam na ñwi di Zezi Krisi tun mu paí á jigi baari. O sono kum maa paí á jigi wú-zuru. We Joro kum mu wú abam wouni, ni ku na wú Zezi noona bam maama wouni te tin. A maa jigi da-ñwaaja di sono.

² Ku na sini ku yi kuntu tun, a loori abam si á taá jigi wubuñ-didwi mu daani di sono dídwa, si á daari á taá jigi ni-dídwa di wú-didua. Abam na ki kuntu, kuvó pa a taa tiini a jigi wópolo.

³ A yi zañi á ki kolvkulv di kamunni si ku pa á titi na zulə. Nan tu-na á titi á pa daani, si á taá nii ni noona maama dwe abam.

⁴ Noona maama manjí si o bwijí o na wú zəni o doj te tin mu, ku dai si o taa beeri o titi zənə yirani.

⁵ A wubuñja yam manjí si ya taa yi ninenení Zezi Krisi wubuñja yam mu.

⁶ Wontu nan manjí o jigi We nyinyugó mu.

O didaani Baña-We yi bídwi mu,
yi o wú bwijí ni kuntu yi wojo kolv o na manjí si o ja-ku këjkëj si o di
We tāa mai daani tun.

⁷ O nan tiñi wéänu tuntu maama daa ni mu,
yi o daari o ba o ji nabiiin.

O yi tintuñu.

⁸ O na tu o ñwi di nabiiñe kuntu tun,
o deen tu o titi yi o se We ni o ba o ti.

Ku nan dai touni di touni,
ku yi ba pag-o toun-dagara banja ni mu ba gu.

⁹ Kuntu ñwaani mu We laan pe Zezi yuu tiini ku zañi weeení di zulə,
yi Dí daari Dí pa-o yuri dílu na dwe yura maama tun.

¹⁰ Mu ku kuri manja wú ba,
yi balv maama na wú weyuu ni naa tiga banja ni naa tiga kuri ni tin manjí
si ba kuni doonə ba zuli Zezi o yuri dím ñwaani.

¹¹ Ba maama wú ta di ba niə jaja ni,
Zezi Krisi mu yi ba Yuutu.

Kuntu wó pa o Ko We na zulə lanyirani.

Dí na manjí si dí pa pooni taa wú lgvg banja ni te tin

¹² Kuntu ñwaani, a cilon-sonnu-ba, abam deen na manjí á se amu zaasim dím manja kalv amu ya na wú á tee ni tun, á nan ta manjí si á se á dwəni lele kuntu a daa na təri abam tee ni di tun. Taá kwari-na We lanyirani di ya-siu, si á kwaani á tuñi á pa vrüm dílu á na ne tin ja kuri.

13 Beñwaani We mu yəni DI tuŋi abam bıcara nı, DI pa á beeri kənə yalı na wú poli DI wu, yi DI pa á wanı-ya á ki.

14 Woño kulu maama á na lagı á ki tın, sı á yi taá puunna naa á magı kantıgö ku banja nı.

15 Kuntu mu á wú ta jıgi cıga We tee nı, yi á jıgi wu-ponjo. Á wú ta yi We bia balı na ba jıgi wo-loňo, yi á zuvıri non-balwaarı tulı wubuňa na ba togi cwənje tun tutarı nı. Á wú ta yi nı pooni á pa lugı baña noçna nı calıcwı te,

16 dı á na noçna We taanı dılu na paı ńwıa á bri noçna tın. Á na ki kuntu doj, kuvı bri nı a na ce a tuŋi We tituňa yam abam ńwıaani te tın wu jıgi kafe, yi aá ta jıgi wüpolo dı abam de dum Zezi Krisi na wú joori o ba tın.

17 Abam na ki á wu-dıdua á se Zezi tın nyı dı á kwe woño mu á ma kaanı Baña-We yi ku poli DI wu. Amu na manı a lagı a ga a ńwıa mu dı, aá se sı ka wəli abam kaanı dım nı We yigə nı. Dı ku dı, aá ta jıgi wüpolo, yi abam dı wú wəli dı amu á taá jıgi wüpolo.

18 Kuntu, ku manı sı abam dı ta jıgi wüpolo lanyırani, sı amu dı wəli dı abam a ki wüpolo.

Pooli lagı o tuŋi Timoti dı Epafroditı Filipi tiina tee nı

19 Dubam Yuutu Zezi na se, amu buňı sı a tuŋi Timoti sı o ba abam te lele. Kuntu, o na joori o ba amu te, oó pa-nı abam labaarı sı a daa yi ta jıgi lię.

20 Noçn-noçnu daa təri amu tee nı, o na jıgi a wubuňa yam doj, sı o sunı o taa ye abam zənə nı nı, ku na daı Timoti yırani.

21 Balı maama na daarı tın beeri ba titı wəənu yırani mu, yi ba yigə tərə dı wəənu tulı na yi Zezi Krisi nyım tın.

22 Ku nan na yi Timoti, abam manı á ye o wu na togi cıga te tın. O deen togi dı amu o tcołı We kwər-ywənje kam, nıneenı bu na togi dı o ko o tuŋi te tın.

23 Kuntu mu a buňı sı a tuŋ-o abam tee nı manı kalı a na wú lwari ba na wú dı a taanı dum te tın.

24 Amu nan jıgi tuına dı dı Yuutu wım nı baá pırı-nı ba yagı lele, yi a laan ba abam te.

25 Amu buňı nı ku manı sı a tuŋi dı ko-bu Epafroditı sı o joori o ba abam te. O togi dı amu yi dı tuŋi We tituňa, yi dı kwəri dı na cam ya baña nı. Wıntu mu yi abam tıntuňu wılo á na lı sı o ja zənə o ba o pa-nı a yaara yam wınu tın.

26 Abam fra maa jıg-o yi o lagı sı o daa na abam. O wu ya cogı dı á na nı nı o ya ba jıgi yazurə tın.

27 Ku yi cıga mu nı o ya ba jıgi yazurə, yi o ga fııı sı o tı. We nan duri o ńwıaňa. Ku nan daı wıntu yırani ńwıaňa mu DI duri. We duri amu dı ńwıaňa, dı DI na pe o wəri yi a wu daa wu cogı zanzan tın.

28 Kuntu ńwıaani mu a tiini a kwaani a lagı sı o yi abam te lıla, sı á taá jıgi wüpolo dı á na wú joori á na-o tın, sı amu dı lię yam laan ti.

29 O na tuə, sı á jeer-o lanyırani dı wüpolo zanzan, o na yi dı ko-bu dı Yuutu Zezi ńwıaani tın. Ku manı sı á taá zuli noçna balı na nyı nıneenı wıntu te tın.

30 Beñwaani o ya ge fııı mu sı o tı Zezi Krisi tituňa yam ńwıaani. O deen lagı o ga o ńwıa dı o na ləni abam yuu nı sı o taa tuŋi o wəli-nı tın ńwıaani mu.

3***We na wú pa n na ciga DÍ tee ni te tin***

1 A ko-biə̄-ba, kulu na daari sī a ta a wə̄li da tūn, á taá jīgī wōpolo dī á na ḥwī dī Yuutu wōm tūn. A na maŋi a pūpūni kulu a ma bri abam tūn, ku ba camma sī a ta joori a bri-ku abam, sī ku wanī ku cī abam wo-lwaanu wōm.

2 Fōgi-na á cī á titū dī kēm-balwaaru tiina balu na kwaani sī ba taa goni noona yura ba yagi tūn. Bantu nyū dī kakuri mu.

3 Dibam nan mu yū balu na yi We noona cīga cīga, yū ku dai nī dī na goni dī bēkəri tūn ḥwaani, nī bantu na bri te tūn. Dibam mai We Joro kūm dam mu dī zuli We, yū dī jīgī wōpolo dī Zezi Krisi na kī kulu o pa dibam tūn, yū dī bā tūgī cullu tlu na bri nī noona yura goni mū jīgī kuri ku pa We tūn.

4 Lugū baŋa cullu tūm ya na jīgī kuri, amu titū ya wú wanī a tūgī-tū. Noona nan na buŋi nī o jīgī bura sī o tūgī lugū baŋa cullu tūm, amu ya jīgī bura a dwe.

5 Amu deen na yi da nana tūn, mu ba goni-nī nī dibam Zwifē cullu tūm na bri te tūn. A yi Yisirayeli tu mu, yū a nuŋi Benzamen dwi dūm wōm. Amu siunī a yi Zwifu mu. Zwifē bam mu lugī-nī. Ku nan na yi We cullu tūm tōgīm, amu deen wō Farizian tiinē kōgo kūm wōm mu.

6 Ku na yi We tūtūŋa yam laŋa nī, amu deen kwaani a tūŋi lanyiranī dī a na beesi Zezi kōgo kūm noona bat te tūn. Ku nan daa na yi We cullu tūm seem, a deen se-ti dī cīga yi tusim tārē.

7 A deen pai wə̄ənu tim kūntu maama jīgī kuri mu tī pa-nī. A laan nan buŋi a lwarī nī tī yi kafē mu a yigē nī, dī a na se Zezi Krisi tūn ḥwaani.

8 Ku siunī ku yi cīga, woŋo kulu maama a na jīgī tūn, a nii-ku nī ku yi kafē mu a yigē nī, a laan na lwarī Zezi Krisi wōlū na yi a Yuutu tūn ḥwaani. Kūntu tiini ku jīgī kuri ku pa-nū ku dwe woŋo maama. Wōntu ḥwaani mu a kwe woŋo maama a yagi daa nī. A nii tī maama nī weerus mu a yigē nī, sī a wanī a se Zezi Krisi sī a taa tōg-o dī a wō maama, sī ku pa a faa yi o noona.

9 Kūntu tūn, amu wú na cīga We tee nī a na kī a wō-didvā dī Zezi Krisi tūn ḥwaani, ku daa dai a titū tūtūŋa dī a na tōgī We cullu tūm tūn ḥwaani. Ku nan yi We titū mu pai a jīgī cīga dī a na kī a wō-didvā dī Zezi tūn ḥwaani.

10 Woŋo kulu amu na tiini a lagī tūn yi sī a lwarī Zezi Krisi mu, sī a kwəri a lwarī dam-fōrō kulu We na mē DÍ bi-o DÍ pa o yagi tūvūnī tūn, sī a daari a tōgī a na o yaara yam doŋ, sī a taa nyī dīd-o o na se o tī nabiinā ḥwaani tūn.

11 Kūntu tūn, amu dī jīgī tūna sī We wú pa a bi a yagi tūvūnī.

Dí maŋi sī dí kwaani dí vu yigē mu sī dí joŋi pēeri We tee nī

12 Ku nan dai nī a maŋi a yi wə̄ənu tlu a na lagī sī a yi tūn. Ku nan dai nī a bicarī fōgi dī kwe fasī yi lwarīm daa tārē. Amu nan kwaani a jaŋi mu a ve yigē, sī a laan wanī a joŋi pēeri Zezi Krisi tee nī. Ku yi kūntu ḥwaani mu o joŋi-nī sī a taa yi o noona.

13 A ko-biə̄-ba, a ba buŋi nī a maŋi a yi sī a joŋi pēeri dūm. A nan na kī kulu tūn, a yēni a li wə̄ənu tlu na maŋi tī ke tūn mu a wōbuŋa nī, yi a daari a kwaani sī a vu a yi wə̄ənu tlu na wō a yigē nī tūn.

14 Kūntu, amu kwaana sī a yoɔrī a duri a vu a yi kweelim je mu, sī a joŋi pēeri dūm We tee nī. Pēeri dūm kūntu mu yi ḥwia kalu We na bēŋi-nī sī a ba a joŋi DÍ soŋo nī Zezi Krisi ḥwaani tūn.

15 Ku na yi dībam balu wubuña na bigi dī We cweñjē tōgum tūn, ku manjī sī dībam maama sē ni amu na tagi te tūn yi ciga mu. Abam bādaara wubuña nan na dai kūntu don, We wú pa á lwarī wojo kulu na yi ciga tūn.

16 Dī ku dī, ku manjī sī dī yɔɔri dī taá tōgi cweñjē kalu dī na manjī dī lwarī nū ka yi ciga tūn mu.

17 A ko-biə̄-ba, ku manjī sī á taá lwanī amu na kī te tūn mu, sī á fogī á nii balu na tōgi cweñjē laa nūneenī dī na bri abam sī á taá tōgi te tūn.

18 A lagī sī a joori a bri abam wāenu tīlu a na manjī a ta dī abam kuni zanzan tūn mu. Ku maa paī a yi-na nūnjē dī liē yalu a na jīgī abam ḥwaani tūn. Ku yi nū nōona zanzan mu wū abam wōnī ba tituña na bri nū ba culi Zezi Krisi tuvūn-dagara kam mu.

19 Ba yēni ba lagī wāenu tīlu fra na jīgī-ba tūn mu ku dwe We. Ba maa jīgī wōpolo dī kulu na yi ba cavūra tūn, yi lugū banja wo-yɔɔru wubuña jīgī-ba. Ba kweelim je nū We wū cōgī-ba mu.

20 Ku nan na yi dībam, dī kugu je wū We-sōnō nū mu. Dībam cāgi dī Yuutu Zezi Krisi sī o nūnī dāamī mu o ba. Wōnūtū mu vri dībam lwarūm wōnū.

21 O na tuə̄, o laan wū pa dībam lugū banja yūra yalu na bwāmmē tūn lēni ya taa nyī dī o tuti yūra yam te. Yantu yi We-sōnō nyūm mu, yi ya jīgī paarū-zulə̄. Oó ma o dam-fōrō kulu na paī o wai wojo maama tūn o ma kī kūntu.

4

Zezi kōgō kūm nōona na manjī sī ba kī te tūn

1 A ko-biə̄-ba, a soe abam lanyiranī yi á fra jīgī-nū. Abam paī a jīgī wōpolo, yi á ta wū pa a yuu zənī We yīgē nū. A cilon-sonnu-ba, kwaani-na á zīgī kēngkēj dī Yuutu tōgum dīm wōnū.

2 A nan loori Evodi dī Sintisi lanyiranī, sī á taá jīgī wubuñj-dīdwi á na se dī Yuutu wōm tūn ḥwaani.

3 A loori nōmō dī, wōlū na yi a doj tīntuñnu cīga cīga tūn, sī n zēni kaana bantu sī ba taa se daanī, bēñwaani ba deen tōgi dī amu yi dī tiini dī tōnī dī tōlī We kwēr-ywēñjē kam, dī Klīman dī balu maama na tōgi dī amu ba tōnī tūn. We manjī Dī pōpōnī bantu yūra Dī ḥwīa tōnō kūm wōnū.

4 Taá kī-na wōpolo manjī maama á na ḥwī dī Yuutu wōm tūn ḥwaani. A ta lagī a joori a ta nū, á taá kī wōpolo.

5 Pa-na nōona maama lwarī á lanyiranī wōm nū nū, sī dī Yuutu wōm maa būnī lele.

6 Yi zānī-na á taá liē dī kulu kulu. Wojo maama wōnū sī á taá warī We, á bri-Dī kulu á na lagī tūn sī Dī zēni abam, sī á kwērī á taá kī Dī le manjī maama.

7 Kūntu mu We wū pa á bīcara taa zurə̄, sī ku dwāni nabiinē na wū wanī kulu ba lwarī tūn. Ku maa pa kulu kulu bā wanī ku cōgī á bīcara dī á wubuña maama, abam na ḥwī dī Zezi Krisi tūn ḥwaani.

8 A ko-biə̄-ba, kulu a na lagī a ma a guri tūn, á taá jīgī wāenu tīlu na lana yi tū manjī dī zulə̄ tūn wubuña:
ku na yi wojo kulu maama na yi cīga tūn,
naa wojo kulu na jīgī zulə̄ tūn,
naa wojo kulu na manjī tūn,
naa wojo kulu na ba jīgī tusim tūn,
naa wojo kulu na poli nōona wōrū tūn,

naa wojo kulu na jigi tiə noona tee ni tun,
si á taá jigi-na wæenu tum kuntu wubuña.

9 A taá ki-na wæenu tilu amu na bri abam yi á se-ti tun, ku na yi á na ni kulu a na taga, yi á na kulu a na ki tun. A na siini á ki kuntu, Wu-zuru Tu Baña-We wú ta wu á tee ni.

Pooli ki Filipi tiinə bam le ba na zən-o tin ɻwaani

10 A na ɻwi dí dí Yuutu Zezi tun, amu tiini a jigi wupolo, beñwaani ku daani zanzan yi abam daa wu gulí a gulé si á wæli-ni, yi lele kuntu á laan zəni-ni. Ku nan dai ni abam ba jigi a wubuña mu ya, ku yi á wu ne cwæñə mu si á wæli-ni.

11 A na tagi kuntu doj tun, ku dai ni a na ge wojo tun ɻwaani. Wojo maama wuní, amu mi si a taa jigi wupolo dí kulu a na jigi tun.

12 Yinigə na jigi-ni, amu ye a na wú ja a titi te. A jijigiru nan na daga dí, a ta ye a na wú ki te. Wojo maama wuní, amu ye a na wú ki te si a taa jigi wupolo. A na jigu a di a wubuña naa kana na jigi-ni, a jijigiru na daga naa ti na muri, amu ta ye a na wú ki te si a taa jigi wupolo.

13 Amu wai wæenu tum kuntu maama a kia, Zezi Krisi na pa-ni dam tun ɻwaani mu.

14 Dí kuntu dí, á ki lanyiranı dí á na zəni-ni a yaara yam wuní tun.

15 Abam Filipi tiinə titi dí ye lanyiranı ni, manja kalu a na puli a wura a tœlì We kwær-ywæñə kam a bri abam yi a laan nunji Masidvanı ni tun, ku yi abam yiranı mu wali-ni. Zezi kɔgo kudonj daa tərə ku dí na pe amu wojo, ku na dai abam yiranı.

16 A deen na wu Tesaloniki ni tun, abam tøŋi a na lagi zənə yalu tun á pa-ni, yi ku dai kuni bïdwí yiranı.

17 Ku nan dai ni amu lagi si a taa joŋi abam pœera yam má mu, ku yi nyɔɔri dílu abam na wó na We tee ni ya ɻwaani tun mu pe a jigi wupolo.

18 Amu joŋi pœera yalu maama abam na pe amu tun ku ja gaali. A joŋi pœera yalu á na ki Epafroditı jı̄ja ni si o ja ba o pa-ni tun, yi kulu kulu daa wu muri-ni. Abam pœera yam nyi dí wojo kulu á na me á kaani Baña-We yi ku Iwəm ywæmmə tun mu. We nan joŋi á kaanum dím dí wupolo.

19 Amu Tu We wú pa abam kulu maama á na ge tun Zezi yuri ɻwaani, Dí na jigu wo-laarb tilu na tiini ti dagi yi ti jigu paari-zulə tun.

20 We dílu na yi dubam Ko tun manjı dí zulə mu manja maama. Amina.

21 Jœoni-na We noona balu na ɻwi dí Zezi Krisi tun maama á pa-ni. Dí ko-biə balu na wu amu tee ni tun dí jœoni abam.

22 We noona bam maama jœoni abam, ku na fogi ku dwe didi balu na zuvri Rom Pa-farv wum sɔŋo ni tun.

23 Dibam Yuutu Zezi Krisi wú pa abam maama yu-yoŋo.

Tənə kulu Pooli na pürvəni o pa tun ENİTİ NSCOL

Tənə kulu Pooli na pürvəni o pa Koləsi tiinə tun na bri dıbam kulu tun mu tuntu

Pooli deen pürvəni tənə kum kuntu o pa We nəçona balu na zvəri Koləsi ni tun mu. Koləsi deen yi lugv kulu ba na bəi ni Azi-balaja tun wu tū dıdva mu. Ku yi nüneenı kilometra biə-yale mu te di Efəezı. Ku nan daı Pooli titi mu təcəl We kwərə di ba, ku yi Epafrası wulu na yi Koləsi tu tun mu təcəl We kwərə di ba, yi ba se Zezi Krisi (Koləsi 1:7 di 4:12).

Maşa kulu Pooli na wu püna digə ni Rom ni tun (Koləsi 4:3), mu Epafrası ve o te o ta o bri-o nəçona badaara na jaani vwan zaasım ba zu Koləsi tiinə bam wəni, yi ba bri ni, nəçonu na lagı sı o na vrım lwarım wəni, o manjı sı o taa zuli wo-yɔɔru sı o daarı o se tı ni mu. Ba ta ma wı, ku yi fífıvn mu sı ba se cullu tidaara müv, sı ba daarı ba pa ba go-ba ni Zwifə cullu tum na bri te tun, sı ba kwəri ba se cullu tulu na bri ni n wu manjı sı n di kuntu naa n nyɔ kuntu tun.

Kuntu ɻwaanı mu Pooli pürvəni tənə kum o pa-ba, sı o maa bri-ba kwərə kulu na yi ciga tun, sı ba yi se vwan karanyına tiinə bam. O ma ta di ba ni, Zezi na vrı-ba tun, ba sunı ba na vrım fası mu, sı cullu müv bá wanı tı vrı nəçona tı yagi. Ku yi Zezi Krisi ɻwaanı mu Baña-We kı lugv, wəm mu yi wojo maama yigə tu, yi ku yi wəntu ɻwaanı mu We ta wó vrı nabiinə Dı yagi. Ku yi n na kı n wu-dıdva di Zezi mu nń na vrım (poçrum 1-2).

Pooli ma daari o pürvəni o bri-ba, ba na wó ta ɻwi te ɻwi-dvəja kulu We na pe-ba Zezi Krisi ɻwaanı tun wəni, sı kulu maama ba na wó kı tun taa yi ba Yuutu Zezi yırı ɻwaanı (poçrum 3-4).

Pooli deen tuŋı Tisiki di Onisim mu, yi ba ja tənə kum kuntu ba vu ba pa Koləsi tiinə bam.

¹ Amu Pooli wulu We na kuri di Dı titi wubvəja sı a taa yi Zezi Krisi tıntuŋnu tun mu pürvəni tənə kuntu, yi dí ko-bu Timoti təgı o wəli-nı.

² Dı pürvəni sı dí pa abam balu na yi We nəçona yi á zvəri Koləsi ni tun. Abam mu yi dí ko-biə balu na kı á wu-dıdva di Zezi Krisi tun.

Dí Ko We wó pa abam yazurə di yu-yojo.

Pooli na kı We le ba ɻwaanı te tun

³ Maşa maama dıbam na yəni dí loori We dí pa abam, dí taá kı Dı le mu abam ɻwaanı. Duntu mu yi dí Yuutu Zezi Krisi Ko.

⁴ Beñwaanı dıbam ni abam na jıgi wu-dıdva di Zezi yi á kwəri á soe We nəçona bam maama te tun.

⁵ Beñwaanı, abam na də yigə á ni We kwər-ywənjə kam tun mu pe á jıgi tına ni á wó na wəənu tulu We na tıŋı Dı sənço ni abam ɻwaanı tun. We kwər-ywənjə kam kuntu mu yi kulu na sunı ka yi ciga tun.

⁶ Dı kwər-ywənjə kam kuntu laan jagı ka yi lugv banja je maama yi ka kwe nəçona lanyıranı, ni ka na jagı ka yi abam te yi ka kwe abam te tun. Ku zıgi maşa kulu á na pulı á ni We kwərə kam yi á lwarı We zaanı dım na sunı di yi ciga te tun.

⁷ Ku yi Epafrasi deen mu bri abam We ciga kam kuntu. Wuntu mu yi dibam ko-bu-sono, yi o togı di dibam o tunı di o wu maama o pa Zezi Krisi abam ı̄waani.

⁸ Wuntu ta mu tagı o bri dibam We Joro kum na pe abam jı̄gi da-sono te tin.

⁹ Kuntu ı̄waani mu dı̄ yəni dı̄ warı We maŋa maama dı̄ pa abam, ku na puli maŋa kam dı̄ na ni á woŋo kuntu tin. Dı̄ loori-DI si DI pa á taá ye DI wubuŋa na lagı kulu tin, si DI daari DI pa á na swan dı̄ yəno maama ni DI Joro kum na pat te tin.

¹⁰ Kuntu, abam laan wú wanı á togı cweŋə sı̄ ku maŋı dı̄ Yuutu wum na lagı te tin, si ku pa o wu poli á tituŋa maama ı̄waani. Dı̄ loori We si DI wəli abam sı̄ á taá ki tituŋ-ı̄wana dwi təri təri lanyıranı, si á fəgı á lwarı We á wəli da.

¹¹ Dı̄ nan ta loori We, si DI ma DI dam-fərɔ kulu na dwe maama tin DI wəli abam sı̄ á wanı á fəgı á zı̄gi kəŋkəŋ, si á kwəri á taá jı̄gi wu-zuru, si á taá kwaani á ve yigə woŋo maama wunı.

¹² Á taá ki dı̄ Ko We le dı̄ wupolo, bəŋwaani dı̄ntu mu pe abam cweŋə, si á togı á na wo-laarv tılı DI na tı̄ni si DI pa DI nəɔna bam tin jəgə kalu na yi pooni tin wunı.

¹³ Dı̄ Ko We mu li dibam lim wunı, si wo-lwaanu daa yi taa wai dibam. DI ma daari DI pa dı̄ zu DI titi Bu-sono kum paaru dım wu.

¹⁴ Ku nan yi DI Bu Zezi mu kwe o ı̄wia o ma ı̄wi dı̄ lwarım jını, o pa We yagi-dı̄ DI ma ce dibam.

Zezi na yi wulv di o na tvjı kulu tin

¹⁵ Zezi yi Banja-We dı̄lu nabiinə na ba naı̄ tin nyinyugı mu. O yi We Bu-dua mu. Wuntu maŋı o wura mu ku loori wəənu tılı maama We na ki tin.

¹⁶ We de wuntu ı̄waani mu DI ki wəənu maama, wəənu tılı maama na wu weyuu ni di tiga banja ni tin, tılı nəɔna na naı̄ di tılı ba na warı ba naı̄ tin, ku na yi malesı̄ dı̄ wəənu tılı maama na jı̄gi dam yi ti di paari nabiinə banja ni tin. We de Zezi ı̄waani mu DI ki ti maama, si ku pa o na zulə ti banja ni.

¹⁷ Zezi maŋı o wura mu pulim ni yi kulu kulu daa ta tərə. Ku yi wuntu mu paı̄ woŋo maama zı̄gi ku jəgə ni lanyıranı.

¹⁸ Wuntu mu yi o nəɔna bam yuutu, yi ba kəgə kum nyı̄ dı̄ o yı̄ra yam. Wum mu puli o kəgə kum kuri. Ku yi Zezi mu de yigə o bi o yagi tuvnı. Ku ma pa o yi yigə tu woŋo maama wunı.

¹⁹ Bəŋwaani ku yi We titi wubuŋa mu lagı si DI Bu Zezi taa nyı̄ dı̄ DI titi fası̄.

²⁰ We li wubuŋa mu, si DI da DI Bu wum ı̄waani DI pa wəənu maama joori ti fəgı daani di DI. DI Bu Zezi na tı̄gi tuvn-dagara kam banja ni yi o jana nı̄nji tin mu pe wəənu maama joori ti fəgı daani di We, ku na yi lugı banja wəənu dı̄ weyuu wəənu maama.

²¹ Ku nan na yi abam, abam deen banjwe di We, á yi We duṇa mu. Abam wubuŋa dı̄ á tituŋa maama deen lagı wo-lwaanu yı̄ranı mu si á taá kia.

²² Ku daari lele kuntu, We laan pe á fəgı daani di DI, DI Bu wum na jı̄gi nabiinu yi o daari o ti tin ı̄waani. We ki kuntu si á wanı á ba á zı̄gi DI yigə ni dı̄ wu-poŋo mu, si á taá yi nəɔn-ı̄wana balu na ba jı̄gi wo-łoŋɔ tin.

²³ Abam nan maŋı si á taá togı We ciga kam dı̄ á wu-dı̄dua, si á zı̄gi kəŋkəŋ. A wu maŋı si á pa á wubuŋa ləni dı̄ tı̄na yalı̄ á na jı̄gi We

kwər-ywəŋə kam ɻwaani tın. Dl kwər-ywəŋə kam kuntu mu yi kwərə kalu abam na manjá á ni yi ba tɔɔl-ka ba bri lugu banja nɔɔna maama tın. Amu Pooli nan yi We tıtuŋnu sı a taa tɔɔl Dl kwər-ywəŋə kam kuntu mu.

Pooli na tuŋi Zezi nɔɔna bam ɻwaani te tın

24 Amu jɪgɪ wwpolo dı a na yaarı te abam ɻwaani tın. Ku na ce a yura ni te tın, ku nyi ni Zezi Krisi na yaarı te tın mu. A yaarı yaara yalu na daarı sı dí yaarı Zezi tıtuŋya yam ɻwaani tın mu, sı ku zəni o non-kögö kum na nyi dı o yura yam tın lanyırani.

25 We tuŋi-ni sı a taa tuŋa a pa-ba mu. Tıtuŋi dım kuntu mu yi sı a kwaani a tɔɔl We kwərə kam maama a bri abam.

26 Ku na zugi pulim ntın, We cığa kam kuntu deen səgi mu nabiinə tee ni, yi We laan pa balu na yi Dl nɔɔna tun ba ba lwari-ka.

27 Ku yi We titi wwpuya mu lagı sı Dl pa ba lwari Dl cığa kam kuntu. Dl lagı sı lugu banja dwi maama tiinə mu lwari. Dl cığa kam na tiini ka jɪgɪ lam dı zulə te tın. We cığa kalb deen na səgi yi ka laan ba ka lwari jaja tın mu yi si Zezi Krisi wu abam bıcara ni, yi ku pa á jɪgɪ tıuna ni á wó na paari-zulə We tee ni.

28 Kuntu ɻwaani dıbam yəni dí tɔɔl Zezi Krisi kwərə mu dí bri nɔɔna maama, yi dí kaanı-ba dı swan yalu We na pe dıbam tın, sı dí pa ba maama laan wanı ba ba zugi We yigə ni, ni balu wwpuya na biga dı Zezi Krisi tɔğım dım tın.

29 Kuntu mu amu nan tiini a kwaani a tuŋa. Ku nan yi Zezi dam-fɔrɔ kum o na pe-ni tın mu paı a jɪgɪ dam a ma a tuŋi kuntu.

2

1 Amu lagı sı abam lwari a na tiini a tuŋi te abam ɻwaani, ku wəli dı We nɔɔna balu na wu Lawodise ni, dı nɔɔna zanzan balu yi ta na wu ne amu tın dı ɻwaani.

2 Amu tiini a kwaani kuntu, sı ku pa We nɔɔna bam maama wanı ba taa jɪgɪ baari mu, sı ba daarı ba taa jwı daanı dı sono. Kuntu wó pa ba zugi lanyırani dı ba na tiini ba lwari We cığa kam te tın, sı ba lwari We cığa kalu ya na səgi tın, yi cığa kam kuntu mu yi Zezi Krisi tutı.

3 Wuntu mu yi wulu na paı nɔɔna lwari swan dı yəno kulu maama na yi We nyim, ti na jɪgɪ kuri zanzan yi ti səgi tın.

4 A nan tagı kuntu a bri abam, sı á yi pa nɔɔn-nɔɔnu ganı abam, dı o na manjá o nɔɔni swan taanı te maama dt.

5 Ku nan na yi amu na təri abam tee ni tın dı, a wwpuya maama wora dı abam. Kuntu ɻwaani ku pe-ni wwpolo dı a na lwari ni á tɔğı cwəŋə yi á zugi kəŋkəŋ, á na jɪgɪ wu-dıdua dı Zezi Krisi tın ɻwaani.

Jwı-dvıja kalb dí na jɪgɪ Zezi ɻwaani tın

6 Abam nan na se sı Zezi Krisi taa yi abam Yuutu tın, ku manjá sı á taá jwı dıd-o mu.

7 Nan fɔğı-na á zugi kəŋkəŋ ni tiu bunnu na zu tıga te tın, sı á daarı á kwaani á taá jɪgɪ wu-dıdua dıd-o ni ba na manjá ba zaası abam te tın, sı á taá ku We le zanzan manja maama.

8 A nan cu á tutı, sı á yi pa nɔɔn-nɔɔnu ganı abam dı o swan yalu na ba jɪgɪ kuri tın. Yantu yi nabiinə wwpuya yalu na tɔğı ba nabaara muı tın mu. Ya yi lugu banja nyim mu, sı ya dai Krisi nyim.

9 Beñwaani, Baña-We na yi tite maama tun, Zezi Krisi di yi kuntu doj mu fası.

10 Abam na ñwi di Zezi tun, á maji á na We wo-laaru tun maama á joji o te nt. Wontu mu te wojo kulu maama na jigi dam nabiinə baña ni tun.

11 Abam na ñwi di Zezi Krisi tun, o li á wubuñ-lwaanu tun maama mu, si ti daa yi taa jigi dam á baña ni. O na fogi o kwe abam kuntu tun, ku nyi di ba na goni bækéri te tun mu. Ku nan dai ni nabiinə na goni te tun, ku yi Zezi Krisi ñwaam mu.

12 Beñwaani, ba na miisi abam na woni tun, ku bri ni ba ya ki abam di, nneenit Zezi Krisi na tigí yi ba ki-o te tun mu. Ku kwéri ku bri ni á joori á bi á na We ñwi-dvña kam, beñwaani á jigi wu-didva di We na me DI dam dum DI bi Zezi DI pa o yagi tuvu tun.

13 Abam deen ya ba jigi ñwia We tee ni á na ki këm-balwaaru tun ñwaani. Abam deen ya togí á dai We noona á na dai Zwifé tun ñwaani. We laan nan pe á na DI ñwi-dvña kam á na ñwi di Zezi tun ñwaani. We nan yagi dibam lwarim maama DI ma ce dibam.

14 Ba na pagi Zezi Krisi tuvn-dagara baña ni tun, ku yi nneenit ba pagi cullu tono kulu na bri ni dibam ki dí cogi tun mu. We bri ni tóno kum kuntu daa ba jigi kuri, yi dibam lwarim dum maama ti.

15 Zezi mu waní wojo kulu maama na jigi dam nabiinə baña ni tun, yi o cogi ti maama dam. O tuvni dagara kam'baña ni mu We me DI bri noona jaja ni o jigi dam wænu tun kuntu maama baña ni, ni noona na waní o duna yi o ja-ba o vo te tun.

16 Kuntu ñwaani, abam yi se si noona-noona pa abam culu di á na di kulu naa á na nyo kulu tun. A yi pa noona-noona bri abam á na wó li da yalu si ya taa yi candia da naa can-dvña de naa siun de ñwaani tun.

17 Cullu tun kuntu daa ba jigi kuri. Ti deen yi lulunu mu, si ti bri ciga kalu na lagí ka ba tun. Ciga kam kuntu nan mu yi Zezi Krisi.

18 A yi se á pa noona balu na yaari ba titi yi ba zuli malesi di vwan tu-n-titi tun ganí abam. Ba yəni ba te ba wi, We mu bri-ba kuntu wojo, yi ba wubuña nan dai We nyim. Ku yi ba zəñi-n-titi wubuñ-kamunə mu ba jiga, ku nan yi kafe mu.

19 Bantu nan daa ba ñwi di Zezi. Wontu mu yi dibam Yuutu, yi dí ñwi did-o nneenit noona yira na tonji di o yuu te tun. Zezi ñwaani mu dí weli daaní di tuvja, ni noona yira na jigi poorim dwi təri təri yi ya tuvji titvji didva te tun. Wontu mu zəni dibam yi dí ve yigə We cwəñə kam woni ni We na lagí te tun.

20 Abam na se Zezi Krisi tun, ku nyi di á togí did-o á ti mu te. Kuntu ñwaani lugó baña wubuñ-yçorú tun daa ba jigi dam abam baña ni. Bëe mu yi á nan ta ki nneenit á yi lugó baña nyim mu te?

21 Bëe mu yi á se cullu tilu na bri ni yi kwe kuntu naa yi ta n di kuntu naa yi dwe kuntu tun?

22 Cullu tun kuntu nan wora wænu tilu na wó ba ti cogi tun ñwaani mu. Cullu tilu ba na bri abam kuntu doj tun yi nabiinə wubuña mu. Ti wu nunji We te.

23 Wænu tun kuntu nyi ni swan mu ba na mai ba titi wubuña ba ma zuli-ti. Ba ma tu ba titi yi ba bëesi ba yira. Cullu tun kuntu yi nneenit ti jigi kuri mu te, ti nan yi kafe mu. Ti warí ti weli noona si ba ja ba titi di wo-zooна yalu ba fra na zuvri tun.

3

1 Abam na ne We ɻwı-dvıja kam tın, ku nyı dı á tıgi dı Zezi Krisi mu á joori á bi á yagı tıvnı. Kuntu ɻwaanı, pa-na We-sonjo wǣenı tım taa jıgi fra dı abam, sı dáanı mu Zezi Krisi je Baña-We jazım nı.

2 Pa-na á wubuŋja tiini ya zu We-sonjo wo-laarı tım, sı ku yi taa yi lugu baña wo-ycorı tım.

3 Abam na yagı lwarım cwəŋę tın, ku nyı dı á tıgi mu te, yi á laan na ɻwı-dvıja dı Zezi Krisi, yi á ɻwıa kam səgi We tee nı.

4 Abam ɻwıa kam cıga cıga mu yi Zezi Krisi. Kuntu ɻwaanı, o na joori o ba o bri o titı jaja dı o paari-zulə yam, abam dı wú tıgi dıd-o á na paari-zulə.

We ɻwı-dvıja kam na yi te tın

5 Abam nan maŋı sı á li lugu baña wubuŋ-lwaanı tım mu á bıcara nı, sı á yi zaŋı á se-tı. Ku na yi boorim naa wo-zcóna kikiə naa ka-laga, naa ku na yi á fra na zıvırı wo-ycorı tılu tın, naa á na pa á yi sui wǣenı tılu tın, á yi se wubuŋja yam kuntu doŋ. Nmu na paı n yi sui wǣenı, ku bri nı n paı tıntu mu zulə yi n daarı We n yagı.

6 Wo-balwaaru tıntu ɻwaanı mu We banı wú zaŋı [dı nabiinə balu maama na vıñ Dı ni tıñ].

7 Abam dı ɻwıa kam maama deen yi kuntu mu.

8 Ku daarı lele kuntu, á maŋı sı á li wo-balwaaru tım kuntu maama mu á bıcara nı. Ku na yi ban-zcóno dı ka-culi-daanı dı pu-suŋa. Á yi taá twı ncóna. A yi taá mai á niə á ncóni wo-zcóna ɻwıe.

9 Á yi zaŋı á fo vwan á pa daanı. Beŋwaanı abam yagı á ɻwı-doŋę kam dı ka kikiə maama,

10 yi á laan daarı á jıgi ɻwı-dvıja mu. We mu pe abam ɻwı-dvıja kam kuntu. Dı maa kwę-ka sı ka taa nyı dı Dı titı ɻwıa, sı á wanı á fɔgi á lwarı Dı na yi te tın.

11 Kuntu ɻwaanı, balu na jıgi We ɻwı-dvıja kam tın, kampwara daa təri ba wıni. Zwifə dı dwi-ge tiinə maama yi bıdwı mu. Balu na goni ba békəri dı balu na wu goni tın maama yi bıdwı mu. Balu yi na wu pıvırı dı balu ba na ba nıgı tın, ku wali dı gambe dı balu na te ba titı tın maama yi bıdwı mu. Ba maama wıra Zezi Krisi ɻwaanı mu, yi o ɻwı dı ba maama.

12 We mu kuri abam sı á taá yi Dı ncóna, yi Dı soe abam. Kuntu ɻwaanı, taá jıgi-na da-ɻwaanja, sı á taá ki-da lanyıranı. Taá tu-na á titı da-tee nı, sı á taá jıgi wu-bono dı wu-zuru.

13 A taá jıgi-na wu-zuru da-ɻwaanı. Abam wılbı na jıgi juv dı o doŋ, sı á yagı á ma ce daanı, nı dı Yuutı Zezi na yagı á lwarım o ma ce abam te tın.

14 Kulu na dwe maama tın, taá soe-na daanı, sı ku pa á wanı á taá jıgi ni dıdva lanyıranı.

15 Pa-na wu-zuru kulu Zezi Krisi na pe abam tın taa te á wubuŋja maama. Beŋwaanı We kuri abam sı á ji woŋo dıdva mu, sı á taá jıgi wu-zuru kuntu doŋ. Maŋı maama sı á taá ki We le.

16 Pa-na Zezi Krisi taanı dım tiini dı zu á bıcara, sı á taá mai swan yalı We na pe abam tın á kwe daanı, sı á daarı á taá kaanı daanı. Taá leeni-na We ləŋ-ɻwı dı We tiə le dı We Joro kum na pe abam le sılvı tın. A taá leeni kuntu á zuli We, sı á taá ki Dı le.

17 Wojo kulu maama abam na wó kí tun, kú na yi á ni-ñwaña naa á juña tituñi, sí á pa kú taa yi dí Yuutu Zezi yuri ñwaani, sí á daari á taá kí dí Ko Wé le Zezi Krisi ñwaani.

Nœn maama na manjí si o taa ñwi te ñwi-dvuya kam wvni tin

18 Kaana-ba, á manjí si á taá se á banna, beñwaaní kuntu yi wojo kulu na manjí dí Yuutu Zezi wvbunya tun mu.

19 Ku daari kan-banna-ba, á dí manjí si á taá soe á kaana, sí á yi taá kí ciá dí ba.

20 Bia-ba, á na se dí Yuutu Zezi tun, kú manjí si á se á tiiné ni wojo maama wvni, sí kuntu mu yi wojo kulu na poli Wé wu tun.

21 Ku daari abam balu na yi biæ kwæ tun, á yi taá tiini á fi-ba, sí kuntu wú pa ba wvru cögí yi ba ga baari.

22 Ku na yi abam balu na yi gambe tun, á taá tuñi á togí á yum tiina wvbunya wojo maama wvni. Ku nan dai ba na zigí ba nii abam manja kalu yiraní tun mu á wó kí kuntu sí ba tee abam. Nan taá tuñi-na dí á wu maama, á na kwari dí Yuutu wvom tun ñwaani.

23 Wojo kulu maama á na wó tuñi tun, á taá tuñi dí á wu maama. Pa-na á na kí te tun taa yi dí Yuutu wvom ñwaani, sí ku taa dai nabiiné ñwaani.

24 Beñwaaní abam ye ni dí Yuutu Zezi Krisi wó pa abam peeri dílu o na tiñi sí o pa o noçna bam We-sçörgé ni tun. Wvntu mu yi á yuutu wvlu á na tuñi á pa-o tun.

25 Ku daari wvlu maama na kí balçro tun wó joni balçro ñwüru mu, sí ku manjí dí o tituñia yam na yi te tun. We nan togí ciga mu Dí mai Dí di nabiina taami, sí Dí ba kuri noçna daani.

4

1 Ku daari abam balu na yi gambe sum yum tiiné tun, á taá kí ciga dí kulu na manjí tun dí ba. Á nan taá ye ni abam dí jigi yuutu o na te abam We-sçörgé ni.

2 A tiini á kwaaní á taá loori Wé, sí á ci á titi lanyiraní, sí á taá kí Dí le.

3 Á nan taá loori Wé á pa dibam dí, sí Dí pa dí na cwæñé dí taá töchí Zezi Krisi ciga kalu na sağı tun kwaré dí bri noçna. Ku nan yi amu na töchí Zezi kwæré kam tun ñwaani mu pe a wu püna digé ni.

4 Loori-na Wé á pa-ní, sí a wanti a pa noçna lwari ciga kam kuntu maama fasí. Mu tituñi dílu We na pe amu sí a tuñi tun.

5 A cu-na á titi dí á na ñwi te dí balu na ba togí Zezi tun titari ni, á taá kí lanyiraní sí ba yi na á wo-loño. We na pe abam pwælæ sí á kí kulu, sí á pa kú ja kuri lanyiraní.

6 Pa-na á ni-taaní taa lana, sí dí taa jigi ywæeni, sí á daari á taá ye á na wú leri noçnu maama taaní te tun.

Tüm kwara

7 A lagü a tuñi dí ko-bu-sono Tisiki sí o ba abam te. Wvntu mu yi wvlu na tuñi o pa dí Yuutu Zezi dí ciga tun. Dibam maama wæli daani mu dí tuñi dí paí dí Yuutu wvom.

8 Amb yçorti a tuñ-o-sí o ba o ta amu labaari maama na yi te tun o bri abam, sí á bicara pëni tiga ni dí á na wú lwari dibam wojo na yi te tun.

9 Dibam ko-bu-sono Onisim dí wú togí o ba. Wvntu nuñi abam kogø kum wvni mu, yi o togí Zezi dí ciga. Bantu bale mu wú ta wojo kulu maama na wvra kú kí yo seeni tun ba bri abam.

10 Arisarıkı wulu na təgi o wu piuna digə nı dı amu tun jəcəni abam. Marıkı wulu na yi Banabası cırı tun dı jəcəni abam. Abam maŋı á joŋi ni ni, o na tuə, á wú jeer-o lanyırani.

11 Zusitu wulu yırı didoŋ na yi Zezi tun dı jəcəni abam. Ku na yi Zwifə balu na tu ba se Zezi tun, noɔna bantu batı yırani mu yi balu na təgi ba tuŋı We paari dım titvəna ba wəli amu tun. Ba tiini ba paŋ a wu zurə.

12 Epafrasi wulu na nuŋi abam kəgə kum wəni yi o tuŋı o pa Zezi Krisi tun dı jəcəni abam. O kwaani o loori We mu maŋa maama o pa abam, sı á wanı á zıgu kəŋkəŋ dı baari, sı á wubvəna bı dı We cwəŋə kam təgim, sı á taá kı Dı wubvəna na lagı kulu maama tun.

13 Amu titi wú wanı a ta a bri abam nı o siŋni o tiini o tuŋı o wəli abam, ku wəli dı noɔna balu na zuvri Lawodise dı Yirapolisi nı tun.

14 Dubam badoŋ-sono Luki wulu na yi dəgıtə tu tun dıdaanı Deması dı jəcəni abam.

15 Jəcəni-na dı ko-biə balu na təgi Zezi yi ba zuvri Lawodise nı tun á pa dubam, ku wəli dı Nimfa dı Zezi kəgə kulu na yəni ku jeeri daanı o soŋo nı tun.

16 Abam na joŋi amu tənə kum yi á na karımı á ti, sı á laan pa-ku Zezi kəgə kulu na zuvri Lawodise nı tun, sı ba dı karımı. Ku daarı sı abam dı joŋi amu tənə kədəŋ bantu dı tee nı á dı karımı.

17 Ta-na á bri Arisipi sı o kwaani o tuŋı titvəni dılı dı Yuutu Zezi na pe-o sı o tuŋı tun o ti.

18 Amu Pooli mu jəcəni abam. A titi laan mu pəpənvi tintvə dı a juŋa. Á yi zaŋı á swe a na wu piuna digə nı tun ni ni.

We wú pa abam yu-yono.

**Dayigə tənə kulu Pooli na pvpvnı o pa
TESALONIKI TIİNƏ tun
Dayigə tənə kulu Pooli na pvpvnı o pa
Tesaloniki tiinə tun na bri dıbam kulu tun
mu tuntu**

Tesaloniki ya yı Masıdvani pa-tıu mu. Maşa kam Pooli na nuŋi Filipi ni tun, o ve dáanı mu o puli We titvja yam. Ku nan wu daanı, yı ku ba ku ji fitvıñ sı o duri o nuŋi Tesaloniki ni, Zwifə badaara na jıgi wu-guv dıd-o tun ıwaañi (Titvja Tənə 17:1-10).

Ku kwaga ni, Pooli na wu Korentı ni tun, Timoti wulu na təgı dıd-o o tuŋı We titvja tun tu o te, yı o bri-o We noona balı na wu Tesaloniki tun labaarı na yı te tun. Kunto mu Pooli pvpvn o dayigə tənə kum o pa-ba.

Pooli de yigə o ku We le mu, o na ni ni ba ta jıgi wu-dıdva dı Zezi yi ba jıgi da-sono tun ıwaañi (poɔrım 1).

O laan ma guli-ba o na tuŋı ba titarı ni te tun, dı o na lagı sı o joori o na-ba te tun (poɔrım 2-3).

O ma pa ba na baari sı ba taa ve yigə We cwałę kam wvnı dı wu-pojo (4:1-12).

O daari o ləri bwiə yalı ba na bwe-o twa biim laja ni, dı Zezi na wó joori o ba dı paari-zulə te tun laja ni dı (4:13—5:11).

O ta ma kwe-ba dı kwiə yadaara o ma guri o tono kum (5:12-28).

Tənə kunto zəni balı maama na liə lugı tiim ıwaañi tun mu. Ku bri ni We noona maŋı sı ba kı ba wu-dıdva mu dı We, sı ba daari ba taa ve yigə ba tuŋı dı wu-zuru sı ba taa cəgi Zezi tum dım.

¹ Amu Pooli dıdaanı Silası dı Timoti mu pvpvnı tənə kunto sı dı pa abam We noona balı na wu Tesaloniki ni yı á yı dı Ko Banja-We dı dı Yuutu Zezi Krisi noona tun.

We wú pa abam yazurə dı yu-yojo.

Tesaloniki tiinə na təgı We te tun

² Maşa maama dı yəni dı kı We le mu abam maama ıwaañi, yı dı kwəri dı loori-Dı dı pa abam.

³ Dı na wu dı Ko We yigə ni, dı yəni dı guli abam na kı á wu-dıdva dı Zezi Krisi yı ku paı á tuŋı lanyırani te tun mu, dı guli abam sono kum na paı á tiini á tuŋı te tun. Á na jıgi tūna dı dı Yuutu Zezi Krisi tun mu paı á zıgi kəŋkəj.

⁴ Dı ko-biə-ba, dı ye ni We mu soe abam yı Dı kuri abam sı á taá yı Dı noona.

⁵ Beŋwaañi, dıbam deen na tu dı təçlı We kwər-ywəjə kam dı bri abam tun, ku daı dı ni-taani má. We dam dum mu wu dıbam tee ni dı Dı Joro kum, yı dı bri We cuga kam dı dı wu maama. Dıbam deen na wu á tee ni tun, á ne dıbam na yı tite sı ku ma zəni abam.

⁶ Abam lwəni dıbam dı dı Yuutu wvnı na kı te tun. Á na joŋı We kwər-ywəjə kam tun, ku pe á na yaara zanzan. Á nan ta joŋı-ka dı wwpolo We Joro kum na zəni abam tun ıwaañi.

⁷ Ku ma pa á jıgi nyinyogu kulu na lamma tun, sı Zezi noona balı maama na zuvırı Masıdvani tūni dım ni dı Akayı tūni dım ni tun dı lwəni abam.

8 Beñwaani, abam na tɔɔl dí Yuutu wum kwərə kam á bri nɔɔna te tìn, ka jagi Masidvanı dí Akayi ni ka gaalı ka ke ka yi je maama, yì nɔɔna maama lwarı á na ki á wu-didua dí We te. Mu ku kuri ku daa dai fífün si dí ta kvlvklv kantu laja ni.

9 Beñwaani nɔɔna bam maama te á na jeeri dubam lanyırarı te maña kalu dí na tu abam te tìn, dí á na yagi jwənə kaanı yì á daari á tɔgı We, si á laan taá tɔŋı á pa We dılı na yì ciga tu dí ɣwia tu te tìn,

10 yì á kwəri á cäge Dí Bu wum tum dum. We bi-o Dí pa o yagi tɔvnı mu, yì oó zıgi We-sɔŋjɔ ni o ba lugv başa. Wuntu mu yì Zezi wulv na wó vri dubam We ban-zɔŋjɔ kulu na wó ba nɔɔna başa ni ba lwarım ɣwaani tìn wunı.

2

Pooli na wəli Tesaloniki tiina te tìn

1 Dí ko-biə-ba, abam titı ye lanyırarı ni, dí na tu abam te tìn, ku dai kafe.

2 Abam ye ba na mañi ba bëesi dıbam yì ba twı dıbam te Filipi ni yì dí laan ba abam te tìn. Nɔɔna deen kwaanı sì ba ci dıbam cwəŋjə. Nan dí ku dí, dí Tu We pe dıbam pu-dıa si dí tɔɔl Dí kwər-ywəŋjə kam dí bri abam di baari.

3 Kwiə yalu dí na yəni dí kwe abam tìn, ku dai dı tusim, naa dí jigi wubvŋ-balwaaru mu. Ku nan dai swan mu dí kia, si dí ma dí ganı abam.

4 Awo. Dıbam yəni dí ɣɔɔni ni We na lagı te tìn mu, beñwaani dıntu mu kuri dıbam yì Dí kwe Dí kwər-ywəŋjə kam Dí kí dí juja ni. Dıbam na ɣɔɔni te tìn, ku dai si dí ma dí poli nabıina wuru, ku yì si dí pa We dılı na mañi dıbam bıçara Dí nii tìn wó mu poli.

5 A ye lanyırarı ni dí wó tu dí ɣɔɔni ni-suŋjı ɣwaŋa dı abam. Dí nan wó ɣɔɔni bitar-kamunə sì dí ma pri nɔɔna swan, si dí jonı wəənu ba tee ni. We ye ni dıbam na tagı kulu tìn yì ciga mu.

6 Ku na yì abam naa nɔɔnu wulv maama dı, dí wó ku dí wubvŋa ni si nabıinə taa zuli dıbam.

7 Dí na yì Zezi Krisi tintvŋna tìn, dí ya jigi cwəŋjə sì dí pa á taá nii dıbam ni nɔɔn-kamunə te. Dí nan wó ku kuntu. Dí deen tu dí titı mu ni biə te, yì dí laan nii abam lanyırarı ni kaanı na jigi o biə o nii te tìn.

8 Dí na tiini dí soe abam tìn, dí se si dí kwe We kwər-ywəŋjə kam dí mañi dí bri abam, yì dí kwe dí ɣwia maama dı mu dí wəli da dí pa abam, á na tiini á tigi dí wubvŋa ni tìn ɣwaani.

9 Dí ko-biə-ba, abam wó wanı á guli dıbam deen na tɔŋı dí bwəni zanzan abam ɣwaani te maña kalu dí na wura dí tɔɔl We kwər-ywəŋjə kam dí bri abam tìn. Dí deen ba lagı si dí yaarı abam dı fífün dí. Kuntu ɣwaani mu dí ta yəni dí tiini dí tɔŋı wia dı titı maama sì dí ma na dí ni-wodui.

10 Dí deen tɔgı cwəŋjə mu dí wu-poŋo abam balu na se Zezi Krisi tìn titarı ni, yì dí titvŋna maama jigi ciga, yì dí wó jaanı kvlvklv dí cögı. Abam wó wanı á ta ni ku yì ciga mu. We dı nan ye ni ku yì ciga mu.

11 A ye ni dí deen jigi abam maama dı ji sile mu, ni ko na yəni o jigi o biə te tìn.

12 Dí kwe abam dı kwiə yalu na paı á bıçara zurə tìn mu. Dí ma daari dí tiini dí kaanı abam, sì á taá tɔgı We cwəŋjə sì ku mañi dí We na lagı te tìn. Beñwaani We mu kuri abam sì á zu Dí paari dım wó sì á na paari-zulə Dí tee ni.

13 Dí na jaaní We kwər-ywənjə kam dí ba dí tɔɔl̩ dí bri abam tñ, á se yi á joŋi-ka lanyiraní. Kuntu ñwaaní mu dí ki We le manja maama abam ñwaanti. Á se ní ku yi We kwərə mu si ku dai nabiinə nyum. Ku yi ciga, kwər-ywənjə kam sūni ka yi We kwərə mu, yi ka zəni abam balv na se Zezi tñ wubvña dí dam.

14 Dí ko-biə-ba, abam na ne yaara yalu tñ, Zezi kɔgo kulu na wu Zude tñni dim ni tñ dí ne yaara yantu doŋ mu. Abam dwi tiinə bam yaari abam nñneenī Zwifə bam dí na yaari Zwifə balv na se Zezi te tñ mu.

15 Ku nan yi Zwifə bam kuntu mu gu dí Yuutu Zezi dí fajə fajə We nijonjə bam, yi ba kwəri ba bëesi dibam dí. Ba maa paí We wu cɔg̩ dí ba, yi ba yi nɔɔna maama dñna.

16 Ba deen kwaani si ba ci dibam, si dí yi tɔɔl̩ We kwərə kam dí bri dwi-ge tiinə si ba na vrñm ba lwarim wñni. Ba na vñn We kwərə kam kuntu tñ, ku ma pa ba na ki kəm-balwaarv tlv manja maama tñ fog̩ ti puli ti wəli da. We ban-zɔŋɔ kum laan nan tu ba banja.

Pooli na lag̩ si o joori o na Tesaloniki tiina bam te tñ

17 Dí ko-biə-ba, dí na pɔɔri dí abam manja funfun yiraní tñ, ku dai ní dí wubvña mu pɔɔri daani, ku yi dí yiə na warı ya na daani tñ mu. Abam fra tiini ya jigi dibam, yi dí kwaani si dí joori dí na abam.

18 Dí ma lag̩ si dí ba abam te. Amu Pooli ya kwaani si a ba abam te, ku dai kuni bidwi yiraní. Ku nan yi sutaani mu ciga dibam.

19 Ku yi abam wubvña mu tiini ya jigi dibam. Ku yi abam ñwaaní mu dí jigi tñna We tee ní dí wñpolo. Dí Yuutu Zezi na joori o ba, dí wú taa jigi wñpolo dí na wú waní dí bri ní abam de dibam juŋá na vrñm tñ ñwaanti.

20 Ku yi ciga mu, abam mu sūni á paí dibam na zulə dí wñpolo.

3

1-2 Dibam na warı si dí na daani yi abam fra tiini ya jigi dibam ku ja gaali tñ mu pe dibam li wubvña si dí tñŋi dí ko-bu Timoti si o ba abam te, si dibam titi daari dí manji Ateenī ní. Wñntu mu yi wñlv na tɔgi dí dibam o tñŋi We titvñja yam yi o tɔɔl̩ Zezi Krisi kwər-ywənjə kam tñ. Dí tñŋ-o abam tee ní si o ba o wəli abam, si á na dam dí baari á taá tɔgi Zezi dí á wu maama,

3 si yaara yalu á na ne tñ yi pa á wñlvwñlv joori kwaga. Abam titi manji á ye ní dibam manji si dí na yaara yam kuntu doŋ mu.

4 Dibam deen ta na wu abam tee ní manja kalv tñ, dí manji dí ta dí bri abam ní nɔɔna wú bëesi dibam. Ku nan sūni ku ki ní abam na manji á ye ku ní ní te tñ.

5 Abam liə na tiini ya jigi-ní tñ mu pe a tñŋi Timoti abam tee ní, si o ba o nii á daa ta tɔgi Zezi dí á wu maama na, a na kwari fuvní si sutaani wú zigi dí ba dí ganí abam si á ywəri We cwənjə ní si ku pa dí titvñja yam maama ji kafe tñ ñwaani.

6 Lele kuntu, Timoti laan joori o ba dibam te, yi o pa dí wubvña pəni tiga ní. O tag̩ o wi, á ta tɔgi Zezi dí á wu maama dí sono. O daa ta tag̩ o wi, á tiini á jigi dibam wubvña dí wñpolo, yi á lag̩ si á na dibam ní dibam dí na lag̩ si dí na abam te tñ.

7 Dí ko-biə-ba, dí na ni ní á tɔgi Zezi dí á wu maama tñ, ku pe dí bicara pəni tiga ní, yi dí na baari dí yaara dí dí cana yam maama wñni.

8 Lele kūntu, dí laan ḥwi dí wūpolo á na zīgi kējkej dí Yuutu wūm tōgūm dūm wūni tūn ḥwaani.

9 Dí bá waní dí kí dí Tu We le dí ti abam ḥwaani, didaaní dí na ne wūpolo kūlu zanzan Dí yigé ni abam ḥwaani tūn.

10 Maŋa maama wia dí titu dí yēni dí loori We dí dí wū maama mū, sī Dí pa dí waní dí na daani, sī dí fōgi dí bri kūlu daa ta na muri abam tūn, sī á waní á fōgi á taá tōgi Zezi dí á wū maama.

11 Dí Ko We dí dí Yuutu Zezi nan wú pa dībam cwəŋə sī dí ba dí na abam.

12 Dí Yuutu wūm wó pa á sono kūm puli zanzan kū ja gaalí, sī á taá soe á donnə dí nōona maama lanyirani, nī dībam dí na soe abam te tūn.

13 Kūntu, oó pa á bicara kí dam, sī á taá jīgi wū-pojo fasí dí Ko We yigé ni maŋa kalú dí Yuutu Zezi na wú joori o ba dí o kōgo kūm maama tūn.

4

Dí na wú taá yi tite sī ku poli We wu tūn

1 Dí ko-biə-ba, kūlu na daari tūn, dí loori abam dí Yuutu Zezi ḥwaani sī á da cwəŋə sī ku poli We wū. Dí maŋi dí bri abam cwəŋə kam kūntu, yī á tōgi-ka dí zīm maama. Dí nan ta tiini dí loori abam sī á kwaani sī ku dwəni á na maŋi á kí te tūn.

2 Abam ye wəənu tūlū dí na bri abam yī tī yī dí Yuutu Zezi nyūm tūn.

3 We na lagí sī á taá yi te tūn mū tūntu: Dí lagí sī á taá jīgi wū-pojo mū Dí yigé nī, sī á yī taá boora.

4 Abam nōonu maama maŋi sī o lwari, o na wú ja o titu te sī o ma di o kaani sī ku taa jīgi zulə yī digiru tēri ku wūni tūn.

5 A nan yī pa boorim wubwūha waní abam, nī nōona balū na yēri We tūn.

6 Kadiri laŋa nī, nōon-nōonu yī zaŋi o kí kūlu na wú cōgi o ko-bu wū tūn, naa o joŋi kūlu na yī o ko-bu nyūm tūn. Dí maŋi dí kaani abam lanyiraní nī, nōonu na kí wo-zōona yantu doŋ, dí Yuutu wūm wú pa o na cam.

7 We na kuri dībam sī dí taá tōgi-Dí tūn, kū dai sī dí taá kí wo-zōona. Dí nan kuri dubam sī dí taá jīgi wū-pojo mū Dí yigé nī.

8 Kūntu ḥwaani, nōonu wūlū na vīn dí na bri kūlu tūn, kū dai nabiiñə mū o via, kū yī We dīlū na kí Dí Joro kūm abam bicara nī tūn mū o via.

9 Ku nan na yī á na wú ta soe á ko-biə te tūn, ku daa dai fifiun sī dí pūpūni dí bri abam. We titu maŋi Dí bri abam á na wú ta soe daani te.

10 Ku yī cīga mū, á sūni á soe á ko-biə balū maama na zuvri Masidvaní tūni dūm nī tūn. Dí ko-biə-ba, dí nan ta loori abam sī á tiini á taá soe daani kū dwəni faŋa.

11 Kwaani-na sī á taá zuvri daani dí wū-zuru. Á taá nii á titi baŋa nī. Nōonu maama kwaani o tuŋi sī o na o ni-wūdiu, nī dí na maŋi dí ta abam te tūn.

12 Kūntu mū wū pa balū na dai Zezi kōgo kūm nōona tūn taa nīgi abam lanyiraní, yī kūv pa á daa bá tuŋi nōon-nōonu.

Dí Yuutu wūm na wú joori o ba te tūn

13 Dí ko-biə-ba, kū na yī nōona balū na tīgi tūn, dí lagí sī á lwari cīga mū sī á daa yī taá bwēa, sī á wū daa yī cōgi tuvni ḥwaani, nī balū na yēri We tūn na ba jīgi tūna te tūn.

14 Dibam se ni Zezi tigü mu, yi o laan joori o bi o yagi tuvni. Kuntu njwaani, ku na yi balü na se-o yi ba ti tin, dí ye ni We wú pa ba taa wu Zezi tee ni.

15 Bejwaani dí na bri abam kulu tun yi dí Yuutu wum kwärä mu. De dum dí Yuutu Zezi na wú joori o ba tin, dibam balü na daari lugü banja ni yi dí ta njwi tin bá loori balü na manji ba ti tin We tee ni.

16 Dí wú ba dí ni kwärä na bagi weyuu ni, dí malesi pe wum kwärä, didaani We nabon-zöjo küm wum, yi dí Yuutu wum titi zigü weyuu ni o tu. Balü na se Zezi Krisi yi ba ti tin wú da yigë ba bi ba yagi tuvni.

17 We laan wú pa dibam balü na daari yi dí daa ta njwi tin la daani di bantu, yi DI zənji dibam kunkwænu wum si dí vu dí jeeri dí Yuutu wum weyuu ni. Kuntu, dí wú ta wú dí Yuutu wum tee ni manja maama.

18 Kuntu njwaani, á taá mai ciga kam kuntu á kwe daani, si á bícara taa tigi jégë dídua.

5

Dí na wú ta cu dí titi te si dí Yuutu wum laan joori o ba tin

1 Dí ko-biä-ba, abam daa ba taá lagi si dí püpüni dí ta dí bri abam manja kalü wæenu tñtu na wú ki tin.

2 Bejwaani abam titi manja á ye lanyuranı ni dí Yuutu wum de dum lagi di ba dí dari noona mu, ni njwiunu na yeni o ba titu ni te tin.

3 Manja kalü noona na te ba wi yazurë wura yi ywæni wura tin, kantu manja kam ni mu cam wú da dí ba ba banja, yi ba bá lu. Kuú ta nyi dí kaani puga na de ka vri yi ka wœ te tin mu.

4 Dí ko-biä-ba, abam nan daa téri lim wum, Kuntu njwaani dí Yuutu wum de dum bá ba dí dari abam ni njwiunu te.

5 Abam maama wu We pooni wum mu, yi á tituña maama ki wia ni jaja. Dibam dai tituña noona, dí tituña di nan dai lim tituña.

6 Kuntu njwaani, dí yi pa dçom taa jígü dibam ni balü na yeri We tin. Pa-na dí fögü dí ci dí titi si dí yiæ waari.

7 Titu ni mu noona yeni ba dœa, yi badonnë nyö ba bugë.

8 Dibam nan yi wia noona mu. Ku manji si dí taá cu dí titi. Pa-na dí taá jígü wu-dídua dí Zezi, si dí taá soe daani. Kuntu mu wú ci dibam lwarum wum, ni noonu na maa ve jara yi o kwe luguru góro o le o ma ci o nyooni te tin. Pa-na dí taá jígü tñna ni We wú vri dibam njwia, nñueenı noonu na kwe luguru yu-kwæli o pu si o ma kwæli o yuu jara wum te tin.

9 We na kuri dibam si dí taá yi DI noona tin, ku dai si DI ban-zöjo küm ba ku cögü dibam. Ku nan yi si DI vri dibam njwia mu dí Yuutu Zezi Krisi njwaani.

10 Wumtu mu tigü dibam njwaani, si dí wanı dí togü dïd-o dí na njwia We tee ni. O na joori o ba, yi dí na njwi naa dí na tiga, dí ta wú na njwia dïd-o We tee ni.

11 Kuntu njwaani, á taá kwe daani si ku pa á bícara taa tigi jégë dídua, si á fögü á zənji daani dí baaru ni á na manji á ki te tin.

12 Dí ko-biä-ba, dí nan loori abam si á taá nigü noona balü na tuñi di abam yi ba nii abam banja ni yi ba kwe abam dí Yuutu Zezi cwæñë kam wum tuñi.

13 Á taá zuli-ba lanyuranı dí sono ba tituña yam njwaani. Á pa ywæni ta wu á titari ni.

14 Dí ko-biə̄-ba, dí loori abam
sí á taá kaanı yawɔ̄ri-nyına,
sí á pa balu na kwari fvwıni tın na baarı,
sí á taá zəni nabwənə̄,
sí á taá jıgi wv-zuru dí nɔ̄ona maama.

15 Á taá yırı á titı,
sí nɔ̄on-nɔ̄onu yı ma lwarum o joori o ma o ȳwı o doŋ lwarum.
Maŋa maama sí á kwaani á taá kı lanyurani dí á ko-biə̄ dí nɔ̄ona maama.

16 Á taá jıgi wvpolo maŋa maama.
17 Á taá loori Wε maŋa maama.

18 Kulu maama na kıa,
sí á taá kı Wε le.
Mu Wε na lagı sí á taá kı te,
á na ȳwı dí Zezi Krisi tın ȳwaamı.

19 Yı cu-na Wε Joro kum titvıja.
20 Wε Joro kum na pe nɔ̄onu ȳɔ̄onu yiyiu-ȳwε,
á yı zaŋı á gooni-sı.

21 Á nan maani-na wojo maama á nii.
Kulu na lana tın sí á se-ku.
22 Á nan fogı á ci á titı dí wo-balwaaru dwi maama.

23 Baŋa-Wε dılı na paı nɔ̄ona wv-zuru tın wó pa á taá yı Dí titı nɔ̄ona,
sí á taá jıgi wv-poŋo fası, sí á ȳwıa maama taa jıgi cıga, kı na yı á yıra
dí á jwə̄eru dí á wvbıŋa maama. Kunto tın, dí Yuutu Zezi Krisi na tuə, á
bá ta jıgi digiru Wε yigə nı dí finfıı dí.

24 Wε dılı na bəŋı abam sí á taá yı Dí nɔ̄ona tın yı cıga tu mu. Dí nan
wó sınu Dí zəni abam kunto mu.

25 Dí ko-biə̄-ba, á taá loori Wε á pa dıbam dı.

26 Joɔ̄ni-na dí ko-biə̄ bam maama lanyurani dí sono.

27 A nan lagı a loori abam dí Yuutu wıom yırı ȳwaamı sí á karımı tıno
kunto á bri dí ko-biə̄ bam maama.

28 Dí Yuutu Zezi Krisi wó pa abam yu-yoŋo.

**Tənə kulu Pooli na pvpvnı o pa
TESALONIKI
o ki bule tun**

**Tənə kulu Pooli na pvpvnı o pa Tesaloniki
tiinə o ki bule tun na bri dñbam kulu tun mu
tuntu**

Manja kam Pooli na pvpvnı tənə kum kuntu o pa We noona balu na wu Tesaloniki ni tın, ba daa ta wu lwarı Zezi tum dum na lagı dı ki te tın fası. Kuntu ńwaani mu pe vuvugə jəni ba kogo kum wvni. Noona badonnə deen buňi ni Zezi tum dum manjı dı ba dı ke mu. Badaara dı maa vun si ba ta tuňi tituňa Zezi tum dum na tve tın ńwaani, yi ba laan daarı ba kwe ba titi ba palt noona badonnə banja ni. Pooli laan ma pvpvnı tənə kum kuntu o pa-ba si o maa kwe-ba.

O de yigə o ki We le ba na jıgı wu-dıdua dı We yi ba jıgı sono tın ńwaani, yi o loori We si ba zıgı kənkən We tituňa yam wvni (pcɔrum 1).

O laan ma kwe-ba Zezi Krisi tum lajı ni, o bri-ba ni wulu ba na bə ni kəm-balwaaru tu tın manjı si o da yigə o ba mu, si Krisi laan ba (2:1-12).

Pooli nan kwe We noona bam si ba zıgı kənkən We cwaŋə kam wvni, dı lwarım na manjı dı puli zanzan yi cam yi-ba te tın dı, si ba daarı ba taa warı We (2:13—3:5).

O ma kaani yawarı-nyuna bam si ba taa tuňi ba ma nai ba ni-wuđiu, ni Pooli dı balu deen na tɔgi dıd-o ba tuňi We tituňa yam tın na tuňi te tın (3:6-15).

¹ Amu Pooli dıdaanı Silası dı Timoti mu pvpvnı tənə kuntu si dı pa abam We noona balu na wu Tesaloniki ni yi á yi dı Ko Banja-We dı dı Yuutu Zezi Krisi noona tın.

² Dı Ko We dı dı Yuutu Zezi Krisi wó pa abam yazurə dı yu-yorjo.

Tesaloniki tiinə na tɔgi We te tın

³ Dı ko-biə-ba, dı manjı si dı ki We le manja maama abam ńwaani nıneenı ku na manjı te tın, beňwaani á ki á wu-dıdua dı Zezi ku ja gaali, yi á maama tiini á soe daanı lanyırani, yi á sono kum wvra ku puli zanzan.

⁴ Kuntu ńwaani mu dı yəni dı te á taanı dı bri Zezi kogo kum na wu jəgə kalı maama ni tın, yi dı jıgı wuđpolo abam ńwaani. Dı te dı ba ni, noona beesi abam yi ba yaaru abam zanzan, yi á daa ta zıgı lanyırani dı pu-dıa, yi á kwəri á tɔgi Zezi dı wu-dıdua.

⁵ Kuntu mu pe dı lwarı jaja ni, We wó di nabiinə sarıya dı cıga mu. Dı wó pa á na cıga, yi á manjı si á tɔgi á wəli Dı paari dum wvni, beňwaani abam sunı á na yaara We paari dum kuntu ńwaani.

⁶ We nan wó ki abam cıga, yi Dı wó pa balu na yaarı abam tın joori ba na cam.

⁷ Dı ma wó daari Dı pa abam balu na yaarı tın dı dñbam maama na siun, manja kalı dı Yuutu Zezi na wó joori o ba si nabiinə maama na-o tın. Wvnto wó nuňi We-sənjo dı o malesi dideera bam,

⁸ yi min-vvı zaňı si kaagı-ba. Dı Yuutu Zezi wó pa balu na vın We yi ba wu se wvom kwər-ywəŋə kam tın na cam.

9 Nōona bam kūntu wó na cam ní ku na maŋi dí ba te tñ. Baá na leero tlu na ba ti tñ. Baá pɔɔri-ba ba yira, yi ba taa baŋwé dí dí Yuutu wñm, yi ba daa bá na o paari dam-fɔɔrø zulə yam.

10 Kūntu maama wú ba ku kí maŋa kalv dí Yuutu Zezi na wó joori o ba tñ. De dñm kūntu ní, oó na zulə o titi nōona bam tee ní. Balv maama na ku ba wñ-didva dñd-o tñ wú pa-o tia zanzan. Abam nan wú ta wñ bantu wñni dí á na se We ciga kalv dí na bri abam tñ ñwaani.

11 Ku yi kūntu ñwaani mu dí yení dí loori dí Tu We maŋa maama dí pa abam, sí Dí pa á maŋi dí Dí cwəŋjə kam tɔgum, ní Dí na kuri abam sí á taá yu te tñ. Dí loori-Dí sí Dí pa abam dam, sí á waní á kí lanyiranı nñneenı á wñbunja na lagı te tñ maama, sí á taá kí tituŋja yalu maama na lana tñ, á na kí á wñ-didva dí Dí tñ ñwaani.

12 Kūntu mu wú pa dí Yuutu Zezi taa naŋi zulə abam tee ní, yi abam dí wú na zulə, dí Tu Baŋa-We dí dí Yuutu Zezi Krisi na pë abam yu-yoŋo tñ ñwaani.

2

Kém-balwaaru maŋa na wú ba te tñ

1 Dí ko-biə̄-ba, á ye ní dí Yuutu Zezi Krisi wó joori o ba, yi We wó la dibam sí dí taá wñ o tee ní. Dí nan lagı dí loori abam sí á yi pa á bicara taa di kūntu ñwaani.

2 A yi zanji á pa á wñbunja yugimi, dí nōona balv na te ba wí dí Yuutu Zezi de dñm maŋi dí yi tñ. Nōona na te dí abam ba wí, We Joro kùm mu bri kūntu, naa ba na wí ku yi dibam taanı mu, naa ba na pë abam tñno yi ba wí ku nuŋi dibam tee mu,

3 sí á yi se á pa nōon-nōonu ganı abam dí wǣenu tñm kūntu dwi. Beŋwaani maŋa kalv nōona zanzan na wú ba ba ywéri We cwəŋjə kam wñni tñ wú da yigə ku kí mu, sí dí Yuutu wñm de dñm laan ba dí yi. Kulu na wèli da tñ, kém-balwaaru tu wñm wú da yigə mu o ba. Wñntu gurim je nan wú ta yi cögum mu.

4 Oó bri ní wñm dwe wǣenu tlu maama nōona na zuli dí kulu maama ba na bë ní ba wa tñ, yi oó dñni wǣenu tñm kūntu maama. O ma wó vu o zu o jení Baŋa-We titi diga kam wñni, yi o bri ní wñm titi mu yi We.

5 A ya na wñ abam tee ní maŋa kalv tñ, a maŋi a bri abam wǣenu tñm kūntu. A nan wñ guli-ti na?

6 Woŋo kvdøŋ nan mu cígi wǣenu tñm kūntu cwəŋjə sí tì ta yi kí lele, yi á ye ku ni ní. Ku daarlı maŋa kam na sunı ka yi, kém-balwaaru tu wñm laan wú ba sí nabiinə lwar-o jaja.

7 Kém-lwaanu dam dñlø na sëgi nōona yië ní tñ maŋi dí wñra dí cögí nabiinə. Ku nan na yi wñlø na wñra o cu kém-lwaanu tñm cwəŋjə lele sí tì yi kí tñ, kūntu tu wú ba o viiri.

8 Maŋa kam kūntu ní mu, kém-balwaaru tu wñm laan wú bri o titi jaja. Dí Yuutu Zezi na wú joori o ba maŋa kalv tñ, o laan wú ma o ni-viü o cögí wñntu fası. Zezi na wú joori o ba dí dam-fɔɔrø tñ, mu o laan wú cögí kém-balwaaru tu wñm.

9 Maŋa kam kém-balwaaru tu wñm na wú ba tñ, oó jonji dam-fɔɔrø svtaani tee ní o ma kí wo-kinkagla dwi téri téri ya na dai ciga tñ.

10 O ma wú kí kém-balwaaru dwi maama o ma ganú balu na wú ga ba ñwia Wé tee ní tun. Kuú kí-ba kóntu, bëñwaani ba ba se sí ba jonjí Wé ciga kam dí sono, sí ku pa Dí vri-ba ba lwarim wuni.

11 Ba na vín Wé ciga kam tun ñwaani, Dí laan wú pa ba wubuña daa yéri ciga, yí ba se ba togí kolv na yí vwan tun.

12 Balu maama na wú se Dí ciga kam yí ba daari ba soe kém-balwaaru tun, Wé wó di ba taani yí ba na cam.

We na kuri dibam sí dí taá yí Dí noona te tin

13 Dí ko-biæ-ba, dí manjí sí dí kí Wé le manja maama abam ñwaani, á na yí balu dí Yuutu wóm na soe tun. Ku zígi pulim ní mu Wé kuri abam sí Dí vri abam Dí yagi. Dí me Dí Joro kóm dam mu Dí pa á jí Dí titi noona, dí á na kí á wú-dídva dí Dí ciga kam tun ñwaani.

14 Wé na bëni abam sí á taá yí kóntu tun, ku de dí Dí kwér-ywënjë kam dí na tooli dí bri abam tun ñwaani mu, sí Dí pa á togí dí dí Yuutu Zezi Krisi á na zulë.

15 Kóntu ñwaani, dí ko-biæ-ba, fogí-na á zígi kénkënj, sí á yí yagi ciga kalu dí na manjí dí bri abam tun, ku na yí dí na manjí dí wú abam tee ní yí dí ñoona kolv tun, dí dí na poponu tóno kolv dí pa abam tun dí.

16 Dí Yuutu Zezi Krisi dídaani dí Ko Wé soe dibam yí Dí pa dibam yu-yono, dí Dí na pe dí jígi baari dílu na bá fogí dí ti tun, dídaani tituna yalu na yí ciga tun.

17 Díntu wó zéni abam dí wubuñ-ñuna sí á taá jígi dam, sí á waní á taá kí lanyiraní á tituña dí á ni-taaní maama wuni.

3

A taá loori We dibam ñwaani

1 Dí ko-bia-ba, kolv na daari tun, á taá loori Wé á pa dibam, sí dí Yuutu wóm kwér-ywënjë kam jagi ka yí je maama, sí noona se-ka lanyiraní ní abam dí na se-ka te tun.

2 Loori-na Wé sí Dí jonjí dibam non-balwaaru jia ní, bëñwaani ku dai noona bam maama mu se Wé kwérë kam.

3 Dí Yuutu wóm nan yí ciga tu mu, oó wéli abam dí dam, yí o ci abam svtaani juha ní sí dí yí cogí abam.

4 A na yí dí Yuutu wóm noona tun mu dí jígi abam ciga sí á togí dí na manjí dí bri abam kolv tun, yí á ta wó ta kí kóntu ní dí na manjí dí ta te tun.

5 Dí Yuutu wóm wú pa á wubuña tiini ya zu Wé sono kóm, yí o daari o pa á zígi lanyiraní dí pu-día ní Zezi Krisi titi na zígi te tun.

Yawɔri-nyina kweə

6 Dí ko-biæ-ba, dí kaaní abam dí Yuutu Zezi Krisi yiri mu, sí á ci á titi dí á ko-bu wól maama na yí yawɔri-nyim yí o ba togí zaasim dílu dí na bri abam tun.

7 Abam nan ye lanyiraní ní á manjí sí á lwéni dibam tituña na yí te tun mu. Dí deen na wó á tee ní tun, dí ba jígi yawɔrɔ.

8 Dí wú jonjí wódiu noona-ñoonu tee ní kafe. Dí nan tiini dí tuoji mu yí ku ce dí yira wia dí titi, sí dí yí yaaru abam wólwól wódiu ñwaani.

9 Ku nan dai ní dí ya ba jígi cwënjë sí dí jonjí zéne abam tee ní. Dí deen nan kí kóntu sí ku pa á waní á lwéni dibam na kí te tun mu.

10 Dí na wu abam tee ni maŋa kalu tun, dí pe abam ni ni, noɔnu wulu na ba laḡ titvja tun, kontu tu wu maŋi si o dí wudiu dt.

11 Dí taḡ kontu, beŋwaani dí ni ni abam badonn̄ yi yawɔri-nyuna mu. Ba ba laḡ titvja, yi ba kar̄ je maama ba kikar̄ ba donna yiə.

12 Dí Yuutu Zezi Krisi yiri ŋwaani mu dí te noɔna bam kontu, yi dí kaan̄-ba si ba ja ba titi cim ba t̄vji, si ba wan̄i ba nii ba titi baŋa ni dí ba ni-wudiu.

13 Dí ko-biə̄-ba, abam titi nan yi zaŋi á bwəni dt lanȳrani k̄em.

14 Abam wulu na wu se dí na pupvn̄ te tɔnɔ kontu wun̄i dí bri abam tun, si á taá ye kontu tu, si á wan̄i á ja á titi d̄id-o, si ku pa cav̄ura ja-o.

15 A nan yi pa o ji á dv̄m. A taá kaan-o ni á ko-bu te.

16 Dí Yuutu wum yi wu-zuru tu mu, yi oó pa abam taá j̄iḡi wu-zuru maŋa maama woŋo maama wun̄i.

Dí Yuutu wum wú ta w̄ra dí abam maama.

17 Amu Pooli mu jɔɔni abam. A titi laan mu pupvn̄ tintu dt a juŋa. A yəni a k̄i kontu mu a twaanu t̄im maama wun̄i, si á lwar̄i ni ku yi amu mu pupvn̄. A yəni a pupvn̄ tintu mu.

18 Dí Yuutu Zezi Krisi wú pa abam maama yu-yoŋo.

Dayigə tənə kulu Pooli na püpəni o pa TIMOTI tun

Dayigə tənə kulu Pooli na püpəni o pa Timoti tun na bri dibam kulu tun mu tuntu

Timoti nu yi Zwifu mu o na ki o wu-didua di Zezi, o ko ma yi Greki tu. Pooli deen jeeri Timoti manja kalu o na maa ve Lisitri o təəl Wə kwərə kam o bri nəcəna tun mu (Tıtvaña Tənə 16:1-3). Timoti laan ma təgə di Pooli o tuŋi Wə tutvəya yam (Tıtvaña Tənə 17:14 di 18:5 di 19:22).

Pooli nan püpəni twaanu tle mu o pa Timoti. Twaanu tuntu wənə o kwe Wə kəgə küm yigə tiinə bam mu.

Dayigə tənə kulu o na püpəni o pa Timoti tun wənə o nəcəni wəənu tito wojo mu:

O kaani Wə nəcəna bam sə ba ci ba titi mu di vwan zaasim dılı na zu ba titari tın. Vwan zaasim tiinə bam deen bri ni lugə baňa wəənu tım yi balçərə mu, yi n bá n wanı n na vrı̄m, ku na dai ni n jığı yəno kulu na səgi tın, yi nəcəna funfun yurəni nan mu ye yəno küm kuntu. Ba ma kwəri ba kwe nəcəna sə ba ja ba titi di wuđiiru tıdönnə dim, sə ba yagi kadri. Pooli nan püpəni o bri-ba ni kuntu yi vwan mu.

Pooli daa ta bri Zezi kəgə na manjı sə ku zuli Wə te tın. O ma kwəri o bri Zezi kəgə küm di ku nakwa bam di ku zənzənnə bam na manjı sə ba taa yi te tın.

Pooli laan ma daarı o bri Timoti o na manjı sə o ki te di Wə nəcəna bam dwi təri təri tın, sə o ma wanı o tuŋi Wə tutvəya yam lanyiranı.

1 Amu Pooli wələ na yi Zezi Krisi tıntvənu tun mu püpəni tənə kuntu sə a pa nmə Timoti. Baňa-Wə dılı na yi dibam Vı̄rnı̄ di Zezi Krisi wələ dibam na jığı o tıuna tun mu pe-ni ni sə a taa yi o tıntvənu.

2 Nmu yi nı̄neenı̄ amu titi bu mu te, n na se Zezi Krisi tun nəwaanı̄.

Dí Ko Wə di dí Yuutu Zezi Krisi wú pa nmə yazurə di yu-yojo, yi o daarı o duri nmə nəwaanja.

Cv-na á titi di vwan karanyına tiinə bam zaasim dim

3 Manja kam amu deen na maa ve Masidvanı̄ tın, a loori nmə sə n manjı Efəezzi ni sə n kaani nəcəna balu na bri kulu na dai ciga tın sə ba yagi.

4 Nmu manjı sə n ta-ba sə ba yagi ba wubvəja sunswalı sılı na dai ciga tın, sə ba daarı ba yagi ba kwa dwi natəga kalu na ba jığı gurim je tın. Beñwaanı̄ wəənu tım kuntu pat nəcəna magi kantəgə mu kafe. Tı ba wəli nəcəna sə ba kı ba wu-didua di Wə sə ba taa təgə-Dı.

5 Nmu manjı sə n kaani-ba mu dıdaanı̄ wəənu tım kuntu sə ba yagi-tı, sə ba taa jığı sono kulu na yi ciga ciga na nunji bicari-nəvəna wənə tın, yi ba na kı kulu maama ba ná ye ni ku lamma tın, yi ba na sunı ba kı ba wu-didua di Wə, kuvə pa ba taa jığı sono küm kuntu.

6 Nəcəna bam kuntu nan ywəri ciga kam kuntu wənə mu, yi ba daarı ba nəcəni bitarı sılı na ba jığı kuri tın.

7 Ba lagı sə ba taa yi Wə cullu tım karanyına tiinə mu. Ba titi nan ba ni ba na te kulu tın kuri, yi ba yəri ba na nəcəni kulu di ba wu maama tım di.

8 Dí ye ni Wə cullu tım lana di wələ na ni tı kuri ni ku na manjı te tın.

9 Dibam nan ye ni, Wə na pe Dı cullu tım tın, Dı wu pe-tı nən-nəvəna nəwaanı̄. Dı nan pe-tı balı ná yi cullu cəgina tın nəwaanı̄ mu, dıdaanı̄

vunvuna dı balu yigə na tərə dı DI tun, dı wo-lwaanu kərə dı nən-balwaar, dı balu na ba nığı-DI tun, dı balu dı na gə ba kwə naa ba niinə naa ba donnə tun mu,

10 dı balu na boori tun, dı baara balu na mai ba donnə ba jiri kaana tun, dıdaanı balu na cü ba jaanı nəcəna dı dam ba yəgi tun, dıdaanı balu na fə vwan tun, dı balu na du dı We yı ku yagi ku dat cığa tun. DI nan pe DI cullu tun balu maama na cögü zaasim dılı na yı cığa yı dı təgə We kwər-ywənə kam na bri te tun dı mu.

11 Kwər-ywənə kam kəntu nuji Wəpolo Tu Başa-We dılı na jığı paari-zulə tun te mu, yı dıntı ki-ka amu juja ni si a taa tea.

Pooli na ki We le DI zənə ɻwaani te tin

12 Dı Yuutu Zezi Krisi mu pe amu dam sı a taa tuŋı a pa-o. A ki o le dıdaanı o na ne ni amu jığı wə-didva yı o li-nı sı a taa tuŋı a pa-o tun.

13 Fanya tun, a deen yəni a nəcəni a cögü Zezi yırı, yı a kwəri a twi-o, yı a ta yaarlı o nəcəna bam. Dı kəntu dı, o nan ta duri a ɻwaanja, bənəwaanı amu ya wə se-o yı ku pa a yəri wojo kulu a na jığı a ki tun.

14 Nan dı ku dı, dı Yuutu Zezi mu ki-nı yu-yojo zanzan ku ja gaalı, yı o daarı o pa a taa jığı wə-didva did-o dı sono, a na ɻwi did-o tun ɻwaani.

15 Taanı dıntı yı cığa yı dı manjı sı nəcəna maama se-dı mu:
«Zezi Krisi tu lugı banja

sı o vri nən-cicəgiru mu ba lwarım wənı.»

Amu nan mu ki lwarım a dwəni nəcəna maama,

16 yı We ta duri a ɻwaanja sı ku pa Zezi Krisi bri o wə-zuru kəm na yı te dı amu. O na tiini o ki wə-zuru dı amu wələna yı nən-cicəgiru təm yigə tu tun, ku yı maana mu ku paı nəcəna balu na wə da a kwaga ba ba se-o, sı ba daarı ba na ɻwia kalu na ba ti tun We tee ni.

17 Banja-We yı pe wələ paari na bá ti manja dı manja tun mu. DI yı ɻwia tu mu, ba ba na-DI dı yiə, yı DI ba jığı don. Kəntu ɻwaani zulə dı tiə taa wə DI tee ni si ku taa ve manja kalu na ba ti tun. Amina.

18 A bu Timoti, a lagı a ta dı nmı sı n ta n tuŋı n pa We, ni We nijojnə bam deen na tagı nmı taanı te tun. Kəntu tun, kwaanı n gulı ba na tagı te tun sı n tuŋı We tituŋja lanyırəni, ninenəni n na lagı n magı jara cığa cığa te tun.

19 Ta n jığı wə-didva dı We, sı n daarı n ta n ki kulu maama n na ye n bicarı ni ni ku lamma tun. Nəcəna badonnə wəra, ba ba se sı ba taa ki kulu ba na ye ni ku lamma tun. Kəntu ma pa ba daa warı ba da We cwestənə kam.

20 Yimene dı Alesandrı mu təgə ba wə nəcəna bam kəntu wənı. Amu nan yagi-ba sətaanı juja ni si ba na cam, sı ba daa yı nəcəni ba cögü We yırı.

2

We nəcəna na manjı sı ba taa zuli-DI te tin

1 Wojo kulu a na lagı a da yigə a ta tun mu tıntu. A manjı sı á taá loori We á pa nəcəna maama. Loori-na We sı DI taa nii ba banja ni, sı á daarı á taá ki DI le ba ɻwaani.

2 A taá loori We á paı pwa dıdaanı dıdeera balu maama na jığı dam nəcəna banja ni tun, sı ku pa dı taá zvəri dı yazurə dı ni-ywəm, sı dı wanı dı taá təgə We lanyırəni, sı dı taá ɻwi ni ku na manjı te tun.

3 Kəntu mu yı wojo kulu na lamma yı ku poli We dılı na yı dı Vırnı tun wə.

4 Dintu mu lagı sı nɔɔna maama na vrim, sı ba kwəri ba lwarı kulu na yi ciga tun.

5 We dıdua yiranı mu wura. Wulu dı na fɔgi nabiiñe dı We daanı tun dı yi dıdua yiranı mu. Wuntu mu yi Zezi Krisi wulu na yi nabiiñe tun.

6 Wum mu se o ti o ma ɻwı nɔɔna maama lwarım jini, yi ba pa o maana manja kalı We na li tun.

7 Kuntu ɻwaani mu We pe a ji DI tıntıvınu, sı a tɔɔlı DI kwərə kam a bri nɔɔna. Ciga mu a nɔɔna, sı ku dai vwan. We sıını DI tıvı-nı mu sı a taa bri dwi-ge tiinə, sı ba se DI ciga kam ba kı ba wu-dıdua dı DI.

8 Amu lagı sı jægə maama baara taa warı We. Ba na zənji ba jia weenı sı ba warı We, sı ba taa jıgı wu-ponjo mu, sı ba yi taa jıgı ban-zɔŋɔ naa kantogə dı nɔɔn-nɔɔnu.

9 Amu nan ta lagı sı kaana dı ja ba titı dı ba gwaaru vɔɔm, sı ba taa kwari cavura ba zuvırı gwaaru tulı na manjı dı ba tun. Ba wu manjı sı ba tiini ba kwe ba yum ba ja gaalı, naa ba zuli ba titı dı nınwanya wəənu, ku yi səbu-sıja naa kandwa-ŋvna naa gwaaru tulı səbiə na damma tun.

10 Ba nan manjı sı ba taa kı kəm-laarı mu, sı ku bri nı ba yi kaana balı na se We ciga ciga tun.

11 Kaana manjı sı ba taa je cım mu ba cəgi balı na bri-ba We cwəŋə tun, sı ba daaru ba taa se-ba.

12 Amu wu se sı kaana taa bri baara naa ba taa te-ba. Ba manjı sı ba taa je cım mu.

13 Beŋwaani, We deen na kı nabiinə tun, DI kı Adam mu yigə, yi DI laan daaru DI kı Awa.

14 Ku deen dai Adam mu sutaani ganı, ku yi kaanı wum mu dı ganı dı pa o vin We ni.

15 Kuntu mu te kaana lırı dı cam, We nan wú vri-ba, dı ba na se ba tɔgi We dı wu-dıdua dı sono dı wu-ponjo yi ba jıgı ba titı tun.

3

Zezi kɔgo kum yigə tiinə na manjı sı ba taa yi te tun

1 Taamı dintu sıını dı yi ciga mu:

«Nɔɔnu na lagı sı o ji Zezi kɔgo kum yigə tu, kuntu tu lagı tıtvı-ŋvum mu.»

2 Kuntu, Zezi kɔgo kum yigə tu manjı sı o taa yi nɔɔn-ŋvum mu nɔɔna maama tee ni. O nan manjı sı o taa jıgı kaanı dıdua yiranı mu. O ta manjı sı o taa yırı o titı, sı o taa wai o titı o jaana nı ku na manjı te tun. O manjı sı o taa jeeri vərə lanyıranı o sɔŋç ni. O manjı sı o taa ye nɔɔna zaasim.

3 O nan wu manjı sı o taa yi sa-nyɔru naa najajaru naa nɔɔnu wulu banı na lımmıa tun. Ku manjı sı o taa yi nɔɔn-yoŋo mu dı nɔɔnu maama. O nan wu manjı sı o taa yi səbu-swən-nyum.

4 O manjı sı o taa wai o nii o sɔŋç tiinə baña nı mu lanyıranı, sı o daarı o pa o biə se-o dı zulə yalu na manjı tun.

5 Beŋwaani, nɔɔnu na warı o nii o titı sɔŋç tiinə baña nı, oó kı ta mu o nii Zezi kɔgo kum baña nı?

6 Ku wu manjı sı o taa yi wulu na yi nɔɔn-dıvuru We cwəŋə kam wunu tun, sı o yi zaŋı o ba o zənji o titı, sı We di o taanı nıneenı DI na di sutaani taanı te tun.

7 Zezi kɔgo kum yigə tu manjı sı o taa yi nɔɔn-ŋvum mu dı balı na ba tɔgi We tun dı. Ku na dai kuntu, nɔɔna wú goon-o yi o na cavıra, yi o tu sutaani cıgırı tun wunu.

Zezi kōgō kum zənzənnə bam na manj si ba taa yi te tin

8 Zezi kōgō kum zənzənnə bam dī manj si ba taa yi balu nōona na nīgi tun mu. Ba wu manj si ba taa yi niē yale yale tiinē, naa ba taa yi sa-nyora, naa ba taa ki kampina si ba ma na wēenu.

9 Ba nan manj si ba taa toḡi ciga kalu ya na səgi yi We laan vūri-ba Dī taani dīm wōni tin, ba na ye ba bīcar̄i ni ni ku lamma tin ḥwaani.

10 Nōonu na laḡi si o ji Zezi kōgō kum zənzənnu, ba manj si ba da yiḡe ba maan-o mu ba nii, o na ba jigi wo-lōn̄o, si ba laan pa o puli o tituña.

11 Ku manj si ba kaana dī taa yi balu nōona na nīgi tin mu, si ba yi taa yi bibar̄i-nyina. Ba manj si ba taa yiri ba titi mu, si nōona taa jigi ba ciga wojo maama banja ni.

12 Zezi kōgō kum zənzənnu manj si o taa jigi kaanu dīdva yuran̄i mu, si o daari o taa wai o nii o biē dī o sōn̄o tiin̄a maama banja ni ḥanyiran̄i.

13 Beñwaani zənzənnu wōlu maama na tuñi o tituña lanyiran̄i tin wōna zulə zanzan̄ nōona tee ni, yi o daari o na baari dī wōpolo o na ki o wō-dīdva dī Zezi Krisi tin ḥwaani.

14 Amu buñi si a ba nm̄u te lele. A nan pūpūni tōn̄o kūntu a pa nm̄u si,

15 a na daan̄i fufiun̄, si n wan̄i n lwar̄i n na wō ja Banja-We nōona bam te. Bantu mu yi Zezi nōona yi ba toḡi ḥwia Tu Banja-We. Bantu mu yi balu na kwaani ba wēli ba nii zaasim dīl̄u na yi ciga tin banja ni, nīneen̄i ywē na wēli diḡa si ka yi vi te tin.

16 Dī lwar̄i ni We togim yi wo-kamunu mu. We ciga kam kūntu dēen ya sagi mu, yi Dī laan pa dī lwar̄i wōlu wōm Dī na tuñi tin:

Wōntu mu jigi nabiinu o ba luḡu banja.

We Joro kum ma bri ni o yi ciga tu.

We malese suim ma na o zulə.

Nōona ma ja o kwərə ba zu dwi maama wu ba tōch̄i.

Luḡu banja nabiin̄e ma se-o.

O ma zañi dī zulə o di We-sōn̄o.

4

Dī na manj si dī ci dī titi di vwan zanzaasa bam te tin

1-2 We Joro kum bri dībam fas̄i ni, manja tiim ni nōona bādaara wō zañi ba yagi We cwənj̄e togim. Pipiri-nyina balu na fō vwan tin mu wō gan̄-ba ba pa ba yagi zaasim dīl̄u nā yi ciga tin. Bantu wōbuñja mu tīga, ku pa ba yēri ni ba na ki kulu tin ba lamma. Baā pa nōona se vwan yam ciciri na fōe tin, yi ba daari ba taa toḡi sūtaani zaasim na yi te tin.

3 Nōona bam kūntu mu yēni ba bri ni ku culə si baaru dī kaanu naa kaanu zu baru. Wōdiiru tīdonn̄e dī maa wōra ba na bri ni ku culə si nōona di-ti. Nm̄u nan ye ni We mu ki wōdiiru tum kūntu, si dībam balu na toḡi-Dī yi dī lwar̄i Dī ciga kam tin taā ki Dī le ti ḥwaani, si dī daaru dī taā di-ti.

4 Beñwaani wēenu tīlu maama We na ki tin lamma. Wojo kulu We na pe dībam tun, dī manj si dī ki Dī le mu ku ḥwaani, dī wu manj si dī culi-ku.

5 Beñwaani We taan̄i dīm dī dībam We-loro kum mu kwe wojo maama ku pa ku lana We yiḡe ni.

Zezi Krisi tintuñ-nyom na manj si o taa yi te tin

6 Nm̄u manj si n ta wēenu tīntu mu n bri n ko-biē bam. N na ki kūntu, kuú pa n ta n yi Zezi Krisi tintuñ-nyom. N na sun̄i n se We ciga kam taan̄i

dum di zaasim dulu na yi ciga yi n manj i n togi-di tin, nn b i We cw aej e kam wun.

⁷ Yi zaaji n cagi sinswali silu na ba jigi kuri yi si ba weli We cw aej e kam tin. Nan tiini n kwaani n ta n togi We cw aej e.

⁸ D i ye ni, n na waari n yira, ku jigi zene finfiin. Ku daari, n nan na kwaani n togi We cw aej e, kuntu mu tiini ku jigi zene wojo maama wun. Bejwaani kuv pa n na zene zim յwia kam wun, yi n daari n na յwia kalb na lag ka ba tin We tee ni.

⁹ Taani duntu yi ciga yi di manj i si ncoona se-d i mu.

¹⁰ Kuntu յwaani mu pai d i kwaani d i tuja, bejwaani dibam jigi tuuna di Nwia Tu Baaja-We. Dintu mu yi ncoona maama Virnu, ku na fogi ku dwe didi balu na se-Di tin.

¹¹ Ta n bru ncoona bam w aenu t u m kuntu si n zaasi-ba.

¹² Yi zaaji n pa ncoen-ncoenu gooni-m n na yi bu tin յwaani. N manj i si n ma n titi mu n bru Zezi ncoona bam ba na w o ta ki te. Ku na yi nm u ni-յwaaja du n tituj-naga, di n sono di n na jigi w u-didua di We te tin, di n w u-pojo maama mu n manj i si n ma n bru-ba.

¹³ Ta n kwaani n karimi We taani dum di ncoona bam, si n daari n bru-ba We ciga kam, si ku taa ve manja kam a na w o ba tin.

¹⁴ Yi zaaji n yagi p eeri dulu We na pe nm u, manja kalb Di nijorjn e bam deen na tagi nm u taani te yi Zezi kogo kum nakwa bam di daaj i ba jia nm u baaja ni ba wari We n յwaani tin.

¹⁵ Ku manj i si n tiini n kwaani n ta n tuju tituju dum kuntu di n w u maama mu. Kuntu mu w o pa ncoona maama taa nai nm u na ve yig e te tin.

¹⁶ Ta n yuri n titi, si n daari n ta n yuri n zaasim dum na yi te tin di. Kwaani n zugi kengkeng w aenu t u m kuntu wun, si nm u titi w u na vr u m, yi n ta w u pa balu na cagi-m tin di na vr u m.

5

N na manj i si n kwe We ncoona bam te tin

¹ Yi zaaji n bagi nankwian di baari. N manj i si n kwe-o ni n ko mu te. Ku na yi non-dvannu, n manj i si n kwe-ba ni n nyaana mu te.

² Ku na yi kazina, n manj i si n kwe-ba ni n niin e mu te. Ku na yi kabw ene, n manj i si n kwe-ba ni n nakwa mu te di w u-pojo.

D i na manj i si d i taá zani kad a n a te tin

³ Ta n zuli kadene balu na suni ba ba jigi ncoonu tin, si n ta n nii ba baaja ni.

⁴ Ku daari, kadem na jigi bi e naa naaru, bantu mu manj i si ba taa nii-o, ba na yi o titi soej tiin e tin յwaani. Mu We cw aej e zaasim dum na yi te tin. Kadem bi e na zen-o kuntu, kuv pa ba joori ba յwi ba tiin e jini di ba na yaari ba յwaani te tin. Kuntu nan mu poli We w u.

⁵ Kaani wulu na suni o yi kadem yi o ba jigi ncoen-ncoenu si o taa nii o baaja ni tin tiji o t u na We baaja ni mu. Titu di wia maama o tiini o wari We mu yi o loori zene Di tee ni.

⁶ Ku daari kadem wulu na lag i si o taa յwi paweeni wun tin manj i o ti mu yi o ta beer e.

⁷ Nan pa ba maama lwar i w aenu t u m kuntu ni ni, si ncoen-ncoenu yi wan i o na ba wo-lcje o ta.

⁸ Nōōnu yigē na tērē dī o sōōjō tiinē, ku na tiini ku dwe dīdī dī o titū digē tiinē, kuntu tu yagi We cwaējē mu. O nan tiini o yi nōōn-balōō o dwe balu na manjī ba ba togī We tin dī.

⁹ Yi zaŋjī n pa ba püpüni kadəm wulu na wu yi buna fusirdū tin n kī kadənē bam tōō kom wunu. Wulu na manjī si o wēlī da tin manjī si o ban-zvūrī taa yi bidwī yirani mu.

¹⁰ O manjī si nōōna taa ye o tituŋ-jyuna ni nū lanyiranī. O na nii o biē banya ni lanyiranī, naa o na jeeri vērā lanyiranī, naa o na tu o titi o zarū We nōōna bam ne, naa o na zēni balu na wu cam wunu tin, yi o na kwaani o tuŋi tituŋ-jyuna dwi maama, abam wai á gar-o á wēlī da.

¹¹ Ku daari kadənē balu na yi ka-bwənē tun, abam wu manjī si á ga-ba á wēlī da. Beŋwaanī, bantu wubuŋa daa na lēni yi ba warī ba titi ba ja, baá yagi ni dūlū ba na goni dī Zezi Krisi tin, yi ba daari ba daa zu banna.

¹² Ba na kī kuntu, ba bá na bura, beŋwaanī ba cogī ba dayigē ni dūlū ba na goni dī Zezi Krisi tin mu.

¹³ Kulū na wēlī da tin, á na püpüni kadənē balu na yi ka-bwənē tun á wēlī da, baá ji yawɔri-nyina yi ba ta tulī sam. Ku nan dai kuntu yirani, baá ji b̄ib̄ari-nyina di ɻwanj-yc̄oru tiinē, yi ba nōōni wēēnu tulū na dai si ba ya nōōni tin.

¹⁴ Mu ku kuri amu buŋi ni kuú ta lamma si kadənē balu na yi ka-bwənē tun taa zuvūrī banna si ba lu biē, si ba daari ba taa nii ba titi sam banya ni. Ba na kī kuntu, kuú pa dībam dūna daa bá na cwaējē si ba nōōni wo-lwaanū ba pa dībam.

¹⁵ Beŋwaanī kadənē badaara manjī ba ywəri We cwaējē kam wunu, yi ba daari ba togī svataanī.

¹⁶ Baarū naa kaanī wulu na tōgī We cwaējē yi kadənē wu o sōōjō ni tin, wuntu mu manjī si o taa nii ba banya ni. Ku dai si o yagi-ba o pa Zezi kōgō kum. O na yagi-ba kuntu, kuú yaari Zezi nōōna bam ku pa ba daa bá wanī ba nii kadənē balu na ba jigi nōōn-nōōnu tin banya ni.

Ku na manjī si dī ki nakwa tiinē bam te tin

¹⁷ Ku daari, ku na yi Zezi kōgō kum nakwa balu na yi yigē tiinē yi ba nii Zezi nōōna bam banya ni lanyiranī tin, ba manjī si ba na zulē kuni bile mu, ku na dwe dīdī balu na kwaani ba tōoħi We kwərē yi ba bři nōōna We ciga kam tin.

¹⁸ Beŋwaanī ku püpüni We tōō wunu ku wi: «Nmū na jigi nabia n man nwani wo-vaalū, yi kī tampongō ka ni ni.»

Ku ta tagi ku wi: «Tintuŋnu manjī si o taa joŋi o ɻwaliwu mu.»

¹⁹ Nōōnu na tagi Zezi kōgō kum nakwa bam wu nōōnu bitar-lwaanja dī nmū, yi zaŋjī n se, ku na dai ni nōōna bale naa batō yi mu ne o kēm-balwaaru tin.

²⁰ Ku daari nakwa balu na siunī ba kī kēm-balwaaru tin, si n kaanī-ba ba maama yigē ni. Kuntu mu wū pa fuunī ja badaara bam dī.

²¹ A nan lagū a kaanī-m mu We yigē ni dī Zezi Krisi yigē ni dī We titi malesi sīm yigē ni, si n yɔɔrī n se kułū a na tagi tin. Yi kuri nōōna daanī, ku nōōnu maama te na manjī tin.

²² Yi lögirī n daŋjī n jia nōōn-nōōnu banya ni si n pa o ji We tintuŋnu. Yi zaŋjī n pa nōōna kēm-lwaanū loŋjī-m. Fəgī n ja n titi dī wu-poño.

²³ A lagū a ta dī nmū si, n wū kum na yēni ku wœe tin ɻwaanī, si n ta n nyō sana finfinū si ku wanī ku zēni-m, si n yi ta n nyō na yirani.

24 Nɔɔna badaara wo-lwaanu tiini tı nai dı yi mu jaja, yi ba daa ta wu di bantu taanı. Ku daarı babam wo-lwaanu nan wó ba tı na ku kwaga ni mu.

25 Ku nan ta yi bıdwı mu dı kém-laarv dı. Tı dı yɔɔrı tı nai dı yi mu jaja. Nan dı ku dı, tılın na ba nai lanyıranı tın dı bá wanı tı səgi.

6

Gambę na manjı si ba taa kı te tın

1 Balı maama na yi gambę yi ba tɔgı We cwəŋę tın manjı si ba taa paı ba yum tiinę bam zulə zanzanı mu. Kunto wó pa nɔɔn-nɔɔnu bá wanı o nɔɔni o cɔgı We yırı dıdaani dıbam zaasım dıı.

2 Gambę sılı na tuŋı ba paı ba yum tiinę balı dı na tɔgı We tın, ku wu manjı si ba taa gooni-ba ba na yi ba ko-bia We cwəŋę wunu tın ɻwaanı. Ba nan manjı si ba taa tuŋı lanyıranı mu ba pa-ba, beŋwaanı ba yum tiinę balı ba na tuŋı ba paı tın dı yi ba ko-bu-sonnu mu ba na tɔgı Zezi tın ɻwaanı, yi ba nii ba baŋı nı lanyıranı.

Dí manjı si dí ci dí titı dı vwan zaasım di səbu-swəna

Nii wəenü tılın n na manjı si n bri nɔɔna bam si ba taa kı tın.

3 Nɔɔnu wolu maama na bri zaasım dıdoŋı, yi o wu se si o tɔgı dıbam Yuutu Zezi Krisi kwər-ywəŋę kam dıdaani We cwə-laa zaasım dıı,

4 kunto tu kı fɔŋı mu yi o yəri kvlukulu. Wunto doŋı tiini o lagı si o taa magı kantɔgı mu wəenü tılın na ba jıgı kuri tın baŋı nı. Kém dıı kunto dwi mu pa nɔɔna wuru gwına dı ba donnə, yi ku pa nɔɔna jaanı daanı yi ba twı daanı, yi ba ta bwıŋı lwarım ba pa daanı,

5 yi ba niə dı ba manjı daanı. Ba yəni ba kı kunto, beŋwaanı ba jıgı wubvıŋ-balwaarv mu, yi ba daa ba tɔgı cıga cwəŋę. Ku maa paı ba bwıŋı nı We cwəŋę tɔgım yi woŋı kulu ba na wó na nadunni ka wunu tın mu.

6 Ku nan sunı ku yi cıga mu, We cwəŋę tɔgım jıgı nadunni zanzan ku paı balı na kı wupolo dı kulu ba na jıgı tın.

7 Ba na lugı dıbam tın, dı wu jaanı kvlukulu dı ba lugı baŋı. Dí nan ta bá wanı dı ja kvlukulu dı dí viirı.

8 Kunto tın, dı na jıgı dı ni-wuđıu dı dı yi dı jıgı gwaarv dı zuvra, ku manjı si dı taa jıgı wupolo si tıntu manjı dıbam.

9 Ku daarı balı na lagı si ba jı nadunə tın, səbu-laga mu yəni ka ganı-ba ku pa ba tu manjı wunu. Ku maa paı ba fra zuvri wo-yɔɔrı zanzan tılın na wó cɔgı-ba tın. Kém dıı kunto mu yəni ku paı ba yáalı ba cɔgı.

10 Beŋwaanı səbu-swənə mu yi lwarım dwi maama pulim je. Nɔɔna badaara wura ba na pe ba wubvıŋ zu səbu-lagı yi ba yagi We cıga kam, ku pa ba jıgı ba titı ba yaarı zanzan.

11 Ku daarı nmı Timoti na yi We nɔɔnu tın, n manjı si n ja n titı mu dıdaani wəenü tımkunto. Ki n titı n kı daanı si n ta n tɔgı cıga, si n se We ni, si n kı n wu-dıdua dı We, si n ta n jıgı sono dı pu-dıa dı wu-bono.

12 Pvuřı n yura n ta n tɔgı We cwəŋę lanyıranı. Kunto mu nmı wó joŋı ɻwıa kalı na ba ti tın We tee nı. ɻwıa kam kunto mu We bəŋi-m si n ba n joŋı, dı nmı deen na zaŋı n zıgı nɔɔn-kɔgo kum yigə nı n pa ba lwarı nı nmı tɔgı cıga cwəŋę kam tın.

13 Zezi Krisi titı deen zıgı Ponsı Pilatı yigə nı o pa o lwarı nı wum tɔgı cıga cwəŋę kam mu. A nan lagı a ta dı nmı Zezi yigə nı, dıdaani We dılu na paı woŋı dwi maama ɻwıa tın yigə nı,

14 ní n manjí sí n se ciga kam kuntu sí n yi yagi-ka dí funfun dí, sí ncoón-ncoón yi waní o na n wo-lojo o ta, sí ku vu ku yi de dím díbam Yuutu Zezi Krisi na wú joori o ba tun.

15 Maŋa kalu na manjí tun na yiə, Wøpolo Tu Baŋa-Wé dulu yiramí na yi dam-forɔ tu tun laan wú pa Zezi Krisi joori o ba. Wé mu yi pwa maama Pe dí yum tiiné maama Yuutu.

16 Díntu yiraní mu ḥwí manjí kalu na ba jígi pulim dí gurim tun. Dí nan zuvri pooni dílu na tiini dí daga tun wøni mu, yi ncoón-ncoón bá waní o twé da. Ncoón-ncoón tэрэ o na ne-Dí, yi ncoón-ncoón nan daa ta bá waní o na-Dí. Díntu mu manjí tié dí zulé dí dam dílu na ba ti tun. Amina.

17 Ku na yi balu na yi nadunə lugú kuntu baŋa ni tun, n manjí sí n kaani-ba sí ba yi taa buŋi kamunni ba pa ba titi. Ba wú manjí sí ba tugí ba jijigíru tím, beŋwaani tì nyí dí viu mu. Ba nan manjí sí ba kwe ba wubuŋja maama ba pa Wé mu, beŋwaani díntu mu yəni Dí pa díbam wojo maama yi ku yi díbam, sí dí taá jígi wøpolo dí di ywəəni.

18 Kaani-ba sí ba taa ki lanyirani, sí ba tituŋ-ḥwuna ji ba nadunni, sí ba taa jígi wu-yojo sí ba taa ma ba wəənu tím ba zəni daani.

19 Ba na ku kuntu, ku bri ní ba tiŋi ba nadunni ciga ciga mu ba pa ba tūt jwa ḥwaani, yi kuú pa ba na ḥwia kalu na yi ciga tun Wé tee ní.

20 A bu Timoti, fogu n ta n nii kulu maama Wé na kwe Dí ki nmú jíja ní tun baŋa ni. Ja n titi dídaani wəənu tlu ncoona na buŋi ni tì yi yi-puru yi tì dai tun. Tíntu mu yi bítar-yoɔru tlu na ba wəli Wé cwəŋə tún dídaani taana yalu na ba jígi kuri tun.

21 Ncoona badaara mu wøra ba na paí ba jígi yi-puru kum kuntu, yi ku laan pa ba ywəri Wé cwəŋə kam wøni.

Wé wú pa abam yu-yojo.

Tənə kulu Pooli na püpvnı o pa TIMOTI o kı bule tun

Tənə kulu Pooli na püpvnı o pa Timoti o kı bule tun na bri dıbam kulu tun mu tuntu

Pooli na püpvnı tənə kvntu o pa Timoti maşa kalu ni tun, o wu piuna digə ni mu Rom ni. Ku deen cana zanzan ku pa-o (2:9), yı nəçən-nəçən tərə o na zən-o (4:16).

Pooli ɻwia kam laan na twə ka tiim jəgə tun, o ma kwe wulu na təgi dıd-o o tuŋi yı o so-o lanyırani tun.

Pooli de yigə o kı We le Timoti ɻwaanı. O laan ma kaanı Timoti sı o taa zığı kəŋkəj sı o taa kwaani o tuŋi We titvəna yam lanyırani, dı nəçəna na manjı ba yaar-o We titvəna yam ɻwaanı dı (1:1—2:13).

Pooli ta ma kaan-o sı o ci nəçəna balu na magı kantəcə kafə yı ku ba zəni We titvəna yam tun. O ma ta dı Timoti sı o lwəni wəm kikiə na yı te tun, sı o taa təgi cığa dı wu-dıdva dı sono dı wu-zuru, sı o yı swe zaasım-ŋvum dılı o na ne tun (2:14—4:5).

Tənə kum tiim ni o laan ma bri o titi na yaari te dı We na zən-o te tun (4:6-18).

¹ Amu Pooli na yı Zezi Krisi tıntvənnı tun mu püpvnı tənə kvntu a pa nmı Timoti. We titi mu kuri-nı dı Dı wubuňa sı a taa yı Dı tıntvənnı, sı a pa nəçəna lwarı ni We goni ni sı Dı pa-ba ɻwia, ba na ɻwi dı Zezi Krisi tun ɻwaanı.

² Nmu Timoti yı a bu-sono mu.

Dı Ko We dı dı Yuutu Zezi Krisi wú pa nmı yazurə dı yu-yojo, yı Dı daarı Dı duri nmı ɻwaanja.

Pooli na kı We le yı o pa Timoti na baari te tun

³ Amu nan kı We dılı a na tuŋi a pa-Dı yı a ye a bicarı ni ni ku lamma tun le, ni a nabaara bam dı deen na tuŋi ba pa-Dı te tun. A maa yəni a loori-Dı maşa maama wıa dı titi, yı a guli nmı gulə a We-loro kum wıvı.

⁴ A guli nmı yi-na bam wojo dibam na pwə da-tee ni maşa kalu tun. Kvntu ɻwaanı mu a tiini a lagı sı a joori a ba a na nmı, sı a wanı a taa jıgı wıpolo lanyırani.

⁵ Amu wu swe ni n kı n wu-dıdva dı Zezi cığa cığa, ni n nu-nakwı Loyisi dı n nu Yunisi dı deen na jıgı wu-dıdva dı Zezi te tun. A ye lanyırani ni nmı dı yı kvntu mu.

⁶ Kvntu ɻwaanı mu a lagı sı n guli a deen na danı a jıa nmı başa ni yı We pa nmı zənə yalu tun. Nan fəgı n nii peerı dım kvntu başa ni, sı n ta n ma n tuŋi We titvəna yam lanyırani.

⁷ Beñwaani dı daa bá ta kwari fvvnı, We na zəni dibam dı Dı Joro kum tun ɻwaanı. Kvntu mu paı dı jıgı baari dı sono, yı dı wai dı titi dı jaana.

⁸ Yı ta n kwari cavıra sı n ta dı Yuutu Zezi cığa kam n bri nəçəna. Yı pa fvvnı zu-m dı ba na kı amu piuna digə ni Zezi cığa kam ɻwaanı tun. Ku nan manjı sı n dı se yaara mu We kwər-ywəjə kam zaasım dım ɻwaanı. We wú pa-m baari yaara yam wıvı.

9 Dintu mu vri dībam yi DI bəŋi dībam sī dī taá yi DI nōona, sī ku dai dībam titvən-ŋuna ḥwaani. Ku yi DI tuti mu manjı DI li wubvəna ku loori lugu pulim, sī DI pa dī togı Zezi Krisi ḥwaani dī na vrūm zaani.

10 We laan mu nan pe dī na DI zaani dīm kūntu dī Vurnu Zezi Krisi na tu lugu barja tīn ḥwaani. Wūntu mu cōgi tūvni dam, yi o daari o togı We kwər-ywəŋə kam ḥwaani o pa dī lwarı ni dī wú na ḥwia kalu na bá ti tīn We tee ni.

11 We nan mu pe a ji DI titvənju si a taa tōčl DI kwər-ywəŋə kam kūntu, sī a bri nōona DI cīga kam.

12 Ku yi kūntu ḥwaani mu a ne yaara yam kūntu. A nan ba kwari cavūra. Beŋwaani amu ye ni a kī a wu-dīdva dī Zezi mu, yi a ye ni wūntu wú wanı o nii kūlu maama We na kwe DI kī a juja ni tīn barja ni, sī ku taa ve de dīm o na wú joori o ba tīn.

13 Nan fōgi n ta n tōgi cīga kalu a na manjı a bri nm̄u tīn sī n ma n zaasi nōona, sī n kwəri n ta n jīgi wu-dīdva dī sono n na ḥwī dī Zezi Krisi tīn ḥwaani.

14 Fōgi n ta n nii cīga kalu We na kwe DI kī nm̄u juja ni tīn banja ni dī We Joro kūlu na ḥwī dībam wūntu tīn dam, sī nōon-nōonu yi cōgi-ka.

15 Nm̄u manjı n ye ni We nōona balu maama na zvūrī Azi tūnī dīm ni tīn joori amu kwaga ni, ku wāli dī Fizeelh dī Erməzəni.

16 We nan wú duri Onisifōc̄ri dī o sōčo tiīn maama ḥwana, beŋwaani wūntu mu yəni o pati a jīgi wu-zuru. Ba na kī-ni pūna digə ni tīn, o wu kwari cavūra sī o zəni-ni.

17 O nan na tu o yi Rom manja kalu tīn, o tiini o kwaani o beeri amu je mu taan, yi o laan ba o na-ni.

18 We nan wú duri o ḥwana sarıya de dīm ni. Nm̄u manjı n ye lanyırani Onisifōc̄ri na tiini o zəni amu te Efēez̄i ni tīn.

2

Zezi Krisi titvən-ŋum na manjı si o taa yi te tīn

1 A bu Timoti, ta n zīgī kəŋkəŋ Zezi Krisi na pe nm̄u yu-yojo yi n ḥwī dīd-o tīn ḥwaani.

2 Cīga kalu maama a na yəni a bri nm̄u nōn-kōgo kūm maama yigə ni tīn, n dī ma-ka n bri nōona balu na tōgi cīga tīn, sī ba dī daa wanı ba maa bri nōona badonnə ba wāli da.

3 Nm̄u na tuju n pa Zezi Krisi tīn, n manjı si n dī se yaara mu, nūneenī pamaŋ-ŋum na se yaara te tīn.

4 Nōonu na yi pamaŋju yi o lagı si o poli o yuutu wu, o daa wu manjı si o taa kī wəənu tīlə na dai pamaŋna titvənja tīn.

5 Ku ta nyı dī nōonu na kwaani o duri o di yigə te tīn mu. O na manjı o duri o di yi o wu de durim dīm cwəŋə cīga cīga, ba bá pa-o yigə tu pēeri dīm.

6 Ku ta nyı dī nōonu na yi valu yi o tiini o tuju te tīn mu. Wūntu mu manjı si o da yigə o na o wo-vaalu tīm biə.

7 Buŋi n nii a na te kūlu tīn. Dī Yuutu Zezi wú pa n lwarı wojo maama kuri ni tīn.

8 Ta n guli Zezi Krisi na yi Pe Davidi dwi tu tīn gula. Wūntu mu bi o yagı tuvni, nī kwər-ywəŋə kam kūntu tīn mu pe a wu yaara wūntu, yi ba və-ni dī capuunnu ni a yi ḥwīlunu mu te. Ba nan bá wanı ba ci We kwərə kam sī ka yi jagı.

9 Amu na tōčl We kwər-ywəŋə kam kūntu tīn mu pe a wu yaara wūntu, yi ba və-ni dī capuunnu ni a yi ḥwīlunu mu te. Ba nan bá wanı ba ci We kwərə kam sī ka yi jagı.

10 Kuntu ḥwaani mu a se yaara dwi maama, si ku wanu ku weli noona balu We na kuri si ba taa yi DI noona tun, si ba toḡi Zezi Krisi ḥwaani ba na vrūm di zulə yalu na bá ti tun.

11 Taanu dlu a na lagu a ta tun yi ciga mu:
Dí na toḡi di Zezi dí ti,
dí ta wó toḡi díd-o dí na ḥwia.

12 Dí na fōgi dí zíḡi kəŋkəŋ̄ cam wunī,
dí wó toḡi díd-o dí di paari.

Dí nan na vi-o,
o di wó vin dibam mu.

13 Dibam nan na manj̄i dí ba jíḡi ciga,
wantu ta yi ciga tu mu,
beŋ̄waanti wum ba joori o kwani o ni.

Dí na wó ta tñj̄i te si kv poli We wu tun

14 Ta n guli amu zaasim dum n bri Zezi noona bam, si n daari n kaani-
ba lanyiranı di We yuri, si ba yi taa maḡi kantoḡo kulu na ba jíḡi kuri tun
bitari banja ni, si ku coḡi balu di na céḡi tun wubuña mu.

15 Kwaani n tñj̄i di yawala si ku poli We wu, si cavüra yi ja-m DI yiḡe ni
di kulu n na tñj̄i tun, si n kwaani n ta n bri noona We ciga kam lanyiranı.

16 Ja n titi di bitar-yɔɔru tilu na ba weli We cwəŋ̄e tun. Balu na ḥɔɔni-si
tun paí noona fōgi ba joori ba manj̄i kwaga ni mu We cwəŋ̄e kam wunī.

17 Ba na karı ba bri wo-yɔɔru tum kuntu tun, ti wó lonj̄i ti jaḡi je maama,
nuneeen noonu na jíḡi nasincoḡo yi ku woori ku weli da te tun. Yimene di
Fileti mu toḡi ba wó noona bam kuntu wunī.

18 Ba tusi ciga cwəŋ̄e kam wunī yi ba te ba wi, We daa bá bi noona DI
pa ba yagi tñvñi, si twa biim manj̄i ku ke. Ba zaasim dum kuntu ma pa
balu na se We tun badonn̄e wubuña joori ya ləni.

19 Ku daari balu na yɔɔri ba toḡi We ciga kam tun wubuña ba zai. Bantu
nyi di diḡe kuri mu We na fōgi DI cwi lanyiranı. Kuri dum kuntu ba gœ,
yi ku püpuni da ku wi:

«Dí Yuutu wum ye balu na yi o noona tun.»
Ku ta püpuni ku wi:

«Wulu maama na se ni o yi dí Yuutu wum noonu tun manj̄i si o yagi kəm-
balwaaru mu.»

20 Ku nyi di so-fɔɔrɔ wunī kabeli di zwi dwi téri téri na wura te tun mu.
Sidonn̄e yi can-na mu ba me ba ki, di səbu-siŋ̄a. Sintu yi lunni nyim mu.
Sidonn̄e maa yi de naa döḡo mu ba me ba ki, yi ba mai sintu mu ba tñj̄a.

21 Ku bri ni, noonu na jíḡi o titi di wo-yɔɔru tum kuntu, ku tu wó ta yi
lunni nyim mu We tee ni. O yi wulu na kwe o titi o ki o yuutu wum jña
ni yi o jíḡi kuri o pa-o tun mu. O manj̄i si o taa tñj̄i tituŋ̄-ñuna yalu maama
o yuutu wum na laḡi tun mu.

22 Kuntu tun, cu n titi di kəm-yɔɔru tilu non-dvñnu wubuña na yəni ya
zvñri tun, si n daari n kwaani n toḡi ciga cwəŋ̄e di wu-didua di sono di
wu-zuru, si n ta n toḡi di balu bicara na lana yi ba se ni ba yi dí Yuutu
wum noona tun.

23 Fōgi n ci n titi di jwəri kantoḡo kulu na ba jíḡi kuri tun. Beŋ̄waanti
nmu ye ni ku tui ku guri di najara mu.

24 Noonu wulu nan na yi dí Yuutu wum tñtuŋ̄nu tun wu manj̄i si o taa yi
najajaru. O manj̄i si o taa níḡi noona maama lanyiranı, si o daari o bri-ha
ciga di wu-zuru.

25 O nan manjı sı o zaası balu na vın We cığa kam tın dı wu-bono mu, sı ku wai ku kı sı We pa ba ləni ba wubuña sı ba joori ba se DI cığa kam.

26 Kuntu tın, ba swan laan wú joori yi ba wani ba vri ba tuti svtaanı jıja ni, dı ya na jaanı-ba nı cıkı te yi dı pa ba kı dı wubuña na lagı te tın.

3

Ləerü na wú ba lugü banja tiim maya ni te tın

1 Ta n ye nı lugü tiim maya ni leerü zanzan wú ba lugü banja.

2 Kantu maya kam ni noona wú ta wura ba na lagı wəənu ba titi zənə yırarı má ɻwaanı, yi baá ta yi səbu-swən-nyına dı kamun-nyına, yi baá ta tee ba titi. Noona wú ta twı daanı yi ba ba se ba tiinə niə, yi ba bá zuli balu na kı-ba lanyırarı tın. Baá ta yi nən-balwaarü yi ba ba nıgi wojo kulu na yi We nyım.

3 Noona bá ta soe daanı, yi ba bá ta jıgi da-ɻwaanja. Baá ta yi bıbarı-nyına yi ba ba lagı sı ba ja ba titi, baá ta yi wu-lun-nyına, yi baá ta culi wəənu tılb na lamma tın.

4 Noona wú ta tusi ba cilonnə, yi ba bá ta zuri ba yıra dı lwarım kəm. Baá ta magı ba nyɔona ba bri ba titi kamunni. Baá ta soe ba wubuña wəənu ba dwe Banja-We.

5 Noona bam kuntu wú ta kı nı ba tıgı We cığa kam mu te, yi We dam nan təri ba tee ni. Fıgı n cı n titi dı noona bam kuntu.

6 Noona bam kuntu badaara yəni ba səgi ba zuvı sam mu ba gani kaana balu na yi ka-kaye tın ba pa ba wubuña coga. Kaana bam kuntu wu cogı dı ba kəm-balwaarü zanzan, yi ba wubuña paı ba tıgı wojo kulu maama ba fra na zu tın.

7 Kaana bam kuntu tiini ba kwaanı ba zaası mu maya maama, yi ba nan ba fıgı ba lwarı cığa.

8 Noona bam kuntu kəm dım nyı dı Zanesı dı Zambresı deen na vın Moyisi ni faja faja te tın mu. Ba dı vın We cığa kam mu. Ba jıgi wubuñ-balwaarü mu, yi ba We tıgum dım yi kafe.

9 Ba nan daa bá wani ba vu yigə dı ba gana yam. Bejwaanı noona maama wú ba lwarı ba jwərim dım jaja, nıneenı ku deen na kı Zanesı dı Zambresı te tın.

We cığa kam na jıgi zənə lanyırarı te tın

10 Ku nan na yi nmı Timoti, n manjı n ye amu zaasım dım dı a ɻwıa dı a wubuña na yi te tın. Nmı nan ta ye a na jıgi wu-dıdva dı We te tın, yi n ta ye a na jıgi wu-zuru dı sono dı pu-dıa dı te tın.

11 Nmı nan ta ye noona na beesı-nı yi a yaaru te tın. Nmı ye wəənu tılu maama na kı amu Antıosi nı dı Yikon dı Lisitri nı, yi dı ku dı, a ta wu yagi We cığa kam. Dı Yuutu wııı nan mu vri-nı yaara yam kuntu maama wııı.

12 Kuntu, balu maama na lagı sı ba taa tıgı Zezi Krisi dı cığa tın dı wú na beesıım.

13 Ku daari, ku na yi nən-balwaarü dı kampin-nyına bam, bantu lwarı dım wú tiini dı pulı ku ja gaalı. Baá ta ganı noona, yi baá ganı ba titi dı.

14 Ku daari ku na yi nmı, yɔɔrı n ta n tıgı cığa kalı nmı na manjı n lwarı yi n kı n wu-dıdva dı ka tın, bejwaanı nmı ye balu deen na bri-m wəənu tım kuntu tın wú lanyırarı.

15 N biini ní mu n maŋi n ye We tōnō kum na bri kulu tun. Zaasim dím kontu wó waní di viuri-m yi n na swan yalu na wó pa n na vrüm, n na ki n wó-dídva di Zezi Krisi tun ḥwaani.

16 Kulu maama na popuni We tōnō kum wóni tun, ku yi We Joro mu pe díbam yi ku jígi kuri kú pa díbam, sí ku taa bri nōona ciga, naa ku bri-ha ní ba tusi, naa ku kwe-ba sí ba da cweŋjə, naa ku zaasi-ba ba na wó ta togí ciga cweŋjə te tun,

17 sí díbam balu na yi We nōona tun laan yɔɔrī dí maŋi fasí, sí dí taá tuŋi tituŋ-ŋvna dwi maama.

4

Timoti na maŋi sí o tuŋi di ciga te tun

1 Timoti, a lagí a ta nmú We di Zezi Krisi yigé ní, sí n kwaani n ta n tóoli kwér-ywəŋjə kam. Zezi mu yi wólu na wó ba o di naŋvna di twa maama sarıya tun. Oó joori o ba o di paari nōona titari ní.

2 Kuntu, n maŋi sí n ta n tóoli We kwér-ywəŋjə kam. Nōona na cègi naa ba zu ba cègi di, sí n ta n kwaani n bri-ba We ciga kam. Nan pa ba lwari ní ba tusi mu sí ba joori ba togí cweŋjə, sí n kaaní-ba, sí n daari n pa ba taa jígi baari, sí n ta n bri-ba lanyirani di wó-zuru zanzan.

3 Beŋwaani maŋa wó ba, yi nōona daa bá se ba taa cègi zaasim dílu na yi ciga tun. Ba laan wó daari ba taa togí ba titi wóbuŋja na lagí te tun mu, yi baá kikili vwan karanyina tiiné zanzan sí ba taa bri-ba wəenu tilu maama ba na lagí sí ba taa ni tun.

4 Ba laan wó sun ba zwa sí ba yi taa cègi We ciga kam, yi ba daari ba se nabiiné sunswalí silu na ba jígi kuri tun.

5 Ku daari nmú nan maŋi sí n ja n titi mu wəenu maama wóni. Vo n wó yaara wóni. Kwaani n ta n tuŋi sí n pa nōona lwari We kwér-ywəŋjə kam. Tituŋi dílu maama We na ki nmú jíja ní tun, sí n tuŋi-di lanyirani.

6 Ku nan na yi amu, amu ḥwia kam nyí ní ba na logi mun-na ba ma ki kaanum te tun mu. Ku lagí ku ta ní maŋa kam yi sí a vu We te.

7 A na tuŋi a pa We te tun nyí di a kwaani a duri sí a di yigé mu te. Amu kwaani mu a píuni a titi a duri taan a vu a yi kweelim je, yi a daa ta wó yagi We ciga kam.

8 Kuntu tun, amu píeri laan tigi We tee ní di cègi-ní. Dí Yuutu Zezi mu yi wólu na wó togí ciga o ma di nabiiné taani tun. O ma wó kwe a píeri dím kontu o pa-ní sarıya de dím ní. Ku nan dai amu yiraní mu oó pa píeri dím kontu. Oó pa balu maama di na so-o yi ba jígi tuña ní oó joori o ba tun mu.

9 Nan kwaani lanyirani sí n ba amu te hla.

10 Beŋwaani Deması yagi amu, o fra na tiini ya zu züm lugó banja wo yɔɔrī tím tun ḥwaani, yi o daari o vu Tesaloniki mu. Kresan ma ke Galati. Titi di ma ke Dalimatí.

11 Luki yiraní mu wó a tee ní. Nmu nan na maa n bıuna, sí n pa Marıkı togí o ba, beŋwaani wóntu wó waní o wəli-ní di We tituŋja yam.

12 Ku daari amu tuŋi Tisiki Efēezí ní mu.

13 Nmu na maa n bıuna, sí n kwe a góro kum a na yagi Truası ní Karıpusi tee ní tun n ja n ba, dídaani twaanu tum di, ku na dwe dídi vara twaanu tilu ba na popuni ti wóni ba pri tun.

14 Aleſandri wólu na yi yaru tun tiini o ki amu lwariム ku ja gaalı. Dí Yuutu wóm nan wó pa o na cam o kənə yam kontu ḥwaani.

15 N dí nan cu n titi díd-o, beñwaanı o kwaanı sı o cögı díbam na yəni dí bri ciga kalı tu mı.

16 Maŋa kalu a na pulı sı a tulı a taanı dum sariya yam jəgə kam nı tın, nocon-noconu wu tu o zigı amu kwaga nı. Ba maama duri mu ba daarı amu yurani. We nan yi kwe ba taalı konto ɻwaani.

17 Dí Yuutu wóm nan mu zəni-nı, yi o pa-nı dam yi a ma wanı a toolı. We kwərə kam, yi dwi-ge tiinə maama ni-ka. Konto tın, We mu vri amu tuvıni juŋa nı Dí yagi.

18 Dí Yuutu wóm nan wó vri amu wo-lwaanı maama wıni, yi o daarı o ja-nı o vu o zu We paari dum wıni dí yazurə. Wıntu mu maŋı dí zulə maŋa maama. Amina.

Tiim kwərə

19 Jœoni Prisili dí Akwila n pa-nı, dıdaanı Onisifořı dí o sənə tiinə bam maama.

20 Erasitı maŋı Korentı nı mu. Ku daarı amu yagi Trofim Miletı nı, o na ba jıgi yazurə tın ɻwaani.

21 Kwaanı n ki lla n ba ku loori waarrı mımaŋa. Yubulusi dí Pudan dí Linusi dí Kloodıa dí dí ko-biə bam maama jœoni-m lanyıranı.

22 Dí Yuutu wóm wó ta wıra dí nmı.

We wó pa abam yu-yoŋo.

Tənə kulu Pooli na püpvnı o pa TITI tun

Tənə kulu Pooli na püpvnı o pa Titi tun na bri dübam kulu tun mu tuntu

Titi yi Zezi karabu mu o na dat Zwifu. O deen təgi dı Pooli o tənə We tütvəja Yam. Maşa kalu Pooli na püpvnı tənə kuntu o pa-o tun, o wu Kreti ni mu, me o na manjı si o nii Zezi nəcna bam başa ni si wojo maama taa yi lanyırani tun.

Pooli de yigə o bri We nəcna yigə tiinə na manjı si ba taa yi te tun (poçrum 1).

O ma ta bri Titi, o na wó kwe We nəcna bam dwi təri təri te tun, ku na yi nankwın dı kazına (si bantu dı zaası ka-dvənnu tun), ku na yi bu-dvənnu dı gambe maama (poçrum 2).

O laan ma bri We nəcna bam na manjı si ba taa ki te tun, si ba wanı ba taa zvəri daanı dı ywəəni, si kantəgo dı kampwara yi zu ba titarı (poçrum 3).

¹ Amu Pooli wolv na yi We gamba-sono dı Zezi Krisi tütvəjnu tun mu püpvnı tənə kuntu si a pa nmı Titi. We mu pe si a pa balı Dı na kuri si ba taa yi Dı nəcna tun taā jığı wu-didva dı Dı, si ba kwəri ba lwarı Dı cığa kam. Cığa kam kuntu nan mu paı nəcna ɻwi ni We na lagı te tun,

² si ba wanı ba taa jığı tūna ni baá na ɻwia kalu na ba ti tun We tee ni. Ku na loori lugu pulim tun, mu We manjı Dı go ni si Dı pa dübam ɻwia kam kuntu, yi Dı bá kwani Dı ni.

³ Ku daarı ka manja kam na yi tun, We ma pa dı lwarı Dı taanı dım kuntu kuri jaja. Ku yi kwərə kam kuntu mu We na yi dübam Vırnı tun pe amu ni si a taa təolı a bri nəcna.

⁴ Nmu Titi yi nıneəni amu titı bu mu te, dı maama na jığı wu-didva dı Zezi tun ɻwaani.

Dí Ko We dı dı Vırnı Zezi Krisi wú pa nmı yazurə dı yu-yoŋo.

Zezi kəgo kum nakwa na manjı si ba taa yi te tun

⁵ Amu deen na yagi nmı Kreti ni tun, ku yi si n kwaanı n ki wəənu tılı na daarı si n ki tun mu. Zezi nəcna bam na wu tıu kulu maama ni tun, si n li nakwa tiinə da, nıneəni a na manjı a ta dı nmı te tun.

⁶ Nmu na li nəcnu wolv tun, o manjı si o taa yi wolv nəcna na bá ta jığı o yira taanı tun mu. O nan manjı si o taa jığı kaanı didva yirani mu. Ku manjı si o biə dı se We, si ba yi taa yi non-kaye dı banı-nyına.

⁷ Beñwaani ku manjı si wolv na nii Zezi nəcna bam tun taa yi wolv nəcna na bá ta jığı o yira taanı tun mu, We na ki Dı nəcna bam wıntu jıja ni tun ɻwaani. O wu manjı si o taa yi bıyırı-nyım, naa nəcnu wolv bani na lomma tun, naa sa-nyıvı naa najajarıv, naa wolv na ki kampinə si o ma na wəənu tun.

⁸ Ku nan manjı si o taa yi nəcnu wolv na jeeri vərə lanyırani tun. O manjı si o taa yi non-nyıvı wolv na cu o titı yi o təgi We dı cığa yi o wai o titı o jaana tun.

⁹ O manjı si o yoɔrı o taa təgi taanı dılıv na yi cığa, ni dubam na manjı dı bri abam te tun. Kuntu, oó wanı o bri nəcna badonnə si ba taa təgi We cığa kam kuntu, yi o daarı o pa balı na vıvı We cığa kam tun lwarı ni ba tusi mu.

10 Beñwaani banı-nyina zanzan mu wu abam tee nı, ba na yəni ba ɻɔɔni butari silu na ba jıgı kuri tun ba ma ganı nɔɔna. Ba zanzan mu yı balu na tiini ba se ba Zwifə bam cullu tun tun.

11 Abam nan manı si á pa ba pu ba niə mu dı ba zaasim dım kountu, beñwaani ba zaasim dım yəni dı paı nɔɔna dı ba sɔŋɔ tiinə maama mu tusi We cwəjə kam wʊn. Ba yəni ba bri kulu na wu manı si ba bri nɔɔna tun mu, ba ma ganı-ba ba jonı səbu.

12 Kreti tiinə bam titi yiyeñ-yeenu deen mu tagı o wi: «Kreti tiinə yəni ba fo vwan mu manja maama. Ba nyı dı varı-balwaaru mu te, yı ba ta yı yawɔri-nyina dı nɔn-kwæelu dı.»

13 O nan na tagı kountu tun, ku yı cıga mu o taga. Kountu ɻwaani mu n manı si n tiini n kaanı Kreti tiinə bam, si ku pa ba yɔɔri ba taa tɔgi We cuga kam lanyıranı.

14 si ba daa yı se Zwifə bam sunswali silu na ba jıgı kuri tun, naa ba se nabiiñə titi wubuña cullu tun ba na yagi cıga kam yı ba daari ba tɔgi tun.

15 Wulb maama na jıgı wu-pojo tun, kulu kulu ba jıgı digiru wʊntu tee ni. Ku daari wulb na vın We yı o ba jıgı wu-pojo tun, kulu kulu tərə ku na lana wʊntu tee ni. Kountu tu wubuña cɔğı mu, yı o daa yəri kulu na manı tun.

16 Nɔɔna bam kountu donnə nan te ba wi, ba ye We mu, yı ba tituña laan yagi ya ba tɔgi We wubuña. Ba yı banı-nyina mu, yı ba tiini ba kı lwarum ku ja gaalti. Ba warı kulu na lana tun ba kı.

2

Zaasim dılıw na yı cıga yı di wəli nɔɔna tun

1 Ku daari ku na yı nmı Titi, ta n bri nɔɔna bam kulu na manı dı cıga zaasim dım tun.

2 Nmı manı si n bri nankwin si ba taa yırı ba titı mu, si ba kwəri ba taa yı balu nɔɔna na nıgı-ba tun, si ba taa cu ba titı, si ba yɔɔri ba se Zezi dı wu-dıdva dı sono dı pu-dıa.

3 Nan bri kazına si ba taa jıgı ba titı si ku pa We na zulə ba tee ni, si ba yı taa yı bibarı-nyina naa sa-nyora. Ba nan manı si ba taa kwe nɔɔna kwiə yalu na lana tun mu.

4 Kountu mu baá wanı ba bri ka-bwənə ba na wú ta soe ba banna dı ba biə te tun,

5 si ba daari ba taa cu ba titı, si ba yı taa kı digiru, si ba kwəri ba taa yı ka-yvıvru tilu na tuŋı sɔŋɔ tituña lanyıranı yı ba se ba banna ni tun. Kountu, nɔɔna daa bá wanı ba yáali We kwar-ywənə kam.

6 Ku zi na yı nɔn-dınnu, si n kwe-ba si ba dı taa cu ba titı wojo maama wʊn.

7 Ku nan na yı nmı titı, ku manı si n tuŋı tituñ-ɻına yalu na wú bri nɔɔna si ba dı tɔgi cwəjə lanyıranı tun, si n daari n bri-ba We kwərə kam lanyıranı dı cıga.

8 Pa n ni-taani taa jıgı cıga, si nɔɔn-nɔɔnu yı wanı o yáali-dı. Kountu wú pa dıbam dına na cavıura, ba daa na bá na wojo si ba maa ɻɔɔni ba cɔğı dıbam tun ɻwaani.

9 N daari n kwe gambe ni ku manı si ba se ba tiinə wojo maama wʊn, si ku pa ba tiinə bam wu poli. Ba yı vın ba tiinə bam ni.

10 Ba nan wu manı si ba ɻɔɔba. Ba manı si ba tuŋı lanyıranı dı cıga mu wojo maama wʊn, si ku pa nɔɔna lwarı ni dıbam We dılıw na yı dı Vırnı tun zaasim dım lamma.

11 Beñwaani, We pe dí lwarí Dl sono kum na dagi zanzan te, si ku pa ncoña maama waní ba na vrum Dl tee ni.

12 Dl ma daari Dl bri díbam ni ku manjí si dí lagi lwarim tituña maama dí lugú wo-yoóru tilu dí fra na zuvri tin, si dí taá cu dí titi, si dí taá togí ciga cwéñje, si dí daari dí taá kwari We lanyiraní lugú banja ni.

13 Ku nan manjí si dí taá yi kuntu mu, si dí taá jígi túná dí wópolo, si dí cegi Zezi Krisi si o joori o ba dí paari zulé. Wontu mu yi díbam We dílu na yi kamunu yi o yi dí Virnu tin.

14 Wontu mu se o ti díbam ñwaani, si o ma vri díbam lwarim dwi maama wóni, si o daari o fogi o kwe dí bicara si dí taá yi o titi ncoña, si dí taá kwaani dí tuñi tituñ-ñuna.

15 Nan ta n bri ncoña wéenu tím kuntu, si n daari n kwe-ba, si n kwéri n kaani-ba, ni We na pe nmú ni si n kí te tin. Nan yi se si ncoña-ñuna gooni-m.

3

We ncoña na manjí si ba taa yi te tin

1 Guli n bri ncoña bam ni ba manjí si ba taa nígi ba tiv kum yigé tiine dí balu na yi dideera tin, si ba taa se ba ni. Ba nan manjí si ba taa tuñi tituñ-ñuna dwi maama mu.

2 Ba nan yi zañi ba twi ncoña-ncoña, naa ba taa yi najajara. Ku manjí si ba taa zuli ncoña mu, si ba daari ba taa jígi wó-bono dí ncoña maama.

3 Beñwaani díbam maama deen yi nayéri-nyina mu, yi dí tusi, yi dí vin We ni. Díbam fra deen mu te díbam, yi dí togí wo-yoóru tilu maama dí wobuña na lagí tin. Dí maa yéni dí jígi pu-siña dí wó-guv yi dí culi daani.

4 Nan dí ku dí, We dílu na yi díbam Virnu tin bri jaja ni Dl soe nabiiné lanyiraní, yi Dl vri díbam lwarim wóni Dl lagi.

5 Ku nan dai díbam na kí kém-laaru tin ñwaani, ku yi We na yi ñwaanja tu tin ñwaani mu. Dl ma pa Dl Joro kum zarí wo-digiru tilu na wó dí bicara ni tin, yi Dl daari Dl pa díbam wobuñ-dvura, si dí na ñwi-dvura Dl tee ni.

6 Ku maa yi díbam Virnu Zezi Krisi ñwaani mu We tuñi Dl Joro kum Dl pa díbam zaani,

7 si dí waní dí na ciga Dl tee ni Dl zaani dím ñwaani, si dí daari dí na We wo-laaru tím dí na yi Dl bié yi dí jígi túná ni dí wó na ñwia kalu na ba ti Dl tee ni tin ñwaani.

8 A na tagi taani dílu tin yi ciga mu. Kuntu, a lagí si n kwaani n bri wéenu tím kuntu lanyiraní, si ku pa balu na se We tin tiini ba taa ki kém-laaru. Kuntu mu lana yi ku jígi kuri ku paí ncoña maama.

9 Ku daari n manjí si n ci n titi dí kantogó dwi maama, ku na yi bitar-yoóru banja ni dí kwé dwi natogá kam banja ni dí Zwifé bam cullu tím banja ni, si ti ba jígi nycoóri ti yi kafe mu.

10 Ncoña wólu na jaani kampwara o tui ncoña titari ni tin, si n kaani kuntu tu nñeeñi kuni bille te. O ta na wó se nmú taani dím, si á ci á titi díd-o.

11 Beñwaani nmú ye ni, ncoña na yi kuntu doj, o daa ba lagí si o togí cwéñje. O tusim dím mu bri ni o bá na bura We tee ni.

12 A lagí a tuñi Aritimasi naa Tisiki mu nmú tee ni. Ba wólu na yi nmú te tin, si n kwaani n ba amu te lla Nikopolisi ni, beñwaani a li wobuña si a manjí dáani mu si waaru tím manja ke.

13 Nan kwaani n wali Zenasi wulu na yi bitar-yeenu tun di Apolosi ba cwəŋə kam vəŋə ɻwaanti, si n pa-ba kulu maama na muri-ba tun.

14 Pa di ko-bia bam taa ye ni ku manjı si ba tiini ba kwaani ba taa ki kəm-laaru mu, si ba want ba zəni balu na manjı zənə tun. Kuntu mu wú pa ba ɻwia taa jigi kuri noɔna maama tee ni.

15 Dí ko-biə balu na wú amu tee ni tun maama jɔɔni nmu. Jɔɔni balu maama na se Zezi yi ba yi díbam cilon-sonnu tun n pa díbam.

Wé wú pa abam maama yu-yoŋo.

Tənə kulu Pooli na püpvnı o pa FILIMON tun

Tənə kulu Pooli na püpvnı o pa Filimon tun na bri dıbam kulu tun mu tuntu

Filimon deen yi nən-kamunu mu, o na tu o ki o wu-dıdua dı Zezi. O yi Koləsi We kogo kum wu nəcənū dıdua mu, o maa yi Pooli cilor. Ku yi Pooli deen mu bri-o We ciga kam yi o se.

Filimon deen ma jığı gamba, ka yırı mu Onisim, yi o gamba kam duri ka viiri ka daar-o.

Pooli na wu piuna digə ni maşa kalu tun, mu Onisim ve o te. Pooli maa nəcənū We taanı dıd-o, yi o ki o wu-dıdua dı Zezi. Pooli laan ma tuñ-o sı o joori o vu o yuutu wum te.

Pooli ma püpvnı tənə kum o pa o cilor Filimon, o ma loor-o sı o yagi kulu maama Onisim na ki tun o maa ce-o. Kantu maşa kam ni, gamba na duri ka viiri yi ka yuutu wum na joori o na-o, oó pa ka na cam zanzan mu ku ja gaalı. Pooli laan ma loori Filimon sı o daa yi joñ-o ni o gamba má te, o laan nan taa nii-o ni o yi o ko-bu mu te Zezi Krisi ɻwaani.

¹ Amu Pooli wulu na wu piuna digə ni Zezi Krisi ciga kam ɻwaani tun mu püpvnı tənə kuntu, yi dí ko-bu Timoti wu amu tee ni. Dí püpvnı dí pa nmı Filimon, n na yi dıbam cilor-sono yi n təgı dı dıbam n tuñi We titvıja tun mu.

² Dí jɔoni-m, yi dí daari dí jɔoni dí ko-bu-kana Apia, dı Arisipi wulu na wəli dı dıbam o na cam We titvıja yam ɻwaani tun. Dí daari dí jɔoni Zezi kogo kulu na yəni ku jeeri daani nmı sɔñjı ni tun maama.

³ Dí Ko We dı dí Yuutu Zezi Krisi wú pa abam yazurə dı yu-yoño.

⁴ Maşa maama amu na yəni a loori We, a guli nmı gulə Dı yigə ni, yi a ki Dı le nmı ɻwaanti.

⁵ Beñwaani amu ni ni n jığı wu-dıdua dı dí Yuutu Zezi yi n soe We nəcəna bam maama lanyıranı.

⁶ We wú pa nmı na jığı wəl-dənə kulu dı dıbam n na ki n wu-dıdua dı Zezi Krisi tun pa n wanı n lwari wo-laarın tlu maama We na ki Dı pa dıbam Zezi Krisi ɻwaani tun.

⁷ A ko-bu-sono, nmı na soe We nəcəna bam te tun mu paı a wu poli zanzan, yi ku pa a jığı baarı, beñwaani n wəli We nəcəna bam yi n pa ba na baarı dı wəpolo.

⁸ Kuntu ɻwaani amu lagı a loori nmı sı n ki kulu na manı sı n ki tun mu. Amu ya jığı cwəñjə sı a da Zezi Krisi ɻwaani a pa nmı ni, sı n lwari n na wú ku kulu tun.

⁹ A nan lagı sı a loori-m dı sono mu. Amu Pooli wulu na yi nankwıan yi ba ki-nı piuna digə ni lele kuntu Zezi Krisi ciga kam ɻwaani tun,

¹⁰ a lagı a loori-m nmı gamba Onisim ɻwaani mu. A na wu piuna digə ni tun, o tu amu te, yi a bri-o We ciga kam yi o se. Kuntu tun, wəntu laan nyı ni a titı bu mu te.

¹¹ O deen na tuñi o pa nmı maşa kalı tun, o wu pe n na nyɔɔri. Ku daarti lele kuntu, o laan jığı nyɔɔri o pa amu dı nmı maama.

¹² A lagı a tuñ-o sı o joori o ba nmı te, wəntu yi a titı bicarı mu.

¹³ Amu na wu piuna digə ni We kwər-ywəñjə kam ɻwaani tun, a yaá ta lagı sı o manı a fee ni mu, sı o ləni nmı yuu ni o taa tuñi o pa-nı.

14 A nan ba lagı sı a kı kvlukvlu yı nmv na wu se. A na kı kvtv, kvú ta yı ni a fun nmv sı n weli-nı, sı ku daı n titi wvbvja.

15 Onisim na duri o yagi nmv tın, de doj ku yı sı o pccri dı nmv maşa funfun yirani mv, sı o laan joori o ba o taa wu nmv tee ni maşa maama.

16 O na duri o yagi nmv tın, o deen yı gambaा mv. O na joori o ba, yı zanjı n nii-o ni gambaа te, sı o laan dwe gambaа o na jigi nmv ko-bu dı Yuutu wum ıwaani tın. Amu tiini a so-o. Nmv dı nan wó ta n tiini n so-o ku ja gaalı, o na yı n gambaа yı o kwəri o yı n ko-bu dı Yuutu wum ıwaani tın.

17 Nmv na se ni dıbam sıını dı yı cilongo daanı, sı n kwaani n jeeri Onisim lanyiranı nneenı amu titi te.

18 O deen na manı o kı wojo kvlv o cögı dı, naa o na jigi nmv jini, sı n yagi ku maama dı amu.

19 Amu Pooli titi mv me a jıja a pupvni tutv nı: Amu wó ıwı jini dım. (Kı daari nmv nan manı n ye ni, n jigi amu jini zanzan, dı nmv na ne ıwıa We tee ni amu na bri nmv We kwər-ywənə kam tın ıwaani.)

20 A ko-bu, ku yı ciga mv, a lagı sı n kı wojo kvlv a na loori-m tın mv dı Yuutu sono kum ıwaani, sı n pa a taa jigi wvpolo Zezi Krisi ıwaani.

21 Amu na pupvni tıno kvtv a pa nmv tın, a ye lanyiranı ni nmv wó se a wvbvja yam. A ta ye ni nmv wó kı n dwəni a na loori kvlv tın.

22 Kvlv na weli da tın, a loori-m sı n kwaani n lagı digə, sı a na tuə, sı a taa tigi da. Beñwaani a jigi tına ni We wó se abam na loori-Dı amu ıwaani te tın, yı Dı wó pıri cwənə sı a joori a ba abam te.

23 Epafrasi dı jıonı-m. Wvntv dıdaani amu mv wu pıuna digə ni Zezi Krisi ciga kam ıwaani.

24 Marıkı dı Arisarıkı dı Deması dı Luki maama dı jıonı-m. Bantu dı amu mv tıgi daanı dı tuŋı We titvja yam.

25 Dı Yuutu Zezi Krisi wó pa abam yu-yojo.

Tcnu kulu ba na pwpuni ba pa EBRU TIINÉtun Tcnu kulu ba na pwpuni ba pa Ebru tiinÉtun na bri dibam kulu tun mu tuntu

Ebru tiinÉt yí ZwifÉ bam yiru didon mü. Dí yeri wulv na pwpuni tôn kuntu tun. O nan pwpuni o pa Zezi nôona balv na ne yaara zanzan tun mü. O ma pwpuni si ba yi yagi We cwa>ja tögum. O ma pa ba na baari si ba taa zig i köngköng, di ba na lwaru ni dí Yuutu Zezi na kü kulu tun na dwe wojo maama te tun &jwaani.

Tcnu kum de yigÉ ku bri ni We tögi DI Bu Zezi &jwaani mü DI bri DI titi di nabiinÉ, yí We daa bü weli kulu>kulu kuntu banja ni. Zezi nan dwe We nijojnÉ balv deen na wura tun, o dwe We malesi sim, o dwe Moyisi di Zozwe di (poorum 1-3).

Zezi dwe We kaanum tiinÉt balv deen na wura tun, o yí We kaanum tu wulv na wura manja maama tun mü. Zezi na dwe We kaanum tiinÉt bam maama tun mü pa*i* nôona nai vrum ciga ciga lwarum di tuvu wunu. YisirayelÉ tiinÉt deen na yüni ba ma varum ba kaanÉ ba pa We tun, ku yí Zezi Krisi tuvu dim nyinyugÉ mü (poorum 4-10).

Tcnu kum tiim jögÉ ni ku pe nôona bam baari mü, si ba taa ve yigÉ We cwa>ja kam wunu. Ku bri fajja fajja We nôona bam na kü ba wu-didua di We te tun, yí ku kwe balv na wu karumu-ku tun si ba tögi Zezi yirani, si ba taa nii Zezi si ba taa tog-o di ba wu maama, si ba se cam di yaara, si ba zig i köngköng si ku vu ku yi kweelim de (poorum 10-13).

We tögi DI Bu Zezi &jwaani mü DI &jcconi di dibam

¹ Fajja fajja tun, We deen &jcconi di dibam nabaara bam kuni zanzan mü. DI deen yüni DI pa DI nijojnÉ bam mu &jcconi wüen dwi töri töri di ba.

² Ku daari lele kuntu na yí lugv banja kweelim manja tun, We laan pe DI Bu mu ba o &jcconi DI taan> di dibam. We de wüntu &jwaani mü DI kü lugv banja di weyuu wüen maama, yí DI pa-o ni si o ba o taa te wüen maama.

³ We Bu wuv mü jigi pooni dilv na bri We paari-zulÉ yam na yí te tun. O maa jigi o Ko We nyinyugÉ fasÉ. O ni-taan> maa jigi dam yí di pa*i* wüen maama fogu ti ziga.

O ma ba o saari nôona lwarum o fogi-ba o pa ba ji lanyiran>, yí o laan joori o di Banja-We te o vu o jöni DI jazum ni.

⁴ Kuntu tun, Banja-We Bu dwe We malesi sim, di We na pe-o yiru dilv na daga di dwe sintu na jigi yira yalu tun &jwaani.

Zezi Krisi dwe We malesi sim maama

⁵ Ku na yüni malesi sim, We wu fogi DI ta di maleka DI wi:

«Nmu mu yü amu Bu,
yü zim amu di jigi nmu Ko.»

We nan wu tagi maleka kalukalv taan> DI wi:

«Amu wu ta yü ka Ko,
si ka di taa yü amu bu.»

⁶ Ku daari manja kalv We na lagÉ DI tuju DI Bu-dva kam si o ba lugv banja tun, DI tagi DI wi:

«Malesi sim maama manji si si kuni doon> mü si zul-o.»

⁷ Ku nan na yüni malesi sim, We tagi si taan> DI wi:

Sı yi dıntu tıntıñna mu,
yi Dı pa sı nyı ni viu dı min-vwı te,
sı sı taa tıñlı sı pa-Dı.

8 Ku daarı ku na yi We Bu wum, Dı tagı o taanı Dı wi:
«Nmı yı We mu, n paarı dım wú ta wıra
sı ku taa ve maŋja kálv na ba ti tın.

Nmı wú ta n te n nɔɔna bam dı cıga.

9 Nmı soe cıga cwəŋę,
yu n daarı n culi balço.

Kuntu ɻwaani mu n Ko Banja-We pe nmı na wıpolo lanyuramı dı zulə n
dwəni balv maama na wıra dı nmı tın.»

10 We ta tagı Dı wi:

«Nmı wılu na yi wəənu maama Yuutu tın mu kı lıgvı banja pulim ni,
yu n ta kwəri n ma n jıa n kı weyuu wəənu maama.

11 Wəənu tum kuntu maama wú ba ti cıgi,
ku daarı nmı nan wıra mu maŋja maama.

Wəənu tum kuntu maama wó ba ti doori ni gıro na yəni ku doori te tın.

12 Tı wó ba ti hıri, yi n kukuli-tı n tıñi ni n na kukuli gwar-dojo n tıñi yi
n daarı n ləni gwar-dıñı n zu te tın.

Nmı nan ta wú ta n yi ni n na manjı n yi te tın mu.

N ɻwıa bá fıgı ka ti.»

13 We deen wı fıgı Dı ta dı Dı malesı sım kalıkalı Dı wi:

«Ba n jəni a jazım ni,

sı a kı n dına maama n ne kuri ni sı n nɔ̄-ba ni tıga te.»

Ku yi Dı Bu wum yuramı mu Dı tagı kuntu.

14 Malesı sım laŋa nan yi ta mu? Sı nyı ni jwəəru mu te, sı ba jıgı yura ni
nabiinə te. Sıntu yi sılvı na tıñlı sı pa We tın mu. We maa yəni Dı tıñlı-sı,
yi sı ve sı zəni balv na wó na vrım tın.

2

Dı wı manjı sı dı vin We vrım dim

1 Kuntu ɻwaani mu ku manjı sı dı kwaani dı taá jıgı We kwərə kalı dı
na ni tın lanyuramı, sı dı yi ywəri We cwəŋę kam wıni.

2 We na tıgı Dı malesı sım juja Dı pa dı nabaara bam kwərə kalı tın
jıgı kuri lanyuramı. Nɔɔnu na wı se-ká yi o na cıgi Dı niə yam, kuntu tu
manjı sı o na cam mu ku manjı dı o na kı te tın.

3 Ku laan nan na yi dibam balv We na de Dı Bu wum ɻwaani Dı pa dı
lwari Dı kwərə kam tın, dı yıgə na tərə dı o vrım dım kuntu dı na dwe
malesı sım na bri kılv tın, dı wó wanı dı lu na? Dı Yuutu Zezi mu de yıgə
o nɔɔni We vrım dum kuntu taanı o bri nɔɔna. Balv na ni-dı kuntu tın
laan ma daarı ba ta ba bri dibam ni ku yi cıga mu.

4 We tıtu dı ma bri ni ku yi cıga, dı Dı na pe ba kı wo-kınkagıla dwı təri
təri dı wəənu tılo na bri Dı dam tın. Dı ma daarı Dı pa ba maama Dı Joro
kum dam, sı ba ma tıñlı te dı te Dı wıbuña na lagı tın.

Zezi mu yi wılu na vrı dibam tın

5 Lv-dıñı kılv na maa bıını yi dı te ku taanı tın, ku daı ni malesı sım
mu We pe dam sı si taa te-ku.

6 We tıñlı kum wıni nɔɔnu wıdojı tagı o wi:
«Nabiinu yi bęe mu,
yi nmı Banja-We guli o gulə?

Nabiinu bu yi bœe mu,
yi nmv nii o baña ni kuntu?

⁷ Nmv pe o ba mai di malesi sim maaja finfin wvni mu,
yi n laan pa o di paari yi o na zulə.

⁸ N ma n daari n ki wœenu maama o ne kuri ni.»

Ku na tagi ku wi, «We ki wœenu maama o dam kuri ni» tin, ku lagi ku ta ni kulukulu tərə o na ba te-ku. Ku nan yi ciga mu ni, lele kuntu di daa ta wv ne ni wœenu maama wv nabiinə dam kuri ni.

⁹ Di nan ye ni, ku yi Zezi mu We pe o tu o titi o wv yi malesi sim maaja finfin wvni mu, yi o laan ba o na paari-zulə di tiə, o na se o yaari o ti tin ɻwaani. Kuntu mu We tɔgi Di zaanı düm ɻwaani Di pa Zezi ləni nabiinə maama yuu ni o ti ba vrum ɻwaani.

¹⁰ Ku manj di We dlv na ki wojo maama Di titi ɻwaani tin wvbuŋa mu, si Di pa Zezi na yaara, si o laan wanı o vri nabiinə zanzan si ba ji We biə, si ba daari ba na paari-zulə. Ku yi Zezi mu paı noɔna na vrim We tee ni.

¹¹ Zezi ta mu yi wvlu na paı nabiinə jigi wv-pono We yiga ni tin. Wvntu di o na pe balu maama jigi wv-pono tin yi ko dirdva biə mu. Kuntu ɻwaani mu o bə-ba ni o ko-biə, yi ku ba jigi cavıura did-o.

¹² Mu ku kuri o tagi di We o wi:

«Amu wv pa nmv yuri zaŋi a ko-biə bam titari ni,
yi a zigı ba wvni a leeni a zuli nmv.»

¹³ O daa ta maa wi:

«Amu wv kwe a wv maama a pa We.»

O ma daa ta ta o wi:

«Nii-na amu di biə balu We na ki amu juŋa ni tin.»

¹⁴ Balu nan na yi We biə tin yi nabiinə mu, yi ba jigi yura di jana. Kuntu ɻwaani mu Zezi di deen tɔgi o ji nabiinu, si o wanı o tɔgi o twvnı düm ɻwaani o cɔgi wvlu na paı twvnı jaani noɔna tin. Wvntu mu yi svtaani.

¹⁵ Zezi na wanı twvnı kuntu tin, ku pe o wanı o vri balu na fona di twvnı tin o yagi. Bantu ɻwia kam maama wvni ba yi ni gambe mu te, ba na kwari twvnı tin ɻwaani.

¹⁶ Di laan nan lwarı ni ku dai malesi sim mu o tu si o zəni. O tu si o zəni Abraham dwi tiinə bam mu.

¹⁷ Mu ku kuri o jigi nabiinu yi o sünı o nyi di o ko-biə bam wojo maama wvni. Kuntu mu pe-o cwəŋə, si o taa yi We kaanı yuutu wvlu na jigi ba ɻwaŋa lanyurani yi o twŋi o pa We di ciga ba ɻwaani tin. Kuntu mu pe o wai o saari ba lwarum yi o pa ba fɔgi di We.

¹⁸ Kuntu, Zezi titi na ne manjum di yaara tin, o laan wv wanı o zəni balu na wv yaara di manjum wvni tin si ba taa jigi pu-dia.

3

Zezi dwe Moyisi

¹ A ko-biə-ba, abam yi We noɔna mu. Di ma bəŋi abam si á tɔgi á na ywœeni Di soɔŋo ni. Nan lwarı-na ni Zezi mu yi wvlu We na twŋi, si o ba o ji Di kaanı yuutu dibam We cwəŋə tɔgim düm ɻwaani.

² We mu pe-o titvni düm kuntu. O maa twŋi o pa We di ciga. Ku nan yi bividı mu di Moyisi di deen na ni We noɔna bam baña ni di ciga te tin.

³ Zezi nan sünı o manj si o na zulə o dwəni Moyisi, bəŋwaani noɔnu wvlu na logi soɔŋo tin mu na zulə o dwe soɔŋo kum titi.

⁴ Soɔŋo nan tərə yi ku dai noɔnu mu logi-ku. We nan mu yi wvlu na ki wojo maama tin.

5 Moyisi deen yi tuntunju mu, yi o tuŋi dí ciga We nočna bam ɻwaani. O ma da yigə o bri-ba We ciga kalu na wú ba ka lwarı jaja tun.

6 Ku daari Zezi Krisi mu yi sočo kum titi bu ciga ciga, yi o te sočo kum. Dibam mu yi sočo kum kuntu, dí dí na zigi kəŋkəŋ dí pu-dia yi dí bri dí wopolو ni dí jigi tūna We tee ni.

We na wú pa DI nočna bam siun te tin

7 Kuntu ɻwaani se-na We Joro kum na tagi te ku wi:
«Abam zim na ni We kwərə kam,

8 á yi zaŋi á digili á bicara,

ni á nabaara bam deen na vín We ni,

yi ba kwərə ba manj-DI ba nii te manja kalu ba na wu kagva kam wunu tun.»

9 We maa wi:

«Abam nabaara bam deen ne amu na ki kulu maama dí ba bına fiinna tun,

yi ba daa ta tiini ba kwaanı ba manj amu si ba nii.

10 Kuntu ɻwaani mu amu banu zaŋi dí nočna bam kuntu,

yi a ta a wi:

«Ku yi ba paalı ba ywəri mu manja maama,

yi ba vín si ba tɔgi amu cwe süm.»

11 Amu ban-zəŋjо kum ma pa a ta a du dí ba a wi:

«Amu bri a bá pa-ba cwəŋjə si ba zu amu woro kum wu ba na siun.» »

12 A ko-biə-ba, cu-na á titi si abam wuluwulı yi taá jigi wubuŋ-lwaanu o bicari ni, si ku pa o yi ki o wu-didva dí Nywia Tu We, si o daari o yagi We cwəŋjə togum.

13 Nan taá zəni-na daanı manja maama, si ku pa á taá jigi pu-dia, ni We kwərə kam ta na ɻoooni dí dibam zim te tun, si abam wuluwulı yi pa lwarım gan-o si o pa o bicari digili dí We.

14 Dibam nan tɔgi dí Zezi Krisi dí ji We biə mu, dí dí na zigi kəŋkəŋ, ni dí na puli dí ki dí wu-didva dí We te tun, si ku vu ku yi kweelim.

15 Ku yi ni We tōno kum na tagi te ku wi:

«Abam zim na ni We kwarə kam,

á yi zaŋi á digili á bicara,

ni á nabaara bam deen na vín We ni te tun.»

16 Balu deen na ni We kwərə kam yi ba vín DI ni tun yi bra mu? Ba yi balu maama Moyisi deen na tɔgi ba yigə o ja-ba o nuŋi Ezipi tūn kum wunu tun mu.

17 We banu deen zaŋi dí bra mu bına fiinna tun? Ku yi nočna balu na ki lwarım kagva kam wunu yi We pa ba ti da tun mu.

18 We na dugi DI wi, díntu bri DI bá pa-ba cwəŋjə si ba zu DI woro kum wu ba na siun tun, ku yi bra mu DI tea? Ku yi balu na wu se DI ni tun mu.

19 Kuntu mu pe dí lwarı ni, We na wu pe-ba cwəŋjə si ba zu DI woro kum wu tun, ku yi ba na wu ki ba wu-didva dí DI tun ɻwaani mu.

4

1 We na goni DI ni si DI pa nočna zu DI woro kum wu ba na siun tun daa ta wura. Dibam nan manj si dí taá yiri dí titi mu, si nočn-nočnu yi zaŋi o ba o dari ni o wu zu We woro kum kuntu wu.

2 Dibam manj dí ni We kwar-ywəŋjə kam, nıneenı dí nabaara bam deen dí na ni-ka te tun. Bantu nan na ni-ka tun, ba wu pe ka ja kuri dí ba, beŋwaani ba wu ki ba wu-didva si ba tɔgi We na tagi kulu tun.

3 Dibam balu na kí dí wú-dídva dí We tún mu wú ba dí na siun DI woro kum wóni. Beñwaani We tagi bantu taaní DI wi:

«Amu ban-zójo kum pe a ta a du dí ba a wi:

«Amu bri a bá pa-ba cwéjé si ba zu amu woro kum wú ba na siun.» »

We na tagi kuntu tún, ku dai ni DI ba jígí siun jégé mu ba ñwaani. Ku zígi maña kalú We na kí lugú baña yi DI kí DI tituña yam maama DI ti tún, mu DI daari DI sin.

4 We tóno kum tagi da yarpe de dím taaní ku wi:

«Da yarpe de ní mu We sin dí DI tituña yam maama.»

5 We nan tagi DI siun kum taaní DI wi:

«Amu bri a bá pa-ba cwéjé si ba zu amu woro kum wú ba sin.»

6 Kuntu tún, dí nabaara balu na de yigé ba ni We kwér-ywéjé kam tún wú waní ba zu DI woro kum wú ba sín, ba na vín DI ni tún ñwaani. Kuntu ñwaani ku laan daari si ncoña badaara mu na cwéjé ba zu.

7 Mu ku kuri We daa ta tini de dídonj, ku na lagi ku ta ní zím, si ncoña waní ba zu DI woro kum wú ba sin. Kuntu, bina zanzan na ke tún, We deen ta pe Davidi mu ta kulu dibam na manjí dí ní tún o wi:

«Abam zím na ni We kwérə kam,

á yi zañi á digili á bícará.»

8 Zozwe deen ya na súni o ja dí nabaara bam o vu o zu We woro kum wú si ba sin, We ya daa bá ñcoñi siun de dídonj taaní daga.

9 Kuntu mu dí ye ní cwéjé daa ta wóra zím, si We ncoña na siun, ní DI titi na sin da yarpe de dím ní te tún.

10 Wúlu maama na zu We woro kum wú tún, wóntu wú súni o na siun dí o tituña yam, ní We dí deen na sin dí DI tituña yam te tún.

11 Kuntu ñwaani kwaani-na á pa dí zu We woro kum wú si dí na siun. Ncoñ-ncoñu yi zañi o vín We ní si o joori We kwaga ní, ní dí nabaara bam deen na kí te tún.

12 We taaní dím jígí ñwia yi dí dana lanyırani. Dí jígí ni dí dwe su-lóñjó kulu na jígí ni e yale tún. Dí maa wai dí zuvurí ncoñu wú dí pccri o joro dí o bícarí wænú maama daaní, yi dí daari dí ye o swan dí o wubuña maama na yi te tún.

13 Kulu kulu bá waní ku sági We yigé ní. Wojo kulu maama na wóra tún yi jaja mu DI yigé ní. Ku yi duntu mu dí manjí si dí ba dí zígí DI yigé ní dí ta kulu maama dí na kí tún.

Zezi Krisi dwe We kaaním yuu tiinə bam maama

14 Dibam nan jígí We kaaním yuutu o na yi kamunu o diini o vu o yi We-sóñjó. Wom mu yi We Bu Zezi. Kuntu ñwaani, pa-na dí se We cwéjé togim lanyırani dí zígí këjkëj.

15 We kaaním yuutu wom kuntu nan dai wólu na ba jígí dibam balu na bwænæ tún ñwaña. O titi dí nan ne yaara dí manjum wojo maama wóni, ní dibam dí na ne manjum te tún. Nan dí kuntu dí, o ta wú kí lwarum.

16 Kuntu ñwaani, pa-na dí taá jígí baari si dí waní dí yi Dam-förö Tu We jégé je, si dí joñi DI zaaní dím. Kuntu mu We wú duri dí ñwaña yi DI pa dibam zaaní, si ku waní ku zéni dibam manjá kalú dí na lagi tún.

5

1 We kaaním yuutu maama yi ba yení ba lí-o o donné nabiiñé wóni mu, si o taa tuñj o pa We ba ñwaani. O nan manjí si o taa mai peera dí vara mu o kaani Baña-We, si DI yagi ba lwarum DI ma ce-ba.

² O titi du nan na bwənə tün, o wai o jaanı o bicari du balu na yeri We ciga kam lanyıranı yı ba tusi tün.

³ O nan na bwənə kountu tün, ku fin mu si o kaanı Başa-We o titi lwarım ınyaani, du noona bam du lwarım ınyaani.

⁴ Noona-noona nan bá wani o lı o titi si o taa yi We kaanım yuutu. Ku yı We mu wú kur-o, nıneenı Dı deen na pulı Dı kuri Aaron te tün.

⁵ Ku nan yi bıdwı mu dı Zezi Krisi du na yi We kaanım yuutu te tün. Ku daı ni wom mu beeri zulə yam kountu o pa o titi. We nan mu tagı dıd-o Dı wi:

«Nmı mu yi amu Bu,
yi zim amu du jigi nmı Ko.»

⁶ We daa ta tagı Dı təno kum wunu jægə kadoŋ nı Dı wi:

«Nmı wó ta n yi amu kaanım tu si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tün,
ni Melikisedekı deen na yi te tün.»

⁷ Zezi na wó lugı başa ni maŋa kalu tün, o tiini o loori We du baarı yi o yi-na nuŋa, o na ye nı We wó wani Dı joŋ-o tuvı wunu tün ınyaani. We ma se o loro kum, o na tu o titi yi o se-Dı lanyıranı tün ınyaant.

⁸ Nan du o na maŋı o yi We Bu tün du, o na yaarı te tün mu pe o lwarı We ni seem na yi te tün.

⁹ O nan na ki kulu maama We na lagı o ti tün, o laan wai o vri balu maama na se o ni tün o pa ba na ınyaia kalu na ba ti tün We tee ni.

¹⁰ We ma bri ni o sıını o yi Dı kaanım yuutu, ni Melikisedekı deen na yi te tün.

Cv-na á titi si á yi yagi We cwəŋə tɔgim

¹¹ Amu ya jigi wəənu zanzan mu si a ta a bri abam kountu laja nı, ku nan tiini ku cana si a pa á ni ku kuri, beŋwaani abam laan jigi yawçoro mu yi á bá wani á ni ku kuri lila.

¹² Ku na daı kountu ınyaani, kantu maŋa kam ni abam laan ya wó ta yi balu na maŋı si á taá jigi We noona á zaası tün mu. Ku nan na yi ciga, ku fin mu si noona mu joori ba bri abam We taanı dım dayigə wo-mwaalı tım. Abam nyı dı bię balu ta na wó yi si ba di wıdui kulu na duunə tün, yi á maŋı si á taá ıŋgi yıla mu ni bu-bale te.

¹³ Balu na jigi bu-bale wıbuŋja kountu tün, ku bri ni ba ta yeri kulu na maŋı du kulu na wó maŋı tün daanti.

¹⁴ Ku daari balu wıbuŋja na bigı du We ciga kam tın mu di wıdui kulu na duunə tün. Bantu mu yəni ba tɔgi We ciga kam, yi ba wai ba kuri wəənu tılu na lana yi ti maŋı si ba ki tün, ba daari tılu na wó maŋı tün.

6

¹ Nan pa-na dı ke wəənu tılu ba na maŋı ba da yigə ba bri abam Zezi Krisi cwəŋə kam wunu tün, si dı daari dı zaası wəənu tılu na wó pa dı wıbuŋja bi We ciga kam wunu tün. Abam daa wó maŋı si á joori á pulı We taanı dım zaasım, beŋwaani á maŋı á zaası á na wó ləni á wó á yagi kembalwaaru tılu na jigi abam ti ve tuvı wunu tün, di á na wó ki á wó-dıduva di We te tün.

² Á maŋı á zaası ba na wó miisi noona na wunu te tün wojo, ku wəli du ba na wó zi ba jia noona başa ni ba warı We ba ınyaani te tün, yi á kwəri á zaası twa na wó bi te tün, ku wəli du We na wó ba Dı di nabiiñə sarıya Dı ma kweeli te tün.

3 A nan pa-na dí gaalu wəənu tím kóntu dí ke, sí dí daari dí kwaani dí vu yigə, sí We wú zəni díbam yi dí wanı dí vu yigə.

4 Ku na yi balu na manjı ba se We ciga kam tun, ba na paalı ba yagi We cwaŋə tɔgim, nɔɔn-nɔɔnu daa bá wanı o joori o dí-ba ka wəni. Bantu manjı ba na We pooni dím, yi ba lwarı ḥwı-duŋja kalu We na pë tun na yi te tun. Ba manjı ba na We Joro kum dam.

5 Ba manjı ba lwarı We taanı dím na ywəmmə te tun, yi ba ne We paari dílə na lagı dí ba tun dam na yi te tun.

6 Nɔɔna bantu dwi na yagi We cwaŋə tɔgim, nɔɔn-nɔɔnu daa bá wanı o pa ba lani ba wu ba daa ta tɔgı We, beŋwaanı ku nyi nuneenı bam titi mu joori ba pa We Bu Zezi tuun-dagara kam yuu ni ba gø yi ba pa i nɔɔna mwan-o te.

7 Ku nyi dí dua na nia lanyurani nɔɔnu kara ni te tun mu. Tığa kam na nyɔgi dū-na bam yi ka daari ka ki wodiiru lanyurani ka pa balu na dugi ka banja ni tun, We wú ki tığa kam kóntu lanyurani.

8 Ku daari tığa kam na nunji sabarı dí wo-kurru yurani mu, ku bri ni ka yi kafé mu, yi finfin na wəli da We wú cɔgı-ka Dı yagi, yi ku tiim ni baá zwe-ka dí mini mu.

9 A badon-sonnu-ba, díbam na manjı dí nɔɔnu kóntu dí, dí jıgı abam ciga ni á tɔgı cwa-ŋuŋja kalu na wú pa á na vrim tun.

10 We yi ciga tu mu. Dı nan bá swe á na manjı á tuŋı tituŋ-ŋuna yalı tun. Dı ta bá swe á na soe-Dı lanyurani yi á tuŋı á wəli Dı nɔɔna bam ku ba ku yi zım maama tun.

11 Amu nan na tiini a lagı kulu tun mu yi sí abam maama kwaani á tɔgı We lanyurani ku vu ku yi kweelim, sí á laan na kulu maama á na jıgı tıuna sí á na We tee ni tun.

12 A nan yi pa yaworɔ zu abam. A lwəni-na balu na fogı ba zıgı dí pu-dıa yi ba jıgı wu-dıdua dí We tun. Bantu laan mu wú ba ba jonı wo-laarı tilı We na goni ni sí Dı pa-ba tun.

We bá fogı Dı ləni Dı na goni ni sí Dı ki kulu tun

13 We deen na goni Dı ni dím dí Abraham tun, ku yi Dı dugi dí Dı titi mu, beŋwaanı wojo daa tərə ku na dwe-Dı sí Dı du dí ku.

14 We goni Dı ni dím dıd-o Dı wı:

«Amu wú ki nmu lanyurani,
yi áá pa n dwi puli zanzan.»

15 We na dugi kóntu tun, Abraham deen ma vɔ pu-dıa o cęgi taan, yi o laan ba o na We na goni Dı ni dím sí Dı pa-o kulu tun.

16 Ku na yi nabiinə na yəni ba du durə, baá ma kulu na dwe-ba tun yırı mu ba du, sí ku bri ni ba taanı dím yi ciga, sí bvbwea daa ta tərə.

17 Ku nan na yi We na goni Dı ni dím dí balu tun, Dı dí lagı sí ba lwarı lanyurani ni Dı bá fogı Dı yiri Dı ni dím. Kóntu ḥwaanı mu Dı dugi durə Dı wəli dí Dı ni-gonim dím.

18 We na ba fœ vwan tun ḥwaanı, wəənu tím kóntu tle bá wanı ti ləni. Kóntu ḥwaanı mu díbam balu na ki dí titi We juŋa ni tun wú tiini dí zıgı kəŋkəŋ dí pu-dıa, sí dí taá jıgı tıuna ni dí wú na kulu We na tiŋi sí Dı pa díbam tun.

19 Tıuna yam dí na jıgı We tee ni kóntu tun tiini ya dana, yi ya bá wanı ya cögı. Ya maa paı dí wubuŋja tıgi jəgə dıdua, yi ya paı dí yi We titi jəŋə je me na cıgı dí góro sí nabiinə yi zu tun.

20 Zezi nan mu manjı o da yigə o zu jəgə kam kantu dıbam ḥwaani. Wontu mu jigi We kaanım yuutu sı ku taa ve manja kalu na ba ti tun, ni Melikisedeki deen na yi te tin.

7

Melikisedeki deen yi pe mu yi o ta yi We kaanım tu

1 A laan lagı a ḥcooni Melikisedeki wojo mu a bri abam. Wontu deen yi Salem tiinə pe mu, yi o kwari o yi Yuutu Başa-We kaanım tu. Abraham na kı jara o wanı pwa yi o laan ma joori manja kalu tun, mu Melikisedeki jeer-o cwəŋə ni o sočlı We o pa-o.

2 Abraham laan ma kwe wəənu tulu maama o na ne jara yam je ni tun o ce kuni fugə, o kwe kuni bıdwı dim o pa Melikisedeki. Melikisedeki yırı dim kuri mu yi pe wulu na yi Ciga Tu tun. Ku wəli da, o na yi Salem pe tun, ku di kuri mu yi Yazurə Pe.

3 Dıbam nan wu ni Melikisedeki ko di o nu ḥwa, yi dı yeri o kuri na puli me tun. Dı nan yeri o lora de di o tuvni manja. Kantu mu pe o nyı di We Bu Zezi, yi o yi We kaanım tu sı ku taa ve manja kalu na bá ti tun.

4 Buŋı-na á nii Melikisedeki deen na yi kamunu te tin. Dıbam nabaarú Abraham deen ma ce wəənu tulu o na ne jara yam je ni tun kuni fugə, yi o li kuni bıdwı o pa-o.

5 Ku na yi balu na nunji Leevi dwi dim wənı yi ba yi We kaanım tiinə tun, We ni dim pe-ba cwəŋə sı ba jonji kuni kuri fugə wənı kuni bıdwı dim ba donna Yisirayeli tiinə bam tee ni wojo maama wənı, yi bantu di nan yi Abraham dwi tiinə mu.

6 Melikisedeki nan wu nunji Leevi dwi dim wənı. Nan di kantu di, o ta jonji o wəənu təri Abraham tee ni. O ma daari o sočlı We o pa Abraham, yi Abraham nan ya mu yi wulu We na goni DI ni dıd-o tun.

7 Ku nan ba jigi bubwęa ni, ḥcooni na sočlı We o pa o doŋ, wontu mu yi kamunu o dwe o na sočlı o pa wulu tun.

8 We kaanım tiinə balu na nunji Leevi dwi dim wənı tun deen yəni ba jonji ba wəənu təri mu, bantu nan yi balu na tu tun mu. Ku daari ku nan ya yi Melikisedeki, wontu ḥwi mu taan, ni We tənə kum na tagı te tun.

9-10 Abraham na ce o wəənu yi o pa Melikisedeki o təri tun, ba ta wu lugı Leevi, yi o nan wu o nabaarú Abraham jana kam wənı. Leevi nan mu yi wulu dwi tiinə na jugı cwəŋə sı ba jonji ba wəənu təri ba donna Yisirayeli tiinə bam tee ni tun. Nan di kantu di, ku nyı di Leevi təgi Abraham ḥwaani mu o pa Melikisedeki o təri.

11 We deen təgi Leevi dwi tiinə kaanım dim ḥwaani mu DI pa DI cullu tum Yisirayeli tiinə. Bantu nan na yəni ba kaanti Başa-We te tun ya na manjı fası, We ya daa bá kuri kaanım tu wədoŋ wulu na dai Leevi dwi tu tun. We nan kuri wulu na yi kaanım tu ni Melikisedeki deen na yi te tun, yi o wu nunji Aaron dwi dim wənı.

12 Kantu, We na ləni DI kaanım tu dwi dıdoŋ wənı tun, ku manjı si DI cullu tum di təgi ti ləni mu.

13-14 Taani dintu maama nan bri dı Yuutu Zezi Krisi wojo mu. Wontu dai Leevi dwi tu. Dı ye ni ba lug-o Zuda dwi dim wənı mu. Dwi dim kantu wənı ḥcooni-ḥcooni nan wu fogı o ji We kaanım tu. Ku na yi We cullu tulu DI na kı Moyisi jıňa ni tun, ti wu pe Zuda dwi tiinə cwəŋə sı ba ji We kaanım tiinə.

We ləni kaanım tu wədoŋ mu, sı o taa nyı ni Melikisedeki deen na yi te tin

15 Dí nan sunı dí lwari jaja nı We ləni kaanım tu wudoj mu, o na nyı dı Melkisedekı deen na yi te tin.

16 Zezi na jigi We kaanım tu te tin wu tɔgi dwi dım cullu tim ɻwaani, ku tɔgi o ɻwa kalu tıvnu na ba jigi dam ka banja nı tin ɻwaani mu.

17 We nan tagı o taanı DI wi:

«Nmı mu wú ta n yi amı kaanım tu sı ku taa ve manja kalu na ba ti tin, nı Melkisedekı deen na yi te tin.»

18 Ku ma bri nı We yagi cwə-donjə kam mu, ka na bwənə yi ka ba zəni nəcəna tin ɻwaani.

19 Cullu tilu We na kı Moyisi jıja nı tin warı tı pa nəcəna manjı fası We yigə nı. Ku daarı lele kvntu, dı laan jıgi tıuna lanyıram dı We na tıni cwə-laa kalu DI pa dıbam si dı ma wanı dı tɔgi-ka dı vu dı yi DI te tin.

20 We nan dugi durə mu DI wəli da. Leevi dwi tiinə bam deen nan na jigi We kaanım tiinə tin, DI wu dugi durə kam kvntu doj dı ba.

21 Ku daarı, Zezi nan na jigi We kaanım tu tin, We dugi durə mu dıd-o DI wi:

«Amı Yuutu Baŋa-We mu dugi a durə,

yi a bá fəgı a za a ni.

Nmı wú ta n yi amı kaanım tu sı ku taa ve manja kalu na ba ti tin.»

22 We na dugi DI durə kam kvntu tin, ku bri nı Zezi ɻwaani mu DI tıni cwə-laa DI pa dıbam, yi kantu garı cwə-donjə kam.

23 Ku na yi Leevi dwi tiinə balı deen na yi We kaanım tiinə tin, ba yi zanzan, tıvnu na yəni dı jaani-ba yi ba ləni daanı tin ɻwaani mu.

24 Ku daarı Zezi mu yi wulu na jıgi ɻwa si ku taa ve manja kalu na ba ti tin. Nəcən-nəcən nan daa bá ləni o yuu nı o ji We kaanım tu.

25 Kvntu tin, o wai o vri balı na tɔgi o ɻwaani ba yi We te tin manja maama, o na jıgi ɻwa kalu na ba ti yi o loori We o pa-ba tin ɻwaani.

26 Zezi nan mu yi We kaanım yuutu wulu na manjı tin dıbam ɻwaani. O jıgi wu-pojo, o yi nən-ɻım We yigə nı, o ba jıgi lwarım. We ma lı-o nən-balwaarlı titarı nı, yi DI zəŋ-o DI ja DI di wəyuu DI səŋç nı.

27 Ku na yi We kaanım yuu tiinə bam deen na yi te tin, de maama ba yəni ba kaanı Baŋa-We mu sı DI yagi ba titı lwarım DI ma ce-ba, yi ba laan daarı ba kaanı We ba donnə bam dı lwarım ɻwaani. Ku nan na yi Zezi, wıntu kwe o titı mu o ma kaanı We kuni bıdwı yırını, yi kontu jıgi kurı si ku taa ve manja kalu na ba ti tin.

28 Cullu tilu We na kı Moyisi jıja nı tin pa nabiinə jiri We kaanım yuu tiinə yi ba daa ta bwənə mu. Ku nan na yi We ni-gonim dılu DI na dugi durə dı ɻwaani tin, dıntu laan mu ləni Moyisi cullu tim yuu nı, yi dı pa We titı Bu wım ji DI kaanım yuutu wulu na manjı fası sı ku taa ve manja kalu na ba ti tin.

8

Zezi Krisi mu yi We ni-dıvırı dim kaanım yuutu

1 Taana yantu maama wıntu taanı dılu na yi kamunu tun mu yi sı dıbam jıgi We kaanım yuutu wım kvntu doj. Wıntu mu je We-səŋç nı, Dam-Paŋwa Tu We paarı jangojo kum jazım nı.

2 O maa wı We di-laajı cıga cıga wıntu o tıŋı o pa-DI. Jęgə kam kvntu yi Yuutu Baŋa-We titı soŋç mu, ku dat lugı banja vwe dılu nabiinə na pugı sı ba taa zulı-DI da tin.

3 Wulu maama na yi We kaanum yuutu tin titunjı yi si o taa mai pеera di vara mu o kaani Banja-We. Dibam We kaanum yuutu Zezi di nan manjı si o taa jigi kulu o na wu pa We tin.

4 Zezi nan ya ta na wu lugv başa ni, o bá ta yi We kaanum tu. Bejwaani We kaanum tiinə manjı ba wu lugv başa ni, yi ba yени ba mai pеera ba ma kaani We, ku manjı di Moyisi cullu tum na bri te tin.

5 Bantu na yени ba tujı ba pa We te tin yi wəənu tilu na wu We-sçojı ni tun nyiyugı dı ti luluñu mu. Moyisi deen na lagı o pu vwe dılın noçona na wu ta paı We zulə di wuñi tin, We deen bri-o o na wu ki te, yi DI ta DI wi: «Kwaani n ki wəənu tum maama si ti taa nyı ni amu na manjı a bri-m piu kum yuu ni te tin.»

6 Ku daari lele kuntu, Zezi na tujı o pa We te tin tiini ku jigi kuri lanyıranı ku dwe kaanum tiinə bam titujı yam maama, ni ni-dıvırı dılın We na togi Zezi ınyaanti DI go DI pa dibam tin na lana di dwe dayigę ni-gonim dım na yi te tin. Bejwaani We na goni ni-dıvırı dım si DI pa dibam kulu tun tiini ku lana ku dwe DI ni-doori dım.

7 Dayigę ni dılın We na goni DI pa DI noçona bam tin ya na manjı fası, DI ya daa bá go ni dıdon DI leni dintu yuu ni.

8 We deen nan bri ni DI noçona bam ki ba tusi mu. Kuntu mu DI tagı DI wi:

«Maja maa búna, yi amu wu go ni-dıvırı a pa a noçona bam, ku nan yi Yisirayeli dwi tiinə di Zuda dwi tiinə bam maama mu.

9 Ni-dıvırı dintu bá ta nyı di dayigę ni dılın amu na goni a pa ba nabaara bam

maja kalu a na jaani ba jıja a pa ba nunji Ezipi tıu kum wuñi tin.
Bantu deen wu se ba togi ni dılın amu na goni di ba tin.

Kuntu mu pa a yigę daa téri ba wuñi.»

Mu Yuutu Banja-We na tagı kulu tin.

DI daa ta ma ta DI wi:

10 «Kantu maya kam na ke,

amu wu go ni a pa Yisirayeli dwi tiinə bam ni:

«Amu wu pa a ni-taana yam zu ba wubuña,

yi a pa ya pəni ba bicara ni.

Amu wu ta yi ba Tu We,

yi ba di wu ta yi amu noçona.

11 Bantu nabwənə di ba dıdeera maama wu lwarı amu na yi wulu tin.

Ba wuluwulu daa wu manjı si o bri o doŋ ni amu mu yi ba Yuutu.

12 Mayja kam kuntu ni amu wu duri ba ınyaanta di ba lwarum dım,

yi a daa bá guli ba kəm-balwaaru tum.»

13 We na ıççoni DI ni-dıvırı dım taani kuntu doŋ tin, ku bri ni DI dayigę ni dım laan jigi ni-doori mu. Wojo kulu nan na doori yi ku wura ku cögü tin lagı ku ke lele mu.

9

Noçona na zuli We te lugv başa vwe dim wuñi tin

1 A lagı a ta dayigę ni-gonim dım di noçona na togi di ınyaanti ba zuli We te tin wojo mu. Ku yi nabiinə mu pugi vwe lugv başa ni si ba taa zuli We da, yi cullu bri ba na wu ta zuli-DI te tin.

2 Vwe dım kuntu wu nan ce di sile mu. Di kwaga digę kam yuri mu We-di-laa, yi ka jigi min-zwən-kamunu. Taabulu maa zigı da, yi dipes dılın na yi We nyim tin tigi ku başa ni.

3 Yigə digə dı maa wöra, ka yırı mu We-di-laa cığa cığa, yi ba lə gar-jalı ba ma ci-ka.

4 Kaanım bimbim maa zığı da, dı yi səbu-sıja mu ba me ba zi, dáani mu ba zwe wəənu tilo lwəm na ywəmmə tun ba pa-DI. We ni-gonim daka kam dı maa wöra ba na me səbu-sıja ba ma zi-ka. Ka wö küm maa jığı səbu-sıja ɻuŋa, ka dı wö na jığı wödui kulu yırı na yi Maani tun. Nacagə kalı na yi Aarən nyum yi ka dəen puli vɔɔru tun dı maa wö daka kam wöni, ku weli dı kandwa-pile sile We cullu tun na püpüni si banja ni tun.

5 Ba dəen ma ki malesi sile nyinyugv ba zığı da, yi si vwana yam kwəli daka kam banja, mu jəgə kalı We na saari nabiinə lwarım da tun. Malesi sım nyinyugv küm bri ni Banja-We mu wö jəgə kam kuntu ni di DI paari-zulə yam.

Ku nan dai lele kuntu mu a lagı si a ɻočni wəənu tun kuntu taanı zanzan a bri abam.

6 Vwe dım dı dı wö wəənu tun na fəgi tı kwe kuntu tun, We kaanım tiinə bam yəni ba ɻuŋri kwaga digə kam wö de maama mu ba tuŋı ba paí We.

7 Ku nan na yi yigə digə kam, We kaanım yuutu wöm yırani mu jığı cwestə si o zu ka wö bıdwi büm maama wöni. Wöntu nan na lagı o zu, o manjı si o ja varım jana mu o zu o ma kaanı Banja-We o titi tusim dı nočna bam dı tusim ɻwaani, si We yagi DI ma ce-ba.

8 Kuntu, We Joro küm laan bri dıbam ni, manja kalı dayigə vwe dım ya ta na zığı tun, cwestə dəen ya tərə si nočna wanı ba zu We-di-laa cığa cığa kam wöni.

9 Ku maa yi nyinyugv mu ku na bri dıbam zım wəənu tun na yi te tun. Ku bri ni peera dı vara balı maama nabiinə na kwe ba ma kaanı We tun bá wanı ya pa wölv na me-ya o ma zuli We tun bıcarı kwe fası dı We.

10 Ba zaasi-ba wəənu tilo ba na wö di yi ba nyɔ tun, dı n na wö ki te si n ta n yi lanyırani tun cullu mu. Ti maama nan yi lugv banja wəənu cullu mu, yi ti jığı kuri si ku taa ve manja kam We na wö fəgi DI titi DI cwest-dıŋa kam tun yırani má mu.

Zezi Krisi na pe dí na cwestə si dí zuli We te tin

11 Zezi Krisi laan mu nan tu o ji kaanım yuutu dıbam ɻwaani. Ku ma pa dı joŋi o ɻwi-dıŋa wo-laaru tilo na manjı tı wöra tun. Zezi na zu We te dıbam ɻwaani tun, ku yi We-sonjı cığa cığa mu o zua, yi kuntu tiini ku lana ku dwe lugv banja vwe dım. O na zu me tun dai vwe dılu nabiinə na pugi tun.

12 O ma vu o zu We-di-laa küm wöni. Ku yi bıdwi yırani mu o zua, manja kalı na ba ti tun ɻwaani. O nan wö me bıbali naa nabali jana o zu o ma kaanı Banja-We. Ku yi o titi jana mu o me o ɻwi dıbam lwarım jını, yi o vri dıbam lwarım wöni si ku taa ve manja kalı na ba ti tun.

13 We ni-doori dım bri ni nočnu wölv na cɔɔl culu tun, ba manjı si ba ma bıvni dı nabə jana mu dı na-pwala kalı ba na zwe tun tintwarım ba misi nočnu wöm yira ni. Ba na ki kuntu mu, kuú kwe nočnu wöm si ku manjı dı cullu tun na bri te tun.

14 Vara jana na wai nočna ka kwe tun, Zezi na tığı yi o jana kam nuŋi tun, ku bá tiini ku fəgi nočna ku kwe dı We ku dwəni na? Zezi tɔgi We Joro kulu na wöra si ku taa ve manja kalı na ba ti tun ɻwaani o ji kaanım dılu na lana fası tun We yigə ni. O na kaanı Banja-We dıbam ɻwaani kuntu tun, ku ma pa dı bıcara kwe fası dı kəm-balwaaru tilo ya na jığı dıbam tı ve tvöni wöni tun, yi dí daari dí zuli ɻwia Tu Banja-We.

15 Kuntu ḥwaani Zezi mu yi wulu We na de o ḥwaani DI tiji DI ni-dvurı dum di nabiinə tun. O na se o ti o ma ḥwi ba lwarım jini tun, o wai o vri-ba di ba na ki kulu ba cogı We dayigə ni-gonim dum tun. Kuntu ḥwaani balu maama We na kuri si ba taa yi DI biə tun wai ba jonjı DI wo-laaru tilu na ba ti tun, ni DI na goni ni si DI pa-ba te tun.

16-17 Ku nyı di nočnu na pe ni ni, o na tiga o daari, ba na wú ce o wəənu te tun mu. Maŋa kalu o ta na ḥwi tun, o ni dum kuntu ba jıgi kuri. Ku daari o nan na tiga, ba laan wú ce o wəənu tum si ku maŋı di o ni dum na tagı te tun.

18 Kuntu, We na goni DI dayigə ni dum DI pa DI nočna bam tun, ba me vara jana mu ba ma bri ni DI ni-gonim dum jıgi kuri.

19 Moyisi deen tööl We niə Yam maama na yi te tun mu o bri Yisirayeli tiina bam. O laan ma kwe nabali di bubali jana o wəli di na, yi o kwe daa, ka yırı mu Yisopi, o və gungun-suňu ka ni ni o lu jana kam wəni o ma misi tōnə kulu We niə Yam na pvpvni ku wəni tun banja ni, yi o daari o misi Yisirayeli tiina bam maama yıra ni.

20 O deen na ki kuntu tun, o ma ta di ba o wi: «Jana kantu bri ni We ni-gonim dum jıgi kuri si á taá tɔgi-di.»

21 Moyisi daa ta ma kwe jana kam o ma misi vve dum di wəənu tilu maama na wu di wəni yi ba ma zuli We tun.

22 Ku yi ciga mu, We callu tum bri ni nočna maŋı si ba ma vara jana mu ba ma fəgi ba kwe wəənu tilu maama na jıgi digiru We yigə ni tun. Wəənu tilu ba na ba mai jana ba kwe tun yi finfin yırarı mu. Jana nan ya na wu nuŋi, We bá yagi nočna lwarım DI ma ce-ba.

Zezi Krisi kaanım dim mu saari nočna lwarım

23 Lvıgın banja vve dum wəənu yi We-səŋç wəənu tilu na yi ciga tun nyınyıvgı mu, yi ti maŋı si ti fəgi ti kwe di jana kuntu doŋ mu. Ku daari We-səŋç wəənu tum titi na wú fəgi ti kwe te tun, ku fin mu si ba ki kaanum dulı na wú ta dwe faŋa nyım dim tun ba pa We.

24 Zezi Krisi nan na zu We te tun, ku dai vve dulı nabiinə na pugi yi di lwəni We-səŋç na yi te ciga ciga tun mu o zu. O nan sıını o zu We te DI səŋç ni mu, yi o zigı We yigə ni dibam zənə ḥwaani.

25 Zwifə kaanum yuutı wəm deen yəni o mai vara jana mu o zu We-di-laa kum wu bini maama o ma kaani Baŋa-We. Ku nan na yi Zezi, wəntu na zu We te tun, o me o titi mu o ki kaanum kuni bıdwı o pa-DI.

26 Ku ya na dai kuntu, Zezi ya wú ta yaarı o tu kuni zanzan mu, ku na zugı lvıgın banja pulim ni si ku ba ku yi zım. Ku nan na yi te tun, o laan tu lvıgın banja kweelim maŋa ni mu. O tu bıdwı mu, yi o ba o ti o kaanı Baŋa-We si ku pa nabiinə lwarım saari si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.

27 Nočnu maama maŋı si o ti kuni bıdwı mu, si We laan di o sariya.

28 Kuntu, Zezi Krisi di nan tu o ti bıdwı mu o ma kaani Baŋa-We, si o li nočna zanzan lwarım o yagi. O nan ta wú joori o ba lvıgın banja. Ku nan daa dai nočna lwarım saarım ḥwaani, ku laan yi si o jonjı balu na jıgi tituna si o joori o ba tun ḥwaani mu.

10

1 Ku na yi We callu tilu DI na ki Moyisi jiŋa ni tun, ti lagı ti bri wo-laaru tum di na wú ba di jonjı We tee ni tun na yi te tun mu. Ti nan yi lulunnu mu, ti dai ni We-səŋç wəənu tum titi na yi te tun. Ti pat nočna joori ba

kaanı Başa-We mu bim maama taan taan. Kuntu njwaani ti bá wanı ti pa balı na tɔ̄gi ti njwaani ba zuli We tun bicara kwe fası.

2 We cullu tum ya na wai ti paı balı na zuli-DI tun lwarım saarı du tiə, ba ya daa bá buŋı ni ba lwarım ta wu ba yuu ni, yi ba ya daa bá ta kaana.

3 Ba nan na kaanı We bim maama wunı tun, ku paı ba joori ba guli ni ba lwarım düm ta wu ba yuu ni mu.

4 Beŋwaani nabiinə lwarım bá wanı di saarı di nabalı di bıbaltı jana.

5 Kuntu njwaani mu Zezi deen na lagı o ba lugı banja manja kalı tun, o tagı di o Ko We o wi:

«Nmı ba lagı nabiinə na mai vara di pęera ba kaanı-m te tun.

Nmı nan pe amı nabiinu yıra mu,

sı a ma-ya a ki nmı wubuŋı lugı banja ni.

6 Ku na yi noɔna na yəni ba gu vara ba zwe ba ma kaanı-m te tun, naa ba na kaanı te sı ku ma saarı ba lwarım tun, kikiə yam kuntu maama ba polı nmı wu.

7 Amı maa wi:

«A Ko We, nii amu da,

sı a ki nmı wubuŋı na lagı te tun,

ni ku na pıpıni amı taanı nmı tɔ̄nı kum wunı faŋa faŋa te tun.»

8 Zezi manjı o da yigə o ta o wi: «Nmı ba lagı sı nabiinə ma vara di pęera ba ma kaanı nmı, naa ba gu vara ba zwe ba ma kaanı nmı, naa ba kaanı sı ku ma saarı ba lwarım. Wəənu tuntu maama ba polı nmı wu.» Nan di ti na manjı ti tɔ̄gi We cullu tum na bri te tun di.

9 O laan ma daarı o ta o wi: «Nii amı da, sı a ki nmı wubuŋı na lagı te tun.» Kuntu bri ni We saarı DI dayigə kaanıñ ni düm DI yagi, yi DI daarı DI ləni kaanıñ dıdoŋ mu.

10 Dıntu mu yi Zezi Krisi na ki o Ko We wubuŋı na lagı te tun maama, yi o ma o titı yıra o ma kaanı kuni bıdwı, yi ku jıgı kuri sı ku taa ve manja kalı na ba ti tun, sı ku pa dí taá jıgı wu-poŋo We yigə ni.

11 Lugı banja kaanıñ tiinə yəni ba zıgı weenı mu ba tıŋı de maama, ba gu vara ba ma kaana manja maama, yi ba kaanıñ düm kuntu nan warı lwarım di saara.

12 Ku nan na yi Zezi, wıntu kwe o titı o ma kaanı Başa-We bıdwı yurani má mu, yi ku saarı nabiinə lwarım sı ku taa ve manja kalı na ba ti tun. O na ki kuntu o ti tun, o ma vu o jəni Başa-We jazım ni,

13 yi o laan cəgi manja kalı We na wó ki o dıvına maama o ne kuri ni si o no-ba ni tıga te tun.

14 Kuntu, o kaanı We kuni bıdwı mu, sı ku pa noɔna taa jıgı wu-poŋo si ba bicara kwe fası sı ku taa ve manja kalı na ba ti tun.

15 We Joro kum du nan bri dıbam jaja ni wəənu tum kuntu yi cıga mu. Ku de yigə ku ta ku wi:

16 «Amı Yuutı Başa-We tagı a wi:

«Kantu manja kam na ke,

amu wó go ni a pa a noɔna bam ni:

Amı wó pa a ni-taana yam zu ba bicara,

yi a pa ya pəni ba wubuŋı ni.»

17 DI daa ta ma ta DI wi:

«Amı daa bá guli ba lwarım di ba kəm-balwaarı tum.»

18 We nan na yagi nabiinə kəm-balwaarı tum DI ma cə-be tun, ku daa wu manjı sı ba gu vara ba ma kaanı-DI ba lwarım saarım njwaani.

Dı na manjı sı dí zıgı di baari We cıwəŋə kam wınnı te tun

19 A ko-biə̄-ba, dí laan jīgī ni sī dí zu Wē-di-laa cīga cīga kam wūnī, Zezi Krisi na tīga yī o jana nūnī tūn īwāani.

20 Wūntu nan mu pūrī cīwē-dūnā o pa dībam, yī kantu mu paī īwīa. O maa kaari gar-jah dūm dī ya na wū dībam dī Wē lāja nī tūn, dī o na kwe o yīra yam o kaani Baña-Wē tūn īwāani.

21 Kūntu, dībam jīgī Wē kaanīm tu cīga cīga o na nīi Wē titi nōona bam baña nī.

22 Kūntu īwāani, pa-na dī fūfō dī tīwe Wē te dī wūbūnē-īwāna dī baari dīlū na bri nī dī jīgī wū-dīdūa fasī dī Wē tūn. Wē kwe dī bīcara ku pa dī daa ba būnī nī dī lwarūm ta wū dī yuu nī, yī Dī zarī dībam dī na-īwāna.

23 Pa-na dī bri nī dī jīgī tūna Wē tee nī yī bubwēa tērē, Dī na goni ni Dī pa dībam yī Dī bá fogī Dī kwānī-dī tūn īwāani.

24 Pa-na dī taā ye da-ni nī, sī dī taā zāni daanī, sī dī taā soe daanī, sī dī taā ku kēm-laaru.

25 A yī pa dī yagī da-kikilim Wē zulē īwāani nī bādaara na yagī te tūn. Nan kwaani-na á tiini á taā wēlī daanī kūntu, sī ku pa á na baari, á na lwarī nī dī Yuutu wūm dī dūm tīwe tūn īwāani.

26 Nōonu wūlū na lwarī Wē cīga kam tūn, o ta na paahī o kī lwarūm, kaanīm daa tērē dī na wū pa o lwarūm dūm saari.

27 Ku laan nan daari sī fūnī mu taa jīgī kūntu tu dī Wē na wū kī-o te tūn. Wē na di o saryā, Dī laan wū pa o zu min-fōrō kūlū na wū cōgī balū maama na vīn Wē tūn wū.

28 Ku na yī Wē cullu tūlū Dī na kī Moyisi jījā nī tūn, nōonu na cōgī-tī, yī nōona bale naa batō na yī maana tiinā, baā gū kūntu tu mu o kēm-lōnō kūm īwāani yī īwāani bá ta wūra.

29 Ku daari nōonu wūlū nan na yáali Wē titi Bu wūm tūn, kūntu tu bá tiinī o na cogim ku gaali Wē tee nī na? Kūntu tu paī Zezi jana kam Wē na de ka īwāani Dī tiini Dī ni-dūvūrī dūm tūn yī kafé mu, yī ku nan yī jana kam kūntu mu Wē me Dī fogī Dī kwe nōonu wūm kūntu bicari. Kūntu tu daa ta twī Wē Joro kūm ku na paī nōona Wē zaani dūm tūn mu. Kūntu tūn, o bá tiinī o na cam na?

30 Dībam nan manjī dī ye wūlū wūm o na tagī o wī:
«Amu mu yī wūlū na wū cōgī nōona dī ba kēm-balwaaru tūn.
Amu wū pa ba joori ba na kūlū na manjī dī ba tūn.»

Ku ta pūpōnī nī:
«Baña-Wē wū dī Dī nōona saryā.»

31 Ku nan wū ta tiinī ku yī leērū dī wūlū na kī o cogī yī Nwīa Tu Baña-Wē jījā zu-o sī Dī pa o na cam tūn.

32 Nan guli-na abam deen na de yigē á na Wē pooni dūm cīga cīga yī á yaari zanzan te tūn. Cam dūm nan wū wanī abam á na vogī pu-dīa tūn īwāani.

33 Maŋa kadoŋ nī ba yēni ba twī abam yī ba bēesi abam nōn-kēgō yigē nī. Maŋa kadoŋ nī dī, á yēni á se sī á tōgī á wēlī balū dī na nē abam yaara yam doŋ tūn,

34 ku pe á tōgī á na yaara dī balū na wū piuna digē nī tūn. Nōona maa yēni ba vī abam wēnū yī á cīm dī wūpolo, bēŋwaani á ye nī á maŋi á jīgī kūlū na tiinī ku lana ku dwe, yī kuú ta wū abam tee nī sī ku taa ve maŋa kalū na ba ti tūn.

35 A yī yagī á na jīgī baari te tūn, sī kuú pa á na nyōɔri zanzan Wē tee nī.

36 A nan manjı si á taá jıgi pu-dıa, si á taá ma kı We wubuña na lagı te tun, si á daari á joŋi wo-laaru tlu Dı na goni ni si Dı pa abam tun.

37 Ku nan pupunı We tıno kum wunı ku wi:
«Ku daari finı mu si wulu na lagı o ba tun laan ba.

O bá daani.

38 Wulu maama na jıgi cıga amu Baňa-We tee ni tun mu yi wulu na kı o wu-dıdua dı amu tun,
oo na ɻwia cıga cıga.

O nan na joori kwaga,
amu bá ta jıgi wupolo dıd-o.»

39 Dıbam nan dai balu na joori kwaga yi ba ga ɻwia We tee ni tun. Dı yi balu na kı dı wu-dıdua dı We yi dı wú na ɻwia Dı tee ni tun mu.

11

Wu-dıdua kám di We na yi te tun

1 Nmu na jıgi wu-dıdua dı We, ku kuri mu n ye lanyırani ni nmu wú sunı n na wəənu tlu n na tunı tun. Ku kuri mu n ta n jıgi cıga ni wəənu tlu n na ba nai dı n yiə tun sunı ti wura.

2 Ncoona balu na de We cwəŋə faŋa faŋa tun, ku yi ba na kı ba wu-dıdua dı We tun ɻwaani mu pe ba yırı zaŋı.

3 Ku yi dıbam dı na kı dı wu-dıdua dı We tun ɻwaani mu paı dı lwari ni, We me Dı ni-taani mu Dı ki lugı baňa dı weyyuu maama. Kuntu mu dı se ni We kwe wəənu tlu na ba nai dı yiə tun mu Dı ma kı tlu dı na wai dı nai dı yiə tun.

4 Abelı deen na jıgi wu-dıdua dı We tun ɻwaani mu pe o kaanım dum ja kuri dı dwəni Kayin nyum dum. O wu-dıdua kam mu pe We wi, o yi cıga tu, We na se o peera yam tun ɻwaani. O daa tərə yi o wu-dıdua kam ɻwaanti nan paı o taani ta wura.

5 Enokı dı na jıgi wu-dıdua dı We tun ɻwaani mu pe Dı kwe-o Dı ja Dı di Dı soŋo, yi tuvıni wu jaan-o. We na kwe-o kuntu tun, ncoona-ncoonu daa wu ne o je. Ku nan na wú loori kuntu tun, ku manjı ku ta We tıno kum wunı ku wi, o poli We wu.

6 Ncoonu nan na ba jıgi wu-dıdua dı We, o bá wanı o pa We wu poli. Wulu maama na twe We tun, ku fin mu si kuntu tu taa jıgi wu-dıdua o se ni We sunı Dı wura yi Dı ki balu na lagı si ba yi Dı te tun lanyırani.

7 Nowe dı deen na jıgi wu-dıdua dı We tun mu pe o se Dı ni. We deen tagı dıd-o kulu na lagı ku ba ku kı yi nabıinə yiə ta wu ne-ku tun. O ma se We ni yi o pa naboro kamunu, yi o dı o soŋo tiinə zu ku wu, yi We pa ba lu na-fara bam. O kém dum kuntu ma bri ni lugı baňa ncoona balu na wu se We ni tun ba jıgi bura. We ma pa o na cıga Dı tee ni o na kı o wu-dıdua dı We tun ɻwaani.

8 Abraham deen na jıgi wu-dıdua dı We tun mu pe o nunji o titı tlu kum ni, o vu jəgə kalu We na goni ni ni Dı wú pa-o si o dwi tiinə taa te tun. We na bəŋ-o ni o nunji kuntu tun, o sunı o se o maa ve, yi o manjı o yəri je sim o na ve tun.

9 O na jıgi wu-dıdua dı We tun ɻwaani mu pe o vu o zıvırı tlu kum We ya na manjı Dı go ni si Dı wú pa-o tun wunı ni vəru te. O deen zıvırı vwe wunı mu. Yızakı dı Zakəbı balu We na goni Dı ni dum kuntu dı ba dı tun dı zıvırı vwe wunı mu.

10 Ku bri ni Abraham deen cəgi si o zu tlu kulu kuri na fəgı ku cwi lanyırani tun mu. Ku yi We titı mu bəgı ku kuri, yi dıntu mu yi ku lwıarvı.

11 Abraham kaanı Sara deen yi ka-dugv mu yi o ke lura. Dı kantu dı, o na jıgı wı-dıdva dı We tın mu pe o se nı We bá kwanı Dı ni dım Dı na goni tın yi o wanı o lu bu.

12 Kuntu, ku zıgı non-dıva kalı na yi Abraham yi o tiini o kwin zanzan tın yıra nı mu We pe o lu dwi tiinę kögö kögö, nı calıcwı na dagı weyuu ni naa ninuń ni kasılv-wıa na dagı yi ku warı ku ga te tın.

13 Nıccına balı deen na kı ba wı-dıdva dı We kantu tın nan tıgi yi ba wı ne wæenu tılı We na goni ni sı Dı pa-ba tın. Ba deen manı ba maanı ni wæenu tıum de wú daanı yi ti laan ba, yi ba nan ya ta jıgı wıpolo ku ınyaani. Ba ma ta jaja ni ba yi vərə mu, ba kugu je təri lugv baña ni.

14 Balı maama na te kantu doj tın bri ni ba daa ta jıgı tıuna, sı baá na tıu kulu na wú ta yi ba kugu je tın mu.

15 Ba daa ba jıgı tıu kulu ba na nuñi ku wınu tın wıbuňa ba yuu ni. Ba ya na jıgı ku wıbuňa, ba ya wú wanı ba na cıwənjə sı ba joori.

16 Ku nan na yi te tın, ba wıbuňa tiini ya zu tıu kulu na lana ku ja gaalı tın. Kantu mu yi We titı soño küm. Ku ma pa Banja-We jıgı wıpolo dı ba na bə-Dı ni ba Tu We tın. Dı nan manı Dı jıgı tıu kulu Dı na ti ku yıgə sı Dı pa-ba tın.

17-18 Ku yi Abraham na kı o wı-dıdva dı We te tın mu pe o deen se o kwe o bu Yızakı sı o ma kaanı Banja-We manı kam Dı na manı-o sı Dı nii tın. We nan manı Dı go ni Dı pa-o ni: «Kuvú zıgı Yızakı yıra nı mu sı n dwi tiinə ma pulı.» Dı kantu dı, o deen ta se sı o ya ma o bu-dıva kam o kaanı We, nı We na bri-o te tın.

19 O deen jıgı cıga ni We wú wanı Dı bi Yızakı Dı pa o yagı tıvıni. Ku nan na sıını ku kı te tın nyı dı Dı bi-o tıvıni wınu mu.

20 Yızakı dı na jıgı wı-dıdva dı We tın mu pe o soólı We o pa o biə Zakobı dı Ezayu wæenu tılı na lagı ti ba ti kı tın ınyaani.

21 Zakobı dı na tu o ga fıun sı o ti tın, o na jıgı wı-dıdva dı We tın mu pe o soólı We o pa o bu Zızefı biə bam maama bale. O deen ma zi o nacəgə o zañı yi o zuli We.

22 Zızefı dı manı na twı sı o ti tın, o na jıgı wı-dıdva dı We tın mu pe o ta dı Yısurayeli tiinə bam nı baá nunı Ezipi tıu ni. O ma pa-ba ni ni, ba na ma nunı, sı ba guri o kwi sım Ezipi ni ba ja vu ba titı tıu.

23 Moyisi ko dı o nu dı deen na jıgı wı-dıdva dı We tın mu pe ba kwe-o ba səgi canı sıtı ba na lug-o manı kalı tın. Ba ma na ni bu wım yi bu-laa, yi ba wı kwari tıvıni sı ba vin pa-farv wım ni.

24 Moyisi deen na kı nıccına tın, ku yi o na jıgı wı-dıdva dı We tın ınyaani mu pe o wı se sı ba taa bə-o ni Pa-farv wım buko bu.

25 O deen maa bıñı ni, o na tıgı dı We nıccına bam o na yaara, kuvú ta garı o na yagı We cıwənjə yi o daarı o di ywæeni dılı na bá daanı tın.

26 O nan bıñı ni, nıccına na goon-o ni ba na wú gooni Krisi wım We na lagı Dı tıvıni tın, ku garı o na ne jıjigırı zanzan Ezipi ni, bejwaani o wıbuňa deen tıgi pıerı dılı o na wú ba o joñı We tee ni tın banja ni mu.

27 Moyisi na jıgı wı-dıdva dı We tın ınyaani mu pe o nuñi Ezipi ni yi o wı kwari pa-farv wım ban-zıño küm. O maa jıgı baarı yi o wı se sı o joori kwaga, bejwaani o ye ni We dılı na ba naı dı yıe tın wı o yıgə ni.

28 O na jıgı wı-dıdva dı We tın mu pe o pa Yısurayeli tiinə bam di Pakı candıə ba sam ni. O ma pa ba kı jana ba misi ba dı sım niə ni, sı tıvıni maleka kalı na wú ba sı ka gu bəkəri-kwın sım maama tın daa yi kı ba tıtı biə bam kılukolvı.

29 Yisirayeli tiinə bam na kī ba wū-didva dī We tun mu pē niniu kulu ba na bai ni Bu-suja tun na bam poori bile ba daari ti-kura, yi Yisirayeli tiinə bam togī da ba be. Ezipi tiinə bam na kwaani sī ba togī ba kwaga ba be tun, na bam ma joori bā tu ba naagī daani, yi ku pa ba maama li na ba ti.

30 We noona bam na jigi wū-didva dī We tun mu pē ba vu ba kaagi Zeriko tuv kum da yarpe, yi ku kəbri sim laan tu tiga ni.

31 Ku nan daa ta na yi Rahabi wulu ya na yi ka-boro yi o zuvri Zeriko ni tun, o na kī o wū-didva dī We tun mu pē o deen jeeri Yisirayeli noona balu na ve sī ba daani tuv kum ba nii tun lanyiran. Kuntu ḥwaani mu pē ba wū gu-o ba weli dī balu na vin We tun.

32 Amu ya jigi taanı zanzan sī a ta a weli da, yi pwələ daa tərə sī a ḥcōna noona badaara taanı a weli da. Amu ya wū manjı Zidton dī Baraki dī Samson dī Zefite dī Davidi dī Samuweli dī fanya fanya We nijonənə bam maama na yi te tun.

33 Bantu maama deen jigi wū-didva mu dī We, yi ba magi jara ba wanı tunı zanzan. Ba ma kwari ba kī kulu na yi ciga tun, yi ba daari ba joṇi kulu We na goni ni sī Dī pa-ba tun. Ba ma pa nywənəni pū yi ti daa wū jaanıba.

34 Ba ma pa min-vorū dwe yi ti daa wū di-ba, yi ba wanı ba lu noona jia ni ku pa ba daa wū gu-ba dī sv-lwaanu. Ba ya bwənə mu yi ba na dam. Ba ma tiini ba na baari, yi ba magi jara ba wanı ba zəli dwi-ge tiinə balu na yi ba dunı tun ba pa ba viiri.

35 Kaana dī ma na ba noona balu ya na tiga tun na joori ba bi. Noona badonnə ma wū se sī ba vri ba titi noona balu na jigi-ba ba yaarı tun jija ni. Ba se sī ba ti, sī ba joori ba bi ba na ḥwia kalu na lana ka dwe tun We tee ni.

36 Ba ma yáalı We noona badaara dī ba na mwanı-ba yi ba daari ba magi-ba te tun. Ba ma vo noona badonnə dī capunnu yi ba kī-ba piuna digə ni.

37 Ba ma duví ba badonnə dī kandwa ba gu. Ba ma sıri badaara yira kuni bile. Ba ma kwe sv-lwaanu ba ma gu ba badonnə.

We noona badonna maa beerə jəgə maama, yi ba zu peeni dī buñi tankwaalı yiranı. Zuři dī cam ma jigi-ba, yi noona dī bęesi-ba.

38 We noona bam deen beeri kagva yuu ni dī pweeru yum ni mu, yi ba zuvri ba tigi pweeru gugwəəru ni dī həona wənı. Lugv banja nan ya wū manjı sī ku taa jigi nən-ḥuna bam kuntu dwi doŋ.

39 Noona bam kuntu maama yırı deen zaŋı ba na kī ba wū-didva dī We tun ḥwaani mu. Nan dī kuntu dī, ba wū ne We ya na goni ni sī Dī kī-ba lanyiranı te tun.

40 We deen nan buñi sī Dī kī kulu na tiini ku lana tun mu dibam ḥwaani, Dī na lagı sī Dī pa dī maama togī daani dī ji lanyiranı fası Dī yigə ni tun ḥwaant.

12

We vai dī zwe dī na yi Dī biə tun ḥwaani mu

1 Dibam nan lwarı ni fanya fanya We nən-kəgə kum kuntu ba na bri ni ba jigi wū-didva dī We tun gilimi dibam ba bri cwəŋə. Kuntu ḥwaani, pa-na dī yagi wo-yɔɔru tlu maama na cu dibam ti pa dī warı dī togı We lanyiranı tun, dī lwarım dılı na jigi dibam tun, sī dī daari dī kwaani dī duri dī pu-dia cwəŋə kalu We na pe dibam tun wənı.

2 Pa-na dí yɔɔri dí taá nii Zezi. Wøntu mu pe dibam puli dí kú dí wødúva dí We, yi o ta wú pa dí taá jígi wø-dúva dí We sì kú vu kú yi gurim. O deen ma vø pu-dia yi o yaarí o ti tuvñ-dagara baña ní. O wú kwari cavúra si o ti tuvñ düm kuntu dwi, bøjwaani o ne ní We tijí ywæení mu sì DI pa-o. O laan ma daari o vu o jéni Baña-We paari jangçño kum jazim ní.

3 Nan buñi-na á nii Zezi na tiini o vø pu-dia dí nón-balwaaru na cul-o yi ba yaar-o te tin. Á nan yi zañi á ga baari sì á yagi We cwestøgum.

4 Abam na yéni á kwaani sì á janjí á cogi lwarim dam te tin, á wú nooon-ncónu daa ta wú tigl kú ñwaani.

5 We tóno kum nan jígi taani dílu na wú waní kú pa abam na baari tin, á na yi We bië tin ñwaani. Nan gulí-na kú na bri abam te kú wi:

«Amu bu, n Yuutu We na vanjí nmú zwe,

sì n yi zañi n kwe-ku n ma n ji kafé.

We na kaani-m,

sì n yi pa n wú cogi.

6 Beñwaani Baña-We na soe balv tin mu DI yéni DI vanjí ba zwa sì DI pa ba korsi.

Wølu maama We na joñi sì o taa yi DI bu tin,

DI yéni DI ma cam mu DI kwe-o.»

7 A na ne yaara, ku yi sì kú ma kwe abam mu. A na yi We bië tin mu paí DI kwe abam kuntu doñ. Bu tørø o ko na ba vanjí o zwe sì o korsi.

8 We nan ya na wú vanjí abam zwa ní DI na kí DI bië bam maama te tin, ku bri ní abam dai DI bië ciga ciga mu, á yi bu-tampira mu.

9 Dibam kwa bam lugø baña ní tin yéni ba vanjí dí zwa mu, yi dí nigi-ba. Ku nan na yi dí Ko We dílu na te dí jwæeru tin, ku manjí sì dí tiini dí se DI ni, sì dí laan na ñwia DI tee ní.

10 Dí kwø bam lugø baña ní tin yéni ba vanjí dí zwa bina finfin yuraní mu, sì kú manjí dí ba wøbuña na lagl te tin. Dí Ko We tití nan kí kuntu sì kú wøli dibam mu, sì dí waní dí tøgi dí na díntu wø-pojo kum doñ.

11 Mañá kalu ba na yéni ba vanjí dí zwa tin, ku yéni kú pa dí wú cogi mu yi dí ba jígi wøpolo. Kuntu kwaga ní, zwa vanjum düm laan wú zéni balv du na kwe-ba tin dí pa ba na nyɔɔri, dí ba ñwia na tøgi ciga yi ba jígi bicari-zuru tin.

12 Kuntu ñwaani, na-na dam dí baari sì á taá tøgi We cwestøgum.

13 A taá ve cwestøgum kalu na yɔɔri tin wøni, sì balv na ve yi ba duë tin yi saari ba tu ba wøli da, sì kú waní kú pa ba ne sum je.

Dí wú manjí sì dí vin We zaani düm

14 Kwaani-na sì á taá zuvra, sì ywæení taa wú á dí ncónu maama titari ní, sì á kwæri á taá jígi wø-pojo We yigø ní, beñwaani ncónu na ba jígi wø-pojo, o bá waní o na Yuutu Baña-We.

15 Føgi-na á ci á tití sì ncón-ncónu yi ga We zaani düm, sì ncón-ncónu bicari yi zañi dí jí ní vian na cana te tin, sì kú pa kú loñi ncóna zanzan sì kú cogi-ba We cwestøgum kam wøni.

16 A yi pa á wølwølu tøgi boorim kikiø, naa o taa gooni wæenu tilu na yi We nyím ní Ezayu deen na yi te tin. Wøntu yigø tørø dí o na yi o ko bu-kwian tin. O kana maa wøe, yi o kwe o nakwium düm o ma lèni o nyaani wøm zuñja wødui o di.

17 Abam nan manjí á ye kulu na kí-o kú kwaga seeni tin. O joori o ba o lagl sì o ko wøm sɔɔchí We o pa-o, o na yi o bu-kwian tin ñwaani. O ma

kwaanı o loori o ko wum dı yi-na. O ma wu ne cwəŋə, bəŋwaanı o daa warı o joori o kwani o kəm dim.

18 Abam na twę We te tın dai nıneenı Yisurayeli tiinə bam deen na zıgi piu kulu təŋə nı yi ba yiə na-ku yi ba kwəri ba wai ba dwe-ku dı ba jia te tun. Min-fərə dı lím deen mu wura, dua ma mumunə ku yuu nı.

19 Ba ma ni nabənə wum dı kwərə na ŋɔɔnı. Balı na ni kwərə kam kuntu tın ma loori si ka daa yi ŋɔɔnı ka wəli da,

20 bəŋwaanı ka na manjı ka kaanı-ba te tın tiini ku dana ku pa-ba, dı ka na tagı dı ba ka wi: «Wulu maama na dwe piu kum tın, ku zı na yi varım mu dı, si á dvl-o dı kandwa á gı.»

21 Wəənu tilı ba na ne tın ma tiini ku sɔɔrı ba yıra, yi Moyisi titı ta o wi: «Fvunu tiini dı zu-nı yi a yıra sai.»

22 Ku nan dai kuntu abam tee nı. Abam laan twę piu kulu yırı na yi Siyɔn tun mu. Ku maa yi Nwia Tu Banya-We tu-kamuń Zeruzalem kulu na wu We-sɔŋɔ nı tun. We malesı kɔgɔ kɔgɔ ma jeeri daanı jəgə kam kuntu nı.

23 Abam nan tu á wəli We kɔgɔ kum wuń mu. Ku yi Dı bu-kwın sım kɔgɔ kum ba yıra na pvpvnı ya tiŋi We-sɔŋɔ tɔnɔ kum wuń tun candıə mu. Ku yi We dılın na wu di nabıinə maama sarıya tun te mu á tu á yi. Ku maa yi balı na ne ciga Dı yıgə nı yi Dı laan pa ba bıcara fɔgı ya kwe fası tun jwəəru tun na wu me tın mu á yiə.

24 Ku nan yi Zezi wulu We na de o ŋwaanı Dı go Dı ni-dvıri dum tun te mu á yiə. Ku yi Zezi jana kam ŋwaanı mu pe á fɔgı dı We. O jana kam nan bri dıbam wojo kulu na lana ku dwe kulu Abelı jana kam na bri tun.

25 Á taá ye si á yi zaŋı á vin taanı dim Zezi na ŋɔɔnı dı abam tun. Nɔɔna balı deen na vin wulu na bri-ba We kwərə lugı banja nı tun, ba wu lugı cam wuń. Dıbam dı nan na vin Zezi, o na wu We-sɔŋɔ nı yi o ŋɔɔnı dı dıbam tun, dı wó wanı dı lu na?

26 Fajja fajja tun, We kwərə deen pe tıga banja sisinji, yi Dı laan go Dı ni Dı wi:

«Amu daa ta wó joori a pa tıga banja sisinji bıdwı,
yi ku dai kantu yurani,

ku laan wó wəli dı weyuu maama mu.»

27 We na tagı Dı wi, Dı ta wó joori Dı kı kuntu doŋ bıdwı tun, ku bri nı wəənu tilı Dı na kı tun mu Dı laan lagı Dı sisinji-tı Dı hı tı zıga je nı, si ti daa yi taa wura. Wəənu tilı na bá wanı ti sisinji tun yurani laan mu wó daari.

28 We nan pe dı togi dı di paari dılın na bá wanı dı sisinji si dı cɔgı tun mu. Kuntu ŋwaanı dı wó kı We le, yi dı daari dı pa-Dı zulə yalı na togi Dı wubuŋa tun, si dı tıŋı dı pa-Dı, si dı taá kwari-Dı lanyıranı,

29 bəŋwaanı dıbam Tu We nyı dı min-fərə mu, yi dı di wəənu tilı maama na ba togi Dı wubuŋa tun.

13

Dı na wó kı te si ku poli We wu tun

1 Yi zaŋı á yagi da-sono á na yi da-ko-bıə Zezi ŋwaanı tun.

2 Taá ye-na si á taá kı vərə voro. Nɔɔna badonnə deen na kı kuntu tun, ku pe ba jeeri We malesı mu ba sam nı, yi ba wu lwari ba na yi balı tun.

3 Guli-na balu na wu piuna digə ni tün wojo, nüneenı abam dı təgi á wu piuna digə ni mu te, sı á zəni-ba. Guli-na balu nöona na bəesi-ba tün dı wojo, nüneenı abam dı təgi á yaarı mu te.

4 Baaru dı o kaanı maama manjı sı ba taa zvəri daanı mu dı sono dı zulə. Baru wəm dı kaanı wəm maama manjı sı ba taa jıgı cıga mu da-tee ni. We nan wú dı balu maama na kı wo-zəona dı boorim kikiə tün sarıya.

5 A yi pa á ȳwıa taa təgi səbu-lagı. Taá jıgı-na wəpolo dı á na jıgı kulu tün. Beñwaanı We manjı Dı ta Dı wi:

«Amu bá fəgı a yagi abam manja dı manja.»

6 Kuntu ȳwaanı dıbam wú ta jıgı baari sı dı taá wı:

«Bańa-We mu yi dí zənnu,

dí bá ta kwari fvəni.

Nöon-nöonu bá wanı o kı dıbam kulu kulu.»

7 Taá guli-na nöona balu na yi á yigə tiinə yi ba deen töölı We kwərə kam ba bri abam tün wojo. Maanı-na á nii ba ȳwıa deen na yi te sı ku vu ku yi ba tvəni tün, sı á daari á lənəni ba na kı ba wu-dıdva dı Zezi te tün.

8 Manja maama Zezi Krisi yi ni o na manjı o yi te tün mu, diin dı zım maama sı ku taa ve manja kalu na ba ti tün.

9 Yi pa-na nöona ma zaasım-ge ba gani abam dı wəənu dwi təri təri sı ku pa á ywəri We cwəŋə ni. Ku yi We zaanı dım ȳwaanı mu paı dı na baari We cwəŋə kam wəni, sı ku dat wodiiru culim ȳwaanı. Balu na təgi wodiiru culim cwəŋə tün nan wu ne zənə ku ȳwaanı.

10 Zezi Krisi na kwe o titı o ma kaanı Bańa-We dıbam ȳwaanı te tün dai kaanınum dılın doŋ nöona na wú dı dı nwana yam tün. Balu na tvəni We vwe dım wəni ba pa-Dı tün, ba ba jıgı cwəŋə sı ba twəri kaanınum dım kuntu wəənu ba dı.

11 Ku na kı te tün, We kaanınum yuutu wəm yəni o gu vara mu, yi o ja ba jana kam o zu We-di-laar kum wu o ma saari nöona bam lwarıム. Ku daari vara bam titı, baá ja nuŋi tıv kum daa mu ba zwe maama.

12 Zezi tvəni dım dı nan de kuntu doŋ mu. O yaarı mu o tı tıv kum daa ni, yi o ma o titı jana kam o saari nöona bam lwarıム.

13 Kuntu ȳwaanı, pa-na dí nuŋi dí vu o te tıv kum daa ni, sı dı təgi dí se o goonə yam doŋ.

14 Beñwaanı, lugı bańa yo seeni dıbam ba jıgı tıv kulu na wú ta yi dí kugu je manja maama tün, dı nan tıvı tıv kulu na lagı ku ba tün mu.

15 Pa-na dı təgi Zezi ȳwaanı dı taá zuli We manja maama. Kuntu mu yi kulu dı na wú kwe dı ma kaanı-Dı tün. Dı ni-taani na bri We dam te tün mu yi pəera yalı dı na wú pa-Dı tün.

16 A yi swe sı á taá kı kəm-laar, sı á daari á taá zəni daanı, sı kuntu mu yi kaanınum dılın na polı We wu tün.

17 Taá nıgı-na á yigə tiinə, sı á daari á taá se ba ni, sı bantu mu nii abam na wú ta ȳwı dı We te tün bańa ni, yi baá ba ba zıgı We yigə ni sı ba bri ba na tvəni kulu abam ȳwaanı tün. Nan taá nıgı-ba sı ba wanı ba tvəni dı wəpolo. Ku na dai kuntu, kuvı pa ba wu cıgı, yi ku daa bá ta jıgı zənə ku pa abam.

18 Taá loori-na We á pa dıbam. Dıbam ye dı bıcara ni, ni dı wu kı kulu na yi balorə tün, yi dı lagı sı dı taá kı kulu na lana tün mu manja maama.

19 Amu nan tiini a loori abam sı á taá warı We á pa-nı, sı ku pa a na cwəŋə a joori abam te lele.

20 Wu-zuru Tu Baŋa-We mu bi dí Yuutu Zezi Dl pa o yagı tuvnı, yi Dl pa o yi nayır-ŋum cığa cığa, sı o taa nii dıbam balı na nyı dı o peeni te tun baŋa nı, dı o na tıgı dıbam ŋwaanı tun. We ma da o jana kam ŋwaanı Dl go ni dilı na wú ta wura sı ku taa ve maŋa kalı na ba ti tun.

21 We wú zəni abam sı á wanı á kı wo-laarı tilı maama na tɔgı Dl wobuŋa tun, yi Dl wú tɔgı Zezi Krisi ŋwaanı Dl kwe dıbam nı ku na wú polı Dl wú te tun.

Zezi mu maŋı dı zulə sı ku taa ve maŋa kalı na ba ti tun. Amina.

22 A ko-bia-ba, a loori abam sı á zuri á yira á cəgi amı na pupunı kılı sı a ma pa á na baarı tun. Amı na pupunı taanı dılı tun nan ba dwara.

23 Amı lagı sı a pa abam lıwari nı ba yagı dí ko-bu Timoti yi o nuŋı pıuna digə nı. O nan na tu amı te lıla, a laan wú pa dí tɔgı daamı dí ba dí na abam.

24 Jɔɔnı-na á yigə tiinə bam dı We noɔna bam maama á pa dıbam. Yitali tiinə bam dı jɔɔnı abam.

25 We wú pa abam maama yu-yojo.

**Tənə kulu
ZAKI
na püpəni tun**

**Tənə kulu Zakı na püpəni tun na bri dübam
kulu tun mu tuntu**

Dí bñjı ni ku yi Zakı wəlv na yı Zezi nyaani tun mu püpəni tənə kuntu. O deen püpəni o pa We nəcəna balv maama na jagı lugv baňa ni tun mu, o ma bri-ba ba na manjı si ba taa jıwı te manja maama wəni tun.

Zakı nəcəni wəənu dwi təri təri taanı mu:

ku na yi nadunni di yinigə wojo,
naa ku na yi manjım na yi dübam wojo.

O bri ni dí na wi dí təgı We, ku manjı si dí ki We taanı dum na bri dübam si dí ki te tun mu (poçrum 1).

O ma bri ni ku wə manjı si dí kuri nəcəna daanı, yı o bri ni wə-didva dí kəm-laaru təgı daanı mu (poçrum 2).

O wi dí taá cu dí tutı dí ni-taanı, yı o bri dübam swan cıga cıga na yi te tun (poçrum 3).

O laan ma kaanı balv na magı kantəgə tun, dí wo-swən-nyına, dí balv na co daanı tun, dí balv na ki kamunni, dí balv na yi nadunə tun (Zakı 4:1—5:6).

Tənə kum kweelim jəgə ni, o kwe We nəcəna si ba taa jıgı wə-zuru si ba taa warı We, ku na yi cam, naa ku na yi wəpolo, naa ku na yi yawıru maaja ni di (Zakı 5:7-20).

Zakı tənə kum bri ni, n na sūnı n ki n wə-didva dí We n titvəna maama dí bri kuntu mu, yı «nəcənu na wi o ki o wə-didva dí We yi o ba ki kəm-laaru, ku yi kafe mu» (Zakı 2:26).

¹ Amu Zakı wəlv na yi We tuntuŋnu dí dübam Yuutu Zezi Krisi tuntuŋnu tun mu püpəni tənə kuntu. A jıonı abam balv maama na yi We nəcəna yi á jagı á wə lugv baňa je maama ni tun.

Dí na manjı si dí taá jıgı wəpolo di We te tun

²⁻³ A ko-biə-ba, manja kalv maama cam na tu abam baňa tun, si á taá jıgı-na wəpolo lanyırarı, bəjwaanı abam ye ni yaara dwi təri təri na tui abam te, ku yi si ya manjı abam mu ya nii á na ki á wə-didva dí We te tun. Kuntu kwaga ni, ku laan wó pa á taá zıgı kəjəkəj dí pu-dıa.

⁴ Kwaanı-na á tiini á zıgı kəjəkəj dí pu-dıa si á yi joori kwaga, si ku laan wó pa á ji nən-ŋıuna yi á wəbuňa bı fastı dí We təgım, si á yi ga kələkəlu.

⁵ Abam wəlv maama nan na yəri kulu na lana si o ki tun, kuntu tu manjı si o loori swan mu We tee ni. We yəni Dı pat nəcəna maama dí wəpolo mu, yı Dı ba vın nəcən-nəcənu. Nmu na loori swan Dı tee ni, Dı wó pa-m.

⁶ Nmu nan na loori wojo We tee ni, si n ta n ki n wə-didva ni nnı na-ku. Yı ta n jıgı bəbwəa ku baňa ni, bəjwaanı bəbwəa tu nyı ni viu na fuli na ku pa ba ve yigə dí kwaga te tun mu.

⁷⁻⁸ Kuntu tu jıgı wərvu tıle mu, yı o za o wəbuňa dí kulu maama o na bñjı si o ki tun. Nəcənu wəm kuntu doj yı taa bñjı ni oó na wojo dí Yuutu wəm tee ni.

Yinigə tiinə dí nadunə na manjı si ba taa ki te tun

9 Nmu wulu na təgi Zezi yi yinigə jigi-m tñ, sì n ta n jigi wñpolo dì We na pe n jigi yiri Dì tee nì tñ ñwaani.

10 Nmu wulu nan na yi nadum tñ, sì n di ta n jigi wñpolo dì We na pe n tu n titi Dì tee nì tñ ñwaani. Nabiñe ba daani yi ba tva, ba na manj ba yi nadunə te dì. Ku nyi nì gaarø na ki punnu yi ti lamma te tñ mu.

11 Wia nan na biga, ti wú kwaari mu ti siiri ti ti, yi ti lam dum je. Ku nan yi bïdwï mu dì nadunə na wú ba ba ti ba jijiguru tñ lagim wñni te tñ.

Kulu na manj nɔɔna si ba ki lwarim tñ

12 Nɔɔnu wulu na wó cam wñni yi o zigü kæjkæg dì pu-dia sì ku vu ku yi kweelim tñ mu jigi yu-yojo. Beñwaani, cam dum na ke, o laan wú na pœeri dñlu na yi ñwia ciga ciga tñ We tee nì. Nwia kam kuntu mu We goni ni sì Dì pa balu maama na so-Dì tñ.

13 Nɔɔnu na ne manjum, o yi zañi o ta nì We mu manj-o, sì kulu kulu tərə ku na wú wanı ku manj We sì Dì tusi, yi We titi bá manj nɔɔnu sì o tusi.

14 Wojo kulu na manj nɔɔnu tñ yi o titi wubuña mu. Yantu mu paï o fra zvurí wo-balwaaru, yi ya gan-o ya paï o tui cigiru wñni.

15 Nmu na se n təgi n wubuñ-balwaaru tñ, ti laan wú pa n kì wo-lwaanu mu, yi wo-lwaanu tñ na puli ti daga, ti laan wú ja-m ti zu tuvñi wñni mu.

16 A ko-bu-sonnu-ba, á yi zañi á ganı á titi.

17 Pœeri dñlu maama na lana dì wænu tñlu na manj fası tñ nuñi dì Ko We tee nì mu. Dintu mu kì wænu tñlu maama na wó weyuu nì yi ti paï pooni tñ. Wænu tñ kuntu mu yëni ti wai ti pipiri wia dì titi. We nan ba jigi lim dì funfun dì, Dì ba lèni nì tñntu wænu tñ te.

18 We titi mu li wubuña Dì təgi Dì ciga kwær-ywæñe kam ñwaani Dì pa dì na Dì ñwi-duña kam, sì dì taá yi balu na yi dayigë tiinə wænu tñlu maama Dì na kì tñ wñni.

Dí manj si dí ki We kwær-ywæñe kam na wi dí ki te tñ mu

19 A ko-bu-sonnu-ba, á ye nì a na te kulu dì abam tñ yi ciga mu. Nɔɔnu maama manj sì o zuri o yira mu o taa cægi o doñ taani, sì o yi taa garı o lærø. O manj sì o ja o banı mu.

20 Beñwaani nɔɔnu wulu bam na zañi tñ bá wanı o kì wo-laaru tñlu na sui We wú tñ.

21 Kuntu ñwaani, li-na wo-digiru tñlu maama na wó á wñni tñ á yagi, sì á ci á titi dì tituñ-balwaaru dwi maama këm. We manj Dì kwe Dì taani dum Dì kì abam bicara nì. Nan tu-na á titi á se-dì lanyiranı, sì dì wú wanı dì vri abam dì yagi.

22-23 A nan taá kì-na We taani dum na wi te tñ, sì ku ta daï cægim yiranı. Nɔɔnu na cægi We taani dum yi o ba kì dì na bri te tñ, o ganı o titi mu. O nyi nì nɔɔnu na kwe niu o ma nii o titi te tñ mu.

24 O na nii o yibiyə na yi te tñ yi o laan viiri, o da swe o yibiyə kam na yi te tñ.

25 Ku nan na yi We taani dum, dñtu lana fası yi dì wai dì joñi nɔɔna dì pa ba na ba titi. Nɔɔnu na zaasi-dì yi o jigu-dì o yuu nì manj maama, o bá ta nyi dì wulu na garı o swe ciga kalı o na lwarı tñ. Kuntu tu yi wulu na sunı o kì We ciga kam na bri te tñ mu, yi oo na wñpolo lanyiranı o tituña maama banja nì.

26 Abam wulu na buñji nì o təgi We yi o warı o ni-taanı o ja, kuntu tu ganı o titi mu yi o We tögim dum yi kafe mu.

27 Dí Ko We nan na lagı sı dí se-DI te tın mu yi sı dí taá zəni bıtara dı kadənə balı na yaarı tın, sı dí kwaanı dí ci dí titı dı lugı başa wo-yɔɔru tım. We tögüm dım kontu doj mu tiini ku lamma yı tusim təri ku wunu.

2

Dí wu maŋı sı dí taá kuri nɔɔna daanı

1 A ko-biə-ba, abam yı balı na sıını á se dí Yuutu Zezi Krisi wulu na jıgı paarı zulə tın mu. Kuntu ɣwaanı, ku wu maŋı sı á taá kuri nɔɔna daanı dı á na zuli-ba te tın.

2 Abam na jeeri daanı sı á warı We, ku ba dwe sı nɔɔna bale ba abam te. Dıdva maa yı nadum o zu gwar-ɣunnı, yı o ki səbu-sıja jafılı o jıja ni. O doj wum maa yı yinigə tu, yı o zu gan-zwaanu.

3 Ku wai sı á jeeri nadum wum lanyıranı yı á pa-o jəŋə je, á daarı á ta dı yinigə tu wum ni, o taa zıgı daa ni, naa o jəni tıga ni á ne niə ni.

4 A na pɔɔrı-ba daanı kuntu doj, ku bri ni á kuri nɔɔna daanı mu. Ku nan yı wubuŋ-lwaanı mu paı á pɔɔrı nɔɔna daanı kuntu.

5 A ko-bu-sonnu-ba, fɔ̄gı-na á cəgi. We mu sıını DI kuri balı na yı yinigə tiina nabıinə yibiyə ni tın, sı ba taa yı nadunə DI tee ni ba na ki ba wudıva dı Zezi tın ɣwaanı, sı ba tɔ̄gi ba wəli DI paarı dılın DI na maŋı DI go ni si DI pa balı na so-DI tın wunu.

6 Ku nan na yı kuntu tın, bęe mu kia yı á gooni yinigə tiinə bam? Ku dai nadunə bam mu jıgı abam ba bęesi na? Bantu mu yəni ba ja abam dı dam ba ja vu ba sanı sarıya dim je ni.

7 Bantu mu jıgı Zezi yur-ŋum dılın ba na bę abam ni o biə tın ba twıa.

8 Abam na se Başa-We ni dılın na pupunu We tənə kum wunu dı wi: «Ta n soe n doj ni n titı te» tın, á ki lanyıranı.

9 Ku daarı, á na pɔɔrı nɔɔna daanı dı á na zuli-ba te tın, ku bri ni á ki lwarum mu, yı We niə yam bri ni á ki á cɔ̄gi mu.

10 Nɔɔnu na se We niə yam maama yı o daarı o cɔ̄gi ya dıdva yırani, ku bri ni o cɔ̄gi ya maama mu.

11 We mu pe DI ni DI wi: «Yı zaŋı n ki boorim.» Dıntu nan ta mu wi: «Yı gu nɔɔnu.» Mu ku kuri, n na maŋı n wu ki boorim, yı n na gu nɔɔnu, ku bri ni n ta cɔ̄gi We ni mu.

12 Taá pa-na á ni-taani dı á kikiə maama taa tɔ̄gi We ni, sı dıntu mu wai dı vri nɔɔna dı pa ba nai ba titı, sı We wú tɔ̄gi DI ni dım kontu ɣwaanı mu DI ma di dibam sarıya.

13 Beŋwaanı, nɔɔnu na ba jıgı o donnə ɣwaanja, We na wó di kontu tu sarıya maŋı kalı tın, DI bá duri o dı yibwənə. Wulu nan na jıgı o donnə ɣwaanja tın, We dı wó duri o yibwənə sı o yı na cam.

Wulu na jıgı wu-dıdva dı We tın ki kəm-laaru mu

14 A ko-biə-ba, nɔɔnu na te o wi, wum ki o wu-dıdva dı We, yı o laan ba ki We na lagı te tın, ku jıgı kuri na? O We tögüm dım kontu wú wanı dı vri-o dı yagi na?

15 Dı dılın n ko-bu dıdva na tu nmı te yı o ba jıgı gɔ̄rɔ sı o zu dı o ni-wuđduı sı o di,

16 yı nmı na tagı dıd-o n wi, o ve sı We wú zən-o DI pa o na gɔ̄rɔ dı o ni-wuđduı, yı n laan daarı n wu pe-o kulu o na lagı tın, ku jıgı kuri na?

17 We tögüm dı yı kontu mu. Nmı na te ni n ki n wu-dıdva dı We, yı n laan daarı n ba ki kəm-laaru, ku bri ni n We tögüm dım yı kafe mu.

18 Nocoñu wai o te ni, noçona babam ki ba wu-didva mu dí We, yi badaara ki kêm-laaru. Amu nan na leri te tin mu titu: «Nmú na ba ki kêm-laaru tin, ní ki ta mu n bri ni n suni n ki n wu-didva dí We? Ku nan na yi amu, aá ma a kêm-laaru tum mu a bri ni a suni a ki a wu-didva dí We.»

19 Nmu se ni We yi didva yiranı mu na? N na se kantu, ku lana. Ciciri titi dí ye kantu, yi ku paí si yira sai.

20 N ba jigi wubvna mu na? N yeri ni, n na wi n ki n wu-didva dí We yi n ba ki kêm-laaru, ku yi kafe mu na?

21 Nan guli-na díbam nabaaru Abraham deen na yi te tin. Ku ki ta mu yi o na ciga We tee ni? Ku yi o tituña yam ñwaani mu, dí o na se o kwe o bu Yizakí si o ma kaani We ni Dí na tag-o te tin.

22 Ku bri ni o na ki o wu-didva dí We te tin didaam o kêm-laaru tum maama tögí daani mu. O kêm-laaru tum mu pe o We tögim dím ja kuri.

23 Kuntu mu, kulu na pupuni We tönc kum wunı tin suni ku ki dí ku na wu: «Abraham ki o wu-didva dí We, yi Dí pa o na ciga ku ñwaani». Ba maa bë-o ni «We cilonj».

24 Kuntu wú pa á lwari ni, ku yi noçonu tituña mu weli da ku paí o na ciga We tee ni, si ku dat o na ki o wu-didva dí We tin yiranı ñwaani.

25 Ku deen nan ki kuntu dí mu dí ka-tula kalu yiri na yi Rahabi tin. Yisirayeli tiinë bam deen na tuñi ba daan-daana bam yi ba dí o te tin, o jeeri-ba lanyiranı yi o bri-ba cwajá si ba tögí da ba ma lu ba duña bam juña ni. O tituña yam kuntu mu pe o na ciga We tee ni.

26 Kuntu maama bri ni, noçonu na wi o ki o wu-didva dí We yi o ba ki kêm-laaru, ku yi kafe mu. Ku yi bïdwı mu dí noçonu yira na ba jigi joro, wunı yi tu mu.

3

Dí na manjı si dí yiri dí titi di dí ni-taani te tin

1 A ko-biæ-ba, abam zanzan yi zañi á taá kwaana si á ji karanyına tiinë. Beñwaanti á ye ni, We sariya de dím ni kuú ta tiini ku cana ku pa díbam balu na yi karanyına tiinë tin ku dwe noçonu maama.

2 Díbam maama yəni dí ki dí tusə mu. Ku daari noçonu wulu nan na ba ki o tusə o ni-taani wunı tin yi noñ-ñum mu, yi o wai o titi o jaani lanyiranı.

3 Noçonu na yəni o lagı o di sisəñe, oo kwe gara mu o ki ka ni ni, si o wanı o pa ka vu me dí me o na lagı tin.

4 Nan buñi-na á nii, naboro na yi kamunu te yi vu-diu ta yəni ku jigi-ku ku maga, yi wulu na co-ku tun ta wai o ma nanyuñ-balanya o maa paí ku ve o na lagı me tin.

5 Ku nan ta yi bïdwı mu dí noçonu dindelimi na yi te tin. Dí yi balan-ланja mu, yi dí wai dí te wo-kamunnı dí paí dí titi.

Nan ta buñi-na á nii kagva na mai te, yi min-ciño na tu ka wunı, kuú di ka maama mu.

6 Noçonu dindelimi dí nan nyı dí mini mu, yi dí su dí lugv baña wo-lwaano tum dwi maama. Dí yi yira yam daa dídua mu, yi dí wo-lwaanu tum laan wai ti lonji yira yam maama. Dindelimi jigi mini mu dí maa zve noçonu dí o ñwia maama dí pa ka ba lana. Mini dím kuntu nan nuñi svtaani te mu.

7 Nabiinu wai wænu dwi maama. Ku na yi ga-vara dí zunə dí tiga wo-væelu dí kale, o suni o wanı ti maama.

8 Ku nan na yi dindəlimi, nɔɔn-nɔɔnu tərə o na wəi o dindəlimi. Dı yi wo-ləŋç kulu na waru ku ci tun mu, yi dı kwəri di jigi conjo kulu na gvi nɔɔna tun.

9 Dı yəni dı ma dintu mu dı maa tee We dılı na yi dı Yuutu dıdaanı dı Ko tun, yi dintu mu dı ta maa sɔɔlı dı cogı dı donnə balu We na kı ni DI nyinyugə te tun.

10 Kuntu tun, tiə dı cögim maama nunji ni dım kuntu dıdua wunu mu. A ko-biə-ba, ku wu manjı si ku taa yi kuntu.

11 Buli-yi dıdua bá wanı dı taa buri na-ywənə dı na-ceera dı wunu.

12 A ko-biə-ba, kapuru bá wanı ku lə swan. Kakənə dı nan bá wanı ku lə mɔɔla. Ku nan yi bıdwı mu dı n na bá wanı n mo na-ŋuna bwəru wunu te tun.

Swan yalı na nunji We te tun

13 Nɔɔnu na wu abam wunu yi o jigi swan dı yəno, kuntu tu manjı si o taa togı cwə-laa mu, si o tu o titı o kı kəm-laaru, si ku bri ni o jigi swan.

14 Abam nan na jigi wu-guu dı pu-sıja yi á lagı á yırani zənə, si á yi zanjı á bri á titı ni á jigi swan. Á na kı kuntu, á fəgi vwan mu si ku daı cuga.

15 Swan yantu doŋ dat swan yalı na nunji We te tun. Ya yi lugı baŋanym mu. Ya maa yi nabiinə swan yalı na nunji sutaani te tun mu.

16 Beŋwaamı, jəgə kalı maama nɔɔna na lagı ba titı yırani zənə yi ba jigi wu-guu dı ba donnə tun, dáanı mu vuvugə dı kəm-lwaanu dwi maama wvra.

17 Ku daari nɔɔnu wulu na jigi swan yalı na nunji We te tun jigi wu-poŋo mu. O maa paı ywəəni wu nɔɔna titarı ni, yi o jigi wu-bono, yi o nıgi nɔɔna. O maa jigi o donna ɻwaŋa lanyırani, yi o kı kəm-laaru dı o wəli da. O ba kuri nɔɔna daanı, o nan dat pipiri-nyım.

18 Balu na jigi wu-zuru yi ba paı ywəəni wu nɔɔna titarı ni tun wó ta yi ciga tiinə We yigə ni.

4

Dı wu manjı si dı pa lugı baŋa wəənu fra zu dibam

1 Bее mu paı jara dıdaanı kantogə yəni ku wu abam titarı ni? Ku yi á fra na zuvırı wo-balwaarırı tun mu te ku jigi á bıcara ku yaara, yi ku paı jara wu á wunu.

2 Abam yəni á paı á fra mu zuvırı wəənu yi á nan ba na-tı. Ku ma pa á lagı si á gu nɔɔna. Á yi tiini dı su wəənu zanzan yi á warı-tı á na. Kuntu mu paı kantogə dı jara tui. A ba jigi wəənu tılu á na lagı tun, beŋwaanı á wu loori We si DI pa abam.

3 Abam nan na manjı á loori We dı, DI bá pa abam, beŋwaanı á ma wubuŋ-lwaanu mu á loorə. Á loori si á taá ma kı á fra na zuvırı wo-balwaarırı tılu tun mu.

4 Abam ba togı We dı ciga. A yəri ni á fra na zu lugı baŋa wəənu á yi We dına mu na? Wulu maama na pe o fra zu lugı baŋa wəənu tun ni jigi We dına mu.

5 A yi taá buŋı ni kulu na pupunı We tənə kum wunu tun yi kafe mu, dı ku na wi: «Joro kulu We na kı dı bıcara ni tun lagı si ku yırani mu taa te dibam.»

6 We nan mu kí dibam yu-yojo ku ja gaalí. Ku daa ta púpuni We tóno kum wóni ku wi: «We vín balú na yí kamun-nyuna tun, yí Dí daari Dí zéni balú na tu ba tití tun.»

7 Kuntú tun, kwe-na á tití á kí We jíja ní, sí á daari á vín sutaani, sí díntu wó duri dí viiri á tee ní.

8 Fufó-na á twe We, sí Dí dí wó twe abam. Abam lwarum-kérə-ba, lína á jia wo-lwaanu dwi maama baña ní. Abam pipiri-nyuna-ba, zarú-na á bicara sí á daa yí taá jígi wóru tle.

9 A pa-na á wó cogí á lwarum dím ñwaani, sí á nywaní á yigé á taá keerə. Pa-na á mwaanu tím lèni tì ji kérə, sí á wópolo kum lèni ku ji wó-cogó.

10 Tu-na á tití dí Yuutu wóum yigé ní, sí oó ja abam o pa á zañi.

A yí zañi á taá co daani

11 A ko-biá-ba, á yí taá ñcooni wo-balwaaru da-yuraní. Wulu maama na ñcooni wo-baloro o ko-bu yíra ní naa o cog-o tun, kuntú tu ñcooni o cogí We niá yam mu yí o yáali-ya. Nmu nan na yáali We niá yam, ku bri ní n daa n ba tógi-ya mu, yí n ta kwéri n bri ní nmu mu yí sariya-diru.

12 We yuraní mu te Dí niá yam, yí Dí tógi-ya Dí ma di ñcoona taani. Díntu yuraní mu wai Dí vri ñcoona Dí yaga, naa Dí cogí-ba ba vín ñwaani. Nmu nan buñi ní n yí wóo mu, sí n di n doj taam?

Yí ki-na kamunni á swe We ni ni

13 Fögí-na á cägi, abam balú na yéni á te á wi: «Zím naa jwaani dí wó vu tuv kudon dí kí pipiu da bim dí na sëbu» tun.

14 A yéni á te kuntú doj yí á yéri tiga na wó púvri sí á ñwia taa yí te. A ñwia kam nan nýi dí kunu na li yí ku bá daani ku ke te tun mu.

15 Ku ya manjí sí á taá te ní: «Dí Yuutu We na se yí dí jwa ta ñwi, dí wó kí kulu dí na buñi tun.»

16 Ku nan yí á pa á tití kamunni mu dí á na wó kí wéenu tlu tun. Kamunni dím kuntú dwi maama nan ba lana.

17 Kuntú tun, ñcoonu wulu na ye kulu na lana sí o kí tun, o na wó kí, ku tu kí lwarum mu.

5

Zaku na kaani nadunə te tun

1 Ku daari abam balú na yí nadunə tun, fogi á cägi-na. Taá keeri-na á coosə dí leero tlu na lagí tì ba abam baña tun.

2 Abam jijigíru tun maama wó pö, yí cambúrui dí wó di á gwaaru tun.

3 Abam sëbu-süja kam dí á sëbu kum maama wó suñi. Sariya de dím ní ku suñum dím kuntú mu wó bri ní á kí á tusi, yí díntu ta wó di abam yura yam ní mini te. Lugú baña tiim da yam nan twe, yí abam ta fogi á tinjí á jijigíru tun mu.

4 Abam ta pini balú na tóñi á kari süm ní ba pa abam tun, á ba se sí á ñwi-ba. Cägi-na á nii ba na púvna te tun. Balú na kí abam wódiiru tun ba kí digé ní tun kérə kam tu Yuutu Baña-We zwe ní.

5 A ñwi lugú baña ní paari wóni mu, yí á kí á wóbuñja na lagí te. A di á nuə ní ba na kóni varum sí ba gu te tun.

6 A ta kwéri á paí balú na jígi cíga tun ga bura, yí á daari á gu-ba, yí ba nan warí á yigé ba ci.

Dí manjí sí dí taá jígi wó-zuru mu sí dí daari dí taá warí We

7 A ko-biə̄-ba, taá jígi-na wú-zuru á maa nii maŋa kam dí Yuutu wúm na wú joori o ba tñ. Taá nii-na valu na yéni o zuri o yura te o maa cęgi maŋa kam o faa na wú ba ku bı lanyırani tñ. O yéni o zuri o yura mu o maa cęgi duum dua dí fa-ni dua.

8 Kuntu, ku maŋi sì abam dí taá jígi wú-zuru mu sì á vo á wú lanyırani, sì dí Yuutu wúm bá daanı yí o ba.

9 A ko-biə̄-ba, á yí taá puvunı daanı, sì ku pa á ga bura We tee nı. Nii-na, ku twe ku ti si We dí dibam taanı.

10 A ko-biə̄-ba, guli-na We nijonjə̄ balu deen na töclı Dí kwərə̄ kam tñ wojo. Ba deen né yaara zanzan yí ba vo ba wúrə̄ dí wú-zuru. Kuntu tñ, ku maŋi sì abam dí lwanı bantu na kí te tñ mu.

11 Ku na yí balu na jígi pu-dia kantu doŋ tun, dí ye nı ba ne wúpolo We tee nı. Abam nan maŋi á ye Zobi deen na kí pu-dia o yaara yam wúni te, yí á kwərī á ye We na pe-o kulu ku kweelim nı tñ. A lagı a ta cıga mu dí abam sì, dí Yuutu We tiini Dí jígi dibam ɻwaŋa, yí Dí duri dibam yibwənə̄ lanyırani.

12 A ko-biə̄-ba, ku na dwe dıdı, á yí taá te á duə̄. Yí du-na dí We naa tiga naa dí kvlukvlı dí. A pa-na á eен taa yí eен, sì á awo taa yí awo, sì ku yí pa We dí á saryya.

13 Abam wulı na wú cam wúni, sì o loori We. Abam wulı nan na jígi wúpolo, sì o taa leeni o zuli We.

14 Abam wulı nan na ba jígi yazurə̄, sì o bəŋi Zezi kəgo kum nakwa bam, sì ba ba ba kí nugə̄ o yuu nı ba loori We ba pa-o dí Yuutu Zezi yırı ɻwaanı.

15 Ba na kí ba wú-dıdva ba loori We kuntu doŋ, nočnu wúm wú sùni o na yazurə̄. Dí Yuutu wúm wú pa o wərī, yí o na kí lwarım dılı maama tun, We wú yagi Dí ma ce-o.

16 Kuntu ɻwaanı, ku maŋi sì á taá viiri á te á lwarım mu á bri daanı, sì á daart á taá loori We á pa daanı, sì We wó pa abam yazurə̄. Nən-ŋüm We-loro tiini ku dana lanyırani, ku wai ku paŋ wo-kamunə̄ kia.

17 Guli-na Eli deen na kí te tñ. O dí yí nabiinu mu nı dibam te, yí o loori We dí o wú maama sì dua yí zaŋı ka nı, yí ka sùni ka wú nıgı bına yato dí canı surdu.

18 O daa ma joori o loori We, yí ka laan ba ka nı, yí tiga banja wəənu maama joori tı pulı tı nuŋı tı lanyırani.

19 A ko-biə̄-ba, abam wulı na ywərī cıga cwəŋə̄ kam wúni yí o doŋ na wanı o pa o joori o ba ka wúni, ku lana.

20 A nan taá ye nı, wulı na wanı o pa lwarım kəru joori o ba cıga cwəŋə̄ kam wú tñ, nočnu wúm kuntu vri lwarım kəru wúm tuvıni juŋa nı, yí We yagi o wo-lwaanı tlu zanzan o na kí tñ Dí ma ce-o.

**Dayigə tənə kulu
PIYEERI
na püpəni tün**

**Dayigə tənə kulu Piyeeri na püpəni tün na
bri dıbam kulu tün mu tuntu**

Piyeeri deen püpəni tənə kuntu o pa We noona balu na jagi ba wu Azi-balaja ni tün mu. Ku wai ku yi Pooli naa balu na təgi dıd-o ba tənə tün mu bri-ba We kwərə kam. Ba ma na yaara ba na kı ba wu-dıdva di Zezi tün ɻwaani.

Piyeeri nan püpəni si o pa ba na baari mu Zezi cwestə kam wəni, si ba zigi kəŋkəŋ yaara yam maŋa ni, ni Zezi titi di na yaari si o pa dıbam na vrim te tün.

Piyeeri de yigə o guli-ba ba na jigi tūna yalu We tee ni Zezi na tigə yi o joori o bi tün ɻwaani.

O kaanı-ba si ba taa ɻwi di wu-pojo ni Zezi noona na maŋi si ba taa ɻwi te tün. Ba maŋi si ba lwanı Zezi na kı te o yaara yam wəni tün. O kwe-ba kwiə dwi təri təri si ba lwarı ba na wó kı te wojo maama wəni, si balu na yəri Zezi tün na ba kəm-laarv tim si ba di ba ba zuli We.

¹ Amu Piyeeri wəlv na yi Zezi Krisi tıntvənə tün mu püpəni tənə kuntu, si a pa abam balu We na kuri si á taá yi Dl noona yi á jagi á vu á yi vərə yi á zvərə Pən ti-niə yam wəni, di Galati di Kapadəs di Azi di Bitini ti-niə yam maama wəni tün.

² Dl Ko We mu de yigə Dl kı Dl wəbənə ni si Dl kuri abam kuntu, yi Dl təgi Dl Joro kum ɻwaani Dl pa á ji nən-ɻvəna balu na yi Dl nyim tün. We nan ki kuntu si ku pa á taá se Zezi Krisi ni mu, si Dl fəgə abam Zezi jana kam na nuŋi tün ɻwaani.

We wó pa abam yazurə di yu-yojo ku ja gaalı.

Dl na jigi tūna We tee ni te tün

³ Pa-na dí taá kı We dılə na yi dıbam Yuutu Zezi Krisi Ko tün le. Dıntu mu tiini Dl yi ɻwaanja tu, yi Dl pa dí jigi ɻwi-dvəja, di Dl na pe Zezi Krisi bi o yagi təvəni tün, yi dí taá jigi tūna Dl tee ni maŋa maama.

⁴ Kuntu mu dí ye ni dí wó ba dí joni wo-laarv tlu We na tini si Dl pa Dl biə tün. Wəənu tum kuntu nan ba pəe, yi ti ba cəga, ti nan ba luri di. We tini tıntu mu Dl soŋə ni si Dl pa abam.

⁵ Dl maa mai Dl dam dım Dl yuri abam, á na kı á wu-dıdva di Dl tün ɻwaani, si ku vu ku yi lugə baŋa tiim da yam, si Dl laan joni abam jaja.

⁶ Kuntu maa paı á jigi wəpolo lanyırəni, di cam dwi təri təri ya zı maŋi abam zım yi ku pa á wu cogi maŋa funfın yurəni di.

⁷ Ku na yi cana yam kuntu, ku yi si ya maŋi abam mu ya nii á na kı á wu-dıdva di We te tün. Ku na yi səbu-siŋa, ba yəni ba mai mini mu ba ma maŋi-ka si ba nii ka lana na? Abam nan na kı á wu-dıdva di We te tün tiini ku dwe səbu-siŋa kalu na wó ba ka cogi tün. Kuntu tün, cam na maŋi abam yi á ta na zigi kəŋkəŋ, kuvə pa á na zulə di tiə We tee ni maŋa kalu Zezi Krisi na wó joori o ba tün.

8 Abam yi ta wu ne-o, yi á nan so-o. A maa kí á wu-dídva díd-o, yi á nan daa ta ba na-o lele kúntu. Ku ma pa á tiini á jígi wúpolo zanzan yi ku bá waní ku ta dí nabiiné taani,

9 We na vri abam ñwa yi kúntu mu yi kulu á na manjí á kí á wu-dídva dí We sí á na tún ñwaami.

10 Fajá fajá We nijoñna bam deen tiini ba kwaani ba tógi ku ne lanyiraní sí ba lwari We na wú vri Dí noona bam te tún. Ba deen ma manjí ba wuuri ba ta We na wú pa abam píeri dílu tún.

11 Zezi Krisi Joro kúm maa wú ba tee ní yi ku pa ba wuuri ba lwari ni Krisi wúm wú ba o na yaara sí o laan daari o na paari-zulé We tee ní. Ba maa tiini ba kwaani sí ba lwari manja kam kúntu dí ku na wú kí te tún.

12 We deen ma pa Dí nijoñna bam lwari ní, Dí na pe-ba kwára kalú tún, ku dai ba tití ñwaani, ku yi abam ñwaani mu. Ba deen na bri cíga kalú tún mu yi Zezi kwér-ywéñja kalú o túnuyña bam laan na tööli ba bri abam zum tún. Baña-We mu pe Dí Joro kúm ba bantu te, yi ba waní ba bri abam kwér-ywéñja kam kúntu. We malesí sum dí nan lagi sí si lwari cíga kam kúntu kuri na yi te tún.

We na lagí sí dí taá jígi wú-pojo te tún

13 Abam nan fógi á ja á wubuña, sí á taá ma tuñi á pa We. Piuni-na á tütü sí á tñi á tñuna maama wojo kulu We na wú ba Dí pa abam zaani tún banja ní, manja kalú Zezi Krisi na wú joori o ba tún.

14 Taá se-na á Ko We ni. A daa yi taá ñwi ní á deen na wú lwari We cíga kam yi á fra zuvri wo-yóoru tulú tún.

15 Á nan taá ñwi dí wú-pojo wojo maama wúni, ní á Ko We dílu na bøgí abam sí á taá yi Dí noona tún na jígi wú-pojo te tún.

16 Ku nan manjí ku pupuní We tóno kúm wúni ku wi:

«Á taá yi wú-pojo tiiné,
sí amu Baña-We yi wú-pojo tu mu.»

17 Abam na yení á loori We, á bæ-Dí ní á Ko mu, yi díntu nan mu wú di nabiiné maama sariya sí ku manjí dí ba tituña na yi te tún, yi Dí ba kuri noona daani. Kúntu, á ta na wú lugú banja ní manja kalú tún, ku manjí sí á taá kwári We kulu maama á na kí tún wúni.

18 Á ye ní We vri abam sí á daa yi taá tógi cullu tulú na nuñi á nabaara bam jíja ní tún mu. We na li abam wo-yóoru tím kúntu wúni tún, ku dai lugú banja sèbu naa sèbu-síja, wéenu tulú na wai ti cogí tún, mu Dí me Dí ñwi Dí vri abam.

19 We nan me Zezi Krisi jana kam mu Dí ma vri abam, yi kantu tiini ka jígi dam. Zezi na jígi kaaním kúntu tún, o nyí dí pélbu wúlu na tiini o lana fasí yi kulukulu tèrè ku na yi balço o yíra ní tún mu.

20 We manjí Dí kuri wúntu mu ku loori lugú pulim, sí o vri noona ba lwarim wúni. Ku daari lugú banja kweelim manja kam laan nan na yi tún, We pe á lwar-o, sí o vri abam.

21 Á nan de Zezi ñwaani mu á kí á wu-dídva dí We. Díntu mu bi-o Dí pa o yagi tuvni, yi Dí daari Dí pa o na paari-zulé. Ku ma paí á sumi á jígi wu-dídva dí tñuna We tee ní.

22 Abam na se We cíga kam tún mu pe á bícara fógi ya kwe, ku pa á jígi sono cíga cíga dí á ko-biæ balu na yi We noona tún. Kúntu tún, á taá tiini á soe daani dí á bícara maama.

23 Abam na jigi We ηwi-dvja kam tun, ka kuri wu nuŋi nabiinə balu na tuñ te, ka nan ba coga. Ku yi We kwərə kam na paŋ ηwia yi ka wura maŋa maama tun ηwaani mu á ne ηwi-dvja kam kuntu.

24 Ku nan pupuni We tɔnɔ kum wunu ku wi:

«Ku na yi nabiinə,
bantu nyi di gaa mu yi ba ba daanı ba tua.
Ba nınwaŋa maa ba daanı ka kea,
nuneeenı ga-punnu tum na yi te tun.
Gaa kum na yəni ku kwaari,
ku punnu tum wú siiri mu.

25 Ku nan na yi We kwərə kam,
kantu wú ta wura sı ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.»
Kwərə kam kuntu mu yi kwər-ywəŋə kalu ba na bri abam tun.

2

1 Kuntu ηwaani á ja á titi di pu-siŋa dwi maama di sisituna, sı á yi taá yi pipiri-nyina, naa á taá jigi wu-guv, naa á taá yi bıbarı-nyina.

2 Pa-na á fra taa zvurı We kwərə kam yırarı, ni bu-sisituna fra na zvurı o nu ylı te tun. Kuntu mu wó pa á wubvja bı di We cıga kam, sı á na vrım fası.

3 Ku pupuni We tɔnɔ kum wunu ku wi: «Abam manjı á maani dí Yuutu wum na tiini o yi lanyırarı te tun.»

Balı na se Zezi tin mu yi We nočna

4 Nan twę-na dí Yuutu Zezi, sı wum mu yi ηwia tu, yi o nyi di kandwe dılıb nabiinə na vıñ tun. We nan manjı Dı kuri wunu mu, yi o jigi kuri di Dı ku ja gaalı.

5 Abam di na jigi We ηwi-dvja kam tun, yagı-na sı We kwe abam nuneeenı kandwa yalu Dı na wura Dı maa lo Dı digə kam Dı Joro kum na wú ta zvurı ka wunu tun. Kuntu, á laan wú ta yi We kaanım tiinə, yi á na wú ta kaanı- Dı te tun mu yi sı á taá zuli-Dı di á bicara maama, yi ku poli Dı wu á na ηwi di Zezi Krisi tun ηwaani.

6 Ku manjı ku pupuni We tɔnɔ kum wunu ku wi:
«Nii-na, amu We lagı a cwi kandwe dılıb na tiini di lana tun,
sı a ma lo soňo Siyɔn ni.

Amu kuri kandwe dım kuntu,
yi dıntu mu yi kandwe dılıb na paŋ digə kam zıga lana tun.
Wulu nan na ku o wu-dıdva di wulu na yi kandwe dım kuntu tun,
cavıra bá fəgı ya ja kuntu tu.»

7 Ku na yi abam balu na ki á wu-dıdva dıd-o tun, o jigi kuri zanzan di abam. Ku daarı, ku na yi balu na vi-o tun, ku nyi di ku na pupuni We tɔnɔ kum wunu ku wi:
«Kandwe dılıb lwara na vıñ tun laan mu joori di ba di ji kandwe dılıb na paŋ digə kam dana yi ka zıga lana tun.»

8 Ku na yi balu na vi-o tun, ku pupuni ku wi:
«O yi kandwe dılıb ba na wú magı ba titi di di ba tu tıga ni tun.»
Ku yi ba na wu se We kwərə kam tun ηwaani mu baá tu kuntu. Ku maa manjı sı ku ki-ba kuntu mu.

9 Ku daarı ku na yi abam,
abam yi dwi dılıb We titi na kuri tun.
Dı maa pa á yi Dı kaanım tiinə balu na tuŋı Dı paarı dım ηwaani tun.

A maa kwəri á yi dwi tiinə balu We titi na li si á taá yi noona balu na yi
DI nyum tin.

We bəŋi abam DI pa á nuŋi lim wən, yi DI daari DI pa á ɻwı DI pooni
dilu na lana tin wən, si á laan waná á pa noona lwari wo-kamunə yalo
DI na ki tin.

10 Abam deen ya dai We noona, yi á laan ba á ji DI noona. Abam deen ya
dai balu We na jigi á ɻwaŋa tin, yi DI laan ba DI duri á ɻwaŋa.

Dí na maji si dí ɻwia taa yi te noona maama yigə ni tin

11 A badon-sonnu-ba, abam na yi vərə lugv baŋa ni yi á ba jigi kugu je
tin, a loori abam si á ja á titi di á fra na zvərli lugv baŋa wo-yɔɔru tilu
tin. Tintu mu kwaani si ti cɔgi á ɻwia.

12 A pa-na á kikiə maama taa lana balu na ba tɔg̊i We tin titari ni. Kunto
mu, ba na yáalı abam ba wí á yi wo-lwaanu kərə, ba laan wú ba ba lwari
á kəm-laaru na yi te tin, yi ba daari ba zuli We maŋa kalu DI na lagı DI
ba tin.

13-14 Ku na yi noona balu maama na jigi ni si ba taa te ba donnə tin, si
á taá se ba ni á na tɔg̊i dí Yuutu wəm tin ɻwaani. Ku na yi Pa-farv wəlu
na te tiv kum maama tin, di o dideera balu o na pə-ba dam tin, si á taá
nigi ba maama. O tinjy bantu si ba taa vanjı balu na ki balɔɔrɔ tin zwa mu,
si ba daari ba taa tee balu na ki lanyiranı tin.

15 We wubuŋa na lagı te tin mu yi si á pa á kikia taa lana, si ku wanı
ku pa nən-jwəeru pu ba niə di ba bitar-yɔɔru tilu ba na ɻɔɔni abam baŋa
ni tin.

16 Abam yi balu na te á titi tin mu, yi á ɻwia kam maji si ka taa yi
kunto doŋ mu. Á nan yi tɔg̊i kunto ɻwaani á buŋi ni á jigi cwəŋə si á
ki kəm-balwaar. Á nan pa-na á kikiə taa lana, á na yi We tintuŋna tin
ɻwaani.

17 A taá zuli noona maama.

A taá soe balu maama na yi á ko-biə Zezi cwəŋə kam wən tin.

Taá kwari-na We.

A taá zuli-na Pa-farv wəm.

Dibam maji si dí lwəni Zezi mu dí yaara wən

18 Abam balu na yi tintuŋna tin maji si á taá se á yum tiinə niə, si á taá
nigi-ba lanyiranı, ku na yi balu na jigi wu-bono yi ba ki abam lanyiranı,
naa ku zi yi balu kəm na cana di abam tin di.

19 Ba na yaari abam vwan yaara á na se We tin ɻwaani yi á vɔ pu-dıa,
kunto yi kulu na lana tin We yigə ni.

20 Abam nan na ki balɔɔrɔ yi ba vanjı á zwę ku ɻwaani, yi á na maji á
vo á wu di yaara yam kunto di, ku jigi kuri na? Ku daari á na ki lanyiranı
yi ba ta yaari abam, yi á na vogı á wu, kunto lana We yigə ni.

21 We na bəŋi abam si á taá tɔg̊i-DI tin, ku yi si á vɔ á wu mu yaara
wən. Zezi Krisi titi deen maji o yaari abam ɻwaani, si ku pa á taá tɔg̊i
o na-bwərə mu á lwəni o deen na ki te tin:

22 Wəntu nan wu ki lwarum di funfun di,
yi o ni-taanti ba jigi vwan.

23 Noona deen maa jug-o ba twia,
yi o wu tɔg̊i o twi-ba.
Ba ma kwəri ba bees-o,
yi o wu ləri-ba balɔɔrɔ.
O nan ki o titi mu We juŋa ni,

dintu mu yi dulu na tɔgi ciga Dl ma di nɔɔna sariya tñ.

²⁴ Zezi Krisi mu joŋi dibaam lwarim o ti tuvn-daa yuu ni dibam ɲwaani. Oku kuntu si ku pa lwarim daa mu yi taa te dibam. Kuntu, ku na yi lwarim jægæ ni, dibam nyi m twa mu te, yi dí laan daari dí taá jigi ɲwia kalb na tɔgi ciga tñ We yigæ ni. Ba na pogili Zezi yira yam tuvn-dagara banja ni tñ mu pe abam na yazurø.

²⁵ Abam ya nyi dí peeni sulv na je tñ mu. A laan ma joori á ba á ki á titi Zezi juŋa ni, wulv na yi abam nayru yi o nii abam banja ni tñ.

3

Kaana di ba banna na manj si ba taa nigri daani te tñ

¹ Abam balv na yi kaana tñ, abam di manj si á taá se á banna ni kuntu, si ku pa á banna bam badaara ya na vñ We taani dñm, si ba laan na á kém-laaru tñ, si ku pa ba ba ba se We, di á na manj á wu puri á ni dí.

² Ba nan wú maani ba lwarv ni á nigri-ba yi á sunu á tɔgi ciga cwæŋø.

³ Abam yi zaŋi á kwe á wubuŋja á tinji nñnwaŋa zila banja ni, ku na yi á na wú kwe á yuni te, di á na wú ki sëbu-siŋa zwa-kwana di sëbu-siŋa wænu á yira ni te tñ, di á na wú ta zuvri gwar-laaru te tñ.

⁴ Abam nan manj si á kwe á bicara mu lanyirani, si á taá jigi wu-bono di wu-zuru. A na fɔgi á kwe á bicara yi ya lamma kuntu doŋ, ya lam dñm daa bá cɔgi, yi kuú ta jigi kuri lanyirani We tee ni.

⁵ Faŋa faŋa kaana balv ya na yi We nɔɔna yi ba jigi tñna di We tñ di deen kwe ba bicara kuntu doŋ mu, di ba na se ba banna ni tñ.

⁶ Sara deen ki kuntu mu, yi o se o barv Abraham ni, di o na bæ-o ni o yuutu tñ. Abam di nan yi wñntu biɛ mu, di á na ki kém-laaru yi á wu pe fñvñni zu abam di kolvkulu.

⁷ Abam balv di na yi kan-banna tñ manj si á taá nigri á kaana bam kuntu doŋ mu. A na zuvri di á kaana bam tñ, á taá ye ni ba ba dana ni abam te. Ba nan wú wèli di abam ba na We ɲwi-dvñja kam di Dl zaani dñm. Kuntu tñ, taá zuli-na-ba, si kolvkulu yi cu abam We-loro.

Dí taá ki lanyirani di dí zi manj dí yaari di

⁸ A na lagı a ta kulu a ma kweeli tñ mu yi si abam maama taá jigi wubuŋ-didwø, si á taá jigi da-ŋwaŋa, si á taá soe daani á na yi da-ko-biø Zezi ɲwaani tñ. A taá duri da-yibwænø, si á daari á taá tu á titi da tee ni.

⁹ Nɔɔnu na ki abam wo-lɔŋø, si á di daa yi joori á ki-o wo-lɔŋø á ma ɲwi. Nɔɔnu na twi abam, á di daa yi tɔgi á twi-o, si á daari á loori We á pa-o si Dl ki-o lanyirani, si ku yi kuntu ɲwaani mu We bæŋi abam si á taá tɔgi-Dl, yi abam di wú ba á joŋi lanyirani We tee ni.

¹⁰ Ku pvpvni We tono kum wñni ku wi:

«Nɔɔnu wulv maama na lagı si o na o ɲwi ywæni di wñpolo tñ manj si o ja o titi di wo-balwaarv taani di vwan fɔm mu.

¹¹ Kuntu tu manj si o yagı kém-balwaarv,

si o daari o taa ki lanyirani,

si o kwaani o taa jigi ywæni di nɔɔna maama.

¹² Beŋwaani di Yuutu Baŋa-We nii balv na tɔgi ciga tñ banja ni mu, yi Dl cagi ba loro.

Ku nan na yi balv na ki kém-balwaarv tñ,

Dl yigæ tærø di ba.»

13 Wōo mu wú wanı o kí abam wo-loŋjó dí á na tiini á kwaanı á kí lanyıranı?

14 Abam nan na manjı á na yaara á na kí lanyıranı tın ɻwaani mu dí, á daa ta jigu yu-yoŋo. Á nan yi taá funa dí ba, naa á pa á wubuŋa vugimi.

15 Taá zuli-na á Yuut Zezi Krisi dí á bicara maama. Nan ti-na á yigə manja maama, sí á wanı á léri nɔɔnū wulu maama na wú bwe abam sí o lwarı tına yalu á na jigu dí We tın na yi te tın.

16 Á nan léri kuntu tu dí wu-bono dí zulə. Á taá kí wəənu tlu á na ye á bicara ní ni ti lana tın, sí ku pa cavıra ja balu na culi abam dí á kəm-laarv tıma Zezi Krisi ɻwaani tın.

17 A na kí lanyıranı yi ba yaari abam ku ɻwaani yi ku yi We wubuŋa, ku gari á na kí kəm-balwaarv yi á yaari ti ɻwaani.

18 Zezi Krisi deen nan tıgi bıdwı mu o ma saari nabiinə lwarım. Ku maa yi nɔɔn-ɻum mu léri nɔɔn-balwaarv yuu ni o ti, yi o wanı o kí-ba We jına ni. Ba gu-o mu, yi We Joro kum joori ku pa-o ɻwua.

19 O laan ma tɔgi DI Joro kum kuntu dam ɻwaani o vu nɔɔna balu jwəəru ba deen na pi curu ni tın te, yi o tɔči We kwərə kam o bri-ba.

20 Ku yi nɔɔna balu deen na vin We ni tın jwəəru mu kuntu. Ku yi manja kalu We na pıni DI banı yi Nowe wura o paŋ naboro kamunu kum sí o ma joŋi o ɻwia tın mu. Nɔɔna balu deen na zu naboro kum vu tın yi nana má má mu, yi We tɔgi na bam baŋa DI vri ba ɻwia.

21 Kuntu yi nyunyugı mu, ku na me ku bri ni abam dí na pe ba miisi abam na wunı tın mu pe We vri abam Zezi Krisi na bi o yagı tıvuń tın ɻwaani. Ba na miisi abam na wunı tın, ku datı sí á ma swe á yura digiru. Ku nan yi á goni ni mu dí We, sí á taá tɔgi-DI dí wu-poŋo.

22 Zezi Krisi mu diini We-sonjо o jəni We jazım ni, yi malesı dí dideera dí wəənu tlu maama na jigu dam tın vu o dam kuri ni.

4

Dí manjı si dí taá ɻwi ni We wubuŋa na lagı te tın mu

1 Kuntu, abam manjı á lwarı Zezi Krisi na ne yaara o yura wunı te tın. Ku manjı si abam dí taá jigu wunı wubuŋa yam doŋ, sí á ma fɔgı á ci á titı yaara wunı. Beŋwaani, nɔɔnū wulu na ne yaara o yura wunı tın, lwarım daa ba te kuntu tu.

2 Kuntu, abam daa ta na jigu ɻwia lugı baŋa ni tın, á daa vu manjı si á taá tɔgi wo-yɔɔru tlu nabiinə fra na zuvırı tın. A manjı si á taá tɔgi We wubuŋa na lagı kulu tın mu.

3 Abam deen cɔgı á ɻwia kam manja zanzan, dí á na yəni á tɔgi cwe sulu balu na yəri We tın na lagı si ba taa tɔgi tın. Abam deen yəni á kí wo-digiru kikiə dí wo-yɔɔru tlu maama á fra na zuvırı tın. Á deen maa yi sa-nyɔra, yi á yi nɔɔn-kwəəlu á nyɔ sana á bugə. A maa kwərı á tɔgi jwənə kaanum, mu kulu We wubuŋa na vat tın.

4 Ku daari lele kuntu, á daa na ba tɔgi dí balu na yəri We á kí wo-zɔɔna kikiə kuntu doŋ tın, ku kí-ba yəəu mu, ku pa ba jigu abam ba twıa.

5 Bantu nan wú ba ba zıgi We yigə ni yi ba tulu ba kwərı. Dıntu nan ti DI yigə sí DI di nabiinə sariya, ku na yi balu na ɻwi dí balu na manjı ba tı tun dí.

6 Ku yi kuntu ɻwaani mu ba deen tɔči We kwər-ywəŋə kam ba bri balu na tıgi tın dí. Bantu yura yam mu tıga, nıneenı nabiinə maama na manjı

si ba tı ba lwarum ḥwaani te tın. Ba nan na ni We kwər-ywənə kam tın, ku yi si ba jwərū tum laan mu na We ḥwi-duṇa kam.

⁷ Lugu banja dı ku wəənu maama tiim twe. Nan fəgı-na á ja á wubuṇa si á taá jıgi yawala dı We-loro.

⁸ Kulu na dwe maama tın yi si á taá soe daanı dı á wu maama. Beŋwaanti, á na soe daanı, kuú pa á donnə na kı kəm-balwaaru tlu zanzan tun daa bá ta wu á wubuṇa ni.

⁹ Taá kı-na vərə voro, si pupuna taa təri á titari ni.

¹⁰ Abam dıdua dıdua na joŋi pəeri dılu We tee ni tın, á taá ma-dı á tuŋi á wəli daanı. Kuntu, á taá yi tuntuŋ-ḥvna balu na joŋi We pəera yam dwi təri təri á ma tuŋi Dı na lagı te tın.

¹¹ Abam wulu We na pe-o pəeri si o taa wai o ḥccıni o bri nɔɔna tun manjı si o taa ḥccıni We kwərə kam mu. Wulu We na pe si o taa tuŋi o wəli o donnə tun dı manjı si o taa mai dam dılu We na pe-o tun mu o ma tuŋa. Kuntu wú pa noɔna taa zuli We wojo maama wunu Zezi Krisi yırı ḥwaani. Wuntu nan mu te zulə dı dam si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun. Amina.

Wulu na yaari Zezi Krisi ḥwaani tın jıgi yu-yoŋo

¹² A badon-sonnu-ba, á yi pa ku su abam dı can-kamunu na yi abam. A nan yi pa ku sɔɔri abam, nıneenı ku yi wo-kinkagılı mu te.

¹³ Taá kı-na wopolu dı abam na tɔ̄gi á na Zezi Krisi yaara yam doŋ tın. Kuntu, Zezi Krisi na joori o ba yi o paari zulə yam na wú ba ya bri jaja maŋa kalu tın, á wopolu kum laan wú tiini ku gaalı.

¹⁴ Nɔɔna nan na twi abam á na yi Zezi Krisi nɔɔna tun ḥwaani, á jıgi yu-yoŋo, beŋwaanti We Joro kum na jıgi paari-zulə tun wú abam tee ni.

¹⁵ Abam wulu na ne yaara, si ku yi zaŋı ku taa yi nɔ̄n-gvra ḥwaani, naa ḥwıunı naa wo-balwaaru kəm naa bibara ḥwaani.

¹⁶ Abam wulu nan na yaari o na yi Zezi Krisi nɔɔna tun ḥwaani, o yi pa cavıura taa jıg-o ku ḥwaani. Kuntu tu nan manjı si o pa We zulə dı nɔɔna na bə-o ni Krisi bu tın.

¹⁷ Maŋa kam yiə si We di nabiinə saryı. Ku nan yi Dı titı nɔɔna bam banja ni mu Dı lagi Dı puli. Ku nan na wú puli dibam tee ni mu tın, ku laan na tu ku yi balu na vıñ We kwər-ywənə kam tın, kuú ta yi ta mu dı bantu? Ku bá tiini ku kı cam dı ba cıga?

¹⁸ Ku pupunı We tɔ̄nɔ kum wunu ku wi:
«Ku na ce mu, yi nɔ̄n-ḥvna na ḥwıa We tee ni tın,
balu laan na vıñ We yi ba yi nɔ̄n-balwaaru tın,
kuú ki-ba te?»

¹⁹ Kuntu, balu na ne yaara ni We wubuṇa na lagi te tın manjı si ba taa kı lanyıranı mu, si ba kı ba titı ba naanı We juŋa ni. Dı bá kwani Dı ni dıum Dı na goni tın.

5

We nɔɔna na manjı si ba taa ḥwi daanı te tın

¹ Amu lagi a ḥccıni dı balu na yi Zezi kɔ̄go kum nakwa abam titari ni tun mu. Amu dı yi nakwı mu. Amu yi deen ne Zezi Krisi na yaarı te o tı tun, yi a laan bri nɔɔna o cıga kam. Amu nan wú tɔ̄gi a na o paari-zulə yam ya na wú ba ya bri jaja tın.

² A nan loori abam balu na yi nakwa tun, si á taá nii We non-kogo kum DI na ki á jiha ni tun banja ni, ni nayira na nii ba peeni banja ni te tun. Ku nan dai di fiftun mu á wú ta maa nii-ba, ku yi si á wubuña mu taa lagı titvıji dum ni We na lagı te tun. Ku dai si á taá tıvıji səbu-lagı ıwaani. A pa ku taa yi á na soe titvıji dum tun ıwaani.

³ A yi taá ki dam di balu á na nii ba banja ni tun, á nan taá jıgi nyinyugu kulu na lana tun, si ba wanı ba taa lwəni abam na yi te tun.

⁴ Kunto tun, abam Nayırı-pe wum na joori o ba, o laan wó pa abam peerı dılıs lam na bá fogi di ti yi di jıgi paari-zula tun.

⁵ Abam balu di na yi non-dınnu tun manı si á taá se á nakwa bam ni mu. Ku nan manı si abam maama taá tu á titı mu á pa daanı, si á taá tıvıji á weli daanı. Benıwaanı ku pupuni We tınc kum wıni ku wi: «We culı balu na ki kamunı tun, yi DI daarı DI ki balu na tu ba titı tun lanyıranı.»

⁶ Kuntu ıwaani, taá tu-na á titı, si á daarı á ki á titı Dam-Panjwa Tu We jiha ni, si dintu manıa kam na tu ka yi, DI laan wí zənji abam DI pa á na zulə.

⁷ Lię yalu maama na jıgi abam tun, á kwe-ya á pa We, si dintu mu nii abam banja ni.

⁸ Nan ja-na á wubuña lanyıranı, si á fogi á ci á titı, si svtaanı na yi abam dımu tun kari di kaagı mu di lagı cwənjə si di cogı abam, nıneenı kana na jıgi nyono yi ku kari ku kaagi ku lagı varım si ku zi te tun.

⁹ Nan zıgi-na kəŋkəj di wı-dıdua si á vi-di, si á lwarı ni á ko-biə balu na wı lugı banja je sum maama ni tun di jıgi yaara yantu doj mu.

¹⁰ Abam nan na yaarı manıa finfun, We dılıs na zəni nabiiна di DI zaanı dılıs na daga tun laan wó pa á bicara fogi ya kwe. DI wú pa abam dam, si á taá zıgi kəŋkəj wojo maama wıni. Dintu mu bənji abam si á tıgı á na DI paari-zulə yalu na ba ti tun, á na ıwı di Zezi Krisi tun ıwaani.

¹¹ Dintu mu jıgi dam si ku taa ve manıa kalu na ba ti tun. Amina.

Tiim kwara

¹² Amu pe Siliven mu pupuni tınc kuntu, si a pa abam. Wıntu mu yi di ko-bu wılu amu na ye ni o yi cıga tu We cwənjə kam wıni tun. A pupuni taani dintu finfun mu si a ma pa abam na baarı, si a daarı a pa á lwarı ni cıga kalu á na se tun mu yi We zaanı dum cıga cıga. Nan fogi-na á taá jıgi cıga kam kuntu.

¹³ We kogo kulu na wı Babilonı ni yi We kuri-ba ni DI na kuri abam di te tun jıcońi abam. Marıkı wılu na yi amu bu We cwənjə kam ıwaani tun di jıcońi abam.

¹⁴ A na jeeri daanı, si á taá jıcońi daanı di sono.

Abam balu maama na yi Zezi Krisi nočna tun, We wı pa abam yazurə.

**Tənə kulu
Piyeeri
na pvpvn o ki bule tun
Tənə kulu Piyeeri na pvpvn o ki bule tun na
bri dībam kulu tun mu tuntu**

Piyeeri deen pvpvn tənə kuntu balv maama na təgə Zezi tun ɻwaani mu. Vwan zaasim tiinə zanzan deen tu ba zu Zezi noɔna bam wvn. Ba zaasim dīm ma pa noɔna ki wo-digiru kikiə dwi maama.

Dí na manjı si dí ki te si dí vin zaasim dīm kuntu tun, ku yi si dí taa ve yigə Zezi cwəŋə kam wvn si dí lwarı o ciga kam dí weli da, ni balv yi na ne Zezi tun na bri dībam te tun.

Piyeeri de yigə o bri We noɔna ni ba manjı si ba taa ɻwi ni We na lagı te tun mu, si ba taa zigı kəŋkəŋ ciga kalv Zezi tuntuŋna bam na bri-ba tun wvn (poɔrım 1).

O ma daari o ci vwan zaasim tiinə bam dı wo-balwaarv tilv ba na jaani ba zu We noɔna bam titarı tun (poɔrım 2).

O laan ma bri ni noɔna balv na te ba wi: «Zezi daa bá joori o ba» tun, ku yi vwan mu. Zezi na daanı yi o ta wv tu tun, ku yi o ki wv-zuru mu dı noɔna, si ku pa ba maama na cwəŋə ba ləni ba wvru ba yagi kəm-balwaarv si We vrvı-ba (poɔrım 3).

¹ Amu Simón Piyeeri mu pvpvn tənə kuntu. A yi Zezi Krisi gamba-sono mu, yi a kwəri a yi o tuntuŋnu wvlu o na kuri tun. Amu pvpvn a pa abam balv We na pe á jigi wv-didva dı Zezi Krisi ku manjı dı dībam dı na jigi wv-didva did-o te tun, o na yi ciga tu tun ɻwaani. Wvntu mu yi dībam Tu We dı dí Vurnu.

² We wv pa abam yu-yojo dı yazurə ku ja gaali, dı á na tu á lwarı-DI yi á ta kwəri á lwarı dı Yuutu Zezi tun.

Dí manjı si dí taá ɻwi si ku manjı dı We na lagı te tun

³ We dam tu Zezi Krisi pe dībam wojo kulu maama na paı dí jigi ɻwia We tee ni yi dí daari dí təgə DI cwəŋə lanyırani tun, dı o na pe dí lwarı Banja-We dılv na kuri dībam si dí təgə dı na DI paarı-zulə, si dí taá ki lanyırani ni dıntu na ku lanyırani te tun.

⁴ Ku təgə DI zənə yam kuntu ɻwaani mu, yi DI pa dībam wo-laarv tilv na tiini ti jigi kuri yi DI ya go ni si DI pa dībam tun. DI zənə abam kuntu, si DI pa á wanı á lu lugv banja wo-ycərv tilv fra na ganı noɔna ku paı ba wvbvňa cögı tun mu, si á daari á taá jigi We ɻwia kam á bicara ni.

⁵ Kuntu ɻwaani, á tiini á kwaani
si á pa lanyırani kəm təgə dı weli á wv-didva kam á na manjı á ki dı We tun ni,

si á weli yəno á lanyırani kəm dīm dı wvn,

⁶ si á daari á ja á titi á weli á yəno kum wvn,

si á weli pu-dta á na jigi á titi te tun wvn,

si á taá təgə We cwəŋə lanyırani á weli á pu-dta kam dı wvn,

⁷ si á taá jigi á ko-biə ɻwaŋa á weli á na təgə We cwəŋə lanyırani te tun wvn,

si á taá soe noɔna á weli á na jigi da-ɻwaŋa te tun dı wvn.

8 Abam na sūni á jīgi wo-laaru tūm kūntu ku ja gaali, tī wú cī abam sī á yī taá yī yawōrū-nyīna, yī kūvū pa á fōgi á tiini á lwarī dī Yuutu Zezi Krisi á wēli da.

9 Nōonu wulū nan na ba jīgi wo-laaru tūm kūntu tun, kūntu tu warī o lwarī We cīga kam, o nyī dī līlwe mu te. O swe nī o deen na kī lwarma yalbū tūn manjī ya saari.

10 Kūntu ḥjwaani, a ko-biə̄-ba, We na bə̄ŋi abam sī á taá tōgi-DI yī DI kuri abam sī á taá yī DI nōona tīn, kwaani-na á pa á na tōgi-DI te tūn tiini ku taa jīgi kuri lanyiranī. Á na kwaani á kī kūntu doŋ, á daa bá ywə̄ri We cwə̄ŋə̄ kam wūnī.

11 Kūntu, We wú yagī cwə̄ŋə̄ DI pa abam fasī, sī á na jēŋə̄ je Zezi Krisi paaru dūm wūnī. Wūntu mu yī dībam Yuutu dī dī Vīrnū, yī o paari dūm ba jīgi tiim manja dī manja.

12 Mu ku kuri amu joori a paí á guli wo-laaru tūm kūntu wojo manja maama. Abam nan manjī á ye-tī, yī á sūni á tōgi cīga kalv á na lwarī tīn.

13 A nan buŋi nī ku lana, sī amu ta na wū lugū banja nī tūn, sī a taa guli abam kūntu doŋ, sī ku pa á taá jīgi tī wubuŋa.

14 A ye nī ku daa bá daanī sī a tī, nī dī Yuutu Zezi na pē a lwarī te tīn.

15 Amu nan wú kwaani a kī wojo kulu na wú pa á taá wai á guli wə̄ənu tūm kūntu gulə̄ manja maama amu tuvūnī kwaga nī tīn.

Dī na sūni dī lwarī Zezi cīga kam te tīn

16 Dībam deen pē á lwarī dī Yuutu Zezi na tu dī dam nabiinə̄ titari nī te tīn. Dī na pē á lwarī o cīga kam kūntu tīn, ku dai sūnsvali mu dī me dī bri abam nī nōona na mai ba titi swan ba bri te tīn. Dībam titi yī nan mu ne o na jīgi We paari-zulə̄ cīga cīga te tīn.

17 Dī ma na Zezi na jōni tie dī zulə̄ o Ko We tee nī manja kalv o yibiyə̄ na lə̄ni yī Paŋwa Banja-We nōoni DI wī:

«Amu Bu mu tīntu, a so-o dī a wū maama.

Amu tiini a jīgi wōpolo dīd-o.»

18 Dībam titi ni kwə̄rə kam kūntu na nōoni We-sōŋō nī manja kalv dībam dī Zezi deen na wū piu kulu We na nōoni ku yuu nī tīn.

19 Kūntu, dī nan ta ye fasī nī taani dīlū We nījōjnə̄ bam na bri faŋa faŋa tūn sūni dī yī cīga mu. Ku manjī sī á taá maani á nī dī na yī te tīn. Taani dīntu nyī dī ba na tarigī kania ba zīgi lim je nī yī ka paí pooni wōra sī ku vu ku yī tī-pōra te tīn mu. Zezi Krisi pooni dūm laan wú ba dī taa wū á bicara nī, nī naŋjōgo na fuŋi yī pooni wōra te tīn.

20 Kulu na dwe dīdī sī á lwarī tūn mu tīntu: Nōon-nōonu bá wanī o ma o tītī wubuŋa yiranī o bri We kwə̄rə kalv na pūpūnī DI tōnō kūm wūnī tīn kuri.

21 Beŋwaam We kwə̄rə kam DI nījōjnə̄ bam deen na tōčli tūn wū nuŋi nabiinə̄ wubuŋa wūnī. Ku nan yī We Joro kūm mu pē nōona jīgi dam yī ba wai ba tōčli We titi kwə̄rə kam.

2

Vwan zaasim tiinə̄ na wú ba ba ganī nōona te tīn

(Zudi 4-13)

1 Faŋa faŋa tūn, nōona deen mu wū We nōona bam wūnī ba na bri nī ba yī We nījōjnə̄ yī ba yagī ba dai. Vwan zaasim tiinə̄ dī wú ḥjō ba zu abam wūnī kūntu, yī ba kī swan ba bri abam zaasim dīlū na dai We nyūm yī dī cīgī nōona tīn. Bantu mu vīn ba Yuutu Zezi wulū na ḥjwī ba lwarīm jīnī

si ba taa yi o noona tun. Kuntu ijwaani ba kikiə yam wú pa We cogi-ba lila.

² Nocna zanzan nan wú se ba togı ba na bri kulu tun, yi ba di ki ba wo-digiru kikiə yam kuntu doj. Ba na ki wæenu tlü tun wú pa noona taa yáyá. We zaasim dilu na yi ciga tun.

³ Vwan zaasim tiinə bam kuntu na yi wo-swən-nyina tun, baá kwaani ba ma bitar-ywe ba gani abam, si ba ma na nyɔɔri abam banja ni. We nan manjı Dl ti Dl yigə fanya fanya si Dl di bantu sariya, yi cam wú ba ba banja lila.

⁴ Ku nan na yi malesi silu deen na cogi tun di, We wú yagi-si. Dl di-si Dl yagi min-tu ni mu, me ba na kwaari-si lim wunu, si si taa wura taan, si ku vu ku yi Dl sariya de dim tun.

⁵ We deen wú yagi fanya fanya noona balu na wu lugu banja ni yi ba ki lwarim tun. Nowe mu We vri Dl weli di noona barpe, di wuntu na točh We ciga kam o bri noona te tun. We ma daari Dl cogi balu na vin Dl ni tun, Dl pa dva tiini ka ni yi na li lugu banja, yi ba maama ti.

⁶ Ku daa ta na yi noona balu deen na zuvri Sodom di Gomɔɔri ni tun, We pe mini mu di ba je sim kuntu ku daari tintwarim yuranı, si ku bri ni ba ba jigi bura. Dl cogi-ba kuntu si ku taa yi maana mu ku paı balu maama na buŋji si ba vin Dl ni tun.

⁷ Dl ma daari Dl vri Loti ba wunu. Wuntu deen mu se We ciga kam, yi o wu tiini ku cogi di non-balwaaru tum na ki wo-digiru kikiə te tun.

⁸ O na yi nɔɔ-njum yi o zuvri di ba tun, o nau ba kəm-lwaanu tum de maama yi o ni ba niə-bitari sum na yi te tun. Ku maa tiini ku jigi wu-cogo did-o di ba na tuŋi ba cogi We callu tum te tun.

⁹ Kuntu, di Yuutu Banja-We wai Dl vri balu na togı-Dl tun si ba yi cogi di manjim dilu na yi-ba tun. Ku nan na yi balu na vi-Dl tun, Dl wai Dl piuna yi Dl cagi-ba si ku vu ku yi Dl sariya de dim, si Dl laan pa ba na cam.

¹⁰ Ku na dwe didi balu na togı wo-digiru kikiə yalu ba fra na zuvri yi ba ba lagı si ba se wulu na jigi ni ba banja ni tun, We wú pa ba na cam ku ja gaali.

Vwan zaasim tiinə bam kuntu ba kwari cavıra, ba nan ba nigli noon-noon di. Ba maa ba kwari fuonı si ba nɔɔni ba twi dideera balu na wu weyuu tilampolo ni tun.

¹¹ Nan di We malesi sim na tiini si jigi dam si dwe vwan zaasim tiinə bam kuntu tun, si ba se si twi dideera bam kuntu si nɔɔni ba wojo di Yuutu wum yigə ni.

¹² Vwan zaasim tiinə bam yəni ba nɔɔni ba twi wæenu tlü ba na yəri ti kuri tun mu. Ba ma ki yoo yoo ni ga-vara na ba jigi wubuŋja yi ba ki te tun. Ga-vara wura si noona mu taa jaanı-ba ba gvi. Noona bam kuntu di nan wú cogi ni ga-vara mu te.

¹³ We wú pa ba na yaara si ku manjı di ba di na pe noona na yaara te tun. Ba ma ki wopolو di wo-digiru tlü ba fra na zuvri tun, yi ba ki-ti jaja wia titarı ni. Ba kəm dim yi digiru di cavıra mu abam titarı ni, manja kalı á na yəni á la daanı si á di wudiu yi ba ta ki wopolو di ba lwarim dim tun.

¹⁴ Bantu wubuŋja zu boorim kikiə yuranı mu. Ba bri ba ba jigi siun di wo-balwaaru kəm, yi ba sugı balu wubuŋja di na bwənə tun ba paı ba tusə. Ba maa tiini ba yi wo-swən-nyina di. We nan wú cogi-ba.

¹⁵ Bantu ma yagi cwə-laa togım, yi ba ywəri ba vu ba togı Bozori bu Balam cwənə kam. Wuntu yi deen ma su səbu kulu o na wú na o kəm-balɔɔrɔ kum ijwaani tun.

16 O na vun We ni tun, DI ma pa varim na ba njooni tun njooni ni nabiinu te. O titi bunaga mu njooni ka kaan-o, si ku ci Balam na yi We nijoonu tun du jwərim dlu o na lagı o ki tun.

17 Njoona bam kuntu nyi di buli-yia yalu na ba buri tun mu, yi ba ta nyi di kunkwəenu tlu vu-foro na kalt ku pa ti jagı tun. We nan li jəgə kalu na tiini ka yi lim tun mu si DI ki-ba da.

18 Ba maa tiini ba njooni kamunni-bitari silu na ba jigu kuri tun, yi ba mai wo-yɔɔru tlu nabiinə fra na zuvri yi ti yi wo-digiru tun ba ma ganı balu laan na poɔɔr ba titi di njoona balu na yeri We cwəŋə tun.

19 Ba maa te di njoona ni, ba na de bam cwəŋə kam, baá ta te ba titi. Balu nan na te kuntu tun titi yi gambe mu, di ba kikiə yam na jigu-ba ya ve cögim wɔnı tun. Beŋwaani, woŋo kulu maama njoonu na paɪ ku te-o tun, o yi ku gambaa mu.

20 Njoona balu na lware Zezi Krisi wulu na yi dibam Yuutu di dí Vırnı tun, ba lugı lugı banja wo-digiru tun mu. Ba laan nan na joori ba pipiri ba se ba paɪ tu te-ba, ba kweelim je wú tiini ku taa yi leerus di ba ku dwəni pulim ni.

21 Beŋwaani, ba ya na wú lware We ciga cwəŋə kam, ku ya wó ta lana ku pa-ba ku dwe ba na lware-ka yi ba laan pipiri ba za ba wubuŋja di We ni dlu DI na pe-ba si ba taa togı tun.

22 Bantu na ki te tun nyi di bitar-dündia kalu na tagı ciga ka wi:
«Kakurə joori ka di ka titwaanu.»

Bitar-dündia kadoŋ di ta wi:

«Nmı na jaani təru n swe o yira,
o ta wú joori o bibili bwəru wɔnı mu.»

3

Dí Yuutu Zezi wó sūni o joori o ba ni o na tagı te tin

1 Amu badon-sonnu-ba, tɔnɔ kuntu amu na puponi a pa abam tun laan ki tile mu. Twaanu tun kuntu maama wɔnı amu kwaani si a guli abam We ciga kam na yi te tun, si ku pa á taá jigu wubuŋ-ŋjuna mu.

2 Ku yi si a ma guli abam faŋa faŋa We nijoonə bam na manjı ba bri kulu tun mu, si á daari á guli di Yuutu di dí Vırnı Zezi ni dım o tintuŋna bam na bri abam tun.

3 Kulu na dwe didi tun, á taá ye ni, lugı banja tiim da yam na yiə, njoona badonnə wú ta wɔra ba na togı wo-yɔɔru tlu ba titi fra na zuvri tun, yi baá ta jigu abam ba mwana ba wi:

4 «We goni ni ni DI Bu wɔm ta wú joori o ba lugı banja. Bee mu nan kia yi o ta wu tu? Dí kwə manjı ba ti, yi wəənu maama nan taa yi ni ti na manjı ti yi te lugı banja pulim ni tun mu.»

5 Balu na njooni kuntu tun paalı ba swe mu. Ba ba lagı si ba se ni weyuu di tiga banja manjı ti wɔra faŋa faŋa mu, yi We ni dım mu pe ti wɔra kuntu. We deen pe tiga kam nuŋi na wɔnı mu, yi na bam njoona pa lugı banja ta wɔra.

6 Ku nan ta yi na mu We deen me DI cögı faŋa faŋa lugı kum, di DI na pe du-fara kam ni yi ka na bam li-ku tun.

7 Ku nan ta yi We ni dım kuntu mu paɪ zım weyuu di tiga banja kam ta wɔra, si ku taa ve manjı kam DI na wú pa mini cögı-ti tun. Kuntu, We tini-ti si ku vu ku yi de dlu DI na wú di nabiinə sariya, yi DI daari DI cögı balu na vi-DI tun mu.

⁸ A badon-sonnu-ba, á manjí sí á lwari wojo kuntu ni ní, ku na yi dí dí Yuutu Baña-We, de dídwi nyí dí bina mvrú mu, yi bina mvrú dí nyí dí de dídwa mu te We tee ni.

⁹ Ncoona badaara bwjí ni dí Yuutu wóm daaní yi o wú tu ni o na goni ni te tun. O nan ki wv-zuru mu dí abam, bëjwaani o ba lagí sí ncoona-ncoónu cogí, o lagí sí ncoona maama mu na cwéñé ba lèni ba wvrú ba yagi këm-balwaaru tím.

¹⁰ Dí Yuutu Zezi tum de dum nan wó ba dí dari dibam ní ñwáinu na yení o ba te tin mu. De dum kuntu ní scc zanzan wó ki weyuu ni, yi weyuu kum wó ba ku je maama. Ku daari mini mu wó dí wéñu tlu maama na wó weyuu ni, yi tiga dí wéñu tlu maama na wó ka baña ni tun je.

¹¹ Wéñu tuntu maama nan na lagí ti ba ti cogí kuntu tin, á ye á laan na manjí sí á taá yi te. Á manjí sí á taá tögí We dí wv-pojo mu, sí á taá ki DI wvbunja na lagí te tun.

¹² Abam nan na cägi de dum We na wó pa Zezi joori o ba tin, sí á kwaani á taá ki te na wó pa o ba hla tin. De dum kuntu na yiè, mini mu wó dí weyuu maama dí cogí, yi kuvú pa ku wéñu maama lóni yi ti nyúni ti cogí.

¹³ We nan goni ni sí DI ki weyuu-dvñju dí ti-dvñja mu. Dáani mu DI wó pa wéñu maama taa tögí ciga. Tuntu wéñu tím mu dibam nan cägë yi dí túná.

¹⁴ Kuntu ñwaani, a badon-sonnu-ba, á na cägi wéñu tím kuntu sí ti ba ti ki tin, á kwaani á pa á wvrú taa lana, sí á yi taá jígi tusim We yigë ni, sí á daari á taá ñwi dí ywéñi dí We.

¹⁵ Dí Yuutu wóm nan na ki wv-zuru yi ku daaní tin, lwari-na ní ku yi si ku ma pa ncoona mu na cwéñé ba na vrímu. Dibam ko-bu-sono Pooli manjí o pvpvní kuntu doj mu o pa abam, ku nan tögí dí We na pe-o swan yalu tun mu.

¹⁶ O na pvpvní twaanu tlu maama o ma bri wéñu tím kuntu ciga kam tun, o yení o te kuntu doj mu ti wvní. O nan pvpvní wéñu tidonná ti na dana sí ncoona waní ba ní ti kuri, ku pa balu na yéri We ciga kam lanyirani yi ba wvbunja bwñeñá tin jígi o zaasim dum kuntu ba pipirë, ní ba na yení ba pipiri We twaanu tidaara dí te tin. Ku nan wó ja ba ttí cogum mu ku ba.

¹⁷ Ku nan na yi abam, a badon-sonnu-ba, á laan ye ku na wó ba ku taa yi te tin. Kuntu ñwaani, taá cu-na á tití, sí á yi pa nón-balwaaru na cwéñé ba dí abam ba tusim dum wvní sí ku pa á ga jégë kalu á ya na zígi da tin.

¹⁸ A nan ta ve yigë, sí á taá ñwi Zezi Krisi zaani dum wvní, sí á fögí á lwar-o á weli da.

Wvntu mu yi díbam Yuutu dí dí Virnu. Zulë yi wvntu nyim mu lele kuntu sí ku taa ve manja kalu na ba ti tun. Amina.

Dayigə tənə kulu
ZAN
na püpvnı tun

**Dayigə tənə kulu Zan na püpvnı tun na bri
dubam kulu tun mu tuntu**

Zezi kəgo kum nakwi Zan deen püpvnı tənə kuntu o pa We nəçna balu na jigi bəbwəea vwan zaasım tiinə na zu ba kəgo kum wən tun əwaaani mu. Bantu vın ni Zezi yu Banja-We Bu mu, yi ba daa ta əwvi lwarum wən.

Zan ma püpvnı o bri-ba ni Zezi sıını o yi We Bu mu yi o ji nabiinu o ba lugu başa.

Banja-We yi pooni tu mu, yi Dl yi sono tu. Dibam na yi Dl biə tun, dí manjı si dí taá əwvi pooni wən mu, si dí taá soe daanı.

Ku nan daa na yi lwarum jəgə ni, Zan bri dibam ni dí manjı si dí ta dí lwarum dí We mu, si We yagi Dl ma ce dibam Zezi na tigü dibam əwaaani tun. Wələ nan na əwvi dí Zezi tun manjı si o yagi lwarum kəm mu.

Zezi mu yi Bıtara kalv na pai nabiina əwia tun

¹ Dibam püpvnı tənə kuntu si dí pa á lwarı wələ na manjı o wəra pulim ni tun mu. Dibam deen ni o kwərə mu, yi dí na-o dí dí yiə dí. Dí ma fəgū dí nii-o, yi dí ta kwərə dí dwe-o dí dí jia. Ku yi Nwia Bıtara wojo mu dí lagı dí nəçni dí abam.

² Nwia kam kuntu nan tu ka nai jaja. Dí ma na-ka, yi dí lagı dí manjı ka na yi te tün dí bri abam. We əwvi-dənja kalv na ba ti tün taanı mu dí lagı dí ta. Nwia kam kuntu ya wə dibam Ko We tee ni mu, yi Dl laan pa dí lwarı-ka.

³ Dí na ne kulu yi dí kwərə dí ni kulu tun mu dí lagı dí ta dí bri abam, si ku pa abam taá jigi wəl-dənə dí dibam, dí maama na əwvi dí Ko We dí Dl Bu Zezi Krisi tun əwaaani.

⁴ Dí püpvnı wəənu tüm kuntu dí bri abam, si ku pa dibam maama tiini dí taá jigi wəpolo mu.

Banja-We mu yi pooni tu

⁵ Kwərə kalv dibam na ni We Bu Zezi tee ni yi dí lagı dí ta dí bri abam tun mu tuntu: Banja-We yi pooni tu mu, lim təri Dl tee ni dí funfun dí.

⁶ Dí na te dí wi, dí əwvi dí We, yi dí ta na wə lim wən, ku bri ni dí fo vwan mu, yi dí kikiə ba təgə ciga cwəŋə kam.

⁷ Ku daari, dí nan na əwvi pooni wən ni We na wə pooni wən te tün, kuntu wə pa dibam maama taá jigi wəl-dənə daanı, yi We Bu Zezi Krisi jana kam wə saari dí lwarum maama.

⁸ Dí nan na te dí wi, dí ba jigi lwarum, dí ganı dí titı mu, ciga təri dí tee ni.

⁹ Dí nan na se dí ta dí lwarum dí We, Dl laan wə yagi-dí Dl ma ce dibam, yi Dl daari Dl saari dí wo-balwaarə tüm maama. Bejwaanı We bá kwani Dl ni, Dl yi ciga tu mu.

¹⁰ Ku daari, dí na te dí wi, dí wə ki lwarum, dí paı We yi vwa-nyum mu, yi ku bri ni dí wə joŋi Dl taanı düm mu dí ki dí wəbunja ni.

2

Zezi Krisi mu fɔg̊i nabiinə di We daani

¹ A bu-sonnu-ba, a pvpvn̄ tɔnɔ kvtu a pa abam, s̄i á ȳi k̄i lwarum̄ mu. Dubam wvlu nan na k̄i lwarum̄, d̄i j̄iḡi wvlu na w̄o fɔg̊i dibam d̄i Ko We daani t̄n. Wvntu mu ȳi Zezi Krisi wvlu na ba j̄iḡi lwarum̄ d̄i funfun̄ d̄i t̄n.

² Wvntu mu me o tutu o kaan̄i Baña-We, ȳi D̄I yaḡi dibam lwarum̄ D̄I ma ce dibam. Kv̄ nan dai dibam yirani lwarum̄ má, kv̄ ȳi luḡu baña n̄oona maama lwarum̄ n̄waani mu.

³ Dibam na se We niə yam mu, kv̄u bri ni d̄i suni d̄i ye-D̄I.

⁴ N̄oona nan na te o wi, wv̄m ye We, ȳi o na ba se We niə yam, kvtu tu ȳi vwa-nyum̄ mu, ȳi ciga t̄eri o tee ni.

⁵ Kv̄ daari, n̄oona wvlu nan na se We taani d̄im t̄n, kvtu tu ȳi wvlu na j̄iḡi We sono kum ciga ciga t̄in mu. Kvtu mu w̄o bri ni d̄i suni d̄i n̄wi d̄i We.

⁶ N̄oona wvlu nan na te o wi, o n̄wi d̄i We, kvtu tu manj̄i s̄i o taa n̄wi ni Zezi Krisi deen na n̄wi te t̄in mu.

We ni dim na bri te t̄in

⁷ A badon-sonnu-ba, ni d̄lu a na pvpvn̄ a pa abam t̄n dai ni-dv̄vri. D̄i ȳi ni-doori mu, d̄i manj̄i d̄i wv̄ra d̄i abam mu pulim̄ ni. Ni d̄im kvtu ȳi taani d̄lu abam na manj̄i á ni t̄in mu.

⁸ Kv̄ daari, d̄i nan daa ta ȳi ni-dv̄vri mu amu na pvpvn̄ a pa abam, beñwaani Zezi mu bri ni d̄im kvtu ciga kam, ȳi abam d̄i bri ciga kam kvtu. Kv̄ maa pa lim maa kea, ȳi pooni d̄lu na ȳi ciga t̄in laan z̄en̄i.

⁹ N̄oona wvlu maama na te o wi, o n̄wi pooni wv̄ni, ȳi o na culi o donn̄e, kvtu tu ta w̄o lim wv̄ni mu d̄i zum maama.

¹⁰ Kv̄ daari, n̄oona wvlu nan na soe o donn̄e t̄in, kvtu tu mu n̄wi pooni wv̄ni. Kv̄lukv̄luk t̄eri o n̄wia wv̄ni, kv̄ na w̄o pa n̄oona tu lwarum̄ wv̄ni.

¹¹ N̄oona wvlu nan na culi o donn̄e t̄in w̄o lim wv̄ni mu o veə, o ȳeri o na ve me t̄in, beñwaani lim d̄im mu pe o yiə daa ba na.

¹² A bu-sonnu-ba, a pvpvn̄ tɔnɔ kvtu a pa abam, beñwaani We yaḡi á lwarum̄ D̄I ma ce abam Zezi ȳiri n̄waani mu.

¹³ A pvpvn̄ a pa abam balu na ȳi kw̄e t̄in, beñwaani á manj̄i á ye wvlu na manj̄i o wv̄ra pulim̄ ni t̄in.

A pvpvn̄ a pa abam n̄on-dv̄nnu t̄im, beñwaani á wan̄i wo-lwaanu tu sv̄taani.

¹⁴ A biə-ba, a pvpvn̄ a pa abam, beñwaani abam manj̄i á ye d̄i Ko We.

A pvpvn̄ a pa abam balu na ȳi kw̄e t̄in, beñwaani abam manj̄i á ye wvlu na manj̄i o wv̄ra pulim̄ ni t̄in.

N̄on-dv̄nnu t̄im, a pvpvn̄ a pa abam, beñwaani abam dana. We taani d̄im maa w̄o á wv̄ni, ȳi á wan̄i wo-lwaanu tu sv̄taani.

¹⁵ Ȳi zañ̄i-na á taá soe luḡu baña d̄i ku wo-yɔɔru t̄im. N̄oona wvlu na soe luḡu baña wo-yɔɔru t̄im t̄in, kvtu tu daa ba j̄iḡi d̄i Ko We sono o bicari ni.

¹⁶ Beñwaani luḡu baña w̄eənu t̄im maama, kv̄ na ȳi nabiinə fra na yəni ya zv̄vri wo-yɔɔru t̄ulu t̄in, naa nabiinə ȳiə na sui w̄eənu t̄ulu t̄in, naa nabiinə na maḡi ba nyɔɔna d̄i ba j̄ijiḡiru te t̄in, t̄intu maama dai d̄i Ko We nyum̄, ti ȳi luḡu baña nyum̄ mu.

¹⁷ Luḡu baña d̄i ku wo-yɔɔru t̄im nabiinə fra na zv̄vri t̄in laḡi t̄i ke mu. Kv̄ daari wvlu nan na k̄i kvl̄ We wvbuŋ̄ja na laḡi t̄in mu w̄o ta n̄wi s̄i kv̄ taa ve manja kalv̄ na ba ti t̄in.

Zezi Krisi Düm wum na wú ba te tin

18 A biə̄-ba, lugu banja kweelim da yam twe ya ti. Abam nan manjá á ni nu Zezi Krisi Düm wum maa búna. Lele kuntu, Zezi Krisi duna zanzan mu laan nan tu ba wura. Ku ma pa dí ye ni da yam kuntu twe ya ti.

19 Ncoona bam kuntu pwe ba titi mu dibam kogó kum wuní, ba nan manjá ba dai dibam kogó kum ncoona ciga ciga. Ba ya na yi dibam kogó kum ncoona, ba ya bá yagi dibam te. Ba nan pwe ba titi kuntu, si ku bri lanyirani ni bantu wwlwulwul ya manjá o dai dibam kogó kum wu ncoona mu.

20 Ku nan na yi abam, á manjá á joŋi We Joro kum Krisi na pe abam tin, yi ku pa á maama lwarí We ciga kam.

21 Kuntu, a nan na pupuni a pa abam tin, ku dai ni a wi, á yeri ciga mu. Wojo kulu ḥwaani a na pupuni tin mu yi si á manjá á ye kulu na yi ciga, yi á ye ni kulu maama na yi vwan tin bá waní ku nunji ciga wuní.

22 Woon nan yi vwa-nyim tin? Ku yi wulu na te ni Zezi dai Krisi wum We na tøŋi tin mu. Kuntu tu yi Zezi Krisi dum mu, yi o vun dí Ko We di DI Bu wum di.

23 Wulu maama nan na vin We Bu wum tin, o vin o Ko We di mu. Ku daari, wulu maama na bri ni o se We Bu wum tin, o Ko We di wura di kuntu tu.

24 Kuntu, á taá jigi zaasim dilu á na manjá á ni pulim ni tin á bicara ni. Á na se á jigi zaasim dim kuntu, kuú pa abam di We Bu wum di o Ko We taá ḥwi daani.

25 Mu We Bu wum na goni ni si o pa dibam kulu tin, ku yi We ḥwi-dvña kalu na ba ti tin mu.

26 Amu pupuni wænū tim kuntu a pa abam, si á waní á lwarí balu na lagí ba ganí abam tin wojo mu.

27 Ku nan na yi abam, We Joro kum Zezi na pe abam tin wu á bicara ni, yi á daa wu manjá si ncoona-ncoona zaasi abam. We Joro kum bri abam wojo maama kuri. Ku zaasim dim yi ciga mu, di dai vwan. Kuntu tin, á taá ḥwi di Zezi, nneení ku na bri abam te tin.

28 A bu-sonnu-ba, pa-na dí taá ḥwi did-o, si manja kam o na wú joori o ba tin, dí wú na baari yi cavüra bá ja dibam o yigé ni.

29 Abam na ye ni Zezi yi ciga tu tin, lwarí-na ni wulu maama kikié na togí ciga We cwæŋe ni tin yi We bu mu.

3

Dibam yi We biə̄ mu

1 Nan bñŋi-na á nii, dí Ko We na tiini DI soe dibam te yi DI mai dibam DI bë ni DI biə̄ tin. Dí nan siuni dí yi kuntu mu. Kuntu mu ncoona balu na yi lugu banja nyim tin yigé tere di dibam, ba na yeri We tin ḥwaani.

2 A badon-sonnu-ba, dibam laan yi We biə̄ mu. Dí nan na wú ba dí taá yi te tin daa ta wu bri fasí. Dí nan na ye kulu tin mu yi: Zezi na wú joori o ba manja kalu tin, dí laan wú ta yi ni wum titi na yi te tin, beŋwaani dí wú na o na yi te tin fasí.

3 Wulu maama na jigi tūna yantu di Zezi tin, kuntu tu manjá si o taa ḥwi du wu-pojo, ni Zezi na yi wu-pojo tu te tin mu.

4 Wulu maama na ki lwarum tin vin We ni mu. Lwarum kəm yi We ni vtin mu.

5 Abam ye ní, Zezi Krisi na tu lugú baña tún, kú yí sí o saari nabiina lwarim mu o yagi. Wuntu nan ba jígi lwarim dí fufin di.

6 Kuntu, wulu maama na jwí díd-o tún yagi lwarim kém mu. Wulu maama nan ta na kí lwarim tún, kú bri ní o ta wú lvari Zezi mu, yí o kwéri o yéri o na yí wulu tún.

7 A bu-sonnu-ba, yí pa-na ncoón-ncoónu na cwéjé o gamí abam. Wulu maama titúja na tógi ciga tún mu jígi ciga We tee ní, ní Zezi na jígi ciga te tún.

8 Kú daari, wulu maama nan ta na tógi lwarim kém tún, kú bri ní o yí sútaani ncoónu mu, bëjwaani sútaani manjí di kí lwarim kú zígi pulim ní mu. We Bu wúm nan tu lugú baña sí o cogi sútaani titúja mu.

9 Wulu maama na yí We bu tún yagi lwarim kém mu, bëjwaani We dam dílú na paí jwíja tún wú o tee ní. Kuntu tún, o daa bá waní o ta taa kí lwarim, o na yí We bu tún jwíjaani.

10 Kuntu mu yí kulu na pccori balu na yí We bié dí balu na yí sútaani bié tun daani. Wulu maama kikié na ba tógi ciga yí o ba soe o donné tún dai We ncoónu.

11 Kú yí ciga mu, dí manjí sí dí taá soe daaní. Kuntu mu yí We kwéra kam abam na manjí á ni pulim ní tún.

12 Dí nan wú manjí sí dí kí nneemí Kayin na kí kulu faña faña tún. Wuntu deen yí wo-lwaanu tu sútaani jwíja ncoónu mu, yí o gwó o nyaani. Béé nan mu kí yí o gwó-o? Kú yí wúm titi kikié na ba lana, yí o nyaani wúm kikié tógi ciga tún jwíjaani mu.

Dí manjí sí dí taá soe daaní mu

13 A ko-biá-ba, lugú baña ncoóna bam na culi abam, á yí pa ku su abam.

14 Kú na yí dibam, dí ye ní dí manjí dí yagi túní cwéjé, yí dí daari dí tógi We jwí-duña kam cwéjé mu. Dí na soe dí donné tún mu paí dí lvari kuntu. Wulu maama nan na ba soe o doj tún ta wú túní jwíja ní mu.

15 Wulu maama na culi o donné tún yí ncoón-gwú mu. Abam nan ye ní ncoón-gwú bá waní o taa jígi We jwí-duña kam o bicari ní.

16 Zezi na tiini o soe dibam tún mu te o se sí o tu dibam jwíjaani. Kuntu mu pe dí lvari sono ciga ciga na yí te tun. Mu kú kuri dibam dí manjí sí dí se sí dí tu dí donné jwíjaani.

17 Ncoónu wulu maama na yí jijigwú tu tún na ne ní o doj ba gara, yí o na wú pe o jwíja zu-o, kú bri ní We sono kum téri kuntu tu bicari ní mu.

18 A bu-sonnu-ba, dí kikié mu manjí sí ya bri ní dí sono kum dí na jígi tún dai ni-taani yirani, sí kú yí sono kulu na yí sono ciga ciga tún mu.

19 Dí na jígi sono kum kuntu doj, kuvú pa dí lvari ní dí suní dí tógi ciga cwéjé kam, yí kuvú pa dí bicara taa tigi jégé díduva We yigé ní.

20 Kuntu, dí bicara nan na pe dí lvari ní dí kí dí tusi, dí ye ní We ye DI dwe dí bicara Yam na ye te tún, yí díntu mu ye wéenu maama.

21 A badon-sonnu-ba, dibam bicara nan na bá waní ya cogi dibam tún, dí wú ta jígi baari We yigé ní.

22 Dí wú na wojo kulu maama dí na wú loori DI tee ní tún, dí na se DI ni yí dí kí kulu na poli DI wú tún jwíjaani.

23 Ni dílú We na pe dibam tún mu tintu: Dí manjí sí dí kí dí wú-díduva dí DI Bu Zezi Krisi, sí dí kwéri dí taá soe daaní, nneemí wuntu na pe dibam ni sí dí taá soe-da te tún.

24 Wulu maama na se We niə yam tñ ñwi dí Dl mu, yi We dí wura dí kñntu tu. We Joro kum Dl na pe díbam tñ mu pe dí lware ni We suni Dl wura dí dibam.

4

Dí na wú ki te dí lware We Joro dí svtaani joro daani tñ

1 A badon-sonnu-ba, yi zaŋi-na á se noɔnu wulu maama na te o wi We Joro kum wu o tee ni tñ. A nan manj si á maasi mu á nii, si á lware ku na yi We Joro kum naa ku na dai. Beŋwaani vwa-We-nijønə zanzan tu ba kari lugu banja ni ba ganí noɔna.

2 A nan lagu a bri abam á na wú ki te, si á lware ku na yi We Joro kum naa ku dai tñ mu. Noɔnu wulu maama na se o wi, Zezi Krishi deen jigi nabiinu o ba lugu banja tñ, We Joro kum wu kñntu tu tee ni.

3 Ku daari, noɔnu wulu maama na vun Zezi tñ, We Joro kum téri kñntu tu tee ni, yi joro kulu na wu o tee ni tñ yi Zezi Krishi Dùm wùm nyum mu. Abam manj á lware ni Dùm wùm kñntu lagu o ba lugu banja. Lele kñntu o nan manj o ba o wura.

4 A bu-sonnu-ba, abam yi We noɔna mu, yi á waní vwa-nyuna bam kñntu, beŋwaani We Joro na wu á wùni tñ, ku dam dwe joro kulu na wura dí lugu noɔna bam tñ dam.

5 Vwa-nyuna bam kñntu kugu je wu lugu banja ni mu. Kñntu ñwaani ba na yəni ba ñɔoni kulu tñ nuŋi lugu banja mu, yi ku noɔna bam yəni ba se bantu na te kulu tñ.

6 Ku nan na yi díbam, dí yi We noɔna mu. Wulu maama na ye We tñ mu wú se díbam na te kulu tñ. Wulu nan na dai We noɔnu tñ ba sea. Kñntu mu dí wú waní dí lware Joro kulu na yi ciga dí vwan joro kum daani.

We yi sono tu mu

7 A badon-sonnu-ba, pa-na dí taá soe daani, beŋwaani sono nuŋi We te mu. Wulu maama na soe o donnə tñ, kñntu tu yi We bu mu, yi o kwəri o ye We.

8 Wulu maama nan na ba soe o donnə tñ ta wu lware We, beŋwaani We yi sono tu mu.

9 We nan bri ni Dl soe díbam, dí Dl na tuŋi Dl Bu-dva si o ba lugu banja si dí waní dí na Dl ñwi-dvŋa kam wùm ñwaani tñ.

10 Sono kum nan na yi te tñ mu tñtu: Ku dai ni díbam mu soe We, ku yi We mu soe dibam. Dintu sono kum mu pe Dl tuŋi Dl Bu wùm si o ba o ti o ma o jana kam o saari dí lware.

11 A badon-sonnu-ba, We na tiini Dl soe díbam kñntu tñ, ku manj si dibam dí ta soe daani mu.

12 Nɔɔn-noɔnu tərə o yi na ne Banja-We. Nan dí ku dí, dí na soe daani, We wú ta wura dí dibam, yi Dl sono kum wu dí bicara ni ciga ciga.

13 We na pe díbam Dl Joro kum tñ mu paí dí ye ni dí ñwi dí We, yi We dí wura dí dibam.

14 Dibam ne ni dí Ko We tuŋi Dl Bu wùm si o ba lugu banja o ji nabiinə Vñru mu. Ciga kam kñntu mu díbam nan jigi dí bri noɔna.

15 Wulu maama na bri jaja ni Zezi yi We Bu mu tñ, We wura dí kñntu tu, yi wñntu dí ñwi dí We.

16 Dibam titi lwari We na soe dibam te tin, yi dí se Di sono kum kuntu. We yi sono tu mu. Wulu maama na jwi sono wuni tin, kuntu tu jwi di We mu, yi We di wura did-o.

17 We sono kum na wu dibam bicara ni ciga ciga, kuú pa dí na baari de dum We na wú ba Di di nabiiné sariya tin. Bejwaani dibam jwi di We lugú banja ni, ni Zezi di na jwi di Di te tin mu.

18 Fvuní bá waní di taa wu sono wuni. Sono kulu na yi ciga tin mu wú zéli fvuní ku pa di viiri. Zwé vanjum mu paí fvuní wura. Kuntu tin, ncoónu wulu na kwari fvuní tin, ku bri ni We sono kum téri o bicari ni ciga ciga mu.

19 We na de yigé Di soe dibam tin mu paí dibam di jigi sono.

20 Ncoónu na te o wi, wum soe We, yi o ta na culi o donné, kuntu tu yi vwa-nyim mu. Bejwaani, nmú yi na nai n doj yi n ba so-o tin, n bá waní n ta n soe We yi n yi ba na-Di.

21 Ni dílu We na pe dibam tin mu tuntu: Wulu maama na soe díntu tin manjí si o ta soe o donné di mu.

5

Zezi na pe dibam woco lugú banja ni te tin

1 Wulu maama na kí o wu-didua o se ni Zezi yi Krisi wum We na tuijí tin, kuntu tu yi We bu mu. Wulu maama nan na soe ko tin soe ko wum bié di mu.

2 Kuntu, dí na soe We yi dí se Di nié Yam, dí ye ni dí soe Di bié di mu.

3 Dí na wú ta soe We te tin mu yi si dí taá se Di nié Yam. Di nié Yam togim nan bá ta cana di dibam,

4 bejwaani wulu maama na yi We bu tin waní lugú banja wo-balwaaru tum. Ku yi dibam na kí dí wu-didua di Zezi tin mu pe dí waní wo-balwaaru tum kuntu.

5 Ncoón-ncoónu tere o na wó waní lugú banja wo-balwaaru tum, ku na dai wulu maama na se ni Zezi yi We Bu tin yiraní.

Banja-We bri ni Zezi yi Di Bu mu

6 Zezi Krisi mu yi wulu deen na tu lugú banja, yi Banja-We bri ni o yi díntu Bu manja kalu ba na miis-o na wuni di manja kalu o na tiga yi o jana nunji tin. Ku nan dai na yiraní, ku yi na di jana mu. We Joro di naan bri jaja ni wéenu tum kuntu yi ciga mu, ku na yi ciga tu tin jwaani.

7 Kuntu, We de wéenu titi jwaani mu Di pa di lwari ni Di zigé Di Bu wum ciga kam kwaga ni.

8 Ku yi Di Joro kum di na bam di jana kam mu. Wéenu tum kuntu maama bri ciga didua mu.

9 Dibam yéni dí se nabiiné na te kulu ni ku yi ciga tin. Ku nan na yi We na zigé ciga kalu kwaga ni tin, ka tiini ka jigi kuri ka dwe nabiiné na te kalu tin. Díntu nan mu yi dílu na zigé Zezi kwaga ni yi Di bri ni o yi Di Bu tin.

10 Kuntu jwaani, wulu maama na kí o wu-didua di We Bu wum tin, kuntu tu jigi We ciga kam kuntu o bicari ni. Ku daari, wulu maama na wu se We tin, kuntu tu bri ni We yi vwa-nyim mu, bejwaani o wu se ciga kalu We na tagi Di Bu wum jwaani tin.

11 Ciga kam kuntu mu yi We na pe dibam jwia kalu na ba ti tin. Jwia kam kuntu nan yi Di Bu wum jwaani mu.

¹² Wulu maama na ñwi di We Bu wum tin, kuntu tu mu jigi We ñwia kam kuntu. Wulu nan na ba ñwi di We Bu wum tin, kuntu tu ba jigi We ñwia kam kuntu.

¹³ Amu pupuni wænun tintu a pa abam balu na kí á wu-didua di We Bu wum tin, si á lwarí ni á suni á na ñwia kalu na ba ti tin We tee ni.

¹⁴ Kuntu mu dí ye fast We yigé ni ni, dí na loori wojo DI tee ni yi ku tøgi DI wubuña, DI wú cægi dí loro kum.

¹⁵ Dí nan na ye ni We cægi díbam loro kum, dí ye ni dí wó na wojo kulu dí na loori DI tee ni tin.

¹⁶ Nmu na ne n doj wura o kí lwarim, yi ku dai lwarim dulu na jig-o di ve tuvni wu tin, ku manjí si n loori We mu n pa-o. N na loori We kuntu, DI laan wó pa n doj wum na ñwia. Ku nan yi balu na kí lwarim dulu na ba jigi-ba di ve tuvni wu tin ñwaani mu. Ku daari, lwarim didoj wura di na wó pa tuvni ja wulu na kí-dí tin. Amu nan wu tagi ni á loori We á pa kuntu tu.

¹⁷ Kém dulu maama na ba tøgi ciga tin yi lwarim mu. Lwarim nan wura di na ba jaani nccnu dí ve tuvni wu. Ku yi díntu taaní mu a tea.

¹⁸ Dí ye ni wulu maama na yi We bu tin daa ba paalí o ta kí lwarim, beñwaani We Bu wum titi mu nii wuntu banja ni, yi o baá pa wo-lwaanu tu sutaani wan-o.

¹⁹ Díbam ye ni dí yi We nccna mu. Ku daari balu maama na jigi kugu je lugu banja ni tin wu wo-lwaanu tu sutaani jiña ni mu.

²⁰ Dí ye ni We Bu wum mu tu lugu banja, yi o viri dí swan yi dí waní dí lwarí Banja-We ciga ciga. Dí nan ñwi di Ciga Tu Banja-We, dí na ñwi di DI Bu Zezi Krisi tin ñwaanti. Wuntu mu yi We ciga ciga, o yi ñwia kalu na ba ti tin tu.

²¹ A bu-sonnu-ba, á taá cu á titi si á yi tøgi jwænæ.

**Tənə kulu
ZAN**
na pvpvn o ki bule tun
**Tənə kulu Zan na pvpvn o ki bule tun na bri
dibam kulu tun mu tuntu**

Zan daa ta mu pvpvn tənə kuntu o pa Zezi kəgə kum jəgə dıdua nı o na bə-ku nı nu dı o biə tun.

O kwe-ba sı ba taa ɻwı ciga wvn si ba daari ba taa soe daani mu. O ma ta kwəri o kaani-ba sı ba ci ba titi di vwan zaasım tiinə bam.

1 Amu wvl na yi Zezi kəgo kum nakwi tun mu pvpvn tənə kuntu a pa dibam nu wvl We na kuri tun, di biə balv na wv nmv kəgə kum wvn tun.

A soe abam ciga ciga. Ku nan dai amu yiranı mu soe abam, ku yi di balv maama na lwarı We ciga kam tun di mu.

2 Beñwaani dibam maama se We ciga kam, yi ka daa bá fəgi ka ti dibam tee ni.

3 Dí Ko We di Dí Bu Zezi Krisi wó pa dibam yazurə di yu-yojo, yi Dí daari Dí duri dí ɻwaña, dibam balv na se We ciga kam yi dí soe daani tun.

Ciga di sono taani

4 Amu wv poli lanyuranı di a na lwarı nı nmv biə bam badaara təgi ciga cwaŋə kam, nneenı dibam Ko We na pe dibam ni si dí taá ki te tun.

5 A nu, a lagı a ta di nmv si dí maama manjı si dí taá soe daani. A na pvpvn kulu tun dai ni-dvvrı, ku manjı ku yi We ni dım dí na ni pulim ni tun mu.

6 Dí na wó ta soe daani te tun mu yi si dí taá ɻwı nı We niə yam na bri te tun. We ni dım nan yi si á taá təgi sono cwaŋə mu. Abam nan manjı á lwarı Dí ni dım kuntu pulim ni mu.

7 Vwa-nyuna zanzan mu tu ba karı lugv baŋa nı ba ganı noɔna. Vwa-nyuna bam kuntu maa ba se nı Zezi Krisi jigi nabiiñu mu o ba lugv baŋa. Noɔnu wvl nan na te kuntu tun yi vwa-nyim mu, yi o yi Zezi Krisi dıvı mu.

8 Kuntu ɻwaani, á fəgi á ci á titi, si á na tıŋı kulu We ɻwaani tun yi zaŋı ku ji kafe, si á wanı á na ɻwıru tilv maama We na wó pa abam tun.

9 Taá ye-na nı, noɔnu wvl maama na yagi Zezi Krisi zaasım dım yi o daari o bri wəənu tıdonnə o weli da tun, We təri kuntu tu tee ni. Ku daari, noɔnu wvl nan na se o təgi Zezi zaasım dım tun, di Ko We di Dí Bu wvı wvra di kuntu tu.

10 Kuntu, noɔnu na tu abam te, yi o zaasım dım na dai Zezi Krisi nyım dım, á yi se á pa o zu á sam. Nan bri á yi zaan-o di.

11 Noɔnu wvl na zaan-o tun, kuntu tu di təgi o weli o kəm-balwaar tun wvnı mu.

12 Amu ya jigi wəənu zanzan sı a ta a bri abam. A nan ba lagı sı a pvpvnı a ki tənə nı. A nan buŋı nı, aá ba abam te sı a laan noɔni dıdaani abam jaja, sı ku pa dibam wvpolo kum tiini ku gaalı.

13 Dıbam balv na yi nmv curv biə yi We kuri dibam di tun mu joɔni nmv.

**Tənə kulu
ZAN**
na pvpvnı o ki bıtç tun
**Tənə kulu Zan na pvpvnı o ki bıtç tun na bri
dibam kulu tun mu tuntu**

Zezi kəgə kum nakwı Zan daa ta mu pvpvnı tənə kuntu o pa nəcənu wudoj o yırı mu Gayusi.

O pvpvnı o tee Gayusi dı o na təgi We cığa kam yı o zəni We nəcəna badonnə te tun ɻwaani mu.

Zan ma daarı o ta nəcənu wudoj taanı o yırı mu Diyotrefi o wı, o wı ki lanyırani dı o na wı joŋi wum taanı yı o wı jeeri We nəcəna bam lanyırani tun.

O daa ta ma daarı o tee nəcənu wudoj o yırı na yı Demetrisi, wəntü yı nən-ŋüm mu nəcəna maama yigə ni.

Tənə kuntu bri dibam sı dı yı lwəni nən-balwaaru kikiə, sı dı taá ki lanyırani dı təgi We cığa kam dı sono, dı dı na wú jeeri dı ko-biə lanyırani te tun.

¹ Amu wulu na yı Zezi kəgə kum nakwı tun mu pvpvnı tənə kuntu a pa a ciləŋ-sono Gayusi. Amu soe nmıv cığa cığa.

² A ciləŋ-sono, We wó ki-m lanyırani wojo maama wəni. A loori We mu a pa nmıv, sı n yura taa jıgı yazura, ni n bicari na təgi We cwałə kam lanyırani te tun.

³ Dı ko-biə badaara tu ba ta nmıv taanı, yı ku pa a tiini a na wəpolo dı a na lwari ni n təgi cığa cwałə kam lanyırani tun. A nan ye ni n sıını n təgi cığa kam kuntu mu.

⁴ Külükulu tərə ku na wó wanı ku pa a ja wəpolo ku dwəni a na lwari nu a biə bam sıını ba təgi cığa cwałə kam tun.

⁵ A ciləŋ-sono, nmıv ki lanyırani dı n na yəni n zəni dı ko-biə bam te tun, dı ku na maŋı ku yı vərə dı.

⁶ Dı ko-biə bam tagı Zezi kəgə kum yigə ni nmıv na ki-ba lanyırani te tun. Ku lana sı n ta n wəli-ba ba cwałə kam vəyə wəni, sı ku maŋı dı We wəbənja na lagı te tun.

⁷ Beñwaani nəcəna bam kuntu nuŋı sı ba təcəli Zezi Krisi kwər-ywəŋə kam mu. Ba nan ba joŋi külükulu balıv na ba təgi Zezi cığa kam tun juŋa ni.

⁸ Kuntu ɻwaani ku maŋı sı dibam mu zəni nəcəna bam kuntu dwi sı ba wanı ba təŋı, sı ku bri ni dibam dı təgi dı təŋı We cığa kam ɻwaani.

⁹ Amu deen pvpvnı tənə a pa abam Zezi kəgə kum. Diyotrefi wulu nan na lagı sı o taa yı á yigə tu tun ba lagı sı o joŋi kulu dibam na te tun.

¹⁰ Kuntu ɻwaani, a na tu abam te, aá ta wo-balwaaru tılıv maama o na kı tun á maama yigə ni jaja. Wəntü yəni o ɻəcəni ta-balwaaru mu o paı dibam. Kuntu nan ta ba poli o wı. Kulu na wəli da tun, o yəni o ba se sı o jeeri dı ko-biə bam lanyırani, yı o daarı o cəŋi balıv na lagı sı ba jeeri-ba lanyırani tun dı, yı o ta zəli-ba Zezi kəgə kum wəni.

¹¹ A ciləŋ-sono, yı se n lwəni nən-balwaaru kikiə, nmıv za n kwaani n ta n ki lanyırani. Wulu maama na ki lanyırani tun yı We nəcənu mu. Wulu nan na ki kəm-balwaaru tun ta wı lwari We.

¹² Ku nan na yi Demetrisi, nɔɔna maama te o na yi nɔɔ-nɔɔm te tun, yi o na tɔɔgi ciga kam te tun dí bri ni o yi nɔɔ-nɔɔm mu. Dibam dí nan bri ni ku yi ciga mu, yi abam ye ni dí na te kulu tun siuni ku yi ciga mu.

¹³ A ya jigi wəənu zanzan sì a ta a bri abam. A nan ba lagı sì a pupun a kú tɔɔn ni.

¹⁴ A nan bvnjı sì aá ba abam te lele, sì dí laan ŋɔɔni daani jaja.

¹⁵ We wó pa-m yazurə.

Nmu cilonnə balu na wu yo seeni tun maama jɔɔni nmu. N dí jɔɔni dí cilonnə bam dídua dídua ba na wu nmu tee ni tun n pa díbam.

**Tənə kulu
ZUDI
na pvpvnı tun**

**Tənə kulu Zudi na pvpvnı tun na bri dıbam
kulu tun mu tıntı**

Zudi deen pvpvnı Zezi nəçna bam maama ıwaañi mu. O tənə kum butarı sum tiini si nyı dı tənə kulu Piyeerı na pvpvnı o ki bile tın butarı sum. Twaanı tıntı tıle maama cu balıv na bri vwan zaasım yı ba kwəri ba təgi wo-digiru kikiə yalıv ba fra na zuvri tın mu.

Zudi bri vwan zaasım tiinə bam na tiini ba ki wo-balwaaru te tın, yı o bri nu We wú cəg̫ı-ba.

O ma daarı o kwe We nəçna bam si ba taa ki ba wı-dıdva dı Zezi ba zıgı kəŋkəŋ We cwəŋə kam wıni dı Dı Joro kum dam, si ba taa soe daanti, si Zezi Krisi pa-ba We ıwı-dıvja kalıv na ba ti tın.

1 Amu Zudi wılv na yı Zezi Krisi tıntıvnu yı a yı Zakı nyaani tın mu pvpvnı tənə kuntu, si a pa abam balıv We na bənjı si á taá yı Dı nəçna tın. Abam mu yı balıv dı Ko We na soe yı Zezi Krisi nii á baña ni tın.

2 We wú duri abam ıwaañi yı Dı pa abam yazurə dı sono ku ja gaahl.

*Balıv na pipiri We ciga kam tın na ki te tın
(2 Piyeerı 2:1-17)*

3 Amu badon-sonnu-ba, amu ya manjı a tiini a lagı si a pvpvnı tənə mu a pa abam a ma ıçcını vrım dılıv dıbam maama na ne We tee ni tın wojo na yı te tın. Amu laan nan ne ni ku yı fífıvn mu si a pvpvnı tənə a ma pa abam baari, si á kwaani á zıgı kəŋkəŋ We ciga kam ıwaañi. Ku yı ciga kam kuntu mu We manjı Dı ki Dı nəçna bam jiha ni, yı ka bá fəg̫ı ka ləni.

4 Beñwaani nən-balwaaru mu ıög̫ı tı zu tı gwaani abam kög̫ı kum wıni. Ba maa yəni ba pipiri We ciga kam, si ku pa ba na cwəŋə ba taa təgi wo-digiru kikiə yalıv ba fra na zuvri tın, yı ba ta buñı ni We wú duri ba ıwaañi Dı na yı ıwaañi tu tun ıwaañi. Ba maa vıñ Zezi Krisi wılv yırarı na yı dıbam Pe dı dı Yuutu tın. Fanya fanya tın We tənə kum manjı ku bri ni We wú di nəçna bantu dwi sariya.

5 Amu nan lagı a guli abam wəənu tılv á na manjı á ye tı ni ni lanyırarı tın mu. Á ye ni dı Yuutu Baña-We deen vrı Dı nəçna Yisırayehı tiinə bam Dı pa ba nüñi Ezipi tıv kum wıni, yı Dı laan daarı Dı pa balıv na wı ki ba wı-dıdva dı Dı tın tı.

6 A manjı á ye We na ki te dı malesı silıv na lagı si si dam taa dwe We ya na pe-sı te tın. Si ma yagi jəg̫ə kam We na pe-sı tın. We ma vɔ-sı dı capvnnu Dı dı je silu na yı lim yırarı tın wıni Dı yagi da, si si taa wura taan, si Dı sariya de kamunu kum na yı, si Dı laan pa si na cam.

7 Nan guli-na nəçna balıv deen na zuvri Sodəm dı Goməɔrı ni tın dı tınu dılıv na batwari da tın wojo. Bantu dı deen təgi boorim wo-digiru kikiə mu, yı ku daı dı nabiiñə yırarı má mu ba kia. We ma pa ba na cam dı mini dılıv na ba dı dı dwe tın, si ku taa yı maana ku bri nəçnu maama.

8 Vwan zaasım tiinə bam kuntu na gwaani abam wıni tın, ba dı təgi kikiə yantu doñ mu. Ba maa dwe dındwıa yalıv na patı ba ki lwarum ba cəg̫ı ba yıra tın. Ba maa ba lagı si ba se wılv na jıgi ni ba baña ni tın, yı ba twı dıdeera balıv na wı weyuu tilampolo ni tın.

9 We malesi dideeru Misheeli titi nan wó se o ki kuntu. O deen na magi kantogo di svtaani Moyisi yira yam kém lwaani tin, o wó se o twi-di o njocni di wojo. O nan na tagi kulu tun mu yi si: «We wó pa n na cam.»

10 Ku daart vwan zaasim tiina bam nan njocni ba twi wojo kulu maama ba na yeri ku kuri tin mu. Ba na ye wáenu tilu maama tin, ba yi ni ga-vara na ba jigi wubuña yi ba ki yoo yoo te tin mu. Ba nan wó da tuntu kwaga mu ba na cogim.

11 We nan wó pa ba na leero, si ba tituña ba togi cwæjø ni Kayin tituña deen na ba togi cwæjø te tin mu. Ba yi ma su sëbu kulu ba na wó na ba kém-balwaaru tum banja ni tin, ni Balam deen na ki te tin. Ba ma vin We ni yi ba cogi, ni Kore di deen na vin We ni yi o cogi te tin.

12 Abam na yeni á la daanti si á di sono wódui kum tin, noona bam kuntu nyi di kandwa na wó soona wóni te tin mu abam dim dim manja ni. Ba nan ba kwari cavura di ba na tiini ba di te tin. Ba nyi di dua na tuni yi ka da viu ka saagi te tin mu. Ba ma ta nyi di tweeru tilu na ba léri biæ tun mu, ku ya zi manji ku yi ti lérüm manja di. Ba nyi di tweeru tilu ba na gogi di ti kurë maama tin mu. Ba ba jigi lwaia di funfun di.

13 Ba nyi di na-fara na poguli te tin mu, yi ba cavura kikië yam nyi di na na pogila yi ba zanji punjé te tin. Ba ba jigi jéø je, ni calicwi na kari si beeri te tin. We nan li jégé kalu na tiini ka yi lim tin mu, si Dí ki-ba da si ku taa ve manja kalu na ba ti tin.

14 Enoki wólu na ki Adam naaru tum kuni bürdu tu tin deen manji o ta noona bam kuntu taanti o wi: «Dí Yuutu Baña-We wó ba di Dí malesi kuni murrú murrú, si Dí di nabiiné maama sariya.

15 We laan wó pa balu maama na ba togi-Dí tin na cam di ba kém-balwaaru tilu maama ba na ki ba vin We ni dim tin, di ta-balwaaru tilu maama Iwarim kera bam kuntu na njocni ba gooni We tin.»

16 Noona bam kuntu yeni ba sunni mu, yi ba ba fogi ba jigi wópolo di ba na yi te tin. Ba maa togi wo-yoçoru tilu maama ba fra na zuvri tin. Ba maa njocni kamunni ba pa ba titi, yi ba sunji ni di noona si ba na nyocri ba banja ni.

We noona na manji si ba yiri ba titi te tin

17 Amu badon-sonnu-ba, abam nan manji si á guli di Yuutu Zezi Krissi tuntuña bam deen na manji ba ta kulu di abam tun mu.

18 Ba deen wi: «Lugú banja kweelim da yam na yiø, noona badonnæ wó ta wóra ba na yáali We ciga kam yi ba vin Dí ni, yi ba daari ba togi wo-yoçoru tilu ba titi fra na zuvri tin.»

19 Noona bam kuntu dwi mu yeni ba paï noona pçori daanti. Ba wubuña togi lugú banja wo-yoçoru mu, yi We Joro kum téri ba bicara ni.

20 A badon-sonnu-ba, ku nan na yi abam, á kwaani á taá weli daani si á bi lanyiranu di We ciga kam á na ki á wó-didua di ka tin. Á taá waru We di Dí Joro kum dam.

21 A taá lwaai di We sono kum Dí na pe abam tun, si á taá cègi di Yuutu Zezi Krissi na wó ba o pa á na We lwaai-duña kalu na ba ti tin, o na jigi abam lwaanja tin lwaani.

22 A taá duri balu na jigi bùbwæa tun lwaanja, si á taá weli-ba.

23 Badaara wóra á na manji si á vri-ba mini dulu na lagu di cogi-ba tun sunni mu. Ku daari balu wo-yoçoru kikië na pe ba jigi digiru tin, si á taá jigi ba lwaanja, á nan taá yiri á titi di ba wo-digiru tum, si á daari á taá culi kulu maama na yi Iwarim nyum tin.

24 Zuli-na We dılıv na jığı dam sı DI taa cu abam sı á yi tu tusim wvnı tun. DI laan wú pa abam ba á zığı DI yigə nı yi tusim tərə, sı á na DI paarı-zulə Yam dı wvpolo.

25 Dintu yiramı mu yi We, DI doj daa tərə. DI de dí Yuutu Zezi Krisi njwaani mu DI vri dıbam lwarım wvnı. Dintu mu manı dı zulə dı yırı kamunu dı paarı dı dam, ku na zığı pulim nı ku ba ku yi zım, sı ku taa ve manja kalv na ba ti tun. Amina.

WEEINU TILU WE NA BRI ZAN Dl ma guri tun

Wæenu tilu We na bri Zan Dl ma guri tun na bri dubam kulu tun mu tuntu

Zan deen pupuni tono kantu manja kalu Rom tiine pa-faru wom na bëesi Zezi nœona bam zanzan, ba na wi Zezi yirani mu yi ba Yuutu yi ba wo zuli pa-faru wom di zulə yalu na yi We nyim tin njwaani mu.

Manja kalu Zan na pupuni tun o wo Patmœsi zojo kulu na na kaagi tun yuu ni mu. Ba deen jaan-o ba vu ba yagi jægæ kantu ni, o na toot We kwær-ywænjæ kam tun njwaani mu.

Zan nan pupuni si o pa Zezi nœona bam na baari si ba ta jigi tûna, Zezi na wani wojo maama tun njwaani mu.

Tono kantu woni nyinyoru zanzan wura ti na nuni fanya fanya We twaanu tum woni. Nimwæeru zanzan wura ti na jigi nyinyoru. Nimoro barpe lagi ku bri nñeneet We yi lanyiranu fası mu.

Zan de yigæ o bri ni Zezi mu vürü o tuti did-o yi o pa o pupuni wæenu tuntu (poorim 1).

O laan ma pupuni twaanu turpe o pa We kogø kulu na wo Azi-balaja tuni dirpe dñm woni tun (poorim 2-3).

O ta ma bri o na ne We-sojo wæenu te tun (poorim 4-5).

O ma daari o bri Zezi na dwani maaro turpe tono kum ni ni te tun (poorim 6-8),

di malesi na wugi nabwaanu turpe te tun (poorim 8-11),

di o na ne nyinyoru turpe weyuu ni te tun (poorim 12-15).

O ta ma bri We ban-zojo kum na su zwî sirpe te tun (poorim 16).

O ma na tu-kamunu Babilonu na cogi te tun, didaani ba na cogi sutaani di di kwaga nœona te tun (poorim 17-20).

O ta ma daari o na We lu-dvju kum na yi te tun, yi o ta o wi, Zezi ma bûni lele (poorim 21-22).

Wæenu tilu Zan na ne tun yi dwi tæri tæri mu, ti maama nan zu da-woni mu. Nœona nan na ni tono kum kantu wæenu tum kuræ te tun yi yira yira mu. Nan di kantu di, ku kwær-yu-kamunu kum yi fası mu: Zezi Krisi mu wani wojo maama.

Ku nan na yi sutaani na ki wo-balwaarü tilu maama tun, ku kweelim ni We wú cogi-di di di wo-balwaarü tum maama, yi balu na ki ba wo-didua di We tun wú ta di ywæeni Dl lu-dvju kum woni.

¹ Tono kantu wo wæenu tum yi kulu We na bri Zezi Krisi si o ma bri o tintuñna, si ba wani ba lwari kulu na manjı si ku ki lele tun mu. Zezi pe o maleka mu ba Zan wulu na yi o tintuñna tun te, yi ka bri-o wæenu tum kantu.

² Zan laan maa pupuni kulu maama o na ne tun o tini, yi o bri ni ku yi We kwæræ mu ni Zezi Krisi na vür-o te tun.

³ Nœonus wulu na karimi tono kantu di balu na cogi tono kum wo wæenu tum yi ba kwæræ ba se-ti tun jigi yu-yojo. Ku suni ku yi We kwæræ mu, yi manja kam yiæ si wæenu tum kantu suni ti ki.

⁴ Amu Zan mu pupuni tuntu a pa Zezi kogø kuni birpe kulu na wo Azi tu-nia yam woni tun.

We dñl na manjı Dl wura pulim ni yi Dl ta wura zim si ku taa ve manja kalu na ba ti tun,

di DI dideera barpe balu na bri DI Joro kum dam yi ba zigri DI paari yituju
kum yiga ni tun,

wu pa abam yazaré di yu-yojo.

⁵ Zezi Krisi di wu pa abam yazaré di yu-yojo.

Wontu mu yi wulu na bri We kwéré kam di ciga tun.

Wom mu de yigé o bi o yagi tuvni.

Wontu nan ta mu yi lugu banja pwa bam maama yuutu.

Zezi soe dibam yi o vri dibam di lwarum wuni, o na tiga yi o jana kam
nuji tun njwaani.

⁶ O ma daari o pa dibam di togé di di paari, yi di zigri o Ko We yigé ni
di zuli-DI.

Zezi Krisi manj zulé di dam si ku taa ve manja kalu na ba ti tun. Amina.

⁷ Nii-na, o maa bùn kunkwááenu wuni.

Noonu maama yi wó na-o,

di balu na zog-o di cicwe tun di,

yu lugu banja dwi maama wú ta keeré o tum dum njwaani.

Ku yi ciga mu. Amina.

⁸ Yuutu Banja-We mu wi: «Amu mu yi pulim di gurim.»

Dintu mu yi dlu na manj DI wura pulim ni,

yi DI ta wura zim

si ku taa ve manja kalu na ba ti tun.

Zezi na viuri o titi di Zan te tin

⁹ Amu Zan yi abam ko-bu mu, yi a togé a na yaara níneen abam di na
ne yaara te tun. A nan ta togé di abam di a wéli We paari dum wuni, yi a
togé a na baari, di na njwi di Zezi tun njwaani. A na tsöli We kwéré kalu
Zezi na viuri-ni tun njwaani mu ba jaani amu ba vu ba yagi Patimosi zojo
kulü na na kaagi tun yuu ni.

¹⁰ De dlu na yi siun de tun ni mu We Joro kum tu amu te di dam. Amu
ma ni kwér-dia na njooñi a kwaga ni, ni noonu na wui nabooñi te tun.

¹¹ Kwéré kam ma njooñi ka wi: «Pupun kulu maama nmü na wó na tun
n ki tóno wuni, si n tuñi-ku n pa Zezi kogó kulu na wó tuni dirpe dum
wuni tun. Tuni dum kantu yira mu yi:

Efeezzi, Simirini, Peergam, Tiyatiiri,

Saridesi, Filadelphi, di Lawodise.»

¹² Amu ma pipiri si a nii wó mu njooñi di amu. A ma na sèbu-siña
min-zwááenu tirpe, ti ziga.

¹³ Wulu na zigri ti titari ni tun nyi di nabiinu mu.

O ma zu gwár-didçö o di o napra ni,

yu o daari o vo sèbu-siña kilé o njooñi ni.

¹⁴ O yuuywe maa tiini si pürü cari cari ni lóño te.

O yié maa nyi ni min-vugü te.

¹⁵ O napra maa nyuna ni ba na ki can-na mini ni yi ku nyuni te tun.

O kwéré maa dwana ni na-fara na cuuri te tun.

¹⁶ O maa ze calicwi sirpe o jazim ni.

Su-lóño kulu na tiini ku jigi ni yi ku yi nié yale tun maa nuji o ni ni.

O yibiya maa nyuna ni wia na tiini ka nyuni te tun.

¹⁷ Amu na ne-o kuntu tun, a ma tu o yigé ni, ni a tigi mu te. O ma kwe
o jazim o danj a banja ni yi o wi:

«Yi ta n kwari fuvni,

si amu mu yi pulim di gurim.

¹⁸ Amu yi njwia tu mu.

Amu ya tigi mu,
yi a joori a bi a jigi ɳwia
sí ku taa ve manja kalv na ba ti tin.
A jigi dam tūvní di curu banja ni.

¹⁹ Nan pvpvní wəənu tilv nmv na ne tin. Ku na yi wəənu tilv na wəra
ti ki lele tin, di tilv na lagı ti ba ti ki tin di, pvpvní ti maama n tinji.

²⁰ Amu wú bri nmv calicwi surpe sim nmv na ne amu jazim ní tin di
səbu-suja min-zwəənu turpe tum kuri na yi te tin. Calicwi surpe sim bri
We tintvñna balv na nii We-di surpe sim nɔɔna bam banja ni tin mu. Ku
daari min-zwəənu turpe tum di bri We-di surpe sim nɔɔna bam titi mu.»

2

Kwərə kalv Zezi na pe Efəezı tiinə kəgə kum tin

¹ Wvlv na nyi di nabiinu tun daa ma ta di amu o wi: «Nan pvpvní tənə
n pa We tintvñnu wvlv na nii Zezi kəgə kvlv na wv Efəezı ní tin. Pvpvní
nu:

Taani dñntu nunji wvlv na ze calicwi surpe sim o jazim ní yi o kwəri o
wv səbu-suja min-zwəənu turpe tum titari ní o ve tin te mu.

² Amu ye kvlv maama abam na ki tin. Amu ye abam na tiini á ce di
titvñli dim di pu-dia yi á wv yagi te tin. Amu ta ye ní abam ba se si
non-balwaarv na laja ba zu abam titari. Ku na yi balv na paı ba yi We
tintvñna yi ba yagi ba dai tin, a ye ní abam yəni á maanı-ba á nii, yi á
lwarı ni ba yi vwa-nyına mu.

³ Abam jigi pu-dia lanyurani. Abam ne yaara amu ɳwaani, yi á tiini á
vo á wv si á yi ga baari.

⁴ Ku daari, amu nan lagı a ta abam yura wojo kvlv na wv manjı tin mu.
Abam daa ba soe amu ní pulim ní ku na yi te tin.

⁵ Buŋjı-na á nii, abam deen ya na yi te yi á daa dai kvntu tin. Ləni-na á
wvbvñja, si á daari á taá ki lanyurani ní abam na puli á ki te tin. Ku na
dai kvntu, amu wú ba a li á min-zojo kum ku jəgə ní. Nan ləni-na á wv,
si ku yi ki kvntu.

⁶ Ku daari abam kwaani di á na culi kikiə yalv nɔɔna balv ba na bəi ní
Nikolayiti tun na ki tin. Amu titi di culi ba na ki te tin.

⁷ Nɔɔnu maama nan kwaani o pvt o zwa, si o cəgi We Joro kum na te
kvlv di Zezi nɔɔna bam tin. Wvlv maama na wanı balɔrɔ tun, amu wú pa
kvntu tu cwəyə si o zu We-sɔɔjɔ kum wv o di tiu kvlv biə na paı ɳwia tin.»

Kwərə kalv Zezi na pe Simirini tiinə kəgə kum tin

⁸ «Pvpvní tənə n pa We tintvñnu wvlv na nii Zezi kəgə kvlv na wv
Simirini ní tin. Pvpvní nu:

Taani dñntu nunji wvlv na yi pulim di gurim tun te mu. Wvntu nan ta
mu yi wvlv na tigi yi o joori o bi o jigi ɳwia tun.

⁹ Amu nan ye abam na yaari te tin. A ye ní yinigə jigi abam. Ku daari
abam yi nadunə mu We yigə ní. Ku na yi balv na paı ba yi Zwifə yi ba
yagi ba dai tin, amu ye ba na yaali abam te tin. Bantu nan yi sutaanı
nɔɔna mu.

¹⁰ Yi taá kwari founi di abam na wv na cam te tun. Nii-na, sutaanı lagı
di pa ba ja abam badaara ba pi, si di manjı abam di nii. Abam nan wv na
cam si ku manjı di da fugə. Ba na manjı ba ki abam si ku yi á tūvní di, si
á taá jigi wv-didva di amu. Abam na ki kvntu, amu wú pa abam pəerı,
ku na yi ɳwia kalv na ba ti tin We tee ni.

11 Nōōnu maama nan kwaani o pōri o zwa, sī o cēgi We Joro kum na te kulu dī Zezi nōōna bam tin. Wulu maama na wani balōro tin, tuvni dilu na yi bile tu tin daa bá wan-o dī ja.»

Kwərə kalu Zezi na pe Peergam tiinə kōgō kum tin

12 «Pvpvni tōnō n pa We tūntuñnu wulu na nii Zezi kōgō kulu na wu Peergam nū tin. Pvpvni nū:

Taanī dūntu nuñj wulu na jigi su-lōñjō kulu na tiini ku jigi ni yū ku yū niē yale tin te mu.

13 Amu ye abam na zuvri me tin. Sutaani mu te je sum kuntu. Nan dī kuntu dī, abam ta wu yagi amu. Antipasi deen kwaani o bri nōōna amu ciga kam dī o wu maama mu. Ba ma gu-o abam tee nī, sutaani na zuvri je sulb nī tin. Nan dī kuntu na manjī ku ki tin dī, abam daa ta wu yagi amu.

14 Amu nan lagī a ta abam yira wojo mu. Nōōna mu wu abam wunī, ba na se zaasim dilu na yū Balām nyum tin. Faña faña tin wuntu mu bri Pe Balakī yū o sviḡi Yisirayeli tiinə o pa ba tu tusim wunī. Ba ma di jwənə wudiiru, yū ba daari ba cōgi nōōna kaana.

15 Nikolayiti zaasim dīm dī nan yū kuntu mu. Nōōna badaara mu wu á wunī ba dī na tōḡi zaasim dīm kuntu.

16 Nan lēni-na á wuru. Ku na dai kuntu, amu wū ba abam te lla, yū aā li su-lōñjō kulu na wu a ni nī tun a ma ki jara didaanī ba.

17 Nōōnu maama nan kwaani o pōri o zwa, sī o cēgi We Joro kum na te kulu dī Zezi nōōna bam tin. Wulu maama na wani balōro tin, amu wū pa kuntu tu We wudi kulu yuri na yū «Maani» yū ku sēgi nabiinē yigē nī tin sī o di. Ku wēli da, amu wū kwe kandwē-ponjo a pa kuntu tu, yuri-dūvri na pvpvni kandwē dīm kuntu baña nī yū nōōnu yēri-dī, ku na dai wulu na joni-dī tin yurani.»

Kwərə kalu Zezi na pe Tiyatiiri tiinə kōgō kum tin

18 «Pvpvni tōnō n pa We tūntuñnu wulu na nii Zezi kōgō kulu na wu Tiyatiiri nū tin. Pvpvni nū:

Taanī dūntu nuñj We Bu wum te mu. Wuntu yīe mu nyī dī min-vuḡv, yū o napra nyūna nū can-na te.

19 Amu ye kulu maama abam na ki tin. Amu ye abam na jigi sono yū á kwəri á jigi wū-didva dī We te tin. Amu ye abam na tuñjí á wēli nōōna, dī á na jigi pu-dia te tin dī. A nan ta ye abam na tiini á tuñjí te lele kuntu ku dwəni á ya na manjī á tuñjí tite pulim nū tin.

20 Ku daari a lagī a ta abam yura wojo mu. Abam yēni á yagi cwənjā á pa kaani wulu yuri na yū Zezabeli yū o paí o yū We nijonju tin mu ganī amu nōōna bam o paí ba tusə. O ma pā ba ki boorim, yū ba daari ba di jwənə wudiiru.

21 Amu nan pe wuntu manjī mu sī o lēni o wu dī o kikiē yam. O ma wu se sī o yagi o kikiē yam.

22 Nii-na, amu wū pa o tu yawiñ yū o daa bá wani o zañjī wēenī. Balu maama na ki boorim did-o tin wū yaari sī ku ce ba yira nī. Ba na wu lēni ba wuru dī ba kikiē yam ba na tōḡi did-o ba ki tin, amu wū cōgi-ba.

23 Áa pa tuvni ja balu na se o zaasim dīm tin, sī Zezi nōōna bam maama lwarī nī amu mu yū wulu na sunī a ye nabiinē bicara dī ba wubvija tin. Amu wū ki abam didva dīdaa sī ku manjī dī á kikiē na yū te tin.

24 Ku daari, abam badonne balu na wu Tiyatiiri nū yū á wu tōḡi kaani wum kuntu zaasim dīm, yū á ba lagī sī á lwarī sutaani zaasim dilu na sēgi tin, amu daa ba jigi kolvkulū sī a ta dī abam nū á ki.

25 A nan taá jígi abam na maŋi á jígi te tñ, sí ku vu ku yi maŋa kalu a na wú ba tñ.

26 Wulu maama na wanı balɔrɔ yi o tɔgi amu cwəŋe kam yi o wu yagi-ka tun, amu wú pa kuntu tu dam sí o taa te lug̃ baŋa dwi tiinə maama.

27 Oó ta nii ba baŋa ni, yi o jígi luu naçagə o juŋa ni sí o maa cɔgi non-balwaarv, ninenen niçonu na magi kambi o cicutgi te tñ.

28 Kuntu mu yi dam dılı amu Ko na maŋi o kwe o kí a juŋa ni tñ. Amu wú daari a pa-o titutu calicva kalu na nyunı tñ.

29 Niçonu maama nan kwaani o puri o zwa, sí o cagi We Joro kum na te kulu dí Zezi niçona bam tñ.»

3

Kwərə kalu Zezi na pe Saridesi tiinə kɔgɔ kum tñ

1 «Pvpvnı tñc n pa We tñntvñnu wulu na nii Zezi kɔgɔ kulu na wu Saridesi ni tñ. Pvpvnı ni:

Taanı dñntu nuŋi wulu na te We dñdeera barpe bam yi o kwəri o jígi calicwi sırpe sim o juŋa ni tñ te mu.

Amu ye kulu maama abam na kí tñ. Abam yiri zaŋi ku pa niçona buŋi ni á jígi ɻwia mu We tee ni, yi abam nan nyi dí twa mu te We yigə ni.

2 A ne ni abam na ɻwia te tñ daa ta wu yi We wubuŋa. Kuntu ɻwaani, kwaani-na á zaŋi sí á ci á tñt, sí á ta na jígi kulu finfin tun daa yi zaŋi ku ba ku cɔgi ku ti.

3 Nan guli-na ba na bri abam We cwəŋe dí á na ni kulu ka wuŋi tñ, sí á kwaani á taá tɔgi-ka. Ləni-na á wuŋi dí á kəm-balwaarv tñm. Ku na dai kuntu, amu wú ba a dari abam ni ɻwia te, yi á bá lwarı maŋa kam amu na wú ba tñ.

4 Ku daari abam badaara na wu Saridesi kɔgɔ kum wuŋi tñ kí lanyiranı. Ba cıgi ba tñt dí wo-digiru. Amu wú pa ba zu gwar-pwəənu yi ba taa tɔgi dí amu. Bantu yi balu na maŋi dí kuntu tñ mu.

5 Wulu maama na wanı balɔrɔ tun wú zu gwar-pwəənu tñntu doŋ. Amu daa bá saari kuntu tu yiri We-sonj ɻwia tñc kum wuŋi. Amu nan wú ta jaja a Ko We dí DI maleſi sim yigə ni, ni wuŋtu yi amu niçonu mu.

6 Niçonu maama nan kwaani o puri o zwa, sí o cagi We Joro kum na te kulu dí Zezi niçona bam tñ.»

Kwərə kalu Zezi na pe Filadelifi tiinə kɔgɔ kum tñ

7 «Pvpvnı tñc n pa We tñntvñnu wulu na nii Zezi kɔgɔ kulu na wu Filadelifi ni tñ. Pvpvnı ni:

Taanı dñntu nuŋi wulu na yi wu-poŋo tu dí cıga tu tñ te mu. Wuŋtu mu ze borbu wulu We deen na gonı ni sí DI pa Pe Davidi naa tñ. O na puri, niçon-niçonu bá wanı o pi. O nan daa na pi dí, niçon-niçonu bá wanı o puri.

8 Amu ye kulu maama abam na kí tñ. Nii-na, amu puri cwəŋe mu abam yigə ni, yi niçon-niçonu bá wanı-ka o ci. Amu ye ni abam dam ba daga, yi á taá kwaani á kí amu zaasim dím á bicara ni, yi á wu səgi amu yiri dím.

9 Ku na yi balu na pai ba yi Zwifə yi ba yagi ba dai tñ, ba wu sutaani cwəŋe wuŋi mu yi ba fo vwan. Amu wú pa ba ba kuni doonə abam yigə ni, yi baá lwarı ni amu soe abam.

10 Abam na se amu ni dím dí pu-dia á cam wuŋi tñ ɻwaani, amu wú li abam yaara yalu na wú ba ya maŋi lug̃ baŋa nabiinə maama tñ wuŋi.

11 Amu ma būni lele. A nan fogi á taá jigi á na manjá á jigi te tun, sí nōon-nōonu yi waní o ci pēeri dulu á na lagí á joji We tee ni tun.

12 Wulu maama na waní baloro tun, amu wú pa kuntu tu jí nūneeni digé wú ywe amu Ko We sōnjo kum ni, yi o daa bá nuñi da manja dí manja. Amu wú daari a púpuni amu Ko We yiri dum dí DI tū kum yiri dum kuntu tu yura ni. We tū kum kuntu mu yi Zeruzalem-düju kulu na lagí ku nuñi weyuu ni amu Ko We te ku ba tun. Amu ta wú púpuni amu yiri-dvurí dum kuntu tu yura ni.

13 Nōonu maama nan kwaani o pürü o zwa, sí o cagi We Joro kum na te kulu di Zezi nōona bam tun.»

Kwərə kalu Zezi na pe Lawodise tiinə kōgə kum tīn

14 «Púpuni tōnō n pa We tūtūñnu wulu na nii Zezi kōgə kulu na wú Lawodise ni tun. Púpuni ni:

Taaní dintu nuñi wulu yiri na yi ‹Amina› yi o tööli We kwərə kam dí cuga tun te mu. We na kí kulu maama tun de wūntu juña mu.

15 Amu ye kulu maama abam na kí tun. Abam ba togí amu dí á wú maama, á nan bá yagi-ni dí. A ya na togí cwənjə díduva, kuvú ta lana ku garí á na togí sí maama tun.

16 A nan na ba jigi wubuñ-didwi dí amu tun, a lagí a vín abam, nūneeni nōonu na twi na-bulu o ni ni o yagi te tun mu.

17 Abam yəni á te ni, á yi nadunə mu kulu kulu wú muri abam. A nan wú lwari ni á yi zvra mu ñwaña yirani. A nyi dí loorə mu, yi yinigə jigi abam, yi á kwəri á yi liliwə. A maa ta yi kalambwælu dí.

18 Kuntu ñwaani, ba-na amu te sí á yagi səbu-siňa kalu ba na wɔgi mini ni yi ka nyiñi tun. Kuntu mu wú pa á siñi á taá yi nadunə ciga ciga We yigə ni. Ba-na á yəgi gwar-pwəənu dí amu tee ni á zu sí tí kwəli á cavüra Yam, dí yiə tiu kulu á na wú dí á yiə ni sí ya taa nai tun.

19 Amu na soe balu tun, a yəni a kaani-ba mu, yi a daari a vanjí ba zwa. Nan ləni-na á wōru á yagi kəm-balwaarū tūm, sí á daari á taá togí We cwənjə lanyurani.

20 Nii-na, amu zigí digé ni ni mu a kükøga. Wulu maama nan na ni amu kwərə yi o ba o pürü cwənjə o pa-ni tun, amu wú zu kuntu tu te, yi dí jəni daani dí di wudu.

21 Wulu maama na waní baloro tun, amu wú pa kuntu tu cwənjə sí o togí o jəni amu paari jənjə kam je ni, nūneeni amu dí na waní baloro yi a togí a jəni a Ko We paari jənjə kam je ni te tun.

22 Nōonu maama nan kwaani o pürü o zwa, sí o cagi We Joro kum na te kulu di Zezi nōona bam tun.»

4

Zan yi na ne wəənu tīlū We-sōnjo ni tīn

1 Kuntu kwaga ni amu daa na ne kulu a wəli da tun mu yi a ne digé ni mu na pürü We-sōnjo ni. A daa ma ni kwərə kalu ya na manjá ka ñooñi dí amu tun, yi ka nyi dí ba na tiini ba wui nabōñu te tun. Kwərə kam ma ta ka wu: «Diini n ba yoba seeni, sí a bri nmú wəənu tīlū na lagí tī ba tī kí tun.»

2 Kwərə kam na tagí kuntu tun, We Joro kum ma da ku ba amu te dí dam. Amu ma na paari jangōñč na zigí We-sōnjo ni, yi a na wulu na je ku başa ni tun.

3 Wulu na je da tin maa tiini o nyuna, ni kandwa-nyuna yalu na nyuni pilu pilu yi ya yiri yi Zasipi tin, di yalu na suni cwen cwen yi ya yiri yi Sardvanai tin. Manlaa-tanja maa kaagi paari jangendo kum, yi ka nyuna nuseeni kandwa-nyuna yalu na nyuni yi ya yiri yi Emerodi tin.

4 Jangwaanu finle-tina laan maa zigi ti gilimi paari jangendo kum kuntu. Nakwa finle-bana maa je ti baaja ni ba na zu gwar-pwaeenu, yi ba daari ba pu səbu-siňa yipwi.

5 Pooni di soó ma nuni paari jangendo kum na wu me tin, ni dua na pupila ka baga ka wuuri te tin. Min-vvuru tirpe maa wu paari jangendo kum yigé ni ti di bilim bilim. Tintu mu bri We dideera barpe bam na yi te tin.

6 Ku maa nyi di niniu mu tigi paari jangendo kum yigé ni, yi ku nyuna ni niu na yi te tin.

Wæenu tina ti na jwü maa zigi ti gilimi paari jangendo kum. Ti yigé di ti kwaga maama maa yi yië yiraní.

7 Dayigé wojo kum ma nyi ni nyono te.

Kulu na kí tle tin maa nyi di nabalin.

Kulu na kí titó tin yigé maa nyi di nabalin yigé te.

Kulu na kí tina tin maa nyi di kalon-zendo na jaani te tin.

8 Wæenu tum kuntu maama jigi vwana yardu yardu mu. Ti yura yam maama maa yi yië yiraní, ti yigé di ti kwaga maama. Wia di titi maama ti ba doa, yi ti zuli We ti wi:

«Dam-foro Tu Baaja-We mu yi wu-pojo tu,
wu-pojo tu, wu-pojo tu.

O manj o wura pulim ni mu,

yi o ta wura zim

si ku taa ve manja kalu na ba ti tin.»

9 Wæenu tina tilu na jwü tin yani ti zuli wulu na je paari jangendo kum baaja ni tin, yi ti tee-o, yi ti kwéri ti ki-o le. Wuntu mu yi wulu na jigi jwia si ku taa ve manja kalu na ba ti tin.

10 Wæenu tum na yani ti ki kuntu, nakwa finle-bana bam du yani ba kuni dooné wulu wum o na je paari jangendo kum baaja ni tin yigé ni ba zul-o. Wuntu mu jigi jwia si ku taa ve manja kalu na ba ti tin. Ba ma daari ba puri ba səbu-siňa yipwi sum ba tiňi o paari jangendo kum yigé ni ba ma zul-o, yi ba te ba wi:

11 «Dibam Yuutu Baaja-We,
nmu suni n manj di zulé di tié di dam.
Beywaanti nmu mu ki wæenu maama,
yi ku yi nmu wubuňa mu laga yi n ki-ti,
yi n pa ti wura.»

5

Zezi Krisi na yi We Palbu wum tin mu wani tono kum o puri

1 Amu laan ma na tono ku na pri ku wu wulu wum na je paari jangendo kum baaja ni tin jazim ni. Tono kum yigé di ku kwaga maama pupunu mu. Ba ma mæeni ku ni dum di maaru kuni burpe.

2 A ma daari a na We maleka kalu na dana tin, yi ka törl di kwér-dia ka wi: «Woo mu yi si o wani o dwani maaru tulu na mæeni tono kum ni dum ni tin, si o daari o puri-ku?»

3 Ncoen-ncoen teri We-songo ni naa tiga baaja ni naa curu ni, o na wó wani o puri tono kum si o daari o karumi-ku.

4 A wó ma tiini ku cogi di ba na wó ne ncoen wulu na yi si o puri tono kum si o daari o karumi-ku tin.

5 Nakwa finle-bana bam wu dīdua ma ta dī amu o wi: «Yi pa n wu cōgi. Nii, Zuda dwi tu wulu ba na bəi ni Zuda nyonjø yi o yi Pe Davidi naa tñ mñ waní o dñna maama, yi wñntu yi si o puri tñno kum ni maarø turpe tñm.»

6 Amu daa ma na Pælbu, o na zigi paari jangçñjø kum dī wæenu tñna tlu na ñwi tñ dī nakwa bam titari ni. O maa nyi ni ba ya gu-o mu te. O jigi nyia yarpe mu didaani yiø yarpe. O yiø yarpe yam mu bri We dideera barpe bam, yi bantu mu We tuñjø lugø baña je sum maama ni.

7 Pælbu wñm laan ma vu wulu na je paari jangçñjø kum baña ni tñ te, o joñi tñno kum na wu o jazim ni tñ.

8 O na joñi-ku kuntu tun, wæenu tñna tlu na ñwi tñ didaani nakwa finle-bana bam ma kuni doonø o yigø ni. Ba maama dīdua dīdua maa jigi kõnø, yi ba ze sëbu-suja zwì si ni na su dī wæenu tlu ba na zwø yi ti lwæm ywænæ tñ. Lwæm dñm kuntu mu bri We noona bam na warí-DI te tñ.

9 Ba ma daari ba leeni lèj-dvñja ba zuli Pælbu wñm ba wi:
«Nmø yi si n joñi tñno kum,
si n daari n dwani ku maarø tun.
Beñwaani ba ya gu nmø,
yi nmø jana kam na nuñi tñ ñwaani mu n me n ñwi nabiinæ lwarim jini,
yi n joñi-ba n ki We jiha ni.

Balø nmø na joñi tñ nuñi
nabiinæ dwi maama wñni,
dù taana dwi maama wñni,
dù tñni dwi maama wñni,
dù je téri téri mu,

10 yi nmø pa ba togø ba di paari,
yi ba zigi dí Yuutu We yigø ni ba zuli-DI.
Ba ma wú ta te nabiinæ lugø baña ni.»

11 Amu daa ma nii a na We malest kôgo zanzan, yi a ni si kwæri. Si daga lanyirani, si yi kuni mørru zanzan mørru yirrr mu. Si maa zigi si gilimi paari jangçñjø kum, didaani wæenu tñna tlu na ñwi tñ dī nakwa bam.

12 Si laan ma leeni baña baña si wi:
«Pælbu wñm ba na gu tñ suni o manjø si o joñi paari dī dam dī nadunni
dī swan dī baari,
ku wæli dī zulø dī tiø.»

13 Amu daa ma ni wæenu tlu maama na wu We-sçñjø ni dī tlu maama na wu lugø baña ni dī curu ni tñ, ku wæli dī tlu maama na wu na-fara wñni tñ dī. Wæenu tlu maama We na ki tñ ma leeni ti wi:
«Wulu na je paari jangçñjø kum baña ni tñ dī Pælbu wñm manjø dī paari
dī tiø dī zulø dī dam,
si ku taa ve manja kalø na ba ti tñ.»

14 Wæenu tñna tlu na ñwi tñ ma wi: «Amina, ku yi kuntu mu.» Ku daari nakwa bam ma kuni doonø ba zuli We.

6

Pælbu wñm na puli si o puri tñno kum te tñ

1 Amu daa ma nii a na Pælbu wñm laan na puli si o puri tñno kum tñ. O ma dwani dayigø maa kulu na mænni tñno kum ni dñm tñ. Amu ma ni wæenu tñna tlu na ñwi tñ dñdua kwæræ na dwana ni dua na mumunæ te tñ, yi kwæræ kam ta ka wi: «Ba yo.»

² Amu ma nii a na sisəŋ-pwəŋə. Wulu na dəgi ka banja ni tın maa ze tanja. Ba ma pu paarı yipugə o yuu ni. O ma nuŋi dı dam, sı o vu o magi jara o wanı.

³ Pəlbu wəm daa ma dwani maa kulu na kı tıle tın. A ma ni wəənu tına tlu na ɣwı tın tıle tu wəm na tagı o wi: «Ba yo.»

⁴ Amu daa ma na sisəŋə kadoŋ ka na nuŋi, yi ka yi nasıŋa muri muri. Wulu na dəgi ka banja ni tın ma joŋi dam sı o ba o li ywəəni lugu banja ni, sı nočna bam taa magi jara ba gu daani. Ba ma kwe su-ləŋç ba kı o jiŋa ni.

⁵ Pəlbu wəm daa ma dwani maa kulu na kı tıto tın. A ma ni wəənu tına tlu na ɣwı tın tıto tu wəm na tagı o wi: «Ba yo.» A ma nii a na sisəŋ-zwənə. Wulu na dəgi ka banja ni tın maa ze luu kulu ba na maa manjı duuni ba nii tın.

⁶ Amu ma ni dwani maa kulu na kı tıto tın titarı ni ni kwərə te ka wi:

«Nń ma n de wəni ɣwı maama mu n yəgi mına zuŋ-biə yi dıdua yurani má,

yı n ta wó daari n kwe n de wəni ɣwı maama dı mu n ma n yəgi kamaana zuŋ-bi sitə má má.

Ku daari ku na yi nugə dı sana,
yi danjı tintu səbu.»

⁷ Pəlbu wəm daa ma dwani maa kulu na kı tına tın. A ma ni wəənu tlu na ɣwı tın tına tu wəm na tagı ku wi: «Ba yo.»

⁸ A ma nii a na sisəŋ-fufunu. Wulu na dəgi ka banja ni tın yırı mu yi Tuňni. Curu titı maa təgi o kwaga. Ba ma joŋi dam sı ba vu lugu banja ba gu nočna bana maama wəni nočnu dıdua. Ba jıgi dam sı ba pa nočna ki jara ba gu daani, yi baá pa kana dı gu badaara, sı yawıru dı gu badaara, yi ba daari ba pa jwaanu dı gu nočna badonne.

⁹ Pəlbu wəm laan daa ma dwani maa kulu na kı tınu tın.

Amu ma na We kaanım bimbim dım, yi a na balu ba dəen na gu We cwestə kam təgim ɣwaanı tın jwəeru na wu dı təŋə ni. Ba dəen gu bantu ba na kwaani ba bri We ciga kam tın ɣwaanı mu.

¹⁰ Ba ma ɣočni banja banja ba wi:

«Dam-fərə Tu Banja-We,
nmu yi wu-ponjo tu mu dı ciga tu.
Nmı lagı sı ku yi manja koo mu,
sı n di balu na wu lugu banja ni tın taanı,
sı n daari n pa balu na gu dıbam tın na cam.»

¹¹ Ba laan ma kwe gwar-pwən-dıdwaaru ba pa ba maama. Ba ma ta-ba ba wi: «Á taá wu yo á siə, sı á kəgo kum laan ba ku puli ku ti. Beŋwaani á donnə ta daari lugu banja ni, balu na manjı sı ba wəli á kəgo kum wəni tın. Bantu yi balu dı na təŋi ba pa We tın mu, yi nočna wú gu-ba ni ba na gu abam te tın.»

¹² A ma na Pəlbu wəm daa na dwani maa kulu na kı tırdı tın. Tıga kam laan maa tiini ka sisinji.

Wia kam ma ji nazono tim tim ni gwar-zono te.

Cana kam ma tiini ka ji nasıŋı cwen cwen ni jana te.

¹³ Calıcwı sum ma siiri sı tıı tıga ni,
ni vu-dıu na sugi kapura ku pa ya siiri te tın.

¹⁴ Weyuu kum ma pri ku ke,
ni ba na pri sara te tın.

Ku daari lugu banja pweeru maama di tiga kalu maama na wu niniu titari ni tun ma foori ti tigə je ni.

15 Fuvnı laan ma zu noɔna maama lugu bana ni, ku na yi pwa di dideera di pamajna yigə tiinə di nadunə di non-kamunə, ku wali di gambe di balu na te ba titi tun maama. Ba maama laan ma duri ba vu ba səgi ba titi pweeru wuni di kandwa-gugwəəru wuni.

16 Ba laan ma loori kandwa yam di pweeru tim ba na səgi ti wuni tun, si ti tu ba banja ni ti kwəli-ba. Ba maa wi: «Kweli-na dibam, si wulu wom na je paari yitunu kum banja ni tun daa yi na dibam, si Pəlbu wom ban-zəŋj kum yi zaŋj ku yi dibam.»

17 Beŋwaani de dum yiə si ba banu zaŋj nabiinə banja ni, yi noɔn-noɔnonu daa bá wani o lu.»

7

We noɔna na jigi Dl nyinyugu te tin

1 Kuntu na ke tun, a ma na We malesi sına na zigı tiga banja sapala yana yam ni. Malesi sim maa jigi lugu banja viu kum maama, si ku yi taa fuli ku pat je di je tiga banja ni naa niniu wuni, di tweeru di lugu banja ni.

2 A daa ma na We maleka kadoŋ na nunji wa-puli je ni ka maa bı̄na. Ka ma jigi Nwia-Tu Banja-We nyinyugu, si ka pa balu na yi Dl noɔna tun. Ka ma töclı di kwər-dıa ka ta di We malesi sına sim, We na pe-si dam si si wani si cəgi tiga banja di niniu kum tun, ka wi:

3 «Zigı-na. A ta yi cəgi tiga banja naa niniu kum naa tweeru tim di. A cəgi si dí ba dí ki balu na togi dí Tu We tin nyinyugu kum ba trə ni, si dí daar.»

4 Amu laan ma ni balu na jigi We nyinyugu kum tun ni na ma te. Ku yi noɔna murrı bi di fiinna-tuna (144.000) mu jigi Dl nyinyugu kum Yisirayeli tiina dwi fugə-bile kum maama wuni.

5 Noɔna bam kuntu maa yi:

noɔna murrı fugə-tile (12.000) Zuda dwi dum wuni,
noɔna murrı fugə-tile (12.000) Ruban dwi dum wuni,
noɔna murrı fugə-tile (12.000) Gadı dwi dum wuni,

6 noɔna murrı fugə-tile (12.000) Aseeri dwi dum wuni,
noɔna murrı fugə-tile (12.000) Nefitali dwi dum wuni,
noɔna murrı fugə-tile (12.000) Manası dwi dum wuni,

7 noɔna murrı fugə-tile (12.000) Simeyon dwi dum wuni,
noɔna murrı fugə-tile (12.000) Leevi dwi dum wuni,
noɔna murrı fugə-tile (12.000) Yisakaari dwi dum wuni,

8 noɔna murrı fugə-tile (12.000) Zabulon dwi dum wuni,
noɔna murrı fugə-tile (12.000) Zuzevu dwi dum wuni,
noɔna murrı fugə-tile (12.000) Benzamen dwi dum wuni.

Zan na ne ko-fərɔ We-səŋj ni te tin

9 Kuntu na ke tun, a ma daa na non-kəgo, ku na tiini ku daga yi noɔn-noɔnu bá wani noɔna bam o ga o ti.

Noɔna bam kuntu nunji
tunu dwi təri təri maama wuni,
di nabiinə dwi maama wuni,
di je təri təri,
di taana dwi maama wuni mu.

Ba maa zigi paari jangoño kum di Pəlbu wum yigə ni. Ba zu gwar-pwən-didwaaru mu, yi ba daari ba ze kuru-vɔɔru ba jia ni.

¹⁰ Ba laan maa ḥɔɔni banja banja di kwər-dia ba wi:
«Dibam Tu We mu je paari jangoño kum banja ni.

Dintu di Pəlbu wum mu vri nɔɔna sutaani juja ni ba yagi.»

¹¹ We malesi sim maama maa zigi si gilimi paari jangoño kum di nakwa bam, didaani wəənu tina tulu na ḥɔɔni tun. Si maama laan ma kuni doonə si cooh si yuni tiga ni si yɔɔri paari jangoño kum si zuli We si wi:

¹² «Ku yi ciga mu. Dibam Tu We manji di tiə di zulə di swan di le kəm, ku wəli di paari di dam di baari, si ku taa ve manja kalu na ba ti tun. Amina.»

¹³ Kuntu na ke tun, nakwa bam didva ma bwe amu o wi: «Nɔɔna balu na zu gwar-pwən-didwaaru tim tun yi bra mu? Ba nuŋi yən mu?»

¹⁴ A ma lər-o a wi: «Amu tu, ta n bri-ni, si nmv mu ye-ba.»

O laan ma ta o bri amu o wi: «Nɔɔna bantu mu yi balu na nuŋi can-kamunə wəəni lugu banja ni tun. Ba zarı ba gwaarū tim di Pəlbu wum jana kam mu yi ti piuri cari cari.

¹⁵ Kuntu nan mu pe bantu ba ba zigi We paari jangoño kum yigə ni, yi ba tuŋi ba pa-DI wia di titi maama DI soŋo kum ni. Wulu wum o na je paari jangoño kum banja ni tun wú pa ba jəni o woro ni.

¹⁶ Kana daa bá fəg̊i ka ja bantu.

Na-nyɔɔm di nan bá ja-ba.

Wia nan daa bá ja-ba,

naa funyug̊u.

¹⁷ Beŋwaani Pəlbu wum o na wú paari jangoño kum je sim titari ni tun wú ta nii ba banja ni ni nayiru te.

O nan wú tɔgi ba yigə o ja-ba o vu o pa ba nyɔ na buli-yi dułu na paı ḥwia tun wəəni, yi We wú guguni ba yi-na maama.»

8

Pəlbu wum na dwani maa kolv o ma kweeli tin

¹ Pəlbu wum laan ma dwani maa kolv na ki turpe tun. Ku ma ki yiritititi We-ṣoŋo ni mumaja finfin nñeneen luu cicoro te.

² A laan ma na malesi surpe sim si na zigi We yigə ni tun. Ba ma kwe nabwaanu turpe ba pa si maama.

³ Maleka kadon laan ma ba ka zigi We kaanum bimbim dum tee ni, yi ka ze səbu-siŋa zvŋ-tanlaŋa. Ba ma kwe wəənu zanzan tulu lwəm na ywənə tun ba ki maleka kam zvŋa kam wəəni, si ka wəli di We nɔɔna bam maama loro kum. Ba pe-ka kuntu, si ka kwe ka ja vu səbu-siŋa bimbim dum di na zigi paari jangoño kum yigə ni tun mu ka zwe ka pa We.

⁴ Ka na kwe ka zwe kuntu tun, wəənu tim nyua kam maa tɔgi di We nɔɔna bam loro kum ka nuŋi maleka kam jia ni ka yɔɔri ka diini We te.

⁵ Maleka kam ma daari ka pe mini bimbim dum banja ni ka su zvŋa kam ni. Ka laan ma kwe ka dułu ka lo lugu banja ni. Ka na logi kuntu tun, dua ma pípli yi ka baga ka wuuri. Sɔɔ ma tiini ku gaalt, yi tiga kam di sisinj.

Malesi sim na wugi si nabwaanu tim te tin

⁶ Malesi surpe sim maama laan ma ti si yigə, si si wu si nabwaanu tim.

⁷ Maleka kalu na yi dayigə tu tun ma wu ka nabɔɔno kum. Ka na wugi-ku tun, dv-kambana di mini di jana na gwaani daani tun ma cuuri lugu banja

ni. Lugu banja poɔrüm kuni bítɔ wóni kuri bídwi ma di mini. Tweeru tím di poɔrüm kuni bítɔ wóni kuri bídwi di ma di mini, di ga-leeru maama.

8 Maleka kalu na sañi tún di ma wu ka nabóno kóm. Ka na wugi kóntu tun, ba ma kwe wojo, ku na nyí di pu-kamunu yú ku jígi mini, ba dułi ba di lugu banja na-fara bam wóni. Na-fara bam poɔrüm kuni bítɔ wóni kuri bídwi ma ji jana.

9 Wéənu tulu maama na ɻjwí na wóni tún poɔrüm kuni bítɔ wóni kuri bídwi ma tu, yí ba nabwáeru tím di poɔrüm kuni bítɔ wóni kuri dídwa ma cögi.

10 Maleka kalu na ki sitó tún ma wu o nabóno kóm. Calicu-kamunu ka na jígi mini ni móɔlì mini te tún laan ma nuñi wéyyu ní ka tu lugu banja bu-tví sim poɔrüm kuni bítɔ kuri bídwi wóni, di buli sim di wóni.

11 Calicua kam kóntu yírl mu Calicu-cia. Bwi sim kóntu na bam ma ji na-céera. Ncoña zanzan maa nyɔ̄-ba yí ba tua.

12 Malesi síná tu wóm di laan ma wu o nabóno kóm. Wia kam poɔrüm kuni bítɔ wóni kuri bídwi ma cögi. Cana kam poɔrüm kuni bítɔ wóni kuri bídwi di ma cögi, ku wéli di calicu sim di kóntu. Kóntu ma pa ti maama poɔrüm kuni bítɔ kóm kuri bídwi yí lim. Kóntu ɻjwaani pooni ma daa téri de wóni poɔrüm kuni bítɔ kuri bídwi wóni, wia di titú maama.

13 Amu laan ma nii a na kalonj-çöño na tiini ku jaani banja banja. A ma ni ku na tagi banja banja ku wi: «Leeru! Leeru! Leeru lagí ti ba balu na zuvri lugu banja ni tún banja. Malesi sitó silv na daari tún na wugi si nabwaanu tím si pa ti kwéri zañi, leeru tím kóntu wú ba nabiiné banja.»

9

1 Maleka kalu na yí banu tu tún laan ma wu ka nabóno kóm. Amu ma na calicua na kwéri wéyyu ní ka ba ka tu lugu banja ni. Ba ma kwe borbu ba pa-ka, si ka ma pürü goñ-canluju kóm ni dím.

2 Ka na pürü goño kóm ni dím tún, nyva maa yoɔrú ka pi ka nuñi goño kóm wóni, ni mini na daga yí di jígi nyva te tún. Nyva kam ma nuñi ka li wia kam di wéyyu kóm maama.

3 Kayira laan ma nuñi nyva kam wóni ka jagi tiga banja je maama. Ka ma joñi dam si ka na dvní-m, si ku taa wœs ni ncoña na wœs te tún.

4 Ba ma kaam kayira kam si ka yí cögi lugu banja gaaru di tweeru naa vçoru dwi maama, si ka daari ka yaari ncoña balu na ba jígi We nyiñyugú kóm ba tré ni tún yuraní.

5 Ba nan wú pe-ka cwegjé sì ka gú ncoña bam kóntu. Ku yí sì ka pa ncoña bam yura mu taa wiiré, si ku vu ku yí cani sínú. Ba yura yam wú ta wiiré ni ncoña dvnim na wiiri te tún mu.

6 Maña kam kóntu ni ncoña bam wú ta lagí sì ba ti, yí túní bá ja-ba. Baá ta beeri túní, yí túní ba lagí-ba.

7 Kayira kam maa nyí di ba na vçogi sise sì si vu jara je te tún. Ka yuni nyí di ka pugi sèbu-siña yipwi mu te. Ka yibiyá maa yí nñeeení nabiiné yibiyá na yí te tún.

8 Ka yuuwyewe maa nyí di kaana yuuwyewe te, yí ka yélë nyí di nywáeñu yélë te.

9 Kayira kam nycoña maa nyí di lu-pulwaru mu kwlé-ya te. Ka vwana yam wuuriñ dím maa ki sco zanzan, nñeeení sisæñ-kögó mu vai trékooru si duri sì maa ve jara je te.

10 Ka maa jígi nabilé ni nwaanu nabilé te. Ka mai nabilé yam kóntu mu ka dvní ncoña ni ncoña na dvní te tún. Ka nabilé yam mu paí ka jígi dam

sı ka wanı ka yaarı nɔɔna, sı ba yıra taa wiirə taan, sı ku vu ku yi canı sunu.

¹¹ Kayıra kam maa jıgı pe o na nii ka banja ni. Wontu mu yi maleka kalu na nii gon-canluju kum banja ni tun. Ka yıri dı Zwifə tiinə taanı mu yi Abadon. Ka yıri dım dı Greki tiinə taanı maa yi Apoliyon. Yıri dım kuntu kuri mu yi Cögünü.

¹² Mu dayigę leerus tun. Ku nan ta daari leerus kuni bile mu.

¹³ Maleka kalu na ki sırdu tun laan ma wu ka nabənə kum. Amu ma ni kwərə na nunji səbu-sıja bimbim dım na zıgı We yigə ni tun nyıa yana yam wonı.

¹⁴ Kwərə kam ma ta dı malesı sırdu tu wulu na ze nabənə kum tun ka wı: «Ve, n bwali malesı sına sum ba na ləgə ba zıgı Efrati bu-kamunu kum ni ni tun n yagi.»

¹⁵ Maleka kam laan ma vu ka bwəli malesı sına sum ka yagi. Sıntu ya manjı sı ti sı yigə mu sı ma cəgi manja kam kuntu nőo, sı ka ba ka yi. Sı laan ma zaŋı sı sı vu sı gu nabıinə pɔɔrum kuni bito wonı kuri bıdwı.

¹⁶ Amu ma lwari malesı sına sum jara tiinə bam kəçə kum ni na mai te tun. Ku yi miliyɔɔru biə-yale mu (200.000.000), yi ba maama dəgi sise.

¹⁷ A ma na sise sum dı sı diinə bam na yi te tun. Sise diinə bam maama jıgı lu-pulwaru tulu ba na maa kwəli ba nyɔɔna ba kı jara tun mu. Luguru tun kuntu maa tiini tı sunı ni mini na yi te tun. Tıdaara maa yi nazom-pupweeru. Tıdonnə dı maa yi nasınnu ni sun-muni te. Sise sum yuni tun maa nyı ni nywəenü yuni te. Mini dı nyva maa nunji sı niə ni. Ciribi dılu lwəm na dana tun dı maa nunjə.

¹⁸ Wəenü tun kuntu tito ma tu lugı banja nabıinə wonı, yi tı gu ba pɔɔrum kuni bito wonı kuri bıdwı. Ku nan yi mini dım dı nyva kam dı ciribi dım na nunji sise sum niə ni tun mu gu-ba.

¹⁹ Sise sum niə yam mu paı sı jıgı dam, dı sı nabilə yam dı. Sı nabilə yam nyı dı bısankwi mu te, yi ya jıgı yuni ya maa yaarı nɔɔna.

²⁰ Nabiinə balu na daarı yi wəenü tun kuntu dam wu gu-ba tun nan wu se sı ba ləni ba wırvı ba yagi wo-balwaarı tulu ba wıvıñja na lagı tun. Ba ta yɔɔrı ba zuli sıtaana mu, yi ba kwəri ba zuli wəenü tulu ba titı na ki dı ba jıa tun, ku na yi jwənə yalu ba na me səbu-sıja naa səbu-pwənə naa can-na naa kandwa naa de ba ma ki tun. Jwənə yam kuntu nan ba naı, yi ya kwəri ya ba ni, yi ya warı ya vu dı.

²¹ Nɔɔna bam kuntu ma wu se sı ba ləni ba wı dı ba nɔɔn-gura kam dı ba liri kikiə yam. Ba ta ma wu yagı ba boorim kəm dım dı ba ɻıwıñi dım.

10

Zan na ne maleka kam na ze ton-balaja te tin

¹ Amu daa ma nii a na We maleka kalu na dana tun. Ka ma nunji We-sonjo ni ka maa tuə. Ka me kunkwəenü mu ka ma kukwəri ka titı, yi manlaa-tanja kıkarı ka yuu ni. Ka yibiyə nyı dı wıa mu, yi ka ne sum nyı dı min-vugı na yi te tun.

² Maleka kam maa ze ton-balaja kalu na purı tun ka juja ni. Ka ma cwi ka jazım naga na-fara bam banja ni. Ka daarı ka cwi ka jagwiə naga kam tıga banja ni.

³ Ka laan ma daarı ka bagı banja banja, yi ka kwərə kam kı sɔɔ ni nyono na suuri te tun. Maleka kam na bagı kuntu tun, dıa dı ma bagı kuni burpe.

⁴ Dıa kam na bagı kuntu tun, amu maa lagı sı a pupunı ka na tagı kulu tun a tıni. Amu laan ma ni kwərə na ɻıɔɔni We-sonjo ni ka wı: «Ta n cum, yi zaŋı n pupunı dıa kam na bagı ka ta kulu tun.»

5 Maleka kalu amu ya na manj a na ka na kwe ka naga ka no na-fara bam baña ni yi ka no kadoj tiga baña ni tun laan ma zəŋi ka jazim juŋa wəɛn̩i,

6-7 yi ka du dí We yiru ka wi: «Ku daa bá daani sí We wubuŋa yalı ya na səgi yi Dl manj Dl ta dí Dl nijoyŋn̩e bam tun laan kí, manja kalu maleka surpe tu wum na wó wu ka nabɔn̩o kum tun.

Banja-We nan mu jıgı ɻwia sí ku taa ve manja kalu na ba ti tun.

Duntu mu kí wəyuu dí wəənu tulu maama na wu ku wunı tun,

yi Dl kwəri Dl kí tiga baña dí ka wəənu tun maama.

Duntu daa ta mu kí na-fara dí wəənu tulu maama na wu ba wunı tun.»

8 Maleka kam na tagi kuntu tun, amu daa ma joori a ni kwərə kalu ya na ɻɔɔni We-soŋo ni tun. Ka daa ma ta dí amu ka wi: «Ve maleka kalu na zugı na-fara bam baña ni dí tiga kam baña ni tun te, sí n Joni tɔn-balanya kalu na puri ka wu ka juŋa ni tun.»

9 A ma vu a ta maleka kam sí ka pa-ni tɔn-balanya kam. Ka ma ta-ni ka wi: «Joni tɔn kum n di. Ku na wu nm̩u ni ni, kuú ta suna ni tɔvru te. N nan na ligi-ku, ku laan wó ta cana mu n kana ni.»

10 Amu ma Joni tɔn-balanya kam maleka kam juŋa ni a dí a ni ni. Ka maa suna ni tɔvru te. Ku daari, amu na ligi-ka tun, ka ma ləni ka ji cam yiranı a kana ni.

11 Ba laan ma ta ba bri-ni ba wi, amu daa ta manj sí a tɔɔl We kwərə kam a bri wojo kulu na lagı ku kí lugu baña dwi tiinə zanzan wunı, didaani tuni zanzan dí taana dwi zanzan tiinə dí wunı, dí ba pwa dí wunı tun mu.

11

We maana tiinə bale na bri Dl ciga kam te tin

1 Ba laan ma kwe miu kulu ba na maa manj wəənu tun ba pa-ni. Ba ma ta amu ba wi, a zanj a manj We-di-kamunu kum dí ku kaanım bimbim dim a nii, sí a daari a lwari nɔɔna ni tute na wu We-di-kamunu kum wunı ba zuli-Dl tun.

2 Ba ma daari ba ta amu, sí a yi manj kunkolo kulu na wu pooni ni We-digə kam yigə ni tun, beŋwaanı ba kwe je sum kuntu ba kí dwi-ge tiinə bam juŋa ni mu. Bantu nan mu wó ba ba taa karı tun kulu na yi We nyum tun wunı, ba nwani wəənu ba cɔgı sí ku vu ku yi canı fiinna-sile (42).

3 We daa ma ta-ni Dl wi: «Amu lagı a tɔŋi nɔɔna bale mu sí ba ba ba bri amu ciga kam. Bantu wó tɔɔl amu kwərə kam sí ku yi da muru dí biə yale dí fusirdu (1.260), yi baá zu gwar-zinzwarı sí ku bri ba na yaari te tun.»

4 We maana tiinə bam kuntu mu bri Olivи tweeru tle tun, dí min-zwəənu tle tulu na zıgı dí Yuutı wulı na te lugu baña maama tun yigə ni.

5 Mini mu wó nuŋi ba niə ni dí cɔgı ba duna balu na kwaanı sí ba kí-ba balɔrɔ tun. Wulı maama na lagı sí o kí-ba balɔrɔ tun, baá gu-o kuntu doŋ mu.

6 Bantu nan jıgı dam sí ba ja wəyuu kum, sí dua daa yi ta nia manja kam ba na wura ba tɔɔl We kwərə kam tun. Ba nan daa ta jıgı dam sí ba pa na ji jana. Ba ma ta jıgı dam sí ba pa yaara dwi maama ba nabiinə baña manja kalu maama ba na lagı tun.

7 Ba na tooli We kwərə kam ba ti, varım wulı na zuvri gon-canluŋu kum wunı tun laan wó nuŋi o ba o ja jara didaani ba, yi o wanı-ba o gu.

8 O na gu·ba, ba yira yam wó ta tigi pooni yigə ni tiu kamunu kum wunı. Yira yalı na bri tiu kom kuntu kuri ciga ciga tin mu yi Sodəm di Ezipi. Ku yi dáani mu ba jaani ba Yuutu wum ba pa tuvn-dagara banja ni ba gu.

9 Ncoona laan wó nujni tün dwi maama wunı, dı nabiina dwi maama wunı, dı taana dwi maama wunı, dı je téri téri, ba ba ba nii bantu yura yam na tigi da tün.

Baá ta nii ba yura yam si ku vu ku yi da yato dı cicoro, yi ba bá se si ba kwe·ba ba ki.

10 Balı na zuvırı lugu banja ni tün wó ta jigi wopolı dı bantu bale tuvnı dum. Ba ma wó kí kweera, yi ba daari ba paı·da peera. Baá ta jigi wopolı, We nijojnə bam kuntu bale ya na yaarı nabiinə lugu banja ni dı We taani dum ba na ncooni tun ḥwaani.

11 Da yato dı cicoro kum na ke, We wó pa DI siun kulu na paı ḥwia tün laan ba ku zu ba yira yam, yi ba joori ba bi ba zaŋı. Fuvnı ma wó tiini dı ja balı maama na wó na·ba tün.

12 We nijojnə bam bale laan ma ni kwərə na ncooni We-soŋo ni ka wi: «Diini-na á ba yo.»

Kunkojo ma ba ku kwe·ba ku jigi ku ma diini weyuu, yi ba duna bam zigı ba nii·ba.

13 Kantu manja kam ni nóo, tiga banja maama wó tiini ka sisinji. Ku ma pa tuvı kum pcoorım kuni fugə wunı kuri bıdwı cogı maama. Tiga kam sisinjim dum maa gu ncoona mvrı·turpe (7.000). Fuvnı ma wó ja ncoona balı na daari tün, yi ba se ni Yuutu Banja-We mu tiini DI jigi dam.

14 Mu leerus tılı na kí bile tu tün. Ku nan ta daari leerus tılı na wó kí bıto tu tün. Ti lagı tı ba lele mu.

Nabono kulu na wugi ku ma kweeli tün

15 Maleka kalı na yi surpe tu tün laan ma wu ka nabono kum. Kwəri ma ncooni We-soŋo ni banja banja si wi: «Lugu banja paarı dum laan wó dı Yuutu We juıa ni mu, dı Krisi wum DI na tıŋı tün juıa ni. Paarı dum kuntu wó ta wura si ku taa ve manja kalı na ba ti tün.»

16 Nakwa finle-bana bam ba na je We yigə ni ba paarı jangwaanı tum banja ni tün laan ma kuni doonə ba coolı ba yuni tiga ni ba zuli We,

17 yi ba wi:
«Dam-förı Tu Banja-We,
nmı manjı n wura mu pulim ni,
yi n daa ta wura manja maama.
Dı kí nmı le,
dı n laan na kwe n dam-förı kum
n ma n te lugu banja tün.

18 Dwi·ge tiinə balı na dai nmı ncoona tün tiini ba jigi ban-zoŋo dı nmı. Ku daari lele kuntu nmı banı nan wó zaŋı dı ba. Ku laan yi manja kalı nmı na wó di twa sarıya tün, yi nmı wó pa balı maama na se nmı tün na peera. Ku na yi nmı nijojnə bam dı balı maama na yi nmı ncoona yi ba kwari n yırı dum tün, ku na yi non-kamunə naa nabwənə dı. Ku nan na yi balı na cogı lugu banja tün, manja yiə si nmı laan cogı·ba dı.»

19 Ba na zuli We kountu ba ti tin, We di-kamunu kulu na wu DI sɔŋɔ ni tun ni laan ma puri. We cullu tim na pupuni kandwa yira ni ti tini daka kalu wɔni tin ma nau jaja. Dua laan maa pipila, yi ka bagi ka wuure. Tiga ma sisini, yi du-kambana tiini ya tu zanzan.

12

Prənyonj-kinkagili na zeli kaani te tin

1 Wo-kinkagili laan ma nupi weyuu ni. Amu ma na kaani o na me wia o kukwəri o titi ni gorø te. Cana maa wu o napra kuri ni. Ku daaru o ma pu yipugə kalu na jigi calicwi fugə-sile tin o yuu ni.

2 Kaani wum yi ka-puə mu, yi o pugə kam vri si o lu. Ku na cana tin, o ma kaası bagi bagi.

3 Wo-kinkagili didoj daa ma nunji weyuu ni. Amu ma na prənyonj-kinkagili, ku yi nasvnu mu yi ku jigi yuni turpe di nyia fugə. Yipwi ma pu ku yuni tim maama baña ni.

4 Ku ma kwe ku nabili ku ma vanji calicwi sim poɔrum kuni bitɔ wɔni kuri bidwi ku kwəri weyuu ni ku di tiga ni. Ku ma ba ku zigü kaani wulu na lagı o lu tin yigə ni, si o na lugı bu wum, si ku kwe ku di.

5 Kaani wum ma lu o bu wum, o yi bækərə mu. Wuntu mu wú ta te lugu baña dwi tiina maama di o dam. Kaani wum na lugı kountu tin, ba ma kwe bu wum ba ja vu We te, DI paari yituju kum na wu me tin.

6 Kaani wum laan ma duri o vu kagva yuu, jægə kalu We na manjı DI kwe si DI pa-o tin. DI wú ta nii o baña ni je sim kountu ni da mvrø di biə yale di fusirdø (1.260).

7 Jara deen ma tu We-sɔŋɔ ni. We malesi dideerø wulu yiri na yi Miseelel tun didaani o kwaga malesi tiinə bam mu di jara di prənyonj-kinkagili dum di kwaga malesi tiinə bam.

8 Prənyonj-kinkagili dum ma wu wanı jara yam. Ku di ku kwaga malesi tiinə bam ma daa wu ne jægə je We-sɔŋɔ ni.

9 Ba ma zeli-ku We-sɔŋɔ ni ba dułt ba yagi lugu baña ni, di ku kwaga malesi tiinə bam maama. Prənyonj-kinkagili dum kountu mu yi bisankwia kalu na manjı ka wura fanya fanya tin. Ka yiri nan mu yi Vwa-nyina pe, di Sotaani, yi ka ganı lugu baña noɔna maama.

10 Amu laan ma ni kwər-dia na ɣɔɔni We-sɔŋɔ ni ka wi: «Lele kountu dibam Tu We vri DI noɔna sotaani jinjı ni. We ma bri DI dam di DI paari dum na yi te tun. Krisi wum We na tunji tin di ma bri DI dam dum. Beñwaani wulu na yəni o ɣɔɔni o cɔgi di ko-biə bam We yigə ni tin daa tərə. Wuntu mu yəni o zigü di Tu We yigə ni o ɣɔɔni o cɔgi ba yigə titu di wia maama. Ba laan nan di-o ba yagi.

11 Di ko-biə bam nan wan-o Pəlbu wum jana kam nuŋim dum ɣwaani, di ba na bri We ciga kam tin ɣwaani mu. Ba ma se si ba kwe ba ɣwia ba ma ləni tuvu.

12 Kountu, abam balu maama na zuvri We-sɔŋɔ ni tin, á taá jigi wopolø. Ku daari, ku na yi lugu baña di ku na-fara bam, leerø wú ba abam baña, beñwaani vwa-nyina pe wum tu abam te, yi o tiini o jigi ban-zɔŋɔ lanyiranti, beñwaani o ye ni o da yam ge fún mu.»

13 Prənyonj-kinkagili dum na lwari ni ba zeli-ku ba yagi lugu baña ni tun, ku ma pe kaani wulu na lugı bækərə kam tin kwaga ku pu.

14 Ba ma kwe kalonj-zɔŋɔ vwanana yale ba pa kaani wum, si o ma jaani wəenı o vu o yi kagva kam yuu, jægə kalu o na manjı si o taa wura tin.

Dáanı mu We wú ta nii o banja ní bına yato dí cicoro, sí prənyojo kum daa yí zaŋjí ku ja-o.

15 Prənyojo kum ma twi na zanzan sí ba vu ba pe kaanı wóm ba ja viiri, ní buga na na duri te tún.

16 Tiga kam ma zəni kaanı wóm, yí ka púri ka ni ka nyó na balu maama prənyojo kum na twi tún.

17 Ku ma pa ku bani tiini dí zaŋjí dí kaanı wóm. Ku laan ma vu sí ku ki jara dí kaanı wóm dwi tiiné balu na daaru tún. Bantu mu yí balu na se We niə yam yí ba bri ní ba tɔgi Zezi ciga kam tún.

18 Prənyonj-kinkagılı dím laan ma vu dí zigı na-fara bam ni ni.

13

Varım wólw na nuŋi na-fara wóni tún

1 Amu daa ma na varım wódonj o na nuŋi na-fara wóni. O jígi nyía fugə dí yuni tırpe mu. O nyía yam maama banja maa jígi yipwi. Ba ma púpvní yúra yalu na twi We tún o yuni tím yura ni.

2 Amu na ne varım wóm tún, o nyí dí gweeru mu. O ne maa nyí dí faa ne, yí o ni nyí dí nyonjo ni. Prənyonj-kinkagılı dím laan ma kwe ku paari dím dí ku dam-förç kum ku ki varım wóm kuntu juŋa ni.

3 O yuu kum dídva maa tiini ku pogili ní o ya lagı o tı mu te, yí ku laan ba ku je. Ku maa su nabiinə maama, yí ba tɔgi varım wóm kuntu kwaga.

4 Nőona maama maa kuni doonə ba zuli prənyonj-kinkagılı dím, dí ku na kwe ku dam dím ku pa varım wóm kuntu tún. Ba ma daari ba zuli varım wóm dí, yí ba te ba wi: «Nőona tərə o na mai dí varım wóm. Nőon-nőonu nan bá wanı o ki jara díd-o.»

5 Ba ma pa varım wóm cwəjə sí o nőoni kamunni o pa o tı, yí o daari o twi We yırı. O ma jonjı dam sí ku vu ku yi canı fiinna-sile (42).

6 O ma pulı o nőoni o gooni We, yí o twi We yırı dí Dí soŋjó kum, ku wəli dí balu na zuvri Dí soŋjó kum ni tún.

7 Varım wóm ma kwəri o jonjı dam sí o ki jara dí We nőona bam, sí o wanı-ba. O ma jonjı dam sí o taa te lugı banja dwi tiinə maama, dí túnı dwi maama tiinə, dí taana dwi maama tiinə, dí je təri təri maama tiinə.

8 Nőona balu maama na zuvri lugı banja ní tún wú ta zuli varım wóm kuntu, ku na dai balu yira na púpvní ya tiŋi ḥwia tōnó kum wóni manja kam lugı banja daa ta na tərə tún yiranı má mu bá zul-o. Ku nan yí Pəlbu wóm ba na gu tın mu te tōnó kum kuntu.

9 Nan púri-na á zwa sí á cəgi amu taanı dím:

10 Wólw maama na tu sí o dўna ja-o ba ki ba na lagı te tún, baá ja kuntu tu mu, o bá lu. Wólw maama dí nan na tu sí ba ma su-zɔɔ ba gu-o tún, baá ma-ku mu ba ma gu-o, o bá wanı o lu. Kuntu ḥwaańı We nőona bam manji sí ba ta vó pu-dıa mu, sí ba daari ba ki ba wú-dídva dí We.

Varım wólw na nuŋi tiga ni tún

11 Amu laan ma na varım wódonj o na nuŋi tiga ni. O jígi nyía yale mu ní pibala nyía na yí te tún. O maa nőoni ní prənyonj-kinkagılı dím na nőoni te tún.

12 Dayigə varım wóm ma pa-o wóm dam-förç kum sí o ma tuŋı, yí o daari o zigı o nii-o. O ma ma-dı o fin balu maama na zuvri lugı banja ní tún o pa ba zuli dayigə varım wólw yuu kum ya na pogili yí ku laan je tún.

13 Varım bile tu wóm kuntu ma tiini o ki wo-kinkagila yalu na dana tún. O ma pa mini nuŋi weyuu ní dí ba tiga banja, yí nőona maama na-dı.

14 O na ne cweakə sı o kı wo-kinkagila yantu doj dayigə varım wuw yigə ni tun, ku ma pa o wanı o gamı noɔna balı na zuvı lugı başa ni tun. O ma ta-ba sı ba mo kaməgo, sı ku taa nı dı dayigə varım wuw ba na me su-ləŋo bazagı o yuu ba pogili yi o ta ńwı tun.

15 O ma daarı o na cweakə sı o kı siun kaməgo kum kuntu wuwı, sı ku taa ńwı. O na kı kuntu tun, kaməgo kum maa wai ku noɔna, yi ku jıgı dam sı ku pa balı maama na vin sı ba zuli-kı tun ti.

16 O ma pa noɔna maama kı nyunyugı ba jazına nı naa ba trə ni, ku na yi nabwənə dı nən-kamunə, naa nadunə dı yinigə tiinə, ku wəli dı gambe dı balı na te ba titı tun dı.

17 Noɔnu na ba jıgı nyunyugı kum kuntu, o bá wanı o yəgi wojo naa o kwe wojo o yəgi. Nyunyugı kum kuntu nan mu bri varım wuw yırı dum, naa nimoro kılın na bri o yırı dum tun.

18 Yo seeni ku manı sı n ta n jıgı swan mu. Wuw na buñı lanyıranı tun, oó wanı o lwarı varım wuw nimoro kum kuri na yi te tun. Nimoro kum bri nabiinu yırı mu. Ku nan yi biə yardı dı fusırdu bardı mu (666).

14

Pəlbu wuw di o noɔna bam

1 Amu laan ma nii a na Pəlbu wuw o na zigı Siyɔn piu kum yuu ni. Noɔna mvrı bi dı fiinna-tına tum (144.000) maa təgı ba wu o tee ni, yi Pəlbu wuw yırı dum dı o ko yırı pupunu ba trə ni.

2 A ma ni kwərə na ńcooni We-soño ni. Ka maa dwana nıneenı na-fara na wuurer yi dva bagı te tun, yi ka nyı dı kwan-magına na magı ba kwaanı te tun.

3 Nən-kəgo kum maa zigı ku yɔɔri We paari jangɔjı kum dı wəenu tına tulı na ńwı tun dı nakwa bam. Ba maa leeni ləj-dvıja kalı noɔn-noɔnu na bá wanı o zaası-ka tun, ku na dai noɔna mvrı bi dı fiinna-tına tum yırani (144.000). Bantu mu yi balı Zezi na ńwı ba lwarım jını lugı başa nabiinə maama wuwı tun.

4 Bantu nan mu cıgı ba titı dı wo-digiru kəm, yi ba wu ki boorim. Bantu yəni ba təgı Pəlbu wuw kwaga mu ba ve je silı maama o na wó vu tun. Zezi mu ńwı ba lwarım jını nabiinə maama wuwı, sı bantu da yigə ba ji We noɔna dı Pəlbu wuw dı noɔna.

5 Bantu nan wu fəgı ba fo vwan. Ba ba jıgı tusim.

We malesi sitı na tagı wəənu tilı tun

6 Amu laan ma na maleka kadoñ ka na jaanı weyuu ni. Ka maa jugı We kwər-ywənə kalı na ba lırı manja dı manja tun ka tɔɔlı ka bri balı na zuvı lugı başa ni tun, ku na yi je təri təri wuwı, dı nabiinə dwi maama, dı taana dwi maama tiinə, dı tunı dwi maama tiinə.

7 Ka maa ńcooni dı kwər-dıa ka wi: «Kwari-na We, sı á daarı á taá pa-Dı zulə, bejwaani manja kam yiə sı Dı dı nabiinə sariya. Nan kuni-na doonə á zuli We dılın na kı weyuu dı tıga başa dı na-fara dıdaanı bulı tun.»

8 Maleka kadoñ ma sañı ka kwaga, yi ka te ka wi: «Tu-kamunu kılın yırı na yi Babilöni tun tva. Ku tu ku ti. Kuntu deen mu yəni ku pa nabiinə dwi maama təgı ba kı ku boorim kikiə yam, ni ba na nyögı sa-deera ba su te tun.»

⁹ Maleka kalu na kí sitó tún dí daa ma sanj, yi ka te dí kwér-díá ka wi: «Nooona balu maama na zuli varum wum dí o kamogó kum yi ba daaru ba jigi o nyinyugó kum ba tré ni naa ba jiúna ni tún,

¹⁰ We ban-zojo kum wú ba bantu banja, nneemí ba logi sa-deera balu na wú pugi tún mu ba su zuňa ba pa ba nyú ba su te. Balu maama na se varim wum kuntu tún, mini dí ciribi mu wú di-ba ku pa ba na cam zanzan. Baá yaaru kuntu We malesi sím yigé ni dí Pélbu wum yigé ni mu.

¹¹ Mini dum wú ta di-ba yi ku paí nyua zanj taan, baá yaari si ku taa ve maya kalu na ba ti tún. Balu maama na zuli varim wum dí o kamogó kum tún, dí balu maama na jigi nyinyugó kulu na bri o yiru dum tún, ba bá na siun wiá dí titú maama.»

¹² Kuntu njwaani balu maama na yi We noona yi ba se Dí niə yam yi ba kí ba wú-dídva dí Zezi tún manj si ba zigí dí pu-díá mu.

¹³ Amu laan ma ni kwéré na njooñi We-sojo ni ka wi: «Nan pupuni tuntu: Ku na zigí zim si ku taa ve tún, balu na se dí Yuutu wum yi ba ba ba ti tún wú ta jigi yu-yojo.»

We Joro kum ma léri ku wi: «Ku yi ciga mu. Bantu wú sin dí ba titunjceera yam, beñwaani ba kém-laaru mu wú ta tógu-ba.»

We sariya maya kam na yi te tin

¹⁴ Amu laan ma nii a na kunkojo ku yi napojo, yi wulu na nyú dí nabiinbu tún je ku banja ni. Sèbu-siňa yipugé ma pu o yuu ni, yi o daari o ze sukòrò kulu na jigi ni tún.

¹⁵ Maleka kadoj daa ma nuñi We di-kamunu kum wum. Ka töölí banja banja ka ta dí wulu na je kunkojo kum banja ni tún ka wi: «Lugó banja faa kum laan bigí ku ti. Ma n sukòrò kum n ma n gwe faa kum, si ku maya kam yié.»

¹⁶ Wulu na je kunkojo kum banja ni tún laan ma vuvugi o sukòrò kum lugó banja ni o ma gwe faa kum.

¹⁷ Amu daa ma na maleka kadoj na nuñi We-sojo di-kamunu kum wum, yi ka dí jigi sukòrò kulu na jigi ni tún.

¹⁸ Maleka kalu dí na nii mini banja ni tún ma nuñi We kaanum bimbim dum ni, ka töölí dí kwér-díá ka ta dí maleka kalu na ze sukòrò kum tún ka wi: «Ma n sukòrò kum n ma n gwéri tiu-bià balu ba na maa ki sana tún, si lugó banja tiu-bià bam kuntu laan bigí ba ti.»

¹⁹ Maleka kam laan ma ma ka sukòrò kum ka ba maa gwéri lugó banja tiu-bià bam. Ka ma kwe-ba ka dí kazó-zojo wum si ka te, si ku bri We ban-zojo na wú ba nabiiné banja te tún.

²⁰ Kazogó kum zigí tiú kum daa ni mu. Ba maa te tiu-bià bam ku wum si ba nyua kam taa nuñé. Ba nyua kam kuntu yi jana mu. Jana kam ma nuñi ka peelí tiga ka duri ka vu nneemí kilometra bié-yato (300), yi ka na luuná te tún, siséjé na ziga ka wum, ka yuu yiraní mu wú ta naí pooni ni.

15

Malesi sirpe na jaani yaara dwi téri téri si ba lugó banja te tin

¹ Amu laan ma na wo-kunkagli didoj weyuu ni, dí na tiini dí dana yi dí ba jigi doj. A ma na We malesi surpe, si dídva dídva jigi yaara dwi téri téri mu, si si pa ya ja noona. Yaara yarpe yam kuntu mu lagí ya ma kweeli, beñwaani yantu na kí ya ti, We ban-zojo kum laan wú ti.

² Amu ma daari a na wojo ku na nyú dí nniñu. Ku maa nyúna ni niu na nyúni te tún, yi ku nyú ni ku gwaani dí mini mu te. Amu ta ma na balu

na wanı varım wüm dı o kamogó küm ku weli dı o yırı dım nimoro küm
dam dım tın. Ba zıgı nınuv kulu na nyuna lanyırani tın ni ni, yi ba ze
kwaanu tlu We na pe-ba tın.

3 Ba maa leeni lənjə kalu na yi We tutuňnu Moyisi lənjə dı Pəlbu wüm
lənjə tın. Ba ma leeni ba zuli We ba wi:

«Dam-förö Tu Banja-We,
nmu tituňa yam tiini ya yi tituň-kamunə,
ya ba jıgi doŋ.

Lugu maama Pe,
nmu cwe sum yoɔri lanyırani,
sı təgi ciga.

4 Yuutu Banja-We,
ncoen-ncoenu təre o na bá kwari nmu.
Ncoena maama nan wú ta zuli nmu yırı dım.
Nmı yırani mu yi wü-poŋo tu ciga ciga.

Lugu banja dwi maama tiinə wú ba ba kuni doonə nmı yigə ni ba zuli-m,
beŋwaani ncoena maama wú na nmı tituňa yam na jıgi ciga te tın.»

5 Kuntu kwaga ni amu ma na We-səŋjə digə kam ni na purı, yi ka yigə
digə kam ni dı purı.

6 We malesi surpe sım sı na jıgi yaara dwi təri təri kuni bürpe tın ma
nunu digə kam wüni. Si ma zu gwar-pwəənu tlu na tiini tı nyırını tın, yi
sı daarı sı vɔ səbu-sıŋa kili sı nycoena ni.

7 Wəənu tina tlu na ɻıwı tın dıdu laan ma zaŋı ku kwe səbu-sıŋa zwı
surpe ku pa malesi surpe sım. Zwı sım kuntu nan mu su dı We ban-zəŋjə
küm. Dıntu nan mu jıgi ɻıwıa sı ku taa ve manja kalu na ba ti tın.

8 We dam dım dı Dı paarl-zulə yam ma pa nyva nunji ka su Dı digə kam
ni maama. Nyva kam ma pa ncoen-ncoenu warı digə kam wü o zu, sı ku taa
ve manja kam malesi surpe sım na wú pa yaara kuni bürpe küm na wú ba
ku ku ku ti tın.

16

Banja-We ban-zəŋjə küm na wú ba te tın

1 Amu laan ma ni kwər-dıa na ɻıcnu banja banja We digə kam wüni ka ta
di We malesi surpe sım ka wi: «Kwe-na zwı surpe sılu We ban-zəŋjə küm
na wü sı wüni tın á ja vu á lo á yagi lugu banja ni.»

2 Dayigə maleka kam ma kwe ka zuŋa kam ka ja vu ka lo ka yagi lugu
banja ni. Ka na logi kuntu tın, ɻıwan-ceera ma ja balu na jıgi varım wüm
nyinyvgu küm yi ba zuli o kamogó küm tın.

3 Maleka kalu na saŋı tın ma lo ka zuŋa kam ka yagi na-fara bam wüni.
Na bam ma ji ni tu jana na yi te tın. Woŋo kulu maama na zuvri na-fara
bam wüni tın ma tı.

4 Malesi sıtu tu wüm ma lo o zuŋa kam o yagi bu-tlı sım wüni dı buli
sım dı wüni. Na bam ma ji jana.

5 Amu ma ni We maleka kalu na nii bwi sım banja ni tın na wi:
«Wü-poŋo Tu Banja-We,

nmı manjı n wura pulim ni mu,
yi n daa n ta wura manja maama,
nmı kı ciga dı n na vanjı ba zwa te tın.

6 Beŋwaani bantu mu gu n ncoena bam dı n nijorŋə bam ba pa ba jana
nunji.

Kuntu mu nmı laan pe na ji jana sı ba dı nyos.
Mu kulu na manjı dı ba kəm dım tın.»

7 Amu ma daari a ni kwərə kadoŋ na ḥočoní We kaanum bimbim düm tee ni ka wí:

«Dam-førə Tu Banja-We,
nmu sariya yam yɔɔrɪ lanyiranı,
yí ya tɔ̄gɪ ciga mu.»

8 Maleka kalu na ki suna tın ma kwe ka zuŋja kam ka lo ka yagi wia kam yura ni. Wia kam ma joni dam si ka pa ka wulim düm baani ḥočona.

9 Ka wulim düm na tiini dì baani ḥočona bam kuntu tun, ba ma ḥočoní ba twi We yiri dì Dí na pɛ yaara yam kuntu ja-ba tın. Ba nan wu ləni ba wu dì ba kikiə yam si ba daari ba zuli We.

10 Maleka kalu na ki suna tın ma lo ka zuŋja kam varım wum paari jangɔ̄ŋɔ kum banja ni. Lim ma ba dì li varum wum paari düm jégə kam maama. ḥočona ma duṇi ba yelə dì ba yaara yam.

11 Ba ma ḥočoní ba twi Banja-We ba yura ḥwana yam dì ba yaara yam ḥwaani. Ba nan daa ta wu ləni ba wu dì ba kikiə yam.

12 Maleka kalu na ki sırdı tın ma lo ka zuŋja kam ka yagi bu-zanya kalu yiri na yi Efrati tın wuṇi. Ka na bam ma wí, yi ku daari cwəŋə kú pa pwa balu na nuŋi wa-puli jégə ni tın si ba wanı ba be.

13 Amu ma daari a na ciciribia batɔ, ba nyi dì yoorə te. Ba dıdua ma nuŋi prənyon-kinkaglı düm ni ni. Wuđoŋ dì ma nuŋi varım wum ni ni, yí dıdua kam dì nuŋi varım wuļu na pa o yi We nijonju yi o yagi o dai tın ni ni.

14 Ciciribia bam kuntu yi sutaani ḥočona mu yi ba wai ba ki wo-kinkagila. Ba ma zaŋi ba vu lugu banja pwa bam maama te, si ba maama la daanı ba ti ba yigə ba ki jara dì Dam-førə Tu Banja-We Dí de kamunu kum de ni.

15 Amu laan ma ni Zezi na ḥočoní o wí: «Cəgi-na. A lagı a ba ni ḥwunun na darı o ba te tın mu. Wuļu na fɔ̄gi o ci o titi tın wú ta jığı yu-yojo. Wuļu na zu o gwaarū yi o yiri tın, amu na tuə, cavıra bá ja-o ḥočona yigə ni o na bá ta yi kalambolo tın ḥwaani.»

16 Ciciribia batɔ bam ma pa lugu banja pwa bam la daanı jégə kadoŋ ni. Ba maa bə jégə kam kuntu dì Zwifə tiinə taanı ba wí, Amagidən.

17 Maleka kalu na ki sırpę tın laan ma lo ka zuŋja kam viu wuṇi. Kwərdıa laan ma ḥočoní We diga kam paari jangɔ̄ŋɔ kum jégə kam ni ka wí: «Ku ki ku ti.»

18 Ka na tagı kuntu tın, dua maa pıplı ka bagı ka wuurə. Soc ma tiini ku gaalı, yi tıga kam dì sisinjə. Tıga kam na tiini ka sisinjı te tın ba jığı doŋ. Ku na puli maŋa kalu We na ki nabiiñə tın, tuga ta maŋı ka wu sisinjı kuntu doŋ.

19 Tu-kamunu kulu yiri na yi Babilonı tın ma yarı kuni bıtɔ ku cɔ̄gi. Lugu banja dwi tiinə tıunı düm maama ma cɔ̄gi. We ma wu swe tu-kamunu Babilonı ni ni yi Dí waari-ku. Dí ban-zaŋɔ kum ma tiini ku ba tu kum banja, nıneem Dí logi sa-deera mu Dí su zuŋja Dí pa ku nyɔ ku su te.

20 Tıga kalu maama na wu na-fara titarı ni tın ma foɔri ka tıgə je ni, yi pweeru tıum dì je, ba daa ba na-tı.

21 Du-kamban-kamunə na duunə ni luuru te tın maa nuŋi weyuu ni ya tıu ḥočona banja ni. ḥočona bam ma ḥočoní ba twi We, du-kambana yam na pɛ ba na yaara zanzan tın ḥwaani.

¹ Maleſi ſirpe ſilu na jigi zw̄i ſirpe ſim tñ dñdua ma ba ka ta d̄ amu ka wi: «Ba, ſi a bri-m We na laḡi DI pa ka-bor-zõn̄o kum na cam te. Ka-boro kum kuntu mu maa bri tñ kulu na lõgi bwi zanzan ni ni tñ.

² Luḡu baña pwa bam yëni ba ki boorim d̄i kuntu mu. Balu na zuvri luḡu baña ni tñ maa tiini ba ki boorim d̄i ku, ni noɔnu na nyɔḡi ſana o bugi te tñ.»

³ We Joro kum ma ba amu te d̄i dam, We maleſka kam ma ja-ni ka vu kagva yuu. Je ſum kuntu ni mu amu ne kaani o d̄ogi varim na yi nasunju cwen cwen tñ baña ni, yi yira yalu na tw̄i We tñ pupvñi varim wum yira ni. O maa jigi yuni turpe d̄i nyia fuḡe.

⁴ Kaani wum ma zu gwaarø tilø na yi nasun-pupweeru d̄i nasunnu cwen cwen tñ. O yira maa jigi wænu zanzan tñ na nyina, tñ yi səbu-suja d̄i kandwa-juna mu. O ma ze səbu-suja zv̄ja, yi ka ni su d̄i wo-zõn̄a yalu na bri o boorim kikia Yam.

⁵ Ba ma pupvñi yiri dñlu kuri na ba lwar̄i jaja tñ o tri ni, yi d̄i wi: «Babiloni kulu na yi tñ-kamunu tñ mu yi ka-bwærø maama nu, d̄i luḡu baña wo-zõn̄a maama nu.»

⁶ Amu ne ni kaani wum nyɔḡi We noɔna balu ba na gu Zezi ciga kam ɻwaani tñ jana mu o su, ni o nyɔḡi ſana mu o bugi te.

Amu na ne-o kuntu tñ, ku ma tiini ku su-ni.

⁷ Maleſka kam ma bwe-ni ka wi: «Ku su nm̄u si bœe mu? Ku na yi varim wulu na jigi yuni turpe tñ d̄i nyia fuḡe kam tñ, d̄i kaani wulu na d̄ogi o baña ni tñ, amu wó pa n lwar̄i ba kuri na yi te tñ.

⁸ Varim wulu nm̄u na ne tñ ya ɻwi mu, o nan daa tərə. Ku daari ſi o nuji goj̄-canluu kum wunu mu, ſi o laan vu o cogim jæḡe. Ku na yi balu na zuvri luḡu baña ni yi ba yira manj̄i ya wu pupvñi ya tñji We ɻwia tñno kum wunu manja kam luḡu baña ta na tərə tñ, ba na ne varim wum, kuu su ba maama. Bej̄waani o deen ya ɻwi mu, o nan daa tərə. O nan wú joori o ba o nuji nabiiña yiga ni.

⁹ Nmu nan manj̄i ſi n ta n jigi wubuŋ̄a mu d̄i swan, ſi n wanı n lwar̄i wænu tñntu kuri. Varim wum yuni turpe tñm bri pweeru turpe mu. Tñntu mu yi pweeru tilø kaani wum na je ti baña ni tñ. Yuni turpe tñm d̄i bri pwa barpe wojo mu.

¹⁰ Pwa bam kuntu banu manj̄i ba tu mu. Ba dñdua mu wura lele. Wulu na kweeli tñ ta wu tu. O na tua, o paari dñm bá daani zanzan.

¹¹ Varim wulu ya na ɻwi yi o laan daa tərə tñ bri pe wulu na ki ba wunu nana tñ mu. Wuntu yi pwa barpe balu na de yiḡe tñ wu noɔnu mu. O nan na tua, o di laan wó vu o cogim jæḡe.

¹² Nyia fuḡe yalo nm̄u na ne tñ bri pwa fuḡe mu. Pwa bam kuntu ta wu jonji ba paari dñm. Ba nan wó ba ba jonji dam, ſi ba tɔḡi d̄i varim wum ba taa te noɔna ſi ku manj̄i d̄i manja finfin yiranı.

¹³ Pwa fuḡe kam maama jigi wubuŋ̄i dñdua mu. Ba ma wó kwe ba dam maama ba ki varim wum jiňa ni.

¹⁴ Ba ma wó ki jara d̄i Pəlbu wum. Pəlbu wum nan wó wanı-ba, o na yi wulu na yi yum tñna maama. Yuutu d̄i pwa maama Pe tñ ɻwaani. Balu na toḡi d̄i wuntu yi ba wanı jara yam tñ mu yi balu o na manj̄i o kuri ſi ba taă yi o noɔna tñ. Bantu mu tɔḡ-o d̄i ciga.»

¹⁵ Maleſka kam daa ma ta d̄i amu ka wi: «Ku na yi bwi ſilu nm̄u na ne yi ka-boro kum je da tñ, ſi bri luḡu baña tñni dñi maama d̄i d̄i non-biæ bam maama, ba na zuvri je dñi təri təri yi ba ɻoɔni taana dñi təri təri tñ mu.»

16 Nyia fugə yalu nmu na ne tñ dñ varim wñm titi wó ta culi ka-boro kum. Ba nan wú vri o wæenu tum maama o tee nü ba daari ba kalambolo, yi ba di o ya-nwana yam, ba daari ba zwe-o dñ mini.

17 Baá cog-o, bëjwaam We manj Dl pa ba wubanja yi kuntu mu. Ku yi We mu lagí si ba kí ni-didwí ba kí ba dam maama varim wñm jña ní. Ku jígi si ku taa yi kuntu mu, si ku vu ku yi manja kalu We taani dñm na tagi kulu tun na wú súni ku ba ku kí tñ.

18 Ku daari kaani wulu nmu na ne yi o yi ka-boro tñ mu yi tu-kamunu kulu na te lugú banja pwa bam maama tñ.»

18

Tu-kamunu Babiloni na cögí te tñ

1 Maleka kam na tagi kuntu ka ti tñ, amu ma na maleka kadoñ na nuñi We-sçøjø ní ka maa biuni lugú banja. Ka maa jígi dam, yi ka tiini ka nyuna ka pa pooni zënjí lugú banja maama ní.

2 Ka ma tçöli banja banja dñ kwér-día ka wi:
«Tu-kamunu kulu yuri na yi Babiloni tñ tua.
Ku tu ku ti.

Tiv kum laan jigi ciciri-balwaaru jégë mu,
yi ciciri-zöona dwi maama zuvri da.

Zuné balu nçöna na culi yi ba ba lai tñ dwi maama laan zuvri dáani mu.

3 Lugú banja dwi maama ma tu tiv kum kuntu boorim cwe süm wñni,
ni ba nyögí ku sa-deera mu ba su te.

Lugú banja pwa bam ma tögí ba kí boorim dñ ku.

Lugú banja pipimpíinä ma tiini ba ji naduná tiv kum kuntu ñwaani,
bëjwaani ku nçöna bam soe si ba taa cogí sëbu zanzan.»

4 Amu laan ma ni kwérə kadoñ na nçöni We-sçøjø ní ka wi:
«Amu nçöna-ba,
nuñi-na tiv kum wñni,
si á yi tögí ku wo-balwaaru cwe süm,
si á yi tögí á na ku cam dñm.

5 Bëjwaani ku wo-balwaaru tñm daga zanzan,
ti danjí da-banja ni ti yi weyuu.
We nan ye ku kém-lwaanu tñm maama ni ní.

6 Cögí-na tu kum si ku manj dñ kuntu na cögí nçöna badonnæ te tñ.
Pa-na ku ce ku yira ní si ku dwæni ku na pe ku ce nçöna yira ní te tñ.
Fl-na-ku si ku nyö sa-deera balu na tiini ba dana ba dwe kuntu sana kam
ku na pai nçöna nyö tñ.

7 Pipiri-na tiv kum ywæni dñm dñ ku wo-laaru tñm,
si ti joori ti ji cam dñ yaara ku titi ñwaani.

Bëjwaani tiv kum nyö dñ kaani wulu na yëni o te o wi:
<Amu di paari mu,
yi kulu kulu bá yaari-ní.

Amu dai kadäm,
yi a yigë bá fögí ka nywaní.»

8 Tiv kum na bri ku titi kamunni tñ ñwaani,
yaara dwi maama wú da yi-ku bïdwí banja ní.
Yawi-balwaaru dñ yi-nywana dñ kana wú ba ti ja-ku.
Mini dñ ma wú di-ku.
Yuutu Banja-We jígi dam-förö,
yi dñntu mu lagí Dl dñ tiv kum saruya.»

9 Ku na yi lugu banja pwa balu na tɔgi ba ki tuv kum boorim kikiə yam yi ba di ywəəni daani tìn, ba na ne tuv kum na jigi mini tìn, baá ta keerə yi ba fri ba titi ku njwaani.

10 Ba na kwari ku yaara tìn njwaani, baá ta zigi yigə yigə yi ba nii ku nyva kam. Baá ta coosə ba wi:

«Ei. Læerø, læerø!

Babiløni yi tu-kamunu mu,
yi ku tiini ku jigi dam.

Ku laan nan tu ku cɔgi hla,
maŋa funfun wønø.»

11 Lugu banja pipimpiinə bam di wú ta keerə yi ba nywanı ba yigə tuv kum cɔgim dím njwaani, bejwaani nɔɔn-nɔɔn daa tørø si ba taa yøgi ba zula yam.

12 Zila yalu ba na jigi ba yøgi tìn yi səbu-siŋa wøənu di can-na-poŋo wøənu di kandwa-ŋvna, ku wøli di gwaarø dwi tøri tøri, ku na yi gwar-ŋvnnu tlu na yi fifali, di gwaarø tlu na nyvuna, di gwar-svnnu tlu na yi cwen cwen tìn. Ba ta maa jigi da-ŋwi dwi maama, di wøənu tlu zanzan ba na me tuu yølø di da-laarø di can-na di luguru di kandwa yalu kaana na pui ba jia ni ba ki tìn.

13 Ba ta maa kwari ba jigi tralı dwi maama, di wøənu tlu ba na zwø yi ti lwøm ywənø tìn, ku wøli di sana di nugø di dípe muni di kamaana, ku wøli di naani di peeni di sise di si trøkooru. Ba ta jigi gambe di ba yøgø da.

14 Ba laan ma wú ta di tuv kum ba wi: «Wo-laarø tlu maama nmø fra na zu tun daa tørø. Nmø jjigirø tum di n ninwaŋa kam maama laan je. Nmø daa n bá na wøənu tum kontu maŋa di maŋa.»

15 Pipimpiinə balu na tiini ba na nyɔɔri tuv kum banja ni tìn wú ta zigi yigə yigə, ba na kwari ku yaara yam tìn njwaani. Ba ma wú ta keerə,

16 yi ba coosi ba wi:

«Ei. Læerø, læerø!»

Tu-kamunu kontu tiini ku jigi ninwaŋa.

Ku nɔɔna bam maa zvørø gwaarø tlu na nyvuni tìn,
di tlu na yi nasvnnu cwen cwen tìn,

yi ba pu səbu-siŋa wøənu di kandwa-ŋvna ba yøra ni.

17 Ku jjigirø tum maama laan ma ba ti cɔgi hla,

maŋa funfun má wønø.»

Ku nan na yi balu maama na co nabwøəru tìn di ba yum tiinə, di balu na tɔgi nabwøəru tum ba pipi tìn, di balu na zvørø nabwøəru ba ve je tìn, ba maama wú ta zigi yigə yigə mu ba nii tuv kum.

18 Bantu na ne nyva kam na zaŋi tuv kum banja ni tìn, baá ta di kwør-dia ba wi: «Tu-kamunu kontu ya ba jigi doŋ.»

19 Ba ma wú ta pe puuri ba lo ba yum ni, yi ba keeri ba coosi ba wi:

«Ei. Læerø læerø!»

Tu-kamunu kontu jjigirø tum njwaani mu pe balu maama na te nabwøəru tìn ji nadunø.

Ku nan cɔgi maŋa funfun má wønø.»

20 Abam balu na zvørø We-sɔɔŋø ni tìn taá ki-na wøpolo tuv kum cɔgim dím njwaani. Abam balu na yi We nɔɔna tìn, taá ki-na wøpolo, ku wøli di We tuntvøna bam di Dí nijøŋnə bam. We mu di tuv kum saryta, yi Dí pa abam bura.

21 We maleka kadoj kalu na tiini ka dana tın laan ma kwe kandwe kamunu ni nəçər-zəçər na yi te tın. Ka ma dvlı-ku ka yagı na-fara bam wəni yi ka wi:

«Baá kwe tu-kamunu Babiləni dı ba dvlı ba yagı kontu doj mu, yi nəçən-nəçən daa bá na ku je.

22 Nəçəna daa bá ta wu ku wəni
sı ba taa magı kwaanu naa ba taa leenə,
naa ba taa wui wi naa nabwaanu.

Gəgo naa titvəni dwi maama dı daa bá ta wu ku wəni,
yi nəçər kwəri dı daa bá ta zañi ku wəni.

23 Min-zojo mini dı daa bá tarigı ku wəni.

Kadiri soó dı daa bá kı ku wəni.

Tu-kamunu Babiləni pipimpiinə bam deen mu yi lugı banja dıdəera yigə tiinə.

Ku maa ma ku liri kikiə yam ku ganı lugı banja dwi tiinə maama.

24 Ku na yi We nijojnə dı We nəçəna balu maama ba na gu tın,
ba tıvəni dım zigı tıv küm kontu yira ni mu.

Balu maama ba na gu lugı banja ni tın caa wú jəni tıv küm kontu yuu ni mu.»

19

Nəçəna na zuli We te We-səçər ni tın

1 Amu laan ma ni kwər-dıa ka na nyı dı nən-kəgə zanzan na nəçəni banja banja We-səçər ni ba wi:

«Aleluya.

Vrim dı paarı-zulə dı dam yi dibam Tu We nyım mu.

2 Dı sarıya yam yoɔrı lanyıranı,
yi ya təgı ciga.

Ku na yi ka-bor-zəçər küm,
We di ku sarıya yi ko na cam,
di ku na pe ku boorim kikiə yam jagı je maama ya cögı lugı banja tın.
We ma waari-ku di ku na gu Dı tintvənəna bam tın nəwaani.»

3 Ba daa ma ta ba wi:

«Aleluya.

Mini na di-ku tın,
ku nyıa kam wó ta zañi mu taan,
sı ku taa ve manja kalu na ba ti tın.»

4 Nakwa finle-bana bam dı wəənu tına tlu na nəwi tın laan ma kuni doonə
We yigə ni ba zuli-Dı Dı paarı jangojö küm banja ni ba wi:
«Ku yi ciga mu. Aleluya.»

5 Kwərə kadoj laan ma nəçəni paarı jangojö küm jəgə kam ni ka wi:
«Abam balu maama na yi We tintvənəna tın,

taá zuli-na dibam Tu We.

Abam balu maama na kwari-Dı tın,
ku na yi nən-kamunə dı nabwənə,
á taá zuli-Dı.»

6 Amu laan ma ni kwəri sı na nyı dı nən-kəgə zanzan na nəçəni banja banja,
yi ku dwana ni na-fara mu wuure yi dva baga te. Ku maa nəçəni ku wi:
«Aleluya.

Dibam Tu, Dam-forı Tu Banja-We mu te paarı.

7 Pa-na dı taá kı wəpolo dı caki dı zuli We,
Pəlbu wəm kadiri dım manja laan na yi tın nəwaani.

O kaanı wum ti o yigə sı o zu-o.

8 Ba kwe gwar-nyunnu tilə na ba jığı digiru yi ti tiini ti nyuna tın ba pa kaanı wum zu.»

Gwaarə tum kuntu nan mu bri We noona bam kom-laaru tum na yi te tin.

9 Maleka kam laan ma ta dı amu ka wi: «Pvpvni tıntu n tıñi: Ku na yi balo ba na bəñi sı ba təgi ba di Pəlbu wum kadırı candıə kam tın, bantu jığı yu-yono.»

Ka daa ma ta ka wi: «Nmı na ni kulu maama tın yi We kwərə mu, yi ka yi cığa mu.»

10 Amu ma kuni doonə ka yigə nı sı a zuli-ka. Ka ma ta ka wi: «Yı ki kuntu. Amu dı yi We tıntuñnu mu, nı nmı dı n ko-biə balu maama na bri ni ba təgi Zezi cığa kam tın dı na yi te tin. N manı sı n zuli We mu.»

Ku yi Zezi cığa kam kuntu mu paı We nijoñnə bam töclü Dı kwərə kam.

Nccnu na dəgi sisəñ-pwəñə banja ni te tin

11 Amu laan ma nii a na We-səñjə ni na pıri. A ma na sisəñ-pwəñə. Wulu na dəgi ka banja ni tın yırı mu Wu-dıdəva Tu dı Cığa Tu. O na di nccna sariña dı o na kwəri o jaani jara te tin yɔɔrı ku təgi cığa mu.

12 O yia maa sıını ni min-vugı te. Səbu-sıňa yipwi zanzan ma pu o yuu ni. Yırı dıdon ma pvpvni o yırı nı, yi nccn-nccnu yəri-dı, ku na dai o titı yrani.

13 Gwar-dıdərə kulu o na zu tın ma bugi dı jana. Ba maa bə-o ni We Bitara kam.

14 We-səñjə pamanj-kögo kum ma pu o kwaga. Ba ma dəgi sise-pwəənu banja ni, yi ba zu gwar-pwəənu tilə na lana yi ti ba jığı digiru tın.

15 Su-ləñjə kulu na tiini ku jığı ni tın maa nuñi o ni ni. O nan wó ma-ku o ki jara dı lugı banja dwi tiinə bam maama o wanı, yi o daari o taa te-ba dı dam. O ma wó pa Dam-förə Tu Banja-We ban-zəñjə kum tiini ku ba ba banja, nıneñi o kanı tıu-biə mu sı o ma ki sana te.

16 Yırı dıdon ma pvpvni o gwar-dıdərə kum yırı nı dı o cwe ni dı wi: Pwa maama Pe, dı ýum tiinə maama Yuut.

17 Amu laan ma na maleka kadow ka na zığı wia kam titarı ni. Ka ma töclü dı kwər-dıa ka ta dı duurə dı kalwəənu dı zunə balu maama na di nwana tın ka wi: «Ba-na á la daani á di We candı-fara kam.

18 Ba-na á di pwa ya-nwana, dı pamanj-dıdeera dı nən-biße ku wəli dı sise dı sı diinə bam dı nwana, dı nccna dwi maama, ku na yi gambe dı balu na te ba titı tın dı, ku wəli dı nən-kamunə dı nabwəə dı nwana.»

19 Amu ma daari a na varım wum dı lugı banja pwa bam maama dı ba pamanj-kögo kum na lagi daani, si ba ki jara dı wulu na dəgi sisəñə kam banja ni tın dı o pamanj-kögo kum.

20 Ba ma ja varım wum ba vı, dı wulu na bri nı o yi We nijoñnu yi o yagı o dai tın. Wontu ya mu ki wo-kinkagila dayigə varım wum yigə nı o ma o ganı balu na jığı varım wum nyiyıygı yi ba zuli o kamögə kum tın. Ba ma kwe bantu bale nyunni ba ja vu ba dı min-nıñiñi wunu. Ku yi ciribim mim mu.

21 Wulu na dəgi sisəñə kam yuu ni tın maa ma su-ləñjə kulu na nuñi o ni ni tın o gu pamanj-kögo kulu maama na daaru tın. Zunə balu maama na di nwana tın ma ba ba dı ba ya-nwana yam ba su.

¹ Amu laan ma na maleka kadoŋ ka na nuŋi We-soŋo ka maa tu lugu baŋa. Ka maa ze borbu sї ka ma puri goŋ-canluŋu kum ni dum, yi ka kw̄eri ka ze capuŋ-zoŋo.

² Ka ma ja prənyonj-kinkagulu dum ka vɔ, sї ka ja vu ka di goŋ-canluŋu kum wɔn, sї ku taa wu dāani bina mɔru. Prənyonjo kum kʊntu mu yi bisankwia kalu na manjı ka wura faŋa faŋa tun. Kantu kam mu yi vwa-nyina pe, yi ka kw̄eri ka yi sutaani titi.

³ Małeka kam ma di-ku goŋ-canluŋu kum wɔn ka pi. Ka ma daari ka kw̄eni bɔɔni dum ni, sї ku yi wanı ku nuŋi ku daa ganı lugu baŋa dwi tiinə bam, sї ku vu ku yi bina mɔru kum na wú ti tun. Maŋa kam kʊntu na ke, ku manjı sї ba bw̄eli-ku ba yagu manja finfün yirani.

⁴ Amu ma daari a na paari jangwaanu yi nɔɔna je ti baŋa ni. We ma pa-ba dam sї ba di nɔɔna taanti. A ma daari a na ba na goni balu yuni Zezi ciga kam di We kw̄erə kam tɔɔlum ɻwaamı tun jw̄əru We tee ni. Bantu mu yi balu na wu se ba zuli varum wɔm naa o kamogɔ kum tun. Ba nan wu se ba ki varum wɔm nyiŋyugɔ kum ba tr̄a ni naa ba jia ni. Ba ma joori ba bi ba na ɻwia, yi ba tɔgi ba di paari di Zezi Krisi sї ku yi bina mɔru.

⁵ Twa biim dum kʊntu mu yi dılı na de yigə di ki tun. (Twa balu maama na daari tun ta wu bi manja kam kʊntu ni. Bina mɔru kum na tu ku ba ku ke mu bantu di laan wú bi.)

⁶ Balu maama na tɔgi ba weli dayigə twa biim dum wɔn tun jigi yu-yoŋo, yi baá ta yi We titi nɔɔna. Tuvnı dılı na lagı di ki bile tun daa bá ja-ba. Bantu wó ta zigi We di Zezi Krisi yigə ni mu ba zuli-ba, yi baá tɔgi di Zezi ba di paari sї ku yi bina mɔru kum.

Ba cɔgi sutaani dam maama

⁷ Bina mɔru kum na tu ku ke, ba laan wó bw̄eli sutaani ba yagi, sї di nuŋi goŋ-canluŋu kum ba na pi-dı da tun wɔn.

⁸ Di ma wú vu di ganı dwi tiinə balu na wu lugu baŋa je sim maama ni tun. Tunı dum kʊntu yira mu yi Gɔgi di Magɔgi. Sutaani ma wú pa ba la daanı sї ba ki jara, yi ba kɔgo kum nɔn-biə wó ta dagı ni bugə ni kasvllu na yi te tun.

⁹ Ba ma wú nuŋi lugu baŋa je maama ni ba vu ba gilimi We nɔɔna bam kɔgo kum na lagı daanı me tun. Tunı kum kʊntu mu yi kulu We na soe zanzan tun. Mini laan ma nuŋi weyuu ni di ba di cɔgi We duṇa bam kɔgo kum maama.

¹⁰ Ba ma daari ba duļ sutaani na ganı-ba tun ba di min-ninıu kulu na jigi ciribı tun wɔn. Kuntu mu yi min-ninıu kulu ba na manjı ba di varum wɔm di wɔlu na bri ni o yi We nijonju yi o yagi o dai tun ba yagi ku wɔn tun. Ba maama wó ta wu mini dum wɔn ba yaari wia di titi maama mu, sї ku taa ve manja kalu na ba ti tun.

We na wí di nɔɔna sariya Di ma kweeli te tin

¹¹ Amu daa ma na paari jangɔŋ-kamunu kulu na yi napoŋo tun di wɔlu na je ku baŋa ni tun. Tiga baŋa di weyuu maama ma duri ti ke o yigə ni, yi ti daa tərə.

¹² Amu ma na balu na tigı tun, dideera di nabwənə maama, ba zigi paari jangɔŋo kum yigə ni. Ba ma puri twaanu sї ba nii. Ba ma daari ba puri tono kulu na yi We ɻwı-dv̄ja kam tono kum tun. Ba ma di twa bam taani sї ku manjı di ba na ki kulu tun, nıneemı ku na pupunı ku tini twaanu tun wɔn te tun.

13 Curu dı tıvunı ma yagi balı dı na jaanı tın. Na-fara bam dı ma pa twa balı na manjı ba wounı tın cwənə si ba nunji. Ba ma di twa bam kuntu maama sariya si ku manjı dı ba na kı kulu tın.

14 Ba laan ma ja Tıvuni dı Curu ba dvlı ba dı min-nınıv kum wounı. Min-nınıv kum kuntu yı tıvunı bile tu mu.

15 Nəçənu wulu maama yırı na manjı dı wu pıpıvnı dı ki We əywı-dvınya tıvı kum wounı tın, baá dvlı kuntu tu ba dı min-nınıv kum kuntu wounı mu.

21

Zan na ne lv-dvınya te tın

1 Amu laan ma na weyuu-dvınya dı tı-dvınya. Dayigə weyuu kum dı dayigə tıga banja kam ma ke, yı na-fara dı daa tərə.

2 Amu ma daarı a na We titı tıv kum ku yırı na yı Zeruzalem nadvınya tın. Ku ma nunji weyuu We tee ni ku maa tu lugı banja. We ma kwe-ku lanyırani ni kaani na ti o yigə si o zu barv te tın.

3 Amu ma ni kwər-dıa na nəçəni paarı jangçəjə kum seeni ka wı: «We titı sənəjə laan mu wu nabiinə titarı ni. Dı nan wú ta wıra dı ba, yı baá ta yı Dı nəçəna. We titı wú ta wu ba tee ni yı Dı nii-ba.

4 We wú guguni ba yi-na maama. Tıvuni dı wu-cögə dı kərə dı yaara daa bá ta wıra. Dayigə wo-dwəənu tım ke.»

5 Wulu na je paarı jangçəjə kum banja ni tın laan ma ta o wı: «Nii, amu laan pe wəənu maama ji wo-dvınnu mu.»

O daa ma ta dı amu o wı: «Pıpıvnı wəənu tıntı n tiŋi, bəñwaamı taanı dıntı yı ciga mu yı dı manjı si nəçəna se-dı.»

6 O ma daarı o wı: «Wəənu tım kı tı ti. Amu mu yı pulim dı gurim. Amu nan ta mu yı dayigə tu dı tiim tu. Na-nyom na jıgı wulu maama, amu wú pa kuntu tu nyı bulı-yı dılın na na paı əywı tın zaanı.

7 Wulu maama na wanı balorı tın mu wú jongı wo-laarı tım kuntu. Amu We wú ta nii-o, yı o taa yı a bu.

8 Ku daarı, ku na yı balı na kwarı cam tın, dı balı na pipiri ba kwaga ba ya Zezi tın, dı balı na kı wo-zıona, dı balı na yı nən-gvıra, dı balı na boori tın, ku wəli dı lırı kərə, dı balı na kaani jwənə tın, ku wəli dı vwa-nyına dwı maama, bantu jəgə mu yı min-nınıv kulu ciribi na dı ku wounı tın. Kuntu mu yı tıvuni bile tu.»

Zeruzalem nadvınya kum na yı te tın

9 Maledka kadoń laan ma ba amu te. Ka nunji malesi sırpı sıım wounı mu, sulı na jıgı zwı sırpı sıım dı si wu yaara yarpı yalı na lagı ya ba ya kı ya ma kweeli tın. Ka ma ta dı amu ka wı: «Ba, sı a bri-m ka-dvıvrı wulu na yı Pəlbı wırm kaani tın.»

10 Maledka kam na tagı kuntu tın, We Joro kum ma ba amu te dı dam, yı ka ja-nı ka vu pu-zıojo kulu na yı banja banja tın yuu. Ka ma bri-nı We titı tıv kum, ku yırı na yı Zeruzalem yı ku nunji weyuu We te ku bınnı lugı banja tın.

11 We paarı-zulə yam ma pa tıv kum nyıunı lanyırani, ni kandwə-əjnıni dılın yırı na yı Zasıpi yı dı nyıunı pılı pılı ni niu na nyıunı te tın.

12 Kəbrı-kamunu kulu na dwara tın ma lı ku kaagı tıv kum. Kəbrə kam maa jıgı niə fugə-yale. We malesi fugə-sıle maa zıgı niə yam kuntu dıdva dıdva ni. Yısırayelı tiinə dwı fugə-bile kum yıra ma pıpıvnı niə yam banja ni.

13 Tu kum se sim maama jigi niə yato yato mu. Yato yoɔri wa-puli seeni. Yato maa wu wa-puli jagwia seeni. Yato maa wu wa-puli jazim seeni. Yato maa daari yu wu wa-zuuru seeni.

14 Tu kum kəbrə kam kuri ma cwi kandwa-pulwaaru fugə-tile barja ni. Pəlbu wəm tıntıñna fugə-bale bam yira ma pvpvni pulwaaru tım kvtu yira ni.

15 Maleka kalu na ɻɔɔni dı amu tun maa ze səbu-sıňa nacəgə sı ka ma manjı tu kum na mai te tun, dı ku niə yam dı ku kebra kam dı na mai te tun.

16 Tu kum se sına sim maama mara sı mara mu. Maleka kam ma kwe ka nacəgə kam ka ma manjı tu kum. Ku saja maama dwarım maa yi kilometra murr-tule dı bię yale (2.200). Ku se sim dı ku weyuu maama dwarım mai daanı mu.

17 Ka ma daari ka ma ka jıja ka manjı tu kum kəbrə kam. Ka yi kantia kuni bi dı fiinna-bıňa mu (144). Maleka kam na manjı te tun yi bıdwı mu dı nabiiňu na manjı kantia te tun.

18 Ba lɔgi kəbrə kam dı kandwa-ɻıňa yalı yırı na yi Zasıpi tun mu. Ku daari ba lɔgi tu kum titı dı səbu-sıňa kalu na tiini ka lana fası ni niu na nyıni te tun mu.

19-20 Kandwa-pulwaaru tılu tu kum kəbrə kam na cwi ti banja ni tun, ba me kandwa-ɻıňa dwi maama mu ba ma pvpvri ti yira. Pulɔrɔ maama jigi ku kandwe-nyınu mu, yi ya yira mu tıntı:

1. Zasıpi 2. Safiiri
3. Kalıſduvanı 4. Emerödı
5. Sardonisi 6. Sarduvanı
7. Krisolidi 8. Berili
9. Topazı 10. Krisopası
11. Yasıntı 12. Ametisi.

21 Ku daari ba me kandwa-ɻıňa yalı yırı na yi pærılı tun mu ba ki tu kum niə fugə-yale yam bwəəru tım. Ku bwəəru tım maama yi pærılı dıdva dıdva mu ba me ba ki. Tu kum pımpalı dum maa yi səbu-sıňa kalu na tiini ka lana ni niu na nyıni te tun.

22 Amu ma na ni We-digə təri tu kum wəni, beňwaani Dam-fɔrɔ Tu Başa-We titı dı Pəlbu wəm mu wora yi ɻɔɔna zuli-ba.

23 Ba daa ba lagı sı wıa dı cana daa ta zəji tu kum banja ni, We paarı-zulə yam paı tu kum jigi pooni, yi Pəlbu wəm dı paı ku jigi pooni.

24 Lugu banja dwi tiinə maama wú taa ɻıňi pooni dim kvtu wəni. Lugu banja pwa bam ma wú ja ba jıjigırı ba ba ba ki tu kum wəni.

25 De maama ba ma daa bá pi tu kum niə yam, beňwaani tıga daa bá yi jégə kam kvtu ni.

26 Ba ma wú kwe lugu banja dwi tiinə zulə dı ba jıjigırı maama ba ja ba ba ki da.

27 Ku daari kulu maama na jigi digiru tun bá zu ku wu. Nɔɔnu wənu maama na ki wo-zooňa tun dı wəlu maama na yi vwa-fɔrɔ tun bá zu ku wu. Balu yira na pvpvni ya tiňi Pəlbu wəm ɻıňia tōnɔ kum wəni tun yuranı má mu wú zu tu kum kvtu wu.

22

1 Maleka kam ma daari ka bri-nı bu-tula kalu na na paı ɻıňia tun. Na bam tiini ba lana yi ba nyıni ni niu te. Bu-tula kam na bam maa burə ba nuji We dı Pəlbu wəm paarı jangɔŋɔ kum tee ni ba duri tu kum titarı ni.

² Tiu kolv biə na paı ɻwia tun maa zigı bu-tvla kam jazım dı jagwiə ni. Tiu kum kuntu maa yəni ku ləri biə kuni fugə-bile büm maama wənə. Cana maama wənə ku ləri biə mu. Ku vəɔru tun ma mai ku sooni lugu baŋa dwi tiinə yı ba nai yazurə.

³ Wojo kolv maama We na culi tın daa təri tıv kum kuntu wənə. We dı Pəlbu wəm paari jangɔŋo kum mu wó ta wu tıv kum wənə, yı Dı tintvənə bam zuli-Dı.

⁴ Baá ta nai We yibiyə, yı Dı yırı dum wó pupvəni ba trə ni.

⁵ Tıga daa bá yi tuv kum ni. Ba bá ta lagı kanı sı sı taa zəni pooni, naa wia dı. Beŋwaani Yuutu Baŋa-We titı wó ta yı pooni Dı pa-ba. Baá ta toŋi ba di paari sı ku taa ve maŋa kalu na ba ti tın.

⁶ Maleka kam daa ma ta dı amu ka wi: «Taanı dıntu maama yı ciga mu, dı manjı sı noɔna se-dı. Yuutu Baŋa-We mu yı dılu na zəni Dı nijonənə bam dı Dı Joro kum yı ba tɔɔl Dı kwərə kam tın. Dıntu mu tuŋi Dı maleka sı ka ba ka bri Dı noɔna bam, sı ba lware kolv na lagı ku ki lele tın.»

Zezi ma bıunı lele

⁷ Cəgi-na, Zezi tagı o wi: «Amu ma bıunı lele. Balu na se We kwərə kalu na pupvəni tənə kuntu wənə tun jıgı yu-yoŋo.»

⁸ Amu Zan mu sıunı a ni wəənu tım kuntu, yı a kwərə a na-tı. Ku maama na tu ku ba ku ti tın, a laan ma kuni doonə maleka kalu na bri-nı wəənu tım kuntu tun yigə ni sı a zuli-ka.

⁹ Ka ma ta dı amu ka wi: «Yı ki kuntu. Amu yı We tintvənə mu, ni nmu dı n ko-biə balu na tɔɔl We kwərə kam tın dı balu maama na se kolv na pupvəni tənə kuntu wənə tun dı na yı te tın. N manjı sı n zuli We mu.»

¹⁰ Ka daa ta ma ta dı amu ka wi: «Yı zaŋı n səgi We kwərə kalu na pupvəni tənə kuntu wənə tun, pa noɔna lware-ka. Beŋwaani maŋa yiə sı wəənu tım kuntu sıunı ti ki.

¹¹ Kuntu,
wulu maama na ki balorə tun,
o dı nan ve yigə dı o titvə-balwaarə.
Wulu maama na ki wo-digiru tun,
o dı nan ve yigə dı o wo-digiru kəm.
Ku daarı wulu na se o ki lanyiranı tun,
o tiini o kwaani o taa ki lanyiranı.
Wulu na yı We noɔnonı tun,
o tiini o kwaani sı o taa ki We wəbənəna lagı te tın mu.»

¹² Cəgi-na, Zezi tagı o wi: «A ma bıunı lele. A na tuə, a laan wó pa noɔnu maama ɻwıurı tılv na manjı dı o titvəna tun.»

¹³ Amu mu yı pulim dı gurim.
Amu ta mu yı dayigə tu dı kwaga tu,
amu mu pulə yı a gurə.»

¹⁴ Balu na zarı ba gwaarə ba pa tı pıri pari pari tun jıgı yu-yoŋo. Bantu jıgı cwəŋə sı ba di tıv kolv biə na paı ɻwia tun, yı ba kwərə ba jıgı cwəŋə sı ba zu We titı tıv kum wu.

¹⁵ Ku daarı, balu na wó manjı tıv kum cicwəŋə ni tun mu yı balu na ki wo-zooна dı liri kərə, ku wəli dı balu na boori tun, dı balu na yı non-gura tun, dı balu na kaani jwənə tun, ku wəli dı balu na soe vwa-fom yı ba ki vwan kikiə tun.

¹⁶ Zezi tagı o wi: «Amu mu tuŋi a maleka sı ka ba ka bri abam balu na yı amu kogo kum noɔna tun wəənu tıntu maama. Amu yı wulu kuri na nuŋi Pe Davidi dwi dim wənə tun. Amu yı titvəti calicvə kalu yırı na yı naŋçgo yı ka nyıunı tun.»

¹⁷ We Joro kum dì Zezi nɔn-kɔgɔ kum na nyi ni o ka-dvurvu te tñ ma ta ba wi: «Nan ba.»

Wulu maama na ni kwərə kantu tñ, sì o dì ta ni: «Nan ba.»

Na-nyɔm na jigi wulu maama tñ, sì o ba. Wulu maama na lagí sì o nyɔ na balu na paï ñwia tñ, sì o ba o joŋi o nyɔ zaanu.

¹⁸ Amu Zan nan lagí a kaamí balu maama na cègi wæenu tñ na pupuní tono kuntu wøni yi ti yi We kwərə tñ. Nɔɔnu na wèli wojo tono kuntu taani dùm wøni, We wú pa o na yaara yalu tono kum na bri tñ.

¹⁹ Nɔɔnu wulu nan na lì wojo tono kuntu wøni dì o yagi tñ, We wú li o dì yigé Dí yagi, sì o yi da o dì tiu kulu biè na paï ñwia tñ naa o togé o zu We titu tñ kum wú ni tono kuntu na bri te tñ.

²⁰ Wulu na zigí wæenu tñ kuntu ciga kam kwaga ni tñ mu te o wi: «Ku yi ciga mu. A ma bùni lele.»

Amina. Dí Yuutu Zezi, nan ba.

²¹ Dibam Yuutu Zezi yu-yoŋo kum wú ta wú abam maama tee ni.